Nu o̱ jña mizhocjimi nu mama ja ga cja e

Jesucristo

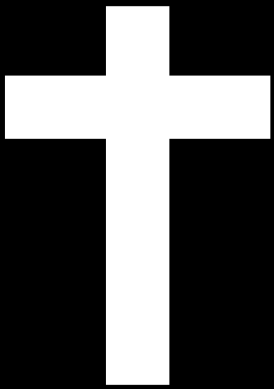

New Testament in Mazahua, Central (MX:maz:Mazahua, Central)

Nu o̱ jña mizhocjimi nu mama ja ga cja e Jesucristo

New Testament in Mazahua, Central (MX:maz:Mazahua, Central)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazahua, Central

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazahua [maz], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazahua, Central

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
2dd34152-63bb-5bf7-9ec4-df11c81ab2fc

Contents

SAN MATEO . . . 1
SAN MARCOS . . 83
SAN LUCAS . . . 130
SAN JUAN 216
HECHOS 276
ROMANOS 358
1 CORINTIOS . . 392
2 CORINTIOS . . 429
GÁLATAS 452
EFESIOS 467
FILIPENSES . . . 481
COLOSENES . . . 490
1 TESALONICENSES 499
2 TESALONICENSES 506
1 TIMOTEO . . . 510
2 TIMOTEO . . . 520
TITO 527
FILEMÓN 532
HEBREOS 534
SANTIAGO 564
1 PEDRO 574
2 PEDRO 583
1 JUAN 589
2 JUAN 598
3 JUAN 600
JUDAS 602
APOCALIPSIS . . 606

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MATEO

Los antepasados de Jesucristo

1 E Jesucristo mi mboxbëche cja e Abraham, 'ñe cja e David. Juns'ü va o̱ tjũ'ũ c'o o̱ mboxpale e Jesús ndeze e Abraham.
2 E Abraham o jmusp'ü 'na t'i c'ü mi chjũ e Isaac. Nuc'ua e Isaac o jmusp'ü e Jacob. Nuc'ua e Jacob o jmusp'ü e Judá, 'ñe c'o nu cjuarma.
3 Nuc'ua e Judá o jmusp'ü e Fares 'ñe e Zara. C'ü nu nanavi mi chjũ e Tamar. Nuc'ua e Fares o jmusp'ü e Esrom. Nuc'ua e Esrom o jmusp'ü e Aram.
4 Nuc'ua e Aram o jmusp'ü e Aminadab. Nuc'ua e Aminadab o jmusp'ü e Naasón. Nuc'ua e Naasón o jmusp'ü e Salmón.
5 Nuc'ua e Salmón o jmusp'ü e Booz. C'ü nu nana e Booz mi chjũ e Rahab. Nuc'ua e Booz o jmusp'ü e Obed. C'ü nu nana e Obed mi chjũ e Rut. Nuc'ua e Obed o jmusp'ü e Isaí.
6 Nuc'ua e Isaí o jmusp'ü e David c'ü o nocü o mbëzhi jmu'u. E David o chjüntüvi c'e ndixũ c'ü mi ngue nu su e Urías c'ü vi bö'ṭ'ü. Nuc'ua c'e ndixũ o musp'ü 'na ts'it'i e David c'ü mi chjũ e Salomón.
7 Nuc'ua e Salomón o jmusp'ü e Roboam. Nuc'ua e Roboam o jmusp'ü e Abías. Nuc'ua e Abías o jmusp'ü e Asa.
8 Nuc'ua e Asa o jmusp'ü e Josafat. Nuc'ua e Josafat o jmusp'ü e Joram. Nuc'ua e Joram o jmusp'ü e Uzías.
9 Nuc'ua e Uzías o jmusp'ü e Jotam. Nuc'ua e Jotam o jmusp'ü e Acaz. Nuc'ua e Acaz o jmusp'ü e Ezequías.
10 Nuc'ua e Ezequías o jmusp'ü e Manasés. Nuc'ua e Manasés o jmusp'ü e Amón. Nuc'ua e Amón o jmusp'ü e Josías.
11 Nuc'ua e Josías o jmusp'ü e Jeconías 'ñe c'o o̱ cjuarma. Mi ngue c'o pa 'ma o ndõpüji c'o menzumü a Israel o dyëdyiji a ma a Babilonia c'o.
12 'Ma ya ma cãji a ma a Babilonia, nuc'ua e Jeconías o jmusp'ü e Salatiel. Nuc'ua e Salatiel o jmusp'ü e Zorobabel.
13 Nuc'ua e Zorobabel o jmusp'ü e Abiud. Nuc'ua e Abiud o jmusp'ü e Eliaquim. Nuc'ua e Eliaquim o jmusp'ü e Azor.
14 Nuc'ua e Azor o jmusp'ü e Sadoc. Nuc'ua e Sadoc o jmusp'ü e Aquim. Nuc'ua e Aquim o jmusp'ü e Eliud.
15 Nuc'ua e Eliud o jmusp'ü e Eleazar. Nuc'ua e Eleazar o jmusp'ü e Matán. Nuc'ua e Matán o jmusp'ü e Jacob.
16 Nuc'ua e Jacob o jmusp'ü e José, c'ü o chjüntüvi e María. E María ngue c'ü o mus'ü e Jesús. E Jesús ngue Cristo c'ü ne ra mama: Nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.
17 C'o nu mboxpale e Jesucristo ndeze e Abraham hasta e David, o zö'ö catorce c'o.

Nuc'ua, ndeze e David hasta 'ma o dyëdyiji c'o menzumü a Israel a ma a Babilonia, o zö'ö ndo 'na catorce c'o nu mboxpale. Nuc'ua, ndeze 'ma o dyëdyiji a ma a Babilonia hasta 'ma o jmus'ü e Cristo, o zö'ö ndo catorce.

Nacimiento de Jesucristo

18 C'ü nu nana e Jesucristo mi ngue e María. 'Ma o jmus'ü e Jesucristo, je va cjava. E José ya vi ñavi e María c'ü ro chjüntüvi. 'Ma dya be mi chjüntüvi, e María ya mi tũ'ũ 'na ts'it'i. Pero dya cjó mi dyojui; mi ngue o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü vi tsjapü o ndunte.

19 E José mi cja c'o mi mama c'o ley. Nguec'ua 'ma o dyärä ya mi ndunte e María, o nguijñi c'ü ro unü 'na xiscõmü e María c'ü dya ro chjüntui. Pero dya ro ma ngös'ü c'o pje mi pjëzhi, na ngue dya mi ne e José ro bëzhi o̱ tseje e María.

20 Nuc'ua 'ma mi cjijñi a cjanu e José, o nguinch'i 'na tĩjĩ o jñanda 'naja c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o ixi cãrã a jens'e. O ña c'ua c'e anxe o xipji e José:

—Nu'tsc'e José, o̱ mboxbëchets'ü e David, dya rí yembeñe. Ni jyodü rí tsjapü nin su e María. Na ngueje c'ü ya tũ'ũ c'ü, ixi nguetsjë o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü o tsjapü o nduns'ü.

21 Ra mus'ü 'na ts'it'i c'ü rí jñusp'ü o̱ tjũ e Jesús. Na ngueje angueze ra salva c'o nte c'o ya juajnü, ra jopcüji o̱ mü'büji c'o o̱ nzhubüji, eñe c'e anxe va xipji e José.

22-23 Mi jinguã Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü 'na profeta o xipji c'o nte:

Dyär'maji. Ra nduntetsjë 'na xunt'i c'ü dya dyojui 'na bëzo; ra mus'ü 'naja ts'it'i c'ü rguí chjũ e Emanuel, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

E Emanuel ne ra mama: Bübü dya Mizhocjimi a ndezgöji. Nguec'ua 'ma o ndunte e María o mus'ü e Jesús, o zädä o̱ jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta.

24 Nuc'ua 'ma o zö e José a tĩjĩ, o tsja c'ua ja nzi va xipji c'ü o̱ anxe Mizhocjimi, o chjüntui e María.

25 Pero dya juntavi hasta 'ma o mus'ü c'e ts'it'i c'ü primero o̱ t'i e María. Nuc'ua e José o jñusp'ü c'e ts'it'i e Jesús.

2

La visita de los magos

1 O jmus'ü e Jesús 'ma mi manda c'e rey Herodes a Judea. Je jmus'ü cja c'e jñiñi a Belén c'ü tsja a Judea, cja c'e xoñijõmü a Israel. O mezhtjo c'ua o ẽjẽ ja nzi nte c'o me mi pãrã, c'o mi xiji mago, vi 'ñeji nu ja ni mbes'e e jyarü. O säji a Jerusalén.

2 Nuc'ua c'o mago o mbürü o zopjüji c'o mi cãrã a Jerusalén, o xipjiji:

—Ya jítsijme 'na señal; ró jandajme o mbes'e 'na seje. Ngue c'ü rvá pãrãgöjme c'ü ya jmus'ü 'na ts'it'i c'ü ra manda

cja yo menzumü a Israel. Nutscöjme rí ne rí xitscöjme ja bübü c'e ts'it'i. Na ngue rvá ẽcjöjme rá ẽ ndüñijõmüjme a jmi angueze, rá ma't'üjme, eñe c'o nte c'o mi xiji mago.

3 Nuc'ua c'e rey Herodes o mbãrã c'ü mi mama c'o mago c'ü ya vi jmus'ü 'na ts'it'i c'ü ro manda. Nguec'ua va pizhi na puncjü angueze, dya mi pãrã pje ro nguijñi. Me xo go pizhi c'ua texe c'o mi cãrã a Jerusalén.

4 Nuc'ua e Herodes o zojnü c'o ndamböcjimi cja c'o menzumü a Israel. Xo zojnü c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi. Cjanu o dyönüji ja je ngue c'ua ro jmus'ü e Cristo c'ü ro ẽ manda.

5 Cjanu o ndünrüji:

—Nuc'ü, je ra jmus'ü cja c'e jñiñi a Belén c'ü tsja a Judea. Na ngue je ga cjava va dyopjü c'e profeta va pätpä Mizhocjimi:

6 Nu'tsc'eji i̱n menzumüji a Belén, ni muvi in jñiñigueji cja c'o 'ñaja jñiñi a Judá.

Na ngue ra tetsc'eji 'naja c'ü ra manda, 'ñe ra mbörü yo menzumü a Israel yo ró juajnügö, eñe c'e profeta.

7 Nuc'ua e Herodes o zojnü c'o mago c'ü dya cjó ro mbãrã cjo mi ñaji c'o. Cjanu o tsjapüji na jo t'önü jinguã vi mbes'e c'e seje. Cjanu o ndünrü c'ua c'o mago o xiji jinguã vi mbes'e c'ü.

8 Cjanu o ndäji c'ua a ma a Belén o xipjiji:

—Möji, ma tsjaji na jo o t'önü rgui jyodüji c'e ts'it'i. Nuc'ua 'ma rí chöt'üji, rí nzhogüji rí 'ñe xitscöji. Nguec'ua xo rá magö, rá ma ndüñijõmü a jmi rá ma'tc'ö c'ü.

9-10 Nuc'ua 'ma ya vi nguarü vi ñaji c'e rey, cjanu o ma c'ua c'o mago. Nuc'ua c'e seje c'ü ya vi jñandaji ndeze 'ma o mbes'e, o 'ñetsetjo na yeje. Nu c'o mago 'ma o jñandaji c'e seje, go mäji na puncjü. Nuc'ua c'e seje mi ot'ü o̱ xo'ñiji c'ü, hasta 'ma cja zät'ä a xes'e nu cja c'e ngumü nu ja ma bübü c'e ts'it'i. Cja chi o böbütjo nu.

11 Cjanu o zät'äji c'ua cja c'e ngumü, cjanu o cjogüji a mbo. O jñandaji c'e ts'it'i ma bübü cja c'e ngumü co e María c'ü nu nana. Cjanu o ndüñijõmüji a jmi c'e ts'it'i, o ma't'üji. Cjanu o xo's'üji c'ua o̱ cajaji c'o mi quiji o oro, 'ñe o nguichjünü, 'ñe o mirra c'o ma jo ma jyärä y me mi muvi. Cjanu o nguibiji, cjanu o unüji c'e ts'it'i.

12 Nuc'ua Mizhocjimi o zopjü a t'ĩjĩ c'o mago, o xipjiji:

—Dya cja rí nzhogüji cja e Herodes, empji.

Nguec'ua 'ma mü o nzhogüji cja c'e país nu ja mi menzumüji, o möji c'ü 'na 'ñiji.

La huída a Egipto

13 Nuc'ua 'ma ya vi mbedye c'o mago, cjanu o nguinch'i c'ua 'na t'ĩjĩ e José o jñanda 'na c'o o̱ anxe Mizhocjimi. Cjanu o ña c'ua c'e anxe o zopjü e José, o xipji:

—Nu'tsc'e, ñanga rí sidyi ne ts'it'i 'ñejnu nu nana; rí c'ueñe rí möji a ma cja c'e xoñijõmü a Egipto. Na ngueje e Herodes ra jyodü ne ts'it'i ra mbö't'ü. Y rí mimitjoji nu hasta 'ma cja rá xi'ts'i, eñe c'e anxe.

14 Nuc'ua cjanu o zö c'ua a t'ĩjĩ e José. Go zidyi c'ua c'e ts'it'i 'ñe c'ü nu nana, go mbedyeji c'ua c'e xõmü, o möji a ma a Egipto.

15 Nuc'ua o mimiji nu hasta 'ma cja o ndũ e Herodes. Mi jinguã mi bübü 'na profeta c'ü mi pätpä Mizhocjimi. C'e profeta o mama: "Rá penpe 'na jña c'ín Ch'igö c'ü ra mbedye a Egipto", eñe Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma o ma ga ma a Egipto e José co e María 'ñe e Jesús, o zädä o̱ jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta.

Herodes manda matar a los niños

16 'Ma o unü ngüenda e Herodes c'ü dya nzhogü c'o mago ro ẽ xipjiji ja mi bübü c'e ts'it'i, me co üdü c'ua na puncjü angueze. Cjanu o manda o mbö't'üji texe c'o ts'it'i c'o mi cãrã a Belén, y hasta ja c'o mi tjorü c'e jñiñi c'ü. O mbö't'üji c'o cja vi mus'üji, cja na 'ñe c'o ya mi ëdyi ye cjë. Na ngue e Herodes ya vi dyönü na jo c'o mago, nguec'ua va mbãrã ja ya nzi zana vi mezhe ndeze 'ma ya vi mbes'e c'e seje.

17-18 Mi jinguã vi dyopjü a cjava c'e profeta Jeremías:

Cja c'e jñiñi a Ramá mi t'ärä
'na c'ü me ma huë na
jens'e.
Mi ngue c'e ndixũ c'ü mi chjũ
e Raquel mi huëpi c'o o̱
mboxbëche.
Dya go ne cjó ro chëzhi o̱
jmi pa ro mäjä, na
ngueje ya vi mbö'tp'üji
c'o o̱ mboxbëche, eñe
c'e profeta va pätpä
Mizhocjimi.

Nguec'ua 'ma o manda e Herodes o mbö't'üji c'o ts'it'i, o zädä c'ü vi mama c'e profeta.

19 O ẽ c'ua 'na nu pa, o ndũ e Herodes. 'Ma xe ma bübütjo e José a Egipto, o nguinch'i 'na t'ĩjĩ o jñanda 'na c'o o̱ anxe Mizhocjimi. Nuc'ua c'e anxe o zopjü o xipji:

20 —Nu'tsc'e, ñanga rí sidyi ne ts'it'i 'ñejnu nu nana, rí möji a ma cja c'e xoñijõmü a Israel nu ja vi 'ñecjeji. Na ngueje ya ndũ'ũ c'o mi jodü ro mbö't'ü ne ts'it'i.

21 O nanga c'ua e José. Cjanu o zidyi c'e ts'it'i 'ñe c'ü nu nana, o möji c'ua a ma cja c'e xoñijõmü a Israel.

22 Nuc'ua cjanu o mbãrã e José c'ü ya mi manda e Arquelao a Judea c'ü tsja a Israel, chjëntjui c'ü ri bübütjo e Herodes c'ü ndunu tata. Nguec'ua mi sũ'ũ e José xe ro ma ga manu. Nuc'ua Mizhocjimi o yepe o zopjü a t'ĩjĩ e José. Nguec'ua va cjogütjoji a Judea o möji c'ua a ma cja c'e xoñijõmü a Galilea.

23 O zät'äji cja 'na jñiñi c'ü ni chjũ a Nazaret; o mimiji nu. Mi jinguã vi mama a cjava c'o profeta: "Ra xiji menzumü a Nazaret nu c'ü ra ẽjẽ", eñe c'o profeta. Nguec'ua 'ma o ma

mimi a Nazaret e José 'ñe e María 'ñe c'e ts'it'i, o zädä c'e jña c'ü ya vi mama c'o profeta.

3

Juan el Bautista predica en el desierto

1 O mezhe c'ua ja nzi cjë, o mbürü o pëpji cja Mizhocjimi 'na bëzo c'ü mi chjũ e Juan. Mi bübü cja c'e majyadü a ma a Judea. Mi zopjü c'o nte y mi jichiji co ndeje.

2 Mi xipjiji a cjava:

—Jyëziji c'o na s'o, ra nzhogü in mün'c'eji cja Mizhocjimi. Na ngueje nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra mandazüji, ya ngue ra manda, eñe e Juan.

3 Mi jinguã c'e profeta Isaías vi pätpä Mizhocjimi, vi mama ja rva cja e Juan. O mama c'e profeta c'ü ro bübü 'na nte cja 'na majyadü c'ü ro mapjü, ro zopjü c'o nte ro xipjiji:

"Rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü na s'o,
rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü mogü.
Na ngue ya ngue ra ẽ c'ín
Jmugöji c'ü bübü a jens'e", ro 'ñeñe c'e nte.

Je ga cjanu va mama c'e profeta c'ü ro mama c'e nte'e.

4 E Juan mi je'e 'na bitu c'ü vi t'ät'ä o̱ xi o camello, y mi nzünt'ü 'na xipjadü. Mi sa c'o mi nza cja o t'ãxã, y xo mi si o̱ miel o ngüjnü.

5 Nuc'ua ma ẽ c'ua c'o menzumü a Jerusalén, 'ñe c'o menzumü cja c'o 'ñaja jñiñi a Judea, cja na 'ñe c'o mi cãrã texe ja c'o cjogü c'e ndare a Jordán, ma säjäji cja e Juan.

6 Mi xipjiji Mizhocjimi c'o ma s'o c'o mi cjaji, y mi jichi e Juan anguezeji cja c'e ndare a Jordán.

7 Cja c'o menzumü a Israel mi cãrã c'o mi xiji fariseo, 'ñe c'o mi xiji saduceo. E Juan o jñanda ma ẽjẽ na puncjü anguezeji ro 'ñe ji'iji. Nguec'ua va mama e Juan va xipjiji:

—Nza cjatsc'eji o c'ijmi c'o sũ ga c'ueñe 'ma tjë o batjü. Na ngue i̱n sũji ra jñün'c'eji ngüenda Mizhocjimi rí sufreji, nguec'ua va ẽgueji va 'ñe ji'iji.

8 Pero 'ma na cjuana nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi, rí tsjaji na jo, ngue c'ua ra 'ñetse o nzhogü in mü'büji.

9 I̱n pëzhgueji ra recibidots'üji Mizhocjimi, na ngueje o̱ mboxbëchets'üji e Abraham. Pero rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjijñiji c'ü ni jyodü ra recibidots'üji. Na ngueje me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra tsjapü yo ndojo ra mbëzhi nte c'o ra jñu's'ü e Abraham, xo ra 'ñench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi.

10 Xe sido o ña e Juan o zopjü c'o fariseo 'ñe c'o saduceo, o xipjiji:

—Nza cjatsc'eji za'a c'o dya jo c'o quis'i, c'o ya juns'ütjo jacha cja o̱ dyü'ü. Texe za'a c'ü dya jo c'o quis'i, ya ngue ra dyëziji cja rrũ mboch'üji cja sivi. Je xo rga cjanu rgá tsja'c'eji, nu 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

11 Bübü mbëpji c'o o̱ cjaja
c'ü nu lamu, xäpcäji o̱ mbäcua
c'ü nu lamu ga mbös'ü. Pero
nutscö dya pje pjëtscö rá
pjösc'ö a cjanu nu c'ü cja va
ẽjẽ. Na ngueje me na nojo
na puncjü angueze, nutscö
rí menutjogö que na ngue
'na mbëpji. Nutscö rí jichi co
ndeje c'o ra nzhogü o̱ mü'bü
cja Mizhocjimi. Pero nu c'ü
cja va ẽjẽ, 'ma rí 'ñench'e in
mün'c'eji angueze, ra dya'c'eji
o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü. 'Ma
dya rí 'ñench'e in mü'büji, ra
dya'c'eji rí ma sufreji cja sivi,
eñe e Juan.
12 Xe sido o ña e Juan o
xipjiji 'na ejemplo o mama:
—'Na campesino ra jñüs'ü
o̱ yelgo, cja rrũ mbitsi na
jo o̱ ndëxü. C'o ndëxü ra
dyüt'ü cja c'ü o̱ t'ujmü c'o,
pero c'o paxa ra ndüt'ü co
sivi c'o. Je xo ga cjanu rgá
tsja nu c'ü cja va ẽjẽ. Ya
bübü angueze ra recibido c'o
ra nzhogü o̱ mü'bü, pero c'o
dya ra nzhogü o̱ mü'bü, ya
bübü ra mboch'üji a sivi c'ü
dya ra juench'e, eñe e Juan.

El bautismo de Jesús

13 E Jesús ma bübü a ma
a Galilea. O ẽ 'na nu pa, o
mbedye c'ua o ma a ma cja c'e
ndare a Jordán nu ja ma bübü
e Juan. Je o ma nu, ngue c'ua
ro tsja e Juan ro jichi angueze.
14 Pero e Juan dya mi ne ro
jichi, mi xipji:
—Nu'tsc'e va ẽcje i̱ṉ negue
rá ji'tsc'ö, maco nguetscö ni
jyongö rí jitscö, eñe e Juan.
15 Cjanu o ndünrü c'ua e
Jesús o xipji:
—Iyö, rí jitscö, na ngue ni
jyodü rá cjaji texe c'ua ja ga
manda Mizhocjimi.
Cjanu ne'e c'ua e Juan o
jichi e Jesús.
16 Nuc'ua 'ma nzi va
nguarü va ji'i e Jesús, cjanu
o mbes'e cja c'e ndare.
O xogü c'ua a jens'e, y o
jñanda e Jesús ma sjöbü o̱
Espíritu Mizhocjimi nza cja
'na mbaro, ma ẽjẽ ro 'ne
ndägä a xes'e angueze.
17 Cjanu o dyäräji c'ua 'naja
c'ü mi ña a jens'e, o mama:
—Nujnu nguejnu ín Ch'igö
nu rí s'iya, nguejnu rgá mäcjö
nu, eñe.

4

Tentación de Jesús

1 Nuc'ua o̱ Espíritu
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü
e Jesús. Nguec'ua va ma a
ma cja majyadü ro ndörüji
angueze, ro tsja e Satanás c'ü
dya jo.
2 O mezhe cuarenta pa,
xõmü ndempa c'ü dya pje
zi'i e Jesús cja c'e majyadü.
Nuc'ua cjanu o zant'a c'ü.
3 Cjanu o ẽ c'ua c'ü dya jo o
'ñe ndörü e Jesús, o xipji:
—Ngue'tsc'e o̱ T'itsc'e
Mizhocjimi, nguec'ua rí
xipjigue yo ndojo ra mbëzhi
o xëdyi rí sigue, eñe c'ü dya jo.
4 Cjanu ndünrü c'ua e Jesús
o xipji:
—Dya rá ä'tc'ägö c'ü i̱ṉ
xitsi, na ngue je t'opjü o̱ jña
Mizhocjimi c'ü dya nguextjo
xëdyi c'ü rga minc'öjme, sino
que ngue texe o̱ jña angueze
c'ü pedye o̱ ne'e c'ü, enzgöjme

Mizhocjimi. Nguec'ua, dya rá cjapü yo ndojo ra mbëzhi o xëdyi rá sigö, eñe e Jesús.

5 Nuc'ua c'ü dya jo, o zidyi e Jesús a ma a Jerusalén c'ü ngue o̱ ndajñiñi Mizhocjimi. Cjanu o 'ñe's'e c'ua a xes'e cja 'naja c'o torre c'o mi bübü cja c'e templo.

6 Cjanu o xipji:

—Ngue'tsc'e o̱ T'itsc'e Mizhocjimi; nguec'ua rí dacü dya a ma a jõmü. Ni jyodü rí tsjague a cjanu, na ngueje ya xo t'opjü o̱ jña Mizhocjimi:

Mizhocjimi ra ndäjä c'o o̱ anxe rguí 'ñeji a jens'e ra 'ñe pënchc'iji, ngue c'ua dya rí sos'ü cja ndojo ra s'onnc'ü in cua, ni pje rí tsja, eñe.

Nguec'ua rí dacü ndeze va hasta a jõmü, eñe e Satanás c'ü dya jo.

7 Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rá dacü c'ua ja gui xitscö. Na ngue ya xo t'opjü c'ü dya rá söjme o̱ jña Mizhocjimi c'ín Jmugöji, enzgöjme. Nguec'ua dya rá dacü a ma a jõmü para rá nugö cjo ra mböxcö Mizhocjimi, eñe e Jesús.

8 Nuc'ua c'ü dya jo, o zidyi na yeje e Jesús a ma cja 'na t'eje c'ü me na ndã'ã. Cjanu o jíchi c'ua texe yo jñiñi cja ne xoñijõmü, cja na 'ñe texe c'o me na zö 'ñe me na jo c'o mi pë's'i yo jñiñi.

9 Cjanu o xipji c'ua va ndörü e Jesús:

—Nu 'ma rí ndüñijõmügue cja ín jmigö rí matcügö, rá da'c'ügö c'ü rí mandague texe cja yo jñiñi yo rrã jí'ts'igö dya, eñe c'ü dya jo.

10 Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'ü dya jo:

—Nu'tsc'e Satanás, c'ueñe cja ín jmigö. Dya rá ma'tc'ö, na ngueje ya t'opjü o̱ jña Mizhocjimi c'ü rá ndüñijõmüjme rá ma't'üjme Mizhocjimi c'ü ngue ín Jmuji. Y nguextjo angueze rá pëpijme, enzgöjme c'ü. Nguec'ua, dya rá ma'tc'ö, eñe e Jesús.

11 Nuc'ua c'ü dya jo o c'ueñe cja e Jesús. Cjanu o ẽ c'ua c'o anxe o 'ñe mbös'üji e Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

12 E Herodes ya vi manda o ngot'üji a pjörü e Juan. Nuc'ua 'ma o mbãrã e Jesús c'ü ya ma o'o a pjörü e Juan, cjanu o nzhogü o matjo c'ua a ma cja c'e xoñijõmü a Galilea.

13 O zät'ä cja c'e jñiñi a Nazaret. Cjanu o mbedye c'ua nu, o ma a ma cja c'e jñiñi a Capernaum, o ma mimi nu. Nu c'e jñiñi bëxtjo mi järä cja c'e zapjü nu ja mi tjorü c'o xoñijõmü a Zabulón, 'ñe a Neftalí.

14 'Ma o ma mimi e Jesús a Capernaum, o zädä o̱ jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta Isaías:

15 Ra bübü jya's'ü cja c'o xoñijõmü a Zabulón 'ñe a Neftalí.

Xo ra bübü jya's'ü texe nu ja cjogü c'e 'ñiji c'ü ni ma cja c'e tazapjü, 'ñe texe cja c'e xoñijõmü

c'ü tizhi lado a manu
cja c'e ndare a Jordán.
Texe a ma a Galilea nu ja
dya pãrãji Mizhocjimi,
ra bübü jya's'ü nu.
16 C'o nte c'o mi nzhodü
cja bëxõmü, o jñandaji
jya's'ü c'ü me na nojo.
Nu c'o mi cãrã c'ua ja na
bëxõmü c'ua ja tũji, o
zät'ä o jya's'ü o̱ jmiji,
eñe c'e profeta.
17 Nuc'ua ndeze 'ma o
mbürü o mimi e Jesús a
Capernaum, o mbürü o zopjü
c'o nte, o xipjiji:
—Jyëziji c'o na s'o, ra
nzhogü in mün'c'eji cja
Mizhocjimi, na ngue ya ngue
ra manda nu c'ü o 'ñeme
Mizhocjimi a jens'e.

Jesús llama a cuatro pescadores

18 'Na nu pa'a, mi nzhodü e
Jesús a jmi c'e zapjü a Galilea.
O jñanda c'ua yeje bëzo c'o ma
pät'ä o̱ rrevi cja c'e zapjü. C'o
bëzo mi cjuarma c'o. C'ü 'naja
mi chjũ e Simón Pedro. C'ü
nu cjuarma mi chjũ Andrés.
Anguezevi mi mbëjmõvi.
19 Cjanu o mama c'ua e
Jesús o xipjivi:
—Nu'tsc'evi i̱ṉ mbëjmõguevi
dya. Pero chjünt'üvi ín xütcjö
rá mö dya, rá jí'ts'ivi rí zopjüvi
yo nte ngue c'ua anguezeji
xo ra ndünt'üji ín xütjügö,
embevi.
20 Jo ni zogüvi c'ua c'o o̱
rrevi, cjanu o ndünt'üvi c'ua o̱
xütjü e Jesús, o möji.
21 Xe go mötji mas a xo'ñi.
E Jesus o jñanda c'ua xe ndo
yeje bëzo c'o xo mi cjuarmavi.
Mi chjũ Jacobo 'ñe e Juan, c'o
mi ngue o̱ t'i e Zebedeo. Ma
büb̈üvi cja 'na bü'ü co e Zebe-
deo c'ü nu tatavi, ma jocüji
c'o o̱ rreji. Nuc'ua e Jesús o
ma't'üvi.
22 Anguezevi ixco zogüvi
c'ua c'e bü'ü 'ñe c'ü nu tatavi,
ixco ndünt'üvi c'ua o̱ xütjü e
Jesús o möji.

Jesús enseña a mucha gente

23 Mi nzhodü e Jesús texe a
ma a Galilea, mi xöpü c'o nte
cja c'o o̱ nintsjimi anguezeji.
Y mi xipjiji o̱ jña Mizhocjimi;
mi xipjiji ja rvá manda nu c'ü
vi 'ñeme Mizhocjimi a jens'e.
Y mi jocü c'o pje nde ma
ngueme c'o mi sufre c'o nte.
24 Me mi näntji e Jesús
c'ü mi jocü c'o mi sö'dyë.
Nguec'ua xo zät'ä c'e jña texe
a ma cja c'e xoñijõmü a Siria,
o dyäräji c'o mi cja e Jesús.
Nguec'ua ma sinpiji texe c'o
mi sö c'o pje nde ma ngueme.
Xo ma sinpiji c'o me mi sufre;
ngue c'o vi zürü o̱ s'ondajma
c'ü dya jo, 'ñe c'o mi sürü o̱
taque, xo 'ñe c'o dya mi sö ro
'ñõmü. E Jesús mi jocü texe
c'o.
25 O mbedye na puncjü nte
a Galilea, 'ñe a Decápolis, 'ñe
a Jerusalén, 'ñe cja c'o 'ñaja
jñíñi c'o tsja a Judea, 'ñe texe
a ma 'nanguarü cja c'e ndare
a Jordán, mi pöji e Jesús.

5

El Sermón del monte

1 Nuc'ua 'ma o jñanda e
Jesús c'o nte c'o ma puncjü,
cjanu o ma c'ua cja 'na t'eje o
mimi c'ua nu. Cjanu o ẽ c'ua
c'o ya mi ätpä o̱ jña e Jesús c'o

mi xiji discípulo, o säji cja jmi
angueze.
2 Nuc'ua e Jesús o mbürü o
xöpü c'o o̱ discípulo, o xipjiji:

Quiénes son los felices

3 —Cãrã o nte c'o pãrã c'ü
dya ni muviji, y ni jyodüji
Mizhocjimi c'ü ra mbös'üji.
Zö a cjanu c'o, pero ngue nu
rguí mäji na ngueje ya ngue o̱
Jmuji dya Mizhocjimi.
4 'Cãrã̱ o nte c'o me ndumü.
Pero zö ga cjanu ga sufreji,
ngue nu rguí mäji nu, na
ngueje ra unü Mizhocjimi c'ü
rguí mäji.
5 'Cãrã o nte c'o dya cjapü
na nojo, unü o̱ mü'büji ra
dyätäji Mizhocjimi. 'Ma cjó
c'o ra nguijñi a cjanu 'na
pjeñe, ngue nu rguí mäjä, na
ngueje Mizhocjimi ra unü ne
xoñijõmü.
6 'Cãrã o nte c'o me ne o̱
mü'bü ra tsja c'o na jo. 'Ma ga
cjanu, ngue nu rguí mäji nu,
na ngueje ra unü Mizhocjimi
c'ü rguí tsjaji c'o na jo.
7 'Cãrã o nte c'o juentse
nu minteji ga mbös'üji.
Nu c'o juentse a cjanu nu
minteji, xo sö ra mäji na
ngueje Mizhocjimi ra juentse
anguezeji.
8 "Ma cjó c'o ra 'ñejme
Mizhocjimi co texe o̱ mü'bü,
ngue nu rguí mäjä c'o, na
ngueje ra mbãrãji na jo ja ga
cja Mizhocjimi.
9 "Ma cjó c'o ra zopjü na
jo yo nu minteji ngue c'ua ra
pötca nuji, ngue nu rguí mäjä
c'o, na ngueje ra 'mãrãji ngue
o̱ t'i Mizhocjimi.
10 "Ma cjó c'o ra tsja na jo,
bübü c'o ra nu'u na ü, ra ts-
japüji ra sufre. Pero ngue
c'ü rguí mäjä c'ü, na ngueje
Mizhocjimi ya ngue o̱ Jmu c'ü.
11 'Nu'tsc'eji i̱ṉ ejmezügöji
dya. Nguec'ua bübü 'ma
ra zanc'eji, ra ndäc'eji, ra
xo'sc'eji o bëchjine rga zanc'eji
texe c'o me rrã s'o. Pero
rí xi'tsc'öji, zö ra tsja'c'eji a
cjanu, nguejyo rgui mäcjeji
yo.
12 Nguec'ua 'ma ra tsja'c'eji
a cjanu, rí mäcjeji na puncjü.
Na ngueje Mizhocjimi ra
dya'c'eji c'ü me na jo a jens'e.
C'o profeta c'o mi cãrã mi
jinguã xo o tsjapüji o sufreji,
pero ya ch'unüji dya c'o me
na jo, eñe e Jesús.

Sal y luz para el mundo

13 O sido o ña e Jesús o xipji
c'o o̱ discípulo:
—O õ'õ, üt'üji cja o jmõ,
ngue c'ua dya ra s'odü. Je xo
rga cjatsc'eji nu, rí tsjaji na jo
ngue c'ua dya nda rrã s'o cja
ne xoñijõmü. Nu 'ma dya cja
rga õxü o õ'õ, ¿ja rgá sö xe ra
õxcü 'ma? Dya cja rguí muvi
'ma c'o, ra mbozüji a tji, ra
yödü yo nte.
14 'Nu'tsc'eji nza cjatsc'eji o
jya's'ü cja yo nte. 'Naja jñiñi
c'ü je jäs'ä cja 'naja t'eje, dya
sö ja ra tsjõ c'ü.
15 Je xo ga cjatjonu, 'ma
tjütüji 'naja sivi, dya co'büji
cja 'naja caja. Je ẽ's'ẽji nu ja
na ts'ijens'e, ngue c'ua ra sö
ra jñanda texe c'o ri cãrã cja c'e
ngumü c'ü.
16 Je xo rga cjatsc'eji nu, rí
tsjagueji na jo cja yo nte, ngue

c'ua ra unüji ngüenda c'ü na jo c'o i̱n cjagueji. Nguec'ua xo ra mamaji c'ü me na jonte c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e.

Jesús enseña sobre la ley

17 O sido o ña e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:

—I̱n pãrãgueji c'e ley c'ü o dyopjü e Moisés, 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta. Pe i̱n cjinncjeji c'ü rvá 'ñe xi'tsc'öji c'ü dya cja ni jyodü rí dyätäji c'o. Pero dya rí tsjijñiji a cjanu. C'ü rvá ẽcjö, ngue c'ü rá cjagö texe c'ua ja nzi ga mama c'o.

18 Na cjuana rí xi'tsc'öji, ni muvi texe yo letra yo bübü cja o̱ ley Mizhocjimi, 'ñe texe yo jña. Zö ra nguins'i ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü, pero ot'ü ra zädä texe c'ü mama cja o̱ ley Mizhocjimi.

19 Ni jyodü rí tsjapüji ngüenda rí tsjaji texe yo o̱ ley Mizhocjimi, zö ri ts'iquë c'e jña. Xo ni jyodü rí xöpüji yo nte, rí xipjiji ra tsjaji texe o̱ jña Mizhocjimi. 'Ma jiyö, ra tsja'c'eji c'ü dya rguí muvitsc'eji 'ma ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi a jens'e. Pero 'ma rí tsjagueji c'ü mama yo o̱ jña Mizhocjimi, 'ñe 'ma je rga cjanu rgui xöpüji yo nte, nu'ma, ra tsja'c'eji ra mbë'tsc'eji na nojo 'ma ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi.

20 I̱n pãrãgueji ja ga cja yo fariseo 'ñe yo xöpü o̱ jña Mizhocjimi yo xiji xöpüte. Rí xi'tsc'öji ni jyodü c'ü xenda rí tsjagueji na jo, que na ngue anguezeji. 'Ma jiyö, dya ra tsja'c'eji Mizhocjimi a jens'e o̱ ntetsc'eji c'ü ra mandats'üji.

Jesús enseña sobre el enojo

21 'Ya i̱ dyäräji o xi'tsc'eji c'o xöpüte c'ua ja va sjipji c'o mi cãrã mi jinguã. O xipjiji a cjava: "Dya rí pö't'ünteji. Nu 'ma cjó c'o ra pö't'ünte, ra mbë's'itsjë o̱ s'ocü 'ma, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre."

22 Pero nutscö rí xi'tsc'öji, 'ma cjó c'o ra ünbü nu minteji, zö dya ra mbö't'ü, ra mbë's'itsjë o̱ s'ocü 'ma, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre. Xo rí xi'tsc'öji, nu 'ma cjó c'o ra zo'bü nu minteji ra xipji: "Dya i̱n pãrã pje i̱n cja'a", ra 'ñembe c'ü, xo ra mbë's'itsjë o̱ s'ocü 'ma c'ü, c'ü rguí tjünpü ngüenda ra sufre. Y 'ma cjó c'o xo ra xipji nu minteji: "Me na s'otsc'e", ra 'ñembe, ra mbë's'itsjë o̱ s'ocü 'ma c'ü rguí ma sufre cja sivi a linfiernu.

23 'Bübü 'ma i̱n pöji cja templo i̱n sidyiji 'na animale ra mbö't'üji cja rrũ ndü'tp'üji Mizhocjimi cja c'e arta. Pero 'ma i̱n sätc'eji, nu 'ma i̱n mbeñeji c'ü pje vi tsjapqueji 'naja yo nin minteji, dya xtí unüji c'e animale ra mbö't'üji.

24 C'ü rí tsjagueji, rí sogueji nu c'ü ni mbeñc'eji Mizhocjimi. Ot'ü rí möji, rí ma dyötqueji c'ü nin minteji ra perdonaotsc'eji. Nuc'ua cja rrĩ 'ñeji c'ua, rí 'ñe unüji c'ü ni mbeñc'eji Mizhocjimi.

25 "Ma pje c'o rí tsjapüji na s'o 'naja yo nin minteji, 'ma ra zints'iji cja juesi, rí jo'tp'üji 'ma cja ri pötcjeji cja 'ñiji. 'Ma jiyö ra ma nzhöc'eji nu cja

c'e juesi. Nuc'ua c'e juesi
ra nzhöc'eji cja c'e mböpjörü.
Nuc'ua ra ngo'c'ügueji a pjörü.
26 Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya
ra sö rí pedyegueji nu, hasta
'ma cja rí tsjõt'üji texe c'o ri
tũgueji.

Jesús enseña sobre el adulterio

27 'Ya i̱ dyäräji o xi'tsc'eji
c'o xöpüte c'ua ja va sjipji c'o
mi cãrã mi jinguã: "Dya rí
tsãgueji o ndixũ."
28 Pero nutscö rí xi'tsc'öji
dya, 'ma cjó c'o ra jñanda 'naja
ndixũ y ra nguijñi cja o̱ mü'bü
ra tsjavi c'ü na s'o, zö dya
ra juntavi, chjëntcjui c'ü ya ri
tsãjã o ndixũ, ya tsja na s'o co
angueze cja o̱ mü'bü 'ma c'ü.
29 'Maco i̱ṉ mamaji ngue in
chöji c'ü cja'c'üji rí tsjaji c'o
na s'o, jñü'müji 'ma, panaji.
Xenda na jo rí sätc'eji cja
jmi Mizhocjimi zö ri 'natjo in
chöji, que na ngue ra pantc'aji
texe in cuerpoji a ma a linfiernu.
30 Maco i̱ṉ mamaji ngue
in jodyëji c'ü cja'c'ü rí ts-
jaji c'o na s'o, dyocüji 'ma,
panaji. Xenda na jo rí sätc'eji
cja Mizhocjimi zö ri 'natjo
in dyëji, que na ngueje ra
pantc'aji texe in cuerpoji a
ma a linfiernu.

Jesús enseña sobre el divorcio

31 O sido o ña e Jesús o xipji
c'o o̱ discípulo:
—I̱ṉ pãrãgueji c'ü xo ma-
maji mi jinguã: "'Ma cjó c'o
ne ra mbëzi nu su, ra unü o
xiscõmü c'ü rguí jyanbüvi."
32 Pero nutscö rí xi'tsc'öji,
dya cjó ra mbëzi nu su,
nguextjo 'ma ri 'ñe 'naja bëzo.
Zö dya ri cja na s'o 'na ndixũ
pero 'ma ra tsja nu xĩra ra
mbëzi, pe ra tsja c'e ndixũ
ra chjüntui c'ü 'naja bëzo.
Nguec'ua chjëntjui c'ü ri tsãjã
bëzo c'e ndixũ. Nguec'ua
c'e bëzo c'ü o mbëzi c'ü nu
su, ri pë's'i nu s'ocü 'ma c'ü,
chjëntjui c'ü ro tsjapü o̱ su
ro tsãjã bëzo. Y c'e bëzo c'ü
na yeje o̱ xĩra c'e ndixũ, xo
ri pë's'i nu s'ocü chjëntjui c'ü
ro tsãjã ndixũ. Na ngueje ya
rguí chjüntui c'e ndixũ c'ü ya
vi bëzi.

Jesús enseña sobre los juramentos

33 'Ya i̱ dyäräji c'ü o xi'tsc'eji
c'o xöpüte c'ua ja va sjipji
c'o mi cãrã mi jinguã: "Dya
rí ñädäji Mizhocjimi rí ma-
maji na cjuana, cja rrĩ ma-
maji o bëchjine. 'Ma i̱ṉ nädäji
Mizhocjimi c'ü rí tsjagueji, ts-
jagueji 'ma", eñe c'o xöpüte.
34 Pero nutscö rí xi'tsc'öji,
dya pje rí ñädäji. Dya rí manji
nza mbãrã a jens'e. Na ngueje
nguejnu manda Mizhocjimi.
35 Ni xo rí mamaji nza
mbãrã ne xoñijõmü. Na
ngueje ngue Mizhocjimi
c'ü manda yo cãrã va. Ni
xo rí mamaji nza mbãrã a
Jerusalén. Na ngueje ngue
c'ü o̱ ndajñiñi c'ín Jmugöji c'ü
pjëzhi me na nojo.
36 Ni xo rí mamaji nza
mbãrã in ñigueji, na ngueje
nu'tsc'eji, dya sö rí tsjapqueji
c'ü rrã t'öxü ne rí 'na in
ñixtegueji, ni xo ri tsjapqueji
c'ü rrã potjü.

37 C'ü rí tsjagueji, rí mantji “jã” o “jiyö.” 'Ma xe rí mangueji cjó nza ärä, nu'ma, ngueje c'ü dya jo c'ü 'ñünnc'ü in mün'c'eji 'ma.

Jesús enseña sobre la venganza

38 ’Ya i̱ dyäräji c'ua ja va sjipji c'o mi cãrã mi jinguã: “Nu 'ma cjó c'o ra jñü'pc'üji in chöji, rí nzhopcüji rí jñü'pc'üji a nzhö 'ma c'ü. Y nu 'ma cjó c'o ra jñü'pc'üji in s'ibiji, xo rí jñü'p'üji o̱ s'ibi 'ma c'ü”, mi eñeji.

39 Pero nutscö rí xi'tsc'öji, dya cjó rí nzhopcüji c'o ra tsja'c'üji c'o na s'o. Nu 'ma cjó c'o ra mbë'chc'iji in jojmiji, xo rí pjünbütjoji 'ma c'ü 'nanguarü ra mbë'chc'iji.

40 Nu 'ma cjó c'o ne ra jyonnc'eji o chũ, y ra zints'iji cja juesi ngue c'ua ra ngannc'aji c'o ri jegueji, xo rí jyëtspiji c'o ri tëgueji.

41 Nu 'ma cjó c'o ra xi'tsc'eji: “Chuns'ü yo rvá tuns'ügö, ma sogüzügö 'na kilometro nde”, ra 'ñentsc'eji, nu'tsc'eji xe rí ma sogüji 'ma c'ü xe 'na kilometro nde.

42 Cjó c'o pje ra dyö'tc'ügueji, rí unüji. Y c'o pje c'o ra pe'sc'eji, dya xo rí tsänbäji c'o.

El amor para los enemigos

43 ’Ya i̱ dyäräji c'ua ja va sjipji c'o mi cãrã mi jinguã: “Rí s'iyagueji yo in dyocjeji, pero c'o nuc'üji na ü, xo rí ñuji na ü”, eñeji.

44 Pero nutscö rí xi'tsc'öji, rí s'iyagueji c'o ra nuc'üji na ü, rí ma'tp'üji Mizhocjimi c'o ra zanc'eji. Tsjapqueji na jo c'o ra nuc'üji na ü, dyötpüji Mizhocjimi c'o ra jyonnc'eji o chũ, 'ñe c'o ra jñü'c'ügueji na ü.

45 'Ma rí tsjapüji na jo a cjanu yo nin minteji, zö rrã s'oji, ra jñu'sc'eji 'ma c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e. Na ngueje angueze cjapü ra mbes'e e jyarü c'ü rguí jñanda texe yo nte, zö ri cja na jo, o zö ri cja na s'o. Xo va penpe o dyebe texe yo nte, zö ri cja na jo, o zö ri cja na s'o.

46 Nu 'ma nguextjo c'o s'iyats'ügueji c'o rí s'iyagueji, ¿cjo ra dya'c'eji Mizhocjimi c'o na jo 'ma? Iyö. ¿Cjo dya je xo ga cjanu ga tsja c'o publicano, s'iya o̱ dyoji c'o; maco i̱ṉ mangueji me na s'o c'o? Jã, je ga cjanu ga tsjaji.

47 Nu 'ma nguextjo yo in dyocjeji yo i̱ṉ ne rí zenguaji, ¿ja bübü c'ü na jo c'ü i̱ṉ cjagueji 'ma? Maco yo dya pãrã Mizhocjimi, je xo ga cjatjonu, nguextjo c'o o̱ dyoji zenguaji.

48 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, rí s'iyagueji texe yo nte c'ua ja nzi ga tsja c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e.

6

Jesús enseña sobre las buenas obras

1 ’C'ü rgui tsjagueji c'o na jo, dya ngue c'ü ra jñantc'aji yo nte ra mamaji i̱ṉ cjaji na jo; ngue c'ü ra jñantc'aji c'ü in Tatagueji c'ü bübü a jens'e. Na ngue 'ma rí tsjaji na jo nguextjo c'ü rguí jñantc'aji yo nte, nu'ma, dya ra mama c'ü

in Tatagueji c'ü na jo vi ts-
jagueji.
2 Bübü nte c'o cjapü cja na
jo; cjaji c'ü rguí mäpäji yo
nte'e. Nguec'ua 'ma pöji nu ja
cjogü na puncjü o nte, nza cja
cja nintsjimi o cja 'ñiji, unüji o
merio c'o dya pje pë's'i. Pero
rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, zö ra
mama yo nte na jonteji, pero
Mizhocjimi dya ra mama na
jonteji. Nu'tsc'eji, dya rí tsjaji
nza cja anguezeji.
3 Pero 'ma rí unüji merio c'o
dya pje pë's'i, rí unüji c'ü dya
cjó ra mbãrã.
4 Nguec'ua dya cjó ra
mbãrã c'ü i unügueji. Pero
Mizhocjimi ra dya'c'eji c'o na
jo, na ngueje angueze pã'tc'ãji
in mün'c'eji.

Jesús enseña cómo orar

5 'C'o cjapü cja na jo, me ne
o mü'büji c'ü ra jñanda yo nte.
Nguec'ua pöji cja nintsjimi,
'ñe c'ua ja pomü o 'ñiji, ni
ma dyötüji Mizhocjimi. Pero
rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, zö
mama yo nte me na jonteji,
Mizhocjimi dya ra mama na
jonteji. Nu'tsc'eji, dya rí tsjaji
nza cja anguezeji.
6 C'ü rí tsjaji, 'ma rí
dyötqueji Mizhocjimi, rí
tsjogüji a mbo cja in
nzungueji, cja rrĩ tsotc'eji in
nzoxtjiji. Cja rrĩ dyötqueji
c'ua c'ü nin Tataji c'ü bübü
nu ja dya cjó sö ra jñanda. Y
angueze ra dya'c'eji c'o na
jo'o, na ngueje pã'tc'ãji in
mün'c'eji.
7 "Ma rí dyötqueji
Mizhocjimi, dya rí tsjagueji
c'ua ja nzi ga tsja yo nte
yo dya pãrã Mizhocjimi.
Anguezeji me yepeji c'o jña
c'o ni dyötüji Mizhocjimi,
pëzhiji ra dyärä Mizhocjimi
na ngueje c'ü me yepeji.
8 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya
me rí yepegueji jña c'ua ja nzi
ga tsja anguezeji. Na ngueje
c'ü nin Tataji pãrã c'o ni jy-
onc'eji ante c'ü rí dyötqueji
c'ü.
9 Nguec'ua nu'tsc'eji 'ma
rí dyötqueji Mizhocjimi, rí
xipjiji a cjava:
Mi Tatats'ügöjme, je in büb ü
a jens'e, rí pjöxcüjme
nutscöjme rí cãrãjme
cja ne xoñijõmü, ngue
c'ua rá sũc'üjme ja c'o
nzi ga zũc'ü c'o cãrã a
jens'e.
10 Xo rí pjöxcüjme ngue
c'ua dya ra mezhe ra
zädä c'ü rá ä'tc'öjme
ja c'o nzi ga dyä'tc'ä
c'o cãrã a jens'e, na
ngue ngue'tsc'e in
mandague. Xo rí
ö'tc'öjme rá cjajme c'ua
ja nzi gui ñegue.
11 Dyacöjme dya o xëdyi c'o rá
sigöjme ne pa dya.
12 Perdonaozügöjme ín
nzhubüjme c'ua ja nzi
rgá perdonaojme 'ma
cjó c'o pje cjacüjme.
13 Dya rí jyëzgue ra ndöcöjme
c'ü dya jo. Pjöxcüjme
ngue c'ua dya rá cja-
jme c'o na s'o.
Na ngueje ngue'tsc'e in
mandague, ngue'tsc'e
me na zë'tsc'e,
ngue'tsc'e me na
notsc'e. Je ga cjatjotsc'e

nu textjo c'o cjë c'o ra
ẽjẽ. Amén.

14 ’Nu 'ma rí perdonaogueji
c'ü cjó pje ra tsja'c'eji, xo
ra perdonaots'üji 'ma c'ü nin
Tataji c'ü bübü a jens'e.
15 Pero 'ma dya rí per-
donaogueji c'ü cjó pje ra
tsja'c'eji, dya xo ra per-
donaots'üji 'ma c'ü nin
Tatagueji, nu c'o pje nde in
cjagueji.

Jesús enseña sobre el ayuno

16 ’Bübü c'o cjapü cja me
na jo. Nguec'ua 'ma go
mbempjeji, cjapü ndumüji,
dya xo dyebeji. Je ga tsjaji
a cjanu, ngue c'ua ra mbãrã
yo nte c'ü mbempjeji, ra
mamaji na jo c'ü cjaji. Na
cjuana rí xi'tsc'öji, zö ra
mama yo nte c'ü na jo cjaji,
pero Mizhocjimi dya je ra
mama a cjanu. Nu'tsc'eji, dya
rí tsjagueji ga cjanu.
17 Nu 'ma rí mbempjeji, rí
xinzhöji c'ua ja nzi gui tsjaji
texe yo pa. Xo rí tsã't'ãji o
aceite in ñi'iji, y rí dyebeji.
18 Nguec'ua dya ra
mbã'c'ãji yo nte cjo in mbe-
mpjeji. C'ü ra mbãrã c'ü in
mbempjeji, nguextjo c'ü nin
Tataji c'ü dya cjó sö cjó ra
jñanda. Y angueze ra xi'tsc'eji
c'ü na jo vi tsjagueji, na
ngueje pã'tc'ãji in mün'c'eji.

Riquezas en el cielo

19 ’Dya rí pë'sc'eji na puncjü
c'o ni muvi cja ne xoñijõmü.
Na ngueje ne xoñijõmü cãrã o
dyoxü, ra dyo'tc'ügueji c'o in
ch'opjüji 'ñe in bitugueji. Y
xo ra zijõmü c'o in merioji de
plata. Xo cãrã va o mbuẽ, ra
xo'tc'ügueji in nzungueji, cja
rrũ põnnc'üji c'o in pë's'iji.
20 Jyodügueji ja rgá
mbë'sc'iji a jens'e c'o ya ri
bübü 'ma rí sätc'eji nu. Na
ngueje a jens'e, dya cãrã o
dyoxü nu, nu c'ü ra dyo'tc'eji
c'o ri pë's'iji, ni pje xo ra
zijõmü nu. Dya xo cãrã o
mbuẽ nu, c'ü ra põnnc'ügueji
c'o ri pë's'igueji.
21 Nu 'ma rí pë's'igueji na
puncjü cja ne xoñijõmü,
je ri mäjä in mü'büji cja
ne xoñijõmü. Pero 'ma ra
bë'sc'eji na puncjü a jens'e, je
ngue a jens'e nda ra mäjä in
mü'büji.

La lámpara del cuerpo

22-23 ’C'ü unü jya's'ü cja in
cuerpogueji ngue in chöji.
'Ma janda na jo 'na nte, bübü
jya's'ü 'ma texe o cuerpo.
Pero 'ma dya sö ra jñanda,
chjëntjui c'ü ri bübü cja
bëxõmü 'ma c'e nte. Je xo ga
cjatsc'eji nu. Nu 'ma nguextjo
Mizhocjimi rí jyodüji, ra
bübü 'ma jya's'ü texe cja
in mü'bügueji. Pero 'ma rí
jyodüji Mizhocjimi, 'ñe rí
jyodüji rí pë's'iji na puncjü cja
ne xoñijõmü, 'ma rí jyodüji
nza yeje, nu'ma, dya nda ra
bübü jya's'ü in mü'büji. Y
'ma in pëzhgueji bübü jya's'ü
in mün'c'eji, nu 'ma dya
cjuana jya's'ü, nu'ma, ojtjo
jya's'üts'üji 'ma.

Dios y el dinero

24 ’’Ma cjó c'o ra mbëpi yeje
lamu, dya ra sö ra dyätävi nza
yejui. Na ngueje c'ü 'naja ri

ünbüji, ra tsja c'e mbëpji; c'ü 'naja ri ne'e. O 'ma jiyö, 'naja c'ü ri cjapü dya rguí muvi. Je xo ga cjatsc'eji nu, 'ma i̱n jodüji ja rgui pë's'iji na puncjü cja ne xoñijõmü, nu'ma, dya i̱n pëpqueji 'ma Mizhocjimi c'ua ja nzi ga ne angueze.

Dios cuida a sus hijos

25 ’Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya rí tsjijñiji ja rgui chöt'üji c'ü rí siji. Dya xo rí tsjijñiji c'ü pje rí jyeji. Mizhocjimi me na nojo, ya ngambgaji va. Nadya, ¿cjo dya xo ra dya'c'eji c'ü rí siji, 'ñe c'ü rí jyegueji?

26 Jñant'maji yo s'ü. Dya podüji o ndëxü, dya xo tagüji, dya pje xo üt'üji cja t'ujmü; maco c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e nde 'huiñi yo. Nu'tsc'eji, xenda ni muvits'ügueji na puncjü que na ngue yo s'ü. Nguec'ua, ¿cjo dya xo ra 'huiñtsc'eji Mizhocjimi?

27 ¿Cjó bübütsc'eji c'ü sö ra chäcä nde metro c'ü xe rrã ndã'ã? Zö me ra nguijñi, dya cjó ra sö.

28 ’Nguec'ua, ¿jenga i̱n cjinncjeji ja rí chöt'üji c'ü rí jye'eji? Unüji ngüenda yo pje c'o ma ndäjnä yo cja'a cja juajma, ja ga te'eji. Dya pëpjiji, dya xo jench'eji o tjüjmü pa ra dyät'äji o̱ bituji. Pero me na zö yo.

29 E Salomón mi pjëzhi na nojo, mi je o̱ bitu c'o me ma zö. Pero xenda na zö yo ndäjnä.

30 Yo pjin'ño cja'a cja juajma dya, pero ra xõrü ra münü ra c'ant'a cja hornu ra ndüt'üji yo; maco Mizhocjimi unü c'ü na zö o̱ ndäjnä yo. Natsc'eji, ¿cjo dya xo ra dya'c'eji Mizhocjimi c'ü rí jyegueji? Nguec'ua, ¿jenga dya i̱n ench'eji na jo in mü'büji Mizhocjimi ra dya'c'eji c'o ni jyonc'eji?

31 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya me rí tsjijñiji rí mamaji: “Pãrã, ¿pje rá sigöji, o pje xo rá jegöji?”, rí 'ñeñeji.

32 Ngue yo dya pãrã Mizhocjimi yo me jodü ga cjanu. Pero nu'tsc'eji i̱n 'ñejeji c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e; angueze pãrã c'ü nde ni jyonc'eji texe yo.

33 Nu'tsc'eji ot'ü rí jyodüji Mizhocjimi, ngue c'ua ra mandats'üji. Y rí jyodüji rí tsjaji c'o na jo c'ua ja ga manda c'ü. Nuc'ua texe yo, nde ra dya'c'eji yo.

34 Nguec'ua, dya rí tsjinncjeji ja rgui chöt'üji c'ü rí siji 'ñe c'ü rí jyeji c'o pa c'o va ẽjẽ. 'Ma ra zädä c'o pa'a, cja rí ñuji ja rgui tsjapqueji. Na ngueje pama va ẽjẽ texe o ndumü c'ü ni jyodü rá sufregöji.

7

No juzguen a otros

1 ’Dya cjó rí so'bügueji. 'Ma jiyö ra jñün'c'ügueji ngüenda Mizhocjimi.

2 C'ua ja nzi gui so'bütegueji, je xo rga cjanu rgá jñün'c'ügueji ngüenda Mizhocjimi. Mizhocjimi ra nzhocüts'üji c'ua ja nzi gui tsjagueji.

3 O dyaxü, xenda na nojo que na ngue o ngümpaxa. Je

xo ga cjatjonu in nzhunc'eji. Pe na nojo in nzhunc'eji nza cja 'na dyaxü, y pe ts'iquë nza cja 'naja ngümpaxa c'o o̱ nzhubü yo nin minteji. Nguec'ua, ¿jenga i̱n so'büji c'e ngümpaxa c'ü o'o a nzhö yo nin minteji? Maco dya i̱n cö'tp'üji 'ñi c'e dyaxü c'ü o'o in chöji.

4 ¿Ja rgá sö rí xiqueji yo nin minteji: "Jyëzguijme rá cjü'pc'öjme ne ngümpaxa nu o'o nin chögue", rí 'ñembeji? Maco dya ixi cjübügueji c'e dyaxü c'ü o'o in chögueji.

5 Nu'tsc'eji i̱n cjapqueji c'ü na jotsc'eji, pero dya cjuana. C'ü rí tsjagueji, ot'ü rí tsjünc'eji c'e dyaxü c'ü o'o in chögueji, ngue c'ua ra sö rí jñandaji na jo rí tsjü'p'üji c'e ngümpaxa c'ü o'o a nzhö'ö c'ü nin minteji, eñe e Jesús.

6 'Bübü nte c'o chjëntji nza cja o cuchi c'o ra yödü c'o pje ri unügueji c'o dya ri ne anguezeji. Xo chjëntji nza cja o dyo c'o ra ẽ ra 'ñe zac'eji 'ma pje c'o ri unügueji c'o dya ri neji. C'o nte c'o ga cjanu, dya cja xe rí zopjüji o̱ jña Mizhocjimi nu me na sjũ.

Pedir, buscar y tocar la puerta

7 'Sido rí dyötqueji Mizhocjimi, ra dya'c'eji. Sido rí jyodüji Mizhocjimi, rí chötc'eji c'ü ni jyonc'eji. Sido rí ma't'üji Mizhocjimi, ra dyä'tc'eji.

8 Na ngue texe c'o ra dyörü, ra ch'unü c'o. Y texe c'o ra jyodü, ra chöt'ü c'o. Y texe c'o ra mapjü, ra dyätäji c'o.

9 'Nu'tsc'eji i̱n 'ñecjeji in ch'igueji, 'ma ra chëzhi in jmiji in ch'igueji ra dyö'tc'eji 'na tjõmëch'i, ¿cjo rí unügueji 'na ndojo? Iyö, dya sö.

10 Y 'ma ra dyö'tc'eji 'na jmõ'õ, ¿cjo rí unügueji 'na c'ijmi? Iyö, dya xo sö'ö.

11 Maco i̱n nteji i̱n cjaji c'o na s'o, pero i̱n pjëchiji rí unüji c'o na jo yo in ch'igueji. Na c'ü nin Tatagueji c'ü bübü a jens'e, ¿cjo dya xo ra dya'c'eji c'o na jo c'o rí dyötüji angueze?

12 'C'ua ja nzi gui ñegueji c'ü ra s'iyats'üji yo nte, je xo ga cjanu rgui s'iyagueji yo. Na ngueje je ga cjanu ga mama o̱ jña Mizhocjimi c'ü xiji ley 'ñe profeta.

La puerta angosta

13 'Nu 'ma i̱n ne rí nzhodüji cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi, tsjogüji cja c'e ts'ingoxtji. Na ngueje bübü 'na ngoxtji, 'ñe 'na 'ñiji c'o me na mbät'ä, pero ni zidyji nu ja ra sufreji cja sivi. Me na puncjü c'o cjogü cja c'e ngoxtji c'ü na mbät'ä.

14 Pero c'e 'ñiji c'ü ni zidyiji nu ja ra bübütjoji co Mizhocjimi, na s'ich'i c'ü. Xo 'ñe c'e ngoxtji, xo s'ich'i c'ü. Y dya puncjü c'o töt'ü c'e ngoxtji c'ü rguí möji c'e 'ñiji.

El árbol se conoce por su fruto

15 'Cãrã nte c'o ra ẽtsc'eji ra 'ñe tsjapü ri ñaji o̱ jña Mizhocjimi. Cjapüji na jo'oji nza cja ndënchjürü yo dya pje cja, pero a mbo o̱ mü'büji me na s'oji nza cja o min'ño yo me

na sate. Nguec'ua rí pjötpüji
ngüenda c'o.
16 C'ü rgui pãrãgueji c'o
xöpüte, rí unnc'eji ngüenda
ja ga mimi c'o. In̲ pãrãgueji
o visachi, dya quitsiji o uva
c'o. Ni xo ri quitsiji o higo cja
o bimpëdyi. Je xo ga cjatjonu
c'o xöpüte c'o cjapü ri ña o̲ jña
Mizhocjimi, dya sö ra mimi
na jo c'o.
17 Je xo ga cjatjonu texe o
za'a c'o na jo, quis'i c'o na jo
c'o. Pero c'o dya ga jo, quis'i
c'o dya ga jo.
18 'Na za'a c'ü na jo, dya sö
ra nguis'i c'o dya ga jo. Ni xo
ri ngue 'na za'a c'ü dya jo, dya
sö ra nguis'i c'o na jo.
19 Texe za'a c'o dya quis'i
c'o na jo, ra dyëziji cja rrũ
pant'aji a sivi.
20 Nguec'ua c'ü rgui
pãrãgueji c'o xöpüte, rí
unnc'eji ngüenda ja ga mimi
c'o.

No todos entrarán en el reino de los cielos

21 'Na puncjü c'o ra xitscö:
"Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö", ra
'ñenzgöji. Pero dya texeji
ra cjogüji c'ua ja manda
Mizhocjimi. C'o ra cjogü nu,
nguextjo c'o ra tsja c'ua ja nzi
ga ne c'ü mi Tatagö c'ü bübü
a jens'e.
22 'Ma ra zädä c'e pa 'ma
ra tjün ngüenda, me na
puncjü c'o ra xitscö: "Nu'tsc'e
ín Jmuts'ügö, ¿cjo dya mi
nännc'äjme in chjũgue, 'ma mi
zopcjöjme yo nte? ¿Cjo dya xo
mi nännc'öjme in chjũgue 'ma
mi pjongüjme o s'ondajma?
¿Cjo dya xo ngue co in chjũgue
c'ü mi jocüjme c'o mi sö'dyë,
'ñe c'o na puncjü c'o na nojo
c'o mi cjajme?", ra 'ñenzgöji.
23 Nuc'ua rá tjüntcöji c'ua,
rá xipjiji: "Dya ngue o̲
t'itsc'eji mi Tatagö. C'ueñeji
cja ín jmigö dya, nu'tsc'eji i̲
tsjagueji c'o na s'o", rá embeji.

Las dos bases

24 'Nguec'ua, nu c'ü ra
dyärä yo jña yo ró xi'tsc'öji
dya, y ra tsja'a yo, rá jyëtspigö
nza cja 'na bëzo c'ü na jo va
mbeñe. O jyäbä 'naja ngumü
a xes'e cja 'na peña.
25 Go 'ñeje c'ua 'na tadyebe.
Xo ẽjẽ 'na tareje c'ü je 'ne
pjat'ü cja c'e ngumü. Xo ẽ 'na
tandajma c'ü me mi vü'ü cja
c'e ngumü. Pero dya go tunü
c'e ngumü, na ngueje vi tjäbä
a xes'e cja c'e peña.
26 'Ma cjó c'o ra dyärä yo jña
yo ró xi'tsc'öji dya, 'ma dya ra
tsja c'ua ja nzi va dyärä, rá
jyëtspigö nza cja 'na bëzo c'ü
dya nguijñi na jo c'ua ja ro
jyäbä o̲ ngumü, je go jyäntjo
cja 'ñõxõmü.
27 Go 'ñeje c'ua 'na tadyebe.
Xo ẽjẽ c'e ndare. Xo vü e nda-
jma c'ü o juant'a c'e ngumü.
Jo nu tunü c'ua o̲ ngumü c'e
bëzo, ixco chjorü, eñe e Jesús
va nguarü va zopjüji.
28 'Ma o nguarü e Jesús o
mama yo jña yo, me mi sũji,
dya mi pãrã pje ro nguijñiji.
29 Na ngueje o unüji
ngüenda je vi 'ñe cja
Mizhocjimi c'o vi mama e
Jesús va xöpü anguezeji. Y
dya je ma cjanu c'o xöpüte.

8

Jesús sana a un leproso

1 Nuc'ua o zöbü e Jesús cja
c'e t'eje. Xo zöbü na puncjü o
nte, mi pöji angueze.
2 O ẽjẽ c'ua 'naja bëzo c'ü mi
sö 'naja ngueme c'ü xiji lepra,
o 'ñe chëzhi cja e Jesús. Cjanu
o ndüñijõmü c'ua a jmi, cjanu
o xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, 'ma
rí ñegue, ra sö rí jocüzü.
3 Cjanu o c'uana c'ua a dyë
e Jesús o ndörü c'e nte, o xipji:
—Rí negö. Ra jots'ü.
Nzi va ndörü, nzi va ojtjo
c'ua c'e ngueme.
4 Nuc'ua e Jesús o xipji:
—Pjöngüenda c'ü dya cjó rí
ma xipjigue dya, nguextjo
c'ü rí ma, rí ma jíchitsjë c'e
mböcjimi c'ü ya jogüts'ü. Xo rí
jñünü c'o rí unü Mizhocjimi
c'ua ja nzi va mama e Moisés.
Ixtí mague a cjanu ngue c'ua
ra nu'tc'ügue c'e mböcjimi c'ü
na cjuana ya jots'ü. Nguec'ua
yo nte ra mbãrãji c'ü ya
'nin'tsc'i c'e ngueme.

Jesús sana al muchacho de un capitán romano

5 Nuc'ua o zät'ä e Jesús cja
c'e jñiñi c'ü mi chjũ Caper-
naum. Cja c'e jñiñi mi bübü
'naja bëzo c'ü mi manda 'naja
ciento o tropa. 'Ma cja ma
sät'ä e Jesús, o ẽ c'ua c'e bëzo
o 'ñe ndünrü e Jesús. Cjanu o
dyötü 'na favor.
6 O xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dya
cja sö ra 'ñõmü ín ch'i'i, ya
zürü o ngueme. Ya dyobütjo
ín nzungö, y me sufre na
puncjü c'o na ü.
7 Cjanu o ndünrü c'ua e
Jesús o xipji:
—Jo rá magö, rá ma jocü.
8 O ndünrü c'ua c'e bëzo o
xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dya
ga jozgö c'ü rí tsjogue a mbo
cja ín nzungö. Zö nguextjo 'na
jña c'ü rí mangue, ra jogü c'ín
ch'i'i.
9 Na ngue xo 'ñetscö xo
ch'acö poder, ngue c'ua rí
mandagö o tropa. 'Ma rí
xipjigö c'ü 'naja: "Ma'a", rá
embe, ra ma. 'Ma rí xipjigö
c'ü 'naja: "Chjä'dä", rá embe,
ra ẽjẽ. Xo 'ñe 'ma rí xipjigö c'ín
mbëpji: "Tsja'a yo", rá embe,
ra tsja'a.
10 Nuc'ua 'ma o dyärä e
Jesús c'o vi mama c'e bëzo,
me co nguentjo c'ua. Na
ngue o unü ngüenda c'ü mi
junt'ü o̱ mü'bü c'e bëzo c'ü
pje ro mama e Jesús, ro zädä.
Nguec'ua va xipji c'ua c'o mi
pöji:
—Na cjuana rí xi'tsc'öji, ni
ri 'na yo ín menzumüji a Is-
rael ró tötc'ö c'ü ri ejme na jo
nza cja ne bëzo nu.
11 Nutscö rí xi'tsc'öji, na
puncjü o nte c'o rguí 'ñeje nu
ja ni mbes'e e jyarü, 'ñe nu
ja ni nguibi, xo 'ñe textjo cja
ne xoñijõmü; ra 'ñe mimiji nu
ja manda Mizhocjimi a jens'e,
ra zi'iji o xëdyi co e Abraham,
'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob.
12 Pero c'o ot'ü vi zo-
jnüji ro cjogü nu ja manda
Mizhocjimi, ts'ëtjo c'o go ne.
Nguec'ua c'o dya go ne'e, ra
mboch'üji nu ja na bëxõmü,
nu ja me ra huëji, y me ra

nguünxt'ü o̱ s'ibi rgá sufreji na puncjü.
13 Nuc'ua e Jesús o xipji c'e bëzo c'ü mi manda 'naja ciento tropa:
—Ma dya in nzungue. C'ua ja nzi vi 'ñejmegue, je rga cjanu rgá jogü c'in ch'i'i.
Ixco jogü c'ua c'e t'i c'e ndajme c'ü.

Jesús sana a la suegra de Pedro

14 O ma c'ua e Jesús cja o̱ ngumü e Pedro. O chöt'ü c'ua c'ü mi sö'dyë c'ü nu to'o e Pedro, mi sö pa'a c'ü.
15 Nuc'ua e Jesús cjanu o ndötpü c'ua a dyë. Jo ni c'ueñe c'ua c'e pa'a. Cjanu o nanga c'ua c'e ndixü o dyät'ä o jñõnü ro ziji.

Jesús sana a muchos enfermos

16 Nuc'ua 'ma ya vi nguibi e jyarü, o sinpiji e Jesús na puncjü nte c'o vi zürü o̱ ndajma c'ü dya jo. E Jesús, nguextjo c'ü o mama ro mbedye c'o ndajma, y go mbedye c'ua c'o. Y texe c'o mi sö'dyë, o jocü c'o.
17 Nguec'ua ma zädä c'o vi mama c'e profeta Isaías: "Angueze me go juentsqueji o 'ñe jocüzüji c'o ngueme c'o mi sufregöji", eñe c'e profeta.

Los que querían seguir a Jesús

18 Ya vi mundo na puncjü nte cja e Jesús. Nguec'ua va ña e Jesús va xipji c'o o̱ discípulo ro dat'üji cja 'na bü, ngue c'ua ro mbes'eji a 'nanguarü cja c'e trazapjü.
19 Cjanu o sä c'ua 'naja bëzo c'ü mi xöpü c'ü o̱ ley Mizhocjimi c'ü o ẽ xipji e Jesús:
—Xöpüte, rá tjünt'ü in xütcje rá më nu ja c'o rí sätc'e.
20 Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipji:
—Ante c'ü rá më, ixtí tsjijñi c'ü rá xi'tsc'ö. Yo min'ño bübü o̱ tjocüji, y yo s'ü pë's'i o̱ t'oxüji. Nutscö, zö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi pero dya rí pë'sc'ö ja rá oxü, eñe e Jesús.
21 Nuc'ua cjanu o mama c'ua 'naja c'ü mi tjünt'ü a xütjü e Jesús, o xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dyacö sjëtsi ot'ü rá ma'a, rá ma ögü mi tatagö, cja rrũ mëgövi.
22 O xipji c'ua e Jesús:
—Yo nte, chjëntjui c'ü ya ndũji na ngue dya creozüji. Jyëzgue anguezeji ra dyögüji c'o nín mi añimaji. Nu'tsc'e chjünt'ü ín xütcjö rá mëgövi.

Jesús calma el viento y las olas

23 Cjanu o dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü. Cjanu o möji c'ua c'o o̱ discípulo.
24 Jo ni vü'ü c'ua 'naja tandajma. Me mi pjö's'ü c'e ndeje ma mbo'o c'e bü'ü. Pero e Jesús ma ĩjĩtjo c'ü.
25 Nuc'ua c'o discípulo o chëzhiji a jmi e Jesús, o xipjiji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, pjöcöjme para dya rá quibigöjme.
26 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:
—Nu'tsc'eji, ¿jenga i̱n sũ'ũji? ¿Cjo dya i̱n ejmezügöji c'ü sö rá pjö'c'eji?
Cjanu o nanga c'ua e Jesús, cjanu o huënch'i c'e ndajma,

'ñe c'e ndeje. Ixco böbü c'ua
c'e ndajma 'ñe c'e ndeje.
27 Me co nguijñi c'ua c'o
discípulo, mi mamaji:
—¿Pje ma poder c'ü pë's'i ne
bëzo nu, nguec'ua ätä e nda-
jma 'ñe ne ndeje?

Los hombres endemonia-
dos de Gadara

28 Nuc'ua o zät'äji a 'nan-
guarü cja c'e trazapjü cja c'e
lugar c'ü mi chjü a Gadara. O
ẽ c'ua yeje bëzo c'o mi o'o o̱
mü'bü o demonio c'o ngue o̱
dyoji e Satanás c'ü dya jo; o
'ñe chjëji e Jesús. Je vi 'ñejui a
nde cja c'o panteón cja campo
santo. Me ma s'ovi 'ñe me ma
cuëvi, nguec'ua dya cjó mi sö
cjó xi ro cjogü cja c'e 'ñiji c'ü.
29 Nuc'ua c'o demonio o ts-
japüji o mapjü na jens'e c'o
bëzo va xipjivi e Jesús:
—Jesús, o̱ T'itsc'e Mizhocjimi,
¿pje i̱ṉ pë'sc'ü rí ñugöjme?
¿Cjo vi 'ñecje a 'ñecjua rí ẽ
tsjacüjme rá sufrejme dya?
Maco dya be sädä c'e pa 'ma
ra tjün ngüenda, eñe c'o bëzo
va 'ñõ'p'üji o̱ mü'bü c'ü dya jo
ro ñavi.
30 Na jẽ nu ja ma ñõnü na
puncjü o cuchi.
31 Nguec'ua va tsja c'o de-
monio o dyötüji e Jesús, o
xipjiji:
—'Ma rí pjongüzüjme cja o̱
mü'bü yo bëzo, jyëzguijme rá
ma quichc'öjme cja yo cuchi.
32 Cjanu o mama c'ua e
Jesús:
—Pedyeji ma tsich'iji, em-
beji.
Nuc'ua c'o demonio go
mbedyeji, go ma nguich'iji
cja c'o cuchi. Nuc'ua texe
c'o cuchi nde va dacütjoji
va zöbüji cja c'e dyä'ä. Go
ma jyäji c'ua cja c'e trazapjü.
Nzhangua ndũji.
33 Nuc'ua c'o mi pjörü c'o
cuchi go cjuan'diji c'ua, go
möji na niji cja c'e jñiñi; o ma
cösteji texe c'o vi jñandaji, o
xipjiji ja va jogü c'o bëzo c'o vi
dyo'o o̱ mü'bü c'o demonio.
34 Nuc'ua cjanu o mbedye
texe c'o mi cãrã cja c'e jñiñi, o
ma nuji e Jesús. 'Ma o zät'äji,
o xipjiji c'ua e Jesús c'ü pje
cjint'o tsja, ro mbedye cja c'ü
o̱ jñiñiji.

9

Jesús sana a un paralítico

1 Nuc'ua cjanu o dat'ü e
Jesús cja c'e bü, xo 'ñe c'o o̱
discípulo. Cjanu o mbes'eji a
'nanguarü cja c'e trazapjü, o
zät'äji nu cja c'e jñiñi nu ja mi
oxü e Jesús.
2 O ẽjẽ c'ua ja nzi nte ma
siji 'na bëzo c'ü dya mi sö ro
'ñõmü; ma tũji cja 'naja pjin-
guã. Mi junt'ü o̱ mü'büji c'ü
mi sö e Jesús ro jocü c'e bëzo.
Nuc'ua 'ma o mbãrã e Jesús
c'ü mi ejmeji, o zopjü c'ua c'e
bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñõmü, o
xipji:
—Dya rí sũgue, sẽ'ẽ; ya
ró perdonaots'ü dya in
nzhunc'e, eñe e Jesús va xipji
c'e bëzo.
3 Xo mi cãrã nu, ja nzi
xöpüte; o dyäräji e Jesús o per-
donao c'e bëzo. Nguec'ua ma
nguijñiji o̱ mü'bütsjëji: "Nu-
jne Jesús chjëntjui c'ü o zadü
Mizhocjimi nu", ma nguijñiji.

4 Ixmi pãrã e Jesús c'o mi
cjijñi anguezeji, nguec'ua va
xipjiji c'ua:
—¿Jenga in̲ cjijñiji c'o na s'o
a mbo cja in mü'büguеji?
5 Ró xipji ne bëzo: “Rí per-
donaots'ü in nzhunc'e”, ró
embe, pero dya cjó sö ra
mbãrã cjo ya ma o̲ nzhubü.
Pero 'ma rá xipji ne bëzo:
“Nu'tsc'e, ñanga rí nzhodü”,
rá embe; 'ñe 'ma ra nanga
c'ua ne bëzo ra nzhodü, ixtí
pãrãgueji 'ma c'ü dya rí xi'ts'iji
o bëchjine.
6 Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ya ch'acö poder
cja ne xoñijõmü rá per-
donaots'üji in nzhubüji.
Unnc'eji dya ngüenda ngue
c'ua rí pãrãji c'ü rí pë'sc'ö c'e
poder, embeji.
Cjanu o zopjü c'ua c'e bëzo
c'ü dya mi sö ro 'ñõmü, o xipji:
—Nu'tsc'e, ñanga, chuns'ü
nu i̲n̲ os'ü, ma'a in nzumü,
embeji c'e bëzo.
7 O nanga c'ua c'e bëzo,
cjanu o ma c'ua o̲ ngumü.
8 Nuc'ua c'o nte 'ma mü o
jñandaji ja va jogü c'e bëzo,
me go nguijñiji c'ua, na ngue
nunca mi jandaji a cjanu.
Me xo go mamaji me na jo
Mizhocjimi, na ngue vi tsja a
cjanu vi unü poder cja yo nte.

Jesús llama a Mateo

9 Nuc'ua o mbedye nu e
Jesús, o cjogü nu ja ma jũ'ũ
'naja bëzo c'ü mi chjũ'ũ e Ma-
teo, c'ü mi cobra o contribu-
ción. E Jesús o jñanda c'e bëzo,
o xipji:
—Chjünt'ü ín xütcjö rá
mëgövi, embe.
Ixco böbü c'ua e Mateo o
mëvi e Jesús.
10 'Na nu pa, ya vi mimi
e Jesús a mbo 'na ngumü,
ma siji o xëdyi. Go ẽjẽ c'ua
na puncjü c'o mi cobra o
contribución, c'o mi xiji ma
s'onte, xo 'ñe c'o dya mi sũpü
o̲ ley c'o menzumü a Israel,
nguec'ua xo ma sjiji ma s'oji.
O 'ñe ziji o xëdyi co e Jesús, 'ñe
c'o o̲ discípulo.
11 C'o fariseo o jñandaji
c'ü ma jũji e Jesús c'o bëzo,
nguec'ua va xipjiji c'ua c'o o̲
discípulo e Jesús:
—¿Jenga nin xöpütegueji nde
si'iji o xëdyi co nujyo cobra o
contribución 'ñejyo 'ñaja yo na
s'o?, eñe c'o fariseo.
12 E Jesús o dyärä c'o vi
mama c'o fariseo, cjanu o
xipjiji c'ua 'na ejemplo:
—Nu c'o dya sö'dyë, dya ni
jyodü cjó ra dyät'ä c'o; nguex-
tjo c'o sö'dyë. Je xo ga cjatjonu
yo tũ o̲ nzhubü, ngue c'o ni
jyodü ra jocüji yo.
13 I̲n̲ pãrãji o̲ jña Mizhocjimi
c'ü mama a cjava: “C'ü
ni pötcöji o animal, cja rrĩ
päscöji c'o, na jo c'ü. Pero
c'ü xenda rí negö, ngue c'ü rí
juentsqueji yo nin minteji”,
eñe Mizhocjimi. Nujnu,
ngue 'naja jña c'ü ni jyodü
rí ma xörüji, xa'ma ra zi'ch'i
in mün'c'eji nu. C'ua ja
nzi ga mama ne jña nu, rí
juentsetegö. Nguec'ua, dya
ngue c'o cjapü cja na jo c'ü rvá
'ñe xipji ra nzhogü o̲ mü'büji
cja Mizhocjimi. Ngue c'o pãrã
tũ o̲ nzhubü.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

14 Nuc'ua c'o o̱ discípulo e Juan o säji nu ja mi büb̈u e Jesús, o xipjiji:

—Nutscöjme rí mbempcjöjme na puncjü, xo 'ñe yo fariseo. ¿Jenga dya mbempje yo in discípulogue?

15 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji 'naja jña ngue c'ua ro mbãrãji jenga dya mi mbempje c'o o̱ discípulo. O xipjiji:

—'Ma ra chjüntü 'naja sẽ, 'ma dya be cjuarü c'e chjüntü, dya sö ra ndumü c'o o̱ dyoji, na ngueje xe büb̈utjo c'e sẽ a nde anguezeji. Pero ra zädä c'o pa 'ma ra s'inbiji c'e sẽ. Nuc'ua cja ra mbempjeji rgá ndumüji 'ma.

16 Sido o ña e Jesús o xipjiji 'na ejemplo, o mama a cjava:

—'Na zëbitu, dya cjó sö ra mbä't'ä 'na bitu c'ü nuevo. Na ngue ro ñungü c'e nuevo bitu. Nuc'ua nu ja ya mi xüt'ü, xenda ro xüt'ü.

17 Dya xich'iji o õt'apjü cja zëmbota, na ngueje ro xüt'ü c'e zëmbota, ro pjödü c'e t'apjü. Dya cja ro jogü c'ua c'e zëmbota. Je xich'iji o õt'apjü cja mbota c'o cja nuevo, ngue c'ua dya ra xüt'ü c'e mbota ra pjödü c'e t'apjü, eñe e Jesús va xipjiji 'na ejemplo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

18 'Ma ndänt'ä ma mama e Jesús c'o jña c'o, o ẽ c'ua 'naja bëzo c'ü pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel; o 'ñe ndüñijõmü a jmi e Jesús, o xipji:

—C'ín xunt'igö cja ndũ mi ndajme. Pero rí ma'a, rí ma 'ñe's'e in dyëgue, ra tetjo.

19 Cjanu o böbü c'ua e Jesús o mëvi c'e bëzo, xo 'ñe c'o o̱ discípulo.

20 Nuc'ua cjanu o ẽjẽ c'ua 'naja ndixũ c'ü mi sö'dyë, c'ü ya mi pa 'na doce cjë c'ü mi dagü o̱ cji. O ẽ chëzhi a xütjü e Jesús, o 'ne ndötpü o̱ fleco c'ü o̱ bitu c'ü mi je'e e Jesús.

21 Na ngueje mi cjijñi c'e ndixũ: "Nguextjo c'ü rá tjötpü o̱ bitu nu, ixta ndixqui", eñe.

22 Nuc'ua e Jesús o jñanda c'e ndixũ, o xipji:

—Dya rí sũgue, süngü; ya jots'ügue dya, na ngueje i̱n ejmezügö c'ü sö rá jocüts'ü in nzeme.

Nuc'ua ndeze c'e ndajme c'ü, o jogü na jo c'e ndixũ.

23 Nuc'ua o zät'ä e Jesús cja o̱ ngumü c'e bëzo c'ü pje mi pjëzhi, cjanu o cjogü a mbo'o. O jñanda c'ua c'o mi jüxü o pito, 'ñe c'o nte c'o me mi huëñi.

24 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ueñeji va. Na ngueje ne xunt'i nu, dya tũ'ũ nu, ĩtjo nu.

Nuc'ua c'o nte me go tsjapütjoji burla e Jesús.

25 Nuc'ua e Jesús o pjongü a tji c'o nte, cjanu o cjogü a mbo nu ja ma o'o c'e añima, cjanu o pënchp'i a dyë. Jo ni nanga c'ua c'e xunt'i.

26 Nuc'ua texe cja c'e xoñijõmü, me mi nädätjoji c'ü vi tsja e Jesús vi tsjapü o te c'e xunt'i.

Jesús sana a dos ciegos

27 O mbedye c'ua e Jesús
cja o̱ ngumü c'e bëzo. 'Ma ya
mi ma'a, ma ẽ c'ua a xütjü
yeje bëzo c'o mi ndëzhö, mi
mapjüvi mi mamavi:
—Nu'tsc'e o̱ mboxbëchets'ü
e David, juentscöbe.
28 Nuc'ua 'ma mü o zät'ä e
Jesús nu cja c'e ngumü nu ja
mi oxü, o ẽ c'ua c'o mi ndëzhö,
o chëzhivi a jmi. Nuc'ua e
Jesús o xipjivi:
—¿Cjo i̱ṉ ejmevi c'ü sö rá
jocüts'üvi in chövi?
Cjanu o ndünrüvi c'ua:
—Jã, sö rí jocüzübe, ín
Jmutsc'öbe, eñevi.
29 Nuc'ua e Jesús o ndötpü
a nzhö'ö c'o mi ndëzhö, o
xipjivi:
—Rá jocüts'üvi c'ua ja nzi
gui 'ñejmevi, eñe e Jesús.
30 Jo ni jogü c'ua a nzhövi.
Cjanu o xipjivi c'ua e Jesús c'ü
dya cjó ro ma ngös'üvi.
31 Pero 'ma ya vi mbedyevi,
mi mamavi texe cja c'e
xoñijõmü, mi xipjiji c'o nte c'ü
vi tsja e Jesús.

Jesús sana a un mudo

32 Nzi va mbedye c'o mi
ndëzhö, o ẽ c'ua c'o ma siji
'naja bëzo c'ü mi ngone, ma
sinpiji e Jesús. Nu c'e bëzo vi
zürü 'naja ndajma c'ü dya jo.
33 Nuc'ua e Jesús o pjongü
c'e ndajma. Cjanu o ña c'ua na
jo c'ü mi ngone. C'o nte, me co
nguijñiji c'ua cjanu o mamaji:
—Nunca rí jandagöji va a
Israel c'ü ri jogü yo ngone.
34 Pero c'o fariseo mi ma-
maji:
—Ngue e Satanás c'ü dya
jo c'ü unü poder ne bëzo nu,
nguec'ua ga pjongü yo nda-
jma yo dya jo.

Jesús tiene compasión de la gente

35 Mi nzhodü e Jesús texe
cja c'o jñiñi, 'ñe cja c'o
ndajñiñi, mi xöpüji cja c'o
o̱ nintsjimi anguezeji, y mi
xipjiji o̱ jña Mizhocjimi. Mi
xipjiji ja rvá manda nu c'ü vi
'ñeme Mizhocjimi a jens'e. Mi
jocü texe c'o mi sö o ngueme,
'ñe texe c'o mi sö'ö na ü.
36 E Jesús 'ma mü o jñanda
c'o nte, me go juentseji c'ua
anguezeji, na ngueje mi
chjëntji nza cja ndënchjürü c'ü
dya bübü o̱ mbörü, ya me ni
pizhiji, ya me xo ni ponch'ü o̱
mü'büji.
37 E Jesús o xipji c'ua c'o o̱
discípulo va jyëtspiji ndëxü c'o
nte'e:
—Na puncjü yo ndëxü yo
ya jogü, pero ts'ëtjo yo nda-
grëxü.
38 Mizhocjimi ngue o̱ cjaja
yo ndëxü. Nguec'ua rí
dyötqueji angueze ra ndäjä
c'o xe 'ñaja mbëpji ra ẽji, ra 'ñe
pëpjiji cja ne dagrëxü.

10

Jesús escoge a los doce apóstoles

1 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o
doce o̱ discípulo ro chëzhiji a
jmi. Cjanu o unüji poder ngue
c'ua ro sö ro pjongüji o nda-
jma c'o dya jo, y ro jocüji texe
c'o ndötc'ijeme, 'ñe texe c'o mi
sö na ü.
2 Nujyo, ngue o̱ tjũ'ũ c'o
doce discípulo c'o o xipjiji c'ua
apóstole: E Simón c'ü xo mi
xiji Pedro, 'ñeje e Andrés c'ü

nu cjuarma, 'ñe e Jacobo c'ü
nu t'i e Zebedeo, 'ñe e Juan c'ü
nu cjuarma e Jacobo.
3 Xo 'ñe e Felipe, 'ñe e Bar-
tolomé, 'ñe e Tomás. Xo 'ñe
e Mateo c'ü mi cobra o con-
tribución, 'ñe e Jacobo c'ü nu
t'i e Alfeo, 'ñe e Lebeo c'ü xo
mi xiji Tadeo.
4 Xo 'ñe e Simón c'ü mi rev-
olucionario, 'ñe e Judas Iscar-
iote c'ü ro dyëdyi c'o nte ro ma
zürüji e Jesús.

Jesús manda a los discípulos a predicar

5 E Jesús ya mi ngue ro
ndäjä c'o doce apóstole,
nguec'ua va xipjiji c'ü ro
tsjaji. O xipjiji a cjava:
—Dya rí möji cja o̱ 'ñiji yo
dya menzumü a Israel, dya
xo rí sät'äji cja o̱ jñiñi yo men-
zumü a Samaria.
6 C'ü rí tsjagueji, rí möji cja
yo ín menzumüji a Israel, na
ngue anguezeji chjënji nza cja
ndënchjürü c'o ya bëzhi.
7 'Ma rí möji, rí zopjüji
c'o nte rí xiji c'ü ya ngue
ra manda nu c'ü o 'ñeme
Mizhocjimi a jens'e.
8 Rí jocüji c'o ri sö'dyë. Y
rí tsjapüji ra te'e c'o ya rguí
ndũ'ũ. Y rí dyät'äji c'o ri sö
o lepra. Y rí pjongüji o nda-
jma c'o dya jo cja o̱ mü'bü yo
nte. 'Ma rí pjösc'eji a cjanu yo
nte, dya rí cobraji. Na ngueje
o dya'c'ütjoji Mizhocjimi ne
poder.
9 'Y 'ma rí möji, dya rí
jñünnc'eji oro, ni plata, ni pje
ma t'opjü.
10 Dya xo rí tsanaji mape
c'ü pje rgui tsant'aji o pje rgui
jñunt'üji para cja 'ñiji. Dya xo
rí tsanaji o bitu, ni xo rí tsidy-
iji mbäcua c'ü rgui pötüji. Dya
xo rí jñünüji 'na chäjä rgui
dänäji. Rí xi'tsc'öji a cjanu, na
ngue 'na mbëpji ni jyodü ra
ch'unü c'ü ra zi'i c'ü, 'ñe c'ü ra
jye'e.
11 'Nu 'ma ja c'o rí sätc'eji,
zö pje nde ma jñiñi o ndajñiñi,
rí tsjaji t'önü nu, cjó ngue
c'ü na jonte nu cja c'e jñiñi.
Nguec'ua je rí oxüji cja o̱
ngumü c'ü, hasta 'ma cja rí
ñe rí pedyeji; dya rí pötqueji
ngumü rgui oxqueji.
12 'Ma rí tsjogüji cja c'e
ngumü, rí ma'tp'üji Cjimi c'o
ri cãrã nu.
13 Nu 'ma ra dyä'tc'eji in
jñagueji c'o ri cãrã nu, ix na
cjuana ra mbös'ü Mizhocjimi
anguezeji c'ua ja nzi vi
zenguaji. Pero 'ma dya ra
dyä'tc'eji, iyö 'ma.
14 'Ma dya ra säc'eji, 'ma dya
ra dyä'tc'äji c'o rí xipjiji, rí
pedyeji 'ma cja c'e ngumü, 'ñe
cja c'e jñiñi; rí pjë'biji o jõmü
c'o ya rguí jyäs'ä in mbäcuaji,
ngue c'ua ra unü ngüenda c'o
menzumü nu, que vi tsjaji c'o
na s'o, dya säc'eji.
15 Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu
pa c'ü ra tjün ngüenda, xenda
ra sufre c'o ri cãrã c'e jñiñi,
que na ngueje ra sufre c'o ma
cã a Sodoma, 'ñe a Gomorra
c'o o chjotü Mizhocjimi mi
jinguã na ngueje c'ü me ma
s'oji.

Persecuciones

16 'Dyäräji c'ü rí xi'tsc'öji. Rí
täc'öji nza cja o ndënchjürü
a nde cja o min'ño. Rí
pjöngüendaji na jo cja yo nte,

pero dya cjó pje rí tsjapüji.
Rga cjatsc'eji o mbaro yo dya
pje cja c'o na s'o.
17 Rí pjötpüji ngüenda yo
nte, na ngueje ra zints'iji nu
ja ra jñün'c'üji ngüenda c'o pje
pjëzhi. Y ra ndaxc'üji cja c'o o̱
nintsjimiji anguezeji.
18 Ra zints'iji cja c'o gob-
ernador 'ñe cja c'o rey,
na ngueje i̱n ejmezgöji.
Nguec'ua rí xiqueji anguezeji
'ñe c'o 'ñaja nte, ja ga cjazgö.
19 'Ma ra zints'iji, dya rí
tsjijñiji c'ü ja rgui chjünrüji, o
c'ü pje rí manji. Na ngueje c'e
ndajme c'ü, ra ch'a'c'üji c'o rí
mamaji.
20 Na ngue c'ü rí ñagueji, dya
ngue c'ü rí tsjijñitsjëji; ngue
o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü nin
Tatagueji ra dya'c'eji c'e jña'a.

21 'Cãrã c'o ra nzhö'ö nu
cjuarma ra mbö't'üji. Cãrã o
tata c'o ra nzhö'ö nu t'i. Cãrã
t'i c'o ra chütsjëji nu tataji 'ñe
o̱ nanaji, y ra mbö't'üji.
22 Ra nuc'üji na ü texe
yo nte, na ngue c'ü ni
'ñejmezügöji. C'o ra sido ra
'ñejmezü, zö ra mbö't'üji, ra
salva c'o.
23 'Ma ra ndäc'äji cja 'na
jñiñi, rí c'ueñeji c'ua rí möji
c'ü 'naja jñiñi. Na cjuana
rí xi'tsc'öji, dya be xi ri
nzhonnc'eji texe cja yo jñiñi
a Israel 'ma rá ẽgö na yeje cja
Mizhocjimi.

24 Xe sido o ña e Jesús o xipji
'na ejemplo c'o o̱ apóstole, o
mama:

—Xenda respetaoji 'na
xöpüte que na ngue c'o o̱
discípulo. Y xenda respetaoji
'naja lamu que na ngue c'o o̱
mbëpji.
25 Nguec'ua 'ma ra sufre 'na
xöpüte, xo ni jyodü ra sufre
c'o o̱ discípulo. Y 'ma ra sufre
'na lamu, xo ni jyodü ra sufre
c'o o̱ mbëpji. Y 'ma ra mama
yo nte ra xiji dya jo 'naja bëzo,
xenda ra xiji dya jo c'o ri cãrã
o̱ ngumü.

A quién se debe tener miedo

26 'Nguec'ua, dya rí sũgueji
c'ü ra tsja'c'eji yo nte. Pero
rí tsjacjuanaji rí zopjüji, na
ngueje ni jyodü ra jñandaji c'ü
dya be jandaji dya, y ni jyodü
ra mbãrãji c'ü dya be pãrãji
dya.
27 Na puncjü c'o ín jñagö,
nguextjotsc'eji i̱ dyäräji 'ma
mi cãrãtsjëgöji. Nguec'ua ni
jyodü rí xipjiji yo nin minteji
texe c'ua ja rí chjëji. C'o jña c'o
rí xi'tsc'ötsjëji, rí xipjiji ngue
c'ua ra dyäräji texeji.
28 Dya rí sũgueji c'o ra
mbö'tc'üji in cuerpoji, pero
in aljmaji, dya ra sö ra
mbö'tc'üji c'o. Nu c'ü rí sũgueji
ngue Mizhocjimi c'ü sö'ö ra
mbochc'üji a ma a linfiernu,
nu ja me ra sufre in cuerpoji,
xo 'ñe in aljmaji.
29 'Mizhocjimi c'ín Tatagöji
pjörü yo ts'ins'ü. Nguec'ua
'ma dya ra ne angueze, dya
ra sö ra ndũ ne rí 'na ts'ins'ü;
maco dya ni muvi yo, pöji
yeje por 'na cinco.
30 Xo 'ñe in ñixtegueji, zö dya
ni muvi yo, pero Mizhocjimi
pãrã ja nzi sö'ö yo.
31 Nu'tsc'eji xenda ni mu-
vits'ügueji que na ngueje na
puncjü o ts'ins'ü. Nguec'ua

dya rí sũgueji, xo ra mbö'c'eji
Mizhocjimi.

Los que reconocen a Jesucristo delante de la gente

32 ’Texe c'o ra xipji yo nte
c'ü pãcöji, xo rá xipjigö c'ü mi
Tatagö c'ü bübü a jens'e c'ü rí
pãrãgö c'o.
33 Pero texe c'o ra xipji
yo nte c'ü dya pãcöji, xo rá
cänbägöji a jmi c'ü mi Tatagö
c'ü bübü a jens'e, rá xipji c'ü
dya rí pãrgö c'o.

Jesús es causa de división

34 ’Ïn pëzhgueji rvá ẽcjö cja
ne xoñijõmü ngue c'ua dya cja
ra chũ yo nte. Pero dya rí
tsjijñiji a cjanu. Dya ngue c'ü
rvá ẽcjö c'ü. Na ngueje c'ü rvá
ẽcjö, ra bübü o chũ cja yo nte.
35 Na ngue c'ü rvá ẽcjö, cãrã
bëzo c'o ra jyonbüji o chũ, ra
tsja c'o o̱ t'iji. Cãrã ndixũ c'o
ra jyonbüji o chũ, ra tsja c'o
o̱ xunt'iji. Cãrã ndixũ c'o ra
jyonbüji o chũ, ra tsja c'o o̱
cjöji.
36 C'o ra nu'u na ü c'o ri
ejmezü, ngue c'o ri cãrã nu
ngumütsjëji.
37 ’’Ma cjó c'o ne ra ndenn-
guegö, ni jyodü xenda ra
nezegö que na ngue c'ü nu
tata 'ñe nu nana. Y ni jyodü
xenda ra neze que na ngue
c'ü nu t'i 'ñe nu xunt'i. 'Ma
jiyö, dya ra sö rá cjapcö ín
ntegö c'ü.
38 'Ma cjó c'o ne ra ndenn-
guegö, ni jyodü ra bübü dis-
puesto ra sufreji o ra ndũji.
'Ma jiyö, dya ra sö rá cjapcö ín
ntegö c'o.
39 C'o dya bübü dispuesto
ra sufre na ngueje dya ne ra
ndũji, dya ra chöt'üji c'ü rguí
büb̈üji. Pero c'o bübü dis-
puesto ra bö't'ü na ngueje c'ü
ni 'ñejmezügöji, ra chöt'üji c'ü
rguí bünji.

Premios

40 ’C'o ra recibidots'üji,
chjëntjui c'ü ri nguetscö ra
recibidozgö c'o. Y c'o ra
recibidozügö, chjëntjui c'ü ri
recibidoji c'ü o ndäcjägö.
41 C'o ra säjä 'naja profeta
na ngue c'ü ni ña o̱ jña
Mizhocjimi, Mizhocjimi ra
unüji c'o na jo, c'ua ja nzi rgá
unü c'o profeta. C'o ra säjä 'na
nte c'ü cja na jo na ngue c'ü ni
tsja na jo, xo ra unüji c'o na jo
c'ua ja nzi rgá unü c'o cja na
jo.
42 Rí xi'tsc'öji, 'ma cjó c'o
ra unütjo 'naja ts'ixalo jörteje
'naja yo ín mbëpji yo dya nda
pjëzhi, na ngue ín discípulogö,
nuc'o, na cjuana ra unü
Mizhocjimi c'o na jo c'o, eñe
e Jesús.

11

Los enviados de Juan el Bautista

1 Nuc'ua 'ma o nguarü
e Jesús o xipji c'o doce o̱
discípulo c'ü ro tsjaji, cjanu
ndäji o möji. Cjanu o mbedye
c'ua e Jesús, cjanu o ma cja c'o
o̱ jñiñi anguezeji, ngue c'ua ro
xöpü c'o nte y ro zopjüji.
2 E Juan xe ma o'otjo a
pjörü. Nuc'ua 'ma o mbãrã
angueze c'o mi cja e Jesu-
cristo, o ndäjä c'ua yeje c'o o̱
discípulo o säjui cja e Jesús.

3 O xipjivi: —¿Cjo ngue'tsc'e
Cristo c'ü ro ẽjẽ, o xe rá
te'bejme c'ü xe 'naja?
4 Cjanu o ndünrü c'ua e
Jesús o xipjivi:
—Mëvi ma xipjivi e Juan yo
in ärävi, 'ñejyo in jandavi.
5 Rí ma xipjivi e Juan c'ü ya
janda yo mi ndëzhö; xipjivi
c'ü ya nzhodü yo mi me'dye;
xipjivi c'ü ya jogü yo mi sö'ö o
lepra, 'ñe yo mi ngogõ, ya ärä
yo. Xo rí xipjivi c'ü ya tetjo yo
ya vi ndũ, 'ñe c'ü rí zopcjö yo
dya pje pë's'i, rí xipjiji nu o jña
Mizhocjimi nu me na jo.
6 Xo rí xipjivi, 'ma cjó c'o ra
sido ra 'ñejmezü y dya ra yem-
beñe c'ü rguí xõgü co nutscö,
ngue nu rguí mäjä 'ma c'ü,
eñe e Jesús va xipji c'o o
discípulo e Juan.
7 O ma c'ua c'o yeje o
discípulo e Juan. Nuc'ua e
Jesús o mbürü o xipji c'o nte
c'ua ja ma cja e Juan, o mama:
—'Ma i ma ñuji e Juan cja
c'e majyadü, ¿pje mi cjijñiji rvi
ma chöt'üji? ¿Cjo mi cjijñiji
c'ü rvi chöt'üji 'naja bëzo c'ü ri
pötpü o jña, nza cja ga pötü o
lugar 'naja xitji 'ma juant'a e
ndajma?
8 ¿Pje mi cjinncjeji c'ü rvi
ma chöt'üji? ¿Cjo mi cjinnc-
jeji c'ü rvi chöt'üji 'naja bëzo
c'ü ri je bitu c'o me ni muvi?
Tsjijñiji. C'o je'e bitu c'o me ni
muvi, ngue c'o rey 'ñe c'o cãrã
cja o palacio.
9 Nama, ¿pje mi cjijñiji c'ü
rvi ma chöt'üji 'ma? ¿Cjo mi
cjijñiji c'ü rvi chöt'üji 'naja
profeta? Jã, rí mangö ngue
'naja profeta. Pero xenda ni
muvi o bëpji angueze que na
ngueje c'o 'ñaja profeta.
10 Je t'opjü o jña Mizhocjimi
c'ü mama ja ga cja e Juan:
Dyärä, ró juajnügö 'na bëzo ra
zopjü yo nte ra xipjiji
ín jñagö.
Ra ot'ü in xo'ñigue, ngue c'ua
'ma rí mague, ya rguí
bübü dispuesto yo nte
ra dyä'tc'äji, eñe.
11 Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya
ch'unü 'naja bëpji yo nte c'ü
ni muvi nza cja c'ü o unü
Mizhocjimi e Juan. Zö me
ma nojo c'e bëpji c'ü mi pë's'i
e Juan, 'ñe me ma zö, pero
xenda na zö 'ma cjó c'o ra
tsjapü Mizhocjimi o nte, eñe e
Jesús.
12 Xe sido o ña e Jesús o
xipjiji:
—Bübü c'o zopjü yo nu
minteji, xipjiji c'ü ni jyodü
ra unü o mü'büji Mizhocjimi
ra tsjapüji o Jmuji. Pero
ndeze c'o pa 'ma o mbürü e
Juan Bautista o zopjü yo nte,
hasta yo pa dya, nu c'o ga
cjanu ga zopjü yo nu minteji,
sufreji cja dyë yo nte. Y c'o
nte c'o jodü Mizhocjimi co
texe o mü'bü, ngue c'o cjapü
Mizhocjimi o nte.
13 Texe c'o o jña Mizhocjimi
c'o o dyopjü c'o profeta, 'ñe
c'o xiji ley, mi mamaji c'ü
ro ẽjẽ c'e pa 'ma ro manda
Mizhocjimi. Pero 'ma o
mbürü e Juan o zopjü yo nte,
ya ma sädä c'e pa.
14 Nu 'ma in ne rí creoji c'ü
rí xi'tsc'öji, rí xi'tsc'öji e Juan o
pätpä e Elías c'ü mi te'begueji
ro ẽjẽ na yeje.

15 Nu'tsc'eji bübü in tsõji,
rí dyäräji na jo yo jña yo rí
xi'tsc'öji.
16-17 'Rá xi'tsc'öji ja ga cja
yo nte yo cjë yo rí cãrãji dya.
Anguezeji chjëntjui nza cja yo
ts'it'i yo junrü cja chõjmü yo
eñe cjaji o mbaxua, ma't'üji o̱
dyoji mamaji: "Ró pjë'pc'ijme
o flauta, pero nu'tsc'eji dya
i̱ nemeji", embeji yo nu dy-
oji. O 'ma jiyö, eñeji cjaji
como que ya vi ndũ 'na nte,
eñe pa ögüji c'e añima, xipjiji
nu mit'iji: "Me ró nzhumüjme
rvá xörüjme, pero nu'tsc'eji
dya i̱ huëgueji", eñeji.
18 Je xo ga cjatjonu yo nte yo
cãrã yo cjë dya. 'Ma o mbürü
e Juan o pëpji, o xõgü, dya cjó
go zivi o xëdyi c'ü rví mäjä.
Nguec'ua yo nte mamaji: "E
Juan bübü o̱ mü' bü c'ü dya
jo", eñeji.
19 Nuc'ua nutscö rvá ẽcjö
cja Mizhocjimi, rí mäjä rgá
sigöji o xëdyi. Nguec'ua ga
mama yo nte: "Chjã, 'na
bëzo nu me ñõnü, y me si o
vinu. Me xo joji yo cobra
o contribución, 'ñe yo 'ñaja
yo xiji na s'o", eñeji. Pero rí
xi'tsc'öji, c'o ätä Mizhocjimi
unüji ngüenda Mizhocjimi me
pãrã na jo c'ü cja'a; nguec'ua
nde nan'ño bëpji va dyacöbe e
Juan.

Los pueblos desobedientes

20 Nuc'ua e Jesús o mbürü o
huënch'i c'o mi menzumü cja
ja nzi c'o ndajñiñi. Na ngueje
angueze vi jocü na puncjü c'o
mi sö'dyë, 'ñe vi tsjapü o te
ja nzi c'o ya vi ndũ'ũ, y na
puncjü c'o pje nde vi tsja'a.
Pero dya go nzhogü o̱ mü'büji
cja Mizhocjimi. O mama a
cjava e Jesús va huënch'iji:

21 —Nu'tsc'eji i̱ṉ men-
zumüji a Corazín, 'ñetsc'eji
i̱ṉ menzumüji a Bet-
saida, juentsc'eji ra tsja'c'ü
Mizhocjimi rí sufreji. Na
ngueje cja in jñiñiji ró cjagö
na puncjü c'o na nojo c'o
nunca mi jandagueji, pero
dya go nzhogü in mü'büji
cja Mizhocjimi. Nu 'ma je ri
ngueje a ma a Tiro 'ñeje a ma
a Sidón c'ü ro jizhi a cjanu,
ya rví mezhe c'ü ro nzhogü o̱
mü'büji cja Mizhocjimi c'o mi
menzumü nu, zö ma s'oji. Ya
rví jye'eji c'o na ãrã, y ya rví
minji cja bozivi c'ü ro jizhiji
c'ü ya vi nzhogü o̱ mü'büji.
22 Nguec'ua rí xi'tsc'öji 'ma
ra tjün ngüenda, xenda ra
jñus'ü c'ü rgui sufregueji que
na ngue c'ü ra sufre c'o mi
menzumü a Tiro, 'ñe c'o mi
menzumü a Sidón.
23 Nu'tsc'eji i̱ṉ menzumüji
a Capernaum, i̱ṉ pëzhgueji
c'ü me na jotsc'eji rí sätc'eji
a jens'e; pero rí xi'tsc'öji ra
tsja'c'üji rí ma sufregueji a
linfiernu. Na ngueje cja in
jñiñiji ró cjagö na puncjü c'o
me na nojo, pero dya nzhogü
in mü'büji cja Mizhocjimi.
Nu 'ma je ri ngueje a ma a
Sodoma c'ü ro cjagö a cjanu,
xe ri büntjo dya c'e jñiñi.
24 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, nu
pa c'ü ra tjün ngüenda, xenda
ra jñus'ü c'ü rgui sufregueji
que na ngueje c'ü ra sufre c'o
mi menzumü a Sodoma, em-
beji.

Vengan a mí y descansen

25 C'e ndajme, o dyötü
Mizhocjimi e Jesús o mama:

—Mi Tatats'ügö, in̲
mandague a jens'e 'ñe textjo
cja ne xoñijõmü. Rí da'c'ü
'na pöjö na ngueje yo jña yo,
dya i̲ unügue c'ü rví mbãrã c'o
cjapü me pãrã. C'ü i̲ tsjague, i̲
unngue c'ü ro mbãrã c'o dya
mi pãrã.
26 Jã, mi Tatats'ügö; je ga
cjanu vi ñegue.

27 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o
o̲ discípulo:

—Texe o poder, ya nde dy-
acö mi Tatagö. Dya cjó pãcö
c'ua ja ga cjazgö; nguextjo mi
Tatagö c'ü pãcö. Dya cjó xo
pãrã mi Tatagö; nguextjozgö
o̲ T'izgö rí pãrãgö. Y nutscö
rí jíchi c'o rí ne rá jíchi c'ua ja
ga cja c'ü mi Tatagö; ngue c'ua
xo ra mbãrã c'o.
28 Cãrãtsc'eji i̲n̲ jonnc'eji rí
tsjaji c'o ne Mizhocjimi, pero
ya tõgü in mün'c'eji. Chjä'däji
co nutscö, rá da'c'öji ra söya
in mün'c'eji, dya cja pje rí
mbeñeji.
29 O nzhünü äräji 'ma
'huëch'iji. Je xo rga cjatsc'eji
nu, rí dyätcöji ín jñagö. Dya
rá huënchc'eji rga jí'tsc'öji.
Dya xo rí cjapütsjë na nozü
c'ü rgui bëzhgueji in tseji.
Nguec'ua ra söya in mün'c'eji,
dya pje rí mbeñeji.
30 Na ngueje ín jñagö
chjëntjui nza cja 'na yugo
c'ü dya ga ü'ü nu; dya xo rí
sögueji na jyü yo rí xi'ts'iji rí
tsjagueji.

12

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

1 'Na nu pa, o cjogü e
Jesús c'ua ja mi cja o ndëxü;
mi ngue c'e pa 'ma mi söya
c'o menzumü a Israel. Mi
sant'a c'o o̲ discípulo e Jesús,
nguec'ua ma tücüji o ñirëxü
c'o mi tjõ't'üji; cja rrũ zaji.
2 Nuc'ua 'ma mü o jñanda c'o
fariseo c'o mi cja c'o discípulo,
cjanu o xiji c'ua e Jesús:

—Jñant'ma yo in̲ xöpque,
na cjaji c'o mama o̲ ley
Mizhocjimi c'ü dya rá cjaji yo
pa yo rí söyaji.
3 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:

—Nu'tsc'eji ya i̲ xörügueji
nu c'ü o tsja e David 'ñe
c'o mi dyoji, 'ma ya mi
sant'aji; maco dya in̲ so'büji
anguezeji.
4 O cjogü e David cja o̲
ngumü Mizhocjimi nu ja
ma sjũ. Cjanu o jñü c'ua
c'o tjõmëch'i c'o mi jũsp'üji
Mizhocjimi nu. Nuc'ua e
David 'ñe c'o mi dyoji o ziji
c'o tjõmëch'i. Maco mama c'o
ley c'ü dya mi sö e David ro zi
c'o, ni ri ngue c'o mi dyoji; mi
nguextjo mböcjimi c'o mi sö'ö
ro zi c'o.
5 Nu'tsc'eji ya xo i̲ xörügueji
c'ü mama c'e ley ja ga tsja o
mböcjimi. Mama c'e ley c'ü
pëpji yo mböcjimi a mbo cja
c'e templo yo pa yo rí söyaji,
pero dya pë's'iji nu s'ocüji;
maco sjũpa yo.
6 Rí xi'tsc'öji zo'c'üji dya nu
'naja nu xenda na sjũ que na
ngueje c'e templo.

7 Ya t'opjü a cjava: “C'ü
ni pötcöji o animale cja rrĩ
päscöji c'o, na jo c'ü. Pero
c'ü xenda rí negö, ngue c'ü
rí juentsqueji yo nin minteji”,
eñe Mizhocjimi. Nu'tsc'eji in
fariseoji, nu 'ma rvi unnc'eji
ngüenda c'ü pje ne ra mama
ne jña nu, dya rvi so'bügueji
'ma nujyo ín discípulogö yo
dya pë's'i nu s'ocü ga ndücüji
yo ñirëxü ra zaji ne sjũpa.
8 Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, nguextjozgö sö
rá mangö ja rgui sũpüji yo pa
yo rí söyaji, embeji c'o fariseo.

El hombre de la mano seca

9 Cjanu o mbedye c'ua
e Jesús nu, o ma cja c'ü o
nintsjimi anguezeji.
10 Ma bübü nu 'naja bëzo
c'ü mi dyot'ü 'naja o dyë. C'o
fariseo c'o mi cãrã nu, mi
jodü ja rvá ngöt'üji e Jesús cja
c'o pje mi pjëzhi; nguec'ua va
dyönüji e Jesús, o xiji:
—¿Cjo mama ne ley c'ü sö
rá ät'äji yo sö'dyë ne pa nu rí
söyaji?, eñeji.
11 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—'Ma ri 'ñegueji 'naja
ndënchjürü, nu 'ma ra zo'o cja
'na pozo c'ü dya be cjuarü, ra
zo'o nu pa c'ü rí söyaji, ¿cjo dya
ri ma tsjünc'eji c'ü?
12 Rí xi'tsc'öji c'ü xenda ni
muvi 'naja nte que na ngueje
'naja ndënchjürü. Nguec'ua
na jo rá pjös'üji nu pa c'ü rí
söyaji c'o pje ni jyodü yo nín
minteji.
13 Nuc'ua e Jesús o zopjü c'e
bëzo c'ü mi dyot'ü a dyë, o
xipji:
—C'uana dya in dyë.
Cjanu o c'uana c'ua o dyë.
Ixco jogü c'ua, c'ua ja nzi ma
cja c'ü 'naja o dyë.
14 Cjanu o mbedye c'ua c'o
fariseo. Mi pötma mamaji ja
rvá mbö't'üji e Jesús.

Una profecía acerca de Jesús

15 Ya xmi pãrã e Jesús c'o
mi ne ro tsja c'o fariseo ro
mbö't'üji angueze; nguec'ua
va mbedye nu. Na puncjü
o nte c'o o möji angueze. Y
angueze o jocü c'ua texe c'o
mi sö'dyë.
16 Pero o mama e Jesús o
xipji c'o nte c'ü dya cjó ro
ma ngös'üji c'ü pje mi pjëzhi
angueze.
17 Nguec'ua ya ma sädä o
jña Mizhocjimi c'ü vi mama
c'e profeta Isaías:
18 Bünc'ua nín mbëpcjö nu
ró juajnügö, nu me rí
s'iya, nu me rí mäpägö.
Angueze rá unngö ín Espíritu,
ngue c'ua ra xipji yo
dya menzumü a Israel
ja rgá jogüji a jmi
Mizhocjimi.
19 Nujnu, dya cjó ra zövi o
jña nu. Dya xo ra ña
rrã jens'e nu, ni xo ra
ña cja nda'ñi c'ü rguí
dyärä na puncjü o nte.
20 Cãrã nte c'o nza cja 'naja
dye'e c'ü ya cho't'ü, na
ngue dya ga zëzhi ga
'ñejmeji.
Xo cãrã c'o nza cja 'naja sivi
c'ü me pjüt'ü, na ngue
dya nda bübü jya 's'ü o
mü'büji.

Pero nín mbëpcjö, dya ra chjotü c'o; ra mbös'ü c'o. Nguec'ua ra zädä c'ü ra tsjaji c'o na jo.

21 Yo dya menzumü a Israel nguejyo ra 'ñench'e o̱ mü'büji rgá nde'beji angueze, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

Nguec'ua 'ma o ẽ e Jesús o 'ñe zopjü c'o nte, ma sädä c'ü vi mama c'e profeta.

Acusan a Jesús de tener el poder del demonio

22 C'ü 'na nu pa, o ẽ c'o ma siji 'naja bëzo c'ü vi zürü 'naja o̱ ndajma c'ü dya jo; o sinpiji a jmi e Jesús. Nu c'e bëzo mi ndëzhö, y mi ngone. Nuc'ua e Jesús o jocü c'ua c'e bëzo. Nuc'ua c'e bëzo, cjanu o ña c'ua y o jñanda c'ua.

23 Nguec'ua me mi cjijñi texe c'o nte mi mamaji:

—Pãrã, ¿cjo ri ngue o̱ mboxbëche e David nu rí te'beji ra manda?, mi eñeji.

24 Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'o fariseo c'o mi mama c'o nte, cjanu o manji c'ua:

—Je ngue e Satanás c'ü dya jo c'ü manda cja yo demonio c'ü o unü ne poder ne bëzo nu; nguec'ua ga pjongü yo demonio, eñeji.

25 Ixmi pãrã e Jesús c'o mi cjijñi c'o fariseo, nguec'ua va xipjiji:

—Cja 'na ndajñiñi c'ü ra chũtsjëji, ra chjorü 'ma c'o ri cãrã nu. Texe o ndajñiñi 'ñeje texe o ngumü, 'ma ra pötca chũtsjë c'o ri cãrã nu, ra chjorüji 'ma.

26 Xo 'ñetjo e Satanás 'ma ro pjongü c'o demonio c'o ngue o̱ dyoji, ro chũtsjë 'ma c'o. Y 'ma rva cjanu, ¿ja rvá sö xe ro manda 'ma c'ü?

27 ¿Jenga i̱n xitscöji ngue e Satanás c'ü o dyacö ne poder nu rgá pjongü yo demonio? Maco c'o in dyocjeji xo pjongüji yo. Ixi 'ñetsetjo c'ü na s'o gui tsjijñiji.

28 Rí xi'tsc'öji ngueje o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü o dyacö ne poder nu rí pjongü yo demonio. Nguec'ua rí jñunt'ü in mün'c'eji c'ü na cjuana ya säjä a ndetsc'eji nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.

29 'Rí önnc'üji, ¿ja rgá sö'ö cjó ra cjogü cja nu ngumü 'naja bëzo c'ü me na zëzhi, cja rrũ jñünbü c'o ri pë's'i, 'ma dya ot'ü ra jyü'tp'ü a dyë c'ü na zëzhi? Nuc'ua ya ra sö ra põnbü 'ma texe c'o ri pë's'i cja o̱ ngumü. Je xo ga cjazgö nu, ya ró tõpü c'ü dya jo ngue c'ua sözgö rá pjongü dya yo demonio.

30 'C'o dya tenngue co nuzgö, chjëntjui c'ü ri nugü na ü c'o. C'o dya ra xipji yo nte ra creozüji, chjëntjui c'ü ri c'a's'üji yo nte ngue c'ua dya xo ra creozüji.

31 'Nguec'ua rí xi'tsc'öji, texe c'o o̱ nzhubüji ra sö ra perdonaoji yo nte. Xo 'ñe texe c'o s'o va jña c'o ra xiji Mizhocjimi. Pero c'o ra zadü o̱ Espíritu Mizhocjimi ra mamaji o̱ bëpji o̱ Espíritu ngueje o̱ bëpji c'ü dya jo, nuc'o, nunca ra perdonaoji c'o.

32 C'o pje nde ra xitscöji
nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi,
ra sö ra perdonaoji c'o.
Pero c'o ra zadü o̱ Espíritu
Mizhocjimi, nunca ra per-
donaoji c'o, ni ri ngue yo cjë
dya, ni xo ri ngueje c'o cjë c'o
va ẽjẽ 'ma ya rguí nguins'i ne
xoñijõmü.

El árbol se conoce por su fruto

33 "Na za'a c'ü na jo'o, quis'i
c'o na jo. 'Na za'a c'ü dya ga
jo'o, quis'i c'o dya ga jo. Je
xo ga cjatjonu 'na nte. C'ü
ni tsja 'na nte, je ngue c'ü ni
'mãtpãtjo c'e nte cjo na jo cjo
jiyö. Nguec'ua 'ma na jo c'ü
cja'a 'na nte, dya rí mangueji
c'ü dya jo c'e nte.

34 Tsjijñiji o pozü, na s'oji
na ngueje po'o o̱ posuña a
ne. Je xo ga cjatsc'eji nu;
na s'otsc'eji, nguec'ua ga
mbedye in teji c'o na s'o.
Na ngue c'o rí pë'sc'öji cja ín
mü'büji, ngue c'o pedye cja ín
tegöji.

35 C'o nte c'o cja na jo,
mama c'ü na jo c'o, na ngueje
pë's'iji na jo cja o̱ mü'büji.
Pero c'o nte c'o cja na s'o,
mama c'o na s'o jña c'o, na
ngueje pë's'iji na s'o cja o̱
mü'büji.

36 Nutscö rí xi'tsc'öji, texe
jña c'o ra mbedye o̱ ne yo nte,
zö dya ra nguijñi o̱ ñi'iji, ra
jñünpüji ngüenda c'o, nu pa
c'ü ra tjün ngüenda.

37 C'o jña c'o na jo c'o i̱n
mangueji dya, ngue c'o rgui
pedyeji na jo c'o. Pero c'o
jña c'o na s'o c'o i̱n mangueji
dya, ngue c'o rguí tsja'c'üji rí
sufregueji c'o, eñe e Jesús.

La gente mala pide una señal milagrosa

38 Cjanu o mama c'ua ja nzi
c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo, o xiji
e Jesús:
—Xöpüte, rí negöjme c'ü pje
rí tsjague c'ü rá jandgöjme,
ngue c'ua rá pã'c'öjme pje
pjë'tsc'e.

39 Cjanu o ndünrü c'ua e
Jesús o xipjiji:
—Me na s'o yo nte yo cãrã
yo cjë dya, na ngueje ya jyëziji
Mizhocjimi cja rrũ ndeñeji
c'o dya cjuana. Nguec'ua
ga dyörüji c'ü pje ra jñandaji,
ngue c'ua ra mbãrãji pje
pjëtscö. Pero dya ra ch'unüji
c'ü ra jñandaji; nguextjo c'ua
ja va tsja e Jonás c'ü mi
profeta.

40 O mezhe jñipa cja 'na
jñixõmü o dyo'o e Jonás a
mbeme c'e trajmõ. Je xo rga
cjazgö nu nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ra mezhe jñipa
cja 'na jñixõmü rá o'o a jõmü.

41 C'e pa 'ma ra tjün
ngüenda, ra bübü nu c'o mi
cãrã a Nínive, xo 'ñejyo nte
yo cãrã yo cjë dya. E Jonás o
ma zopjü c'o mi menzumü a
Nínive; nguec'ua va nzhogü
o̱ mü'büji cja Mizhocjimi.
Pero nu'tsc'eji i̱n cãrãji yo cjë
dya, dya nzhogü in mü'büji,
maco zo'c'eji dya nu pjëzhi
xenda na nojo que na ngue
e Jonás. Nguec'ua ra jñün'c'eji
ngüenda rí sufregueji.

42 C'e pa 'ma ra tjün
ngüenda, ra bübü nu c'e ndixũ
c'ü mi manda a ma Sur, xo

'ñejyo nte yo cãrã yo cjë dya. Nu c'e ndixũ o ẽjẽ ndeze nu ja tjorü ne xoñijõmü, o ẽ dyärä c'o mi mama e Salomón c'ü mi pë's'i na puncjü o̱ pjeñe. Pero nu'tsc'eji i̱n cãrãji yo cjë dya, dya i̱n ne rí dyäräji; maco bünc'ua dya nu 'naja nu xenda pë's'i o̱ pjeñe que na ngueje e Salomón. Nguec'ua ra jñün'c'eji ngüenda rí sufregueji.

El espíritu malo que regresa

43 "Naja demonio c'ü dya jo
'ma ra mbedye cja o̱ mü'bü
'naja nte, ra nzhodü c'ua ja
na dyodü; jodü c'ua ja ra söya,
pero dya ra chöt'ü.
44 Nguec'ua ra mama c'e de-
monio c'ü dya jo: "Rá nzhogü
rá magö nu ja mi bünc'ö, nu ja
ró pedyegö", ra 'ñeñe. Nuc'ua
'ma ra zät'ä nu, ra chöt'ü c'ü
ya rguí baxü, y ya xo rguí
jocüji na jo, pero dya cjó ri
bübü.
45 Nuc'ua ra ma c'ua c'e de-
monio xe ra ma siji c'o xe
siete c'o nu midemonioji c'o
xenda na s'o que na ngueje
angueze; ra ẽ cjogüji cja o̱
mü'bü c'e bëzo, ra mimiji nu.
Nuc'ua xenda ra sufre c'e nte
c'ü, que na ngueje 'ma ot'ü.
Na ngue xenda ra manda c'ü
dya jo. Je xo rga cjanu rgá
zädä yo nte yo cãrã yo cjë dya
yo me na s'o ga tsja, eñe e
Jesús.

La madre y los hermanos de Jesús

46 'Ma ndänt'ä ma ña e Jesús
ma zopjü c'o nte, ya mi böbü
a tji c'ü nu nana, 'ñe c'o nu
cjuarma e Jesús; na ngue mi
ne ro ñaji.
47 O mama c'ua 'naja c'o nte
o xipji e Jesús:
—Bübü a tji c'ü nin nana,
'ñe c'o nin cjuarma; ne rí
ñagueji c'o.
48 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji c'e nte:
—Rá xi'tsc'öji cjó rí cjapcö
mi nanagö 'ñe c'o mi cjuar-
magö, embe c'e nte.
49 Nuc'ua e Jesús jo ni
c'uana c'ua a dyë nu ja mi
cãrã c'o o̱ discípulo, cjanu o
mama:
—Je bünc'ua yo rí cjapcö
mi nanagö 'ñejyo rí cjapcö mi
cjuarmagö.
50 Na ngueje texe c'o ra tsja
c'ua ja ga ne'e c'ü mi Tatagö
c'ü bübü a jens'e, nuc'o, rí
cjapcö mi cjuarmagö c'o, 'ñe
mi cjũgö c'o, 'ñe mi nanagö
c'o.

13

El ejemplo del sembrador

1 C'e pa c'ü, o mbedye e
Jesús cja c'e ngumü nu ja mi
oxü, o ma mimi c'ua a ñünü
cja c'e tazapjü.
2 Nuc'ua cjanu o jmurü na
puncjü o nte nu ja mi bübü
angueze. Nuc'ua e Jesús o
dat'ü cja 'naja bü'ü, cjanu
o mimi. Texe c'o nte mi
böbütjoji a ñünü cja c'e ndeje.
3 Nuc'ua e Jesús o xipji na
puncjü o ejemplo c'o nte, o
mama:
—Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji.
'Na mbondëxü o mbedye, o
ma mbodü o ndëxü.
4 Nuc'ua 'ma ya ma podü,
bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo

cja 'ñiji. Cjanu o ẽ c'ua o s'ü, o 'ñe mbëchiji c'o.

5 Bübü o ts'indëxü c'o je zobütjo cja o mbondojo nu ja dya ma pizhi o jõmü. Dya mezhe o mbes'e, na ngueje dya ma pizhi o jõmü.

6 Nuc'ua 'ma o mbes'e e jyarü, o zant'a c'o ndëxü ixco dyot'üji, na ngueje dya ma pizhi e jõmü c'ü rví tsizi o̱ dyü'ü.

7 Bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o̱ ndö o bidyi. 'Natjo c'ua va mbes'eji. Ts'i vi nocü c'o bidyi, nguec'ua va mbö't'ütjo c'o ts'indëxü.

8 Bübü o ts'indëxü c'o je zobü c'ua ja ma jo jõmü. Nuc'o, o jogü na jo c'o. Bübü c'o o unü 'na ciento ts'indëxü nzi 'na mata; 'ñaja c'o o unü sesenta; 'ñaja c'o o unü treinta.

9 Nu'tsc'eji bübü in tsõgueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji, eñe e Jesús va xipji ejemplo c'o nte.

El propósito de los ejemplos

10 Nuc'ua cjanu o chëzhi c'o o̱ discípulo a jmi, o xipjiji:

—¿Pje ni mangue yo ejemplo gui zopjü yo nte?

11 O ndünrü c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'eji ya ch'a'c'eji rí pãrãgueji c'ua ja ga manda Mizhocjimi a jens'e, c'ü dya mi 'mãrã 'ma ot'ü. Pero yo 'ñaja nte, dya ch'unü ra mbãräji.

12 C'o pãrã ja ga manda Mizhocjimi, Mizhocjimi ra unü c'ü xenda ra mbãrã c'o. Pero c'o dya unü ngüenda, ra jñünbüji c'ü ts'iquë c'ü pãräji.

13 Yo nte, ya jñandaji c'o na jo c'o rí cjagö pero dya mbãräji. O dyäräji c'o rí xipjiji pero dya ngötcöji 'ñi. Dya xo zo'o o̱ mü'büji c'o rí xipjiji. Nguec'ua rgá xicöji o ejemplo rgá zopjüji dya, nguec'ua dya unüji ngüenda.

14 Ya va sädä anguezeji c'ü o mama e Isaías. O mama a cjava:

Rí dyäräji pero dya ra zo in mü'büji.

Rí jñandaji pero dya rí pãräji.

15 Yo nte, ya tsot'ü o̱ mü'büji. 'Ma ro xogü o̱ mü'büji, xa'ma ro zo ín jñagö.

Y 'ma cjó c'o zopjüji, dya cja cjapüji ngüenda. 'Ma ro tsjapüji ngüenda, xa'ma ro dyäräji, y ro mbãräji pje ri pjëzhi.

Ya c'uinch'itjo a nzhöji. 'Ma ro jñandaji, xa'ma ro mbãräji, ro nzhogü o̱ mü'büji.

Nuc'ua ro salvagö yo, ro jopcüji o̱ mü'büji c'o na s'o, eñe c'e profeta va pätpä Mizhocjimi.

16 Xe sido o ña e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:

—Nu'tsc'eji 'ma i̱n jandaji yo rí cjagö, i̱n pãräji. Y 'ma i̱n äräji yo rí mangö, i̱n pãräji pje pjëzhi. Nuc'ü, ngue c'ü rgui mäcjeji c'ü.

17 Na cjuana rí xi'tsc'öji, na puncjü profeta c'o mi cãrã mi jinguã, 'ñe na puncjü nte c'o mi cja na jo, c'o me mi ne ro jñanda yo i̱n jandgueji, pero dya go jñantji. Xo mi ne ro dyäräji yo i̱n äräguеji, pero dya go dyäräji.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

18 'Nu'tsc'eji rá xi'ts'iji pje
ne ra mama c'e mbondëxü c'ü
ró xi'ts'iji mi ndajme.
19 'Ma cjó c'o ra dyärä ja ga
cja ga manda Mizhocjimi, nu
'ma dya ra zo'o na jo o̱ mü'bü,
ra ẽ c'ua c'ü dya jo, ra 'ñe
jñünbü c'o jña. Nuc'o, ngue c'o
ts'indëxü c'o o zontjo cja 'ñiji
c'o.
20 Nu c'o o zontjo cja mbon-
dojo, ngueje c'o ärä o̱ jña
Mizhocjimi c'o. Nuc'ua me
mäjä ga 'ñejme c'o.
21 Pero dya xo so'o na
jo o̱ mü'bü c'o y dya sido
ejmeji. Na ngue c'ü ni 'ñejmeji
o̱ jña Mizhocjimi, ra nu'uji
na ü, ra tsja yo nte. O ra
chötüji o ndumü. Nguec'ua
ra nguijñiji: "¿Pje ra dyeje c'ü
rá sidogö?", ra 'ñeñeji. Ixta
jyëztjoji c'ua.
22 Nu c'o ts'indëxü c'o o zon-
tjo cja bidyi, ngueje c'o ärä
o̱ jña Mizhocjimi. Nuc'ua
me cjijñiji pje nde ra mbë's'iji
cja ne xoñijõmü; y nu c'o
pë's'iji ngue c'o ni dyonpüji
c'o. Nguec'ua ga jyombeñeji
c'o jña c'o vi dyäräji, y dya cjaji
c'ua ja va dyäräji.
23 Nu c'o ts'indëxü c'o o
zobü c'ua ja ma jo jõmü,
ngueje c'o so'o na jo o̱ mü'büji
'ma äräji o̱ jña Mizhocjimi.
Nguec'ua ga tsjaji c'ua ja nzi
ga ne Mizhocjimi. Nguec'ua
chjëntcjui c'o ndëxü c'o o unü
ciento nzi 'naja, o nza cja c'o
o unü sesenta, o nza cja c'o o
unü treinta.

El ejemplo de la mala hierba entre el trigo

24 Nuc'ua e Jesús o mama
c'ü 'na ejemplo, o xipjiji:
—Mizhocjimi a jens'e o
'ñeme 'naja c'ü ra manda.
Nuc'ü, chjëntjui nza cja 'naja
bëzo c'ü o juajnü ndëxü c'o
na jo, cjanu o mbodü cja o̱
juajma.
25 Mi bübü 'na bëzo c'ü mi
nu'u na ü c'ü vi mbodü o
ndëxü. Nuc'ua 'ma ya ma ĩjĩ
c'o nte, cjanu o ma c'ua c'e
bëzo c'ü xõmü, o ma mbonbü
o ndömpjin'ño nu ja ya vi
mbodüji c'o ndëxü, cjanu o
mbedye cja c'e juajma o ma
c'ua.
26 Nuc'ua 'ma ya ma nguĩjĩ
c'o ndëxü, ya xo nde ma
nzhäjnä c'ua c'o pjin'ño.
Nguec'ua va 'ñetse c'ü dya nde
mi ndëxü c'o.
27 Nuc'ua c'o mbëpji o ẽ o
'ñe xiji c'ü nu lamu: "Nu'tsc'e
ín lamutsc'öjme, ¿cjo dya i̱ jua-
jnü o ndëxü c'o na jo, i̱ podü
cja in juancje? Maco nde cja'a
o pjin'ño."
28 O ndünrü c'ua angueze
o xipjiji: "Pe ngue 'naja c'ü
nugü na ü c'ü o ma mbodü
c'o", embeji c'o mbëpji. O
mama c'ua c'o mbëpji: "¿Cjo i̱n
negue rá ma ta't'üjme?"
29 O mama c'ua c'e lamu:
"Iyö. Na ngueje 'ma rí
cha't'üji c'o, 'na rí ts'ü's'ütjoji
'ma c'o ndëxü.
30 Jyëziji 'natjo c'ua ra
nocüji hasta 'ma ra zädä
dagrëxü. Nuc'ua rá zopjü
c'o ndagrëxü rá xipjiji c'ü
ot'ü ra ngã'maji c'o pjin'ño ra
ndũ't'üji o manaxo, cja rrũ
ndüt'üji cja sivi. Nuc'ua ra
mbäräji c'o ndëxü, cja rrũ
ndeñeji c'ua ra 'ñe dyütcüji

cja ín ch'ujmü, rá embeji c'o ndagrëxü.”

El ejemplo de la semilla de mostaza

31 Xe go ña e Jesús, o xipji c'ü 'na ejemplo c'o o̱ discípulo, o mama:

—C'ü ni manda Mizhocjimi chjëntjui nza cja 'na ndömortasa c'ü o jñü 'naja bëzo, cjanu o ma ndujmü cja o̱ juajma.

32 O ndömortasa xenda ts'iquë cja yo 'ña ndömpjin'ño, pero 'ma go nocü, xenda na nojo yo que na ngueje yo pje nde ma c'ajna, na ndã'ã yo. Nguec'ua va chëzhi yo s'ü va 'ñe jä's'äji o̱ t'oxüji nu.

El ejemplo de la levadura

33 O mama c'ua c'ü 'na ejemplo, o xipjiji:

—C'ü ni manda Mizhocjimi chjëntjui nza cja ixcjüjnü c'ü o jñü 'naja ndixũ o huanba jñi vola o jocjüjnü, hasta 'ma o ixqui texe c'e cjüjnü, embeji.

El uso que Jesús hacía de los ejemplos

34 Texe c'o jña c'o o mama e Jesús va xipji c'o nte, nde go mama o ejemplo. Dya zopjüji ne rí 'naja jña c'ü dya ro mama o ejemplo.

35 Nguec'ua ya ma sädä o̱ jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta:

Texe c'o rá xipjiji, rá mama o ejemplo.
Rá mangö c'o dya 'mãrã ndeze 'ma o dyät'ä Mizhocjimi ne xoñijõmü.

Jesús explica el ejemplo de la mala hierba entre el trigo

36 Nuc'ua e Jesús o 'ñezhe c'o nte. Cjanu o cjogü c'ua a mbo cja c'e ngumü nu ja mi oxü. Xo sä c'ua c'o o̱ discípulo o 'ñe xipjiji:

—Xitscöjme ja ga cja c'o ndömpjin'ño c'o o ma mbodüji cja juajma, c'ü i̱ xipji c'o nte.

37 O ndünrü c'ua angueze:

—Nu c'ü o mbodü na jo ndëxü nguezgö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi.

38 C'e juajma, ngue ne xoñijõmü c'ü. C'o na jo ndëxü, ngue c'o o̱ t'i Mizhocjimi c'ü manda. Nu c'o pjin'ño, ngue c'o nte c'o o̱ t'i c'ü dya jo.

39 Nu c'ü mi üvi c'e lamu, ngue c'ü dya jo c'ü. C'e dagrëxü, ngue 'ma ra nguins'i nu xoñijõmü. Nu c'o ndagrëxü, ngue c'o o̱ anxe Mizhocjimi.

40 C'ua ja nzi va jmutüji c'o pjin'ño cjanu ndüt'üji cja trasivi, je xo rga cjanu 'ma ra nguins'i nu xoñijõmü.

41 C'o ra tsjapüji a cjanu ra sufre, ngue c'o cja na s'o, 'ñe cjapü nu minteji xo ga tsjaji c'o na s'o. Na ngueje nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, rá täcjö c'o ín anxe ra ẽ ra 'ñe jmutüji anguezeji, cja rrũ pjongüji nu ja ri mandagö.

42 Cja rrũ mboch'üji a ma a linfiernu nu ja me rva yorü 'naja trasivi. Je ra huëji nu, y me ra nguünxt'ü o̱ s'ibi rgá sufreji na puncjü.

43 Nuc'ua c'o vi tsja na jo ra bübüji nu ja ra manda c'ü nu Tataji c'ü bübü a jens'e, me ri juës'i c'o nza cja e jyarü. Nu'tsc'eji bübü in tsõji,

rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

El ejemplo del tesoro escondido

44 ’C'ü ni manda Mizhocjimi, xo chjëntjui nza cja 'naja caja c'ü mi quiji na puncjü c'o me ni muvi, c'ü vi dyögüji cja 'naja juajma. O chöt'ü 'naja bëzo, cjanu o dyögütjo na yeje. Me go mäjä c'e bëzo na ngue vi chöt'ü c'e caja, nguec'ua va ma mbö'ö texe c'o mi pë's'i, cjanu o ma ndõmü c'e juajma ngue c'ua ro tsjapü o̱ cjaja c'e caja.

El ejemplo de la perla de mucho valor

45 ”Ma cjó c'o jodü ja rgá tsjapü o̱ t'i Mizhocjimi c'ü manda, nuc'ü, chjëntjui nza cja 'na comerciante c'ü mi jodü perla c'o me ni muvi.

46 Nuc'ua o mbãrã c'e bëzo ja mi pë's'iji 'naja perla c'ü me mi muvi na puncjü. Nguec'ua va ma mbö c'ua texe c'o mi pë's'i, cjanu o ndõmü c'ua c'e perla.

El ejemplo de la red

47 ’C'ü ni manda Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, chjëntjui 'naja rre c'ü ra mbät'äji cja tazapjü, ra zo'o texe c'o pje nde ma jmõ.

48 Nuc'ua 'ma ya ra nizhi c'e rre, c'o mbëjmõ ra pjons'üji a ma a ñünü. Cja rrũ mimiji c'ua, ra juajnüji c'o na jo jmõ, ra dyüt'üji cja c'o o̱ bos'iji c'o. Pero c'o jmõ c'o dya s'a'a, ra mboztjoji nu c'o.

49 Je xo rga cjatjonu, 'ma ra nguins'i nu xoñijõmü. Ra ẽ c'o o̱ anxe Mizhocjimi ra 'ñe pjongüji c'o nte c'o na s'o a nde cja c'o na jo.

50 Nuc'ua ra mboch'üji c'ua ja rva yorü 'naja trasivi nu ja ra huëji, y me ra nguünxt'ü o̱ s'ibi rgá sufreji na puncjü.

Tesoros nuevos y viejos

51 Xe go xipjiji c'ua:

—¿Cjo i̱ pãrãgueji dya texe yo ya ró xi'tsc'öji?

O ndünrü c'ua anguezeji:

—Jã, ín Jmuts'ügöjme, ya ró pãrãjme.

52 Nuc'ua angueze o xipjiji c'ua:

—I̱ pãrãji c'o ejemplo c'o ró xi'tsc'öji. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, texe c'o ya mbãrã na jo ja ga manda Mizhocjimi a jens'e, chjëntjui 'naja bëzo c'ü ri pë's'i 'naja caja c'ü ri quiji c'o cja nuevo, 'ñe c'o ya mezhe. 'Ma pje c'o rguí jyodü c'o ri cãrã o̱ ngumü c'e bëzo, ra ma c'e bëzo ra ma ngama, o ra ma jñümü nu ja ri pë's'i c'o.

Jesús en Nazaret

53 Nuc'ua 'ma mü o nguarü e Jesús o mama c'o ejemplo, cjanu o mbedye c'ua nu.

54 Cjanu o ma nu ja mi menzumü. Cjanu o cjogü a mbo cja nintsjimi o xöpü c'o nu menzumüji. Nguec'ua anguezeji me co nguijñiji, o mamaji:

—¿Ja va mbãrã nu, 'ñe ja ga tsja'a yo me na nojo yo nunca rí nugöji?

55 ¿Cjo dya nguejnu o̱ t'i c'ü mi yaxü nu? ¿Cjo dya ngue nu nana c'ü ni chjũ e María? ¿Cjo dya ngue nu cjuarma e Jacobo, 'ñe e José, 'ñe e Simón, 'ñe e Judas?

56 ¿Cjo dya xo bübü c'o nu
cjũ cja ne jñiñi va? Nama, ¿ja
va mbãrã 'ma ne bëzo c'ü ni
tsja yo? Maco xo menzumü
va nu, eñeji.
57 Nguec'ua ma ünbüji e
Jesús. E Jesús o xipji c'ua
anguezeji:
—'Na profeta nde re-
spetaoji nu ja dya ri men-
zumü y ätäji. Pero nu ja ri
menzumü, dya respetaoji c'ü.
Ni xo ri ngue c'o ri cãrã cja
ngumü, dya xo respetaoji c'ü.
58 Nuc'ua e Jesús dya jocü
nu na puncjü c'o mi sö'dyë, ni
pje xe ro tsja, na ngueje dya
mi ejmeji angueze.

14

La muerte de Juan el Bautista

1 E Herodes mi manda
cja c'e xoñijõmü a Galilea.
Nuc'ua c'o pa c'o, o dyärä e
Herodes me mi mama c'o nte
c'o mi cja e Jesús.
2 O mama c'ua e Herodes o
xipji c'o o̱ mbëpji:
—Nu c'ü me nädäji, ngue
e Juan c'ü mi jichi yo nte.
O ndũ, pero pe ya tetjo,
nguec'ua na zëzhi angueze ga
jocü c'o sö'dyë. Y xo cja'a a
cjanu na puncjü c'o na nojo,
embeji.
3-4 'Ma xe mi büütjo e Juan,
e Herodes mi bün'hui c'ü nu
bëpe c'ü mi chjũ Herodías.
Nu c'e ndixũ mi ngue o̱
su e Felipe c'ü nu cjuarma
e Herodes. Nguec'ua ma
mama e Juan ma xipji e
Herodes:
—Dya pje ga jo rí 'ñenpe nu
su nin cjuarma, embe.
O ẽ c'ua 'na nu pa, o manda
e Herodes o zürüji e Juan,
o jyüt'üji co cadena, cjanu o
ngot'üji a pjörü.
5 Y nuc'ua e Herodes mi ne
ro mbö't'ü e Juan. Pero mi
sũ'ũ 'na pje ro tsjapü c'o nte,
na ngueje mi junt'ü o̱ mü'büji
c'ü mi profeta e Juan mi pätpä
Mizhocjimi ma zopjü c'o nte.
6 Nuc'ua 'ma o cumple o̱ cjë
e Herodes, o mbita o tsjaji o
mbaxua. Nuc'ua c'ü o̱ xunt'i
e Herodías o neme a jmi nu
ja ma cãji. Me go mäjä c'ua e
Herodes.
7 O xipji c'ua c'e xunt'i:
—C'ua ga mbãrã Cjimi 'ma
pje rí dyötcü, nutscö rá da'c'ü,
eñe e Herodes.
8 Nuc'ua c'ü nu nana c'e
xunt'i o dyü't'ü o xipji c'ü pje
ro dyötü e Herodes. O ma
c'ua c'e xunt'i o ma xipji:
—Ixtí dyacö dya a ñi e Juan
c'ü jichi yo nte, dyacö co 'naja
mblato, eñe c'e xunt'i.
9 Me co ndumü c'ua c'e rey
Herodes. Pero jo ni mbeñe
c'ü vi nädä Cjimi, 'ñe c'ü ya vi
dyärä c'o nte c'o ma cã'ã nu.
Nguec'ua va manda ro unüji
c'e xunt'i c'ü vi dyörü.
10 O manda ro ma jñüpcüji a
ñi e Juan nu cja c'e pjörü.
11 Nuc'ua 'ma ya vi jñüpcüji
o̱ ñi, cjanu o jünji c'ua cja
'naja mblato, cjanu o unüji c'e
xunt'i. Cjanu o ma c'ua c'e
xunt'i o ma unü c'ü nu nana.
12 Jo ni säjä c'ua c'o o̱
discípulo e Juan, o 'ñe ndunüji
c'ü o̱ cuerpo e Juan. Cjanu o
ma dyögüji c'ua c'ü. Cjanu o
möji c'ua, o ma xiji e Jesús c'ü
ya vi bö't'ü e Juan.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

13 Nuc'ua 'ma o mbãrã e Jesús c'ü vi mbö't'üji e Juan, o mbedye c'ua ja mi bübü. O ma c'ua cja 'naja bü'ü; je ro zät'ä nu ja dya cjó mi ndeñe, nu ja ro büntsjë. O mbãrã c'ua c'o nte c'ü vi dat'ü e Jesús cja c'e bü, ro mbes'e a 'nanguarü cja c'e tazapjü. Nguec'ua va mbedyeji cja c'o o̱ jñiñiji, o ngös'üji a ñünü ngue c'ua ro zät'äji nu ja ro zät'ä e Jesús.

14 Nuc'ua 'ma mü o mbes'e cja c'e bü, e Jesús o jñanda c'ü ya ma cã'ã na puncjü o nte. Y e Jesús o juentseji anguezeji, o jocü c'o mi sö'dyë.

15 Nuc'ua 'ma ya vi nzhä, o chëzhi c'o o̱ discípulo a jmi, o xiji:

—Nu va ja rí cãrãji, majyadü va. Ya xo nzhä'ä. Nguec'ua rí xipji yo nte ra möji cja c'o jñiñi, ra ma ndõmüji c'ü ra ziji.

16 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:

—Dya ni jyodü ra ma yo. Nu'tsc'eji rí unngueji c'ü ra ziji.

17 O ndünrü c'ua c'o discípulo o mamaji:

—Tsi'ch'atjo tjõmëch'i c'o jünji a 'ñecjua, cja na yeje jmõ'õ. Nguec'ua, ¿ja rgá sö rá 'huiñigöjme yo nte yo me na puncjü?

18 O mama c'ua e Jesús:

—Ma tsincöji a 'ñecjua c'o tjõmëch'i 'ñe c'o jmõ.

19 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o nte ro mimiji cja t'ëbi. Cjanu o jñü c'ua c'o tsi'ch'a tjõmëch'i, 'ñe c'o yeje jmõ. Jo ni nä's'ä c'ua a jens'e va unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi c'ua c'o tjõmëch'i, o unü c'o o̱ discípulo. Nuc'ua c'o discípulo o unüji c'o nte.

20 Go ñõnüji texeji go nijmiji na jo. Xe go nguistjoji c'ua c'o ya nde mi ts'ipëraso, xe go nizhtjo doce bos'i.

21 Tsi'ch'a mil c'o bëzo c'o vi ñõnü; dya bezhe c'o ndixũ, ni ri ngue c'o ts'it'i, ni xo ri ngue c'o ts'ixut'i.

Jesús camina sobre el agua

22 Nuc'ua e Jesús o xänbä c'o o̱ discípulo ro dat'üji cja c'e bü'ü, ro möji a 'nanguarü cja tazapjü. Nuc'ua 'ma ya mi ma c'o discípulo, e Jesús o xipji c'o nte ro möji o̱ ngumüji.

23 Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o nte, o ma e Jesús cja 'naja t'eje, o ma dyötü Mizhocjimi. Nuc'ua 'ma ya vi xõmü, ya mi 'natsjë nu e Jesús.

24 Nu c'e bü'ü ya mi pa a nde cja c'e tazapjü. Pero me mi pjat'ü na zëzhi c'e ndeje cja c'e bü'ü, na ngueje c'e ndajma je mi 'ñeje nu ja mi ma c'e bü.

25 Nuc'ua 'ma ya ma 'ñetsajõmü, o ma e Jesús mi nzhodü a xes'e cja c'e ndeje; mi ma'a nu ja ma cã c'o o̱ discípulo cja c'e bü.

26 Nuc'ua c'o discípulo, 'ma mü o jñandaji ma nzhodü e Jesús a xes'e cja c'e ndeje, me co zũji c'ua go mapjüji na jens'e go manji:

—Chjã 'na piche nu va ẽ nu, eñeji va mapjüji.

27 Nuc'ua e Jesús o zopjüji o xipjiji:

—Nguezgö. Dya ra pi'tsc'eji, dya rí sũgueji.
28 Jo ni ndünrü c'ua e Pedro o xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, nu 'ma ngue'tsc'e, xitscö xo rá nzhodü a xes'e cja c'e ndeje rá ma tjün'c'ü.
29 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:
—Chjä'dä, Pedro.
O dagü c'ua e Pedro cja c'e bü, o nzhodü a xes'e cja c'e ndeje; mi ma'a nu ja ma ẽjẽ e Jesús.
30 Nuc'ua 'ma o zö'ö e Pedro que ma zëzhi c'e ndajma, me go zũ c'ua go mbürü go nguibi c'ua. Jo ni mapjü c'ua na jens'e, o mama:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, tsjüxcö; 'ma jiyö rá quibigö cja ne ndeje.
31 Jo ni c'uana c'ua a dyë e Jesús go pënch'i e Pedro, o xipji:
—Nu'tsc'e dya in ejmezügö na jo. ¿Jenga i yembeñe?
32 Nuc'ua 'ma ya vi ndes'evi cja c'e bü'ü, o böbü c'ua c'e ndajma.
33 Nuc'ua c'o discípulo c'o mi cã'ã cja c'e bü'ü, o ndüñijõmüji a jmi e Jesús, o xipjiji:
—Na cjuana o T'itsc'e Mizhocjimi, embeji.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

34 'Ma ya vi zät'äji a 'nanguarü cja c'e tazapjü, o mbes'eji c'ua. Mi xiji a Genesaret c'e xoñijõmü.
35 Nuc'ua c'o bëzo c'o mi menzumü nu, o mbãrãji c'ü mi ngue e Jesús c'ü vi zät'ä nu. Nguec'ua o ndäjäji c'o ro ma cöste nu cja c'e jñiñi. Cjanu o sinpiji e Jesús texe c'o mi sö'dyë.
36 O tsja c'o nte o dyötüji sjëtsi e Jesús c'ü ro ndötpüji zö ri nguextjo o fleco c'ü o bitu angueze. Nuc'ua texe c'o o ndötpü, nde go ndis'i c'o.

15

Lo que hace impuro al hombre

1 Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o mbedyeji a Jerusalén o säji cja e Jesús, o xipjiji:
2 —¿Jenga yo in discípulogue, dya sũpüji yo tjũrü yo o zocüzüji c'o ín mboxatitaji? Maco dya xindyëji 'ma go ziji o xëdyi.
3 O ndünrü c'ua e Jesús o xiji:
—Nu'tsc'eji, ¿jenga in sũpqueji yo o tjũrü c'o ín mboxatitaji? Maco dya in cjaji c'ü manda Mizhocjimi.
4 Mizhocjimi mama a cjava: “Respetaoji nin tataji, 'ñe nin nanaji, y rí pjös'üji c'o rguí jyodüji. C'ü ra zadü nu tata o nu nana, ra mbö't'üji c'ü”, eñe Mizhocjimi.
5-6 Pero nu'tsc'eji nan'ño gui mangueji. In mangueji 'ma pje ni jyodü c'o nu tata 'naja nte, ra sö ra mama c'e nte ra xipji c'o nu tata: “Perdonaozüvi pero c'ü ro pjöxc'övi, ya ró mama rá mbeñe Mizhocjimi. Nguec'ua dya sö rá pjöxc'övi”, ra 'ñembevi. Nguec'ua nu'tsc'eji in fariseoji 'ñetsc'eji in

xöpüteji i̱ṉ cjapüji c'ü dya ni muvi c'ü manda Mizhocjimi, na ngueje i̱ṉ jizhiji yo o̱ tjũrü c'o ín mboxatitaji.

7 Nu'tsc'eji i̱ṉ cjapqueji c'ü me na jotsc'eji, pero dya cjuana. Na cjuana c'ü o mama e Isaías c'ü ja ga cjatsc'eji. O mama a cjava:

8 Nujyo nte yo, sũcö yo, pero nguextjo co o̱ neji.
C'o o̱ mü'büji, na jẽ bübü co nutscö.

9 Bë ga zũcö yo. Jizhiji yo o̱ tjũrü yo nte; cjapüji c'ü ri ngueje o̱ jña Mizhocjimi yo, eñe e Isaías va pätpä Mizhocjimi.

10 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o nte:

—Chëzhiji ga 'ñeva. Dyäräji na jo, ngue c'ua rí pãrãji ja ga cja.

11 Zö dya ra xindyë 'na nte ante c'ü ra zi o xëdyi, pero dya ngue c'o jñõnü c'o ra s'onbü o̱ mü'bü c'ü rrã s'o c'e nte, iyö. C'ü ra s'onbü o̱ mü'bü c'e nte, ngue c'o na s'o c'o ra nguijñi a mbo o̱ mü'bü, cja rrũ ña c'o na s'o, embeji.

12 Nuc'ua c'o discípulo o chëzhiji a jmi, o xiji:

—¿Cjo i̱ unnc'e ngüenda o üdü c'o fariseo 'ma o dyäräji c'o jña c'o i̱ mangue?

13 O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—Texe c'o za'a c'o dya ngant'a mi Tatagö c'ü bübü a jens'e, ra c'üs'ü c'o.

14 Jyëziji yo fariseo. Na ngueje cjapü jizhiji c'ü na jo 'ñiji c'o nte c'o dya pje pãrã, pero anguezeji chjëntji c'ü ri ndëzhöji. I̱ṉ pãrãgueji 'ma ra tsja 'naja ndëzhö ra ngüjnü nu mindëzhövi, ra zo'ovi nza yejui cja cöt'ü 'ma.

15 O ndünrü c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Xitscöjme ja ga cja c'e ejemplo c'ü i̱ xitsijme mi ndajme.

16 O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—¿Cjo xo 'ñetsc'eji xo bë'tsc'eji c'ü rí pãrãgueji ja ga cja o jñõnü?

17 Texe jñõnü c'o c'üt'ü 'naja nte'e, je nde sät'ä a mbeme c'o, y je nde ni mbedye a ndü'bü c'o.

18 Pero c'o jña c'o pedye a ne 'naja nte, je ni 'ñeje cja o̱ mü'bü c'o. Nuc'o, ngue c'o ni s'onbü o̱ mü'bü c'e nte c'ü, ngue c'ua na s'o.

19 Je ngueje cja o̱ mü'bü yo nte, nu ja ni 'ñeje c'ü ni nguijñiji s'opjeñe, 'ñe c'ü ni pö't'ünteji, 'ñe c'ü ni tsãji o ndixũ, 'ñe yo ndixũ c'ü ni tsãji o bëzo. Je xo ni 'ñeje nu c'ü pje ni põnüji, 'ñe c'ü ni xosp'üji o bëchjine nu minteji, 'ñe c'ü ni santeji.

20 Nujyo, nguejyo ni s'odü o̱ mü'bü 'naja nte yo, dya ngue c'ü dya ni xindyë 'ma go zi o xëdyi.

Una mujer extranjera que creyó en Jesús

21 Nuc'ua o mbedye nu e Jesús, o ma a ma cja c'o jñiñi a Tiro 'ñe a Sidón.

22 Nuc'ua 'ma ya mi pa e Jesús cja 'ñiji, o ẽ c'ua 'naja ndixũ c'ü mi menzumü a Canaán, c'ü vi mbedye cja c'ü o̱ jñiñi. Mi mapjü mi mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö o̱ mboxbëchets'ü e David, juentsquegö. Na ngueje ín xunt'i me 'nanga mbö't'ü; ya zürü 'naja s'ondajma.

23 Pero e Jesús dya go ndüntü c'ü. Nuc'ua c'o o̱ discípulo e Jesús o chëzhiji a jmi e Jesús, o dyötüji na puncjü o xipjiji:

—Xöpüte, pjös'ü ne ndixũ, cja rrĩ xipji ra ma. Na ngue mapjü na jens'e ga ndünt'ü ín xütjüji.

24 O mama c'ua e Jesús:

—C'ü vi ndäcjö Mizhocjimi, ngue c'ü rá pjös'ü yo ín menzumügöji a Israel yo chjëntji nza cja ndënchjürü c'o ya bëzhi. Nguextjo yo vi ndäcjä rá pjös'ü.

25 Nuc'ua c'e ndixũ o ẽjẽ, o 'ñe ndüñijõmü a jmi e Jesús, o xipji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, pjöxcügö.

26 O ndünrü c'ua e Jesús:

—Dya jo ra jñünbüji o̱ xëdyi yo t'i, c'ü ra panbaji o dyo'o.

27 O mama c'ua c'e ndixũ:

—Jã, na cjuana c'ü i̱n mangue, ín Jmuts'ügö. Pero zö jyëtsquijme dyo'o c'o in menzumügueji a Israel, i̱n pãrãgue ja ga cja yo dyo'o, siji c'o ngünxëdyi c'o jäbä cja o̱ mexa nu jmuji, c'o jä'bä c'o ts'it'i.

28 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e ndixũ, na jo c'ua ja gui 'ñejme c'ü rá pjöxc'ü. Rá pjöxc'ü c'ua ja gui ñe, embe.

Ixco jogü c'ua c'e ndajme c'ü o̱ xünt'i c'e ndixũ.

Jesús sana a muchos enfermos

29 Nuc'ua xe go matjo e Jesús, o cjogü a ñünü cja c'e tazapjü c'ü ni chjũ a Galilea. O ma cja 'na t'eje, o mimi c'ua nu.

30 O sä c'ua na puncjü o nte nu ja mi bübü e Jesús, ma sinpiji c'o mi sö'dyë. Ma sinpiji c'o mi me'dye, 'ñe c'o mi ndëzhö, 'ñe c'o mi ngone, 'ñe c'o mi dodyë, 'ñe c'o xe 'ñaja ndötc'ijeme. Ma ẽ'p'ẽji a jmi e Jesús. Nde go jocüji c'ua anguezeji.

31 C'o nte o jñandaji c'o mi ngone o mbürü o ña'a c'o, 'ñe c'o mi dodyë me go jogü c'o, 'ñe c'o mi me'dye me go nzhodü na jo c'o, 'ñe c'o mi ndëzhö me co jñanda c'ua c'o. Nguec'ua c'o nte me go nguijñiji na ngue nunca mi jandaji a cjanu. Y me co ma't'üji c'ua c'ü o̱ Mizhocjimi c'o menzumü a Israel, mi mamaji c'ü me na nojo angueze.

Jesús da de comer a cuatro mil hombres

32 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o o̱ discípulo ro chëzhiji a jmi, cjanu o xipjiji:

—Rí juentscö yo nte, na ngueje ya ëdyi jñipa c'ü ya rí cãrgöji va yo, y dya cja jünji pje ra ziji. Dya rí ne rá täjä ra ma o̱ ngumüji c'ü dya ra ziji o xëdyi; ra tõgüji cja 'ñiji.

33 O ndünrü c'ua c'o o̱ discípulo o xipjiji e Jesús:

—¿Ja ráötc'öjme tjõmëch'i c'ü rguí nijmi yo nte yo na puncjü? Na ngueje rí cãrgöji va cja ne majyadü.

34 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—¿Ja nzi tjõmëch'i va
jüngueji?
O manji anguezeji:
—Yencho tjõmëch'i, cja na
ja nzitjo jmõ'õ.
35 Nuc'ua e Jesús o manda
c'o nte ro minji a jõmü.
36 Cjanu o jñü c'ua c'o
yencho tjõmëch'i, cja na 'ñe
c'o jmõ'õ, cjanu o unü 'na
pöjö Mizhocjimi. Cjanu o
xëdyi c'ua, cjanu o unü c'o
o̱ discípulo. Nuc'ua c'o o̱
discípulo o unüji c'ua c'o nte.
37 Nuc'ua go ñõnüji texeji
go nijmiji na jo. Ý xe go
nguistjoji c'o ts'ipëraso c'ü vi
mboncjütjo, c'o xe yencho
bos'i c'o go nizhtjo.
38 Mi nziyo mil c'o bëzo c'o
vi ñõnü; dya mbezheji c'o
ndixũ, ni ri ngueje c'o ts'it'i, ni
xo ri ngueje c'o ts'ixut'i.
39 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o
nte ro möji o̱ ngumüji. Cjanu
o dat'ü c'ua cja c'e bü'ü, o ma
cja c'o jñiñi a ma a Magdalá.

16

Los fariseos y los saduceos piden una señal milagrosa

1 'Ma ya vi zät'ä nu e Jesús,
o säjä c'ua c'o fariseo 'ñe c'o
saduceo. Chaque o ẽ dyönüji
e Jesús o xipjiji:
—Jítscöjme 'na señal a jens'e
c'ü me na nojo, ngue c'ua rá
pãrãjme pje pjë'tsc'e.
2 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—'Ma ya mbat'ütjo a jens'e
'ma nzhä'ä, i̱ṉ mangueji ya ra
jopa c'ü na ye nu pa.
3 'Ma xõrü 'ma va cjins'i
tangõmü, i̱ṉ mangueji ra
'ñe dyebe 'ma. Nu'tsc'eji i̱ṉ
cjapüji na jots'üji, i̱ṉ unüji
ngüenda ja ga 'ñetse a jens'e,
nguec'ua i̱ṉ pãrãji ja ga cja
yo jopa, 'ñe yo ra 'ñeje dyebe.
Pero dya i̱ṉ unnc'eji ngüenda
ja ga pëpji Mizhocjimi yo cjë
yo rí cãrãji dya.
4 Nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji yo cjë
dya, na s'otsc'eji i̱ jyëzgueji
Mizhocjimi. Nguec'ua i̱ṉ
ötcügöji pje rí jñandgueji ngue
c'ua rí pãrãgueji pje pjëtscö.
Pero dya ra ch'a'c'eji pje rí
jñandgueji; nguextjo c'ü o tsja
e Jonás c'ü mi profeta, embeji.
Ixco ma c'ua e Jesús o
zogütjo c'o fariseo 'ñe c'o
saduceo.

La levadura de los fariseos

5 Nuc'ua c'o discípulo o möji
a 'nanguarü cja c'e tazapjü.
O jyombeñeji, dya jñünüji o
tjõmëch'i.
6 Nuc'ua e Jesús o xipjiji:
—Pjötpüji ngüenda c'o o̱
levadura c'o fariseo 'ñe c'o
saduceo.
7 C'o discípulo mi pötma ma-
maji:
—Xitscöji a cjanu e Jesús,
na ngueje c'ü dya ró jüngöji o
tjõmëch'i.
8 Mi pãrã e Jesús c'ü mi
cjijñiji, nguec'ua va xipjiji
c'ua:
—Nu'tsc'eji, dya i̱ṉ
ejmezügöji na jo. ¿Jenga i̱ṉ
pötqui dyönütsjëji na ngue c'ü
dya i̱ jñüji o tjõmëch'i?
9 ¿Cjo dya be i̱ṉ pãrãgueji c'ü
sö rá da'c'eji c'ü rí si'iji? ¿Cjo
dya i̱ṉ mbennc'eji c'o tsi'ch'a
tjõmëch'i? Maco o nijmi c'o

tsi'ch'a mil o bëzo. ¿Cjo dya
i̱ tsis'itjoji ja nzi bos'i c'o o
mboncjütjo?
10 ¿Cjo dya xo i̱ṉ mbeñeji c'o
yencho tjõmëch'i? Maco xo ni-
jmi c'o nziyo mil o bëzo. Maco
xo i̱ tsis'itjoji ja nzi bos'i c'o
ts'ipëraso c'o o mboncjütjo.
11 Ró xi'tsc'öji rí pjötpüji
ngüenda c'o o̱ levadura c'o
fariseo 'ñe c'o saduceo, pero
dya ngue c'o tjõmëch'i c'o ró
mangö. ¿Jenga dya i̱ṉ unnc'eji
ngüenda?
12 Nuc'ua, cja mbãrã c'ua
c'o discípulo pje mi ne ro
mama e Jesús va xipjiji
ro mbötpüji ngüenda c'o o̱
levadura c'o fariseo, 'ñe c'o
saduceo. O mbãrãji e Jesús vi
jyëtsi o levadura c'o o̱ tjũrü
c'o fariseo 'ñe c'o saduceo. O
unüji ngüenda c'ü ro mbötpüji
ngüenda c'o o̱ tjũrüji, dya ro
tsjaji.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

13 Nuc'ua e Jesús o ma a ma
cja c'e jñiñi a Cesarea de Fil-
ipo. 'Ma o zät'ä nu, o tsja t'önü
e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:
—¿Pje mama yo nte'e pje
pjëtscö nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi?
14 Anguezeji o manji:
—Bübü c'o mama ngue'tsc'e
e Juan c'ü mi jichi yo nte;
'ñaja c'o mama ngue'tsc'e
c'e profeta Elías; 'ñaja c'o
mama ngue'tsc'e c'e profeta
Jeremías, o 'ma jiyö, c'ü 'naja
profeta c'o ya ndũ.
15 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Natsc'eji, ¿pje xo i̱ṉ
mangueji, pje pjëtscö?
16 O ndünrü c'ua e Simón
Pedro o xipji:
—Nutscö rí mangö
ngue'tsc'e Cristo. Ngue'tsc'e
o̱ T'itsc'e Mizhocjimi c'ü ixi
bübü.
17 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Nu'tsc'e Simón, o̱ t'itsc'e e
Jonás, dya cjó xi'tsc'e 'na nte
c'ü o̱ T'izgö Mizhocjimi. Nu
c'ü o tsja'c'e i̱ pãrãgue, ngueje
mi Tatagö c'ü bübü a jens'e.
Nguec'ua ngue nu rgui mäcje.
18 Nutscö xo rí xi'tsc'ö
ngue'tsc'e e Pedro. Nza
cjatsc'e 'na ndojo c'ü ni jyäbäji
ngumü. Na ngue c'e jna c'ü rí
xipjigue yo nte, na puncjü c'o
rá cjapcö ín ntegö. Zö ra ndũji,
pero ra büntjo na ye co nuzgö
c'o.
19 Rá da'c'ü poder cja c'o nte
c'o unü o̱ mü'büji Mizhocjimi
c'ü manda. Rá da'c'ü poder
cja ne xoñijõmü rí xipjiji pje
ni mbë c'o na s'o c'o dya ra
tsjaji, y xo rí xipjiji pje ni mbë
c'o na jo c'o ra tsjaji. Nu
c'ü rí xipjiji, ngue c'ü mama
Mizhocjimi pje ni mbë c'o na
jo ra tsjaji, 'ñe pje ni mbë c'o
dya jo c'o dya ra tsjaji.
20 Cjanu o xipji c'ua c'o o̱
discípulo:
—Dya cjó rí xiqueji cjo
nguetscö Cristo, embeji c'o.

Jesús anuncia su muerte

21 Ndeze c'o pa c'o, o mbürü
e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo
c'ü mi jyodü ro zädä. O xipjiji:
—Ni jyodü rá magö a ma
a Jerusalén, ra jñünncöji
ngüenda rá sufregö na

puncjü; ra tsja c'o tita c'o
manda, 'ñe c'o ndamböcjimi,
'ñe c'o xöpüte. Xo ni jyodü ra
mbötcöji, pero rá tetcjö c'ü na
jñi nu pa, embeji c'o discípulo.
22 Nuc'ua e Pedro o
ndans'avi e Jesús ro ñatsjëvi.
Cjanu o mama c'ua e Pedro o
huënch'i e Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ra
juen'tsc'e Mizhocjimi, dya ra
jyëzi c'ü ra tsja'c'üji yo i̱n
mangue.
23 Nuc'ua e Jesús o jñanda e
Pedro, o xipji:
—C'ueñe ín jmigö, na
ngueje i̱ dyätque c'ü dya jo i̱
xitscö yo jña yo. Na ngueje c'e
pjeñe c'ü i̱n cjijñigue dya, dya
ngue c'ü cjijñi Mizhocjimi;
ngueje c'ü cjijñi yo nte.
24 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o
o̱ discípulo:
—'Ma cjó c'o ne ra nden-
nguegö ra tsja c'ua ja nzi rgá
cjagö, ni jyodü dya cja ra
tsja c'o netsjë angueze. Y
ra bübü dispuesto ra sufre o
ra ndũ'ü. Y ra tsjacjuana ra
ndennguegö.
25 'Ma cjó c'o dya bübü
dispuesto ra sufre o ra
ndũ nguec'ua dya ra ne ra
ndenngue co nutscö, dya
ra chöt'üji c'ü rguí bübütjoji.
C'o tenngue co nutscö, zö ra
mbö't'üji, pero ra chöt'üji c'ü
rguí bübütjoji.
26 Nu 'ma ro tsja 'naja nte
ro tsjapü o̱ cjaja texe yo bübü
va cja ne xoñijõmü, pero 'ma
dya ro 'ñejmezü, ¿pje ro dyeje
'ma? Na ngueje ro jyëzi
Mizhocjimi c'e nte. Y 'ma
ya jyëzi Mizhocjimi c'e nte,
zö ro tsja c'e nte ro unü
c'ua Mizhocjimi texe c'o ri
pë's'i, pero dya ro ẽ bübü 'ma
Mizhocjimi co c'e nte.
27 Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, rá ẽcjö na yeje co
c'o ín anxe. Me rrã zö c'ua ja
rva ẽcjö, c'ua ja ga cja me na
zö c'ü mi Tatagö. Nuc'ua c'o
o tsja na jo, rá unüji c'o na jo.
Pero c'o o tsja na s'o, rá cjapüji
ra sufreji.
28 Na cjuana rí xi'tsc'öji,
bünc'ua ja nzi yo dya ra ndũ
hasta 'ma cja ra jñandgöji c'ua
ja rga cjazgö, 'ma rá ẽcjö rá ẽ
manda. Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ra jñandgöji c'ua
ja ga cjazgö me rrã zëzhizgö,
eñe e Jesús va xipji c'o o̱
discípulo.

17

La transfiguración de Jesús

1 Xe go mezhtjo c'ua 'nanzo,
e Jesús o zidyi e Pedro, 'ñe
e Jacobo, 'ñe e Juan c'ü nu
cjuarma e Jacobo. O mötsjëji
c'ua cja 'na t'eje c'ü me ma
jens'e.
2 'Ma mi cãrãji nu, 'nangua
juëns'i c'ua o̱ jmi e Jesús nza
cja e jyarü. Y c'o o̱ bitu, me ma
t'öxü me mi juëns'i.
3 Cjanu o 'ñetse c'ua e
Moisés, 'ñe e Elías, ya mi ñaji e
Jesús.
4 Jo nu ña c'ua e Pedro o
xipji e Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmutsc'öjme,
me na jo rí cãrãjme va co
nu'tsc'e 'ñe e Moisés 'ñe e Elías.
'Ma i̱n negue, rá ät'äjme va jñi
ngumü. 'Naja c'ü rá ä'tc'öjme,
'naja c'ü rá ä'tp'äjme e Moisés,
'naja e Elías.

5 'Ma ndänt'ä ma ña e
Pedro, o sä c'ua 'naja ngõmü
c'ü me mi juëns'i, o 'ñe ngobü
anguezeji. Xo t'ärä c'ua 'naja
jña cja c'e ngõmü c'ü mi
mama a cjava:
—Nujnu ngue ín Ch'igö, nu
me rí ne'e y me rí mäpägö. Ni
jyodü rí dyätqueji nu.
6 Nuc'ua 'ma mü o dyärä
a cjanu c'o discípulo, 'nangua
nügüji na ngueje me co pizhiji
va zũji.
7 Nuc'ua o chëzhi e Jesús o
'ñe's'e o̱ dyë c'o discípulo, o
xipjiji:
—Nu'tsc'eji ñangueji, dya rí
sũji.
8 Nuc'ua 'ma o jñüs'ü o̱ ñi
c'o discípulo, dya cja jñandaji
e Moisés 'ñe e Elías; ya mi
nguextjo e Jesús.
9 Nuc'ua 'ma ya ma sjöbüji
cja c'e t'eje, cjanu o mama e
Jesús o xipjiji:
—Dya cjó rí xipjiji yo cja i̱
jñandaji. Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, 'ma rá tũgö cja
rrũ tegö, cja rí xipjiji 'ma yo
nte.
10 Nuc'ua c'o discípulo o
dyönüji e Jesús:
—¿Jenga mama c'o xöpü o̱
ley Mizhocjimi c'ü ni jyodü
ot'ü ra ẽjẽ na yeje e Elías, cja
rrũ ẽjẽ Cristo?
11 O ndünrü c'ua e Jesús o
mama:
—Na cjuana c'e jña c'ü ma-
maji, c'ü ot'ü ra ẽ na yeje e
Elías ra 'ñe jocü texe.
12 Pero nuzgö rí xi'tsc'öji, e
Elías ya ẽ na yeje c'ü. Pero
dya go mbãrã yo nte pje
mi pjëzhi c'ü; go tsjapüji c'ü
go ne anguezeji. Je xo rga
cjazgö nu. Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, rá sufregö c'ua ja
rgá ne yo nte.
13 O mbãrã c'ua c'o discípulo
c'ü vi mama e Jesús. O unüji
ngüenda cjó mi ngue c'ü vi
jyëtsivi e Elías; o mbãrãji c'ü vi
jyëtsivi e Juan c'ü mi jichi yo
nte cja ndare.

Jesús sana a un muchacho epiléptico

14 Nuc'ua 'ma o zät'äji cja
c'o nte, o peje c'ua 'naja bëzo
cja c'o nte, o 'ñe ndüñijõmü a
jmi e Jesús, o xipji:
15 —Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö,
juentsquegö c'ín ch'i, na
ngueje me pö't'ü o̱ taque,
ndajmetjo ga ndũ. Ya na
puncjü ga zo a sivi, y na
puncjü ga c'ot'ü cja ndeje.
16 Ró sinpigö yo in discípulo;
anguezeji dya go sö go jocüji.
17 Cjanu o ndünrü c'ua e
Jesús o xipji c'o discípulo:
—Nu'tsc'eji i̱n cãrãji dya yo
cjë dya, dya jo ga pjeñe c'o
i̱n cjijñiji. ¿Jenga dya i̱n cre-
ozüji rá pjöxc'üji rí tsjaji c'o
na nojo? Maco ya mezhe rí
cãrãgöji, ya mezhe rí pë'sc'ö
paciencia co nu'tsc'eji. Ma
sinquiji a 'ñecjua c'e t'i.
18 Nuc'ua o tsja e Jesús o
huënch'i c'e ndajma c'ü dya jo
c'ü vi zürü c'e t'i, o xipji ro
mbedye. Jo ni mbedye c'ua
c'e ndajma. Ixco jogü c'ua c'e
t'i c'e ndajme c'ü.
19 Nuc'ua o chëzhi c'o
discípulo a jmi e Jesús, o
xipjitsjëji:
—¿Jenga dya sö ro pjom-
bgüjme c'e ndajma?

20 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Na ngueje dya in ejmeji
na jo. Na cjuana rí xi'tsc'öji,
nu 'ma rí jñunt'ü in mün'c'eji
c'ü ra dya'c'eji Mizhocjimi
c'ua ja nzi gui dyötqueji, ra
sö rí xipjiji ne t'eje: "Chjans'a
ga manu", rí 'ñembeji, ra ma
c'ua. Nu 'ma rí 'ñejmeji a cjanu
Mizhocjimi, texe nde ra sö rí
tsjaji, zö dya nda in ejmeji.
21 Na puncjü o ndajma nza
cja c'e ndajma c'ü vi zürü c'e
t'i, pero dya ra mbedye ne
ri 'naja c'o. Nguextjo 'ma rí
dyötüji Mizhocjimi y rí mbe-
mpjeji, ra mbedye c'ua c'o.

Jesús anuncia otra vez su muerte

22 Nuc'ua 'ma mi nzhodüji a
ma a Galilea, o mama e Jesús
o xipji c'o o discípulo:
—Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ra nzhögügöji cja
yo nte.
23 Y ra mbötcüji. Pero c'ü na
jñi nu pa'a rá tetcjö, embeji.
Me co nzhumüji c'ua na
puncjü anguezeji.

El pago del impuesto para el templo

24 Nuc'ua 'ma o zät'äji a Ca-
pernaum, o sä c'ua c'o mi
jmutü o merio c'o mi örüji
para cja c'e templo. O chëzhiji
c'ua a jmi e Simón Pedro, o
xipjiji:
—Na nin xöpütegueji, ¿cjo
xo cjõt'ü c'o örüji?
25 O ndünrü c'ua e Pedro o
xipjiji:
—Jã, xo cjõt'ü c'ü, embe c'o.
Nuc'ua 'ma o cjogü e Pedro
a mbo cja c'e ngumü, ya xmi
pãtpã e Jesús c'ü pje ro mama
e Pedro. Nguec'ua ot'ü o ña
c'ua e Jesús o xipji:
—Yo rey yo manda cja ne
xoñijõmü, 'ma jũ'p'üji o t'opjü,
¿cjo ngue c'o nu menzumüji
c'o ötüji, o ngue c'o dya
menzumüji? ¿Pje in mangue,
Simón?
26 O ndünrü c'ua e Pedro o
mama:
—Ngue c'o dya o men-
zumüji c'o ötüji.
O xipji c'ua e Jesús:
—Jã, ngue c'o dya o men-
zumüji. Nguec'ua nujyo nu
menzumüji, dya ni jyodü ra
ngõt'ü 'ma yo.
27 Pero pa dya ra üdü c'o örü
ra nguijñiji na s'o rí cjaji, na jo
rá cjõ't'üji c'ü örüji. Nguec'ua
rí mague cja c'e tazapjü, ma
pät'ä 'naja gancho. Nuc'ua c'e
jmõ c'ü ot'ü rí sürü, rí pënch'i
rí xejpje a ne'e. Rí chö'tp'ü
c'ua 'naja t'opjü rí jñü'p'ü, ya
xtí ma tsjõ't'ü c'ü t'ötcüvi.

18

¿Quién es el más importante?

1 Nuc'ua c'e ndajme c'ü, o
jmurü c'o discípulo cja e Jesús,
o mamaji:
—¿Cjó ngue c'ü nda na
nozgöjme, nutscöjme ró unü
ín mü'büjme Mizhocjimi c'ü
manda?, eñeji.
2 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü
'naja ts'it'i. O 'ñe'p'e c'ua a nde
anguezeji.
3 Cjanu o xipjiji:
—Nu'tsc'eji in cjapüji na
nots'üji. Na cjuana c'ü rí
xi'tsc'öji, ni jyodü rí jyëziji c'e
pjeñe c'ü in cjijñiji a cjanu,

rí tsjaji nza cja 'na ts'it'i c'ü dya cjapü na nojo. 'Ma jiyö, dya ra sö Mizhocjimi a jens'e ra tsja'c'eji o̱ ntetsc'eji ra mandats'üji.

4 Ne ts'it'i, dya cjapü na nojo nu. Nu c'o ga cjanu rgá tsja, ngue c'o nda rrã nojo cja c'o cjapü Mizhocjimi o̱ nte.

5 C'o ra recibido 'naja ts'it'i nza cja ne ts'it'i, na ngueje c'ü ni 'ñejmezgö c'e ts'it'i, chjëntjui c'ü ri nguezgö recibidozügö c'o.

El peligro de caer en pecado

6 'Cãrã c'o chjëntcjui nza cja ts'it'i na ngueje dya cjapüji na nojo pero ejmezgö c'o. 'Ma cjó c'o ra tsjapü ra tsja na s'o 'na c'o ejmezgö, ra nduns'ü 'ma na puncjü o̱ nzhubü. Xenda rvá jo ro 'nutpü 'na travacjüjnü o̱ dyizi c'e nte c'ü, cja rrũ ma pant'aji cja trazapjü nu ja na jẽ'ẽ, que na ngueje c'ü ro tsjapü ro tsja na s'o a cjanu 'na c'ü ejmezgö.

7 Siempre bübü o nte c'o cjapü ra tsja c'o na s'o yo nu minteji. Juejme c'o cjapü a cjanu yo nu minteji; Mizhocjimi ra tsjapü me ra sufreji.

8 'Maco i̱n mamaji ngue in dyëgueji o in cuagueji c'ü cja'c'üji rí tsjaji c'o na s'o, dyocüji 'ma, panaji. Na ngueje zö ri 'natjo in dyëji zö ri 'natjo in cuaji, pero xenda na jo rí ma bübütjoji co Mizhocjimi, que na ngueje 'ma ri tũ nza ye in dyëji 'ñe in cuaji ra pantc'aji cja c'e tasivi c'ü nunca ra juench'e.

9 Maco i̱n mamaji ngue in chögueji c'ü cja'c'eji rí tsjaji c'o na s'o, jñü'müji 'ma, panaji. Na ngueje zö ri 'natjo in chöji pero xenda na jo rí ma bübütjoji co Mizhocjimi, que na ngueje ri yeje in chöji ra pantc'aji cja c'e sivi a linfiernu.

El ejemplo de la oveja perdida

10 'Pjötpüji ngüenda, dya rí tsjapüji menu ne ri 'naja yo chjëntjui ts'it'i na ngueje ejmezüji. Na ngue rí xi'tsc'öji cãrã c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o pjörü na jo yo. Y c'o anxe cãrãji a jmi c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e.

11 C'ü rvá ẽgö cja Mizhocjimi, ngueje c'ü rvá ẽ jodü c'o ya bëzhi, rá salvaji.

12 '¿Pje i̱n mangueji? 'Ma ri tsãjã 'naja ciento ndënchjürü 'naja bëzo, 'ma ra xõgü 'naja, ¿cjo dya ra zogü c'o noventa y nueve, ra ma jyodü c'ua c'ü ya rguí bëzhi? Jã, ra ma jyodü.

13 Na cjuana rí xi'tsc'öji 'ma ra chöt'ü c'ü vi xõgü, xenda ra mäpä c'ü, que na ngueje c'o noventa y nueve c'o dya bëzhi.

14 Je xo ga cjatjonu c'ü mi Tatagö c'ü bübü a jens'e; dya ne'e c'ü ra bëzhi o̱ aljma ne ri 'naja yo ejmezgö, zö chjëntji ts'it'i c'ü dya cjapüji na nojo.

Cómo se debe perdonar al hermano

15 ''Ma ra tsja'c'eji na s'o nin cjuarmaji, möji rí ma zopjütsjëji. 'Ma ra dyä'tc'äji c'o rí xipcjeji, ya i̱ jo'tp'ügueji 'ma c'e cjuarma c'ü.

16 Pero 'ma dya ra dyä'tc'ä
c'o rí xipjiji, sidyiji xe 'naja
o yeje cjuarma, ngue c'ua ra
büb̈ü c'o ra mbãrã c'ua ja rgui
ñaguevi c'e cjuarma c'ü pje
tsja'c'eji.
17 Nu'ma dya xo ra tsjapü
ngüenda c'e cjuarma c'o yeje
o jñi c'o rí möji, nu'ma, rí
möji rí ma cösteji 'ma jmurü
c'o cjuarma. 'Ma ra tsja c'e
cjuarma, dya ra dyätä texe
c'o cjuarma, dya cja rí ts-
japüji nin cjuarmaji 'ma. Na
ngueje chjëntjui c'o dya rí
menzumügöji c'o dya ma't'ü
Mizhocjimi. Y chjëntjui yo
publicano yo xiji na s'o.
18 'Nu'tsc'eji rí xipcjeji yo
nin cjuarmaji pje ni mbë c'o
na s'o c'o dya ra tsjaji. Xo rí
xipcjeji pje ni mbë c'o na jo c'o
ra tsjaji. Na cjuana rí xi'tsc'öji,
nu c'ü rí xipcjeji ngueje c'ü
mama Mizhocjimi.
19 'Na cjuana rí xi'tsc'öji na
yeje, 'ma i̱ṉ yejui, 'ñe 'ma
'natjo jña c'ü i̱ṉ mamavi gui
dyötüvi Mizhocjimi nucjuã
cja ne xoñijõmü, nuc'ua c'ü
mi Tatagö c'ü büb̈ü a jens'e ra
tsja c'ua ja gui dyötquevi c'ü.
20 Na ngueje nu c'ua ja ri
büb̈ü c'o ra matcügö, zö ri
yetjo o jñitjo, nujnu je rá
b̈unc'ö a nde.
21 Nuc'ua o chëzhi e Pedro o
xipji e Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ¿ja
nzi ra zäs'ä rga perdonaogö
yo mi cjuarma 'ma ra tsjacö
c'o na s'o? ¿Cjo sietetjo vez rga
perdonao?
22 Cjanu o ndünrü c'ua e
Jesús o xipji:
—Dya rí xi'tsc'ö sietetjo. Rí
xi'tsc'ö rí perdonaogue hasta
setenta c'o nde ga siete; siem-
pre rí perdonaogue.

El ejemplo del siervo que no quiso perdonar

23 'Nu c'ü manda a jens'e
chjënjui nza cja 'naja c'ü
manda c'ü o mbeñe o tsjaji
ngüenda c'o nu mbëpji.
24 Nuc'ua 'ma o mbürü o
tsja ngüenda, o sinpiji 'naja
bëzo c'ü mi tunpü na puncjü
millón o mbëxo.
25 Pero c'e bëzo, dya mi jün
pje rví ngõ't'ü c'o mi tũ'ũ. O
manda c'ua c'ü nu lamu ro
mböji c'e bëzo, 'ñe c'ü nu su,
'ñe c'o o̱ t'i, 'ñe c'o pje xe mi
pë's'i, ngue c'ua ro ngõ't'ü c'o
mi tũ c'ü.
26 Jo ni ndüñijõmü c'ua c'e
mbëpji a jmi c'ü nu lamu, o
xipji: "Nu'tsc'e ín lamuts'ügö,
mbãxtjo nin chjũ, chepquegö
ngue c'ua rá cjõ'tc'ü texe c'o rí
tun'c'ü", eñe c'e mbëpji c'ü mi
tũ na puncjü o merio.
27 Nuc'ua c'e lamu o juentse
c'e mbëpji. Cjanu o 'ñeme c'ua
libre, o perdonao texe c'o mi
tunpü.
28 Nuc'ua 'ma o mbedye c'e
mbëpji, cjanu o chjëvi c'ua
c'ü 'naja nu mimbëpjivi c'ü
mi tunpü angueze como yetjo
ciento mbëxo. Jo ni pënch'i
c'ua go nde'chp'e o̱ dyizi, o
xipji: "Tsjõtcü c'o i̱ṉ tuncü",
embe c'ü nu mimbëpjivi.
29 Nuc'ua c'ü nu mimbëpjivi
jo ni ndüñijõmü a jmi, o xipji:
"Mbãxtjo nin chjũ, xe rí chep-
que; jo rá 'ñe cjõ'tc'ü texe c'o
rí tun'c'ü."

30 Pero c'e mbëpji, dya go ne
go nde'be c'ü nu mimbëpjivi.
Go zidyi c'ua ro ma ngot'üji a
pjörü hasta 'ma cja ro ngõ't'ü
texe c'o mi tunpü. Cja rrũ
'ñemeji c'ua libre c'ü.
31 Nuc'ua 'ma o unü
ngüenda c'o nu mimbëpjiji c'ü
vi ngot'üji a pjörü c'e mbëpji,
me co nguijñiji c'ua; go mõji
go ma ngösp'üji c'ua c'ü nu
lamuji.
32 Nuc'ua c'e lamu o
zojnü c'ua c'ü o̱ mbëpji
c'ü vi tsjapü na s'o c'ü nu
mimbëpjivi, o xipji: "Nu'tsc'e
ín mbëpjits'ügö, me na
s'otsc'e. Nu'tsc'e me mi
tuncügö na puncjü; pero ró
perdonaots'ü texe c'o, na
ngueje me vi dyötcö favor.
33 Na c'ü nin mimbëpjiguevi,
¿cjo dya xo mi jyodü rvi
juentsque c'ü, nzi rvá
juen'tsc'egö?", embe.
34 Nuc'ua me co üdü c'e
lamu. Cjanu o nzhö c'ua c'ü o̱
mbëpji nu ja me ro tsjapüji me
ro sufre c'ü, hasta 'ma cja ro
ngõ't'ü texe c'o mi tunpü. Cja
rrũ 'ñemeji 'ma libre c'ü.
35 Je xo rga cjatsc'eji nu;
'ma pje ra tsja'c'eji 'naja yo
nin cjuarmaji, nu 'ma dya rí
perdonaoji co texe in mü'büji,
dya xo ra perdonaots'üji in
nzhubüji c'ü mi Tatagö c'ü
bübü a jens'e, eñe e Jesús.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

1 Nuc'ua 'ma ya vi nguarü
e Jesús vi xipji c'o jña c'o
o̱ discípulo, cjanu o mbedye
c'ua a Galilea; o ma cja 'na
xoñijõmü c'ü je tsja a Judea,
c'ü je bübü a 'nanguarü cja c'e
ndare a Jordán.
2 Mi pöji na puncjü nte e
Jesús. C'o mi sö'dyë, mi jocü e
Jesús nu cja c'e xoñijõmü c'ü.
3 O säjä c'ua ja nzi c'o
fariseo a jmi e Jesús. Chaque
o tsjapüji t'önü e Jesús, mi
cjijñiji 'na xo ro jyopü c'ü ro
mama. O dyönüji:
—¿Ja ga mama cja o̱ ley
Mizhocjimi? ¿Cjo na jo 'na
bëzo ra mbëzi nu su 'ma dya
cjacjuana, 'ma pje c'o cja'a?
4 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—¿Cjo dya i̱ xörügueji ja va
tsja Mizhocjimi? Ndeze 'ma
ot'ü o 'ñeme e bëzo 'ñe e ndixũ.
5 Nguec'ua yo bëzo ra
zogü nu tata 'ñe nu nana,
ra min'hui c'ü nu su. Ya ri
'natjo o̱ ts'inguevi c'ua nza
yejui. Je ga cjanu ga mama
Mizhocjimi.
6 Nguec'ua dya cja ri yeje,
ya ri 'natjo o̱ ts'inguevi c'ua.
Mizhocjimi ya 'ñe'chp'e e bëzo
e ndixũ, ngue c'ua dya ra
xõcü e bëzo.
7 Nuc'ua c'o fariseo o xipjiji:
—Maco o manda e Moisés
e bëzo ro unü xiscõmü c'ü rví
mbëzi nu su.
8 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu'tsc'eji, na me in
mü'bügueji, dya i̱n ne rí
s'iyagueji c'o nin suji.
Nguec'ua va dya'c'eji sjëtsi e
Moisés rí pëziji c'o. Pero 'ma
o mbürü o ngãrã yo nte, dya
ma cjanu ma tsja c'o.
9 Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji.
Dya ra jogü ra tsja 'na bëzo

ra mbëzi nu su, 'ma dya 'ñeje nan'ño bëzo c'e ndixũ c'ü. Na ngueje 'ma ra mbëzi ga cjanu c'ü nu su'u cja rrũ chjüntüvi c'ü xe 'na ndixũ, tsãjã ndixũ 'ma c'e bëzo c'ü. Xo 'ñe 'na bëzo, 'ma ra mbãrã c'ü vi bëzi c'e ndixũ c'ü, y ra chjüntui, xo ra mbë's'i nu s'ocü 'ma c'e bëzo c'ü, chjëntjui c'ü xo ri tsãjã ndixũ c'ü, embeji.

10 O mama c'ua c'o discípulo:

—In̲ mangue c'ü dya sö 'na bëzo ra mbëzi o̲ su, zö dya gusta o̲ jmandago c'ü cja. Nguec'ua xenda na jo, dya ra chjüntüji.

11 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya texeji sö ra tsjaji c'ua ja vi mangueji c'ü dya ra chjüntüji. Nguextjo c'o ya unü Mizhocjimi a cjanu c'o dya ra chjüntü.

12 Bübü c'o dya chjüntü na ngueje ya c'i'p'iji. Bübü c'o dya chjüntü na ngue ndeze 'ma mü o mus'ü nu nana ixca cjatjonu c'o, dya chjüntü. Bübü c'o dya chjüntü na ngueje ne ra mbëpiji Mizhocjimi c'ü manda a jens'e. Nu c'o unü ngüenda c'ü vi ch'unü dya ra chjüntü, dya ra chjüntü c'o.

Jesús bendice a los niños

13 Nuc'ua c'o nte o siji ja nzi o ts'it'i, o sinpiji e Jesús ngue c'ua ro 'ñe's'e o̲ dyë cja c'o ts'it'i, ro dyötpü Mizhocjimi c'o. Nuc'ua c'o o̲ discípulo o huënch'i c'o nte c'o vi siji c'o ts'it'i.

14 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o̲ discípulo:

—Jyëziji yo ts'it'i ra ẽji cja ín jmigö; dya rí ts'a's'üji yo. Na ngue nu c'o ra ẽjẽ co nuzgö nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o cjapü Mizhocjimi o̲ nte c'o.

15 Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o 'ñe's'e o̲ dyë cja c'o ts'it'i, o mbedye c'ua nu.

Un joven rico habla con Jesús

16 O ẽjẽ c'ua 'naja bëzo o 'ñe xipji e Jesús:

—Na jots'ügue, xöpüte. ¿Pje ni mbë c'ü na jo rá cjagö, ngue c'ua rá bübütjo?

17 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—¿Jenga in̲ xitsi na jozü? Dya cjó bübü c'ü na jo'o; nguextjo Mizhocjimi. Pero rá xi'tsc'ö c'ü i̲ dyönngü. Nu 'ma in̲ ne rí bübütjo, rí tsja c'o mandazüji Mizhocjimi.

18 O ndünrü c'ua c'e bëzo o mama:

—¿Pje ma mandamiento c'o ni jyodü rá ätcö?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nujyo nguejyo rí tsjague. Dya rí pö't'ünte. Dya rí tsãjã o ndixũ. Dya pje rí põnü. Dya rí xos'ü o bëchjine.

19 Respetao nin tata 'ñe nin nana. S'iya yo nin minteji c'ua ja nzi gui s'iyatsjëgue.

20 O mama c'ua c'e bëzo:

—Texe yo, ya nde ró cjagö yo ndeze cja mi ts'iquëgö. ¿Pje xe bëtsi dya 'ma?

21 O mama c'ua e Jesús o xipji:

—Nu 'ma in̲ ne rí bübütjo, ma'a ma pö'ö texe c'o in̲ pë's'i, cja rrĩ unü c'o merio c'o dya

pje pë's'i. Dya ra me'ts'e c'ua
ixtí chennguegö rá më. 'Ma
rí tsjague a cjanu, rí pë's'igue
'ma a jens'e c'o me ni muvi.
22 Nuc'ua 'ma mü o dyärä
c'e bëzo c'o vi mama e Jesús,
me co ndumü va ma'a, na
ngueje mi pë's'i na puncjü.
23 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o
o̱ discípulo:
—Na cjuana rí xi'tsc'öji,
nu c'o pë's'i na puncjü, na
s'ëzhi para ra unü o̱ mü'büji
Mizhocjimi ra tsjapüji o̱
Jmuji.
24 'Naja camello, dya sö
ra cjogü cja c'ü o̱ xãgö 'naja
dyepjadü. Je xo ga cjatjonu
'na nte c'ü pë's'i na puncjü,
dya sö ra unü o̱ mü'bü
Mizhocjimi ra tsjapü o̱ nte.
25 'Ma mü o dyärä c'o
discípulo c'o vi mama e Jesús,
me co pizhi na puncjü c'o, o
mamaji:
—¿Ja rgá sö cjó ra jogü o̱
mü'bü c'ü ra salva 'ma?, eñeji.
26 Nuc'ua e Jesús cjanu o
jñandbaji a jmi c'o o̱ discípulo,
o xipjiji:
—Dya cjó sö yo nte ra
jocütsjë o̱ mü'bü c'o na s'o,
pero Mizhocjimi nde sö ra
tsja texe.
27 O ndünrü c'ua e Pedro o
xipji:
—Nutscöjme ró sogüjme
texe c'o mi pë's'ijme, ró
tennc'ejme co nu'tsc'e.
Nazgöjme, ¿pje xo ra
ch'acöjme?
28 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—'Ma ya ndo ri nuevo ne
xoñijõmü 'ñe a jens'e, nutscö
rvá ẽgö cja Mizhocjimi rá
mimigö nu ja rá mandagö.
Xo 'ñetsc'eji i̱ chennguegöji, na
cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, xo rí
mimigueji nu ja rá mandagö.
Nguec'ua rí jñünpüji ngüenda
c'o o̱ mboxbëche c'o doce o̱ t'i
e Israel.
29 Cãrã c'o ejmezügö.
Nguec'ua ra zogü nu
ngumüji, o nu cjuarmaji, o
nu cjũji, o nu tataji, o nu
nanaji, o nu suji, o nu t'iji, o
o̱ juajmaji. Pero rí xi'tsc'öji
c'o ra tsja a cjanu, ra ch'unüji
c'ü rrã puncjü que na ngueje
'naja ciento c'ü ra yepe c'ü mi
pë's'iji ot'ü. Xo ra ch'unüji c'ü
rguí bübütjoji.
30 C'o cjapü vi tsjaji c'o me
ni muvi, dya rguí muvi a
jmi Mizhocjimi c'o. C'o unü
ngüenda c'ü dya ni muvi c'ü
cjaji, rguí muvi na puncjü a
jmi Mizhocjimi c'o.

20

El ejemplo de los trabajadores

1 ’C'ü manda a jens'e
chjënjui nza cja 'naja bëzo
c'ü tjë'ë o̱ juajma. Xõrtjo o
mbedye, o ma jyodü mbëpji
c'o ro mbëpi c'ü o̱ juajma.
2 Nuc'ua c'e bëzo o ñaji c'o ro
pëpji, o xipjiji c'ü ro ngõ't'üji
'naja merio denario nu pa nzi
'najaji. Cjanu o xipjiji c'ua ro
möji cja c'ü o̱ juajma ro ma
pëpjiji.
3 O mbedyetjo c'ua na yeje
c'e lamu 'ma ya mi ngue ro
zünü nueve c'ü xõrü, o jñanda
c'o 'ñaja bëzo c'o ma cã cja
chõjmü c'o dya mi pë's'i bëpji.

4 Cjanu o xipji c'ua c'o: “Nu'tsc'eji xo rí möcjeji cja c'ín juancjö, rá cjõ'tc'üji na jo.” Anguezeji go möji c'ua cja c'e bëpji.

5 Nuc'ua c'e lamu o matjo c'ua na jñi 'ma ya mi ngue ro zünü jñisiarü, o ma jyodü c'o 'ñaja mbëpji. Ndo nzhogü o mbedyetjo c'ua 'ma ya mi ngue ro zünü jñi c'ü nzhä, c'ü xe ro ma jyontjo o mbëpji.

6 Xo mbedye 'ma ya mi ngue ro zünü tsi'ch'a c'ü nzhä, o jñanda c'o 'ñaja c'o dya xo mi pë's'i o bëpji, o xipjiji: “¿Jenga in cãrãtjoji va texe ne pa dya? Maco dya in pëjcjeji.”

7 O ndünrü c'ua anguezeji o mamaji: “Dya rí pëpcjöjme dya, na ngueje dya cjó xitscöjme o bëpji.” O ndünrü c'ua c'e bëzo o xipjiji: “Nu'tsc'eji xo rí möcjeji rí ma pëpcjeji cja c'ín juancjö, rá cjõ'tc'üji na jo.”

8 Nuc'ua c'ü nzhä'ä c'e pa c'ü, o ma c'e lamu c'ü mi ngue o cjaja c'e juajma, o ma xipji c'ü o mbëpji c'ü mi manda c'o mbëpji: “Ma't'ü c'o mbëpji rí tsjõ't'üji. Ot'ü rí tsjõ't'ü c'o cja ró ma jodü, cja rguí nguarü c'o ts'i vi pëpji.”

9 O ẽjẽ c'ua c'o cja vi nguich'i c'e bëpji 'ma mü o zünü tsi'ch'a c'e nzhä, o ts'õ't'üji 'naja denario nzi 'najaji.

10 Nuc'ua c'o ot'ü o pëpji, mi pëzhiji xe ro jñus'ü c'ü ro ts'õ't'ü anguezeji, pero xo ts'õ'xtjoji 'na denario nzi 'naja anguezeji.

11 Nuc'ua 'ma ya vi jñüji c'ü vi ts'õ't'üji, o mbürü o reclamaoji, o zopjüji c'e lamu.

12 O xipjiji: “Nujyo bëpja, cja pëpjiji 'natjo hora, pero nde 'na vi tsjõtcütjojme. Maco nuzgöjme 'napa rvá pëpjijme; ró sufregöjme jyarü.”

13 O ndünrü c'ua c'e lamu o xipji 'naja c'o mbëpji c'o mi reclamao: “Nu'tsc'e bëzo, dya pje rí jün'c'üts'ügö, maco i xitscö na jo ro cjõ'tc'ü 'naja denario.

14 Nguec'ua rí mague, jñünü c'ü in rayague. Ró ne ró cjõ't'ügö yo cja bëpja ró ma siji, c'ua ja xo nzi rgá cjõ'tc'ügö.

15 Na, ¿cjo dya sö rá cjapcö c'ü rí negö ín meriogö? ¿Cjo in nepque c'ü ró cjõ't'ügö yo 'ñaja mbëpji na ngueje na jontezügö?”, embe.

16 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, c'o cjapü vi tsjaji c'o me ni muvi, dya rguí muvi a jmi Mizhocjimi c'o. C'o unü ngüenda c'ü dya ni muvi c'ü cjaji, rguí muvi na puncjü a jmi Mizhocjimi c'o.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

17 O ẽ 'na nu pa, ya mi nguins'i e Jesús ga ma a Jerusalén. O xõcü c'ua c'o doce o discípulo cja 'ñiji, o ñatsjëji o xipjiji:

18 —Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Ya rrã möjö a ma a Jerusalén nu ja ra nzhögügöji nutscö rvá ẽgö cja Mizhocjimi. Ra nzhögügöji cja o dyë c'o ndamböcjimi 'ñe c'o xöpü o ley Mizhocjimi, ngue c'ua ra jñüncöji ngüenda c'ü rguí mbötcöji.

19 Ra nzhögügöji c'ua cja o̱
dyë c'o dya menzumü a Israel
c'ü me rguí tsjacöji burla, ra
mbäräzüji, cja rrũ ndät'äzüji
cja ngronsi. Nuc'ua c'ü na jñi
nu pa, rá tetcjö.

Lo que pidió la madre de Jacobo y Juan

20 Nuc'ua o ẽjẽ c'ua c'ü nu su
e Zebedeo c'ü ya vi ndũ, ma
siji c'o o̱ t'i. O 'ñe ndüñijõmü
a jmi e Jesús, o xipji:
—Rvá ẽ rvá 'ñe ö'tc'ü 'na
favor.
21 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Dya ndumü, xitsi pje ni
'ñeje.
O ndünrü c'ua c'e ndixũ o
xipji:
—Mamague yo yeje ín
ch'igö ra mimivi co nu'tsc'e
nu ja rí mandague; 'naja ra
mimi cja in jodyëgue, nu 'naja
ra mimi c'ü 'nanguarü.
22 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji c'o ye o̱ discípulo c'o mi
ngue o̱ t'i c'e ndixũ:
—Dya i̱n unnc'evi na jo
ngüenda c'ü na ötcügö nu
nin nanavi. ¿Cjo ra sö rí
sufreguevi c'o rá sufregö?
O ndünrüvi c'ua:
—Jã, ra sözübe, eñevi.
23 Nuc'ua e Jesús o xijui:
—C'o rá sufregö, jã na
cjuana xo rí sufreguevi c'o.
Pero dya nguezgö tocazü rá
unü cjó ra mimi cja ín jodyë,
ne ri ngue c'ü 'nanguarü.
Nguextjo c'ü mi Tatagö c'ü ya
juajnü cjó ra mimi nu.
24 Nuc'ua 'ma o dyärä c'o
diez discípulo c'ü vi mama c'e
ndixũ, go ünbüji c'ua c'o ye
discípulo.
25 Pero e Jesús o xipjiji ro
chëzhiji cja o̱ jmi, cjanu o
xipjiji c'ua:
—I̱n pãrãgueji ja ga cja c'o
pje nde pjëzhi cja yo nte yo
dya pãrã Mizhocjimi, cjapüji
yo nte ra tsjaji c'ü mandaji. Y
xipjiji ra tsjaji c'o söji na jyü.
26 Nu'tsc'eji, dya rga
cjatsc'eji c'o pje pjëzhi.
'Ma bübütsc'eji 'naja c'ü
ne ra mbëzhi na nojo cja
Mizhocjimi, ni jyodü ra
mböxc'üji 'ma c'ü, dya ra
mandatsc'eji.
27 Y c'o ra ne ra tsja
in xo'ñigueji, ni jyodü ra
mbë'pc'iji c'o, dya me ra
mandatsc'eji.
28 Nutscö c'ü rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra
mböxcö yo nte; ngue c'ü rá
pjösc'ö yo. Xo rvá ẽcjö rá tũgö,
ngue c'ua rá cjõ'tp'ü o̱ nzhubü
na puncjü o nte, eñe e Jesús va
xipji c'o o̱ discípulo.

Jesús sana a dos ciegos

29 Nuc'ua 'ma ya ma
pedyeji a Jericó, mi pöji na
puncjü nte e Jesús.
30 Cja c'e 'ñiji c'ü mi pöji,
ma jũ'ũ yeje c'o mi ndëzhö.
Nuc'ua c'o mi ndëzhö 'ma o
mbãrãvi ya ma cjogü e Jesús
cja c'e 'ñiji, o mapjüvi c'ua na
jens'e mi mamavi:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöbe
o̱ mboxbëchets'ü e David,
juentsquegöbe.
31 Nuc'ua c'o nte o huënch'iji
c'ua c'o mi ndëzhö, o xipjiji
c'ü ro ngo't'ü a nevi. Pero
anguezevi, xenda go mapjüvi
c'ua na jens'e mi mamavi:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöbe
o̱ mboxbëchets'ü e David,
juentsquegöbe.
32 O böbü c'ua e Jesús o
ma't'üvi o xipjivi:
—¿Pje i̱n neguevi c'ü rá
pjöxc'üvi?
33 O ndünrüvi c'ua:
—Nu'tsc'e ín Jmutsc'öbe,
jocüzügöbe ín chöbe ngue c'ua
rá jandgöbe, eñevi.
34 E Jesús o juentsevi o
ndötpüvi c'ua a nzhövi. Jo ni
jñandavi c'ua, cjaxnu ndeñevi
co e Jesús o möji c'ua.

21

Jesús entra en Jerusalén

1 Ya vi zät'äji a Betfagé cja
c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos,
ya xo mi bëxtjo ro zät'äji a
Jerusalén. Nuc'ua e Jesús o
ndäjä yeje c'o o̱ discípulo c'o ro
ot'ü a xo'ñi.
2 O xipjivi:
—Mëvi cja ne jñiñi nu bübü
a xo'ñi. Rí chöt'üvi nu 'na
burru c'ü ri 'nünt'ü, c'ü ri siji
o̱ t'i. Rí xäpcävi c'e suburru rí
dyënquivi ga 'ñecjua nza yejui.
3 'Ma cjó c'o pje ra xi'ts'ivi,
rí xipjivi a cjava: “Ngue
c'ín Jmugöji ni jyodü yo”,
rí 'ñembevi. Nuc'ua ixta
jyë'tsc'itjo rí dyëvi, eñe e Jesús.
4-5 Mi jinguã vi mama
a cjava 'na c'o o̱ profeta
Mizhocjimi:

Xipjiji c'o menzumü a ma
a Sion c'ü ya va ẽjẽ
anguezeji nu nu ra ts-
japüji o̱ Jmuji.
Xipjiji c'ü dya pje cjapü na
nojo nu, na ngue va
chägätjo 'na burru nu,
eñe c'e profeta.

Nguec'ua 'ma o tsja e Jesús
o xipji c'o ye o̱ discípulo ro
ma ë'ëvi c'e burru, o mbürü o
zädä c'ua c'e jña c'ü vi mama
c'e profeta.
6 Cjanu o ma c'ua c'o yeje
discípulo o tsjavi c'ua ja nzi va
xipjivi e Jesús.
7 O ë'ëvi c'e burru 'ñe c'ü
o̱ t'i. O ngãsp'ãvi c'ua c'o o̱
bituvi c'o mi tëjëvi. Cjanu o
chägä c'ua e Jesús.
8 Ma puncjü nte c'o mi pöji.
Bübü c'o mi xĩ'mi o̱ bituji cja
c'e 'ñiji; 'ñaja c'o mi ocü o̱ dyë
c'o za'a mi xĩ'p'ĩji.
9 C'o nte c'o mi ot'ü a xo'ñi,
'ñe c'o ma bëpja, mi mapjüji
mi mamaji:
—Me na nojo nu o̱
mboxbëche e David. Me na
jo nu o 'ñeme Mizhocjimi ra
mandazüji. Xo 'ñeje c'o cãrã
a jens'e ra mamaji: “Me na
nojo nu”, eñeji va mamaji.
10 Nuc'ua 'ma mü o zät'ä e
Jesús a Jerusalén, dya mi pãrã
pje ro nguijñi c'o mi men-
zumü nu. Mi mamaji:
—¿Cjó ri nguexã nu?
11 Nuc'ua c'o nte c'o mi pöji
e Jesús, mi mama c'o:
—Nujnu ngue e Jesús nu
profeta, nu je menzumü a
Nazaret c'ü tsjaja a Galilea,
eñeji.

Jesús purifica el templo

12 Nuc'ua e Jesús o cjogü a
mbo c'ü o̱ templo Mizhocjimi,
cjanu o pjongü a tji texe c'o
nte c'o pje nde ma pö, 'ñe
c'o pje nde ma tõmü nu. Xo
tunbü c'o o̱ mexa c'o mi pötü o
merio, 'ñe c'o o̱ silla c'o mi pö
o mbaro.
13 Cjanu o xipjiji:

—Je t'opjü a cjava: “Nu ín nzungö rguí xiji ngumü c'ua ja ra dyötüji Mizhocjimi”, eñe o̱ jña Mizhocjimi. Nu'tsc'eji na cjapcütjoji nín nzungö nza cja 'ma ri ngue o̱ ngumü o mbẽ'ẽ c'ua ja tsjõjõji, embeji c'o pje ma pö, 'ñe c'o pje ma tõmü, 'ñe c'o ma pötü o merio.

14 O ẽjẽ c'ua ja nzi c'o mi ndëzhö 'ñe c'o mi me'dye, o chëzhiji a jmi e Jesús a mbo cja c'e templo. E Jesús o jocü c'ua c'o.

15 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi, o jñandaji c'o o tsja e Jesús o jocü c'o mi sö'dyë. Xo jñandaji c'o t'i'i c'o ma mapjü a mbo cja c'e templo. O dyäräji mi mamaji: “Me na nojo nu o̱ mboxbëche e David”, mi eñe c'o t'i. Me co üdü c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi.

16 Nguec'ua va mamaji o xipjiji e Jesús:

—¿Cjo i̱n ärägue nu na s'o nu mama yo t'i?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Jã, rí ärägö yo. ¿Cjo dya i̱ xörügueji c'ü mama a cjava:

Ngue yo ts'it'i 'ñe yo sibatjo yo i̱ xõcü ra tõjõji c'o me na zö o alabanza rgá ma'tc'üji, eñe o̱ jña Mizhocjimi?

17 Nuc'ua e Jesús o zogü c'o nte cja c'e templo, cjanu o mbedye c'ua nu a Jerusalén, o ma a ma a Betania o ma oxtjo nu.

Jesús maldice a la higuera sin fruto

18 Nuc'ua c'ü xõrü, xõrütjo o mbedye nu, o nzhogütjo ga 'ñe a Jerusalén. O zant'a c'ua.

19 O jñanda c'ua 'naja za'a c'ü mi ngue higo, c'ü bëxtjo mi 'netjo cja c'e 'ñiji. O ma nu'u, pero ojtjo dya pje chöt'ü c'ü ri quis'i. Mi nguextjo o̱ xi c'o mi cans'a. O mama c'ua e Jesús o xipji c'e higo:

—Dya cja xe ra nguis'its'ü, embe.

'Nangua dyoxtjo c'ua c'e za'a.

20 Nuc'ua 'ma o jñanda c'o discípulo c'ü vi dyot'ü c'e za'a, me co nguijñiji c'ua, mi mamaji:

—¿Jenga ixco dyot'ü dya ne higo?

21 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'tsc'öji, 'ma rí jñunt'ü in mün'c'eji c'ü ra dyä'tc'eji Mizhocjimi 'ma rí dyötqueji, y 'ma dya rí yembeñeji, dya nguextjo nu ró cjapü ne higo nu ra sö rí tsjagueji. Xo ra sö rí xipjigueji ne t'eje nu bübü nu: “C'ueñe c'ua, ma so'o cja ne ndeje”, rí 'ñembeji. Ra ma c'ua, ra ma zo'o nu.

22 Texe c'o pje nde rí dyötüji Mizhocjimi, 'ma rí jñunt'ü in mün'c'eji c'ü ra dyä'tc'eji c'ü, nde ra ch'a'c'eji c'ua ja nzi gui dyötüji, embeji c'o discípulo.

La autoridad de Jesús

23 Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo nu cja c'e templo, o mbürü o xöpü c'o nte. Nuc'ua 'ma ya ma xöpü e Jesús, cjanu o säjä c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o tita c'o pje nde mi

pjëzhi cja c'o nte, o 'ñe dyönüji e Jesús, o xipjiji:

—¿Pje pjë'tsc'e c'ü i̱ṉ cjague yo? ¿Cjó ngue c'ü o 'ñempc'e rí tsjague yo?

24 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo rá önnc'ügöji 'naja t'önü. 'Ma xo rí xitscöji c'e t'önü c'ü rá önnc'üji, xo rá xi'tsc'öji 'ma c'ü pje pjëtscö nguec'ua rí cjagö yo.

25 ¿Cjó 'ñeme e Juan c'ü mi jichi yo nte co ndeje? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte?, embeji.

Anguezeji me mi pötma ñatsjëji c'ua, mi mamaji:

—'Ma rá xipjiji ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, ra xitscöji 'ma: "¿Jenga dya i̱ 'ñejmegueji 'ma c'ü mi xi'ts'iji e Juan?", ra 'ñenzgöji nu.

26 Dya xo ra sö rá xipjiji ngueje yo nte yo o 'ñeme, na ngue rí sũgöji yo nte 'na pje c'o ra tsjacöji. Na ngue yo nte mamaji c'ü mi profeta e Juan, mi pätpä Mizhocjimi ma zopjüji, eñeji ma mantsjëji.

27 O ndünrü c'ua anguezeji o xipjiji e Jesús:

—Dya rí pãrägöjme cjó 'ñeme e Juan, eñeji.

Xo va ndünrütjo c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya xo rá xi'tsc'öji pje pjëtscö nguec'ua rí cjagö yo.

El ejemplo de los dos hijos

28 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Tsjijñiji c'e jña c'ü rá xi'tsc'öji dya. Mi bübü 'naja bëzo c'ü mi 'ñeje yeje o̱ t'i. 'Na nu pa o ma c'ua c'e bëzo, o ma xipji c'ü 'naja o̱ t'i: "Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, mague ma pëpji nu pa dya, cja ín juancjö."

29 O ndünrü c'ua c'e t'i o xipji: "Iyö. Dya rá magö", eñe. Nuc'ua o nzhogü o̱ mü'bü, o ma c'ua a bëpji.

30 Xo ma c'e bëzo cja c'ü 'naja o̱ t'i, o xitjo c'ua ja nzi va xipji c'ü 'naja o̱ t'i. O ndünrü c'ua c'e t'i o mama: "Jã papá, jo rá magö", eñe. Pero dya go ma.

31 ¿Pje i̱ṉ mangueji c'o yeje t'i? ¿Ja ngue c'ü o tsja c'ü mi ne'e c'ü nu tatavi?

O mama c'ua anguezeji:

—Nu c'ü ot'ü o xipji, eñeji.

Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Je xo ga cjatjonu yo publicano, 'ñe c'o ndixũ c'o tsãjã o bëzo, nzhogü o̱ mü'büji cja Mizhocjimi 'ma rí zopcjöji. Nguec'ua rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, yo publicano 'ñe c'o ndixũ c'o tsãjã o bëzo, sö Mizhocjimi a jens'e ra tsjapüji o̱ nte ra mandaji anguezeji. Pero nu'tsc'eji, dya sö.

32 O ẽtsc'eji e Juan, o 'ñe xi'ts'iji ja rvi mimiji na jo. Pero dya i̱ 'ñejmegueji c'ü o xi'tsc'eji c'ü. Yo publicano 'ñe c'o ndixũ c'o tsãjã o bëzo o 'ñejmeji c'ü. Nu'tsc'eji zö xo i̱ jñandgueji ja ma creo c'o, pero nu'tsc'eji dya go nzhogü in mü'bügueji c'ü rvi creoji c'ü mi xi'tsc'eji e Juan.

El ejemplo de los trabajadores malvados

33 'Dyäräji nu xe 'naja jña nu rá xi'tsc'öji. Mi bübü 'na bëzo c'ü mi tjë o̱ juajma. Nuc'ü, o ngant'a o uva cja c'ü o̱ juajma,

cjanu o ngot'ü o za'a a squina c'e juajma. Cjanu o dyö'büji nu ja ro jyät'äji o uva cja rrũ yödüji, ngue c'ua ro mbedye o̱ ndeje o uva. Cjanu ndä's'ä c'ua 'naja ts'ingumü nu ja ro mimi c'ü ro mbörü cja c'e juajma.

’Cjanu o unü c'ua media c'o ro mbëpi c'o uva. Cjanu o ma c'ua na jẽ.

34 Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro jogü c'o uva, c'e lamu o ndäjä c'o o̱ mbëpji ro möji ja c'o mi pëpiji c'o uva, ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o mi toca c'ü nu lamuji.

35 Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva, o zürüji c'ua c'o mbëpji c'o vi ndäjä c'e lamu. 'Naja c'ü o s'odüji, 'naja c'ü o mbö't'üji, 'naja c'ü o pjat'üji o ndojo.

36 Nuc'ua c'e lamu o yepe o ndäjä c'o 'ñaja o̱ mbëpji c'o xe ma puncjü. Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva, o yepe o tsjapütjoji c'o mbëpji c'ua ja nzi va tsjapüji c'o ot'ü.

37 ’Nuc'ua c'ü na jñi, o ndäjätsjë c'ua c'ü o̱ t'i, o mama: “Nu nín ch'igö xenda ra dyätäji nu”, eñe c'e lamu.

38 Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva, 'ma mü o jñandaji ma ẽjẽ c'ü o̱ t'i c'e lamu, me co pötcua mamaji: “Nujnu nguejnu ra zopcüji texe yo pë's'i c'ü nu tata nu. Mö rá pö't'üji ngue c'ua rá cjapcöji ín tsjaji yo ra zopcüji nu.”

39 Nuc'ua 'ma o säjä c'ü o̱ t'i c'e lamu, jo ni zürüji c'ua c'ü, go pjongüji cja c'e juajma, o mbö't'üji.

40 Xe sido o ña e Jesús o dyönüji:

—'Ma ra ẽjẽ c'e lamu c'ü ngue o̱ cjaja c'e juajma, ¿pãrã ja gui tsjijñiji? ¿Pje me ra tsjapüji c'o pëpi c'o uva?

41 O ndünrü c'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita, o xiji e Jesús:

—Nu c'e lamu, dya ra juentse c'o ya tsja na s'o, ra mbö't'üji c'o. Ra unü c'ua media c'o 'ñaja nte c'o ra unü c'ü ra toca angueze 'ma ra jogü c'o uva, eñe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita.

42 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji va jyëtsitsjë 'na ndojo:

—¿Cjo dya i̱ xörügueji c'o ya t'opjü c'ü mama a cjava:

Nu c'e ndojo c'ü dya ne c'o mi jäbä o ngumü, ngue c'ü ot'ü ya jñumüji cja squina c'ü.

Ngueje Mizhocjimi c'ü o tsja a cjanu.

Nguec'ua me rí mäcjöji rgá jandgöji. ¿Cjó ro nguijñi c'ü ro zädä a cjanu?, eñe.

43 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, ra zädä 'ma dya cja ra tsja'c'üji o̱ ntets'üji ra mandats'üji Mizhocjimi. Ra tsjapü o̱ nte c'o 'ñaja nte c'o ra tsja c'ua ja nzi ga ne angueze.

44 C'o ra pjeñe cja c'e ndojo c'ü rí xi'tsc'öji, ixta 'huagü na jo c'o. Y 'ma ra ẽ zë'bi c'e ndojo cja 'na nte, ixta nzhench'e 'ma c'e nte, embeji c'o.

45 Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'o ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo c'o jña c'o mi mama e Jesús, o unüji c'ua ngüenda

c'ü mi ngueje anguezeji mi jyëtsiji.
46 Nguec'ua mi jodü ja rvá zürüji e Jesús. Pero mi sũji c'o nte, na ngueje c'o nte mi junt'ü o̱ mü'büji que mi profeta e Jesús mi pätpä Mizhocjimi ma ña'a.

22

El ejemplo del casamiento

1 Nuc'ua e Jesús xe go mama c'ua ja xe nzi ejemplo, o xipjiji:
2 —Nu c'ü manda a jens'e chjënjui nza cja 'na c'ü manda c'ü xiji rey; ro dyät'ä 'na jñõnü 'ma ya ro chjüntü c'ü o̱ t'i.
3 O ndäjä c'o o̱ mbëpji o ma zojnüji c'o ya vi xipji ro ẽjẽ cja c'e chjüntü. Pero dya go ne go ẽji.
4 Nuc'ua c'e rey o xipji c'o 'ñaja mbëpji: "Mõji cja c'o ya ró xipjigö ra ẽjẽ, ma xipjiji c'ü ya jogü c'o jñõnü, ya mbö't'üji c'o ín ts'inzhünü 'ñe c'o pje nda ma animale c'o ma pi. Xipjiji c'ü ya nde jogü texe cja ne chjüntü, nguec'ua ra ẽji", eñe c'e rey va xipji c'o o̱ mbëpji. Cjanu o ma c'ua c'o mbëpji o ma xipjiji.
5 Pero c'o ya vi s'ojnü, dya go tsjapüji ngüenda ro mõji. C'ü o tsjaji, 'naja c'ü o ma cja o̱ juajma, 'naja c'ü o ma ma mbö'ö.
6 C'o 'ñaja o zürüji c'o mbëpji c'o vi ndäjä c'e rey, o mbärãji, cjanu o mbö't'üji.
7 'Ma mü o mbãrã c'e rey c'ü vi tsjapüji c'o o̱ mbëpji, me co üdü c'ua c'ü. O ndäjä c'ua c'o o̱ tropa o ma mbö't'üji c'ua c'o bëzo c'o vi mbö'tp'ü c'o o̱ mbëpji. Cjanu o ndü'tp'üji c'ü o̱ jñiñiji.
8 Nuc'ua c'e rey o xipji c'ua c'o 'ñaja o̱ mbëpji: "Yo jñõnü ya jogü yo. Pero c'o ró zojnü, dya go ne go ẽji. Nguec'ua na jo, dya ra ngãrãji dya cja ne chjüntü.
9 Nguec'ua möji dya ga ma a ñünü, c'ua ja ni mbedye c'o 'ñiji, rí ma xipjiji texe c'o rí chjëji, c'ü ra ẽji cja ne chjüntü", eñe c'e rey.
10 O mbedye c'ua c'o mbëpji o möji cja 'ñiji, o ma siji texe c'o mi chjëji c'o ma s'o 'ñe c'o ma jo. Nuc'ua me go ndüji cja c'e chjüntü.
11 'Nuc'ua 'ma o cjogü c'e rey a mbo ngue c'ua ro jñanda c'o vi siji c'o mbëpji, o jñanda c'ua 'na bëzo c'ü dya mi je o̱ bitu c'ua ja nzi ma jyeji 'ma mi cjaji chjüntü.
12 O xipji c'ua: "Nu'tsc'e bëzo, ¿ja vi tsjogue va? Maco dya i̱n jegue c'o bitu c'o jeji 'ma chjüntüji." C'e bëzo dya go ndünrü.
13 Nuc'ua c'e rey o xipji c'o mi pjöste cja c'e chjüntü: "Jyü'tp'üji a ngua 'ñe a dyë ne bëzo nu. Ma pant'aji nu ja na bëxõmü nu ja me ra huë, y me ra nguünxt'ü o̱ s'ibi rgá sufre na puncjü", embeji c'o pjöste.
14 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, na puncjü c'o s'ojnü pero ja nz-itjo c'o juajnüji, eñe e Jesús va nguarü va zopjüji.

El asunto de los impuestos

15 Nuc'ua o mbedye c'o fariseo, mi pötma mamaji ja rvá dyönüji e Jesús c'ü rví

jyopü angueze, ngue c'ua ro
sö ro ngöt'üji cja c'o pje mi
pjëzhi.
16 Nuc'ua c'o fariseo o ndäji
c'o o̱ discípulo anguezeji,
o möji co c'o nu dyoji e
Herodes, o ma xipjiji e Jesús:
—Xöpüte, rí pãrãgöjme c'ü
na cjuana c'ü i̱n mangue, 'ñe
c'ü i̱n jizhigue c'ü na cjuana
ja ga cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi.
Xo rí pãrãgöjme, dya cjó i̱n
sũgue rí zopjü, na ngueje dya
i̱n cjapque ngüenda zö pje ri
pjëzhi 'na nte.
17 Nguec'ua rí xitsijme pje
xo i̱n cjijñigue, ¿cjo na jo rá
cjõt'üji o contribución c'ü örü
e César c'ü mero manda, o
jiyö?, eñeji.
18 Pero e Jesús ya xmi
pãtpã c'ü ma s'o ma mbeñe
anguezeji. Nguec'ua ixco
xipjiji:
—Nu'tsc'eji i̱n cjapüji na
jots'üji, chaque i̱n önngöji.
¿Jenga na sögöji?
19 Jítscöji c'e merio ja ga cja
c'ü örü e César.
Anguezeji o ma jünpüji
c'ua 'naja merio c'ü mi xiji
denario.
20 Nuc'ua e Jesús o xipjiji:
—¿Cjó o̱ ñi nu cuat'ü ne
merio, 'ñe cjó o̱ tjũ nu juns'ü?
21 O ndünrü c'ua anguezeji
o xiji:
—Ngue e César.
O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—C'ü toca e César, rí unüji e
César. C'ü toca Mizhocjimi, rí
unüji Mizhocjimi.
22 'Ma o dyäräji c'o jña c'o,
me co nguijñiji c'ua, cjanu o
jyanbüji c'ua e Jesús, o möji.

La pregunta sobre la resurrección

23 C'o saduceo mamaji c'ü
dya ra sö ra te c'o añima.
Nuc'ua c'e pa c'ü, o ẽjẽ ja nzi
anguezeji cja e Jesús, cjanu o
dyönüji o xipjiji:
24 —Nu'tsc'e xöpüte, o
mama e Moisés 'ma cjó c'o
ra ndũ, 'ma dya be 'ñejui t'i
c'ü nu su, nuc'ua c'ü nu su
ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o̱
cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndũ.
Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndũ,
je ngue o̱ tjũ angueze c'ü
ra jñusp'üji c'e t'i c'ü ot'ü ra
jmus'ü.
25 Nuzgöjme, mi büb̈üzgöjme
yencho bëzo c'o mi cjuarma.
'Naja anguezeji o chjüntü,
pero o ndũ, dya jmusp'ü
t'i c'ü. Nuc'ua c'ü na ye
nu cjuarma o chjüntüvi c'e
ndixũ.
26 C'ua ja nzi va ndũ c'ü
ot'ü, je xo va cjatjonu c'ü na
yeje, 'ñe c'ü na jñi. Nde va
cjatjoji c'ua nza yenchoji, dya
jmusp'üji o̱ t'i.
27 Nuc'ua 'ma ya vi ndũ nza
yencho c'o bëzo, xo ndũ c'ua
c'e ndixũ.
28 Nguec'ua rí önnc'üjme,
'ma ra te c'o añima ja c'o nzi
gui mangue, ¿cjó ngue c'ü ra
tsjapü nu su c'e ndixũ? Na
ngueje nza yenchoji nde go
tsjapü o̱ suji.
29 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Dya jo c'ua ja gui
mbeñegueji. Na ngueje 'ma
i̱n xörügueji o̱ jña Mizhocjimi,
dya i̱n unnc'eji ngüenda pje
ne ra mama yo; dya xo i̱n

pãrãgueji ja ga cja c'ü me na zëzhi Mizhocjimi.

30 Yo nte chjüntüji. Xo 'ñe c'o o̱ t'iji, chjüntpüji. Pero 'ma ra te c'o añima, dya cja ra chjüntüji. Na ngue ra chjëntji nza cja c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o dya chjüntü.

31 ¿Cjo dya i̱ xörügueji yo o̱ jña Mizhocjimi c'ü mama ra tetjo c'o añima?

32 Mama a cjava o̱ jña: "Nguezgö o̱ Mizhocjimizü e Abraham, 'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob", eñe Mizhocjimi. Nguec'ua ixi 'ñetsetjo zö ya ndũ e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, pero bübütjoji y ra tetjoji, eñe e Jesús.

33 Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'o nte c'o jña c'o mi xöpü e Jesús, me mi sũji, dya mi pãrã pje ro nguijñiji.

El mandamiento más importante

34 Xo 'ñe c'o saduceo dya cja mi pãrãji pje ro manji. Nuc'ua 'ma mü o mbãrã a cjanu c'o fariseo, cjanu o chëzhiji c'ua a jmi e Jesús.

35 'Naja anguezeji c'ü me mi pãrã o̱ ley Mizhocjimi, chaque o tsjapü t'önü e Jesús ngue c'ua ro zö'ö, o xipji:

36 —Xöpüte, ¿ja ngue c'ü xenda ni muvi mandamiento cja o̱ ley Mizhocjimi?

37 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—C'ü rí tsjaji, rí ñeji Mizhocjimi c'in Jmugueji. Rí ñegueji co texe in mü'büji, 'ñe co texe in aljmaji, 'ñe co texe in pjeñeji.

38 Nujnu nguejnu ot'ü yo o̱ mandamiento Mizhocjimi, ngue nu nda ni muvi.

39 Bübü c'ü 'naja o̱ mandamiento angueze c'ü xo chjënjui nu cja ró xi'ts'iji c'ü mama a cjava: "Rí s'iyaji yo nin minteji, c'ua ja nzi gui s'iyatsjëgueji", eñe Mizhocjimi.

40 Nu 'ma rí tsjague c'ü mama nujyo yeje o̱ mandamiento Mizhocjimi, ya xo i̱ tsjague 'ma c'ü mama texe o̱ jña Mizhocjimi yo xiji ley, 'ñe yo o dyopjü c'o profeta, eñe e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

41 Nuc'ua 'ma xe ma cãjã c'o fariseo, o ña e Jesús.

42 O xipjiji:

—¿Pje xo i̱n mangueji ja rga cja c'ü ri ngue Cristo? ¿Cjó ri ngue o̱ mboxbëche?

O ndünrüji c'ua:

—Ri mboxbëche cja e David.

43-44 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Na jo c'ü. Pero 'ma o mama e David c'ü ja ga cja e Cristo, ¿jenga o mama: "Nuc'ü, ín Jmugö c'ü", eñe? I̱n pãrãgueji o̱ Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü e David o dyopjü a cjava:

Mizhocjimi o zopjü ín Jmugö
o xipji:
"Mimi cja ín jodyëgö.
Rí da'c'ü rí mandague hasta
'ma cja rí chõpü yo
nuc'ü na ü", eñe
Mizhocjimi va dyopjü
e David.

45 E David o nädä e Cristo o mama: "Ngue ín Jmugö",

eñe. ¿Pje ne ra mama c'ü ri mboxbëche e Cristo cja e David 'ñe c'ü xo ri ngue o̱ Jmu?, eñe e Jesús va tsjapü t'önü c'o fariseo.

46 Nguec'ua anguezeji dya sö ro ndünrüji. Ndeze c'e pa c'ü, dya cja cjó xe rezga xe ro dyönüji e Jesús.

23

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

1 Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o nte 'ñe c'o o̱ discípulo, o xipjiji:

2 —Nujyo xöpü o̱ ley Mizhocjimi 'ñe yo fariseo, ya ngamaji ra xöpüji yo nte, ra xipjiji ja ga cja c'ü o̱ ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés.

3 Nguec'ua texe c'o ra xi'tsc'eji yo, nde rí tsjagueji, dya rí jyëzgueji. Pero dya rí tsjagueji c'ua ja ga tsja anguezeji. Na ngueje mamaji c'ü na jo, pero dya cjaji.

4 Anguezeji xipjiji yo nte c'o ley c'o na s'ëzhi, dya sö ra cumpleji. Nguec'ua chjëntjui c'ü ri ät'äji o trapöjö c'o ri tũtüji, c'o me na jyü rgá nduns'üji. Pero anguezeji dya ne ra mbasp'üji ne rí 'naja o̱ ñidyëji.

5 Texe c'o cja yo fariseo 'ñe yo xöpü o̱ ley Mizhocjimi, cjaji c'ü rguí jñanda yo nte. C'ü cjaji, ät'äji xenda na nojo yo ts'icuëro yo tjün't'üji cja o̱ yüdüji 'ñe a nzhẽ'ẽji, nu ja pät'äji o̱ jña Mizhocjimi. Xo ät'äji xenda na maja yo fleco yo 'nüns'ü a squina o̱ bituji.

6 'Ma cjaji mbaxua, me juajnüji o lugar c'o xe na jo'o ja ra mimiji ra ziji o xëdyi, ngue c'ua yo nte ra jñandaji anguezeji ra mamaji me na joji. Xo 'ñe 'ma pöji cja nintsjimi, me xo juajnüji o lugar c'o na jo nu ja ra mimiji.

7 Me neji ra tsja yo nte ra mbësp'iji t'ëcjañõmü rgá zenguaji cja chõjmü. Me xo ne o̱ mü'büji ra mama yo nte ra xiji xöpüte.

8 'Pero nu'tsc'eji ín discípulotsc'öji, dya rí ñe'eji c'ü cjó ra xi'tsc'eji xöpüte. Na ngueje 'natjo c'ü in xöpüteguеji c'ü nguezgö e Cristo o 'ñempque Mizhocjimi, y texetsc'eji i̱n cjuarmaji.

9 Dya cjó rí xipjiji tata cja ne xoñijõmü c'ü rí sũji nza cja Mizhocjimi. Na ngueje 'natjo c'ü nin Tatagueji; ngueje c'ü bübü a jens'e.

10 Dya xo rí ñe'eji ra xi'ts'iji jmu, na ngueje 'natjo c'in Jmugueji, c'ü nguezgö e Cristo.

11 Nu 'ma i̱n negueji ra mbë'tsc'eji na nojo, ni jyodü rí pjöstegueji cja yo in cjuarmaji.

12 Na ngueje c'o ra tsjapütsjë rrã nojo, ra tsjapüji dya pje rguí muvi c'o. Y c'o dya ra tsjapü na nojo, ra tsjapüji na nojo c'o.

13 'Nu'tsc'eji i̱n xöpüji o̱ ley Mizhocjimi, 'ñetsc'eji i̱n fariseoji, i̱n cjapqueji na jots'üji pero dya cjuana. Juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje i̱n c'asp'üji yo nte, ngue c'ua dya unü o̱ mü'büji Mizhocjimi c'ü

manda. Nu'tsc'eji dya i̱ṉ jëziji ra mandats'üji c'ü, y c'o ne'e c'ü ra manda Mizhocjimi cja anguezeji, i̱ṉ c'asp'üji.

14 'Nu'tsc'eji i̱ṉ xöpüji o̱ ley Mizhocjimi, 'ñetsc'eji i̱ṉ fariseoji, i̱ṉ cjapqueji na jots'üji, juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje i̱ṉ jünbügueji c'o pë's'i c'o ndixũ c'o ya ndũ nu xĩra. Y para dya ra mama yo nte na s'otsc'eji, chaque me mezhe gui dyötqueji Mizhocjimi. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi, xenda ra jñu's'üts'üji c'ü rgui sufregueji.

15 'Nu'tsc'eji i̱ṉ xöpüteji 'ñetsc'eji i̱ṉ fariseoji, i̱ṉ cjapüji c'ü na jots'üji, juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngue i̱ṉ pes'eji cja mar i̱ṉ sätc'eji texe cja ne xoñijõmü. I̱ṉ xöpüji yo nte, xa'ma cjó ra 'ñejme c'ua ja nzi gui 'ñejmegueji. Nuc'ua c'o nte c'o ejme c'ua ja gui xiqueji, xenda cja na s'o c'o, que na ngue'tsc'eji. Nguec'ua xenda pë's'i o̱ s'ocüji c'ü rguí möji a ma a linfiernu.

16 'Nu'tsc'eji i̱ṉ xöpüteji 'ñetsc'eji i̱ṉ fariseoji, i̱ṉ cjapü i̱ṉ jizhigueji nu o̱ 'ñiji Mizhocjimi, pero ya tsot'ü in chögueji i̱ṉ chjëntcjeji nza cja 'na ndëzhö. Juentsc'eji, ra castigaots'üji Mizhocjimi, na ngueje i̱ṉ mamaji: "'Ma cjó c'o ra nädä nzi ga mbãrã ne templo, dya xo rguí muvi 'ma. Nguec'ua dya ni jyodü ra mama c'o na cjuana. Pero 'ma cjó c'o ra nädä c'o traste de oro c'o bübü a mbo cja ne templo, ni muvi 'ma c'ü ra nädä. Nguec'ua ni jyodü ra mama c'o na cjuana", i̱ṉ eñeji.

17 Nu'tsc'eji ya tsot'ü in chöji, dya i̱ṉ pãrãji ja ga cja. Rí xi'tsc'öji c'ü xenda ni muvi ne templo, que na ngueje c'o traste de oro c'o bübü a mbo. C'ü na sjũ c'o traste de oro, je ni 'ñeje cja ne templo.

18 Dya xo i̱ṉ cjapüji me ni muvi c'e arta nu ja pö'tp'üji animale Mizhocjimi, cja rrũ ndü'tp'üji nu. Na ngueje i̱ṉ mangueji: "'Ma cjó c'o ra nädä nzi ga mbãrã c'e arta, dya ni muvi 'ma c'ü ra nädä. Pero 'ma cjó c'o ra nädä c'o animale c'o tjü'tp'üji nu, ni muvi 'ma", i̱ṉ eñeji.

19 Nu'tsc'eji ya tsot'ü in chöji, dya i̱ṉ pãrãji ja ga cja. Rí xi'tsc'öji c'ü xenda ni muvi c'e arta, que na ngue c'o animale c'o tjü'tp'üji Mizhocjimi nu. Na ngue c'ü na sjũ c'o animale, je ni 'ñeje cja c'e arta.

20 C'ü ra nädä nzi ga mbãrã c'e arta, nädä 'ma c'e arta 'ñe texe c'o animale c'o tjü'tp'üji Mizhocjimi nu.

21 C'ü ra nädä ne templo, xo nädä 'ma Mizhocjimi c'ü bübü cja ne templo.

22 C'ü ra nädä nzi ga mbãrã a jens'e, nädä 'ma c'ua ja manda Mizhocjimi, xo nädä 'ma Mizhocjimi c'ü manda nu.

23 'Nu'tsc'eji i̱ṉ xöpüteji 'ñetsc'eji i̱ṉ fariseoji, i̱ṉ cjapüji c'ü na jots'üji, i̱ṉ mbeñeji Mizhocjimi i̱ṉ unüji c'o in xits'ajnaji, 'ñe c'o 'ñaja in

pjin'ñoji. Na jo rí tsjaji a cjanu, dya rí jyëzigueji. Pero juentsc'eji, ra castigaots'üji Mizhocjimi, na ngue dya i̱n cö'tp'üji 'ñi c'o jña c'o xenda ni muvi cja o̱ ley Mizhocjimi. Mama c'e ley rá cjaji c'o na jo, 'ñe rá juentseteji, 'ñe rá cumpleji c'ua ja nzi rgá mamaji. Nujyo, nguejyo xenda mi jyodü rvi tsjagueji yo.

24 ¿Ja rgá sö rí jíchiji yo dya pãrã ngue c'ua ra mbãrãji o̱ 'ñiji Mizhocjimi? Maco ya tsot'ü in chöji, dya xo i̱n pãrãgueji. C'ü ni jyodü rí tsjaji, dya i̱n cjaji. Y c'ü dya nda ni muvi, ngue c'ü i̱n jodü rí tsjaji c'ü. Nguec'ua i̱n chjëntcjeji nza cja 'na bëzo c'ü ro ma cja mëjë ro paxü c'e ndeje ngue c'ua dya ro ts'üt'ü o ts'imörö. Cja rrũ zitjo c'e ndeje, maco ri o'o nu 'na camello.

25 'Bübü o nte c'o pe'ch'e a xes'e o mojmü 'ñe o xalo, pero dya xibi na jo a mbo. Nguec'ua na s'o a mbo c'o mojmü 'ñe c'o xalo. Je xo ga cjatsc'eji nu, nu'tsc'eji i̱n fariseoji. I̱n xindyëji i̱n tjintsiji c'ü ni xes'ets'üji pero bübü a mbo in mü'büji c'o na s'o; me i̱n jodü ja rgui tsjapü in tsjacjeji c'o pë's'i yo nin minteji. Juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi.

26 Nu'tsc'eji i̱n fariseoji, ya tsot'ü in chögueji, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Ot'ü rí jyodüji ja rgá ndin'tsc'i in mü'büji. Nuc'ua, rrã jo c'ü ni xes'ets'üji 'ñe a mbo in mü'büji.

27 'Nu'tsc'eji i̱n xöpüteji 'ñetsc'eji i̱n fariseoji i̱n cjapüji na jots'üji, juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje i̱n chjëntcjeji nza cja o panteón cja campo santo. Ch'öxcüji a xes'e c'ü ni 'ñetse na zö, pero a jõmü me jä'ä c'o o̱ ndo'dye c'o añima, 'ñe cjo ts'ë me na xĩ'ĩ.

28 Je xo ga cjatsc'eji nu, a xes'ets'üji i̱n jizhiji c'ü ni mama yo nte na jotsc'eji. Me i̱n cjapqueji c'ü na jots'üji, pero a mbo in mü'büji me bübü na puncjü c'o na s'o.

29 'Nu'tsc'eji i̱n xöpüteji 'ñetsc'eji i̱n fariseoji, juentsc'eji ra castigaots'üji Mizhocjimi. Na ngueje i̱n cjapüji c'ü na jots'üji, pero dya cjuana. I̱n jä'p'äji panteón c'ua ja dyögüji c'o profeta mi jinguã, 'ñe i̱n ä'tp'äji me na zö'ö c'ua ja dyögüji c'o 'ñaja c'o o tsja na jo.

30 I̱n mamaji 'ma ya ri bünc'eji c'o cjë 'ma mi cãrã c'o ín mboxpalegöji, dya rvi pjösp'ügueji 'ma mi pö't'üji c'o profeta.

31 Nguec'ua i̱n mantsjëgueji ngue o̱ mboxbëchets'üji c'o o mbö't'ü c'o profeta.

32 Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí cjuatügueji c'o na s'o c'o xe bëzhtjo ro tsja c'o in mboxpaleji.

33 'C'o in mboxpalegueji, ma s'oji nza cja o c'ijmi. Nu'tsc'eji je xo ga cjatsc'eji nu. Nguec'ua, ¿ja rgá sö rí c'ueñeji c'ü dya ra jñün'c'üji ngüenda rgui möji a ma a linfiernu?

34 Nutscö rá täjä o profeta 'ñe c'o pãrã o̱ 'ñiji Mizhocjimi, 'ñe c'o ra xöpü o̱ jña angueze.

Anguezeji, bübü c'o rí chät'äji cja ngronsi rgui pö't'ügueji; 'ñaja c'o rí cha's'üji cja nintsjimi. Y nzi 'na jñiñi rí chäji c'o.

35 Cja ne xoñijõmü ya mbö't'üji na puncjü o nte c'o mi cja na jo. C'ü ot'ü o mbö't'üji mi ngue e Abel c'ü mi cja na jo. C'ü bëpja o mbö't'üji mi ngue e Zacarías c'ü mi mböcjimi c'ü mi ngue o̱ t'i e Berequías. I̱ tsjogüji a nde nu ja na sjü 'ñe cja c'e arta nu ja tjü'tp'üji animale Mizhocjimi, i̱ pö't'üji e Zacarías. Na ngue c'ü rí tsjapüji ra sufre c'o rá täjä ra ẽ zo'c'üji, ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi c'ü nde ngue in s'ocügueji c'ü vi mbö't'üji texe c'o mi cja na jo ndeze e Abel hasta e Zacarías. Nguec'ua me ra tsja'c'üji rí sufreji na puncjü.

36 Na cjuana rí xi'tsc'öji, nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji yo cjë dya, ngue'tsc'eji rí sufregueji yo.

Jesús llora sobre Jerusalén

37 'Nu'tsc'eji i̱ṉ menzumüji a Jerusalén, i̱ṉ pö't'üji c'o profeta, 'ñe i̱ṉ pjat'üji o ndojo c'o va täjä Mizhocjimi va ẽ zo'c'üji. Na puncjü rvá juen'tsc'öji. Mi negö ro jmu'tc'eji c'ua ja nzi ga tsja 'na ngöñi, juis'i c'o o̱ ts'ingöñi a mbo cja o̱ juaja, pero dya xo i̱ ñe ri chëzhgueji.

38 Tsjijñiji. Xe järätjo a Jerusalén nu nin ndajñiñigueji, pero ya jyëtsc'iji dya Mizhocjimi.

39 Rí xi'tsc'öji ndeze ne ndajme dya, dya cja xe rí jñandgöji va hasta 'ma cja rí mamaji: "Me na jo nu va ẽjẽ nu o 'ñeme Mizhocjimi ra manda", rí 'ñeñeji.

24

Jesús dice que el templo será destruido

1 Nuc'ua 'ma ma pedye e Jesús cja c'e templo, o ẽjẽ c'ua c'o o̱ discípulo o chëzhiji a jmi, ngue c'ua ro jíchiji e Jesús c'ü me ma zö c'e templo.

2 Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Me i̱ṉ jandgueji ne templo. Pero na cjuana rí xi'tsc'öji, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

3 Nuc'ua e Jesús o ma cja c'e t'eje c'ü ni chjũ Olivos, o mimi c'ua nu. Nuc'ua c'o o̱ discípulo o ẽji a jmi, o 'ñe xipjiji:

—Xitscöjme jinguã ra yät'ä ne templo. Xo rí xitscöjme pje ma señal c'ü rga pãrgöjme 'ma rí 'ñecje na yeje, y 'ma ra nguins'i ne xoñijõmü.

4 Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötpüji ngüenda c'ü dya cjó ra dyon'c'eji.

5 Na ngueje ra ẽjẽ na puncjü c'o ra jñüncügö ín chjũ, ra mamaji ngueje Cristo anguezeji, ngue c'ua ra dyonpüji na puncjü yo nte.

6 Y rí dyäräji ri cjaji o chũ. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chũ. Pjötpüji ngüenda c'ü dya rí sũgueji, na ngueje ni jyodü ra zädä yo. Pero dya

be ri sädä 'ma ra nguins'i nu xoñijõmü.
7 Yo país ra chũji co yo 'ñaja país. C'o rey ra chũji co c'o 'ñaja rey. Na puncjü c'ua ja ra sufreji o tjimi, 'ñe c'ua ja ra mbi'i na zëzhi ne xoñijõmü.
8 Nujyo, nguejyo rguí mbürü ra sufreji yo.
9 'Nuc'ua texe cja yo país ra nuc'eji na ü, na ngueje c'ü ni 'ñejmezügöji. Ra nzhöc'ügueji nu ja rí sufreji, y ra mbö'tc'eji.
10 Nuc'ua na puncjü c'o ra xõgü cja Mizhocjimi, y ra pötca nzhötsjëji o̱ dyoji, y ra pötca nuji na ü.
11 Na puncjü c'o ra 'ñe tsjapü ri ña o̱ jña Mizhocjimi, ra 'ñe dyonpü na puncjü o nte.
12 Na puncjü c'o dya cja ra s'iya o̱ dyoji, na ngue dya cja ri ätäji Mizhocjimi.
13 C'o sido ra 'ñejmezüji, ra ma bübütjoji co Mizhocjimi.
14 Nuc'ua textjo cja ne xoñijõmü ri cãrã c'o ra zopjü yo nte ra xipjiji ra dyätäji Mizhocjimi na ngue ngueje c'ü manda. Nu'ma, ngue 'ma ya ra nguins'i nu xoñijõmü.
15-16 'Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü c'e profeta Daniel o mama c'ü ra ẽ 'naja nte c'ü me rrã s'o a jmi Mizhocjimi, ra 'ñe chjotü texe, y ra 'ñe mimi c'ua ja me na sjũ. Nu'tsc'eji ri xörüji yo jña yo, rí unüji na jo ngüenda c'ü rgui pãrãji. Nguec'ua 'ma rí jñandaji c'ü ya ri bübü nu c'e nte, rí c'ueñeji rí möji a ma cja t'eje, nu'tsc'eji ri cãrãji a Judea.
17 Nu'tsc'eji ri tägäji a xes'e cja in nzungueji, ixtí c'ueñeji, dya pje rí chunüji c'o ri pë's'iji a mbo cja in nzungueji.
18 Nu'tsc'eji ri bünc'eji cja juajma, dya rí nzhogueji cja in nzungueji c'ü rí 'ñe tsanagueji in bituji.
19 Juejme c'o ri ndunte 'ñe c'o ri jötü o̱ lëlë c'o pa c'o.
20 Dyötüji Mizhocjimi ngue c'ua 'ma rí c'ueñeji, dya ri ngue c'o pa c'o ri järä o së, ni xo ri ngue nu pa c'ü rí söyaji.
21 Na ngueje me ra sufreji na puncjü c'o pa c'o, c'ü nunca go sufreji a cjanu ndeze 'ma o jyans'ü ne xoñijõmü. Y dya cja xe ra sufreji c'ua.
22 Pero Mizhocjimi ra tsjapü c'ü dya nda ra mezhe c'o pa c'o ra sufreji, ngue c'ua dya ra chjorü texe c'o nte. Ra tsjapü c'ü dya ra mezhe c'o pa c'o, na ngue ri cãrã c'o ya juajnü Mizhocjimi.
23 'Nuc'ua 'ma cjó c'o ra xi'ts'iji: "Je bünc'ua e Cristo" o ra xi'ts'iji: "Je bübü nu e Cristo", ra 'ñents'eji, dya rí creoji c'o xi'tsc'eji a cjanu.
24 Na ngueje ra ẽjẽ c'o ra tsjapü ri ngueje e Cristo. Xo ra ẽ c'o ri cjapü profeta ri cjapü ri ñaji o̱ jña Mizhocjimi. Ra tsjaji c'o me na nojo c'o nunca mi janda c'o nte, nguec'ua me ra nguijñiji. C'o ri cjapü a cjanu profeta, ra tsjaji a cjanu, ngue c'ua xa'ma ra sö ra dyonpüji c'o ya juajnü Mizhocjimi ra tsjapü o̱ nte.
25 Nguec'ua rí xi'ts'iji dya, ante c'ü ra zädä c'o pa c'o.
26 Nguec'ua 'ma ra xi'ts'iji: "Je va bübü e Cristo cja

majyadü”, dya rí pedyeji rí
ma ñu'uji. O 'ma ra xi'ts'iji:
“Je na bübü a mbo cja 'na
ngumü c'ü”, dya xo rí creoji
c'o xi'ts'iji.
27 'Ma go juë's'i dyebe nu ja
ni mbes'e e jyarü, ixi 'ñetse
textjo a lado hasta nu ja ni
nguibi e jyarü. Je xo rga
cjatjonu 'ma rá ẽcjö na yeje
cja Mizhocjimi, ra jñandgöji
texe cja ne xoñijõmü.
28 Dyäräji ne jña nu rá
xi'tsc'öji dya: “C'ua ja ri
'mana c'e animale c'ü ya rguí
ndũ, je nguejnu ra jmurü c'o
ndopare.”

Cómo vendrá el Hijo del Hombre

29 ’Nuc'ua 'ma ra nguarü ra
sufreji c'o pa c'o, ra bëxõmü e
jyarü. Y dya ra 'ñetse e zana.
Ra jyäbä yo seje. Y ra 'ñünü
nujyo na zëzhi a jens'e.
30 Nuc'ua ra jñandaji 'na
señal a jens'e c'ü rguí mbãrã
yo nte c'ü ya rva ẽcjö na
yeje cja Mizhocjimi. Y texe
c'o ri cãrã cja ne xoñijõmü,
me ra nzhumü rgá huëji na
ngueje ra jñandgöji rva ẽcjö
na yeje cja Mizhocjimi. Ra
jñandgöji rva ẽcjö cja ngõmü,
ra jñandgöji c'ü me rrã zëtsi
'ñe me rrã zözü.
31 Nuc'ua, ra mbë'biji na
jens'e 'na corneta, y nutscö rá
täjä c'o ín anxe ra 'ñe jmutüji
c'o ya ró juajnügö c'o ri cãrã
texe cja ne xoñijõmü.
32 ’Nu'tsc'eji rí unüji
ngüenda yo za yo xiji higo.
'Ma ya ra dogü, 'ma ya pjürü
peje o̱ xi, i̱n pãrãgueji ngue
'ma ya ra paja ne xoñijõmü.
33 Je xo rga cjatjonu, 'ma rí
jñandaji ya ra zädä texe yo rí
xi'tsc'öji, rí pãrãji 'ma c'ü ya
ngue ra nguins'i ne xoñijõmü.
34 Na cjuana rí xi'tsc'öji, c'o
ri cãrã c'o pa c'o, dya ra ndũ
texe c'o, hasta 'ma cja ra zädä
texe yo rí xi'tsc'öji.
35 Ra nguarü e jens'e 'ñe
ne xoñijõmü, pero nín jñagö
nunca ra nguarü nu.
36 ’Dya cjó pãrã pje ma pa,
ni pje ma ndajme 'ma ra zädä
c'o, ni xo ri pãrã c'o o̱ anxe
Mizhocjimi, ni xo ri pãrãgö
nutscö o̱ T'izgö Mizhocjimi.
Nguextjo mi Tatagö c'ü pãrã.
37 ’C'ua ja nzi ma cja c'o cjë
'ma mi bübü e Noé, je xo rga
cjatjonu, 'ma rá ẽcjö na yeje
cja Mizhocjimi.
38 C'o cjë 'ma mi bübü e
Noé, 'ma dya be mi ẽjẽ c'e
tradyebe, mi ñõnüji 'ñe pje
nde mi si'iji. Mi chjüntüji, xo
mi chjüntpüji o̱ t'iji hasta 'ma
cja zädä c'e pa 'ma mü o cjogü
e Noé a mbo cja c'e barco.
39 Dya mbãrãji cjo ro 'ñeje
c'e tradyebe hasta 'ma cja
'ñeje, go chjorüji c'ua texeji. Je
xo rga cjatjonu, 'ma rá ẽcjö na
yeje cja Mizhocjimi.
40 Na ngueje ye bëzo c'o rva
bübü cja juajma. 'Naja c'ü rá
sidyi, 'naja c'ü rá sogü.
41 Ye ndixũ c'o 'natjo c'ua
rva cüjnü. 'Naja c'ü rá sidyi,
'naja c'ü rá sogü.
42 ’Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí
pjötpüji ngüenda, na ngueje
dya i̱n pãrãji c'e ndajme 'ma
rá ẽcjö nutscö in Jmuzgöji.
43 'Na bëzo c'ü ri xo'tp'üji
o̱ ngumü, nu 'ma ro mbãrã

pje ma ndajme c'ü xõmü c'ü ro ẽjẽ c'e mbẽ'ẽ, dya ro ĩjĩ; ro nde'betjo, dya ro jyëzi ro xo'tp'ü c'ü nu ngumü.

44 Je xo rga cjatsc'eji nu, rí pjötpüji ngüenda, na ngueje nutscö rá ẽcjö na yeje cja Mizhocjimi c'e ndajme c'ü dya ri tepcöji.

El siervo fiel y el siervo infiel

45 'Nza cja 'na lamu c'ü 'ñeje 'na mbëpji c'ü cjacjuana, 'ñe c'ü pãrã ra pëpji na jo. Ra tsja c'e lamu ra xipji c'e mbëpji c'ü ra 'huinbi c'o ri cãrã cja ngumü, ra unüji o xëdyi 'ma nzi ga zant'aji. Ra ma c'ua c'e lamu.

46 Nuc'ua, 'ma ra nzhogü c'e lamu, 'ma ra ẽ chöt'ü c'e mbëpji rrã cja'a c'o vi xipji, me ra mäjä 'ma c'e mbëpji c'ü.

47 Na cjuana rí xi'tsc'öji, c'e lamu ra unü c'e mbëpji c'ü ra mbötpü texe c'o ri pë's'i c'e lamu.

48-50 Pero 'ma ri s'ombëpji c'e mbëpji, 'ñe ra mamatsjë: "C'ín lamugö ra mezhtjo c'ü", ra 'ñeñe, 'ñe 'ma ra yabü c'o nu mimbëpjiji, 'ñe me ra ziji o xëdyi 'ñe ra tĩji co c'o me tĩ'ĩ, nuc'ua ra ẽjẽ c'ü o̱ lamu nu c'e pa c'ü dya ri te'be, 'ñe c'e ndajme c'ü dya ri pãrã.

51 Nuc'ua c'e lamu ra manda ra ndas'üji na puncjü co chirrio c'e mbëpji, cja rrũ pant'aji c'ua ja rva cã c'o mi cjapü mi cja na jo. Je ra huë nu c'ü, 'ñe ra nguünxt'ü o̱ s'ibi rgá sufre na puncjü.

25

El ejemplo de las muchachas

1 'Rá xi'tsc'öji dya 'na ejemplo c'ü ja rgá manda Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Mi bübü dyëch'a xunt'i c'o mi tunü o̱ sivi. O mbedye o möji, ro ma ndünrüji 'na t'i c'ü ya ro chjüntü.

2 Tsi'ch'a anguezeji c'o dya mbeñe na jo, pero c'o tsich'a o mbene na jo c'o.

3 Nu c'o dya mi jün o̱ pjeñe, o ndunü o̱ siviji, pero dya xe go ndunüji petroleo c'ü ro xich'iji 'ma ro tjeze c'ü mi tjë.

4 Nu c'o o mbeñe na jo, o ndunüji petroleo co o̱ botiaji, 'ñe c'o xe mi po'o c'o o̱ siviji.

5 Nuc'ua xe mezhtjo ro säjä c'e t'i c'ü ro chjüntü. Nguec'ua c'o xunt'i o ndägäji o t'ĩjĩ, o ĩji.

6 Nuc'ua c'ü ndexõmü, o dyäräji 'na jña c'ü mi mapjü mi mama: "Ya va ẽjẽ nu ra chjüntü; pedyeji ma chjünrüji"

7 O böbü c'ua texe c'o xunt'i, cjanu o jocü c'o o̱ siviji.

8 Nu c'o dya mi pë's'i o̱ pjeñe, o xipjiji c'o vi mbeñe na jo: "Dyacöjme ts'ë in petroleooji, na ngueje ya ne ra juench'etjo yo ín sivigöjme"

9 O ndünrü c'ua c'o vi mbeñe na jo, o xipjiji: "Iyö, dya ra sö rá da'c'üjme. Na ngueje 'ma rá da'c'üjme, dya ra zögöjme, ni xo ri ngue'tsc'eji. Moji ma chõmüji nu ja pöji", eñe c'o xunt'i c'o vi mbeñe na jo va xampja.

10 Nuc'ua 'ma cja vi mötji, o säjä c'ua c'e t'i c'ü ro chjüntü.

Nu c'o ya vi xampja na jo,
o cjogüji c'ua co angueze cja
c'e ngumü nu ja ro tsjaji c'e
chjüntü. Jo nu ngot'üji c'ua c'e
ngoxtji.
11 Dya mezhe c'ua o
säjä c'o xunt'i c'o vi ma
ndõmü o petroleo, o mamaji:
“Xocüzüjme, nu'tsc'e nin
t'ecjañõmü.”
12 O ndünrü c'ua c'e t'i o
xipjiji: “Na cjuana rí xi'tsc'öji,
dya rí pã'c'öji”, embeji.
13 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, rí
pjötpüji ngüenda, na ngueje
dya in pãrãgueji ja ma pa, ni
pje ma ndajme 'ma rá ẽcjö na
yeje cja Mizhocjimi.

El ejemplo de los talentos

14 ’Xe rá xi'tsc'öji c'ü 'na
ejemplo c'ü ja ga manda c'ü
o 'ñeme Mizhocjimi. Mi bübü
'na bëzo c'ü ro ma ne jẽ'ẽ. O
ma't'ü c'o o mbëpji, o zopcüji
c'o mi pë's'i ngue c'ua ro
mbötpüji.
15 ’C'ü 'na mbëpji o zopcüji
tsi'ch'a ts'icaja o merio; c'ü
'na o zopcüji ye ts'icja; c'ü
'na ozopcüji 'naja ts'icaja. O
zopcüji c'ua ja nzi rvá sö ro
pëpjiji nzi 'naji. O ma c'ua na
jẽ c'e lamu.
16 Nuc'ua c'ü vi s'opcü
tsi'ch'a ts'icja, o ma ndõmü c'o
ro mbö'ö c'ü. Y o ndõjõ c'o xe
'na tsi'ch'a ts'icaja o merio.
17 Je xo va cjatjonu c'ü vi
s'opcü ye ts'icaja, o ndõjõ c'o
xe 'na yeje ts'icaja.
18 Pero nu c'ü vi s'opcü
'na ts'icaja, o ma dyö'bü a
jõmü, cjanu dyöpcütjo nu c'o o
merio c'ü nu lamu.
19 ’O mezhe c'ua na puncjü
pa, cja nzhogü c'ü nu lamu c'o
mbëpji, o zojnüji ngue c'ua ro
tsjaji ngüenda.
20 O sä c'ua c'ü vi s'opcü
tsi'ch'a ts'icaja o merio, xe
ndo ma jüntjo c'o xe tsi'ch'a
ts'icaja. Cjanu o xipji c'ua
c'ü nu lamu: “Nu'tsc'e ín
lamuts'ügö, i socüzü tsi'ch'a
ts'icaja. Xe va ẽcjuã yo xe 'na
tsi'ch'a yo ró tõcjö”, ẽne.
21 O mama c'ua c'e lamu
o xipji: “Me na jo ga
mbëpjits'ügue. I tsjacjuana i
tsjague na jo'o co c'o ts'ëtjo
c'o ró socüts'ügö. Nudya rá
da'c'ü o bëpji c'o xenda ni
muvi. Tsjogü me rá mäjui na
ngue i pëpquigö na jo.”
22 Xo säjä c'ua c'ü vi s'opcü
yeje ts'icaja, o xipji c'ü nu
lamu: “Nu'tsc'e ín lamuts'ügö,
i socüzügö ye ts'icaja. Nudya
bünc'ua yo xe 'na yeje ts'icaja
yo ró tõcjö”, eñe c'e mbëpji.
23 Nuc'ua c'ü nu lamu o
xipji angueze: “Me na jo
ga mbëpjits'ügue, i tsjacjua-
nague i tsjague na joco
c'o ts'ëtjo c'o ró socüts'ügö.
Nudya rá da'cü o bëpji c'o
xenda nu muvi. Tsjogü me
rá mäjui na ngue i pëpcö na
jo”, embe.
24 Xo sä c'ua vi s'opcü 'naja
ts'icaja, o xipji c'ü nu lamu:
“Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, rí
pã'c'ãgö nu'tsc'e in dacüjme
o bëpji c'o na jyü; maco
ngue'tsc'e in cjapü in tsjacje
yo rí tõgöjme. Zö nguetscöjme
rí podüjme c'o in nzhëxügue
'ñe rí cjajme texe, pero
ngue in ch'ujmügue nu ja rí
ütc'öjme c'o ndëxü.

25 Nguec'ua ró sũgö, ró
ma ö'ts'üts'ü nin ts'icaja nu
i̱ socüzügö. Bünc'ua dya nin
ts'icajague.”
26 O mama c'ua c'ü nu lamu
o xipji: “Na s'o ga mbëpjitsc'e,
me na mañats'ü. Nu'tsc'e i̱n
pãrãgue rí cjapü ín tsjacjö c'o
ndëxü, zö dya rí podügö ni xo
rí pitsigö; ngue'tsc'eji i̱n cjaji
texe c'e bëpji.
27 Nguec'ua ma jo rvi ma
socüzü cja banco yo ín meri-
ogö. Nguec'ua 'ma ro ẽcjö, ro
dyacöji yo ín tsjacjö, 'ñe c'o ya
rví ndõjõ yo”, embe.
28 Cjanu o xipji c'ua c'o o̱
mbepji: “Jñünbüji ne ts'icaja
nu jün nu, unnüji nujjjnu
quiji dyëch'a ts'icaja.
29 C'o ch'unü pje rguí pëpjiji,
'ma ra ndõji, xe ra ch'unü 'ma
c'o. Pero 'ma dya ra pëpjiji c'o
vi ch'unü ra jñünbüji 'ma c'o
vi ch'unüji.
30 Rí pant'aji ne s'ombëpji
a ma a linfiernu nu ja na
bëxõmü. Nujnu, nguejnu je
ra huë nu ne mbëpji, 'ñe me
ra nguünxt'ü o̱ s'ibi rgá sufre
nu”, eñe c'e lamu va xipji c'o
o̱ mbëpji.

El juicio de las naciones

31 ’Nu 'ma rá ẽcjö na
yeje cja Mizhocjimi, me rrã
zëzhizügö. Rá dyocjöjme
texe c'o o̱ anxe Mizhocjimi.
Nuc'ua rá mimi nu ja me
na zö'ö, ngue c'ua rá jünpü
ngüenda yo nte.
32 Nuc'ua texe yo cãrã cja
ne xoñijõmü, ra ngãrãji cja
ín jmigö. Nuc'ua rá xõcüji
nza cja 'na mbörü xõcü c'o o̱
ndënchjürü cja c'o chiva.
33 C'o rí jyëtscö ndënchjürü
rá cama cja ín jodyë c'o, y nu
c'o chiva rá cama c'ü 'nan-
guarü.
34 Nuc'ua nutscö rí
mandagö rá xicö c'o ri
cãrã ín jodyë: “Nu'tsc'eji na
jots'üji cja jmi Mizhocjimi
nu mi Tatagö, chjä'dägueji.
Rá da'c'üji dya, c'ü xo rí
mandagueji. Ndeze 'ma dya
be mi t'ät'ä nu xoñijõmü,
o xõcüts'üji a cjanu xo rí
mandagueji.
35 Rá ca'c'üji a cjanu,
na ngueje 'ma mi santc'ö,
nu'tsc'eji mi dacöji c'ü ro sigö.
Y 'ma mi tũregö, nu'tsc'eji mi
dacöji ndeje. Y 'ma ró sät'ägö
cja in jñiñigueji i̱ säcjöji zö dya
mi ngue in menzumüzgöji.
36 Y 'ma dya mi cãjãgö pje
ro jegö, nu'tsc'eji mi dacöji c'ü
ro jegö. Y 'ma mi sö'dyëgö,
nu'tsc'eji mi pa cjinngöji. Y
'ma mi cjocö a pjörü, nu'tsc'eji
mi pa nugöji nu”, rá embe c'o
ri cãrã cja ín jodyë.
37 Rá ndünrü c'ua c'o vi tsja
na jo, ra xitscöji: “Nu'tsc'e
ín Jmuts'ügöjme, ¿jinguã ró
jantc'ajme mi santc'e c'ü ró
da'cö'jme 'na xëdyi? ¿Jinguã
mi turegue c'ü ró da'c'üjme
ndeje?
38 ¿Jinguã i̱ sät'ägue cja ín
jñiñigöjme c'ü ró säc'öjme?
¿Jinguã dya mi cãgue bitu c'ü
ró da'cüjme c'ü ri jyegue?
39 ¿jinguã ró jantc'ajme mi
södyëgue, o c'ü mi cjo'cügue a
pjörü c'ü ró ma cjinnc'ijme?”,
ra 'ñenzgö c'o vi tsja na jo.
40 Nutscö rí mandagö
rá tjünrü c'ua rá xipjiji:
“Nu cjuana rí xi'tsc'öji,

c'ü vi pjös'ügueji yo mi ts'icjuarmagö nujyo dya pje mi pjëzhi, xo 'ñetscö xo i̱ pjöxcöji", rá embe c'o.

41 'Nuc'ua rá xipji c'o ri cãrã ín scerda: "Nu'tsc'eji, me na s'otsc'eji, c'ueñeji cja ín jmigö, möji cja sivi c'ü nunca ra juench'e, c'ü o dyät'ã Mizhocjimi c'ua ja ra sufre c'ü dya jo, 'ñe c'o demonio c'o ngue o̱ dyoji.

42 Na ngueje 'ma santc'ö dya i̱ dyacöji c'ü ro si. Y 'ma mi sufregö 'nure, dya i̱ dyacöji ts'ë ndeje.

43 Y 'ma ró sät'ägö cja in jñiñgueji, cya i̱ recibidozüji. Y 'ma dya mi cãgö bitu c'ü ro je'e, dya i̱ dyacöji c'ü ro jegö. Y 'ma mi sö'dyëgö 'ñe 'ma mi cjocö a pjörü, dya mi pa cjinnguigöji."

44 Nuc'ua anguezeji xo ra ndünrüji ra xitscöji: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, ¿jinguã ró jantc'ajme mi sant'ague o mi sufregue 'nure, o i̱ sät'ägue cja ín jñiñigöjme c'ü dya ró pjöxc'ume? ¿Jinguã dya mi cãgue bitu c'ü rvi jye, o mi sö'dyegue, o mi cjo'c'e apjörü, c'ü dya ró cö'tc'üjme 'ñi?"

45 Nuc'ua rá tjünrü rá xicöji: "Na cjuana rí xi'tsc'öji, dya i̱ pjösc'eji a cjanu ne rí 'na yo mi cjuarmagö yo dya pje mi pzëshi. C'ü dya vi pjösc'eji yo, xo ñezgö, dya xo i̱ pjöxcöji", rá embeji.

46 Nuc'ua rá tägöji ra möji nu ja nunca ra nguarü rgá sufreji. Pero c'o vi tsja na jo, ra möji ra ma ngãrãji a jmi Mizhocjimi para siempre.

26

Planes para prender a Jesús

1 Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o mama c'o jña c'o, xe go xipji c'ua c'o o̱ discípulo:

2 —I̱n pãrãji ya bëzhtjo yepa ra zädä c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua. Nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, ra nzhögügöji ngue c'ua ra ndät'äzüji cja ngronsi, embeji.

3 Nuc'ua c'e xõmü c'ü, o ma c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita c'o pje nde mi pjëzhi, o ma jmurüji cja c'e palacio nu ja mi bübü c'ü mi mero ndamböcjimi c'ü mi chjü Caifás.

4 O ñaji ja rva cja rvá zürüji e Jesús c'ü dya ro mbãrã c'o nte. Ro zürüji ngue c'uã ro mbö't'üji.

5 Mi mamaji:

—Dya ra jogü rá sürüji cja ne mbaxua; 'na ra huëñi yo nte ra tsja o̱ dyëji, eñeji.

Una mujer unge a Jesús

6 'Na nu pa, mi bübü e Jesús a Betania nu cja nu ngumü e Simón c'ü mi sö 'na ngueme c'ü ni chjü lepra.

7 O säjä c'ua 'na ndixũ nu ja mi bübü e Jesús, ma tũ 'na botia ndojo c'ü mi po'o c'o me ma jo ma jyärä. Me mi muvi na puncjü o merio c'ü. Cjanu xisp'i o̱ ñi e Jesús 'ma ya ma jũ'ũ cja mexa.

8 C'o o̱ discípulo e Jesús o jñandaji c'ü vi tsja c'e ndixũ. Me co üdüji c'ua go mamaji:

—Chjã, jyäctjo. ¿Jenga ya bëzhi yo me ni muvi?

9 Mi sö ro bö'ö na mizhi
nu, ngue c'ua c'o merio c'o, ro
ch'unü yo dya pje pë's'i, eñe
c'o.
10 O unü ngüenda e Jesús c'o
vi mama c'o discípulo, o xipjiji
c'ua:
—¿Jenga na molestaoji ne
ndixũ? Maco na jo c'ü o tsjacö
nu.
11 Nu'tsc'eji xe rí mintc-
jeji nujyo dya pje pë's'i, pero
nutscö ra zädä 'ma dya cja rá
bünc'ö a ndetsc'eji.
12 Ne ndixũ nu, ya xisquigö
ín cuerpo nujyo na jo ga jyärä,
ngue c'ua ya na segurao c'ü
rgá dyögüzgöji.
13 Na cjuana rí xi'tsc'öji,
texe cja ne xoñijõmü c'ua ja
ra zopjüji yo nte ra xipjiji ja
ga cjazgö, nde ra nädäji nu o
tsja ne ndixũ nu, ngue c'ua ra
mbeñeji nu na jo nu o tsjacö,
eñe e Jesús.

Judas traiciona a Jesús

14-15 C'o doce discípulo, mi
bübü 'naja c'ü mi chjũ Judas
Iscariote. Nuc'ü, o ma c'ua cja
c'o ndamböcjimi, o ma xipjiji:
—¿Ja nzi rí tsjõtcügöji ngue
c'ua rá nzhö'c'üji e Jesús?
Nuc'ua c'o ndamböcjimi o
ngõ't'üji treinta merio o plata
e Judas.
16 Ndeze c'ua, o mbürü e Ju-
das o jyodü c'ü ja rvá tsjapü,
ngue c'ua ro nzhö e Jesús.

La Cena del Señor

17 Ya vi zädä c'e mbaxua c'ü
ni chjũ Pascua, 'ma mi siji
o tjõmëch'i c'o dya mi bäns'ä.
C'ü ot'ü pa c'ü mi pjongüji
c'e mbaxua, o ẽjẽ c'ua c'o
discípulo cja e Jesús, o xipjiji:
—¿Ja ngue c'ua in ne rá ma
ät'äjme o jñõnü c'ü rí sigue
rgui sũpque ne mbaxua?
18 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji c'ua yeje c'o o discípulo:
—Mëvi a ma a Jerusalén rí
ma zopjüvi c'e bëzo c'ü ya
in pãrãguevi, rí xipjivi: "Va
täcjöbe c'e xöpüte rá xi'ts'ibe
c'ü ya va sädä c'ü ra sufre.
Nguec'ua c'e mbaxua je ra
zũpü cja in nzungue co c'o
o discípulo, va 'ñenzgöbe c'e
xöpüte." Je rí xipjivi a cjanu.
19 Nuc'ua c'o discípulo o
mëvi c'ua ja va xipjivi e Jesús,
o ma dyät'ävi c'e jñõnü c'ü rví
zũpüji c'e mbaxua c'ü ni chjũ
Pascua.
20 Nuc'ua 'ma ya vi nzhä,
o mimi c'ua e Jesús cja c'e
mexa ro ziji o xëdyi c'o doce o
discípulo.
21 'Ma ndänt'ä ma siji o
xëdyi, e Jesús o xipjiji:
—Na cjuana rí xi'tsc'öji,
bübütsc'eji 'na c'ü ra
nzhögügö cja o dyë c'o ra
mbötcö, embeji.
22 Anguezeji 'ma o dyäräji
a cjanu, me go ndumüji c'ua.
O mbürü o mama nzi 'naja
anguezeji mi xipjiji e Jesús:
—¿Cjo nguetscö, ín
Jmuts'ügö?
23 O ndünrü c'ua e Jesús o
mama:
—'Naja c'ü ya ndü'bü o
xëdyi co nuzgö cja ne mojmü
nu rrã sigöji, ngue c'ü ra
nzhögügö c'ü.
24 Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ra mbötcöji c'ua
ja nzi ga t'opjü cja o jña
Mizhocjimi. Pero juejme c'e
bëzo c'ü ra nzhögügö. Xenda

rvá jo c'ü dya ro jmus'ü c'e bëzo c'ü, na ngueje ra ma sufre na puncjü.

25 O ndünrü c'ua e Judas nu c'ü ro nzhö'ö, o mama:

—¿Cjo nguetscö, xöpüte?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Ya i̱ mantsjëgue, ngue'tsc'e.

26 'Ma ndänt'ä ma siji o xëdyi, o jñü c'ua e Jesús 'na tjõmëch'i, o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjanu o xënmbi c'o o̱ discípulo, o xipjiji:

—Jñüji ne tjõmëch'i nu rrã xëñc'iji, rí siji. Nujnu ngue ín cuerpogö nu.

27 Cjanu o ndës'i c'ua c'e vaso. O unü 'na pöjö Mizhocjimi, cjanu unü c'o o̱ discípulo, o xipjiji:

—Sigueji c'ü po'o nu i̱ṉ texeji.

28 Na ngueje nujnu, ngue ín tsjigö nu. Na ngue c'ü rga pjödügö ín tsji rá tũgö, Mizhocjimi ra tsja dya c'ua ja nzi va mama; ra perdonao dya o̱ nzhubü na puncjü o nte.

29 Rí xi'tsc'öji, ndeze dya, dya cja xe rá sigö o̱ ndeje o uva hasta 'ma cja ra zädä c'e pa 'ma 'natjo c'ua rá cãrãji nu ja rá mandagö, c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi c'ü mi Tatagö. Cja rá sigöji 'ma c'o cja nuevo c'o me xe rrã jo, eñe e Jesús.

Jesús anuncia que Pedro le negará

30 Nuc'ua o tõji 'na himno va ma't'üji Mizhocjimi. Cjanu o mbedyeji c'ua a tji, o möji cja c'e t'eje c'ü ni chjũ Olivos.

31 Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Texets'ügueji nde rí jyëzguigöji ne xõmü dya, na ngue c'ü ra tsjacügöji. Na ngueje ya t'opjü a cjava: “Rá nzhö'ö c'e mbörü ra mbö't'üji. Nguec'ua c'o o̱ ndënchjürü ra mböt'ü c'o”, eñe.

32 Pero 'ma rá tegö a nde cja c'o añima, ot'ü rá magö a ma a Galilea, ngue c'ua 'ma rí sätc'eji nu, ya rva bünc'ö nu.

33 O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Zö texe ra jyëtsc'igueji, pero nuzgö nunca rá jëtsc'igö, eñe.

34 E Jesús o xipji c'ua:

—Na cjuana rí xi'tsc'ö, dya be ri huë'ë o tare ne xõmü dya, 'ma ya na jñi rgui tsädä c'ü dya i̱ṉ pãcãgö.

35 O mama c'ua e Pedro:

—Zö rá tũgö co nu'tsc'e, pero nunca rá cädägö c'ü rgá pã'c'ãgö, eñe c'ü.

Xo nde va mantjo c'ua texe c'o discípulo.

Jesús ora en Getsemaní

36 Nuc'ua o möji nu ja mi chjũ Getsemaní. Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:

—Mimiji va, ndeze c'ü rá magö a manu, rá ma ötü Mizhocjimi c'ü mi Tatagö, eñe.

37 Nuc'ua e Jesús o zidyi e Pedro 'ñe nza yeje c'o o̱ t'i e Zebedeo. O mbürü o ndumü c'ua e Jesús, y me mi cjijñi na puncjü.

38 Nuc'ua o xipjiji:

—Me rí ndumügö, rí sö ra mbötcügö c'ü rgá sentiogö.

Chepquetjoji va, dya rí ĩji, eñe
e Jesús.
39 Xe go ma c'ua xe ts'iquë a
ma a xo'ñi, o ndüne a jõmü, o
dyötü Mizhocjimi o mama:
—Mi Tatats'ügö, 'ma ra sö,
rí ts'a's'ü c'ü dya ra zädä c'ü rá
sufregö. Pero dya rí tsjague
c'ua ja rgá negö, tsjague c'ua
ja nzi gui ñegue, eñe e Jesús va
dyötü Mizhocjimi.
40 O nzhogü c'ua e Jesús nu
ja mi cãrã c'o jñi o̱ discípulo, o
'ñe chöt'ü ya nde vi ĩtjo c'o. E
Jesús o xipji c'ua e Pedro:
—¿Cjo dya mi sö rvi chep-
quegöji 'na ts'indajme c'ü dya
rvi ĩcjeji?
41 Dya rí ĩji. Dyötqueji
Mizhocjimi ngue c'ua dya
ra ndö'c'eji c'ü dya jo. Jã,
a mbo in mün'c'eji i̱ṉ neji
c'ü dya rí ĩji ngue c'ua rí
dyötqueji Mizhocjimi. Pero
yo in cuerpoji, ya mbo o̱ cuë
yo, embeji c'o.
42 Nuc'ua o ma na yeje,
o ma dyötü Mizhocjimi o
mama:
—Mi Tatats'ügö, 'ma dya sö
ra cjogü c'ü rá sufre, rí ne rá
sufregö 'ma. Na ngue je rí
negö rí tsjacö c'ua ja nzi gui
ñegue, eñe e Jesús va dyötü
Mizhocjimi.
43 O nzhogü c'ua na yeje,
o ẽ chöt'ütjo ya ma ĩtjoji na
yeje, na ngueje me mi tägäji
na puncjü o t'ĩjĩ.
44 Ndo zogütjoji c'ua, o ma
dyötü Mizhocjimi c'ü na jñi, o
mantjo c'ua ja nzi va mama
'ma ot'ü.
45 Nuc'ua ndo go nzhogü go
ẽtjo c'ua cja c'o o̱ discípulo, o
xipjiji:
—¿Cjo xe i̱ṉ ĩcjeji 'ñe i̱ṉ
söyaji? Maco ya zädä ne nda-
jme nu ra nzhögügöji nutscö
rvá ẽcjö cja Mizhocjimi. Ra
nzhögügöji cja dyë c'o nte c'o
me cja na s'o.
46 Ya va säjä nu ra
nzhögügö. Nguec'ua rí
ñangaji; rá chjëji.

Llevan preso a Jesús

47 'Ma ndänt'ä ma ña e Jesús,
o säjä e Judas c'ü mi ngue
'naja c'o doce discípulo. Ma
dyoji na puncjü nte c'o vi
ndäjä c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o
tita c'o pje nde mi pjëzhi cja
c'e jñiñi, ma jünji tratjëdyi 'ñe
ngarrote.
48 E Judas c'ü ro nzhö e
Jesús, ya vi xipji a cjava c'o nte
c'o mi pöji:
—Nu c'ü rá tjünegö, ngue
c'ü i̱ṉ jonnc'eji c'ü. Nguec'ua
rí pënch'iji c'ü, embeji.
Nguec'ua ya mi pãxtjo c'ua
c'o nte.
49 Nuc'ua e Judas ixco sätjo
cja e Jesús, o zengua. Jo ni
zü'tp'ü c'ua o̱ jmi.
50 Nuc'ua e Jesús o xipji:
—¿Pje vi 'ñecje, bëzo?
Nuc'ua o säjä c'o nte, ixco
pënch'iji c'ua e Jesús ngue c'ua
ro zidyiji.
51 Nuc'ua 'naja c'o mi dy-
oji e Jesús o ngübü c'ü o̱
tratjëdyi, o mbetspi 'naja o̱
ngõ 'naja c'o o̱ mbëpji c'ü mi
mero ndamböcjimi.
52 Nuc'ua e Jesús o xipji:
—Tsöt'ü nin chjëdyi c'ua ja
mi o'o. Na ngueje texe c'o ra
pö't'ünte co tjëdyi, tjëdyi rguí
nzhũ c'o.

53 ¿Pje in mangue? ¿Cjo
dya sö rá ötcö c'ü mi Tatagö,
angueze ixta ndäjä c'ü ra
cjogü doce mil o anxe ra ẽ
mböxcüji? Jã, sö.
54 Pero 'ma ra ẽ c'o anxe, ja
rgá zädä 'ma yo ya t'opjü yo ni
jyodü rá sufregö.
55 Nuc'ua c'e ndajme c'ü, o
mama e Jesús o xipji c'o nte:
—¿Ja cja c'ü in cjagueji?
Maco i pedyeji cja c'in jñiñiji
va ẽ sücöji nza cja 'ma ri
nguezgö 'na mbẽ'ẽ, va jünji
in chjëdyiji 'ñe in ngarroteji.
Pama mi cãrãgöji cja c'e tem-
plo mi jí'tsc'öji, maco dya mi
pënzhguigöji 'ma.
56 Pero texe yo, ya va sädä
yo, ngue c'ua ra zädä c'ü o
dyopjü c'o profeta, embeji.
Nuc'ua texe c'o discípulo o
c'ueñeji o zogüji e Jesús.

Jesús delante de la Junta Suprema

57 'Ma ya vi pënch'iji e Jesús,
o zidyiji cja e Caifás c'ü mi
mero ndamböcjimi, nu ja ya vi
jmurü c'o tita 'ñe c'o mi xöpü o
ley Mizhocjimi.
58 'Ma ya mi pöji, e Pedro
mi bëpjatjo na jẽ, hasta 'ma
o zät't'ä nu cja c'ü o tji c'ü mi
mero ndamböcjimi. O cjogü
c'ua e Pedro a mbo, o ma
mimi nu ja ma cã c'o mbëpji,
ngue c'ua ro nu'u pje ro ts-
japüji e Jesús.
59 Ma cã nu, c'o ndamböcjimi
'ñe c'o 'ñaja c'o ya vi jmurü
ro jñünpüji ngüenda e Jesús.
Nuc'ua mi jodüji testigo c'o
ro xosp'ü o buëchjine e Jesús,
ngue c'ua ro bö't'ü.
60-61 Pero dya mimi yeje tes-
tigo c'o ro mama 'natjo o jñavi.
Nuc'ua 'ma ya vi mezhe ts'ë,
o ẽjẽ c'ua yeje testigo o 'ñe
ngöt'üvi o mamavi:
—Nujne Jesús o mama a
cjava: "Sö rá yä'tp'ägö nu o
templo Mizhocjimi. Nuc'ua
jñipatjo rá jäbä ngue c'ua ra
jyärätjo na yeje", eñe.
Nuc'ü, ngue c'ü o mama c'o
testigo.
62 O böbü c'ua c'ü mi mero
ndamböcjimi o xipji e Jesús:
—¿Cjo dya sö rí chjünrügue?
¿Pje in mangue co nujyo jña
yo na xi'tsc'eji?
63 Pero e Jesús dya go
ndünrü c'ü. Nuc'ua c'ü mi
mero ndamböcjimi o dyönü
o xipji:
—Xitsijme nza mbãrã
Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e,
¿cjo ngue'tsc'e Cristo c'ü ngue
o T'i Mizhocjimi, o jiyö?
64 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—C'ua ja gui mangue,
nguezgö. Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, rí jñandgöji rva
ẽcjö cja ngõmü a jens'e. Rí
jñandgöji ri pë'sc'ö texe poder
cja o jodyë Mizhocjimi c'ü me
na zëzhi.
65 Go üdü c'ua c'ü mi mero
ndamböcjimi, go ts'üdü c'o o
bitu c'o mi je'e c'ü, o mama:
—I dyäräji o zadü
Mizhocjimi nu. ¿Pje xe ni
jyongöji o testigo? Cja i
dyäräji ya zadü Mizhocjimi
nu.
66 ¿Pje xo in mangueji?
O ndünrü c'ua anguezeji o
mamaji:

—Pë's'i nu s'ocü c'ü rguí
bö't'ü nu, eñe c'o ma jünpü
ngüenda e Jesús.
67 Jo nu zosp'üji c'ua a jmi
e Jesús. Bübü c'o mi ya'bü co
punte, 'ñaja c'o mi pjë'chp'i a
jmi c'ü dya mi janda e Jesús
cjó mi ngue.
68 Nguec'ua mi xipjiji e
Jesús:
—Maco i̱ṉ mangue
ngue'tsc'e e Cristo, rí
xitscöjme cjó ngue c'ü na
pjë'chc'i in jmi dya.

Pedro niega conocer a Jesús

69 E Pedro ya vi mintjo nu
cja c'e tji. Mi bübü nu 'na
ndixũ c'ü mi pëpji nu. Nu c'e
ndixũ o chëzhi a jmi e Pedro,
o xipji:
—Nu'tsc'e, xo mi dyocjevi e
Jesús nu menzumü a Galilea.
70 O ngädätjo c'ua e Pedro o
mama:
—Dya rí pãrãgö pje pjëzhi
c'ü i̱ṉ mangue.
Nde go dyärätjo c'ua texe
c'o mi cãrã nu.
71 Nuc'ua e Pedro o mbedye
c'ua cja c'e ngoxtji. Mi bübü
nu c'ü 'na ndixũ c'ü xo mi
pëpji nu. Angueze o jñanda e
Pedro mi böbü nu, nguec'ua
va xipji c'o mi cãrã nu:
—Xo 'ñe ne bëzo nu, nde mi
büvi e Jesús nu menzumü a
Nazaret, eñe.
72 E Pedro o yepe o ngädätjo
c'ua, o mama:
—C'ua ga mbãrã Mizhocjimi,
dya rí pãrãgö ne bëzo nu.
73 Dya mezhe c'ua o chëzhi
a jmi e Pedro nu c'o mi böntjo
nu, o xipjiji:
—Na cjuana xo ngue'tsc'e
'naja yo o̱ dyoji nu, na ngueje
c'ua ja gui ña, ixi 'mã'tc'ãtjo.
74 Nuc'ua e Pedro o mama:
—C'ua ga mbãrã Mizhocjimi,
dya rí pãrgö ne bëzo nu. 'Ma
dya cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, ra
züco 'ma c'ü.
Jo ni huë c'ua 'na tare.
75 O mbeñe c'ua e Pedro c'o
jña c'o vi xipji e Jesús c'ü dya
be ri huë tare 'ma ya na jñi
rví ngädä c'ü mi pãrã. Cjanu o
mbedye c'ua e Pedro a tji, me
go huë c'ua co texe o̱ mü'bü.

27

Jesús es entregado a Pilato

1 Nuc'ua c'ü xõrü, texe c'o
ndamböcjimi 'ñe c'o tita cja c'e
jñiñi mi pötma dyü't'üji ja rvá
tsjapüji e Jesús ngue c'ua ro
mbö't'üji.
2 O jyü'tp'üji c'ua o̱ dyë e
Jesús, cjanu zidyiji a ma cja e
Pilato c'ü mi gobernador.

La muerte de Judas

3-4 Nuc'ua 'ma o mbãrã e
Judas c'ü vi jñünpüji ngüenda
e Jesús ro bö't'ü, me co nguijñi
c'ua c'ü, na ngue vi nzhö'ö.
Nuc'ua cjanu o jñünü c'ua c'o
treinta merio o plata o ma
zogütjo cja c'o ndamböcjimi,
'ñe c'o tita, cjanu o mama:
—Ró cjagö c'o na s'o. Na
ngue ró nzhö'ö c'ü ra bö't'ü
'na bëzo c'ü dya pje tsja, eñe
c'ü.
Anguezeji cjanu o mamaji
c'ua:
—¿Pje pë'sc'ü rá nugöjme?
Nu'tsc'e rí ñu'u ja rgui tsjapü.
5 Nuc'ua e Judas o mbozü
c'o merio a mbo cja c'e tem-
plo. Cjanu o ma c'ua, o

ma ngant'atsjë tjüjmü o̱ dyizi, cjanu o chjüns'ütsjë cja 'na za'a.
6 Nuc'ua c'o ndamböcjimi o mbëchiji c'o merio, cjanu o mamaji:
—Nguejyo o 'nõmü 'na nte c'ü rguí bö't'ü. Nguec'ua dya ra sö rá üt'üji nu ja quiji c'o ni mbeñeji Mizhocjimi. Na ngue je ga mama a cjanu ín leyji, eñeji.
7 Nuc'ua 'ma ya vi ñaji, cjanu o jñüji c'o merio, o ma ndõmüji c'ü o̱ juajma 'na bëzo c'ü mi ät'ä o traste. O ndõmüji ngue c'ua je ro dyögüji nu, c'o dya ri menzumü cja c'e ndajñiñi c'ü.
8 Nguec'ua c'e juajma c'ü, xe ni chjũtjo dya: "Juajma c'ü o 'nõmü co c'ü vi nzhũ 'na nte."
9 Je va cjanu va zädä o̱ jña Mizhocjimi c'ü vi mama c'e profeta Jeremías: "C'o o̱ mboxbëche e Israel o mamaji c'ü mi muvitjo treinta merio o plata c'e nte c'ü. Nguec'ua o ngõ't'üji, cjanu o nguis'iji c'o merio.
10 Nuc'ua co c'o merio, o ma ndõmüji c'ü o̱ juajma c'e bëzo c'ü mi ät'ä o traste, o ndõmüji c'ua ja nzi va xitsi Mizhocjimi ro tsjapüji c'o merio", eñe e Jeremías. Nguec'ua 'ma o ndõmüji c'e juajma, o zädä c'e jña c'ü vi mama e Jeremías.

Jesús ante Pilato

11 E Jesús ma böntjo a jmi c'e gobernador c'ü mi chjũ Pilato. Nuc'ua c'e gobernador o dyönü o xipji:
—¿Cjo ngue'tsc'e o̱ rey yo menzumü a Israel?
O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:
—Jã, c'ua ja gui mangue, nguetscö.
12 Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita o ngöt'üji e Jesús cja c'e gobernador, pero e Jesús dya mi tjünrü c'ü.
13 Nuc'ua e Pilato c'ü mi gobernador o xipji:
—¿Cjo dya i̱n ärägue texe yo pje nde xi'ts'iji?
14 Pero dya go ndünrü e Jesús ne ri 'naja jña c'o pje nde ma xipjiji. Nguec'ua c'e gobernador, dya mi pãrã pje ro nguijñi.

Jesús es sentenciado a muerte

15 Tsjë'ma mi cjaji c'e mbaxua c'ü ni chjũ Pascua, y xo mi cja c'o nte mi ötüji 'na favor c'e gobernador. Mi ötüji ro 'ñeme libre 'naja bëzo c'ü ma o'o a pjörü. Y c'e gobernador cja rrũ 'ñeme c'ua libre c'e nte.
16 C'o pa c'o, ma o'o a pjörü 'na bëzo c'ü mi chjũ Barrabás c'ü me mi näntji ma s'o.
17-18 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita, mi mbidiaji e Jesús, nguec'ua va nzhöji cja e Pilato. E Pilato o unü ngüenda pje vi nzhöji, nguec'ua va dyönüji:
—¿Ja ngue c'ü i̱n negueji rá pjongü cja ne pjörü ra ma libre? ¿Cjo ngue e Barrabás o ngue e Jesús nu xiji Cristo?
19 Ma jũ'ũ e Pilato nu ja mi jün ngüenda. Nuc'ua c'ü nu su e Pilato o mbenpe 'na jña, o xipji: "Dya pje rí tsjapü c'e bëzo c'ü dya pje tsja c'o na s'o. Na ngueje mi xõmü ró

cjinch'i angueze, me ró sufre rvá cjinch'i", eñe c'e ndixũ. Nguec'ua e Pilato xenda mi ne ro 'ñeme libre e Jesús.

20 Pero c'o ndamböcjimi 'ñe c'o tita mi ü't'üji c'o nte ro dyötüji e Pilato ro 'ñeme libre e Barrabás, y xo ro dyörüji c'ü ro mbö't'üji e Jesús.

21 Cjanu o mama c'ua e Pilato o xipjiji:

—¿Ja ngue c'ü i̱ṉ negueji rá eme libre?

Anguezeji nzhangua ndünrüji c'ua:

—Rí 'ñeme libre e Barrabás, eñeji.

22 Nuc'ua e Pilato o mama:

—¿Pje rá cjapcö 'ma ne Jesús nu xiji e Cristo?

Cjanu o mama c'ua texe c'o nte:

—Chät'ä cja ngronsi nu.

23 Nuc'ua e Pilato o mama:

—¿Pje ni mbë c'ü na s'o c'ü o tsja nu?

Anguezeji xenda go mapjüji na jens'e o mamaji:

—Mangue ra dät'ä cja ngronsi nu, eñeji.

24 Nuc'ua o nu'u e Pilato c'ü dya mi sö ja rvá tsjapü, ro 'ñeme e Jesús. Na ngue xenda mi huëñi c'o nte, 'na ro tsjaji o̱ dyëji. Nguec'ua e Pilato o ma tjë 'na mojmü o ndeje, cjanu o xindyë a jmi cja c'o nte, o mama:

—Ra bö't'ü ne bëzo c'ua ja nzi gui mangueji, pero dya pje rí tö'tp'ügö nada nu. Nguec'ua rí xindyëgö c'ü rgui pãrãgueji c'ü dya rí pë'sc'ö ín s'ocü; ngue'tsc'eji i̱ṉ pë's'i nin s'oqueji c'ü ra bö't'ü nu, eñe e Pilato va xipji c'o nte.

25 Cjanu o ndünrü c'ua texe c'o menzumü a Israel o mamaji:

—Dya ra tsja, nguezgöjme rá tuns'ü ín nzhubüjme c'ü rguí bö't'ü nu. Xo 'ñe c'o ín ch'igöjme xo ra nguejmeji responsable. Xo 'ñe c'o ín bëchejme.

26 Nuc'ua e Pilato o 'ñeme c'ua libre e Barrabás c'ua ja va dyörü c'o nte. Cjanu o manda c'ua e Pilato o ndas'üji e Jesús co chirrio. Nuc'ua 'ma o nguarü o ndas'üji, cjanu o nzhöji e Jesús ngue c'ua ro ma ndät'äji cja ngronsi.

27 Nuc'ua c'o o̱ tropa c'e gobernador o zidyiji e Jesús o möji cja c'ü o̱ palacio. Nzhangua jmurü c'ua texe c'o tropa c'o mi cãrã nu.

28 Cjanu o ts'osp'üji c'ua c'o o̱ bitu e Jesús. Cjanu o jyecheji c'ua 'naja bitu c'ü ma mbaja.

29 Nuc'ua o dyät'äji 'na corona c'ü mi dyavo bidyi, cjanu jñu'tp'üji a ñi e Jesús. Cjanu o ngö'tp'üji 'na xitji cja o̱ jodyë e Jesús. Nuc'ua cjanu o ndüñijõmüji a jmi, me mi pãtãji mi xipjiji:

—Nu'tsc'e o̱ reyts'ügue yo menzumü a Israel, sido rí mandague, mi embeji ma tsjapüji burla.

30 Me mi sos'üji, y o jñünbüji c'ua c'e xitji c'ü vi ngö'tp'üji a dyë. Co nuc'ü, mi ya'p'üji a ñi.

31 Nuc'ua 'ma o nguarü o eñbeji, o ts'osp'üji c'ua c'e mbabitu c'ü vi jyecheji. Cja ndo nu jyecheji c'ua c'o o̱ bitutsjë. O zidyiji c'ua nu ja ro ma ndät'äji cja ngronsi.

La crucifixión

32 Nuc'ua 'ma ya ma pedyeji cja c'e ndajñiñi, o chjëji 'na bëzo c'ü mi chjũ Simón, c'ü mi menzumü a Cirene. Nuc'ü, o tsjapüji o nduns'ü c'e ngronsi c'ü mi tuns'ü e Jesús c'ü rví ndät'äji.

33 O zät'äji c'ua, nu ja ni chjũ'ũ Gólgota c'ü ne ra mama: T'ejeñinte.

34 Nuc'ua mi unüji e Jesús ro zi o vino c'ü vi chjanbaji c'ü ma cjõ'õ. 'Ma mü o zö, dya go ne go zi c'ü.

35 Nuc'ua c'o tropa 'ma o nguarü o ndät'äji e Jesús cja c'e ngronsi, o eñeji c'ua, cjó ngue c'ü ro tsjapü o̱ cjaja c'o o̱ bitu e Jesús. Nguec'ua va zädä c'o vi mama 'na profeta: "O eñeji cjó ngue c'o ro ngana c'o ín bitugö", eñe cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü o dyopjü c'e profeta.

36 Cjanu o mintji nu, mi pjörütjoji e Jesús.

37 Cjanu o cuatüji a ñi c'e ngronsi c'ü mi t'opjü, ngue c'ua ro 'mãrã pje vi tjünpü ngüenda angueze. Mi t'opjü a cjava: "Nujnu, ngueje e Jesús nu o̱ rey yo menzumü a Israel."

38 Nuc'ua xo ndät'äji nu, yeje mbẽ. 'Naja c'ü o ndät'äji bëxtjo cja o̱ jodyë e Jesús, 'naja c'ü o ndät'äji c'ü 'nanguarü.

39-40 Nu c'o mi cjogü nu, me mi juant'ü a ñi ma zadüji e Jesús, mi xipjiji:

—Nu'tsc'e mi mangue rvi yä't'ä c'e templo, y c'ü na jñi nu pa rvi cjuatü rvi jyäbätjo na yeje. 'Ma ngue'tsc'e o̱ T'itsc'e Mizhocjimi, 'ñemetsjë dya, dyagü cja ne ngronsi, mi embeji e Jesús.

41 Xo ma mantjo c'ua c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o xöpüte, 'ñe c'o fariseo, 'ñe c'o tita. Me mi cjapüji burla e Jesús, mi mamaji:

42 —Maco o mbös'ü na puncjü o nte nu, maco dya sö ra 'ñemetsjë ra dagü cja ne ngronsi. 'Ma ngueje nu ra manda a Israel nu, ra dagü dya 'ma cja ne ngronsi, ngue c'ua rá ejmegöji 'ma nu.

43 Maco mi ench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi nu, na ngueje mi mama nu: "Nguezgö o̱ T'izügö Mizhocjimi", mi eñe nu. Nguec'ua 'ma s'iya Mizhocjimi nu, sö ra ẽ dya Mizhocjimi ra 'ñe 'ñeme cja ne ngronsi, mi eñeji ma tsjapüji burla.

44 Nuc'ua c'o ye mbẽ c'o 'natjo c'ua vi ndät'äji e Jesús, xo nde ma xitjo c'ua c'o na s'o jña c'o.

Muerte de Jesús

45 Nuc'ua 'ma cja vi zünütjo jñisiarü, o bëxõmü c'ua textjo cja ne xoñijõmü, hasta 'ma cja zünü jñi c'ü nzhä.

46 Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro zünü jñi c'ü nzhä, o mapjü c'ua na jens'e e Jesús o mama:

—Elí, Elí, lama sabactani, mi eñe.

C'e jña ne ra mama: "Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ín Mizhocjimits'ügö, ¿jenga i̱ jyëzguigö?"

47 C'o mi cãrã nu, o dyäräji c'o vi mama e Jesús. Bübü anguezeji c'o o mama c'ua:

—Nujnu, ma't'ü e Elías rguí 'ñeje a jens'e.

48 Cjanu o cjuan'di c'ua
'naja anguezeji, o ma cãjã
c'ua 'naja esponja. Cjanu o
ngant'a cja vinagre, cjanu o
ngãsp'ã cja 'na xitji, mi unüji
e Jesús ro züt'ü.

49 Pero c'o 'ñaja mi mamaji:

—Jyëzi, rá nuxãji cjo ra ẽjẽ e
Elías ra 'ñe 'ñeme nu.

50 Nuc'ua e Jesús ndo go
yepco mapjütjo na jens'e, ixco
ndũtjo c'ua.

51 Nzi va ndũ e Jesús, o
chödü a nde c'e manta c'ü mi
'nüns'ü a mbo cja c'e templo,
c'ü mi cjot'ü nu ja me ma
sjũ. O xüt'ü ndeze nu ja mi
'nüns'ü hasta a jõmü. Go mbi
c'ua na zëzhi ne xoñijõmü, go
chädätsjë c'o ndojo.

52 C'o panteón nu ja mi
cöt'üji o añima, go xogü c'o. Go
yepe go mintjo na puncjü c'o
nte c'o mi ejme Mizhocjimi
c'o ya vi ndũ.

53 'Ma mü o te e Jesús, cja xo
mbedyeji c'ua anguezeji nu ja
vi ngöt'üji, cjanu o möji c'ua a
Jerusalén c'ü ngue o̱ ndajñiñi
Mizhocjimi. Na puncjü nte
c'o mi cãrã nu, c'o o ndäcä
anguezeji c'ü ya vi tetjoji.

54 C'ü o̱ xo'ñi c'o tropa, 'ñe
c'o o̱ tropa c'o mi pjörü e Jesús,
o unüji ngüenda c'ü mi mbi
ne xoñijõmü, 'ñe c'o pje nde
mi cja. Me go zũ c'ua c'o, go
mamaji:

—Na cjuana mi ngue o̱ T'i
Mizhocjimi nu, eñeji.

55 Ma jẽ ts'ë cja c'e ngronsi,
mi cãrã na puncjü o ndixũ, mi
jandaji e Jesús. Anguezeji mi
pöji e Jesús ndeze a Galilea,
mi pjös'üji c'ü.

56 Cja c'o ndixũ c'o, mi bübü
nu e María Magdalena, 'ñe e
María c'ü nu nana e Jacobo
'ñe e José. Xo mi bübü nu, c'ü
nu su e Zebedeo.

Jesús es sepultado

57-58 Mi bübü 'na bëzo c'ü mi
chjũ José c'ü mi menzumü a
Arimatea. Mi pë's'i na puncjü
o merio. Nu c'e bëzo mi ätpä
o̱ jña e Jesús. 'Ma ya vi nzhä,
o ma c'ua e José cja e Pilato, o
ma dyötü c'ü o̱ cuerpo e Jesús.
Nuc'ua e Pilato o manda ro
unüji c'e cuerpo.

59 Nuc'ua e José o ndunü
c'ü o̱ cuerpo e Jesús, cjanu o
mböch'ü 'na t'öxbitu.

60 E José mi pë's'i 'na cueva
c'ü dya cjó be mi cöt'üji nu,
vi manda ro dyö't'üji cja peña.
Je o ma ngöt'ü c'ua nu, c'ü o̱
cuerpo e Jesús. Cjanu o ngot'ü
c'ua co 'na tralaja. Cjanu o ma
c'ua c'ü.

61 Nuc'ua e María Mag-
dalena, 'ñe c'ü 'na María, o
mintjovi a jmi cja c'e cueva.

La guardia delante del sepulcro de Jesús

62-63 Nu c'e pa c'ü, ngue 'ma
mi preparao c'o menzumü a
Israel, na ngue c'ü na jyas'ü
mi ngue c'e pa 'ma söyaji.
Nuc'ua c'ü na jyas'ü, c'o
ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo o
möji cja e Pilato, o xipjiji:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañõmü,
cja ró mbennc'öjme ja va
mama c'e dyonpüte Jesús 'ma
xe mi büntjo. O mama: "'Ma
ya rguí zö'ö jñipa 'ma rá tũgö,
rá tetcjö", eñe c'ü.

64 Nguec'ua rí mandague
ra ma mbörüji cja c'e cueva
hasta 'ma cja ra zö c'o jñipa.
Na ngue 'ma jiyö, 'na ra ẽjẽ c'o
o̱ discípulo ra 'ñe ngüs'üji c'e
añima. Nuc'ua c'o discípulo ra
xiji yo nte: “Ya tetjo e Jesús a
nde cja c'o añima”, ra 'ñeñeji.
Nu 'ma rga cjanu, xenda ra
dyonpüji 'ma yo nte, que na
ngue 'ma mi büntjo c'ü, eñe c'o
ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo va
xipjiji e Pilato.
65 Cjanu o mama c'ua e Pi-
lato:
—Rá da'c'eji tropa ra ma
mbörüji. Möji co anguezeji,
tsjaji c'ua ja gui mbeñegueji,
ngue c'ua dya cjó ra sö ra 'ñe
ngüs'ü c'e añima.
66 Nuc'ua o möji anguezeji.
Y pa dya cjó ro 'ñe ndörü
c'e cueva, o meyaji c'ua c'e
tralaja, cjanu o ngamaji c'o
tropa o mbörüji nu.

28

La resurrección de Jesús

1 Nuc'ua 'ma ya vi cjogü
c'e pa 'ma mi söyaji, 'ma ya
ma jya's'ü c'ü ot'ü pa'a nu
ngo'o, o ẽjẽ c'ua e María Mag-
dalena, 'ñe c'ü 'naja María ro
'ñe nu'uvi c'e cueva.
2 Nuc'ua o ẽjẽ c'ua 'naja c'o
o̱ anxe Mizhocjimi, vi 'ñeje
a jens'e o 'ñe chjen'chp'e c'e
tralaja c'ü mi cjot'ü c'e cueva.
Co nu c'ü vi 'ñe chjen'chp'e c'e
tralaja, o mbi'i ne xoñijõmü.
Nuc'ua c'e anxe cjanu mimi
c'ua a xes'e cja c'e tralaja.
3 C'e anxe me mi juëns'i nza
cja 'ma go juë's'i e dyebe. C'o
o̱ bitu me mi jyaxtjo nza cja
xitsji.
4 Nu c'o tropa 'ma o jñandaji
c'e anxe c'ü vi 'ñe a jens'e, me
co mbi'ch'i va pizhiji c'ua, y
me co privaji.
5-6 Nuc'ua c'e anxe o xipji
c'o ndixũ:
—Rí pãrãgö i̱ṉ jodüguevi
e Jesús c'ü o ndät'äji cja
ngronsi. Pero dya rí sũguevi,
na ngueje dya cja bünc'ua c'ü;
ya tetjo c'ua ja nzi va mama.
Chjä'dä rí ñu'uvi nu ja ngöt'üji.
7 Nuc'ua 'ma rí cjuarü rí
ñuvi, rí mëvi na niji rí ma
xipjivi c'o o̱ discípulo e Jesús
c'ü ya tetjo. Xipjiji c'ü ra ot'ü
angueze ra ma a Galilea, je ra
chjëji nu. Ya ró xi'ts'ivi, eñe
c'e anxe.
8 Nuc'ua c'o ndixũ ixco
mbedyevi c'ua cja c'e cueva.
Me mi sũvi, me xo mi mäjävi.
O mëvi c'ua na niji ro ma
xipjivi c'o discípulo c'o jña c'o
vi dyärävi.
9 'Ma ndänt'ä ma mëvi,
cjanu o ẽ c'ua e Jesús o 'ñe
chjëji o zenguavi. Nuc'ua
anguezevi o chëzhivi a jmi,
o ndüñijõmüvi o nda'p'üvi a
ngua, o ma't'üvi c'ua.
10 E Jesús o xipji c'ua c'o
ndixũ:
—Dya rí sũguevi. Mëvi rí
ma xipjivi c'o mi cjuarmaji ra
möji a Galilea, je rá chjëjme
nu.

*Lo que contaron los solda-
dos*

11 Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o
ye ndixũ, ja nzi c'o tropa c'o
mi pjörü c'e cueva o möji a ma
a Jerusalén, o ma ngös'üji c'o
ndamböcjimi texe c'o vi ts'a.
12-13 Nuc'ua c'o ndamböcjimi
o jmurüji c'ua co c'o tita.

Nuc'ua 'ma o nguarü o ñatsjëji, cjanu o unüji na puncjü o merio c'o tropa, cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji rí xipjiji yo nte c'ü o ẽjẽ c'o o̱ discípulo e Jesús mi xõmü, o 'ñe ndunüji c'ü o̱ cuerpo 'ma ya vi zü'c'eji t'ĩjĩ.

14 Nu 'ma ra mbãrã c'e gobernador c'ü vi ĩcjeji, jo rá ma jo'tp'ügöjme c'ü. Nguec'ua dya rí sũgueji, embeji c'o tropa.

15 Nuc'ua c'o tropa o nguiji c'ua c'o merio. Cjanu o ma tsjaji c'ua ja nzi va manda c'o ndamböcjimi. O xipjiji c'o nte c'ü vi 'ñeje c'o o̱ discípulo e Jesús, vi 'ñe ndunüji c'ü o̱ cuerpo. Nguec'ua hasta yo pa dya, xe mantji cja yo menzumü a Israel c'ü o ma ngüs'üji c'ü xõmü c'ü o̱ cuerpo e Jesús.

Jesús comisiona a los apóstoles

16 Nuc'ua c'o once discípulo cjanu o möji a ma a Galilea cja c'e t'eje nu ja ya vi xipjiji e Jesús ro möji.

17 Nuc'ua 'ma o jñandaji e Jesús, cjanu o ndüñijõmüji o ma't'üji. Pero bübü c'o discípulo c'o mi yembeñe mi mamaji:

—Pãrã, ¿cjo ri ngue e Jesús nu?, mi eñe c'o.

18 Nuc'ua e Jesús o chëzhi a jmi anguezeji, o zopjüji o xipjiji:

—Nutscö ya nde ch'acügö texe poder c'ü na zëzhi a jens'e, 'ñe cja ne xoñijõmü.

19 Nguec'ua nu'tsc'eji rí möcjeji cja yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijõmü, rí xöpüji o̱ jña Mizhocjimi ngue c'ua ra 'ñejmezüji. Y 'ma rí jichiji cja ndeje, rí ñänbäji o̱ tjũ Mizhocjimi c'ü mi Tata, 'ñezgö nu T'izü, 'ñe o̱ Espíritu.

20 Rí xöpüji yo nte ra tsjaji texe c'o ya ró xi'ts'iji. Jñunt'ü in mün'c'eji nutscö rí bübü co nu'tsc'eji textjo yo cjë, hasta 'ma ra nguarü ne xoñijõmü, dya rá jëtsc'iji. Je rga cjanu, amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MARCOS

Juan el Bautista predica en el desierto

1-2 Rá xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo c'ü o̱ T'i Mizhocjimi. Ne historia o mbürü 'ma mi zopjü e Juan c'o nte, c'ua ja nzi va dyopjü mi jinguã e Isaías c'ü mi profeta. O dyopjü a cjava:

Dyärä, ró juajnügö 'na bëzo ra zopjü yo nte ra xipjiji ín jñagö.
Ra ot'ü in xo'ñigue ngue c'ua 'ma rí mague, ya rguí bübü dispuesto yo nte ra dyä'tc'äji.

3 Ri bübü 'na nte c'ü je ra mapjü cja ndajyadü, ra mama a cjava:

"Rí jyëzigueji c'e 'ñiji c'ü na s'o, na ngueje ya ngue ra ẽjẽ c'ü ín Jmugöji c'ü bübü a jens'e", ra 'ñeñe c'e nte.

4 Mi ngueje e Juan c'ü o mapjü a cjanu. O ma cja ndajyadü o ma jichi c'o nte cja ndeje. O zopjüji o xipjiji:

—Ra nzhogü in mü'büji, rí jiji, ngue c'ua Mizhocjimi ra perdonao in nzhubügueji, eñe.

5 Texe c'o mi cãrã a Judea 'ñe cja c'e jñiñi a Jerusalén o möji cja c'e ndajyadü o ma dyäräji c'o mi mama e Juan. O mamaji c'o na s'o c'o mi cjaji. Nuc'ua e Juan o jichiji cja c'e ndare c'ü ni chjũ a Jordán.

6 E Juan mi je'e 'na bitu c'ü vi t'ät'ä o̱ xi o camello, y mi nzünt'ü 'naja xipjadü. Mi sa'a c'o mi nza cja o t'ünxü 'ñe mi si o õt'apjü ngüjnü.

7 O mama a cjava e Juan o xipji c'o nte:

—Ra ẽjẽ 'naja bëzo c'ü me pjëzhi na nojo; nutscö rí menutjogö que na ngueje 'na mbëpji. Bübü o mbëpji c'o o̱ cjaja c'ü nu lamu, xäpcäji o̱ correa cja o̱ tjĩza c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö, dya pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu nu c'ü va ẽjẽ.

8 Nutscö rí jichi co ndeje yo nte. Pero nu c'ü cja va ẽjẽ, 'ma rí 'ñench'e in mü'büji angueze, nuc'ü, ra dya'c'üji o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü.

El bautismo de Jesús

9 E Jesús ma bübü a Nazaret c'ü tsja a Galilea. O ẽ 'na nu pa, o mbedye o ma nu ja ma bübü e Juan. E Juan o jichi cja c'e ndare a Jordán.

10 Nuc'ua e Jesús, 'ma o mbes'e cja c'e ndeje o jñanda c'ua o xogü a jens'e. Xo o jñanda ma sjöbü o̱ Espíritu Mizhocjimi nza cja 'na mbaro, ma ẽ ndägä a xes'e angueze.

11 O dyäräji c'ua 'naja c'ü o ña a jens'e o mama:

—Ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö, me rí s'iyats'ü, me rí mä'c'ägö.

Tentación de Jesús

12 Nuc'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi o ndäjä e Jesús, o ma cja 'na ndajyadü.

13 O mezhe nu cuarenta pa'a. Mi cãrã nu, c'o animal c'o na sate. Xo mi bübü nu,

e Satanás nu c'ü dya jo; mi
xipji e Jesús c'ü ro tsja c'o na
s'o. Nuc'ua o ẽ c'ua c'o o̱
anxe Mizhocjimi, o ẽ mbös'üji
e Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

14 'Ma o ngot'üji e Juan
a pjörü, nuc'ua e Jesús o
nzhogü o ma cja c'e xoñijõmü
a Galilea. Mi zopjü o̱ jña
Mizhocjimi c'o nte, mi xipjiji
ja rvá sö ro 'ñemeji libre cja
c'o na s'o.
15 Mi xipjiji:
—Ya zädä yo pa, ya ngue
ra manda nu c'ü o 'ñeme
Mizhocjimi. Tsjapüji ra
nzhogü in mü'bügueji, 'ñejmeji
o̱ jña Mizhocjimi.

Jesús llama a cuatro pescadores

16 'Na nu pa, mi nzhodü e
Jesús a jmi c'e zapjü a Galilea.
O jñanda c'ua yeje bëzo c'o ma
pät'ä o̱ t'ös'üvi cja c'e zapjü.
C'o bëzo mi cjuarma c'o. 'Naja
c'ü mi chjũ Simón. C'ü 'naja
mi chjũ Andrés. Anguezevi
mi mbajmõvi.
17 Cjanu o mama c'ua e
Jesús o xipjivi:
—Nu'tsc'evi i̱ṉ mbajmõvi
dya. Pero chjünt'üvi ín xütcjö,
rá jí'ts'ivi rí zopjüvi yo nte
ngue c'ua anguezeji xo ra
ndünt'üji ín xütjügö, embevi.
18 Jo ni zogüvi c'ua c'o o̱
t'ös'üvi, cjanu o ndünt'üvi c'ua
o̱ xütjü e Jesús.
19 Xe möji a ma xo'ñi. E
Jesús o jñanda c'ua xe yeje
bëzo c'o xo mi cjuarmavi.
'Naja c'ü mi chjũ Jacobo. Nu
c'ü nu cjuarma mi chjũ Juan.
Mi ngue o̱ t'ivi e Zebedeo. Ma
cãji cja 'na bü; ma jocüji c'o o̱
t'ös'üji.
20 E Jesús o ma't'ü c'ua c'o
yeje cjuarma. O jyëzivi c'ua
c'ü nu tatavi cja c'e bü co c'o
mbëpji. Nuc'ua o ndünt'üvi a
xütjü e Jesús.

Un hombre que tenía un espíritu malo

21 O möji c'ua a Capernaum.
Nuc'ua nu pa c'ü söyaji, e Jesús
o cjogü a mbo cja o̱ nitsjimi
anguezeji. Je mi xöpü c'o nte
nu.
22 C'o nte me mi dyönütsjëji
na ngueje mi ña e Jesús c'o jña
c'o vi unü Mizhocjimi. Mi ma-
maji: “Nu ne bëzo nu, nandyo
ga xöcüji. Maco, dya xöcöji
c'ua ja nzi ga cja c'o xöpü o̱ ley
Mizhocjimi”, mi eñeji.
23 O cjogü c'ua a mbo cja
c'e nitsjimi 'naja bëzo c'ü mi
o'o o̱ mü'bü 'naja demonio. O
mapjü c'e bëzo o mama:
24 —Nu'tsc'e Jesús i̱ṉ men-
zumü a Nazaret, ¿pje i̱ṉ
pë's'i c'ü rí ñu co nutscöjme?
¿Cjo vi 'ñecje rí tsjacü rá
ma sufridogöjme? Nutscö rí
pã'c'ã. Ngue'tsc'e o̱ T'itsc'e
Mizhocjimi, dya bübüts'ü c'o
na s'o.
25 E Jesús o huënch'i c'ua c'e
demonio o xipji:
—Tso't'ü in te. Pedye cja ne
bëzo.
26 Nuc'ua c'e demonio o
mapjü na jens'e, o tsjapü o
nügü c'e bëzo. O mbedye c'ua
cja c'e bëzo.
27 Me co nguijñi c'ua c'o nte,
mi pötma dyönüji o mamaji:

—¿Pãrã, pje ne ra mama nu cja'a ne bëzo? Xipji yo demonio ra mbedye, y pedye yo, o 'ñeñeji.
28 Nguec'ua dya mezhe c'ua, me mi näntji e Jesús texe cja c'o jñiñi c'o tsja a Galilea.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

29 Nuc'ua e Jesús o mbedye cja c'e nitsjimi co e Simón 'ñe e Andrés 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan. Cjanu o möji cja o̱ ngumü e Simón 'ñe e Andrés.
30 C'ü nu to'o e Simón mi orü cja ngama; nuc'ü, mi sö o pa'a c'ü. O xipjiji c'ua e Jesús mi sö'dyë c'e ndixũ.
31 Cjanu o ma c'ua nu ja mi orü c'e ndixũ. O pënchp'i o̱ dyë'ë, o xos'ü nu ja mi orü. O c'ueñe c'ua c'e pa'a. Nuc'ua c'e ndixũ o dyät'ä c'ua jñõnü, cjanu o 'huiñiji.

Jesús sana a muchos enfermos

32 Nuc'ua 'ma ya vi nguibi e jyarü, o sinpiji e Jesús texe c'o mi sö'dyë 'ñe c'o mi bübü demonio cja o̱ mü'bü.
33 Texe c'o mejñiñi o jmurüji a jmi cja c'e ngumü.
34 E Jesús o jocü na puncjü c'o mi sö'dyë. Xo o pjongü na puncjü o demonio cja o̱ mü'bü yo nte. Dya mi jëzi ra ñaji, na ngueje mi pãrãji pje mi pjëzhi e Jesús.

Jesús predica en Galilea

35 Nuc'ua c'ü xõrü ts'i vi nanga e Jesús. Xe mi xõmütjo. O mbedye cja c'e ngumü. O ma cja 'na ndajyadü, mi ötü Mizhocjimi nu.
36 E Simón 'ñe c'o mi joji angueze o ma jyodüji e Jesús.
37 'Ma o chöt'üji o xipjiji:
—Texe yo nte me jonc'üji, o 'ñeñeji.
38 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:
—Möjö cja yo jñiñi yo bëxtjo, ngue c'ua xo rá zopjü yo nte yo cãrã, rá xipjiji o̱ jña Mizhocjimi. Na ngueje ngueje yo rvá ẽcjö yo.
39 O ma c'ua cja c'o dyaja jñiñi c'o tsja a Galilea, mi zopjüji cja c'o o̱ nitsjimiji 'ñe mi pjongü o demonio.

Jesús sana a un leproso

40 O ẽjẽ c'ua 'naja bëzo c'ü mi sö o lepra. O ndüñijõmü a jmi e Jesús, o dyötü ro jopcü. O xipji:
—Nu 'ma i̱ṉ ne'e, ra sö rí jocüzü ne lepra.
41 E Jesús o juentse c'ua c'e bëzo. Cjanu o c'uana c'ua o̱ dyë o ndörü c'e bëzo, o xipji:
—Rí negö ra jogüts'ü, eñe.
42 Jo ni c'ueñe c'ua c'e lepra c'ü mi sö c'e bëzo. O jogü c'ua.
43 E Jesús o 'ñezhe c'ua, o xipji:
44 —Pjötpügue ngüenda c'ü dya cjó rí ma xipjigue ja va jogüts'ü. C'ü rí tsja, rí ma cja c'e mböcjimi rí ma jizhitsjë c'ü ya jogüts'ü. Cja rrĩ unügue c'ua, c'ua ja nzi va manda e Moisés. Nuc'ua ra mbãrã yo nte c'ü ya jogüts'ü, eñe.
45 O mbedye c'ua c'e bëzo. Zö vi xipji e Jesús c'ü dya cjó ro xipji, pero xenda o mama c'ü mi cja e Jesús. Nguec'ua e Jesús dya cja mi sö ro zät'ä cja 'na jñiñi na ngueje texe

c'o nte ya mi pãrãji angueze. Nguec'ua je mi bübü nu ja dya cjó mi ndeñe. C'o nte c'o ja nde mi 'ñeje mi sät'äji nu ja mi bübü e Jesús.

2

Jesús sana a un paralítico

1 'Ma ya vi cjogü ja nzi pa, e Jesús o nzhogü a Capernaum. O dyäräji c'ua mi mama c'o nte, ya vi zät'ä e Jesús nu cja c'e ngumü nu ja mi oxü.

2 O jmurü c'ua na puncjü nte nu ja mi bübü angueze. Me mi nzhüji, dya cja mi sö ro cjogüji cja ngoxtji. E Jesús ma zopjü c'o nte o̱ jña Mizhocjimi.

3 Nuc'ua o ẽjẽ nziyo bëzo c'o ma tuns'ü 'naja bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñõmü. Ma sinpiji e Jesús.

4 Pero dya sö ja rvá tsjocüji cja o̱ jmi e Jesús, na ngueje me mi nzhüji nu cja c'e ngumü. O ndes'eji c'ua a xes'e cja c'e ngumü. O xä's'äji c'ua c'e techo, cjanu o sjö'büji c'e bëzo co texe c'ü mi os'ü.

5 E Jesús o unü ngüenda, c'o bëzo ya vi 'ñejmeji c'ü ro tsja angueze, ro jocü c'e bëzo. O mama c'ua e Jesús o xipji c'e bëzo:

—Nu'tsc'e sẽ, ró perdonaots'ü in nzhubügue, eñe.

6 Xo mi junrü nu, ja nzi c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi. O nguijñiji o dyönütsjëji a cjava:

7 "¿Jenga ña a cjanu ne bëzo nu ngueje Jesús? Chjëntjovi c'ü o zadü Mizhocjimi nu. Maco dya cjó sö cjó ra perdonao nzhubü; nguextjo Mizhocjimi c'ü sö."

8 Exmi pãrãtjo e Jesús c'o mi cjijñi anguezeji, nguec'ua o xipjiji c'ua:

—¿Jenga i̱n cjijñiji a cjanu cja in mü'büji?

9 Ró xipji ne bëzo nu dya sö ra 'ñõmü: "Ró perdonaots'ü in nzhubügue." Xo sö rá xipjigö ne bëzo: "Rí ñanga, rí chuns'ü yo i̱n pjĩzhĩ, ma in nzungue." ¿Ja ngue c'ü xenda na s'ëzhi c'ü ra zädä?

10 Rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, rí negö rí pãrãgueji sö rá perdonaogö yo nzhubü, nguec'ua dyäräji dya c'ü rá xipji ne bëzo.

O xipji c'ua:

11 —Rí ñanga, chuns'ü nu in pjinguã nu i̱n pjĩzhĩ, ma'a in nzumü, embe.

12 O nanga c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñõmü; o nduns'ü o̱ pjinguã c'ü mi pjĩzhĩ, cjanu o ma o̱ ngumü. Texeji o jñandaji 'ma o nanga c'e bëzo. Me go pizhiji go mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi. Nudya ró jandaji yo nunca rmí jandaji.

Jesús llama a Leví

13 E Jesús o ma na yeje a ñünü c'e zapjü a Galilea. Me mi jmurü c'o nte nu ja mi bübü. E Jesús o xöpüji c'ua.

14 O mbedye c'ua nu, e Jesús; o jñanda e Leví c'ü nu t'i e Alfeo. Je mi junrü nu ja mi cobra o contribución. E Jesús o xipji c'ua:

—Chjünt'ü ín xütjügö.

Cjanu o böbü c'ua e Leví, o ndünt'ü a xütjü e Jesús.

15 'Na nu pa 'ma mi si xëdyi e Jesús cja o̱ ngumü e Leví, mi

cãrã na puncjü c'o mi cobra o contribución 'ñe c'o nte c'o mi xiji na s'o na ngueje dya mi sũpüji o̱ ley c'o menzumü a Israel. 'Natjo c'ua mi siji xëdyi co e Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo. Na ngueje na puncjü c'o mi tjünt'ü a xütjü e Jesús.

16 Mi cãrã o fariseo c'o mi xöpü o̱ ley c'o menzumü a Israel. O jñandaji 'natjo c'ua ma siji xëdyi e Jesús 'ñe c'o mi cobra contribución 'ñe c'o dya mi sũpü o̱ leyji. Nguec'ua o xipjiji c'ua c'o o̱ discípulo e Jesús:

—¿Jenga nin xöpütegueji 'natjo c'ua siji o xëdyi yo cobra o contribución 'ñejyo dyaja yo na s'o'o?, eñe c'o fariseo.

17 E Jesús o dyärä c'o vi mama c'o fariseo, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu c'o dya sö'dyë, dya ni jyodü o médico c'o. C'o ni jyodü o médico ngueje c'o sö'dyë. Je xo ga cjatjonu, dya ngue c'o mama cja na jo, c'ü rvá ẽ rá xipji ra nzhogü o̱ mü'büji cja Mizhocjimi; ngue c'o pãrã tũ o̱ nzhubü c'ü rvá ẽ rá xipji ra nzhogü o̱ mü'büji.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

18 Mi mbempje c'o o̱ discípulo e Juan 'ñe c'o fariseo. Nuc'ua o ẽjẽ ja nzi nte nu ja mi bübü e Jesús, o xipjiji:

—C'o o̱ discípulo e Juan me mbempje c'o; me ötüji Mizhocjimi. Je xo ga cjatjonu c'o o̱ discípulo c'o fariseo. Maco yo in discípulogue siji o xëdyi 'ma mbempje c'o dyaja.

19 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Ma ra chjüntü 'naja sẽ, 'ma dya be cjuarü c'e chjüntü, ¿cjo ra ne ra mbempje c'o o̱ dyoji? 'Ma ndänt'ä xe bübütjo c'e sẽ a nde anguezeji, dya ra mbempjeji.

20 Pero ra zädä c'o pa 'ma ra zinbiji c'e sẽ. Nuc'ua cja ra mbempjeji 'ma.

21 O sido o ña e Jesús o xipjiji c'ü 'na jña:

—'Ma cjó c'o cãjã 'naja zëbitu c'ü ya xüt'ü, dya ra mbä't'ä c'ua co 'naja bitu c'ü cja dadyo. 'Ma rga cjanu, ra ñungü c'e bitu c'ü cja dadyo; xenda ra xüt'ü c'ua c'e zëbitu.

22 Dya cjó xo xich'i o õt'apjü cja zëvota, na ngueje ro xüt'ü c'o zëvota, ro pjödü c'e t'apjü. O õt'apjü je xich'iji cja vota c'o cja dadyo, eñe.

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

23 'Na nu pa 'ma mi söya c'o menzumü a Israel, e Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo o cjogüji c'ua ja mi cja o ndëxü. C'o discípulo mi tücüji o ñirëxü, mi tjõ't'ü co o̱ dyëji, jo rron zaji.

24 Nuc'ua c'o fariseo o xipjiji e Jesús, o mamaji:

—Jñanda yo in discípulogue, na tücüji yo ñirëxü, maco mama c'ü o̱ ley Mizhocjimi c'ü dya sö rá cjaji a cjanu yo pa yo rí söyaji.

25 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ya i̱ xörügueji nu c'ü o tsja e David 'ñe c'o mi dyoji, 'ma ya mi sant'aji.

26 O cjogü e David cja o̱
ngumü Mizhocjimi nu ja ma
sjũ. Nuc'ua e David 'ñe c'o mi
dyoji o ziji c'o tjõmëch'i c'o mi
jũsp'üji Mizhocjimi nu. O ts-
jaji 'ma mi mero ndamböcjimi
e Abiatar. Maco mama c'e
ley c'ü dya cjó sö cjó ro zi c'o;
nguextjo mböcjimi c'o sö ro zi
c'o. Pero e David o zi; xo o
unü o zi c'o mi dyoji angueze.
27 O sido o ña e Jesús o
xipjiji:
—Mizhocjimi ot'ü o dyät'ä
yo nte; cjanu o dyät'ä c'e pa
c'ü ra söya yo nte. O tsja a
cjanu ngue c'ua ra mbös'ü yo
nte. Dya ot'ü o dyät'ä nu pa
c'ü rí söyaji cja o dyät'ä c'ua
yo nte ngue c'ua rvá zũpüji c'e
pa.
28 Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi. Nguextjozgö sö
rá mangö ja rgui sũpüji yo pa
yo rí söyaji, embeji c'o fariseo.

3

El hombre de la mano seca

1 Nuc'ua e Jesús o ma
na yeje cja c'ü o̱ nitsjimi
anguezeji. Mi bübü nu 'naja
bëzo c'ü mi dyot'ü o̱ dyë.
2 Xo mi cãrã nu, c'o nte c'o
mi jodü ja rvá ngöt'üji e Jesús
cja c'o pje mi pjëzhi. Nguec'ua
me mi jandaji e Jesús, mi nuji
cjo ro jocü o nte c'e pa c'ü mi
söyaji.
3 Nuc'ua e Jesús o xipji c'e
bëzo c'ü mi dyot'ü o̱ dyë:
—Xä'dägue a 'ñecjua.
4 Nuc'ua e Jesús o tsja t'önü
o xipji c'o nte:
—¿Ja ngue c'ü mama c'ü ín
leygöji rá cjaji yo pa yo rí
söyaji? ¿Cjo je mama a cjanu
c'e ley rá cjaji c'o na jo o rá
cjaji c'o na s'o? ¿Cjo je mama
a cjanu c'e ley rá pjös'üji yo
ín minteji ngue c'ua dya ra
ndũji, o rá pö't'üji?, eñe.

C'o nte dya pje o ndünrü c'o.
O ngo't'ü o̱ neji.
5 E Jesús o nguinch'i na jo
c'o nte. Mi üdü c'ü, pero
mi juentseji. Me mi cjijñi e
Jesús na ngueje me ma me o̱
mü'büji. Cjanu o xipji c'e bëzo:

—C'uana in dyë.

Cjanu o c'uana c'ua o̱ dyë; o
jogü c'ua.
6 Pero c'o fariseo o
mbedyeji cja c'e nitsjimi. O
ma ñaji c'ua co nu c'o mi
tjünt'ü a xütjü e Herodes. Mi
jodüji ja rvá mbö't'üji e Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

7 E Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo
o möji c'ua cja c'e zapjü a
Galilea. Na puncjü nte c'o o
ndünt'ü c'ua a xütjü. Mi men-
zumüji a Galilea.
8 'Ma o dyäräji c'o mi cja e
Jesús, xo o ẽjẽ na puncjü nte
c'o mi menzumü a Judea, 'ñe
a Jerusalén, 'ñe a Idumea, 'ñe
c'o mi menzumü a 'nanguarü
a Jordán. Xo o ẽjẽ c'o mi men-
zumü texe a ma a Tiro 'ñe a
Sidón. O ẽ nuji e Jesús.
9 Me ma pizhi c'o nte c'o
ma ẽjẽ. E Jesús o xipji c'o o̱
discípulo ro xõpcüji 'naja bü
ngue c'ua dya ro s'is'iji.
10 Na ngueje na puncjü c'o
ya vi jocü. Nguec'ua texe c'o
mi sö'dyë me mi chütüji, mi
ne ro zät'äji cja o̱ jmi e Jesús,
ro ndörüji.

11 Nu c'o demonio 'ma o jñandaji e Jesús, o ndüñijõmüji
a jmi angueze. Mi mapjüji mi
mamaji:
—Ngue'tsc'e o̱ T'its'ü
Mizhocjimi.
12 E Jesús o huënch'iji o
xipjiji c'ua c'ü dya cjó ro
ma ngös'üji c'ü pje mi pjëzhi
angueze.

Jesús escoge a los doce apóstoles

13 Nuc'ua, o ma e Jesús cja
'na t'eje. O zojnü c'ua c'o bëzo
c'o mi ne angueze. O möji nu
ja mi bübü angueze.
14 Cjanu o 'ñeme c'ua doce
c'o ro dyoji angueze. O xipjiji:
—Ró empc'egöji rí ma
zopjügueji yo nte ín jñagö.
15 Xo rí da'c'üji rí mandaji
ngue c'ua rí jocüji c'o sö'dyë, y
rí pjongüji o demonio, embeji
c'o.
16 Nuyo, ngue o̱ tjũ'ũ c'o
doce discípulo c'o o 'ñeme e
Jesús: e Simón c'ü xo o jñusp'ü
Pedro;
17 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan
c'ü nu cjuarma; o̱ t'ivi e Zebe-
deo. E Jesús o jñusp'üvi c'ü
'naja o̱ tjũvi Boanerges. C'e
tjũ'ũ ne ra mama ngue bëzo
c'ü na zëzhi nza cja 'ma yürü
e dyebe.
18 Xo o 'ñeme e Andrés 'ñe
e Felipe 'ñe e Bartolomé 'ñe
e Mateo 'ñe e Tomás 'ñe e Ja-
cobo c'ü nu t'i e Alfeo. Xo o
'ñeme e Tadeo 'ñe e Simón c'ü
mi revolucionario.
19 Xo o 'ñeme e Judas Iscari-
ote, nu c'ü ro nzhö e Jesús.

Acusan a Jesús de tener el poder del demonio

Nuc'ua e Jesús 'ñe c'o o̱
discípulo o cjogüji a mbo cja
'naja ngumü.
20 O ẽjẽ c'ua na yeje me na
puncjü nte. Nguec'ua e Jesús
'ñe c'o o̱ discípulo dya mi sö ro
ziji xëdyi.
21 Mi cãrã c'o nte c'o mi
mama c'ü ya mi loco e Jesús.
Nu c'ü nu mamá e Jesús 'ñe c'o
o̱ cjuarma, 'ma o dyäräji c'ü
mi mama c'o nte, o möji c'ua,
ngue c'ua ro ma sijiji e Jesús.
22 Vi 'ñeje a Jerusalén c'o mi
xöpü o̱ ley yo menzumü a Is-
rael. Mi mamaji:
—Bübü demonio cja o̱
mü'bü ne Jesús. Nguetsjë e
Satanás c'ü dya jo c'ü pjös'ü
ne bëzo, nguec'ua pjongü o
demonio.
23 E Jesús o ma't'ü c'ua c'o
nte o xipjiji jña c'ü ro mbãrãji
pje mi mama angueze. O
mama e Jesús:
—¿Ja rgá sö e Satanás ra
pjongü o demonio? Maco
nguetsjë o̱ mbëpji.
24 Cja 'na ndajñiñi c'ü ra
chũtsjëji, ra chjorü 'ma c'o ri
cãrã nu.
25 Cja 'na ngumü, 'ma ra
pötca chũtsjë c'o ri cãrã nu, ra
chjorüji 'ma.
26 Xo nzitjo e Satanás 'ma
ro pjongü c'o demonio, xo ro
chũtsjëji. 'Ma rva cjanu, ¿ja xe
rvá sö ro manda 'ma c'ü?
27 'Dya cjó sö ra cjogü cja o̱
ngumü 'naja bëzo c'ü me na
zëzhi, cja rron jñünbü c'o ri
pë's'i, 'ma dya ot'ü ra jyü'tp'ü
o̱ dyë c'e bëzo c'ü na zëzhi.
Nguec'ua ra sö ra põnbü 'ma
texe c'o ri pë's'i cja o̱ ngumü.

28 O sido o ña e Jesús o
xipjiji:
—Rí xi'ts'iji, texe c'o na s'o
c'o cja'a yo nte ra sö ra per-
donaoji. Xo texe c'o me xipji
na s'o jña, Mizhocjimi xo ra sö
ra perdonaoji.
29 Pero c'o ra zadü o̱ Espíritu
Mizhocjimi ra mamaji o̱ bëpji
o̱ Espíritu Mizhocjimi ngueje
o̱ bëpji c'ü dya jo, nuc'o, dya
ra perdonaoji. Nuc'o, tü o̱
nzhubü c'ü dya ra perdonao
Mizhocjimi.
30 O mama a cjanu e Jesús
na ngueje mi cãrã c'o o
mama: "Bübü demonio cja o̱
mü'bü e Jesús."

La madre y los hermanos de Jesús

31 O säjä c'ua c'ü nu mamá
e Jesús, cja na 'ñeje c'o o̱
cjuarma e Jesús. Mi böbütjoji
a tji. O ndäjäji c'ua c'ü ro ma
xipji e Jesús ro mbedye ro ẽ
ñaji.
32 Nu ja mi bübü e Jesús
mi junrü na puncjü o nte. O
mama c'ua c'o nte o xipjiji e
Jesús:
—Nin mamá 'ñe c'o nin
cjuarma cãrãji a tji, neji c'ü rí
ñaji.
33 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji c'o nte:
—¿Cjó ngueje mi mamágö
'ñe mi cjuarmagö?
34 O jñanda c'ua c'o 'natjo
c'ua mi junrüji. O mama:
—Je bübü va yo ngueje mi
mamágö 'ñe mi cjuarmagö.
35 Na ngueje texe c'o ra tsja
c'ua ja ga ne'e Mizhocjimi,
nuc'o, ngueje mi cjuarmagö
c'o, 'ñe mi cjũgö c'o, 'ñe mi
mamágö.

4

El ejemplo del sembrador

1 E Jesús o ma na yeje cja
c'e zapjü a Galilea. Mi xöpü
c'o nte nu. Cjanu o jmurü
na puncjü nte nu ja mi bübü
angueze. Nuc'ua e Jesús o
dat'ü cja 'na bü'ü; je o mimi
nu. C'e bü mi bübü cja ndeje.
Texe c'o nte mi böbütjoji a
ñünü cja c'e ndeje.
2 Nuc'ua e Jesús o xipjiji na
puncjü jña c'o mi ngue ejem-
plo. O xipjiji a cjava:
3 —Dyäräji c'ü rá xi'ts'iji:
'Na mbonzhëxü o mbedye o
ma mbodü o ndëxü.
4 Nuc'ua 'ma ya ma podü,
bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo
cja 'ñiji nu ja mi cjogü o nte.
O ẽjẽ c'ua c'o s'ü o mbëchiji c'o
ts'indëxü.
5 Bübü o ts'indëxü c'o je
zobütjo cja o mborojo nu ja
dya ma pizhi o jõmü. Dya
mezhe va mbes'e, na ngueje
dya mi jäs'ä na puncjü jõmü.
6 Nuc'ua 'ma o mbes'e e
jyarü, o banü c'o ndëxü o
dyot'üji. Na ngueje dya vi
mbeje o̱ dyüji.
7 Bübü o ts'indëxü c'o o
zobütjo nu ja mi bodü o
ndöbidyi. 'Natjo c'ua va
mbes'eji. Ndajme o nocü c'o
bidyi, nguec'ua dya jyëzi ro
nocü c'o ndëxü. Nguec'ua dya
nguiji.
8 Bübü o ts'indëxü c'o o
zobü c'ua ja ma jo jõmü.
Nuc'o, o nocü, o jogü na
jo. Nzi 'na c'o ndëxü c'o o
mbes'e, bübü c'o o unü treinta

ts'indëxü. Dyaja c'o o unü sesenta; dyaja c'o o unü 'na ciento.

9 'Ma o nguarü o xipjiji a cjanu o mama c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'eji bübü in tsõgueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

El propósito de los ejemplos

10 Nuc'ua 'ma ya mi bübütsjë e Jesús, o ẽjẽ c'o doce discípulo, cja na 'ñeje ja nzi c'o dyaja nte c'o vi dyärä c'o o mama e Jesús. O ẽ dyönüji e Jesús o mamaji:

—¿Pje ne ra mama yo jña yo i̱ xitsijme?

11 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji o dya'c'üji Mizhocjimi rí pãrãji c'ü dya mi pãrã c'o nte 'ma ot'ü; o dya'c'üji rí pãrãji c'ua ja ga manda Mizhocjimi. Yo dyaja nte, rí xipjigö o ejemplo yo.

12 Ngue c'ua zö ra jñandaji y ra dyäräji, pero dya ra mbãrãji pje ne ra mama yo jña. Na ngueje 'ma ro zo o̱ mü'büji, ro nzhogü o̱ mü'büji cja Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi ro perdonao o̱ nzhubüji.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

13 Nuc'ua e Jesús xe o xipjiji:

—¿Cjo dya i̱n pãrãgueji pje ne ra mama yo jña yo cja ró xi'ts'iji? ¿Ja rgá sö rí pãrãgueji pje ne ra mama yo dyaja ejemplo yo rá xi'ts'iji?

14 Nu c'o jña c'o ró xi'ts'iji je a cjava c'o: Nu c'ü podü o ts'indëxü chjëntjovi nu c'ü zopjü o̱ jña Mizhocjimi yo nte. Nu c'o ts'indëxü ngueje o̱ jña Mizhocjimi c'o.

15 O ndëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji, chjëntjoji c'o nte c'o ärä o̱ jña Mizhocjimi, nuc'ua va ẽjẽ e Satanás c'ü dya jo, va ẽ jünbü c'o jña c'o bübü cja o̱ mü'büji.

16 C'o ndëxü c'o o zobütjo cja mborojo, ngueje c'o ärä o̱ jña Mizhocjimi, nuc'ua me mäjä ga 'ñejme c'o.

17 Pero dya si'ch'i cja o̱ mü'büji c'o jña. Nuc'ua 'ma ra ẽjẽ c'ü ra sufridoji 'ñe ra nuji na ü na ngue c'ü ni 'ñejmeji c'o jña, nuc'ua exta tõgüji, dya cja ra sidoji.

18 Nu c'o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o̱ ndö o bidyi, ngue c'o ärä o̱ jña Mizhocjimi.

19 Pero me mbeñeji c'o o̱ bëpjiji, 'ñe me jodüji ja rgá ndõjõji na puncjü o ch'opjü, 'ñe me mäpäji yo bübü cja ne xoñijõmü; cjaji c'o netsjëji. Nguec'ua dya cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

20 C'o ndëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo jõmü ngue c'o nte c'o ärä o̱ jña Mizhocjimi. Nuc'o, ejme co texe o̱ mü'bü c'o. Nguec'ua cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Chjëntjoji c'o ndëxü c'o me xo jogü na jo. Bübü c'o o unü treinta ts'indëxü; dyaja c'o o unü sesenta; dyaja c'o o unü 'na ciento.

El ejemplo de la lámpara

21 Sido o ña e Jesús o xipjiji:

—'Ma tjütüji 'na sivi, dya co'büji co 'naja caja. Dya xo emeji a mbo cja 'na ngama. Je

ẽ's'ẽji nu ja na ts'ijens'e, ngue
c'ua ra jñandaji.
22 C'ua ja ga cja c'o, je xo ga
cjatjonu ín jñagö. Zö dya pãrã
dya yo nte, pje ne ra mama
ín jñagö, pero ra zädä 'ma ra
mbãrãji. Zö bübü o jña c'o
dya mi pãrãji 'ma ot'ü, pero
ra xogü o̱ ndö yo nte, ra unüji
ngüenda ja ga cja.
23 Nu'tsc'eji bübü in tsõgueji,
rí dyäräji na jo yo jña yo rí
xi'tsc'öji.

24 Xo o mama e Jesús o
xipjiji:

—Rí dyätäji na jo yo o̱ jña
Mizhocjimi yo i̱n äräji; ra
dya'c'üji mas rí pãrãji.
25 'Ma rí unnc'eji na jo
ngüenda yo jña, Mizhocjimi ra
dya'c'üji xenda rí tendiogueji
yo. Zö i̱n cjijñiji c'ü ya i̱ pãrãji
'na jña, pero 'ma dya rí unüji
ngüenda, ra jñünnc'üji 'ma c'ü
ts'iquë c'ü ya i̱n pãrãji.

El ejemplo de la semilla que crece

26 Xe o ña e Jesús o mama:

—C'ü ni manda Mizhocjimi
chjëntjovi nza cja 'na bëzo c'ü
podü o ndëxü cja o̱ juajma.
27 'Ma xõmü ĩjĩ c'e bëzo. 'Ma
ya ra jyas'ü, ra nanga ra ma
pëpji. Nu c'o ndëxü c'o o
mbodü nocü c'o. Pero dya
pãrã c'e bëzo ja ga mbes'e c'o,
ni ri ngueje ja ga te'e c'o.
28 Ngue e jõmü c'ü je
cjapü ra te'e c'o ndëxü, 'ñe
ra ngui'iji. Ot'ü ra mbes'e,
nuc'ua ra nocü, cja rron c'os'ü
o̱ nguĩ'ĩji. Nuc'ua ya ra ngui'i
o ndëxü.
29 Nuc'ua 'ma ya ra jogüji ya
ra ndagüji c'ua, na ngueje ya
ni dyot'üji.

El ejemplo de la semilla de mostaza

30 Xe o ña e Jesús o xipjiji:

—Rá xi'ts'iji pje nza cja c'ü
ni manda Mizhocjimi.
31 C'ü ni manda Mizhocjimi,
chjëntjovi nza cja 'na
ndömortasa c'ü o jñü 'na
bëzo, cjanu o ma ndujmü. O
ndömortasa xenda ts'iquë cja
yo dyaja ndöpjindyo.
32 Pero 'ma ra nocü, xenda
na nojo yo, que na ngueje yo
pje nde ma c'ajna, na ndã'ã
yo. Nguec'ua ga ẽjẽ yo s'ü ga
dyät'äji o̱ t'oxüji nu.

El uso que Jesús hacía de los ejemplos

33 Na puncjü ejemplo c'o mi
mama e Jesús ma xipji c'o nte
o̱ jña angueze. O xipjiji texe
yo jña yo mi sö ro tendioji.
34 Dya zopjüji ne ri 'naja jña
c'ü dya ro jyëntspiji 'na ejem-
plo. Pero o xipji na jo c'o o̱
discípulo ja cja. O xipjiji 'ma
mi cãrãtsjëji.

Jesús calma el viento y las olas

35 Nuc'ua c'ü nzhä'ä c'e pa'a
c'ü, o mama e Jesús o xipji c'o
o̱ discípulo:

—Möjö je rá pes'eji 'nan-
guarü a manu cja ne zapjü,
eñe.
36 O 'ñezheji c'ua c'o nte. O
dat'ü e Jesús cja 'na bü. C'o
o̱ discípulo xo o dat'üji nu, o
möji e Jesús. Mi järä nu, ja xe
nzi o ts'ibü'ü c'o xo dat'ü c'o
nte, xo möji e Jesús.

37 Jo ni vü'ü c'ua 'na ndajma
c'ü me ma zëzhi. Me mi pjõ's'ü
c'e ndeje ma mbo'o c'e bü'ü.
Mi cjijñiji ro nizhi ndeje c'e
bü'ü.
38 E Jesús je mi orü cja o̱
squina c'e bü'ü. Ma ĩjĩ. Mi
jũ's'ü o̱ ñi cja 'na almada. C'o o̱
discípulo o zopjüji c'ua e Jesús.
O xipjiji:
—Nu'tsc'e xöpüte, ñanga.
¿Cjo dya i̱ṉ juentsquegöjme?
'Na rá tũgöjme.
39 O nanga c'ua e Jesús. O
huënch'i c'e ndajma. O xipji
c'e ndeje:
—Söya, juemegue.
Cjanu o böbü c'ua c'e nda-
jma; c'o ndeje, dya cja mi
pjõ's'ü.
40 Nuc'ua o mama e Jesús o
xipji c'o o̱ discípulo:
—Nu'tsc'eji, ¿jenga i̱ṉ sũji?
¿Cjo dya i̱ṉ ejmezügöji rí
pjö'c'ügöji?
41 C'o discípulo me mi sũji,
mi pötma mamaji:
—¿Pãrã, pje pjëzhi ne Jesús?
Maco manda ra böbü e nda-
jma 'ñe yo ndeje, y nujyo, ätäji
nu.

5

El hombre endemoniado de Gadara

1 O zät'äji c'ua a Gadara c'ü
bübü a 'nanguarü c'e zapjü a
Galilea.
2 'Ma ya vi mbes'e e Jesús
cja c'e bü, o ẽjẽ c'ua 'na bëzo
c'ü je vi 'ñeje cja panteón cja
campo santo. O ẽ chjëvi e
Jesús.
3 Nu c'e bëzo, mi bübü de-
monio cja o̱ mü'bü. Dya cja
mi bübü cja ngumü c'e bëzo;
ya je mi bübü cja panteón cja
campo santo. Dya cja mi sö ro
ndün't'üji co cadena.
4 Na ngueje ya ma puncjü
vi ndün'tp'üji o̱ dyë 'ñe o̱ ngua
co cadena. Nu c'e bëzo mi
c'üdütjo c'o cadena. Dya mi sö
ro zürüji.
5 Xõmü ndempa mi nzhodü
c'e bëzo cja t'eje 'ñe cja campo
santo. Mi mapjü. Xo mi
jüntsjë o ndojo cja rron dy-
odütsjë o̱ ts'ingue.
6 Nuc'ua c'e bëzo o jñanda
e Jesús 'ma ma ẽjẽ na jẽ. O
cjuañi c'ua c'e bëzo. 'Ma o
zät'ä a jmi e Jesús, cjanu o
ndüñijõmü nu.
7 O mapjü na jens'e o
mama:
—Nu'tsc'e Jesús, o̱ T'its'ü
Mizhocjimi a jens'e, ¿pje i̱ṉ
pë'sc'ü rí ñugue co nutscö? Rí
ö'tc'ügö, dya rí tsjacügö rá ma
sufrido.
8 O mama a cjanu na ngueje
e Jesús o mama:
—Nu'tsc'e demonio,
pedyegue cja ne bëzo.
9 E Jesús o dyönü c'ua c'e
demonio:
—¿Pje ni chjũtsc'e?
Cjanu o ndünrü c'ua:
—Ni chjũzü Legión na
ngueje na puncjüzüjme, eñe.
10 C'e demonio c'ü mi chjũ
Legión mi ötü na puncjü e
Jesús c'ü dya ro manda c'o
demonio ro mbedyeji cja c'e
xoñijõmü.
11 Mi cãrã na puncjü o cuchi
cja c'e t'eje ma ñõnüji.
12 Nuc'ua c'o demonio o
dyötüji e Jesús o xipjiji:
—Chäcjöjme nu cja yo cuchi
ngue c'ua je rá quich'igöjme
nu.

13 Nuc'ua e Jesús o jyëzi c'ua
c'o demonio ro möji nu cja
c'o cuchi. O mbedye c'ua c'o
demonio cja o̱ mü'bü c'e bëzo.
Je ma nguich'iji c'ua cja c'o
cuchi. Nuc'ua texe c'o cuchi
cjanu o zöbuji cja c'e dyä'ä, o
ma jyäji nu cja c'e ndeje. O
tsjünt'üji nu. C'o cuchi mi sö
yeje mil c'o.
14 O cjuañi c'ua nu c'o mi
c'as'ü c'o cuchi. O ma cöxteji
cja c'e jñiñi 'ñe texetjo c'ua ja
mi cjogüji. O mbedye c'ua c'o
nte cja c'e jñiñi, o ma nuji pje
na mbëjë c'o vi ts'a.
15 O zät'äji c'ua ja mi bübü
e Jesús, o chöt'üji nu c'e bëzo
c'ü vi mbedye c'o demonio.
Mi junrü c'e bëzo, ya mi je'e o̱
bitu, ya vi ndümbeñe. O zũji
c'ua.
16 O ña c'ua c'o nte c'o vi
jñanda, o xipjiji c'o ma säjä ja
va tsja e Jesús va pjongü c'o
demonio c'o mi bübü o̱ mü'bü
c'e bëzo. Nde xipjiji ja va ma
nguich'i c'o demonio cja c'o
cuchi.
17 Nuc'ua c'o nte ya mbürü
o dyötüji e Jesús ro mbedye
nu ja je mi jnorü o̱ xoñijõmü
anguezeji.
18 O dat'ü c'ua e Jesús cja
c'e bü. Nuc'ua c'e bëzo c'ü
vi pjombgü demonio cja o̱
mü'bü mi ötü e Jesús c'ü ro
mëvi.
19 Pero e Jesús dya jyëzi ro
mëvi, o xipji:
—Nzhogü, ma in nzungue.
Rí xipji c'o in dyocjeji
texe c'ua ja va juen'tsc'e
Mizhocjimi 'ñe c'ua ja va
mböxc'ü, embe.
20 O ma c'ua c'e bëzo cja c'o
dyëch'a jñiñi c'o xiji Decápolis,
o ma mama texe c'o vi tsja
e Jesús 'ma o juentse. Texe
c'o nte me mi dyönütsjëji ja va
jocü e Jesús c'e bëzo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

21 'Ma ya mi bübü e Jesús cja
c'e bü, cjanu o möji c'ua c'ü
'na lado c'e zapjü. 'Ma o zät'äji
nu, o jmurü c'ua na puncjü o
nte a ñünü c'e ndeje nu ja mi
bübü e Jesús.
22 O ẽjẽ c'ua 'naja bëzo c'ü
mi chjũ Jairo. Nuc'ü, mi xo'ñi
nu cja 'na nitsjimi a Israel.
O jñanda mi bübü e Jesús, o
ndüñijõmü c'ua cja o̱ jmi.
23 Mi mama c'e bëzo mi ötü
e Jesús:
—Nu c'ü ín xunt'igö ya ngue
ra ndũ. Xä'dä rí ma 'ñe's'e in
dyë, ngue c'ua ra jogü y ra
bübütjo.
24 O ma c'ua e Jesús, o mëvi
c'e bëzo. Me ma puncjü nte mi
pöji e Jesús, me mi chütüji ma
möji.
25 Xo mi pa 'na ndixũ c'ü ya
vi mezhe doce cjë c'ü mi dagü
o cji.
26 Ya vi dyät'ä cja na puncjü
o médico, hasta ya vi ndeze
texe o̱ merio. Pero dya cjó sö
ro jocü; xenda mi cjatjo, sido
mi sufrido.
27 C'e ndixũ o dyärä c'o mi
mamaji c'o mi cja e Jesús.
Nuc'ua c'e ndixũ je mi pa a
xütjü e Jesús; o ndönbü c'ua o̱
bitu.
28 Na ngueje mi cjijñi
c'e ndixũ: “Nguextjo c'ü
rá tjönbü o̱ bitu nu, exta
ndixqui”, eñe.

29 Exo böbü c'ua c'o cji c'o
mi dagü. Exo zö c'ua c'ü ya vi
jogü c'o me mi sufrido.
30 O mbãrã e Jesús c'ü cjó c'o
vi jocü. O ñezhe a nde c'o nte,
o mama:
—¿Cjó ngue c'ü o ndönngü
ín bitu?
31 O ndünrü c'ua c'o o̱
discípulo o xipjiji:
—Nu'tsc'e i̱ṉ cjague t'önü
cjó ngue c'ü o ndö'tc'ü in bitu.
Maco me nzhü'ü yo nte, me
s'ixc'igueji, embeji.
32 Pero e Jesús mi janda
texe cja c'o nte ngue c'ua
ro jñanda cjó mi ngue c'ü vi
ndötpü o̱ bitu.
33 C'e ndixũ mi pãrã c'ü
ngue e Jesús vi jocü. Nguec'ua
o ndüñijõmü cja o̱ jmi, cjanu
o xipji c'ua c'ü mi ngue
angueze vi ndönbü o̱ bitu
ngue c'ua ro ndis'i. Nu c'e
ndixũ me mi sũ, me mi mbĩ.
34 O mama c'ua e Jesús o
xipji c'e ndixũ:
—Nu'tsc'e süngü, ya jotsc'e
dya, na ngueje i̱ 'ñejmezügö
c'ü ro sö ro jo'c'üts'ü. Me
rí mäjä rgui ma dya; dya
cja rí sögue dya, c'ü me mi
sufridogue.
35 'Ma xe ma ña e Jesús, o
säjä c'ua 'naja c'ü je vi 'ñeje cja
o̱ ngumü e Jairo, o ẽ xipji e
Jairo:
—Nu c'ü rvá ẽcjö, nu c'ü in
xunt'i ya ndũ c'ü. Dya cja ni
jyodü rí xipji ne xöpüte ra ẽjẽ
nu.
36 E Jesús dya tsjapü
ngüenda c'o mi mamaji. C'ü
o tsja, o xipji c'e bëzo c'ü mi
xo'ñi:
—Dya rí sũ'ũ. Extí jñunt'ü
in mü'bü c'ü ra bübütjo c'ü in
xunt'igue.
37 Nuc'ua e Jesús o zidyi e
Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan
c'ü nu cjuarma e Jacobo ro
möji angueze. Nguextjo c'o o
möji cja o̱ ngumü c'e bëzo c'ü
mi xo'ñi cja c'e nitsjimi. Dya
jyëzi c'o dyaja ro möji.
38 O zät'äji c'ua cja c'e
ngumü. O jñanda e Jesús c'o
nte c'o mi cãrã nu, me mi
mapjü ma huëpiji c'e añima.
39 Nuc'ua e Jesús o cjogü a
mbo. O mama c'ua o xipjiji:
—¿Jenga me i̱ṉ mapjü gui
huëpiji ne xunt'i? Dya tũ nu,
ĩjĩtjo.
40 Nuc'ua c'o nte o nden-
betjoji e Jesús va tsjapüji
burla. Nuc'ua e Jesús, c'ü o
tsja, o pjongü a tji c'o nte.
Cjanu o tsjocü c'ü nu papá 'ñe
c'ü nu mamá c'e xunt'i, cja na
'ñe c'o jñi discípulo c'o mi dyoji
e Jesús. Nuc'o, 'ñe e Jesús o
cjogüji a mbo nu ja ma o'o c'e
xunt'i.
41 Nuc'ua e Jesús o pënchp'i
o̱ dyë c'e xunt'i, o xipji:
—Talita, cumi, o 'ñembe.
C'o jña c'o, ne ra mama:
Nu'tsc'e xunt'i, rí xi'ts'i, ñanga.
42 O nanga c'ua c'e xunt'i, o
nzhodü c'ua. Ya mi pë's'i doce
cjë'ë c'e xunt'i. Me co zũ c'ua
c'o mi cãrã nu. Dya mi pãrãji
pje ro nguijñiji.
43 Nuc'ua o xipji e Jesús
anguezeji c'ü dya cjó ro xipjiji
c'ü vi jñandaji. Cjanu o mama
ro unüji pje ro zi c'e xunt'i.

6

Jesús en Nazaret

1 Cjanu o mbedye c'ua nu
e Jesús, o ma nu ja mi men-
zumü. O möji c'o o̱ discípulo.
2 Nuc'ua c'e pa c'ü mi söyaji,
o mbürü o xöpü yo nte a mbo
cja c'e nitsjimi. Na puncjü nte
c'o mi ärä, me mi önütsjëji mi
mamaji:
—¿Cjó jíchi ne bëzo? ¿Ja va
mbãrã nu, 'ñe ja ga tsja c'o me
na nojo c'o nunca rí ärägöji?
3 ¿Cjo dya nguejnu e yaxü
nu, o̱ t'i e María? ¿Cjo dya
ngue nu cjuarma e Jacobo 'ñe
e José 'ñe e Judas 'ñe e Simón?
¿Cjo dya xo bübü c'o o̱ cjũ cja
ne jñiñi va?, eñeji.
Nguec'ua ma ünbüji e Jesús.
4 E Jesús o xipji c'ua
anguezeji:
—'Na profeta nde re-
spetaoji nu ja dya ri men-
zumü y ätäji. Pero nu ja ri
menzumü, dya respetaoji c'ü.
Ni xo ri ngue c'o o̱ dyoji, ni ri
ngue c'o ri cãrã o̱ ngumü, dya
xo respetaoji c'ü, embeji.
5 E Jesús dya sö ro tsja c'o
na nojo cja c'e jñiñi. Nguextjo
o 'ñe's'e o̱ dyë ja nzi c'o mi
sö'dyë. O jocüji c'ua.
6 Me mi cjijñi e Jesús
na ngueje dya mi ejmeji
angueze. Nuc'ua e Jesús o ma
cja c'o ts'ijñiñi c'o bëxtjo mi
järä, o ma xöpü c'o nte.

Jesús manda a los discípulos a predicar

7 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü c'o
doce o̱ discípulo ro ẽjẽji cja o̱
jmi. Cjanu o ndäjäji c'ua nde
yeje nde yeje ro ma zopjüji c'o
nte. Xo o unüji c'ü ja rvá sö
ro pjongüji o demonio cja o̱
mü'bü yo nte.
8 O xipjiji, dya pje ro
ndunüji c'o rví jyodüji cja
'ñiji. Nguextjo 'na ch'äjä c'ü
ro jñünü nzi 'najaji. Dya ro
ndunüji xëdyi ne ri ngueje
merio. Dya xo ro nganaji
mape.
9 Nguextjo o tjĩza ro
ndin'ch'iji. Dya xo ro jyänsp'ä
o̱ bituji.
10 Xo o mama e Jesús o
xipjiji:
—Cja ngumü c'ua ja rí
sät'äji, je rí oxüji nu hasta
'ma cja rí ñe rí pedyeji, dya rí
pötqueji ngumü rgui oxqueji.
11 'Ma rí sätc'eji cja 'na jñiñi,
'ma dya ra säc'eji, 'ma dya
ra dyä'tc'äji c'o rí xipjiji, rí
pedyeji 'ma nu. Rí jyä'bäji
o jõmü c'o ya rguí jyäs'ä
in cuaji, ngue c'ua ra unü
ngüenda c'o menzumü nu,
que vi tsjaji na s'o, dya
säc'eji. Na cjuana rí xi'tsc'öji,
nu pa c'ü ra tjün ngüenda,
xenda ra sufrido c'o cãrã c'e
jñiñi c'ü, que na ngueje ra
sufrido c'o mi cãrã a Sodoma,
'ñe a Gomorra c'o o chjotü
Mizhocjimi mi jinguã na
ngueje c'ü me ma s'oji.
12 Nuc'ua c'o discípulo o
möji c'ua. O ma zopjüji c'o
nte. Mi xipjiji c'ü mi jyodü
ro nzhogü o̱ mü'büji.
13 Mi pjongüji na puncjü
o demonio cja o̱ mü'bü c'o
nte. Xo mi cosp'üji aceite
na puncjü c'o mi sö'dyë, y o
jocüji.

La muerte de Juan el Bautista

14 E Herodes c'ü mi manda
a Galilea, o dyärä texe c'o na
nojo c'o mi cja e Jesús, na

ngueje texetjo me mi mama
c'o nte c'o. O mama c'ua e
Herodes:
—E Juan c'ü mi jichi yo nte
cja ndeje, ya tetjo, ya bübütjo
na yeje. Nguec'ua na zëzhi
angueze ga tsja'a na puncjü
c'o na nojo, embeji.
15 Bübü c'o mi mama:
—C'ü cja yo me na nojo,
ngueje c'e profeta Elías c'ü ya
ẽjẽ na yeje.
Dyaja c'o mi mama:
—Ngueje 'naja profeta c'ü
chjëntjovi nza cja c'o profeta
c'o mi cãrã mi jinguã.
16 Pero e Herodes 'ma o
dyärä o mama:
—C'ü cja'a yo, ngueje e Juan
c'ü ró mandagö o jñüpcüji o̱
ñi. Ya te'etjo c'ü, embeji.
17 Ngue e Herodes c'ü vi
manda o ma zürüji e Juan;
cjanu o ngot'üji c'ua a pjörü.
O tsja a cjanu e Herodes na
ngueje, 'ma xe mi bübütjo e
Juan, e Herodes vi chjüntüvi
c'ü nu bëpe c'ü mi chjũ
Herodías. Nu c'e ndixũ mi
ngue o̱ su e Felipe c'ü nu
cjuarma e Herodes.
18 Nguec'ua o mama e Juan
o xipji e Herodes:
—Dya sö rí 'ñejegue nu su
nin cjuarma, embe.
19 Nuc'ua e Herodías me mi
ünmbü e Juan. Me mi ne ro
mbö't'ü, pero dya mi sö.
20 Na ngueje e Herodes
mi sũ e Juan, na ngueje mi
pãrã mi ngueje 'naja bëzo
c'ü mi cja c'ua ja nzi ga
ne Mizhocjimi. Nguec'ua e
Herodes dya mi jëzi cjó pje
ro tsjapü e Juan. Me mi mäjä
e Herodes ma dyärä c'o mi
mama e Juan, pero dya go
creo na ngueje mi yembeñe.
21 O ẽ c'ua 'na nu pa'a,
o chöt'ü e Herodías ja rvá
mbö't'ü e Juan. C'e pa c'ü, vi
säs'ä o̱ cjë e Herodes. O tsja
mbaxua e Herodes. O zojnü
c'o mi menzumü a Galilea c'o
pje mi pjëzhi 'ñe c'o jmu 'ñe c'o
comandante.
22 Nuc'ua c'ü o̱ xunt'i e
Herodías o ẽ neme a jmi nu
c'o mi cãrã cja c'e mbaxua.
Me go mäjä c'ua e Herodes
'ñe c'o mi cãrã nu. Nuc'ua e
Herodes c'ü mi rey o xipji c'e
xunt'i:
—Dyötcü texe c'ü rí ñe, nde
rá da'c'ü.
23 Xo o mama:
—C'ua ga mbãrã Cjimi 'ma
pje rí dyötcü, zö ri ngue nde'e
c'o rí mandagö, nutscö rá
da'c'ü, eñe e Herodes.
24 O mbedye c'ua c'e xunt'i,
o ma xipji c'ü nu mamá:
—Xitsi, ¿pje rá ötü e
Herodes?
O ndünrü c'ua c'ü nu mamá
o xipji:
—Dyötpü o̱ ñi e Juan c'ü mi
jichi cja ndeje yo nte.
25 Nuc'ua nzi va cjogü c'e
xunt'i nu ja mi bübü c'e rey
Herodes, o xipji:
—Rí negö extí dyacü o̱ ñi
e Juan c'ü mi jichi yo nte,
jñüncü cja 'na tramojmü, eñe
c'e xunt'i.
26 Me co nguijñi c'ua c'e rey
Herodes. Pero jo ni mbeñe
c'ü vi nädä Cjimi, 'ñe c'ü ya vi
dyärä c'o nte c'o ma cã'ã nu;
nguec'ua dya o ne ro xipji c'e
xunt'i c'ü dya ro unü.
27 C'e rey jo ndäjä c'ua 'na
xondaro c'ü ro ma jñüpcü o̱ ñi

e Juan. O ma c'ua c'e xondaro,
o ma jñüpcü o̱ ñi e Juan nu cja
c'e pjörü.
28 Cjanu o jün c'ua cja 'na
tramojmü, cjanu o unü c'e
xunt'i. Cjanu o ma c'ua c'e
xunt'i o ma unü c'ü nu nana.
29 Nuc'ua c'o o̱ discípulo e
Juan, 'ma o dyärä mi mamaji
c'ü vi bö't'ü e Juan, o möji o
ma nduns'üji o̱ cuerpo. Cjanu
o ma dyögüji c'ua.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

30 Nuc'ua c'o discípulo c'o vi
ndäjä e Jesús o nzhogüji nu ja
mi bübü angueze, o xipjiji e
Jesús texe c'o vi tsjaji 'ñe c'o vi
xöpüji c'o nte.
31 Ma puncjü nte c'o mi ma
mi 'ñeje, nguec'ua e Jesús 'ñe
c'o o̱ discípulo dya mi sö ro
ziji xëdyi. Nguec'ua o mama e
Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:
—Möjö nu ja dya cjó ndeñe.
Rá cãrãtsjëji nu ngue c'ua rá
söyaji 'na ndajme, eñe.
32 O mötsjëji c'ua cja 'naja
bü o zät'äji nu ja dya mi cãrã
o nte.
33 Na puncjü nte c'o o
jñanda 'ma o möji. O mbãrãji
mi ngueje e Jesús 'ñe c'o o̱
discípulo. Nguec'ua c'o nte
o mbedyeji cja c'o jñiñi o
nzhodütjoji va möji. Ot'ü o
zät'ä c'o nte nu ja ro zät'ä e
Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo.
34 'Ma o mbes'e e Jesús cja
c'e bü, o jñanda ya mi cãrã na
puncjü nte. Mi chjëntjoji nza
cja o ndënchjürü 'ma dya cjó
pjörü. E Jesús me mi juentse
c'o nte. O mbürü o xöpüji c'ua,
o xipjiji na puncjü jña.
35 Nuc'ua 'ma ya o nzhä'ä, o
ẽjẽ c'o o̱ discípulo e Jesús cja o̱
jmi angueze, o xipjiji:
—Ya nzhä'ä. Nu va rí cãrãji,
ndajyadü va.
36 Xipji yo nte ra möji cja
yo jñiñi yo bëxtjo, 'ñe a ma a
ñünü c'ua ja cãrã o nte, ngue
c'ua ra ndõmüji pje ra ziji.
37 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu'tsc'eji rí unügueji pje
ra ziji.
Anguezeji o ndünrüji o ma-
maji:
—¿Cjo i̱ṉ ne rá ma tõmüjme
ye mil mbëxo o tjõmëch'i c'ü rá
unüjme c'ü ra ziji?
38 O ndünrü c'ua e Jesús, o
dyönüji:
—¿Ja nzi tjõmëch'i i̱ṉ jünji?
Ma ñuji.
O ma nuji c'ua. Cjanu o ẽji
c'ua, o mamaji:
—Rí jünjme tsi'ch'a tjõmëch'i
cja na yeje jmõ'õ.
39 O mama c'ua e Jesús o
xipji c'o o̱ discípulo:
—Xipjiji yo nte ra mimiji
cja o t'ëbi. Nde ra jyadüji rgá
mimiji, embeji.
40 Nuc'ua c'o nte o mimiji. O
xõgüji, bübü c'o nde mi ciento
va mimiji. Bübü c'o nde mi
cincuenta va mimiji.
41 Nuc'ua e Jesús o jñü
c'o tsi'ch'a tjõmëch'i 'ñe c'o
yeje jmõ. Cjanu o nä's'ä
c'ua a jens'e va unü na pöjö
Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi
c'ua c'o tjõmëch'i. Cjanu o unü
c'o o̱ discípulo ngue c'ua ro
unüji c'o nte. Xo o xënmbiji
texeji c'o yeje jmõ'õ.
42 O ziji texeji o nijmiji.

43 Nuc'ua c'o discípulo o
nguis'iji c'ua c'o tjõmëch'i 'ñe
c'o jmõ c'o o mboncjütjo. O
nizhitjo doce bos'i.
44 Nu c'o bëzo c'o o zi c'o
tjõmëch'i 'ñe c'o jmõ mi sö
tsi'ch'a mil.

Jesús camina sobre el agua

45 Nuc'ua e Jesús o xänbä
c'o o̱ discípulo ro dat'üji cja
c'e bü'ü, ro möji a Betsaida
cja c'ü 'nanguarü c'e taza-
pjü. Nuc'ua 'ma ya mi ma c'o
discípulo, e Jesús o xipji c'o nte
ro möji o̱ ngumüji.
46 Nuc'ua 'ma ya vi ma c'o
nte, o ma e Jesús cja 'na t'eje,
o ma dyötü Mizhocjimi.
47 Nuc'ua 'ma ya vi xõmü,
nu c'e bü'ü ya mi pa a nde cja
c'e tazapjü. Pero e Jesús mi
'natsjë a ñünü cja c'e ndeje.
48 O jñanda e Jesús dya mi
sö c'o o̱ discípulo ro ndütüji c'e
bü na ngueje c'e ndajma mi
'ñeje nu ja mi möji. Nuc'ua
'ma ya ma 'ñetsajõmü, o ma e
Jesús mi nzhodü a xes'e cja c'e
ndeje; mi ma nu ja ma cã'ã c'o
o̱ discípulo cja c'e bü'ü. Mi ne
ro cjogütjo e Jesús.
49-50 Nuc'ua c'o o̱ discípulo,
'ma o jñandaji ma nzhodü e
Jesús a xes'e cja c'e ndeje, mi
cjijñiji mi ngueje 'na piche.
Me co zũji texeji. O mapjüji o
mamaji:
—Chjã, 'na piche nu va ẽ
nu, eñeji.
Nuc'ua e Jesús o zopjüji o
xipjiji:
—Nguezgö. Zëchi in
mü'büji, dya rí sũgueji.
51 O dat'ü c'ua e Jesús cja
c'e bü nu ja ma cã'ã c'o o̱
discípulo. O söya c'ua c'e nda-
jma. C'o discípulo me mi sũji
me mi dyönütsjëji ja va zädä
c'ü o söya c'e ndajma.
52 Na ngueje dya mi pãrãji
pje mi ne ro mama 'ma o
tsjapü e Jesús o puncjü c'o
tjõmëch'i. Ma me o̱ mü'büji,
dya mi sö ro nguijñiji pje mi
ne ro mama c'o na nojo c'o mi
cja e Jesús.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

53 O zät'äji c'ua cja 'nan-
guarü c'e zapjü cja c'e
xoñijõmü c'ü xiji Genesaret.
O ndün't'üji na jo c'e bü'ü.
54 'Ma o mbes'eji cja c'e
bü'ü, c'o nte c'o mi cãrã nu,
exo mbãrãji mi ngue e Jesús
c'ü vi säjä.
55 O ma cöxteji texe cja c'e
jñiñi. Cjanu o mbürü o sinpiji
e Jesús c'o mi sö'dyë co texe c'o
ma os'üji. O sinpiji nu c'ua ja
mi äräji mi bübü e Jesús.
56 Texe c'ua ja mi sät'ä e
Jesús, cja o ts'ijñiñi 'ñe cja o
ndajñiñi 'ñe cja o ngumü c'o
mi järätsjë cja batjü, mi emeji
nu c'o mi sö'dyë cja o 'ñiji. C'o
nte o dyötüji e Jesús c'ü ro
ndötpüji zö ri nguextjo o̱ fleco
c'ü o̱ bitu angueze. Texe c'o o
ndötpü, o ndis'i c'o.

7

Lo que hace impuro al hombre

1 Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o
mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi, o
mbedyeji a Jerusalén o säjäji
cja e Jesús.

2 O jñandaji c'ü dya o xindyë
c'o o̱ discípulo e Jesús ante c'ü
ro ziji o xëdyi.
3 Nu c'o fariseo 'ñe c'o dyaja
menzumü a Israel mi cjaji
c'ua ja nzi ma tsja o̱ tjũrü c'o
o̱ mboxtitaji. Nguec'ua dya
ra ziji xëdyi 'ma dya ot'ü ra
xindyëji.
4 'Ma ra nzhogüji cja
chõjmü, cja ra ziji xëdyi 'ma
ya ra nguarü ra xindyëji na jo.
Na puncjü tjũrü c'o mi sũpüji.
Mi xibiji o xalo 'ñe o s'äbä 'ñe
o mojmü c'o mi dyavo metal.
5 Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o
mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi o
xipjiji e Jesús o mamaji:
—¿Jenga yo in discípulogue,
dya sũpüji yo tjũrü yo o
zocüzüji c'o mi tataji? Maco
dya xindyëji 'ma siji o xëdyi.
6 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu'tsc'eji i̱ṉ cjapqueji
c'ü me na jotsc'eji, pero
dya cjuana. Na cjuana c'ü
o mama e Isaías c'ü ja ga
cjatsc'eji. O mama a cjava va
pätpä Mizhocjimi:
Nujyo nte yo, sũcö yo, pero
nguextjo co o̱ neji.
O̱ mü'büji, na jẽ jyadü co
nuzgö.
7 Bë ga zũcö yo. Jizhiji yo
o̱ tjũrü o nte, cjapüji
c'ü ri ngueje o̱ jña
Mizhocjimi yo jizhiji,
eñe e Isaías.
8 Dya i̱ṉ cjaji c'ü manda
Mizhocjimi. Ngueje c'o o̱
tjũrü yo nte c'o i̱ṉ cjaji.
9 Xo o xipjiji:
—I̱ṉ cjijñiji na jo c'ü i̱ṉ cjaji.
Dya i̱ṉ cjapüji ngüenda c'ü
manda Mizhocjimi, ngue c'ua
gui tsjatsjëji in chjũrüji.
10 O mama a cjava e Moisés:
“S'iyaji nin tataji, 'ñe nin
nanaji. C'ü ra zadü nu tata
o nu nana, ra mbö't'üji c'ü”,
eñe e Moisés.
11 Pero nu'tsc'eji i̱ṉ
mangueji 'ma pje ni jyodü c'o
nu tata 'naja nte, sö ra mama
c'e nte ra xipji c'o nu tata:
“Dya sö rá pjöxc'üvi. Ya ró
mama rá unügö Mizhocjimi
texe c'o ro sö ro da'c'üvi”, ra
'ñembevi.
12 Nguec'ua dya cja i̱ṉ jëziji
pje xe ra unü c'ü nu tata 'ñe
c'ü nu nana.
13 A cjanu i̱ṉ cjapüji c'ü
dya ni muvi c'ü mama
Mizhocjimi, na ngueje i̱ṉ
jizhiji yo o̱ tjũrü c'o nin
mboxtitaji. Na puncjü c'o i̱ṉ
cjaji a cjanu.
14 Nuc'ua e Jesús o xipji na
yeje c'o nte:
—Chëzhiji a 'ñecjua. Dyätcäji
i̱ṉ texeji, ngue c'ua rí pãrãji ja
ga cja'a.
15 Dya ngueje o jñõnü c'o ra
zi 'na nte c'ü ra tsjapü ra tsja
c'o na s'o. C'ü ra tsjapü ra tsja
na s'o, ngue c'o na s'o c'o ra
nguijñi a mbo o̱ mü'bü.
16 Nu'tsc'eji bübü in tsõji, rí
dyäräji yo jña yo.
17 Nuc'ua e Jesús o xõgü cja
c'o nte, o cjogü a mbo c'e
ngumü. Nuc'ua c'o o̱ discípulo
e Jesús o dyönüji pje mi ne ro
mama c'o jña c'o cja vi mama
angueze.
18-19 O ndünrü c'ua e Jesús o
mama:
—¿Cjo xo 'ñetsc'eji xo
bë'tsc'eji rí pãrãgueji ja cja c'o
jña c'o cja ró mangö? O jñõnü

c'o si 'naja nte, dya s'onbü o̱ mü'bü, na ngueje je sät'ä cja o̱ pjeme, y je nde ni mbedye a ndü'bü c'o.

A cjanu o mama e Jesús c'ü nde na jo texe o jñõnü c'o pje nde si yo nte.

20 Xe o ña e Jesús o mama:

—Nu c'o bübü cja o̱ mü'bü 'na nte ngue c'o ni s'onbü c'e nte c'ü.

21-22 Na ngueje je ngueje cja o̱ mü'bü yo nte, nu ja ni 'ñeje c'o pjeñe c'o na s'o, nguec'ua ga tsãji o ndixũ, 'ñe yo ndixũ tsãji o bëzo, 'ñe cjaji a cjanu c'o pje nde na s'o, 'ñe pje c'o põnüji, 'ñe pö't'üteji, 'ñe nepeji c'o pë's'i yo nu minteji, 'ñe nuji na ü, 'ñe ojnüteji, 'ñe cjaji texe c'o va ẽjẽ o̱ pjeñeji, dya c'a's'üji, 'ñe envidiaji, 'ñe santeji, 'ñe cjapütsjëji na nojo, 'ñe dya pãrãji pje na mbëjë c'o na jo.

23 Texe yo na s'o nguejyo ni s'odü o̱ mü'bü 'naja nte, na ngueje je ni 'ñeje cja o̱ mü'bü.

Una mujer extranjera que creyó en Jesús

24 Nuc'ua o mbedye nu e Jesús, o ma cja c'o jñiñi a Tiro 'ñe a Sidón. O cjogü a mbo cja 'na ngumü. Mi ne c'ü dya cjó ro mbãrã cjo mi bübü nu; pero o mbãrãji.

25 'Naja ndixũ o dyärä mi mamaji mi bübü e Jesús. C'ü o̱ ts'ixunt'i c'e ndixũ mi bübü demonio cja o̱ mü'bü. Nuc'ua c'e ndixũ o ma nu ja mi bübü e Jesús; o ndüñijõmü cja o̱ jmi.

26 C'e ndixũ je mi menzumü a Fenicia c'ü tsja a Siria. Dya mi menzumü cja c'o mi Israel. C'e ndixũ o dyötü e Jesús ro pjongü c'e demonio cja c'ü nu ts'ixunt'i.

27 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Ot'ü ra zi'i yo t'i; na ngueje dya jo ra jñünbüji o̱ xëdyi yo t'i, c'ü ra panbaji o dyo'o.

28 O ndünrü c'ua c'e ndixũ o xipji:

—Jãgã, na cjuana c'ü i̱n mangue, ín Jmuts'ügö. Pero zö jyëntsquijme dyo'o c'o in menzumügueji a Israel, i̱n pãrãgue ja ga cja yo dyo'o, si'iji c'o ngünxëdyi c'o jäbä cja mexa, c'o jä'bä c'o ts'it'i.

29 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Na jo c'ua ja gui mangue. Nguec'ua sö rí nzhogü cja in nzungue. C'e demonio ya mbedye cja in xunt'i.

30 O ma c'ua c'e ndixũ, o zät'ä o̱ ngumü. O nu'u ya vi mbedye c'e demonio cja c'e xunt'i, ya mi söya c'e xunt'i.

Jesús sana a un sordomudo

31 Nuc'ua e Jesús o mbedye na yeje cja c'o jñiñi c'o mi järä a Tiro, o cjogü cja c'o jñiñi c'o mi järä a Sidón 'ñe a Decápolis. O zät'ä cja c'e zapjü a Galilea.

32 O sinpiji c'ua 'naja bëzo c'ü mi ngogõ, xo mi c'üjne c'e bëzo. O dyötüji e Jesús ro 'ñe's'e o̱ dyë cja c'e bëzo.

33 E Jesús o xõcü c'ua c'e bëzo c'ü mi ngogõ. O c'uã't'ã c'ua o̱ ñidyë cja o̱ ngõ'õ. Cjanu o zos'ü o̱ ñidyë, o ndötpü c'ua o̱ c'ijñi c'e bëzo.

34 O nä's'ä c'ua a jens'e e Jesús. O yeya, o mama c'ua:

—Efata, eñe.
C'e jña ne ra mama: “Xogü.”
35 Ya o dyärä c'ua c'e bëzo.
Xo o jogü c'ua o̱ c'ijñi, o ña c'ua
na jo.
36 E Jesús o manda c'ua c'ü
dya cjó ro ma xipjiji c'ü vi tsja
angueze. Pero 'ma o xipjiji
dya ro mamaji, xenda mi ma-
maji c'ua.
37 Me mi sũ c'ua c'o nte, mi
mamaji:
—Me na jo texe yo cja'a ne
bëzo nu. Cjapü ra dyärä yo
ngogõ, 'ñejyo ngone cjapü ra
ña'a.

8

Jesús da de comer a cuatro mil personas

1 Dya mezhe c'ua, o jmurü
na yeje na puncjü o nte. Mi
ojtjo pje ro ziji. Nuc'ua e Jesús
o ma't'ü c'o o̱ discípulo c'ü je
ro chëzhiji cja o̱ jmi, cjanu o
xipjiji:
2 —Rí juentscö yo nte, na
ngueje ya pa jñipa c'ü ya ró
cãrãgöji va, y dya cja jünji pje
ra ziji.
3 'Ma rá täjäji ra möji o̱
ngumüji c'ü dya ra ziji o xëdyi,
ra tõgüji cja 'ñiji. Cãrã yo vi
'ñeje na jẽ.
4 O ndünrü c'ua c'o o̱
discípulo o xipjiji e Jesús:
—¿Ja ri bübü va o tjõmëch'i
c'ü rguí nijmi yo nte yo na
puncjü? Na ngueje rí cãrãgöji
va cja ne ndajyadü.
5 O ndünrü c'ua e Jesús o
dyönüji:
—¿Ja nzi tjõmëch'i i̱n
jüngueji?
Anguezeji o mamaji:
—Yenchotjo yo rí jünjme.
6 Nuc'ua e Jesús o manda
c'ua c'o nte ro mimiji a jõmü.
Cjanu o jñü c'ua c'o yencho
tjõmëch'i. Cjanu o unü na pöjö
Mizhocjimi. Cjanu o xëdyi
c'ua c'o tjõmëch'i, cjanu o unü
c'o o̱ discípulo. Nuc'ua c'o o̱
discípulo o unüji c'ua c'o nte'e.
7 Xo mi jünji ja nzi ts'ijmõ.
E Jesús xo o unü na pöjö
Mizhocjimi c'o jmõ, cjanu o
xipji c'o o̱ discípulo xo ro unüji
c'ua c'o nte.
8 O ziji c'ua; o nijmiji na jo.
Nuc'ua o nguis'itjoji c'ua c'o
ts'ipëraso c'o vi mboncjütjo. O
nizhi yencho bos'i c'o.
9 Nu c'o nte c'o o zi, mi nziyo
mil c'o. Nuc'ua e Jesús o xipji
c'ua c'o nte ro möji o̱ ngumüji.
10 Cjanu o dat'ü c'ua cja c'e
bü'ü co c'o o̱ discípulo. O möji
c'ua cja c'o jñiñi a ma a Dal-
manuta.

Los fariseos piden una señal milagrosa

11 'Ma ya vi zät'äji nu, o säjä
c'ua c'o fariseo. O ẽ zöji o jña
e Jesús. O dyötüji c'ü pje ro
jñandaji c'ü rví 'ñeje a jens'e,
ngue c'ua ro mbãrãji pje mi
pjëzhi e Jesús.
12 O yeya e Jesús o xipjiji:
—Yo nte yo cãrã yo cjë dya,
¿jenga örüji pje ra jñandaji
ngue c'ua ra mbãrãji pje
pjëtscö? Na cjuana c'ü rí
mangö, dya ra ch'unüji c'ü ra
jñandaji.
13 O ma c'ua e Jesús o
zogütjo c'o fariseo. O dat'ü cja
c'e bü, o möji c'o o̱ discípulo
c'ü 'na lado cja c'e zapjü.

La levadura de los fariseos

14 C'o o̱ discípulo e Jesús,
'natjo tjõmëch'i c'ü vi jñünüji
'ma o dat'üji cja c'e bü, na
ngueje vi jyombeñeji.
15 Nuc'ua e Jesús o xipjiji:
—Pjötpüji ngüenda c'o o̱
levadura c'o fariseo 'ñe c'o o̱
levadura e Herodes.
16 C'o discípulo mi pötma
mamaji:
—Xitscöji a cjanu ne Jesús,
na ngueje c'ü dya ró jüngöji o
tjõmëch'i.
17 Mi pãrã e Jesús c'ü mi
cjijñiji, nguec'ua o xipjiji c'ua:
—¿Jenga i̱ṉ pötqui mamaji
na ngue c'ü dya i̱ jñüji o
tjõmëch'i? ¿Cjo dya be i̱ṉ
pãrãgueji c'ü sö rá da'c'eji c'ü
rí si'iji? ¿Cjo ya me na me in
mü'bügueji?
18 ¿Cjo dya i̱ṉ jandagueji co
in chöji? Bübü in tsõji. ¿Cjo
dya pje i̱ṉ äräji? ¿Cjo dya i̱ṉ
mbeñeji?
19 Nu 'ma ró xënmbi c'o
tsi'ch'a tjõmëch'i, o nijmi c'o
tsi'ch'a mil o bëzo. ¿Ja nzi bos'i
o ts'ipëraso c'o i̱ tsis'iji?
Anguezeji o ndünrüji o
xipjiji:
—O nizhi doce c'o bos'i c'o o
mboncjü.
20 Xe o ña e Jesús o xipjiji:
—Nu 'ma ró xënmbi c'o
yencho tjõmëch'i, o nijmi c'o
nziyo mil o bëzo. ¿Ja nzi o
bos'i o ts'ipëraso c'o i̱ tsis'iji?
Anguezeji o ndünrüji o
xipjiji:
—O nizhi yencho c'o bos'i
c'o o mboncjü.
21 Nuc'ua o mama e Jesús o
xipjiji:
—¿Cjo dya be i̱ṉ tendioji ja
cja c'ü rí xi'ts'igöji?

Jesús sana a un ciego en Betsaida

22 Nuc'ua o zät'ä e Jesús 'ñe
c'o o̱ discípulo a Betsaida. C'o
nte o sinpiji 'naja bëzo c'ü mi
ndëzhö. Mi ötüji e Jesús ro
'ñe's'e o̱ dyë cja c'e bëzo c'ü mi
ndëzhö.
23 Nuc'ua e Jesús o pënchp'i
o̱ dyë, o zidyi a ñünü cja c'e
jñiñi. Cjanu o ngosp'ü c'ijñi o̱
ndö'ö. Cjanu o 'ñe's'e c'ua o̱
dyë'ë. O mama c'ua e Jesús:
—Nu'tsc'e, ¿cjo ya i̱ṉ janda?
24 O ndünrü c'ua c'e bëzo o
mama:
—Rí jandagö yo bëzo; 'ñetse
nza cja za'a. Pero nzhodüji.
25 Nuc'ua e Jesús o 'ñe's'e
na yeje o̱ dyë cja o̱ ndö c'e
ndëzhö. O nguinch'i c'ua na
jẽ c'e bëzo. O jogü o̱ ndö'ö. Ya
ndäcä c'ua na jo texe.
26 E Jesús o ndäjä c'ua cja
o̱ ngumü. O mama e Jesús o
xipji c'e bëzo:
—Dya rí sät'ä cja c'e jñiñi.
Dya cjó rí ma xipji nu, c'o ró
cjagö.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

27 Nuc'ua e Jesús 'ñe c'o o̱
discípulo o möji cja c'o jñiñi c'o
tsja a Cesarea de Filipo. 'Ma
mi pöji cja 'ñiji o tsja t'önü e
Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:
—¿Pje mama yo nte
pjëtsigö?
28 O ndünrü c'ua anguezeji:
—Bübü c'o mama ngue'tsc'e
e Juan c'ü mi jichi cja ndeje
yo nte. Dyaja c'o mama
ngue'tsc'e e Elías. Dyaja c'o
mama ngue'tsc'e 'naja c'o
profeta c'o mi cãrã mi jinguã.

29 O mama c'ua e Jesús o
dyönüji:
—Natsc'eji, ¿pje in
mangueji? ¿Pje pjëtsigö?
O ndünrü c'ua e Pedro o
xipji:
—Ngue'tsc'e e Cristo o
'ñempc'egue Mizhocjimi rí
mandague.
30 Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua
c'o o discípulo c'ü dya cjó ro
xipjiji c'ü mi ngue Cristo c'ü.

Jesús anuncia su muerte

31 Nuc'ua o mbürü e Jesús
o xipji c'o o discípulo c'ü mi
jyodü ro zädä. O xipjiji:
—Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ni jyodü me rá
sufridogö na puncjü. Ra
jñüncü ngüenda c'o tita c'o pje
pjëzhi, 'ñe c'o ndamböcjimi,
'ñe c'o xöpü o ley Mizhocjimi,
ra mamaji c'ü na s'o c'ü rí
cjagö. Nuzgö ra mbötcügöji.
Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá
tegö rá bübütjo na yeje.
32 O xipjiji na jo'o yo jña'a
yo. Nuc'ua e Pedro o xõcü
'na lado e Jesús, y o mbürü o
hüench'i.
33 O ñezhe c'ua e Jesús, o
jñanda c'o dyaja o discípulo. O
mama c'ua e Jesús o huënch'i
e Pedro:
—C'ueñe cja ín jmigö,
Satanás. Nu c'ü in cjijñigue,
dya pje ngue c'ü cjijñi
Mizhocjimi; ngueje c'ü je
cjijñi yo nte.
34 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü
c'ua c'o nte 'ñe c'o o discípulo;
o xipjiji:
—'Ma cjó c'o ne ra ndünt'ü
ín xütjügö, dya ra tsja c'ua ja
nzi ga netsjë. Ra bübü dis-
puesto ra sufrido o ra ndũ. Y
ra ndenngue co nutscö.
35 Na ngueje nu c'o dya
bübü dispuesto ra sufrido o
ra ndũji, dya ra chöt'üji c'ü
rguí bübütjoji. Pero nu c'o
bübü dispuesto ra bö't'ü na
ngue c'ü ni 'ñejmezügöji 'ñe
c'ü ni xipjiji yo nte xo ra
'ñejmezüji, ra chöt'üji c'ü rguí
bübütjoji.
36 Nu 'ma ro tsja 'na nte ro
tsjapü o cjaja texe yo bübü va
cja ne xoñijõmü, pero 'ma ro
jyëzi Mizhocjimi c'e nte, ¿pje
rví muvi?
37 Na ngueje, 'ma ya jyëzi
Mizhocjimi 'na nte, dya
ra sö c'e nte pje ra unü
Mizhocjimi ngue c'ua ra ẽ
bübü Mizhocjimi co angueze.
38 Yo pa dya yo, ya mbëtspiji
o jña Mizhocjimi; me cjaji
na s'o. Nu c'ü ra tseje rgá
'ñejmezü 'ñe ín jñagö, nuzgö
dya rá recibido angueze 'ma
rá ẽcjö na yeje cja Mizhocjimi.
Rá ẽcjö na yeje; c'ua ja ga cja
me na zö c'ü mi Tatagö, je rga
cjazgö nu 'ma rá ẽcjö. Rá ẽcjö
co o anxe Mizhocjimi; me rrã
zözgöjme.

9

1 Xo o mama e Jesús:
—Na cjuana rí xi'tsc'öji,
bübü nu yo cãrã va, yo dya
ra ndũ'ũ hasta 'ma cja ra
nu'uji ja ga cja 'ma ra manda
Mizhocjimi co texe o poder.

La transfiguración de Jesús

2 'Ma ya vi cjogü 'ñanto pa, e
Jesús o zidyi e Pedro 'ñe e Ja-
cobo 'ñe e Juan. O mötsjëji cja

'na t'eje c'ü me ma ndã'ã. 'Ma mi jandaji, 'nangua o pötü c'ua o̱ jmi e Jesús.

3 Xo pötü c'ua ja ma 'ñetse o̱ bitu, me mi juës'i, me ma t'öxü nza cja xitsji. Ni ri 'naja mbedye cja ne xoñijõmü c'ü ra tsjapü me rrã t'öxü a cjanu.

4 Jo ni 'ñetse c'ua e Elías 'ñe e Moisés, mi ñaji e Jesús.

5 Nuc'ua o ña c'ua e Pedro o xipji e Jesús:

—Xöpüte, me na jo rí cãrãgöji va. Rá ät'äjme jñi ts'ingumü co dyëza. 'Naja c'ü rá ä'tc'öjme, 'naja c'ü rá ä'tp'äjme e Moisés, 'naja c'ü rá ä'tp'äjme e Elías, eñe.

6 O mama a cjanu e Pedro na ngueje me mi sũ angueze 'ñe c'o yeje c'o mi dyoji. Nguec'ua dya mi pãrã pje ro mama.

7 O säjä c'ua 'na ngõmü c'ü o ẽ ngobü anguezeji. O dyäräji c'ua 'na jña cja c'e ngõmü c'ü mi mama a cjava:

—Nujnu ngue ín Ch'igö nu me rí s'iya. Dyätäji angueze.

8 Nuc'ua 'ma o ndäcä c'o discípulo, dya cja jñandaji e Moisés 'ñe e Elías; ya mi nguextjo e Jesús c'ü mi bübü.

9 Nuc'ua 'ma ya ma sjöbüji cja c'e t'eje, cjanu o mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya cjó rí xipjiji yo cja i̱ jñandaji. Nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi. 'Ma rá tũgö, rá tegö na yeje. Cja rí xipjiji 'ma yo nte.

10 Nguec'ua mi cjijñitsjëji c'o vi jñandaji. Dya cjó mi xipjiji. Pero mi pötma mamaji pje mi ne ro mama c'ü ro te'e cja c'o añima.

11 Nuc'ua c'o discípulo o dyönüji e Jesús:

—¿Jenga mama c'o xöpü o̱ ley Mizhocjimi c'ü ni jyodü ot'ü ra ẽjẽ na yeje e Elías, cja rron ẽjẽ e Cristo?

12 O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—Na cjuana c'e jña c'ü mamaji, c'ü ot'ü ra ẽjẽ na yeje e Elías ra ẽ jocü texe. ¿Pje mama cja o̱ jña Mizhocjimi? Mama a cjava c'ü me rá sufridogö, nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi. Xo ra tsjacüji c'ü dya pje ni muvizügö.

13 Nuzgö rí xi'tsc'öji, e Elías ya ẽjẽ na yeje c'ü. O tsjapüji c'ü me mi ne anguezeji, c'ua ja nzi ga t'opjü c'ü ro tsjapüji.

Jesús sana a un muchacho que tiene un espíritu malo

14 Nuc'ua 'ma o zät'äji nu ja mi cãrã c'o dyaja discípulo, o jñandaji na puncjü nte c'o ya vi jmurü nu. Mi cãrã nu c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi. Mi söji jña co c'o discípulo.

15 Nuc'ua c'o nte 'ma o jñandaji e Jesús, me co mäjäji. O cjuañiji o ma zenguaji angueze.

16 Nuc'ua e Jesús o dyönüji:

—¿Ja cja c'e jña c'ü i̱n mangueji?

17 O ndünrü c'ua 'naja bëzo c'ü ma dyoji c'o nte, o mama:

—Xöpüte, ró sin'c'igö ín ch'igö na ngueje bübü demonio cja o̱ mü'bü c'ü cjapü ra ngone.

18 C'e demonio texe c'ua ja pënch'i me cjapü ra ñus'ü. Me pjont'ü pjügü a ne'e. Me s'i'ch'i o̱ s'ibi; me zëchi o̱ cuerpo. Ró xipji yo in

discípulogue ro pjombgüji c'e demonio; dya sö ra pjongüji, eñe.

19 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji in̲ cãrãji yo cjë dya, dya in̲ ejmeji. ¿Jenga dya in̲ creozüji rá pjöxc'üji rí tsjaji c'o na nojo? Maco ya mezhe rí cãrãgöji, ya mezhe rí pë'sc'ö paciencia co nu'tsc'eji. Sinquiji ne t'i'i.

20 O sinpiji c'ua. C'e demonio 'ma o jñanda e Jesús, exo tsjapü o mbi'ch'i c'e t'i. O nügü c'e t'i; mi ñus'ü. Me mi pjont'ü pjügü a ne'e.

21 Nuc'ua e Jesús o tsja t'önü, o xipji c'ü nu tata c'e t'i'i:

—¿Jinguã ndeze o mbürü c'ü sufrido a cjanu ne t'i?

O ndünrü c'ua c'ü nu tata c'e t'i o mama:

—Ndeze 'ma cja mi ts'it'i me sufrido a cjanu.

22 C'e demonio ya na puncjü ga tsjapü ga zo'o cja sivi 'ñe cja ndeje, ngue c'ua ra mbö't'ü. Nu 'ma sö pje rí tsjague, juentsquegöbe, pjöxcügöbe.

23 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—In̲ önngü, ¿cjo sö pje rá cjagö? Rí önnc'ügö, nu'tsc'e, ¿cjo ra sö rí 'ñejmegue Mizhocjimi? Nu c'ü ejme Mizhocjimi, Mizhocjimi ra tsja texe c'o ra dyötü.

24 Exo mapjü c'ua na jens'e c'ü nu tata c'e t'i, o mama:

—Rí ejmegö Mizhocjimi. Pero bëtsi, nguec'ua rí ö'tc'ügö rí pjöxcü rá ejmegö Mizhocjimi texe c'ua ja nzi ga ne angueze.

25 Nuc'ua 'ma o jñanda e Jesús ma jmurü na puncjü nte, o huënch'i c'ua c'e demonio, o xipji:

—Nu'tsc'e demonio in̲ cjapü ra ngone 'ñe ra ngogõ ne t'i, rí mandats'ü rí pedye cja ne t'i. Y dya cja nzho xe rí tsich'i cja o̲ mü'bü.

26 Nuc'ua c'e demonio o mapjü; o tsjapü me mi mbi'ch'i c'e t'i. Cjanu o mbedye c'ua c'e demonio. Nuc'ua o jändũ c'e t'i. Mi nza cja c'ü ya vi ndũ. Nguec'ua na puncjü nte c'o mi mama: “Ya ndũ'ũ.”

27 Nuc'ua e Jesús o pënchp'i a dyë'ë, o xos'ü. O böbü c'ua c'e t'i'i.

28 Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo cja c'e ngumü nu ja mi oxü. C'o o̲ discípulo o xipjitsjëji c'ua:

—¿Jenga dya sö ro pjombgüjme c'e demonio?

29 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—'Na demonio nza cja nu c'ü cja ró pjongü, dya cjó ra sö ra pjongü 'ma dya ra dyötü Mizhocjimi 'ñe ra mbempje.

Jesús anuncia otra vez su muerte

30 Nuc'ua o möji a ma a Galilea. E Jesús dya mi ne cjó ro mbãrã ja mi bübü angueze.

31 Na ngueje mi xöpü c'o o̲ discípulo. O xipjiji:

—Nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, ra nzhögügöji cja yo nte ra mbötcüji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetjogö, embeji.

32 Anguezeji, dya mi pãrãji
pje mi ne ro mama c'o jña c'o.
Mi sũji ro dyönüji ja ma cja c'o
jña.

¿Quién es el más importante?

33 E Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo
o zät'äji a Capernaum. 'Ma ya
mi cãrãji cja ngumü, o mama
c'ua e Jesús o dyönüji:
—¿Ja cja c'o mi mamagueji
'ma ma ẽji cja 'ñiji?
34 C'o discípulo dya ndünrüji
na ngueje vi pötva dyönüji cja
'ñiji cjó ngue nza texeji ro
nguejme na nojo.
35 Nuc'ua o mimi e Jesús,
cjanu o ma't'ü c'ua c'o doce
discípulo o xipjiji:
—'Ma cjó c'o ne ra nguejme na nojo, ni jyodü dya ra
tsjapü na nojo; ra pjöxte, ra
mbös'ü texe yo nu minteji.
36 Nuc'ua e Jesús o ziji c'ua
'na ts'it'i. O 'ñeme c'ua a nde
nu ja mi cãrãji. O ndës'i c'ua.
Cjanu o xipjiji:
37 —'Naja nte c'ü s'iya
'naja yo ts'it'i na ngueje c'ü
ejmezügö c'e nte, nguetscö
s'iyazü. 'Ma cjó c'o s'iyazü,
dya nguextjozügö c'ü s'iya, xo
s'iya Mizhocjimi c'ü o ndäcjä
va cja ne xoñijõmü.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

38 O mama c'ua e Juan o
xipji e Jesús:
—Xöpüte, ró jandajme 'na
bëzo c'ü mi nännc'ägue in chjũ
ma pjongü yo demonio. Ró
xipjijme c'ü dya ro tsja a
cjanu na ngueje, dya rí dyocjöji c'ü.
39 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Dya rí ts'a's'üji c'e nte.
Na ngueje dya cjó nännga ín
chjũgö ga tsja c'o na nojo,
nuc'ua cja rron mama na
s'ozügö.
40 Na ngueje nu c'ü dya
nugüji na ü, ngue ín dyocjöji
c'ü.
41 Na cjuana rí xi'ts'iji, nu
c'ü ra dya'c'üji ndeje rí siji
na ngueje ín ntets'üji nutscö
e Cristo, nuc'ü, Mizhocjimi ra
ngõ't'ü c'ü.

El peligro de caer en pecado

42 "Ma cjó c'o ra tsjapü ra
tsja na s'o 'naja yo ts'iquë
yo ejmezügö, xenda rvá jo
ro jyü'tp'üji 'na travacjüjnü
o̱ dyizi c'e nte c'ü, cja rron
pant'aji c'ua cja trazapjü, que
na ngueje c'ü ro tsjapü ro tsja
na s'o 'naja c'ü ejmezügö.
43 Maco i̱n mamaji ngue in
dyëji c'ü cja'c'ü rí tsjaji c'o na
s'o, dyocüji 'ma. Xenda na jo
rí ma bübütjoji co Mizhocjimi
c'ü ri 'natjo in dyëji que na
ngueje ri bübü nza yeje in
dyëji ri möji a linfiernu cja c'e
sivi c'ü dya ra juench'e.
44 Cja c'e lugar, dya tũ c'o
dyoxü c'o jä'ä cja c'o ya ndũ;
'ñe c'e sivi dya juench'e.
45 Maco i̱n mamaji ngue in
cuaji c'ü cja'c'ü rí tsjaji c'o na
s'o, dyocüji 'ma. Xenda na jo
rí ma bübütjoji co Mizhocjimi
c'ü ri docuaji que na ngueje
ri bübü nza yeje in cuaji, ra
pantc'aji cja c'e sivi c'ü dya ra
juench'e.

46 Cja c'e lugar, dya tũ c'o
dyoxü c'o jä'ä cja c'o ya ndũ;
'ñe c'e sivi dya juench'e.
47 Maco in mamaji ngue in
chöji cja'c'ü rí tsjaji c'o na
s'o, jñü'müji 'ma. Xenda na
jo rí tsjogüji nu ja manda
Mizhocjimi c'ü ri 'natjo in
chöji que na ngueje ri bübü
nza yeje in chöji, ra pantc'aji
cja c'e sivi a linfiernu.
48 Cja c'e lugar, dya tũ c'o
dyoxü c'o jä'ä cja c'o ya ndũ;
'ñe c'e sivi dya juench'e.
49 'Mi jinguã mi tjüt'üji o an-
imal c'o mi unüji Mizhocjimi;
xo mi ü's'üji õ c'o. Texets'üji
in chjentjoji c'o animal c'o mi
tjüt'üji na ngueje rí tsjogüji na
puncjü c'o na s'ëzhi.
50 Na jo o õ'õ. Pero 'ma rrã
'huë'ë c'o õ'õ, ¿ja xe rgá õxcü
'ma? Nu'tsc'eji ni jyodü rí
chjëntjoji c'e õ'õ c'ü na quijmi.
Ni jyodü rí pötqui ñe'eji.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

1 Nuc'ua o mbedye c'ua nu,
e Jesús. O ma cja c'o jñiñi
c'o tsja a Judea. O mbes'e c'ü
'nanguarü c'e ndare a Jordán.
Nuc'ua na yeje o jmurü na
puncjü nte nu ja mi bübü e
Jesús, c'ua ja nzi va jmurüji nu
ja ot'ü mi bübü. O xöpüji c'ua
ja nzi va xöpü c'o dyaja nte.
2 O säjä c'ua c'o fariseo.
Chaque o tsjapüji t'önü e
Jesús. C'ü mi 'ñejeji, ngue c'ü
ro zöji e Jesús. Mi cjijñiji 'na ro
jyopü c'ü ro mama. O dyönüji:
—¿Ja ga mama cja o ley
Mizhocjimi, cjo na jo 'na bëzo
ra mbëzi nu su'u?
3 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—¿Pje mama cja yo man-
damiento yo o dyopjü e
Moisés?
4 O mama c'ua c'o fariseo:
—E Moisés o unü sjëtsi e
bëzo ro unü xiscõma c'ü rví
mbëzi nu su.
5 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu'tsc'eji me na me in
mü'büji, dya in s'iyaji c'o nin
suji, nguec'ua o dya'c'eji sjëtsi
e Moisés rí pëziji c'o.
6 Pero 'ma o mbürü o
ngãrã yo nte, dya ma cjanu.
Na ngueje ndeze 'ma ot'ü,
Mizhocjimi o 'ñeme e bëzo 'ñe
e ndixũ.
7 Nguec'ua nu yo bëzo ga
zogüji nu tata 'ñe nu nana, ga
mimivi c'ü nu su.
8 C'o mi yeje ya ri 'natjo o
ts'inguevi. Dya cja ri yeje, ya
ri 'natjo o ts'inguevi c'ua.
9 Nu c'o o tsjapü Mizhocjimi
ra 'natjovi, dya ra xõcü e bëzo.
10 Nuc'ua e Jesús 'ñe c'o
o discípulo o cjogüji a mbo
cja 'na ngumü. Nuc'ua c'o
discípulo o dyönüji ja ma cja
c'o cja vi mama.
11 O mama c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu c'ü ra mbëzi nu su,
cja rron chjüntüvi c'ü 'naja
ndixũ, tsãjã ndixũ 'ma c'ü.
12 Nu 'ma ngueje e ndixũ
ra mbëzi nu xĩra cja rron
chjüntüvi c'ü 'naja bëzo, tsãjã
bëzo 'ma c'e ndixũ c'ü.

Jesús bendice a los niños

13 Ma ẽjẽ c'o nte ma siji
c'o o̱ ts'it'iji cja o̱ jmi e Jesús,
ngue c'ua e Jesús ro 'ñe's'e
o̱ dyë anguezeji ro dyötpüji
Mizhocjimi. Nuc'ua c'o
discípulo 'ma o jñandaji c'o, o
huënch'iji c'ua c'o ma siji c'o
ts'it'i.
14 Pero e Jesús 'ma o jñanda
c'ü mi cja c'o o̱ discípulo, o üdü
c'ua. O xipjiji:
—Jyëziji yo ts'it'i ra ẽji cja ín
jmigö; dya rí ts'a's'üji yo, na
ngueje nu c'o va ẽjẽ co nuzgö
nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o
cjapü Mizhocjimi o̱ nte c'o.
15 Na cjuana rí xi'tsc'öji, 'ma
cjó c'o dya ra ẽjẽ co nuzgö c'ua
ja nzi ga 'ñeje yo ts'it'i, 'ma dya
ra unü o̱ mü'bü Mizhocjimi ra
dyätä, dya ra sö Mizhocjimi
ra tsjapü o̱ nte, eñe e Jesús.
16 Nuc'ua o ndës'i c'ua
nzi 'naja c'o ts'it'i. O 'ñe's'e
o̱ dyë anguezeji o dyötpüji
Mizhocjimi nzi 'naja.

Un joven rico habla con Jesús

17 'Ma ya mi pedye e Jesús
ro ma cja 'ñiji, o cjuañi 'na
bëzo o säjä nu ja mi bübü e
Jesús. O ndüñijõmü cja o̱ jmi,
cjanu o mama c'ua:
—Na jots'ügue, xöpüte. ¿Pje
na mbë c'ü rá cjagö ngue
c'ua ra ch'acü rá bübütjo co
Mizhocjimi para siempre?
18 E Jesús o xipji:
—¿Jenga i̱ṉ xitsi na jozü?
Dya cjó bübü c'ü na jo'o;
nguextjo Mizhocjimi.
19 I̱ṉ pãrãgue c'o o̱ man-
damiento Mizhocjimi c'o o
dya'c'üji. Mama a cjava c'o:
“Dya rí tsãji ndixũ; yo ndixũ
dya ra tsãjãji bëzo. Dya rí
pö't'üteji. Dya pje rí põnüji.
Dya rí xos'üji bëchjine. Dya cjó
rí dyonpüji. Rí respetaoji nin
tataji 'ñe nin nanaji.”
20 O ndünrü c'ua c'e bëzo:
—Xöpüte, texe yo, ya nde
ró cjagö yo ndeze 'ma cja rmí
ts'iquëgö.
21 E Jesús 'ma o jñanda c'e
bëzo, o ne'e, cjanu o xipji:
—Nu'tsc'e, xe bëzhi 'naja c'ü
rí tsjague. Ma pögue texe c'o
i̱ṉ pë's'i, unügue c'o dya pje
pë's'i. A cjanu rí pë's'igue a
jens'e c'o me ni muvi. Cja rrĩ
'ñecje rí chjünt'ü ín xütjügö.
22 Nuc'ua 'ma o dyärä c'e
bëzo c'o vi mama e Jesús, me
co ndumü va ma'a, na ngueje
mi pë's'i na puncjü.
23 Nuc'ua e Jesús o jñanda
texe c'o mi cãrã nu, o xipji
c'ua c'o o̱ discípulo:
—Nu c'o me pë's'i na
puncjü, me na s'ëzhi c'ü ra
unü o̱ mü'büji Mizhocjimi ra
dyätäji angueze.
24 'Ma o dyärä c'o discípulo
c'o vi mama e Jesús, o zũji.
Pero e Jesús o xipjiji na yeje:
—Nu'tsc'eji ín ch'its'üji, me
na s'ëzhi c'ü ra tsjapü o̱ nte
Mizhocjimi nu c'o cjijñi me ra
mbös'üji c'o pë's'iji.
25 'Naja camello, dya sö ra
cjogü cja o̱ xãgö 'na dyepjadü.
Je xo ga cjatjonu 'na nte c'ü
pë's'i na puncjü, dya sö ra unü
o̱ mü'bü Mizhocjimi ra tsjapü
o̱ nte.
26 Nuc'ua anguezeji xenda
mi sũji c'ua. O mamaji:
—'Ma a cjanu, ¿cjó ngue c'ü
ra sö ra jogü o̱ mü'bü?

27 E Jesús cjanu o jñandaji
c'ua, o xipjiji:
—Dya cjó sö yo nte ra
jocütsjë o̱ mü'bü; pero
Mizhocjimi sö ra jopcü
o̱ mü'büji. Na ngueje
Mizhocjimi sö ra tsja texe.
28 O mama c'ua e Pedro:
—Nutscöjme ró sogüjme
texe c'o mi pë's'ijme ngue c'ua
rí tjünt'ügöjme in xütjügue.
29 O ndünrü c'ua e Jesús o
mama:
—Cãrã c'o ejmezügö c'o
ra zopjü ín jñagö yo nte.
Nguec'ua ra zogü o̱ ngumüji,
o nu cjuarmaji, o nu cjũji, o
nu 'ninzhõmüji, o nu cjũjuëji,
o nu tataji 'ñe nu nanaji, o nu
t'iji, o o̱ juajmaji.
30 C'o ra tsja a cjanu, ra
ch'unüji c'ü rrã puncjü que
na ngueje 'naja ciento c'ü mi
pë's'iji 'ma ot'ü. Ra ch'unüji o̱
ngumüji, 'ñe nu cjuarmaji, 'ñe
nu cjũji, 'ñe nu 'ninzhõmüji,
'ñe nu cjũjuëji, 'ñe nu nanaji,
'ñe nu t'iji, 'ñe o̱ juajmaji. Xo
ra nuji na ü; ra tsja yo nte. Xo
ra ch'unüji c'ü rguí bübütjoji
co Mizhocjimi.
31 Je a cjanu, c'o cjapü vi
tsjaji c'o me ni muvi, dya rguí
muvi a jmi Mizhocjimi c'o.
C'o unü ngüenda c'ü dya ni
muvi c'ü cjaji, rguí muvi na
puncjü a jmi Mizhocjimi c'o.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

32 E Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo
mi pöji cja 'ñiji, mi cjins'iji
a ma a Jerusalén. Mi ot'ü
a xojñi e Jesús. Me mi sũ
c'o discípulo 'ñe c'o nte c'o mi
tjünt'ü a xütjü. Nuc'ua e Jesús
o xõcü c'o doce o̱ discípulo, o
ñatsjëji o xipjiji c'ü ro tsjapü
c'o nte ro sufre angueze.
33 O xipjiji a cjava:
—Ya rrã möjö a ma
a Jerusalén nu ja ra
nzhögügöji nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi. Ra nzhögügöji
cja o̱ dyë c'o ndamböcjimi 'ñe
c'o xöpü o̱ ley Mizhocjimi,
ngue c'ua ra jñüncöji ngüenda
c'ü rguí mbötcöji. Ra
nzhögügöji c'ua cja o̱ dyë c'o
dya menzumü a Israel.
34 Me ra tsjacüji burla ra
zoxcüji, ra ndaxcöji o chirrio,
ra mbötcüji. Nuc'ua c'ü na jñi
nu pa, rá tetcjö rá bübütjo na
yeje.

Jacobo y Juan piden un favor

35 Nuc'ua e Jacobo co e
Juan, c'o o̱ t'i e Zebedeo, o
chëzhivi a jmi e Jesús. O
xipjivi:
—Nu'tsc'e, xöpüte, rí
negöbe rí tsjacübe 'na favor
nu rá ö'tc'übe.
36 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjivi:
—¿Pje na mbëjë c'ü i̱ṉ nevi
rá cja'c'üvi?
37 O ndünrüvi o xipjivi:
—Dyacübe sjëtsi rá
mimigöbe nu ja rí mandague;
'naja cja in jodyë, 'naja cja c'ü
'naja in dyë.
38 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji c'o yeje o̱ discípulo:
—Dya i̱ṉ unnc'evi ngüenda
c'ü i̱ṉ ötcügövi. Nuzgö rá
sufridogö c'o ra tsjacü yo nte;
y rá tũgö. Nu'tsc'evi dya, ¿cjo
ra sö rí sufridovi c'o?
39 O ndünrüvi c'ua:
—Jãgã, ra sözübe, eñevi.
Nuc'ua e Jesús o xipjivi:

—Nuzgö rá sufridogö y rá tũgö. Jã, na cjuana xo rí sufridoguevi y rí chũguevi.

40 Pero dya nguezgö tocazü rá unü cjó ra mimi cja ín jodyë, ne ri ngue c'ü 'nanguarü. Nguextjo c'ü mi Tatagö c'ü ya juajnü cjó ra mimi nu.

41 Nuc'ua c'o dyëch'a discípulo 'ma o dyäräji, o mbürü o ünbüji c'ua e Jacobo 'ñe e Juan.

42 Pero e Jesús o xipji c'ua c'o o̱ discípulo ro chëzhiji, cjanu o xipjiji c'ua:

—Iṉ pãrãgueji ja cja c'o pje nde pjëzhi cja yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi, cjapüji yo nte ra tsjaji c'ü mandaji. Y xipjiji ra tsjaji c'o söji me na jyü.

43 Nu'tsc'eji, dya rga cjatsc'eji c'ua nzi ga cja c'o pje pjëzhi. 'Ma bübütsc'eji 'naja c'ü ne ra tsjapü na nojo a jmi Mizhocjimi, ni jyodü ra mböxc'üji 'ma c'ü, dya ra mandats'üji.

44 Y c'o ra ne ra tsja in xojñigueji, ni jyodü ra mbë'pc'iji c'o, dya me ra mandats'üji.

45 Nutscö c'ü rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra mbëpqui yo nte'e; ngue c'ü rá pëpcö yo. Xo rvá ẽcjö rá tũgö, ngue c'ua rá cjõ'tp'ü o̱ nzhubü na puncjü o nte'e, c'ü rga emeji libre, eñe e Jesús va xipji c'o o̱ discípulo.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

46 O zät'äji c'ua a Jericó. Nuc'ua o mbedyeji nu, e Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo 'ñe na puncjü nte. Cja c'e 'ñiji c'ü mi pöji, mi junrü 'naja bëzo c'ü mi ndëzhö c'ü mi chjũ Bartimeo. Mi ngueje nu t'i e Timeo. Mi örü o merio.

47 C'e bëzo 'ma o dyärä mi ngueje e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret c'ü ma cjogü, o ña c'ua na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e Jesús o̱ mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

48 Na puncjü c'o nte o huënch'iji c'ua c'e bëzo o xipjiji ro ngo't'ü o̱ ne. Pero nuc'ü, xenda o mapjü na jens'e:

—Nu'tsc'e o̱ mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

49 Nuc'ua e Jesús o böbü c'ua o mama:

—Ma't'üji ne bëzo ra chëzhi cja ín jmigö.

O ma't'üji c'ua c'e bëzo c'ü mi ndëzhö o xipjiji:

—Böbü dya, mama e Jesús rí chëzhigue cja o̱ jmi. Jñunt'ü in mü'bügue ra joguts'ü.

50 Nuc'ua c'e bëzo o ngama c'ü mi tëjë. Exco böbü c'ua o chëzhi cja e Jesús.

51 Nuc'ua o dyönü e Jesús o xipji c'e bëzo:

—¿Pje i̱ṉ ne c'ü rá cja'c'ü?

O ndünrü c'e bëzo c'ü mi ndëzhö o mama:

—Xöpüte, rí negö rí xocüzü ín chö rá janda.

52 E Jesús o xipji c'ua:

—Sö rí mague dya. Ya na jots'ü na ngueje i̱ 'ñejme c'ü ro jo'c'üts'ü.

Jo ni zätä c'ua o̱ ndö c'e bëzo, ya jñanda c'ua. Cjanu o ndünt'ü a xütjü e Jesús nu ja mi ma'a.

11

Jesús entra en Jerusalén

1 Nuc'ua o zät'äji a Betfagé
'ñeje a Betania a jmi c'e t'eje
c'ü ni chjũ Olivos; ya mi ngue
ro zät'äji a Jerusalén. Nuc'ua
e Jesús o ma't'ü c'ua yeje c'o o̱
discípulo.
2 Cjanu o xipjivi:
—Mëvi cja ne jñiñi nu järä
a xojñi. 'Ma rí sät'ävi nu, rí
chöt'üvi 'na burru c'ü 'nünt'ü,
nu c'ü dya cjó be chägä. Rí
xäpcävi, jo rrĩ sijivi.
3 Nu 'ma cjó c'o ra
dyönnc'üvi: "¿Jenga i̱n xäpcävi
ne burru?", ra 'ñents'evi,
nu'ma, rí xipjivi a cjava:
"Ngue c'ü ín Jmugöji c'ü
ni jyodü; pero jo rá ẽ
socüts'ütjojme", rí 'ñembevi
c'o.
4 O mëvi c'ua, o chöt'üvi c'e
burru. Mi 'nünt'ü a jmi 'na
ngoxtji nu ja mi cjogü 'na 'ñiji.
O xäpcävi c'ua.
5 Nu c'o mi cãrã nu, bübü c'o
o xipjivi:
—¿Pje na cjaguevi? ¿Jenga
na xäpcävi ne burru?
6 Anguezevi o ndünrüvi
c'ua ja nzi va xipjivi e Jesús.
Nguec'ua va jyëziji o mëvi
c'ua.
7 O sijivi c'ua c'e burru cja
e Jesús. Cjanu o ngãsp'ãvi c'o
mi tëjëvi cja xütjü c'e burru.
Nuc'ua o chägä c'ua e Jesús.
8 Ma puncjü nte c'o mi pöji.
Dyaja c'o mi xĩ'mi o̱ bituji cja
c'e 'ñiji; dyaja c'o mi ocü o
dyëza mi xĩ'p'ĩji.
9 C'o nte c'o mi ot'ü a xojñi,
'ñe c'o ma bëpja, mi mapjüji
mi mamaji:
—Me na jo nu va ẽjẽ nu
o 'ñeme Mizhocjimi ra man-
dazüji.
10 Me na jo c'ua ja rgá
manda nu; ra manda c'ua
ja nzi va manda ín mboxti-
taji e David. Me na nojo
Mizhocjimi.
11 Nuc'ua o zät'ä e Jesús a
Jerusalén. O cjogü c'ua a mbo
cja c'e templo. O nu'u texe
c'o mi cjaji nu. Ya mi nzhä'ä,
ngue c'ua o mbedye nu o ma
a Betania. O möji c'o doce o̱
discípulo.

Jesús maldice a la higuera sin fruto

12 Nuc'ua c'ü na jyas'ü, o
mbedyeji a Betania o möji
a Jerusalén, ya mi sant'a e
Jesús.
13 O jñanda c'ua na jẽ mi
'ne'e 'na za'a c'ü mi ngue higo
c'ü mi cans'a o̱ xi. O ma nu'u
cjo ri quis'i c'e higo. 'Ma o
zät'ä cja c'e higo, o chöt'ü mi
nguextjo o̱ xi c'o mi cans'a; na
ngueje dya mi ngueje o pa'a
c'o quis'i o higo.
14 O mama c'ua e Jesús o
xipji c'e higo:
—Dya cja ra nguis'its'ü c'ü
cjó ra zi'i, embe.
O dyärä c'o o̱ discípulo.

Jesús purifica el templo

15 O zät'äji c'ua a Jerusalén.
Nuc'ua e Jesús o cjogü a mbo
cja c'e templo, cjanu o pjongü
a tji texe c'o nte c'o pje nde ma
pö, 'ñe c'o pje nde ma tõmü
nu. Xo o tunbü c'o o̱ mexa c'o
mi pötü o merio, 'ñe c'o o̱ silla
c'o mi pö o mbaro.
16 Y dya mi jëzi cjó pje ro
ndunü a mbo cja c'e templo.

17 O xöpü c'ua c'o nte, o xipjiji:
—Ya t'opjü a cjava: “Nu ín nzungö ngue ngumü c'ua ja ra dyötü Mizhocjimi yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijõmü”, eñe o̱ jña Mizhocjimi. Nu'tsc'eji na cjapcütjoji nu ín nzungö nza cja 'ma ri ngue o̱ ngumü o mbẽ'ẽ c'ua ja tsjõjõji, embeji c'o.
18 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi o dyäräji c'o mi mama e Jesús; nguec'ua mi jodüji ja rvá mbö't'üji angueze. Anguezeji me mi sũji na ngueje texe c'o nte me mi mäjä ma dyäräji c'o jña c'o mi mama e Jesús.
19 Nuc'ua c'ü nzhä'ä o mbedye e Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo cja c'e jñiñi.

La higuera se seca

20 Nuc'ua 'ma o cjogüji c'ü na jyas'ü o jñandaji c'e higo; ya vi dyot'ü na jo texe.
21 O mbeñe c'ua e Pedro 'ma ot'ü o nuji c'e higo; o mama c'ua o xipji e Jesús:
—Xöpüte, jñanda ne higo nu i̱ xipji c'ü dya cja ro nguis'i, ya o dyot'ü.
22 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:
—Ni jyodü rí jñunt'ü in mü'büji ra dya'c'üji Mizhocjimi c'ua ja nzi gui dyötüji.
23 Na cjuana rí xi'ts'igöji, 'ma rí jñunt'ü in mü'bügueji c'ü ra zädä c'ü i̱n mangueji, y 'ma dya rí yembeñeji, ra sö rí xipjiji ne t'eje nu: “C'ueñe c'ua, ma so'o cja ne ndeje”, rí 'ñembeji. Ra tsja c'ua, c'ua ja gui mangueji.
24 Nguec'ua rí xi'ts'igöji, texe c'o pje nde rí dyötüji Mizhocjimi, rí jñunt'ü in mü'bügueji c'ü ya o dya'c'üji Mizhocjimi c'ü i̱ dyötüji. Nuc'ua ra zädä a cjanu.
25 'Ma i̱n ötüji Mizhocjimi, ni jyodü rí perdonaoji 'ma cjó pje o tsja'c'eji. Ngue c'ua c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e xo ra perdonaots'üji in nzhubügueji.
26 Pero 'ma dya rí perdonaogueji c'ü cjó pje cja'c'üji, dya xo ra perdonaots'üji in nzhubüji 'ma, c'ü nin Tataji c'ü bübü a jens'e.

La autoridad de Jesús

27 O zät'äji c'ua a Jerusalén. 'Ma mi nzhodü e Jesús a mbo c'e templo, o ẽjẽ c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi 'ñe c'o tita, o säjäji cja o̱ jmi e Jesús.
28 O dyönüji:
—Nu'tsc'e rí xitscöjme pje pjë'tsc'e nguec'ua i̱n cjague yo. ¿Cjó ngue c'ü o 'ñempc'e rí tsjague yo?
29 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:
—Xo rá önnc'ügöji 'naja t'önü. 'Ma rí xitscöji c'ü rá önnc'üji, xo rá xi'tsc'öji 'ma c'ü pje pjëtscö nguec'ua rí cjagö yo.
30 ¿Cjó o 'ñeme e Juan mi jichi yo nte cja ndeje? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte? Xitscöji xã, embeji.

31 Anguezeji mi pötü ma
mamaji c'ua:
—'Ma rá mamaji ngueje
Mizhocjimi c'ü o 'ñeme,
ra xitscöji: "¿Jenga dya i̱
'ñejmegueji 'ma c'ü mi xi'ts'iji
e Juan?", ra 'ñenzgöji.
32 Y 'ma rá mamaji ngueje
yo nte c'o o 'ñeme e Juan, dya
xo ra sö, eñeji ma mantsjëji.
Na ngueje mi sũji yo nte pje
c'o ro tsjapüji. Na ngueje yo
nte mi ejmeji na cjuana mi
profeta e Juan.
33 O ndünrü c'ua anguezeji
o xipjiji e Jesús:
—Dya rí pãrãgöjme cjó
'ñeme e Juan, eñeji.
Xo o ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Dya xo rá xi'tsc'öji pje
pjëtscö nguec'ua rí cjagö yo.

12

El ejemplo de los trabajadores malvados

1 Nuc'ua e Jesús cjanu o
zopjü c'o nte, o xipjiji 'na
ejemplo:
—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi
tjë 'na juajma. O ngant'a o
uva cja c'ü o̱ juajma, cjanu o
ngot'ü c'ua. Cjanu o dyö'bü
nu ja ro yödüji c'o uva. Cjanu
o ndä's'ä c'ua 'naja ts'ingumü
nu ja ro mimi c'ü ro mbörü cja
c'e juajma. Cjanu o unü c'ua
media c'o ro mbëpi c'o uva.
Cjanu o ma c'ua na jẽ.
2 Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro
jogü c'o uva, cjanu o tsja c'e
lamu o ndäjä 'naja o̱ mbëpji o
ma'a nu ja mi pëpiji c'o uva,
ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o
mi toca.
3 Nuc'ua c'o mi pëpi c'o uva
o zürüji c'e mbëpji c'ü cja vi
säjä. O mbäräji c'e mbëpji;
cjanu o pjongüji. Dya pje
unüji.
4 Nuc'ua c'e lamu o ndäjä
c'ua c'ü 'naja o̱ mbëpji. 'Ma o
zät'ä nu ja mi pëpiji c'o uva, o
s'onbüji o̱ ñi'i; me co tsjapüji
na s'o.
5 Nuc'ua c'e lamu cjanu o
ndäjä c'ua c'ü 'naja o̱ mbëpji.
Nuc'ü, o mbö't'üji c'ü. C'e
lamu xe o ndäjä na puncjü c'o
dyaja o̱ mbëpji. Pero c'o mi
pëpi c'o uva, nde o tsjapüji na
s'o. Dyaja c'o o mbäräji; dyaja
c'o o mbö't'üji.
6 'Nu c'e lamu, xe mi büntjo
'naja c'ü xe ro ndäjä. Mi
ngueje nu t'i'i c'ü me mi s'iya.
O ndäjä c'ua c'e t'i'i. O mama
c'e lamu: "Nu nu ín ch'igö, ra
dyätäji nu."
7 Pero 'ma o zät'ä c'e t'i, c'o
mi pëpi c'o uva o pötva ma-
maji: "Nujnu, ngueje nu ra
zopcüji ne juajma ra tsjapü
o̱ tsjaja. Mö rá pö't'üji ngue
c'ua rá cjapcöji ín tsjacjöji ne
juajma", eñeji.
8 Nuc'ua o zürüji c'e t'i. O
mbö't'üji. Cjanu o pjongüji o̱
cuerpo cja c'e juajma.
9 Xe sido o ña e Jesús o
xipjiji:
—¿Cjo i̱n pãrãgueji pje ra
tsja dya c'e lamu? ¿Pje ra ts-
japü c'o pëpi c'o uva? C'ü ra
tsja, ra ẽ mbö't'üji. Nuc'ua cja
rron unü o media c'o 'ñaja nte
ra mbëpi c'o uva.
10 '¿Cjo dya i̱ xörügueji c'o ya
t'opjü? Je mama a cjava c'o:
Nu c'e ndojo c'ü dya ne c'o mi
jäbä c'e ngumü,

ngue c'ü ot'ü ya jñumüji cja
squina c'ü.
11 Ngueje Mizhocjimi c'ü ín
Jmugöji c'ü o tsja a
cjanu.
Nguec'ua me rí cjijñiji jenga
va tsja a cjanu, eñe o̱
jña Mizhocjimi.
12 Nuc'ua mi jodüji ja rvá
zürüji e Jesús. Na ngueje
'ma o mama e Jesús c'e ejem-
plo, o mbãrãji c'ü mi nguetsjë
anguezeji vi jyëtsiji c'o mi pëpi
c'o uva. Pero dya zürüji na
ngueje me mi sũji c'o nte. O
jyëziji c'ua, o möji.

El asunto de los impuestos

13 Nuc'ua o ndäjäji c'ua cja
e Jesús, ja nzi o fariseo 'ñe
c'o político c'o mi tjünt'ü a
xütjü e Herodes. Ro ma ts-
japüji t'önü e Jesús. Ro dyäräji
c'ua, xama pje c'o ro mama
angueze, ngue c'ua ro sö ro
ngöt'üji cja c'o pje mi pjëzhi.
14 O zät'äji cja e Jesús o
xipjiji:
—Xöpüte, rí pãrãgöjme c'ü
na cjuana c'ü i̱ṉ mangue. I̱ṉ
xöpügue c'ü na cjuana ja ga
cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi. Dya cjó
i̱ṉ sũgue rí zopjü, na ngueje
dya i̱ṉ cjapque ngüenda zö pje
ri pjëzhi 'na nte. Nguec'ua rí
xitsijme pje i̱ṉ cjijñigue, ¿cjo
na jo rá cjõt'üji o contribución
c'ü örü e rey César o maxque
jiyö?, eñeji.
15 Pero e Jesús ya xmi pãtpã
c'ü ma s'o c'o mi mbeñeji.
Nguec'ua o xipjiji:
—¿Jenga chaque i̱ṉ önngüji?
Jñüncüji 'na merio ngue c'ua
rá nu'u.
16 O ma jünpüji c'ua 'naja
merio. Nuc'ua e Jesús o
xipjiji:
—¿Cjó o̱ ñi nu cuat'ü ne
merio 'ñe cjó o̱ tjũ nu juns'ü?
O ndünrüji c'ua o mamaji:
—Ngueje e César.
17 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—C'ü toca e César, rí unüji e
César. C'ü toca Mizhocjimi, rí
unüji Mizhocjimi, eñe e Jesús.
Me co nguijñiji c'ua c'ü vi
ndünrü e Jesús.

La pregunta sobre la resurrección

18 C'o saduceo mi mamaji
c'ü dya ra sö ra te yo añima. O
säjä c'ua ja nzi anguezeji cja e
Jesús o dyönüji:
19 —Xöpüte, e Moisés o dy-
opjü cja ín leygöji, 'ma cjó c'o
ra ndũ, 'ma dya be 'ñejui t'i
c'ü nu su, nu'ma, c'ü nu su
ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o̱
cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndũ.
Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndũ, je
ngue o̱ tjũ c'ü ra jñusp'üji c'e t'i
c'ü ot'ü ra jmus'ü.
20 Mi bübü yencho bëzo c'o
mi cjuarma. 'Naja anguezeji
o chjüntü pero o ndũ, dya
'ñejui t'i c'ü nu su.
21 Nuc'ua c'ü na yeje o̱
cjuarma xo chjüntüvi c'e
ndixũ. Xo ndũtjo, dya 'ñejui
t'i. Je xo va cjatjonu c'ü na jñi.
22 Nde va cjatjoji c'ua nza
yenchoji. O chjüntüji c'e
ndixũ nza texeji. Y o ndũji,
dya 'ñeji t'i. Cjanu o ndũ c'ua
c'e ndixũ.
23 Nguec'ua rí önnc'üjme,
'ma ra te c'o añima, ¿cjó ngue

c'ü ra tsjapü nu su nza yen-
choji? Na ngueje nza yen-
choji nde o tsjapüji o̱ suji, eñe
c'o saduceo.
24 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—I̱n jyopüji na ngueje, dya
i̱n unnc'eji ngüenda pje ne ra
mama o̱ jña Mizhocjimi; dya
xo i̱n pãrãgueji ja ga cja c'ü me
na zëzhi Mizhocjimi.
25 Yo nte chjüntüji. Xo 'ñe
c'o o̱ t'iji, chjüntpüji. Pero 'ma
ra te'e c'o añima, dya cja ra
chjüntüji a cjanu. Na ngueje
ri chjëntjoji nza cja c'o o̱ anxe
Mizhocjimi c'o cãrã a jens'e.
26 Exi 'mãrãtjo cja o̱ jña
Mizhocjimi c'o o dyopjü e
Moisés, c'ü ra te c'o añima.
¿Cjo dya i̱ xörügueji c'e pasaje
nu ja mama c'ü mi tjë c'e
bidyi? O dyopjü e Moisés
ja va zopjü Mizhocjimi. O
mama a cjava Mizhocjimi:
"Nguezgö o̱ Mizhocjimi e
Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e
Jacob."
27 Mizhocjimi dya ngue o̱
Mizhocjimi c'o añima, ngue
o̱ Mizhocjimi c'o bübütjo.
Nguec'ua exi 'ñetsetjo, zö ya
ndũ e Abraham 'ñe e Isaac
'ñe e Jacob, pero bübütjoji y
ra tetjoji. Nu'tsc'eji me i̱n
jyopüji, dya i̱n cjijñiji na jo,
eñe e Jesús.

El mandamiento más importante

28 O säjä c'ua 'naja c'o mi
xöpü o̱ ley Mizhocjimi o
dyärä 'ma mi söji o jña'a, y o
mbãrã vi ndünrü na jo e Jesús.
O chëzhi c'ua cja o̱ jmi e Jesús,
o dyönü:
—¿Ja ngue c'ü xenda ni
muvi c'o o̱ ley Mizhocjimi?
29 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—C'ü xenda ni muvi c'o
o̱ ley Mizhocjimi je mama
a cjava: "Dyäräji, nu'tsc'eji
i̱n menzumüji a Israel.
Mizhocjimi c'ü ngueje ín
Jmugöji, 'natjo c'ü.
30 Nguec'ua rí ñegueji
Mizhocjimi co texe in
mü'büji, 'ñe co texe in aljmaji,
'ñe co texe in pjeñeji, 'ñe co
texe c'ü na zë'ts'iji." Nujnu
nguejnu xenda ni muvi yo o̱
ley Mizhocjimi.
31 C'ü na yeje o̱ ley
Mizhocjimi, chjëntjovi nu cja
ró xi'ts'iji. Je mama a cjava:
"Rí s'iyaji yo nin minteji, c'ua
ja nzi gui s'iyatsjëgueji", eñe
Mizhocjimi. Ojtjo xe 'naja o̱
ley Mizhocjimi c'ü xenda ni
muvi nza cja yo.
32 Nuc'ua o mama c'e bëzo
c'ü mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi:
—Xöpüte, na cjuana c'ü i̱n
mangue. 'Natjo Mizhocjimi.
Dya bübü xe 'naja c'ü ri
Mizhocjimi.
33 C'ü rá neji Mizhocjimi co
texe ín mü'büji, 'ñe co texe ín
pjeñeji, 'ñe co texe ín aljmaji,
'ñe co texe c'ü na zëtsiji, y rá
s'iyaji ín minteji c'ua ja nzi
rgá s'iyatsjëji, ngue c'o xenda
ni muvi. Xenda ni muvi que
na ngueje texe c'o animal c'o
rá pö't'üji cja rron tjü'tp'üji
Mizhocjimi, 'ñe c'o pje nde rá
unüji.
34 Nuc'ua 'ma o dyärä e
Jesús vi ndünrü na jo c'e bëzo,
o xipji c'ua:

—Dya nda bë'ts'i c'ü ra tsja'c'ü o̱ t'its'ü Mizhocjimi c'ü manda texe.

Nuc'ua dya cjó cja rezga pje xe ro dyönü e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

35 E Jesús ma xöpü c'o nte cja c'e templo o xipjiji:

—C'o xöpü o̱ ley Mizhocjimi mamaji e Cristo ri mboxbëche cja e David.

36 Maco nguetsjë e David o mama a cjava 'ma o 'ñünbü o̱ mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi:

Mizhocjimi o zopjü c'ü ín Jmugö o xipji:

"Mimi cja ín jodyëgö. Rí da'c'ü rí mandague hasta 'ma cja rí chõpü yo nuc'ü na ü", eñe Mizhocjimi.

37 E David o nädä e Cristo o mama: "Ngue ín Jmugö", eñe. ¿Pje ne ra mama c'ü ri mboxbëche e Cristo cja e David 'ñe c'ü xo ri ngue o̱ Jmu?

C'o nte c'o mi ärä, ma puncjüji. Me mi mäjä ma dyäräji c'o mi mama e Jesús.

Jesús acusa a los maestros de la ley

38 E Jesús 'ma ma xöpüji o xipjiji:

—Rí pjötpüji ngüenda cja yo xöpü o̱ ley Mizhocjimi. Anguezeji cjapüji na nojoji ga nzhodüji na maja o̱ bituji. Me xo neji cjó ra mbësp'iji t'ecjañumü rgá zenguaji cja o chõjmü.

39 'Ma pöji cja nitsjimi, me juajnuji o lugar c'o na jo ja ra mimiji. Y 'ma cjaji mbaxua, me xo juajnüji o lugar c'o me na jo.

40 Anguezeji jünbüji c'o pë's'i c'o ndixũ c'o ya 'nanxũ. Pero me cjapüji na joji; me mezhe ga dyötüji Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi ra tsjapü xenda ra sufridoji que na ngueje 'ma dya ri xöpüteji.

La ofrenda de la viuda pobre

41 'Na nu pa e Jesús o mimi a mbo c'e templo a jmi cja c'e ts'icaja nu ja mi mbeñeji Mizhocjimi. O jñanda c'o nte mi junt'üji o merio cja c'e caja. Na puncjü c'o rico mi junt'üji na puncjü merio.

42 Xo o ẽjẽ 'na 'nanxũ c'ü dya pje mi pë's'i, o ẽ jñunt'ü yeje ts'imerio; mi ts'iquëtjo mi muvi c'o.

43 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü o̱ discípulo ro chëzhiji cja o̱ jmi, o xipjiji:

—Na cjuana rí xi'ts'iji, nu e 'nanxũ, nu dya pje pë's'i, nu c'ü o jñunt'ü nu, xenda ni muvi a jmi Mizhocjimi, que na ngue c'o o dyüt'ü yo dyaja.

44 Na ngueje anguezeji o mbeñeji Mizhocjimi o unüji c'o vi mboncjü. Nu ne ndixũ nu dya pje pë's'i, o unü texe c'o rví ma ndõmü pje ro zi, eñe.

13

Jesús dice que el templo será destruido

1 Nuc'ua 'ma ya mi mbedye e Jesús cja c'e templo, o mama c'ua 'naja c'o o̱ discípulo:

—Xöpüte, jñanda yo ndojo, me na zö yo. Me na jo va dyät'äji ne templo.

2 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nujyo i̱n jandaji va cja ne templo, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

3 Nuc'ua e Jesús o ma cja c'e t'eje c'ü ni chjũ Olivos c'ü tsjinch'ivi a jmi c'e templo; o mimi c'ua nu. Nuc'ua e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan 'ñe e Andrés o dyönütsjëji e Jesús c'ü dya cjó ro dyärä, o mamaji:

4 —Xitscöjme jinguã ra zädä yo. ¿Pje ma señal c'ü rá jandajme ngue c'ua rá pãrãjme 'ma ya ri ngue ra zädä yo?

5 Cjanu o ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Pjötpüji ngüenda c'ü dya cjó ra dyon'c'üji.

6 Na ngueje ra ẽjẽ na puncjü c'o ra jñüncügö ín chjũ, ra mamaji ngueje Cristo anguezeji, ngue c'ua ra dyonpüji na puncjü yo nte.

7 'Rí dyäräji ri cjaji o chũ. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chũ. Dya rí sũgueji, na ngueje ni jyodü ra zädä a cjanu. Pero dya be ra nguins'i ne xoñijõmü.

8 Na ngueje yo ndajñiñi ra pötü rgá chũji yo nu mindajñiñiji; xo nzitjo c'o jmu ra pötü rgá chũji c'o nu mijmuji. Na puncjü c'ua ja ra mbĩ'ĩ na zëzhi ne xoñijõmü, 'ñe c'ua ja ra zöji o tjijmi. Nujyo nguejyo rguí mbürü ra sufridoji yo.

9 'Nu'tsc'eji, rí pjötpüji na puncjü ngüenda, na ngueje ra nzhöc'ügueji nu ja ra jñün'c'üji ngüenda. Ra dyëts'iji nu cja c'o nitsjimi. Ra zints'iji cja yo rey 'ñe yo gobernador na ngue c'ü ri ejmezüji y ri nänngäji ín chjũgö. 'Ma ra zints'iji a cjanu cja c'o pje pjëzhi, ra sö rí xipjiji ja cjazgö.

10 Texetjo cja ne xoñijõmü ri cãrã c'o ra zopjü yo nte ra xipjiji o̱ jña Mizhocjimi, ra xipjiji ja ga manda. Nu'ma, ngue 'ma ya ra nguins'i ne xoñijõmü.

11 'Ma ra zints'iji cja c'o pje pjëzhi, extí jñunt'ü in mü'büji c'ü dya ni jyodü rí tsjijñiji ja rgui chjünrüji, ante c'ü ra jñün'c'üji ngüenda. Na ngueje c'e ndajme c'ü, Mizhocjimi ra dya'c'üji o jña c'ü rí mangueji. Na ngueje dya ngue'tsc'eji rí ñaji; nu c'ü ra ña ngueje o̱ Espíritu Mizhocjimi.

12 Ra zädä 'ma ri ngue nu c'o ri cjuarma ra nzhöji nu cjuarmaji c'ü ra mbö't'üji; o ri ngue nu tataji 'ñe nu nanaji ra nzhöji nu t'iji c'ü ra mbö't'üji; xo nzitjo c'o t'i ra nzhöji nu tataji 'ñe nu nanaji c'ü ra mbö't'üji.

13 Texe yo nte ra nuc'üji na ü, na ngueje c'ü ri ejmezügöji. Pero 'ma sido rí 'ñejmezüji texe yo pa yo ri bübüji cja ne xoñijõmü, nuc'ua rí bübütjoji co Mizhocjimi a jens'e.

14 'Rí xörügueji, rí tsjapüji ngüenda yo jña yo rá xi'ts'iji. Nu c'ü me na s'o c'ü cjapü ra s'odü texe, 'ma ya rí jñandaji c'ü je ri bübü cja c'e templo, nuc'ua nu'tsc'eji ri cãrãji a Judea, rí c'ueñe rí möji cja t'eje.

15 Nu'tsc'eji ri tägäji a xes'e cja in nzungueji, extí c'ueñeji, dya pje rí chunüji c'o ri pë's'iji

a mbo cja in nzungueji.
16 Nu'tsc'eji ri bünc'eji cja
juajma, dya rí nzhogueji cja
in nzungueji c'ü rí tsanngueji
c'ü rí chëji.
17 Juejme c'o ri ndunte 'ñe
c'o ri jötü o̱ lëlë c'o pa c'o.
18 Dyötüji Mizhocjimi ngue
c'ua 'ma rí c'ueñeji, dya ri
ngue c'o pa c'o ri järä o së.
19 Na ngueje me ra sufridoji
na puncjü c'o pa c'o, c'ü
nunca sufridoji a cjanu ndeze
'ma o dyät'ä Mizhocjimi ne
xoñijõmü. Y dya cja xe ra
sufridoji c'ua.
20 Pero Mizhocjimi ra ts-
japü c'ü dya nda ra mezhe c'o
pa c'o ra sufridoji, ngue c'ua
dya ra chjorü texe c'o nte. Ra
tsjapü c'ü dya ra mezhe c'o
pa c'o, na ngue ri cãrã o̱ nte
Mizhocjimi c'o ya juajnü.
21 'Nuc'ua 'ma cjó c'o ra
xi'ts'iji: "Je bünc'ua e Cristo"
o "Je bübü nu e Cristo", ra
'ñents'eji, dya rí creogueji c'ü
xi'tsc'eji a cjanu.
22 Na ngueje ra ẽjẽ c'o ra
tsjapü ri nguejeji e Cristo. Xo
ra ẽjẽ c'o ri cjapü profeta, ri
cjapü ri ñaji o̱ jña Mizhocjimi,
ra 'ñe jíchiji señal yo nte. Y
ra tsjaji c'o me na nojo c'o
ra jñanda c'o nte. Ra tsjaji
a cjanu, ngue c'ua 'na xo ra
sö ra dyonpüji c'o ya juajnü
Mizhocjimi.
23 Nguec'ua extí xi'ts'iji dya,
ante c'ü ra zädä c'o pa c'o;
ngue c'ua rí pjötpüji ngüenda.

Comó vendrá el Hijo del Hombre

24 'Nuc'ua 'ma ra nguarü ra
sufridoji c'o pa c'o, ra bëxõmü
e jyarü. Y dya ra 'ñetse e zana.
25 Ra jyäbä yo seje. Y ra
'ñünü nujyo na zëzhi a jens'e.
26 Nuc'ua ra jñandgagöji
nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi.
Ra jñandgöji rva ẽcjö cja
ngõmü, ra jñandgöji c'ü me rrã
zëtsi 'ñe me rrã zözü.
27 Nuc'ua rá täjägö c'o ín
anxe c'o cãrã a jens'e ra ẽ
jmutüji c'o ró juajnü c'o ri
cãrã texe cja ne xoñijõmü.
28 'Nu'tsc'eji rí unüji
ngüenda yo za yo xiji higo.
'Ma ya ra dogü, 'ma ya pjürü
peje o̱ xi, i̱n pãrãgueji ngue
'ma ya ra paja ne xoñijõmü.
29 Je xo rga cjatjonu, 'ma rí
jñandaji c'ü ya ra zädä yo rí
xi'tsc'öji, rí pãrãgueji 'ma c'ü
ya ra nguins'i ne xoñijõmü.
30 Na cjuana rí xi'tsc'öji, c'o
ri cãrã c'o pa c'o, dya ra ndũ
texe c'o, hasta 'ma cja ra zädä
texe yo rí xi'tsc'öji.
31 Ra nguarü e jens'e 'ñe
ne xoñijõmü, pero nín jñagö
nunca ra nguarü nu.
32 'Dya cjó pãrã pje ma pa,
ni pje ma ndajme 'ma ra zädä
c'o, ni xo ri pãrã c'o o̱ anxe
Mizhocjimi, ni xo ri pãrãgö
nutscö o̱ T'izgö Mizhocjimi.
Nguextjo mi Tatagö c'ü pãrã.
33 'Pjötpüji ngüenda; chep-
quegöji; sido rí dyötüji
Mizhocjimi, na ngueje dya
i̱n pãrãgueji jinguã ra zädä c'e
pa'a c'ü.
34 Rí chjëntcjöbe nza cja 'na
bëzo c'ü ri ngue o̱ cjaja 'na
ngumü c'ü ro ma na jẽ. O
zojnü c'o o̱ mbëpji, o xipjiji c'o

bëpji c'o ro tsjaji nzi 'najaji. C'e mböngoxtji o xipji c'ü ro mbörü, dya ro ĩjĩ.

35 Nguec'ua rí xi'ts'iji rí chepquegöji na ngueje, dya i̱ṉ pãrãji ja hora rá ẽcjö na yeje. Dya i̱ṉ pãrãji cjo ya ri nzhä, o cjo ya ri ndexõmü, o cjo ri ngue 'ma huë o chare, o cjo ya rguí jyas'ü.

36 Rí chepquegöji na ngueje 'nandga ẽcjö, 'na rá ẽ tö'c'üji rrũ ĩjĩtjoji.

37 Nujyo rí xi'ts'iji, rí xipjigö texe, sido rí chepquegöji.

14

Conspiración para prender a Jesús

1 Ya mi bëzhtjo yepa ro zädä c'e mbaxua c'ü ni chjũ Pascua, 'ma mi siji o tjõmëch'i c'o dya mi bäns'ä. C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi mi jodüji ja rvá zürüji e Jesús c'ü dya cjó ro mbãrã, ngue c'ua ro mbö't'üji.

2 Mi mamaji:

—Dya ra jogü rá sürüji cja ne mbaxua; 'na ra huëñi yo nte ra tsja o̱ dyëji, eñeji.

Una mujer unge a Jesús

3 'Ma mi bübü e Jesús a Betania nu cja o̱ ngumü e Simón c'ü mi sö lepra, o säjä c'ua 'na ndixũ nu ja mi bübü e Jesús, ma tũ 'na botia ndojo c'ü mi po'o c'o me ma jo ma jyärä. Me mi muvi na puncjü merio c'ü. O mbärä c'e botia, cjanu o xisp'i o̱ ñi e Jesús 'ma ya ma jũ cja mexa.

4 C'o mi cãrã nu, bübü c'o o üdü. O pötva mamaji:

—¿Jenga o tsja a cjanu? O nda pjödü ne perfume nu me na jo ga jyärä.

5 Mi sö ro bö'ö nu, ro cjogü jñi mil mbëxo nu. C'o merio c'o, ro sö ro ch'unü yo dya pje pë's'i, eñe c'o.

Mi ünmbüji c'e ndixũ, mi huënch'iji.

6 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Jyëziji. ¿Jenga na huënch'iji ne ndixũ nu? Me na zö nu o tsjacü nu.

7 Nu'tsc'eji, xe rí mintcjeji nujyo dya pje pë's'i, nguec'ua 'ma rí ñegueji, ra sö rí pjös'üji. Pero nutscö ra zädä 'ma dya cja rá bünc'ö a ndetsc'eji.

8 Ne ndixũ nu, o tsja nu c'ü o sö o tsja. Ya xisquigö ín cuerpo nujyo na jo ga jyärä, ngue nu ya na segurao c'ü rguí dyögüzügöji.

9 Na cjuana rí xi'tsc'öji, texe cja ne xoñijõmü c'ua ja ra zopjüji yo nte ra xipjiji ja ga cjazgö, nde ra nädäji nu o tsja ne ndixũ nu, ngue c'ua ra mbeñeji nu o tsjacü, eñe e Jesús.

Judas traiciona a Jesús

10 E Judas Iscariote c'ü mi ngueje 'naja c'o doce o̱ discípulo e Jesús, o ma cja c'o ndamböcjimi o ma xipjiji c'ü ro nzhö e Jesús.

11 Nuc'ua c'o ndamböcjimi me co mäjäji 'ma o dyäräji c'ü ro tsja e Judas. Anguezeji o mamaji c'ua c'ü ro ngõ't'üji e Judas. Angueze o jyodü c'ü ja rvá tsjapü ngue c'ua ro nzhö'ö e Jesús.

La Cena del Señor

12 Ya vi zädä c'ü ot'ü pa c'e
mbaxua 'ma mi siji o tjõmëch'i
c'o dya mi bäns'ä. Ngueje c'e
pa 'ma mi jyodü ro mbö't'üji
'na ts'imë c'ü rví pjongüji c'e
mbaxua. C'o o̱ discípulo e
Jesús o xipjiji:
—¿Ja ngue c'ua i̱n ne rá ma
ät'äjme o jñõnü c'ü rí sigue
rgui sũpü ne mbaxua?
13 Nuc'ua e Jesús o ndäjä
yeje c'o o̱ discípulo, o xipjivi:
—Mëvi cja c'e jñiñi. 'Ma rí
sät'ävi nu, rí chjëji 'na bëzo c'ü
ri tunü 'na xäjnä ndeje. Rí
chjünt'üvi a xütjü c'e bëzo.
14 Nu ja ra cjogü angueze
rí xipjivi c'e bëzo c'ü men-
zumü nu: "C'ü rvá ẽcjöbe,
mama c'e xöpüte, ¿ja büb̈ü c'e
cuarto nu ja ra mimi co c'o o̱
discípulo ra ziji c'ü rguí zũpüji
ne mbaxua?" Je rga cjanu
rgui xipjivi c'e menzumü.
15 Nuc'ua angueze ra jí'ts'ivi
'na jyäxcumü c'ü na nojo c'ü
ya büb̈ü texe c'o ni jyodü.
Ngueje nu rí dyät'ävi o jñõnü
c'ü rá siji, eñe e Jesús.
16 Anguezevi o mëvi c'ua cja
c'e jñiñi, o chöt'üvi c'ua ja nzi
va xipjivi. O dyät'ävi c'ua o
jñõnü c'o ro ziji rvá zũpüji c'e
mbaxua.
17 Nuc'ua c'ü nzhä o möji e
Jesús co c'o doce o̱ discípulo.
18 O mimiji cja mexa. 'Ma
ndänt'ä ma siji o xëdyi, e Jesús
o xipjiji:
—Na cjuana rí xi'ts'igöji,
büb̈ü 'najats'ügueji nu va rrã
siji o xëdyi c'ü ra nzhögügö cja
o̱ dyë c'o ra mböẗcü, embeji.
19 Anguezeji 'ma o dyäräji a
cjanu, me go ndumüji c'ua. O
mbürü o dyönüji e Jesús nzi
'naja anguezeji:
—¿Cjó je ngueje c'ü, cjo
nguetscö?
20 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Ngueje 'najats'ügueji i̱n
doceji c'ü je tü'bü o xëdyi co
nuzgö cja ne mojmü nu rrã
sigöji, ngue c'ü ra nzhögügö
c'ü.
21 Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ra mböẗcüji c'ua
ja nzi ga t'opjü. Pero juejme
ne bëzo nu ra nzhögügö.
Xenda rvá jo c'ü dya ro
jmus'ü ne bëzo nu; me ra
sufrido na puncjü nu.
22 'Ma ndänt'ä ma siji o
xëdyi, o jñü 'naja tjõmëch'i
e Jesús, o unü na pöjö
Mizhocjimi. Cjanu o xënmbi
c'ua c'o o̱ discípulo, o xipjiji:
—Jñü'üji ne tjõmëch'i nu rrã
xëñc'iji, rí si'iji. Nujnu ngue ín
cuerpogö nu.
23 Cjanu o ndës'i c'ua
c'e vaso. O unü na pöjö
Mizhocjimi, cjanu o unü c'o
o̱ discípulo. O ziji c'ua texeji.
24 O mama e Jesús o xipjiji:
—Nujnu ngue ín tsjigö nu.
Na ngue c'ü rga pjödügö ín
tsji rá tũgö, Mizhocjimi ra
tsja dya, c'ua ja nzi va mama
ra tsja; ra perdonao dya o̱
nzhubü na puncjü o nte'e.
25 Rí xi'tsc'öji, ndeze dya,
dya cja xe rá sigö o̱ ndeje
o uva hasta 'ma cja ra zädä
c'ü rá mandagö, c'ua ja nzi
va mama Mizhocjimi. Cja rá
sigö 'ma c'o cja dadyo, eñe e
Jesús.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

26 'Ma o nguarü o tõjõji 'na himno, o mbedyeji o möji cja c'e t'eje c'ü ni chjü Olivos.

27 E Jesús o xipjiji c'ua:

—Texets'ügueji nde rí xõgüji ne xõmü dya, na ngue c'ü ra tsjacügöji dya. Na ngueje ya t'opjü a cjava: “Nuzgö rá pö't'ügö c'e mbörü. Nuc'ua c'o o̱ ndënchjürü ra mböt'ü c'o”, eñe c'ü t'opjü.

28 Pero 'ma ya rá tegö a nde cja c'o añima, ot'ü rá magö a ma a Galilea, ngue c'ua 'ma rí sätc'eji nu, ya rva bünc'ö nu.

29 O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Zö texe ra jyëtsc'igueji, pero nuzgö dya rá jëtsc'igö, eñe.

30 E Jesús o ndünrü c'ua o xipji:

—Na cjuana rí xi'tsc'ö, dya be ri huë'ë na yeje o chare ne xõmü dya, 'ma ya na jñi rgui tsädä c'ü dya i̱n pãcãgö.

31 Xenda o mama na zëzhi c'ua e Pedro:

—Jiyö. Zö rá tũgö co nu'tsc'e, pero dya pje rá cädägö c'ü rgá pã'c'ö, eñe c'ü.

Xo nde va mantjo c'ua texe c'o discípulo.

Jesús ora en Getsemaní

32 O möji c'ua nu ja ni chjũ Getsemaní. Nuc'ua e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:

—Mimiji va; rá ma ötügö Mizhocjimi, eñe.

33 Nuc'ua e Jesús o zidyi e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan. O mbürü o ndumü c'ua e Jesús, y me mi cjijñi na puncjü.

34 Nuc'ua o xipjiji:

—Me ndumü ín mü'bügö, rí sö ra mbötcügö c'ü rgá sentiogö. Chepqueji va, dya rí ĩji, eñe e Jesús.

35 Xe ma c'ua xe ts'iquë a ma xojñi, o ndüne a jõmü, o dyötü Mizhocjimi, 'ma ro sö, ro cjogütjo c'ü dya ro zädä c'ü ro tsjapüji c'e hora.

36 O mama:

—Mi Tatats'ügö. Sö rí tsjague texe. Tsjapü ra cjogü c'ü dya ra zädä c'ü rá sufridogö. Pero dya rí tsjague c'ua ja nzi rgá negö; tsjague c'ua ja nzi gui ñegue, eñe.

37 O nzhogü c'ua e Jesús nu ja mi cãrã c'o jñi o̱ discípulo; o chöt'ü ya nde vi ĩjĩtjo c'o. E Jesús o xipji c'ua e Pedro:

—Nu'tsc'e Simón, ¿cjo i̱n ĩcje? ¿Cjo dya mi sö ri chepque 'na hora c'ü dya rvi ĩcje?

38 Cjanu o xipjiji texeji:

—Dya rí ĩjĩji. Dyötqueji Mizhocjimi ngue c'ua dya rí dyätäji c'ü dya jo. Cja in mü'büji, na cjuana i̱n ne rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi; pero in cuerpoji ya mbo o̱ cuë yo.

39 Nuc'ua o ma na yeje e Jesús; o ma dyötü Mizhocjimi. O mama c'o jña c'o vi mama 'ma ot'ü.

40 O nzhogütjo na yeje; o chöt'ü ya nzho ma ĩjĩtjoji na ngueje me mi tägä o t'ĩjĩ anguezeji. Dya mi pãrãji ja rvá ndünrüji.

41 O nzhogü c'ua c'ü na jñi, o xipjiji:

—¿Cjo ya i̱n ĩcjeji 'ñe ya i̱n söyaji? Ya na jo dya. Ya zädä ne ndajme. Nutscö rvá

ẽcjö cja Mizhocjimi, ya ra
nzhögüji cja dyë c'o nte c'o cja
c'o na s'o.
42 Ya rí ñangaji dya. Ya va
säjä nu ra nzhögügö. Mö rá
chjëji.

Llevan preso a Jesús

43 'Ma xe ma ña e Jesús, o
säjä e Judas c'ü mi ngue 'naja
c'o doce discípulo. Ma dyoji
na puncjü nte c'o vi ndäjä c'o
ndamböcjimi, 'ñe c'o mi xöpü
o̱ ley Mizhocjimi, 'ñe c'o tita,
ma jünji tratjëdyi 'ñe ngar-
rote.
44 E Judas c'ü ro nzhö e
Jesús, ya vi xipji a cjava c'o nte
c'o mi pöji:

—Nu c'ü rá tjünegö, ngue
c'ü i̱n jodügueji c'ü. Nguec'ua
rí pënch'iji na jo c'ü, c'ü dya ra
c'ueñe, empji.

45 Nuc'ua e Judas 'ma o säjä,
exco chëzhi a jmi e Jesús, o
xipji:

—Nu'tsc'e ín xöpütets'ügö.

Jo ni ndüne c'ua a jmi.

46 Nuc'ua c'o nte exco
pënch'iji c'ua e Jesús ngue c'ua
ro zidyiji.

47 Nuc'ua 'naja c'o mi
dyoji e Jesús o ngübü c'ü o̱
tratjëdyi, o jñüpcü o̱ ngõ 'naja
c'o o̱ mbëpji c'ü mi mero
ndamböcjimi.

48 E Jesús o xipjiji c'ua:

—I̱ pedyeji cja c'in jñiñiji va
ẽ sücöji nza cja 'ma ri nguezgö
'na mbẽ, va jünji in chjëdyiji
'ñe in ngarroteji.

49 Pamü mi cãrãgöji cja c'e
templo mi xö'c'üji, maco dya
mi pënzhguigöji 'ma. Pero ya
va sädä yo, ngue c'ua ra zädä
c'ü o dyopjü c'o profeta cja o̱
jña Mizhocjimi, embeji.

50 Nuc'ua texe c'o discípulo
o c'ueñeji o zogüji e Jesús.

El joven que huyó

51 Pero mi bübü 'naja t'i
c'ü mi tjünt'ü a xütjü e Jesús.
Nguetjo 'na manta mi tëjë c'e
t'i. C'o nte o pënch'iji.

52 Pero c'e t'i o mbägä c'ü
o̱ manta. O cjuañi, o matjo
manguerga.

Jesús delante de la Junta Suprema

53 C'o nte o zidyiji e Jesús
nu ja mi bübü c'ü mi mero
ndamböcjimi. Ya vi jmurü
texe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o
tita 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley
Mizhocjimi.

54 'Ma ya mi pöji, e Pedro
mi bëpjatjo na jẽ, hasta 'ma
o zät'ä nu cja c'ü o̱ tji c'ü mi
mero ndamböcjimi. O cjogü
c'ua e Pedro a mbo, o ma
mimi nu ja mi cãrã c'o mbëpji.
Ma pa't'ü cja sivi e Pedro.

55 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o
dyaja c'o ya vi jmurü ro
jñünpüji ngüenda e Jesús, mi
jodüji o testigo c'o ro mama vi
tsja na s'o e Jesús, ngue c'ua
ro sö ro mbö't'üji. Pero dya
mi tö'tp'üji.

56 Ma puncjü c'o mi mama
vi tsja na s'o e Jesús, pero dya
ma cjuana. Dya mimi yeje
testigo c'o ro mama 'natjo o̱
jñavi.

57 O böbü c'ua o testigo c'o
dya ma cjuana c'o o mama a
cjava:

58 —Nutscöjme ró äräjme ne
Jesús o mama: “Rá tunbügö
nu ne templo nu o dyät'ä yo

nte. Nuc'ua jñipatjo rá jäbä c'ü 'naja c'ü dya ra jyäbä yo nte”, o 'ñeñe.

59 Zo mi mamaji a cjanu, pero dya mi 'natjo o̱ jñavi.

60 O böbü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi a nde nu ja mi cãrã c'o nte, o dyönü e Jesús:

—¿Cjo dya pje rí chjünrügue? ¿Pje i̱n mangue co nujyo jña yo na xi'tsc'eji?

61 Pero e Jesús, dya pje ndünrü. Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi o dyönü na yeje o xipji:

—¿Cjo ngue'tsc'e e Cristo c'ü ngue o̱ T'i Mizhocjimi c'ü me na jo?

62 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Jãgã, nguezgö. Nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, ra zädä 'ma rí jñandgöji 'ma rá mimigö cja o̱ jodyë Mizhocjimi c'ü me na zëzhi. Rí jñandgöji rva ẽcjö cja ngõmü a jens'e.

63 O ü̱dü c'ua c'ü mi mero ndamböcjimi, o ts'üdü c'o o̱ bitu c'o mi je'e c'ü, o mama:

—¿Pje xe ni jyongöji o testigo?

64 Cja i̱ dyäräji o zadü Mizhocjimi nu. ¿Pje i̱n mangueji?

Texeji mi mamaji mi jyodü ro bö't'ü e Jesús.

65 Nuc'ua mi bübü c'o o zosp'ü a jmi e Jesús. O ngo'tp'üji o̱ ndö. Cjanu o ya'büji. Cjanu o xipjiji:

—Rí xitscöjme cjó ngue c'ü na yapc'ü dya.

Nu c'o policía xo o mbë'chp'iji a jmi.

Pedro niega conocer a Jesús

66 E Pedro mi büntjo nu cja c'e tji. O ẽjẽ c'ua 'naja ndixũ c'ü mi pëpi c'ü mi mero ndamböcjimi.

67 Nu c'e ndixũ 'ma o jñanda e Pedro c'ü ma pa't'ü cja sivi, o nguinch'i. Cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e, xo mi dyocjevi e Jesús nu menzumü a Nazaret.

68 O ngädätjo c'ua e Pedro o mama:

—Dya rí pãrãgö c'ü. Dya xo rí pãrãgö pje pjëzhi c'ü i̱n mangue.

O mbedye c'ua a ma tji cja c'e ngoxtji. Jo ni huë c'ua 'na chare.

69 Nuc'ua c'e ndixũ c'ü mi mbëpite o jñanda na yeje e Pedro, o xipji c'ua c'ü na yeje c'o mi cãrã nu:

—Ne bëzo nu, ngue 'naja o̱ dyoji e Jesús, eñe.

70 E Pedro o ngädätjo na yeje. Dya mezhe c'ua, c'o mi cãrã nu, o xipjiji na yeje e Pedro:

—Na cjuana xo ngue'tsc'e 'naja o̱ dyoji nu, na ngueje i̱n menzumü a Galilea; c'ua ja gui ña, exi 'mã'tc'ãtjo.

71 Nuc'ua e Pedro o mbürü o ña, o mama c'ü ro zübü Mizhocjimi 'ma dya ma cjuana c'ü mi mama. O mama:

—C'ua ga mbãrã Mizhocjimi, dya rí pãrãgö ne bëzo nu i̱n mangueji.

72 Jo ni huë c'ua na yeje 'na chare. O mbeñe c'ua e Pedro c'o jña c'o vi mama e Jesús vi xipji: “'Ma dya be ri huë na yeje 'na chare, ya na jñi rgui mamague c'ü dya i̱n pãcãgö”,

vi 'ñeñe. Me go huë c'ua e Pedro.

15

Jesús ante Pilato

1 Nuc'ua c'ü xõrü, c'o ndamböcjimi o jmurüji co c'o tita 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi 'ñe c'o dyaja c'o ro jñü ngüenda. Mi pötma dyü't'üji. O jyü'tp'üji o̱ dyë e Jesús, cjanu o zidyiji o ma nzhötüji e Pilato.

2 O mama c'ua e Pilato o dyönü e Jesús:

—¿Cjo i̱n reygue cja yo menzumü a Israel?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Jãgã, nguetscö c'ua ja vi mangue.

3 C'o ndamböcjimi me mi ñaji ma xiji e Pilato c'ü vi tsja e Jesús na puncjü c'o ma s'o.

4 Nuc'ua e Pilato o dyönü na yeje o xipji e Jesús:

—¿Cjo dya i̱n tjünrü? Maco na puncjü yo pje nde xi'ts'iji.

5 Pero dya ndünrü e Jesús. Nguec'ua dya mi pãrã pje ro nguijñi e Pilato.

Jesús es sentenciado a muerte

6 Tsjë'ma 'ma mi cjaji c'e mbaxua, c'o nte mi ötüji c'e gobernador ro pjongü libre 'naja bëzo c'ü ma o'o a pjörü.

7 C'o pa c'o, ma o'o a pjörü 'na bëzo c'ü mi chjũ Barrabás, 'ñe c'o o̱ dyoji. Na ngueje vi chũji c'e gobierno, y mi pö't'üji o nte.

8 Nuc'ua c'o nte o chëzhiji a jmi e Pilato, o dyötüji c'ü ro pjongü libre 'naja bëzo c'ü ma o'o a pjörü c'ua ja nzi ma cja tsjë'ma.

9 O ndünrü c'ua e Pilato o xipjiji:

—¿Cjo i̱n neji rá pjongü libre nu c'ü ngue in reygueji nu'tsc'eji i̱n menzumüji a Israel?

10 O mama a cjanu e Pilato na ngueje o unü ngüenda, c'o ndamböcjimi mi envidiaji e Jesús nguec'ua je va nzhöji c'ua angueze.

11 C'o ndamböcjimi o dyü't'üji c'ua c'o nte ro dyörüji e Barrabás c'ü ro pjongüji libre cja pjörü.

12 O dyönü c'ua na yeje e Pilato:

—¿Pje rá cjapcö 'ma ne bëzo nu i̱n mangueji ngue in reygueji?

13 Anguezeji o mapjüji na yeje o mamaji:

—Chät'ä cja ngronsi.

14 Nuc'ua e Pilato o mama:

—¿Pje na mbë c'o na s'o c'ü o tsja nu?

Pero anguezeji xenda mi mapjüji mi mamaji:

—Chät'ä cja ngronsi.

15 E Pilato mi ne ro tsjapü ro mäjä c'o nte; nguec'ua va pjongü c'ua e Barrabás. Cjanu o manda c'ua o ndas'üji e Jesús co chirrio. Nuc'ua 'ma ya o nguarü o ndas'üji, cjanu nzhöji ngue c'ua ro ma ndät'äji cja ngronsi.

16 Nuc'ua c'o xondaro o zidyiji e Jesús o cjogüji a mbo cja o̱ palacio c'e gobernador. O jmutüji c'ua texe c'o tropa.

17 Cjanu o jyecheji c'ua e Jesús 'na bitu c'ü ma cjipobü. O dyät'äji 'na corona c'ü mi

dyavo bidyi, cjanu o jñu'tp'üji
a ñi e Jesús.
18 Nuc'ua o mbürü o
mapjüji o mamaji:
—Nu'tsc'e o̱ Jmuts'ügue yo
menzumü a Israel, sido rí ts-
jague Rey, mi empji.
19 Mi ya'p'üji o̱ ñi co 'naja
xitji, cja ma zos'üji. O
ndüñijõmüji a jmi, mi cjapü
mi t'ecjañumü ma zopjüji, me
mi mbãtãji.
20 'Ma o nguarü o tsjapüji
burla, o ndonsp'üji c'ua c'e
bitu c'ü ma cjipobü c'ü vi
jyecheji. Cja ndo nu jyecheji
c'ua c'o o̱ bitutsjë. O zidyiji
c'ua nu ja ro ma ndät'äji cja
ngronsi.

La crucifixión

21 'Ma ya mi sidyiji e Jesús,
o chjëji 'na bëzo c'ü mi men-
zumü a Cirene c'ü vi 'ñeje cja
juajma. Nuc'ü, mi chjũ Simón
c'ü; mi ngueje nu tata e Ale-
jandro 'ñe e Rufo. O tsjapüji
e Simón o nduns'ü c'e ngronsi
c'ü mi tuns'ü e Jesús.
22 O zät'äji c'ua, nu ja
ni chjũ'ũ Gólgota c'ü ne ra
mama: nu t'eje nu ni chjũ
T'ejeñinte.
23 Nuc'ua mi unüji e Jesús
ro zi o vino c'ü vi chjanbaji o
mirra. Pero e Jesús dya o zi'i.
24 O ndät'äji c'ua cja
ngronsi. Cjanu o eñeji cjó
ngue c'ü ro ngana nzi 'naja o̱
bitu, cjanu o jyadüji c'o o̱ bitu.
25 Ya vi zünü nueve c'ü xõrü
'ma o ndät'äji e Jesús.
26 O cuatüji a ñi c'e ngronsi
c'ü mi t'opjü, ngue c'ua ro
'mãrã pje vi tjünpü ngüenda
angueze. Mi t'opjü a cjava:
"Nujnu, o̱ Rey yo menzumü a
Israel nu."
27 Nuc'ua xo ndät'äji nu,
yeje mbẽ. 'Naja c'ü o ndät'äji
cja o̱ jodyë e Jesús, 'naja c'ü o
ndät'äji c'ü 'nanguarü.
28 A cjanu o zädä c'ü t'opjü
cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü
mama a cjava: "Mi pëzhiji mi
ngue 'naja yo cja na s'o."
29 Nu c'o mi cjogü nu, me mi
juant'a a ñi ma zadüji e Jesús,
mi xipjiji:
—Nu'tsc'e mi mangue rvi
yä't'ä ne templo, y c'ü na jñi
nu pa ri cjuatü ri jyäbätjo na
yeje.
30 Rí 'ñemetsjë dya, dyagü
cja ne ngronsi, mi empji e
Jesús.
31 Xo ma cjanu ma mama
c'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi
xöpü o̱ ley Mizhocjimi. Me mi
cjapüji burla e Jesús, mi pötma
mamaji:
—Maco mamaji me o
mbös'ü na puncjü o nte nu,
maco dya sö ra 'ñemetsjë ra
dagü cja ne ngronsi.
32 'Ma nguejnu e Cristo nu
ra manda a Israel, ra dagü
dya cja ne ngronsi, ngue c'ua
rá jandaji 'ñe rá ejmegöji 'ma
nu.
Nuc'ua c'o yeje c'o 'natjo
c'ua vi ndät'äji e Jesús, xo mi
xipjivi c'o na s'o jña c'o.

Muerte de Jesús

33 Nuc'ua 'ma ya vi zünü
nisiarü, o bëxõmü c'ua texetjo
cja ne xoñijõmü, hasta 'ma cja
zünü jñi c'ü nzhä.
34 Nuc'ua 'ma o zünü jñi c'ü
nzhä, o mapjü c'ua na jens'e e
Jesús o mama:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?, mi eñe.
C'e jña ne ra mama: Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ¿jenga i̱ jyëzguigö?

35 C'o mi cãrã nu, o dyäräji c'o vi mama e Jesús. Bübü anguezeji c'o o mama c'ua:

—Dyäräji, nujnu, ma't'ü e Elías rguí 'ñeje a jens'e.

36 Cjanu o cjuañi c'ua 'naja anguezeji, o ma cãjã 'naja esponja. Cjanu ngant'a cja vinagre, cjanu ngãsp'ã cja 'na xitji, mi unüji e Jesús ro züt'ü. O mama c'ua:

—Rá nuxãji cjo ra ẽjẽ e Elías ra ẽ 'ñeme nu.

37 Nuc'ua e Jesús o mapjü na jens'e, cjanu o ndũ c'ua.

38 Y o̱ chödü a nde c'e manta c'ü mi cjot'ü a mbo cja c'e templo nu ja me ma sjũ; exo ndöt'ü c'ü 'na lado a ndü'bü.

39 C'e capitán c'ü mi xojñi cja c'o xondaro, mi böbü a jmi e Jesús. 'Ma o unü ngüenda ja va mapjü e Jesús cjanu o ndũ, o mama c'ua:

—Na cjuana mi ngue o̱ T'i Mizhocjimi nu, eñe.

40 Xo mi bübü ja nzi ndixũ c'o mi janda ndeze na jẽ'ẽ. Mi bübü e María Magdalena 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo c'ü mi menor. Nuc'ü, xo mi ngue nu nana e José. Xo mi bübü e Salomé.

41 'Ma mi bübü a Galilea e Jesús, xo mi tjünt'üji o̱ xütjü angueze; mi pëpiji angueze. Xo mi cãrã c'o dyaja ndixũ c'o ma puncjü c'o vi möji e Jesús a Jerusalén.

Jesús es sepultado

42 C'e pa'a c'ü, ngue 'ma mi preparao nu c'o menzumü a Israel, na ngueje c'ü na jyas'ü ri ngue nu pa 'ma söyaji.

43 Nuc'ua c'ü nzhä'ä o säjä 'na bëzo c'ü mi chjũ José c'ü mi menzumü a Arimatea. Mi ngue 'naja c'o mi pjëzhi na nojo c'o mi jün ngüenda. Nuc'ü, xo mi te'be c'ü ro ẽ manda nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. E José dya zũ, o ma cja e Pilato, o ma dyötü c'ü o̱ cuerpo e Jesús.

44 E Pilato dya mi sö ro 'ñejme c'ü ya vi ndũ e Jesús. O zojnü c'ua c'e capitán; o dyönü cjo ma cjuana ya vi ndũ.

45 O ndünrü c'ua c'e capitán o xipji que jãgã ya vi ndũ. Nuc'ua e Pilato o manda ro unüji c'e cuerpo e José.

46 Nuc'ua e José o ma ndõmü 'na t'öxbitu. Cjanu o ts'üpcü c'ua o̱ cuerpo e Jesús cja c'e ngronsi. Cjanu o mböch'ü c'e bitu. Cjanu o ma ngöt'ü cja 'na cueva c'ü vi dyö't'üji cja 'na dyä c'ü peña. Cjanu o chjen'chp'e c'ua 'na tralaja va ngot'ü.

47 E María Magdalena co e María c'ü nu mamá e José o jñandavi nu ja je ngue c'ua vi ngöt'üji e Jesús.

16

La resurrección de Jesús

1 Nuc'ua 'ma ya vi cjogü c'e pa 'ma mi söyaji, o ma c'ua e María Magdalena, 'ñe e María c'ü nu nana e Jacobo, 'ñe e Salomé. O ma ndõmüji o pjindyo c'o ma jo ma yüdü

ngue c'ua ro ma ngã's'ãji a xes'e c'e añima.
2 Nuc'ua c'ü ot'ü pa nu ngo 'ma ya ma jya's'ü, o ma c'o ndixũ cja c'e cueva. O zät'äji 'ma ya vi mbes'e e jyarü.
3 Mi pötma mamaji:

—¿Cjó ra chjen'chp'e c'e tralaja cja c'e cueva? Dya ra sözgöji.

4 Pero 'ma o jñandaji, o nuji na jo ya vi chjen'chp'eji c'e tralaja c'ü mi c'ot'ü c'e cueva.
5 O nguich'iji c'ua cja c'e cueva; o jñandaji 'naja t'i c'ü mi junrü cja o̱ jodyë. Mi je'e 'naja t'öxbitu c'ü ma maja. Me co zũji c'ua.
6 O mama c'ua c'e t'i, o xipjiji:

—Dya rí sũ'ũji. I̱ṉ jodüji e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret nu c'ü o ndät'äji cja ngronsi. Ya te'etjo c'ü; dya cja bünc'ua c'ü. Rí ñu'uji va ja ngöt'üji.

7 Möji, ma xipjiji c'o o̱ discípulo c'ü ra ot'ü angueze ra ma a Galilea, je rí chjëji nu, c'ua ja nzi va mama. Xo rí xipjiji a cjanu e Pedro c'ü o̱ discípulo, eñe c'e t'i.
8 Nuc'ua c'o ndixũ o c'ueñeji cja c'e cueva na ngueje me mi mbĩ'ĩji 'ñe me mi sũji. Dya cjó xo mi xipjiji na ngueje mi sũji.

Jesús aparece a María Magdalena

9 E Jesús o te'e xõrtjo c'ü ot'ü pa nu ngo. Nu 'ma ot'ü o jizhitsjë e Jesús, ngue e María Magdalena c'ü o jñanda. E Jesús vi pjombgü yencho demonio cja o̱ mü'bü c'e ndixũ.
10 O ma c'ua e María Magdalena, o ma ngös'ü c'o mi dyoji e Jesús. Me mi cjijñiji; me mi huëji.
11 'Ma o dyäräji mi mama e María Magdalena c'ü mi bübü e Jesús y vi jñanda angueze, dya mi ejmeji.

Jesús aparece a dos de sus discípulos

12 Nuc'ua e Jesús o jizhitsjë na yeje. Ngueje yeje o̱ dyoji c'o o jñanda 'ma mi pëvi cja batjü. Nandyo va jñandavi e Jesús.
13 C'o yeje o nzhogüvi o ma ngös'üji c'o dyaja o̱ dyoji. Pero dya o 'ñejmeji.

Jesús comisiona a los apóstoles

14 Nuc'ua e Jesús o jizhitsjë a nde cja c'o once o̱ discípulo; o jñandaji. Ma siji xëdyi 'ma o jñandaji e Jesús. E Jesús o huënch'iji na ngueje dya mi ejmeji, ma me o̱ mü'büji. Dya mi ejmeji nu c'o ya vi jñanda vi te'e e Jesús.
15 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Möji texe cja ne xoñijõmü; rí ma zopjüji texe yo nte, rí xipjiji ín jñagö.

16 Nu c'o ra 'ñejmezügö 'ñe ra ji'iji, ra jogü o̱ mü'bü c'o. Nu c'o dya ra 'ñejmezügö, Mizhocjimi ra tsjapü ra sufridoji.
17 Nu c'o ra 'ñejmezügö, Mizhocjimi ra unüji c'ü ra tsjaji señal c'ü ra 'ñetse na zëzhiji. Nguec'ua ra nänngäji ín chjũgö rgá pjongüji o demonio. Ra ñaji nandyo jña.

18 'Ma ra ngü's'üji o c'ijmi,
dya pje ra s'odüji. Dya xo ra
s'odüji 'ma ra ziji o veneno.
Ra 'ñe's'e o̱ dyëji cja c'o sö'dyë,
ra jogü c'ua c'o.

Jesús sube a los cielos

19 Nuc'ua e Jesucristo c'ü ín
Jmugöji, 'ma o nguarü o ña,
Mizhocjimi o zidyi a jens'e.
Je ma mimi nu cja o̱ jodyë
Mizhocjimi.

20 C'o discípulo o möji, o
ma zopjüji texe yo nte. E
Jesucristo c'ü ín Jmugöji o
mbös'üji o tsjaji o señal c'o me
ma nojo; nguec'ua o 'ñetse c'ü
na cjuana c'o mi mamaji. Je
va cjanu, amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN LUCAS

Prólogo

1-2 Nu'tsc'e Teófilo nin t'ecjañõmü, ya in pãrãgue nu c'o o zädä a ndezgöjme. Bübü c'o mi pöji e Jesucristo ndeze 'ma o mbürü o zopjü c'o nte. O jñandaji c'o mi cja angueze. Anguezeji xo mamaji o jña e Jesucristo ma zocüjme. Nguec'ua bübü c'o ya dyopjü c'ua ja ma cja 'ma mi nzhodü e Jesucristo cja ne xoñijõmü.

3 Nguec'ua xo ró cjijñigö xo na jo rá opjügö c'ua ja va cja. Na ngue ya ró cjagö na jo t'önü ró pãrãgö na jo ja ma cja ndeze 'ma o mbürü. Ngue c'o rí xi'tsc'ö dya cja ne carta, nu'tsc'e Teófilo nin t'ecjañõmü.

4 Rí xi'tsc'ö yo, ngue c'ua rí pãrãgue c'ü na cjuana c'o o xi'tsc'eji.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

5 O mbürü ne historia 'ma mi rey e Herodes a Judea. Mi bübü 'naja mböcjimi c'ü mi chjũ e Zacarías. 'Ma mi pëpji c'o mböcjimi cja c'e grupo c'ü mi xiji Abías, xo mi pëpji e Zacarías. C'ü nu su, mi mboxbëche cja e Aarón, mi chjũ e Elisabet c'ü.

6 E Zacarías 'ñe e Elisabet, ma jo a jmi Mizhocjimi nza yejui. Mi nzhodüvi na jo cja o 'ñiji Mizhocjimi, mi ätävi c'o o ley. Dya cjó sö pje ro xipjivi.

7 Pero dya mi 'ñejevi t'i. Na ngue dya mi muxt'i e Elisabet. Ya mi pale e Zacarías, ya xo mi male e Elisabet.

8 O zädä c'e zana c'ü ro mbëpi Mizhocjimi c'o mböcjimi c'o mi xiji Abías.

9 'Na nu pa, o echaji suerte, o toca e Zacarías o cjogü a mbo cja c'ü o templo Mizhocjimi o jyät'ä c'o ma jo ma jyärä nza cja o nguichjünü.

10 'Ma ma jät'ä e Zacarías c'o ma jo ma jyärä, mi cãrã a tji na puncjü o nte, mi ötüji Mizhocjimi.

11 'Nango jñetse c'ua 'naja c'o o anxe Mizhocjimi, o jñanda e Zacarías mi böbü c'e anxe cja o jodyë cja c'e mexa nu ja mi jät'ä c'o me ma jo ma jyärä.

12 E Zacarías 'ma mü o jñanda c'e anxe, me go pizhi me go zũ.

13 O mama c'ua c'e anxe o xipji:

—Nu'tsc'e Zacarías, dya rí sũ. Rvá 'ne xi'tsc'ö o dyä'tc'ä Mizhocjimi c'ü i dyötü. E Elisabet c'ü nin sugue ra nduns'ü 'na ts'it'i; rí 'ñecjevi 'na ts'it'i c'ü rí jñusp'üvi o tjũ e Juan.

14 Me ra mäjä na puncjü in mü'bügue. Xo 'ñe na puncjü o nte ra mäji 'ma rí 'ñecjevi in ch'igue.

15 Na ngue 'ma ra nocü, me rguí muvi a jmi Mizhocjimi. Dya ra zi o vino ne ri 'naja c'o ni tĩji. O Espíritu Mizhocjimi ra 'ñünbü o mü'bü e Juan ndeze 'ma ra nduns'ü nu

nana, nguec'ua ra dyätä na
jo Mizhocjimi.
16 Ra zopjü yo nte, ngue
c'ua na puncjü yo in men-
zumügueji a Israel ra jyëziji
c'o na s'o, ra nzhogüji a jmi
Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji.
17 E Juan, ot'ü ra zopjü yo
nte; cja ra ẽjẽ c'ua c'ü ín
Jmugöji. C'ua ja nzi ma cja
c'e profeta Elías, je xo rga
cjatjonu e Juan. Ra mbë's'i o̱
poder Mizhocjimi c'ua ja nzi
va mbë's'i e Elías. Nguec'ua
'ma ra zopjü yo nte, ra jyëziji
c'o na s'o. C'o dya ne ra
dyärä, ra nzhogü o̱ mü'büji ra
dyäräji. Nguec'ua yo tata 'ñe
yo t'i ra ngãrãji na jo. C'e t'i
ra zopjü yo nte, ngue c'ua 'ma
ra ẽjẽ c'ü ín Jmugöji, ra dyätäji
c'ü, eñe c'e anxe.
18 Nuc'ua e Zacarías o xipji
c'e anxe:
—¿Ja rga pãrãgö cjo na
cjuana ra zädä yo? Na ngue
ya rí palegö. Ya xo male c'ü
mi sugö, eñe.
19 O ndünrü c'ua c'e anxe o
xipji:
—Nguetscö e Gabriel
rí zo'c'ö. Rí bübügö a
jmi Mizhocjimi. O xitscö
Mizhocjimi ró ẽjẽ ró ẽ zo'c'ü,
ró xi'tsc'ö yo me na jo.
20 Rá da'c'ü 'na señal c'ü
rgui pãrãgue na cjuana c'ü ra
zädä yo ró xi'ts'i. Ngue c'ü rí
ngonegue dya. Dya ra sö rí
ña'a hasta 'ma cja rí 'ñecjevi in
ch'i. Rí ngone na ngue dya i̱
creo yo ró xi'ts'i. Texe yo ró
xi'ts'i, ra zädä yo, 'ma ra zädä
c'o pa, eñe c'e anxe.
21 C'o nte mi te'beji ro
mbedye e Zacarías. Mi sũji
'na pje c'o vi tsja e Zacarías,
na ngue vi mezhe a mbo cja
c'e templo.
22 Nuc'ua e Zacarías 'ma mü
o mbedye, dya cja mi sö ro
zopjüji. Mi jizhitjo co o̱ dyë,
na ngue ya mi ngone. O
mbãrã c'ua c'o nte, pje c'o vi
jñanda e Zacarías a mbo cja c'e
templo.
23 O cjogü c'ua c'o pa c'o mi
toca e Zacarías o tsja o̱ bëpji de
mböcjimi. Cjanu o ma c'ua o̱
ngumü.
24 Nuc'ua 'ma mü o cjogü
c'o pa, o ndunte c'ua e Elis-
abet c'ü nu su̱. O tsot'ü c'ua
tsi'ch'a zana cja nu ngumü, o
mama:
25 —Mi bëzhgö ín tse cja yo
nte, na ngue dya mi muxt'igö.
Pero me na jo va s'iyazügö
dya Mizhocjimi c'ín Jmugöji,
ngue c'ua dya cja rá bëzhgö ín
tse.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

26 O mezhe c'ua 'ñanto zana,
Mizhocjimi o xipji c'e anxe
Gabriel o ma cja 'na jñiñi c'ü
ni chjũ a Nazaret c'ü tsja a
Galilea.
27 O ma zopjü 'naja xunt'i
c'ü cja mi xunt'itjo. C'e
xunt'i ya mi ñavi 'na bëzo ro
chjüntüvi. C'e bëzo, mi chjũ
e José c'ü. Mi mboxbëche cja
e David. C'e xunt'i, mi chjũ e
María.
28 O cjogü c'ua c'e anxe nu
ja mi bübü c'e xunt'i, o xipji:
—Cjimi, süngü. Me s'iyats'ü
Mizhocjimi, y bübü co
nu'tsc'e. Xenda ra intsjim-
its'ü que na ngue texe yo 'ñaja
ndixũ, eñe c'e anxe.

29 Nuc'ua e María 'ma mü o
jñanda c'e anxe 'ñe 'ma mü o
dyärä c'o jña c'o o mama, go
zũ c'ua o̱ mü'bü, dya mi pãrã
pje mi ne ro mama c'o jña.
30 O mama c'ua c'e anxe o
xipji:
—Nu'tsc'e María, dya rí sũ.
Mizhocjimi me s'iyats'ü.
31 Nudya rí ndunte rí mus'ü
'na ts'it'i c'ü rí jñusp'ü o̱ tjũ e
Jesús.
32 Nuc'ü, ra mbëzhi na nojo
c'ü, na ngueje ngue o̱ T'i
Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e.
Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji ra
'ñeme c'ü nu T'i ra manda c'ua
ja mi manda e David c'ü nu
mboxpale.
33 Ra tsja jmu cja yo o̱
mboxbëche e Jacob, ra manda
para siempre.
34 O ndünrü c'ua e María o
xipji c'e anxe:
—¿Ja rgá sö ra zädä yo? Dya
be rí juntabe o bëzo.
35 O ndünrü c'ua c'e anxe o
xipji:
—Ra ẽjẽ o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e,
ra ẽjẽ co texe o̱ poder, ra
'ñe dya'c'ü rí chuns'ü 'na
ts'it'i. Nguec'ua c'e ts'it'i c'ü rí
'ñeje, ngueje o̱ T'i Mizhocjimi.
Nuc'ü, dya ra tsja na s'o, eñe
c'e anxe.
36 O sido o ña c'e anxe o xipji
e María:
—Tsjijñi c'ü o tsjapü
Mizhocjimi e Elisabet c'ü in
prima. Zö ya male, pero ya xo
ndunte dya c'ü. Mi xiji c'ü dya
mi muxt'i, pero ya zö 'ñanto
zana ndeze 'ma mü o ndunte.
37 Na ngueje Mizhocjimi sö
ra tsja texe, eñe c'e anxe.
38 O mama c'ua e María:
—Rí bünc'ö dispuesto ra ts-
jacö Mizhocjimi c'ua ja nzi
gui mangue. Na ngue ín
Jmugö c'ü; nutscö ngue o̱
mbëpjizü.

Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'e
anxe.

María visita a Elisabet

39 Nuc'ua cjanu o ma c'ua e
María o zät'ä cja 'na jñiñi c'ü
tsja a Judea, c'ü ma jä'ä cja
t'eje.
40 Nuc'ua 'ma o zät'ä cja o̱
ngumü e Zacarías, o zenguate
e María, cjanu o cjogü a mbo.
41 'Ma mü o dyärä e Elisabet
mi zenguate e María, c'e ts'it'i
c'ü mi tũ e Elisabet o 'ñõmü
a mbeme. Nuc'ua o̱ Espíritu
Mizhocjimi me co 'ñünbü o̱
mü'bü e Elisabet.
42 Nguec'ua va mapjü na
jens'e, o mama:
—Xenda go intsjimits'ü
Mizhocjimi que na ngue texe
yo 'ñaja ndixũ. Me xo ra
intsjimi c'e ts'it'i c'ü i̱n tũgue.
43 Va ẽcje va 'ñe zenguazü,
maco ngue o̱ nanats'ügue
c'ü ín Jmugö. ¿Ja va zocü
Mizhocjimi i̱ 'ñe zenguazügö?
44 'Ma nzi rvá ärägö 'ma
mi zenguate, ixco 'ñõmü ín
pjeme c'e ts'it'i, na ngue me co
mäjä.
45 Nu'tsc'e i̱ creo c'o o xi'ts'i
Mizhocjimi. Ngue c'ü rgui
mäjägue. Na ngue ra zädä c'ua
ja nzi va mama, eñe e Elisa-
bet.
46 O mama c'ua e María:
Me na nojo Mizhocjimi, rí
unügö 'na pöjö co texe
ín mü'bü.

47 Me rí mäpägö Mizhocjimi
c'ü ra 'ñevguegö libre
cja c'o na s'o.
48 Zö me ni muvi c'ü ín
Jmugö, zö dya pje ni
muvizügö, pero me go
s'iyazgö. Ndeze nudya,
texe c'o ra ngãrã c'o cjë
c'o va ẽjẽ, ra mamaji
o tsjacü Mizhocjimi rá
mäcjö.
49 Na ngue o tsjacü c'o me na
nojo. Angueze sö ra
tsja texe; ojtjo xe 'naja
c'ü ri chjëntjui c'ü. Me
na sjũ, 'ñe me na jo c'ü.
50 Ndeze 'ma o mbürü o ngãrã
yo nte, Mizhocjimi
juentse c'o sũ angueze.
51 Mizhocjimi cja'a yo me na
nojo, na ngue me na
zëzhi.
C'o me cjapü na nojo ga
nguijñi o̱ mü'bü,
Mizhocjimi cjapü dya
ni muvi c'o.
52 Yo manda c'o me cjapü
na nojo, Mizhocjimi
pjongü c'o, ngue c'ua
dya cja pje ra mbëzhiji.
C'o dya cjapü na nojo, cjapüji
c'ü rguí muvi c'o.
53 C'o unü ngüenda bëzhiji na
puncjü, ch'unüji c'o na
jo, dya cja pje ra bëzhiji.
C'o cjijñi dya pje bëzhiji,
Mizhocjimi cjapüji ra
bëzhiji texe.
54-55 Yo nte a Israel yo
ma't'ü Mizhocjimi, me
pjös'üji yo.
Mizhocjimi me juentse yo, na
ngue sido mbeñe c'ua
ja va mama va xipji e
Abraham c'ü ín mbox-
palegöji, 'ñe c'o o̱ t'i, 'ñe
c'o o̱ bëche ro juentseji,
dya ro jyëziji, eñe e
María va xipji e Elisa-
bet.
56 O mezhe jñi zana e María
mi bübüvi e Elisabet. Nuc'ua
cjanu o ma c'ua o̱ ngumü.

Nacimiento de Juan el Bautista

57 Nuc'ua o zädä c'e pa c'ü ro
zö'dyë e Elisabet. O 'ñeje 'na
ts'it'i.
58 C'o mi chängumüji e
Elisabet 'ñe c'o o̱ dyoji 'ma
mü o dyäräji Mizhocjimi vi
juentse na puncjü e Elisabet
vi unü 'na ts'it'i, o mäji c'ua na
puncjü co angueze.
59 'Ma o zö chjün, o ẽjẽ c'ua
c'o ro circuncidao c'e ts'it'i.
Xo ẽjẽ c'o o̱ dyoji e Elisabet.
Mi ne ro jñusp'üji e Zacarías
c'e ts'it'i, na ngue mi ngueje o̱
tjũ c'ü nu tata.
60 O ndünrü c'ua e Elisabet
c'ü nu nana c'e ts'it'i o mama:
—Iyö. Rguí chjũ e Juan.
61 O mama c'ua c'o o̱ dyoji e
Elisabet:
—¿Jenga rí jñusp'ü a cjanu?
Maco dya cjó bübü c'ü ni chjũ
Juan yo ín dyoji, eñe c'o o̱ dy-
oji e Elisabet.
62 Cjanu o tsjaji seña co o̱
dyëji va dyönüji e Zacarías pje
ma tjũ mi ne ro jñusp'ü c'ü o̱
ts'it'i.
63 Nuc'ua e Zacarías xo o
tsja c'ua seña va dyörü pje rví
dyopjü. Cjanu o dyopjü c'ua:
“Rguí chjũ e Juan”, eñe va
dyopjü. Me co nguijñiji c'ua
texeji cjanu o mamaji:
—Pãrã, ¿jenga o jñusp'üvi a
cjanu?, mi eñeji.
64 'Nango ña c'ua e Zacarías
o unü 'na pöjö Mizhocjimi.

65 Nuc'ua texe cja c'o jñiñi
c'o tsja a Judea c'o järä cja
t'eje, me mi sũji me mi ma-
maji c'o me ma nojo c'o vi
zädä.
66 C'o nte c'o mi ärä, mi
cjijñiji o̱ mü'büji mi mamaji:
—Pãrã, ¿pje ra mbëzhi c'e
ts'it'i?, eñeji.
Na ngue mi unüji ngüenda mi
bübüvi Mizhocjimi c'e ts'it'i.

El canto de Zacarías

67 O̱ Espíritu Mizhocjimi o
'ñünbü o̱ mü'bü e Zacarías o
ña c'o o unü Mizhocjimi ro
mama:
68 Rí unügö 'na pöjö
Mizhocjimi c'ü ín
Jmugöji nutscöji rí
menzumüji a Israel.
Na ngue o ẽjẽ ra 'ñe
mböxcöji nutscöji o̱
ntezgöji, ra 'ñevguegöji
libre.
69 Mizhocjimi o xipji o ẽjẽ
'na c'ü me na zëzhi ra
'ñevguegöji libre.
Nuc'ü, je ri mboxbëche cja
e David c'ü mi pëpi
Mizhocjimi.
70 Ngue c'ü o mama c'o o̱
profeta Mizhocjimi
c'o mi cãrã mi jinguã.
Na ngue Mizhocjimi
o 'ñünbü o̱ mü'büji o
zopjüji c'o nte.
71 O mamaji c'ü ra salvazüji
Mizhocjimi cja o̱ dyë
c'o rí üji c'o nugüji na ü.
72 O mamaji c'ü ra mbeñe
Mizhocjimi ra tsja c'ua
ja nzi va mama; ra
s'iyazüji c'ua ja nzi va
s'iya c'o ín mboxpaleji.
73 Ngue c'e jña c'ü o mamatsjë
na cjuana Mizhocjimi
va xipji e Abraham c'ü
ín mboxpaleji.
74 O mama Mizhocjimi c'ü ra
salvazüji cja o̱ dyë c'o
nugüji na ü, ngue c'ua
dya rá sũji rga ma't'üji
c'ü.
75 Y ngue c'ua rá cjaji c'ua ja
nzi ga ne angueze c'o
na jo, texe yo pa yo rí
cãrãji cja ne xoñijõmü.
76 Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, ngue o̱
profetats'ü Mizhocjimi
c'ü bübü a jens'e.
Rí ot'ügue a xo'ñi cja c'ü ín
Jmugöji, ngue c'ua 'ma
ra ẽjẽ angueze, ya rguí
bübü dispuesto yo nte
ra dyätäji c'ü.
77 Nu'tsc'e rí zopjügue yo nte,
ngue c'ua ra mbãrãji ja
rgá sö ra salvaji ra per-
donaoji c'o na s'o, ngue
c'ua ra tsjapüji o̱ nte
Mizhocjimi.
78 Na ngueje me s'iyazüji
Mizhocjimi me
juentsqueji. O xipji o
ẽjẽ c'ü ixmi bübüvi a
jens'e, ra 'ñe dyacüji
jya's'ü cja ín münˈc'öji.
79 Nutscöji rí nteji rí nzhodüji
cja bëxõmü. C'o dya
ra nzhogü o̱ mü'bü, ra
ma sufreji 'ma ra ndũji.
Pero nu c'ü ra ẽjẽ, ra
dyacüji jya's'ü cja ín
mü'büji.
Y ra jítscöji c'e 'ñiji ja rgá sö ra
mäjä ín münˈc'öji, dya
cja pje rá mbeñeji, eñe
e Zacarías.
80 C'e ts'it'i c'ü mi chjũ Juan,
go nocü c'ua. Xo go nzhodü
na jo cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi. Mi
bübü cja majyadü hasta 'ma

cja mü o zädä c'e pa 'ma o mbürü o zopjü c'o nu menzumüji a Israel.

2

Nacimiento de Jesús

1 C'o pa c'o, e César Augusto mi manda cja c'o país. O manda o tsjaji 'na censo ngue c'ua ro mbãrã ja nzi o nte c'o mi cãrã texe c'o país nu ja mi manda.

2 C'e censo c'ü ot'ü o dyät'äji, o tsjaji 'ma mi gobernador e Cirenio a Siria.

3 Nguec'ua texe c'o nte mi jyodü ro möji nu ja mi menzumüji, je ro ma jñu's'üji o̱ tjũji.

4-5 Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjũ e José. Mi bübü a Nazaret c'ü tsja a Galilea. Ya mi ñavi ro chjüntüvi e María. Nuc'ua e José o mëvi e María a ma a Belén c'ü tsja a Judea nu ja mi menzumü e David mi jinguã. Je mëvi nu, na ngue e José mi mboxbëche cja e David. O mëvi ro ma jñu's'üvi o̱ tjũvi. 'Ma mü o mëvi, ya mi ndunte e María.

6 Nuc'ua 'ma mi bübüvi a Belén, o zädä c'e pa 'ma ro zö'dyë.

7 O mus'ü c'ua c'ü nu ts'it'i c'ü ot'ü. Cjanu o mbös'ü o bitu, cjanu o ngöbü c'ua nu ja mi ñõnü o burru 'ñe o nzhünü. Na ngue dya cja mi jyadü cja c'e mesón nu ja mi oxü c'o nte.

Los ángeles y los pastores

8 Mi bëxtjo cja c'e jñíñi a Belén, mi cãrã o mbörü cja batjü, mi pjörüji c'o o̱ ndënchjürüji 'ma xõmü.

9 'Nango zät'ä c'ua 'na o̱ anxe Mizhocjimi nu ja mi cãrã c'o mbörü. Y nu c'ü o̱ jya's'ü Mizhocjimi me go juëns'i nu ja mi cãrãji. Me co pizhiji c'ua.

10 Nuc'ua c'e anxe o xipji c'o mbörü:

—Dya rí sũji. Dyäräji, rá xi'tsc'öji yo me na jo yo me rgui mäcjeji. Me xo ra mäjä yo nte texe cja ne xoñijõmü.

11 Na ngue nudya o jmus'ü 'na ts'it'i cja c'e jñíñi nu ja mi menzumü e David. Ngueje e Cristo c'ü ín Jmuji. Nuc'ü, ra 'ñempc'eji libre c'ü.

12 Nujnu ngue nu rgui pãrãgueji nu. Rí chöt'üji c'e ts'it'i c'ü ri bös'ü o bitu. Rí chöt'üji ri orü nu ja ñõnü o burru, eñe c'e anxe.

13 'Nango 'ñetse c'ua cja c'e anxe na puncjü c'o o̱ anxe Mizhocjimi, mi unüji 'na pöjö Mizhocjimi mi mamaji:

14 Rí unüji na puncjü 'na pöjö Mizhocjimi a jens'e c'ü me na nojo. Na ngue me go ne go mbös'ü yo nte, ngue c'ua ra mäjä o̱ mü'büji, dya cja ra mbeñeji c'o na s'o, eñe c'o anxe.

15 Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'o anxe o möji a jens'e nu ja vi 'ñeji. Nuc'ua cjanu o pötü va mama c'ua c'o mbörü:

—Möjö a Belén, rá ma nuji nujyo ya zädä yo o xitsiji c'o o̱ anxe Mizhocjimi, eñeji.

16 Nuc'ua ixco möji dya c'ua na niji, o ma chöt'üji e María 'ñe e José 'ñe c'e ts'it'i. C'e ts'it'i je mi orü nu ja mi ñõnü o burru 'ñe o nzhünü.

17 Nuc'ua c'o mbörü, 'ma o jñandaji c'e ts'it'i, o zopjüji texe c'o mi cãrã nu, o xipjiji c'o vi dyäräji pje ro mbëzhi c'e ts'it'i.
18 C'o o dyärä, o nguijñiji: “Pãrã, ¿ja rga cja yo?”, eñeji.
19 Pero e María o mbë's'i texe c'o jña. Mi sido mi cjijñi o̱ mü'bü pje mi ne ro mama c'o, dya go jyombeñe.
20 O nzhogü c'ua c'o mbörü, mi mamaji me na nojo Mizhocjimi. Y mi unüji 'na pöjö na ngue texe c'o vi dyäräji 'ñe c'o vi jñandaji. Na ngue ya vi zädä c'ua ja nzi va xipji c'e anxe anguezeji.

El niño Jesús es presentado en el templo

21 'Ma o zö chjün ngue c'ua ro circuncidaoji c'e ts'it'i, o jñusp'üji o̱ tjũ e Jesús, c'ua ja nzi va mama c'e anxe ante c'ü ro ndunte e María.
22 Nuc'ua o zäs'ä c'o pa c'o o jogü e María c'ua ja ga mama c'o o̱ ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. E José e María o mëvi a Jerusalén o zidyivi c'e ts'it'i c'ü mi ngue e Jesús, ngue c'ua ro presentaovi a jmi Mizhocjimi.
23 O tsjavi a cjanu, na ngue c'ü o̱ ley Mizhocjimi mama a cjava: “Texe c'o ts'it'i c'o ot'ü rí 'ñecjeji, rí xõcügueji ra mbëpiji Mizhocjimi”, eñe.
24 Xo o ma unüvi c'o ro mbäsp'äji Mizhocjimi c'ua ja nzi ga mama cja c'ü o̱ ley Mizhocjimi: “Rí unüji yeje vilo Mizhocjimi. O 'ma jiyö, yeje mbaro”, eñe.
25 Mi bübü 'na bëzo a Jerusalén c'ü mi chjũ e Simeón. Mi cja na jo, y mi sũ Mizhocjimi. Mi te'be c'e pa 'ma ro 'ñeme libre Mizhocjimi c'o nu menzumüji a Israel, ro unüji c'ü rví mäji. Mi ätä o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü me mi 'ñünbü o̱ mü'bü.
26 O̱ Espíritu Mizhocjimi ya vi tsjapü ro mbãrã e Simeón c'ü dya ro ndũ hasta 'ma cja ro jñanda nu c'ü vi juajnü Mizhocjimi ro 'ñe salva c'o nte.
27 'Na nu pa, o̱ Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü e Simeón o ma cja c'e templo. Ngue c'e pa 'ma xo ma'a nu e José 'ñe e María o zidyivi c'e ts'it'i o ma presentaovi c'ua ja nzi ma mama c'e ley.
28 Nguec'ua 'ma o cjogü e José 'ñe e María, o tsja c'ua e Simeón o ndës'i e Jesús, o unü 'na pöjö Mizhocjimi o mama:
29 Nu'tsc'e mi Jmuts'ügö; nutscö in mbëpjizü. Jyëzgue rá tũgö, rá ma söyagö cja in jmigue. Na ngue ya zädä c'ua ja nzi vi xitsi.
30 Ya ró jandagö dya, nu i̱ xipji o ẽjẽ ra 'ñe 'ñevguegöjme libre.
31 Nujnu, ya i̱ mbeñe i̱ juajnü ra salva yo nte texe cja ne xoñijõmü.
32 Nujnu, ra unü jya's'ü cja o̱ mü'bü yo dya menzumü a Israel ngue c'ua ra mbã'c'ãji. Xo 'ñe yo menzumü a Israel yo vi juajnügue, ra mbãrãji c'ü me na nots'ügue, eñe e Simeón va unü 'na pöjö Mizhocjimi.

33 E José 'ñe e María me
go nguijñivi c'o vi mama e
Simeón ja rvá cja c'e ts'it'i.
34-35 Nuc'ua e Simeón cjanu
o dyötpüvi Mizhocjimi. Cjanu
o xipji e María c'ü nu nana e
Jesús:
—Dyärä c'ü rá xi'ts'i.
Mizhocjimi o xipji o ẽjẽ ne
ts'it'i ngue c'ua 'ma ya ra
nocü, ra 'ñetse yo nte ja ga
nguijñi o̱ mü'büji. Yo ín
menzumügöji a Israel, na
puncjü c'o dya ra dyätpä o̱ jña
nu, nguec'ua dya ra salvaji. Y
xo na puncjü c'o ra dyätpä o̱
jña, nguec'ua ra salvaji. Me
ra nu'uji na ü nu. Nguec'ua
xo 'ñetsc'e me ra sufre in
mü'bügue nza cja 'ma cjó c'o
ri tjocüts'ü 'na tjëdyi, eñe e
Simeón.
36 Mi bübü 'na ndixũ c'ü mi
'ñünbü o̱ mü'bü Mizhocjimi
ma zopjü c'o nte. Nuc'ü, mi
chjü e Ana. Mi ngue o̱ xunt'i
e Fanuel, mi mboxbëche cja
e Aser. Angueze ya mi male.
Ts'i vi ndũ c'ü nu xĩra, vi
mimivi sietetjo cjë.
37 Y ndeze 'ma o ndũ c'ü nu
xĩra, ya vi mezhe ochenta y
cuatro cjë. Mi bübü cja c'e
templo, dya mi c'ueñe nu. Mi
ötü Mizhocjimi zö xõmü zö
ndempa. Y mi mbempje.
38 'Ma xe mi bübü nu e José
'ñe e María 'ñe e Jesús, o ẽjẽ
c'ua e Ana o unü 'na pöjö
Mizhocjimi. Nuc'ua o mbürü
e Ana o xipji c'o nte pje ro
mbëzhi c'e ts'it'i. Na ngue mi
cãrã a Jerusalén c'o mi te'be
ro ẽjẽ 'naja c'ü ro 'ñeme libre
anguezeji.

El regreso a Nazaret

39 Nuc'ua e José 'ñe e María,
'ma ya vi tsjavi texe c'ua
ja nzi ga mama c'ü o̱ ley
Mizhocjimi, cjanu o nzhogü o
mëvi a Nazaret c'ü mi ngue o̱
jñiñivi c'ü tsja a Galilea.
40 C'e ts'it'i o nocü mi te
na zëzhi. Y mi cjijñi na
jo o̱ ñi, y mi pãrã na jo
Mizhocjimi. Mizhocjimi mi
bübü co angueze.

El niño Jesús en el templo

41 Tsjë'ma tsjë'ma mi
pjongüji a Jerusalén c'e
mbaxcua c'ü mi chjũ Pascua.
Nguec'ua 'ma mi sädä c'e
mbaxcua, e José 'ñe e María
mi pëvi nu.
42 'Ma ya mi pë's'i e Jesús
doce cjë, e José 'ñe e María
o zidyivi e Jesús o möji a
Jerusalén cja c'e mbaxcua. Na
ngue tsjë'ma mi pëvi nu.
43 'Ma mü o cjogü c'e mbax-
cua, e José 'ñe e María o
mbedyevi a Jerusalén ro möji
c'o 'ñaja nte c'o vi 'ñeje a
Galilea. Dya mbãrãvi cjo vi
nguejme e Jesús a Jerusalén.
44 Mi pëzhivi e Jesús ma
dyoji c'o nte. Nguec'ua
o nzhodüji 'napa cja 'ñiji.
Nuc'ua cjanu o jyodüvi e Jesús
cja c'o o̱ dyoji, 'ñe cja c'o nu
menzumüji c'o mi pãrãji.
45 Pero dya go chöt'üvi.
Nguec'ua o nzhogüvi c'ua o
mëvi na yeje a Jerusalén o ma
jyodüvi.
46 Nuc'ua 'ma o zö jñipa
ndeze 'ma o mbedyevi a
Jerusalén, o chöt'üvi e Jesús
a mbo cja c'e templo. Ma jũ
a nde cja c'o xöpüte c'o mi
jizhi o̱ ley Mizhocjimi. E Jesús

mi ärä c'o mi mamaji, y mi
cjapüji o t'önü c'o.
47 C'o xöpüte xo mi cjapüji
t'önü e Jesús. O unüji ngüenda
e Jesús me mi pë's'i na puncjü
o̱ pjeñe, me ma jo va ndünrü.
Nguec'ua va nguijñiji c'ua:
—¿Ja ni 'ñeje c'ü pãrã nu?
Maco cja ts'it'i nu, eñeji.
48 Nuc'ua e José 'ñe e María
'ma mü o jñandavi e Jesús ma
jũ a nde cja c'o xöpüte, me go
nguijñivi. Cjanu o mama c'ua
e María:
—Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö,
¿jenga i̱ tsjacübe a cjanu?
Nin tatague 'ñetscö me rí
sufregöbe rgá jonc'ügöbe.
49 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjivi:
—Dya ni jyodü rí jyongüvi.
¿Cjo dya i̱n pãrãvi ni jyodü rá
bübü cja o̱ ngumü c'ü mi Tata,
rá cjagö c'o o̱ bëpji?, eñe.
50 Anguezevi dya mi pãrãvi
pje mi ne ro mama c'o jña c'o
vi xipjivi.
51 Nuc'ua e Jesús o mbedye
a Jerusalén co e José 'ñe e
María, o möji a Nazaret. Na
ngue e Jesús mi ätä c'ü o̱ tata
'ñe c'ü o̱ nana. C'o jña c'o
vi mama e Jesús, o mbeñe e
María cja o̱ mü'bü pje mi ne ro
mama.
52 E Jesús o nocü na jo, y
mi cjijñi na jo o̱ ñi. Nguec'ua
Mizhocjimi mi bübü co
angueze, y me mi mäpä c'ü.
Xo 'ñe yo nte, me xo mi mäpäji
c'ü.

3

Juan el Bautista predica en el desierto

1 O mezhe c'ua ja nzi cjë,
mi emperador e Tiberio
César. Ya mi quince cjë c'ü mi
emperador. Mi gobernador
e Poncio Pilato a Judea.
E Herodes mi gobernador
a Galilea. E Felipe mi
gobernador a Iturea 'ñe a
Traconite. E Lisanias mi
gobernador a Abilinia.
2 E Anás 'ñe e Caifás mi
mero ndamböcjimi c'o. C'o pa
c'o, e Juan c'ü nu t'i e Zacarías
mi bübü cja majyadü. 'Na
nu pa, Mizhocjimi o 'ñünbü o̱
mü'bü e Juan o mbürü o zopjü
c'o nte.
3 Nguec'ua mi nzhodü
bëxtjo cja c'e ndare a Jordán,
mi xipji c'o nte ro nzhogü
o̱ mü'büji cja Mizhocjimi ro
jyëziji c'o na s'o, 'ñe ro ji'iji.
Nu'ma, ro perdonao 'ma
Mizhocjimi c'o na s'o c'o mi
cjaji.
4 Mi jinguã c'e profeta Isaías
o dyopjü 'na libro. O dyopjü
c'ü ro bübü 'na nte cja 'na ma-
jyadü c'ü ro mapjü, ro zopjü
c'o nte ro xipjiji:
"Rí jyëzgueji c'e 'ñiji c'ü na
s'o, rí jyëzgueji c'e 'ñiji
c'ü mogü. Na ngue ya
ngue ra ẽ c'ü ín Jmugöji
c'ü bübü a jens'e.
5 'Ma ra ẽjẽ 'na c'ü manda,
rí parejaogöji o 'ñiji, y
rí nderesaoji c'o 'ñiji
c'o mogü. Je xo rga
cjatsc'eji nu, rí jyëziji
c'e 'ñiji c'ü na s'o c'o i̱n
tëpiji.
6 Na ngue ra ẽjẽ nu c'ü o
juajnü Mizhocjimi ra
salva yo nte texe cja ne

xoñijõmü”, ro 'ñeñe c'e nte.

Je ga cjanu va mama e Isaías c'ü ro mama c'e nte. Nguec'ua 'ma o mbürü e Juan o zopjü c'o nte, o zädä c'e jña c'ü vi mama e Isaías.

7 Na puncjü o nte c'o mi pedye cja c'o o̱ jñiñiji mi pöji cja e Juan ngue c'ua ro jiji cja c'e ndare. Nguec'ua o mama e Juan va xipjiji:

—Nza cjatsc'eji o c'ijmi yo sũ ga c'ueñe 'ma tjë o batjü. I̱n sũji ra jñün'c'üji ngüenda Mizhocjimi rí sufregueji, nguec'ua va ẽgueji va 'ñe jigueji.

8 Pero 'ma na cjuana o nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi, rí tsjaji na jo, ngue c'ua ra jñetse ya nzhogü in mü'büji. I̱n pëzhgueji ra recibidots'üji Mizhocjimi, na ngue o̱ mboxbëchets'üji e Abraham. Pero rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjijñiji c'ü ni jyodü ra recibidots'üji. Na ngue me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra tsjapü yo ndojo ra mbëzhi nte c'o ra jñu's'ü e Abraham, xo ra 'ñench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi.

9 Nza cjatsc'eji za'a c'o dya jo c'o quis'i, c'o ya juns'ütjo jacha cja o̱ dyü'ü, na ngue ya ra dyocüji. Texe za'a c'ü dya jo c'o quis'i, ya bübü ra dyëziji cja rrũ mboch'üji cja sivi. Je xo rga cjanu rgá tsja'c'üji, nu 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

10 C'o nte mi önüji mi mamaji:

—¿Pje ni mbë c'ü ni jyodü rá cjajme 'ma, ngue c'ua dya ra tsjacüjme Mizhocjimi rá ma sufrejme?

11 O ndünrü c'ua e Juan o xipjiji:

—Nu c'ü cãjã yeje pajna, ra unü 'na pajna c'ü dya cãjã. Nu c'ü pë's'i pje ra zi, ra unü c'ü dya pë's'i, eñe e Juan.

12 Xo ẽjẽ ja nzi c'o mi cobra o ndüvajma, o ẽji ro 'ñe ji'iji. O xipjiji e Juan:

—Xöpüte, ¿pje ni mbë c'ü ni jyodü rá cjagöjme?

13 O ndünrü c'ua e Juan o xipjiji:

—Rí cobraji ja c'o nzi ga mama c'o ley; dya rí jñu's'üji rgui cobraji.

14 Xo o tsja t'önü c'o tropa o mamaji:

—Nuzgöjme, ¿pje xo ni jyodü rá cjagöjme?

O ndünrü c'ua e Juan o xipjiji:

—Bübü 'ma i̱n pizhiji yo nte, o i̱n pezheji o bëchjine ngue c'ua ra ch'a'c'üji o merio. Pero dya cja rí tsjaji a cjanu. Rí mäji co c'o in rayaji c'o cjõ'tc'üji.

15 C'o nte me mi cjijñiji e Juan, cjo mi ngue Cristo c'ü mi te'beji ro ẽjẽ.

16 O mama c'ua e Juan o xipjiji:

—Bübü o mbëpji c'o o̱ cjaja c'ü nu lamu, xäpcäji o̱ correa cja o̱ mbäcua c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö ni pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu nu c'ü va ẽtjo. Na ngue me na nojo na puncjü angueze; nutscö rí menutjogö que na ngue 'na mbëpji. Nutscö rí jichi co ndeje yo nte. Pero nu c'ü

cja va ẽtjo, 'ma rí 'ñench'e in
mü'büji angueze, ra dya'c'üji
o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü. 'Ma
jiyö, ra dya'c'üji rí ma sufreji
cja sivi.
17 Xe go sido go ña e Juan o
xipjiji:
—'Na campesino ra jñüs'ü
o̱ yelgo, cja rrũ mbitsi na
jo o̱ ndëxü. C'o ndëxü ra
dyüt'ü cja c'ü o̱ t'ujmü c'o,
pero c'o paxa ra ndüt'ü co
sivi c'o. Je xo ga cjanu rgá
tsja nu c'ü cja va ẽtjo. Ya
bübü angueze ra recibido c'o
ra nzhogü o̱ mü'bü, pero c'o
dya ra nzhogü o̱ mü'bü, ya
bübü ra mboch'üji a sivi c'ü
dya ra juench'e, eñe e Juan.
18 Nujyo, ngue yo o mama e
Juan va xipji c'o nte ja rva cja
e Cristo. Y na puncjü o jña c'o
xe go xipjiji.
19 C'e gobernador Herodes
vi mimivi e Herodías c'ü nu
su e Felipe. E Felipe mi ngue
c'ü nu cjuarma e Herodes. Y
mi cja c'o na s'o e Herodes.
Nguec'ua e Juan va huënch'i e
Herodes mi xipji c'ü dya jo c'o
mi cja.
20 Nuc'ua e Herodes go tsja
c'ua mas c'o na s'o, go manda
o ma pant'aji a pjörü e Juan.

El bautismo de Jesús

21 'Ma mi jichi e Juan c'o
nte cja c'e ndare a Jordán, xo
ji'i e Jesús. E Jesús 'ma o
nguarü o ji'i, cjanu o dyötü
c'ua Mizhocjimi. 'Ma ma ötü
Mizhocjimi, go xogü a jens'e
c'ua.
22 Y o zöbü o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü mi nza cja 'na
mbaro, o ẽjẽ o 'ñe ndägä a
xes'e e Jesús. O dyäräji c'ua
'naja c'ü o ña a jens'e o mama:
—Ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö, me
rí s'iyats'ü, me rí mä'c'ägö.

Los antepasados de Jesucristo

23 E Jesús ya mi pë's'i treinta
cjë 'ma mü o mbürü o zopjü
c'o nte. C'o nte mi mamaji e
Jesús mi ngueje nu t'i e José. E
José mi t'i cja e Elí.
24 E Elí mi t'i cja e Matat. E
Matat mi t'i cja e Leví. E Leví
mi t'i cja e Melqui. E Melqui
mi t'i cja e Jana. E Jana mi t'i
cja e José.
25 E José mi t'i cja e Matatías.
E Matatías mi t'i cja e Amós. E
Amós mi t'i cja e Nahum. E
Nahum mi t'i cja e Esli. E Esli
mi t'i cja e Nagai.
26 E Nagai mi t'i cja e Maat.
E Maat mi t'i cja e Matatías. E
Matatías mi t'i cja e Semei. E
Semei mi t'i cja e José. E José
mi t'i cja e Judá.
27 E Judá mi t'i cja e Joana.
E Joana mi t'i cja e Resa. E
Resa mi t'i cja e Zorobabel. E
Zorobabel mi t'i cja e Salatiel.
E Salatiel mi t'i cja e Neri.
28 E Neri mi t'i cja e Melqui.
E Melqui mi t'i cja e Adi. E Adi
mi t'i cja e Cosam. E Cosam mi
t'i cja e Elmodam. E Elmodam
mi t'i cja e Er.
29 E Er mi t'i cja e José. E
José mi t'i cja e Eliezer. E
Eliezer mi t'i cja e Jorim. E
Jorim mi t'i cja e Matat.
30 E Matat mi t'i cja e Leví.
E Leví mi t'i cja e Simeón. E
Simeón mi t'i cja e Judá. E
Judá mi t'i cja e José. E José mi

t'i cja e Jonán. E Jonán mi t'i cja e Eliaquim.
31 E Eliaquim mi t'i cja e Melea. E Melea mi t'i cja e Mainán. E Mainán mi t'i cja e Matata. E Matata mi t'i cja e Natán.
32 E Natán mi t'i cja e David. E David mi t'i cja e Isaí. E Isaí mi t'i cja e Obed. E Obed mi t'i cja e Booz. E Booz mi t'i cja e Salmón. E Salmón mi t'i cja e Naasón.
33 E Naasón mi t'i cja e Aminadab. E Aminadab mi t'i cja e Aram. E Aram mi t'i cja e Esrom. E Esrom mi t'i cja e Fares. E Fares mi t'i cja e Judá.
34 E Judá mi t'i cja e Jacob. E Jacob mi t'i cja e Isaac. E Isaac mi t'i cja e Abraham. E Abraham mi t'i cja e Taré. E Taré mi t'i cja e Nacor.
35 E Nacor mi t'i cja e Serug. E Serug mi t'i cja e Ragau. E Ragau mi t'i cja e Peleg. E Peleg mi t'i cja e Heber. E Heber mi t'i cja e Sala.
36 E Sala mi t'i cja e Cainán. E Cainán mi t'i cja e Arfaxad. E Arfaxad mi t'i cja e Sem. E Sem mi t'i cja e Noé. E Noé mi t'i cja e Lamec.
37 E Lamec mi t'i cja e Matusalén. E Matusalén mi t'i cja e Enoc. E Enoc mi t'i cja e Jared. E Jared mi t'i cja e Mahalaleel. E Mahalaleel mi t'i cja e Cainán.
38 E Cainán mi t'i cja e Enós. E Enós mi t'i cja e Set. E Set mi t'i cja e Adán. E Adán mi t'i cja Mizhocjimi na ngue o dyät'ä Mizhocjimi c'ü.

4

Tentación de Jesús

1 O̱ Espíritu Mizhocjimi me go 'ñünbü o̱ mü'bü e Jesús o mbedye cja c'e ndare a Jordán, o ma cja 'na majyadü nu ja dya cjó mi ndeñe. Na ngue mi ätä o̱ Espíritu Mizhocjimi.
2 O mezhe nu cuarenta pa. Xo mi bübü nu, e Satanás nu c'ü dya jo, mi xipji e Jesús c'ü ro tsja c'o na s'o. C'o cuarenta pa, dya pje zi e Jesús. 'Ma ya vi cjogü c'o pa c'o, o zant'a c'ua e Jesús.
3 Nuc'ua e Satanás nu c'ü dya jo, o xipji e Jesús:

—Ngue'tsc'e o̱ T'itsc'e Mizhocjimi, nguec'ua rí xipjigue yo ndojo ra mbëzhi o xëdyi rí sigue, eñe c'ü dya jo.

4 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Dya rá ä'tc'ägö c'ü i̱n xitsi. Na ngue je t'opjü o̱ jña Mizhocjimi c'ü dya nguextjo xëdyi rga minc'öjme. C'ü xenda ni jyodü, ngue c'ü rá cjajme texe ja c'o nzi ga mama Mizhocjimi.

5 Nuc'ua c'ü dya jo o zidyi e Jesús cja 'na t'eje c'ü ma ndã'ã. O mezhe 'na ndajme o jíchi texe yo jñiñi cja ne xoñijõmü.
6 Nuc'ua c'ü dya jo o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e rá da'c'ü rí mandague texe cja yo jñiñi yo i̱n jandague. Xo rá da'c'ü texe yo me ni muvi yo bübü cja yo jñiñi. Texe yo, ya ch'acügö yo. Ra sö rá unü c'ü rí ne rá unü.
7 Nu 'ma rí ndüñijõmü rí matcügö, rí tsjapü in tsjacje texe yo.

8 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Nu'tsc'e Satanás, dya
rá ma'tc'ö. Na ngue ya
t'opjü o̱ jña Mizhocjimi c'ü rá
ndüñijõmüjme rá ma't'üjme
Mizhocjimi c'ü ngue ín
Jmuji. Y nguextjo angueze rá
pëpijme, enzgöjme c'ü.
9 Xo tsja c'ü dya jo o zidyi
e Jesús a ma a Jerusalén, o
'ñe's'e c'ua a xes'e cja 'naja c'o
torre c'o mi bübü cja c'e tem-
plo. O xipji c'ua:
—Ngue'tsc'e o̱ T'itsc'e
Mizhocjimi, nguec'ua rí
dacügue dya a ma a jõmü.
10 Ni jyodü rí tsjague a
cjanu, na ngue ya xo t'opjü
o̱ jña Mizhocjimi:
Mizhocjimi ra xipji c'o o̱ anxe
rguí 'ñeji a jens'e ra 'ñe
mböxc'üji.
11 Ra 'ñe penchc'iji ngue c'ua
dya ra s'onnc'ü in cua
'ma rí sos'ü cja ndojo,
eñe c'ü ya t'opjü.
Ngue c'ua rí dacügue ndezgua
hasta jõmü, eñe c'ü dya jo.
12 Cjanu o ndünrü c'ua e
Jesús o xipji:
—Dya rá dacü c'ua ja
gui xitscö. Na ngue ya xo
t'opjü c'ü dya rá söjme o̱ jña
Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji, en-
zgöjme. Nguec'ua dya rá dacü
a ma a jõmü para rá nugö cjo
ra mböxcö Mizhocjimi, eñe e
Jesús.
13 Nuc'ua c'ü dya jo, dya
mi pãrã pje xe ro xipji e
Jesús para ro tsja c'o na s'o,
nguec'ua va c'ueñe ja nzi pa,
cja ro nzhogü na yeje pje xe
ro 'ñe xipji.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

14 Nuc'ua e Jesús o nzhogü
o ma a Galilea. Mi bübüvi
texe c'ü o̱ poder o̱ Espíritu
Mizhocjimi. Nguec'ua texe
cja c'o jñiñi c'o mi tsja a
Galilea, o mbürü o mamaji c'o
ma nojo c'o mi cja e Jesús.
15 Mi cja e Jesús mi jíchiji
cja c'o o̱ nintsjimiji. Texeji mi
mamaji:
—Ne bëzo bübüvi Mizhocjimi.

Jesús en Nazaret

16 O ma c'ua e Jesús a
Nazaret nu ja mi menzumü.
Nuc'ua c'e pa c'ü mi söyaji, o
cjogü a mbo cja c'e nintsjimi
ja c'o nzi ma cja c'ü o̱ tjũrü.
Cjanu o mimi nu. Cjanu o
böbü c'ua ro xörü.
17 Cjanu o ch'unü c'ua c'e
libro c'ü vi dyopjü e Isaías c'ü
mi profeta. Cjanu o xücü c'e
libro c'ü mi 'mans'a, o chöt'ü
nu ja mi t'opjü a cjava:
18 O̱ Espíritu Mizhocjimi bübü
co nutscö, na ngue o
juancügö.
O juancügö rá zopjü c'o unü
ngüenda bëzhiji na
puncjü, rá xipjiji jña c'o
rguí mäji.
O juancügö rá cjapü ra mäjä
c'o me nzhumü o̱
mü'bü.
O juancügö rá zopjü yo nte yo
dya libre, rá xipjiji ja
rgá sö ra 'ñemeji libre.
C'o ndëzhö, rá cjapü ra
jñandaji.
C'o me sufre, rá emeji libre.
19 O juancügö rá xipji yo nte
c'ü ya zädä c'o pa c'o
o juajnü Mizhocjimi ra
salvaji.

20 Cjanu o mbans'a c'ua c'e
libro, cjanu o unü c'ü mi pëpji
cja nintsjimi. Cjanu o mimi
c'ua ro jíchi c'o nte. Texe
c'o mi cãrã cja c'e nintsjimi
me mi cjinch'iji angueze, mi
te'beji pje pjëzhi c'o ro mama.
21 Nuc'ua cjanu o ña e Jesús
o xipjiji:
—Nu o̱ jña Mizhocjimi nu
cja ró xörügö, ya zädä dya a
ndetsc'eji nu, eñe.
22 C'o nte, me co nguijñiji y
me go mamaji:
—Me na jo yo jña yo mama
nu, pero ¿ja ga mbãrã nu?
Maco ngue nu t'i e José c'ü mi
ngue ín menzumügöji.
23 O mama e Jesús o xipjiji:
—I̱n pãrãji c'e jña c'ü rí
mangöji: "Nu'tsc'e médico, rí
dyät'ätsjë ante c'ü rí dyät'ä c'o
'ñaja." Pe ngue c'ü i̱n cjijñiji
dya, cja in mü'büji. Pe xo i̱n ne
rí xitscöji a cjava: "Ró äräjme
i̱ tsjague c'o me na nojo a Ca-
pernaum, maco dya i̱n cjague
yo cja ín jñiñigöji", rí 'ñenzgöji.
24 O sido o ña e Jesús o
mama:
—Dyäräji na jo c'ü rá
xi'tsc'öji, c'o na cjuana. Yo nte,
dya respetaoji 'na profeta
'ma ngue nu menzumütsjëji.
25 Dyäräji na jo c'ü xo rá
xi'tsc'öji. Ya i̱n pãrãji ja ma
cja mi jinguã 'ma mi bübü e
Elías. O mezhe jñi cjë nde c'ü
dya go 'ñeje o dyebe, nguec'ua
mi bübü 'na tjijmi texe cja c'o
jñiñi. C'o pa c'o, mi cãrã va a
Israel na puncjü o ndixũ c'o
ya vi ndũ nu xĩra.
26 Pero dya ngue anguezeji
c'o o xipji Mizhocjimi e Elías
ro 'ñe mbös'ü. O xipji o ma
a Sarepta c'ü bëxtjo järä a
Sidón, o ma mbös'ü 'na ndixũ
nu c'ü vi ndũ nu xĩra, maco
dya mi menzumü a Israel.
27 C'o cjë c'o mi bübü e Elías,
mi cãrã va a Israel na puncjü
c'o mi sö c'e ngueme c'ü xiji
o lepra. Pero dya cjó jogü ne
ri 'naja anguezeji. Nguextjo
e Naamán c'ü mi menzumü a
Siria c'ü o jogü.
28 Nuc'ua c'o mi cãrã cja c'e
nintsjimi, 'ma mü o dyäräji
c'o jña c'o, me co sjëyaji c'ua na
puncjü.
29 Go böbüji c'ua, cjanu
o pjongüji e Jesús cja c'ü o̱
jñiñiji, o zidyiji cja c'e dyä'ä
nu ja mi jäs'ä c'e jñiñi. O
zidyiji ro ma pa'maji a jõmü.
30 Pero e Jesús o cjogütjo a
nde anguezeji, o ma c'ua.

Un hombre que tenía un espíritu malo

31 Nuc'ua e Jesús o zöbü
o ma c'ua a Capernaum c'ü
mi ngue 'na jñiñi a Galilea.
Chjüma chjüma c'o pa c'o mi
söyaji, mi jíchi c'o nte cja c'e
nintsjimi.
32 C'o nte me mi sũji mi
cjijñiji:
—Nunca rí äräji a cjanu. Je
ni 'ñeje cja Mizhocjimi c'o jña
c'o xitsiji nu, eñeji.
33 Cja c'e nintsjimi, mi bübü
'na bëzo c'ü vi zürü 'naja o̱
s'ondajma e Satanás nu c'ü
dya jo, c'ü o tsjapü o mapjü
c'ua na jens'e c'e bëzo.
34 O mama:
—Nu'tsc'e Jesús i̱n men-
zumü a Nazaret, ¿pje i̱n
pë'sc'ü rí ñu co nuzgöjme?
¿Cjo vi 'ñeje rí tsjacü rá

ma sufregöjme? Nutscö rí pã'c'ã. Ngue'tsc'e o̱ T'itsc'e Mizhocjimi, dya bübüts'ü c'o na s'o.
35 E Jesús o huënch'i c'ua c'ü o̱ s'ondajma c'ü dya jo o xipji:
—Tso't'ü in te. Pedye cja ne bëzo.
Nuc'ua c'ü o̱ s'ondajma c'ü dya jo o tsjapü o nügü c'e bëzo a nde c'o nte c'o mi cãrã. O mbedye c'ua c'e s'ondajma cja c'e bëzo y dya pje tsjapü.
36 Me co nguijñi c'ua c'o nte, o mamaji:
—¿Pje pjëzhi c'ü pë's'i ne bëzo c'ü me na nojo? Manda yo o̱ s'ondajma c'ü dya jo nza cja c'ü ri pë's'i o poder. Xipjiji ra mbedyeji, cja na mbedyeji c'ua.
37 Nguec'ua texe cja c'o jñiñi c'o tsja a Galilea, me mi mamaji c'o ma nojo c'o mi cja e Jesús.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

38 Nuc'ua e Jesús o böbü o mbedye cja c'e nintsjimi. Cjanu o ma c'ua o zät'ä cja nu ngumü e Simón. C'ü nu to'o e Simón, mi sö pa'a. O xipjiji c'ua e Jesús ro jocü.
39 Nuc'ua e Jesús o ẽjẽ nu ja mi orü c'e ndixũ. Cjanu o huënch'i c'ua c'e pa'a. O c'ueñe c'ua c'e pa'a. O nanga c'ua na zëzhi c'e ndixũ, cjanu o dyät'ä o jñõnü cjanu o ziji.

Jesús sana a muchos enfermos

40 'Ma ya ma quibi e jyarü, ma ẽjẽ c'o nte ma siji c'o o̱ dyoji c'o mi sö pje nde ma ngueme, ma sinpiji e Jesús. Nuc'ua e Jesús mi ẽ's'ẽ o̱ dyë nzi 'naja c'o mi sö'dyë, y mi jogüji.
41 Na puncjü c'o mi sö'dyë c'o o mbedye o̱ s'ondajma c'ü dya jo. Nzi ma mbedye, nzi ma mamaji:
—Ngue'tsc'e o̱ T'its'ü Mizhocjimi, eñe c'o s'ondajma.
E Jesús mi huënch'iji, dya mi jëzi ra ñaji, na ngue mi pãrãji e Jesús mi ngue e Cristo.

Jesús predica en Galilea

42 Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü, o mbedye e Jesús o ma cja 'na majyadü nu ja dya cjó mi ndeñe. Nuc'ua c'o nte mi jodüji e Jesús. 'Ma mü o chöt'üji, mi süjmüji ngue c'ua dya ro xõgü co anguezeji.
43 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:
—Xo ni jyodü rá ma zopjü c'o nte c'o cãrã c'o nan'ño jñiñi, rá xipjiji ni jyodü ra dyätäji Mizhocjimi, na ngueje ngue c'ü manda. Ngue c'ü vi juancügö Mizhocjimi rá cjagö, eñe.
44 O ma c'ua cja c'o 'ñaja jñiñi c'o mi tsja a Galilea, mi zopjüji cja c'o o̱ nintsjimiji.

5

La pesca milagrosa

1 'Na nu pa, e Jesús mi bübü cja squina c'e zapjü c'ü ni chjũ Genesaret. O ẽjẽ c'ua na puncjü o nte, me mi chütüji ngue c'ua ro dyäräji o̱ jña Mizhocjimi.
2 E Jesús o jñanda c'ua yeje bü'ü c'o ma jä'ä cja squina c'e zapjü. C'o mbëjmõ ya vi mbes'eji cja c'o bü, mi pe'ch'eji c'o o̱ rreji.

3 E Jesús o dat'ü c'ua cja
'naja c'o bü c'ü mi ngue o̱ cjaja
e Simón. Cjanu o xipji c'ua e
Simón xe ro ndütü c'e bü a ma
cja c'e ndeje. O mimi c'ua cja
c'e bü, o jíchi c'o nte.
4 Nuc'ua 'ma mü o nguarü o
ña, o xipji e Simón:
—Mague cja c'e ndeje nu ja
xenda na jẽ'ẽ. Rí pät'äji c'o in
rreji ngue c'ua rí sürüji o jmõ.
5 O ndünrü c'ua e Simón o
xipji:
—Xöpüte, 'naxõmü ró
pëpjijme, dya ró sürüjme. Pero
rá pät'ägö ne rre ja c'o nzi gui
xitsi, eñe.
6 O tsjaji c'ua ja va xiji. O
zürüji c'ua na puncjü o jmõ,
nguec'ua ya ma xüt'ü c'e rre.
7 Nuc'ua o juãjpjã o dyëji
c'o o̱ dyoji c'o ma cãjã cja c'ü
'naja bü, ngue c'ua ro ẽji ro 'ñe
mbös'üji. O ẽjẽji c'ua, o nichiji
nza yeje c'o bü, ya mi ne ro
nguibi c'o.
8 E Simón Pedro 'ma mü o
jñanda c'o jmõ, o ndüñijõmü a
jmi e Jesús, o xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí
sũ rgá bübü in jmigue. Na
ngue me na s'ozgö, rí tũ ín
nzhubü, eñe.
9 Me mi sũ e Simón Pedro
na ngue ma puncjü c'o jmõ c'o
vi zürüji. Xo mi sũ c'o mi dyoji
e Pedro cja c'e bü.
10 Xo mi sũ e Jacobo 'ñeje e
Juan c'o mi ngue o̱ t'i e Zebe-
deo. Mi ngue o̱ dyoji e Simón
Pedro. E Jesús o xipji c'ua e
Simón:
—Dya rí sũ; chenngue
dya co nutscö. Nu'tsc'e mi
mbëjmõgue, mi tennc'e o jmõ.
Pero nudya rá jí'ts'i rí zopjü
yo nte, ngue c'ua ra dyä'tc'äji
ra ndennc'eji, xo ra creozüji.
11 Nuc'ua e Simón Pedro 'ñe
c'o o̱ dyoji cjanu o pjons'üji a
squina c'e bü. O zogüji texe
nu, o möji e Jesús, ngue c'ua ro
dyätpäji o̱ jña.

Jesús sana a un leproso

12 'Na nu pa, e Jesús mi bübü
cja 'na jñiñi nu ja xo mi bübü
'na bëzo c'ü me mi sö o lepra.
C'e bëzo 'ma o jñanda e Jesús,
o ẽjẽ o 'ñe ndüñijõmü a jmi, o
dyötü ro jocü, o xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, nu
'ma i̱n ne'e, sö rí jocüzü ne
lepra, eñe c'e bëzo.
13 E Jesús o c'uana c'ua o̱
dyë o ndörü, o xipji:
—Rí negö ra jogüts'ügue,
eñe.
Jo ni c'ueñe c'ua c'e lepra.
14 E Jesús o xipji c'ua c'e
bëzo:
—Dya cjó rí ma xipjigue
ja va jogüts'ü. Nguextjo c'e
mböcjimi rí ma jíchitsjë c'ü ya
jogüts'ü. Cja rrĩ unügue c'ua,
ja c'o nzi va manda e Moisés.
Nuc'ua ra mbãrã yo nte c'ü ya
jogüts'ü, eñe.
15 Zö vi xipji e Jesús c'e
bëzo c'ü dya cjó ro xipji, pero
xenda go mamaji c'o mi cja
e Jesús. Nguec'ua o ẽjẽ na
puncjü o nte ro dyäräji e
Jesús, y ngue c'ua e Jesús ro
jocü c'o mi sö'dyë.
16 Nguec'ua e Jesús mi xõgü
mi pa cja c'e majyadü nu
ja dya cjó mi ndeñe, mi ötü
Mizhocjimi.

Jesús sana a un paralítico

17 'Na nu pa e Jesús mi xöpü
c'o nte. Xo mi cãrã nu, ja

nzi c'o fariseo 'ñe ja nzi c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi. Vi 'ñeji texe cja c'o jñiñi c'o mi tsja a Galilea 'ñe c'o mi tsja a Judea. Xo mi cãrã c'o vi 'ñeje a Jerusalén. C'ü o̱ poder Mizhocjimi mi bübüvi co e Jesús ro jocü c'o mi sö'dyë.

18 O ẽjẽ c'ua ja nzi bëzo c'o ma tuns'ü 'na bëzo cja 'na pjinguã. C'e bëzo, dya mi sö ro 'ñõmü. Mi ne ro tsjocüji nu ja ma büb̈ü e Jesús, ngue c'ua ro ngöbüji a jmi ro jocü.

19 Pero dya sö ja rvá tsjocüji, na ngue me mi ndüji nu cja c'e ngumü. O ndes'eji c'ua a xes'e cja c'e ngumü. O xo's'üji c'ua c'o mi t'üs'ü, cjanu o sjö'büji c'e bëzo a jmi e Jesús a nde cja c'o nte.

20 Nguec'ua o unü ngüenda e Jesús c'ü mi junt'ü o̱ mü'büji c'ü ro tsja angueze ro jocü c'e bëzo. Nguec'ua o mama c'ua e Jesús o xipji c'e bëzo:

—Nu'tsc'e sẽ, rá perdonaots'ü dya in nzhubü, eñe.

21 Nuc'ua c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo o nguijñiji: "¿Pje pjëzhi ne bëzo nu mama perdonao o nzhubü? Chjëntjovi c'ü ro zadü Mizhocjimi nu. Maco dya cjó sö ra perdonao o nzhubü; nguextjo Mizhocjimi."

22 Mi pãxtjo e Jesús c'o mi cjijñi anguezeji, nguec'ua o xipjiji c'ua:

—¿Jenga i̱ṉ cjijñiji a cjanu in mü'büji?

23 Ró xipji ne bëzo: "Rá perdonaots'ü dya in nzhubü", ró embe, pero dya cjó sö ra mbãrã cjo ya ma o̱ nzhubü. Pero 'ma rá xipji ne bëzo: "Rí ñanga rí nzhodü", rá embe; nu 'ma ra nanga c'ua ne bëzo ra nzhodü, nu'ma, ixtí pãrãgueji 'ma c'ü dya rí on'c'üji.

24 Nutscö rvá ẽjẽ cja Mizhocjimi, ya ch'acö poder cja ne xoñijõmü rá perdonaots'üji c'o na s'o c'o i̱ṉ cjaji. Unnc'eji dya ngüenda ngue c'ua rí pãrãji c'ü rí pë'sc'ö c'e poder, embeji.

Cjanu o zopjü c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñõmü, o xipji:

—Rí ñanga, chunsc'e nu in pjinguã nu i̱ṉ os'ü, ma'a in nzumü, embeji c'e bëzo.

25 O nanga c'ua c'e bëzo c'ü dya mi sö ro 'ñõmü. Texeji o jñandaji 'ma mü o nanga c'e bëzo. Nuc'ua c'e bëzo o nduns'ü c'ü o̱ pjinguã c'ü mi os'ü, cjanu o ma o̱ ngumü, me mi unü 'na pöjö Mizhocjimi.

26 C'o nte, me go pizhiji go mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi. Nudya ró jandaji yo me na nojo. ¿Cjó ro nguijñi c'ü ri pë's'i poder a cjanu 'na nte?

Jesús llama a Leví

27 O mbedye c'ua nu e Jesús, o jñanda 'naja bëzo c'ü mi chjũ e Leví c'ü mi cobra o contribución. Mi junrü nu ja mi cobraji o contribución. E Jesús o xipji c'ua:

—Chenngue co nutscö rí dyätcä ín jña.

28 Nuc'ua e Leví o zogü texe c'e bëpji c'ü mi cja, o böbü o mëvi e Jesús.

29 E Leví o manda o dyät'äji
o jñõnü cja nu ngumü, o
mbita e Jesús. Xo ma'a nu,
na puncjü c'o mi cobra o con-
tribución, o ma ziji o xëdyi e
Jesús 'ñe e Leví.
30 C'o xöpüte 'ñe c'o fariseo
mi so'büji ma xipjiji c'o o̱
discípulo e Jesús:
—¿Jenga 'natjo c'ua i̱n
sigueji o xëdyi yo cobra o
contribución yo me cja c'o na
s'o?
31 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu c'ü dya sö'dyë, dya ni
jyodü o médico. C'o ni jyodü o
médico, ngueje c'o sö'dyë.
32 Je xo ga cjatjonu, dya
ngue c'o cjapü cja na jo c'ü rvá
'ñe xipji ra nzhogü o̱ mü'büji
cja Mizhocjimi; ngue c'o pãrã
tũ o̱ nzhubü.

Le preguntan a Jesús sobre el ayuno

33 O xipjiji c'ua e Jesús:
—C'o o̱ discípulo e Juan
me mbempjeji y me ötüji
Mizhocjimi. Je xo ga cjatjonu
c'o o̱ discípulo c'o fariseo.
Maco yo in discípulogue siji o
xëdyi 'ma mbempje c'o 'ñaja.
34 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji 'na jña, ngue c'ua ro
mbãrãji jenga dya mi mbem-
pje c'o o̱ discípulo. O xipjiji:
—'Ma ra chjüntü 'na sẽ'ẽ,
'ma dya be cjuarü c'e chjüntü,
dya sö rí tsjapüji c'o o̱ dyoji
ra nzhumüji. Na ngueje xe ri
bübütjo c'e sẽ a nde anguezeji.
35 Pero ra zädä c'o pa 'ma
ra zinbiji c'e sẽ. Nuc'ua cja ra
mbempjeji rgá nzhumüji 'ma.
36 O sido o ña e Jesús o xipjiji
c'ü 'na ejemplo:
—'Ma cjó c'o cãjã 'na zëbitu
c'ü ya xüt'ü, dya ra xü't'ü 'na
bitu c'ü nuevo cja rrũ mbä't'ä
cja c'e zëbitu. Na ngue 'ma
rga cjanu, ra s'odü 'ma c'ü cja
dadyo. Y c'e ts'ipëraso c'ü vi
xü't'ü cja c'ü cja dadyo, dya
xo ra chjënjui c'e zëbitu.
37 Yo nte, dya xich'iji o
õt'apjü cja zëcuëro. Na ngue ro
xüt'ü c'o zëcuëro, ro pjödü c'e
t'apjü. Y dya cja ro jogü c'ua
c'o zëcuëro.
38 Ni jyodü ra xich'iji o
õt'apjü cja cuëro c'o cja nuevo,
ngue c'ua dya ra s'odü o cuëro
ra pjödü c'e t'apjü.
O mama a cjanu e Jesús
ngue c'ua ro unü ngüenda c'o
nte 'ma ro dyätpäji o̱ jña, pero
'ma ro sido ro tsjaji c'o tjũrü
c'o mi cjaji, ro s'odü o̱ mü'büji.
39 Xo mama e Jesús, 'ma
cjó c'o me sũpü c'o o̱ tjũrü
c'o ín mboxatitaji, nu 'ma ra
dyärä ja ga cja o̱ 'ñiji angueze,
nu'ma, 'na ra mama c'e nte:
"Dya rí negö, na ngue xenda
na jo ne 'ñiji nu ya rí pagö."

6

Los discípulos recogen trigo en el día de descanso

1 'Na c'o pa c'o mi söya c'o mi
menzumü a Israel, e Jesús 'ñe
c'o o̱ discípulo mi cjogüji nu ja
mi cja o ndëxü. C'o discípulo
mi tücüji o ñirëxü, mi tjõ't'ü co
o̱ dyëji, cja ma zaji.
2 Mi cãrã ja nzi c'o fariseo
c'o o xipji c'o discípulo:
—¿Jenga i̱n tücüji o ñirëxü?
Maco mama c'ü o̱ ley

Mizhocjimi c'ü dya sö rá cjaji
a cjanu yo pa yo rí söyaji.
3 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu'tsc'eji ya i̱ xörügueji
nu c'ü o tsja e David 'ñe c'o
mi dyoji, 'ma ya mi sant'aji;
maco dya i̱n so'büji angueze.
4 O cjogü e David cja o̱
ngumü Mizhocjimi nu ja
ma sjũ. Cjanu o jñü c'ua
c'o tjõmëch'i c'o mi jũsp'üji
Mizhocjimi nu. Nuc'ua e
David 'ñe c'o mi dyoji o ziji
c'o tjõmëch'i. Maco mama c'e
ley c'ü dya cjó mi sö ro zi c'o;
mi nguextjo mböcjimi c'o mi
sö ro zi c'o.
5 O sido o ña e Jesús o xipjiji:
—Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, sö rá mangö
ja rgui sũpüji yo pa yo rí
söyaji, embeji c'o xöpüte 'ñe
c'o fariseo.

El hombre de la mano seca

6 Nuc'ua c'ü xe 'na nu pa
c'ü mi söyaji, o cjogü e Jesús a
mbo cja c'e nintsjimi. Cjanu
o jíchi c'o nte. Mi bübü nu 'na
bëzo c'ü mi dyot'ü o̱ jodyë.
7 C'o xöpüte 'ñe c'o fariseo
me mi jandaji e Jesús, mi nuji
cjo ro jocü o nte c'e pa c'ü mi
söyaji. Mi jodüji ja rvá ngöt'üji
e Jesús cja c'o pje mi pjëzhi.
8 E Jesús ixmi pãrã c'o na
s'o c'o mi mbeñe anguezeji.
O xipji c'ua c'e bëzo c'ü mi
dyot'ü o̱ dyë:
—Böbügue, rgui 'ñeje a nde,
eñe.
Cjanu o böbü c'ua c'e bëzo o
ma a nde.
9 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o
xöpüte 'ñe c'o fariseo:
—Rá cja'c'üji 'na t'önü. ¿Ja
ngue c'ü mama c'ü ín leygöji
rá cjaji yo pa yo rí söyaji? ¿Cjo
mama rá cjaji c'o na jo o rá
cjaji c'o na s'o? ¿Cjo mama
rá pjös'üji yo nín minteji o rá
pö't'üji?, eñe.
10 Nuc'ua e Jesús o
nguinch'i na jo texe c'o nte c'o
mi cãrã a jmi. Cjanu o xipji c'e
bëzo:
—C'uana in dyë, eñe.
Cjanu o c'uana c'ua o̱ dyë, y
ixco jogü c'ua.
11 Pero c'o xöpüte 'ñe c'o
fariseo me go sjëyaji, mi pötma
mamaji ja rvá sö pje ro ts-
japüji e Jesús.

Jesús escoge a los doce apóstoles

12 C'o pa c'o, o ma e Jesús
cja t'eje. 'Naxõmü va dyötü
Mizhocjimi nu.
13 Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü,
o ma't'ü c'o o̱ discípulo. Cjanu
o xõcü doce anguezeji c'o xo
jñusp'ü o̱ tjũ apóstole.
14 O juajnü e Simón c'ü xo
jñusp'ü e Pedro. Xo juajnü
e Andrés c'ü nu cjuarma e
Simón. Xo juajnü e Jacobo
'ñe e Juan 'ñe e Felipe 'ñe e
Bartolomé.
15 Xo juajnü e Mateo 'ñe e
Tomás 'ñe e Jacobo c'ü mi t'i
cja e Alfeo. Xo juajnü e Simón
c'ü mi revolucionario.
16 Xo juajnü e Judas c'ü nu
cjuarma e Jacobo. Xo juajnü e
Judas Iscariote, nu c'ü ro mbö
e Jesús.

Jesús enseña a mucha gente

17 E Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo o
zöbüji c'ua cja c'e t'eje, o zät'äji
cja 'na batjü o böbüji nu. Mi

cãrã nu na puncjü o nte c'o
mi dyoji e Jesús c'o mi ätpä o̱
jña. Xo mi cãrã na puncjü c'o
'ñaja nte. Vi 'ñeji a Judea 'ñe a
Jerusalén. Je xo vi 'ñeji texe a
squina c'e mar a ma a Tiro 'ñe
a Sidón. Vi 'ñeji ro 'ñe dyäräji
e Jesús. Xo vi 'ñeji ngue c'ua e
Jesús ro jocü c'o mi sö'dyë.
18 Nuc'ua e Jesús o jocüji
hasta c'o vi zürü c'o o̱
s'ondajma e Satanás nu c'ü
dya jo, xo jocü c'o.
19 Texe c'o nte mi jodü ja
rvá ndörüji e Jesús, na ngue
mi pë's'i o̱ poder mi jocü c'o
mi sö'dyë.

La felicidad y la infelicidad

20 Nuc'ua e Jesús o jñanda c'o
nte c'o mi dyoji c'o mi ätpä o̱
jña, o xipjiji:
—Nu'tsc'eji zö i̱ṉ pöbreji,
pero 'ma i̱ṉ jodügueji
Mizhocjimi, ngue c'ü rgui
mäcjeji. Na ngue ya ngue in
Jmugueji dya Mizhocjimi.
21 ’Zö i̱ṉ sant'aji dya, pero
ngue c'ü rgui mäcjeji. Na ngue
Mizhocjimi ra dya'c'üji c'o me
nda na jo, dya pje ra bë'ts'iji.
’Zö me i̱ṉ nzhumüji dya,
pero ngue c'ü rgui mäcjeji. Na
ngue Mizhocjimi ra tsja'c'ü
me rí mäcjeji.
22 ’I̱ṉ ätcäji ín jñagö nutscö
rvá ẽjẽ cja Mizhocjimi.
Nguec'ua bübü 'ma ra nuc'üji
na ü yo in menzumügueji, ra
pjongüts'üji a nde anguezeji
ra xi'ts'iji c'o me na s'o rgá
zanc'eji. Zö ra tsja'c'üji a
cjanu, pero ngue yo rgui
mäcjeji yo.
23 C'o pa 'ma ra tsja'c'eji
ga cjanu, me rí mäcjeji na
puncjü. Na ngue Mizhocjimi
a jens'e ra ngõ'tc'üji na jo. C'o
in mboxpaleguеji xo tsjaji a
cjanu o tsjapüji o sufre c'o
profeta c'o mi cãrã mi jinguã.
24 ’’Ma i̱ṉ ricoji, nu 'ma i̱ṉ
mäpäji c'o i̱ṉ pë's'iji, nu'ma,
juentsc'eji 'ma, na ngue ra
tsja'c'üji Mizhocjimi rí sufreji.
25 ’’Ma i̱ṉ pëzhgueji c'ü dya
pje bë'ts'iji, juentsc'eji. Na
ngue ra tsja'c'üji rí sant'aji.
’’Ma me i̱ṉ mäjä gui
minc'eji dya, 'ma dya
i̱ṉ mäpqueji Mizhocjimi,
juentsc'eji. Na ngue ra
tsja'c'üji me rí nzhumüji me
rí huëgueji.
26 ’Juentsc'eji na ngue c'ü ra
tsja'c'üji Mizhocjimi, nu 'ma
ra mama texe yo nte c'ü na
jots'üji. Je xo va cjanu va tsja
c'o in mboxpaleguеji, o ma-
maji c'ü me ma jo c'o profeta
c'o dya ma cjuana.

El amor a los enemigos

27 ’Nu'tsc'eji i̱ṉ äräji, rí
xi'ts'iji rí s'iyagueji c'o i̱ṉ üji,
rí tsjaji na jontets'üji cja c'o
nuc'üji na ü.
28 Rí ma'tp'üji Mizhocjimi
c'o sanc'üji. Xo rí dyötpüji
Mizhocjimi c'o jün'sc'üji o
bëchjine.
29 'Ma cjó c'o ra yapc'ü
in jmiji cja in jodyëji, xo
rí jyëziji ra yapc'üji c'ü 'na
lado. 'Ma cjó c'o ra ngannc'aji
c'ü i̱ṉ tëjëji, xo rí jyëziji ra
ngannc'aji c'ü i̱ṉ jeji.
30 'Ma cjó c'o pje ra
dyö'tc'üji, unüji c'ü ni jy-
odü c'o. 'Ma cjó c'o pje
ra jñünnc'üji 'ma ngue in
tsjacjeji, dya cja rí dyötüji.

31 C'ua ja nzi gui ñegueji c'ü
ra s'iyats'üji yo nte, je xo rgui
s'iyagueji a cjanu anguezeji.
32 "Ma nguextjo c'o
s'iyats'üji c'o i̱ṉ s'iyaji, ¿ja
bübü c'o na jo c'o i̱ṉ cjagueji
'ma? Maco c'o cja na s'o, xo
s'iyaji c'o s'iya anguezeji.
33 Nu'tsc'eji, 'ma nguextjo
c'o pjöxc'üji c'o i̱ṉ pjös'üji, ¿ja
bübü c'o na jo c'o i̱ṉ cjagueji
'ma? Maco c'o cja na s'o, xo
pjös'üji c'o pjös'ü anguezeji.
34 Nu 'ma nguextjo c'o
pe'sc'eji c'o i̱ṉ pesp'eji, ¿ja
bübü c'o na jo c'o i̱ṉ cjagueji
'ma? Maco c'o cja na s'o, pötca
pesp'eji 'ma pje c'o ni jyodü
c'o o̱ dyoji.
35 Rí s'iyagueji c'o i̱ṉ üji,
rí tsjaji na jontets'üji y rí
pesp'eji. Dya rí pëtsaji c'ü pje
ra nzhocüts'üji. 'Ma rí tsjaji a
cjanu, ra ngõ'tc'üji na jo 'ma
Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e.
Y ra jñetse ngue o̱ t'its'üji 'ma
angueze. Na ngue me na jo
angueze, me pjös'ü texe yo
nte, zö cãrã c'o na s'o c'o dya
unü 'na pöjö.
36 Rí juentsqueji yo nte
c'ua ja nzi ga juen'tsc'eji
Mizhocjimi c'ü ín Tataji.

No juzguen a otros

37 'Dya cjó rí so'büji. 'Ma
jiyö, ra jñün'c'eji ngüenda
Mizhocjimi. Dya cjó rí
xipjiji: "Na s'ots'ügue", rí
'ñembeji. 'Ma jiyö, xo ra mama
Mizhocjimi: "Na s'ots'ügueji",
ra 'ñents'eji. Nguextjo
Mizhocjimi ra mama ja ngue
c'ü na jo y ja ngue c'ü na
s'o. Rí perdonaogueji yo
nin minteji; Mizhocjimi ra
perdonaots'üji.
38 'Ma cjó c'o pje ni jy-
odü, rí unügueji. Mizhocjimi
ra dya'c'eji c'ua texe c'o ni
jyodüts'üji, hasta ra mbon-
cjütjo. Ra dya'c'üji c'ua ja nzi
gui unnc'eji.
39 O sido o ña e Jesús o
xipjiji:
—¿Ja gui tsjijñiji? ¿Cjo sö
'naja ngorö ra jíchi o 'ñiji c'ü
'na ngorö? Dya sö. Na ngue
ra zo'ovi cja t'ore nza yejui.
40 'Na c'ü cja xötpü, dya
xo'ñi cja c'ü nu xöpüte. Cja ra
xötpü na jo. Nu'ma, ya ri nza
cja c'ü nu xöpüte 'ma.
41-42 '¿Jenga i̱ṉ so'büji yo nin
minteji? Maco c'o na s'o c'o
cja'a yo nin minteji, pe ts'iquë
nza cja 'na ngümpaxa c'ü ri o'o
o̱ ndö 'na nte, pero c'o na s'o
c'o i̱ṉ cjagueji, na nojo nza
cja 'na dyaxü. ¿Jenga dya i̱ṉ
unnc'eji ngüenda c'o na s'o
c'o i̱ṉ cjagueji? ¿Pje ma jmi
i̱ṉ pë'sc'eji c'ü i̱ṉ xiqueji yo
nin minteji: "Jyëzguijme rá
cjü'pc'öjme ne ngümpaxa nu
o'o nin chögue", i̱ṉ embeji?
Maco dya ixi cjübügueji c'o
dyaxü c'o o'o in chögueji.
Nu'tsc'eji i̱ṉ cjapqueji na
jots'üji, pero dya cjuana. C'ü
rí tsjagueji, ot'ü rí tsjünc'eji
c'o dyaxü c'o o'o in chögueji,
ngue c'ua ra sö rí jñandaji na
jo rí tsjü'p'üji c'e ngümpaxa c'ü
o'o a nzhö c'ü nin minteji, eñe
e Jesús.

El árbol se conoce por su fruto

43 O sido o ña e Jesús o
xipjiji:

—'Na za'a, 'ma dya quis'i o fruta, dya sö ra mamaji na jo c'ü. Pero 'ma quis'i o fruta, dya sö ra mamaji na s'o c'ü.

44 Nzi 'naja za'a 'mãrã co c'o quis'i. Dya quitsiji o higo cja o bidyi; dya xo quitsiji o uva cja o pëdyi.

45 Je xo ga cjatjonu, 'na nte c'ü na jo, mama o jña c'o na jo, na ngue bübü o̱ mü'bü c'o na jo. 'Na nte c'ü na s'o, mama c'o na s'o, na ngue bübü o̱ mü'bü c'o na s'o. C'o bübü o̱ mü'bü 'na nte, ngue c'o ra mbedye o̱ ne.

Las dos bases

46 ’¿Jenga i̱n xitsiji: “Nu'tsc'e Señor, ín Jmuts'ügöjme”, i̱n enzgöji? Maco dya i̱n cjaji c'ua ja nzi rgá xi'ts'iji.

47 C'o ra ẽjẽzügö, 'ma ra dyätcäji ín jña 'ñe 'ma ra tsjaji c'o rí mangö, rá xi'ts'iji cjó chjëntjui c'o.

48 Chjëntjui nza cja 'na bëzo c'ü ro jyäbä na jo 'na ngumü. Ro dyö'bü na jẽ, cja rrũ ngü'p'ü c'ua c'e cimiento co peña. Nuc'ua 'ma ro c'os'ü c'e ndare, ro pjat'ü na zëzhi cja c'e ngumü. Pero dya ro tunbü, na ngue vi tjäbä co peña.

49 Pero yo o dyärä yo ró xi'ts'iji, 'ma dya ra tsjaji yo, chjëntjui 'na bëzo c'ü ro jyäbä 'na ngumü c'ü dya ro ngü'p'ü o cimiento, ro 'ñe's'etjo a xes'e cja e jõmü. Nuc'ua c'e ndare ro pjat'ü na zëzhi cja c'e ngumü, cja rrũ tunbü c'ua.

7

Jesús sana al siervo de un oficial romano

1 E Jesús 'ma mü o nguarü o zopjü c'o nte, cjanu o ma c'ua cja 'naja jñiñi c'ü mi chjũ a Capernaum.

2 Cja c'e jñiñi mi bübü nu 'naja bëzo c'ü mi manda c'o tropa romano. Mi 'ñeje 'na mbëpji c'ü mi s'iya, c'ü mi sö'dyë, ya mi ngue ro ndũ.

3 Nuc'ua c'ü mi manda c'o tropa, o dyärä c'o mi cja e Jesús mi jocü c'o mi sö'dyë. O tsja c'ua c'e bëzo o zopjü ja nzi c'o pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel, o xipjiji:

—Möji, ma dyötüji favor e Jesús rí xipjiji ra ẽjẽ ra 'ñe jocü nu ín mbëpji.

4 C'o pje mi pjëzhi o möji c'ua cja e Jesús, o ma xipjiji:

—Rvá 'ne ö'tc'üjme favor. Sö'dyë c'ü o̱ mbëpji c'e bëzo c'ü manda cja c'o tropa; va pen'c'e 'na jña c'e bëzo rí mague, rí ma tsjapü ra ndis'i c'ü o̱ mbëpji. Na jo rí mague.

5 Na ngue zö dya ín menzumügöji c'e bëzo, pero s'iyazügöji nutscöji rí menzumüji a Israel. Nutscöjme o jyäpcäjme ín nintsjimijme, embeji e Jesús.

6 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Mö.

Cjanu o möji c'ua. 'Ma ya mi ngue ro zät'äji cja c'ü o̱ ngumü c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, cjanu o tsja c'e bëzo o xipji ja nzi c'o o̱ dyoji:

—Möji ma chjünrüji e Jesús.

Cjanu o möji c'ua. 'Ma mü o chjëji e Jesús 'ñe c'o pje mi pjëzhi, o xipjiji c'ua e Jesús c'ua ja nzi va mama c'e bëzo:

—Rvá 'ñe tjün'c'üjme rá xi'ts'ijme c'ü mama c'e bëzo c'ü manda c'o tropa. Nuc'ü, mama a cjava: “Perdonaozü ró ö'tc'ü favor ri mague ín nzumügö, pero dya ni jyodü. Nu'tsc'e me na jotsc'e, nuzgö rí tügö ín nzhubü. Nguec'ua dya rí tsjogü cja ín nzumü.

7 Nguec'ua dya rvá ma nu ja mi bünc'e ro ö'tc'ü ri ma tsjapü ra ndis'i c'ü ín mbëpjigö. Pero 'ma rí mamague c'ü ra jogü c'ü ín mbëpji, rí pãrãgö ra jogü 'ma.

8 Nza cjazgö, o ch'acügö rí manda cja c'o tropa. 'Ma rí xipjigö 'na tropa ra ma'a ra ma tsja 'na bëpji, jo rrũ ma c'ua. 'Ma rí xipji c'ü 'na tropa ra ẽjẽ, ra ẽjẽ c'ua. Y 'ma rí xipji c'ü ín mbëpji ra tsja 'na bëpji, ra tsja c'ua. Nguec'ua rí pãrãgö 'ma rí mamague c'ü ra jogü c'ü ín mbëpji, ra jogü 'ma”, eñe c'e bëzo va penpe 'na jña e Jesús.

9 E Jesús 'ma mü o dyärä c'e jña c'ü vi pejñe c'e bëzo, me co mäjä na ngue c'e bëzo mi junt'ü o̱ mü'bü c'ü ro tsja e Jesús ro jocü c'e mbëpji. Cjanu o ñezhe c'ua e Jesús o xipji c'o nte c'o mi pöji:

—Dyäräji na jo c'ü rá xi'ts'iji. Nutscöji rí menzumüji a Israel rí ma't'üji Mizhocjimi, pero dya cjó rí töt'ügö yo ín menzumüji c'ü ri ench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi c'ua ja nzi ga tsja c'e bëzo c'ü junt'ü o̱ mü'bü c'ü rá cjapü ra ndis'i c'ü o̱ mbëpji, eñe e Jesús.

10 C'o vi ma ndünrü e Jesús, cjanu o nzhogüji c'ua cja o̱ ngumü c'e bëzo, o 'ñe chöt'üji c'ü ya vi ndis'i c'e mbëpji c'ü mi sö'dyë.

Jesús resucita al hijo de una viuda

11 'Na nu pa, o mbedye e Jesús nu ja mi bübü, ro ma cja 'naja jñiñi c'ü mi chjũ'ũ a Naín. Mi pöji angueze na puncjü c'o o̱ discípulo 'ñe na puncjü c'o nte.

12 'Ma ya mi ngue ro zät'äji cja o̱ ngoxtji c'e jñiñi a Naín, o jñandaji c'ua ma pedye o nte ma tuns'üji 'na añima ro ma dyögüji. Mi nguextjo c'e t'i c'ü mi 'ñeje c'ü nu nana. Ya vi ndũ c'ü nu xĩra c'e ndixũ. Mi pöji c'e ndixũ na puncjü c'o o̱ menzumüji.

13 Nuc'ua e Jesús c'ü ín Jmugöji, 'ma mü o jñanda me mi huë c'e ndixũ, me go sentio o xipji c'ua:

—Dya rí huë, eñe.

14 Cjanu o ẽjẽ c'ua e Jesús a jmi cja c'e caja, cjanu o 'ñe's'e o̱ dyë. C'e caja, dya mi cjo'bü. C'o mi tuns'ü c'e caja o böbüji. Cjanu o mama c'ua e Jesús o xipji c'e añima:

—Nu'tsc'e sẽ, rí xi'tsc'ö rí ñanga.

15 Go nanga go mimi c'ua c'e t'i c'ü mi añima, y cjanu o ña c'ua. O mama c'ua e Jesús o xipji c'e ndixũ:

—Bübü dya va nin ch'igue, eñe.

16 C'o nte, me go pizhiji c'ua texeji o mamaji:

—Me na nojo Mizhocjimi. Ya ndo bübüzgöji 'na profeta nu me na nojo. Nujnu, o 'ñeme Mizhocjimi ra mböxcüji nutscöji o̱ ntezgöji, eñe c'o nte.

17 Me mi näntji c'ua e Jesús texe a Judea, na ngue vi tsjapü o te c'e t'i c'ü vi ndũ, o bübütjo na yeje. Xo mi näntji e Jesús texe cja c'o jñiñi c'o mi chäjtjoji.

Los enviados de Juan el Bautista

18 Nuc'ua c'o o̱ discípulo e Juan o möji, o ma xipjiji e Juan c'o mi cja e Jesús. Nuc'ua e Juan o juajnü yeje c'o discípulo c'o vi säjä.

19 Cjanu o xipjivi:

—Mëvi cja e Jesús, rí ma dyönüvi a cjava: "¿Cjo ngue'tsc'e c'ü rí te'bejme ra ẽjẽ, o rá te'bejme c'ü 'naja", rí 'ñembevi c'ü.

20 Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'o bëzo o zät'ävi cja e Jesús, cjanu o xipjivi:

—C'ü rvá ẽgöbe; e Juan c'ü mi jichi yo nte cja c'e ndare a Jordán o xitsibe ro 'ñe önnc'übe, ¿cjo ngue'tsc'e c'ü rí te'bejme, o rá te'bejme c'ü 'naja?

21 C'e ndajme 'ma mi bübü nu c'o o̱ discípulo e Juan, e Jesús mi jocü na puncjü o nte c'o me mi sufre o ngueme. Xo mi cãrã nu na puncjü o nte c'o vi zürü o̱ s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. E Jesús o tsjapü o mbedye c'o s'ondajma c'o. Y na puncjü c'o mi ndëzhö, o jocü e Jesús ngue c'ua va jñanda c'o mi ndëzhö.

22 Nuc'ua e Jesús cjanu o xipji c'o yeje o̱ discípulo e Juan:

—Nzhogü rí mëvi cja e Juan, rí ma xipjivi nu yo i̱ jñandavi ró cjagö. Xo rí xipjivi yo i̱ dyärävi ró xipjigö yo nte. Xipjivi ya janda yo mi ndëzhö, 'ñe yo mi me'dye ya nzhodüji na jo. Xipjivi e Juan, yo mi sö o lepra c'ü vi pëgaji, ya jogü yo. Xipjivi, yo mi ngogõ, ya äräji dya. Y bübü c'o ya vi ndũ y go tetjoji, ya bübütjoji dya. Xipjivi e Juan c'ü rí zopjügö yo pöbre rí xipjiji ja rgá jogü o̱ mü'büji cja Mizhocjimi.

23 Xipjivi, 'ma cjó c'o ra sido ra 'ñejmezü y dya ra yembeñe c'ü rguí xõgü co nutscö, ngue c'ü rguí mäjä c'o, eñe e Jesús va xipji c'o o̱ discípulo e Juan.

24 O ma c'ua c'o o̱ discípulo e Juan. Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o nte o xipjiji ja ma cja e Juan, o dyönüji:

—'Ma i̱ möcjeji a ma cja c'e majyadü i̱ ma ñuji e Juan, pe mi cjijñiji rvi chöt'üji 'na bëzo c'ü ri pötpü o̱ jña, nza cja ga pötü o̱ lugar 'na xitji 'ma juant'ü e ndajma.

25 Pe mi cjijñigueji rvi chöt'üji 'na bëzo c'ü ri je'e bitu c'o me ni muvi. Tsjijñiji; c'o je'e bitu c'o me ni muvi, ngue c'o rey 'ñe c'o cãrã cja o̱ palacio.

26 'Ma i̱ ma ñuji e Juan, pe mi cjijñiji rvi chöt'üji 'naja profeta. Jã, rí mangö ngue 'na profeta e Juan. Pero xenda ni muvi o̱ bëpji angueze que na ngue c'o 'ñaja profeta.

27 Je t'opjü o̱ jña Mizhocjimi
ja ga cja e Juan c'ü mama a
cjava:
Dyärä, ró juajnügö 'na bëzo ra
zopjü yo nte ra xipjiji
ín jñagö.
Ra ot'ü in xo'ñigue ngue c'ua
'ma rí mague, ya rguí
bübü dispuesto yo nte
ra recibidots'üji, eñe.
28 Rí xi'tsc'öji, cja yo nte,
dya cjó ch'unü 'na bëpji c'ü
rrĩ muvi nza cja c'ü o unü
Mizhocjimi e Juan. Zö me
ma nojo c'e bëpji c'ü mi pë's'i
e Juan, 'ñe me ma zö, pero
xenda na zö 'ma cjó c'o ra
tsjapü Mizhocjimi o̱ nte, eñe
e Jesús.
29 C'o nte 'ma mü o dyäräji
c'e jña c'ü vi mama e Jesús, o
unüji ' na pöjö Mizhocjimi. Xo
'ñe c'o mi cobra o contribu-
ción. Na ngue vi mõji cja e
Juan, vi ma ji'iji y vi nzhogü o̱
mü'büji cja Mizhocjimi.
30 Pero c'o fariseo 'ñe c'o
mi xöpü c'o ley, iyö c'o. Vi
tsjapüji c'ü dya mi muvi c'e
bëpji c'ü vi ch'unü e Juan, dya
go ma jiji. Maco Mizhocjimi
vi mbeñe ro perdonao texe
c'o nte.
31 O mama c'ua e Jesús:
—Rá xi'tsc'öji ja ga cja yo
nte yo cjë yo rí cãrãji dya,
c'o dya dyätä e Juan ni ri
nguetscö.
32 Anguezeji chjëntjui nza
cja yo ts'it'i yo junrü cja
chõjmü yo eñe cjaji o mbaxua,
ma't'üji o̱ dyoji mamaji: "Ró
pjë'pc'ijme o flauta, pero
nu'tsc'eji dya i̱ nemeji",
embeji yo nu dyoji. O 'ma
jiyö, eñeji cjaji como que
ya vi ndũ 'na nte, eñe pa
ögüji c'e añima, xipjiji nu
mit'iji: "Me ró nzhumüjme
rvá xörüjme, pero nu'tsc'eji,
dya i̱ huëgueji", eñeji.
33 C'ua ja nzi ga cja yo ts'it'i,
je xo ga cjatjonu yo nte yo
cãrã yo cjë dya. 'Ma o mbürü
e Juan o mbëpi Mizhocjimi, o
xõgü, dya cjó go zivi o xëdyi
c'ü rví mäjä. Nguec'ua yo nte
mamaji: "E Juan pë's'i 'naja o̱
s'ondajma c'ü dya jo", eñeji.
34 Nuc'ua nutscö rvá ẽcjö
cja Mizhocjimi, rí mäjä rgá
sigöji o xëdyi. Nguec'ua ga
mama c'o nte c'o dya ne
ra dyärä o̱ jña Mizhocjimi:
"Chjã, 'naja bëzo nu me ñõnü,
y me si o vinu. Me xo joji yo
cobra o contribución, 'ñe yo
'ñaja yo xiji na s'o", eñeji.
35 Pero rí xi'tsc'öji, c'o
ätä Mizhocjimi unüji na jo
ngüenda Mizhocjimi me cjijñi
na jo o̱ ñi, me pãrã na jo c'ü
cja'a; nguec'ua nde nan'ño
bëpji va dyacöbe e Juan.

Jesús en la casa de Simón el fariseo

36 'Na nu pa, 'naja c'o
fariseo o mbita e Jesús ro ma
o̱ ngumü ro ziji o xëdyi. O
ma c'ua e Jesús o zät'ä cja o̱
ngumü c'e bëzo, o cjogü a mbo
cjanu o ziji o xëdyi c'e bëzo c'ü
vi mbita.
37 Cja c'e jñiñi mi bübü ' na
ndixũ c'ü mi cja na puncjü
c'o na s'o. O mbãrã c'ua c'e
ndixũ c'ü mi bübü e Jesús cja o̱
ngumü c'e bëzo mi siji o xëdyi.
Cjanu o ẽjẽ c'ua c'e ndixũ cja
o̱ ngumü c'e bëzo, ma tũ'ũ 'na

ts'ibotia de ndojo c'ü mi po'o
o aceite c'o ma jo ma jyärä.
38 Cjanu o ẽ ndüñijõmü cja
o̱ ngua e Jesús. Me mi huë
c'e ndixũ, me co mbögü o̱
nguizhö va mbe'chp'e o̱ ngua
e Jesús. Nuc'ua co c'o o̱ ñixte,
cjanu o ndintspi o̱ ngua, y me
co zü'tp'ü o̱ ngua. Cjanu o
ndũ c'ua c'e aceite c'ü vi tũ, o
ngosp'ü o̱ ngua.
39 C'e fariseo c'ü vi mbita
e Jesús, 'ma mü o jñanda c'o
mi cja c'e ndixũ, cjanu o
nguijñitsjë c'ua: "Ne bëzo, 'ma
na cjuana ri profeta nu, ro
mbãrã 'ma cjó ngue ne ndixũ
nu na tjörü. Ro mbãrã pje ma
ndixũ nu, ro mbãrã c'ü me cja
na s'o nu."
40 O mama c'ua e Jesús o
xipji c'e fariseo:
—Simón, bübü 'na jña c'ü rí
ne rá xi'ts'i.
O ndünrü c'ua c'e bëzo:
—Xitsigö, xöpüte.
41 O mama c'ua e Jesús:
—Mi bübü yeje bëzo c'o mi
tũ ngüenda mi tunpüji 'na
bëzo. C'ü 'naja mi tũ cuatro
mil o mbëxo; c'ü 'naja mi tũ
cuatro ciento.
42 Dya mi jünvi pje rví
ngõt'üvi. Nguec'ua c'e bëzo
o perdonaovi nza yejui. ¿Ja
gui tsjijñi yo yeje bëzo yo o
perdonaoji? ¿Ja va ngue c'ü
xenda ra gradecido ra ne'e
c'e bëzo c'ü ya perdonaovi?
43 O ndünrü c'ua e Simón o
xipji:
—Pe ngue c'e bëzo c'ü
xenda mi tũ na puncjü o
merio, xenda ra gradecido c'e
bëzo c'ü vi perdonao texe c'o
mi tunpü.
E Jesús o xipji c'ua:
—Na cjuana c'ua ja vi
tsjijñi.
44 Nuc'ua e Jesús o jñanda
c'e ndixũ, cjanu o xipji c'ua e
Simón:
—¿Cjo i̱ unü na jo ngüenda
c'ü o tsja ne ndixũ? Ró säcjö
cja in nzumügue, nu'tsc'e, dya
i̱ dyacö ndeje c'ü ro pe'ch'e
ín cua, c'ua ja nzi ga cja ín
chjũrügöji. Pero ne ndixũ
o mbechque ín cua co o̱
nguizhö, cjanu o ndintsqui
ín cua co o̱ ñixte.
45 Nu'tsc'e, dya i̱ sütcü ín
jmi; pero ne ndixũ, me sütcü
ín cua.
46 Nu'tsc'e, dya pje i̱ xisqui
ín ñi; pero ne ndixũ o ngoscü
ín cua o aceite yo na jo ga
jyärä.
47 C'ü vi tsja a cjanu ne
ndixũ, ixi 'ñetse c'ü o unü
ngüenda c'ü tũ na puncjü o̱
nzhubü y ya nzhogü o̱ mü'bü.
Nguec'ua Mizhocjimi ra per-
donao c'o na puncjü o tsja
c'o na s'o. Pero 'ma cjó c'o
dya ra unü ngüenda cjo ri tũ
o̱ nzhubü, 'ma dya ra unü
ngüenda c'ü ni jyodü ra per-
donao Mizhocjimi c'ü, nu'ma,
dya xo ra neze 'ma c'ü.
48 Nuc'ua e Jesús o xipji c'e
ndixũ:
—Rí perdonaots'ü c'o na s'o
c'o i̱ tsja, eñe.
49 C'o nte c'o ma siji o xëdyi
e Jesús 'ñe e Simón, mi pötma
mamaji:
—¿Cjó ngue ne bëzo nu? A
poco sö ra perdonaozgöji c'o
na s'o.
50 Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua
c'e ndixũ:

—Ya jogü in mü'bügue, na ngue i̱ 'ñench'ezü in mü'bü, i̱ creo c'ü ro perdonaots'ü Mizhocjimi. Ma dya, dya cja rí mbeñe c'o na s'o.

8

Mujeres que ayudaban a Jesús

1 C'o pa c'o, e Jesús mi sät'ä cja texe c'o jñiñi 'ñe c'o ts'ijñiñi. Mi zopjü c'o nte mi xipjiji ja rvá jogü o̱ mü'büji, ngue c'ua Mizhocjimi ro tsjapüji o̱ nte anguezeji. Mi pöji e Jesús c'o doce o̱ discípulo.

2 Xo mi pöji e Jesús ja nzi ndixũ c'o vi zürü c'o o̱ s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, 'ñe c'o mi sö'dyë. Mi pöji e Jesús na ngue angueze vi pjongü c'o s'ondajma, y vi jocü c'o mi sö'dyë. C'ü 'na ndixũ mi chjũ e María c'ü mi menzumü a Magdala. Nu c'e ndixũ, vi zürü siete c'o o̱ s'ondajma c'ü dya jo, pero vi pjongü e Jesús c'o.

3 C'ü 'na ndixũ mi chjũ e Juana. C'e ndixũ, mi ngue o̱ su e Chuza c'ü mi ngue o̱ ngapta e Herodes, mi manda cja c'o o̱ mbëpji. C'ü 'naja ndixũ, mi chjũ e Susana. Xo mi pöji e Jesús c'o 'ñaja ndixũ c'o ma puncjü. Mi pjös'üji e Jesús co c'o o̱ merioji.

El ejemplo del sembrador

4 Mi pedye na puncjü o nte cja o̱ jñiñiji, mi pöji e Jesús. 'Na nu pa 'ma ya ma cãji na puncjüji, e Jesús o zopjü c'o nte o xipjiji 'na ejemplo, o mama a cjava:

5 —'Na mbonzhëxü o mbedye o ma mbodü o ndëxü. Nuc'ua 'ma ya ma podü, bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo cja 'ñiji nu ja mi cjogü o nte. O ẽjẽ c'ua c'o s'ü o 'ñe jñüs'üji c'o ts'indëxü.

6 Bübü o ts'indëxü c'o je xo zobütjo nu ja c'o dya ma pizhi e jõmü. Nuc'ua 'ma mü o mbes'e, o dyot'ü c'o ndëxü na ngue mi ojtjo o c'ajõmü.

7 Bübü o ts'indëxü c'o o zobütjo nu ja mi bodü o̱ ndö o bidyi. 'Natjo c'ua va mbes'eji. Ts'i vi nocü c'o bidyi, nguec'ua va mbö't'ütjo c'o ts'indëxü, dya jyëzi ro nocü na nojo.

8 Bübü o ts'indëxü c'o o zobü c'ua ja ma jo o jõmü. 'Ma ya mü o nocüji, o jogüji na jo o unüji 'naja ciento ts'indëxü nzi 'na mata.

'Ma mü o nguarü o xipjiji a cjanu yo, go ña c'ua na jens'e e Jesús o mama:

—Nu'tsc'eji bübü in tsõgueji, rí dyäräji na jo yo jña yo rí xi'tsc'öji.

El propósito de los ejemplos

9 Nuc'ua c'o o̱ discípulo e Jesús cjanu o dyönüji e Jesús o mamaji:

—¿Pje ne ra mama yo jña yo i̱ xitsijme?

10 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji o dya'c'üji Mizhocjimi rí pãrãji c'ü dya mi pãrã c'o nte 'ma ot'ü; o dya'c'üji rí pãrãji ja ga manda Mizhocjimi. Yo 'ñaja nte, rí xipjigö o ejemplo yo, ngue c'ua zö ra jñandaji y ra dyäräji,

pero dya ra mbãrãji pje pjëzhi
c'ü ne ra mama c'o jña.

Jesús explica el ejemplo del sembrador

11 ’C'e ejemplo c'ü ró xi'ts'iji,
je a cjava. C'o ndëxü c'o ró
xi'tsc'öji, ngue c'o ró jyë'tsc'öji
o̱ jña Mizhocjimi.
12 C'o ndëxü c'o o zobütjo
cja 'ñiji, ró jyë'tsc'öji c'o ärä
o̱ jña Mizhocjimi. Nuc'ua
va ẽjẽ e Satanas c'ü dya
jo, va 'ñe jünbü c'o jña
cja o̱ mü'büji. Nguec'ua,
dya ra 'ñench'e o̱ mü'büji
Mizhocjimi. Nguec'ua, dya
ra ndintspiji o̱ mü'büji c'o na
s'o.
13 C'o ndëxü c'o o zobütjo nu
ja c'o dya ma pizhi o jõmü,
ró jyë'tsc'öji c'o me mäjä ga
dyärä o̱ jña Mizhocjimi, y me
mäjä ga creoji. Pero nujyo,
dya jëzitsjë ra zi'ch'i na jo o̱
mü'büji c'o jña. Nguec'ua 'ma
va ẽjẽ c'o ra sufreji, dya sido
creoji Mizhocjimi, xõgüji.
14 Nu c'o ndëxü c'o o zobütjo
nu ja mi bodü o̱ ndö o
bidyi, rá jyë'tsc'öji c'o ärä o̱
jña Mizhocjimi, nuc'ua me
mbeñeji c'o o̱ bëpjiji, 'ñe me
jodüji ja rgá ndõji na puncjü o
t'opjü, 'ñe me mäpäji yo bübü
cja ne xoñijõmü ga tsjaji c'o
netsjëji. Nguec'ua, dya cjaji ja
nzi ga ne Mizhocjimi.
15 C'o ndëxü c'o o zobü c'ua
ja ma jo jõmü, ró jyë'tsc'öji c'o
ärä o̱ jña Mizhocjimi c'o creo
co texe o̱ mü'bü. Zö pje c'o ra
sufreji pero sido nzhodüji cja
o̱ 'ñiji Mizhocjimi. Nguec'ua
chjëntjui nza cja c'o ndëxü c'o
ra jogü na jo.

El ejemplo de la lámpara

16 ’’Ma tjütüji 'naja sivi, dya
co'büji co 'naja s'äbä. Dya xo
emeji a mbo cja ngama. Je
ẽ's'ẽji nu ja na ts'ijens'e, ngue
c'ua ra sö ra jñanda c'o ri cjogü
a mbo cja ngumü.
17 Je xo ga cjatjonu ín jñagö.
Zö rí xi'tsc'ötsjëji dya yo ín
jñagö, pero ni jyodü rí xipcjeji
yo nte. Zö dya pãrãji, pero ni
jyodü ra mbãrãji ngue c'ua ra
bübü o̱ jya's'ü Mizhocjimi cja
o̱ mü'büji.
18 ’Pjötpüji na puncjü
ngüenda rí dyäräji na jo yo
jña yo rí xi'tsc'öji. 'Ma rí
unnc'eji ngüenda yo jña, 'ñe
'ma rí 'ñench'e in mü'bügueji
yo, nu'ma, mas rí tendiogueji
'ma yo. Zö i̱n cjijñiji c'ü ya i̱
jñüs'üji 'na jña, pero 'ma dya
rí unüji ngüenda, ra jñünnc'üji
'ma c'ü ts'inguilëjë c'ü ya i̱n
pãrãji.

La madre y los hermanos de Jesús

19 'Na nu pa, o ẽjẽ c'ü
nu nana e Jesús, 'ñe c'o nu
cjuarma, ro säji nu ja mi bübü
e Jesús. Pero dya mi sö ro
cjogüji nu ja ma bübü, na
ngue me ma puncjü o nte c'o
ma cã nu.
20 O mama c'ua c'o nte o
xipjiji e Jesús:
—Nin nana 'ñe c'o nin
cjuarma cãrãji a tji; ne
anguezeji rí ñaji.
21 O ndünrü e Jesús o xipji
c'ua c'o nte:
—C'o rí cjapcö mi nanagö
'ñe mi cjuarma, ngueje c'o ärä
o̱ jña Mizhocjimi c'o cja ja c'o
nzi ga mama.

Jesús calma el viento y las olas

22 'Na nu pa, o dat'ü e Jesús
cja 'naja bü co c'o o̱ discípulo.
O mama c'ua e Jesús o xipjiji:
—Mö rá pes'eji nu 'nan-
guarü a manu cja ne traza-
pjü, eñe.
Cjanu o möji c'ua.
23 'Ma ya mi möji, o zürü
c'ua t'ĩjĩ e Jesús. Jo ni ẽjẽ c'ua
'na trandajma c'ü me mi vü
cja c'e zapjü. Ya ma pjürü
ma po'o o ndeje cja c'e bü c'ü
mi pjö's'ü o ndajma; mi bübü
peligro c'ü ro nguibiji.
24 O ẽjẽ c'ua c'o discípulo a
jmi e Jesús, o zopjüji o xipjiji:
—Rí ñanga, xöpüte, ya rá
quibiji.
O zö c'ua e Jesús o nanga
c'ua. Cjanu o huënch'i c'ua c'e
ndajma, 'ñe c'o ndeje c'o me
mi pjö's'ü. Ixco söya c'ua c'e
ndajma, 'ñe c'o ndeje, dya cja
mi pjö's'ü.
25 O mama c'ua e Jesús o
xipji c'o discípulo:
—¿Jenga dya mi creozüji c'ü
ro pjö'c'öji?, eñe.
C'o discípulo me mi sũji mi
pötma mamaji:
—¿Mbãrã, pje pjëzhi e Jesús?
Maco manda ra böbü e nda-
jma 'ñe yo ndeje, y nujyo, ätäji
nu. Nunca rí jandaji a cjanu.

El hombre endemoniado de Gadara

26 O zät'äji c'ua cja c'e país
c'ü ni chjũ a Gadara c'ü bübü
a 'nanguarü a Galilea cja c'e
trazapjü.
27 'Ma ya vi mbes'e e Jesús
cja c'e bü, o ẽjẽ c'ua 'naja bëzo
c'ü je vi peje cja c'e jñíñi a
Gadara, o 'ñe chjëvi e Jesús.
Nu c'e bëzo, ya vi mezhe vi
zürü o̱ s'ondajma e Satanás
c'ü dya jo. Dya cja mi je'e o
bitu. Dya cja xo mi bübü cja
ngumü; je mi bübü cja pan-
teón cja campo santo.
28 'Ma mü o jñanda c'e bëzo e
Jesús, o mapjü c'ua na jens'e,
cjanu o ndüñijõmü cja jmi
e Jesús, cjanu o mama na
jens'e:
—Nu'tsc'e Jesús, o̱ T'its'ü
Mizhocjimi, ¿pje pë'sc'ü rí
ñugue co nutscö? Rí ö'tc'ügö,
dya rí tsjacü rá ma sufregö.
29 O mama a cjanu na
ngue e Jesús mi manda c'ü
o̱ s'ondajma c'ü dya jo ro
mbedye cja c'e bëzo. C'ü o̱
s'ondajma c'ü dya jo, ya vi
mezhe vi zürü c'e bëzo. C'o
nte mi tjün't'üji co cadena
c'e bëzo, mi tjün'tp'üji o̱ dyë
'ñe o̱ ngua, ngue c'ua dya
ro nzhodü libre. Pero mi
c'üdütjo c'o mi ndün't'üji. Y
c'ü o̱ s'ondajma c'ü dya jo mi
cjapü c'e bëzo ra nzhodü cja
majyadü.
30 E Jesús o dyönü c'e bëzo:
—¿Pje ni chjũtsc'e?
Cjanu o ndünrü c'ua c'e
bëzo:
—Ni chjũzü Legión, eñe.
C'e jña legión ne ra mama:
“Na puncjü.” Mi chjũ a cjanu
c'e bëzo, na ngue na puncjü o
s'ondajma c'o vi cjogü a mbo
cja o̱ mü'bü.
31 C'o s'ondajma mi ötüji
na puncjü e Jesús c'ü dya ro
manda ro möji nu ja c'o va
'nün't'ü c'o nu mis'ondajmaji.
32 Ma cã na puncjü o cuchi
cja c'e t'eje ma ñõnüji. Nuc'ua
c'o o̱ s'ondajma c'ü dya jo, o

dyötüji e Jesús ro unü sjëtsi anguezeji ro ma nguich'iji cja o̱ mü'bü c'o cuchi. O unüji c'ua sjëtsi.

33 Nuc'ua c'o s'ondajma o mbedyeji cja o̱ mü'bü c'e bëzo, cjanu o ma nguich'iji cja o̱ mü'bü c'o cuchi. Nuc'ua c'o cuchi cjanu o zöbüji texeji cja c'e dyä'ä, o ma zo'oji cja c'e trazapjü o nguibiji.

34 Nuc'ua c'o mi pjörü o cuchi, 'ma mü o jñandaji, o c'ueñeji c'ua na zëzhi o ma mamaji cja c'e jñiñi, 'ñe texe cja c'o lugar nu ja c'o mi cãrã o nte.

35 Nuc'ua c'o nte o mbedyeji c'ua, o ma nuji c'o vi tsja e Jesús. O zät'äji c'ua ja mi bübü e Jesús, o chöt'üji nu c'e bëzo c'ü vi mbedye c'o o̱ s'ondajma c'ü dya jo, mi junrü cja o̱ ngua e Jesús, ya mi je'e o bitu, ya mi tjümbeñe. O zũji c'ua.

36 O ña c'ua c'o nte c'o vi jñanda, o xipjiji c'o ma säjä ja va tsja e Jesús va pjongü c'o s'ondajma c'o mi bübü o̱ mü'bü c'e bëzo.

37 Nuc'ua c'o mi menzumü cja c'e país a Gadara, me mi sũji mi xipjiji e Jesús:

—Rí ö'tc'üjme favor rí pedye cja nín jñiñigöjme.

O dat'ü c'ua e Jesús cja c'e bü, ngue c'ua ro nzhogü nu ja vi 'ñeje.

38 Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi mbedye c'o s'ondajma, mi ötü c'ü ro möji e Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo. Pero e Jesús o xipji:

39 —Nzhogü, ma in nzumü. Rí mama c'ü ja va mböxc'ü Mizhocjimi, embeji c'e bëzo.

Nuc'ua cjanu o ma c'ua c'e bëzo, o ma mama texe cja c'e jñiñi ja va cja va pjongü e Jesús c'o s'ondajma c'o vi zürü c'e bëzo.

La hija de Jairo, y la mujer que tocó la ropa de Jesús

40 Nuc'ua 'ma mü o nzhogü na yeje e Jesús nu ja vi 'ñeje, texe c'o nte o recibidoji na ngue mi te'beji angueze.

41 O ẽjẽ c'ua 'naja bëzo c'ü mi chjũ e Jairo. Nuc'ü, mi xo'ñi cja 'na nintsjimi nu ja mi pa c'o mi menzumü a Israel mi pa ma't'üji Mizhocjimi. O ndüñijõmü a jmi e Jesús mi xipji ro mëvi cja o̱ ngumü.

42 Na ngue mi 'ñeje 'natjo o̱ xunt'i c'ü mi ëdyi doce cjë'ë. Nuc'ü, ya ma tũ'ũ. 'Ma ya mi ma e Jesús, me ma puncjü o nte c'o mi pöji, dya mi sö ro ma na niji.

43 Cja c'o nte c'o mi pöji e Jesús, xo mi pa 'na ndixũ c'ü ya vi mezhe doce cjë c'ü mi dagü o cji. Ya vi ndeze texe o̱ merio c'o mi jün, 'ma mi pa cja o médico. Pero dya cjó mi sö ro jocü.

44 Nuc'ua c'e ndixũ cjanu o ẽjẽ a xütjü e Jesús, cjanu o ndönbü cja squina c'ü o̱ bitu c'ü mi tëjë. Ixco böbü c'ua c'o mi xot'ü.

45 Nuc'ua e Jesús cjanu o mama:

—¿Cjó ngue c'ü o ndöcügö?

Cjanu o ngädätjoji texeji. Nuc'ua e Pedro 'ñe c'o 'ñaja discípulo cjanu o xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, i̱ṉ önügue cjó ngue c'ü o ndö'c'ügue. Ngue yo nte yo me s'ixc'igue.

46 O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—Rí pãrãgö bübü c'ü o ndöcügö. Na ngue nutscö ró pãrã o mbedyezü c'ü na zëzhi, eñe.
47 O unü c'ua ngüenda c'e ndixũ c'ü mi pãrã e Jesús c'ü vi ndönbü o̱ bitu. Nguec'ua o ẽjẽ cja e Jesús, me mi mbi'i. Cjanu o ndüñijõmü a jmi, cjanu o xipji c'ua c'ü mi ngue angueze vi ndönbü o̱ bitu ngue c'ua ro ndis'i c'e ngueme c'ü mi sö. Y o xipji nzi va ndönbü nzi va ndis'i. O dyärä texe c'o nte.
48 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji c'e ndixũ:

—Nu'tsc'e süngü, o ndixc'i na ngue i̱ creozü c'ü ro jocüts'ü. Mizhocjimi rí mëvi; dya cja ra mbeñe in mü'bü.

49 'Ma xe ma ña e Jesús, o säjä c'ua 'naja c'ü vi 'ñeje cja o̱ ngumü c'e bëzo c'ü mi xo'ñi cja c'e nintsjimi, o 'ñe xipji c'e bëzo:

—C'ü rvá ẽcjö, c'ü in xunt'i ya ndũ c'ü. Dya cja pje ni jyodü rí xipji ne xöpüte xe ra ẽjẽ nu.

50 'Ma mü o dyärä e Jesús, cjanu o xipji c'e bëzo c'ü mi xo'ñi:

—Dya rí sũ'ũ. Ixtí jñunt'ü in mü'bü c'ü rá cjapcö ra tetjo in xunt'i ra bübütjo na yeje.

51 'Ma mü o zät'äji cja o̱ ngumü c'e bëzo, dya jyëzi e Jesús cjó ro cjogü; nguextjo e Pedro 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan, 'ñe c'ü nu tata c'e xunt'i, 'ñe c'ü nu nana.
52 C'o nte c'o ma cã nu, mi huëji texeji y me mi mapjü ma huëpiji c'e añima. O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dya rí huëji. Dya tũ'ũ ne xunt'i, ĩtjo dya nu.
53 Nuc'ua c'o nte o tjezhetjoji va tsjapüji burla e Jesús. Na ngue mi pãrãji c'ü ya vi ndũ c'e xunt'i.
54 Nuc'ua e Jesús o pënchp'i o̱ dyë c'e xunt'i, o ma't'ü na jens'e o xipji:

—Rí ñanga, xunt'i.

55 Cjanu o te c'ua c'e xunt'i o bübütjo na yeje; ixco nanga c'ua c'ü. Nuc'ua e Jesús o xipjiji ro unüji pje ro zi c'e xunt'i.
56 C'ü nu tata c'e xunt'i 'ñe c'ü nu nana me go pizhivi, dya mi pãrã pje ro nguijñivi. Nuc'ua e Jesús o xipjivi c'ua c'ü dya cjó ro xipjivi c'ü vi tsjapü o te c'e xunt'i.

9

Jesús envía a los doce discípulos

1 E Jesús o ma't'ü c'o doce o̱ discípulo ro ẽji cja o̱ jmi. Cjanu o unüji poder ngue c'ua ro sö ro pjongüji texe yo o̱ s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, 'ñe ro jocüji c'o mi sö c'o pje nde ma ngueme.
2 O xipjiji ro ma zopjüji c'o nte ro xipjiji c'ü ngue Mizhocjimi c'ü manda, nguec'ua mi jyodü anguezeji ro dyätäji c'ü. Xo xipjiji ro ma jocüji c'o mi sö'dyë.
3 O xipjiji:

—Dya pje rí jñünüji c'o pje rguí jyodüts'üji cja 'ñiji. Dya pje rí jñünüji c'ü rgui chäji. Dya xo rí tsanaji mape c'ü pje rgui tsant'aji o pje rgui jñunt'üji. Dya xo rí jñünüji pje rí siji ni ri ngue o merio. Dya

xo rí tsanaji o bitu c'ü rgui pötüji.
4 Cja ngumü c'ua ja rí sät'äji,
je rí oxüji nu hasta 'ma cja rí
ñe rí pedyeji; dya rí pötqueji
ngumü rgui oxqueji.
5 'Ma rí sätc'eji cja 'na jñiñi,
'ma dya cjó ra recibidots'üji,
rí pedyegueji 'ma nu. 'Ma rí
pedyegueji, rí jyä'bäji o jõmü
c'o ya rguí jyäs'ä in mbäcuaji,
ngue c'ua ra unü ngüenda c'o
menzumü nu, c'ü vi tsjaji na
s'o, dya recibidots'üji, eñe e
Jesús va xipji c'o o̱ discípulo.
6 Go mbedye go ma c'ua c'o
apóstole, mi nzhodüji texe cja
c'o jñiñi mi zopjüji c'o nte mi
xipjiji ja rvá jogü o̱ mü'büji cja
o̱ jmi Mizhocjimi. Texe c'ua
ja mi sät'äji, mi jocüji c'o mi
sö'dyë.

La muerte de Juan el Bautista

7 E Herodes c'ü mi manda
cja c'e país a Galilea, o dyärä
texe c'o na nojo c'o mi cja e
Jesús. Dya mi pãrã pje ro
nguijñi, na ngue bübü c'o mi
mama: "E Juan ya tetjo, ya
bübütjo na yeje. Ngue c'ü cja
yo me na nojo", eñe c'o.
8 Bübü c'o mi mama: "C'ü
cja yo me na nojo, ngueje c'e
profeta Elías c'ü ya ẽjẽ." Bübü
c'o mi mama: "Ya te'e c'ü 'naja
c'o profeta c'o mi cãrã mi jin-
guã, ya bübütjo na yeje."
9 O mama e Herodes:
—E Juan, maco ró
mandagö o jñüpcüji o̱ ñi.
Pero, ¿cjó ri ngue c'ü cja c'o
me na nojo c'o rí ärägö?
Nuc'ua e Herodes me mi
jodü ja rvá jñanda e Jesús.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

10 O nzhogü c'ua c'o
discípulo c'o xo mi xiji
apóstole, o xipjiji e Jesús c'o
bëpji c'o vi tsjaji. Nuc'ua e
Jesús o zidyi c'o apóstole o
möji nu ja dya mi cãrã o nte,
bëxtjo cja c'e jñiñi c'ü mi chjũ
a Betsaida.
11 Pero c'o nte go mbãrãji
nu ja ro zät'ä e Jesús 'ñe c'o
o̱ discípulo, nguec'ua xo möji
nu. E Jesús o recibido c'o nte,
o xipjiji c'ü ngue Mizhocjimi
c'ü manda, nguec'ua mi jy-
odü anguezeji ro dyätäji c'ü.
Y o jocü c'o mi sö'dyë.
12 Nuc'ua 'ma ya o nzhä'ä, o
ẽjẽ c'o doce discípulo cja jmi e
Jesús, o xipjiji:
—Xipji yo nte ra möji cja yo
jñiñi yo bëxtjo, 'ñe texe cja c'o
lugar nu ja cãrã o nte, ngue
c'ua ra chöt'üji pje ra ziji, y ra
oxüji. Na ngue rí cãrãji va cja
'naja majyadü.
13 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu'tsc'eji rí unügueji c'ü
pje ra ziji.
Anguezeji o ndünrüji o ma-
maji:
—Dya rí jünjme c'ü ra zi yo;
nguextjo tsi'ch'a tjõmëch'i cja
na yeje jmõ. ¿Cjo i̱ṉ ne rá ma
tõmüjme c'ü ra zi yo nte yo me
na puncjü?, embeji e Jesús.
14 Mi tsi'ch'a mil c'o bëzo. O
mama c'ua e Jesús o xipji c'o o̱
discípulo:
—Xipjiji ra xõgüji nde ri
cincuenta rga mimiji.
15 Cjanu o tsja c'ua c'o
discípulo ja c'o nzi va manda

e Jesús, o xipjiji ro mimi texe
c'o nte.
16 Nuc'ua e Jesús o jñü
c'o tsi'ch'a tjõmëch'i 'ñe c'o
yeje jmõ. Cjanu o nä's'ä
c'ua a jens'e va unü 'na pöjö
Mizhocjimi. Cjanu o më'ch'i
c'ua c'o tjõmëch'i 'ñe c'o jmõ.
Cjanu o unü c'o o̱ discípulo
ngue c'ua ro unüji c'o nte.
17 O ziji texeji o nijmiji na
jo. Nuc'ua cjanu o nguis'itjoji
c'ua c'o ya nde mi ts'ipëraso
c'o o mboncjütjo, y go nizhitjo
doce bos'i.

Pedro declara que Jesús es el Cristo

18 'Na nu pa, e Jesús mi
cãrãtsjëji co c'o o̱ discípulo, mi
ötü Mizhocjimi. 'Ma mü o
nguarü o dyötü Mizhocjimi,
cjanu o dyönü c'o discípulo:
—¿Pje mama yo nte cjó
nguetscö?
19 O ndünrü c'ua anguezeji:
—Bübü c'o mama ngue'tsc'e
e Juan c'ü mi jichi yo nte
co ndeje. Bübü c'o mama
ngue'tsc'e e Elías. Bübü c'o
mama o te 'naja c'o 'ñaja
profeta c'o mi cãrã mi jinguã;
mamaji ngue'tsc'e c'e profeta.
20 O mama c'ua e Jesús o
dyönüji:
—Nu'tsc'eji, ¿pje xo i̱ṉ
mangueji? ¿Cjó nguetscö?
O ndünrü c'ua e Pedro o
xipji:
—Ngue'tsc'e e Cristo
o 'ñempc'e Mizhocjimi rí
mandague.

Jesús anuncia su muerte

21 O mama c'ua e Jesús o
xipji c'o discípulo:
—Pjötpüji na puncjü
ngüenda c'ü dya cjó be rí
xipcjeji c'ü nguetscö e Cristo.
22 Zö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, pero ni jyodü
me rá sufregö na puncjü. Ra
jñüncü ngüenda yo tita c'o pje
pjëzhi, 'ñe yo ndamböcjimi, 'ñe
yo xöpü o̱ ley Mizhocjimi, ra
mamaji c'ü na s'o c'ü rí cjagö.
Y ra mbötcügöji. Nuc'ua 'ma
ra cjogü jñipa, rá tetcjö rá
bübütjo na yeje, eñe e Jesús
va xipji c'o o̱ discípulo.
23 O mama e Jesús o xipji
texe c'o nte:
—'Ma cjó c'o ne ra nden-
ngue co nuzgö, ni jyodü c'ü
dya cja ra tsja c'o netsjë
angueze. Y pama ra bübü
dispuesto ra sufre o ra ndũ.
Y ra sido ra dyätcä ín jña.
24 C'o dya bübü dispuesto
ra sufre na ngue c'ü dya ne
ra ndũji, dya ra chöt'üji c'ü
rguí bübüji. Pero c'o bübü dis-
puesto ra bö't'ü na ngue c'ü ni
dyätcäji ín jña, ra chöt'üji c'ü
rguí bünji.
25 Nu 'ma ro tsja 'na nte ro
tsjapü o̱ cjaja texe yo bübü
va cja ne xoñijõmü, pero 'ma
dya ro dyätcä ín jña, ¿pje ro
dyeje 'ma? Na ngue ro jyëzi
Mizhocjimi c'e nte.
26 Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji rá
ẽcjö na yeje; me rrã zö c'ua
ja rva ẽcjö, c'ua ja ga cja me
na zö c'ü mi Tatagö, 'ñe c'o
o̱ anxe. 'Ma cjó c'o ra zũ, y
ra mama: "Dya rí pãrãgö e
Jesús, dya xo rí ätpägö o̱ jña",
ra 'ñeñe; nu'ma, xo rá mangö
c'ü dya rí pãrãgö c'o, 'ma rá

ẽcjö na yeje.
27 Rí dyäräji na jo yo
rá xi'tsc'öji. Bübü va ja
nzi yo dya ra ndũ'ũ hasta
'ma ra nuji ja ga cja 'ma
rá mandagö, nutscö o
'ñempquegö Mizhocjimi.

La transfiguración de Jesús

28 'Ma ya vi cjogü 'nanzo c'ü
vi mama e Jesús c'o jña c'o, o
zidyi e Pedro 'ñe e Juan 'ñe
e Jacobo, o nguins'iji cja 'na
t'eje, ngue c'ua e Jesús ro ma
dyötü Mizhocjimi.
29 'Ma ma ötü Mizhocjimi,
o pötü c'ua ja ma jñetse o̱
jmi. Xo pötü c'ua ja ma jñetse
o̱ bitu; me ma t'öxü me mi
juëns'i.
30 Jo ni jñetse c'ua yeje bëzo
c'o mi ngue e Moisés 'ñe e
Elías, vi 'ñejui a jens'e mi ñaji
e Jesús.
31 Anguezevi me mi
juëns'ivi. Mi mamavi ja rvá
cja c'ü ya mi ngue ro zädä; mi
mamavi c'ü ja rvá mbö't'üji e
Jesús a Jerusalén.
32 E Pedro 'ñe e Juan 'ñe e
Jacobo me ma ẽjẽ o̱ t'ĩjĩji, pero
dya go ĩji. Nguec'ua o jñandaji
me mi juëns'i e Jesús ma zö.
Xo jñandaji nza yeje bëzo c'o
mi böbüji co e Jesús.
33 Nuc'ua 'ma ya mi ma e
Moisés 'ñe e Elías, jo ni ña c'ua
e Pedro o xipji e Jesús:

—Xöpüte, na jo rí cãrãgöjme
va co nu'tsc'e 'ñe e Moisés
'ñe e Elías. Rá ät'äjme jñi
ts'ingumü de dyëza. 'Naja
c'ü rá ä'tc'öjme, 'naja c'ü rá
ä'tp'ägöjme e Moisés, 'naja c'ü
rá ä'tp'ägöjme e Elías, eñe.

Dya mi pãrã pje ro mama e
Pedro.
34 'Ma ndänt'ä ma ña e Pe-
dro, o säjä c'ua 'na ngõmü o
'ñe ngobü anguezeji. 'Ma mü
o ngobüji c'e ngõmü, o zũji
c'ua.
35 O dyäräji c'ua 'na jña cja
c'e ngõmü c'ü mi mama a
cjava:

—Nujnu ngue ín Ch'igö nu
me rí ne'e. Dyätäji angueze,
eñe.
36 'Ma ya vi nguarü c'e jña,
c'o discípulo o jñandaji c'ü
nguextjo e Jesús c'ü mi bübü.
C'o pa c'o, dya cjó xipjiji c'o vi
jñandaji.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu malo

37 Nuc'ua c'ü na ye nu pa,
cjanu o zöbüji c'ua cja c'e t'eje.
O ẽjẽ c'ua na puncjü o nte o
'ñe ndünrüji e Jesús.
38 Nuc'ua 'naja bëzo c'ü ma
dyoji c'o nte, o mapjü o xipji e
Jesús:

—Xöpüte, rí ö'tc'ö rí 'ñe
ñutcü nu ín ch'i. Na ngueje
nguextjo nu rí 'ñeje nu.
39 'Naja yo o̱ s'ondajma c'ü
dya jo, nu ndajmetjo ga zürü
nín ch'igö, cjapü ra mapjü.
Me xo cjapü ra mbi'ch'i hasta
'ma ra pjont'ü o pjügü. Xo
cjapü ra nügü hasta ya me
ni c'anga. Mezhe ga mbö't'ü,
dya ne ra jyëzi.
40 Ró xipji c'o in discípulogue
ro pjongüji c'e s'ondajma; dya
sö ro pjongüji, eñe.
41 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji texeji:

—Nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji yo
cjë dya, ya s'odü in mü'büji.
¿Jenga dya i̱ṉ creozüji rá

pjöxc'üji rí tsjaji c'o na nojo?
Maco ya mezhe rí cãrãgöji, ya
mezhe rí pë'sc'ö paciencia co
nu'tsc'eji.

Cjanu o xipji c'e bëzo:

—Siji ga 'ñecjua nin ch'igue.

42 'Ma ya ma siji c'e t'i, nuc'ua c'ü o̱ s'ondajma c'ü
dya jo o tsjapü o nügü c'e
t'i, ixco mbö't'ü. Nuc'ua e
Jesús cjanu o huënch'i c'ua c'e
s'ondajma, o xipji ro mbedye
cja c'e t'i; ixco ndis'i c'ua c'e t'i.
Nuc'ua e Jesús cjanu o xipji c'e
bëzo:

—Bübü dya c'ua nin
ch'igue; ya jogü nu.

43 Texe c'o o jñanda, o unüji
ngüenda c'ü me na zëzhi
Mizhocjimi, ngue c'ua va jocü
e Jesús c'e t'i. Y mi cjijñiji mi
mamaji:

—Nunca rí jandaji a cjanu,
eñeji.

Jesús anuncia otra vez su muerte

'Ma mi cjijñi c'o nte c'ü vi
tsja e Jesús, o ña c'ua e Jesús o
xipji c'o o̱ discípulo:

44 —Nu'tsc'eji, dyäräji na
jo yo rá xi'tsc'öji. Nutscö
rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, pero
ra nzhögügöji cja yo nte ra
mbötcüji, eñe e Jesús.

45 Anguezeji, dya mi pãrãji
pje mi ne ro mama c'o jña c'o;
dya jyëziji ro mbãrãji c'o. Mi
sũji ro dyönüji ja ma cja c'o
jña.

¿Quién es el más importante?

46 Nuc'ua c'o discípulo o
mbürü o ñatsjëji, cjó mi
ngue anguezeji c'ü xenda ro
mbëzhi na nojo.

47 E Jesús mi pãrã c'o mi
cjijñiji cja o̱ mü'büji. O ma't'ü
c'ua 'naja ts'it'i ro ẽjẽ a jmi.

48 Cjanu o xipjiji c'ua:

—'Ma cjó c'o ra recibido
ne ts'it'i y ra mbös'üji nu,
nguetscö recibidozü c'o. Na
ngue je ga cjanu rgá negö.
'Ma cjó c'o ra recibidozügö,
xo recibido Mizhocjimi c'ü o
xitsigö ró ẽgö cja ne xoñijõmü.
Zö ra mbë'ts'iji na nojo, zö dya
pje ra mbë'ts'iji, pero 'ma rí
pjös'üji c'o pje ni jyodü, rrã
nots'üji cja ín jmigö 'ma.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

49 O ndünrü c'ua e Juan o
xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, ró
jandajme 'na bëzo c'ü mi
nännc'ägue in chjũ ma pjongü
yo o̱ s'ondajma c'ü dya jo. Ró
xipjijme c'ü dya cja ro tsja a
cjanu, na ngue dya rí dyocjöji
c'ü.

50 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:

—Dya rí ts'a's'üji c'ü. 'Na
nte zö dya rí dyocjöji c'ü, pero
'ma dya nugüji na ü, nu'ma,
bübü co nutscöji ' ma c'ü.

Jesús reprende a Jacobo y a Juan

51 Nuc'ua c'o pa, ya mi ngue
ro zädä 'ma ro zidyiji e Jesús a
jens'e. Zö mi pãrã e Jesús c'ü
me ro sufre a Jerusalén, pero
sido mi nzhodü para ro zät'ä
nu.

52 Nuc'ua cjanu o xipji c'o ro
ot'ü ro ma. Anguezevi o mëvi
c'ua o zät'ävi cja 'na jñiñi c'ü
tsja a Samaria, o jyodüvi nu ja
ro oxüji e Jesús.

53 Pero c'o mi menzumü nu,
dya ne ro recibidoji e Jesús.
Na ngue o unüji ngüenda c'ü je
mi ma e Jesús a Jerusalén.
54 Nuc'ua e Jacobo 'ñe e
Juan c'o mi discípulo, 'ma mü
o dyärävi c'ü dya ro recibidoji
e Jesús, cjanu o ma xipjivi e
Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme,
mi jinguã o mama e Elías c'ü
ro jyäbä o sivi a jens'e ro cas-
tigao c'o mi cja na s'o. ¿Cjo
in̲ ne rá cjabe a cjanu rá
mamabe ra jyäbä o sivi, ra
chjorü c'o nte na ngue dya
recibidots'üji?, eñevi.
55 Nuc'ua e Jesús o jñanda
na jo anguezevi, cjanu o
huënch'ivi o mama:
—In̲ pëzhguevi c'ü na jo
c'ü cja i̲ manguevi. Pero
ixtí xi'tsc'övi, dya ngue
Mizhocjimi c'ü o 'ñünnc'ü in
mü'büvi i̲ manguevi a cjanu.
56 C'ü rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ró ẽcjö cja ne
xoñijõmü, dya ngue c'ü rá
chjotü yo nte; ngueje c'ü rá
salva yo, eñe.
Nuc'ua, dya oxüji cja c'e
jñiñi, o möji c'ua c'ü 'na jñiñi.

Los que querían seguir a Jesús

57 'Ma ya mi pöji cja 'ñiji,
o ẽjẽ c'ua 'na nte cja o̲ jmi e
Jesús o xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rá
tennc'e co nu'tsc'e rá më c'ua
ja rí mague.
58 Cjanu o ndünrü c'ua e
Jesús o xipji:
—Ante c'ü rá më, ixtí tsjijñi
c'ü rá xi'tsc'ö. Yo min'ño pë's'i
o̲ tjocü ja obüji, y yo s'ü pë's'iji
o̲ t'oxüji. Pero nutscö, zö rvá
ẽcjö cja Mizhocjimi, pero dya
rí pë'sc'ö ja rá oxü, eñe e Jesús.
59 Xe go ña c'ua e Jesús o
xipji c'ü 'na nte:
—Chjä'dä rá mö.
O ndünrü c'ua o xipji e
Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, dy-
acü sjëtsi ot'ü rá ma'a, rá ma
ögü mi tatagö, cja rrũ mëgövi.
60 E Jesús o xipji c'ua:
—Yo nte, chjëntjui c'ü ya
ndũji, na ngue dya creozüji.
Jyëzgue anguezeji ra dyögüji
c'o nín mi añimaji. Nu'tsc'e rí
chenngue co nutscö rá jí'ts'i
rí zopjügue yo nte, rí xipjiji ni
jyodü ra dyätäji Mizhocjimi,
na ngue angueze ngue c'ü
manda, eñe.
61 Cjanu o ña c'ua c'ü 'naja o
xipji e Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rá
mëgövi; nguextjo c'ü rí jyëzgui
ot'ü rá ma ẽzhẽ c'o cãrã ín
nzungö.
62 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—'Ma cjó c'o übü o tjäjä, dya
ñezhe ra jñanda a xütjü. 'Ma
jiyö, ra s'odü 'ma c'e tjäjä. Je
xo ga cjatjonu, 'ma cjó c'o ra
ndenngue co nuzgö, ni jyodü
ra sido ín 'ñijigö co texe o̲
mü'bü; dya me ra mbeñe c'o
bëpji c'o vi zogü, ne ri ngue
c'o o̲ dyoji. 'Ma jiyö, dya ra
sö Mizhocjimi ra tsjapü o̲ nte
'ma c'ü.

10

Jesús envía a los setenta

1 'Na nu pa, e Jesús c'ín
Jmugöji o juajnü c'o xe 'ñaja
nte c'o ro mbëpi angueze; o

zäs'äji setenta. Cjanu o xipji c'ua nde yeje rvá möji; ro möji c'o jñiñi nu ja ro ma angueze, ro ma zopjüji c'o nte.

2 Ante c'ü ro möji, e Jesús o xipji c'ua c'o o̱ discípulo va jyëtspi o ndëxü c'o nte:

—C'o ndëxü me na puncjü c'o, pero c'o ndagrëxü, ts'ëtjo c'o. Nguec'ua rí dyötüji Mizhocjimi c'ü o̱ cjaja c'o ndëxü, ra juajnü c'o xe 'ñaja mbëpji ra ẽji ra 'ñe pëpjiji cja ne ndagrëxü.

3 Möji, ma zopjüji yo nte. Pero pjötpüji ngüenda, na ngue i̱n chjëntcjeji nza cja o ndënchjürü a nde cja o min'ño.

4 Dya rí tsanaji o mape c'ü pje rí jñunt'üji o c'ü pje rí tsant'aji. Dya xo rí tsidyiji c'o rí chin'ch'iji. Dya ra mezhe rgui zenguategueji cja 'ñiji.

5 Cja c'e ngumü c'ua ja rí sät'äji nzi 'naja jñiñi, xipjiji c'o ri cãrã c'e ngumü: "Mizhocjimi ne ra mböxc'üji", rí 'ñembeji c'o.

6 Nu 'ma cjó c'o ri bübü nu c'ü ri te'be nu c'ü ra 'ñe 'ñeme libre c'o nte, ix na cjuana ra tsja Mizhocjimi ra salvaji c'ua ja nzi vi zenguagueji. 'Ma dya ra dyä'tc'äji, iyö 'ma.

7 C'ü ot'ü ngumü nu ja ra recibidots'üji, je rí oxügueji nu hasta 'ma cja rí ñe rí pedyeji; dya rí pötüji o ngumü. C'o ra dya'c'üji rí sigueji, rí siji c'o; dya rí tsegueji. Na ngue c'o o̱ mbëpji Mizhocjimi ni jyodü ra ch'unü c'ü ra zi'iji.

8 Texe jñiñi c'ua ja rí sät'äji, rí siji c'o ra ch'a'c'üji.

9 Rí jocüji c'o ri sö'dyë nu. Y rí xipjiji: "Ya ngue ra mandats'üji c'ü o 'ñeme Mizhocjimi", rí 'ñembeji.

10 'Ma ja c'o rí sät'äji cja 'naja jñiñi, 'ma dya ra recibidots'üji, rí böbüji cja 'ñiji cja rrĩ xipjiji c'o nte:

11 "Ne xijõmü cja in jñiñigueji nu o jyäs'ä ín cuabe, rá tjintsibe dya, ngue c'ua rí pãrãji c'ü i̱ tsjaji na s'o, dya i̱ recibidozübe. Dyäräji na jo c'ü rí xi'ts'ibe. Zö dya i̱ recibidozübe, pero ya ngue ra manda c'ü o 'ñeme Mizhocjimi", rí 'ñembeji.

12 O sido o ña e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:

—Rí xi'tsc 'öji, c'o jñiñi c'o dya ra recibidots'üji, me ra sufreji c'e pa 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi. Xenda ra sufreji que na ngue c'ü ra sufre c'o̱ mi menzumü a Sodoma, zö me ma s'o c'o o tsjaji.

Los pueblos desobedientes

13 'Juejme yo menzumü a Corazín 'ñe yo menzumü a Betsaida, na ngue Mizhocjimi ra tsjapü me ra sufre yo. Nu cja yo yeje jñiñi, ró cjagö na puncjü c'o me na nojo, pero dya go jyëziji c'o na s'o c'ü ro nzhogü o̱ mü'büji cja Mizhocjimi. Nu 'ma ri ngue a ma a Tiro 'ñeje a ma a Sidón c'ü ro cjagö a cjanu, ya rví mezhe c'ü ro nzhogü o̱ mü'bü cja Mizhocjimi c'o mi menzumü nu, zö ma s'oji. Ya rví jyeji c'o na ãrã, y ya rví minji cja bozivi c'ü ro jizhiji c'ü ya nzhogü o̱ mü'büji.

14 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma
ra jñü ngüenda Mizhocjimi,
xenda ra jñus'ü c'ü ra sufre
yo menzumü a Corazín 'ñe yo
menzumü a Betsaida, que na
ngue c'ü ra sufre c'o mi men-
zumü a Tiro 'ñe a Sidón.
15 Yo menzumü a Caper-
naum, cjapüji c'ü me na joji,
cjijñiji c'ü ra zät'äji a jens'e.
Pero Mizhocjimi ra tsjapü ra
ma sufreji a linfiernu.
16 "Ma cjó c'o ra dyä'tc'äguеji,
nguetscö ra dyätcägö c'o. 'Ma
cjó c'o dya ra dyä'tc'äguеji,
nguetscö, dya ne ra dyätcägö
c'o. 'Ma cjó c'o dya ra
dyätcägö, dya xo ra dyätä
Mizhocjimi c'ü o 'ñembgue,
eñe e Jesús va xipji c'o setenta
c'o vi juajnü.

Cjanu o mbedye c'ua c'o se-
tenta o möji o ma zopjüji c'o
nte.

Regreso de los setenta

17 'Ma mü o nzhogü c'o se-
tenta, me mi mäji. O xipjiji e
Jesús:

—Dya nguextjo yo nte yo o
dyätcäjme, xo 'ñe o̱ s'ondajma
e Satanás c'ü dya jo. Ró
nännc'äjme in chjũgue rvá
xipjijme ro mbedyeji cja o̱
mü'bü c'o nte; go mbedyeji
c'ua.
18 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:

—Ró jandagö e Satanás c'ü
dya jo, ixco ndögü a jens'e go
säjä a jõmü, chjëntjui nza cja
'ma go pjäjnä o rayo va tögü
'na sivi.
19 Ró da'c'üji poder rí yödüji
o c'ijmi 'ñeje o alacrán. Ró
da'c'üji poder rí chõpüji e Sa-
tanás c'ü rí üji. Nguec'ua, dya
ra sö pje ra tsja'c'üji.
20 I̱ṉ mäcjeji na ngue o
dyä'tc'äji c'o o̱ s'ondajma
c'ü dya jo. Pero nujyo, dya
ngue yo rgui mäcjeji yo. C'ü
rgui mäcjeji, ngue c'ü ya
juns'ü in chjũgueji a jens'e na
ngue ya ngue o̱ ntetsc'eji dya
Mizhocjimi, eñe e Jesús va
xipji c'o setenta.

Jesús se alegra

21 Nuc'ua o̱ Espíritu
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü
e Jesús, o tsjapü me go mäjä
na puncjü, o dyötü 'na pöjö
Mizhocjimi o xipji:

—Mi Tatats'ügö i̱ṉ
mandague a jens'e 'ñe cja ne
xoñijõmü. Yo jña yo, dya i̱ unü
ro mbãrã c'o cjapü me pãrã. I̱
unügue o mbãrã yo nza cja
o ts'it'i yo unü ngüenda c'ü
dya pãrãji. Nguec'ua rí da'c'ü
'na pöjö. Na jo, na ngue je ga
cjanu vi ñegue, mi Tatats'ügö.
22 Cjanu o mama c'ua e
Jesús:

—Dya cjó pãrã cjó
nguetscö; nguextjo mi Tatagö
pãcãgö. Dya cjó xo pãrã mi
Tatagö; nguextjozügö o̱ T'izü,
rí pãrãgö c'ü. Y nutscö rí
jíchi c'o rí ne rá jíchi c'ua ja
ga cja mi Tata, ngue c'ua xo
ra mbãrã c'o. Je ga cjanu
va dyacö mi Tata rí cjagö; o
dyacö texe o poder.
23 Nuc'ua e Jesús cjanu o
xipjitsjë c'o discípulo:

—Mizhocjimi o dya'c'üji i̱ṉ
jandaji yo rí cjagö. Ngue nu
rgui mäcjeji nu.

24 Rí xi'tsc'öji, na puncjü c'o
profeta c'o mi cãrã mi jinguã
'ñe c'o mi manda a Israel, c'o
mi ne ro jñanda yo i̱n jandaji y
ro dyäräji yo i̱n äräji. Pero dya
jñandaji yo, dya xo dyäräji, eñe
e Jesús.

Ejemplo del buen samaritano

25 O böbü c'ua 'na c'ü me
mi pãrã o̱ ley Mizhocjimi, o
dyönü e Jesús ngue c'ua ro
mbãrã pje pjëzhi c'ü ro mama.
O xipji:
—Nu'tsc'e xöpüte, ¿pje ni
mbë c'ü rá cjagö ngue c'ua
ra dyacü Mizhocjimi c'ü rá
bübütjo co angueze para
siempre?, eñe.
26 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji c'ua:
—¿Pje ni mbë c'ü t'opjü cja o̱
ley Mizhocjimi c'ü i̱n xörü?
27 O ndünrü c'ua c'e bëzo o
xipji:
—Je mama a cjava o̱
ley Mizhocjimi: "Rí ñeji
Mizhocjimi co texe in
mü'büji, 'ñe co texe in aljmaji,
'ñe co texe in fuerzaji, 'ñe co
texe in pjeñeji. Y rí s'iyaji
yo nin minteji ja c'o nzi gui
s'iyatsjëgueji."
28 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Na jo c'ua ja vi chjünrü.
Tsjague yo, ngue c'ua rí
bübütjogue.
29 C'e bëzo, dya mi ne ro
bëzhi o tse. Nguec'ua va
dyönü:
—¿Cjó ngue c'ü ni jyodü rá
s'iyagö?
30 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Mi bübü 'na bëzo c'ü
mi menzumü a Jerusalén; o
mbedye nu o zöbü a Jericó.
Nuc'ua cjanu o ẽjẽ c'ua o
mbẽ'ẽ o pënch'iji c'e bëzo,
o ts'osp'üji c'ua c'o o̱ bitu o
mbäräji. Cjanu o möji c'ua,
o mbëztjoji nu c'e bëzo; ya mi
ngue ro ndü.
31 Xo ma sjöbü 'na mböcjimi
cja c'e 'ñiji. 'Ma mü o zät'ä
nu ja mi 'mana c'e bëzo c'ü vi
pënch'i o mbẽ, o jñanda pero o
ngös'ütjo cja c'e 'ñiji.
32 Xo ma sjöbü 'na levita.
'Ma ya mi ngue ro zät'ä nu
ja mi 'mana c'e bëzo, jo nu
jñanda, xo go ngös'ütjo c'ua
c'ü.
33 Xo ma sjöbü 'naja c'ü
mi menzumü a Samaria c'ü
mi chägä 'na burru. Zö mi
nan'ño menzumü pero 'ma
mü o zät'ä, o ndäcä o juentse
c'ua c'ü.
34 Nuc'ua cjanu o ndũ c'ua
o aceite 'ñe o vinu, cjanu o
xisp'i c'e bëzo nu ja vi s'odü.
Cjanu o jyü'tp'ü c'ua o manta.
Nuc'ua cjanu o 'ñe's'e c'ua cja
o̱ burru, cjanu o zidyi cja
'naja mesón c'ua ja mi oxü c'o
nte. O mbörütjo c'ua nu.
35 Nuc'ua c'ü jyas'ü, o
jñümü c'ua yeje merio, cjanu
o unü c'ua c'ü mi ngue o̱ cjaja
c'e mesón, o xipji: "Pjörü ne
bëzo nu. Nu c'o xe rí gasto,
'ma rá nzhogü, rá cjõ'tc'ü",
eñe c'e bëzo.
36 O sido o ña e Jesús o
xipji c'e bëzo c'ü mi pãrã o̱ ley
Mizhocjimi:
—¿Pje i̱n cjijñigue? ¿Cjó
ngue nza jñi, c'ü o s'iya c'e
bëzo c'ü vi pënch'i o mbẽ?

37 O ndünrü c'ua c'ü mi pãrã
o̱ ley Mizhocjimi, o xipji e
Jesús:
—Nu c'ü o s'iya, ngue c'ü o
juentse o mbös'ü.
Nuc'ua e Jesús o xipji:
—Mague, y xo rí tsjague a
cjanu.

Jesús en la casa de Marta y María

38 E Jesús mi pöji c'o o̱
discípulo. O zät'äji c'ua cja 'na
jñiñi. Mi bübü nu 'naja ndixũ
c'ü o mbitaji e Jesús ro ma cja
o̱ ngumü. C'e ndixũ mi chjũ e
Marta.
39 E Marta mi 'ñeje 'naja o̱
cjũjuë c'ü mi chjũ e María. E
María mi junrü cja o̱ ngua e
Jesús, mi ätpä o̱ jña.
40 Pero e Marta me ma
jñünt'ü c'o ma cja'a, ma ät'ä
o jñõnü. Nuc'ua o ma xipji e
Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö,
¿cjo dya i̱ṉ cjapü nguënda
nu mi tsjĩjuë? O jyëzguitsjë
rá ät'ätsjëgö texe o jñõnü.
Xipjigue ra mböxcü.
41 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Marta, ¿jenga i̱ṉ mangue
a cjanu? Me i̱ṉ jñünt'ügue c'o
na cjague.
42 C'ü xenda ni muvi rí ts-
jague, ngue c'ü na cja dya e
María ätcä ín jñagö. Nguec'ua
na jo ra sido ra mimi ra
dyätcägö ín jña.

11

Jesús y la oración

1 'Na nu pa, e Jesús mi
ötü Mizhocjimi. Nu 'ma o
nguarü, o mama c'ua 'naja c'o
o̱ discípulo o xipji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme,
e Juan mi jíchi c'o o̱ discípulo
ja rvá dyötüji Mizhocjimi.
Nu'tsc'e, xo rí jítscöjme ja rga
ötcöjme Mizhocjimi.
2 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—'Ma rí dyötqueji Mizhocjimi,
rí xipjiji a cjava:
Mi Tatats'ügöjme, je i̱ṉ bübü
a jens'e, rí pjöxcüjme
nutscöjme rí cãrãjme
cja ne xoñijõmü, ngue
c'ua rá sũc'üjme ja c'o
nzi ga zũc'ü c'o cãrã a
jens'e.
Xo rí pjöxcüjme ngue c'ua
dya ra mezhe ra zädä
c'ü rá ä'tc'öjme ja c'o
nzi ga dyä'tc'ä c'o
cãrã a jens'e. Na
ngue ngue'tsc'e i̱ṉ
mandague.
Xo rí ö'tc'öjme rá cjajme c'ua
ja nzi gui ñegue.
3 Dyacöjme dya o xëdyi c'o rá
sigöjme ne pa dya.
4 Perdonaozügöjme c'o na s'o
c'o rí cjajme.
Na ngue rí perdonaogöjme
'ma cjó c'o pje cjacüjme.
Dya rí jyëzgue ra
ndõcöjme c'ü dya jo.
Pjöxcüjme ngue c'ua
dya rá cjajme c'o na s'o.
Je rga cjanu rgui dyötüji
Mizhocjimi.
5-6 O sido o ña c'ua e Jesús o
xipjiji:
—'Ma va säjä 'naja c'ü i̱ṉ
jogueji c'ü ndexõmü va 'ñe
zenguats'üji, 'ma ojtjo pje rí
unngueji c'ü ra zi c'ü, nuc'ua
i̱ṉ pöcjeji cja 'naja in dyoc-
jeji i̱ṉ pa xipjiji: “Nu'tsc'e rí

jogövi, rvá ne ö'tc'ü 'na favor rí pesque jñi tjõmëch'i, na ngue cja säjä cja ín nzungö 'naja c'ü rí jogöbe, c'ü vi 'ñeje na jẽ. Ojtjo pje rá unügö c'ü ra zi", in embeji.

7 Ra ndünrü c'ü bübü a mbo: "¿Jenga va 'ñe molestaozü? Ya ró tranca na jo ne ngoxtji. Ya rrũ ĩgöjme yo ín ch'igö cja pjinguã. Dya sö rá nanga rá da'c'ü c'ü in pesque", ra 'ñents'eji c'ü.

8 Zö ra xi'ts'iji a cjanu, pero sido in ötüji. Zö ngue in dyocjeji c'ü, pero dya ra dya'c'üji. Pero rí mangö ra dya' c'üji 'ma rí sido rí dyötüji favor. Na ngue ra xicha ra pe'sc'eji c'ü.

9 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, sido rí dyötqueji Mizhocjimi ra dya'c'üji. Sido rí ma't'üji Mizhocjimi ra dyä'tc'eji c'ü in ötüji.

10 Na ngue texe c'o ra dyörü, ra ch'unü c'o. Y texe c'o ra jyodü, ra chöt'ü c'o. Y texe c'o ra mapjü, ra dyätäji c'o.

11 'Nu'tsc'eji in 'ñecjeji in ch'igueji, 'ma ra ẽjẽ cja in jmiji in ch'igueji ra dyö'tc'üji 'na tjõmëch'i, ¿cjo rí unügueji 'na ndojo? Iyö, dya sö. O 'ma ra dyö'tc'üji 'na jmõ, ¿cjo rí unügueji 'na c'ijmi? Iyö, dya xo sö.

12 O 'ma ra dyö'tc'üji 'na blanquillo, ¿cjo rí unügueji 'na alacrán? Iyö.

13 Maco in nteji in cjaji c'o na s'o, pero in pjëchi rí unüji c'o na jo yo in ch'igueji. Nguec'ua ixtí jñunt'ü in mü'büji, mi Tataji c'ü bübü a jens'e ra dya'c'üji o Espíritu c'ü ra ẽ bübü a mbo in mü'büji 'ma rí dyötqueji; 'ñe texe c'o ni jyodüts'üji, eñe e Jesús va xipji c'o o discípulo.

Acusan a Jesús de tener el poder del demonio

14 E Jesús o chjëji 'na bëzo c'ü vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo. C'e s'ondajma mi cjapü ra ngone c'e bëzo. Nuc'ua e Jesús cjanu o pjongü c'ua c'e s'ondajma cja c'e bëzo. 'Ma mü o mbedye c'e s'ondajma, ixco ña c'ua c'e bëzo. Nguec'ua c'o nte me co nguijñiji cjanu o mamaji:

—Nunca rí jandaji a cjanu.

15 Anguezeji bübü c'o mi mama:

—C'ü unü o poder ne bëzo ra pjongü o s'ondajma c'ü dya jo, nguetsjë e Beelzebú c'ü dya jo, c'ü manda cja c'o s' ondajma, eñeji.

16 Bübü c'o o mama:

—'Ma vi 'ñecje cja Mizhocjimi, rí tsjague 'na señal c'ü me na nojo c'ü rá jandagöjme.

17 E Jesús mi pãrã c'o mi cjijñiji; nguec'ua va xipjiji c'ua:

—Cja 'na ndajñiñi c'ü ra chũtsjëji, ra chjorü 'ma c'o ri cãrã nu. Texe o ndajñiñi 'ñe texe o ngumü, 'ma ra pötca chũtsjë c'o ri cãrã nu, ra chjorüji 'ma.

18 Xo 'ñetjo e Satanás 'ma ro pjongü c'o o s'ondajmatsjë, ¿ja rvá sö xe ro manda 'ma c'ü?

19 ¿Jenga in xitscöji ngue e Beelzebú c'ü dya jo c'ü o dyacö ne poder nu rgá pjongü yo o s'ondajma? Maco c'o in dyocjeji xo pjongüji yo. Ixi 'ñetsetjo c'ü in cjijñiji na s'o.

20 Rí xi'tsc'öji o dy-
acü Mizhocjimi o̱ poder,
nguec'ua rgá pjongö yo.
Nguec'ua rí jñunt'ü in mü'büji
c'ü na cjuana ya säjä a
ndetsc'eji nu c'ü o 'ñeme
Mizhocjimi ra manda.
21 ”Naja bëzo c'ü na zëzhi,
'ma jün o̱ arjma c'o na jo,
nu'ma, pjörü na jo o̱ ngumü.
A cjanu, dya cjó sö cjó ra 'ñe
põnbü c'o pë's'i.
22 Pero 'ma ra ẽjẽ 'naja c'ü
xenda na zëzhi, ra ndõpü c'ü
ngue o̱ cjaja c'e ngumü, ra
jñünbü c'o o̱ arjma c'o mi con-
fiao ro mbös'ü. Y ra ndunbü
c'o ri pë's'i cja c'e ngumü ra
jyanbü c'ua c'o o̱ dyoji. Je
xo ga cjanu, nutscö xenda na
zëtscö que na ngue e Satanás
c'ü dya jo; nguec'ua sözgö rá
pjongü dya c'o o̱ s'ondajma.
23 ’C'o dya tenngue co
nuzgö, chjëntjui c'ü ri nugü
na ü c'o. C'o dya ra xipji yo
nte ra creozüji, chjëntjui c'ü ri
c'a's'üji yo nte ngue c'ua dya
xo ra creozüji.

El espíritu malo que vuelve

24 ”Na s'ondajma 'ma
ra mbedye cja 'na nte, ra
nzhodü c'ua ja na dyodü, ra
jyodü c'ua ja ra söya pero dya
ra chöt'ü. Nguec'ua ra mama
c'e s'ondajma: “Rá nzhogü rá
magö nu ja mi büncö, nu ja
ró pedyegö”, ra 'ñeñe.
25 Nuc'ua 'ma ra zät'ä nu, ra
chöt'ü c'ü rguí baxü y ya xo
rguí jocüji na jo, pero dya cjó
ri bübü.
26 Nuc'ua ra ma c'ua c'e
s'ondajma xe ra ma siji xe si-
ete c'o nu mis'ondajmaji c'o
xenda na s'o que na ngue
angueze; ra 'ñe cjogüji cja o̱
mü'bü c'e bëzo, ra mimiji nu.
Nuc'ua xenda ra sufre c'e nte
c'ü, que na ngue 'ma ot'ü. Na
ngue xenda ra manda c'ü dya
jo.

La felicidad verdadera

27 'Ma mi mama e Jesús c'o
jña, o mapjü c'ua 'na ndixũ c'ü
mi bübü a nde c'o nte, o xipji
e Jesús:
—Me na jo va unü
Mizhocjimi c'ü in nanague; o
unü o muxc'ügue 'ñe o jö'tc'ü.
Mizhocjimi ra intsjimi na
puncjü c'ü.
28 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji c'ua:
—C'o ra intsjimi Mizhocjimi,
ngueje c'o ra dyärä o̱ jña
Mizhocjimi 'ñe ra tsjaji ja c'o
nzi ga mama.

La gente mala pide una señal milagrosa

29 Nuc'ua 'ma xe ma jmurü
c'o nte nu ja mi bübü e Jesús,
o xipjiji c'ua:
—Yo nte yo cãrã yo cjë dya,
na s'oji. Nguec'ua ga dyörüji
c'ü pje ra jñandaji, ngue c'ua ra
mbãrãji pje pjëtscö. Pero dya
ra ch'unüji c'ü ra jñandaji.
30 'Ma mü o ma e Jonás a
Nínive o ma zopjü c'o nte, o
creo c'o nte na ngue e Jonás
vi mbedye cja o̱ ne c'e tra-
jmõ nu ja ya vi dyo'o jñipa.
Je xo rga cjazgö nu. Na
ngue c'o ra tsjacüji 'ñe c'o rá
cjagö, na puncjü yo nte yo
cãrã yo cjë dya, ra 'ñejmezüji
ra unüji ngüenda c'ü rvá ẽcjö
cja Mizhocjimi. Pero dya rá
cjagö señal c'ü ra jñanda yo
nte ja c'o nzi ga dyörüji.

31 C'e pa 'ma ra jñü ngüenda
Mizhocjimi, ra bübü nu c'e
ndixũ c'ü mi manda a ma
a Sur, xo 'ñejyo nte yo cãrã
yo cjë dya. Nu c'e ndixũ
vi ẽjẽ ndeze nu ja tjorü ne
xoñijõmü, o'ñe dyärä c'o mi
mama e Salomón na ngue
mi pë's'i na puncjü o̱ pjeñe.
Pero nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji yo
cjë dya, dya i̱ṉ ne rí dyäräji;
maco zo'c'üji dya nu 'naja nu
xenda pë's'i o̱ pjeñe que na
ngue e Salomón. Nguec'ua ra
jñün'c'üji ngüenda rí sufreji.

32 C'e pa 'ma ra jñü ngüenda
Mizhocjimi, ra bübü nu c'o
mi cãrã a Nínive, xo 'ñejyo nte
yo cãrã yo cjë dya. E Jonás o
ma a Nínive o ma zopjü c'o mi
menzumü nu; nguec'ua va
jyëziji c'o na s'o o nzhogüji cja
Mizhocjimi. Pero nu'tsc'eji
i̱ṉ cãrãji yo cjë dya, dya
nzhogü in mü'büji, maco
zo'c'üji dya nu 'naja nu xenda
pjëzhi na nojo que na ngue e
Jonás. Nguec'ua ra jñün'c'üji
ngüenda Mizhocjimi rí
sufreji.

La lámpara del cuerpo

33 "Ma tjütüji 'na sivi, dya
emeji nu ja tsjõtü. Dya xo
co'büji co 'na caja. Je ẽ's'ẽji nu
ja na ts'ijens'e, ngue c'ua ra sö
ra jñanda c'o ri cjogü a mbo cja
ngumü.

34 C'ü rgá jandagöji, ngue ín
chöji. 'Ma na jo ín chöji, rí
jandaji na jo e jya's'ü. Pero
'ma s'odü ín chöji, chjëntjui
c'ü ri bübüji cja bëxõmü 'ma.
Je xo ga cjatsc'eji nu. 'Ma
na jo in mü'büji, dya tsot'ü
in chöji. Nguec'ua i̱ṉ unüji
na jo ngüenda c'ü rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi. Pero 'ma na s'o
in mü'büji, iyö 'ma.

35 Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí
pjötpügueji ngüenda rí jyëziji
c'ü ra zi'ch'i in mü'bügueji o̱
jya's'ü Mizhocjimi. 'Ma jiyö,
ra bübüts'üji o bëxõmü.

36 Pero 'ma rí unnc'eji
ngüenda c'o jña c'o rí xi'tsc'öji,
'ma rí jyëziji c'ü ra zi'ch'i in
mün'c'eji o̱ jya's'ü Mizhocjimi,
ra bübüts'üji na puncjü o
jya's'ü 'ma. A cjanu rí
pãrãgueji na jo 'ma, cjó
nguetscö, 'ñe rí pãrãgueji ja
rgui minc'eji, eñe e Jesús.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

37 Nuc'ua 'ma mü o nguarü
e Jesús o ña c'o jña, o ẽjẽ c'ua
'naja c'o fariseo o 'ñe xipji e
Jesús ro mëvi nu ngumü ro
ma ziji o xëdyi. O mëvi c'ua.
'Ma o zät'ävi cja c'e ngumü o
cjogüvi a mbo, o mimi e Jesús
cja mexa.

38 Nuc'ua c'e fariseo o
jñanda c'ü dya go xindyë
e Jesús ante c'ü ro zi o
xëdyi. Nguec'ua va nguijñitsjë
c'ua: "¿Jenga dya go xindyë
nu, maco je ga cjanu ín
chjũrügöjme?"

39 O mama c'ua e Jesús c'ín
Jmugöji:

—Bübü o nte c'o pe'ch'e
a xes'e o mojmü 'ñe o xalo,
pero dya xibi na jo a mbo.
Nguec'ua na s'o a mbo c'o
mojmü 'ñe c'o xalo. Je xo
ga cjatsc'eji nu nu'tsc'eji
i̱ṉ fariseoji. I̱ṉ xindyëji i̱ṉ
tjintsiji c'ü ni xes'ets'üji pero
bübü a mbo in mü'büji c'o na

s'o; me i̱n jodü ja rgui tsjapü
in tsjacjeji c'o pë's'i yo nin
minteji.
40 Nu'tsc'eji, dya i̱n unnc'eji
ngüenda ja ga cja. O ngam-
bgagöji Mizhocjimi. Ne
angueze c'ü dya nguextjo c'ü
ni xes'ets'üji c'ü ra 'nin'tsc'iji;
ne c'ü xo ra 'nin'tsc'iji in
mü'büji.
41 Rí dyötüji Mizhocjimi ra
ndin'tsc'iji in mü'büji. Nu'ma,
dya cja cjó pje rí jñünbüji. Y
rí unüji co texe in mü'büji c'o
pje ni jyodü. Nuc'ua rrã jo c'ü
ni xes'ets'üji, xo 'ñe a mbo in
mü'büguеji.
42 'Nu'tsc'eji i̱n fariseoji, i̱n
mbeñeji Mizhocjimi i̱n unüji o
xits'ajna 'ñe o lota 'ñe c'o 'ñaja
pjin'ño c'o cja'a cja in juaj-
maji. Na jo rí tsjaji a cjanu,
dya rí jyëziji. Pero juentsc'eji,
ra castigaots'üji Mizhocjimi.
Na ngue dya i̱n cjaji ja c'o
nzi ga ne Mizhocjimi, y dya
i̱n neji angueze co texe in
mü'büji. Nujyo, ngueje yo
xenda mi jyodü rvi tsjagueji
yo.
43 'Nu'tsc'eji i̱n fariseoji,
juentsc'eji ra castigaots'üji
Mizhocjimi. Na ngue 'ma
i̱n pöcjeji cja nintsjimi, me
i̱n juajnüji o lugar c'o xenda
na jo nu ja rí mimiji. Me
xo i̱n neji c'ü ra mbë'sc'iji
t'ecjañõmü rgá zenguats'üji
cja chõjmü.
44 "Ma dya jä'p'äji o panteón
a xes'e nu ja t'ögü o añima,
yo nte nzhodüji a xes'e na
ngue dya pãrãji cjo je t'ögü
nu 'na añima. Nguec'ua
mamaji contaminaoji. Je xo
ga cjatsc'eji nu, nu'tsc'eji i̱n
xöpüteji 'ñetsc'eji i̱n fariseoji.
I̱n cjapüji na jots'üji; nguec'ua
yo nte nzhodüji co nu'tsc'eji.
Pero dya pãrãji c'ü bübü
in mün'c'eji c'o na s'o.
Nguec'ua xo ra s'odü o̱
mü'büji. Nguec'ua juentsc'eji
ra castigaots'üji Mizhocjimi,
eñe e Jesús.
45 O ndünrü c'ua 'naja c'o
me mi pãrã o̱ ley Mizhocjimi,
o xipji e Jesús:
—Xöpüte, c'ü vi xipjigue
yo fariseo, xo 'ñezgöjme xo i̱
huënzhguigöjme.
46 E Jesús o mama c'ua o
xipji c'e bëzo:
—Nu'tsc'eji i̱n pãrãji o̱ ley
Mizhocjimi, juentsc'eji xo ra
castigaots'üji Mizhocjimi. Na
ngue i̱n xipjiji yo nte c'o ley
c'o na s'ëzhi c'o dya sö ra
cumpleji. Chjëntjui c'ü ri
ätc'eji o trapöjö c'o ri tũtüji, c'o
me na jyü rgá nduns'üji. Pero
dya i̱n ne rí pasp'üji ne ri 'naja
in ñidyëgueji.
47 'Juentsc'eji ra casti-
gaots'üji Mizhocjimi. I̱n
jä'p'äji o panteón c'ua ja t'ögü
c'o profeta. Ngueje c'o in
mboxpaleguеji c'o o mbö't'ü
c'o.
48 C'o in mboxpaleguеji
o mbö't'üji c'o profeta;
nu'tsc'eji i̱n jä'p'äji o panteón
c'ua ja t'ögü c'o profeta. A
cjanu, ixi 'ñetse c'ü i̱n mäji c'o
vi tsja c'o in mboxpaleji.
49 'Mizhocjimi ix mi pãrã
c'ü ro zädä a cjanu; nguec'ua
va mama: "Rá juajnügö o pro-
feta 'ñe o apóstole ra zopjüji
c'o nte. Bübü c'o ra mbö't'üji;

bübü c'o ra nu'uji na ü, ra tsjapüji ra sufreji.”

50-51 Ndeze 'ma o jyas'ü ne xoñijõmü, ya mbö't'üji na puncjü o profeta. C'ü ot'ü o mbö't'üji, mi ngue e Abel. C'ü bëpja o mbö't'üji, ngue e Zacarías c'ü o mbö't'üji a tji cja c'e lugar c'ü na sjũ, nu ja chäjui c'e arta nu ja päsp'äji o animale Mizhocjimi. Nu'tsc'eji in cãrãji yo cjë dya, in cjijñiji ja c'o nzi ma nguijñi c'o in mboxpaleguеji. Nguec'ua ra jñün'c'eji ngüenda Mizhocjimi c'ü xo ngue in s'ocügueji c'ü vi mbö't'üji ndeze e Abel hasta e Zacarías. Nu'tsc'eji in cãrãji yo cjë dya, ngue'tsc'eji rí tsjõt'üji.

52 ’Mama o ley Mizhocjimi ra ẽjẽ 'naja c'ü ra 'ñe salvats'üji. Zö in pãrãgueji na jo o ley, pero dya in unüji ngüenda c'ü nguetscö ró ẽjẽ. C'o cja ni unütjo ts'ë ngüenda cjó nguetscö, nan'ño gui xipjiji c'o. Nguec'ua, dya xo pãrãji ja rgá sö ra salvaji. Juentsc'eji, ra castigaots'üji Mizhocjimi.

53 'Ma o nguarü e Jesús o mama c'o jña, nuc'ua c'o xöpüte 'ñe c'o fariseo me go sjëyaji o dyönüji na puncjü o t'önü e Jesús.

54 Me mi te'beji pje ro mama e Jesús, nza cja yo nte 'ma te'beji 'na animale ra zürüji. Mi te'beji, xa'ma pje c'o ro mama e Jesús nguec'ua ro sö ro ngöt'üji cja c'o mero mi pjëzhi na nojo.

12

Jesús enseña contra la hipocresía

1 Ma jmurü na puncjü o nte cja jmi e Jesús; dya 'mãrã ja nzi mil mi cãrã. Mi pötma chütüji. Nuc'ua o mbürü e Jesús o xipji c'o o discípulo:

—Pjötpügueji na puncjü ngüenda c'ü dya rí tsjaji nza cja yo fariseo. Anguezeji cjapüji na joji, pero bübü o mü'büji c'o na s'o, chjëntjui nza cja o cjüjnü 'ma ya ixqui 'ma chjanbaji o cjüjnü c'o dya ixqui.

2 Yo fariseo, zö cädäji c'o na s'o c'o cjaji 'ñe c'o cjijñiji, pero ra zädä 'ma ra jñetse c'o. Y zö cjaji para dya cjó ra mbãrã, pero ra zädä 'ma ra mbãrãji.

3 C'o jña c'o in ñatsjëji cja in nzumüji, ra zädä c'ü ra mbãrã texe yo cãrã cja in jñiñiji.

A quién se debe tener miedo

4 ’Nu'tsc'eji rí dyocjöji, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Dya rí sũgueji yo nte. Zö ra mbö'tc'üji in cuerpoji, pero dya xe sö pje xe ra tsja'c'üji.

5 Rá xi'tsc'öji dya, cjó ngue c'ü rí sũgueji. Sũgueji Mizhocjimi c'ü sö ra mbö'tc'üji c'ü xo sö ra pantc'aji a linfiernu. Jã, ngue c'ü rí xi'tsc'öji rí sũgueji c'ü.

6 ’Yo ts'ins'ü, maco ni muvitjo yeje centavo por tsi'ch'a, pero Mizhocjimi pjörü yo.

7 Xo 'ñe in ñixtegueji, zö dya ni muvi yo, pero Mizhocjimi pãrã ja nzi sö'ö yo. Mizhocjimi pjörü yo ts'ins'ü; xo ra mbö'c'ügueji. Na ngue xenda ni muvits'ügueji a jmi que na

puncjü o ts'ins'ü. Nguec'ua dya rí sũgueji pje ra tsja'c'üji yo nte.

Los que reconocen a Jesucristo delante de la gente

8 ’Rí xi'tsc'öji, nu c'ü ejmezü c'ü ra xipji yo nte c'ü rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, nutscö rá xipji c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'ü ngue ín ntegö c'ü.

9 Pero 'ma cjó c'o ra xipji yo nte c'ü dya ejmezü 'ñe dya pãcãgö, nu'ma, rá xipjigö c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'ü dya xo rí pãrãgö c'e nte c'ü.

10 ”'Ma cjó c'o dya ra unü ngüenda c'ü rvá ẽcjö cja Mizhocjimi; zö ra zangüji, pero ra sö ra perdonaoji c'o. 'Ma cjó c'o ra 'ñünbü o̱ mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi nguec'ua ra mbãrã c'e nte pje pjëtscö, pero 'ma dya ra 'ñejmezü, chjëntjui c'ü ro zadü o̱ Espíritu Mizhocjimi. Nu'ma, dya ra perdonaoji 'ma c'ü.

11 ’Nu'tsc'eji i̱n tenngueji co nutscö, ra zints'iji cja nintsjimi ra jñün'c'üji ngüenda c'o pje pjëzhi nu. O ra zints'iji cja o juesi, o c'o xenda pjëzhi na nojo. Pero dya rí tsjijñiji ja rgui chjünrüji, 'ñe pje rí mangueji.

12 Na ngue o̱ Espíritu Mizhocjimi ra mböxc'üji c'e ndajme c'ü, ra jí'ts'iji c'ü rguí jyodü rí mamaji.

El peligro de las riquezas

13 O ña c'ua 'naja c'o nte o xipji e Jesús:

—Xipjigue nín cjuarma rá jyadübe c'o o zogü c'ü mi tatagöbe.

14 O ndünrü c'ua e Jesús o xipji:

—Nu'tsc'e i̱n cjijñi c'o na s'o. Dya 'ñembguegö Mizhocjimi rá cjagö juesi rá jyan'c'üvi c'o o zogü nin tatavi.

15 O sido o ña e Jesús o xipji texe c'o nte:

—Pjötpügueji na puncjü ngüenda c'ü dya rí jyodüji ja rgui pë's'iji na puncjü o merio. Dya xo rí jyodüji ja rgui chjëji na puncjü o juajma, ni xo ri ngue o animale rí tsãji na puncjü. Zö ri pë's'i 'na nte na puncjü, pero dya ngue c'ü na cjuana rguí mäjä o̱ mü'bü c'e nte.

16 Cjanu o xipjiji 'na ejemplo c'o nte, o mama:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi pë's'i na puncjü. C'o o̱ juajma o unü na puncjü o ndëxü.

17 Nguec'ua va mamatsjë c'ua: “¿Pje xe rá cjagö? Na ngue ojtjo ja xe rá üt'ü yo ndëxü, na ngue ya nizhi cja yo ín ch'ujmü.”

18 O mama c'ua: “C'ü rá cja'a, rá mandagö ra yätcäji yo ín ch'ujmü, cja rrü jyäpcäji c'o xenda rrã nojo. Nguec'ua je rá üt'ügö texe nu c'o ín nzhëxü 'ñe texe c'o rí pë'sc'ö.

19 Rí pë'sc'ö na puncjü dya; ra mezhe na puncjü o cjë. Rá söyagö dya. Rá mägö dya, rga sigö o xëdyi, y pje c'o nde rá sigö”, eñe.

20 O mama c'ua Mizhocjimi o xipji c'e bëzo: “Nu'tsc'e i̱n cjijñigue na s'o. Ixtí chũgue dya ne xõmü. Me i̱ jyodü ja vi pë'sc'e na puncjü, pero dya ra sö rí chunügue yo”, eñe Mizhocjimi va xipji c'e bëzo.

21 O sido o ña e Jesús o xipji
c'o nte:
—C'ua ja va tsjapü Mizhocjimi c'e bëzo, je xo
rga cjanu rgá tsjapü texe
c'o ra jyodü ja rgá mbë's'i
na puncjü, y dya ra jyodüji
Mizhocjimi para ra ch'unüji
c'ü na cjuana ni muvi.

Dios cuida a sus hijos

22 E Jesús o xipji c'ua c'o o̱
discípulo:
—Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya
rí tsjijñiji ja rgui chöt'üji c'ü rí
siji. Dya xo rí tsjijñigueji c'ü
pje rí jyeji.
23 Mizhocjimi o ngampc'aji
va. Nadya, ¿cjo dya xo ra
dya'c'üji c'ü rí siji, 'ñe c'ü rí
jyegueji?
24 Tsjijñiji yo s'ü. Dya
podüji o ndëxü, dya xo
tagüji, dya pje xo üt'üji cja
t'ujmü. Maco Mizhocjimi
'huiñi yo. Nu'tsc'eji, xenda ni
muvits'ügueji que na ngue yo
s'ü. Nguec'ua, ¿cjo dya xo ra
'huintsc'eji Mizhocjimi?
25 Dya cjó bübütsc'eji c'ü sö
ra chäcä 'naja nde metro c'ü
xe rrã ndã.
26 Maco dya sö rí chäcäji 'na
nde metro c'ü xe rrã ndãts'üji,
¿jenga i̱ṉ cjijñiji ja rgui chöt'üji
c'ü pje rí sigueji 'ñe c'ü pje rí
jyeji?
27 'Unüji nguenda ja ga te
yo lirio. Dya pëpjiji, dya
xo jench'eji o tjüjmü para ra
dyät'äji o̱ bituji. Pero me na
zö yo. E Salomón mi pjëzhi na
nojo, mi je o̱ bitu c'o me ma
zö. Pero xenda na zö yo lirio.
28 Yo pjin'ño cja'a cja
juajma, pero ra xõrü münü
ra ngant'aji cja hornu ra
ndüt'üji yo; maco Mizhocjimi
unü c'ü na zö o̱ ndäjnä yo.
Natsc'eji, ¿cjo dya xo ra
dya'c'üji Mizhocjimi c'ü rí
jyegueji? Nguec'ua, ¿jenga
dya i̱ṉ junt'ü in mü'büji c'ü
ra dya'c'üji Mizhocjimi c'o ni
jyodüts'üji?
29 Nguec'ua, dya me rí
tsjijñiji ja rgui chöt'üji c'ü pje
rí siji.
30 Na ngue yo dya pãrã
Mizhocjimi ngueje yo me
jodü ga cjanu yo. Pero
nu'tsc'eji i̱ṉ 'ñecjeji c'ü nin
Tataji c'ü bübü a jens'e c'ü
pãrã c'ü nde ni jyodüts'üji
texe yo.
31 Nu'tsc'eji ot'ü rí jyodüji ja
rgui tsjaji ja c'o nzi ga man-
dats'üji Mizhocjimi, na ngue
in Jmugueji c'ü. Nu 'ma rí
tsjaji a cjanu, texe yo, nde ra
dya'c'üji yo.

Riqueza en el cielo

32 'I̱ṉ chjëntcjeji nza cja o
ndënchjürü. Y ja nzitjots'üji.
Pero dya rí sũgueji. Na ngue
c'ü ín Tatagöji ne ra dya'c'üji
c'ü rgui bübütjoji co angueze
nu ja manda, na ngue o̱
ntets'üji dya.
33 Pöji c'o i̱ṉ pë's'iji 'ñe rí
unüji c'o pje ni jyodü. 'Ma rí
pë's'itjogueji in merioji, 'na ra
ẽ o mbẽ ra 'ñe põnnc'üji. O
'ma jiyö, ra s'odü c'o. Pero
'ma rí unügueji c'o pje ni jy-
odü, rí pë'sc'eji 'ma a jens'e c'o
na cjuana ni muvi c'o dya ra
s'odü. Nujnu, dya sät'ä o mbẽ
ra põnnc'üji c'o. Dya xo bübü
o dyoxü ra tsjapü ra dya c'o.

34 Nu 'ma rí pë's'igueji na
puncjü cja ne xoñijõmü, je
rgui mäcjeji 'ma c'o ri pë's'iji
cja ne xoñijõmü. Pero 'ma ra
bë'sc'iji na puncjü a jens'e, je
rgui mäcjeji 'ma c'o ri pë's'iji a
jens'e.

Hay que estar preparados

35-36 ''Ma ra ma 'na bëzo
cja chjüntü, c'o o̱ mbëpji ra
nde'beji hasta 'ma cja ra
nzhogü. Ra xa'maji na jo, y
ra ndütüji o sivi. Ra nde'beji
ngue c'ua 'ma ra nzhogü
c'ü nu lamuji ra ma't'ü cja
ngoxtji, jo rrũ xopcüji ra
cjogü c'ua a mbo. Je xo rgui
tsjagueji a cjanu rí chepqueji,
na ngue rá ẽcjö na yeje.

37 'Ma ra nzhogü c'e lamu,
'ma ra chöt'ü rrã te'betjo c'o
mbëpji, ra tsja c'e lamu ra
mäpä c'o mbëpji. Na cjuana
c'ü rí xi'tsc'öji, c'e lamu ra
xipji c'o mbëpji ra mimiji cja
mexa. Nuc'ua ra ts'o's'ü c'ü
mi tëjë ra 'huiñi c'o mbëpji.

38 Zö ya rguí ndexõmü 'ma
ra säjä c'e lamu, o zö ya rguí
'ñetsajõmü, pero ni jyodü c'o
mbëpji ra nde'beji, dya ra ĩji.
'Ma ra 'ñe chöt'ü c'e lamu c'ü
rrã te'betjo c'o mbëpji, ra tsja
c'e lamu me ra mäpä c'o.

39 'Na bëzo c'ü ri xo'tp'üji o̱
ngumü, nu 'ma ro mbãrã pje
ma ndajme c'ü ro ẽjẽ c'e mbẽ,
dya ro ĩjĩ, ro nde'betjo, dya ro
jyëzi ro xo'tp'ü c'ü nu ngumü.

40 Je xo rga cjatsc'eji nu
rí pjötpüji ngüenda, na ngue
nutscö rá ẽcjö na yeje cja
Mizhocjimi c'e ndajme c'ü
dya ri tepcöji.

El siervo fiel y el siervo infiel

41 Nuc'ua e Pedro o xipji e
Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme.
C'o jña c'o cja i̱ mangue, ¿cjo
nguetscöjme i̱ xitscöjme c'o, o
ngue texe yo nte?

42 O ndünrü c'ua e Jesús c'ín
Jmugöji:

—Para rí pãrãgueji, rá
xi'tsc'öji 'na ejemplo. 'Na
lamu 'ñeje 'na mbëpji c'ü
manda cja c'o nu mimbëpjiji.
'Ma cjacjuana c'e mbëpji, 'ñe
'ma pãrã ra pëpji na jo, ra tsja
c'e lamu ra xipji c'e mbëpji ra
'huinbi c'o nu mimbëpjiji 'ma
nzi ga zant'aji. Ra ma c'ua c'e
lamu.

43 Nuc'ua 'ma ra nzhogü c'e
lamu, 'ma ra 'ñe chöt'ü c'e
mbëpji rrã cja'a c'o vi xipji,
me ra mäpä 'ma c'e mbëpji.

44 Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji,
c'e lamu ra unü c'e mbëpji c'ü
ra mbötpü texe c'o ri pë's'i c'e
lamu.

45-46 Pero 'ma ri s'ombëpji
c'e mbëpji, 'ñe ra mamatsjë:
“C'ín lamugö ra mezhtjo c'ü”,
ra 'ñeñe, 'ñe 'ma ra yabü
c'o nu mimbëpjiji zö bëzo zö
ndixũ, 'ñe me ra zi o xëdyi 'ñe
ra zi c'o rguí tĩ, nuc'ua, ra ẽjẽ
c'ü o̱ lamu c'e pa c'ü dya ri
te'be, 'ñe c'e ndajme c'ü dya
ri pãrã. Nuc'ua c'e lamu ra
manda ra jyüt'üji na puncjü
co chirrio c'e mbëpji, cja rrũ
pant'aji c'ua ja rva cã c'o vi
tsja na s'o.

47 ’C'o mbëpji c'o pãrã c'o
ne c'o nu lamu, pero 'ma
dya cjaji c'o, ni xo ri te'beji

ra nzhogü c'o nu lamu, ra jyüt'üji na puncjü 'ma c'o.
48 Bübü o mbëpji c'o dya
nda pëpji na jo, na ngue dya
nda pãrãji pje pjëzhi c'ü ne
c'o nu lamu. Anguezeji mere-
cido xo ra jyüt'üji co chirrio.
Pero dya nda ra jyüt'üji, na
ngue dya nda pãrãji c'o ne c'o
nu lamu. Nu c'o ch'unü ra
mbãrã c'o ne Mizhocjimi ra
tsjaji, ni jyodü ra tsjaji c'o. Nu
c'o xenda ch'unü ra mbãrã,
ngue c'o ni jyodü xenda ra
tsjaji. 'Ma jiyö, xenda ra cas-
tigaoji 'ma c'o.

Jesús es causa de división

49 'Na ngue c'ü rvá ẽcjö cja
ne xoñijõmü, ra zädä 'ma ra
bübü o chũ cja ne xoñijõmü.
Rí negö c'ü ya ri sädä.
50 Pero ni jyodü ot'ü rá
sufregö na puncjü. Me rí
cjijñigö; me rí negö c'ü ya rva
sufregö.
51 In pëzhgueji rvá ẽcjö cja
ne xoñijõmü ngue c'ua dya cja
ra chũ yo nte. Pero dya ngue
c'ü rvá ẽcjö c'ü. Na ngue c'ü
rvá ẽcjö, ra bübü o chũ cja yo
nte.
52 Ndeze nudya, ra bübü o
chũ. Cja 'na ngumü c'ü ri cãrã
tsi'ch'a o nte, jñi c'o ra nu'u na
ü c'o yeje, na ngue c'ü ri ätcävi
ín jña. O 'ma jiyö, yeje c'o ra
nu'u na ü c'o jñi.
53 'Na bëzo ra nu'u na ü c'ü
nu t'i; o c'e t'i ra nu'u na ü c'ü
nu tata. 'Na ndixũ ra nu'u na
ü c'ü o xunt'i; o c'e xunt'i ra
nu'u na ü c'ü nu nana. 'Na
ndixũ ra nu'u na ü c'ü nu
cjö'ö; o c'e cjö'ö ra nu'u na ü
c'ü nu cö'ö.

Las señales de los tiempos

54 E Jesús o sido o ña, o xipji
c'ua c'o discípulo 'ñe c'o 'ñaja
nte:
—'Ma in jandaji 'na
trangõmü va cjins'i, ix in
mangueji c'ua: "Ra 'ñeje o
dyebe", in eñeji. Y ra 'ñeje.
55 'Ma in unüji ngüenda vü'ü
c'e ndajma c'ü je ni 'ñeje a ma
a Sur, in mamaji c'ü me rrã
pa. Y me rrã pa.
56 In unüji ngüenda ja ga
'ñetse a jens'e ngue c'ua in
pãrãji ja ga cja yo jopa 'ñe
yo ra 'ñeje o dyebe. Maco
ya i dyäräji na puncjü c'o
rvi pãrãgueji c'ü rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ¿jenga dya in
ejmezüji?

Procura ponerte en paz con tu enemigo

57 'Nguec'ua rí önnc'üji,
¿jenga dya in cjaji ja c'o nzi
ga ne Mizhocjimi?
58 'Na nte c'ü pje vi tsjapü
c'ü 'na nte, 'ma ra zidyiji cja
juesi, 'ma cja ri pëtjovi cja 'ñiji,
na jo ra zopjü c'e nte c'ü pje vi
tsjapü, ra ñavi ja rgá reglavi.
'Ma jiyö, ra zidyiji cja c'e juesi.
Nuc'ua c'e juesi ra nzhö'ö cja
c'e mböpjörü. Y c'e mböpjörü
ra pant'a a pjörü c'ü.
59 Dya ra mbedye nu, hasta
'ma cja ra ngõt'ü texe c'o tũ.
Je xo rga cjatsc'eji nu, 'ma
dya rí dyötüji Mizhocjimi ra
perdonaots'üji c'o na s'o c'o
in tunpüji, nu'ma, ra casti-
gaots'üji 'ma c'ü.

13

Importancia de un cambio de actitud

1 Mi cãrã nu c'o cja vi säjä. Nuc'ua cjanu o ñaji c'ua o xipjiji e Jesús ja va bö't'ü ja nzi nte c'o mi menzumü a Galilea. Nuc'o, vi möji cja c'e templo o ma unüji c'o o̱ animaleji ro mbäsp'äji Mizhocjimi. Nuc'ua e Pilato o manda c'o o̱ tropa o ma mbö't'üji c'o nte.

2 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'o nte c'o o mbö't'üji, i̱n pëzhgueji c'ü xenda mi cja c'o na s'o c'o, que na ngue c'o 'ñaja o̱ menzumüji, nguec'ua va mbö't'üji c'o.

3 Pero rí xi'tsc'öji, dya je ga cjanu. Xo 'ñetsc'eji xo rí chũgueji, 'ma dya rí jyëziji c'o na s'o, 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

4 I̱n mbeñeji ja va tunü c'e torre c'ü xiji Siloé. O ndibi c'o nte, o ndũji dieciochoji. I̱n pëzhgueji c'ü xenda mi cja c'o na s'o c'o, que na ngue c'o 'ñaja c'o cãrã a Jerusalén.

5 Pero rí xi'tsc'öji, dya je ga cjanu. Xo 'ñetsc'eji xo rí chũgueji 'ma dya rí jyëziji c'o na s'o, 'ma dya ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.

El ejemplo de la higuera sin fruto

6 O sido o ña e Jesús o xipjiji 'na ejemplo, o mama:

—Mi bübü 'na bëzo c'ü mi pë's'i 'na huerta c'ü mi cja o uva. Nujnu, xo vi 'ñench'e nu 'na fruta c'ü ni chjũ higo. 'Na nu pa, o ẽjẽ c'e bëzo cja c'e huerta ro ẽ nu'u cjo mi quis'i o higo. Pero dya pje chöt'ü.

7 Nuc'ua cjanu o xipji c'ü o̱ mbëpji c'ü mi pjörü c'o uva: "Ya sö jñi cjë c'ü rvá ẽ nu'u ne higo cjo quis'i, pero dya pje rí töt'ü. Ixtí dyëch'i. 'Ma jiyö, bëzhitjo tiempo ja 'ne'e."

8 Nuc'ua o ndünrü c'e mbëpji o mama: "Nu'tsc'e ín lamuts'ügö, rí ö'tc'ügö xe rí jyëzi ne cjë dya nu, ndezc'e rá tsõtpügö e jõmü y xo rá jä'tp'ä o lama.

9 Nu 'ma ra nguis'i, dya rá ëch'iji 'ma. Nu 'ma jiyö, rá ëch'igö ja nzi gui xitsi."

Jesús sana en día de descanso a una mujer jorobada

10 'Na nu pa c'ü mi söyaji, o ma e Jesús cja 'na nintsjimi. O ma xöpü c'o nte.

11 Mi bübü nu 'na ndixũ c'ü mi sö'dyë. Ya vi mezhe dieciocho cjë vi zürü 'naja o̱ s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, mi cjapü ra zö'dyë mi mocü ma nzhodü. Dya mi sö ro xos'ü o̱ xütjü ro böbü derecho.

12 E Jesús 'ma mü o jñanda c'e ndixũ o ma't'ü o xipji:

—Chjä'dä a 'ñecjua.

Cjanu o xipji:

—Süngü, ra c'ueñe dya c'ü i̱n sögue na ü, embe.

13 Cjanu o 'ñe's'e o̱ dyë cja c'e ndixũ. Nuc'ua c'e ndixũ cjanu o xos'ü o̱ xütjü o böbü derecho. Cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi o mama:

—Me na jo Mizhocjimi o tsjacü o ndixqui.

14 C'ü mi xo'ñi cja c'e nintsjimi, dya go ne a cjanu. Na ngue mi xabaro 'ma mü o jocü e Jesús c'e ndixũ; mi

ngue c'e pa 'ma mi söyaji. Go
üdü c'e bëzo o xipji c'o nte:
—Iṉ pãrãji 'ñanto pa nu ngo
c'ü ni jyodü rá pëpjiji. Ngue
c'o pa c'o na jo rí 'ñeji ngue
c'ua ra ndixc'i in nzemeji.
Dya rí 'ñecjeji dya, na ngue
ngueje ne pa nu rí söyaji, em-
beji c'o nte.
15 O ndünrü c'ua e Jesús c'ín
Jmugöji o xipji c'e bëzo, 'ñe c'o
mi dyoji:
—¿Jenga iṉ mangueji na s'o
c'o rí cjagö rí jocü c'o sö'dyë
ne pa 'ma rí söyagöji? Maco
nu'tsc'eji iṉ xäpcägueji c'o in
nzhünüji 'ma xabaro, 'ñe c'o
in burruji, cja rrĩ ma unüji o
ndeje.
16 Nujne ndixũ nu, je
mboxbëche cja e Abraham.
Ya vi zürü c'ü dya jo, chjëntjui
c'ü ro ndün't'ü o tjüjmü para
dya ro nzhodü libre. Ya vi
mezhe dieciocho cjë. Maco iṉ
xäpcägueji in animaleji, na ne
ndixũ, ¿cjo dya xo mi jyodü ro
emegö libre nu?
17 C'o mi nu'u na ü e Jesús,
'ma mü o dyäräji c'o jña, o
bëzhi o tseji c'ua, dya sö pje xe
ro mamaji. Pero c'o 'ñaja nte,
me go mäji na ngue c'o me ma
nojo c'o mi cja e Jesús, 'ñe c'o
me ma zö.

El ejemplo de la semilla de mostaza

18 Xe go ña e Jesús o xipjiji:
—Rá xi'tsc'öji 'na jña ngue
c'ua rí pãrãji ja ga manda
Mizhocjimi.
19 C'ü ni manda Mizhocjimi,
chjëntjui nza cja 'naja
ndömortasa c'ü o jñü 'na bëzo,
cjanu o ma ndujmü cja o̱
juajma. Nuc'ü, o mbes'e o
nocü, o chjënjui 'naja za'a c'ü
na ndã. O ẽjẽ c'ua o s'ü o 'ñe
dyät'ä o̱ t'oxüji nu.

El ejemplo de la levadura

20 Xo mama c'ua na yeje e
Jesús:
—Rá xi'tsc'öji c'ü 'na jña
ngue c'ua rí pãrãji ja ga
manda Mizhocjimi.
21 C'ü ni manda Mizhocjimi,
chjëntji nza cja o ixcjüjnü c'ü
o jñü 'naja ndixũ o huanba
jñi vola o jocjüjnü, hasta 'ma
o ixqui texe c'e cjüjnü.

La puerta angosta

22 E Jesús sido mi mbeñe c'ü
mi jyodü ro ma a Jerusalén.
Pero mi sät'ä nzi 'na jñiñi, mi
xöpü c'o nte.
23 'Na nte o dyönü e Jesús:
—Nu'tsc'e xöpüte, ¿cjo ja nz-
itjo c'o ra zät'ä nu ja bübü
Mizhocjimi?
Nuc'ua e Jesús o ndünrü o
xipji c'o nte:
24 —Me rí jyodüji rí sät'äji
nu ja manda Mizhocjimi. Na
ngue c'ü rgui sätc'eji nu, na
s'ëzhi, chjëntjui c'ü ri cjogü 'na
nte cja 'na ngoxtji c'ü me s'is'i.
Rí xi'tsc'öji, na puncjü c'o ra
jyodü ja rgá cjogüji, pero dya
ra sö ra cjogüji.
25 Nu c'ü o̱ cjaja c'e ngumü,
ra zädä 'ma ra ngot'ü c'e
ngoxtji. 'Ma cja rí sät'äji
'ma ya rguí cjot'ü c'e ngoxtji,
dya cja ra xocüts'üji. Zö rí
bönc'eji nu cja c'e ngoxtji rí
püt'üji rí mamaji: "Nu'tsc'e
ín Jmuts'ügöjme, xocüzüme",
rí 'ñembeji, pero dya ra
xocüts'üji. C'ü ra tsja ra

xi'ts'iji: “Dya rí pã'c'öji, dya ngue ín ntetsc'öji”, ra 'ñents'eji c'ü.
26 Nuc'ua rí xipcjeji: “Maco nutscöjme ró sigöji o xëdyi, 'ñe 'ma mi jizhigue cja c'o 'ñiji cja c'o ín jñiñigöjme, xo ma bünc'öjme nu, mi äräjme.”
27 Ra ndünrü c'ua angueze ra xi'ts'iji: “Ya ró xi'tsc'öji c'ü dya rí pã'c'öji. Nu'tsc'eji i̱ tsjaji c'o na s'o. C'ueñeji cja ín jmigö i̱n texeji.”
28 Nuc'ua me rí huëgueji y me ra nguünxt'ü in s'ibi rgui sufreji. Na ngue ri jandagueji e Abraham, 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob 'ñe texe c'o profeta ri cãrãji co Mizhocjimi nu ja ri manda, pero nu'tsc'eji dya ra xocüts'üji.
29 Ra ẽjẽ na puncjü o nte, ra 'ñe ngãrãji nu ja ri manda Mizhocjimi, me ra mäji cja o̱ jmi. Rguí 'ñeji nu ja ni mbes'e e jyarü 'ñe nu ja ni nguibi. Xo rguí 'ñeji a ma a norte 'ñe a ma a sur.
30 C'o cjapü cja na jo nguec'ua pëzhiji ra zät'äji nu ja manda Mizhocjimi, dya ra zät'ä c'o. C'o unü ngüenda c'ü dya ni muviji a jmi Mizhocjimi, ra zät'ä c'o.

Jesús llora sobre Jerusalén

31 C'e pa c'ü, o ẽjẽ ja nzi o fariseo o 'ñe xipjiji e Jesús:
—Pedye va rí mague. Na ngue ne ra mbö'tc'ü e Herodes c'ü manda va.
32 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:
—Zö pë's'i na puncjü o̱ pjeñe e Herodes c'ü ne ra mbötcügö c'ü, pero möji ma xipjiji c'ü ni jyodü rá pjongü o̱ s'ondajma e Satanás c'ü dya jo, Rá jocü c'o sö'dyë. Xipjigueji c'ü rá cjagö yo, hasta 'ma cja rá cjuatügö ne bëpji.
33 Zö ne ra mbötcügö c'ü, pero rá sido rá cjagö ne bëpji hasta 'ma rá cjuatügö. Na ngue je ngueje a Jerusalén nu ja pö't'üji texe c'o ña o̱ jña Mizhocjimi; dya ngue va. Nu'tsc'eji rí xiqueji a cjanu e Herodes.
34 O sido o ña e Jesús o mama:
—Nu'tsc'eji i̱n menzumüji a Jerusalén, i̱n pö't'üji c'o profeta 'ñe i̱n pjat'üji o ndojo c'o juajnü Mizhocjimi ra zo'c'üji. Ró juen'tsc'öji na puncjü. Mi negö ro jmu'tc'üji c'ua ja nzi ga tsja'na ngöñi juis'i c'o o̱ ts'ingöñi a mbo cja o̱ juaja, pero dya xo i̱ ñeji ri dyätcäji ín jña.
35 Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Xe järätjo a Jerusalén nu nin jñiñigueji, pero ya jyëtsc'iji dya Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji, ndeze ne ndajme dya, dya cja xe rí jñandgöji va hasta 'ma cja rí mamaji: “Me na jo nu va ẽjẽ nu o 'ñeme Mizhocjimi ra manda”, rí 'ñeñeji.

14

Jesús sana a un hombre con enfermedad de hinchazón

1 O ẽjẽ 'na nu xabaro, e Jesús o ma cja o̱ ngumü 'naja c'o fariseo c'ü mi xo'ñi cja 'naja nintsjimi, o ma ziji o xëdyi. C'o ma cã'ã nu, me mi jandaji e Jesús me mi äräji xa'ma ro mama o jña c'o dya mi jyodü.

2 Nu a jmi e Jesús, mi bübü
'na bëzo c'ü mi sö'dyë, mi
pjänt'ä texe o̱ cuerpo.
3 Nuc'ua e Jesús o xipji c'o
fariseo 'ñe c'o mi pãrã o̱ ley
Mizhocjimi:
—¿Pje mama o̱ ley
Mizhocjimi? ¿Cjo na jo rá
jocüji yo sö'dyë 'ma xabaro?
Maco ngue nu pa nu rí söyaji.
4 Anguezeji dya ndünrüji.
Nuc'ua e Jesús o 'ñe's'e c'ua o̱
dyë c'e bëzo c'ü mi pjänt'ä, o
jocü cjanu o xipji:
—Ma dya in nzumü, embe.
5 Cjanu o xipji c'o fariseo:
—'Ma ri 'ñegueji 'na burru
o 'na ts'inzhünü, nu 'ma ro
zo'o cja 'na pozo, ro zo'o c'ü
xabaro c'ü ngue 'ma rí söyaji,
¿cjo dya ri ma tsjünc'eji c'ü?
6 Anguezeji dya mi pãrãji ja
rvá ndünrüji.

Los invitados al casamiento

7 E Jesús o jñanda c'o nte c'o
vi mbitaji ro ziji o xëdyi, me
mi juajnüji c'o xenda na jo
nu ja ro mimiji. Nguec'ua va
mama e Jesús o xipjiji:
8 —'Ma cjó c'o ra mbitats'üji
rí möji cja chjüntü, dya rí ma
mimiji nu ja xenda na jo. 'Na
ra ẽjẽ 'naja c'ü vi mbitaji c'ü
xenda ri pjëzhi na nojo que rá
ngue'tsc'eji.
9 Nuc'ua ra ẽjẽ nu c'ü o
mbitats'üji ra 'ñe xi'ts'iji:
“Chjench'e xe rí mimi a
ma c'ua. Na ngue nu ja i̱n
junrügue, ra mimi ne bëzo”, ra
'ñents'eji. Nuc'ua ix 'na tsetjo
rgui ma minc'eji cja squina.
10 C'ü rí tsjagueji 'ma ra
mbitats'üji, rí minc'eji a
squina, ngue c'ua 'ma ra
säjä in jmigueji nu c'ü o
mbitats'üji, xa'ma ra xi'ts'iji:
“Nu'tsc'e rí jogövi na jo, je rgui
'ñe cjuã rí mimi nu ja xe na
jo”, ra 'ñents'eji. Nuc'ua c'o
rrũ jü'ũ cja mexa, ra unüji
ngüenda c'ü me nets'eji c'ü o
mbitats'üji.
11 C'ü ra tsjapütsjë na nojo,
ra tsjapüji c'ü dya pje rguí
muvi. C'ü ra unü ngüenda c'ü
dya ni muvi, ra tsjapüji c'ü
rguí muvi a jmi Mizhocjimi.
12 O sido o ña e Jesús o xipji
c'e bëzo c'ü vi mbita:
—'Ma i̱n ät'ägue 'na jñõnü,
i̱n mbita c'o i̱n negue, 'ñe
c'o in cjuarma, 'ñe c'o
'ñaja in dyocjeji, 'ñe c'o
bëxtjo i̱n cãrãgueji c'o jün o
t'opjü. Nuc'o, nguextjo c'o
i̱n mbitague c'o. Rí xi'tsc'ö
c'ü dya cja rí tsjague a cjanu.
Na ngue anguezeji xo ra
mbitats'üji rí mague rí ma
siji o xëdyi cja o̱ ngumüji.
A cjanu, ra ngõ'tc'ütjoji c'ü
vi mbitague anguezeji, pero
dya ra ngõ'tc'ü Mizhocjimi.
13 C'ü rí tsjague 'ma rí
dyät'ä 'na jñõnü, xo rí
mbitague c'o pöbre c'o dya
pje pë's'i, c'o ch'odyë 'ñe c'o
me'dye 'ñe c'o ngorö.
14 'Ma rí tsjague a cjanu,
me rí mäjägue 'ma. Na ngue
dya ra sö ra ngõ'tc'üji ra mbi-
tats'üji c'ua ja nzi vi mbitague
anguezeji. Nguec'ua 'ma ra
bübütjo na yeje c'o vi tsja
na jo, xo rí tegue ra ngõ'tc'ü
Mizhocjimi.

El ejemplo de la gran cena

15 'Naja c'o mi junrü cja
mexa, 'ma mü o dyärä c'o vi
mama e Jesús, o xipji:
—Me ra mäjä c'o ra mbita
Mizhocjimi ra ma ziji o xëdyi
nu ja manda angueze.
16 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Mi bübü 'na bëzo c'ü ro
tsja 'na mbaxua ro dyät'ä o
jñõnü. Na puncjü o nte c'o o
mbita.
17 Nuc'ua 'ma o zädä c'e
hora 'ma ro ziji o xëdyi, c'e
bëzo o xipji c'ü o̱ mbëpji:
"Mague cja c'o ró mbita, ma
xipjiji ra ẽji dya, na ngue ya
jogü texe", eñe c'e bëzo.
18 Nuc'ua texeji o mbürü
o mamaji ro perdonaoji na
ngue dya mi sö ro möji. Nu ja
ot'ü o zät'ä c'e mbëpji, o xipjiji
a cjava: "Perdonaozü, dya sö
rá ma sigö o xëdyi. Cja ró
tõmügö 'na juajma; ni jyodü
rá ma nu'u."
19 C'ü 'naja o mama: "Per-
donaozü, dya sö rá ma sigö o
xëdyi. Cja ró tõmügö tsi'ch'a
yonda o nzhünü; ni jyodü rá
ma nugö cjo na jo ga pëpji c'o."
20 C'ü 'naja o mama: "Cja ró
chjüntü, nguec'ua dya ra sö rá
ma sigö o xëdyi."
21 Cjanu o nzhogütjo c'ua
c'e mbëpji o ma xipji c'ü
nu lamu c'o vi mama c'o vi
mbita. Nuc'ua c'e lamu go
sjëya c'ua o xipji c'ua c'ü o̱
mbëpji: "Mague dya cja yo
'ñiji. Ja c'o rí chjëji c'o pöbre, rí
sigue c'o. Rí sigue c'o ch'odyë
'ñe c'o me'dye 'ñe c'o ngorõ",
eñe. O ma c'ua c'e mbëpji.
22 Nuc'ua 'ma mü o
nzhogü, o mama: "Nu'tsc'e ín
lamuts'ügö, ró cjagö ja c'o nzi
vi xitsi ró ma sigö o nte. Pero
xe jyadütjo cja nin nzungue."
23 O ndünrü c'ua c'e lamu o
xipji c'ü o̱ mbëpji: "Pedyegue
cja ne jñíñi, rí mague texe
c'ua ja bübü o 'ñiji ja c'o cjogü
o nte, rí sido rí xiqueji ra
ẽji, ngue c'ua ra ndüji cja ín
nzungö.
24 Rí xi'tsc'ö, nu c'o ot'ü ró
mbitagö ro ẽjẽ, nuc'o, dya ra
zi yo jñõnü yo ró ät'ägö ne ri
'naja c'o", eñe.

Lo que cuesta seguir a Cristo

25 Na puncjü o nte c'o mi
pöji e Jesús. 'Na nu pa 'ma
mi pöji cja 'ñiji, e Jesús o ñezhe
c'ua o xipji c'o nte:
26 —'Ma cjó c'o ne ra
ndenngue co nuzgö, ni jyodü
xenda ra nezegö que na ngue
c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana. Ni
jyodu xenda ra nezegö que
na ngue c'ü nu su 'ñe c'o o̱ t'i.
Ni jyodü xenda ra nezegö que
na ngue c'o nu cjuarma 'ñe c'o
nu cjũ. 'Ma jiyö, dya ra sö ra
ndenngue co nuzgö. Ra tsja
ja c'o nzi rgá negö; dya cja ra
tsja ja c'o nzi ga netsjë.
27 'Ma cjó c'o ne ra nden-
ngue co nuzgö, ni jyodü ra
bübü dispuesto ra sufreji o ra
ndũji. 'Ma jiyö, dya ra sö ra
ndenngue co nuzgö.
28 'Ma cjó c'o ne ra jyäbä 'na
ngumü, ni jyodü ot'ü ra tsja
ngüenda, cjo ra zäs'ä c'ü rguí
cjuatü c'e ngumü.
29 'Ma jiyö, 'ma ya rguí
ngü'p'ü c'e cimiento, pero 'ma
dya ri säs'ä c'ü rguí cjuatü
c'e ngumü, texe c'o vi jñanda

c'e bëzo mi jäbä o̱ ngumü, ra ndenbeji rgá tsjapüji burla.

30 Ra mamaji: “Ne bëzo o mbürü o jyäbä 'na ngumü, pero dya zäs'ä c'ü rví cjuatü”, ra 'ñeñeji.

31 Xo rí tsjijñigueji ja ga cja ga tsja yo rey. 'Na rey c'ü ë'ë diez mil c'o o̱ tropa, dya ixta ma chũvi c'ü 'na rey c'ü va ẽjẽ va ë'ë veinte mil c'o o̱ tropa. Ot'ü ra nguijñi cjo ra sö ra ndõpü c'o va ẽjẽ.

32 'Ma ra unü ngüenda c'ü dya ra sö, ra ndäjä c'ua c'o ra ma ndünrü c'e rey 'ñe c'o o̱ tropa 'ma xe na jẽ va ẽtjoji, ra ma reglaji para dya ra chũji.

33 Je xo ga cjatsc'eji nu. Ante c'ü rí chenngueji co nuzgö, ni jyodü rí tsjijñiji na jo cjo sö rí sidoji. 'Ma dya i̱ṉ bübüji dispuesto rí sogüji texe c'o i̱ṉ pë's'iji, dya ra sö rí chenngueji co nuzgö 'ma.

Cuando la sal deja de estar salada

34 O sido o ña e Jesús o mama:

—Na jo o õ'õ. Pero 'ma ra bëzhi c'ü na õxü, ¿ja xe rgá sö xe ra õxcü?

35 Zö ra huanbaji o lama cja rrũ jyä'tp'äji cja jõmü, pero dya cja rguí muvi. Nguec'ua ra mbozüji. Nu'tsc'eji i̱ṉ äräji yo jña, rí tsjapüji na puncjü ngüenda yo.

15

El ejemplo de la oveja perdida

1 Ma ẽjẽ cja e Jesús c'o mi cobra o contribución 'ñe c'o 'ñaja c'o mi näntji mi cja c'o na s'o. Ma ẽji ro ẽ dyäräji c'o mi mama e Jesús.

2 Nguec'ua c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi 'ñe c'o fariseo, mi tsjojneji ma zo'büji e Jesús mi mamaji:

—Ne bëzo nu, me ne yo cja na s'o ra dyoji co angueze. Y me siji o xëdyi yo.

3 O mama c'ua e Jesús o xipjiji:

4 —'Ma ri tsãgueji 'na cien o ndënchjürü, 'ma ri bëzhi 'naja, ri sogueji cja batjü c'o noventa y nueve, cja rrĩ möji c'ua ri ma jyodüji c'e ndënchjürü c'ü ri bëzhi. Ri jyodüji hasta 'ma cja ri chöt'üji, zö ri 'natjo ndënchjürü.

5 Nuc'ua 'ma ri chöt'üji, me ri mäcjeji c'ua na puncjü, ri tsö's'üji in jyögueji.

6 Nuc'ua 'ma ri säcjeji in nzumüji, ri ma xipjiji c'o in dyocjeji 'ñe c'o bëxtjo i̱ṉ cãrãji: “Rí mbitats'ü rí ma cja ín nzumü rá mäji. Na ngue ya ró töt'ü c'ü ín nzhënchjürü c'ü rvá bëzhi”, ri 'ñeñeji.

7 Rí xi'tsc'öji, je xo ga cjatjonu 'ma ra nzhogü o̱ mü'bü 'na nte c'ü vi tsja c'o na s'o, me ra mäji a jens'e. Xenda ra mäpäji c'e nte que rá ngue c'o noventa y nueve nte c'o cjapü cja na jo y dya unüji ngüenda c'ü ni jyodü ra nzhogü o̱ mü'büji.

El ejemplo de la moneda perdida

8 ”Na ndixũ c'ü ri jün diez merio de plata, 'ma ro bëzhi 'naja, ro ndütü 'na sivi ro jyodü c'e merio. Ro paxü na jo

cja c'e ngumü ro jyodü hasta
'ma cja ro chötʼü.
9 Nuc'ua 'ma ro chötʼü, ro
xipji c'o o̱ dyoji 'ñe c'o bëxtjo ri
cãrãji: “Rí mbitats'ü rí mague
cja ín nzumü rá mäji. Na ngue
ya ró tötʼü c'e merio c'ü rvá
bëzhigö”, ro 'ñeñe.
10 Rí xi'tsc'öji, je xo ga
cjatjonu 'ma ra nzhogü o̱
mü'bü 'na nte c'ü vi tsja c'o na
s'o, me ra mäjä Mizhocjimi
'ñe c'o o̱ anxe c'o cãrã a jmi.

El ejemplo del hijo pródigo

11 Xo mama c'ua:
—'Naja bëzo mi 'ñeje yeje t'i.
12 Nu c'e t'i c'ü mi sëbi o ma
cja c'ü nu tata, o ma xipji: “Mi
tatats'ügö, dyacö c'ü tocazü
yo i̱ṉ pë'sc'e”, embe. Nuc'ua
c'e bëzo o jyadü c'ua c'o mi
pë's'i o unü nza yeje c'o o̱ t'i.
13 Dya mezhe c'ua pa, c'e t'i
c'ü mi sëbi o jmutü texe c'o mi
pë's'i, cjanu o ma c'ua o zätʼä
cja 'na país c'ü ma jẽ. Nuc'ua
o ndeze nu texe o̱ merio va
tsja c'o na s'o; dya mbörütsjë
ja rvá mimi.
14 Nuc'ua 'ma mü o ndeze
texe o̱ merio, o ẽjẽ c'ua 'naja
tjijmi cja c'e país. Nuc'ua c'e
t'i mi ojtjo pje ro zi.
15 Cjanu o ma c'ua cja 'naja
bëzo cja c'e país, o ma xipji:
“¿Cjo dya i̱ṉ pë's'i o bëpji rí dy-
acö?”, eñe. C'e bëzo, dya mi ne
ro unü o bëpji, pero c'e t'i sido
mi örü. Nguec'ua c'e bëzo, zö
dya mi ne, pero o unü o bëpji,
o ndäjä cja c'ü o̱ hacienda ro
ma ts'as'ü o cuchi.
16 C'e t'i, dya mi nijmi c'ü mi
ch'unü ro zi. Nguec'ua me mi
ne c'ü xo ro ch'unü c'o mi si
c'o cuchi, ngue c'ua ro nijmi.
Pero dya cjó mi unü.
17 O nzhogü o̱ mü'bü c'ua
c'o na s'o c'o vi tsja, o mama:
“Mi tatagö tsãjã na puncjü o
mbëpji. Anguezeji poncjütjo
c'ü siji; nutscö rí sufregö va o
tjijmi.
18 Ixtá magö dya cja mi tata,
rá ma xipji: Mi tatats'ügö,
'ma ró xõgö co nu'tsc'e, ró
cja'c'ö c'o na s'o, 'ñe cja o̱ jmi
Mizhocjimi.
19 Dya ga jozgö c'ü xe rí
xitsi in ch'izügö. Tsjacü rá
cjagö 'naja in mbëpjizügö, rá
embe.”
20 Ixco ma c'ua cja c'ü nu
tata.
"Ma xe ma jẽtjo ma ẽjẽ c'e
t'i, c'e bëzo o jñanda c'ü o̱ t'i. O
juentse c'ua, o cjuan'di o ma
ndünrü. Cjanu o ndaja, me go
zü'tp'ü o̱ jmi.
21 Nuc'ua c'e t'i o xipji: “Mi
tatats'ügö, 'ma ró xõgö co
nu'tsc'e, ró cja'c'ö c'o na s'o,
'ñe cja o̱ jmi Mizhocjimi. Dya
ga jozgö c'ü xe rí xitsi in
ch'izügö.”
22 Nuc'ua c'e bëzo o xipji c'o
o̱ mbëpji: “Ma tsãji c'e bitu c'e
xenda na jo, rí jyecheji nu ín
ch'igö. Rí jñu'tp'üji 'na anilio
cja o̱ dyë. Rí chin'chp'iji o
dyatsi a ngua.
23 Ma siji c'e ts'inzhünü c'ü
na pi, pö't'üji rá saji rá cjaji
'na mbaxua.
24 Dya mi pãrãgö ja vi ma'a
nu ín ch'igö. Mi pëzhgö 'na
ya vi ndũ. Pero ya nzhogütjo,
bübü dya”, eñe c'e bëzo va
xipji c'o o̱ mbëpji. O mbürü o
tsjaji c'ua c'e mbaxua.
25 ’C'e t'i c'ü mi nzhasẽ ma

büb̈ütjo cja juajma. Nuc'ua
'ma mü o nzhogü, 'ma ya mi
ngue ro säjä cja c'e ngumü, o
dyärä mi pjë'biji o bizhi 'ñe mi
nemeji.
26 O ma't'ü c'ua 'naja c'o
mbëpji, cjanu o dyönü pje
pjëzhi c'o mi cjaji.
27 O ndünrü c'ua c'e mbëpji
o xipji: "Ngue nin cjuarma c'ü
ya nzhogü. O säjä na jo, dya
pje tsja. Nguec'ua o manda
nin tatague o mbö't'üji c'e
ts'inzhünü c'ü ma pi."
28 Cjanu o üdü c'ua c'ü mi
nzhasẽ, dya mi ne ro cjogü a
mbo. O mbedye c'ua c'ü nu
tata o xipji ro cjogü.
29 O ndünrü c'ua c'e t'i o
xipji c'ü nu tata: "Dyärä rá
xi'ts'i. Nutscö na puncjü o
cjë'ë c'o ya ró pë'pc'i na zëzhi
nza cja 'ma ri nguetscö in
mbëpjigue. Nu c'ü in man-
dazü, nde rí cjagö texe. Pero
dya nunca in dacügö 'na an-
imale c'ü rga mägöjme c'o rí
pãcöjme. Ni ri 'naja ts'ichivo
ri dacügö.
30 Pero 'ma o säjä dya nu
in ch'igue nu na s'o, i manda
o mbö'tp'üji c'e ts'inzhünü c'ü
ma pi; maco o nde'tsc'e in
meriogue ma dyoji c'o ndixũ
c'o na s'o, c'o nde ga dy-
onpütjo o bëzo."
31 O ndünrü c'ua c'e bëzo o
xipji c'ü nu t'i: "Nu'tsc'e ín
ch'itsc'ö, rí büb̈ütjogövi. Texe
c'o ín tsjagö, ngue in tsjague.
32 Dya mi pãrãgö ja vi
ma'a nu nin cjuarma; mi
pëzhgö 'na ya vi ndũ. Pero
ya nzhogütjo, büb̈ü dya.
Nguec'ua rá cjaji na jo
mbaxua rá mäji."

16

El ejemplo del mayordomo que abusó de confianza

1 E Jesús xo xipji c'o o
discípulo:
—Mi büb̈ü 'na bëzo c'ü mi
rico c'ü mi 'ñeje 'na mbëpji c'ü
mi pjötpü texe c'o mi pë's'i
c'ü nu lamu. C'e mbëpji mi
s'onbü c'o mi pë's'i c'ü o lamu.
Nguec'ua mi büb̈ü c'o o ma cja
c'e lamu o ma cösteji.
2 Nuc'ua c'e lamu o zojnü
c'ü o mbëpji. 'Ma mü o ẽjẽ c'e
mbëpji, o mama c'ua c'e lamu
o xipji: "¿Jenga vi tsjacügö a
cjanu yo rí ärägö? Mague
ma chjënquigö c'o xiscõmü
c'o juns'ü ja nzi o merio c'ü
tuncügö yo nte. Nuc'ua, dya
cja xe rí pëpquigö", eñe c'e
lamu va xipji c'e bëzo.
3 Nuc'ua c'e mbëpji cjanu o
ma c'ua o mamatsjë c'ua: "Nu
c'ü ín lamugö ya ra pjongüzü
c'ü dya cja rá pëpigö c'ü. ¿Ja
rga cjazgö dya? Dya zëtsi rá
cjagö bëpji c'o na jyü, y dya sö
rá örü pje rá sigö, na ngue rí
tsegö.
4 Ya ró mbeñegö dya c'ü
rá cjagö, ngue c'ua 'ma ra
zädä c'ü dya cja rá pëpigö c'ín
lamugö, ra recibidozü yo nte
cja o ngumüji", eñe.
5 Cjanu o zojnü c'ua texe
c'o mi tunpü o merio c'ü nu
lamu, cjanu o ñatsjëvi c'ua nzi
'naji. O mama c'e bëzo va
dyönü c'ü ot'ü o säjä: "¿Ja nzi
in tunpügue c'ü ín lamugö?"
6 O mama c'ua c'e nte:
"Rí tunpü 'na ciento barri
o aceite." O mama c'ua c'e
mbëpji: "Büb̈ü dya c'ua nin

vale rí xü'ṭ'ü. Ixtí dyät'ä
c'ü 'na vale rí jñu's'ütjo
cincuenta, cja rrĩ jñu's'ü in
chjũgue.”
7 Nuc'ua cja ndo nu ẽjẽ c'ua
c'ü ndo 'naja. Cjanu o mama
c'e mbëpji o xipji: “¿Ja nzi i̱n
tũgue?” Angueze o mama:
“Rí tunpü 'na ciento mape
o ndëxü.” O mama c'ua c'e
mbëpji: “Bübü dya c'ua nin
vale rí xü'ṭ'ü. Ixtí dyät'ä c'ü
'na vale rí jñu's'ütjo ochenta”,
eñe. Je ga cjanu va tsja c'e
mbëpji o jñu's'ütjo menu c'o
mi tũ c'o nte. Cjanu o ma c'ua
cja c'ü nu lamu o ndënbi c'o
xiscõmü c'o mi ngue c'o vale
c'o cja vi dyät'ä.
8 O mezhe ts'ë, nuc'ua c'e
lamu cja mbãrã c'o na s'o
c'o vi tsja c'e mbëpji, cjanu
o mama: “¿Ja va ndõcügö
c'e s'ombëpji? Me pë's'i na
puncjü o̱ pjeñe”, eñe. C'ua
ja nzi va tsja c'e mbëpji, je
xo ga cjatjonu c'o nte c'o dya
pãrã Mizhocjimi, me pë's'iji
na puncjü o̱ pjeñe ja ga tsjaji
na jonteji cja yo nu minteji,
que na ngue yo nte c'o bübü o̱
mü'bü o̱ jya's'ü Mizhocjimi.
9 O sido o ña e Jesús o xipjiji:
—Yo nte cjaji na s'o co o̱
merioji; nu'tsc'eji rí tsjaji na
jontets'üji co in merioji. Rí
unüji yo nte c'o pje ni jyodü; rí
gastoji in merioji ja c'o nzi ga
ne Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma
rí chũji, 'ma rí sät'äji a jens'e,
Mizhocjimi me ra mä'c'äji ra
xi'ts'iji na jo vi tsjagueji.
10 ’C'o ra tsja c'o na jo co o̱
merioji, xo ra tsjaji na jo c'o
o̱ bëpji Mizhocjimi c'o nda ni
muvi que na ngue o merio.
Pero c'o dya ra tsja c'o na jo co
o̱ merioji, dya xo ra tsjaji na jo
c'o o̱ bëpji Mizhocjimi.
11 Zö cja c'o na s'o yo nte
co o̱ merioji, pero nu'tsc'eji ni
jyodü rí tsjaji rrã jontets'üji.
'Ma dya rí tsjaji na jo co in
merioji, dya xo ra dya'c'üji o̱
bëpji Mizhocjimi c'ü nda ni
muvi.
12 'Ma dya rí tsjaji na jo co
o merio c'ü tjeze, ¿ja rgá sö ra
dya'c'üji Mizhocjimi c'o dya
ra tjeze rí tsjapüji in tsjacjeji?
13 ’'Ma cjó c'o ra mbëpi yeje
lamu, dya ra sö ra dyätävi nza
yejui. Na ngueje c'ü 'naja ri
nu'uji na ü, ra tsja c'e mbëpji;
c'ü 'naja ri ne. O 'ma jiyö,
'naja c'ü ri ätä; 'naja c'ü ri
cjapü dya rguí muvi. Je xo
ga cjatsc'eji nu, 'ma rí jyodüji
ja rgui pë's'iji na puncjü cja
ne xoñijõmü, nu'ma, dya rí
pëpqueji 'ma Mizhocjimi co
texe in mü'büji.
14 C'o fariseo c'o mi cãrã nu,
'ma mü o dyärä c'o jña c'o
mi mama e Jesús, o tsjaji c'ua
burla. Na ngue anguezeji me
mi neji o merio.
15 O mama c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nu'tsc'eji i̱n cjapüji me
na jots'üji cja yo nte, pero
Mizhocjimi pã'tc'ã in mü'büji.
C'o i̱n cjaji c'o mama yo nte na
jo, Mizhocjimi mama na s'o
c'o.

La ley y el reino de Dios

16 ’Texe c'o o̱ jña Mizhocjimi
c'o xiji ley 'ñe profeta, ma-
maji c'ü ro ẽjẽ c'e pa 'ma ro
manda Mizhocjimi. Pero 'ma
o mbürü e Juan o zopjü yo

nte, ya ma sädä c'e pa. Ndeze
c'o pa c'o, hasta nudya, bübü
c'o zopjü yo nte, xipjiji c'ü
ya ẽjẽ c'ü o 'ñeme Mizhocjimi
ra manda. Nguec'ua bübü o
nte c'o me jodü ja rgá ndeñeji
angueze.
17 ’Zö ra manda dya, nu c'ü
o 'ñeme Mizhocjimi, pero xo
na cjuana texe c'o mama o̱ ley
Mizhocjimi. Zö ra nguins'i e
jens'e 'ñe ne xoñijõmü, pero
dya ra cjogü o̱ ley Mizhocjimi.
C'o mama o̱ ley Mizhocjimi
na s'o c'o i̱n cjaji, ix na cjuana
na s'o c'o.

Jesús enseña sobre el divorcio

18 ’’Ma cjó c'o ra mbëzi nu
su, cja rrũ chjüntüvi c'ü xe 'na
ndixũ, nu'ma, cja c'o na s'o
chjëntjui 'ma ri tsãjã o ndixũ.
Y c'e bëzo c'ü ra chjüntüvi c'e
ndixũ c'ü vi bëzi, xo cja na
s'o c'ü chjëntjui c'ü ri tsãjã o
ndixũ.

El hombre rico y Lázaro

19 O sido o ña e Jesús o
xipjiji:
—Mi bübü 'naja bëzo c'ü mi
rico. Mi je'e o bitu c'o me ma
jo, nza cja o bitu c'o je'e o rey.
Pama me mi mäji c'o o̱ dyoji
mi cjaji o mbaxua.
20 Cja ngoxtji c'ü o̱ ngumü
c'e bëzo, vi 'ñemeji 'na bëzo c'ü
mi pöbre c'ü mi dya o̱ ts'ingue
texe cja o̱ cuerpo. Nuc'ü, mi
chjũ e Lázaro.
21 Mi sant'a na puncjü.
Nguec'ua me mi ne xa'ma
ro ch'unü pje ro zi'i, zö ri
nguextjo c'o mëxëdyi 'ñe c'o
jñõnü c'o mi jäbä a jõmü cja
c'ü o̱ mexa c'e bëzo c'ü mi
rico. C'o dyo, mi jösp'üji cja
o̱ cuerpo c'ü mi s'odü.
22 O ẽ 'na nu pa, o ndũ c'e
bëzo c'ü mi pöbre. Nuc'ua c'o
o̱ anxe Mizhocjimi o zidyiji a
jens'e nu ja bübü e Abraham.
'Ma mü o ndũ c'e bëzo c'ü mi
rico, o dyögüji na jo.
23 Nuc'ua 'ma me mi sufre
a linfiernu c'e bëzo, o nä's'ä o
jñanda e Abraham mi bübü a
jens'e. Xo jñanda mi bübü nu
e Lázaro a jmi e Abraham.
24 O mapjü c'ua na jens'e
o mama: “Nu'tsc'e Abra-
ham, mi mboxpalets'ügö,
juentsquegö. Xipji e Lázaro
ra ẽjẽ ra 'ñe popjü o̱ ñidyë cja
ndeje ra jötcü ín ts'ijñi. Na
ngueje rrã sufregö na puncjü
cja ne sivi.”
25 O ndünrü c'ua e Abra-
ham o xipji: “Nu'tsc'e ín
mboxbëchets'ügö, mbeñegue.
'Ma mi bübügue a xoñijõmü,
mi pë's'igue texe c'o mi negue
y me mi mäpägue c'o; maco e
Lázaro mi bëzhi pje ro zi 'ñe
pje ro jye. Pero nudya, mäjä,
dya cja sufre dya. Nu'tsc'e i̱n
sufregue c'ua.
26 Dya nguextjo nu; xo
bübü 'na cöt'ü c'ü na jẽ a
ndetsc'e 'ñezgöbe. Nguec'ua
yo cãrã a 'ñecjua, dya sö
ra mbes'e a ma c'ua ja i̱n
bünc'eji. Ni xo ri ngueje c'o
cãrã a ma c'ua, dya sö ra
mbes'eji a 'ñecjua.”
27 Cjanu o mama c'ua c'ü
mi rico: “Mi mboxpalets'ügö,
rí ö'tc'ü na puncjü rí xipji e
Lázaro ra ma cja o̱ ngumü mi
tata.
28 Na ngueje rí 'ñeje tsi'ch'a
ín cjuarma. Rí chäjä e Lázaro

ra ma zopjü c'o mi cjuarma,
ra xipjiji ra nzhogü o̱ mü'büji
cja Mizhocjimi. Xa'ma dya ra
ẽjẽ anguezeji va ja rí sufregö."
29 O ndünrü c'ua e Abraham
o xipji: "Anguezeji tjëji c'ü
o dyopjü e Moisés 'ñe c'o o
dyopjü c'o profeta. 'Ma ra
dyätäji c'o, dya ra zät'äji nu ja
na bünc'e."
30 O ndünrü c'ua c'ü mi rico
o mama: "Iyö, dya ra tsjapüji
ngüenda c'o. Pero 'ma cjó
c'o ra te'e yo ya ndũ ra ma'a
nu ja cãrã c'o ín cjuarma, ra
nzhogü o̱ mü'büji 'ma."
31 O ndünrü c'ua e Abraham
o xipji: "Nu 'ma dya cjapüji
ngüenda c'o o dyopjü e Moisés
'ñe c'o o dyopjü c'o profeta,
dya xo ra creoji zö ra tetjo
'naja yo ya ndũ."

17

El peligro de caer en pecado

1 O sido o ña e Jesús o xipji
c'o discípulo:
—Siempre bübü o nte
c'o cjapü ra tsja c'o na s'o
yo nu minteji. Juejme c'o
cjapü a cjanu yo nu minteji;
Mizhocjimi ra tsjapü me ra
sufreji.
2 Xenda rvá jo 'ma ro 'nutpü
'na travacjüjnü o̱ dyizi c'e nte
c'ü, cja rrũ pant'aji cja traza-
pjü nu ja na jẽ'ẽ, que na
ngueje c'ü ro tsjapü ro tsja na
s'o a cjanu 'naja c'o dya pje
pjëzhi c'o ejmezü.
3 Nguec'ua rí pjötpüji
ngüenda.
"Ma pje ra tsja'c'üji yo nin
cjuarmaji, rí zopjüji. Y 'ma
ra nzhogü o̱ mü'büji, rí per-
donaogueji 'ma.
4 Zö siete vez nu pa c'ü pje
ra tsja'c'üji 'ñe siete vez ra
'ñe xi'ts'iji: "Perdonaozügö,
ró cja'c'ügö c'o na s'o", ra
'ñents'eji, pero ni jyodü rí per-
donaogueji c'ü.

El poder de la fe

5 Nuc'ua c'o apóstole o
xipjiji e Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme,
pjöxcüjme xenda rá creojme
Mizhocjimi ngue c'ua rá per-
donaojme c'ua ja nzi gui xit-
sijme.
6 E Jesús c'ín Jmugöji o
xipjiji c'ua:
—Zö ts'ëtjo gui 'ñejmeji
Mizhocjimi, pero 'ma rí
jñunt'ü in mü'büji c'ü ra
dyä'tc'äji Mizhocjimi c'ü rí
dyötqueji, ra sö rí xipjiji ne
za'a nu 'ne nu: "Ts'üs'ü va,
ma 'ne'e cja ne trazapjü", rí
'ñembeji. Ra tsja c'ua.

El deber del que sirve

7 O sido o ña e Jesús o xipjiji:
—Tsjijñiji ja ga tsja 'na bëzo
c'ü 'ñeje o̱ mbëpji. Ra ma
c'e mbëpji ra ma huajma, o
ra ma ts'as'ü o nzhünü. 'Ma
ra nzhogü c'e mbëpji, dya ra
mama c'e lamu: "Ixtí tsjogü rí
sigue o xëdyi", ra 'ñeñe, iyö.
8 C'ü ra mama: "Ma dyät'ä
c'ü rá sigö ne nzhä. Nuc'ua
rí xa'ma rí sirvezü c'ü rá sigö
hasta 'ma cja rá cjuarü rá si.
Cja rí sigue o xëdyi", ra 'ñeñe.
9 Zö ra tsja c'e mbëpji ja c'o
nzi va xipji, pero c'e lamu,
dya ra unü 'na pöjö c'e mbëpji.
10 Je xo rga cjatsc'eji nu.
Zö rí tsjaji texe c'o ra xi'ts'iji

Mizhocjimi, pero dya rí mangueji c'ü ni jyodü ra ngõ'tc'üji c'ü. Na ngue c'o rí tsjaji ngue c'o ni jyodü rí tsjaji, eñe e Jesús.

Jesús sana a diez leprosos

11 E Jesús 'ma mi ma a Jerusalén, mi nzhodü cja c'e 'ñiji nu ja mi chäjui a Samaria 'ñe a Galilea.
12 'Ma ya ma sät'ä cja 'naja ts'ijñiñi, o chjëji dyëch'a bëzo c'o mi sö 'na ngueme c'ü ni chjũ lepra. Pero dya chëzhiji cja o̱ jmi, o böbütjoji na jẽ.
13 Cjanu o mapjüji c'ua o mamaji:

—Jesús i̱n xöpütegue, juentsquegöjme.

14 Nuc'ua e Jesús 'ma mü o jñanda c'o bëzo, o xipjiji c'o:

—Möji cja c'o mböcjimi ra nu'c'üji c'ü ya jogüts'üji dya, embeji c'o.

O möji c'ua. 'Ma ya mi möji, ixco ndis'iji na jo c'e ngueme.
15 Nuc'ua 'naja anguezeji, 'ma mü o nu'u c'ü ya vi jogü, o nzhogü o mapjü c'ua na jens'e va unü 'na pöjö Mizhocjimi.
16 Cjanu o ndüne a jõmü cja o̱ ngua e Jesús, o unü 'na pöjö. C'e bëzo mi menzumü a Samaria c'ü.
17 O mama c'ua e Jesús:

—Maco nza dyëch'a c'o mi sö c'e ngueme ró jocü, ¿jenga dya nzhogü c'o nueve ro ẽ unüji 'na pöjö Mizhocjimi?
18 Nguextjo ne bëzo nu dya ín menzumügöji nu o nzhogü o ẽ unü 'na pöjö Mizhocjimi.
19 Cjanu o xipji c'ua c'e bëzo:

—Böbü rí mague. Ya jogüts'ü na ngue i̱ creozügö.

Cómo llegará el reino de Dios

20 Nuc'ua c'o fariseo o dyönüji e Jesús:

—¿Jinguã ra mbürü ra manda nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi?

O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Zö cjó c'o me ra jñanda c'o señal, pero dya ra sö ra mbãrãji jinguã ra mbürü Mizhocjimi ra manda.
21 Zö ra mamaji: “Je bübü a 'ñecjua nu c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda”, ra 'ñeñeji, zö ra mamaji: “Je bübü a manu nu”, pero dya rrũ cjuana. Na ngue ya manda Mizhocjimi a ndetsc'eji.
22 O sido o ña e Jesús o xipji c'o o̱ discípulo:

—Nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi y rá ẽcjö na yeje. Pero ante que rá ẽcjö, ra zädä o pa 'ma me rí sufregueji. Nguec'ua me rí ñeji rá ẽcjö rá cãrãgöji va, zö ri 'natjo pa c'ü ri neji rí söyagueji c'ü dya rí sufregueji. Pero dya be ri sädä.
23 Ri bübü o xöpüte c'o dya cjuana ra xi'ts'iji: “Chjä'dä co nuzgöjme, na ngue bübü a 'ñecjua c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.” O ra xi'ts'iji: “Je bübü a manu c'ü”, ra 'ñents'eji. Dya rí cheñeji anguezeji, dya rí creoji c'o.
24 'Ma go juë's'i e dyebe, ixi 'ñetse texetjo. Je xo rga cjatjonu 'ma rá ẽcjö na yeje,

ra jñandgagöji texe cja ne xoñijõmü.
25 Pero ot'ü ni jyodü rá sufregö na puncjü. Na ngue yo nte yo ín menzumügöji, dya ra 'ñejmezüji.
26 C'ua ja nzi ma cja c'o cjë 'ma mi bübü e Noé, je xo rga cjatjonu 'ma rá ẽcjö na yeje cja Mizhocjimi.
27 C'o cjë 'ma mi bübü e Noé, 'ma dya be mi ẽjẽ c'e tradyebe, mi ñõnüji 'ñe pje nde mi si'iji. Mi chjüntüji, xo mi chjüntpüji hasta 'ma cja zädä c'e pa 'ma mü o cjogü e Noé a mbo cja c'e bü. Dya creoji cjo ro 'ñeje c'e tradyebe hasta 'ma cja 'ñeje, go chjorüji c'ua texeji.
28 C'ua ja xo nzi ma cja c'o cjë 'ma mi bübü e Lot, je xo rga cjatjonu 'ma rá ẽcjö na yeje. Mi siji o xëdyi. Y pje c'o nde mi pa tõmüji y pje c'o nde mi pöji. Mi podüji o ndëxü. Mi jäbäji o̱ ngumüji.
29 Pero c'e pa 'ma mü o mbedye e Lot a Sodoma, o jyäbä o sivi a jens'e, 'ñe o asufre; o chjotüji texeji.
30 Je xo rga cjanu c'e pa 'ma rá ẽcjö na yeje, 'ma ra jñandgöji texeji cjó nguetscö.
31 ’C'e pa c'ü, c'o ri bübü cja azotea a xes'e cja c'o o̱ ngumüji, dya ra dagüji pje c'o ra ma pjongüji a mbo. C'o ri bübü cja juajma, dya ra nzhogüji cja o̱ ngumüji.
32 Rí mbeñegueji ja va tsjapüji c'ü o̱ su e Lot.
33 Nu c'o dya ra ndenngue co nuzgö, c'o ra tsjatsjë c'o netsjëji rgá mäpäji yo bübü cja ne xoñijõmü, dya ra bübü co Mizhocjimi c'o. Nu c'o ra ndenngue co nuzgö, zö ra mbö't'üji c'o, pero ra ma ngãrãji co Mizhocjimi c'o.
34 ’’Ma ri xõmü 'ma rá ẽcjö, ri bübü yeje c'o 'natjo c'ua ri orüvi. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü.
35 O 'ma ri ndempa 'ma rá ẽcjö, yeje ndixũ c'o rrã cüjnüvi. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü.
36 Yeje c'o ri bübü cja juajma. 'Naja c'ü rá sidyi, 'naja c'ü rá sogü.
37 O ndünrü c'ua c'o apóstole o mamaji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, ¿ja ngue c'ua rí tsjague a cjanu?
O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:
—Nu ja 'mana 'na animale c'ü ya ni ndũ c'ü ya na xĩ, je nguejnu jmurü o ndopare nu. Je xo ga cjatjonu, nu ja cja'a yo nte c'o me na s'o c'o rá cjapü ra sufre, je ngue nu rá xõcügö a cjanu yo.

18

El ejemplo de la viuda y el juez

1 Nuc'ua e Jesús o mama 'na jña, ngue c'ua ro unüji ngüenda mi jyodü ro sido ro dyötüji Mizhocjimi, dya ro tõgü o̱ mü'büji.
2 O xipjiji:
—Cja 'naja jñiñi mi bübü 'na juesi c'ü dya mi sũ Mizhocjimi, dya xo mi respetao yo nte.

3 Nu cja c'e jñiñi xo mi bübü
'na ndixũ c'ü vi ndũ nu xĩra.
Mi pa cja c'e juesi mi pa xipji:
“Rvá ẽjẽ rvá 'ne xi'ts'i 'na nte
c'ü o ndënngui ín juajma. Rí
zojnügue rí castigao”, eñe.
4-5 O mezhe ja nzi pa, c'e
juesi dya mi cjapü ngüenda
c'e ndixũ c'ü mi ötü. Xe go
mezhtjo, cjanu o mamatsjë:
“Dya rí sũgö Mizhocjimi, ne
xo ri ngue yo nte. Pero ne
ndixũ, me xichazü na ngue
sido va ẽjẽ. Rá cjagö ja c'o nzi
ga dyötcü, ngue c'ua dya cja
ra ẽjẽ ra ẽ molestaozü”, eñe.
6 O mama e Jesús c'ü ín
Jmugöji:
—Tsjijñiji na jo c'ü o mama
c'e juesi.
7 Zö ma s'o c'e juesi, pero o
mbös'ü c'e ndixũ. Nguec'ua rí
xi'tsc'öji, c'o o̱ nte Mizhocjimi,
'ma ra dyötüji Mizhocjimi
xõmü ndempa, Mizhocjimi
ra mbös'ü c'o. Zö bübü 'ma
ra mezhe, pero ra zädä 'ma
ra dyätä c'o o̱ nte ja c'o nzi ga
dyötüji.
8 Rí xi'tsc'öji, 'ma ra zädä
c'e pa, ixta mbös'ü c'o o̱ nte.
Nutscö 'ma rá ẽcjö na yeje cja
Mizhocjimi rá 'ñe manda, ja
nzitjo nte c'o ri bübü c'o ri
tepquegö 'ñe ri ejmezü, eñe e
Jesús.

El ejemplo del fariseo y el cobrador de impuestos

9-10 Ma cã'ã nu ja nzi c'o mi
cjapü me na joji, 'ñe mi cjapüji
menu c'o 'ñaja nte. Nguec'ua
e Jesús o mama 'na ejemplo o
xipjiji:
—O nguins'i yeje bëzo a ma
cja c'e templo, ro ma dyötüvi
Mizhocjimi. C'ü 'naja mi
fariseo. C'ü 'naja mi cobra o
contribución.
11 C'e fariseo o böbütjo
mi cjapü na nojo cja
jmi Mizhocjimi o mama:
“Mizhocjimi, rí da'c'ü 'na pöjö
na ngueje dya nza cjazgö c'o
'ñaja nte. Na mbẽji, na s'o
cjaji, tsãji o ndixũ. Dya xo
nza cjazgö ne bëzo nu cobra o
contribución.
12 Yendgá mbempje nu ngo.
Y rí da'c'ü ín diezmo texe c'o rí
tõgö”, eñe.
13 Nu c'ü mi cobra o con-
tribución mi jyadüvi na jẽ;
dya mi ne ro nä's'ä a jens'e.
Mi ya'bü o̱ tijmi mi mama:
“Mizhocjimi, me na s'o c'o rí
cjagö; rí tũgö na puncjü ín
nzhubü. Rí ö'tc'ü rí juentsque
rí perdonaozü”, eñe.
14 Nuc'ua o nzhogüvi o
mëvi o̱ ngumüvi. Rí xi'tsc'öji,
Mizhocjimi o perdonao c'e
nte c'ü mi cobra o con-
tribución. Pero c'e fariseo,
dya perdonaoji c'ü. C'ü ra
tsjapütsjë na nojo, ra tsjapüji
c'ü dya pje rguí muvi. C'ü ra
unü ngüenda c'ü dya ni muvi,
ra tsjapüji c'ü rguí muvi a jmi
Mizhocjimi.

Jesús bendice a los niños

15 Ma ẽjẽ c'o nte ma siji
c'o o̱ ts'it'iji cja o̱ jmi e Jesús,
ngue c'ua e Jesús ro 'ñe's'e
o̱ dyë anguezeji ro dyötpüji
Mizhocjimi. Nuc'ua c'o
discípulo 'ma mü o jñandaji c'o,
o huënch'iji c'ua c'o ma siji c'o
ts'it'i.
16 Pero e Jesús o xipji c'o nte,
na jo ro siji c'o ts'it'i. Cjanu o
xipji c'o o̱ discípulo:

—Jyëziji yo ts'it'i ra ẽji cja ín jmigö; dya rí ts'asp'üji. Na ngue c'o va ẽjẽ co nuzgö nza cja yo ts'it'i, ngueje c'o cjapü Mizhocjimi o̱ Jmu.

17 Dyäräji na jo c'ü na cjuana c'ü rá xi'tsc'öji. 'Ma cjó c'o dya ra ẽjẽ co nuzgö c'ua ja nzi ga 'ñeje yo ts'it'i, dya ra sö ra tsjapüji Mizhocjimi o̱ Jmuji, eñe e Jesús va xipji c'o o̱ discípulo.

Un joven rico habla con Jesús

18 O mama c'ua 'naja c'ü mi xo'ñi cja 'na nintsjimi o xipji:

—Nu'tsc'e xöpüte, me na jots'ügue. ¿Pje ni mbë c'ü rá cjagö ngue c'ua ra ch'acü c'ü rga bübütjo co Mizhocjimi para siempre?

19 E Jesús o xipji:

—¿Pje ni xitsi na jozü? Dya cjó bübü c'ü na jo; nguextjo Mizhocjimi.

20 I̱ṉ pãrãgue c'o o̱ mandamiento Mizhocjimi c'o o dya'c'üji: “Dya rí pö't'üteji. Dya rí tsãji o ndixũ. Dya pje rí põnüji. Dya rí pezheji o bëchjine. Rí respetaoji nin tataji 'ñe nin nanaji.” Xo 'ñe c'o 'ñaja mandamiento, xo i̱ṉ pãrãgue c'o, eñe e Jesús.

21 O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Texe yo, ya nde ró cjagö yo ndeze 'ma mi ts'iquëgö.

22 Nuc'ua e Jesús 'ma mü o dyärä c'o, o xipji:

—Xe bëzhtjo 'naja c'ü rí tsjague. Ma pögue texe c'o i̱ṉ pë's'i, rí unü c'o dya pje pë's'i. A cjanu rí pë's'igue a jens'e c'o me ni muvi. Cja rrĩ chenngue co nuzgö rá më.

23 Nuc'ua 'ma mü o dyärä c'e bëzo c'o o mama e Jesús, me co ndumü c'ua, na ngue mi pë's'i na puncjü.

24 E Jesús 'ma mü o jñanda me go ndumü c'e bëzo cjanu o mama c'ua:

—Nu c'o pë's'i na puncjü, me na s'ëzhi para ra unü o̱ mü'büji Mizhocjimi ra tsjapüji o̱ Jmuji.

25 'Naja camello, dya sö ra cjogü cja o̱ xãgö 'na dyepjadü. Pero rí xi'tsc'öji, xenda sö ra cjogü a cjanu 'na camello, que na ngue 'na nte c'ü pë's'i na puncjü ra unü o̱ mü'bü Mizhocjimi ngue c'ua Mizhocjimi ra tsjapü o̱ nte.

26 C'o mi ärä, o mamaji:

—'Ma ga cjanu, ¿ja rgá sö cjó ra salva 'ma?

27 O ndünrü c'ua e Jesús o mama:

—C'ü dya sö yo nte ra tsja, Mizhocjimi sö ra tsja.

28 Nuc'ua e Pedro o mama:

—Nutscöjme ró sogüjme texe c'o mi pë's'ijme ró tennc'öjme co nu'tsc'e.

29 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Dyäräji na jo c'ü na cjuana c'ü rá xi'tsc'öji. Cãrã c'o ra unü o̱ mü'bü Mizhocjimi ra tsjapüji o̱ Jmuji. Nguec'ua ra zogü o̱ ngumüji, o nu tataji 'ñe nu nanaji, o nu cjuarmaji, o nu cjũji, o nu suji, o nu t'iji, ngue c'ua ra tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

30 C'o ra tsja a cjanu, ra ch'unüji c'ü rrã puncjü que na ngue c'ü mi pë's'iji 'ma ot'ü. Y 'ma ya rguí nguins'i ne jens'e

'ñe ne xoñijõmü, ra bübütjoji co Mizhocjimi.

Nuevamente Jesús anuncia su muerte

31 'Na nu pa e Jesús o xõcü c'o doce o̱ discípulo, o ñatsjëji o xipjiji:

—Ya rrã mö a ma a Jerusalén. Ra zädä texe c'o o dyopjü c'o profeta c'ü rá sufregö nutscö rvá ẽjẽ cja Mizhocjimi.

32 Ra nzhögügöji cja o̱ dyë c'o dya menzumü a Israel, me ra tsjacüji burla ra zoxcüji. Y pje c'o me nde ra tsjacüji.

33 Ra mbäräzüji ra mbötcüji. Nuc'ua c'ü na jñi nu pa, rá tetcjö rá bübütjo na yeje, eñe e Jesús.

34 C'o doce discípulo, dya mbãrãji c'o jña. Dya mi unüji ngüenda c'ü ja rvá zädä c'ü ro sufre e Jesús. Dya be mi ch'unü ro mbãrãji.

Jesús sana a un ciego de Jericó

35 E Jesús 'ma ya mi ngue ro zät'äji a Jericó c'o o̱ discípulo, nu cja c'e 'ñiji mi junrü 'na bëzo c'ü mi ngorö. Mi örü o merio.

36 'Ma mü o dyärä mi cjogü na puncjü o nte, o tsja t'önü pje mi cja c'o nte c'o mi cjogü.

37 O xipjiji:

—Cjogü e Jesús nu menzumü a Nazaret, embeji c'ü.

38 Nuc'ua c'e bëzo o ña c'ua na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e Jesús o̱ mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

39 C'o nte c'o mi ot'ü a xo'ñi o huënch'iji c'ua c'e bëzo o xipjiji c'ü ro ngo't'ü o̱ ne. Pero nuc'ü, xenda go mapjü na jens'e:

—Nu'tsc'e o̱ mboxbëchets'ü e David, juentsquegö.

40 Nuc'ua e Jesús o böbü c'ua o mama:

—Siji ga 'ñecjua ne bëzo.

Nuc'ua 'ma mü o zät'ä, o dyönü e Jesús o xipji c'e bëzo:

41 —¿Pje i̱n ne rá cja'c'ü?

O ndünrü c'e bëzo o mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí ne c'ü rí xocüzü ín chö rá janda.

42 E Jesús o xipji c'ua:

—Jñandague. Ró jocüts'ü na ngue i̱ creozü.

43 Jo ni zätä c'ua o̱ ndö o jñanda. Cjanu o möji c'ua e Jesús. Y o unü 'na pöjö Mizhocjimi. C'o nte 'ma mü o jñandaji o jogü c'e bëzo, o mamaji:

—Me na jo Mizhocjimi, eñeji.

19

Jesús y Zaqueo

1 E Jesús 'ñe c'o mi pöji, o zät'äji a Jericó o cjogüji cja c'e jñiñi.

2 Mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi chjü Zaqueo c'ü mi jefe cja c'o mi cobra o contribución. Nuc'ü, mi rico c'ü.

3 E Zaqueo, 'ma mü o dyärä o cjogü e Jesús cja c'e jñiñi, mi jodü ja rvá jñanda. Pero dya mi sö, na ngue mi pöji e Jesús na puncjü o nte, 'ñe dya ma ndã e Zaqueo.

4 Nuc'ua o ot'ü a xo'ñi o ma ndes'e cja 'na za'a c'ü mi chjü sicómoro. O ndes'e nu, ngue c'ua ro jñanda e Jesús. Na ngue je ro cjogü nu e Jesús 'ñe c'o mi pöji.

5 Nuc'ua 'ma mü o cjogü e
Jesús a ngua c'e za'a, o nä's'ä
c'ua o xipji:

—Zaqueo, dyagü na zëzhi.
Na ngue rá oxü cja in
nzungue dya, eñe.

6 Nuc'ua e Zaqueo ixco
dagü c'ua. Me co mäjä va
mëvi e Jesús cja ngumü.

7 C'o nte 'ma mü o jñandaji
c'o, me mi tsjojne ma zo'büji
e Jesús mi mamaji c'ü vi ma
oxü e Jesús cja ngumü 'na
bëzo c'ü ma s'o.

8 'Ma mi cãrãji cja c'e
ngumü, o böbü e Zaqueo o
xipji e Jesús c'ü ín Jmugöji:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö,
bübü c'ü ni jyodü rá xi'tsc'ö.
C'o rí pë's'i, rá unügö nde, yo
dya pje pë's'i. 'Ma ró cjopcö
rvá cobra, rá nzhopcö xe 'na
nziyo c'ü ró cjopcö.

9 O mama c'ua e Jesús:

—Nudya o jogü o̱ mü'bü ne
bëzo 'ñe yo cãrã o̱ ngumü.
Ixna cjuana mboxbëche dya
nu, cja e Abraham.

10 C'ü rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ngue c'ü rá jodü
c'o cja na s'o, ngue c'ua rá
emeji libre cja c'o na s'o. 'Ma
jiyö, ra bëzhiji.

El ejemplo de las diez monedas

11 C'o nte xe mi cjijñiji c'o
jña c'o vi xipjiji e Zaqueo.
Mi unüji ts'ë ngüenda e
Jesús mi ngueje c'ü vi 'ñeme
Mizhocjimi ro 'ñe manda. Na
ngue c'ü ya mi ngue ro zät'äji
a Jerusalén, mi pëzhiji c'ü ya
mi ngue ro manda e Jesús.
Nguec'ua e Jesús xe go ña o
xipjiji 'na jña c'ü rví unüji o
ngüenda c'ü dya be ro manda.

12 O mama:

—'Naja rey mi 'ñeje 'na t'i.
C'e t'i ya mi ngue ro ma cja 'na
país c'ü ma jẽ, je ro ch'unü nu
c'e poder c'ü ro manda. Jo rrũ
nzhogü ro ẽ manda.

13 Ante c'ü ro ma, o ma't'ü
diez c'o o̱ mbëpji, cjanu o
unüji 'na merio c'ü me ni
muvi nzi 'naji. Cjanu o xipjiji:
“Rí pëpjiji co yo merio, ngue
c'ua 'ma rá nzhogö, ya rguí
ndõjõ”, embeji c'o mbëpji.
Cjanu o ma c'ua.

14 C'o o̱ menzumü c'e t'i, mi
nuji na ü c'ü. Nguec'ua va
ndäji c'o xo ro ma'a nu ja ro
ma c'e t'i, ro mamaji: “Dya rí
negöjme ra mandazüjme nu”,
ro 'ñeñe c'o ro ma zogü 'na jña.

15 Pero o ch'unü poder c'e
t'i ro manda. Nuc'ua 'ma mü
o nzhogü, o manda o zojnüji
c'ua c'o mbëpji c'o vi unü o
merio, ngue c'ua ro mbãrã ja
nzi vi ndõ nzi 'na c'o.

16 O ẽjẽ c'ua 'naja mbëpji
o mama: “Nu'tsc'e ín
Jmuts'ügö, i̱ socüzü 'na merio
c'ü me mi muvi. Xo va ẽcjuã
yo xe 'na dyëch'a merio yo ró
tõcjö”, eñe.

17 Angueze o xipji: “Me na
jo ga mbëpjits'ü. I̱ tsjacjuana
i̱ tsjague na jo c'o ts'ëtjo c'o ró
socüts'ügö. Nudya rá da'c'ü rí
mandague cja dyëch'a jñiñi”,
eñe c'e t'i c'ü ya mi rey.

18 O ẽjẽ c'ü 'naja mbëpji
o mama: “Nu'tsc'e ín
Jmuts'ügö, i̱ socüzü 'na merio
c'ü me mi muvi. Nudya xo va
ẽcjuã yo xe 'na tsi'ch'a merio
yo ró tõgö”, eñe.

19 O ndünrü c'ua c'e rey o
xipji: “Nu'tsc'e rá da'c'ü rí
mandague tsi'ch'a jñiñi.”
20 O ẽjẽ c'ua c'ü 'naja
mbëpji o mama: “Nu'tsc'e
ín Jmuts'ügö, bübü c'ua nu
in merio. Ró pös'ü cja 'na
ts'imbayo ró pë's'i na jo.
21 Ró sũgö ró mama, zö rá
pëpcjö na zëzhi, pero pje ra
dyeje c'o, ró eñegö. Na ngue
nu'tsc'e in dacüjme o bëpji
c'o na jyü. Zö rí pë'pc'ijme,
ngue'tsc'e in cjapü in tsjacje
yo rí tõgöjme. Zö nguetscöjme
rí podüjme c'o in nzhëxügue
'ñe rí cjajme texe, ngue in
ch'ujmügue nu ja üt'üji c'o
ndëxü”, eñe c'e mbëpji.
22 O ndünrü c'ua c'e
rey o xipji: “Na s'o ga
mbëpjits'ügue. Na ngue c'o
in mangue, ixi 'ñetsetjo c'ü na
s'o ga mbëpjits'ügue. Nu'tsc'e
in pãrãgue c'ü rí da'c'öji o
bëpji c'o na jyü, 'ñe rí cjapü ín
tsjacjö c'o in pëpjigueji, 'ñe je
ngue ín ch'ujmügö nu ja üt'üji
c'o ndëxü c'o in podügueji cja
ín juancjö.
23 Maco in pãrãgue yo,
¿jenga dya i mague cja banco
ri ma sogü nu, nu ín meriogö?
'Ma rva cjanu, 'ma ro ẽcjö, ro
dyacöji ne merio, 'ñe c'o ya rví
ndõjõ nu”, embe.
24 O sido o ña c'e rey o xipji
c'o mi cãrã nu: “Jñünbüji ne
merio ne bëzo, unüji nu o
ndõjõ 'na dyëch'a merio.”
25 Anguezeji o xipjiji:
“Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme,
maco ya jün dyëch'a merio.”
26 O mama c'ua c'e rey: “Rí
xi'tsc'öji, c'o ch'unü pje rguí
pëpjiji, 'ma ra ndõji, xe ra
ch'unü 'ma c'o. Pero 'ma dya
ra pëpjiji c'o vi ch'unüji ra
ndõji, nu'ma, ra jñünbüji 'ma
c'o vi ch'unüji.
27 C'o nte c'o nugü na ü,
c'o dya go ne c'ü ro mandagö
anguezeji, ma siji a 'ñecjua c'o,
rí pö't'üji cja ín jmigö c'o”, eñe
c'e rey.

Jesús entra en Jerusalén

28 Nuc'ua e Jesús 'ma mü
o nguarü o mama c'o jña, go
sido go ndëpi c'e 'ñiji c'ü mi
ma a Jerusalén, mi pöji co c'o
o̱ discípulo.
29 'Ma ya mi ngue ro zät'äji
a Betfagé 'ñeje a Betania cja
c'e t'eje c'ü ni chjũ Olivos, o
ma't'ü c'ua yeje c'o o̱ discípulo.
30 Cjanu o xipjivi:
—Mëvi cja ne jñiñi nu bübü
a ma a xo'ñi. 'Ma rí sät'ävi
nu, rí chöt'üvi 'na ts'iburru
c'ü 'nünt'ü, nu c'ü dya cjó be
chägä. Rí xäpcävi, cja rrĩ sijivi.
31 'Ma cjó c'o ra dyönnc'üvi:
“¿Jenga in xäpcävi ne burru?”,
ra 'ñents'evi, nu'ma, rí xipjivi
a cjava: “Ngue c'ü ín Jmugöji
c'ü ni jyodü”, rí 'ñembevi c'o.
32 O ma c'ua c'o yeje o ma
chöt'üvi ja c'o nzi va mama e
Jesús.
33 'Ma ma xäpcävi c'e
ts'iburru, cjanu o mama
c'ua c'o mi ngue o̱ cjaja c'e
ts'iburru o xipjivi:
—¿Jenga in xäpcävi ne
ts'iburru?
34 Anguezevi o mamavi:
—Ngueje c'ü ín Jmugöji c'ü
ni jyodü.
35 Nuc'ua 'ma mü o nguarü
o xäpcävi, cjanu o sinpivi c'ua

e Jesús. Cjanu o ts'o's'üvi c'o
mi tëjëvi, cjanu o ngãsp'ãvi c'e
ts'iburru. Cjanu o 'ñes'evi c'ua
e Jesús.
36 Nu ja mi pa e Jesús, c'o nte
xo mi c'o's'üji c'o mi tëji, cja
ma xĩ'p'ĩji cja c'e 'ñiji.
37 'Ma ya mi ngue ro zät'äji
cja c'e t'eje c'ü ni chjũ Olivos,
nza texe c'o nte c'o mi pöji e
Jesús o mäji o mapjüji c'ua na
jens'e o mamaji:
—Me na jo Mizhocjimi, me
na nojo yo o dyacöji ró jan-
daji.
38 Me na jo nu va ẽjẽ nu o
'ñeme Mizhocjimi ra manda.
Ya dyacöji Mizhocjimi c'ü rá
pötca mäpäji angueze, dya
pje rá mbeñeji; me na nojo
Mizhocjimi, eñe c'o nte.
39 Nuc'ua c'o ja nzi fariseo
c'o mi dyoji c'o nte, o mamaji
o xipjiji e Jesús:
—Xöpüte, huënch'i yo nte yo
in pöcjeji, xipji ra ngo't'ü o
neji.
40 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Rí xi'tsc'öji, 'ma dya ra
mapjü yo, ra mapjü yo ndojo.
41 Nuc'ua 'ma ya mi ngue
ro zät'äji, 'ma mü o jñanda e
Jesús c'e jñiñi a Jerusalén, o
huë'ë na ngue ja ma cja c'o mi
menzumü nu.
42 O mama:
—Quera ri unnc'eji
ngüenda c'o mi xi'tsc'öji.
Nu'ma, ri salvagueji 'ma.
Pero ya tsot'ü in chögueji.
43 Ngue c'ua ra zädä c'o
pa 'ma ra ẽjẽ c'o nuc'üji na
ü ra 'ñe dyö'büji o sanja ra
mundoji c'e jõmü, ra ngãrãji
texe lado cja in jñiñigueji.
Nguec'ua dya ra sö rí pedyeji,
dya xo ra sö cjó ra cjogü ra 'ñe
mböxc'üji.
44 Ra yä'tc'äji nin jñiñigueji;
dya ra nguejme ne ri 'na
ndojo a xes'e cja c'ü nín min-
dojovi. Y ra mbö'tc'üji. Na
ngue dya i tsjapüji ngüenda
nu nu o 'ñeme Mizhocjimi ro
ẽ 'ñempc'eji libre.

Jesús purifica el templo

45 Nuc'ua cjanu o cjogü a
mbo cja c'e templo. Cjanu o
pjongü c'o pje mi pö'ö cja c'e
templo, 'ñe c'o pje mi tõmü.
46 O xipjiji:
—Ya t'opjü a cjava: "Nín
nzungö ngue 'na ngumü c'ua
ja ra dyötüji Mizhocjimi", eñe
o jña Mizhocjimi. Nu'tsc'eji
na cjapcütjoji nín nzungö nza
cja 'ma ri ngue o ngumü o
mbẽ'ẽ c'ua ja tsjõji, embeji c'o.
47 Nuc'ua pama mi pa cja
c'e templo mi xöpü c'o nte. C'o
ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o
ley Mizhocjimi, 'ñe c'o 'ñaja c'o
mi pjëzhi na nojo, mi jodü ja
rvá mbö't'üji e Jesús.
48 Dya mi töt'üji ja rvá ts-
japüji, na ngue texe c'o nte me
mi mä ma dyäräji c'o jña c'o
mi mama e Jesús.

20

La autoridad de Jesús

1 'Na nu pa, e Jesús mi xöpü
c'o nte nu cja c'e templo mi
xipjiji c'ü mi jyodü ro unü o
mü'büji Mizhocjimi na ngue
ngueje c'ü manda. O säjä
c'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o
mi xöpü o ley Mizhocjimi 'ñe
c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo.
2 O dyönüji e Jesús:

—Nu'tsc'e rí xitscöjme pje pjë'tsc'e c'ü i̱ṉ cjague yo. ¿Cjó ngue c'ü o 'ñempc'e rí tsjague yo?

3 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—Xo rá önnc'ügöji 'na t'önü c'ü rí xitscöji dya.

4 ¿Cjó 'ñeme e Juan ro jichi yo nte? ¿Cjo ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, o ngueje yo nte?, embeji.

5 Anguezeji pötü va mamatsjëji c'ua:

—'Ma rá mamaji ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñeme, ra xitscöji: "¿Jenga dya i̱ creoji 'ma c'ü mi xi'ts'iji e Juan?", ra 'ñenzgöji.

6 'Ma rá mamaji c'ü ngueje yo nte c'o o 'ñeme, ra pjacüji o ndojo yo nte. Na ngue cjapüji c'ü mi profeta e Juan, eñeji.

7 Cjanu o ndünrüji c'ua o mamaji c'ü dya mi pãrãji cjó ngue c'ü vi 'ñeme e Juan.

8 Nuc'ua e Jesús o mama o xipjiji:

—Dya xo rá xi'tsc'öji pje pjëtscö nguec'ua rí cjagö yo.

El ejemplo de los trabajadores malvados

9 Nuc'ua e Jesús cjanu o zopjü c'o nte, o xipjiji 'na ejemplo:

—Bübü 'na bëzo c'ü tjë 'na juajma. O ngant'a o uva cja c'ü o̱ juajma. Cjanu o unü c'ua media c'o ro mbëpi c'o uva. Cjanu o ma c'ua na jẽ; o mezhe c'ua.

10 Nuc'ua 'ma ya mi ngue ro jogü c'o uva, cjanu o tsja c'e lamu o ndäjä 'naja o̱ mbëpji o ma'a ja c'o ma cja'a c'o uva, ngue c'ua ro unüji c'o uva c'o mi toca. Nu c'o pëpi c'o uva, o mbäräji na puncjü c'e mbëpji c'ü cja vi säjä, cjanu o pjongüji, dya pje unüji.

11 Nuc'ua c'e lamu o ndäjä c'ua c'ü 'naja o̱ mbëpji. 'Ma o zät'ä nu ja pëpiji c'o uva, xo mbäräji c'ü, me go mbãtãji. Cjanu o pjongüji, dya pje unüji.

12 Nuc'ua c'e lamu cjanu o ndäjä c'ua c'ü 'naja o̱ mbëpji. Nuc'ü, o xo'tp'üji o̱ cji, cjanu o pjongüji.

13 'Nuc'ua c'ü o̱ cjaja c'o uva o mama: "¿Ja rga cjapügö dya? C'ü rá cjagö, rá täjä nu ín ch'igö nu me rí negö. Xa'ma ra respetaoji nu", eñe.

14 C'o pëpi c'o uva, 'ma mü o jñandaji ma ẽjẽ c'e t'i, o pötü va mamaji c'ua: "Nujnu, ngueje nu ra zopcüji ne huerta ra tsjapü o̱ cjaja. Mö rá pö't'üji ngue c'ua rá cjapcöji ín tsjacjöji ne huerta", eñeji.

15 Nuc'ua cjanu o ma pjongüji c'e t'i cja c'e huerta, cjanu o mbö't'üji. Ya nguarü ne ejemplo. ¿Cjo i̱ṉ pãrãgueji pje ra tsja dya c'e lamu? ¿Pje ra tsjapü c'o pëpi c'o uva?

16 C'ü ra tsja, ra ẽjẽ ra ẽ mbö't'ü c'o pëpi c'o uva. Nuc'ua cja rrũ unü o media c'o 'ñaja nte ra mbëpi c'o uva.

C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xopü o̱ ley Mizhocjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo, 'ma mü o dyäräji, o mamaji:

—Dya ra jyëzi Mizhocjimi ra zädä c'ua ja nzi vi mangue.

17 Nuc'ua e Jesús o jñandbaji na jo o̱ jmiji, o xipjiji:

—¿Jenga i̱n mangueji c'ü dya ra zädä? Maco xo t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava:

Nu c'e ndojo c'ü dya go ne
c'o mi jäbä c'e ngumü,
ngue c'ü ot'ü ya jñumüji
dya a squina c'ü, eñe.

18 C'o ra pjeñe cja c'e ndojo, ixta 'huagü na jo c'o. Y 'ma ra ẽjẽ c'e ndojo ra 'ñe zë'bi 'na nte, ixta nzhench'e 'ma c'e nte, embeji c'o.

El asunto de los impuestos

19 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi, mi jodüji ja rvá sö ro zürüji e Jesús. Na ngue 'ma mü o mama e Jesús c'e jña, o mbãrãji c'ü mi nguetsjë anguezeji vi jyëtsiji c'o mi pëpi c'o uva. Pero dya zürüji na ngue mi sũji c'o nte.

20 C'ü o tsjaji, o xipjiji ja nzi c'o o̱ dyoji ro ma chëzhiji cja c'o nte c'o mi xöpü e Jesús, ro ma tsjapüji t'önü e Jesús. Xa'ma pje c'o ro mama angueze, ngue c'ua ro sö ro ngöt'üji cja c'e gobernador. Pero ro tsjapüji c'ü mi ne ro mbãrãji.

21 O mama c'ua anguezeji o xipjiji e Jesús:

—Nu'tsc'e xöpüte, rí pãrãgöjme c'ü i̱n mamague c'o na jo, 'ñe i̱n xöpügue na jo yo nte. I̱n xipji c'ü na cjuana yo nte, zö pjëzhiji zö dya pje pjëzhiji. Xo rí pãrãgöjme c'ü i̱n xöpügue c'ü na cjuana ja ga cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi.

22 Xitscöjme pje mama o̱ ley Mizhocjimi. ¿Cjo na jo rá cjõt'üji o contribución c'ü örü e rey César o jiyö?, eñeji.

23 E Jesús mi pãrã c'o na s'o c'o mi cjijñiji; nguec'ua va xipjiji:

—¿Jenga chaque va 'ñe önngüji?

24 Jítsiji 'na merio.

O jíchiji c'ua 'na merio. O mama c'ua e Jesús:

—¿Cjó o̱ ñi nu cuat'ü ne merio 'ñe cjó o̱ tjũ nu juns'ü?

O ndünrüji c'ua o mamaji:

—Ngueje e César.

25 O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji:

—C'ü toca e César, rí unüji e César. C'ü toca Mizhocjimi, rí unüji Mizhocjimi, eñe e Jesús.

26 Na jo va ndünrü e Jesús, y vi dyärä c'o nte c'o ma puncjü. Nguec'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o xöpüte, dya sö pje ro chö'tp'üji angueze. O unüji ngüenda c'ü me na jo va ndünrü. O nguijñiji c'ua:

—Nunca rí ärägöji c'ü ri ña a cjanu 'na nte, eñeji.

Y dya cja pje dyönüji.

La pregunta sobre la resurrección

27 C'e partido c'ü mi xiji saduceo mi mamaji c'ü dya ra sö ra te yo añima. O säjä c'ua ja nzi anguezeji cja e Jesús o xipjiji:

28 —Xöpüte, e Moisés o dyopjü cja ín leygöji, 'ma cjó c'o ra ndũ, 'ma dya be 'ñejui t'i c'ü nu su, nu'ma, c'ü nu su ra chjüntüvi 'ma c'ü 'naja o̱ cjuarma c'e bëzo c'ü ya ndũ. Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi ndũ, je ngue o̱ tjũ c'ü ra jñusp'üvi c'e t'i c'ü ot'ü ra jmus'ü.

29 Nuzgöjme, mi bübüzgöjme
siete bëzo c'o mi cjuarmaji.
'Naja anguezeji o chjüntü
pero o ndũ, dya 'ñejui t'i c'ü
nu su.
30 Nuc'ua c'ü na yeje o̱
cjuarma xo chjüntüvi c'e
ndixũ. Xo ndũtjo, dya 'ñejui
t'i.
31 Je xo va cjatjonu c'ü na
jñi, hasta o llega nza sieteji. O
chjüntüvi c'e ndixũ nza texeji.
Y o ndũji, dya 'ñeji t'i.
32 Cjanu o ndũ c'ua c'e
ndixũ.
33 'Ma ra te c'o añima ja c'o
nzi gui mangue, ¿cjó ngue c'ü
ra tsjapü nu su c'e ndixũ? Na
ngue nza sieteji nde go tsjapü
o̱ suji, eñe c'o saduceo.
34 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Yo nte cja ne xoñijõmü
chjüntüji. Xo 'ñe c'o o̱ t'iji
chjüntpüji.
35 Yo nte, dya texeji ra teji
ra ma ngãrãji a jens'e; nguex-
tjo c'o ya rguí jogü cja jmi
Mizhocjimi. 'Ma ra te c'o,
dya ra chjüntüji, dya cjó xo ra
chjüntpüji.
36 Na ngue dya cja ra
ndũji. Nguec'ua ri chjëntjui
c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o
dya chjüntü ni ri tũ. Y ri
chjëntjui nza cja Mizhocjimi,
na ngue ya rguí tetjoji ya rguí
büütjoji na yeje.
37 Ixi 'ñetsetjo cja o̱ jña
Mizhocjimi c'o o dyopjü e
Moisés, c'ü ra te c'o añima.
Ngue cja c'e pasaje nu ja
mama c'ü mi tjë c'e bidyi.
O dyopjü ja va mama
Mizhocjimi. O mama a
cjava: "Ngue o̱ Mizhocjimizü
e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e
Jacob", eñe Mizhocjimi cja c'o
o̱ dyopjü e Moisés.
38 Mizhocjimi dya ngue o̱
Mizhocjimi c'o añima, ngue o̱
Mizhocjimi c'o büütjo. Ngue
c'ua ixi 'ñetsetjo, zö ya ndũ e
Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Ja-
cob, pero büütjoji y ra tetjoji,
eñe e Jesús.
39 Nuc'ua ja nzi c'o fariseo o
xipjiji c'ua e Jesús:
—Xöpüte, me na jo gui
mangue, embeji.
40 Dya cjó cja rezga pje xe ro
dyönü e Jesús.

¿De quién es hijo el Cristo?

41 O mama c'ua e Jesús o
xipjiji:
—C'o xöpü o̱ ley Mizhocjimi
mamaji e Cristo ri mboxbëche
cja e David.
42 Maco nguetsjë e David o
dyopjü a cjava cja Salmo:
Mizhocjimi o zopjü c'ü ín
Jmugö o xipji:
"Mimi cja ín jodyëgö.
43 Rí da'c'ü rí mandague
hasta 'ma cja rí chõpü
yo nuc'ü na ü", eñe
Mizhocjimi cja c'o o
dyopjü e David.
44 E David o nädä e Cristo
o mama: "Ngue ín Jmugö",
eñe. ¿Pje ne ra mama c'ü
ri mboxbëche e Cristo cja e
David 'ñe c'ü xo ri ngue o̱
Jmu?, eñe e Jesús va xipji c'o
nte.

Jesús acusa a los maestros de la ley

45 Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o
o̱ discípulo; ma dyärä c'o nte.
46 O xipjiji:

—Rí pjötpüji ngüenda cja yo xöpü o̱ ley Mizhocjimi. Anguezeji cjapüji na noji ga nzhodüji na maja o̱ bituji. Me xo neji cjó ra mbësp'iji t'ecjañõmü rgá zenguaji cja o chõjmü. 'Ma pöji cja nintsjimi, me juajnüji o lugar c'o na jo ja ra mimiji, ngue c'ua yo nte ra jñandaji anguezeji ra mamaji me na joji. Y 'ma go tsjaji o mbaxua, me xo juajnüji o lugar c'o me na jo.

47 Anguezeji jünbüji c'o pë's'i yo ndixũ yo ya ndũ nu xĩra. Pero me cjapüji na joji; me mezhe ga dyötüji Mizhocjimi. Na ngue c'ü ni tsjaji c'o na s'o, Mizhocjimi ra tsjapü xenda ra sufreji que na ngue 'ma dya ri xöpüteji.

21

La ofrenda de la viuda pobre

1 Nuc'ua e Jesús o jñanda c'o rico mi junt'ü o̱ merioji cja c'e caja nu ja mi mbeñeji Mizhocjimi.

2 Xo jñanda o ẽjẽ 'na ndixũ c'ü mi pöbre c'ü ya vi ndũ nu xĩra, o 'ñe jñunt'ü yeje merio c'o dya nda mi muvi.

3 O mama c'ua e Jesús:

—Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. C'o yeje merio c'o o jñunt'ü ne ndixũ nu pöbre, xenda ni muvi a jmi Mizhocjimi que na ngue c'o o jñunt'ü yo 'ñaja.

4 Yo rico o mbeñeji Mizhocjimi o unüji c'o vi mboncjü. Nu ne ndixũ o unü texe c'o mi jün c'o rví ma ndõmü c'ü ro zi, eñe.

Jesús dice que el templo será destruido

5 Mi bübü ja nzi c'o o mama ja ma cja c'e templo. O mamaji c'ü me ma zö c'o ndojo c'o vi dyät'äji c'ü; me xo ma zö c'o mi dornao c'e templo c'o vi unü c'o nte. O mama c'ua e Jesús:

6 —Nujyo i̱ṉ jandaji, ra zädä c'o pa 'ma dya cja ra jyäns'ä yeje ndojo c'o dya ra yät'ä.

Señales antes del fin

7 O mamaji c'ua:

—Xöpüte, ¿jinguã ra zädä yo? ¿Pje ma señal c'ü rá jandajme ngue c'ua rá pãrãjme 'ma ya ri ngue ra zädä yo?

8 O ndünrü c'ua e Jesús:

—Pjötpüji ngüenda c'ü dya rí creogueji c'o ra 'ñe dyon'c'üji. Ra ẽjẽ na puncjü c'o ra jñüncügö ín chjũ, ra mamaji ngueje Cristo anguezeji. Y bübü c'o ra mama c'ü ya ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijõmü. Dya rí cheñeji anguezeji.

9 Y rí dyäräji ri cjaji o chũ. Xo ra mbezheji ya ri cjaji o chũ. Dya rí sũgueji, na ngue ni jyodü ra zädä a cjanu. Pero dya be ra nguins'i ne xoñijõmü.

10 O sido o ña e Jesús o xipjiji:

—Yo país ra chũji co yo 'ñaja país. C'o rey ra chũji co c'o 'ñaja rey.

11 Ra mbi na zëzhi ne xoñijõmü. Y na puncjü o jñiñi ja c'o ra sufreji o tjijmi 'ñe na puncjü o jñiñi c'o ra nzhodü

o ngueme c'o me na s'ëzhi.
Ra jñandaji a jens'e c'o nunca
jandaji nguec'ua me ra zũji.

12 ’Ante c'ü ra zädä yo, ra
zü'c'üji yo nte ra tsja'c'üji
c'ü rí sufregueji. Ra zints'iji
cja yo nintsjimi ra jñün'c'üji
ngüenda ra pantc'aji a pjörü.
Y ra zints'iji cja yo rey 'ñe
yo gobernador. Nujyo, ra
tsja'c'üji yo, na ngue c'ü ri
ejmezüji y ri nänngäji ín
chjũgö.

13 'Ma ra zints'iji a cjanu cja
c'o pje pjëzhi, ra sö rí xipjiji ja
ga cjazgö.

14 Ixtí jñunt'ü in mü'büji
c'ü dya ni jyodü rí tsjijñiji
ja rgui chjünrüji, ante c'ü ra
jñün'c'üji ngüenda.

15 Na ngue nutscö rá da'c'üji
o jña c'ü rí mangueji, 'ñe o
pjeñe. Nguec'ua c'o nuc'üji
na ü, dya ra sö pje ra xi'ts'iji.
Dya xo ra sö ra xi'ts'iji: “Dya
cjuana c'ü in mangueji”, ra
'ñents'eji.

16 Bübü 'ma ri ngue nin
tataji 'ñe nin nanaji ra zints'iji
cja c'o pje pjëzhi. Bübü 'ma
ri ngue nin cjuarmaji o ngue
'na in dyocjeji, o ngue 'na c'ü
in jogueji. Bübüts'üji c'o ra
mbö't'üji.

17 Texeji ra nuc'üji na ü, na
ngue nu'tsc'eji ri ejmezüji y ri
nänngäji.

18 Pero dya ra sö pje ra
tsja'c'üji, 'ma dya ra ne
Mizhocjimi, ni ri ngue 'naja
in ñixteji ra ndö'tc'üji.

19 Zö ra tsja'c'üji yo,
pero 'ma rí sido rí 'ñejmeji
Mizhocjimi, rí bübütjogueji
'ma.

20 ’’Ma rí jñandaji c'ü ya
ri cãrã o tropa texe lado
a Jerusalén, ngue 'ma rí
pãrãgueji 'ma c'ü ya ra zädä
ra yä't'äji.

21 'Ma rí jñandaji a cjanu,
nu'tsc'eji ri cãrãji a Judea
rí c'ueñe rí möji cja t'eje.
Nu'tsc'eji ri cãrãji mero a
Jerusalén, rí pedye rí möji.
Nu'tsc'eji ri cãrãji cja in
juancjeji ri pëpjiji, dya cja
rí nzhogüji a Jerusalén; ixtí
möji.

22 C'o pa c'o, yo nte ra
sufreji na ngue c'o na s'o c'o vi
tsjaji. Ra zädä c'o t'opjü o jña
Mizhocjimi.

23 Juejme c'o ri ndunte 'ñe
c'o ri jötü o lëlë c'o pa c'o.
Me ra sufreji va a Judea tex-
eji; Mizhocjimi ra castigao yo
nte.

24 Cãrã c'o ra mbö't'üji co
tjëdyi. Cãrã c'o ra dyëdyiji cja
c'o nan'ño país. C'o dya men-
zumü a Jerusalén, ngueje c'o
ra manda nu, hasta 'ma ra
zädä c'ü ya mama Mizhocjimi
c'ü dya cja ra mandaji.

Cómo vendrá el Hijo del Hombre

25 ’Ra jñandaji c'o nunca
jandaji, na ngue nan'ño rgá
jñetse e jyarü 'ñe e zana 'ñe
yo seje. Y cja ne xoñijõmü me
ra yu'u na jens'e yo mar rgá
pjö's'ü e ndeje. Nguec'ua yo
nte, me ra zũji, dya ra mbãrãji
pje ra tsjaji.

26 Me ra jyoji na ngue c'ü
me ri sũji c'o xe ra zädä. Na
ngue yo bübü a jens'e ra pötü
c'ü dya ri nza cja 'ma ot'ü.

27 Nuc'ua ra jñandgagöji rva
ẽcjö cja ngõmü, ra jñandgöji
c'ü me rrã zëtsi 'ñe rrã zözü.
28 'Ma ra mbürü ra zädä yo,
me rí mäji rgui chepquegöji.
Na ngue dya cja ra mezhe
rá 'ñe empc'öji libre c'o ri
sufregueji.
29 O sido o ña e Jesús o
xipjiji:
—Tsjijñiji ja ga cja c'e za'a
c'ü ni chjũ higo, 'ñe yo pje nde
ma za'a.
30 'Ma in jandaji ya peje o xi,
in pãrãji ya ra ẽjẽ c'o pa 'ma ra
paja ne xoñijõmü.
31 Je xo rga cjatjonu, 'ma
rí jñandaji c'ü ya ra zädä yo
rí xi'tsc'öji, rí pãrãgueji 'ma
c'ü ya rá mandagö nutscö o
'ñevguegö Mizhocjimi.
32 'Dyäräji na jo c'ü rá
xi'tsc'öji dya. C'o ri cãrã c'o
pa c'o, dya ra ndũ texe c'o,
hasta 'ma cja ra zädä texe yo
rí xi'tsc'öji.
33 Ra nguarü e jens'e 'ñe
ne xoñijõmü, pero nín jñagö
nunca ra nguarü nu.
34 'Pjötpüji na puncjü
ngüenda c'ü dya rí mäpäji yo
bübü cja ne xoñijõmü, nza cja
c'o si o t'apjü cja na tĩji. Dya
xo rí mamaji ja rgui chöt'üji
pje rí siji 'ñe pje rí jyeji. 'Ma
rí tsjaji a cjanu, ra meze in
mü'büji. Nguec'ua 'ma ra
zädä c'e pa 'ma rá ẽcjö na yeje,
dya ri tepqueji.
35 'Ma ra ẽjẽ c'e pa, ra sufre
texe yo cãrã cja ne xoñijõmü
c'o dya ri tepque.
36 Nu'tsc'eji rí chepqueji.
Rí sido rí dyötüji Mizhocjimi
ra dya'c'üji rí zëzhgueji, ngue
c'ua dya rí sufreji c'o ra zädä.
Y ngue c'ua 'ma rá ẽcjö na
yeje cja Mizhocjimi, 'ma rá
jün'c'üji ngüenda, dya pje rá
tö'tc'üji.
37 'Ma ndempa e Jesús mi
xöpü cja c'e templo. 'Ma xõmü
mi pedye mi pa oxü cja c'e
t'eje c'ü ni chjũ Olivos.
38 'Ma xõrü, ts'i mi 'ñeje c'o
nte cja c'e templo, ma ẽ ätpäji
o jña.

22

Conspiración para prender a Jesús

1 Ya mi ngue ro zädä c'e
mbaxua c'ü mi chjũ Pascua,
'ma mi siji o tjõmëch' i c'o dya
mi bäns'ä.
2 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o mi
xöpü o ley Mizhocjimi mi ne
ixto mbö't'üji e Jesús. Pero mi
sũji c'o nte. Nguec'ua me mi
jodü ja rvá sö ro mbö't'üji.
3 C'ü dya jo mi dyojui e
Judas Iscariote c'ü mi ngue
'naja c'o doce o discípulo e
Jesús. O 'ñünbü o mü'bü e
Judas.
4 Nuc'ua e Judas o dyätä
c'ü dya jo, o ma cja c'o
ndamböcjimi 'ñe c'o coman-
dante cja c'e templo, o ma
ñaji ja rvá tsja e Judas ngue
c'ua anguezeji ro sö ro zürüji
e Jesús.
5 Anguezeji me co mäji c'ua,
o mamaji c'ü ro ngõ't'üji e Ju-
das.
6 Nuc'ua e Judas o mama
c'ü ro tsja ja c'o nzi va xipjiji.
Nuc'ua mi jodü ja rvá zidyi
anguezeji nu ja c'o ma bübü e
Jesús, ngue c'ua ro sö ro zürüji
e Jesús 'ma dya ri cãrã c'o nte.

La Cena del Señor

7 O zädä c'ua c'e pa 'ma mi
jyodü ro mbö't'üji 'na ts'imë
c'ü ro zaji c'ü rví pjongüji c'e
mbaxua. Xo ro ziji o tjõmëch'i
c'o dya mi bäns'ä. Tsjë'ma mi
cjaji a cjanu.
8 Nuc'ua e Jesús o ma't'ü e
Pedro 'ñe e Juan o xipjivi:
—Mëvi ma dyät'ävi o jñõnü
ngue c'ua rá sũpcöji ne
mbaxua.
9 O ndünrü c'ua anguezevi
o dyönüvi:
—¿Ja ngue c'ua i̱ṉ ne rá
sigöji, ngue c'ua rá ma ät'äbe?
10 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjivi:
—Dyärävi c'ü rí xi'ts'ivi.
'Ma rí sät'ävi cja c'e jñiñi, rí
chjëji 'na bëzo c'ü ri tunü
'na xäjnä o ndeje. Rí möji
angueze, xo rí tsjogüvi cja
c'e ngumü nu ja ra cjogü
angueze.
11 Rí xipjivi c'ua c'e bëzo c'ü
menzumü nu: "C'ü rvá ẽcjõbe,
mama c'e xöpüte rá ẽ xi'ts'ibe,
¿ja büb̈ü c'e cuarto nu ja ra
mimi co c'o o̱ discípulo ra ziji
c'ü rguí zũpüji ne mbaxua?"
Je rga cjanu rgui xipjivi c'e
menzumü.
12 Nuc'ua angueze ra jí'ts'ivi
'na jyäxcumü c'ü na nojo c'ü
ya büb̈ü texe c'o ni jyodü.
Ngueje nu rí dyät'ävi o jñõnü
nu, eñe e Jesús.
13 Anguezevi o mëvi c'ua,
o ma chöt'üvi c'ua ja nzi va
xipjivi. O dyät'ävi c'ua o
jñõnü c'o ro ziji rvá zũpüji c'e
mbaxua.
14 Nuc'ua 'ma mü o zädä c'e
hora c'ü ro ziji c'e jñõnü, o
mimi c'ua e Jesús cja c'e mexa.
Xo 'ñe c'o o̱ discípulo.
15 O mama c'ua e Jesús:
—Me rí negö c'ü 'natjo
c'ua rá siji c'ü rga sũpcöji ne
mbaxua ante c'ü rá sufregö.
16 Rí xi'tsc'öji, dya cja rá
sigö c'ü rga sũpcö ne mbaxua;
ya ra mbötcüji ja c'o nzi ga
mbö't'üji o ts'imë c'o ni zũpüji
ne mbaxua. Nuc'ua, ngueje
nu ja manda Mizhocjimi cja
rá sigöji na yeje 'ma.
17 O ndũ c'ua 'na vaso,
cjanu o unü 'na pöjö
Mizhocjimi. O mama c'ua:
—Chũji nu, rí siji i̱ṉ texeji.
18 Rí xi'tsc'öji, dya cja rá sigö
o̱ ndeje o uva hasta 'ma ra
zädä c'ü rá mandagö nutscö o
'ñevguegö Mizhocjimi, embeji
c'o discípulo.
19 Cjanu o jñü c'ua 'na
tjõmëch'i o unü 'na pöjö
Mizhocjimi. Cjanu o xënbi
c'ua c'o o̱ discípulo, o xipjiji:
—Nujnu ngue ín cuerpogö
nu. Co nín cuerpogö, rá
päjtc'äg̈öji c'ü rvi chũji. Nu na
cjagueji dya, dya rí jyombeñe
rí tsjagueji nu, ngue c'ua rí
mbenzgöji, eñe.
20 Nuc'ua 'ma ya vi nguarü
vi ziji c'e tjõmëch'i, e Jesús xo
ndũ c'e vaso. O yepe o unü
'na pöjö ja c'o nzi va jñü c'e
tjõmëch'i. Cjanu o xipji c'o o̱
discípulo:
—Nujnu ngue ín tsjigö nu.
C'ü rga pjödü ín tsji rá tũgö,
ngue c'ü rgui pãrãgueji c'ü ra
perdonaots'üji Mizhocjimi ja
c'o nzi va mama.
21 'Tsjijñiji c'ü rá xi'tsc'öji.
Nu c'ü ra nzhögügö cja o̱ dyë

yo nte ngue c'ua ra mbötcüji,
ngueje 'naja yo rrã sigöji o
xëdyi.
22 C'ü rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, ngue c'ü ra
mbötcüji ja c'o nzi va mama
Mizhocjimi. Pero juejme ne
bëzo nu ra nzhögügö. Ra
tsjapü Mizhocjimi me ra
sufre nu.
23 Nuc'ua anguezeji pötü va
dyönüji cjó mi ngue anguezeji
c'ü ro tsja a cjanu ro nzhö e
Jesús.

Se discute quién sería el más importante

24 C'e xõmü, c'o discípulo
o zöji o jña cjó mi ngue
anguezeji c'ü ro tsja xo'ñi.
25 Nuc'ua o mama e Jesús o
xipjiji:
—C'o o̱ rey c'o nte c'o dya
ma't'ü Mizhocjimi, me man-
daji yo nte. Me xipjiji c'ü pje
ra tsja yo nte, maco ne c'o rey
c'ü ra xiji me na jonteji.
26 Nu'tsc'eji, dya je rga
cjatsc'eji nu. Büböts'üji
c'o ra ch'unü ra mbëzhiji
na nojo, pero ni jyodü ra
pjösteji nza cja 'na t'i c'ü xe
sëbi. Zö bübütsc'eji c'o ra
mandatsc'eji, pero ni jyodü
ra mböxc'üji nza cja 'ma ri
ngue 'na mbëpji.
27 ¿Ja ngue c'ü mamaji c'ü
xenda na nojo? ¿Cjo ngue c'ü
mimi cja mexa ga zi o xëdyi,
o ngue c'ü sirve o jñõnü?
Ngueje c'ü mimi cja mexa.
Maco rí pjöstegö a ndetsc'eji.
28 ’Zö dya ätcägö yo nte, zö
me nugüji na ü, pero nu'tsc'eji
sido i̱ṉ nzhodüji co nuzgö.
29 Nguec'ua rí da'c'ü rí
mandaji, ja c'o nzi va dyacügö
mi Tatagö.
30 'Ma rá mandagö,
nu'tsc'eji rí mimiji co nuzgö
rá siji o xëdyi. Y rí tsjaji
juesi rí jñünpüji ngüenda c'o
ín menzumüji a Israel c'o tsja
cja c'o doce estado.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

31 Xo mama c'ua e Jesús c'ín
Jmugöji:
—Nu'tsc'e Simón, dyärä na
jo c'ü rí xi'tsc'ö. E Satanás
c'ü dya jo, o ch'unü sjëtsi ra
zöc'üji i̱ṉ texeji. Ne angueze
rí xõgueji co nuzgö rí pjöt'üji,
nza cja ga mböt'ü o paxa 'ma
pitsiji o ndëxü.
32 Nu'tsc'e Simón, rí pãrãgö
ra mezhe 'na ndajme ra
ndõ'c'ü c'ü dya jo. Pero ró
ö'tc'ü Mizhocjimi c'ü rí sido
rí creozügö. 'Ma ra nzhogü
in mü'bügue, rí pjös'ü yo nin
cjuarma xo ra zëzhiji.
33 O ndünrü c'ua e Simón
Pedro o xipji e Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí
bübü dispuesto rá mëgövi, zö
ra pantcavi a pjörü. Xo rí
bübü dispuesto rá tũgö co
nu'tsc'e.
34 E Jesús o xipji:
—Nu'tsc'e Pedro, rí xi'ts'i,
ante c'ü ra huë o tare, ya na
jñi rgui mamague c'ü dya i̱ṉ
pãcãgö.

Se acerca la hora de prueba

35 O sido o ña e Jesús o xipji
c'o discípulo:
—'Ma i̱ möcjeji i̱ ma zopjüji
yo nte, ró xi'tsc'öji c'ü dya i̱

tsanaji o mape, ni xo i̱ jñünüji
o merio. Xo ró xi'tsc'öji c'ü
dya i̱ tsidyiji c'o ri chin'ch'iji.
¿Cjo pje c'o o bë'ts'iji 'ma?
O ndünrü c'ua anguezeji o
mamaji:
—Iyö, dya pje bëtsijme.
36 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Nudya, c'o cãjãts'üji
mape ra ngana c'o. Xo rí
jñünüji o merio. Na ngue dya
cja ra recibidots'üji nza cja
'ma ot'ü. C'o dya jün o tjëdyi,
ra mböji c'ü tëji ra ndõmüji.
37 Na ngue rí xi'ts'iji c'ü
ni jyodü ra zädä o̱ jña
Mizhocjimi c'ü mama a cjava
rá sufregö: "Yo nte ra mamaji
c'ü me na s'o c'ü", eñe. Jã,
ni jyodü ra zädä texe c'ü ya
t'opjü ja rga sufregö.
38 O mama c'ua c'o
discípulo:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme,
bübü va yeje tjëdyi.
O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Na jotjo co nujyo.

Jesús ora en Getsemaní

39 Cjanu o mbedye c'ua e
Jesús o ma cja c'e t'eje c'ü ni
chjũ Olivos, o ma'a ja c'o nzi
ma cja o̱ tjũrü. Xo möji co c'o
o̱ discípulo.
40 'Ma mü o zät'äji cja c'e
t'eje, o mama c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Dyötüji Mizhocjimi c'ü
dya rí dyätäji c'ü dya jo 'ma
ra zöc'üji, embeji c'o.
41 Nuc'ua cjanu o xõgü
co anguezeji, o ma c'ua na
ts'ijẽ, nza cja 'ma ja c'o sobü
'na ndojo 'ma cjó c'o pana.
O ndüñijõmü c'ua va dyötü
Mizhocjimi.
42 O mama:
—Mi Tatats'ügö. 'Ma rí
ñegue, rí ts'a's'ü c'ü dya ra
zädä c'ü rá sufregö. Pero dya
rí tsjague c'ua ja rgá negö;
tsjague c'ua ja nzi gui ñegue,
eñe.
43 O 'ñetse c'ua 'na anxe
c'ü vi 'ñeje a jens'e cja
Mizhocjimi, o 'ñe tsjapü o
zëzhi e Jesús.
44 Me ma sufre e Jesús. Xe
ma ötü Mizhocjimi co texe
o̱ mü'bü. O̱ jenzhe, me ma
puncjü ma mbibi a jõmü nza
cja o cji.
45 Nuc'ua 'ma mü o nguarü
o dyötü Mizhocjimi, o böbü.
Cjanu o ma c'ua nu ja mi bübü
c'o o̱ discípulo. O chöt'üji ma
ĩji, na ngue c'o mi cjijñiji ro
sufre e Jesús.
46 O mama c'ua e Jesús o
xipjiji:
—¿Jenga i̱ṉ ĩcjeji? Rí ñangaji
rí dyötüji Mizhocjimi, ngue
c'ua dya rí dyätäji c'ü dya jo,
'ma ra zöc'üji.

Llevan preso a Jesús

47 'Ma xe ma ña e Jesús, o
säjä c'ua na puncjü o nte. Mi
ot'ü a xo'ñi c'ü mi chjũ e Judas
c'ü mi ngueje 'naja c'o doce
discípulo. Cjanu o chëzhi c'ua
cja e Jesús cjanu o zü'tp'ü o̱
jmi.
48 Nuc'ua e Jesús o xipji:
—Nu'tsc'e Judas. Rvá ẽcjö
cja Mizhocjimi. Maco va ẽ
sütcü ín jmi ngue c'ua yo va
dyocjeji ra mbãcöji nguetscö
e Jesús, ngue c'ua ra zinzgöji.

49 C'o mi dyoji e Jesús, 'ma
mü o jñandaji c'ü ya ro zidyiji
e Jesús, o xipjiji c'ua:
—¿Cjo na jo rá ya'büjme co
tjëdyi yo?
50 Cjanu o tsja c'ua 'na c'o
discípulo o ya'bü 'na tjëdyi
'naja c'o o̱ mbëpji c'ü mi mero
ndamböcjimi, o jñüpcü o̱ ngõ
cja o̱ jodyë.
51 O ndünrü c'ua e Jesús o
mama:
—Iyö. Jyëziji ra tsjacüji c'ua
ja c'o nzi ga neji, embeji c'o
discípulo.
Nuc'ua e Jesús o jopcü c'ua
c'ü o̱ ngõ c'e mbëpji.
52 Nuc'ua e Jesús cjanu o
zopjü c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o
comandante cja c'e templo,
'ñe c'o 'ñaja c'o pje mi pjëzhi c'o
vi 'ñe zidyi e Jesús, o xipjiji:
—¿Jenga i̱n cjagueji a cjanu?
I̱ pedyeji cja c'in jñiñiji va ẽ
sücöji nza cja 'ma ri nguezgö
'na mbẽ, va jünji in chjëdyiji
'ñe in ngarroteji.
53 Pama mi bünc'öji co
nu'tsc'eji cja c'e templo, maco
dya mi sücügöji 'ma. Pero
nudya, ngue ne hora nu
ya ch'a'c'üji rí tsjacöji yo.
Ngue ne hora nu ya ch'unü
e Satanás c'ü dya jo, ra tsja ja
c'o nzi ga ne.

Pedro niega conocer a Jesús

54 Nuc'ua anguezeji o
pënch'iji e Jesús, cjanu o
zidyiji cja o̱ ngumü c'ü mi
mero ndamböcjimi. 'Ma ya mi
möji, e Pedro mi bëpjatjo na jẽ
cja e Jesús.
55 'Ma mü o zät'äji, o 'ñõrüji
c'ua 'na sivi a nde cja c'e tji, o
mimiji c'ua o pa't'üji. E Pedro
xo mimi co anguezeji.
56 'Na ndixũ c'ü mi mbëpite
nu, o jñandaji e Pedro mi
junrü cja o̱ jya's'ü c'e sivi. O
nguin'chp'i c'ua o̱ jmi, cjanu o
mama:
—Nujnu, nde mi dyoji e
Jesús.
57 O ngädä c'ua e Pedro o
mama:
—Dya rí pãrãgö nu.
58 Dya mezhe c'ua, c'ü 'naja
nte o jñanda mi junrü nu e
Pedro, cjanu o xipji:
—Xo ngue'tsc'e 'naja c'o
nde mi dyoji e Jesús.
O mama c'ua e Pedro:
—Nu'tsc'e bëzo, dya
nguetscö.
59 O mezhe c'ua 'na hora,
cjanu o mama c'ua c'ü 'naja:
—Na cjuana rí pãrãgö, ne
bëzo nu, nde mi dyoji e Jesús.
Xo menzumü a Galilea nu.
60 O mama c'ua e Pedro:
—Nu'tsc'e bëzo, dya rí
pãrãgö c'ü i̱n mangue.
Nuc'ua 'ma mi ña e Pedro,
cjanu o huë c'ua 'na tare.
61 Nuc'ua e Jesús c'ü ín
Jmugöji o jñandaji e Pedro.
Nuc'ua e Pedro o mbeñe c'o
jña c'o vi xipji c'ín Jmugöji:
"Ante c'ü ra huë o tare, ya na
jñi rgui mamague c'ü dya i̱n
pãcãgö", vi 'ñeñe.
62 Nuc'ua e Pedro o mbedye
a tji, me go huë co texe o̱
mü'bü.

Se burlan de Jesús

63 C'o bëzo c'o mi pjörü e
Jesús, me mi cjapüji burla e
Jesús, y mi päräji.
64 Cjanu o ngo'tp'üji o̱ ndö
co 'na ts'imbayo. Cjanu o
ya'büji o̱ jmi, o xipjiji:

—'Ma o 'ñempc'e Mizhocjimi,
mamague cjó ngue c'ü o
mbäräts'ü, embeji.
65 Y pje c'o nde mi xipjiji ma
zadüji.

Jesús delante de la Junta Suprema

66 Nuc'ua 'ma ya mü o
jyans'ü, o jmurü c'ua c'o tita
c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi,
'ñe c'o ndamböcjimi, 'ñe c'o
mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi. O
zidyiji c'ua e Jesús nu ja ro
jñünpüji ngüenda. O jñünpüji
c'ua ngüenda o xipjiji:
67 —¿Cjo ngue'tsc'e e Cristo?
Xitsijme.
O ndünrü c'ua angueze o
xipjiji:
—Zö ro xi'ts'iji, pero dya i̱n
creozüji.
68 Nu 'ma xo ro önnc'ügöji,
dya xo ri chjünrügueji. Dya xo
ri xäcäzüji.
69 Nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi, dya ra mezhe
rá ma mimi cja o̱ jodyë
Mizhocjimi c'ü me na zëzhi.
70 Texeji o mamaji c'ua:
—¿Cjo ngue'tsc'e o̱ T'its'ü
Mizhocjimi 'ma?
O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Jã, nguezgö c'ua ja vi
mangueji.
71 Anguezeji o mamaji c'ua:
—¿Pje xe ni jyodü o testigo? Nuzgötsjëji ró äräji c'o o
mama.

23

Jesús ante Pilato

1 Cjanu o böbüji c'ua texeji,
cjanu o zidyiji c'ua e Jesús cja
e Pilato.
2 O mbürü o xipjiji e Pilato
c'ü vi tsja na s'o e Jesús, o
mamaji:
—Nu ne bëzo nu, ró
tö'tp'üjme mi onpü yo ín
menzumügöjme, mi xipjiji
c'ü dya cja ra dyätäji c'ü in
gobiernogue. Mama c'ü dya
rá cjõ't'üjme o contribución e
César. Xo mama c'ü nguetsjë
angueze e Cristo c'ü te'be yo
nte ra manda.
3 O mama c'ua e Pilato o
xipji e Jesús:
—¿Cjo i̱n reygue cja yo menzumü a Israel?
O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Jã, nguetscö c'ua ja vi
mangue.
4 Nuc'ua e Pilato, o xipji c'o
ndamböcjimi 'ñe c'o nte:
—Dya pje rí tö'tp'ügö c'o na
s'o ne bëzo nu.
5 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o
nte, sido mi xipjiji e Pilato c'ü
vi tsja na s'o e Jesús, o mamaji:
—Nujne bëzo nu, xöpü yo
nte texe cja yo ín jñiñigöjme. O
mbürü a ma a Galilea. Nuc'ua
ma ẽjẽ ma xöpü texe cja yo
jñiñi hasta 'ma cja mü o säjä
a 'ñeva a Jerusalén, xo xöpü
va. Nguec'ua yo nte ne ra
tsjaji o chũ, dya cja ra dyätäji
in gobiernogue, mi eñeji ma
ngöt'üji e Jesús.

Jesús ante Herodes

6 Nuc'ua e Pilato 'ma mü o
dyärä c'o vi mamaji, cjanu o
tsja c'ua t'önü:
—¿Cjo menzumü a Galilea
ne bëzo?
7 Nuc'ua e Pilato, 'ma mü
o mbãrã c'ü je mi menzumü
e Jesús a Galilea, o manda
c'ua ro zidyiji e Jesús cja

e rey Herodes c'ü mi bübü
a Jerusalén c'o pa c'o. Na
ngue ngueje e Herodes c'ü mi
manda a Galilea.
8 Nuc'ua e Herodes, 'ma mü
o jñanda e Jesús, me co mäjä
na puncjü. Na ngue ya vi
mezhe mi ne ro jñanda, na
ngue mi ärä c'ü me mi näntji
e Jesús. Mi te'be c'ü ro tsja e
Jesús o señal c'o me na nojo,
ngue c'ua ro jñanda.
9 Nguec'ua va tsjapü na
puncjü t'önü e Jesús. Pero dya
go ndünrü.
10 Xo mi cãrã nu c'o
ndamböcjimi 'ñe c'o mi xöpü
o̱ ley Mizhocjimi. Me mi ñaji
ma ngöt'üji e Jesús.
11 E Herodes 'ñe c'o o̱
tropa, me mi mbãxtjoji e Jesús
mi cjapüji menu. Cjanu o
jyecheji c'ua 'na bitu c'ü me
mi muvi, c'ü mi nza cja c'o je'e
o rey. Nuc'ua cjanu o manda
o zidyiji na yeje cja e Pilato.
12 E Pilato 'ñe e Herodes ot'ü
mi üvi. Pero c'e pa c'ü, o jovi.

Jesús es sentenciado a muerte

13 Nuc'ua e Pilato o zojnü
texe c'o ndamböcjimi 'ñe c'o
'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo 'ñe
c'o nte.
14 O xipjiji:

—Nu'tsc'eji i̱ sinquigöji ne
bëzo nu, i̱ xitsiji c'ü onpü yo
nte ngue c'ua ga ne ra tsjaji
revolución. Pero dyäräji na
jo c'ü rá xi'tsc'öji. Ró önügö
na jo ne bëzo; i̱ dyäräji i̱n tex-
eji. Dya pje ró tö'tp'ügö c'o i̱n
mangueji.
15 Ni xo ri ngue e Herodes,
dya pje xo chö'tp'ü nu.
Nguec'ua va manda i̱ sigueji
na yeje a 'ñeva. Dyäräji na jo.
Dya pje tsja c'o na s'o ne bëzo,
c'o rga pö't'üji.
16 Pero ante c'ü rá eme li-
bre, rá manda ra jyüt'üji o
chirrio, eñe e Pilato.
17 Tsjë'ma mi cjaji c'e
mbaxua c'ü mi chjũ Pascua, y
tsjë'ma mi cja c'o nte mi ötüji e
Pilato ro 'ñeme libre 'na bëzo
c'ü ma o'o a pjörü. Nuc'ua e
Pilato mi eme c'ua libre c'e
nte.
18 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o
nte, dya neji c'ü ro 'ñemeji
libre e Jesús. Nguec'ua va
mapjüji texeji o mamaji:

—Pö't'ü ne bëzo. Rí negöjme
rí 'ñeme libre e Barrabás, eñe
c'o.
19 E Barrabás vi pant'aji a
pjörü na ngue vi pjütü 'na chũ
a Jerusalén, vi chũji c'e gob-
ierno, y mi pö't'ü o nte.
20 E Pilato ndo zopjütjo na
yeje c'o nte, na ngue mi ne ro
'ñeme libre e Jesús.
21 Pero anguezeji o mapjüji
c'ua na jens'e o mamaji:

—Chät'äji cja ngronsi,
chät'äji cja ngronsi.
22 Nuc'ua c'ü na jñi, o mama
c'ua e Pilato o xipjiji:

—¿Pje ni mbë c'ü o tsja c'ü
na s'o? Dya pje rí tö'tp'ügö
c'o na s'o c'ü rga pö't'üji.
Pero ante c'ü rá eme libre, rá
manda ra jyüt'üji o chirrio,
eñe.
23 Pero c'o ndamböcjimi 'ñe
c'o nte sido mi mapjüji na
jens'e, sido mi mamaji c'ü mi
jyodü ro ndät'äji e Jesús cja
ngronsi. O ndõji na ngue sido
mi mapjüji.

24 Nguec'ua e Pilato o
mama c'ü ro tsja ja c'o nzi ma
dyörü anguezeji.
25 O 'ñeme c'ua libre c'e bëzo
ja c'o nzi ma dyörüji; maco vi
tsja c'o na s'o. C'ü vi pant'aji
a pjörü, ngue c'ü vi pjütü 'na
chũ 'ñe mi pö't'ü o nte. E Pi-
lato xo manda c'ü ro ndät'äji
e Jesús ja c'o nzi ma neji.

La crucifixión

26 'Ma ya mi sidyiji e Jesús
ro ma ndät'äji cja ngronsi, o
pënch'iji 'na bëzo c'ü mi men-
zumü a Cirene c'ü vi 'ñeje cja
juajma. Nuc'ü, mi chjũ Simón
c'ü. O tsjapüji e Simón ro
nduns'ü c'e ngronsi ro bëpja
cja e Jesús.
27 Mi bëpja ma möji na
puncjü o nte. Na puncjü c'o
ndixũ me mi ndumüji ma
huëpiji e Jesús.
28 E Jesús o jñanda c'o ndixũ
o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ndixũ in men-
zumüji a Jerusalén, dyäräji
c'ü rá xi'tsc'öji. Dya rí huëji
por nutscö; huëtsjëgueji 'ñe rí
huëpiji in ch'igueji.
29 Na ngue ra zädä c'o
pa 'ma me rí sufregueji.
Nguec'ua ra mamaji: "Xenda
rvá jo 'ma dya ro muxt'i yo
ndixũ 'ñe 'ma dya ro ndunteji
'ñe 'ma dya ro jötüji o lëlë", ra
'ñeñeji. Na ngue ra sufreji na
puncjü.
30 Nuc'ua ra mama c'o nte:
"Quera ro yëbi yo t'eje 'ñe yo
ts'it'eje ro ndivguiji. Xe na jo
que na ngue c'ü rá sufregöji
yo na s'ëzhi", ra 'ñeñeji.
31 Nutscö, zö dya pje ró
cjagö, pero rá sufregö na
puncjü. Nadya yo menzumü
va yo tuns'ü na puncjü o
nzhubü, ¿pje ra tsjapüji yo?,
eñe e Jesús.
32 'Ma mü o zidyiji e Jesús,
xo mi sidyiji yeje bëzo c'o xo
ro ndät'äji cja ngronsi. Nuc'o,
vi tsja na s'o c'o.
33 Nuc'ua 'ma mü o zät'äji
nu ja mi chjũ T'ejeñinte, o
ndät'äji cja ngronsi nu, e
Jesús 'ñe c'o vi tsja na s'o.
'Naja c'ü o ndät'äji cja ngronsi
cja a lado o jodyë e Jesús; 'naja
c'ü o ndät'äji c'ü 'nanguarü.
34 O mama c'ua e Jesús:

—Mi Tatats'ü in bübü
a jens'e, rí ö'tc'ü rí per-
donaogue yo. Na ngue dya
pãräji c'ü cjacü yo, eñe.

Nuc'ua c'o tropa o eñeji cjó
ngue c'ü ro tsjapü o cjaja c'o o
bitu e Jesús.
35 C'o nte mi böbü mi jan-
daji e Jesús. Anguezeji 'ñe c'o
pje mi pjëzhi, me mi cjapüji
burla e Jesús mi mamaji:

—Maco mamaji o mböS'ü
na puncjü o nte nu, maco
dya sö ra 'ñemetsjë ra dagü
cja ne ngronsi. Maco mi
mama ngueje nu o juajnü
Mizhocjimi ra manda, maco
dya dagü dya cja ne ngronsi,
eñeji.
36 C'o tropa xo mi cjapüji
burla e Jesús. Mi chëzhiji cja
o jmi e Jesús, mi unüji ro zi o
vino c'o dya nda ma jo.
37 Mi xipjiji:

—Nu 'ma ngue'tsc'e o
rey yo menzumü a Israel,
ts'ügütsjë dya, dyagü cja ne
ngronsi.

38 A xes'e cja o̱ ñi c'e
ngronsi, mi cuat'ü 'na
xiscõmü c'ü mi t'opjü o letra
c'e jña griego, 'ñe o latín 'ñe
hebreo. Mi t'opjü a cjava:
“Nujnu, o̱ Rey yo menzumü
a Israel nu.”
39 Nuc'ua 'naja c'o vi tsja na
s'o c'ü xo mi dät'ä nu, o zadü
e Jesús o xipji:
—Nu 'ma ngue'tsc'e e
Cristo, 'ñemetsjë dya, dyagü
cja ne ngronsi. Xo rí
'ñevguegöbe libre.
40 O ndünrü c'ua c'ü 'naja
c'ü mi dät'ä nu, o huënch'i o
xipji:
—Nu'tsc'e, dya i̱ṉ sũgue
Mizhocjimi. ¿Jenga i̱ṉ sadügue
ne bëzo? Nujnu, xo na sufre
yo rrã sufregövi.
41 Nutscövi, rí merecidovi
rá sufregövi yo, na ngue ró
cjavi c'o me na s'o. Pero ne
bëzo, dya pje tsja nu.
42 O sido o ña c'ua c'e bëzo o
xipji e Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö,
rí ö'tc'ü c'ü rí mbenzegö
'ma rí nzhogue na ye rí ẽ
mandague, eñe.
43 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipji:
—Dyärä na jo c'ü rá xi'tsc'ö.
Ne pa dya, rí bübügue co
nutscö a jens'e nu ja me na zö.

Muerte de Jesús

44 Nuc'ua 'ma mü o zünü
jñisiarü, o bëxõmü c'ua texe
cja ne xoñijõmü hasta 'ma mü
o zünü jñi c'ü nzhä.
45 O bëxõmü e jyarü. Y o
chödü a nde c'e manta c'ü mi
cjot'ü a mbo cja c'e templo nu
ja me ma sjũ.
46 Nuc'ua e Jesús o mapjü
na jens'e o mama:
—Nu'tsc'e mi Tatats'ügö,
sinngui dya ín aljma.
Nuc'ua 'ma mü o nguarü o
mama c'o, cjanu o ndũ c'ua.
47 Nuc'ua c'ü mi manda c'o
tropa, 'ma mü o jñanda c'o me
na nojo, o ma't'ü Mizhocjimi
o mama:
—Ne bëzo, na cjuana c'ü
dya tsja c'o na s'o.
48 Na puncjü o nte c'o vi ma
jñanda pje ro tsjapüji e Jesús.
'Ma mü o jñandaji ja va ndũ,
o nzhogüji mi ya'büji o tijmiji.
Na ngue me mi sũji 'na pje ro
zädä.
49 C'o mi dyoji e Jesús, ma
böbütjoji na jẽ, xo jñandaji. Xo
'ñe c'o ndixũ c'o mi pöji e
Jesús ndeze 'ma mü o mbürü
o xöpü c'o nte a Galilea.

Jesús es sepultado

50 Mi bübü 'na bëzo c'ü mi
chjũ José. Mi menzumü a
Arimatea c'ü mi tsja cja c'e
estado de Israel. Ma jonte c'e
bëzo, y mi cja ja c'o nzi ga ne
Mizhocjimi. Mi ngue 'na c'o
mi pjëzhi na nojo c'o mi jün
ngüenda.
51 Pero dya go ne c'o vi tsja
c'o 'ñaja, 'ma mü o mamaji mi
jyodü ro mbö't'üji e Jesús. Mi
te'be c'ü ro ẽ manda nu c'ü vi
'ñeme Mizhocjimi.
52 Nuc'ü, o ma c'ua cja e
Pilato o ma dyötü c'ü o̱ cuerpo
e Jesús.
53 Cjanu o ma ts'üpcü c'ü o̱
cuerpo cja c'e ngronsi. Cjanu
o mböch'ü 'na bitu. Cjanu o
ma ngöt'ü cja 'na cueva c'ü vi
dyö't'üji cja peña, c'ü dya cjó
be mi cöt'üji.

54 Nu c'e pa c'ü, ngue 'ma
mi preparao c'o menzumü a
Israel, na ngue c'ü na jyas'ü
mi ngue c'e pa 'ma söyaji. Ya
mi ngue ro nguibi e jyarü, ya
mi ngue ro mbürü c'e xabaro.
55 C'o ndixũ c'o mi pöji e
Jesús ndeze 'ma mü o mbürü
o xöpü c'o nte a Galilea, xo
möji e José. O ma nuji c'e
cueva ja ngöt'üji o̱ cuerpo e
Jesús.
56 Cjanu o nzhogüji a
Jerusalén, o dyät'äji o per-
fume 'ñe o ungüento, ngue
c'ua ro ma ngosp'üji o̱ cuerpo
e Jesús. Nuc'ua c'ü na ye nu
pa, 'ma mi söya yo menzumü
a Israel, o söya c'ua c'o ndixũ
ja c'o nzi ma mama cja c'o o̱
mandamiento Mizhocjimi.

24

La resurrección de Jesús

1 Nuc'ua c'ü ot'ü pa nu
ngo'o 'ma ya ma jya's'ü, o
ma c'o ndixũ cja c'e cueva,
o ndunüji c'o perfume c'o
vi dyät'äji. Xo möji c'o 'ñaja
ndixũ.
2 'Ma mü o zät'äji cja
c'e cueva, o chöt'üji ya vi
chjen'chp'eji c'e tralaja c'ü mi
c'ot'ü c'e cueva.
3 Pero 'ma mü o cjogüji a
mbo, dya chöt'üji c'ü o̱ cuerpo
e Jesús c'ín Jmugöji.
4 Go zũji c'ua, dya mi pãrã
pje ro tsjaji. 'Nango jñetse
c'ua yeje anxe c'o mi 'ñetse
nza cja o bëzo, mi böbüvi o̱
jmiji, me mi juëns'i o̱ bituvi.
5 Me go pizhi c'ua c'o ndixũ
o ñücüji a jõmü. O mama c'ua
c'o anxe o xipjiji:
—¿Jenga i̱n jodüji a nde cja
yo añima nu c'ü bübütjo?
6 Dya bübü va c'ü; ya tetjo.
Mbeñeji na jo c'o o xi'tsc'eji e
Jesús 'ma mi bübü a Galilea.
7 O xi'tsc'eji c'ü vi 'ñeje cja
Mizhocjimi pero mi jyodü ro
nzhöji angueze cja c'o nte
c'o cja na s'o, ro ndät'äji cja
ngronsi. Nuc'ua c'ü na jñi
nu pa, ro tetjo ro bübütjo na
yeje, eñe c'o anxe va xipjivi
c'o ndixũ.
8 O mbeñe c'ua c'o ndixũ c'o
vi mama e Jesús.
9 Cjanu o mbedyeji nu, o
möji c'ua nu ja mi cãrã c'o
once apóstole 'ñe c'o 'ñaja, o
ma xipjiji c'o vi mama c'o
anxe.
10 C'o o ma xipji c'o apóstole,
mi ngueje e María Magdalena
'ñeje e Juana 'ñe e María c'ü nu
nana e Jacobo. Xo mi ngue c'o
'ñaja ndixũ c'o mi dyoji.
11 C'o apóstole o nguijñiji c'ü
mi jyo c'o ndixũ. Nguec'ua
dya go creoji c'o o xipjiji.
12 Pero e Pedro ixco
cjuan'di go ma cja c'e cueva.
'Ma mü o zät'ä nu, o dänä o
jñanda a mbo. C'ü o jñanda,
nguextjo c'e manta c'ü vi
mböch'üji o̱ cuerpo e Jesús.
Cjanu o ma c'ua, me mi cjijñi
pje mi ne ro mama c'o vi
jñanda.

En el camino a Emaús

13 C'e pa c'ü, yeje anguezeji
mi mëvi cja 'na ts'ijñiñi c'ü
ni chjũ Emaús. C'e jñiñi
mi jyadüvi once kilómetro a
Jerusalén.
14 'Ma mi pëvi, mi pötma
mamavi ja va ndät'äji e Jesús
cja ngronsi 'ñe ja va ngöt'üji

cja cueva. Xo mi mamavi ja
ga cja c'o vi mama c'o ndixũ
c'ü vi te e Jesús.
15 'Ma mi ñavi 'ñe mi pötma
dyönüvi, nuc'ua e Jesús o
chëzhi ts'ë c'ua, cjanu o möji
c'ua.
16 Anguezevi o jñandavi e
Jesús, pero dya mbãrãvi c'ü
mi ngue e Jesús.
17 O mama c'ua e Jesús o
xipjivi:
—¿Pje ni mbë c'o pötqui ma-
mavi gui mëvi, nguec'ua me
in̲ ndumüvi?, eñe e Jesús.
18 'Naja c'o bëzo mi chjũ e
Cleofas. O ndünrü c'ua o xipji
e Jesús:
—¿Cjo dya in̲ bübügue va a
Jerusalén? Maco texe yo nte
pãrãji c'o o zädä va yo pa yo.
19 O ndünrü c'ua e Jesús o
dyönüvi:
—¿Pje ni mbë c'o o zädä?
O ndünrüvi c'ua o xipjivi:
—Ngueje c'o o tsjapüji e
Jesús c'ü mi menzumü a
Nazaret. Mizhocjimi o 'ñeme
ro zopjü yo nte. Mi cja ja c'o
nzi ma ne Mizhocjimi; mi ña
na jo o̲ jña Mizhocjimi y mi
cja c'o me na nojo. Nguec'ua
yo nte me mi näntji c'ü, me mi
mamaji c'ü me ma jo c'ü.
20 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o
'ñaja ín menzumüji c'o pjëzhi
na nojo, o zidyiji e Jesús nu
ja jñünpüji ngüenda. Y o
mbö't'üji cja ngronsi.
21 Nutscöjme mi dyocjöjme
e Jesús, mi pëzhgöjme mi
ngue angueze c'ü vi 'ñeme
Mizhocjimi ro salvazüji
nutscöji rí menzumüji a
Israel, ro 'ñevgueji libre cja c'o
nugüji na ü. Pero ya pa jñi pa
ndeze 'ma mü o ndũ.
22-23 Mi xõrü, ts'i vi mbedye
ja nzi ndixũ c'o ín dyocjöjme
o möji cja c'e cueva nu ja
ngöt'üji e Jesús. Dya chöt'üji
c'ü o̲ cuerpo pero 'ma mü
o nzhogüji, o xitsijme c'ü o
jñetse yeje anxe c'o o xipjiji
c'ü ya te e Jesús ya bübütjo
na yeje. Nguec'ua ró sũgöjme
ró mamajme: “Xa'ma ya
te e Jesús. Pero, ¿pãrã cjo
na cjuana?”, ró mamajme a
cjanu.
24 Nguec'ua bübü ja nzi
c'o ín dyocjöjme c'o o ma
cja c'e cueva o ma nuji. O
chöt'üji ja c'o nzi va mama c'o
ndixũ, dya cja mi o'o e Jesús
a mbo cja c'e cueva. Pero dya
jñandaji c'ü. Nguec'ua, ¿pãrã
cjo ya tetjo?
25 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjivi:
—Nu'tsc'evi, dya in̲ pãrãvi
na jo c'o o dyopjü c'o profeta.
Dya i̲ jyëzi ro zi'ch'i in mü'büvi
c'o jña. Nguec'ua dya in̲ cre-
ovi texe c'o o dyopjüji.
26 Mi jyodü e Cristo me ro
sufre rvá ndũ, cja rrũ ma c'ua
a jens'e nu ja ra manda, eñe e
Jesús.
27 Nuc'ua e Jesús o xipjivi
pje mi ne ro mama c'o o̲ jña
Mizhocjimi c'o vi dyopjü e
Moisés 'ñe c'o vi dyopjü texe
c'o profeta. Nde vi dyopjüji ja
rvá cja e Cristo.
28 Ya mi ngue ro zät'äji cja
c'e ts'ijñiñi nu ja mi möji. E
Jesús mi cjapü c'ü ro cjogütjo
xe ro ma c'ü 'na jñiñi.

29 Nuc'ua anguezevi o
züjmüvi c'ua o xipjivi:
—Oxque co nutscöbe na
ngue ya nzhä, dya ra mezhe
ra xõmü, eñevi.
Nguec'ua o cjogüji a mbo
cja c'e ngumü ro oxüji.
30 Nuc'ua 'ma ya ma jũji cja
mexa, e Jesús o jñü c'ua 'na
tjõmëch'i, cjanu o unü 'na pöjö
Mizhocjimi, cjanu o xënbivi
c'ua.
31 Nuc'ua ixco xogü o̱ ndövi,
cja mbãrãvi c'ua c'ü mi ngue
e Jesús c'ü mi ñaji. Nuc'ua
'nangua ojtjo c'ua e Jesús; dya
cja jñandavi.
32 Nuc'ua o pötü va ma-
mavi:
—'Ma ró ñaji e Jesús cja
'ñiji, 'ma o xitsivi pje ne ra
mama c'o o̱ jña Mizhocjimi,
me go zi'ch'i ín mü'büvi y me
ró mäcjövi, eñevi.
33 Ixco nzhogüvi o mëvi c'ua
a Jerusalén. 'Ma mü o zät'ävi,
o chöt'üvi ya vi jmurü c'o
once apóstole 'ñe c'o mi dyoji.
34 O mama c'ua anguezeji o
xipjiji c'o yeje c'o cja vi säjä:
—Ya tetjo c'ü ín Jmugöji. E
Pedro o jñanda c'ü bübütjo c'ü,
embeji c'o yeje.
35 Anguezevi o mamavi
c'ua c'ü vi chjëji e Jesús cja
'ñiji pero dya mi pãrãvi cjo mi
ngue c'ü. Cja mbãrãvi 'ma mü
o xënbivi c'e tjõmëch'i cjanu o
unüvi.

Jesús aparece a los discípulos

36 'Ma mi mamaji c'o, jo
ni 'ñetse c'ua e Jesús a nde
anguezeji o zenguaji.
37 Nuc'ua anguezeji me go
zũji. Mi pëzhiji mi ngue 'na
espíritu c'ü mi 'ñetse nza cja
'na nte.
38 Nuc'ua e Jesús o mama
c'ua:
—Dya rí sũji; dya rí tsjijñiji.
39 Jñandgaji c'ü nguetscö e
Jesús. Chjönngüji ngue c'ua
rí pãrãgueji c'ü dya nguezgö
'na espíritu. Na ngue bübü ín
ts'ingue 'ñe ín nzho'dyë.
40 'Ma mü o mama a cjanu,
cjanu o jíchiji o̱ dyë 'ñe o̱ ngua.
41 Anguezeji me co mäji
c'ua na puncjü. Pero o
nguijñiji: "Pãrã, ¿cjo na
cjuana yo rí jandagöji 'ñe yo
rí äräji", eñeji. Nguec'ua dya
nda mi creoji cjo vi te e Jesús.
O mama c'ua e Jesús:
—¿Cjo bübü pje rá sigö?
42 Nuc'ua o unüji 'na përaso
o jmõ c'ü vi jñaxaji, cja na 'ñe
'na përaso o panal c'ü mi po'o
o miel.
43 O jñü c'ua e Jesús c'e jmõ
'ñe c'e panal, cjanu o zi c'ua;
anguezeji o jñandaji.
44 O mama c'ua e Jesús o
xipjiji:
—'Ma ot'ü mi bübügö co
nu'tsc'eji, ró xi'tsc'öji c'ü mi
jyodü ro zädä c'o t'opjü cja c'o
ley c'o o dyopjü e Moisés, 'ñe
c'o o dyopjü c'o profeta, 'ñe
c'o t'opjü cja yo salmo. C'o ró
xi'tsc'öji, ngueje yo ya zädä.
45 Nuc'ua e Jesús o zopjüji,
nguec'ua va mbãrãji pje mi ne
ro mama c'o mi t'opjü cja o̱ jña
Mizhocjimi.
46 Cjanu o xipjiji:
—C'ua ja nzi ga t'opjü o̱ jña
Mizhocjimi, mi jyodü ro tũgö
nuzgö e Cristo, cja rrũ tetcjö
c'ü na jñi nu pa.

47 Xo ni jyodü ra zopjüji yo
nte ra xipjiji ra 'ñench'ezüji o̱
mü'büji ra jyëziji c'o na s'o. A
cjanu ra perdonaoji c'o na s'o
c'o vi tsjaji. Ot'ü ra zopjüji
yo cãrã a Jerusalén, cja rrũ
ma zopjüji yo cãrã texe cja ne
xoñijõmü.
48 Ngue'tsc'eji i̱ jñandgueji
yo o zädä, ngue'tsc'eji rí
zopjüji yo nte.
49 Rá täjä o̱ Espíritu
Mizhocjimi ra ẽjẽ ra ẽ bübü
cja in mü'büji ja c'o nzi
va mama Mizhocjimi. Rí
che'beji va a Jerusalén hasta
'ma cja ra ẽjẽ a jens'e, ra
'ñe dya'c'üji o̱ poder ja rgui
zopjüji yo nte.

Jesús sube a los cielos

50 'Na nu pa, e Jesús o möji
c'o apóstole o zät'äji c'ü 'nan-
guarü a Betania. Nuc'ua e
Jesús o c'uã's'ã c'ua o̱ dyë
o dyötpü Mizhocjimi c'o o̱
apóstole.
51 'Ma mi ötpüji Mizhocjimi,
ixco ma c'ua e Jesús go zidyi
Mizhocjimi a jens'e.
52 Anguezeji o ndüñijõmüji
o ma't'üji c'ua e Jesús. Cjanu
o nzhogüji a Jerusalén, me mi
mäji.
53 Sido mi pöji cja c'e templo
mi unüji 'na pöjö Mizhocjimi.
Je va cjanu, amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

1 Mi jinguã 'ma dya be mi ät'ä Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, ya exmi bübü e Jña'a. E Jña'a ngueje o̱ T'i Mizhocjimi. E Jña'a mi bübüvi Mizhocjimi. Ngueje Mizhocjimi nu e Jña'a.

2 Nunu, ya exmi bübüvi Mizhocjimi.

3 Texe yo bübü ngueje e Jña'a o dyät'ä.

4 Ngue angueze c'ü dacüji c'ü rí bübüji. Ngueje angueze c'e jya's'ü ngue c'ua ra sö rá pãrãji Mizhocjimi.

5 C'e Jña je jya's'ü cja e bëxõmü. E bëxõmü, dya sö'ö ra ts'a's'ü e jya's'ü.

6 Mi bübü 'naja bëzo c'ü mi chjũ Juan. Mizhocjimi o juajnü c'e bëzo.

7 O xipji c'o nte ja ma cja c'e jya's'ü, ngue c'ua ro 'ñench'e o̱ mü'büji c'ü.

8 E Juan dya mi ngueje c'e jya's'ü. C'ü vi juajnü Mizhocjimi c'ü, ngue c'ü ro xipji c'o nte ja ma cja c'e jya's'ü.

9 E Jña'a c'ü ngue c'e jya's'ü c'ü na cjuana, ya mi ngue ro mbürü ro pëpji va. Nuc'ü, ngue c'e jya's'ü, ngue c'ua yo nte sö ra mbãrã Mizhocjimi.

10 Mi bübü cja ne xoñijõmü. Ngueje angueze o dyät'ä ne xoñijõmü. Pero c'o mi cãrã cja ne xoñijõmü, dya o tsjapüji ngüenda que ngueje c'e jya's'ü c'ü na cjuana.

11 Nuc'ua o mimi cja ne xoñijõmü; o jmus'ü cja c'o menzumü a Israel. Pero anguezeji dya go säjäji, zö mi ngue o̱ menzumüji c'ü.

12 Pero texe c'o o säjä, 'ñe o 'ñench'e o̱ mü'büji; nuc'o, o unüji c'ü nguejeji o̱ t'i Mizhocjimi.

13 C'ü ni tsjacöji o̱ t'izgöji Mizhocjimi, dya ngue c'ü vi muxcüji c'o ín tataji; ngue c'ü je ga ne a cjanu Mizhocjimi.

14 C'e Jña'a c'ü ngue e Jesucristo, o ẽ jmus'ü cja ne xoñijõmü nza cjazgöji rí nteji. O mimi a nde nu ja rí cãrãjme. Ró nugöjme c'ü me na zö angueze. Me na zö na ngueje nguetjo c'ü 'natjo o̱ T'i Mizhocjimi. Nuc'ü, ró unnc'öjme ngüenda c'ü me s'iyazügöji, y na cjuana c'o o mama.

15 E Juan o mama c'o ma cjuana ja ga cja e Jesucristo. O mama na zëzhi:

—Nunu ngueje nu mi xi'ts'igöji nu 'ma ró xi'ts'iji: “Nu c'ü va bëpjazügö ra ot'ü, na ngueje ya exmi bübü 'ma dya be rmí bübügö.”

16 E Jesucristo me s'iyazüji; dacüji texe c'o ni jyodü ín mü'büji.

17 Mi jinguã e Moisés o unü c'ü o̱ ley Mizhocjimi c'o ín mboxatitagöji. Nudya, ya ẽjẽ e Jesucristo. Nguec'ua rgá pãrãgöji me s'iyazüji Mizhocjimi, y na cjuana c'o ya mama.

18 Dya cjó janda Mizhocjimi.
Pero c'ü 'natjo o̱ T'i
Mizhocjimi o jítscöji ja ga cja
Mizhocjimi. Angueze pãtpã o̱
mü'bü Mizhocjimi.

Juan el Bautista habla en favor de Jesucristo

19 'Na nu pa'a, c'o mi men-
zumü a Jerusalén o ndäjäji c'o
ro ma tsjapü t'önü e Juan. O
ndäjäji o mböcjimi 'ñe o Levita
o zät'äji cja e Juan, o dyönüji:
—¿Cjó ngue'tsc'e?
20 E Juan exo xipjiji c'ü na
cjuana. O mama:
—Nuzgö, dya nguetscö e
Cristo.
21 O dyönüji c'ua:
—¿Cjó ngue'tsc'e 'ma? ¿Cjo
ngue'tsc'e Elías?
O mama:
—Nuzgö, dya nguetscö.
Xo o dyönüji:
—¿Cjo ngue'tsc'e c'e profeta
c'ü rí te'bejme ra ẽjẽ?, eñeji.
O ndünrü e Juan, o mama:
—Jiyö. Dya nguetscö.
22 O xipjiji c'ua:
—Xitscöjme cjó ngue'tsc'e,
ngue c'ua rá xipjijme nu c'o o
ndäcjäjme. ¿Pje i̱ṉ mamague
dya, cjó ngue'tsc'e?
23 O mama c'ua e Juan:
—I̱ṉ pãrãgueji ja va mama
c'e profeta Isaías. O mama c'ü
ro bübü cja ndajyadü 'na nte
c'ü ri mapjü ri xipji yo nte:
"Jyëziji c'o 'ñiji c'o na s'o, na
ngueje ya ra ẽjẽ c'ín Jmugöji",
ro 'ñeñe. Nguetscö c'e nte
c'ü o mama c'e profeta, eñe e
Juan.
24 Ngue c'o fariseo c'o vi
ndäjä o mböcjimi 'ñe o Levita
cja e Juan.
25 O dyönüji:
—¿Jenga i̱ṉ jichigue co
ndeje yo nte 'ma dya
ngue'tsc'e e Cristo, 'ma dya
xo ngue'tsc'e e Elías, ne ri
ngue'tsc'e c'e profeta?, mi
eñeji.
26 O ndünrü c'ua e Juan, o
mama:
—Nutscö rí jichi yo nte cja
ndeje. Bübü a nde nu va i̱ṉ
cãrãgueji 'naja nu c'ü dya i̱ṉ
pãrãgueji;
27 ngueje nu va bëpjazügö.
Nutscö dya pje pjëtscö. Nuc'ü,
me pjëzhi na nojo.
28 Nuyo, je o zädä a
Betábara, 'naja jñiñi cja c'ü
'nanguarü c'e ndare c'ü ni
chjü Jordán, nu ja je mi jichi
yo nte, e Juan.

Jesús, el Cordero de Dios

29 C'ü na yejnu pa'a o jñanda
e Juan, ma ẽjẽ e Jesús nu ja mi
bübü angueze. O mama c'ua
e Juan:
—Jñandaji dya. Va ẽjẽ nu
c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra
ndunbü o̱ nzhubü yo cãrã cja
ne xoñijõmü. Ngueje o̱ Ts'imë
Mizhocjimi.
30 Ngueje nu ró xi'ts'iji nu,
va bëpjazügö 'naja bëzo c'ü
ra zopjü yo nte. Ya exmi
bübü, 'ma dya be rmí bübügö.
Ngueje nu xenda pjëzhi que
na nguetscö.
31 Nuzgö dya mi pãrãgö c'ü
pje pjëzhi nu. Rvá ẽjẽgö rvá
jichite cja ndeje ngue c'ua yo
menzumü a Israel ra mbãrãji
angueze.
32 O sido o ñatjo e Juan, o
mama:
—Ró janda o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü ma sjöbü a

jens'e nza cja 'na mbaro. Je
o ẽ söya a xes'e angueze.
33 Nuzgö, dya mi pãrãgö
c'ü pje pjëzhi nu. Pero
Mizhocjimi, nu c'ü o juancö
ró ẽ jichi cja ndeje yo nte, ya
vi xitsi: “Nu c'ü rí jñanda ra
zät'ä ín Espíritugö c'ü ra söya
a xes'e angueze ngueje c'ü ra
ndäjä o̱ Espíritu Mizhocjimi
ra bübü cja o̱ mü'büji.”
34 Ró jandagö o ẽjẽ o̱
Espíritu Mizhocjimi co nu e
Jesús, nguec'ua rí xi'ts'iji na
cjuana, exi ngueje nu o̱ T'i
Mizhocjimi nu.

Los primeros discípulos de Jesús

35 C'ü na yejnu pa'a mi
bübütjo nu, e Juan co yeje c'o
o̱ discípulo.
36 O jñanda e Juan mi cjogü
e Jesús. O mama c'ua:
—Pa nu, o̱ Ts'imë
Mizhocjimi.
37 O dyärä c'ua yeje c'o o̱
discípulo e Juan. Ya ndünt'üvi
c'ua a xütjü e Jesús.
38 O ñezhe c'ua e Jesús. O
jñanda mi tjünt'üvi a xütjü. O
xipjivi:
—¿Pje i̱ṉ jodüvi?
Anguezevi o mamavi:
—Xöpüte, ¿ja je ngue c'ua i̱ṉ
bübü?, o 'ñembevi.
39 O mama c'ua e Jesús:
—Xä'dävi ngue c'ua rí
jñandavi ja je rí bübü.
Ya o möji c'ua. Ya o jñandavi
nu ja je mi bübü. C'e pa'a c'ü,
o nguejmetjoji nu e Jesús, na
ngueje ya mi zünü dyëch'a c'ü
xõrü.
40 E Andrés, c'ü nu cjuarma
e Simón Pedro mi ngueje
'naja c'o yeje c'o vi dyärä nu
c'o o mama e Juan, cja nu o
ndünt'üvi a xütjü e Jesús.
41 E Andrés o chöt'ü e Simón
c'ü nu cjuarma. O xipji:
—Ya ró chjëgöjme nu c'ü o
ndäjä Mizhocjimi, eñe. Nuc'ü,
ngue c'ü xiji Mesías.
42 Nuc'ua e Andrés o zidyi e
Simón o mëvi c'ua ja mi bübü
e Jesús. E Jesús o jñanda c'ua.
O xipji:
—Ngue'tsc'e e Simón, nu
t'its'ü e Jonás. Rguí chjũtsc'e e
Cefas, eñe.
Ne jña Cefas ne ra mama
Pedro.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

43 C'ü na yejnu pa'a o ne
c'ua e Jesús o ma a Galilea. O
chjëvi e Felipe. O xipji:
—Chjünt'ü ín xütjü.
O mëvi c'ua.
44 E Felipe mi menzumü a
Betsaida, nu ja mi menzumü
e Andrés 'ñe e Pedro.
45 E Felipe o ma xipji e
Natanael:
—E Moisés o dyopjü cja
o̱ ley Mizhocjimi c'ü ra ẽjẽ
Mesías. Je xo va dyopjü c'o
profeta. Ya ró chjëjme dya c'ü.
Ngueje e Jesús c'ü menzumü
a Nazaret, c'ü o̱ t'i e José.
46 E Natanael o xipji e Fe-
lipe:
—¿Cjo sö ra bübü a Nazaret
c'ü na jo?
O ndünrü c'ua e Felipe:
—Xä'dä rí ñu'u.
47 E Jesús o jñanda ma ẽjẽ e
Natanael. O mama c'ua:
—Va ẽ c'ua 'naja yo men-
zumü a Israel nu na cjuana.
Nunu, dya onpüte nu.

48 E Natanael o xipji e Jesús:
—¿Ja cja dya, c'ü ya in̲ pãcãgö?
O ndünrü c'ua e Jesús. O xipji:
—'Ma dya be mi zon'c'ü e Felipe, nu 'ma mi bübügue cja ngua c'e higo, ró jantc'a 'ma, y rí pã'tc'ã in mü'bü.
49 O ndünrü e Natanael, o xipji:
—Xöpüte, exi ngue'tsc'e o̲ T'its'ü Mizhocjimi. Nu'tsc'e, ngue'tsc'e i̲ 'ñe ngue c'ua rí mandazüji rí menzumüji a Israel.
50 O ndünrü e Jesús, o xipji:
—In̲ ejmezü dya, na ngueje mi pã'tc'ã in mü'bü 'ma mi bünc'e cja ngua c'e higo. Pero xenda na nojo c'o rí jñanda.
51 'Na cjuana rí xi'ts'iji, rí jñandaji ra xogü a jens'e; 'ñe rí jñandaji c'o anxe Mizhocjimi ra möji a jens'e, ra nzhogüji nu ja rá bünc'ö, nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi.

2

Un casamiento en Caná de Galilea

1 C'ü na jñi nu pa'a o tsjaji 'naja chjüntü a Caná c'ü tsja a Galilea. Je o ma nu c'ü nu mamá e Jesús.
2 Xo o zojnüji cja c'e chjüntü e Jesús co c'o o̲ discípulo.
3 O tjezetjo c'ua c'e vino. C'ü nu mamá e Jesús o xipji:
—Ya ndezeji o̲ vinoji.
4 E Jesús o xipji c'ua:
—¿Jenga i̲n̲ xitsigö a cjanu? Dya be sädä c'e hora 'ma ra 'mãrã cjó nguetscö.
5 C'ü nu mamá e Jesús o xipji c'o mi pjöxte:
—Rí tsjaji texe c'ü ra xi'ts'iji e Jesús.
6 Mi järä nu, 'ñanto tras'äbä c'o mi ngueje ndojo c'o mi xich'iji ndeje. Nu c'e ndeje c'o mi po'o nu, mi ngue para ro xindyë c'o mi menzumü a Israel, c'ua nzi va manda o̲ ley anguesji. C'o tras'äbä mi süjü ochenta o 'na ciento litro nzi 'naja.
7 E Jesús o xipji c'o mi pjöxte:
—Nu'ts'c'eji, nichiji ndeje yo tras'äbä.
Cjanu o nichiji c'ua. Nde o jaxcüji na jo c'o tras'äbä.
8 E Jesús o xipjiji c'ua:
—Dyö'büji dya, chunbüji c'ü manda cja ne chjüntü.
Cjanu o ndunüji c'ua.
9 C'ü mi manda, o zö'ö ts'iquë c'ü e ndeje c'ü vi mbëzhi vino. Dya mi pãrã ja je vi tũji. Pero c'o mböxte mi pãrãji na ngueje vi dyö'büji c'e ndeje. O tsja c'ua c'ü mi manda, o ma't'ü c'ua c'ü e t'i'i c'ü cja vi chjüntü.
10 Cjanu o xipji c'ua:
—'Ma cjaji chjüntü, ot'ü xisp'iji vino c'ü na jo'o. Nuc'ua 'ma ya ra nijmiji, cja rrõ xisp'iji c'ü dya nda jo. Nu'tsc'e mi pë's'itjo c'ü xenda na jo vino. Cja na unügue dya.
11 Nujyo, o tsja'a e Jesús a Caná c'ü tsja a Galilea. Nguejyo o mbürü o jizhi c'ü dya nunca mi janda c'o nte. A cjanu o mbãrãji c'ü me na nojo angueze. C'o o̲ discípulo o 'ñejmeji c'ua angueze.
12 Nu 'ma o nguarü yo, o zöbüji a ma a Capernaum e Jesús 'ñe c'ü nu mamá 'ñe c'o o̲ cjuarma 'ñe c'o o̲ discípulo.

Nunu, o mimiji ja nzitjo pa'a.
Dya o mezheji.

Jesús purifica el templo

13 Ya mi ngue ro zädä c'e
mbaxua c'ü ni chjũ Pascua
c'ü cja yo menzumü a Israel.
Nuc'ua o ma a ma a Jerusalén
e Jesús.
14 O chötʼü c'o mi pö o
nzhünü 'ñe o ndënchjürü 'ñe o
mbaro cja c'e templo. C'o mi
pötü o merio xo nde mi junrü
nu c'o.
15 E Jesús o dyät'ä c'ua 'naja
o chirrio. Cjanu o ndas'üji
va pjongüji cja c'e templo tex-
eji co c'o o̱ nzhünüji 'ñe c'o o̱
ndënchjürüji. Cjanu o pjötʼpʼü
o̱ merio c'o mi pötü o merio.
O tunbüji c'o o̱ mexaji.
16 O xipji c'ua c'o mi pö'ö c'o
mbaro:
—Nuyo, pjongüji va yo.
Nu'tsc'eji, dya rí tsjapcüji
chõjmü nu o̱ ngumü mi
Tatagö.
17 Nuc'ua c'o o̱ discípulo o
mbeñeji c'ua c'o ya t'opjü, c'ü
mama a cjava: "Na ngueje c'ü
me rgá pjörügö in nzungue,
me ra nugöji na ü", eñe va
zopjü Mizhocjimi.
18 Nuc'ua c'o menzumü a
Israel, o tsjapüji t'önü e Jesús,
o xipjiji:
—¿Pje rí jítsijme ngue c'ua
rá pãrãjme pje pjëʼtsʼigue
nguec'ua i̱ṉ cjague nu yo i̱ṉ
cjague?
19 O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipjiji:
—Yäʼtʼäji nu e templo nu.
Na jñi nu pa'a rá bö'bütjo.
20 O mama c'ua c'o men-
zumü a Israel:
—O mezhe cuarenta y seis
cjë'ë va dyät'äji nu. Nu'tsc'e
i̱ṉ mama jñipatjo rí bö'bü.
21 Pero e Jesús je mi mama
e templo c'ü je mi nguetsjë
angueze.
22 'Ma o te'e cja yo añima
e Jesús, nuc'ua c'o o̱ discípulo
o mbeñeji c'ü vi mama yo.
Nuc'ua ya o 'ñejmeji c'ua yo vi
t'opjü 'ñe c'e jña'a c'ü vi mama
e Jesús.

Jesús conoce a todos

23 'Ma mi bübü e Jesús a
Jerusalén cja c'e mbaxua c'ü
ni chjũ Pascua, na puncjü
nte c'o o 'ñejme c'o mi cja e
Jesús. 'Ma o jñandaji c'o mi cja
angueze c'o nunca mi jandaji,
ya o 'ñejmeji c'ua.
24 Pero e Jesús mi pãrã c'ü
dya ro ndünt'üji o̱ xütjü. Mi
pãrã na ngueje mi pãtpãji o̱
mü'büji.
25 Dya mi jyodü cjó ro xipji
ja ma cja c'o nte. Na ngueje
angueze nde mi pãrã nu c'o
mi cjijñiji.

3

Jesús y Nicodemo

1 Mi bübü 'naja c'o fariseo
c'ü mi chjũ Nicodemo. Mi
jmu'u cja c'o menzumü a Is-
rael.
2 Nuc'ü, o ẽjẽ 'na nu xõmü
cja e Jesús. O xipji:
—Xöpüte, rí pãrãgöjme
o juan'c'ü Mizhocjimi rí
xöpügue yo nte. Na ngueje
'ma dya ri bübügue co
Mizhocjimi, dya ro sö ri
tsjague 'ma, nuyo i̱ṉ jizhigue
yo nunca mi jandajme.

3 O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipji:
—Na cjuana c'ü rí xi'ts'i. Nu
c'ü dya ra jmus'ü na yeje, dya
ra sö ra nu'u c'ü ra manda
Mizhocjimi a jens'e.
4 O xipji c'ua e Nicodemo:
—¿Ja rgá sö ra jmus'ü 'naja
nte 'ma ya zöya? ¿Cjo ra sö ra
cjogü cja o̱ pjeme nu nana ra
jmus'ü na yeje?
5 O ndünrü e Jesús:
—Rí xi'ts'igö c'ü na cjuana.
Nu c'ü dya ra jmus'ü cja ndeje
'ñe cja o̱ Espíritu Mizhocjimi,
dya ra sö ra nu c'ü ra manda
Mizhocjimi a jens'e.
6 Yo nte'e unüji o̱ ts'ingue c'o
nu t'iji, nguec'ua xo ga nte c'o
t'i. Je xo ga cjatjonu 'ma cjó c'o
ra 'ñejme, Mizhocjimi unü c'ü
o̱ Espíritu ngue c'ua c'e nte ra
tsjapü o̱ t'i 'ma Mizhocjimi.
7 Dya me rí tsjijñi c'ü ró
xi'ts'i, ni jyodü ra jmuxc'ü na
yeje.
8 E ndajma ja nde vü'ü. I̱n
ärä vü'ü. Pero dya i̱n pãrã ja
je ni 'ñeje, ne ja je ni ma'a,
na ngueje dya sö rí jñandgue.
Je xo ga cjatjonu, dya sö rí
jñandgue Mizhocjimi 'ma unü
o̱ Espíritu 'na nte ga tsjapü o̱
t'i.
9 O ndünrü c'ua e
Nicodemo, o xipji:
—Nuyo, ¿ja rga sö ra ts'a'a
yo?
10 O ndünrü e Jesús, o xipji:
—Ngue'tsc'e i̱n xöpüte cja
yo ín menzumüji a Israel. ¿Cjo
dya i̱n pãrã yo rrã xi'ts'i?
11 Nuzgö rrã xi'ts'igö c'ü na
cjuana. Nu c'o rí pãrãgöjme rí
xi'tsc'öjme. Nu c'o ró nujme
rí mamajme na cjuana. Pero
dya i̱n ejmeji c'o rí xi'tsc'öjme.
12 Nu 'ma rí xi'ts'iji c'o ts-
jaja cja ne xoñijõmü, dya i̱n
ejmeji. ¿Ja rgui 'ñejmeji 'ma rá
xi'ts'iji c'o tsjaja a jens'e?
13 'Dya cjó nguins'i a jens'e
ngue c'ua ra mbãrã ja ga cja
Mizhocjimi. Pero bübü c'ü
pãrã. Nutscö rvá ẽjẽ a jens'e
cja Mizhocjimi nu ja exmi
bübügö, nguetscö rí pãrãgö.
14 'Ma ma ẽjẽ c'o c'ijmi ma ẽ
saji c'o ín mboxtitagöji cja c'e
ndajyadü, e Moisés o dyät'ä
'na c'ijmi de bronce, cjanu
o ndün't'ü cja 'na za'a c'ü
ma jens'e. Nguec'ua 'ma mi
janda c'o nte, dya mi tũji c'o
vi za o c'ijmi. Xo rga cjatjonu,
xo ni jyodü ra ndüntcüji cja
ngronsi, nutscö rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi.
15 Nguec'ua texe c'o ra
'ñench'ezügö cja o̱ mü'bü nde
ra bübütjoji, dya ra ndũji, eñe
e Jesús.

El amor de Dios para el mundo

16 Mizhocjimi me s'iya texe
yo cãrã cja ne xoñijõmü.
Nguec'ua va nzhö c'ü nu
T'i c'ü 'natjo para o ndũ va
ngõtcü ín nzhubüji; nguec'ua
texe c'o ra 'ñench'e o̱ mü'bü
angueze, dya ra ndũji, ra
bübütjoji.
17 C'ü vi ndäjä Mizhocjimi
c'ü nu T'i'i cja ne xoñijõmü,
dya ngue c'ü ra tsjapü ra
ngõt'ü o̱ nzhubü yo cãrã cja
ne xoñijõmü. O ndäjä ngue
c'ua o ngõ'tp'ü c'o nzhubü c'o
tũji. A cjanu, nu c'o ench'e o̱
mü'bü angueze, ra bübütjoji.

18 Nu c'ü ejme c'ü nu T'i
Mizhocjimi, dya ra tsjapü
Mizhocjimi ra ma sufrido.
C'ü dya ejme, o mama
Mizhocjimi c'ü ra tsjapü ra
ma sufrido. Na ngueje o
ndäjä c'ü 'natjo o̱ T'i, pero dya
ne c 'e nte ra 'ñejme.
19 E jya's'ü o ẽjẽ cja ne
xoñijõmü. Pero yo nte mi neji
bëxõmü. Dya neji e jya's'ü na
ngueje na s'o cjaji. Nguec'ua
ra ma ngõt'üji o̱ nzhubüji.
20 Texe c'o cja na s'o me
ünmbüji e jya's'ü. Dya xo ne
ra säjäji cja e jya's'ü na ngueje
'ma ro säjäji cja e jya's'ü ro
tjandbaji 'ma c'o na s'o c'o
cjaji.
21 Nu c'o cja na cjuana, va
ẽji cja e jya's'ü ngue c'ua ra
tjandbaji c'ü vi tsjaji c'ua ja
nzi ga ne Mizhocjimi.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

22 'Ma o nguarü yo, o
ma c'ua e Jesús co nu c'o
o̱ discípulo a ma Judea. O
nguejme nu co anguesji. Mi
jichite nu.
23 E Juan xo mi jichite a
Enón bëxtjo a Salim. Mi ji-
chite nu, na ngueje mi po na
puncjü ndeje nu. O ẽjẽ c'o
nte'e ma ẽ ji'iji.
24 Dya be mi cjot'ü cja pjörü
'ma, e Juan.
25 Nuc'ua c'o o̱ discípulo e
Juan o zöji jña 'naja bëzo c'ü
mi menzumü a Judea. O zöji
jña c'ua ja ga cja c'ü mi jichite
e Jesús, 'ñe c'ü mi jichite e
Juan.
26 O möji cja e Juan. O
xipjiji:
—Xöpüte, c'e bëzo, nu c'ü mi
bübüguevi mbes'e a manu cja
c'e ndare a Jordán, nu c'ü i̱
xitsijme cjó ngueje, ya jichi
yo nte. Nudya nde pöji texeji
nu ja bübü angueze.
27 O ndünrü e Juan, o
mama:
—Na jo c'ü. Na ngueje
Mizhocjimi o unü c'e bëpji
nguec'ua ga tsja c'ua.
28 Nu'tsc'eji i̱n pãrãtsjëji ró
mamagö, “Dya nguetscö e
Cristo. O däcjätjogö ró ot'ü ró
xipji yo nte c'ü va ẽjẽ e Cristo.
Cja rron 'ñeje angueze.”
29 Rá xi'ts'iji 'na jña. 'Ma
cjaji chjüntü, ngue c'ü jovi c'e
t'i c'ü ra 'ñe'chp'e a dyë c'e
xunt'i. Pero c'ü jovi c'e t'i
me mäjä ga dyärä ña'a c'e t'i
ga zopjü c'e xunt'i. Je xo ga
cjazgö nu, me rí mäcjö na
ngueje ya ngue e Jesús c'ü ya
zopjü dya yo nte.
30 Na ngueje xenda ra
mbëzhi na nojo angueze. Dya
cja pje ra mbëtscö.

El que viene de arriba

31 ’Nu c'ü vi 'ñeje a jens'e
ngue c'ü manda texe. Nutscö
je ró tegö cja ne xoñijõmü
rí mama c'o tsjaja cja ne
xoñijõmü. Nu c'ü exmi bübü
a jens'e ngue c'ü manda texe.
32 Nuc'ü, mama c'o o jñanda
a jens'e 'ñe c'o o dyärä. Pero
dya cjó ejme c'o mama.
33 Nu c'ü ejme c'o mama,
ya o jñunt'ü o̱ mü'bü c'ü na
cjuana c'ü mama Mizhocjimi.
34 Na ngueje nu c'ü o ndäjä
Mizhocjimi, mama o̱ jña
Mizhocjimi. Mizhocjimi o

unü o̱ Espíritu ra ña o̱ jña. Dya
ënmbitjo ga unü o̱ Espíritu.
35 Mizhocjimi me s'iya c'ü
nu T'i'i. O nzhötü texe cja o̱
dyë'ë.
36 Nu c'ü ench'e o̱ mü'bü
e Jesucristo c'ü nu T'i
Mizhocjimi, ra bübütjo, dya
ra ndũ. Nu c'ü dya ench'e o̱
mü'bü c'ü nu T'i Mizhocjimi,
ra ndũ'ũ, dya ra bübü.
Mizhocjimi ünmbü c'ü.

4

Jesús y la mujer de Samaria

1 C'o nte ya mi pjürü mi
nädäji e Jesús mi mamaji:
—E Jesús xenda na puncjü
o nte c'o xöpü que na ngue c'o
mi xöpü e Juan. Y xenda na
puncjü o nte c'o jichi co ndeje,
mi eñeji.
2 Bueno, dya mi ngue e
Jesús c'ü mi jichi c'o nte, mi
ngue c'o o̱ discípulo. O üdü
c'ua c'o fariseo va dyäräji c'ü
mi mama c'o nte.
3 Nguec'ua 'ma o mbãrã a
cjanu e Jesús, o mbedye c'ua a
Judea co c'o o̱ discípulo, o möji
na yeje a Galilea.
4 Mi jyodü ro cjogü a
Samaria ngue c'ua ro zät'ä a
Galilea.
5 O zät'äji c'ua cja 'na
ndajñiñi c'ü mi tsja a Samaria
c'ü mi chjũ Sicar. O̱ juajma e
Jacob bëxtjo mi tizhi cja c'e
jñiñi. Nu c'e juajma vi zopcü
c'ü nu t'i c'ü mi chjũ José.
6 Mi bübütjo nu o̱ pozo e
Jacob. E Jesús ya me vi mbo
o̱ cuë ma nzhodü cja 'ñiji. O
mimi a jmi cja c'e pozo. Ya
mi zünü 'ñanto c'ü nzhä 'ma o
zät'äji.
7 O ẽjẽ c'ua 'naja ndixũ c'ü
mi menzumü a Samaria. O ẽ
ngüs'ü ndeje. Nuc'ua e Jesús o
xipji:
—Dyacü ts'iquë ndeje, rá
si'i, eñe.
8 C'o o̱ discípulo e Jesús vi
möji cja c'e ndajñiñi. O ma
ndõmüji c'ü ro ziji e Jesús.
9 O mama c'ua c'ü e ndixũ a
Samaria, o xipji e Jesús:
—Maco i̱n menzumü a Is-
rael. ¿Jenga i̱n ötcügö ndeje
c'ü rí sigue? Nutscö rí ndixũ y
rí menzumü a Samaria, eñe.
C'o menzumü a Israel, dya
ñuji c'o menzumü a Samaria.
10 O ndünrü e Jesús, o xipji:
—Nu 'ma ri pãrãgue c'ü
unü Mizhocjimi 'ñe cjó je
nguetscö c'ü xi'ts'i, "Dyacü
ts'iquë ndeje rá si", nu'tsc'e
ri dyötcü, nuc'ua ro da'c'ügö
ndeje c'ü sido rí bübütjo, eñe
e Jesús.
11 O ndünrü c'ua c'e ndixũ:
—Nu'tsc'e sẽ'ẽ, ojtjo pje
rgui tsjüs'ügue. Me na jẽ'ẽ ne
pozo. ¿Ja je ngue c'ua peje c'e
ndeje c'ü sido rá bübütjo?
12 Ne pozo nu, o dyacöjme
e Jacob c'ü mi mboxtitagöjme.
Nuc'ü, mi si'i ne ndeje. Xo
'ñe c'o o̱ t'i, 'ñe c'o o̱ animaleji.
Nu'tsc'e, ¿cjo xenda pjë'tsc'e
na nojo que na ngueje e Ja-
cob? A poco rí dyacö ndeje
c'ü xenda na jo, eñe c'e ndixũ.
13 O ndünrü e Jesús, o xipji:
—C'ü ra zi ne ndeje nu, ra
tũretjo.
14 Nu c'ü ra zi c'e ndeje c'ü
rá unügö, dya cja ra ndũre. C'e
ndeje c'ü rá unügö, ra bübü
cja o̱ mü'bü; ra chjëntjovi nza
cja ndeje c'ü peje cja mëjë,

nguec'ua sido ra bübütjo c'e nte, eñe e Jesús.
15 O ndünrü c'ua c'e ndixũ:
—Nu'tsc'e, sẽ, dyacö c'e ndeje c'ü. Ngue c'ua dya cja rá tũre. Ngue c'ua dya cja xo rá ẽ cjüs'ü a 'ñecjua.
16 Nuc'ua e Jesús o xipji:
—Ma zojnü nin xĩra. Nuc'ua rí 'ñejevi a 'ñecjua.
17 O ndünrü c'e ndixũ:
—Dya rí 'ñecjö ín xĩra.
O xipji c'ua e Jesús:
—I̱ mamague c'ü na cjuana, dya i̱ṉ 'ñecje nin xĩra.
18 Na ngueje ya mi 'ñeje tsi'ch'a nin xĩra. Nu c'ü i̱ṉ 'ñeje dya, dya ngueje nin xĩra. I̱ mamague na cjuana yo.
19 O ndünrü c'ua c'e ndixũ, o mama:
—Nutscö, sẽ, rgá cjijñigö ngue'tsc'e 'na profeta.
20 Nu c'o ín mboxtitajme o ma't'üji Cjimi cja ne t'eje nu. Nu'tsc'eji i̱ṉ menzumügueji a Israel i̱ṉ mamagueji ngueje a Jerusalén nu ja je rá ma't'üji Cjimi, eñe c'e ndixũ.
21 O ndünrü e Jesús, o xipji:
—Dyätcägö yo rá xi'ts'i. Ra zädä yo pa'a nu 'ma dya cja rguí jyodü rí möji cja ne t'eje; dya cja xo rguí jyodü rí möji a Jerusalén ngue c'ua rí ma't'üji ín Tataji Mizhocjimi.
22 Nu'tsc'eji i̱ṉ ma't'ügueji Cjimi, pero dya i̱ṉ pãrãji ja ga cja c'ü. Nutscöjme rí ma't'ügöjme Cjimi, pero rí pãrãjme ja ga cja c'ü. Na ngueje nu c'ü ra jopcü o̱ mü'bü yo nte, je vi 'ñeje cja yo menzumü a Israel.
23 Ya säjä yo pa, c'ü ni jyodü yo nte ra mbãrãji c'ü na cjuana ja ga cja Mizhocjimi, 'ñe ra ma't'üji co texe o̱ mü'büji. 'Ma ra tsjaji a cjanu, na cjuana rgá ma't'üji 'ma Mizhocjimi. Mizhocjimi ne'e cjó c'o ra ma't'ü a cjanu.
24 Mizhocjimi ngueje Espíritu, dya sö rá jandaji. Nguec'ua c'o ra ma't'ü Mizhocjimi ni jyodü ra mbãrãji a cjanu, c'ü dya ngue 'na ts'ita c'ü sö ra jñandaji. Pero ra ma't'üji Mizhocjimi co texe o̱ mü'büji, eñe e Jesús.
25 O ndünrü c'ua c'e ndixũ:
—Rí pãrãgö ra ẽjẽ e Mesías; 'ma ra ẽjẽ c'ü, ra nda xitsiji texe ja cja, eñe c'e ndixũ.
C'e jña Mesías ne ra mama: “Ngue Cristo c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.”
26 O ndünrü c'ua e Jesús:
—Nguetscö e Cristo; rí ñagövi.
27 Nuc'ua o säjä c'o o̱ discípulo. Me mi cjijñiji c'ua, jenga mi ñavi 'na ndixũ. Pero dya cjó xipji:
—¿Jenga i̱ṉ ñavi ne ndixũ? ¿Pje i̱ṉ önü nu?, ro 'ñeñeji.
28 Nuc'ua c'e ndixũ o zogütjo c'ü nu xäjnä. O ma c'ua cja c'e ndajñiñi. O ma xipji c'o nte:
29 —Xä'däji dya. Mö rá ma nuji 'naja bëzo c'ü o xitsi texe c'o ró cjagö. 'Na ri ngueje e Cristo c'ü.
30 Nuc'ua o mbedyeji cja c'e ndajñiñi. O möji nu ja je mi bübü e Jesús.
31 'Ma ndänt'ä ma ñaji c'e ndixũ c'o nte, nuc'ua c'o o̱ discípulo ma xipjiji e Jesús:
—Nu'tsc'e, xöpüte; ni jyodü rí sigue xëdyi.

Pero dya o zi'i.
32 E Jesús o xipji c'ua c'o o̱ discípulo:
—Nuzgö rí pë's'igö c'ü rá si'i; nu'tsc'eji dya i̱n pãrãgueji.
33 Nuc'ua c'o discípulo mi pötma mamaji:
—¿Cjó ngue c'ü ro tunpü c'ü ra zi'i nu?
34 E Jesús o xipjiji c'ua:
—C'e jñõnü c'ü ni zëzhi ín mü'bü, ngue c'ü rí cjagö c'ü ne'e nu c'ü o ndäcjägö, y rá cjuatpügö texe c'ü ne angueze.
35 ¿Cjo dya i̱n mamagueji xe bëzhi nziyo zana cja ra zädä dagrëxü? Pero rí xi'tsc'öji, jñanchjãji dya, yo nte yo va ẽjẽ ra dyäräji yo ín jñagö, chjëntjoji nza cja o ndëxü c'o ya na jo ra dagü.
36 Nu c'ü tagü jo mäjä c'ü; na ngueje bübü c'o ra 'ñejmezü. Sido ra bübütjoji; dya ra ndũji. Nguec'ua c'ü tagü 'ñe c'ü podü 'natjo c'ua ra mäjävi.
37 Na ngueje na cjuana c'ü je mama a cjava: "'Naja ngue c'ü podü. C'ü 'naja ngue c'ü tagü."
38 Ró täc'ägöji rí chagüji nu ja dya i̱ pëpiji. Nandyo c'o o pëpji. Nu'tsc'eji i̱n tagüji c'o o mbodü anguezeji.
39 Na puncjü c'o mi menzumü cja c'e ndajñiñi c'ü mi tsja a Samaria o 'ñejmeji e Jesús na ngueje c'o vi mama c'e ndixũ. Vi mama c'e ndixũ: "O xitsi texe c'o ró cjagö", eñe.
40 'Ma o säjä c'o mi menzumü a Samaria nu ja mi bübü e Jesús, c'o nte mi süjmüji ja nzi pa e Jesús. Nguec'ua va nguejme c'ua yepa nu.
41 Xenda na puncjü c'o o 'ñejme c'ua na ngueje c'o mi mama e Jesús.
42 O mama c'ua c'o nte, o xipjiji c'e ndixũ:
—Ya rí pãrãjme na cjuana ne bëzo nu, ngueje nu o ẽjẽ ra 'ñeme libre yo cãrã cja ne xoñijõmü, ngueje e Cristo. Rí ejmegöjme na ngueje c'o i̱ xitscöjme; y ya xo ró ärätsjëjme c'o mama angueze.

Jesús sana al hijo de un empleado del gobierno

43 'Ma ya vi mezhe yepa nu, cjanu o mbedye c'ua nu. Cjanu o ma a Galilea.
44 Na ngueje ya vi mama e Jesús: "Dya respetaoji 'na profeta cja o̱ jñiñitsjëjë."
45 'Ma o zät'ä a Galilea e Jesús, c'o mi cãrã nu, me co mäjä va jñandaji. Na ngueje xo vi möji cja c'e mbaxua a Jerusalén c'ü ni chjũ Pascua, vi jñandaji texe c'o vi tsja nu e Jesús.
46 O yepe o ma c'ua e Jesús a Caná c'ü tsja a Galilea. Nujnu, nguejnu vi tsjapü c'ü e ndeje o mbëzhi vino. Nujnu, mi bübü nu, 'naja c'ü mi jmu'u. Nu c'ü nu t'i'i mi sö'dyë. Je mi bübü a Capernaum.
47 Nu c'e jmu o dyärä je vi mbedye a Judea e Jesús; ya vi zät'ä a Caná c'ü je tsja a Galilea. O ma c'ua nu ja je mi bübü e Jesús. O ma dyötü na puncjü ro zöbü a Capernaum, ro ma jopcü c'ü nu t'i'i na ngueje ya ma tũ'ũ.

48 Nuc'ua e Jesús o xipji:

—Maco rí xi'tsc'öji cjó je nguetscö, pero in ne rí jñandgueji c'ü rá cjagö c'ü me rrã nojo c'ü rí mangueji: “Nunca rí jandgöji a cjanu”, rí 'ñeñeji. 'Ma jiyö, dya rí 'ñejmezüji.

49 C'e jmu o xipji:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañumü, na jo ya rí sjöbü, ngue c'ua xe rí sürü rí jocü ín ch'i. Ya va tũ'ũ.

50 O mama c'ua e Jesús:

—Mague dya. Nu c'ü in ch'i'i, dya ra ndũ'ũ c'ü. Ra bübütjo.

Nuc'ua c'e bëzo o 'ñejme c'o jña c'o o xipji e Jesús. O ma c'ua.

51 'Ma ya ma sjöbü angueze, o mbedye c'ua c'o o mbëpji. O ma ndünrüji. O xipjiji:

—Nu c'ü in ch'i'i bübütjo c'ü.

52 Nuc'ua c'ü nu tata c'e t'i o tsja t'önü ja hora o mbürü o jogü. O xipjiji c'ua:

—A ndä'ä 'ma o zünü siete, o c'ueñe c'e pa'a.

53 Nuc'ua c'e tata ya o mbãrã mi ngueje c'e hora c'ü vi xipji e Jesús: “In ch'i'i ra bübütjo.” Nuc'ua c'ü o tata c'e t'i o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo cja na 'ñe texe c'o mi cãrã o ngumü.

54 'Ma o mbedye e Jesús a Judea o ma a Galilea o jocü c'e t'i'i, ngue c'ü na yeje c'ü o jizhi e Jesús c'o nunca mi janda c'o nte.

5

Jesús sana al paralítico de Betesda

1 Nuc'ua 'na nu pa mi cja o mbaxua c'o menzumü a Israel. O ma c'ua a Jerusalén e Jesús.

2 Cja c'e ngoxtji a Jerusalén nu ja mi cjocüji o ndënchjürü, nujnu, bëxtjo mi bübü 'na t'ore. Cja c'e jña hebreo ni chjũ Betesda c'ü e t'ore. Mi järä tsi'ch'a o porta nu.

3 Nunu mi orü nu, na puncjü c'o mi sö'dyë. Mi cãrã c'o mi ndëzhö, 'ñe c'o mi me'dye, 'ñe c'o dya mi sö ro 'ñõmü. Mi te'beji ro pjõ's'ü c'e ndeje.

4 Na ngueje mi bübü 'ma mi dat'ü 'naja o anxe Mizhocjimi nu ja je mi po c'e ndeje. Me mi ñus'ü c'e ndeje. C'ü ot'ü mi dat'ü cja c'e ndeje 'ma ya ra nguarü ra ñus'ü, mi jogü c'o pje nde ma ngueme c'o mi sö'ö.

5 Mi bübü nu, 'naja bëzo c'ü ya mi pa'a treinta y ocho cjë'ë c'ü mi sö'dyë.

6 'Ma o jñanda e Jesús mi orü c'e bëzo, o mbãrã ya vi mezhe mi sö'dyë. Nuc'ua e Jesús o dyönü c'ua:

—¿Cjo in ne ra jots'ü?

7 O ndünrü c'ü mi sö'dyë:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañumü, nuzgö, ojtjo cjó ra ngöcügö cja ne t'ore 'ma pjõ's'ü ne ndeje. 'Ma cja rí negö rá dat'ü, ya ni ot'ü ni dat'ü 'naja.

8 O ndünrü c'ua e Jesús:

—Nu'tsc'e ñanga dya, xos'ü c'ü in pjĩzhĩ, nzhodü dya.

9 Nuc'ua exo jogü c'ua c'e bëzo. Ya o nduns'ü c'ua c'ü mi pjĩzhĩ. Nuc'ua ya o nzhodü c'ua c'e bëzo. Nu pa c'ü o

nzhodü c'e bëzo ngue c'e sjũpa
'ma mi söyaji.
10 Nguec'ua c'o pje mi pjëzhi
cja c'o nte a Israel o xipjiji c'ü
vi jogü:
—Ngue nu pa dya nu
rí söyaji. Mama cja o̱ ley
Mizhocjimi c'ü o dyopjü e
Moisés, dya pje ra sö rí chunü
nu i̱n pjĩzhĩ nu pa dya.
11 O ndünrü c'ua c'e bëzo:
—Nguejetsjë c'ü o jocüzü
c'ü o xitsitsjëjë: "Xos'ü nu i̱n
pjĩzhĩ, rí nzhodü dya."
12 O dyönüji c'ua:
—¿Cjó ngue c'e bëzo c'ü o
xi'ts'i: "Rí xos'ü nu i̱n pjĩzhĩ rí
nzhodü?"
13 C'ü ya vi jogü, dya mi
pãrã cjó ngue c'ü vi jocü. Na
ngueje e Jesús vi xõgü vi cjogü
cja c'o nte c'o ma puncjü.
14 Nu c'e ndajme c'ua, e
Jesús o chöt'ü c'e bëzo a mbo
cja c'e templo. O xipji:
—Jñanda dya, xã. Ya o jots'ü
dya. Dya cja rí tsja dya c'o na
s'o. 'Na pje ne ra ts'a'c'ü c'ü
xenda rí sufrido.
15 O ma c'ua c'e bëzo. O ma
xipji c'o mi pjëzhi cja c'o nte a
Israel:
—Ngueje e Jesús c'ü o tsjacö
o jozü.
16 Nguec'ua c'o nte a Israel
me mi nuji na ü e Jesús. Mi
jodüji ro mbö't'üji na ngueje
mi cja'a yo, c'e sjũpa 'ma mi
söyaji.
17 Pero o mama e Jesús:
—Mi Tatagö c'ü bübü a
jens'e pëpjitjo; 'ñetscö xo rí
pëpjitjogö, eñe e Jesús.
18 Nuc'ua c'o mi pjëzhi cja
c'o nte a Israel xenda mi
jodüji c'ua ro mbö't'üji. Na
ngueje e Jesús dya mi sũpü
c'e pa'a c'ü söyaji; xo mi
mama: "Mizhocjimi nguejmi
Tatagö." A cjanu mi cjapü
ra mbãrãji c'ü Mizhocjimi
angueze.

La autoridad del Hijo de Dios

19 Nuc'ua e Jesús, o xipjiji:
—Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji.
Nuzgö exi ngue o̱ T'izgö
Mizhocjimi. Nguec'ua nunca
rí cjagö c'ü rí netsjëgö. C'ü
rí cja'a, nguextjo c'ü rí janda
cja'a Mizhocjimi c'ü mi Tata.
Na ngueje c'o cja'a mi Tata xo
rí cjagö yo, na ngue o̱ T'izü
Mizhocjimi.
20 Mi Tata me s'iyazü.
Nguezgö o̱ T'izü angueze.
Mi Tata jítsi texe c'o cja'a
angueze. Xe ra jítsi c'o xenda
na nojo bëpji que na ngueje
yo, c'o rá cjagö. Nguec'ua me
rí tsjijñigueji.
21 Mi Tata xos'ü c'o ya ni
ndũ'ũ. Unüji c'ü ra bübütjoji.
Nuzgö o̱ T'izü Mizhocjimi, xo
ga cjatjozügö. Rá unütjo ra
büböji, nu c'o rí ne rá unütjo.
22 Mi Tata dya cjó ra jñünpü
ngüenda. Ya o dyacügö mi
Tata rá jünpü ngüenda texe yo
nte.
23 Nguec'ua, ra re-
spetaozgöji c'ua ja nzi ga
respetaoji mi Tata. Nu c'ü dya
neze, dya xo ne mi Tata c'ü o
ndäcjä.
24 'Yo nte, chjëntjui c'ü ya
ni ndũji, na ngueje tũji o̱
nzhubüji. Pero rí xi'tsc'öji c'ü
na cjuana, nu c'ü ra dyätcä
ín jñagö, 'ñe ra 'ñejme nu
c'ü o ndäcjä, exta bübütjo.

Nguec'ua dya rá jünpü
ngüenda ra ma sufrido.
25 Na cjuana c'ü rí xi'ts'igöji,
yo nte yo ya ni ndũ, ya ngue
ra zädä y ya zädä dya, c'ü
ra dyäräji ín jña'a, nutscö o̱
T'izü Mizhocjimi. Nu c'o
ra dyätcägö, rá unüji c'ü ra
bübütjoji.
26 Na ngue c'ua ja nzi
ga cja Mizhocjimi je xo ga
cjazgönu, nutscö o̱ T'izü. Exo
rí bübütjogö.
27 Mizhocjimi xo o dy-
acü rá jünpü ngüenda yo
nte. Na ngueje rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi.
28 Dya cja rí tsjijñiji: "Pero,
¿ja rgá sö ne bëzo ra tsja
yo?", i̱ṉ mangueji a mbo in
mün'c'eji. Na ngueje ra ts'a c'o
xe rrã nojo, ra ẽjẽ nu pa'a 'ma
ra dyätcä ín jñagö texe c'o ya
ndũ.
29 Texeji ra mbes'eji c'ua
ja t'ögüji. Nu c'o o tsja c'ü
ne Mizhocjimi, ra ch'unüji c'ü
sido ra bübütjoji. Nu c'o dya
o tsja c'ü ne Mizhocjimi, ra
jñünpüji ngüenda; ra sufridoji,
dya ra nguarü.

Pruebas de la autoridad de Jesús

30 Xe ma ña'a e Jesús. O
mama:
—Nunca rí cjagö c'ü rí net-
sjëgö. Nu c'ü xitsi ín Tatagö
a jens'e ngue c'ü rí cjagö c'ü.
Rí jünpügö ngüenda texe yo
cãrã cja ne xoñijõmü. Na jo
c'ua nzi rga cjagö rá jünpüji
ngüenda, na ngueje dya rí
jodügö rá cja c'ü rí netsjë.
Nuzgö rí cjagö c'ü ne'e mi
Tatagö c'ü o ndäcjä. Nguextjo
c'o rí cjagö c'o.
31 'Ma ri nguextjozgö ri
mama c'ü exi ngue o̱ T'izgö
Mizhocjimi, ro sö ri mangueji
'ma, c'ü dya cjuana.
32 Pero rí xi'ts'iji, bübü ne
'naja c'ü mama pje pjëtscö.
Rí pãrãgö c'ü na cjuana c'ü
mama angueze.
33 Nu'tsc'eji i̱ chäjägueji
o mböcjimi 'ñe o levita o
ma tsjapüji t'önü e Juan pje
pjëtscö. Angueze o xipjiji c'ü
na cjuana.
34 Zö na cjuana c'ü o mama
e Juan, dya nda ni muvi na
ngueje nguetjo bëzo. Pero rí
mbeñc'eji c'o jña c'o o mama
e Juan. Ngue c'ua ra sö
rí 'ñejmezüji, rá jocuts'ü in
mü'büji.
35 'Na sivi ũ's'üji cja 'ñiji.
Je xo ma cjatjonu e Juan,
mi jí'tsc'eji o̱ 'ñiji Mizhocjimi.
Nu'tsc'eji i̱ mäjäji ja nzi pa co
c'o vi xi'ts'iji.
36 E Juan o mama pje
pjëtsigö; pero bübü c'o xenda
ni 'ñetse pje pjëtsigö. Ngue c'o
rí cjagö c'o o dyacü mi Tatagö
a jens'e. Rá cjuatügö texe nu
c'o o dyacü rá cjagö. Nuc'o,
ngue c'ü ni 'mãrã c'o, c'ü na
cjuana o ndäcjä mi Tata.
37 A cjanu, mi Tata c'ü o
ndäcjägö mama na cjuana pje
pjëtsigö, zö nunca i̱ṉ ätpäji o̱
jña'a 'ñe dya xo xogü in chöji
ngue c'ua rí pãrãgueji ja ga cja
c'ü.
38 Dya xo i̱ṉ ench'e in
mü'büji o̱ jña Mizhocjimi,
na ngueje dya i̱ṉ ejmezügöji
nutscö o ndäcjä mi Tata.
39 I̱ṉ xörüji na jo cja o̱
jña Mizhocjimi, na ngueje
i̱ṉ cjincjeji 'ma rí xörügueji

ra ch'a'c'üji c'ü rí bübütjoji.
Nguetsjë yo jña'a yo je mama
pje pjëtsigö. Nguetscö rí
unügö c'ü rí bübütjoji.
40 Pero dya pje i̱ṉ neji rí
'ñejmezüji. 'Ma ri 'ñejmezüji ro
da'c'eji 'ma c'ü ri bübütjogueji.
41 'Nuzgö dya pje rí
jodütsjëgö c'ü ra mama yo nte
na nozgö.
42 Pero nutscö rí pãjtc'ãgöji
cja in mü'büji. Rí pãrãgö c'ü
dya pje i̱ṉ s'iyaji Mizhocjimi.
43 Mi Tata a jens'e o ndäcjä
ró ẽcjö ngue c'ua rá cjagö c'ü
ne angueze. Pero nu'tsc'eji,
dya pje i̱ṉ säcjägöji. 'Ma cjó c'o
ra ẽ mama c'ü pjëzhi na nojo,
nuc'ü, ngue c'ü rí säjäji c'ü.
44 ¿Ja rgá sö rí 'ñejmezüji?
Dya sö. Na ngueje me i̱ṉ
unüji ngüenda c'ü mama yo
nin minteji na jotsc'eji. Dya
i̱ṉ ne rí unüji ngüenda o̱ jña
Mizhocjimi c'ü xi'tsc'eji cjó je
ngue c'ü exna cjuana na jo'o.
45 Dya rí tsjijñigueji c'ü rá
cö'c'öji a jmi ín Tatagö a jens'e.
Bübü c'ü na cö'c'eji. Ngueje o̱
ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e
Moisés. I̱ṉ cjijñigueji c'ü me
na jotsc'eji na ngueje i̱ṉ tjëji
c'e ley, pero je ngue c'ü ni
'ñetse c'ü na s'o i̱ṉ cjaji.
46 Nu 'ma ri 'ñejmegueji
yo o dyopjü e Moisés, xo
ri 'ñejmezügöji; na ngueje e
Moisés o dyopjü cja o̱ jña
Mizhocjimi c'ua ja ga cjazgö.
47 'Ma dya i̱ṉ ejmeji yo
o dyopjü e Moisés, ¿ja rgui
'ñejmezügöji c'ü rí mangö?

6

Jesús da de comer a cinco mil hombres

1 'Ma ya o nguarü yo, o ma
e Jesús nu 'nanguarü c'e za-
pjü a Galilea c'ü xo ni chjũ
Tiberias.
2 Me mi pöji na puncjü o
nte'e. Na ngueje mi nuji c'o
mi jizhi 'ma mi jocü c'o mi
sö'dyë.
3 O ma e Jesús cja 'na t'eje. O
mimi nu co nu c'o o̱ discípulo.
4 Ya mi ngue ro zädätjo c'e
mbaxua c'ü ni chjũ Pascua c'ü
cja yo nte a Israel.
5 O jñe'ch'e c'ua e Jesús, o
jñanda me ma puncjü o nte
c'o ma ẽjẽ nu ja mi bübü
angueze. O dyönü c'ua e Fe-
lipe:
—¿Ja je rá tõmüji c'ü ra zi'i
yo?
6 Mi mama yo, na ngueje
ma sö e Felipe, mi cja e Jesús.
E Jesús ya mi pãrã c'ü ro tsja'a.
7 Nuc'ua o ndünrü e Felipe:
—Yeje ciento mbëxo
tjõmëch'i, dya ra zöji, zö rá
xënji nde ri nde'eji.
8 Nuc'ua o ña c'ua 'naja c'o o̱
discípulo c'ü mi ngueje e An-
drés c'ü nu cjuarma e Simón
Pedro, o xipji e Jesús:
9 —Bübü va 'naja t'i, nu jün
tsi'ch'a tjõmëch'i ndëxü, cja na
yeje jmõ'õ. Pero, ¿ja ra zö
texeji? Na puncjüji.
10 Nuc'ua o mama e Jesús, o
xipji c'o o̱ discípulo:
—Nudya, xipjiji ra mimi
dya, yo nte'e.
Mi cja na puncjü o pjindyo
nu ja mi cãrãji. O mimiji c'ua.
Po mi tsi'ch'a mil o bëzo.
11 Nuc'ua o jñü c'o tjõmëch'i
e Jesús. Cjanu o unü 'na pöjö
Mizhocjimi. Nuc'ua, cjanu

o unü c'ua c'o o̱ discípulo. Nuc'ua c'o o̱ discípulo o unüji c'o ya vi mimi. Ya nde unüji c'ua c'o jmõ'õ. O zi'iji. O ziji texe c'o mi neji.

12 O nijmiji na jo. O xipji c'ua e Jesús c'o o̱ discípulo:

—Tsis'iji yo ya mboncjü, yo nde ndetjo, ngue c 'ua dya pje ra nguejme.

13 O jmutüji c'ua c'o nde mi ndetjo. O nizhi doce cánista nu c'o tsi'ch'a tjõmëch'i ndëxü. Nuc'o, ngue c'o o mboncjü c'o vi ziji.

14 Nuc'ua c'o nte 'ma o jñandaji c'o vi tsja'a e Jesús mi mamaji:

—Na cjuana ngueje ne profeta nu ro ẽjẽ cja ne xoñijõmü.

15 O mbãrã e Jesús mi neji ro zidyiji ngue c'ua ro tsjapüji a fuerza ro manda. Nguec'ua va xõgü e Jesús o matsjë na yeje cja 'na t'eje.

Jesús camina sobre el agua

16 Nuc'ua 'ma ya o nzhä'ä, ya o zöbü c'ua c'o o̱ discípulo, o zät'äji cja c'e zapjü.

17 Cjanu o dat'üji cja 'naja bü'ü. Je mi möji nu 'nanguarü c'e ndeje a ma Capernaum. Ya vi xõmütjo. E Jesús dya be ma säjä nu ja mi bübü anguesji.

18 Me mi pjõ's'ü c'e ndeje na ngueje mi vü na zëzhi e ndajma.

19 'Ma ya vi möji tsi'ch'a o 'ñanto kilometro o jñandaji e Jesús c'ü mi nzhodü xes'e e ndeje. Ya mi ngue ro zät'ä cja c'e bü'ü. Me co zũji c'ua.

20 Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Nguetscö e Jesús. Dya rí sũgueji.

21 Nuc'ua anguesji o mäjäji. O xipjiji c'ua e Jesús ro dat'ü cja c'e bü'ü. Exo zät'ä c'ua c'e bü'ü cja c'e jñiñi nu ja je mi möji.

La gente busca a Jesús

22-24 Mi cãrã c'o nte c'o vi nguejme 'nanguarü c'e trazapjü nu ja vi unü 'na pöjö Mizhocjimi e Jesús cjanu unüji o tjõmech'i c'o o ziji. Anguezeji vi unüji ngüenda c'ü mi 'natjo bü'ü c'ü mi järä c'e xõmü. Y 'ma vi dat'ü c'o discípulo cja c'e bü'ü, dya dat'ü e Jesús co anguezeji, nguec'ua c'o discípulo vi mötsjëji. Nguec'ua c'ü na yejnu pa c'o nte mi jodüji e Jesús, pero dya o chöt'üji. Dya xo jñandaji c'o o̱ discípulo. Nguec'ua como vi säjä ja nzi bü'ü c'o vi 'ñeje a Tiberias, o tsja c'ua c'o nte o dat'üji cja c'o bü, o möji c'ua a Capernaum o ma jyodüji e Jesús.

Jesús, el pan de la vida

25 'Ma o chöt'üji a Capernaum nu 'nanguarü cja e ndeje o xipjiji:

—Xöpüte, ¿jinguã i̱ säjägue a 'ñecjua?

26 O ndünrü c'ua e Jesús:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'igöji. Ró da'c'eji tjõmëch'i ngue c'ua ri unnc'eji ngüenda c'ü ngue o̱ T'izgö Mizhocjimi, ngue c'ua ri 'ñejmezüji. Pero c'ü va 'ñe jongöji, dya ngue para rí 'ñejmezüji. Ngue c'ü i̱n neji rá da'c'üji na yeje c'o ra nijmi in pjemeji.

27 C'e jñõnü c'ü rí sigöji,
tjezetjo c'ü. Nguec'ua, dya
me rí jyonnc'eji c'o. Jyodüji
c'e jñõnü c'ü dya ra tjeze, c'ü
sido rí bübütjoji. Nutscö rvá
ẽcjö cja Mizhocjimi, nguetscö
rá da'c'üji c'e jñõnü c'ü sido rí
bübütjoji. Mizhocjimi c'ü mi
Tatagö ya jizhi c'ü o ndäcjä rá
da'c'eji a cjanu.

28 O ndünrü c'ua c'o nte o
xipjiji e Jesús:

—¿Pje rá cjajme ngue
c'ua rá cjajme c'ü ne'e
Mizhocjimi?

29 O ndünrü c'ua e Jesús. O
xipjiji:

—Nunu, ngueje c'ü ne
Mizhocjimi: rí 'ñejmezügöji
na ngueje o ndäcjä angueze.

30 O xipjiji c'ua:

—¿Pje na mbë c'o rí jítscöjme
ngue c'ua rá jandagöjme;
ngue c'ua rá ejmets'üjme? ¿Pje
na mbëjë c'o rí tsjague?

31 C'o ín mboxtitaji o ziji o
maná nu cja ndajyadü, 'ma
mi cãrãji nu, co e Moisés. C'ua
ja nzi ga t'opjü: "O unüji ro ziji
tjõmëch'i c'o vi 'ñeje a jens'e",
eñe. ¿Cjo xo sö rí tsjague a
cjanu?

32 O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipjiji:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji.
E Moisés dya ngue c'ü o
dya'c'üji o tjõmëch'i c'o vi 'ñeje
a jens'e; ngue mi Tatagö.
C'e tjõmëch'i c'ü o zi c'o ín
mboxtitaji, dya ngue c'ü exna
cjuana ni muvi. Mi Tatagö
je unü c'e tjõmëch'i c'ü exna
cjuana ni muvi c'ü vi 'ñeje a
jens'e.

33 Na ngueje o̱ tjõmëch'i
Mizhocjimi ngueje c'ü vi 'ñeje
a jens'e c'ü unü c'ü ra bübütjo
yo cãrã texe cja ne xoñijõmü,
eñe e Jesús.

34 O xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañumü,
sido rí dyacöjme ne tjõmëch'i
nu.

35 E Jesús o xipjiji:

—Nuzgö, nguetscö e
tjõmëch'i c'ü ra dya'c'eji c'ü
rgui bübütjogueji. Nu c'ü ra
ẽjẽ co nuzgö, dya ra zant'a.
Nu c'ü ra 'ñejmezügö, dya ra
ndũre.

36 Ya ró xi'ts'iji, zö xi i̱
jñandgaji ró cjagö c'ü na nojo,
pero dya pje i̱ṉ ejmezügöji.

37 Texe nu c'o dacügö mi
Tata, ra ẽjẽji co nutscö ra
'ñejmezüji. Nuzgö, dya rá
täjägö ra ma c'o.

38 Rvá ẽjẽgö a jens'e; dya
pje ngue c'ü rá cjagö c'ü rá
ne'e. Rá cja'a c'ua ja ga ne'e
mi Tatagö c'ü o ndäcjä.

39 Nunu, ngueje c'ü ne'e
Mizhocjimi, nu c'ü o ndäcjä;
ne'e c'ü dya rá bëzhi ne ri
'naja c'o o dyacü. 'Ma rá ẽcjö
na yeje rá xos'üji.

40 Nunu, ngueje c'ü ne'e mi
Tata c'ü bübü a jens'e: texe c'o
unü ngüenda nguezgö o̱ T'izü
Mizhocjimi, y ejmezügöji, ra
ch'unü c'ü rguí bübütjoji co
Mizhocjimi. 'Ma rá ẽcjö na
yeje rá xos'üji.

41 C'o pje mi pjëzhi cja c'o
nte a Israel mi pötma ma-
matsjëji na ngueje dya mi
ejmeji c'ü vi mama e Jesús:
"Nguetscö e tjõmëch'i c'ü vi
'ñeje a jens'e."

42 Mi mamaji c'ua:

—Nunu, ¿cjo dya ngueje e Jesús nu o̱ t'i e José? Nu tata 'ñe nu nana rí pãrãgöji. Nunu, ¿jenga mama dya nu: “Rvá ẽjẽ a jens'e”?

43 E Jesús o xipjiji c'ua:

—Dya rí pötqui mamat-sjëgueji yo.

44 Dya cjó sö ra ẽjẽ co nutscö nu 'ma dya ra 'ñünbü o̱ mü'bü mi Tata c'ü bübü a jens'e c'ü o ndäcjä. Nuzgö, 'ma rá ẽcjö na yeje rá xos'ü nu c'o.

45 Ya t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi c'o o dyopjü c'o profeta: “Mizhocjimi ra nda xöpüji.” A cjanu texe c'o ätä mi Tata, 'ñe pãrãji pje pjëzhi c'ü mama, va ẽji co nutscö.

46 ’Zö ätpäji o̱ jña Mizhocjimi, pero dya jandaji ja ga jmi. C'ü o jñanda nguextjozügö rvá ẽjẽgö cja Mizhocjimi. Nguezgö ró janda mi Tata.

47 Na cjuana c'ü rí xi'ts'igöji, nu c'ü ejmezügö ra ch'unü c'ü rguí bübütjo co Mizhocjimi para siempre.

48 Nguetscö e tjõmëch'i ngue c'ua rí bübütjogueji.

49 Nu c'o nin mboxtitaji o ziji c'e maná nu cja ndajyadü. Pero o ndũ'ũ c'o.

50 Nguetscö nu e tjõmëch'i nu vi 'ñeje a jens'e. Nguec'ua nu c'ü ra zi'i nu, dya ra ndũ'ũ, ra bübütjo.

51 Exi rgá büntcjö, nguec'ua sö rá da'c'üji c'ü rí bübütjogueji. Je rvá ẽjẽgö a jens'e. 'Ma cjó c'o ra zi'i nu e tjõmëch'i ra ch'unü c'ü rguí bübütjo. Ne tjõmech'i c'ü rá unügö nu, ngueje ín cuerpogö. Nuzgö rá unügö ngue c'ua ra bübütjo yo cãrã texe cja ne xoñijõmü.

52 Nuc'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel mi ña, mi ñatsjëji. Mi mamaji:

—¿Ja rgá sö ra dyacöji o̱ cuerpo rá siji?

53 E Jesús o xipjiji:

—Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji. Nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi. 'Ma dya rí si'iji ne tjõmëch'i c'ü ngueje ín cuerpogö, 'ñe 'ma dya rí si'iji ín tsjigö, dya rí bübüji.

54 Nu c'o ra zi'i e tjõmëch'i c'ü ngueje ín cuerpogö 'ñe ra zi ín tsjigö ra ch'unü c'ü rguí bübütjoji. Nutscö 'ma rá ẽcjö na yeje rá xos'ü nuc'o.

55 C'e jñõnü c'ü na cjuana c'ü rí siji ngue ín cuerpogö c'ü; 'ñe ín tsji'igö.

56 Nu c'ü ra zi nu e jñõnü c'ü ngueje ín cuerpogö, 'ñe ra zi ín tsjigö ra bübüzügö. Y nutscö je rá bünc'ö cja o̱ mü'bü angueze.

57 Mi Tata c'ü o ndäcjä exi bübütjo c'ü. Nguec'ua exo rgá bübütjogö. Nu c'ü ra zi c'e jñõnü c'ü ngue ín cuerpogö 'ñe ín tsjigö, xo ra bübütjo, na ngueje exi rgá büntcjö.

58 Nguetscö e tjõmëch'i, rvá ẽjẽgö a jens'e. Dya nza cjazgö c'e maná c'ü o zi ín mboxtitaji. Nuc'o, o ndũ c'o. Pero c'ü ra zi'i nu e tjõmëch'i c'ü nguetscö, dya ra ndũ, ra bübütjo co Mizhocjimi para siempre.

59 Nu yo jña'a yo, o mama e Jesús 'ma mi bübü a Caper-

naum 'ma mi xöpü c'o nte cja
c'ü o̱ nintsjimiji.

Palabras de vida eterna

60 Na puncjü c'o mi tjünt'ü a
xütjü e Jesús, 'ma o dyäräji, o
mamaji:
—Me na jyü yo jña'a yo. ¿Cjó
ra sö'ö ra dyätä yo?
61 O mbãrãtsjë e Jesús c'o mi
mamatsjëji. O xipjiji c'ua:
—¿Cjo i̱ṉ ne rí chjench'eji a
xütjü na ngueje ró xi'ts'iji yo
jña'a yo?
62 ¿Pje rí tsjagueji 'ma, 'ma
rí jñandgaji rá magö a jens'e
nu ja ot'ü rmí bünc'ö? Nutscö
rvá ẽcjö cja Mizhocjimi.
63 Ngueje o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü da'c'üji rí
büböji. Dya pje ni muvi
e cuerpo. Yo jña'a yo
rí xi'ts'igöji je va ẽjẽ cja
o̱ Espíritu Mizhocjimi yo.
Ngueje yo da'c'üji rí bübütjoji.
64 Pero büböts'ügueji c'o dya
pje ejmezügö.
E Jesús ya mi pãrã ndeze
'ma ot'ü cjó ngue c'o dya mi
ejme. Ya nde mi pãrãtjo cjó
ngueje c'ü ro nzhö'ö.
65 O mama c'ua e Jesús:
—Ya ró xi'ts'iji, dya cjó ra
sö ra ẽjẽ co nuzgö, 'ma dya
ra 'ñünbü o̱ mü'bü mi Tata c'ü
büb̈ü a jens'e.
66 'Ma o nguarü o mama
yo jña'a, na puncjü c'o o
chjench'e a xütjü, dya cja o
ndünt'üji o̱ xütjü e Jesús.
67 O mama c'ua e Jesús o
xipji c'o doce discípulo:
—¿Cjo xo i̱ṉ ne rí chjench'eji
a xütjü, c'ü dya cja rí
chjünt'üji ín xütjügö?
68 O ndünrü c'ua e Simón
Pedro:
—Pero ín Jmuts'üjme, ¿cjó
rá ma teñegöjme? Na ngueje
nguextjots'ügue i̱ṉ xitsijme
ja rga sö rá büb̈ütjojme co
Mizhocjimi para siempre.
69 Nutscöjme rí ejmets'ügöjme.
Rí pãrãjme ngue'tsc'e e
Cristo. Ngue'tsc'e o̱ T'its'ü
Mizhocjimi c'ü exi büb̈ütjo.
70 O ndünrü c'ua e Jesús:
—I̱ṉ doceji. ¿Cjo dya ró
juan'c'ügöji? 'Najats'ügueji
büb̈ü c'ü dya jo cja o̱ mü'bü.
71 Nu c'ü mi mama e Jesús,
mi ngueje e Judas Iscariote,
c'ü mi ngue o̱ t'i e Simón. Na
ngueje nguejnu ro nzhö'ö e
Jesús. Mi ngueje 'naja c'o doce
discípulo.

7

Los hermanos de Jesús no le creían

1 'Ma o nguarü yo, mi
nzhodü e Jesús a Galilea. Dya
mi ne ro nzhodü a Judea, na
ngueje mi cãrã nu, c'o mi ne
ro mbö't'üji e Jesús.
2 Ya mi ngue ro zädätjo 'na
mbaxua c'ü mi cja c'o nte. Mi
ät'äji ts'ingumü c'o mi ngueje
o dyëza. Mi mimiji cja c'o
ts'ingumü 'ma mi cjaji c'e
mbaxua.
3 C'o o̱ cjuarma e Jesús o
xipjiji c'ua:
—Na jo rí pedyegue va.
Mague a Judea ngue c'ua c'o
in discípulo c'o cãrã nu, xo ra
jñantc'aji yo i̱ṉ cjague yo me
na nojo.
4 Nu c'ü ne'e pje ra tsja'a,
ra tsja ngue c'ua ra jñanda yo
nte. Nu 'ma i̱ṉ cja'a yo me na

nojo, jizhitsjëjë ngue c'ua ra
jñanda texe yo nte.
5 Ne xo ri ngueje c'o o̱
cjuarma, dya xo mi ejmeji e
Jesús.
6 O mama c'ua e Jesús:
—Dya be va sädä nu 'ma ra
mbãrãji cjó nguetscö. Nuzgö
dya be sö'ö rá magö. Pero
nu'tsc'eji sö rí mötjoji nu hora
c'ü i̱n ne rí möji.
7 Nu'tsc'eji, dya sö ra nuc'eji
na ü yo cãrã cja ne xoñijõmü.
Nguetscö je nugüji na ü, na
ngueje rí xipjigöji c'ü na
cjuana, rí xipjigöji me na s'o
cjaji.
8 Nu'tsc'eji, möji cja c 'e
mbaxua. Nutscö dya be rá
magö cja c'e mbaxua, na
ngueje dya be va sädä c'ü ne'e
Mizhocjimi c'ü ya rá magö.
9 Nu 'ma o mama yo, xe o
nguejmetjo a Galilea.

Jesús en la fiesta de las chozas

10 Nuc'ua o ma cja c'e
mbaxua c'o o̱ cjuarma. E
Jesús xo ma'a c'ua. Pero
nuc'ü, dya cjó o xipji ja va ma.
O matsjëjë.
11 Nu cja c'e mbaxua, c'o pje
mi pjëzhi cja c'o nte mi jodüji
e Jesús, mi mamaji:
—¿Ja je ri bübüxã c'e Jesús?,
eñeji.
12 Na puncjü nte c'o me mi
tsjojne mi mamaji ja cja mi
cja e Jesús. Mi cãrã c'o mi
mama: “Na jonte c'e bëzo c'ü.”
Nu c'o dyaja mi mamaji: “Dya
jonte c'ü. Onpü yo nte.”
13 C'o nte mi sũji c'o pje mi
pjëzhi. Nguec'ua dya cjó mi
mama na jo ja ma cja e Jesús.
14 Cja mi patjo nziyo pa'a
c'ü mi cjaji c'e mbaxua. Xe mi
bëzhi nziyo pa ro nguarü. O
zät'ä c'ua e Jesús cja c'e tem-
plo. Ya je nguejnu o xöpü c'ua
c'o nte.
15 C'o pje mi pjëzhi mi
cjijñiji: “Nunca rí ärägöji a
cjanu.” Pero mi mamaji:
—¿Ja ga mbãrã yo? Dya o
ma ja ro xörü.
16 O ndünrü c'ua e Jesús:
—Nu yo rrã xöpü yo nte,
dya rí mamatsjëjëgö yo. Nu
c'ü o ndäcjägö ngue c'ü je o
xöcügö c'ü.
17 'Ma cjó c'o ne ra tsja'a c'ü
ne'e Mizhocjimi, ra mbãrã cjo
je va ẽjẽ cja Mizhocjimi yo rí
xöpügö yo nte, o maxque rí
mamatsjëjëgö yo.
18 Nu c'ü xöpü c'ü ma-
matsjëjë, jodütsjëjë c'ü ra
mama yo nte: “Me na jo 'na
xöpüte”, ra 'ñeñeji. Nuzgö rí
jodügö c'ü ra mamaji me na
jo Mizhocjimi c'ü o ndäcjä.
Nuzgö rí mamagö c'ü na
cjuana, dya bëchjine.
19 'Nu'tsc'eji, ¿cjo dya o
dya'c'üji c'e ley e Moisés?
Pero ne ri 'najats'ügueji dya
i̱n cjaji c'ü mama c'e ley.
Maco mama c'e ley c'ü dya rá
pö't'üteji, ¿jenga i̱n jongügöji rí
pötcüji?
20 O ndünrü c'ua c'o nte, o
xipjiji:
—Nu'tsc'e, bübü demonio
cja in mü'bügue. ¿Cjó ngue c'ü
ra jyonc'ü ra mbö'tc'ü?
21 O ndünrü c'ua e Jesús:
—'Natjo c'ü ró cjagö,
pero nuc'ua texets'üji me o
sjëyats'üji c'ü ró cjagö.

22 Cja o̱ ley Mizhocjimi c'ü
o dyopjü e Moisés, xi'ts'iji rí
meyaji in cuerpoji. C'ü ni
tsjaji a cjanu, dya ngue e
Moisés c'ü o mbürü; ngueje
c'o ín mboxtitaji c'o o mbürü
ndeze mi jinguã. Bübü 'ma i̱ṉ
meyaji in cuerpoji nu pa c'ü rí
söyaji.
23 Nu pa c'ü rí söyaji i̱ṉ
meyaji o̱ cuerpo 'na bëzo
ngue c'ua rí cumpleji o̱ ley
Mizhocjimi c'ü o dyopjü
e Moisés. ¿Jenga me i̱ṉ
ünngügöji c'ü ró jopcügö texe
o̱ cuerpo 'na bëzo nu pa c'ü rí
söyaji?
24 Tsjijñiji na jo c'ua ja ga
mama o̱ ley e Moisés. Nuzgö,
zö ró jocü 'na bëzo c'e pa c'ü
rí söyagöji, pero na jo c'ü rvá
cjagö.

Jesús habla de su origen

25 Ja nzi c'o mi menzumü a
Jerusalén o mamaji c'ua:
—Nujnu, ¿cjo dya ngueje nu
jodüji ra mbö't'üji?
26 Maco, ña'atjo dya nu. Dya
pje sũ'ũ nu. Dya cjó pje xipji.
Mbãrã, c'o pje pjëzhi, ¿cjo ri
cjijñiji c'ü ngueje e Cristo nu?
Po jiyö.
27 Na ngueje nutscöji rí
pãrãgöji na jo ja je menzumü
nu. 'Ma ra ẽjẽ e Cristo, nuc'ü,
dya cjó ra mbãrã ja rguí 'ñeje.
28 E Jesús o ña'a na jens'e nu
cja c'e templo nu ja mi xöpü
c'o nte, o xipjiji:
—Nu'tsc'eji, ¿cjo i̱ṉ pãcãji?
¿Cjo i̱ṉ pãrãji na jo ja je rí
menzumü? Nuzgö dya ró
ẽtsjëjëgö. Na ngueje bübü
'naja c'ü exna cjuana o
ndäcjägö, c'ü dya i̱ṉ pãrãgueji.
29 Pero nuzgö rí pãrãgö
c'ü, na ngueje je rvá ẽcjö cja
angueze. Ngueje angueze o
ndäcjägö ró ẽjẽ a 'ñecjua.
30 Nuc'ua, mi ne ro
zürüji c'ua. Pero dya cjó o
pënch'i, na ngueje dya be ne
Mizhocjimi ro zürüji.
31 Na puncjü c'o nte c'o mi
cãrã nu, o 'ñejmeji e Jesús. Mi
mamaji:
—Dya cjó sö ra tsja c'o xe
rrã nojo. ¿Cjo ri ngueje e
Cristo nu?

Los fariseos mandan policías a llevar preso a Jesús

32 C'o fariseo o dyäräji c'ua
c'o mi mama c'o nte. Na
ngueje c'o nte mi tsjojne
ma ñaji c'o mi cja'a e Jesús.
Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe
c'o fariseo o ndäjäji o policía
ro ma, ro ma zürüji e Jesús.
33 O mama c'ua e Jesús:
—Xe quejme ja nzi zana c'ü
xe rá mimiji. Nuc'ua ra zädä
c'e pa 'ma rá ma nu ja bübü
c'ü o ndäcjä ró ẽjẽ.
34 Nuc'ua rí jyongügöji. Dya
cja rí chöcügöji. Nu ja rá
bübügö, dya sö rí möcjeji.
35 Nuc'ua c'o pje mi pjëzhi
cja c'o nte a Israel o pötva ma-
maji:
—Mbãrã, ¿ja je ra ma'a nu?
¿Jenga xitsiji c'ü dya cja rá
töt'üji? Mbãrã, ¿cjo je ra ma
cja yo ín menzumügöji a Is-
rael c'o pjöt'ü cja yo dyaja
nte? Mbãrã, ¿cjo ra ma xöpü
c'o dyaja nte'e?
36 Mbãrã, ¿ja cja'a nu o
mama: “Rí jyongüji pero dya
rí chöcüji”? Xo o xitsiji: “Nu

ja rá bübügö, dya pje ra sö'ö rí
sät'äji.”

Ríos de agua viva

37 C'e pa c'ü bëpja c'e
mbaxua ngue c'ü xenda mi
sũpüji. Nuc'ua c'e pa'a c'ü, o
böbü e Jesús. O zopjü c'ua c'o
nte, o xipjiji:
—'Ma cjó c'o tũre, xä'däji co
nutscö. Si'iji c'e ndeje c'ü rá
da'c'üji rí siji.
38 Nu c'o ra 'ñejmezügö, ra
zädä anguezeji c'ua ja nzi ga
mama cja o̱ jña Mizhocjimi: A
mbo cja o̱ mü'bü ra chjëntjovi
nza cja 'na mbereje c'ü peje
na puncjü o ndeje. Nguec'ua
xo ra zi'i c'o dyaja, ngue c'ua
xo ra bübütjoji.
39 Nujyo o mama e Jesús,
nguejyo ro tsja o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü ro ch'unü
nu c'o ro 'ñejme e Jesús. C'e
Espíritu dya be ma ẽjẽ c'ü, na
ngueje dya be vi ma e Jesús
cja nu Tata c'ü bübü a jens'e.

División entre la gente

40 Nuc'ua 'ma o dyäräji yo
jña'a yo, mi cãrã c'o o mama:
—Nunu, na cjuana ngueje e
profeta nu mi te'beji.
41 Dyaja c 'o o mama c'ua:
—Ngueje e Cristo nu o
ndäjä Mizhocjimi nu.
Mi cãrã c'o dyaja c'o o
mama:
—Nujnu je menzumü a
Galilea. Nguec'ua, ¿ja rgá sö
ra tsja e Cristo nu?
42 Na, ¿cjo dya mama cja
yo ya t'opjü: “E Cristo je
ri ngueje o̱ mboxbëche e
David”? ¿Cjo dya xo mama:
“Je ra te'e cja c'e ts'ijñiñi a
Belén nu ja mi menzumü e
David”?
43 Nuc'ua a cjanu, o xõgü
c'ua c'o nte'e, na ngueje
dya mi 'natjo o̱ pjeñeji ma
nguijñiji e Jesús.
44 Mi cãrã c'o mi ne ro zürü
e Jesús. Pero dya cjó xo o
pënch'i angueze.

Las autoridades no creen en Jesús

45 Nuc'ua c'o policía o
nzhogü c'ua c'o. O möji
cja c'o ndamböcjimi 'ñe cja
c'o fariseo. Nuc'ua c'o
ndamböcjimi 'ñe c'o fariseo o
dyönüji c'ua:
—¿Jenga dya i̱ siji e Jesús?
46 O ndünrü c'ua c'o policía:
—Nunca rí ärjme ra ña 'na
bëzo c'ua nzi ga ña'a c'e bëzo
c'ü.
47 O ndünrü c'ua c'o fariseo,
o xipjiji c'o policía:
—¿Cjo ya xo o dyon'c'ügueji?
48 Tsjijñiji dya xã. ¿Cjo ya xo
bübü o jmu'u 'ñe o fariseo c'o
ya o 'ñejme e Jesús? Iyö.
49 Nu yo nte'e yo, dya
pje pãrãji o̱ ley Mizhocjimi.
Dya pje sö ra zät'äji a jmi
Mizhocjimi.
50 E Nicodemo nu c'ü vi
ma'a 'na nu xõmü cja e Jesús,
mi ngueje 'naja c'o fariseo. O
mama angueze:
51 —Cja ín leygöji, dya sö
rá mamaji c'o na s'o vi tsja
'na bëzo c'ü dya be ri äräji c'o
mama angueze, y c'ü dya be
ri pãrãji ja cja c'ü cja'a.
52 O ndünrü c'ua c'o fariseo,
o xipjiji e Nicodemo:
—Nu'tsc'e, Nicodemo, ¿cjo
xo i̱ṉ menzumügue a Galilea?
Ni jyodü rí ñu'u yo ya t'opjü,

ngue c'ua rí ñuxã c'ü dya cjó ra te'e a Galilea c'ü ri ngueje profeta.

La mujer adúltera

53 Nuc'ua, como ya vi nguarü c'e mbaxua, o ma nzi 'najaji o̱ ngumüji.

8

1 E Jesús o ma c'ua cja c'e t'eje c'ü ni chjũ Olivos.

2 Nuc'ua 'ma mi xõrtjo c'ü na yejnu pa, e Jesús o ma na yeje cja c 'e templo. Nuc'ua texe c'o nte'e o chëzhiji a jmi e Jesús. O mimi c'ua e Jesús. Cjanu o xöpü c'ua c'o nte.

3 Nuc'ua c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi 'ñe c'o fariseo o sinpiji c'ua 'naja ndixũ c'ü vi ch'ö'tp'ü bëzo c'ü dya mi ngueje o̱ xĩra. O tsjapüji o mimi a nde'e nu ja mi bübü e Jesús.

4 O mamaji c'ua:

—Xöpüte, nu e ndixũ nu, o zürüji. Mi bübüvi 'na bëzo c'ü dya ngueje o̱ xĩra.

5 Cja c'e ley c'ü o dyopjü e Moisés o mandazüji rá pjat'üji ndojo yo cja a cjanu. ¿Nu'tsc'e dya, pje rí xitsijme dya?

6 Nu yo mi xipjiji nguetjo ma söji, ngue c'ua ro sö ro ngöt'üji cja c'o pje mi pjëzhi. Nuc'ua e Jesús o ñücü a jõmü. O dyopjü c'ua a jõmü co o̱ ñidyë.

7 Nu 'ma sido mi önütjoji, o jñüs'ü o̱ ñi'i. Cjanu o xipjiji c'ua:

—'Ma bübütsc'eji 'naja c'ü dya tũ o̱ nzhubü ngue c'ü ra ot'ü ra pjat'ü ndojo ne ndixũ.

8 Nuc'ua o ñücütjo na yeje a jõmü e Jesús. O dyopjü a jõmü co o̱ ñidyë.

9 'Ma o dyäräji, o nguijñiji c'ua cja o̱ mü'büji c'ü mi tũji o̱ nzhubüji. Nuc'ua nde 'naja va möji c'ua. Nu c'o xenda mi tita ngue c'o ot'ü o ma c'o. Cjanu o mbedye c'ua c'o cja mi t'i'i. Nuc'ua ya o nguejmetsjë c'ua e Jesús 'ñe c'e ndixũ c'ü mi junrü a jmi.

10 Nuc'ua cjanu o jñüs'ü c'ua o̱ ñi'i e Jesús. Dya cjó cja o jñanda. Ya mi nguetjo c'e ndixũ c'ü xe mi bübü. O xipji c'ua:

—Nu'tsc'e ndixũ, ¿ja je cãrã dya, nu c'o mi mama i̱ṉ tũgue nzhubü? ¿Cjo dya cjó pja'c'ü ndojo?

11 C'e ndixũ o ndünrü:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, dya cjó pjacö ndojo.

Nuc'ua o xipji e Jesús:

—Ne xo ri nguetscö, dya xo rí xi'ts'i ni jyodü rí chũgue. Ma'a dya. Pero dya cja rí tsja c'o na s'o.

Jesús, la luz del mundo

12 E Jesús o zopjütjo na yeje c'o nte. O xipjiji: —Nguetscö e jya's'ü cja ne xoñijõmü. Nu c'ü ra ndünt'ü ín xütjügö, dya ra nzhodü cja e bëxõmü. Nuc'ü, ra bübü jya's'ü o̱ mü'bü c'ü ra unü c'ü rguí bübütjo.

13 Nuc'ua c'o fariseo o xipjiji:

—Nu'tsc'e i̱ṉ mamatsjëgue pje pjë'ts'i. Nu c'o i̱ṉ mamague dya cjuana.

14 O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Zö rí mamatsjëgö pje pjëtsi, pero yo rí xi'ts'igöji na

cjuana. Na ngueje rí pãrãgö
ja je rvá ẽjẽ, 'ñe ja rga ma'a.
Nu'tsc'eji, dya i̱n pãrãgueji ja
rvá ẽjẽgö. Dya xo i̱n pãrãji ja
ngue c'ua rá ma'a.
15 Nu'tsc'eji c'ua ja nzi gui
tsjinncjeji, i̱n jünji ngüenda i̱n
mamaji c'ü na s'ozgö. Pero
nutscö, c'ü rvá ẽcjö, dya ngue
c'ü rá mangö c'ü cja na s'o
'naja, y c'ü cja na jo c'ü 'naja.
16 Zö dya ngue c'ü rvá ẽcjö,
pero 'ma rí mangö ja ga cja
'na nte ga nguijñi o̱ mü'bü,
na cjuana c'ü rí mangö. Na
ngueje c'ü rí mangö, dya ngue
c'ü rgá cjijñitsjëgö, ngue c'ü
cjijñi Mizhocjimi c'ü o ndäcjö
c'ü rí bübübe.
17 Ya xo t'opjü cja in
leygueji c'ü je mama a cjava:
"Nu c'ü mama yeje nte ngue
c'o na cjuana."
18 Nuzgö rí mama pje
pjëtsi. Nu c'ü mi Tatagö c'ü
o ndäcjä, ngue c 'ü xo mama
pje pjëtsigö.
19 Nuc'ua o xipjiji c'ua:
—¿Ja je bübü c'ü nin Tata?
O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipjiji:
—Ni xo ri nguetscö i̱n
pãcãji, ni ri ngueje mi Tata
i̱n pãrãji. Nu 'ma ri pãcãgöji,
ngue 'ma xo ri pãtcãji mi Tata.
20 E Jesús mi xöpü c'o nte
cja c'e templo. Je mi mama
yo jña'a yo, nu ja mi sogüji o̱
ofrendaji. Dya cjó o zürü e
Jesús, na ngueje dya be mi jëzi
c'ü nu Tata Mizhocjimi.

"A donde yo voy, ustedes no pueden ir"

21 Nuc'ua o ndünrü c'ua na
yeje e Jesús:
—Nutscö ya rá ma'a.
Nu'tsc'eji rí jyongüji. Pero
rí chũgueji na ngue c'o in
nzhunc'eji c'o i̱n tũgueji.
Nguec'ua nu ja je rá magö,
nu'tsc'eji, dya ra sö rí sät'äji
nu.
22 O mama c'ua c'o pje mi
pjëzhi cja c'o nte a Israel:
—Nu e bëzo nu, ¿cjo ra
pö't'ütsjëjë? Nguec'ua mama:
"Nu ja je rá magö, nu'tsc'eji
dya ra sö rí sät'äji."
23 Nuc'ua o ndünrü c'ua e
Jesús:
—Nu'tsc'eji, i̱n menzumüji
a jõmü. Nutscö, je rí men-
zumügö a jens'e. Nu'tsc'eji,
i̱n menzumügueji cja ne
xoñijõmü. Nutscö, dya pje
rí menzumügö va cja ne
xoñijõmü.
24 Nguec'ua ró xi'ts'iji:
"Rí chũgueji na ngue c'o in
nzhunc'eji c'o i̱n tũgueji." Na
ngueje 'ma dya rí 'ñejmeji
nguezgö extí bübü, c'o
nzhubü c'o i̱n tũji ngue c'o je
rgui chũji c'o.
25 O ndünrü c'ua c'o nte:
—Xitsijme cjó ngue'tsc'e.
Nuc'ua e Jesús o xipjiji:
—Ya ró xi'ts'igöji cjó
nguezgö.
26 Na puncjü c'o me rí ne
rá zo'c'üji. Me na puncjü c'o
i̱n cjaji c'o sö rá mama i̱n
tũgueji nzhubü. Pero nu c'ü o
ndäcjägö ngue c'ü na cjuana
c'ü. C'o ró ätpägö o mama
angueze nguejyo je rí zopjü
yo cãrã cja ne xoñijõmü.
27 E Jesús mi xipjiji mi ngue-
jnu Tata c'ü vi ndäjä. Pero
dya mi pãrã c'o nte.
28 O ndünrü c'ua e Jesús:

—Nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi. Nu'tsc'eji rí chäpcöji cja ngronsi. Nu'ma, cja ra zädä 'ma rí unnc'eji ngüenda c'ü nguezgö extí bübü. Dya pje rí cjagö c'ü rí cjatsjë. Ngue yo o xöcü mi Tata, yo rí xi'ts'iji.

29 Nu c'ü o ndäcjä bübü co nuzgö. Dya pje jyëzguigö c'ü rá bübütsjëgö c'ü, na ngueje sido rí cjagö c'o ne angueze.

30 'Ma o mama yo jña'a yo, na puncjü c'o o creo c'o mi mama e Jesús.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

31 O xipji c'ua e Jesús c'o nte a Israel c'o ya vi 'ñejme angueze:

—'Ma sido rí 'ñejmeji yo jña yo rí ña'a, nu'ma, na cjuana i̱n ätcöji 'ma.

32 'Ma rí 'ñejmezügöji yo jña yo rí ña'a, rí pãrãji c'ü na cjuana 'ma. 'Ma rí pãrãji c'ü na cjuana, ra t'empc'eji libre 'ma.

33 O ndüntüji c'ua, o xipjiji:

—Nguetscöjme o̱ mboxbëchejme e Abraham. Dya cjó rí pëpcöjme. ¿Jenga i̱n mamague c'ü ra 'ñempcöjme libre?

34 O ndünrü e Jesús, o mama:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji. Texe c'o cja'a c'o na s'o, dya libre c'o. Chjëntjovi nza cja 'na mbëpji c'ü tjünt'ü a xütjü, c'ü dya sö ra xõgü cja nu lamu.

35 C'o tjünt'ü a xütjü o nzhubü, dya ngueje o̱ t'i Mizhocjimi c'o. Angueze ra pjongü nu c'o dya ngueje o̱ t'i. C'o o̱ t'i ra sido ra bübütjoji co Mizhocjimi.

36 Nu c'ü na cjuana ra 'ñempc'eji libre cja c'o na s'o, nguetscö o̱ T'izü Mizhocjimi.

37 Rí pãrãgö ngue'tsc'eji o̱ mboxbëchets'üji e Abraham. Pero i̱n ne rí pötcügöji, na ngueje ín jñagö, dya pje i̱n ench'e cja in mü'büji.

38 Rí ñagö nu c'o ró nugö cja o̱ jmi mi Tatagö c'ü bübü a jens'e. Nu'tsc'eji i̱n cjaji nu c'o i̱ dyäräji cja o̱ jmi nin tataji.

39 Nuc'ua o ndünrüji, o xipjiji:

—C'ü mi tatagöjme ngueje e Abraham.

O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—'Ma ri ngue'tsc'eji o̱ t'its'üji e Abraham, ri tsjaji c'ü o tsja e Abraham.

40 E Abraham, nuc'ü, o dyätä Mizhocjimi c'ü. Pero nudya i̱n jongüji rí pötcüji. E Abraham dya ro tsja a cjanu. Nutscö rí bëzo ró xi'ts'iji c'o na cjuana nu c'o ró ärägö cja Mizhocjimi. Nguec'ua i̱n ne rí pötcüji.

41 Nu'tsc'eji i̱n cjaji c'ü cja c'ü nin tatagueji.

O xipjiji c'ua:

—Nutscöjme dya o̱ t'izgöjme nandyo bëzo. 'Natjo mi Tata rí sicjöjme. Ngueje Mizhocjimi.

42 E Jesús o xipjiji c'ua:

—'Ma ri ngueje Mizhocjimi nin tatagueji, ri s'iyazügöji 'ma. Na ngueje nguezgö 'natjozügö o̱ T'izü Mizhocjimi. Je ró pecjö cja Mizhocjimi. Dya ró ẽjẽtsjëgö. Ngueje Mizhocjimi je ndäcjö ró ẽjẽ.

43 ¿Jenga dya i̱ṉ pãrãji ja cja
c'ü rí mangö? Dya i̱ṉ pãrãji na
ngueje, dya i̱ṉ ne rí dyätcäji ín
jña'a.
44 Nu'tsc'eji, nu c'ü nin
tatagueji ngueje c'ü dya jo.
I̱ṉ ne rí tsjaji nu c'o ne'e nin
tatagueji. Ndeze o mbürü, c'ü
dya jo ngue mbö't'üte. Nuc'ü,
dya pje mama c'ü na cjuana
c'ü. Na ngueje c'ü na cjuana,
dya pje büb̈ü o̱ mü'bü. Nu 'ma
mama c'o dya cjuana ngueje
c'o cjijñitsjë cja o̱ mü'bü c'o
mama. Na ngueje c'ü dya
jo, na mbëchjine. Nguejnu
tata nu c'o xo mama c'ü dya
cjuana.
45 Dya i̱ṉ ejmezüji na
ngueje nutscö rí mama c'o na
cjuana.
46 ¿Cjo büb̈ütsc'eji 'naja c 'ü
sö ra mama rí cjagö c'o na
s'o? Nu 'ma rí xi'ts'iji c'ü
na cjuana, ¿jenga dya pje i̱ṉ
ejmezügöji?
47 Nu c'o ngueje o̱
t'i'i Mizhocjimi ätpäji o̱
jña'a. Pero nu'tsc'eji,
dya ngue'tsc'eji o̱ t'its'üji
Mizhocjimi na ngueje dya i̱ṉ
ätpägueji c'o o̱ jña.

Cristo existió antes que Abraham

48 O ndünrü c'ua c'o pje mi
pjëzhi cja c'o nte a Israel. Me
co üdüji. O xipjiji:

—Rí pãrãjme na jo, büb̈ü de-
monio cja in mü'bügue. Je i̱
tegue a ma a Samaria, dya i̱ṉ
pãrãgue ja cja Mizhocjimi.

49 O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipjiji:

—Dya büb̈ü demonio cja
ín mü'bügö. C'ü rí mam-
agö ngue c'ü ne'e mi Tatagö.
Nu'tsc'eji c'ü i̱ṉ cjaji, dya pje
i̱ṉ ejmezügöji rvá ẽcjö cja mi
Tatagö Mizhocjimi.
50 Dya rí jodügö c'ü rí
mangueji na nojozügö; nu
c'ü jodü c'ü rí mangueji na
nojozügö, ngue mi Tatagö
Mizhocjimi. Angueze ra jizhi
c'ü na nojozügö.
51 Na cjuana c'ü rí xi'ts'igöji,
nu c'ü sido ra dyätcö yo rí
mangö, dya ra ndũ'ü, ra
büb̈ütjo c'ü.
52 Nuc'ua c'o pje mi pjëzhi
cja c'o nte a Israel o xipjiji:

—Nudya, rí pãrãjme na
jo dya, büb̈ü demonio in
mü'bügue. Ya o ndũ'ũ e
Abraham. Ya xo o ndũ'ũ
c'o profeta. Maco nu'tsc'e
i̱ṉ mama nu c'ü sido ra
dyä'tc'ägue, dya ra ndũ'ũ, sido
ra büb̈ütjo.
53 Nu'tsc'e i̱ṉ cjinncje xenda
na nojots'ügue que na ngueje
mi tatajme e Abraham.
Nuc'ü, o ndũ'ũ c'ü. Xo o ndũ'ũ
c'o profeta. ¿Cjó ngue c'ü je na
cjapütsjëgue?
54 O ndünrü e Jesús, o xipjiji:

—Nu 'ma ri jodütsjëjëgö c'ü
ro mama yo nte na nojozügö,
dya pje rví muvi 'ma c'o.
Mi Tatagö ngue c'ü jodü c'ü
ra mamaji a cjanu. Maco
i̱ṉ mamagueji que mi Tatagö
ngueje in Mizhocjimigueji.
55 Nu'tsc'eji, dya i̱ṉ
pãrãgueji angueze. Pero
nutscö rí pãrãgö c'ü. 'Ma
ro mama c'ü dya rí pãrãgö
Mizhocjimi, ri nguezgö 'na
mbëchjine nza cjatsc'eji. Jo rí

pãrãgö Mizhocjimi. Rí cjagö c'o mama angueze.

56 E Abraham c'ü nin mboxtitaji me co mäjä 'ma o 'ñejme ro jñandga ma ẽcjö. A cjanu o jñandga. O mäjä c'ua.

57 C'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel o xipjiji c'ua:

—Dya be xo i̱ṉ nzhodügue ni cincuenta cjë'ë. ¿Ja rvi jñandague e Abraham?

58 E Jesús o xipjiji:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji. 'Ma dya be mi bübü e Abraham, ya exmi bübügö.

59 Nuc'ua o jñüs'üji ndojo c'o ro pjat'üji e Jesús. Pero nuc'ü, o tsjõjõ c'ü. Dya cjó jñanda ja va ma. O mbedye cja c'e templo. O ma'a.

9

Jesús sana a un hombre que nació ciego

1 'Ma o cjogü e Jesús o jñanda 'naja bëzo c'ü mi ndëzhö. Mi ndëzhö 'ma o jmus'ü c'ü.

2 Nuc'ua c'o o̱ discípulo o dyönüji e Jesús, o xipjiji:

—Xöpüte, ¿Cjó ngue c'ü o tsja c'o na s'o, nguec'ua va ndëzhö nu? ¿Cjo ngueje ne bëzo nu ndëzhö maxque ngueje c'o o̱ tata?

3 O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—C'ü vi ndëzhö, dya ngue c'ü vi tsja c'o na s'o nu. Dya xo ngue c 'ü vi tsja c'o na s'o c'o o̱ tata. C'ü vi ndëzhö ngue c'ü rguí 'ñetse c'ü me na nojo c'ü cja'a Mizhocjimi.

4 Ni jyodü rá cjagö c'o ne'e nu c'ü o ndäcjä, ndeze 'ma xe ndempa. Va ẽjẽ xõmü, 'ma dya cja sö cjó ra pëpji.

5 Ndeze c'ü xe rá mimigö cja ne xoñijõmü, nguetscö e jya's'ü cja ne xoñijõmü.

6 'Ma o mama a cjanu o zogü a jõmü o̱ c'ijñi, o mbopjü c'ua c'e jõmü. Cjanu o ngans'a c'o mbëõmü. O ngosp'ü c'ua cja o̱ ndö'ö c'e bëzo c'ü mi ndëzhö.

7 E Jesús o xipji c'ua:

—Ma xinzhö cja c 'e t'ore c'ü ni chjũ Siloé, eñe.

C'e tjũ'ũ ne ra mama 'naja c'ü däjä.

Cjanu o ma'a c'ua c'e bëzo c'ü mi ndëzhö. O ma xinzhö. Nu 'ma o nzhogü c'ua, ya mi janda.

8 Nuc'ua c'o o̱ mejñiñi 'ñe c'o ya vi jñanda mi ndëzhö mi mamaji:

—¿Cjo dya ngueje nu mi ndëzhö nu ja nde mi junrü nu me mi örü pje ra zi?

9 Mi cãrã c'o mi mama:

—Ngueje nu.

C'o dyaja mi mamaji:

—Dya ngue nu, pero exi nguetjo nu.

O ndünrü c'ua c'ü mi ndëzhö, o mama:

—Nguetscö.

10 O xipjiji c'ua:

—¿Ja va xogü dya, c'o in chö'ö?

11 O ndünrü c'ua angueze, o mama:

—C'e bëzo c'ü ni chjũ'ũ Jesús o ngans'a mbëõmü. O ngoscügö ín chö'ö. Cjanu o xitsi c'ua: “Ma a Siloé, ma xinzhö.” Ró ma'a c'ua, ró ma xinzhö. Ya o xogü c'ua yo ín chögö, ya ró janda.

12 Nuc'ua o xipjiji:

—¿Ja je bübü dya, c'e bëzo c'ü?
Angueze o ndünrü:
—Dya rí pãrãgö ja je bübü.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

13 O zidyiji nu c'ü mi ndëzhö, o möji cja c'o fariseo.
14 C'e pa 'ma söyaji ngue 'ma o ngans'a e Jesús o mbëõmü c'ü vi xopcü o̱ ndö'ö c'e bëzo c'ü mi ndëzhö.
15 Nuc'ua o yepe o ña c'ua c'o fariseo, o dyonüji c'e bëzo pje vi ts'apü ngue c'ua va xogü o̱ ndö'ö. Angueze o xipjiji:
—O ngoscügö mbëõmü ín chö'ö. Cjanu ró xinzhö. Nudya ya rí janda dya.
16 Nuc'ua mi cãrã o fariseo c'o mi mama:
—C'e bëzo c'ü i̱ṉ mangue o jo'c'üts'ü, dya pje vi 'ñeje cja Mizhocjimi c'ü; na ngueje dya pje sũpü nu pa c'ü rí söyaji.
Dyaja c'o mi mama:
—C'e bëzo, dya cja'a c'o na s'o. 'Ma ri cja c'o na s'o c'e bëzo, dya ro sö ro tsja'a yo me na nojo yo nunca rí jandaji.
Dya mi 'natjo o̱ pjeñeji.
17 O yepe o dyönütjoji c'ü mi ndëzhö:
—¿Pje xo i̱ṉ mangue, pje pjëzhi nu c'ü o xo'c'üts'ü in chö'ö?
Angueze c'ua, 'ma o ndünrü o mama:
—Ngueje 'na profeta.
18 Nu c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel, dya mi ejmeji cjo mi ndëzhö c'e bëzo. Dya mi ejmeji cjo vi xogü c'o o̱ ndö'ö. Cja 'ñejmeji 'ma cja o zojnüji nu tata c'e bëzo c'ü vi xogü o̱ ndö'ö, 'ñe nu nana.
19 O dyönüji, o xipjiji:
—¿Cjo ngueje in ch'iguevi nu, nu nu i̱ṉ manguevi exmi ndëzhö 'ma o jmus'ü? ¿Jenga janda dya 'ma?
20 O ndünrü c'ua c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana, o mamavi:
—Rí pãrãgöbe ngueje ín ch'igöbe nu. 'Ma o jmus'ü nu, exmi ndëzhö nu.
21 Jenga ya janda dya, dya rí pãrãbe. Dya xo rí pãrãgöbe cjó je o xopcü o̱ ndö'ö nu. Ya jo ndümbeñe angueze. Dyönütsjëji. Ya ra xi'ts'itsjëji.
22 O mama a cjanu c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana na ngueje mi sũvi c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel. Na ngueje ya vi mamaji 'ma cjó c'o ro mama e Jesús ngueje e Cristo, ro pjongüji c'e nte'e cja o̱ nitsjimiji.
23 Nguec'ua va mama c'ü nu tata c'e bëzo 'ñe c'ü nu nana: "Ya jo ndümbeñe. Dyönüji angueze. Ya ra xi'ts'itsjëji."
24 Nuc'ua o yepe o zojnütjoji c'e bëzo c'ü mi ndëzhö, o xipjiji:
—Unü 'na pöjö Mizhocjimi c'ü o xo'c'üts'ü in chö'ö. Nutscöjme rí pãrãjme na jo, c'e bëzo cja'a c'o na s'o c'ü.
25 O ndünrü c'ua c 'ü mi ndëzhö, o mama:
—Dya rí pãrãgö c'ü, cjo cja c'o na s'o c'ü. Nguextjo nu rí pãrãgö, nutscö dya rmí jandagö. Nudya rí janda dya.
26 Nuc'ua na yeje o xipjitjoji c'ua:
—Pero, ¿pje o tsja'c'ü? ¿Ja va xo'c'üts'ü in chö'ö?

27 C'ü mi ndëzhö o ndüntüji:
—Ya ró xi'ts'iji, pero dya i̱
dyätcöji. ¿Jenga i̱ṉ ne rí yepe
rí dyäräji? Maxque, ¿cjo xo i̱ṉ
negueji rí chjünt'üji o̱ xütjü?
28 Nuc'ua o zadütjoji, o ma-
maji:
—Nu'tsc'e ngue'tsc'e i̱ṉ
tjünt'ü a xütjü e Jesús.
Nutscöjme rí tjünt'üjme a
xütjü e Moisés.
29 Nutscöjme rí pãrãgöjme,
e Moisés o zopjü c'o nte. O
mama c'o jña c'o vi mama
Mizhocjimi. Pero c'e bëzo c'ü
i̱ṉ mangue o jo'c'üts'ü, dya rí
pãrãjme ja je vi 'ñeje c'ü.
30 O ndünrü c'ua c'e bëzo c'ü
mi ndëzhö, o xipjiji:
—Yo i̱ṉ xitsiji, me i̱ṉ cjacüji
rá dyäxä. Maco o xocüzügö
ín chö'ö c'e bëzo, ¿jenga dya i̱ṉ
pãrãji ja je vi 'ñeje c'ü?
31 Rí pãrãgöji, zö ra tsja 'na
nte ra dyötü Mizhocjimi ra
unü poder, pero 'ma cja na
s'o c'e nte, Mizhocjimi dya ra
dyärä c'ü örü c'e nte. Pero nu
c'o ma't'ü Mizhocjimi 'ñe cja'a
c'ua ja ga ne'e angueze, nuc'o,
Mizhocjimi ra dyätä c'o.
32 Ndeze 'ma o mbürü ne
xoñijõmü, cãrã c'o o jmus'ü
ndëzhö. Pero dya rí ärägöji c'ü
ri bübü 'na bëzo c'ü ri jocü c'o.
33 Nu c'e bëzo, 'ma dya rví
'ñeje cja Mizhocjimi c'ü, dya
xo ro sö'ö pje ro tsja'a.
34 O ndüntüji c'ua, o xipjiji:
—Nu'tsc'e i̱ tsja c'o na s'o;
exvi chetjovi in nzhunc'e.
¿Jenga i̱ṉ cjinncje ra sö rí
xöcügöjme?
Cjanu o pjongüji c'ua cja c'e
nitsjimi.

Ciegos espirituales

35 O dyärä e Jesús ya vi
pjongüji c'e bëzo. Nguec'ua
va jyodü ja je mi nzhodü c'e
bëzo. 'Ma o chöt'ü, o xipji:
—¿Cjo i̱ṉ ejmegue o̱ T'i
Mizhocjimi?
36 O ndünrü angueze, o
mama:
—Nu'tsc'e sẽ'ẽ, xitsigö cjó
ngueje o̱ T'i Mizhocjimi; ngue
c'ua ra sö rá ejmegö angueze.
37 O ndünrü c'ua e Jesús:
—Ya i̱ jñandague angueze.
Nguetscö rrã ñavi.
38 O mama c'ua c'e bëzo:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, rí
ejmets'ü. Ngue'tsc'e o̱ T'its'ü
Mizhocjimi.
Cjanu o ndüñijõmü o ma't'ü
c'ua.
39 O mama c'ua e Jesús:
—Na ngue c'ü rvá ẽcjö, exi
'ñetsetjo ja ga nguijñi o̱ mü'bü
yo nte. C'o unü ngüenda
c'ü ni jyodü ra xogü o̱ ndöji
ngue c'ua ra bübü o̱ jya's'ü
Mizhocjimi cja o̱ mü'büji,
ra xogü o̱ ndöji ra mbãrãji
Mizhocjimi. Pero c'o cjijñi
ya xogü o̱ ndöji, nuc'o, ra
ndëzhöji, dya ra mbãrãji c'ü
na cjuana.
40 O dyärä ja nzi c'o fariseo
c'o mi cãrã bëxtjo nu ja mi
bübü e Jesús, o mamaji c'ua:
—A poco i̱ṉ cjijñigue c'ü xo
rí ndëzhöjme.
41 O ndünrü c'ua e Jesús:
—'Ma ri unnc'eji ngüenda
c'ü ni jyonc'eji o̱ jya's'ü
Mizhocjimi, ro perdonaots'üji
'ma c'o na s 'o. Pero i̱ṉ
mangueji: “Ya xogü ín
chögöjme, rí pãrãjme na jo”,

i̱n eñeji. Nguec'ua xe i̱n tũtjoji in nzhunc'eji.

10

El ejemplo del corral

1 'Na cjuana c 'ü rá xi'ts'igöji. Nu c'ü dya ra cjogü cja o̱ ngoxtji nu ja cot'üji o ndënchjürü, nu c'ü je dacütjo cja ndüngumü, nuc'ü ngueje mbẽ'ẽ c'ü; y xopcü nu ja cjot'ü o ndënchjürü.

2 Nu c'ü je cjogü cja o̱ ngoxtji nu ja cjot'ü o ndënchjürü ngueje e mbörü c'ü.

3 E mböngoxtji xopcü ngoxtji e mbörü. C'o ndënchjürü ätpäji o̱ jña'a. Nu c'e mbörü nänbä o̱ tjũ'ũ yo o̱ ndënchjürü. Ngueje c'ü pjongü c'ua c'o ndënchjürü ra ma ziji o t'ëbi.

4 'Ma ra mbedye c'o o̱ ndënchjürü, ra ot'ü e mbörü. Cja rron ma c'o o̱ ndënchjürü. C'o ndënchjürü tjünt'üji a xütjü c'e mbörü, na ngueje pãtpãji o̱ jña'a.

5 'Ma ra ẽjẽ 'naja c'ü dya pãrãji, dya ra ndünt'üji a xütjü. Nu c'ü ra tsjaji, ra c'ueñeji; na ngueje dya pãtpãji o̱ jña'a c'o nandyo.

6 Nu yo jña'a yo, je zopjü e Jesús o fariseo. Pero anguesji dya o mbãrãji ja cja c'ü mi xipjiji.

Jesús, el buen pastor

7 O ña c'ua na yeje e Jesús, o xipjiji:

—Na cjuana c'ü rá xi'ts'igöji. Nutscö nguetscö e ngoxtji nu ja cjogü yo ndënchjürü.

8 Texe c'o va ẽtsc'eji c'o ne c'ü rí chjünt'üji o̱ xütjü, ne ra dyon'c'eji. Ngue o mbẽ'ẽ c'o xopcü nu ja cjot'ü o ndënchjürü. Pero c'o ndënchjürü dya pje ätäji.

9 Nuzgö nguetscö e ngoxtji nu ja cjogü yo ndënchjürü. Nu c'ü ra 'ñench'ezü o̱ mü'bü, ngue c'ü sö ra cjogü. Nuc'ü, ngue c'ü ra jogü o̱ mü'bü c'ü. Nuc'ü, ra chöt'ü texe c'o ni jyodü o̱ mü'bü. Nguec'ua ra chjëntjovi nza cja 'na ndënchjürü c'ü ra cjogü, ra mbedye, ra chöt'ütjo o t'ëbi c'ü ra zi'i.

10 'E mbẽ'ẽ ni 'ñetjo ra ẽ põnü c'o ndënchjürü. Ra mbö't'ü texe c'o. Nutscö rvá ẽjẽgö ngue c'ua ra bübütjoji. Me ra mäpä Mizhocjimi rgá bübütjoji.

11 Va mama c'ua e Jesús:

—Nuzgö nguetscö 'na mbörü c'ü me na jo; ojtjo c'ü ri nza cjazgö. 'Na mbörü c'ü na jo, bübü dispuesto ra ñana c'o ndënchjürü cja c'o mbẽ'ẽ, zö ra mbö't'üji c'ü.

12 Pero 'ma cjó c'o ts'õ't'ü ra mbörü c'o ndënchjürü, dya ra mbörü na jo c'o, na ngueje dya exi ngue o̱ cjaja c'o ndënchjürü. Nguec'ua 'ma ra jñanda rva ẽjẽ e mindyo, exta zogü c'ua c'o ndënchjürü, ra c'ueñe ra ma. Nguec'ua c'e mindyo ra pënch'i c'o ndënchjürü, nde ra mböt'ü c'ua c'o.

13 C'ueñe c'ü mi pjörü na ngueje ts'õ't'ütjo, dya ngueje o̱ cjaja c'o ndënchjürü. Nguec'ua dya cjapü ngüenda pje ra ts'apü c'o.

14 Xe ma ña'a e Jesús, o mama:

—Nguetscö c'e mbörü c'ü me na jo. Rí pãrãgö c'o ngueje ín nzhënchjürügö. Anguezeji xo pãcãgöji.

15 A cjanu, xo pãcã mi Tata c'ü bübü a jens'e. Nuzgö xo rí pãrãgö mi Tata. Nuzgö rá tũgö ngue c'ua ra bübütjo c'o ín nzhënchjürügö.

16 Xo rí tsãjãgö c'o dyaja ndënchjürü c'o dya be tjünt'ü ín xütjügö. Nuc'o, xo ni jyodü xo rá pjörü c'o. Ra dyätcäji ín jñagö, ra ndünt'üji ín xütjü. A cjanu ri 'natjo nu ja ri cãrãji, 'ñe ri 'natjo mbörü, c'ü nguezgö.

17 ’Me s'iyazü mi Tata c'ü bübü a jens'e; na ngueje rá tũgö ngue c'ua rá yepe rá bübütjo.

18 Dya cjó ra tsjacü rá tũgö. Nguetscö rrã unütsjëjë rá tũ'ũ. Sö'ö rá unütsjëgö rá tũ'ũ, 'ñe sö'ö rá nanga. Ngueje c'ü vi ndäcjä mi Tatagö c'ü bübü a jens'e.

19 Na ngueje vi mama yo jña'a yo e Jesús, c'o nte o zöji na yeje co jña, dya mi 'natjo pjeñe mi cjijñiji.

20 Na puncjü anguesji c'o mi mama:

—Bübü demonio cja o̱ mü'bü ne Jesús. Dya pãrã pje mama. ¿Jenga i̱ṉ ätäji c'ü xi'ts'iji nu?

21 Dyaja c'o mi mama:

—Ne bëzo nu, 'ma ri bübü c'ü dya jo cja o̱ mü'bü, dya ro mama yo jña yo me na jo. C'ü dya jo, a poco sö'ö ra xopcü o̱ ndö'ö 'na ndëzhö, c'ua ja nzi va tsja ne bëzo.

Las autoridades de Israel rechazan a Jesús

22 C'o pa'a c'o, c'o nte a Jerusalén o tsjaji 'na mbaxua, mi mbeñeji c'e pa 'ma o dyötüji Mizhocjimi ro nintsjimi na yeje c'e templo. Ma së c'o pa c'o.

23 E Jesús je mi nzhodü nu cja c'e templo cja o̱ porta e Salomón.

24 Nuc'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel, o jmurüji a jmi e Jesús, o xipjiji:

—¿Jenga dya rí xitsijme na jo cjó je ngue'tsc'e? Nu 'ma ngue'tsc'e e Cristo extí xitsijme na jo.

25 Nuc'ua o ndünrü e Jesús, o xipjiji:

—Ró xi'ts'iji cjó je nguetscö. Nu'tsc'eji dya i̱ṉ ejmezüji. Nuzgö rrã cjagö c'o ne'e mi Tata a jens'e. A cjanu, 'mãrã na jo cjó je nguetscö.

26 Nu'tsc'eji, dya i̱ṉ ejmezüji na ngueje dya ngue'tsc'eji ín nzhënchjürüts'üji.

27 C'o ín nzhënchjürügö ätcäji ín jñagö. Rí pãrãgö c'o. Anguesji tjünt'üji ín xütjügö.

28 Nu c'o ín nzhënchjürügö rí unügö c'ü sido ra bübütjoji. Nuc'o, dya ra ndũ'ũ c'o. Nuc'o, dya cjó sö cjó ra zipqui cja ín dyëgö.

29 Mi Tatagö c'ü o dyacügö c'o, ngueje c'ü xenda na nojo texe c'ü. Nguec'ua dya cjó sö cjó ra zinbi cja o̱ dyë'ë mi Tatagö c'o.

30 Nutscö co c'ü mi Tata a jens'e rí 'natjobe, eñe e Jesús.

31 Nuc'ua o jñüs'ü na yeje o ndojo c'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel. Ro pjat'üji e Jesús.

32 O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipjiji:
—Na puncjü c'o na jo c'o
ya ró jí'ts'iji. Mi Tata a jens'e
ngue c'ü o jítsigö c'o. Texe yo
ró cja'a, ¿ja bübü c'ü na s'o c'ü
rgui pjacüji?
33 O ndünrü c'ua anguezeji,
o mamaji:
—Nu yo na jo in tsjague,
dya nguejyo rga pja'c'üjme yo.
C'ü rga pja'c'üjme, ngueje c'ü
in sadügue Mizhocjimi. Maco
xo nguetjots'ügue 'na bëzo;
pero in cjapü que nguets'ü
Mizhocjimi.
34-36 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—Mbeñeji ja ga t 'opjü
cja in leyji. Je t'opjü nu,
c'ü ja va sjipji c'o o juajnü
Mizhocjimi jinguã ro pätpäji
angueze rvá zopjüji c'o nte.
Je t'opjü a cjava: "Ngue'tsc'eji
in mizhocjimigueji", eñe
Mizhocjimi. Rí pãrãgöji c'ü
je va mama Mizhocjimi, na
ngueje na cjuana c'ü t'opjü
cja o jña. C'o nte c'o o
juajnü Mizhocjimi mi jinguã,
o mama Mizhocjimi o xiji
mizhocjimi c'o. Nguec'ua,
¿jenga in mamaji rí sadügö
Mizhocjimi na ngueje ró
xi'ts'iji: "Exi nguejezü o
T'izü Mizhocjimi", maco
Mizhocjimi o ndäcjä ró ẽjẽ cja
ne xoñijõmü?
37 Tsjijñiji na jo cjo rí cjagö
c'ü ne'e mi Tata; 'ma jiyö, dya
rí 'ñejmezüji 'ma.
38 Pero 'ma in jandgaji
rí cjagö c'ü ne'e angueze,
extí unnc'eji ngüenda 'ma c'ü
bübüzügö mi Tata, 'ñe nutscö
rí bünc'öbe angueze. Extí
unnc'eji ngüenda a cjanu zö
dya in ejmezüji c'ü ró xi'tsc'öji
exi ngue o T'izü Mizhocjimi.
39 Nuc'ua mi neji na yeje ro
zürütjoji. Nuc'ua o mbedyetjo
e Jesús cja o dyëji.
40 O ma mbes'e na yeje cja
c'e ndare a Jordán nu ja ot'ü
mi jichite e Juan. O nguejme
c'ua nu.
41 Na puncjü c'o o zät'ä cja o
jmi'i e Jesús, mi mamaji:
—E Juan dya pje o tsja'a c'ü
me na nojo c'ü nunca rí jan-
daji. Pero ma cjuana c'o o
mama e Juan ja ga cja ne bëzo,
ne Jesús.
42 A cjanu, na puncjü c'o mi
cãrã nu, o 'ñench'e o mü'büji e
Jesús.

11

Muerte de Lázaro

1 Mi bübü c'ua 'naja bëzo
c'ü mi sö'dyë c'ü mi chjũ'ũ
e Lázaro. Mi menzumü a
Betania, nu ja mi menzumü
e María 'ñe e Marta c'ü nu
cjũjuë.
2 Mi ngueje c'e María c'ü je
o ngosp'ü o ngua e Jesús c'ü
ín Jmugöji c'e perfume c'ü ma
jo ma yüdü. Cjanu o ndintspi
c'ua o ngua'a co o ñixti. Nu
c'ü nu 'ninzhõmü c'ü mi chjũ
e Lázaro, ngue c'ü mi sö'dyë
c'ü.
3 C'o o cjũ e Lázaro o mben-
pevi c'ua na jña e Jesús, o
xipjivi:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'üjme,
nu c'ü me in s'iyague, sö'dyë
c'ü.
4 'Ma o dyärä e Jesús o
mama:

—Nu c'e ndötc'ijeme c'ü, dya ngue c'ü rguí nzhũ'ũtjo. Na ngueje rá cjagö c'ü rguí unü ngüenda yo nte c 'ü me na zëzhi Mizhocjimi. A cjanu xo ra unüji ngüenda nguezgö o̱ T'izü Mizhocjimi, me xo na zëtscö.

5 E Jesús me mi s'iya e Marta co c'ü nu cjũjuë 'ñe e Lázaro.

6 Nuc'ua 'ma ya vi dyärä mi sö'dyë e Lázaro, xe o nguejmetjo e Jesús yepa nu ja je mi bübü nu 'nanguarü c'e ndare a Jordán.

7 'Ma ya o cjogü c'ua c'o yepa, o xipji c'o o̱ discípulo:

—Möjö a Judea. Rá yepe rá sät'ätjoji nu.

8 C'o o̱ discípulo o xipjiji c'ua:

—Xöpüte, dya be mezhe 'ma mi ne ro pja'c'ü ndojo c'o pje pjëzhi cja c 'o nte a Israel. ¿Cjo rí matjo na yeje a manu?

9 O ndünrü e Jesús, o xipjiji:

—¿Cjo dya cja'a doce hora nu pa'a? Nu c'ü ra nzhodü 'ma ndempa, dya ra pjeñe na ngueje janda e jya's'ü cja ne xoñijõmü.

10 Nu c'ü ra nzhodü 'ma xõmü ngue c'ü ra pjeñe c'ü, na ngueje dya bübü e jya's'ü c'ü ra jñanda ja ngue c'ua nzhodü.

11 'Ma o nguarü o mama a cjanu, o mama c'ua:

—Nu c'ü e Lázaro c'ü rí joji ĩjĩtjo. Rá ma'a, rá ma dyö'ö.

12 O mama c'ua c'o o̱ discípulo:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'üjme, nu 'ma ĩjĩtjo, ra jogütjo 'ma.

13 C'ü mi mama e Jesús ngue c'ü ya vi ndũ'ũ e Lázaro. Pero c'o o̱ discípulo o nguijñiji mi mama c'ü vi söyatjo vi ĩjĩ.

14 Nuc'ua e Jesús ya xo xipjiji na jo:

—E Lázaro ya ndũ'ũ c'ü.

15 Na jo c'ü dya mi bübügö nu, ante c'ü ro ndũ e Lázaro; ngue c'ua rí 'ñejmezüji dya, 'ma rí jñandaji c'ü rá cjagö. Möjö dya, rá ma nuji.

16 O mama c'ua e Tomás c'ü xo mi chjũ'ũ Cuate, o xipji c'o o̱ midiscípuloji:

—Xo rá möjö ngue c'ua 'natjo c'ua rá ma tũji co e Jesús.

O möji c'ua.

Jesús es la resurrección y la vida

17 'Ma o zät'äji, ya o mbãrã c'ua e Jesús ya mi pa nziyo pa'a c'ü ya vi c'öt'ü e Lázaro cja cueva.

18 C'e jñiñi a Betania mi bëxtjo a Jerusalén. Mi jyadütjovi yeje kilometro nde.

19 Nguec'ua na puncjü c'o mi menzumü a Jerusalén c'o o ma a Betania, o ma jo'tp'üji e Marta 'ñe e María, na ngueje ya vi ndũ e Lázaro c'ü nu 'ninzhõmüvi.

20 Nuc'ua o dyärä e Marta ma ẽjẽ e Jesús. Nzi va dyärä, nzi va mbedye; o ma ndünrü. E María o nguentjo nu cja ngumü.

21 E Marta o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, nu 'ma ri bübügue a 'ñecjua, dya ro ndũ'ũ 'ma c'ü ín 'ninzhõmü.

22 Nudya, xo rí pãrãgö, texe c'o rí dyötü Mizhocjimi, nde ra dya'c'ü.

23 O ndünrü c'ua e Jesús:

—Ra te'etjo c'ü nin
'ninzhõmü.
24 O xipji c'ua e Marta:
—Rí pãrãgö c'e pa'a 'ma ra
te'e c'o añima, xo ra te'etjo c'ü
mi 'ninzhõmü.
25 O xipji c'ua e Jesús:
—Nuzgö nguetscö rá xos'ü
c'o ya ndũ, rá cjapü ra te'eji.
Rá unügö c'ü rguí bübüji. Nu
c'ü ra 'ñejmezügö, zö ra ndũ'ũ,
ra te'etjo, ra bübütjo na yeje.
26 Texe c'o bübü c'o
ejmezügö, dya ra ndũ'üji. ¿Cjo
in ejme yo rrã xi'ts'i?
27 Nuc'ua e Marta o xipji
c'ua:
—Jãgã, ín Jmuts'ügö.
Nutscö rí ejmegö ngue'tsc'e
e Cristo, o T'its'ü Mizhocjimi.
Ngue'tsc'e o mama Mizhocjimi
ri 'ñecje cja ne xoñijõmü.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

28 Nuc'ua 'ma o nguarü o
mama a cjanu e Marta, o ma
c'ua. O ma zojnü e María c'ü
nu cjũjuë. O tsjontp'ütjo va
ña'a, o xipji:
—E xöpüte va säjä. Zon'c'ü
rí ma'a nu.
29 E María nzi va dyärä, nzi
va böbü. Nuc'ua o ma'a nu ja
je mi bübü e Jesús.
30 E Jesús dya be mi sät'ä cja
c'e jñiñi. Xe mi bübütjo nu ja
je vi chjëvi e Marta.
31 Nuc'ua c'o nte a Israel
c'o mi jo'tp'ü e María nu cja
ngumü, o jñandaji o böbü zacü
e María. O mbedye a tji'i.
Anguezeji o ndünt'üji a xütjü,
o mamaji:
—Ni ma cja c'e cueva. Ra
ma huë'ë nu.
32 Nuc'ua o zät'ä e María nu
ja je mi bübü e Jesús. 'Ma o
jñanda o ndüñijõmü a jmi'i e
Jesús. O xipji c'ua:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö,
'ma ri bübügue a 'ñecjua,
dya ro ndũ'ũ 'ma c'ü mi
'ninzhõmügö.
33 Nuc'ua e Jesús o jñanda
c'ua e María mi huë'ë; 'ñe c'o
nte a Israel c'o mi dyoji e
María xo mi huëji. Nuc'ua me
co sentio cja o mü'bü. Me mi
chana o mü'bü.
34 O dyönü c'ua e Jesús, o
mama:
—¿Ja je ngue c'ua i tsöt'üji
c'e añima?
O xipjiji:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'üjme,
xä'dä rí ẽ ñu'u.
35 Nuc'ua o huë'ë e Jesús.
36 O mama c'ua c'o nte a
Israel:
—Jñandaji. Nujnu me mi
s'iya e Lázaro.
37 Mi cãrã anguesji c'o o
mama:
—Nu e bëzo nu, maco o
xopcü o ndö'ö c'ü mi ndëzhö.
¿Cjo dya ro sö ro jocü e Lázaro
ngue c'ua dya ro ndũ'ũ?

Resurrección de Lázaro

38 Nuc'ua e Jesús me co sen-
tio na yeje cja o mü'bü. Cjanu
o ma nu ja vi ngöt'üji e Lázaro.
Mi c'ot'ü 'na ndojo.
39 O mama c'ua e Jesús:
—Tsjüs'üji ne ndojo.
E Marta c'ü nu cjũ e Lázaro
c'ü ya vi ndũ, o xipji e Jesús:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö.
Maco ya na xĩ'ĩ c'ü. Ya pa
nziyo pa ndeze o ndũ.
40 O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipji:
—Ya ró xi'ts'i, nu 'ma rí
'ñejme, rí jñanda c'ü na zëzhi
c'ü cja Mizhocjimi.

41 Nuc'ua o ngüs'üji c'ua c'e
ndojo nu ja je vi ngöt'üji c'e
añima. E Jesús o nä's'ä c'ua a
jens'e, o mama:
—Nu'tsc'e mi Tatats'ü, rí
da'c'ü na pöjö na ngueje i̱
dyätcä, y rí tsjague c'ua ja nzi
rvá ö'tc'ü.
42 Nutscö ya rí pãrãgö sido
i̱n ätcä. C'ü cja rvá da'c'ü
na pöjö, ngue c'ü ra dyärä yo
cãrã a 'ñecjua, ngue c'ua ra
'ñejmeji ngue'tsc'e i̱ chäcjägö.
43 'Ma o nguarü o mama yo
jña'a yo, o mapjü na jens'e:
—Nu'tsc'e Lázaro, pedyegue
a tji.
44 Nuc'ua e Lázaro c'ü ya
vi ndũ'ü o mbedye c'ua. Mi
'mans'a o manta. O̱ jmi'i mi
bös'ü 'naja bitu. O mama c'ua
e Jesús:
—Xäpcäji dya ne manta.
Jyëziji ra ma cja o̱ ngumü.

Conspiración para prender a Jesús

45 Nuc'ua na puncjü c'o mi
menzumü a Jerusalén c'o mi
dyoji e María, o 'ñench'e o̱
mü'büji e Jesús. Na ngueje vi
jñandaji c'ü vi tsja e Jesús.
46 Nuc'ua mi cãrã anguesji
c'o o ma c'ua cja o fariseo. O
xipjiji c'o vi tsja e Jesús.
47 Nuc'ua c'o ndamböcjimi
'ñe c'o fariseo o jmurüji c'ua.
O pötva mamaji:
—¿Pje rá cjagöji? C'e bëzo
Jesús, cja'a na puncjü c'o me
na nojo.
48 'Ma rá jëzitjoji ra tsja a
cjanu, ra nda 'ñejme angueze
texe yo ín menzumügöji ra ts-
japüji o̱ jmuji. Nguec'ua c'o
menzumü a Roma c'o man-
dazüji dya, ra 'ñe yätcöji ne
templo nu ja rí ma't'üji Cjimi.
A cja dya nu rá chorügöji.
49 'Naja c'o mi jmurü, mi
chjũ e Caifás. Nuc'ü, mi mero
ndamböcjimi c'e cjë'ë c'ü. O
xipjiji:
—Nu'tsc'eji, dya pje i̱n
pãrãgueji.
50 Dya i̱n pãrãji c'ü xenda na
jo c'ü ri 'natjo bëzo c'ü ra ndũ
ngue c'ua dya ra ndũ texe yo
nte.
51 C'e Caifás mi mero
ndamböcjimi c'e cjë'ë c'ü,
nguec'ua Mizhocjimi o tsjapü
o mama c'ü ro zäda zö dya
mi pãrã e Caifás ja cja c'ü mi
mama. O mama ro ndũ'ũ e
Jesús ngue c'ua dya ro ndũ
c'o mejñiñi.
52 Dya nguextjo anguezeji
c'o dya ro ndũ. Xo ro
ngãrãtjo na puncjü nte texe
cja ne xoñijõmü c'o dya ro
ndũ na ngueje ro 'ñench'e o̱
mü'büji e Jesús, ro tsjaji o̱ t'i
Mizhocjimi.
53 Ndeze c'e pa c'ü, mi
pötma dyü't'ütsjëji ja rvá
tsjapüji ro mbö't'üji e Jesús.
54 Nuc'ua e Jesús dya cja
nzhodü c'ü ro jñanda c'o pje
mi pjëzhi a Jerusalén. O
mbedye cja c'e xoñijõmü a
Judea. Je o ma'a cja c'e
xoñijõmü c'ü bübü a jmi'i cja
c'e ndajyadü. O ma cja 'naja
jñiñi c'ü ni chjũ'ũ Efraín. Ya
je nguejme nu, co nu c'o o̱
discípulo.
55 C'e mbaxua c'ü cja yo nte
a Israel c'ü ni chjũ Pascua ya
ma sädätjo. Na puncjü c'o nte
o möji a ma Jerusalén 'ma dya

be mi sädä c'e mbaxua. Ro
'nintspiji ante c'ü ro mbedye
c'e mbaxua.
56 Nuc'ua mi jodüji c'ua e
Jesús. Mi pötma mamaji 'ma
mi bübüji cja c'e templo:
—¿Pje in mangueji? ¿Cjo
ra rezga ra ẽjẽ e Jesús cja c'e
mbaxua?, mi eñeji.
57 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o
fariseo ya vi mandaji, nu 'ma
cjó c'o ro mbãrã ja je mi bübü
e Jesús ro ngös'üji anguezji
ngue c'ua ro ma zürüji.

12

Una mujer unge a Jesús

1 'Ma xe mi bëzhtjo 'ñanto
pa'a ro zädä c'e mbaxua c'ü ni
chjũ Pascua, o ma c'ua e Jesús
a Betania nu ja je mi bübü e
Lázaro c'ü vi ndũ'ũ. Nuc'ü, vi
xos'ü cja c'o añima.
2 O dyä'tp'äji nu 'na jñõnü
e Jesús. Ngueje e Marta c'ü
mi xisp'i. E Lázaro mi ngue
'naja c'o mi junrü co e Jesús
cja mexa.
3 Nuc'ua e María o tũ'ũ nde
kilo o ungüento c'ü mi dyavo
nardo. Me mi muvi na mizhi.
O ngosp'ü c'ua o̱ ngua'a e
Jesús. Cjanu o ndintspi co
o̱ ñixti. Nu cja c'e ngumü
me co jyä'ä c'ü mi yüdü c'e
ungüento.
4 Xo mi bübü nu, e Judas
Iscariote c'ü mi ngue o̱ t'i e
Simón. Mi ngue 'naja c'o o̱
discípulo e Jesús. Ngue c'e Ju-
das c'ü ro nzhö'ö e Jesús. O
mama e Judas:
5 —¿Jenga dya vi bö'ö jñi
ciento mbëxo ne ungüento; ro
ch'unü c'o dya pje pë's'i?
6 C'ü vi mama a cjanu e Ju-
das, dya ngue c'ü mi juentse
c'o dya pje mi pë's'i. Na ngue
dya mi juentse c'o. C'ü vi
mama yo jña'a yo, ngue c'ü mi
mbẽ'ẽ. Mi pjörü c'e cjĩmerio, y
mi quibi c'o je mi üt'üji nu.
7 Nuc'ua e Jesús o mama:
—Jyëzigue. E María o
ngoscü ne ungüento; ngue c'ü
ra tsjacüji 'ma ya rga tũ'ũ.
Pero angueze na mbenze
dya.
8 Sido in bübügueji yo dya
pje pë's'i. Pero nutscö, dya
sido rá bünc'öji.

Conspiración contra Lázaro

9 Nuc'ua na puncjü o nte
c'o mi cãrã a Israel o mbãrãji
mi bübü nu e Jesús, nguec'ua
va möji nu. Dya mi nguextjo
c'ü ro ma nuji e Jesús. Xo mi
möji ro ma nuji e Lázaro, c'ü vi
xos'ü cja c'o añima.
10 Nguec'ua c'o ndamböcjimi
o dyü't'ütsjëji ngue c'ua xo ro
mbö't'üji e Lázaro.
11 Na ngueje na puncjü o
nte a Israel c'o mi xõgüji co
anguezeji mi möji cja e Jesús.
Mi ejmeji angueze, na ngueje
vi xos'ü e Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

12 C'ü na yejnu pa'a na
puncjü nte'e c'o vi möji cja
c'e mbaxua o dyäräji ro ẽjẽ e
Jesús a Jerusalén.
13 Nuc'ua o ngant'aji o̱ dyë
o palma. Cjanu o mbedyeji
c'ua, o ma ndünrüji e Jesús. Mi
mapjüji, mi mamaji a cjava:
—Aleluya. Me na jo nu
va ẽjẽ nu o 'ñeme Mizhocjimi
ra mandazüji nutscöji rí men-
zumüji a Israel.

14 E Jesús o chöt'ü 'naja burru. O chägä c'ua, c'ua
ja nzi ga t'opjü cja o̱ jña
Mizhocjimi. Mama a cjava
c'ü:
15 Nu'tsc'eji i̱n menzumüji a
Sion, dya rí sũji.
Jñandaji. Va ẽjẽ cjuã in
Jmugueji.
Nuc'ü, va chägä 'naja burru
c'ü, eñe cja o̱ jña
Mizhocjimi.
16 C'o o̱ discípulo e Jesús, dya
be mi pãrãji ja ma cja nu yo
jña'a yo. Nuc'ua 'ma ya vi ma
a jens'e e Jesús, ngue 'ma cja
o mbeñeji c'ü ngueje e Jesús
c'ü vi t'opjü yo jña yo. Cja
nde o mbeñeji c'ua c'ü vi ts'a
a cjanu.
17-18 C'o nte c'o vi jñanda e
Jesús 'ma o tsjapü o te'e e
Lázaro 'ma o zopjü ro mbedye
cja c'e cueva, nuc'o, o xipjiji
c'o dyaja. Nguec'ua va mbãrã
c'o dyaja, nguec'ua va ma
ndünrüji e Jesús ante c'ü ro
säjä a Jerusalén.
19 O pötva mama c'ua c'o
fariseo:
—Nu'tsc'eji ya i̱ ñutsjëji, dya
sö pje rí tsjaji c'ü rí ts'a's'üji e
Jesús. Texe yo nte ya tjünt'üji
a xütjü angueze, ya nde möji
c'ü.

Unos griegos buscan a Jesús

20 Xo mi cãrã ja nzi nte c'o
mi ña griego c'o vi ma ma't'ü
Mizhocjimi cja c'e mbaxua.
21 Nuc'ua c'o griego o zät'äji
cja e Felipe c'ü mi menzumü
a Betsaida c'ü tsja a Galilea. O
dyötüji, o xipjiji:
—Nu'tsc'e sẽ'ẽ, nutscöjme rí
negöjme rá chjëjme e Jesús.
22 O ma c'ua e Felipe; o ma
xipji e Andrés. O mëvi c'ua;
o ma xipjivi e Jesús c'ü ya mi
cãrã o griego.
23 O ndünrü c'ua e Jesús, o
mama:
—Ya va sädä rá tũgö, rá
magö a jens'e cja Mizhocjimi
nu ja rvá ẽcjö.
24 Nuzgö, na cjuana c'ü rí
xí'ts'iji. 'Naja ndëxü c'ü ya ra
zobü a jõmü, 'ma ra nguibi
a jõmü, ra mbes'e ra unü na
puncjü ndëxü. C'e ndëxü 'ma
dya ra nguibi a jõmü, ra ngue-
jme 'natjo ndëxü.
25 Nu c'ü s'iyatsjëjë o̱ vida,
nuc'ü, ra ndũ'ũ c'ü. Nu c'ü
dya s'iyatsjëjë o̱ vida nu va
cja ne xoñijõmü, nuc'ü, sido
ra bübütjo c'ü. Dya ra ndũ'ũ.
26 Nu c'ü ne ra ndünt'ü
ín xütjügö, ni jyodü sido ra
'ñejme ín jñagö. Nu ja je rá
büb ügö je xo ra büb ü nu. Mi
Tatagö a jens'e ra s'iya nu c'ü
sido ejme ín jñagö.

Jesús anuncia su muerte

27 'Nudya me sufrido ín
mü'bügö. ¿Pje rá mamagö?
¿Cjo rá xipji mi Tata a cjava:
"Mi Tatats'ü rí ts'a's'ü ngue
c'ua dya rá tũgö"? Jiyö, dya
rá xipji a cjanu, na ngueje,
ngueje yo rvá ẽjẽ cja ne
xoñijõmü. Ró ẽ rá tũgö.
28 Nguec'ua rí tsjague c'ua
ja nzi gui ñegue rá tũgö, ngue
c'ua ra mbãrã yo nte c'ü me
na nojots'ügue, nu'tsc'e mi
Tatats'ü.
Nuc'ua o dyäräji 'naja jña a
jens'e, o mama:

—Ya ró jíchi yo nte c'ü me na nojozügö. Pero xe rá jíchitjoji c'ü me na nozgö.

29 C'o nte c'o mi cãrã nu, o dyäräji c'e jña c'ü vi 'ñeje a jens'e. O mamaji c'ua c'ü vi yürü. Pero bübü c'o mi mama:

—Ngueje 'naja o̱ anxe Mizhocjimi c'ü o zopjü e Jesús.

30 O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—I̱ dyäräji c'e jña. Dya pje nguetjozügö o zocü. O zo'c'ü i̱ṉ texeji, ngue c'ua rí unnc'eji na puncjü ngüenda.

31 Na ngue c'o ya ngue ra tsjacöji, ra 'ñetse c'ü nugü na ü yo nte yo cãrã cja ne xoñijõmü. Nguec'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra sufridoji. C'ü dya jo c'ü manda cja ne xoñijõmü, Mizhocjimi ya ra pjongü a tji dya c'ü.

32 'Ma ra ndäpcäji cja ngronsi, nuc'ua yo nte ra nguijñiji cja o̱ mü'büji. Ra mbãrãji pje pjëtscö.

33 Mi mama a cjanu yo, ngue c'ua ro mbãrãji ja rvá ndũ'ũ.

34 O ndüntü c'ua c'o nte, o mamaji:

—Nutscöjme ya ró äräjme c'ü mama cja o̱ ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. Mama a cjava: “E Cristo, nu c'ü ra ndäjä Mizhocjimi, sido ra bübütjo”, eñe. ¿Jenga i̱ṉ mangue ni jyodü ra däpc'ä cja ngronsi? Maco i̱ṉ mangue vi 'ñegue cja Mizhocjimi. ¿Cjo dya ri ngue'tsc'e 'ma e Cristo? O, ¿ja ga cja c'ü i̱ṉ xitscöjme?

35 E Jesús o ndünrü c'ua:

—Xe ja nzi pa xe rá bübütjogö rí jya's'ü c'ua i̱ṉ cãrãgueji. Jyëziji ra nguich'i jya's'ü cja in mü'büji 'ma xe rí bübütjogö va, ngue c'ua dya rí nzhodügueji cja bëxõmü. Na ngueje 'ma rí nzhodüji cja bëxõmü, dya rí pãrãji ja rí möji 'ma.

36 Nudya, nutscö rí jya's'ü xe rí bübügö a nde c'ua ja i̱ṉ cãrãgueji. Rí 'ñejmezüji, ngue c'ua ra bübü o̱ jya's'ü Mizhocjimi a mbo cja in mü'büji.

Nu yo jña'a yo, o mama e Jesús. Cjanu o ma'a c'ua. Dya cja jñandaji ja vi ma'a.

Por qué la gente de Israel no creía en Jesús

37 E Jesús ya vi tsja na puncjü c'o na nojo cja o̱ jmi anguesji; pero dya mi ejmeji angueze.

38 A cjanu o zädä c'o vi mama e Isaías c'ü mi profeta. O mama:

Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö. ¿Cjó ngue c'ü ya o 'ñejme nu c'o ró mamaji?
¿Cjó ngue c'ü ya o unü na jo ngüenda c'ü me na zëzhi c'ü ín Jmugöji?
Dya cjó 'ñejme. Dya cjó ne ro jñanda, eñe c'e profeta.

39 Nguec'ua dya cjó sö cjó ro 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi. Xo o mama a cjava e Isaías:

40 Mizhocjimi o tsjapü o ndëzhöji. Xo o tsjapü o meze o̱ mü'büji, nguec'ua dya o 'ñejmeji.

'Ma ro unüji na jo ngüenda,
'ma ro 'ñejmeji cja o̱
mü'büji, nu'ma, ro
nzhogü o̱ mü'büji,
nuc'ua ro mama 'ma
Mizhocjimi:
"Nutscö rá jopcüji o̱ mü'büji."
41 Nu yo jña'a yo, o mama e
Isaías na ngueje o jñanda c'ü
me na nojo e Cristo. O mama
c'ua ja rva cja e Cristo.
42 Na puncjü c'o pje mi
pjëzhi mi ejmeji e Jesús. Pero
dya mi ne ro mamaji cjo mi
ejmeji. Ngue c'o fariseo c'o
mi sũji. Mi sũ anguesji ro
pjongüji cja o̱ nintsjimiji.
43 Xenda mi sũji c'o mama
c'o bëzo que na ngueje c'o
mama Mizhocjimi.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

44 Nuc'ua e Jesús o ña na
jens'e, o mama:
—Nu c'ü ench'ezügö cja o̱
mü'bü, xo ench'e cja o̱ mü'bü
nu c'ü o ndäcjägö.
45 Nu c'ü jandgagö, 'ñe unü
ngüenda cjó je nguetscö, xo
unü ngüenda ja ga cja c 'ü o
ndäcjägö.
46 Ró ẽjẽ cja ne xoñijõmü;
nguetscö e jya's'ü. Texe c'o
ench'ezügö cja o̱ mü'büji, dya
ra nzhodüji cja bëxõmü.
47 'Ma cjó c'o ra dyärä yo
jña yo rí mangö, pero 'ma dya
ätcä, dya nguezgö rá mama
c'ü ni jyodü ra ma sufrido
c'ü. Na ngueje c'ü rvá ẽcjö cja
ne xoñijõmü, dya ngue c'ü rá
cjapü ra ma sufrido yo cãrã;
ngue c'ü rá salvaji.
48 Nu c'o dya ejmezü y dya
xo ätcä yo rí mama, bübü c'ü
ra jñünpü nguarü c'ü. Na
ngueje 'ma rá ẽcjö na yeje, yo
jña yo ró mangö ngueje c'ü
rguí tjünpü nguarü c'o vi tsja
na s'o c'o.
49 Na ngueje nutscö, dya
ró mamatsjëgö yo jña'a yo.
Mi Tata a jens'e c'ü o ndäcjä
ngueje c'ü o mandazü ró
xi'ts'iji yo jña'a yo, xo xitsi ja
rvá zo'c'üji.
50 Rí pãrãgö yo jña'a yo o
ndäcjä mi Tata ró ẽ mama
ngueje yo jña yo cjapü sido ra
bübütjo yo nte. Rí mangö yo
jña yo xitsi mi Tatagö.

13

Jesús lava los pies de sus discípulos

1 'Ma xe mi bëzhitjo ro zädä
c'e mbaxua c'ü xiji Pascua, ya
mi pãrã e Jesús ya vi zädä
c'ü ro ndũ; ro mbedye cja
ne xoñijõmü. Je ro ma cja
nu Tata c'ü bübü a jens'e.
Me mi s'iya c'o mi cãrã cja
ne xoñijõmü c'o mi ench'e o̱
mü'bü angueze. Y o tsja c'ua
c'ü ni 'ñetse me mi s'iyaji na
puncjü.
2 E Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo
ma siji xëdyi. E Judas Iscari-
ote c'ü mi nguejnu t'i e Simón,
ya vi dyätä c'ü dya jo ro nzhö
e Jesús.
3 Ya mi pãrã e Jesús, c'ü nu
Tata a jens'e ya vi unü texe
poder ngue c'ua ro manda. E
Jesús mi pãrã je vi 'ñeje cja
Mizhocjimi, y ro nzhogü cja
Mizhocjimi.
4 O böbü c'ua e Jesús nu ja
ma siji o xëdyi, o ngãcã o̱ bitu

c'ü mi tëjë. Cjanu o ngãjã c'ua
'naja bitu c'ü o mbä'bä.
5 Cjanu o xich'i c'ua ndeje
'naja ts'i ndamojmü c'ü mi
xindyëji. Cjanu o mbürü
o mbe'chp'e o̱ ngua'a c'o o̱
discípulo. Mi tjintspi c'ua co
nu c'ü o̱ bitu c'ü mi pä'bä.
6 Cjanu o böbü a jmi e
Simón Pedro. E Pedro o xipji:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö.
¿Jenga rí pechquegö ín cua'a?
7 O ndünrü e Jesús, o xipji:
—Nu yo rrã cjagö, dya i̱ṉ
pãrãgue dya. Cja rí pãrã de-
spués nu yo rrã cjagö.
8 O ndünrü c'ua e Pedro:
—Dya pje rá jë'tsc'i rí
pechquegö ín cua'a.
O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipji:
—Nu 'ma dya rí jyëtsqui rá
pe'chc'e, dya pje rí jogövi.
9 O mama c'ua e Simón Pe-
dro:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö.
Dya nguextjo ín cua c'ü rí
pechque. Xo rí pechque ín
dyë'ë 'ñe ín jmi'i.
10 O mama c'ua e Jesús:
—Nu c'o ya xaja, ya nguetjo
o̱ nguaji c'ü xe ra be'chp'eji,
ngue c'ua ra nda chjĩzĩ texe.
Nu'tsc'eji ya chjĩzĩts'üji na jo,
pero dya chjĩzĩts'üji i̱ṉ texeji.
11 E Jesús ya mi pãrã cjó
ngue c'ü ro nzhö'ö, nguec'ua
o mama a cjanu: "Dya
chjĩzĩts'üji i̱ṉ texeji."
12 Nuc'ua 'ma o nguarü o
mbe'chp'e o̱ nguaji, cjanu o
ngans'a c'ua o̱ bitu, o ndëjë.
O mimitjo c'ua na yeje cja
mexa. Cjanu o dyönüji c'ua, o
xipjiji:
—¿Cjo i̱ṉ pãrãji yo cja ró
cja'c'üji?
13 Nu'tsc'eji i̱ṉ xitsiji
que nguezgö in xöpütezüji,
nguezgö in Jmuzüji. Na jo
c'ü i̱ṉ mamaji, na ngueje na
cjuana.
14 Nuzgö in xöpütezüji, in
Jmuzüji, ró pe'chc'egö in
cuaji. Nguec'ua, nu'tsc'eji xo
ni jyodü rí pötqui pe'ch'e in
cuaji.
15 Nuzgö c'ua ja nzi rvá
cja'c'üji, nu'tsc'eji, xo ni jyodü
rí pötqui tsjagueji a cjanu.
16 Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji,
'naja mbëpji, dya xenda na
nojo que na ngueje o̱ lamu.
Ne xo ri ngueje c'ü o däjä, dya
xenda na nojo que na ngueje
nu c'ü o ndäjä.
17 Nu 'ma i̱ṉ pãrãji yo, me rí
mäjäji 'ma rí tsjaji.
18 'Rí pãrãgö ja ga cjatsc'eji
nu'tsc'eji ró juan'c'üji. Rí
pãrãgö bübütsc'eji 'naja c'ü ra
tsja c'ua ja nzi ga t'opjü c'ü
mama a cjava: "Maco mi dy-
ocjöbe c'e bëzo y ma sigöbe
o xëdyi, pero ra nzhögü c'ü."
Dya i̱ṉ texeji rí tsjaji yo.
19 Rí xi'ts'iji yo, 'ma dya
be va sädä ngue c'ua 'ma ra
zädä yo, rí 'ñejmeji, nu c'ü
ya ró xi'ts'iji, rvá ẽcjö cja
Mizhocjimi.
20 Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji,
nu 'ma rá täc'öji rí zopjüji yo
nte, nu c'ü ra säc'eji nguetscö
säcjö 'ma c'ü. Nu 'ma ra säcjö
c'ü, xo säjä 'ma c'ü o ndäcjägö.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

21 'Ma o nguarü o mama a
cjanu e Jesús, me go nguijñi

go sufrido o̱ mü'bü c'ua. O xipjiji na jo:

—Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji, nu'tsc'eji bübütsc'eji 'naja c'ü ra nzhögü.

22 Nuc'ua c'o o̱ discípulo mi pötma jñandaji. Dya mi pãrãji cjó ngue c'ü je vi mama.

23 'Naja c'o o̱ discípulo 'natjo c'ua mi junrüvi e Jesús. E Jesús me mi s'iya c'e discípulo.

24 E Simón Pedro o tsjapü seña c'e discípulo ngue c'ua ro tsja t'önü cjó je ngue c'ü mi xipji e Jesús.

25 Nuc'ua c'e discípulo c'ü 'natjo c'ua mi junrüvi e Jesús o dyönü:

—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, ¿cjó ngue c'ü ra nzhöc'ügue?

26 O ndünrü c'ua e Jesús, o xipji:

—Nu c'ü rá unü ne xëdyi nu rá tü'bü cja ne jñõnü ngue c'ü ra nzhögü c'ü.

Cjanu o ndü'bü c'ua, cjanu o unü e Judas Iscariote c'ü nu t'i e Simón.

27 Nuc'ua e Judas, 'ma o jñü'ü c'e xëdyi, o nguich'i c'ua c'ü dya jo cja o̱ mü'bü. E Jesús o xipji c'ua:

—Nu c'o rí tsjague, ya extí ma'a rí ma tsjague c'o.

28 Nu c'o dyaja c'o mi junrü cja mexa, dya pje mbãrãji jenga mi xipji a cjanu.

29 E Judas mi tü'ü c'e cjĩmerio. Mi cãrã c'o discípulo c'o mi cjijñi e Jesús mi xipji e Judas ro ma ndõmü c'o mi jyodü cja c'e mbaxua. Mi cãrã c'o mi cjijñi mi xipji e Jesús c'ü ro ma unü merio c'o dya pje mi pë's'i.

30 Nuc'ua e Judas 'ma o jñü'ü c'e xëdyi, exo mbedye c'ua. Ya mi xõmü.

El nuevo mandamiento

31 Nuc'ua 'ma o mbedye e Judas, o mama c'ua e Jesús:

—Nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi, rá cjagö dya nu c'ü rvá ẽjẽ rá cja'a. A cjanu ra 'ñetse c'ü me na nojozügö. A cjanu xo ra 'ñetse c'ü me na nojo Mizhocjimi c'ü ngueje mi Tatagö.

32 C'ü rá cjagö, ya zädä rá cjagö. Nguec'ua ra 'ñetse c'ü me na nojo Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra 'ñetse c'ü me na nojozü, nutscö rvá ẽcjö cja Mizhocjimi.

33 Nu'tsc'eji ín ch'itsc'öji, ya 'natjo ndajme xe rá bübü co nu'tsc'eji. Rí jyongügöji. C'ua ja nzi rvá xipji c'o pje pjëzhi cja c'o nte a Israel, a cjanu xo rí xi'ts'igöji dya. Nu ja je rá magö, nu'tsc'eji, dya ra sö rá möcjöji dya.

34 Rí xi'tsc'öji 'na jña nu cja dadyo. Nguejnu rí tsjaji nu. Rí pötqui s'iyaji. C'ua ja nzi rvá s'iyats'ügöji, je xo rgui s'iyagueji a cjanu.

35 'Ma rí pötqui s'iyaji, a cjanu ra mbãrã texe yo nte ngue'tsc'eji ín discípulots'üji.

Jesús anuncia que Pedro le negará

36 E Simón Pedro o xipji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö. ¿Ja je rí mague?

O ndünrü c'ua e Jesús, o xipji:

—Nu ja je rá magö, dya pje ra sö rá möcjöji dya. Cja ne rí sät'ägueji después nu ja je rá sätc'ö.
37 O ndünrü c'ua e Pedro:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, ¿jenga dya ra sö rá mëgovi dya? Nutscö rá nzhötsjëjë ngue c'ua ra mbötcüji c'ü dya ra mbö'tc'ügueji.
38 O ndünrü e Jesús, o xipji:
—Nu'tsc'e Pedro, in mangue rí nzhötsjë ra bö'tc'ü ngue c'ua dya ra bötcügö. Pero na cjuana c'ü rí xi'ts'igö, 'ma rí dyärä ra huë'ë o chare, ya rí pa na jñi rgui tsänngä c'ü in pãcãgö.

14

Jesús, el camino al Padre

1 Xe ma ña'a e Jesús, o mama:
—Dya me ra triste in mü'büji. Rí 'ñench'e in mü'büji Mizhocjimi. Xo rí 'ñench'ezügö cja in mü'büji.
2 A jens'e nu ja bübü mi Tatagö, nunu, me järä na puncjü ja rá bübügöji. Nuzgö ya rá magö a manu, rá ma xã'mã nu ja rí bübügueji. Nu 'ma dya ri järä na puncjü o ngumü nu ja rí bübügueji, dya ro xi'ts'iji a cjanu.
3 Nuzgö na cjuana rá magö, rá ma xã'mãgö nu ja je rí bübügueji. Pero rá ẽtcjö na yeje. Rá sints'iji ngue c'ua nu ja je rá magö, nu'tsc'eji xo rí ma bübügueji nu.
4 Nu'tsc'eji ya in pãrãji nu ja je rá magö. Xo in pãrãji c'e 'ñiji c'ü je sät'ä nu.
5 Nuc'ua e Tomás o xipji:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'üjme, dya rí pãrãgöjme nu ja je rí mague. ¿Ja rgá sö rá pãrãgöjme c'e 'ñiji c'ü je sät'ä nu?
6 O ndünrü c'ua e Jesús, o mama:
—Nuzgö nguetscö e 'ñiji. Nguetscö rí jí'ts'iji c'ü na cjuana ja ga cja Mizhocjimi. Nguetscö rí da'c'üji c'ü sido rí bübütjoji. 'Ma cjó c'o ra 'ñench'ezü cja o mü'bü, ra zät'ä a jens'e 'ma nu ja bübü mi Tatagö. 'Ma jiyö, dya ra sö ra zät'ä.
7 Nu 'ma ya ri pãcãgöji, ya xo ri pãrãji mi Tata. Nudya, ya i pãrãji mi Tata, ya i jñandaji dya angueze.
8 E Felipe o xipji c'ua:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'üjme, jítsigöjme c'ü nin Tata. Nguextjo c'ü rí negöjme c'ü.
9 E Jesús o xipji c'ua:
—Nu'tsc'e Felipe, ya mezhe rí bübügöji. ¿Cjo dya be in pãrã cjó je nguetscö? Nu c'ü ya o jñandga, ya xo jñanda mi Tatagö c'ü ngueje Mizhocjimi. ¿Jenga in mamague: "Jítsijme c'ü nin Tata"?
10 ¿Cjo dya in ejmegue je rí bübügö cja mi Tata, y mi Tata je bübüzügö? Yo jña'a yo rí xi'ts'igöji, dya pje rí mamatsjëgö yo. Ngueje mi Tata c'ü je bübüzügö c'ü xitsi rá cja yo rí cjagö.
11 Ya ró xi'ts'iji rí bübügöbe mi Tata, je xo bübüzügö mi Tata. 'Ma dya sö rí jñunt'ü in mü'büji c'ü ró xi'ts'itjoji, 'ñejmeji na ngueje yo na nojo yo rí cjagö.

12 Nuzgö, na cjuana c'ü rí
xi'ts'iji, nu c'ü ra 'ñejmezügö,
xo ra tsja c'ua ja nzi rgá cjagö.
Nuzgö ya ngue rá magö cja
mi Tata. Nuc'ua nu c'ü ra
'ñejmezügö rá unü c'ü ra tsja
c'ü xenda na nojo que na
ngue yo rí cjagö.
13 'Ma rí jyodü rí tsjaji c'ua
ja nzi rgá negö, ra sö rí dyötüji
mi Tata a jens'e. Nuc'ua rá
da'c'üji c'ua ja nzi gui dyötüji
c'ü. A cjanu ra 'ñetse c'ü me
na nojo mi Tatagö c'ü ngueje
Mizhocjimi.
14 'Ma pje rí dyörüji na
ngueje in̲ ejmezü, nutscö rá
cja'a.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

15 'Nu 'ma in̲ s'iyazüji, rí ts-
jaji yo rí mandats'ügöji.
16 Nutscö rá ötügö mi Tata
a jens'e. Angueze ra ndäjä ne
'naja ra ẽ bübü co nu'tsc'eji
c'ü ra 'ñe mböxc'üji. Sido ra
büböts'ügueji c'ü.
17 Nu c'ü ra dya'c'üji
Mizhocjimi ngueje o̲ Espíritu
c'ü ra jí'ts'iji ja ga cja
Mizhocjimi. Nu c'o cãrã cja
ne xoñijõmü c'o dya ench'ezü
cja o̲ mü'büji, o̲ Espíritu
Mizhocjimi dya sö ra bübüji,
na ngueje dya pãrãji angueze,
ni xo pãrãji ja ga pëpji c'ü.
Pero nu'tsc'eji in̲ pãrãgueji na
ngueje bübü co nu'tsc'eji. Xo
ra bübü cja in mü'büguejі.
18 Nuzgö dya rá sogüts'üji
nza cja 'na jyoya. Nuzgö rá
yepe rá nzhogütjogö rá ẽjẽ va
ja in̲ cãrãgueji.
19 Dya cja ra mezhe c'ü
xe ra jñandga yo cãrã cja ne
xoñijõmü. Pero nu'tsc'eji rí
jñandgaji. Sido rá bübütjogö,
nguec'ua nu'tsc'eji xo sido rí
bübütjogueji.
20 Nu'tsc'eji, 'ma ra zädä
c'e pa'a c'ü ra ẽjẽ o̲ Espíritu
Mizhocjimi, rí pãrãji je rí
bünc'öbe mi Tata. Xo rí
pãrãji in̲ bünc'eji co nutscö,
'ñe nutscö rí bünc'ö cja in
mü'büguejі.
21 Nu c'ü pãrã yo rí
mandagö, c'ü xo ra tsja'a yo rí
mandagö, ngueje c'ü s'iyazü
c'ü. Mi Tatagö xo ra s'iya
nu c'ü s'iyazü. Nuc'ü, xo rá
s'iyagö c'ü. Nuc'ü, xo rá cjapü
ra mbãcã na jo'o.
22 O ndünrü c'ua e Judas c'ü
dya mi ngueje e Judas Iscari-
ote, o mama:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügöjme.
¿Ja rgá sö'ö rí tsjacüjme rá
pã'c'ãjme c'ü dya ra mbã'c'ã
yo cãrã cja ne xoñijõmü?
23 O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipji:
—Nu c'o s'iyazügö ra tsja'a
yo rí mama. Nuc'ua ra
tsja mi Tatagö xo ra s'iyaji
anguezeji. Nuc'ua nutscöbe
rá ẽ bübügöbe cja o̲ mü'büji.
24 Nu c'o dya s'iyazü, dya
xo cja'a yo rí mama. C'o jña'a
c'o rí mangö, dya pje rí ma-
matsjëgö yo. Mi Tatagö c'ü
o ndäcjägö, xitsi rá mama yo
jña'a yo.
25 'Nu yo jña'a yo, rí xi'ts'iji
dya yo, nudya xe rí bübü cja
in jmiji.
26 Mizhocjimi c'ü ngueje
mi Tatagö ra ndäjä nu c'ü
ra 'ñe mböxc'üji c'ü ngueje
o̲ Espíritu angueze. Nuc'ü,
ra pätcägö c'ü. Ra xö'c'üji

texe, ra mbeñc'eji texe c'o ró
xi'ts'igöji.
27 ’Yo nte 'ma zenguaji yo
nín minteji, xipjiji ra söyaji.
Pero c'o o̱ mü'büji sido sũ'ũ,
dya söya. Nutscö, söya ín
mü'bügö, rá cjapü ra söya
in mü'bügueji. Nuzgö ya rá
magö. Pero dya rí sũ'ũji, ra
söya in mü'büji.
28 Ya me sũ in mü'bügueji
na ngueje ya i̱ dyäräji c'ü
ró xi'ts'iji ya rá magö. Rá
nzhogü rá ẽtcjö c'ua ja ri
cãrãgueji. Nu 'ma xenda
ri s'iyazüji, me ri mäcjeji
'ma, na ngueje rá ma cja mi
Tata a jens'e. Na ngueje mi
Tatagö xenda na nojo que na
nguezgö.
29 Ya ró xi'ts'iji dya, nudya
dya be sädä. Ngue c'ua 'ma ra
zädä, sido rí 'ñejmezüji.
30 ’Dya cja xe rá ñaji na
puncjü, na ngueje va ẽjẽ c'o
nte c'o pëpi c'ü dya jo. C'ü dya
jo manda cja o̱ mü'bü yo cãrã
cja ne xoñijõmü. Pero dya sö
ra manda cja ín mü'bügö.
31 Pero ni jyodü ra mbãrã
yo cãrã cja ne xoñijõmü,
nuzgö me rí s'iyagö mi
Tata. Nguec'ua rí cjagö c'o
mandazü mi Tata. Böbüji. Rá
pedyeji va.

15

La planta de uva y sus ramas

1 O mama e Jesús:
—Na cjuana nguetscö e
za'a c'ü me na jo. Mi Tatagö a
jens'e ngue c'ü pjörü c'e za'a
c'ü.
2 Texe o dyëza c'ü bübüzügö
c'o dya quis'i, ra dyëch'iji.
Texe dyëza c'o quis'i, ra
dyodüji ngue c'ua xenda ra
nguis'i na puncjü.
3 Nu'tsc'eji ya i̱ 'ñejmeji
c'o jña'a c'o ya ró xi'ts'iji,
nguec'ua ya jogü in mü'büji
dya.
4 Sido rí 'ñejmezügöji,
nuc'ua nutscö sido rá bübü
cja in mü'büji. Chjëntjovi
nza cja 'naja dyëza, 'ma dya
ra bübü cja c'e za'a, dya ra
nguis'i. Xo rga cjatjots'ügueji
nu, nu 'ma dya sido rí
'ñejmezügöji, dya xo sö rí tsjaji
nu c'ü rí negö.
5 ’Nutscö nguetscö e za'a.
Nu'tsc'eji ngue'tsc'eji o dyë'ë.
Nu c'ü sido ra 'ñejmezügö,
nutscö sido rá bübügö cja o̱
mü'bü c'ü. Nuc'ü, ra sö ra tsja
nu c'ü rí negö. Nu'tsc'eji, dya
ra sö pje rí tsjaji c'ü rí negö,
'ma dya rí 'ñejmezügöji.
6 Nu c'ü dya sido ra
'ñejmezügö chjëntjovi nza
cja 'na dyëza c'ü dya jo, c'ü
panatjoji, cja na dyot'ü c'ua,
cja na jñüs'üji c'ua, cja na
ngöt'üji a sivi, ra ndë'ë.
7 ’Nu 'ma sido rí 'ñejmezügöji,
nu 'ma sido ra bübü ín jñagö
cja in mü'bügueji, nuc'ua
dyörüji c'ü rí ñe'eji. A cjanu
ra dya'c'üji 'ma.
8 Nu 'ma rí tsjaji c'ü rí negö,
ra 'ñetse 'ma c'ü ri ngue'tsc'eji
ín discípulots'ügöji. A cjanu ra
'ñetse 'ma, c'ü me na nojo mi
Tatagö.
9 C'ua ja va s'iyazügö mi
Tata a jens'e, je xo rvá
s'iyats'ügöji. Sido rí tsjaji c'ü
rí negö na ngueje rí s'iyats'üji.
10 Mi Tatagö a jens'e

me sido s'iyazügö c'ü, na
ngueje rí cjagö c'o mandazü
angueze. A cjanu sido rá
s'iyats'üji 'ma rí tsjaji c'o rí
mandats'üji.
11 ’Ró xi'ts'iji nu yo jña'a yo,
ngue c'ua ra mäjä in mü'büji
c'ua nzi rgá mäjägö. A cjanu,
na cjuana me rí mäcjeji 'ma.
12 Ngueje nu rí mandats'üji
nu, rí pötqui s'iyaji c'ua ja nzi
rvá s'iyats'ügöji.
13 Nu c'ü xenda s'iyate ngue
c'ü ra unütsjëjë c'ü ra bö't'ü
c'ü; ngue c'ua dya ra bö't'ü c'ü
jovi.
14 Nu'tsc'eji ngue'tsc'eji rí
jogöji, nu 'ma rí tsjaji yo rí
mandats'ügöji.
15 Dya cja rá xi'ts'iji c'ü ri
ngue'tsc'eji ín mbëpjits'ügöji,
na ngueje 'naja mbëpji dya
pãrã c'o cja'a o̱ lamu. Rí
xi'ts'iji dya, c'ü ngue'tsc'eji rí
joji dya, na ngueje texe c'o ró
ärägö cja mi Tata a jens'e, ya
ró xi'ts'iji.
16 Nu'tsc'eji dya i̱ juancügöji.
Nuzgö nguetscö ró juan'c'ügöji.
Ró empc'egöji ngue c'ua
sido rí tsjaji c'ua ja nzi rgá
negö, rí ma zopjüji yo nte
ngue c'ua sido ra 'ñejmezüji
anguezeji. Nuc'ua texe c'o
rí dyötüji mi Tata a jens'e na
ngueje i̱n ejmezüji, angueze
ra dya'c'üji.
17 Nutscö rí mandats'üji rí
pötqui s'iyagueji.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

18 ’’Ma ra nuc'üji na ü yo
cãrã cja ne xoñijõmü c'o dya
ejmezü, dya me rí tsjijñiji.
Rí mbeñegueji nutscö ot'ü o
nugöji na ü 'ma dya be mi
nuc'eji na ü.
19 Nu 'ma ri tsjaji c'ü cja
yo cãrã cja ne xoñijõmü
c'o dya ejmezü, nu'ma, ro
s'iyats'ügueji 'ma yo. Pero
nu'tsc'eji ya i̱ 'ñejmezügöji
na ngueje ró juan'c'ügöji. A
cjanu, dya pje i̱n cjaji c'ua
ja nzi ga tsja c'o dya ejmezü,
nguec'ua nuc'ügueji na ü.
20 Mbeñeji c'e jña'a c'ü ró
xi'ts'iji: “’Naja mbëpji dya
xenda na nojo que na ngueje
o̱ lamu.” Nu 'ma ya nugöji
na ü, me träcjäji, xo 'ñetsc'eji
xo ra nugöji na ü, ra ndräc'äji.
'Ma o dyätcägöji c'o ró xipjiji,
xo ra dyä'tc'ägueji c'o rí xipjiji.
21 Ra tsja'c'üji a cjanu, na
ngueje i̱n ejmezügöji. Dya
pãrãji nu c'ü o ndäcjä ró ẽcjö
cja ne xoñijõmü.
22 ’Nudya tũji o̱ nzhubüji
dya, na ngueje 'ma ró
ẽ zopjügöji ín jñagö, dya
'ñejmezüji.
23 Nu c'ü nugügö na ü, xo
nu'u na ü c'ü mi Tatagö a
jens'e.
24 Ró cjagö c'o me na nojo
a jmi anguezeji c'ü dya sö
cjó ro tsja. Nguec'ua va
unüji ngüenda c'ü o ndäcjä mi
Tatagö. Pero dya 'ñejmezüji.
Nguec'ua, dya nguextjozgö
nugöji na ü, xo nuji na ü c'ü
mi Tatagö. Nguec'ua me tũji o̱
nzhubüji dya.
25 A cjanu, va sädä nu c'ü
t'opjü cja o̱ leyji c'ü o unü
Mizhocjimi anguezeji. Je
mama a cjava: “O nugüji na
ü, dya pje rmí cjagö”, eñe cja
c'e ley.

26 Xe mi ña e Jesús, o mama:
—Nuc'ua 'ma ra ẽjẽ nu c'ü
ra 'ñe mböxc'üji, ngue c'ü ra
mama c'ü ja ga cjazgö c'ü.
Nuzgö nguetscö rá täjä ndeze
cja mi Tatagö a jens'e nu
c'ü ra 'ñe mböxc'üji. Ngueje
o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü ra
jí'ts'iji c'ü na cjuana.
27 Nu'tsc'eji xo rí mamaji ja
ga cjazgö, na ngueje rí dy-
ocjöji ndeze 'ma ot'ü 'ma ró
zopjü yo nte.

16

1 'Nuzgö rí xi'ts'iji yo
jña'a yo, ngue c'ua dya rí
chjench'eji a xütjü.
2 Yo nte a Israel ra
pjongüts'üji cja o̱ nintsjimiji.
Ra zädä 'ma ra nguijñiji c'ü
ri ne Mizhocjimi ra tsja
anguezeji ra mbö'tc'üji.
3 Ra tsjaji a cjanu na ngueje
dya pãrãji mi Tata, ne xo ri
nguetscö pãcãji.
4 Ya ró xi'ts'iji yo, ngue c'ua
'ma ra zädä c'e pa, rí mbeñeji
ya rvá xi'ts'igöji yo.

Lo que hace el Espíritu Santo

'Cja rrã xi'ts'iji dya yo jña,
na ngueje cja ni jyonc'eji rí
pãrãgueji dya.
5 Nudya, rá ma'a nu ja
je bübü c'ü o ndäcjä. Pero
nu'tsc'eji, ne ri 'najats'ügueji,
dya cjó önngü ja je rá ma.
6 Me i̱n cjijñiji na puncjü
cja in mü'büji na ngueje ró
xi'ts'iji yo.
7 Rí xi'ts'igöji c'ü na cjuana.
Nuzgö ni jyodü rá magö, na
ngueje 'ma dya rá magö, dya
ra ẽjẽts'ügueji nu c'ü ra'ñe
mböxc'üji. Nu 'ma rá magö, rá
täjä c'ü ra 'ñe mböxc'üji.
8 Nu 'ma ra ẽjẽ c'ü, ra tsjapü
yo cãrã cja ne xoñijõmü ra
mbãrãji c'ü tũji o̱ nzhubüji.
Xo ra tsjapü ra mbãrãji
nguextjozgö me na jozgö,
nguextjozgö sö rá jocüji. Ya
xo ra tsjapü ra mbãrãji ngue
Mizhocjimi c'ü ra jñünpü
ngüenda anguezeji ra ma
sufridoji.
9 Nu c'ü ra 'ñe mböxc'üji,
ra tsjapü ra mbãrãji c'ü tũji
o̱ nzhubüji na ngueje dya
ench'ezügö cja o̱ mü'büji.
10 Ra tsjapü ra mbãrãji me
na jozgö, nguextjozgö sö rá
jocüji. Na ngueje 'ma ya rga
tũgö, rá tetjogö. Nuc'ua rá
magö cja mi Tata. Dya cja xe
rí jñandgaji.
11 Nu c'ü ra 'ñe mböxc'üji, ra
tsjapü ra mbãrãji, Mizhocjimi
manda y ra tsjapü ra
ma sufrido nu c'o dya
ätä angueze. Na ngueje
Mizhocjimi ya ri jizhi c'ü
ra ma sufrido c'ü dya jo c'ü
manda cja ne xoñijõmü.
12 'Xe rí pë's'itjogö na
puncjü c'o rá xi'ts'iji. Pero
dya be sö rí tendioji ja ga cja
nu c'o ro xi'ts'iji.
13 Nu 'ma ra ẽjẽ o̱ Espíritu
Mizhocjimi, nuc'ü, ra jí'ts'iji
texe c'o na cjuana. Nuc'ü,
dya pje ra ñatsjëjë. Ra mama
texe c'o ra dyärä c'o mama
Mizhocjimi. Nuc'ü, ra 'ñe
ngöxc'üji c'o cja ra zädä.
14 Angueze ra jí'ts'iji c'ü
me na nozgö, na ngueje ra
mböxc'üji rí tendioji na jo ja
ga cja c'o ín jñagö c'o ya ró

xi'tsc'öji.

15 Texe c'ua ja ga cja mi Tatagö, nuzgö xo ga cjazgö nu. Nguec'ua ró mama: “Ọ Espíritu Mizhocjimi ra mböxc'üji rí tendioji na jo ja ga cja c'o ín jñagö c'o ya ró xi'tsc'öji.”

La tristeza se cambiará en alegría

16 ’Dya cja ra mezhe c'ü xe rí jñandgagöji. Nuc'ua, dya ra mezhe rí jñandgatjoji na yeje.

17 Nuc'ua c'o ọ discípulo bübü c'o o pötva mama:

—¿Ja ga cja yo xitsiji: “Dya cja ra mezhe xe rí jñandgaji, nuc'ua, dya ra mezhe rí jñandgatjoji na yeje”? ¿Jenga nde mama: “Dya rí jñandgaji na ngueje rá magö cja mi Tata”?

18 Mi mamaji c'ua:

—Pãrã, ¿ja ga cja yo mama: “Dya cja ra mezhe”? Nuzgöji, dya rí pãrãgöji ja ga cja c'ü mama.

19 O mbãrã e Jesús, mi ne ro dyönüji, nguec'ua o xipjiji c'ua:

—Iṇ pötqui dyönütsjëji pje ne ra mama c'ü ró xi'ts'iji c'ü dya cja ra mezhe xe rí jñandgaji, nuc'ua, dya ra mezhe rí jñandgatjoji na yeje.

20 Nuzgö na cjuana c'ü rí xi'ts'iji, nu'tsc'eji me rí huë'ëji, me rí tristegueji rí mbenzeji. Pero yo cãrã cja ne xoñijõmü c'o dya ejmezügö, nuyo, me ra mäjä yo. Nu'tsc'eji me rí tsjijñiji cja in mü'büji. Pero nu c'ü me rgui tristeji, exi ngue c'ü rgui mäcjeji después.

21 'Naja ndixũ, nu 'ma mus'ü ọ t'i, me sufrido na ü'ü. Nuc'ua 'ma ya mus'ü c'ü nu ts'it'i, dya cja mbeñe c'ü na ü'ü. Ya mäjätjo na ngueje c'ü ya vi mus'ü 'naja ts'it'i cja ne xoñijõmü.

22 Nu'tsc'eji, je xo ga cjatsc'eji dya nu. Me iṇ sufridoji c'ü me iṇ cjijñiji cja in mü'büji. Pero rá chjëtjoji na yeje. Nuc'ua me ra mäjätjo na yeje in mü'büji. Dya cjó ra sö ra jñücüts'ügueji c'ü me rí mäjäji.

23 ’Nu pa'a c'ü rá chjëtjoji na yeje, dya pje rí dyönngüji 'ma. Ya ri pãrãji ja ga cja c'ü rí xi'ts'iji dya. Na ngueje iṇ ejmezüji, sö rí dyötüji mi Tata a jens'e. Nuc'ua ra dya'c'üji c'ua ja nzi gui dyötüji c'ü.

24 Dya be iṇ nänngäji ín chjũgö c'ü pje ni dyötüji mi Tatagö. Dyötüji dya. Texe nde ra dya'c'üji, ngue c'ua me ra mäjä in mü'büji.

Jesucristo, vencedor del mundo

25 ’Nu yo ró xi'ts'iji, dya be sö rí tendioji na jo ja ga cja yo. Ra zädä 'ma ya rá xi'ts'iji na jo ja ga cja mi Tata.

26 Dya rí xi'ts'iji nguetscö rá ö'tc'üji mi Tata. C'e pa'a c'ü, rí dyötütsjëji mi Tata, rí ñänngäji ín chjũgö.

27 Na ngueje nguetsjë mi Tata c'ü s'iyats'üji, na ngueje nu'tsc'eji me iṇ s'iyazüji. Ị 'ñejmeji c'ü je rvá ẽcjö cja mi Tata c'ü Mizhocjimi.

28 Je rvá ẽcjö cja mi Tata a jens'e. Ró ẽcjö cja ne xoñijõmü. Ya ngue rá pedye

cja ne xoñijõmü. Rá nzhogü, rá ma cja mi Tata.

29 C'o o̱ discípulo o xipjiji c'ua:

—Nudya, 'ñetse na jo, yo jña yo i̱ṉ mangue. Ya ró tendiojme ja ga cja c'o i̱ṉ xitsijme.

30 Nudya ya rí pãrãgöjme c'ü nde i̱ṉ pãrãgue texe. I̱ṉ pãtcöjme ín mü'büjme, nguec'ua dya ni jyodü rá cja'c'üjme t'önü. Nguec'ua ya rí ejmejme je i̱ pedyegue cja Mizhocjimi.

31 O ndünrü c'ua e Jesús, o xipjiji:

—Nudya, ¿Cjo ya i̱ṉ ejmezüji dya, 'ma?

32 Ya ngue ra zädä c'e hora, na cjuana ya o zädä, c'ü rí pjötc'eji i̱ṉ texeji. Nde 'naja rgui möcjeji cja in nzungueji. Nuc'ua ya rí sogüzütsjëji. Pero nutscö, dya rí bübütsjëgö. Nuzgö rí bünc'öbe mi Tata c'ü bübü a jens'e.

33 Nu yo jña'a yo, rí xi'ts'iji yo, ngue c'ua mas rí 'ñejmezüji, a cjanu rá da'c'üji ra söya in mü'bügueji. Cja ne xoñijõmü me rí sufridogueji. Pero, dya rí sũji na ngueje ró tõpügö nu c'ü manda yo cãrã cja ne xoñijõmü.

17

Jesús ora por sus discípulos

1 Nuc'ua 'ma o nguarü e Jesús o mama yo jña'a yo, o nä's'ä c'ua a jens'e, o mama:

—Nu'tsc'e mi Tatats'ü, ya zädä c'e hora 'ma rá tũgö. Tsjapü ra mbãrã yo nte cjó je nguetscö. Rí tsjapü ra mbãrãji nguetscö in Ch'izgö me na nozgö. A cjanu, ngue c'ua xo ra mbã'c'ãji me na notsc'e, nu'tsc'e mi Tatats'ügö a jens'e.

2 Nu'tsc'e mi Tatats'ü, ya i̱ dyacö rá mandagö texe yo nte cja ne xoñijõmü. Nu c'o ench'ezügö cja o̱ mü'bü, rá unügö c'ü sido ra bübütjoji.

3 Sido ra bübütjoji na ngueje pã'c'ãji, nu'tsc'e nguetjots'ügue i̱ṉ Mizhocjimigue c'ü na cjuana. Sido ra bübütjoji na ngueje xo pãcãji, nutscö e Jesucristo i̱ chäcjägö cja ne xoñijõmü.

4 'Nutscö ró jíchi yo nte yo cãrã cja ne xoñijõmü c'ü me na nots'ügue, na ngueje ró cja texe c'o i̱ xitsi.

5 Nudya, mi Tatats'ü, rí tsjague ngue c'ua rá bübügö na yeje co nu'tsc'e nu ja me na nojots'ügue. Rí tsja ngue c'ua rá bübügövi c'ua ja nzi rmá bübügövi 'ma dya be mi t'ät'ä ne xoñijõmü.

6 'Nu c'o cãrã cja ne xoñijõmü yo i̱ dyacü, ngue'tsc'e je i̱ 'ñünbü o̱ mü'büji, ngue c'ua o 'ñench'ezü cja o̱ mü'büji. Nujyo, ró jíchiji ja ga cjats'ügue, mi Tatats'ü. Anguesji sido cjaji nu c'o i̱ṉ mangue.

7 Texe c'o ró cjagö, 'ñe c'o ró mangö, ngue'tsc'e i̱ xitscö ró cjagö, ngue'tsc'e i̱ xitscö ró ñagö.

8 Na ngueje ya ró xipjiji c'o jña'a c'o i̱ xitsi ro xipjiji. Anguesji o 'ñejmeji c'o ró xipjiji. Ya xo pãrãji cja o̱ mü'büji c'ü na cjuana je rvá

ẽcjö cja in dyë'ë. Ya xo
'ñejmeji, ngue'tsc'e i̱ chäcjä cja
ne xoñijõmü.
9 ’Nu'tsc'e mi Tatats'ü,
nutscö rí ö'tc'ügö yo o
'ñejmets'ü in jñague. Dya
rí ö'tc'ügö yo cãrã cja ne
xoñijõmü yo dya ejme. C'o rí
ö'tc'ügö ngueje c'o i̱ dyacü na
ngueje ngue'tsc'e je i̱ṉ 'ñeje
dya yo.
10 Texe yo ín ntegö ngueje
in ntegue. Texe yo in ntegue
ngueje ín ntegö. Anguezeji
pãcãji exi ngue in Ch'izügö.
11 ’Nutscö je rá magö nu
ja je i̱ṉ bünc'e, nu'tsc'e mi
Tatats'ü. Dya cja rá bübügö
va cja ne xoñijõmü. Pero
nu yo i̱ dyacü, nuyo, cãrãji
cja ne xoñijõmü. Mi Tatats'ü,
nu'tsc'e me na jots'ü, rí ö'tc'ü
rí tsjapü nu yo i̱ dyacü, ra
mbã'c'ãji c'ü xo ngue'tsc'e nu
Tatats'üji. A cjanu rí pjörüji.
Nguec'ua ra 'natjoji c'ua ja xo
nzi ga cjazgövi, rí 'natjogövi,
mi Tatats'ü.
12 Nutscö xe rí bübügö
co anguesji, rí pjorügöji,
na ngueje me na zë'ts'igue,
i̱ dyacügö ja rgá pjörüji.
Nguec'ua ne ri 'naja anguesji
cjó ró bëzhigö. Nguextjo
'natjo c'ü o dyo'o o̱ mü'bü c'ü
dya jo. O bëzhi c'ü, c'ua ja nzi
ga mama cja in jñague.
13 ’Mi Tatats'ügö, ya rá
magö c'ua ja je i̱ṉ bünc'e. Rrã
mangö yo jña'a yo, nudya xe
rí bünc'ö cja ne xoñijõmü,
ngue c'ua nu yo i̱ dyacö, na
cjuana ra mäjäji c'ua ja nzi
rgá mäjägö.
14 Nu yo i̱ dyacü, ró xipjigöji
ín jñagö. Yo cãrã cja ne
xoñijõmü c'o dya ejme, me
nuji na ü nu yo ejme ín jñagö.
Na ngueje c'ua ja nzi ga
cjazgö c'ü dya rí tsja va cja
ne xoñijõmü, je xo ga cjatjonu
yo ejme ín jñagö.
15 Dya rí ö'tc'ü c'ü rí sidyiji
c'ü dya cja ra ngãrãji cja ne
xoñijõmü. Rrã ö'tc'ü rí pjörüji
nu va cja ne xoñijõmü nu ja
manda c'ü dya jo.
16 Na ngueje dya men-
zumüji va cja ne xoñijõmü.
C'ua ja nzi ga cjazgö, dya
rí menzumü va cja ne
xoñijõmü, je xo ga cjatjonu
anguesji.
17 Anguezeji o 'ñejmeji in
jñague, nguec'ua nu'tsc'e rí
xõcüji ra tsjaji c'ua ja nzi gui
ñegue. Ngue in jñague jíchiji
c'ü i̱ṉ negue.
18 I̱ chäcjä, ró ẽ zopjü yo
cãrã cja ne xoñijõmü ró xipjiji
yo in jñague. C'ua ja nzi vi
chäcjägö cja ne xoñijõmü, ró
juajnü anguesji ra zopjüji yo
nte yo cãrã cja ne xoñijõmü.
19 Rá cjagö c'ua ja nzi gui
ñegue rá tũgö. Ngue c'ua
anguezeji xo ra tsjaji c'ua ja
nzi gui ñegue.
20 ’Dya nguextjo yo i̱ dyacü
rí ö'tc'ü yo. Xo rí ö'tc'ü c'o cja
ra 'ñejmezügö na ngueje c'o ín
jñagö c'o ra mama yo i̱ dyacü.
21 Rí ö'tc'ü, texeji nde ra
'natjoji, c'ua ja nzi ga cjatsc'e
mi Tatats'ü, i̱ṉ bübüzügö,
nutscö rí bübüts'ügö. Rí
ö'tc'ügö, texe yo xo ra 'natjoji
co nutscövi. Rí ö'tc'ü a cjanu
ngue c'ua yo cãrã cja ne
xoñijõmü ra 'ñejmezüji c'ü
ngue'tsc'e i̱ chäcjägö.

22 Nu'tsc'e mi Tatats'ü,
c'ua ja nzi rgá 'natjovi, xo
ró unü anguezeji c'ü ri
'natjoji anguesji co nutscövi.
Nguec'ua ri 'natjoji anguesji
c'ua ja nzi rgá 'natjovi.
23 Na ngueje ri bübü cja o̱
mü'bü anguesji. Y nu'tsc'e
mi Tatats'ü, ri bübüzügö.
Nguec'ua anguesji na cjuana
ra 'natjoji. A cjanu yo cãrã
cja ne xoñijõmü ra mbãrãji
ngue'tsc'e i̱ chäcjägö. Xo ra
mbãrãji ngue'tsc'e mi Tatats'ü
i̱ṉ s'iyague anguesji, c'ua ja
xo gui s'iyazügö.
24 'Nu'tsc'e mi Tatats'ügö,
nu yo i̱ dyacü, rí negö c'ü
xo ra bübüji nu ja je rá
magö. Nguec'ua ra jñandaji
c'ü me ma zö'ö rmá bübügö
co nu'tsc'e 'ma dya be mi t'ät'ä
ne xoñijõmü. Ra jñandaji c'ü ja
gui s'iyazügö ndeze 'ma dya
be mi t'ät'ä ne xoñijõmü.
25 Nu'tsc'e, mi Tatats'ü, me
i̱ṉ cjague me na jo. Yo cãrã
cja ne xoñijõmü, dya pã'c'ãji.
Pero nutscö rí pã'c'ã. Nu yo
i̱ dyacü xo pãrãji ngue'tsc'e i̱
chäcjä.
26 Ya ró unüji o mbã'c'ãji,
nu'tsc'e mi Tatats'ü. Sido
rá unüji yo, ra mbã'c'ãji.
Nguec'ua, c'ua ja gui s'iyazü,
ra mbãrãji cja o̱ mü'büji c'ü
xo i̱ṉ s'iyague anguesji. Xo rá
bübügö cja o̱ mü'bü anguesji.

18

Llevan preso a Jesús

1 'Ma o nguarü o mama yo
jña'a yo e Jesús, nuc'ua o möji
c'ua co o̱ discípulo. O mbes'eji
cja c'e 'ñinzhe c'ü ni chjũ Ce-
drón, o zät'äji nu ja je mi bübü
'naja huerta. Nuc'ua e Jesús
co c'o o̱ discípulo o cjogüji a
mbo cja c'e huerta.
2 Nu c'ü e Judas c'ü ro
nzhö'ö e Jesús, xo mi pãrã nu
cja c'e huerta. Na ngueje e
Jesús 'ñe c'o o̱ discípulo sido mi
pöji nu.
3 E Judas o dyëdyi c'ua c'o
xondaro. Xo dyëdyi c'o policía
c'o mi pëpi c'o ndamböcjimi
'ñe c'o fariseo. Nuc'ua o möji
cja c'e huerta. Ma tũji o
lámpara 'ñe o tizhi c'o mi tjë'ë.
Nde ma jünji c'o rví tsjaji o
chũ.
4 E Jesús ya mi pãrã texe c'o
ro tsjapüji c'ü. O ma chjëji
c'ua, o dyönüji:
—¿Cjó ngue c'ü i̱ṉ jodügueji?
5 O ndünrü c'ua c'o nte c'o
ma ë'ë e Judas, o xipjiji:
—Rí jodügöjme e Jesús c'ü
menzumü a Nazaret.
E Jesús o xipjiji:
—Nutscö nguetscö e Jesús.
Xo mi bübü co anguesji e Ju-
das, nu c'ü ro nzhö'ö e Jesús.
6 Nzi va mama e Jesús:
“Nguetscö”, nuc'ua o
ndã't'ãtsjëji na zëzhi o̱
xütjütsjëji, o nügüji.
7 E Jesús o yepe o dyönüji
c'ua:
—¿Cjó ngue c'ü i̱ṉ jodügueji?
Anguesji o mamaji:
—Rí jodügöjme e Jesús c'ü
menzumü a Nazaret.
8 Nuc'ua o yepe o ndünrü
c'ua e Jesús, o xipjiji:
—Ya ró xi'ts'iji que
nguetscö. Nu 'ma nguetscö
i̱ṉ jongüji, jyëtsquiji yo ín
discípulogö ra möji.

9 A cjanu o zädä c'o jña'a c'o
ya vi mama e Jesús. O mama:
“Nu c'o i̱ dyacü, dya pje ró
bëzhigö ne ri 'naja c'o.”
10 E Simón Pedro mi jün
'na tjëdyi. O ngübü c'ua c'e
tjëdyi cja o̱ xipjadü. Cjanu
o ya'bü c'ua c'ü nu mbëpji
c'ü mi mero ndamböcjimi. O
dyopcü c'ü nu ngõ'õ cja o̱
jodyë. Nu c'e mbëpji mi chjũ'ũ
Malco.
11 Nuc'ua e Jesús o xipji e
Pedro:
—Tsöt'ü c'ü in chjëdyi cja o̱
xipjadü. Dya rí ts'axcügö c'ü
rá cjagö c'ü ne mi Tatagö c'ü
bübü a jens'e.

Jesús ante el jefe de los sacerdotes

12 Nuc'ua c'o xondaro 'ñe
c'ü mi manda cja c'o xondaro
'ñe c'o policía c'o mi men-
zumü a Israel, o zürüji e Jesús.
Ya nde jyü'tp'üji c'ua o̱ dyë'ë.
13 Nuc'ua ot'ü o zidyiji e
Jesús cja nu ndã e Caifás c'ü
mi chjũ Anás. C'e cjë'ë c'ü, mi
mero ndamböcjimi e Caifás.
14 Mi ngueje e Caifás c'ü vi
xipji c'o pje mi pjëzhi a Israel
c'ü mi jyodü ro ndũ'ũ 'naja
bëzo ngue c'ua dya ro ndũ
texe c'o mejñiñi.

Pedro niega conocer a Jesús

15 E Simón Pedro mi tjünt'ü
a xütjü e Jesús. Xo 'ñe 'naja
o̱ discípulo xo mi tjünxtjo
a xütjü. Nu c'ü mi mero
ndamböcjimi mi pãrã c'e
discípulo c'ü. O cjogü c'ua
c'e discípulo co e Jesús nu
ja ma bübü c'ü mi mero
ndamböcjimi.
16 Nu c'e Pedro o ngue-
jmetjo a tji'i cja c'e ngoxtji.
O mbedye c'ua c'ü 'naja
discípulo c'ü mi pãrã c'e
ndamböcjimi. O ma zopjü c'e
ndixũ c'ü mi mböngoxtji. O
jyëziji c'ua o cjogü a mbo c'e
Pedro.
17 Nuc'ua c'e ndixũ c'ü mi
mböngoxtji, o xipji e Pedro:
—¿Cjo dya xo ngue'tsc'e
'naja o̱ discípulo ne bëzo nu?
O xipji c'ua angueze:
—Nutscö, dya nguetscö o̱
discípulozgö nu.
18 Nuc'ua c'o mbëpji 'ñe c'o
policía nde mi böbüji nu. Vi
'ñõrüji chjeme na ngueje ma
së'ë. Ma pa't'üji. Anguesji nde
mi dyoji e Pedro ma pa't'üji
cja sivi.

El jefe de los sacerdotes interroga a Jesús

19 Nuc'ua c'e ndamböcjimi o
dyönü e Jesús, cjó mi ngue c
'o mi tjünt'ü a xütjü angueze.
Xo o dyönü pje nza cja c'ü mi
xöpüji.
20 O ndünrü c'ua e Jesús, o
xipji:
—Nutscö ró zopjü na
puncjü o nte cja ne xoñijõmü.
Nutscö sido ró xöpüte cja
yo nitsjimi va a Israel. Xo
nde ró xöpüte cja c'e templo
nu ja je jmurü na puncjü ín
menzumügöji. Dya pje ró
mamagö c'ü dya cjó ro dyärä.
21 ¿Jenga i̱ṉ önngügö dya yo?
Dyönüji c'o ya o dyärä, pje ni
mbë c'ü ró xipjiji. Nuc'o, pãrã
na jo c'o ró mangö c'o.
22 'Ma o mama a cjanu
e Jesús, 'naja c'o policía c'ü

mi bübü nu, o chötü 'naja mbädyë e Jesús. O xipji:

—¿Cjo je rga cjanu rgui chjüntügue ne ndamböcjimi?

23 O ndüntü c'ua e Jesús, o xipji:

—Nu 'ma ró tjüntügö na s'o, mamague pje pjëzhi c'ü na s'o c'ü ró xipji. 'Ma ró tjüntügö c'ü na cjuana, ¿jenga i̱ pjëchqui ín jmigö?

24 Nuc'ua e Anás cjanu o ndäjä e Jesús nu cja e Caifás c'ü xo mi mero ndamböcjimi. Xe mi tjüt'ütjo o̱ dyë e Jesús.

Pedro niega otra vez a Jesús

25 Xe mi böntjo e Simón Pedro, ma pa't'ütjo a sivi. O ña c'ua c'o xo mi cãrã nu, o dyönüji e Pedro:

—¿Cjo dya xo ngue'tsc'e o̱ discípulots'ü e Jesús?

E Simón Pedro o ngädä, o mama:

—Nuzgö, dya pje nguetscö 'naja o̱ discípulo.

26 C'ü mi mero ndamböcjimi mi 'ñeje 'na o̱ mbëpji c'ü mi ngue o̱ dyojui c'e bëzo c'ü vi dyogü o̱ ngõ'õ c'ü vi dyopcü e Pedro. O ña c'ua c 'e mbëpji o xipji e Pedro:

—Xo ró jantc'agö cja c'e huerta, nde mi dyocjevi e Jesús.

27 Nuc'ua o ngädätjo na jñi'i e Pedro. Nuc'ua jo ni huë'ë c'ua c'o chare.

Jesús delante de Pilato

28 Nuc'ua o mbedyeji c'ua cja o̱ ngumü e Caifás, o zidyiji e Jesús cja o̱ palacio c'e gobernador. Xõxtjo o zät'äji. Nu c'o pje mi pjëzhi a Israel dya o cjogüji nu cja c'e palacio. Na ngueje mi sũji 'na ro contaminaoji. C'ua ja nzi ga mama o̱ ley anguesji, 'na ro contaminaoji, dya ro sö ro zi'iji c'ü ch'unü cja c'e mbaxua c'ü ni chjũ Pascua.

29 Nuc'ua o mbedye e Pilato nu ja je mi cãrã anguesji. O xipjiji:

—¿Pje vi sicjeji va ne bëzo nu?

30 O ndünrüji c'ua, o xipjiji:

—Nu 'ma dya ro tsja c'o na s'o nu, dya xo ro ẽ nzhö'c'üjme.

31 O ndünrü c'ua e Pilato:

—Sidyigueji ngue c'ua rí jñünpüji ngüenda c'ua ja nzi ga manda in leygueji.

C'o pje mi pjëzhi cja c'o nte a Israel o ndünrüji c'ua:

—Dya i̱ṉ jëzguigöjme cjó rá pö't'ügöjme.

32 A cjanu o zädä c'o vi mama e Jesús ja cja rvá ndũ'ũ.

33 Nuc'ua e Pilato o cjogü na yeje a ma a mbo'o nu cja c'e palacio. Nuc'ua o ma't'ü c'ua e Jesús, o xipji:

—¿Cjo ngue'tsc'e o̱ jmuts'ü yo nte a Israel?

34 O ndüntü c'ua e Jesús, o xipji:

—¿Cjo i̱ṉ ejmetsjëgue yo, maxque bübü c'ü o xi'ts'i cjó je nguetscö?

35 O ndünrü c'ua e Pilato:

—A poco i̱ṉ cjinncje xo rí menzumügö a Israel. Nguetsjë c'o ndamböcjimi 'ñe c'o dyaja in menzumütsjëgueji c'o o ẽ nzhöc'üji va ja rí bünc'ö. Nguec'ua rí önnc'ü pje i̱ tsjague.

36 O ndünrü e Jesús, o xipji:

—Nutscö, dya nza cjazgö c'o dyaja jmu'u c'o manda cja ne xoñijõmü. 'Ma rva cjanu, nuc'ua nu c'o tjünt'ü ín xütjügö ro ñangagö c'o. Nguec'ua dya ro nzhögüji cja yo ín menzumügöjme va a Israel. Nguec'ua rí xi'ts'i, dya nza cjazgö c'o dyaja jmu'u c'o manda cja ne xoñijõmü.

37 O ndünrü c'ua e Pilato:

—¿Cjo ngue'tsc'e 'naja c'ü manda 'ma?

O ndünrü c'ua e Jesús:

—In̲ mamague c'ü rí mandagö. Ngueje c'ü je rvá te'egö c'ü. Nguec'ua rvá ẽjẽ cja ne xoñijõmü ngue c'ua rá mama c'o na cjuana. Texe yo nte c'o ätä c'ü na cjuana pãrãji cjó je nguetscö.

38 O dyönü c'ua e Pilato:

—¿Pje ni mbëjë c'ü na cjuana?

Jesús es sentenciado a muerte

'Ma o mama yo, o mbedye na yeje a tji e Pilato nu ja mi cãrã c'o nte a Israel. O xipjiji:

—Dya pje rí tö'tp'ü c'ü na s'o c'ü ro tsja c'e bëzo c'ü.

39 Nu'tsc'eji in̲ menzumüji a Israel in̲ pë's'iji 'na tjũrü c'ü in̲ cjaji 'ma pedye ne mbaxua nu ni chjũ Pascua. In̲ ötcöji rá pjongü libre 'naja c'ü na o'o a pjörü. ¿Cjo in̲ ne rá pjongü libre e Jesús c'ü in jmugueji?

40 Nuc'ua o mapjüji na yeje texeji, o mamaji:

—Nuc'ü, dya rí pjongü c'ü. Pjongü e Barrabás.

Nu c'ü e Barrabás mi ngueje 'naja mbẽ'ẽ mi pö't'üte c'ü.

19

1 Nuc'ua e Pilato o manda c'o xondaro o ndas'üji e Jesús.

2 Nuc'ua c'o xondaro o mbeji 'naja corona c'ü mi dyavo bidyi. Nuc'ua cjanu o jñusp'üji cja o̲ ñi e Jesús. Cjanu o jyecheji c'ua 'naja bitu c'ü ma cjipobü.

3 Cjanu o chëzhiji a jmi go mbë'chp'iji c'ua o̲ jmi, o xipjiji:

—Nu'tsc'e in̲ jmu'u cja yo nte a Israel, sido rí tsjague jmu'u.

Nuc'ua ya o chötüji c'ua c'o mbädyë.

4 Nuc'ua e Pilato o mbedye na yeje a tji. O xipji c'o nte a Israel c'o mi cãrã nu:

—Jñandaji. Rvá siñc'iji a tji e Jesús, ngue c'ua rí pãrãji dya pje ró tö'tp'ügö c'ü pje ro tsja'a c'ü.

5 Nuc'ua o mbedye c'ua a tji e Jesús. Mi juns'ü c'e corona c'ü mi dyavo bidyi. Nde mi je c'e bitu c'ü ma cjipobü. E Pilato o xipji c'ua c'o nte a Israel:

—Jñandaji dya. Ya bübü va ne bëzo.

6 C'o ndamböcjimi 'ñe c'o policía 'ma o jñandaji e Jesús, exo mapjüji c'ua, o mamaji:

—Chät'ä cja ngronsi nu, chät'ä cja ngronsi nu.

O ndünrü c'ua e Pilato:

—Nu'tsc'eji, sidyigueji, rí ma chät'äji. Nuzgö dya pje rí tö'tp'ügö c'ü na s'o c'ü ro tsja'a.

7 O ndünrüji c'ua:

—Nutscöjme rí pë'sc'öjme ín leyjme. C'ua ja nzi ga mandazügöjme c'e ley, ni jyodü ra ndũ ne bëzo, na ngueje

o tsjapütsjë c'ü ngue o̱ T'i
Mizhocjimi.
8 Nuc'ua 'ma o dyärä yo
jña'a yo, xenda o zũ'ü c'ua e
Pilato.
9 Nuc'ua o cjogütjo c'ua na
yeje a mbo cja c 'e palacio. O
xipji c'ua e Jesús:
—¿Ja je i̱ṉ menzumügue?
E Jesús, dya pje o ndünrü
c'ü.
10 Nuc'ua e Pilato o xipji:
—¿Jenga dya i̱ṉ tjüntcü yo
rí zo'c'ü? ¿Cjo dya i̱ṉ pãrã
pje pjëtscö? Sö rá empc'e li-
bre. Xo sö rá nzhöc'ü c'ü ra
ndät'äts'üji cja ngronsi.
11 O ndünrü c'ua e Jesús:
—Dya pje ro sö pje ri ts-
jacü 'ma dya ro dya'c'ü sjëtsi
Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e.
Nguec'ua nu c'ü o ẽ nzhögü
cja in dyëgue, ngue c'ü xenda
na nojo o̱ nzhubü c'ü.
12 Ndeze c'e ndajme c'ua, e
Pilato mi ne ro 'ñeme libre e
Jesús. Pero c'o nte a Israel mi
mapjüji, mi mamaji:
—'Ma rí 'ñeme libre c'e bëzo,
dya pje i̱ṉ joguevi 'ma e César
c'ü mero jmu cja ne xoñijõmü.
Na ngueje 'ma cjó c'o xe ra
tsjapü jmu nza cja ga tsja
c'e bëzo, nu'ma, chũvi e César
'ma.
13 Nuc'ua e Pilato, 'ma o
dyärä yo jña'a yo, o zidyitjo
na yeje a ma a tji e Jesús. E
Pilato o ma mimi c'ua, nu ja je
mi jünpü ngüenda c'o nte. Cja
jña hebreo mi chjũ Gabata c'e
lugar, c'ü ne ra mama nu ja vi
mbäbäji cemento.
14 C'e pa'a c'ü, mi ngue
'ma mi preparaoji ngue
c'ua c'ü na jyas'ü ro tsjaji
c'e ndambaxua c'ü ni chjũ
Pascua. Ya vi zünü 'ñanto c'ü
xõrü. Nuc'ua e Pilato o xipji
c'o nte a Israel:
—Jñandaji. Bübü va, nu in
jmugueji, nu mandats'üji.
15 Anguesji o mapjüji:
—Sidyi ne bëzo nu, ma
chät'ä cja ngronsi.
E Pilato o xipjiji c'ua:
—Nu nin jmugueji, ¿cjo i̱ṉ
neji rá tät'ä cja ngronsi?
O ndünrü c'ua c'o
ndamböcjimi, o mamaji:
—Nu c'ü ín jmujme nguetjo
e César.
16 Nuc'ua e Pilato o nzhö e
Jesús ngue c'ua ro dät'ä cja
ngronsi. Cjanu o zidyiji c'ua
e Jesús.

La crucifixión

17 Nuc'ua o nduns'ütsjë c'ua
c'ü nu ngronsi. O mbedye, o
ma nu ja je mi chjũ'ũ ñinte.
Cja jña hebreo mi chjũ'ũ
Gólgota.
18 Nunu ngue nu ja je
ndät'äji cja ngronsi nu. O
ndät'äji angueze, cja ne yeje
bëzo c'o xo ndät'äji, 'naja cja o̱
jodyë, c'ü 'naja cja o̱ squierda.
E Jesús, mi bübü a nde'e c'ü.
19 E Pilato o dyopjü c'ua
'naja xiscõma c'ü ro ma cu-
atüji c'ua cja o̱ ngronsi e Jesús.
C'ü mi t'opjü mi mama a
cjava: “Nunu ngueje e Jesús,
nu je menzumü a Nazaret.
Ngueje o̱ Jmu'u yo nte a Is-
rael.”
20 Na puncjü c'o nte a Israel
c'o o xörü nu mi cuat'ü cja o̱
ngronsi e Jesús, na ngueje nu
ja vi dät'ä e Jesús mi bëxtjo cja
c'e jñiñi. C'o jña'a c'o, mi t'opjü
cja jña hebreo 'ñe cja griego
'ñe cja latín.

21 C'o ndamböcjimi cja c'o
nte a Israel o ma xipjiji c'ua e
Pilato:
—Dya ri dyopjü a cjava:
“Ngueje o̱ Jmu'u yo nte a Is-
rael.” Ri dyopjü a cjava: “Mi
cjapütsjë ne bëzo mi ngueje o̱
Jmu'u yo nte a Israel.”
22 O ndünrü c'ua e Pilato:
—Nuzgö, nu c'o ya ró
opjügö, dya rá pötügö.
23 Nuc'ua c'o xondaro 'ma
ya o nguarü o ndät'äji e Jesús,
o nganbaji c'ua c'o o̱ bitu.
C'o nziyo xondaro nde 'naja
o̱ bitu va ngana c'o. Nde o
nganbaji c'ü mi tëjë. C'ü mi
tëjë mi 'na ma cjatjo va be'e
texe, dya mi ch'äcä.
24 O pötva mamatsjë
anguesji:
—Nu nu mi tëjë, dya rá
xü't'üji nu. Nu c'ü rá cjaji, rá
eñeji cjó ra ndõjõ ra tsjapü o̱
cjaja.
A cjanu o zädä c'ü je t'opjü
c'ü mama a cjava: “Ra ngan-
ngöji ín bitugö, ra jyadüji nde
'naja rgá nganaji. Y nu c'ü rí
tëjëgö, ra eñeji cjó ra ndõjõ ra
ngana c'ü”, eñe. Nuyo, o tsja a
cjanu c'o xondaro.
25 Mi cãrã a jmi cja o̱
ngronsi e Jesús, c'ü nu nana
cja na 'ñe c'ü nu cjũjuë c'ü nu
nana. Xo mi bübü nu e María
c'ü nu su e Cleofas, 'ñe e María
Magdalena.
26 E Jesús o jñanda c'ua c'ü
nu nana c'ü mi bübü nu, 'ñe
c'ü nu discípulo c'ü mi s'iya,
nde mi böbüvi nu. Nuc'ua o
xipji c'ua c'ü nu nana:
—Jñanda dya, mamá, nunu
ín discípulogö, nu nde i̱ṉ
böbüvi, ya ngueje in ch'igue
dya nu.
27 Nuc'ua e Jesús o xipji c'ü
nu discípulo:
—Jñanda, nu mi mamágö,
ya ngueje nin mamágue dya
nu.
Ndeze c'e hora c'ü, c'ü nu
nana e Jesús o tsjapü nu
nana c'e discípulo. Nuc'ua c'e
discípulo, 'ma o ma o̱ ngumü,
o zidyi c'e ndixũ.

Muerte de Jesús

28 Nu 'ma ya o nguarü
yo, ya mi pãrã e Jesús ya vi
nguarü texe. Nuc'ua o mama
c'ua:
—Me rí tũre dya.
A cja dya nu o zädä c'ü mi
t'opjü.
29 Mi järä nu, 'naja s'äbä c'ü
mi nizhi o vinagre. Nuc'ua
o popjüji 'naja esponja cja c'e
vinagre. Cjanu o mbans'aji
cja 'naja maza c'ü ni chjũ'ũ
hisopo. Nuc'ua o c'uãsp'ãji c'e
maza o zät'ä cja o̱ ne'e e Jesús.
30 Nuc'ua e Jesús, 'ma ya o
popjüji o̱ ne co c'e vinagre, o
mama c'ua:
—Ya o nguarü texe.
Nuc'ua ya ñücü c'ua,
ngueje 'ma ya o ndũ'ũ.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

31 Nuc'ua c'o nte a Israel
ya mi preparaoji, na ngue
c'ü na jyas'ü mi ngueje c'e
ndambaxua c'ü ni chjũ Pas-
cua. Nuc'ua o dyötüji e Pi-
lato ro 'huapcüji o̱ ngua'a c'o
añima c'o vi dät'ä cja ngronsi,
ro ts'ücüji ngue c'ua dya ro
bübüji nu cja ngronsi nu pa
c'ü mi söya c'o nte. Na ngueje
me mi sũpüji c'e pa.

32 O ma c'ua c'o xondaro, o
ma 'huapcüji o̱ ngua c'o yeje
c'o nde vi dät'ä 'ma o dät'ä e
Jesús.
33 Nuc'ua 'ma o zät'äji cja
e Jesús, o nu'uji c'ua, ya vi
ndũ'ũ. Nuc'ua dya cja o
'huapcüji o̱ ngua'a.
34 Nuc'ua 'naja c'o xondaro
o chjopcü o̱ ximãtjã e Jesús
co 'naja lanza. Nuc'ua ya o
mbedye c'ua o cji'i 'ñe o ndeje.
35 Bübü 'na bëzo c'ü o
jñanda texe yo o tsjapüji e
Jesús, nguec'ua ga xi'tsc'eji
yo. Angueze pãrã na cjuana
yo mama. C'ü ni xi'tsc'eji yo,
ngue c'ü xo rgui 'ñejmegueji e
Jesús.
36 O ts'a'a yo ngue c'ua ro
zädä c'o mi t'opjü c'o mama
a cjava: "Angueze, dya pje
ra 'huapcüji ne ri 'naja o̱
ndo'dyë."
37 Xo t'opjü c'ü mama a
cjava: "Nu c'ü o chjocüji
lanza, nuc'ü, ra jñandaji c'ü."

Jesús es sepultado

38 Mi bübü 'na bëzo c'ü mi
menzumü a Arimatea c'ü mi
chjũ José. Nuc'ü, xo mi ejme e
Jesús, pero dya cjó ngös'ü na
ngueje mi sũ'ũ c'o dyaja c'o
pje mi pjëzhi cja c'o nte a Is-
rael. C'e bëzo c'ü, o ma dyötü
e Pilato ro unü sjëtsi ro ma
ts'ücü c'e añima c'ü mi ngueje
e Jesús. Nuc'ua e Pilato o unü
sjëtsi.
39 Nuc'ua xo o ẽjẽ c'ua e
Nicodemo, nu c'ü vi ma'a c'ü
xõmü cja e Jesús. Mi tũ'ũ o
pjindyo c'o mi chjũ mirra 'ñe
c'o mi chjũ áloes c'o vi huana.
Nu c'o pjindyo c'o, o zö treinta
kilo c'ü na jyü'ü.
40 O ndunüvi c'ua c'e añima.
O ngos'üvi c'o mirra 'ñe c'o
áloes. Cjanu o mbös'üvi
manta. Nuc'o, je mi cjavi
a cjanu, na ngueje c'o nte a
Israel je ga dyögüji a cjanu.
41 Cja c'e lugar c'ü, nu ja je
vi dät'ä e Jesús, mi bübü 'naja
huerta. Nu cja c'e huerta
mi bübü 'naja cueva nu ja ro
ngöt'üji o añima. Dya cjó be
mi cöt'üji nu.
42 Ya mi ngue ro mbürü c'e
pa 'ma söya c'o menzumü a
Israel. Nguec'ua je ngöt'üvi e
Jesús cja c'e cueva, na ngueje
mi bëxtjo nu ja vi ndät'äji c'ü.

20

La resurrección de Jesús

1 C'ü ot'ü pa nu ngo'o, e
María Magdalena o ma cja c'e
cueva. Xe mi xõmütjo 'ma o
ma. O jñanda c'e ndojo c'ü mi
c'o't'ü, dya cja mi c'o't'ü cja c'e
cueva.
2 Nuc'ua cjanu o ma c'ua
na niji. O ma nu ja mi bübü
e Simón Pedro 'ñe c'ü 'naja
discípulo. Nu c'e discípulo c'ü,
me mi s'iyaji c'ü, mi cja e
Jesús. E María o xipjivi:
—C'ü ín Jmu'uji, ya o
ndunüji c'ü. Dya pje rí
pãrãjme ja je o ngöt'üji.
3 O ma c'ua e Pedro co c'ü
'naja discípulo. Je mëvi nu cja
c'e cueva nu ja je vi c'öt'ü e
Jesús.
4 O mëvi na niji nza yejevi.
Nu c'ü 'naja discípulo ngue c'ü
xenda o ma na niji c'ü. Nuc'ü,
ot'ü o zät'ä nu cja c'e cueva
c'ü.
5 Nuc'ua o nguĩ'ch'ĩ c'ua c'e
discípulo cja c'e cueva. O

jñanda c'ua c'o bitu c'o ya mi bädätjo. Nu c'e discípulo, dya o nguich'i cja c'e cueva.

6 O säjä c'ua e Simón Pedro c'ü ma tjünt'ü a xütjü. Ngue c'ü ya je nguich'i cja cueva c'ü. O nu'u c'o bitu c'o vi mbös'üji ya mi bädätjo c'o.

7 C'e bitu c'ü mi bös'ü o̱ ñi'i e Jesús, dya chjana c'o mi tëjë c'ü. Mi bädä aparte c'ü. Mi ch'o't'ü na jo.

8 Nuc'ua ya xo o nguich'i c'ua c'ü 'naja discípulo c'ü ot'ü vi zät'ä cja c'e cueva. O 'ñejme c'ua e Jesús ya vi te'e.

9 Dya be mi pãrãvi ja cja c'ü mama yo ya vi t'opjü c'ü mama c'ü mi jyodü ro te'etjo e Jesús nu ja vi c'öt'ü cja c'o añima.

10 Nuc'ua c'o discípulo o nzhogütjovi. O mëvi cja o̱ ngumüvi.

Jesús se aparece a María Magdalena

11 Nu c'e María mi böbütjo a tji'i. Me mi huë'ë c'ü. O nguĩ'ch'ĩ c'ua cja c'e cueva.

12 Nuc'ua o jñanda c'ua yeje o̱ anxe Mizhocjimi c'o mi je na t'öxü. Je mi junrüvi nu ja je vi c'öt'ü e Jesús. 'Naja je mi junrü nu ja vi jñusp'üji o̱ ñi'i. C'ü 'naja je mi junrü cja o̱ ngua'a.

13 Nuc'ua c'o anxe o dyönüvi e María:

—¿Jenga i̱ṉ huë'ëgue?

O ndünrü c'ua e María:

—Rí huë'ëgö na ngueje ya o ndunngügöji c'ü ín Jmu'ugö. Dya rí pãrã dya, ja je ma ngöt'üji.

14 'Ma o nguarü o mama yo jña'a yo, e María o ñezhe a ma a xütjü. Ya o jñanda c'ua 'naja c'ü mi böbü cja o̱ xütjü. E María dya pje mbãrã c'ü, cjo mi ngueje e Jesús.

15 Nuc'ua e Jesús o xipji c'ua:

—¿Jenga i̱ṉ huë'ëgue? ¿Cjó ngueje c'ü i̱ṉ jodügue?

E María mi cjijñi mi ngueje c'ü mi pjörü c'e huerta. Nuc'ua e María o xipji:

—Sẽ'ẽ, nu 'ma i̱ chunügue ín Jmugö, xitsigö ja je i̱ ma sogü, nguec'ua rá magö nu, rá tunü.

16 E Jesús o zopjü c'ua, o mama:

—Nu'tsc'e María.

O ñezhe c'ua e María. O ña cja jña hebreo, o xipji:

—Nu'tsc'e ngue'tsc'e ín xöpütets'ügö.

17 E Jesús o xipji:

—Dya rí pënzhguigö, na ngueje dya be rí pagö cja mi Tata c'ü bübü a jens'e. Nu c'ü rí tsja, ma cja yo mi cjuarma. Xipjiji, nuzgö ya rá magö cja mi Tatagö a jens'e. Nuc'ü, xo ngueje nin Tatagueji. Angueze ngueje ín Mizhocjimigö. Xo ngueje in Mizhocjimigueji.

18 O ma'a c'ua e María Magdalena, o ma ngös'ü c'ua c'o discípulo, o xipjiji:

—Nuzgö ya ró chjëgöbe nu c'ü ín Jmugöji.

O xipjiji c'ua c'o jña'a c'o vi mama e Jesús.

Jesús se aparece a los discípulos

19 Ya mi nzhä'ä c'ü ot'ü pa nu ngo'o. Mi cjot'ü c'e ngoxtji nu ja 'natjo c'ua mi cãrã c'o o̱ discípulo e Jesús. Vi ngot'üji

na jo c'e ngoxtji na ngueje
mi sũji c'o nu menzumüji a
Israel. O ẽjẽ c'ua e Jesús, o
ẽ böbü a nde anguesji. O ẽ
zenguaji, o xipjiji:
—Cjimi i̱ṉ texeji ín cjuar-
mats'üji. Ra söya in mü'büji,
dya cja rí sũgueji.
20 'Ma o xipjiji a cjanu, ya
o jíchiji o̱ dyë'ë 'ñe c'ü nu
ximãtjã. Me co mäjä c'ua c'o o̱
discípulo 'ma o jñandaji nu c'ü
nu Jmu'uji.
21 E Jesús o xipjitjoji c'ua na
yeje:
—Ra söya in mü'büji, dya
cja rí sũgueji. C'ua ja nzi va
ndäcjö mi Tatagö c'ü büb ü a
jens'e, xo rgá täc'ägöji rí ma
zopjüji yo nte.
22 'Ma o nguarü o mama yo
jña'a yo, o̱ juipji e Jesús. O
xipjiji:
—Ra büb ü cja in mü'büji o̱
Espíritu Mizhocjimi.
23 Nuc'ua, nu c'o rí per-
donaogueji o̱ nzhubüji, ya
perdonaoji c'ua c'o. Nu
c'o dya rí perdonaogueji o̱
nzhubüji, dya perdonaoji c'o.

Tomás ve al Señor resucitado

24 Nu 'ma o ẽjẽ e Jesús, dya
mi büb ü co anguesji e Tomás
c'ü xo mi chjũ Gemelo. Nuc'ü,
xo mi ngueje 'naja c'o doce
discípulo.
25 Nguec'ua c'o dyaja
discípulo 'ma o chjëji e Tomás,
o xipjiji c'ua:
—Nu'tsc'e, Tomás, nuzgöjme
ró jandajme ín Jmugöji.
E Tomás o xipjiji:
—Nuzgö dya pje rí ejmegö.
Cja rá ejmegö 'ma rá nu'tp'ü o̱
dyë'ë c'ua ja je o ndä'p'äji 'ñe
'ma rá c'uã't'ã ín nidyë c'ua ja
je o chjopcüji o clavo, y 'ma rá
c'uã't'ã ín dyë'ë cja o̱ ximãtjã
nu ja je o chjopcüji. Ngue 'ma
cja rá ejme 'ma.
26 Nu 'ma o zö chjün'ü, ma
cã'ã na yeje a mbo cja c'e
ngumü c'o discípulo. E Tomás
xo nde mi büb ü ji. Mi cjot'ütjo
na jo c'o ngoxtji. Nuc'ua o
ẽjẽ c'ua e Jesús. O ẽ böbü a
nde anguesji. Nuc'ua o yepe
o mamatjo c'ua:
—Cjimi i̱ṉ texeji, ín cjuar-
mats'üji. Ra söya in mü'büji,
dya cja rí sũgueji.
27 E Jesús o xipji c'ua e
Tomás:
—C'uã't'ã in ñidyë dya va.
Jñandga ín dyëgö. C'uãnã in
dyë, c'uã't'ã cja ín ximãtjãgö.
Dya rí tsjijñi cjo dya nguetscö.
C'ü rí tsja, 'ñejmegue que
nguetscö.
28 Nuc'ua o ndünrü c'ua e
Tomás, o xipji:
—Jãgã. Ngue'tsc'e ín
Jmuts'ügö. Ngue'tsc'e ín
Mizhocjimits'ügö.
29 E Jesús o xipji c'ua:
—Nu'tsc'e Tomás, i̱
'ñench'ezü cja in mü'bügue na
ngueje ya i̱ ñutcü ín dyë'ë. Nu
c'o dya nutcügö ín dyë'ë, pero
ra 'ñench'ezü cja o̱ mü'büji, me
ra mäjä c'o, eñe e Jesús.

El propósito de este libro

30 Xe ma puncjü c'o ma nojo
c'o o tsja'a e Jesús cja o̱ jmi c'o
o̱ discípulo. Pero nuc'o, dya
pje t'opjü cja nu e libro c'o.
31 Nu c'o ya t'opjü dya va,
t'opjü ngue c'ua rí 'ñejmeji e
Jesús ngueje e Cristo c'ü o̱ T'i

Mizhocjimi. A cjanu, nu 'ma rí 'ñench'eji in mü'büji e Cristo, angueze ra dya'c'üji c'ü sido rí bübütjoji co Mizhocjimi.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

1 Dya cja mezhe c'ua, o matjo na yeje e Jesús nu ja mi cãrã c'o o̱ discípulo cja c'e trazapjü a Tiberias, ngue c'ua xe ro unüji ngüenda c'ü vi te'etjo. Rá xi'tsc'öji ja va ts'a.

2 'Natjo c'ua mi cãrãji e Simón Pedro 'ñe e Tomás c'ü xo mi chjü'ü̃ Gemelo 'ñe e Natanael c'ü mi menzumü a Caná c'ü tsja a Galilea, 'ñe c'o yeje o̱ t'i e Zebedeo, cja na xe yeje c'o o̱ discípulo e Jesús.

3 E Simón Pedro o xipjiji:

—Nuzgö rá ma pagö o jmõ'õ.

O ndünrü c'ua c'o dyaja discípulo:

—Xo 'ñezgöjme, xo rá möjö.

Nuc'ua o möji c'ua. O dat'üji cja 'naja bü'ü. C'e xõmü c'ü, dya pje o zürüji.

4 Nu 'ma ya mi ngue ro jyas'ü, e Jesús ya mi böbü cja ñünü cja c'e ndeje. C'o discípulo dya mi pãrãji cjo mi ngueje e Jesús.

5 Nuc'ua e Jesús o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín ch'itsc'öji, ¿cjo ya i̱ sürügueji 'na jmõ c'ü rí sagueji?

O ndünrüji, o mamaji:

—Jiyö. Ojtjo dya pje rí sürügöjme.

6 E Jesús o xipjiji c'ua:

—Pät'äji dya c'e red a ma cja in jodyëji cja e bü'ü, ngue c'ua rí chöt'üji.

Nuc'ua o mbät'äji c'ua. Nuc'ua, dya cja mi sö ro ngüs'üji na ngueje me ma puncjü c'o jmõ'õ c'o vi ngãjãji.

7 Nuc'ua c'ü o̱ discípulo e Jesús c'ü me mi s'iya o xipji e Pedro:

—Nunu ngueje ín Jmuji nu.

'Ma o dyärä e Simón Pedro mi ngueje o̱ Jmuji, o jye o̱ bitu c'ü vi ndons'ü. Cjanu o dat'ü c'ua cja ndeje.

8 Nu c'e bü'ü mi jyadüvi cien metro ro zät'ä a ñünü c'e zapjü. C'o dyaja discípulo ma ẽjẽji cja c'e bü'ü, ma cjüt'üji c'e red c'ü me mi nizhi o jmõ'õ.

9 'Ma o zät'äji a ñünü cja c'e zapjü o jñandaji o chjeme c'o ya ma tjë'ë. Mi juns'ü c'ua o jmõ'õ. Xo ma jä'ä o xëdyi.

10 E Jesús o xipjiji c'ua:

—Ma jñüji dya, ja nzi jmõ'õ c'o i̱ sürüji.

11 E Simón Pedro o ndes'e c'ua cja c'e bü'ü. O ma tü'ü̃ c'e red. Cjanu o jyät'ä a ndeje, cjanu o ngüt'ü va ma cja ñünü c'e zapjü. C'e red ma nizhi o jmõ'õ c'o nde ma nojo. Ma qui'i 'naja ciento cincuenta y tres o jmõ'õ. Zö xi ma puncjüji, dya pje o xüt'ü c'e red.

12 O mama c'ua e Jesús, o xipji c'o discípulo:

—Xä'däji dya. Rí siji o xëdyi.

C'o discípulo dya mi rezga ro dyönüji cjó mi ngueje. Anguezeji ya mi pãrãji mi ngueje o̱ Jmuji.

13 Nuc'ua e Jesús o jñü'ü
c'ua c'o xëdyi. Cjanu o unüji.
Ya nde unüji c'ua c'o jmõ'õ.
14 Nunu, ya ma jñi'i ma
chjëji e Jesús ndeze vi te'e cja
c'o añima.

Jesús habla con Simón Pedro

15 Nuc'ua 'ma o nguarü o
ziji o xëdyi, e Jesús o xipji e
Simón Pedro:
—Nu'tsc'e, Simón, o t'its'ü e
Jonás, ¿cjo xenda in s'iyazügö
que na ngueje yo?
E Pedro o xipji c'ua:
—Jãgã. Nu'tsc'e ín
Jmuts'ügö, in pãrãgue rí
nets'egö.
O ndünrü c'ua e Jesús:
—'Huiñi c'o ín ts'imëgö.
16 E Jesús o xipji c'ua na
yeje:
—Simón, nu'tsc'e o t'its'ü e
Jonás, ¿cjo in s'iyazü?
O ndünrü c'ua e Pedro:
—Jãgã. Nu'tsc'e ín
Jmuts'ügö, in pãrãgue rí
nets'egö.
O xipji c'ua e Jesús:
—Pjörü c'o ín nzhënchjürügö.
17 E Jesús o xipji c'ua na jñi'i:
—Nu'tsc'e Simón, o t'its'ü e
Jonás, ¿cjo in neze?
O nguijñi c'ua e Pedro na
ngueje e Jesús vi xipji c'ü na
jñi'i: "¿Cjo in neze?" O ndünrü
c'ua, o xipji:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, in
pãrãgue texe. In pãrãgue rí
netsc'ö na puncjü.
O xipji c'ua e Jesús:
—Pjörü c'o ín nzhënchjürügö.
18 Na cjuana c'ü rí xi'ts'i.
Nu'tsc'e, Pedro, ndeze 'ma cja
mi t'igue, mi cjague c'ü mi
cjĩ in ñigue, y mi pague c'ua
ja mi negue. Nu 'ma ya rí
titague, rí chjüdügue in dyë'ë,
y ra zints'iji nu ja dya rí ñegue
rí ma'a.
19 E Jesús o xipji e Pedro yo
jña'a yo, ngue c'ua ro mbãrã
ja rvá ndũ'ũ na ngueje sido ro
'ñejme Mizhocjimi. Xo o xipji
c'ua:
—Nudya, chjünt'ü ín
xütjügö dya.

El discípulo amado

20 O ñezhe e Pedro. O jñanda
c'e discípulo c'ü mi junrüvi e
Jesús 'ma o ziji o xëdyi ante
c'ü ro bö't'ü e Jesús. Ngue
c'ü vi mama: "Nu'tsc'e, ín
Jmuts'ü, ¿cjó je ngue c'ü ra
nzhöc'ügue?" C'e discípulo ma
tjünt'ü a xütjü e Pedro 'ñe e
Jesús. E Jesús me mi s'iya c'e
discípulo.
21 E Pedro 'ma o jñanda c'e
discípulo, o xipji c'ua e Jesús:
—Nu'tsc'e, ín Jmuts'ügö, ne
bëzo nu, ¿pje ra tsjapüji c'ü ra
sufrido nu?
22 O ndünrü c'ua e Jesús:
—Nu'tsc'e, Pedro, 'ma rá
negö xe ra bübü nu hasta
cja ne rá ẽcjö na yeje, ¿pje
mportats'ügue? C'ü ni jyodü
rí tsjague, sido rí chjüntc'e ín
xütjügö.
23 Nguec'ua c'o cjuarma
nde mi mamaji c'ü dya ro
ndũ'ũ c'e discípulo. Pero e
Jesús dya vi xipji c'ü dya
ro ndü'ü. C'ü vi xipji je
ngueje a cjava: "'Ma rá negö
xe ra bübü angueze cja rá
ẽcjö na yeje, nu'tsc'e, ¿pje
mportats'ügue?"
24 Nu c'e discípulo nguejnu
na xi'tsc'eji nu c'o o ts'a'a.
Nguejnu na opjü yo jña'a yo.

Rí pãrãgöjme nu c'ü xi'tsc'eji
c'e discípulo, na cjuana yo.
25 Xe bübütjo c'o dyaja c'o
me na puncjü c'o o tsja'a e
Jesús. Nu 'ma ro t'opjü texe
c'o, rí cjinncjö, dya xo ro
chjënfi cja ne xoñijõmü c'o li-
bro c'o ro t'opjü. Na cjuana
texe yo rí xi'tsc'öji, amén.

LOS HECHOS DE LOS APOSTOLES

La promesa del Espíritu Santo

1-2 Nu'tsc'e Teófilo, ya ró
pen'c'e 'na carta. Ró xi'tsc'ö ja
ga cja c'o o tsja e Jesús hasta
'ma o ma a jens'e, 'ma o zidyi
Mizhocjimi. Ró xi'tsc'ö c'o
o tsja, 'ñe c'o jña c'o o jíchi
va zopjü c'o nte. Ante c'ü
ro zidyiji a jens'e e Jesús, o
zopjü c'o bëzo c'o vi juajnü
c'o mi apóstole. O xipjiji c'ü
ro ẽjẽ o̱ Espíritu Mizhocjimi;
nguec'ua mi jyodü ro sidoji
c'e bëpji c'ü mi cja e Jesús.
3 O ndü e Jesucristo cja
ngronsi, cjanu o tetjo c'ua o
bübütjo na yeje. Nuc'ua, ante
c'ü ro zidyiji a jens'e, xe go
mezhe cuarenta pa c'ü xe mi
bübütjo cja ne xoñijõmü. Na
puncjü vez va jñetse nu ja mi
cãrã c'o apóstole, o jizhi c'ü ya
vi te'e. Anguezeji o jñandaji
c'ü na cjuana vi te. E Jesús
o zopjü c'o apóstole o xipjiji
c'ü ja rvá manda angueze.
Na ngue ngue c'ü vi 'ñeme
Mizhocjimi.
4 'Na nu pa mi cãrãji e Jesús
c'o o̱ apóstole. Nuc'ua e Jesús
o zopjü c'o apóstole o xipjiji:
—Dyäräji na jo c'ü rá
xi'tsc'öji. Dya rí pedyeji
va a Jerusalén. Rí che'beji
ra ch'a'c'üji nu c'ü o mama
Mizhocjimi c'ü ya ró xi'tsc'öji.
5 Ró xi'tsc'öji e Juan mi jichi
yo nte co ndeje. Pero dya
cja ra mezhe o pa, ra ẽjẽ o̱
Espíritu Mizhocjimi ra ẽ bübü
cja in mü'büguеji, embeji c'o
apóstole.

Jesús sube al cielo

6 'Ma mi cãrãji e Jesús c'o
o̱ apóstole, o mama c'ua c'o
apóstole o dyönüji e Jesús:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme,
nutscöjme rí menzumüjme
a Israel. 'Ma ot'ü, mi
'ñegöjme ín reygöjme c'o ín
menzumügöjme. ¿Cjo ya ngue
rí mandague rí tsjague ín
reygöjme, ngue c'ua dya cja
ra mandazüjme c'o 'ñaja nte?
7 O ndünrü c'ua e Jesús o
xipjiji:
—C'ü mama Mizhocjimi
mi Tata ra zädä, nguextjo
angueze ra mama jinguã ra
zädä, 'ñe ja rga cja c'o pa
c'o. Nu'tsc'eji, dya ngue'tsc'eji
tocats'üji rí pãrãji yo.
8 C'ü tocats'üji rí pãrãji,
ngueje c'ü ra ẽts'üji o̱ Espíritu
Mizhocjimi ra ẽ bübü cja in
mü'büji ra dya'c'üji poder.
Nguec'ua rí zopjügueji yo nte
yo tsja va a Jerusalén rí xipjiji
c'o ya i̱ jñandaji ró cjagö, 'ñe
c'o i̱dyäräji ró xi'tsc'öji. Xo
rí möji a Judea rí ma zopjüji
c'o nte c'o cãrã nu. Xo 'ñe a
ma a Samaria, 'ñe texe cja ne
xoñijõmü, eñe e Jesús va xipji
c'o o̱ apóstole.
9 'Ma o nguarü e Jesús o
mama c'o jña c'o, o jñanda c'o
apóstole o nguins'i a jens'e e
Jesús; o zidyi Mizhocjimi. O
cjogü c'ua cja 'na ngõmü; dya
cja jñandaji c'ua c'ü.
10 'Ma xe mi jandaji a jens'e,
'nango jñetse c'ua yeje anxe
c'o mi nza cja o bëzo. Mi je'evi

o bitu c'o me ma t'öxü. Mi böbüvi cja o̱ jmi c'o apóstole.
11 O xipjiji c'ua c'o apóstole:
—Nu'tsc'eji i̱n menzumüji a Galilea, ¿jenga i̱n jandaji a jens'e? Mizhocjimi ya zidyi a jens'e e Jesús. Ja c'o nzi vi jñandagueji va ma a jens'e, je xo rga cjatjonu 'ma ra ẽjẽ na yeje, eñe c'o yeje anxe.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

12 C'o apóstole mi cãrãji cja c'e t'eje c'ü ni chjũ Olivo. O mbedyeji nu, o möji a Jerusalén nu ja vi 'ñeji e Jesús. C'e t'eje mi bëxtjo a Jerusalén; mi jyadütjovi 'na kilómetro. Nguextjo c'ü mi mama c'o ley c'ü mi sö ro nzhodüji c'e pa 'ma mi söyaji.
13 C'o apóstole mi chjũ e Pedro, 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan 'ñe e Andrés 'ñe e Felipe' ñe e Tomás' ñe e Bartolomé 'ñe e Mateo 'ñe e Jacobo c'ü mi t'i cja e Alfeo. Xo mi chjũ e Simón c'ü mi revolucionario, 'ñe e Judas c'ü mi cjuarmavi e Jacobo. 'Ma mü o zät'äji a Jerusalén, o cjogüji cja c'e ngumü nu ja mi oxüji cjanu o ndes'eji o cjogüji cja c'e cuarto c'ü mi jäs'ä a xes'e.
14 Mi 'natjo o̱ pjeñeji ma dyötüji Mizhocjimi. Xo mi bübü nu c'o o̱ cjuarma e Jesús, 'ñe c'ü nu nana c'ü mi ngue e María, 'ñe c'o 'ñaja ndixũ. Xo mi ötüji Mizhocjimi.
15 Nu cja c'e jyäxcumü, mi cãrã 'na ciento viente cjuarma. C'o pa 'ma mi cãrãji nu, o böbü e Pedro a nde cja c'o cjuarma, cjanu o xipjiji:
16 —Nu'tsc'eji mi cjuarmats'ügöji. Mi jinguã o̱ Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü e David o dyopjü ja rva cja nu c'ü ro mbös'ü c'o nte ro zürüji e Jesús. E Judas o jizhi ja mi cãrãgöji e Jesús, nguec'ua va zidyiji e Jesús cja c'o pje mi pjëzhi. Nguec'ua o zädä c'ü o̱ jña Mizhocjimi ja c'o nzi va mama e David.
17 Mi dyocjöji e Judas. E Jesús xo vi 'ñeme e Judas c'ü ro tsja c'e bëpji c'ü rá cjaji, eñe e Pedro.
18 E Judas o ngõ't'üji para o tsja na s'o, o zidyi c'o nte c'o o ma zürü e Jesús. Nuc'ua cjanu o ma chjüns'ütsjë; o ndögü a jõmü o mböt'ü texe c'o o̱ xẽpjo. Co c'e merio c'ü vi ngõ't'üji e Judas, o ndõmüji 'na juajma.
19 C'o mi menzumü a Jerusalén, 'ma mü o mbãrãji c'o vi tsja e Judas, o jñusp'üji c'ua c'e juajma mi chjũ Acéldama cja o̱ jña anguezeji. C'e tjũ Acéldama ne ra mama Cjijuajma c'ü.
20 O sido o ña e Pedro o mama:
—Je t'opjü a cjava cja Salmos:
Dya cja cjó ri bübü cja o̱ ngumü; dya cja cjó ri nzheñe nu, eñe.
Xo mama cja Salmos:
C'e bëpji c'ü o ch'unü ra tsja, ra tsja c'ü 'naja, eñe o̱ jña Mizhocjimi.
21 'Nguec'ua c'ü ro pëpji e Judas, rá juajnüji c'ü ra pëpji. Bübü va o bëzo c'o mi dyocjöji co e Jesús.
22 Mi dyocjöji co e Jesús ndeze c'o pa 'ma mi jichi e

Juan c'o nte, hasta 'ma o zidyiji a jens'e e Jesús. 'Naja yo, xo ni jyodü ra tsja apóstole co nutscöji, rá xipjiji yo nte c'ü o te e Jesús, eñe e Pedro.

23 Nguec'ua c'o mi cãrã nu, o mamaji c'ü mi bübü yeje c'o dya mi apóstole c'o mi dyoji e Jesús ndeze 'ma mi jichi e Juan c'o nte, hasta 'ma o zidyiji a jens'e e Jesús. Nuc'o, mi chjũ e José Barsabás 'ñe e Matías. E José Barsabás xo mi xiji Justo.

24 Nuc'ua o dyötüji Mizhocjimi o mamaji:

—Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme, in pãtcãgöjme ín mü'büjme nutscöjme rí ntegöjme. Rí ö'tc'öjme c'ü rí jítscöjme yo yeje cjuarma, ja ngue c'ü ya i juajnügue.

25 Nguec'ua ra tsja apóstole ra tsja c'e bëpji c'ü ro tsja e Judas. Na ngue e Judas o xõgü co nuzgöjme, o tsja c'o na s'o. Nguec'ua va ma sufre, eñeji va dyötüji Mizhocjimi.

26 Nuc'ua cjanu o echaji suerte; o toca e Matías. Nguec'ua o zötjo c'o doce apóstole.

2

La venida del Espíritu Santo

1 O zädä c'ua c'o pa 'ma mi pjongüji c'e mbaxua c'ü mi chjü Pentecostés. C'o apóstole 'ñe c'o 'ñaja c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo, 'natjo c'ua mi cãrãji.

2 'Nango dyäräji c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü me mi yürü nza cja 'ma vü na zëzhi o ndajma. Me go yürü c'ua na jens'e a mbo cja c'e ngumü nu ja ma jũji.

3 'Nango jñandaji c'ua o c'ijñi c'o mi 'ñetse nza cja o sivi. Nuc'o, o mböt'ü o 'ñe toca nzi 'naji.

4 Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o cjogü a mbo o mü'bü texeji, me go 'ñünbü o mü'büji. Nguec'ua o mbürü o ñaji c'ua nan'ño idioma, ja c'o nzi va unü o Espíritu Mizhocjimi o ñaji.

5 Mi cãrã a Jerusalén c'o mi ätä Mizhocjimi c'o mi ngue o dyoji c'o menzumü cja c'e país a Israel, pero vi jmus'üji cja c'o 'ñaja país.

6 Anguezeji 'ma mü o dyäräji, o möji c'ua nu ja mi cãrã c'o apóstole 'ñe c'o 'ñaja cjuarma. Dya mi pãrã pje ro nguijñiji, na ngue mi äräji mi ñaji o jña c'o mi ña anguezeji.

7 Me co zũji c'ua, me co mamaji:

—Nujyo na ña'a, ¿cjo dya menzumüji a Galilea?

8 Maco ña ín jñagöji yo, eñeji.

9 Nu c'o vi ẽ dyärä c'o mi ña c'o cjuarma, mi cãrã c'o vi jmus'ü cja c'e país c'ü mi chjũ a Partia. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Media 'ñe a Elam. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Mesopotamia. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Judea. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Capadocia 'ñe a Ponto 'ñe a Asia.

10 C'o o ẽ dyärä c'o mi ña c'o cjuarma, xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Frigia 'ñe a Panfilia. Xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Egipto 'ñe a Cirene 'ñe cja c'o 'ñaja país a Cirene a manu. Xo mi cãrã c'o vi 'ñeje a Roma.

C'o vi 'ñeje a Roma, bübü c'o mi ngue o̱ dyoji c'o menzumü cja c'e país a Israel; bübü c'o dya mi ngue o̱ dyoji c'o menzumü a Israel, pero mi ma't'üji Mizhocjimi ja c'o nzi ma ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel.

11 C'o o ẽ dyärä c'o mi ña c'o cjuarma, xo mi cãrã c'o vi jmus'ü a Creta 'ñe a Arabia. Texe c'o o ẽ dyärä, pötü va mamaji:

—Rí ärägöji ña yo bëzo yo ín jñagöji nzi 'nazgöji. Mamaji c'o me na nojo c'o o tsja Mizhocjimi, mi eñeji.

12 Anguezeji mi sũji, dya mi pãrã pje ro nguijñiji. Mi pötü ma mamaji:

—¿Pje ne ra mama c'ü ñaji a cjanu yo ín jñagöji?, eñeji.

13 Bübü c'o me mi tjenbe ma tsjapü burla c'o cjuarma, mi mamaji:

—Nujyo, ya tĩ yo.

Lo que Pedro dijo a la gente

14 Nuc'ua o böbü c'o doce apóstole. Cjanu o ña c'ua na jens'e e Pedro o zopjü c'o nte c'o vi 'ñe dyärä, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji i̱n cãrãji a Jerusalén, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji zö i̱n menzumüji va a Judea o jiyö. Rí unnc'eji na jo ngüenda.

15 Bübüts'üji c'o pëzhi rí tĩgöjme, pero dya ga cjanu. Maco xõxtjo, cja zünü a las nueve.

16 C'ü rgá ñagöjme nan'ño idioma, ya zädä c'ü o mama e Joel c'ü mi profeta. O mama a cjava:

17 O mama Mizhocjimi: C'o cjë c'o ya rguí ma ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, rá täjä ín Espíritu ra ma bübü cja o̱ mü'bü yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijõmü. Me ra 'ñünbü o̱ mü'büji.

Nguec'ua c'o sẽ ra mamaji ín jñagö; 'ñe c'o süngü.

C'o sẽ 'ñe c'o tata ra nguinch'iji o t'ĩjĩ ra mbãrãji c'o ra zädä.

18 C'o pa c'o, rá unü ín Espíritu c'o bëzo 'ñe c'o ndixũ c'o pëpquigö.

Ra 'ñünbü o̱ mü'büji ra zopjüji yo nte ra xipjiji ín jñagö.

19 Rá jizhigö a jens'e o señal c'o me rrã nojo, c'o me rguí zũ yo nte. Xo 'ñe cja ne xoñijõmü.

Ra jñandaji o cji, 'ñe o sivi, 'ñe o bipji c'ü ri nza cja o trangõmü.

20 Ra bëxõmü e jyarü. E zana ri jñetse nza cja o cji.

Nujyo, rá jizhgö yo. Nuc'ua ra ẽjẽ c'in Jmugueji ra 'ñe manda.

Me rrã sjũ c'e pa c'ü.

21 Nu c'o ra dyötü Mizhocjimi co texe o̱ mü'bü, ra perdonaoji 'ma c'o na s'o, mama a cjanu o̱ jña Mizhocjimi ja c'o nzi va dyopjü e Joel c'ü mi profeta.

22 O sido o ña e Pedro o mama:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji a Israel, dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Rá xi'tsc'öji ja ga cja e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret. Mizhocjimi o unü poder e Jesús; nguec'ua va tsja c'o me

na nojo a ndetsc'eji c'o nunca
mi jandagueji. Nuc'o, ngue
c'o rvi pãrãgueji c'ü vi 'ñeje e
Jesús cja Mizhocjimi.
23 Pero i̱ dyötüji c'o dya ín
menzumügöji o ndät'äji cja
ngronsi c'ü, maco dya tjëji o̱
ley Mizhocjimi. Nguec'ua i̱n
pë's'i in s'ocügueji chjëntjui c'ü
ri pö't'ügueji. Mizhocjimi ya
mi pãrã c'o ri tsjapüji e Jesús.
Na ngue ndeze mi jinguã o
mama c'ü ro ẽjẽ e Jesús ro ẽ
ndũ. Nguec'ua o jyëzi i̱ tsjaji
a cjanu c'o na s'o.
24 Zö o mbö't'üji e Jesús,
pero Mizhocjimi o tsjapü o te,
o bübütjo na yeje. Dya sö ro
nguejme cja c'e cueva nu ja vi
ngöt'üji. Na ngue me na zëzhi
e Jesús que na ngue e muerte.
25 Mi jinguã o mama e
David c'ü ja rvá te e Jesús. O
mama:
Rí pãrãgö Mizhocjimi bübü co
nuzgö, dya jëzguigö.
Nuc'ü, bübü cja ín jodyëgö
pjöxcügö; dya ni jyodü
pje rá sũgö.
26 Nguec'ua me mäjä ín
mü'bü, y me rí unü 'na
pöjö Mizhocjimi.
Zö rá tũgö, pero rí pãrãgö c'ü
rá tetjo.
27 'Ma rá tũgö, rí pãrãgö c'ü
dya rí jyëzi ín aljmagö
ra ma nu ja cãrã c'o
'ñaja aljma.
Dya xo rí jyëzi ra dya'a ín
cuerpogö. Na ngue in
Ch'izügö.
28 I̱ jítscö ja rgá sö rá bübütjo
co nu'tsc'e para siem-
pre.
Me rá mäcjö cja in jmigue, eñe
e David.
29 O sido o ña e Pedro o
mama:
—Nu'tsc'eji ín men-
zumüts'ügöji, ixtá xi'tsc'öji ja
ga cja, c'ü dya ngue e David
c'ü ro zädä texe yo jña. E
David c'ü ín mboxatitagöji o
ndũ, cjanu o dyögüji c'ua c'ü.
Zö ya mezhe, pero rí texeji rí
pãrãgöji ja dyögüji.
30 E David mi profeta
mi mama c'o jña c'o o
xipji Mizhocjimi ro mama.
Mizhocjimi o mamatsjë na
cjuana o xipji e David ja
rva cja e Cristo c'ü o mama
Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre.
O xipji c'ü ri mboxbëche e
Cristo cja e David; 'ñe c'ü ro
manda ja c'o nzi ma manda e
David.
31 Ante c'ü ro ẽjẽ e Cristo,
o mama e David c'ü ro tetjo
e Cristo. O mama c'ü dya
ro ma o̱ aljma nu ja cãrã c'o
'ñaja aljma; dya xo ro dya'a o̱
cuerpo.
32 Nutscöjme ró janda-
jme; nguec'ua rí xi'tsc'öjme
Mizhocjimi o tsjapü o te e
Jesús 'ma ya vi ndũ.
33 Cjanu o zidyi a jens'e o
unü c'ü o mimi cja o̱ jodyë
Mizhocjimi nu ja mandavi
dya. Nuc'ua Mizhocjimi o
tsja ja c'o nzi va mama, o
unü poder e Jesús o ndäjä
o̱ Espíritu Mizhocjimi o ẽjẽ
cja ne xoñijõmü. Ngueje o̱
Espíritu Mizhocjimi c'ü cja'a
yo i̱n jandagueji 'ñe yo i̱n
äräji.
34 O mama e David:
Mizhocjimi o zopjü c'ín
Jmugö o xipji:
“Mimi cja ín jodyëgö.

35 Rí da'c'ü rí mandague hasta
'ma cja rí chõpü yo
nuc'ü na ü", eñe e
David.
In̲ pãrãgueji, dya zidyiji e
David a jens'e cja o̲ jodyë
Mizhocjimi.

36 'Nu'tsc'eji ín men-
zumüts'ügöji a Israel, ixtí
jñunt'ü in mün'c'eji ngueje e
Jesús c'ü o 'ñeme Mizhocjimi.
Ngueje e Jesús c'ü ra 'ñevgueji
libre rá cjapüji ín Jmugöji.
Maco i̲ dyörüji o ndät'äji cja
ngronsi, eñe e Pedro.

37 C'o nte c'o mi cãrã nu, 'ma
mü o dyäräji c'o jña, o zi'ch'i o̲
mü'büji, o unüji ngüenda c'ü vi
tsjaji c'o na s'o. Cjanu o xipjiji
e Pedro 'ñe c'o 'ñaja apóstole:

—Nu'tsc'eji ín men-
zumüts'ügöjme, ró cjagöjme
c'o na s'o. ¿Pje rá cjagöjme
dya?

38 O̲ ndünrü c'ua e Pedro o
xipjiji:

—C'ü rí tsjaji; jyëziji c'o
na s'o, ra nzhogü in mü'büji
cja Mizhocjimi. Y rí jigueji.
A cjanu rí jizhigueji c'ü rí
dyätäji dya e Jesucristo. Nu
'ma rí tsjaji a cjanu, ra per-
donaots'üji 'ma Mizhocjimi.
Xo ra dya'c'üji o̲ Espíritu ra
bübü cja in mü'büji.

39 O mama Mizhocjimi c'ü
ín Jmugöji, c'ü ra dya'c'üji
o̲ Espíritu 'ma ra nzhogü in
mü'büji. Ra dya'c'üji, 'ñe c'o in
ch'igueji. Xo ra unü o̲ Espíritu
c'o nte c'o cãrã na jẽ. Ra unü
o̲ Espíritu texe c'o ra tsjapü o̲
nte, eñe e Pedro.

40 Xe na puncjü o jña c'o o
mama e Pedro va zopjü c'o
nte. Mi zopjüji co texe o̲
mü'bü mi xipjiji:

—Nu'tsc'eji i̲n̲ cãrãji yo cjë
dya, na s'o i̲n̲ cjaji. Jyëziji c'o
na s'o, ra nzhogü in mü'büji.
Nguec'ua ra jogü in mü'büji.

41 Nu c'o o dyätpä o̲ jña e
Pedro, o jiji. O zö como 'na jñi
mil o nte c'o o 'ñench'e o̲ mü'bü
e Jesucristo, o ndeñeji co c'o
ya mi creo.

42 Sido mi äräji c'o jña c'o
mi mama c'o apóstole. Me mi
mäji ma ngãrãji. 'Natjo c'ua
mi siji c'ü mi mbeñeji ja va
ndũ e Jesús. Sido mi ötüji
Mizhocjimi.

La vida de los primeros cristianos

43 O̲ Espíritu Mizhocjimi o
unü poder c'o apóstole mi
cjaji c'o me na nojo. Nguec'ua
c'o nte o unüji ngüenda c'ü
na cjuana c'o mi mama c'o
apóstole. Y me mi sũji.

44 Nu c'o o 'ñench'e o̲ mü'bü
e Jesucristo mi pötü ma
s'iyaji. C'o pje mi pë's'i, dya
mi ne ro jñütsjëji, mi pjös'üji
c'o pje mi jyodü.

45 'Ma cjó pje mi jyodü, mi
pa 'na cjuarma mi pa pö 'na
juajma o 'na ngumü, o pje c'o
mi pa pö. Cja rrũ unü c'ua c'o
dya pje mi pë's'i.

46 Pama mi jmurüji cja c'e
templo. Cja o̲ ngumüji mi
pötü ma mbitaji mi siji o xëdyi
ma mbeñeji ja va ndũ e Jesu-
cristo. Y me mi mäji, dya pje
mi mbeñeji.

47 Mi unüji na puncjü 'na
pöjö Mizhocjimi. C'o nte, mi
nuji na jo c'o mi creo e Je-
sucristo. Pama Mizhocjimi

o jopcü o̱ mü'bü na puncjü o nte. Nguec'ua pama mi jmurüji mas c'o ya vi creo.

3

Un cojo es sanado

1 'Na nu pa e Pedro o mëvi e Juan cja c'e templo, o ma dyötüvi Mizhocjimi nu. Ya vi zünü jñi'i c'ü nzhä; mi ngue 'naja hora c'o mi pa ötüji Mizhocjimi.

2 'Ma ya mi mëvi, ma tũji 'na bëzo c'ü dya mi sö ro nzhodü. Nuc'ü, je ma cjanu ndeze 'ma o jmus'ü. Nguec'ua pama mi pa emeji c'e bëzo cja 'na o̱ ngoxtji c'e templo, ngue c'ua ro dyötü o merio c'o mi cjogü nu. C'e ngoxtji nu ja mi emeji, ni chjũ Na Zö.

3 C'e bëzo o jñanda e Pedro 'ñe e Juan c'ü ya mi ngue ro cjogüvi cja c'e templo. Cjanu o dyötü o merio anguezevi.

4 Nuc'ua e Pedro o jñanda na jo c'e bëzo; xo 'ñe e Juan. O mama c'ua e Pedro o xipji:

—Jñandgagöbe, eñe.

5 Nuc'ua c'e bëzo o jñanda na jo anguezevi, mi te'be pje ro ch'unü.

6 O mama c'ua e Pedro o xipji:

—Dya rí jüngö pje rá da'c'ü; dya rí jüngö plata ni oro. Pero rí xi̱'tsc'ö ra mböxc'ü e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret. Nuc'ü, ngue c'ü o ndäjä Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. Nguec'ua rí böbügue rí nzhodü, embeji c'e bëzo c'ü dya mi sö ro nzhodü.

7 Nuc'ua e Pedro cjanu o pënchp'i c'ua o̱ jodyë c'e bëzo, cjanu o bö'bü. Ixco jogü c'ua o̱ ngua 'ñe o̱ bola, o zëzhi.

8 Nuc'ua i̱xco böbü c'ua o nzhodü. Cjanu o cjogü c'ua cja c'e templo co e Pedro 'ñe e Juan, mi nzhodü y mi dacü. Mi mama c'ü me na jo Mizhocjimi, mi unü 'na pöjö.

9 C'o nte c'o ma cã'ã cja c'e templo, o jñandaji mi nzhodü c'e bëzo 'ñe mi unü 'na pöjö Mizhocjimi.

10 Mi pãrãji ngueje c'e bëzo c'ü mi junrü cja o̱ ngoxtji c'e templo c'ü ni chjũ Na Zö, mi örü o merio. Me go zũji c'ua, dya mi parã pje ro nguijñiji. Na ngueje ya vi jogü c'e bëzo, ya mi nzhodü.

Discurso de Pedro en el Portal de Salomón

11 Cja c'e templo, bübü 'na porta c'ü ni chjũ o̱ Portal e Salomón. Je mi bübü nu e Pedro 'ñe e Juan. C'e bëzo c'ü vi jogü o̱ ngua, sido mi dyoji co anguezevi. C'o nte o möji c'ua na niji nu ja mi bübü c'e bëzo 'ñe e Pedro 'ñe e Juan. Me mi sũji, na ngue vi jogü c'e bëzo.

12 E Pedro 'ma mü o jñanda ya vi mundo c'o nte, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'eji ín menzumütsc'öji a Israel, ¿jenga me i̱n sũji me i̱n jandgagöbe? I̱n pëzhgueji c'ü me na jozgöbe 'ñe me na zëzhi ín jñagöbe, nguec'ua rvá jocübe ne bëzo. Pero iyö.

13 C'ü o jocü, ngue o̱ T'i Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob c'o mi ngue ín mboxatitagöji. Nudya Mizhocjimi

ya unü poder e Jesús c'ü
o̱ T'i ngue c'ua ra manda.
Nu'tsc'eji i̱ sidyiji e Jesús cja
jmi e Pilato ngue c'ua ro
jñünpüji ngüenda. Mi ne e
Pilato ro 'ñeme libre e Jesús,
pero dya i̱ ñegueji.
14 Maco e Jesús dya tsja
c'o na s'o, pero dya i̱ ñeji ro
'ñemeji libre c'ü. Maco ngue
c'e bëzo c'ü mi pö't'üte c'ü i̱
dyötüji e Pilato o 'ñeme libre.
15 I̱ dyötüji e Pilato o
mbö't'üji e Jesús, maco ngueje
c'ü o ngambgagöji va c'ü
o dyacüji c'ü rgá bübütjoji.
O mbö't'üji e Jesús, pero
Mizhocjimi o tsjapü o te'e o
bübütjo na yeje. Nutscöjme
ró jandajme; nguec'ua rí
xi'tsc'öjme o te.
16 Ngue o̱ poder e Jesús c'ü o
tsjapü o zëzhi o̱ ngua ne bëzo,
na ngue o 'ñench'e o̱ mü'bü e
Jesús, o creo c'ü ro jogü. Nu-
jnu, i̱n pãrãgueji c'ü dya mi sö
ro nzhodü. Pero i̱n jandaji ya
jogü dya. O 'ñench'e o̱ mü'bü
e Jesús; nguec'ua o jogü ja c'o
nzi gui jñandaji, eñe e Pedro.

17 O sido o ña e Pedro o
mama:

—Nu'tsc'eji ín men-
zumüts'ügöji, rí pãrãgö c'ü
dya mi pãrãgueji cjo ngueje
c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ra
manda. Xo 'ñe c'o mböcjimi
'ñe c'o 'ñaja c'o pje pjëzhi, dya
xo mi pãrãji.
18 O zädä ja c'o nzi va
mama Mizhocjimi. Mi jinguã
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü
texe c'o o̱ profeta o mamaji
c'ü ro sufre nu c'ü vi 'ñeme
Mizhocjimi.
19 Ixtí unnc'eji ngüenda c'ü
i̱ tsjaji c'o na s'o. Nzhogüji
cja Mizhocjimi rí dyötüji ra
perdonaots'üji. 'Ma rí ts-
jaji a cjanu, ra perdonaots'üji
'ma. Nuc'ua Mizhocjimi ra
dya'c'üji me rí mäcjeji, dya pje
rí mbeñeji.
20 Xo ra ndäjä e Jesús ra ẽjẽ
na yeje. Na ngue ngueje c'ü o
'ñeme Mizhocjimi ra manda.
21 Pero sido ra bübü e Jesús
a jens'e hasta 'ma cja ra
zädä c'o o mama Mizhocjimi.
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü
c'o o̱ profeta o mamaji ra
zädä 'ma ra jogü texe, ja c'o
nzi ma cja 'ma cja vi dyät'ä
Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne
xoñijõmü.
22 O mama e Moisés:
“Mizhocjimi c'ín Jmugöji o
'ñempquegö rí mamagö o̱ jña.
Je xo rga cjatjonu, ra 'ñeme
c'ü 'na c'o ín menzumügöji xo
ra mama o̱ jña. Texe c'o ra
xi'ts'iji c'ü, rí dyätäji c'ü.
23 'Ma cjó c'o dya ra dyätpä
o̱ jña, ra pjongüji cja c'o o̱ nte,
ra mbö't'üji.” Nuyo, ngue yo
o mama e Moisés, eñe e Pedro
va xipji c'o nte.
24 O sido o ña e Pedro o
mama:
—E Samuel mi ngue c'e pro-
feta c'ü ot'ü o mama yo ya
zädä yo cjë dya. Xo mama a
cjanu c'o 'ñaja profeta.
25 Mizhocjimi o xipji a cjava
e Abraham: “Na ngue c'ü
ra tsja c'ü in mboxbëchegue,
rá intsjimigö yo nte yo cãrã
texe cja ne xoñijõmü”, eñe
Mizhocjimi va xipji e Abra-
ham. C'o ín mboxatitagöji
mi te'beji ro zädä c'ü vi

mama Mizhocjimi. Nutscöji
o̱ mboxbëchezüji anguezeji,
nguezgöji ne ra intsjimizüji
dya Mizhocjimi ja c'o nzi va
xipji e Abraham, 'ñe ja c'o nzi
va mama c'o profeta.
26 Mizhocjimi o 'ñeme e
Jesús. Nutscöji rí menzumüji
a Israel, nguetscöji ot'ü o ẽ
zocüji, ngue c'ua rá jëziji c'o
na s'o, ra nzhogü ín mü'büji
cja Mizhocjimi. A cjanu
ra intsjimizüji. Nguec'ua rí
xi'tsc'öji ni jyodü rí dyätpäji
dya o̱ jña e Jesucristo,
ra nzhogü in mü'büji cja
Mizhocjimi, eñe e Pedro.

4

Pedro y Juan delante de las autoridades

1 'Ma mi ña e Pedro 'ñe e
Juan ma zopjüvi c'o nte, o ẽjẽ
c'ua c'o mböcjimi, 'ñe c'e co-
mandante cja c'e templo, 'ñe
c'o saduceo.
2 Me mi sjëyaji na ngue e
Pedro 'ñe e Juan mi jíchivi c'o
nte, mi xipjiji c'ü vi te e Jesús
nguec'ua ra zädä 'ma ra te'e
texe yo ya ndũ.
3 Cjanu o zidyiji c'ua e Pe-
dro 'ñe e Juan o ma pant'aji
a pjörü. Je ro dyovi nu hasta
c'ü na ye nu pa, na ngue ya vi
nzhä.
4 Na puncjü c'o o dyärä
'ma mi ña e Pedro, o 'ñench'e
o̱ mü'büji e Jesucristo.
Nguec'ua o zö como 'na
tsi'ch'a mil o bëzo c'o ya mi
creo.
5 Nuc'ua c'ü na ye nu pa, o
zojnüji c'ua c'o pje mi pjëzhi
cja c'o menzumü a Israel, 'ñe
c'o tita, 'ñe c'o mi xöpü o̱
ley Mizhocjimi, o jmurüji a
Jerusalén.
6 Xo mi bübü nu e Anás c'ü
mi mero ndamböcjimi, 'ñe e
Caifás, 'ñe e Juan 'ñe e Alejan-
dro, 'ñe c'o 'ñaja o̱ dyoji e Anás
'ñe e Caifás.
7 O mandaji c'ua o ma siji
e Pedro 'ñe e Juan. 'Ma mü o
säjui, cjanu o xipjiji ro böbüvi
a nde. Cjanu o dyönüji c'ua:
—¿Cjó dya'c'üvi poder i̱
jocüvi ne bëzo? ¿Cjó o̱ tjũ i̱
ñänbäguevi?
8 Nuc'ua o̱ Espíritu
Mizhocjimi me go 'ñünbü o̱
mü'bü e Pedro o ndünrü:
—Nu'tsc'eji i̱n mandaji cja
yo nte, 'ñetsc'eji i̱n titaji.
9 Ró cjagöbe c'o na jo, ró
pjös'übe ne bëzo nu dya mi sö
ro nzhodü. Maco nu'tsc'eji i̱n
cjacübe t'önü ja rvá jocügöbe
nu.
10 Ixtí unnc'eji ngüenda
i̱n texeji, 'ñe texe yo ín
menzumüji a Israel, ngueje
e Jesús c'ü mi menzumü a
Nazaret nu c'ü o jocü ne
bëzo, nguec'ua böbü dya cja
in jmigueji. E Jesús ngue e
Cristo c'ü o mama Mizhocjimi
ra 'ñevgueji libre. Nu'tsc'eji i̱
dyörüji o ndät'äji cja ngronsi.
Pero 'ma ya vi ndũ, o tsjapü
Mizhocjimi o te'e o bübütjo
na yeje.
11 I̱n pãrãji c'ü mama o̱ jña
Mizhocjimi: “Nu c'e piedra
c'ü dya go ne c'o mi jäbä
o ngumü, ngue c'ü ot'ü ya
jñumüji cja squina dya c'ü”,
eñe c'e jña. Ya zädä c'e jña.
Nu'tsc'eji, dya i̱ ñeji e Jesu-
cristo. Pero Mizhocjimi ya
'ñeme ra manda.

12 Ojtjo xe 'naja c'ü ra
jocüzü ín mü'büji c'o na s'o;
nguextjo e Jesucristo. Dya
cjó xe ra ndäjä Mizhocjimi ra
ẽ salvazüji; nguextjo e Jesús,
eñe e Pedro.
13 C'o mi jün ngüenda o
nguijñiji c'ua:
—¿Ja ni 'ñeje c'ü ni ñavi a
cjanu? Dya sũvi, dya xo tse-
jevi, mi eñeji.
O mamaji a cjanu, na ngue
mi pãrãji c'ü dya xötpüvi
cja yo ley, y dya pje xo mi
pjëzhivi. Cjanu o mbeñeji
c'ua:
—Mi dyoji e Jesús; ngue c'ü
o jíchi yo, eñeji.
14 Dya mi sö pje ro xipjiji e
Pedro 'ñe e Juan. Na ngue o
jñandaji mi böbü nu c'e bëzo
c'ü ya vi jogü.
15 Nguec'ua o xipjiji e Pe-
dro 'ñe e Juan ro mbedyevi
a tji. 'Ma mü o mbedyevi a
tji, nuc'ua cjanu o ñaji ja rvá
tsjapüji.
16 O mamaji:
—¿Ja rga cjapüji? Texe yo
cãrã va a Jerusalén ya pãrãji
c'ü o tsjavi c'ü me na nojo,
o jocüvi ne bëzo. Dya sö rá
cädägöji.
17 Para dya cja xe ra mbãrã
yo ín menzumügöji a Israel,
ni jyodü rá xipjiji yo ye bëzo
pje c'o rá cjapüji 'ma sido ra
nänmbävi o̱ tjũ e Jesús rgá
zopjüvi yo nte.
18 Nuc'ua cjanu o ma't'üji e
Pedro 'ñe e Juan. Anguezevi
o cjogüvi c'ua na yeje nu ja mi
jünji ngüenda. Nuc'ua c'o mi
jün ngüenda, cjanu o xipjiji e
Pedro 'ñe e Juan:
—Dya cja rí xipjivi yo nte
ja ga cja e Jesús. 'Ma xe rí
ñänmbävi o̱ tjũ, jo rí ñuvi 'ma,
embeji e Pedro 'ñe e Juan.
19 O ndünrü c'ua e Pedro 'ñe
e Juan o xipjiji:
—Tsjijñiji. ¿Cjo na jo a jmi
Mizhocjimi ot'ü rá ä'tc'ägöbe
que na ngue Mizhocjimi?
20 C'o ró jandabe 'ñe c'o ró
äräbe, ni jyodü rá xipjibe yo
nte c'o.
21 Nuc'ua c'o mi jün ngüenda
o menasaoji na yeje e Pedro
'ñe e Juan, cjanu o 'ñemeji li-
bre. Dya mi sö pje ro tsjapüji,
na ngue mi sũji c'o nte. Na
ngue c'o nte me mi ma't'üji
Mizhocjimi mi mamaji c'ü me
na nojo, na ngue vi jogü c'e
bëzo.
22 C'e bëzo ya mi pë's'i mas
de cuarenta cjë.

*Los creyentes piden confi-
anza y valor*

23 E Pedro 'ñe e Juan, 'ma
mü o 'ñemeji libre, cjanu o
mëvi c'ua nu ja ma cã c'o o̱
dyoji; o ma xipjiji texe c'o vi
mama c'o ndamböcjimi 'ñe c'o
tita c'o pje mi pjëzhi.
24 'Ma mü o dyäräji, me go
ma't'üji c'ua Mizhocjimi tex-
eji o mamaji:
—Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme,
me na zë'ts'igue sö rí tsjague
texe. Ngue'tsc'e i̱ dyät'ä e
jens'e 'ñe ne xoñijõmü, 'ñe yo
mar, 'ñe texe yo bübü 'ñe yo
cja'a.
25 I̱ chäjä in Espíritu o ẽ
'ñünbü o̱ mü'bü e David c'ü
mi ngue ín mboxatitagöjme
c'ü mi pë'pc'igue. Nguec'ua o
mama a cjava:

C'o 'ñaja nte me üdü ga tsjaji o
mbecuë.
Yo nte yo ín menzumügöji me
cjijñiji c'ü pje ra tsjaji,
pero dya sö.
26 Yo rey cja ne xoñijõmü 'ñe
c'o 'ñaja c'o pje pjëzhi
o jmurüji, mi nuji na
ü Mizhocjimi 'ñe c'ü
vi 'ñeme Mizhocjimi ro
manda, eñe in jñague
c'ü o mama e David.
27 O sido o dyötüji
Mizhocjimi o mamaji:

—Na cjuana o zädä ne
jña nu o mama e David; o
zädä cja ne ndajñiñi. Yo ín
menzumügöjme va a Israel
'ñe c'o 'ñaja nte mi 'natjo
o̱ pjeñeji va mamaji c'ü ro
mbö't'üji e Jesús c'ü ngue in
Ch'igue. Maco dya pje vi
tsja. E rey Herodes 'ñe e
gobernador Poncio Pilato o
jyëzivi o mbö't'üji e Jesús.
28 Nu c'ü o tsjaji, ngue c'ü ya
vi mangue ro zädä. I̱ tsjapü o
zädä.
29 Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme.
C'o o jñünpü ngüenda yo ín
cjuarmagöjme, o mamaji c'ü
pje ra tsjacüjme 'ma sido rá
zopjüjme yo nte. Nguec'ua
rí ö'tc'öjme rí dyacöjme c'ü
dya rá sũjme, sido rá mama-
jme in jñague. Na ngue in
mbëpjizüjme.
30 Xo rí ö'tc'öjme rí
pjöxcüjme. Nguec'ua 'ma rá
nänmbäjme o̱ tjũ e Jesús c'in
Ch'igue c'ü me i̱ṉ mäpägue,
nu'tsc'e rí jocü c'o sö'dyë y rí
tsja c'o 'ñaja c'o me na nojo.
Nguec'ua yo nte ra unüji
ngüenda c'ü na cjuana c'ü
rí xipjijme, eñeji va dyötüji
Mizhocjimi.
31 'Ma mü o nguarü o
dyötüji Mizhocjimi, o mbi
c'ua na zëzhi nu ja ma cãji.
O̱ Espíritu Mizhocjimi me
go 'ñünbü o̱ mü'büji texeji.
Nguec'ua 'ma mü o xipjiji o̱
jña Mizhocjimi c'o nte, sido
mi zopjüji, dya mi sũji.

Todas las cosas eran de todos

32 C'o mi creo e Jesús, mi
'natjo o̱ mü'büji 'ñe o̱ pjeñeji;
mi pötü ma s'iyaji. C'o pje mi
pë's'i, dya cjó mama: "Ngue
ín tsjacjö nu", ro 'ñeñeji. Na
ngue c'o mi pë's'iji mi cjapüji
nde mi ngue o̱ cjaji.
33 C'o apóstole sido mi
zopjüji c'o nte mi xipjiji c'ü
vi te e Jesús. O ch'unüji
ja va zopjüji; nguec'ua c'o
jña o zi'ch'i o̱ mü'bü c'o nte.
Mizhocjimi o mbös'ü texeji.
34 C'o mi creo e Jesús, dya
cjó cja mi bëzhi. Na ngue 'ma
cjó c'o pje mi jyodü, mi pa 'na
cjuarma mi pa pö 'na juajma
o 'na ngumü.
35 Cja rrũ jün c'o merio ra
ẽ unü c'o apóstole. Nuc'ua c'o
apóstole ra unüji c'ua c'o pje
mi jyodü.
36 Mi bübü 'na cjuarma
c'ü mi chjũ e José c'ü mi
mboxbëche cja e Leví. Nuc'ü,
je mi menzumü a Chipre. C'o
apóstole xo jñusp'üji Bernabé
c'e cjuarma. C'e tjũ Bernabé
ne ra mama: Nu c'ü cjacüji rá
mäji.
37 C'e cjuarma o mbö 'na
juajma, cjanu o jün c'o merio
o unü c'o apóstole.

5

El pecado de Ananías y Safira

1 C'ü 'naja cjuarma mi chjũ
e Ananías. Mi chjũ e Safira c'ü
nu su. O mbövi 'na juajma.
2 Cjanu o ma c'ua e Ananías
o ma unü c'o merio c'o
apóstole. Dya unü texe,
ndetjo c'o o unü. Pero o
tsjapü c'ü vi unü texe. C'ü nu
su, mi pãrã c'ü ro tsja a cjanu
e Ananías c'ü dya ro unü texe.
3 'Ma mü o unüji c'o merio
c'o apóstole, o mama e Pedro
o xipji e Ananías:
—Nu'tsc'e Ananías, ¿jenga i̱
dyätägue e Satanás c'ü dya jo
'ma o 'ñünnc'ü in mü'bügue?
C'o merio c'o o ngõ'tc'üji c'e
juajma c'ü i̱ pöguevi, i̱ jñügue
'na parte pero i̱ tsjapü i̱
jñügue texe. Chjëntjui c'ü ri
xique 'na bëchjine o̱ Espíritu
Mizhocjimi.
4 'Ma dya be mi pöguevi c'e
juajma, mi ngue in tsjacjevi;
mi sö ri tsjapüvi ja c'o nzi
mi ñeguevi. Nuc'ua 'ma vi
pöguevi, mi sö ri gastovi c'o
merio ja c'o nzi mi ñeguevi.
Na ngue mi ngue in tsjacjevi.
Nguec'ua, ¿jenga i̱ tsjijñivi in
mü'büvi yo na s'o yo i̱ ts-
jaguevi? Mi cjapque nguex-
tjozgöjme mi xitscöjme c'o dya
cjuana. Pero ngue o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü i̱ xipjigue c'o,
eñe e Pedro.
5 Nuc'ua e Ananías 'ma mü
o dyärä yo jña yo, cjanu o
nügü o ndũ. Texe c'o o dyärä
c'o jña c'o vi xipjiji e Ananías,
me go zũji c'ua.
6 O ẽjẽ c'ua ja nzi o sẽ o ẽ
mböch'üji o manta c'e añima.
Cjanu o ndunüji c'ua o ma
dyögüji.
7 O mezhe c'ua jñi hora, o
cjogü c'ua c'ü o̱ su e Ananías;
dya mi pãrã cjo vi ndũ c'ü nu
xĩra.
8 O mama c'ua e Pedro o
xipji c'e ndixũ:
—Yo merio yo o jün e
Ananías, ¿cjo nguextjo yo
o ngõ'tc'üji c'e juajma c'ü i̱
pöguevi?
O ndünrü c'ua c'e ndixũ:
—Jã, nguextjo yo.
9 O ndünrü c'ua e Pedro o
xipji:
—¿Jenga i̱ ñaguevi c'ü nin
xĩra i̱ tsjijñiguevi a cjanu yo na
s'o? ¿Cjo i̱ pëzhguevi c'ü dya
ro castigaots'üvi o̱ Espíritu
Mizhocjimi? Rí ärägö ya
va säjä nu c'o o ndunü c'ü
nin xĩra o ma dyögüji. Xo
ra ndunnc'üji in cuerpogue,
embeji c'e ndixũ.
10 Ixco nügü c'ua c'e ndixũ
cja o̱ ngua e Pedro, o ndũ. 'Ma
mü o cjogü c'o sẽ, o jñandaji
ya vi ndũ. O ndunüji c'ua c'e
ndixũ o ma dyögüji 'na lado
nu ja vi dyögüji c'ü nu xĩra.
11 Me go zũ c'ua texe c'o mi
creo e Jesucristo; 'ñe texe c'o o
mbãrã ja va ndũ e Ananías 'ñe
e Safira.

Muchos milagros y señales

12 Mizhocjimi o unü o̱
poder c'o apóstole o tsjaji na
puncjü c'o na nojo c'o nunca
mi janda c'o nte. C'o cjuarma
mi jmurüji cja c'e porta c'ü ni
chjũ o̱ Portal e Salomón.
13 C'o dya mi creo, mi sũji ro
ndeñeji c'o cjuarma. Pero c'o
'ñaja me mi mamaji c'ü me ma
jonte c'o cjuarma.

14 Na puncjü o nte c'o xo
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo
c'ín Jmugöji; o bëzo 'ñe o
ndixũ.
15 Nguec'ua mi pjongüji c'o
mi sö'dyë, mi cö's'üji o ngama
'ñe o pjinguã, mi pa cöbüji cja
'ñiji. Nguec'ua 'ma ro cjogü e
Pedro, xa'ma ro ndöt'ü c'ü o̱
xõrü cja c'o mi sö'dyë ro jogüji.
16 Na puncjü o nte c'o vi
'ñeje cja c'o jñiñi c'o mi bëxtjo
a Jerusalén, o siji c'o mi sö'dyë
'ñe c'o vi zürü o̱ s'ondajma c'ü
dya jo. Nde go jogüji.

Los apóstoles son perseguidos

17 C'ü mi mero ndamböcjimi
'ñe c'o saduceo c'o mi dyoji,
me mi sjëyaji. Na ngue na
puncjü o nte c'o mi teñe c'o
apóstole.
18 Nguec'ua o zürüji c'o
apóstole, cjanu o pant'aji a
pjörü nu ja ma cãjã texe c'o
mi cja na s'o.
19 Nuc'ua c'e xõmü, o ẽjẽ
c'ua 'na o̱ anxe Mizhocjimi o ẽ
xocü c'o ngoxtji cja c'e pjörü, o
'ñeme libre c'o apóstole. Cjanu
o xipjiji:
20 —Möji cja ne templo,
böbüji nu ja ra jñantc'aji yo
nte. Nuc'ua rí xipjiji yo jña yo
mama ja rgá sö ra salvaji ra
bübüji co Mizhocjimi, embeji
c'o.
21 O tsjaji ja c'o nzi va xipjiji.
C'ü na jyas'ü o möji cja c'e
templo o ma jíchiji c'o nte.
C'ü mi mero ndamböcjimi
'ñe c'o mi dyoji o ẽji nu ja mi
jünji ngüenda. Cjanu o zojnüji
c'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o
menzumü a Israel o jmurüji
ngue c'ua ro jñünpüji ngüenda
c'o apóstole. Cjanu o mandaji
c'o mbëpji ro möji cja c'e pjörü
ro ma siji c'o apóstole.
22 'Ma mü o zät'ä c'o mbëpji
cja c'e pjörü, dya cja chöt'üji
c'o apóstole. Cjanu o nzhogüji
o ẽ xipjiji:
23 —Ró ma tötc'öjme
cjot'ütjo na jo c'o ngoxtji. Y c'o
guardia cja c'e pjörü, böbüji
pjörüji. Pero 'ma ró xocüjme
c'o ngoxtji ró cjogüjme a mbo,
dya cja ró töt'üjme c'o bëzo c'o
ro ma sigöjme, eñeji.
24 C'ü mi mero ndamböcjimi
'ñe c'o 'ñaja ndamböcjimi 'ñe
c'ü mi comandante cja c'e
templo, 'ma mü o dyäräji
yo jña, dya mi pãrã pje ro
nguijñiji. O mamaji:
—Pãrã, ¿pje me ra tsja c'o
bëzo c'o ró pant'aji a pjörü?
25 Nuc'ua o säjä c'ua 'naja
c'ü o ẽ xipjiji:
—C'o bëzo c'o i̱ pant'aji a
pjörü, böbüji cja ne templo
jíchiji yo nte, embeji.
26 Nuc'ua c'e comandante
'ñe c'o mbëpji o möji cja c'e
templo o ma siji c'o apóstole,
pero dya pje tsjapüji. Na ngue
mi sũji c'o nte, 'na ro pjat'üji o
ndojo.
27 'Ma mü o siji c'o apóstole,
o xipjiji ro böbüji a nde nu ja
ro jñünpüji ngüenda. Nuc'ua
c'ü mi mero ndamböcjimi
cjanu o tsjapü t'önü c'o
apóstole.
28 O xipjiji:
—¿Jenga sido i̱n jíchiji yo
nte? Maco ró xi'tsc'öjme c'ü
dya cja ri ñänbäji o̱ tjũ e Jesús.
Nudya, texe va a Jerusalén
pãrãji c'o i̱n mamaji. I̱n neji

c'ü ra nguijñi yo nte c'ü ngue
ín s'ocüjme o mbö't'üji e Jesús.

29 O ndünrü c'ua e Pedro 'ñe
c'o 'ñaja apóstole o mamaji:

—Xenda ni jyodü rá
ätcöjme Mizhocjimi que na
ngue'tsc'eji rá ä'tc'öjme. Na
ngue i̱n ntetjogueji nza
cjazgöjme.

30 I̱ dyörüji c'ü ro ndät'äji e
Jesús cja ngronsi, nza cja 'ma
ro tsja c'o na s'o. Nguec'ua
i̱n pë's'i in s'ocügueji chjëntjui
c'ü ri pö't'ügueji c'ü. Pero
Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü c'o
ín mboxatitagöji, o tsjapü o te.

31 O zidyi a jens'e e Jesús
nu ja mimi dya cja o̱ jodyë.
O unü c'ü ra tsja ín Jmugöji
'ñe c'ü ra salvazüji nutscöji
rí menzumügöji a Israel.
Nguec'ua 'ma cjó c'o ra
nzhogü o̱ mü'bü, ra perdonao
'ma Mizhocjimi.

32 Rí xi'tsc'öjme yo, na ngue
ró jandajme y ró äräjme. Xo
'ñe o̱ Espíritu Mizhocjimi jizhi
c'ü na cjuana c'ü rí mamajme.
Mizhocjimi unü o̱ Espíritu
texe c'o ätpä o̱ jña, eñeji.

33 C'o mi jün ngüenda, 'ma
mü o dyäräji c'o jña c'o mi
mama e Pedro, me co üdüji
c'ua na puncjü, mi ne ro
mbö't'üji c'o apóstole.

34 Cja c'o mi jün ngüenda, mi
bübü 'na fariseo c'ü mi chjũ
e Gamaliel. Mi xöpü o̱ ley
Mizhocjimi; me mi näntji cja
c'o nte. E Gamaliel o böbü,
o manda ro pjongüji a tji c'o
apóstole.

35 Cjanu o ñatsjëji c'o 'ñaja
c'o mi jün ngüenda o xipjiji:

—Nu'tsc'eji rí men-
zumügöji a Israel. Tsjijñiji na
jo c'ü rí tsjapüji yo bëzo.

36 Mbeñegueji c'o pa 'ma mi
bübü c'e bëzo c'ü mi chjũ e
Teudas. Nuc'ü, mi cjapü mi
manda. Na puncjü o bëzo
c'o mi teñe angueze, mi sö
'na nziyo cientoji. Pero o
mbö't'üji c'e bëzo, y o mböt'ü
texe c'o mi dyoji. O bëzhi c'ü
mi ne ro tsja.

37 Nuc'ua c'o pa 'ma mü o
tsjaji o censo, na puncjü o
nte c'o mi teñe e Judas c'ü mi
menzumü a Galilea. Pero o
ndũ, y c'o mi dyoji xo mböt'ü
c'o.

38 Nguec'ua rí xi'tsc'öji,
jyëziji yo bëzo, dya rí pö't'üji.
Na ngue 'ma nguetsjë
anguezeji cjijñiji c'o jña c'o
mamaji, 'ñe 'ma ngue o̱
podertsjëji c'ü ni tsjaji yo me
na nojo, dya ra mezhe ra
chjorü 'ma.

39 Pero 'ma ngueje
Mizhocjimi c'ü unü o̱ poder
yo bëzo, dya ra sö rí ts'a's'üji.
'Ma rí ts'a's'üji, chjëntjui c'ü
i̱n c'a's'üji Mizhocjimi, eñe e
Gamaliel.

40 C'o 'ñaja cjanu o mamaji:

—Na jo ja c'o nzi vi mangue.
Dya rá pö't'üjme, eñeji.

Cjanu o xipjiji c'o apóstole
ro cjogüji na yeje. O mbäräji
c'ua, cjanu o xipjiji c'ü dya cja
ro xipjiji o̱ jña e Jesús c'o nte.
Cjanu o 'ñemeji libre.

41 C'o apóstole cjanu o
mbedyeji, me mi mäji. O
mamaji:

—Zö o bëchqui ín tseji va
mbäräzüji, pero rí mäcjöji. Na

ngue Mizhocjimi o dyacüji rí sufregöji por e Jesús, eñeji.
42 Sido mi pöji cja c'e templo mi jíchiji c'o nte, mi mamaji e Jesús ngue c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Xo mi xöpüji cja o̱ ngumü c'o nte.

6

Se nombran a siete diáconos

1 Pama mi creo na puncjü o nte e Jesucristo. Nuc'ua 'ma ya ma puncjü c'o mi creo, c'o cjuarma c'o mi ña griego o reclamaoji o mamaji:

—Yo ndixũ yo ín dyocjöjme yo ya ndũ o̱ xĩra, dya nda ch'unüji pje ra ziji. Xenda ch'unü yo ndixũ yo ña hebreo, embeji c'o apóstole.

2 Nuc'ua c'o apóstole o ñaji cjanu o zojnüji texe c'o mi ätpä o̱ jña Mizhocjimi. 'Ma mü o jmurüji, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nutscöjme rí xipjijme o̱ jña Mizhocjimi yo nte. Dya ra jogü rá jëzijme ne bëpji para rá nu'ujme cjo pë's'i pje ra zi texe yo cjuarma.

3 Nguec'ua rí xi'tsc'öjme cjuarma, rí juajnügueji siete cjuarma, rá unüji c'e bëpji ra unüji c'ü ra zi c'o cjuarma c'o pje ni jyodü. Rí juajnüji c'o me näntji cjaji na jo, 'ñe ätäji o̱ Espíritu Mizhocjimi, 'ñe pë's'iji na jo o̱ pjeñeji.

4 Nutscöjme rí apóstolejme sido rá ötcöjme Mizhocjimi, y sido rá xipjijme o̱ jña Mizhocjimi yo nte, eñeji.

5 Texe c'o mi cãrã nu, o nguejmeji conforme c'o jña c'o vi mama c'o apóstole. Cjanu o juajnüji c'ua e Esteban c'ü mi creo co texe o̱ mü'bü, y mi ätä o̱ Espíritu Mizhocjimi. Xo juajnüji e Felipe 'ñe e Prócoro 'ñe e Nicanor 'ñe e Timón 'ñe e Parmenas 'ñe e Nicolás. E Nicolás mi menzumü a Antioquía, pero ante c'ü ro creo e Jesucristo, mi creo Mizhocjimi ja c'o nzi ga creo yo menzumü a Israel.

6 'Ma mü o nguarü o juajnüji c'o siete cjuarma, o xipjiji ro böbüji cja o̱ jmi c'o apóstole. Nuc'ua c'o apóstole cjanu o 'ñe's'e o̱ dyëji va dyötpüji Mizhocjimi.

7 Nuc'ua mas mi mamaji o̱ jña Mizhocjimi. Nguec'ua me na puncjü o nte a Jerusalén c'o o 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo. Na puncjü o mböcjimi c'o xo dyätpä o̱ jña Mizhocjimi xo 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo.

Toman preso a Esteban

8 Mizhocjimi o mbös'ü e Esteban 'ñe o unü poder. Nguec'ua o tsja c'o me na nojo c'o nunca mi janda c'o nte.

9 Mi bübü 'na nintsjimi c'ü mi chjũ o̱ Nintsjimi c'o nte c'o ya 'ñemeji libre. C'o mi pa nu, mi bübü ja nzi anguezeji c'o o zöji o jña e Esteban. Mi menzumüji a ma a Cirene 'ñe a ma a Alejandria 'ñe a ma a Cilicia 'ñe a ma cja c'e país a Asia.

10 O̱ Espíritu Mizhocjimi o mbös'ü e Esteban o unü o pjeñe ja rvá ñaji c'o. Nguec'ua anguezeji, dya cja sö pje ro mamaji.

11 Nuc'ua cjanu o dyü't'üji
c'ua ja nzi o bëzo. Nguec'ua ja
c'o nde mi mamaji:

—Ró äräjme e Esteban o
zadü e Moisés 'ñe Mizhocjimi,
eñeji.

12 Nguec'ua c'o tita c'o mi
manda, 'ñe c'o mi xöpü o̱ ley
Mizhocjimi, 'ñe c'o 'ñaja nte,
me co üdüji c'ua na puncjü.
Nuc'ua c'o nte c'o vi zöji o jña
e Esteban, ixco cjuan'diji go
möji nu ja mi bübü e Esteban
o ma pënch'iji. Cjanu o zidyiji
nu ja ro jñünpüji ngüenda.

13 Cjanu o 'ñemeji c'ua o tes-
tigo c'o ro mama o bëchjine. O
mamaji a cjava:

—Ne bëzo nu, sido sadü ne
templo nu me na sjũ. Xo sadü
o̱ ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü
e Moisés.

14 Ró äräjme o mama c'ü ra
ẽjẽ e Jesús c'ü mi menzumü
a Nazaret ra ẽ yä't'ä ne tem-
plo. Ra xitsiji nan'ño rga cjaji
c'o dya nza cja c'o o mama
e Moisés, eñe c'o mi mama o
bëchjine.

15 O̱ jmi e Esteban me mi
juëns'i nza cja o̱ jmi 'na o̱
anxe Mizhocjimi. Nguec'ua
texe c'o mi jün ngüenda, me go
jñandbaji o̱ jmi c'ü mi juëns'i.

7

Defensa de Esteban

1 Nuc'ua c'ü mi mero
ndamböcjimi o dyönü e
Esteban o mama:

—¿Cjo na cjuana c'ü mama
yo?

2 O ndünrü c'ua e Esteban o
xipji c'o mi jün ngüenda 'ñe c'o
'ñaja nte:

—Nu'tsc'eji ín men-
zumütsc'öji, dyäräji c'ü rá
xi'tsc'öji. Mizhocjimi a jens'e
o zopjü e Abraham c'ín
mboxatitagöji 'ma mi bübü a
Mesopotamia. Dya be mi pa
a Harán.

3 O xipji: "Pedyegue cja in
jñiñi rí sogü yo in dyocjeji, rí
mague nu ja rá jí'tsc'ö", em-
beji e Abraham.

4 O mbedye c'ua e Abra-
ham a Caldea c'ü tsja a
Mesopotamia, o ma mimi a
Harán. 'Ma mü o ndũ c'ü nu
tata e Abraham, Mizhocjimi
o xipji e Abraham o ẽjẽ nu va
ja rí cãrãji.

5 Dya ch'unü e Abraham
ne ri 'na juajma c'ü ro ts-
japü o̱ cjaja. Pero o mama
Mizhocjimi c'ü ro zädä 'ma
ro unü e Abraham texe ne
país ro tsjapü o̱ cjaja. Xo
mama c'ü ro tsjapü o̱ cjaja c'o
o̱ mboxbëche c'o ro tsãjã. Zö
dya mi 'ñeje e Abraham o̱ t'i,
pero Mizhocjimi o mama a
cjanu.

6 Xo mama Mizhocjimi:
"C'o in mboxbëchegue ra ma
mimiji cja c'ü 'na país. Ra
mezhe cuatro ciento cjë,
nuc'ua c'o menzumü nu, ra
tsjapüji me ra sufre c'o in
mboxbëche, ra tsjapüji ra
mbëpiji anguezeji.

7 Pero rá castigao c'e
nación c'ü ra mbëpiji. Nuc'ua
ra mbedye libre c'o in
mboxbëchegue, ra ẽji a 'ñeva ra
ẽ matcügöji", eñe Mizhocjimi
va xipji e Abraham.

8 O sido o ña e Esteban o
mama:

—Mizhocjimi o xipji e

Abraham ro circuncidaoji c'ü o̱ t'i 'ñe c'o o̱ bëche. Ngue c'ü rví mbeñeji c'ü vi mama Mizhocjimi ro unü anguezeji. 'Ma mü o jmusp'ü 'na t'i e Abraham, o jñusp'ü o̱ tjü e Isaac. Nuc'ua cjanu o circuncidao 'ma o zö chjün. Je xo va cjanu e Isaac o circuncidao c'ü o̱ t'i c'ü mi ngue e Jacob. Ÿ e Jacob o circuncidao c'o doce o̱ t'i c'o mi ngue ín mboxatitagöji.

9 ’C'o once ín mboxatitagöji me mi sjëyaji na ngue c'ü o̱ tataji xenda mi s'iya e José que na ngue anguezeji. Nguec'ua o mböji e José, o mböpüji c'o mi pa a Egipto o zidyiji nu e José. Pero Mizhocjimi mi bübü co e José, o 'ñeme libre nu ja mi sufre.

10 O unü na puncjü o̱ pjeñe; nguec'ua e Faraón c'ü mi rey a Egipto me go ne'e e José, o 'ñeme o tsja gobernador texe a Egipto. Xo unü o manda texe cja c'o o̱ mbëpji e Faraón c'o mi cãrã cja o̱ palacio.

11 ’O ẽjẽ c'ua 'na tjijmi texe a Egipto, 'ñe texe a 'ñeva nu ja mi xiji Canaán c'o pa c'o. Me mi sufre c'o nte. C'o ín mboxatitagöji mi ojtjo pje ro ziji.

12 Nuc'ua e Jacob o dyärä mi pöji o ndëxü a Egipto. Nguec'ua o ndäjä c'o o̱ t'i c'o mi ngue ín mboxatitagöji o möji a Egipto.

13 Nuc'ua 'ma mü o möji na yeje a Egipto, e José o xipjitsjë anguezeji: “Nutscö nguetscö e José in cjuarmazüji”, eñe. Nuc'ua e José cjanu o jíchi anguezeji a jmi e Faraón. Nguec'ua va mbãrã e Faraón anguezeji mi ngue o̱ cjuarma e José.

14 Nuc'ua e José o mbenpe 'na jña e Jacob c'ü mi ngue o̱ tata, o xipji ro möji a Egipto texe c'o o̱ t'i 'ñe c'o o̱ bëche. Mi söji como 'na setenta y cincoji.

15-16 O möji c'ua. Nujnu, je nguejnu o ma ndũ e Jacob. Nuc'ua o tũji o̱ cuerpo a 'ñe a Siquem, o ẽ ngöt'üji cja c'e cueva c'ü vi ndõmü e Abraham. Vi ngõ't'ü ja nzi merio de plata c'o o̱ t'i e Hamor c'o mi menzumü a Siquem c'o mi ngue o̱ cjaja c'e cueva. Je xo ngue a Egipto o ndü c'o o̱ t'i e Jacob c'o mi ngue ín mboxatitagöji. Xo tũji c'o o̱ cuerpoji a 'ñe a Siquem, xo ngöt'üji cja c'e cueva.

17 ’’Ma ya mi ngue ro zädä c'o vi xipji Mizhocjimi e Abraham, me co ngãrã na puncjü c'o ín mboxatitagöji c'o mi cãrã a Egipto. Me ma puncjüji.

18 Nuc'ua o mimi c'ua rey 'na bëzo a Egipto c'ü dya mi pãrã c'o vi tsja e José.

19 C'e rey o tsjapüji na s'o c'o ín mboxatitagöji, mi xipjiji ra ma mbëziji c'o o̱ ts'it'iji 'ma cja mi mus'ütjoji. A cjanu, dya nda rvá puncjüji 'ma.

20 C'o pa c'o, o jmus'ü e Moisés c'ü me ma zö a jmi Mizhocjimi. O mezhe jñi zana, c'ü o̱ tata 'ñe c'ü o̱ nana o mbörüvi e Moisés.

21 Nuc'ua cjanu o pjongüvi c'ua cja o̱ ngumüvi. Nuc'ua c'ü o̱ xunt'i c'e rey a Egipto o chöt'ü, o mbörü nza cja 'ma ri

ngue o̱ t'i.
22 O jíchiji e Moisés texe c'o
mi pãrã c'o mi menzumü a
Egipto. Nguec'ua mi pjëchi ra
ña'a na jo, y mi pjëchi ja rvá
tsja na jo 'na bëpji.
23 ''Ma ya mi ëdyi cuarenta
cjë e Moisés, o nguijñi o̱ mü'bü
na jo ro ma nu'u pje mi cja c'o
ín menzumüji a Israel c'o mi
esclavo a Egipto. Na ngue mi
ngue o̱ dyoji.
24 O jñanda c'ua 'na c'o mi
menzumü a Egipto mi pärä
'na c'o mi menzumü a Israel.
Nuc'ua e Moisés cjanu o ma
ñana c'ü mi menzumü a Is-
rael, o mbö't'ü c'ü mi men-
zumü a Egipto na ngue mi
pärä c'e Israelita.
25 O nguijñi e Moisés: "Yo
ín menzumügöjme ra unüji
ngüenda c'ü o 'ñempquegö
Mizhocjimi rá emeji libre",
eñe. Je ga cjanu va nguijñi
e Moisés c'ü ro unü ngüenda
c'o ín mboxatitagöji. Pero dya
unüji ngüenda.
26 C'ü na ye nu pa, e Moisés
o jñanda mi chũ yeje c'o ín
mboxatitaji. E Moisés mi
jo'tp'üvi o xipjivi: "Nu'tsc'evi,
¿jenga i̱n pötqui chũguevi?
Maco in dyocjevi", eñe e
Moisés.
27 Nuc'ua c'ü mi jonbü o
chũ c'ü 'na o̱ dyoji, o ndütüji
e Moisés cjanu o xipji c'ua:
"Nu'tsc'e, ¿pje pë'sc'ü rí ñu co
nuzgöbe? Dya cjó 'ñempc'e rí
tsja juesi rí mandazübe.
28 ¿Cjo i̱n ne rí pötcügö ja c'o
nzi vi pö't'ügue c'e Egipcio a
ndä'ä?", embeji e Moisés.
29 Nuc'ua e Moisés 'ma mü
o dyärä c'o mi mama c'e bëzo,
o unü c'ua ngüenda c'ü ya mi
pãrãji c'ü vi tsja. Nguec'ua
o c'ueñe o ma c'ua a ma a
Madián nu ja dya cjó mi pãrã.
Je chjüntü nu. C'ü nu su o
musp'ü yeje o̱ t'i.
30 'O mezhe c'ua cuarenta
cjë, e Moisés mi bübü cja
'na majyadü; mi bëxtjo cja
'na t'eje c'ü ni chjũ a Sinaí.
O jñetse c'ua 'na o̱ anxe
Mizhocjimi cja 'na zarza c'ü
mi tjë.
31 E Moisés 'ma o jñanda, me
co nguijñi, dya mi pãrã pje
mi pjëzhi. 'Ma mü o chëzhi
ro nu'u, o dyärä c'ua o ña
Mizhocjimi.
32 O xipji e Moisés: "Nutscö
o̱ Mizhocjimizügö e Abraham
'ñe e Isaac 'ñe e Jacob c'o mi
ngue in mboxatitague", eñe
Mizhocjimi. Me go mbi c'ua
e Moisés, dya cja rezga xe ro
nu'u.
33 O mama c'ua Mizhocjimi:
"Ts'o't'ü c'o i̱n tin'ch'i. Na
ngue me na sjũ nu ja i̱n böbü.
34 C'o in menzumügue ngue
ín ntegö c'o. Rí janda me
cjapüji ra sufreji a Egipto. Xo
rí ärä me quejaji. Nguec'ua
rvá ẽgö a jens'e rá emeji libre.
Nudya rí xi'tsc'ö rí mague a
ma a Egipto. A cjanu rá emeji
libre", embeji e Moisés.
35 O sido o ña e Esteban o
mama:
—Mizhocjimi o ndäjä e
Moisés o nzhogü a ma a
Egipto. Maco c'o ín mbox-
atitagöji vi xipjiji: "Nu'tsc'e,
¿pje pë'sc'ü rí ñu co nuzgöjme?
Dya cjó 'ñempc'e rí tsja juesi
rí mandazüjme", embeji
c'ü. Mizhocjimi o unü e

Moisés mi manda cja c'o ín mboxatitagöji o 'ñemeji libre. C'e anxe c'ü vi jñetse cja c'e bidyi o mbös'ü e Moisés.

36 E Moisés o tsja o señal c'o me na nojo a Egipto, 'ñe cja c'e ndeje c'ü ni chjũ Mar Rojo. Nguec'ua va pjongü libre a Egipto c'o ín mboxatitagöji. C'o cuarenta cjë c'o mi cãrãji cja c'e majyadü, e Moisés mi manda anguezeji y mi cja c'o me ma nojo.

37 E Moisés o xipji c'o nu menzumüji a Israel c'o mi ngue ín mboxatitaji: "Mizhocjimi ra 'ñeme 'na c'o ín menzumügöji ra mama o̱ jña, ja c'o nzi va 'ñempquegö", eñe.

38 E Moisés mi bübü cja c'e majyadü co c'o ín mboxatitaji c'o vi juajnü Mizhocjimi. Mi cãrãji cja o̱ ngua c'e t'eje c'ü ni chjũ a Sinaí. 'Na o̱ anxe Mizhocjimi o zopjü e Moisés o xipji c'o o̱ mandamiento Mizhocjimi c'o ro dyätä c'o nte. Nuc'ua e Moisés o xipji c'o ín mboxatitagöji. 'Ma ro dyätäji c'o ley, ro bübütjoji co Mizhocjimi para siempre.

39 'Pero c'o ín mboxatitaji, dya go ne go dyätäji e Moisés. Dya neji ro manda e Moisés anguezeji. Me mi mbeñeji a Egipto nu ja vi mbedyeji.

40 Nguec'ua 'ma mü o mezhe e Moisés a xes'e cja c'e t'eje, c'o ín mboxatitagöji o xipjiji e Aarón: "Rí dyätcäjme 'na ts'ita c'ü ri nza cja 'na ts'inzhünü c'ü rá ma'tc'öjme, c'ü ra zinzijme na jo cja 'ñiji. Na ngue e Moisés c'ü o pjongüzüjme a Egipto, dya rí pãrãgöjme pje tsja", eñeji.

41 Nguec'ua cjanu o dyät'äji c'ü mi nza cja 'na ts'inzhünü. Cjanu o mbö't'üji o animale c'o o mbäsp'äji a jmi. Me go mäpäji c'e ts'inzhünü, maco vi dyät'ätjoji co o̱ dyëtsjëji.

42 Nguec'ua Mizhocjimi o jyëzi anguezeji. Nguec'ua anguezeji o mbürü o ma't'üji e jyarü 'ñe e zana 'ñe yo seje. Nguec'ua va dyopjü a cjava c'o profeta:

Nu'tsc'eji i̱n menzumüji a Israel, 'ma mi cãrãji c'o cuarenta cjë cja majyadü, 'ma mi pö't'ügueji o animale cja rrĩ pä's'äji, ¿cjo nguetscö mi matcügöji? Iyö.

43 C'ü mi ma't'ügueji, ngue e Moloc 'ñe e Renfán.

I̱ dyät'äji c'e ts'ingumü nu ja mi tägä e ts'ita Moloc.

Xo i̱ dyät'äji e ts'ita Renfán c'ü mi nza cja 'na seje.

Nuc'o, mi tunügueji ja c'o mi pöcjeji.

Nguec'ua rá pjongüts'üji rí pjöt'ügueji a Babilonia a manu, eñe c'o profeta.

44 O sido o ña e Esteban o mama:

—Mizhocjimi o xipji e Moisés ro dyät'ä 'na ngumü de xipjadü nu ja ro bübü Mizhocjimi a nde cja c'o ín mboxatitaji cja c'e majyadü. O mama: "Rí dyät'ä c'ü ri nza cja c'ü ya ró jí'ts'i i̱ jñanda", embe.

45 'Ma mü o ndũ e Moisés, e Josué o tsja xo'ñi mi manda cja c'o o̱ t'i c'o ín mboxatitaji

c'o vi mbedye a Egipto. 'Ma
mü o säji cja ne país, ya
mi cãrã c'o 'ñaja nte. Pero
Mizhocjimi o pjongü c'o.
Nguec'ua c'o ín mboxatitagöji
o tsjapüji o̱ cjaji ne país. 'Ma
mü o säji, ma tũji c'e ngumü
de xipjadü. Mi bübü c'e
ngumü de xipjadü hasta c'o
pa 'ma mi rey e David.
46 Mizhocjimi me mi ne e
David. Nguec'ua e David
o dyötü sjëtsi Mizhocjimi ro
dyä'tp'ä 'na ngumü. Na ngue
e Jacob c'ü nu mboxpale xo
mi ma't'ü Mizhocjimi.
47 Ngue o̱ t'i e David c'ü mi
chjũ e Salomón c'ü o dyä'tp'ä
'na templo Mizhocjimi.
48 Pero Mizhocjimi dya
ni jyodü o templo nu ja ra
mimi. Na ngue yo templo
rí ä'tc'öji co ín dyëji. Dyäräji
c'ü o mama 'na o̱ profeta
Mizhocjimi:
49 E jens'e ngue nu ja rí bübü
rí manda.
Ne xoñijõmü ngue nu ja rí
e'me ín cua.
Nguec'ua dya sö rá mimigö
cja 'na templo c'ü rí
dyät'äji. ¿Ja rgá sö rá
mimigö nu?
50 Maco ró ät'ägö texe yo bübü
'ñe texe yo cja'a, eñe
Mizhocjimi.
51 O sido o̱ ña e Esteban o
xipji c'o mi jün ngüenda:
—Nu'tsc'eji, dya i̱ṉ ne
rí dyäräji. Ya meze in
mü'büji, ya tsot'ü in tsõji. Zö
'ñünnc'ü in mü'büji o̱ Espíritu
Mizhocjimi, pero i̱ṉ cjaji ja c'o
nzi gui ñetsjëji. I̱ṉ chjëntcjeji
nza cja c'o ín mboxatitagöji.
52 Anguezeji o mbö't'üji
texe c'o profeta. Mi mama c'o
profeta c'ü ro ẽjẽ 'naja c'ü me
na jo a jmi Mizhocjimi. Pero
c'o ín mboxatitaji o mbö't'üji
c'o. Nu c'ü o ẽjẽ, i̱ sidyiji cja c'o
pje pjëzhi o mbö't'üji; chjëntjui
c'ü ri pö't'ügueji.
53 C'o o̱ anxe Mizhocjimi
o ẽ unüji e Moisés c'ü o̱ ley
Mizhocjimi. I̱ṉ tjëgueji c'e ley,
pero dya i̱ṉ ätäji, eñe e Este-
ban.

Muerte de Esteban

54 C'o mi jün ngüenda, 'ma
mü o dyärä yo jña yo vi mama
e Esteban, me go üdüji me mi
nguünxt'ü a zibiji.
55 Pero e Esteban dya go
zũ; o̱ Espíritu Mizhocjimi sido
mi 'ñünbü o̱ mü'bü. O nä's'ä
a jens'e o jñanda nu ja bübü
Mizhocjimi me mi juëns'i. Xo
jñanda e Jesús mi böbü cja o̱
jodyë Mizhocjimi.
56 Cjanu o mama:
—Dyäräji. Rí jandagö ya
xogü a jens'e. Rí janda nu vi
'ñeje cja Mizhocjimi, böbü cja
o̱ jodyë Mizhocjimi, eñe.
57 Anguezeji o ngo't'ü o
ngõji co o̱ dyëji, o mapjüji c'ua
na jens'e va ma pënch'iji e
Esteban.
58 Cjanu o pjongüji cja c'e
ndajñiñi, cjanu o pjat'üji c'ua
o ndojo. Ngue c'o testigo c'o
vi xosp'ü o bëchjine e Esteban
c'o ot'ü o pjat'ü o ndojo. Ante
c'ü ro pjat'üji c'ü, o ts'o's'üji
c'o mabitu c'o mi jeji, cjanu
o unüji 'na sẽ c'ü mi chjũ e
Saulo ro mbörü c'o.
59 'Ma mi pjat'üji o ndojo
e Esteban, o dyötü c'ua
Mizhocjimi o mama:

—Jesús ín Jmuts'ügö, sin-
ngui dya ín aljma, eñe.
60 Cjanu o ndüñijõmü o
mapjü na jens'e o mama:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, na
s'o yo na cjacöji. Pero rí
ö'tc'ügö rí perdonaogueji yo.
Nuc'ua 'ma mü o nguarü o
mama a cjanu, cjanu o ndũ
c'ua.

8

Saulo persigue a la iglesia

1 E Saulo me mi mäjä na
ngue vi mbö't'üji e Esteban.
C'e pa c'ü, o mbürü o
tsjapüji o sufre c'o mi creo
e Jesucristo c'o mi cãrã
a Jerusalén. Nguec'ua o
mböt'üji o möji cja na puncjü
o jñiñi a Judea 'ñe a Samaria.
Nguextjo c'o apóstole c'o
dya c'ueñe; o nguejmetjoji a
Jerusalén.
2 'Ma mü o ndũ e Esteban,
mi bübü c'o mi sũ Mizhocjimi
o ma dyögüji me mi huëpiji.
3 E Saulo me mi nu'u na ü
c'o mi creo e Jesús. O cjogü
cja c'o ngumü nu ja mi cãrã
c'o cjuarma, o pjongüji cjanu
o ma pant'aji a pjörü, zö mi
bëzo zö mi ndixũ.

Predicación del evangelio en Samaria

4 C'o cjuarma c'o vi mbedye
a Jerusalén, mi mamaji o̱ jña
e Jesucristo texe nu ja c'o mi
sät'äji, mi xipjiji c'o 'ñaja nte.
5 E Felipe o ma a Samaria o
ma xipjiji:
—C'ü o mama Mizhocjimi
ra ẽ 'ñevguegöji libre, ya ẽjẽ.
Ngueje e Jesús, eñe.
6 Na puncjü o nte c'o o
dyärä c'o jña c'o o mama e
Felipe. Xo jñandaji c'o me na
nojo c'o o tsja. Nguec'ua na
puncjü c'o o creo o̱ jña e Jesu-
cristo.
7 Na puncjü o nte c'o vi
zürü o̱ s'ondajma e Satanás
c'ü dya jo. E Felipe mi xipji
c'o s'ondajma ro mbedye; mi
pedye c'ua c'o s'ondajma mi
mapjüji na jens'e. Mi cãrã na
puncjü a Samaria c'o dya mi
sö ro 'ñõmü. Xo na puncjü c'o
mi me'dye. O jogü c'o.
8 Nguec'ua me mi mäji cja
c'e jñiñi.
9 A Samaria mi bübü 'na
bëzo c'ü mi chjũ e Simón.
Ante c'ü ro ma nu e Felipe, mi
sëro e Simón mi cja c'o me na
nojo c'o nunca mi janda c'o
nte. Mi cjapü me ma nojo.
10 Texe c'o mi cãrã nu, me
mi ätpäji o̱ jña, ndeze c'o dya
pje mi pjëzhi hasta c'o mi
pjëzhi na nojo. Mi mamaji:
—Nujnu ngue nu vi 'ñeje cja
Mizhocjimi nu mero na zëzhi,
mi eñeji.
11 C'o nte me mi ätpäji o̱
jña e Simón. Na ngue ya vi
mezhe mi cja c'o me na nojo
c'o nunca mi jandaji.
12 Pero 'ma mü o zät'ä a
Samaria e Felipe, o xipjiji c'o
nte:
—Rí xi'tsc'öji 'na jña c'ü rgui
mäcjeji. E Jesucristo ngue
c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra
manda. Ngue c'ü rí dyätäji,
embeji.
Nguec'ua na puncjü o bëzo
'ñe o ndixũ c'o o dyätpä o̱ jña,
cjanu o jiji.
13 Xo 'ñe e Simón o creo.
Nuc'ua 'ma ya vi ji'i, mi teñe
e Felipe. O jñanda mi cja

e Felipe o señal c'o me na
nojo. Nguec'ua dya mi pãrã e
Simón pje ro nguijñi, na ngue
nunca mi janda a cjanu.
14 C'o apóstole c'o mi cãrã
a Jerusalén, o dyäräji c'ü ya
mi ätpäji o̱ jña Mizhocjimi a
Samaria. Nguec'ua o ndäji
e Pedro 'ñe e Juan o mëvi a
Samaria.
15 O mëvi ngue c'ua ro
dyötpüvi Mizhocjimi c'o mi
creo, ngue c'ua ro ch'unüji o̱
Espíritu Mizhocjimi.
16 Na ngue dya be mi jizhi
o̱ Espíritu Mizhocjimi cjo mi
ngue o̱ nte Mizhocjimi c'o mi
menzumü a Samaria. Ya vi
jiji, pero nguextjo o̱ tjü e Jesús
c'ín Jmugöji c'ü o nänbäji 'ma o
jichiji.
17 Nuc'ua e Pedro 'ñe e Juan
o 'ñe's'e o̱ dyëvi c'o mi creo. O
ẽ c'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi o
ẽ bübü cja o̱ mü'büji.
18-19 E Simón o jñanda e
Pedro 'ñe e Juan o 'ñe's'e o̱
dyëvi c'o cjuarma. O jñanda
ja ma cja 'ma o ẽjẽ o̱ Espíritu
Mizhocjimi. Nguec'ua o xipji
e Pedro 'ñe e Juan:
—Dyacövi ne poder rá
cjõ'tc'üvi o merio. Nguec'ua
'ma cjó c'o rá ẽ's'ẽ ín dyëgö, ra
ẽjẽ o̱ Espíritu Mizhocjimi ra ẽ
bübü o̱ mü'büji, eñe.
20 O ndünrü c'ua e Pedro o
xipji:
—Ra ma a linfiernu in
meriogue. Xo 'ñetsc'e, 'ma dya
ra nzhogü in mü'bü. Na ngue
i̱n pëzhgue ri chõmü c'ü unü
Mizhocjimi.
21 Dya rí pë's'igue parte cja o̱
jña e Jesucristo, na ngue dya
jo in mü'bü a jmi Mizhocjimi.
22 Jyëzi nu na s'o nu i̱n cjijñi,
rí dyötü Mizhocjimi. Xa'ma
ra perdonaots'ü.
23 Rí unnc'ö ngüenda c'ü me
na s'o in mü'bügue. Xe i̱n
bübütjo cja o̱ dyë e Satanás c'ü
dya jo c'ü dya ne ra jyëtsc'i,
eñe e Pedro va xipji e Simón.
24 O ndünrü c'ua e Simón o
mama:
—Dyötcügö Mizhocjimi
ngue c'ua dya rá sufregö yo
i̱ xitsi, embeji e Pedro.
25 E Pedro 'ñe e Juan o
xipjivi o̱ jña Mizhocjimi c'o
nte, o mamavi c'o vi jñandavi
'ñe c'o vi dyärävi. Nuc'ua
cjanu o mbedyevi nu, ro mëvi
a Jerusalén. 'Ma mü o cjogüvi
na puncjü o jñiñi c'o tsja a
Samaria, o xipjivi o̱ jña e Jesu-
cristo c'o nte.

Felipe y el hombre de Etiopía

26 O ẽjẽ 'na o̱ anxe
Mizhocjimi nu ja mi bübü e
Felipe, o ẽ xipji:
—Ixtí mague a ma a sur,
rí chëpi c'e 'ñiji c'ü pedye a
Jerusalén c'ü ni ma a Gaza,
embe.
C'e 'ñiji cjogü cja 'na ma-
jyadü.
27-28 Ixco ma c'ua e Felipe.
Cja c'e 'ñiji mi pa 'na bëzo
c'ü mi menzumü a Etiopía.
Mi tägä cja 'na carro c'ü mi
cjüt'ü o pjadü. Mi pjëzhi
na nojo, mi pjötpü texe c'o
mi pë's'i e Candace c'ü mi
reina a Etiopía. C'e bëzo ya
vi 'ñeje a Jerusalén nu ja vi
ma ma't'ü Mizhocjimi. 'Ma
mü o jñanda e Felipe c'e bëzo,
ya ma nzhogü ro ma cja o̱
país a Etiopía. Mi xörü o̱ jña

Mizhocjimi c'ü vi dyopjü e Isaías c'ü mi profeta.
29 Nuc'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi o xipji e Felipe:
—Chëzhi cja ne carro.
30 'Ma mü o chëzhi e Felipe, o dyärä mi xörü c'e bëzo c'o vi dyopjü e Isaías. O mama c'ua e Felipe o dyönü:
—¿Cjo i̱n pãrãgue pje ne ra mama yo i̱n xörügue?
31 O ndünrü c'ua c'e bëzo o mama:
—¿Ja rgá sö rá pãrãgö, 'ma dya cjó ra jítsigö? Ches'e rá min'hui, embe.
32 C'ü o̱ jña Mizhocjimi c'ü mi xörü, je mi t'opjü nu c'ü mama a cjava:
Ra zidyiji c'e nte ja c'o nzi ga zidyiji o ndënchjürü, ra mbö't'üji.
Ja c'o nzi ga cja o ndënchjürü 'ma ãxãji, dya nzama o̱ neji; je xo rga cjatjonu c'e nte 'ma ra tsjapüji c'o na s'o, dya pje ra mama.
33 Ra tsjapüji burla c'e nte ra jñünpüji ngüenda ra tsjapüji ra sufre, zö dya pje vi tsja.
¿Ja rgá sö ra 'ñeje o̱ t'i cja ne xoñijõmü? Na ngue ra mbö't'üji c'ü, eñe o̱ jña Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Isaías.
34 O mama c'ua c'e bëzo o xipji e Felipe:
—Tsjacü favor rí xitsi cjó ngue c'ü ra sufre a cjanu. ¿Cjo ngueje c'e profeta c'ü o dyopjü ne jña, o ngue c'ü nan'ño?, eñe.
35 Nuc'ua e Felipe o xipji c'e bëzo pje mi ne ro mama c'e jña c'ü mi xörü, o xipji ja va mbö't'üji e Jesús; o xipji ngueje e Jesús c'ü ra salvazüji.
36 Ya mi cjogüvi nu ja mi po'o o ndeje. O mama c'ua c'e bëzo:
—Po'o va o ndeje. ¿Cjo ra sö rá jigö?
37 O ndünrü c'ua e Felipe o xipji:
—Jenga jiyö. Sö, 'ma i̱n creo co texe in mü'bü.
O ndünrü c'ua c'e bëzo:
—Rí creogö e Jesucristo ngue o̱ T'i Mizhocjimi, eñe c'e bëzo.
38 Cjanu o manda o bö'büji c'e carro. Nuc'ua e Felipe 'ñe c'e bëzo o dagüvi cja c'e carro, cjanu o dat'üvi cja c'e ndeje. O tsja c'ua e Felipe o jichi c'e bëzo.
39 Cjanu o mbes'evi cja c'e ndeje. Nuc'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi 'nango zidyi e Felipe. Nguec'ua c'e bëzo dya cja jñanda. Pero sido mi pa cja c'e 'ñiji, me mi mäjä.
40 Nuc'ua e Felipe mi bübü a Azoto. O mbedye a Azoto mi sät'ä nzi 'na jñiñi mi xipji c'o nte ja ga cja e Jesucristo, hasta o zät'ä a Cesarea.

9

Conversión de Saulo

1 E Saulo me mi nu'u na ü c'o mi ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji, sido mi mama:
—Rá pö't'ügö texe c'o, eñe.
Nguec'ua o ma c'ua cja c'ü mi mero ndamböcjimi.
2 O ma xipji:
—Rí ö'tc'ügö rí dyopjügue o carta c'o rá tjëdyi a ma a Damasco, rá jizhi cja c'o nintsjimi.

Rí jñu's'ü c'ü ya i̱ dyacügö
sjëtsi nguec'ua 'ma cjó c'o rá
töt'ügö a Damasco c'o sido o̱
'ñiji e Jesús, rá tjün't'ü co ca-
dena rá siji a 'ñeva a Jerusalén,
zö ri bëzo zö ri ndixü, eñe e
Saulo.

O tsja c'ua c'e ndamböcjimi
ja c'o nzi va xipji e Saulo.

3 O ma c'ua e Saulo. 'Ma ya
mi ngue ro zät'ä a Damasco,
'nango ẽjẽ c'ua a jens'e 'na
jya's'ü c'ü me mi juëns'i c'ü o
pjat'ü nu ja ma ẽjẽ e Saulo.

4 Cjanu o ndögü c'ua e Saulo
c'ü mi chägä, cjanu o dyärä
c'ü mi mama a cjava:

—Nu'tsc'e Saulo, ¿jenga i̱ṉ
cjapü ra sufre yo creozgö?
Chjëntjui c'ü ri nguetscö c'ü ri
cjacö rá sufre.

5 O ndünrü c'ua e Saulo o
mama:

—¿Cjó ngue'tsc'e, nu'tsc'e
nin t'ecjañõmü?

O ndünrü c'ua c'ü ín Jmugöji
o xipji e Saulo:

—Nguetscö e Jesús. I̱ṉ
cjapü ra sufre yo creozgö. I̱ṉ
chjëntjui nza cja 'na nzhünü
c'ü dya ne ra dyärä, c'ü
me pjech'e c'e maza c'ü ni
chjocüji, nguec'ua ga s'odü.
Je xo ga cjatsc'e nu, 'ma dya rí
dyätcägö ín jña, mas ra s'odü
in mü'bü.

6 Me go zũ c'ua e Saulo me
go mbi, cjanu o mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ¿pje
i̱ṉ ne rá cjagö?

O ndünrü c'ua e Jesús c'ín
Jmugöji:

—Ixtí mague dya, rí sät'ä
cja c'e ndajñiñi a Damasco;
nujnu, ra xi'ts'iji c'ü rí tsja,
embeji e Saulo.

7 C'o bëzo c'o mi pöji e Saulo,
me go pizhiji, dya mi sö ro
ñaji. O dyäräji c'ü mi ña pero
dya jñandaji.

8 Nuc'ua e Saulo o nanga
nu ja mi 'mana. Nuc'ua 'ma
mü o xocü o̱ ndö, dya cja mi
janda. Nguec'ua o pënchp'iji o̱
dyë, cjanu o ngüjnüji o zidyiji
a ma a Damasco.

9 'Ma mi bübü a Damasco,
o zö jñi pa c'ü dya mi janda.
Dya zi o jñõnü, ne ri ndeje.

10 A Damasco mi bübü 'na
bëzo c'ü mi chjũ e Ananías, mi
ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo.
Mizhocjimi o zopjü a t'ĩjĩ e
Ananías o xipji:

—Nu'tsc'e Ananías.

O ndünrü c'ua e Ananías:

—Mizhocjimi ín Jmuts'ügö,
xitsigö pje i̱ṉ ne rá cjagö.

11 O mama c'ua Mizhocjimi
o xipji:

—Ixtí mague cja c'e calle c'ü
ni chjũ Derecho. 'Ma rí sät'ä
cja o̱ ngumü e Judas, rí tsja
t'önü cjo bübü nu 'na bëzo c'ü
ni chjũ e Saulo c'ü o jmus'ü a
Tarso. Nudya na ötcügö.

12 Ró unügö o nguinch'i 'na
t'ĩjĩ o jñantc'a nu'tsc'e Ananías,
i̱ tsjogü cja c 'e ngumü nu ja
bübü, cja ni 'ñe's'e in dyëgue.
Nguec'ua o jogü o̱ ndö, o sö o
jñanda na yeje. Je ga cjanu ró
unügö o nguinch'i e Saulo.

13 O ndünrü c 'ua e Ananías
o mama:

—Mizhocjimi ín Jmuts'ügö,
na puncjü o cjuarma c'o o
xitsi ja ga cja e Saulo. O tsjapü
me go sufre c'o in ntegue c'o
cãrã a Jerusalén.

14 Nudya, cja säjä va, tjë
'na carta c'ü o dyopjü c'o

ndamböcjimi. C'ü mama c'e carta, e Saulo pë's'i sjëtsi ra zücüjme rí texejme nutscöjme rí ma'tc'öjme, ra pantcajme a pjörü.

15 O ndünrü c'ua Mizhocjimi o xipji e Ananías:

—Mague. Ya ró juajnügö e Saulo ra zopjü c'o in menzumügueji a Israel 'ñe c'o dya menzumü a Israel, 'ñe c'o o̱ reyji. Nguec'ua ra mbãcãji ja ga cjazgö.

16 Rá xipji e Saulo c'ü ra sufre na puncjü, na ngue ra xipji ín jñagö yo nte, eñe Mizhocjimi va xipji e Ananías.

17 O ma c'ua e Ananías o zät'ä cja c'e ngumü nu ja mi bübü e Saulo. O cjogü a mbo, cjanu o 'ñe's'e c'ua o̱ dyë e Saulo, cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e Saulo, mi cjuarmats'ügö. E Jesús c'ín Jmugöji o jñetse, i̱ jñanda 'ma ma ẽcje cja 'ñiji. O ndäcjö ró ẽjẽ, ngue c'ua ra jogü in chö rí jñanda na yeje, 'ñe ngue c'ua ra ẽjẽ o̱ Espíritu Mizhocjimi ra ẽ bübü in mü'bü, eñe e Ananías.

18 Ixco ndögü c'ua cja o̱ ndö e Saulo c'o mi nza cja o ts'ixisquë. Nuc'ua ya jñanda c'ua na jo. Nuc'ua cjanu o ji'i; ngue e Ananías o jichi.

19 Cjanu o zi o xëdyi; nguec'ua o zëzhi. Nuc'ua e Saulo, o mimiji ja nzi pa a Damasco co c'o mi ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo.

Saulo predica en Damasco

20 Nuc'ua mi pa cja c'o nintsjimi mi pa zopjü c'o nte, mi xipjiji e Jesús ngue o̱ T'i Mizhocjimi.

21 C'o o dyärä mi ña e Saulo, me mi cjijñi mi mamaji:

—Nujnu ngue nu mi cjapü me ra sufre c'o creo e Jesús c'o cãrã a Jerusalén. C'ü vi 'ñeje a 'ñeva ngue c'ü ro zürü yo creo, ro ndün't'üji co cadena cja rrũ zidyiji cja c 'o ndamböcjimi. Maco nudya, ya xipji o̱ jña e Jesús yo nte, eñeji.

22 Pama Mizhocjimi xenda mi pjös'ü e Saulo ja ma zopjü c'o o̱ menzumüji a Israel c'o mi cãrã a Damasco. O mbenbeji c'o vi dyopjü c'o profeta ja rva cja c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro manda. A cjanu o jizhi c'ü ngueje e Jesús c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. Nguec'ua anguezeji, dya sö pje ro mamaji.

Saulo escapa de aquella gente de Israel que no creía en Jesucristo

23 O mezhe c'ua, c'o mi menzumü a Israel c'o mi cãrã a Damasco o ñatsjëji o mamaji ja rvá mbö't'üji e Saulo.

24 O mbãrã e Saulo c'ü mi ne ro mbö't'üji. Xõmü ndempa mi pjörüji cja o̱ ngoxtji c'e jñiñi, ngue c'ua 'ma ro mbedye e Saulo, ro mbö't'üji.

25 'Na nu xõmü, c'o mi ejme e Jesucristo, o mbös'üji e Saulo o mbedye libre cja c'e jñiñi. O xipjiji e Saulo o dyo'o cja 'na bos'i. Cjanu o sjö'büji cja c'e varda c'ü mi c'ot'ü cja c'e jñiñi.

Saulo en Jerusalén

26 'Ma mü o zät'ä e Saulo
a Jerusalén, mi ne ro ndeñe
c'o mi cãrã nu c'o mi creo e
Jesucristo. Pero texeji mi sũji
e Saulo, dya mi creoji c'ü ya
mi ätpä o̱ jña e Jesucristo.
27 'Na cjuarma c'ü mi chjũ
e Bernabé o recibido e Saulo.
Cjanu o zidyi cja c'o apóstole o
xipjiji:
—'Ma mi pa cja 'ñiji e Saulo,
o jñetse c'ín Jmugöji; e Saulo
o jñanda. C'ín Jmugöji o zopjü
nu. Y 'ma mi bübü a Damasco,
o xipji c'o nte ja ga cja e Jesús,
dya zũ, eñe e Bernabé.
28 Nguec'ua o recibidoji
c'ua e Saulo texe ja c'o
mi jmurü c'o cjuarma a
Jerusalén.
29 Mi zopjü c'o nte mi xipjiji
ja ga cja e Jesús c'ín Jmugöji,
y dya mi sũ. 'Ma mi zopjü
c'o o̱ menzumüji a Israel c'o
mi ña griego, me mi söji o jña.
Anguezeji o ñatsjëji o mamaji
ja rvá mbö't'üji c'ü.
30 'Ma mü o mbãrã c'o
cjuarma, o möji e Saulo a ma
a Cesarea. Cjanu o xipjiji:
—Ra sö rí sät'ägue na jo dya
a Tarso, embeji e Saulo.
31 Nuc'ua c'o cjuarma c'o mi
cãrã cja c'e estado de Judea,
dya cja mi nuji na ü c'o, dya
cja pje mi cjapüji. Xo 'ñe
c'o mi cãrã cja c'e estado de
Galilea 'ñe cja c'e estado de
Samaria. Y xenda mi pãrãji
ja ga cja e Jesucristo. Mi
sũji Mizhocjimi mi ätäji. O̱
Espíritu Mizhocjimi mi pjös'ü
anguezeji. Nguec'ua xe na
puncjü c'o o creo.

Eneas es sanado

32 E Pedro mi pa texe nu ja
mi cãrã o cjuarma. 'Na nu
pa, o ma a Lida o ma zengua
c'o mi ench'e o̱ mü'bü e Jesu-
cristo.
33 Mi bübü nu 'na bëzo c'ü
mi chjũ e Eneas. Ya vi mezhe
ocho cjë ma o'o cja ngama,
dya mi sö ro 'ñõmü. E Pedro
o jñanda c'e bëzo.
34 Cjanu o xipji:
—Eneas, e Jesucristo ra
jocüts'ü. Rí ñanga rí xã'ma in
nzama, embe.
Nuc'ua cjanu o nanga c'ua.
35 C'o mi cãrã a Lida 'ñe c'o
mi cãrã a Sarón, o jñandaji ya
vi jogü c'e bëzo. O jyëziji c'ua
c'o mi creoji, o creoji e Jesu-
cristo.

Resurrección de Dorcas

36 Cja c'e jñiñi a Jope, mi
bübü 'na ndixũ c'ü mi chjũ e
Tabita c'ü mi ench'e o̱ mü'bü
e Jesucristo. Cja c'e idioma
griego mi chjũ e Dorcas. C'e
ndixũ mi unü o merio c'o dya
pje mi pë's'i; me ma jonte mi
pjös'ü texe c'o nte.
37 C'o pa c'o, o zürü 'na
ngueme o ndũ. O xatüji o̱
cuerpo, cjanu o ngöbüji cja
'na jyäxcumü.
38 A Jope mi bëxtjo a Lida.
C'o cjuarma a Jope o dyäräji
e Pedro mi bübü a Lida.
Nguec'ua o ndäji ye cjuarma
c'o o ma xipji e Pedro:
—Rvá ẽ ö'tc'öbe favor ixtá
mö a Jope, eñevi.
39 Nuc'ua e Pedro o möji
c'ua anguezevi. 'Ma mü o
zät'äji, cjanu o zidyiji e Pedro
cja c'e jyäxcumü. Ma cã nu
na puncjü o ndixũ c'o ya vi
ndũ nu xĩra. O ma böbüji cja

o̱ jmi e Pedro, me mi huëpiji e Dorcas. O jíchiji e Pedro c'o pajna 'ñe c'o 'ñaja bitu c'o vi ndä'bä e Dorcas 'ma xe mi bübü.
40 E Pedro o xipji texe c'o ndixũ ro mbedyeji. Nuc'ua cjanu o ndüñijõmü o dyötü Mizhocjimi. Cjanu o jñanda c'e ndixũ c'ü vi ndũ, o xipji:
—Nu'tsc'e Tabita, ñanga.
Nuc'ua c'e ndixũ o xocü c'ua o̱ ndö o jñanda e Pedro. Cjanu o nanga o mimi c'ua.
41 Nuc'ua e Pedro o pënchp'i o̱ dyë c'e ndixũ o bö'bü. Cjanu o ma't'ü c'ua c'o ndixũ 'ñe c'o 'ñaja c'o o̱ nte Mizhocjimi, o jíchiji c'ü ya vi te e Tabita ya mi bübütjo na yeje.
42 Texe c'o mi cãrã a Jope o dyäräji e Pedro vi tsjapü o te c'e ndixũ. Nguec'ua na puncjü c'o o 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji.
43 Nuc'ua e Pedro o mezhe na puncjü o pa va mimi a Jope. Mi oxü cja o̱ ngumü 'na bëzo c'ü xo mi chjũ e Simón c'ü mi corti o̱ xipjadü o animale.

10

Pedro y Cornelio

1 A Cesarea mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjũ e Cornelio. Mi manda cja 'na cien o tropa c'o mi xiji Tropa Italiana.
2 Zö dya mi menzumü a Israel e Cornelio, pero mi sũ 'ñe mi ma't'ü Mizhocjimi. Xo 'ñe texe c'o mi cãrã o̱ ngumü. Mi unü o merio c'o dya pje mi pë's'i. Pama mi ötü Mizhocjimi.
3 'Na nu pa 'ma ya vi zünü jñi c'ü nzhä, Mizhocjimi o unü e Cornelio o jñanda 'na anxe, nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ĩjĩ. O cjogü nu ja mi bübü o xipji:
—Nu'tsc'e Cornelio, eñe c'e anxe.
4 Me go zũ e Cornelio me go jñanda c'e anxe. Cjanu o xipji:
—¿Pje pjëzhi, nu'tsc'e nin t'ecjañõmü?
O ndünrü c'ua c'e anxe o mama:
—Rvá ẽ xi'ts'igö Mizhocjimi mä'c'ägue. Na ngue i̱n ötügue c'ü, 'ñe i̱n unü o merio yo dya pje pë's'i.
5 Nudya rí chäjä o bëzo c'o ra ma a Jope ra ma siji 'na bëzo c'ü ni chjũ e Simón Pedro.
6 Nuc'ü, je oxü cja o̱ ngumü 'na bëzo c'ü xo ni chjũ e Simón c'ü corti o̱ xipjadü o animale. C'e ngumü järä a squina cja nezapjü. Ra xi'ts'i e Simón Pedro pje ni jyodü rí tsjague, eñe c'e anxe va xipji e Cornelio.
7 O ma c'ua c'e anxe c'ü mi ñavi e Cornelio. Nuc'ua e Cornelio o ma't'ü c'ua yeje c'o o̱ mbëpji, ' ñeje 'na c'o tropa c'ü mi teñe angueze, c'ü xo mi sũ Mizhocjimi.
8 O xipjiji texe c'o vi mama c'e anxe, cjanu o ndäji c'ua o möji a Jope.
9 C'ü na ye nu pa 'ma ya vi zünü jñisiarü, mi pöji cja 'ñiji ya mi ngue ro zät'äji a Jope. E Pedro o ndes'e a xes'e cja sotea cja c'e ngumü nu ja mi oxü, o dyötü Mizhocjimi.
10 Nuc'ua cjanu o zant'a, mi ne o xëdyi. 'Ma ma ät'äji o jñõnü, mi sö e Pedro nza cja c'ü dya cja mi bübü cja c'e

sotea, mi sö nza cja 'ma ro
nguinch'i 'na t'ĩjĩ.
11 O jñanda ya vi xogü a
jens'e. Cjanu o jñanda nza cja
'na manta c'ü me na nojo c'ü
vi 'ñeje a jens'e o säjä a jõmü.
O jñetse nza cja c'ü cjó c'o mi
pënch'i nza nziyo squina.
12 Cja c'e manta mi cã'ã o
c'ijmi 'ñe o s'ü, 'ñe c'o pje nde
ma animale c'o bübü nziyo o̱
ngua.
13 Nuc'ua e Pedro o dyärä
'na jña c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü
o mama:
—Nu'tsc'e Pedro, böbü rí
pö't'ügue 'na yo animale rí sa.
14 O ndünrü c'ua e Pedro o
mama:
—Iyö, ín Jmuts'ügö, dya ra
sö. Nunca rí sagö o ts'ingue
c'o na s'o c'o mama in leygue
c'ü dya rá sagöjme, eñe e Pe-
dro.
15 O ndünrü c'ua c'ü mi
zopjü e Pedro, o mama:
—Dya rí mangue na s'o
nu c'ü ya ró tjintscö, eñe
Mizhocjimi.
16 Jñi vez va xipjiji a cjanu
e Pedro. Y jñi vez va ndünrü
a cjanu. Nuc'ua c'e manta
cjanu o nguins'i c'ua a jens'e
nu ja vi 'ñeje.
17 E Pedro me mi cjijñi o̱
mü'bü pje mi ne ro mama c'o
vi jñanda. Jo nu säjä c'ua cja
c'e ngoxtji c'o bëzo c'o vi 'ñeje
cja e Cornelio. Na ngue ya
vi tsjaji t'önü ja mi bübü o̱
ngumü e Simón.
18 O zenguateji c'ua, cjanu
o tsjaji t'önü cjo mi bübü nu
'na bëzo c'ü mi chjũ e Simón
Pedro.
19 'Ma mi cjijñi e Pedro pje
mi ne ro mama c'o vi jñanda, o
ña c'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi
o xipji:
—Cja säjä jñi bëzo c'o va ẽ
jonc'ü.
20 Dyagü cja ne sotea rí möji
co anguezeji. Dya rí yem-
beñe; nutscö ró täcjö o ẽjẽ c'o,
embeji e Pedro.
21 O dagü c'ua e Pedro nu
ja c'o ma böbü c'o bëzo c'o vi
'ñeje cja e Cornelio, cjanu o
xipjiji:
—Nguetscö i̱ṉ jongüji. ¿Pje
vi 'ñecjeji?, embeji.
22 Anguezeji o mamaji:
—O ndäcjöjme 'na bëzo
c'ü ni chjũ e Cornelio c'ü
manda o tropa. Nuc'ü, sũ
Mizhocjimi y cja ja c'o nzi
ga ne Mizhocjimi c'o na jo.
Texe yo in menzumügueji
a Israel mamaji c'ü cja na
jo c'e bëzo. Mizhocjimi o
ndäjä 'na o̱ anxe o ma zopjü
e Cornelio. O xipji c'ü ro
ndäcjöjme rá ẽ sints'ijme rá
mö o̱ ngumü, ngue c'ua rí
zopjügue. Angueze ra dyärä
c'o rí xipjigue, eñe c'o bëzo va
xipjiji e Pedro.
23 Nuc'ua e Pedro o xipji c'o
bëzo o cjogüji cja c'e ngumü o
ziji o xëdyi. Y o oxüji. Nuc'ua
c'ü na jyas'ü, e Pedro o möji
c'o bëzo. Xo möji ja nzi c'o
cjuarma c'o mi cãrã a Jope.
24 C'ü na jñi nu pa, o zät'äji
a Cesarea. E Cornelio ya ma
te'be anguezeji; ya vi mbita
c'o o̱ dyoji 'ñe c'o mi pãrãji.
Nuc'o, ya ma cãji nu.
25 'Ma mü o zät'ä e Pedro
'ñe c'o mi pöji cja o̱ ngumü
e Cornelio, o mbedye c'ua e
Cornelio o recibido e Pedro.

O ndüñijõmü cja o̱ jmi, nza cja
'ma ro ma't'ü Mizhocjimi.
26 Nuc'ua e Pedro o pënchp'i
o̱ dyë o bö'bü. O xipji:
—Böbü. Dya pje pjëtscö, xo
rí ntetjogö nza cjatsc'e.
27 O cjogüvi c'ua mi ñavi. E
Pedro o jñanda ya vi jmurü na
puncjü o nte.
28 Cjanu o xipjiji:
—I̱ṉ pãrãgueji nutscöjme rí
menzumüjme a Israel, dya
sö rá dyocjöji nu'tsc'eji dya
i̱ṉ menzumüji a Israel, ni
rá cjogüjme cja in nzungueji
rá ñaji. 'Ma jiyö, 'na ra
pëgazüjme c'o na s'o. Pero o
jítscö Mizhocjimi c'ü dya cja
rá mangö cjó na s'o.
29 Nguec'ua 'ma mü o ma
xitsi yo bëzo ro ẽcjöjme yo,
dya ró mangö: "Iyö", ro 'ñeñe.
Nu'tsc'e Cornelio, xitscö pje
vi chäjä o ma sizgö yo, eñe e
Pedro.
30 O mama c'ua e Cornelio:
—Ya sö nziyo pa, mi ötügö
Mizhocjimi y mi mbempje.
Ya vi zünü jñi c'ü nzhä. O
ẽ c'ua 'na bëzo o ẽ böbü ín
jmigö. Mi je'e o bitu c'o me mi
juëns'i.
31 O xitsi: "Nu'tsc'e Corne-
lio, Mizhocjimi o dyä'tc'ä c'o
i̱ṉ ötü. Angueze pãrã c'ü i̱ṉ
cja, i̱ṉ unü o merio yo dya pje
pë's'i", enze.
32 Xo xitsi: "Rí chäjä o bëzo
c'o ra ma a Jope ra ma siji
'na bëzo c'ü ni chjũ e Simón
Pedro. Nuc'ü, je oxü cja o̱
ngumü 'na bëzo c'ü xo ni chjũ
e Simón, c'ü corti o̱ xipjadü
o animale. C'e ngumü järä
a squina cja nezapjü", enzgö
c'e bëzo c'ü ró janda.
33 Nguec'ua ixtó täjä yo o
ma sits'i. Pöcjü i̱ 'ñeje. Rí
cãrãjme a jmi Mizhocjimi rí
texejme, rí ne rá äräjme c'o o
jí'ts'i rí xitscöjme.

Discurso de Pedro en la casa de Cornelio

34 Nuc'ua e Pedro o zopjü
c'o nte o xipjiji:
—Dyäräji na jo. Nudya, rí
pãrãgö Mizhocjimi dya jua-
jnü cjó ra s'iya; ix na cjuana
s'iya texe yo nte.
35 Zö ja menzumü 'na nte,
pero 'ma ra zũ Mizhocjimi
'ñe ra tsja ja c'o nzi ga ne
Mizhocjimi c'o na jo, nu'ma,
ra mäpä Mizhocjimi 'ma c'o.
36 Mizhocjimi o ndäjä
e Jesucristo o ẽ zocüjme
nutscöjme rí menzumüjme a
Israel. O xitscöjme ja rgá sö
ra mäjä ín mü'büji rí texeji,
dya pje rá mbeñeji. Na ngue e
Jesucristo ngue ín Jmugöji zö
ja nde rí menzumüji.
37 I̱ṉ pãrãgueji e Juan mi
zopjü c'o nte mi jichiji co
ndeje. Nuc'ua e Jesús c'ü
mi menzumü a Nazaret, mi
nzhodü a Galilea mi zopjü c'o
nte. Xo 'ñe a Judea.
38 Mizhocjimi o 'ñeme e
Jesús o zopjü c'o nte. O̱
Espíritu Mizhocjimi c'ü mi
bübüvi, o unü o̱ poder.
Nguec'ua mi pjös'ü c'o nte,
y mi jocü c'o vi zürü o̱
s'ondajma e Satanás c'ü dya
jo. Na ngue Mizhocjimi mi
bübü co angueze.
39 Nutscöjme rí apóstolejme
ró jandajme c'o o tsja e Jesús
a Jerusalén, 'ñe texe yo ja cãrã
c'o ín menzumügöjme a Israel.

Nuc'ua o ndät'äji e Jesús cja
ngronsi va mbö't'üji.
40 Pero c'ü na jñi nu pa,
Mizhocjimi o tsjapü o te.
Cjanu o jizhi c'ü ya vi tetjo.
41 Pero dya texe yo nte
o jñanda 'ma mü o te.
Nguetscöjme ró jandajme. Na
ngue o juancüjme Mizhocjimi
rá xipjijme yo nte. 'Ma ya vi
te e Jesús, ró sigöjme o xëdyi
angueze.
42 O xitscöjme e Jesús rá
zopjüjme yo nte, rá xipjijme
c'ü ngueje angueze c'ü o
'ñeme Mizhocjimi ra jñünpü
ngüenda c'o ya rguí ndũ 'ñe
c'o xe ri cãrã.
43 Texe c'o profeta o ma-
maji ja ga cja e Jesús. O ma-
maji 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o̱
mü'bü c'ü, ra perdonaoji 'ma
c'o na s'o c'o vi tsjaji, eñe e
Pedro.

Reciben el Espíritu Santo los que no son de Israel

44 'Ma xe mi ña e Pedro,
'nango ẽjẽ c'ua a jens'e o̱
Espíritu Mizhocjimi o ẽ bübü
cja o̱ mü'bü c'o mi ärä c'o jña.
45 C'o vi ẽji e Pedro cja o̱
ngumü e Cornelio, ya mi cre-
oji e Jesucristo. Anguezeji
xo mi menzumüji a Israel.
Nguec'ua 'ma o ẽjẽ o̱ Espíritu
Mizhocjimi, me go nguijñiji
cjanu o mamaji:
—¿Cjó ro mama ro unü o̱
Espíritu Mizhocjimi yo dya
menzumü a Israel?, eñeji.
46 O mbãrãji c'ü vi 'ñeje o̱
Espíritu Mizhocjimi, na ngue
o dyäräji c'o nte mi ñaji nan'ño
idioma; xo mi mamaji c'ü me
na nojo Mizhocjimi 'ñe me na
jo. O mama c'ua e Pedro o
xipji c'o o̱ menzumüji:
47 —Na jo ra ji'i yo; dya sö rá
c'a's'üji. Na ngue Mizhocjimi
o unü o̱ Espíritu anguezeji, ja
c'o nzi va dyacöji, eñe.
48 Nuc'ua e Pedro o xipji
c'o nte c'o dya mi menzumü
a Israel ro jiji, na ngue xo
'ñench'e o̱ mü'büji e Jesús c'ü
ín Jmugöji. Nuc'ua anguezeji
o xipjiji e Pedro c'ü ro mimi ja
nzi pa co anguezeji.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

1 C'o apóstole c'o mi cãrã a
Judea 'ñe c'o 'ñaja cjuarma,
o mbãrãji c'ü vi creo o̱ jña
Mizhocjimi c'o dya mi men-
zumü a Israel.
2 Cãrã a Jerusalén c'o mama
ni jyodü rá circuncidaoji.
'Ma mü o nzhogü e Pedro
a Jerusalén, anguezeji o
huënch'iji c'ua e Pedro.
3 O xipjiji:
—¿Jenga i̱ tsjogü o̱ ngumü
c'o dya ín menzumüji i̱ siji o
xëdyi? Maco dya circuncidao
c'o, embeji e Pedro.
4 O ndünrü c'ua e Pedro o
xipjiji texe ja va cja. O mama:
5 —Mi bübügö cja c'e jñiñi
a Jope. 'Na nu pa mi ötügö
Mizhocjimi. Nuc'ua ró sö nza
cja c'ü dya cja mi bübü, nza
cja 'ma ro cjinch'i 'na t'ĩjĩ.
Ró janda c'ü mi nza cja 'na
manta c'ü ma nojo. O jñetse
nza cja c'ü cjó c'o mi pënch'i
nza nziyo squina. Vi 'ñeje
a jens'e o säjä a jõmü cja ín
jmigö.

6 'Ma ró janda na jo cja c'e
manta, ró janda o c'ijmi 'ñe o
s'ü 'ñe o animale c'o na sate,
'ñe c'o 'ñaja animale c'o bübü
nziyo o̱ ngua.
7 Nuc'ua ró ärägö 'na jña
c'ü o mama: “Nu'tsc'e Pedro,
böbü rí pö't'ügue 'na yo ani-
male rí sa”, enzgö c'e jña.
8 Nuc'ua ró tjünrügö ró
xipji: “Iyö, ín Jmuts'ügö,
dya ra sö. Nunca rí sagö o
ts'ingue c'o na s'o c'o mama
in leygue c'ü dya rá sagöjme”,
rí embegö.
9 Nuc'ua c'e jña c'ü vi
'ñeje a jens'e, o xitsi c'ua na
yeje: “Dya rí mangue na
s'o c'ü ya ró tjintscö”, enzgö
Mizhocjimi.
10 Jñi vez va xitscö a cjanu.
Y jñi vez rvá tjünrü a cjanu.
Nuc'ua c'e manta cjanu o
nguins'i c'ua a jens'e nu ja vi
'ñeje.
11 Nuc'ua jo nu zät'ä c'ua jñi
bëzo cja c'e ngumü nu ja mi
bünc'ö. Vi 'ñeji a Cesarea o ẽ
zinzgöji.
12 O xitsi o̱ Espíritu
Mizhocjimi ro möjme c'o
bëzo, dya ro yembeñe. Xo
'ñe yo 'ñanto cjuarma, xo ró
möcjöjme yo. 'Ma ró sät'äjme,
ró cjogüjme cja o̱ ngumü c'e
bëzo c'ü vi ndäjä c'o o ma a
Jope o ma sizgö.
13 Nuc'ua c'e bëzo o
xitscöjme c'ü vi jñanda 'na
anxe cja o̱ ngumü. C'e anxe o
zopjü o xipji: “Rí chäjä c'o ra
ma a Jope ra ma siji e Simón
Pedro.
14 Ra xi'ts'i ja rgui salvague,
'ñe texe yo cãrã in nzungue”,
eñe c'e anxe va xipji c'e bëzo.
15 'Ma ró zopjügö c'o mi
cãrã c'e ngumü, 'nango ẽjẽ
c'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi o ẽ
bübü cja o̱ mü'büji, ja c'o nzi
va ẽjẽ cja ín mü'bügöji 'ma ot'ü
'ma mi cãrãgöji va.
16 Ró mbeñe c'ua c'e jña c'ü
vi mama e Jesús c'ín Jmugöji.
O mama: “E Juan mi jichi yo
nte co ndeje. Pero ra zädä 'ma
ra ẽjẽ o̱ Espíritu Mizhocjimi ra
ẽ bübü cja in mü'büji”, eñe e
Jesucristo.
17 O sido o ña e Pedro o
mama:
—Mizhocjimi o unüji o̱
Espíritu anguezeji 'ma o
'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo
c'ín Jmugöji, ja c'o nzi va
dyacöji 'ma ró ench'e ín
mü'bügöji c'ü. ¿Cjó nguetscö
c'ü dya ro ätägö Mizhocjimi
c'ü dya ro cjogü cja o̱ ngumü
c'e bëzo?, eñe e Pedro.
18 C'o nte c'o vi huënch'i e
Pedro, 'ma mü o dyärä c'o mi
mama, go juemeji. Cjanu o
mamaji:
—Me na jo Mizhocjimi. Xo
unü c'o dya menzumü a Is-
rael ra dyäräji o̱ jña. Nguec'ua
'ma ra jyëziji c'o na s'o ra
nzhogü o̱ mü'büji, ra bübütjoji
co Mizhocjimi.

La iglesia de Antioquía

19 'Ma mü o pjat'üji o ndojo
e Esteban, o mbürü o tsjapüji
o sufre c'o mi creo e Jesu-
cristo. Nguec'ua o c'ueñeji o
möji cja c'o 'ñaja jñiñi. Bübü
c'o o ma hasta cja c'e país a
Fenicia, 'ñe c'e país a Chipre,
'ñe c'e jñiñi a Antioquía. Mi
xipjiji o̱ jña e Jesucristo c'o
nu menzumüji c'o mi cãrã nu.

Pero c'o dya mi menzumü a
Israel, dya mi xipjiji c'o.
20 Mi cãrã a Antioquía c'o
vi 'ñeje a Chipre 'ñe a Cirene.
'Ma mü o säji nu, o mbürü
o zopjüji c'o mi ña griego c'o
dya mi menzumü a Israel, o
xipjiji o̱ jña e Jesucristo c'ín
Jmugöji.
21 Mizhocjimi o mbös'ü
anguezeji o zopjüji na jo c'o
nte. Nguec'ua c'o dya mi
menzumü a Israel, na puncjü
c'o o jyëzi c'o mi creoji, o
'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo
c'ín Jmugöji.
22 C'o cjuarma c'o mi cãrã
a Jerusalén, o mbãrãji c'ü vi
creo c'o dya mi menzumü a
Israel. Nguec'ua o ndäji e
Bernabé o ma a Antioquía.
23 'Ma mü o zät'ä, me go
mäjä. Na ngue o unü ngüenda
Mizhocjimi vi intsjimi na
puncjü c'o nte. Nuc'ua cjanu
o xipjiji sido ro 'ñejmeji co texe
o̱ mü'büji e Jesucristo c'ü ín
Jmugöji.
24 Ma jonte e Bernabé. Mi
cja ja c'o nzi ma 'ñünbü o̱
mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi.
Y mi creo e Jesucristo co texe
o̱ mü'bü. Nguec'ua 'ma mü o
zopjü c'o nte, na puncjü c'o o
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo
c'ín Jmugöji.
25 Nuc'ua e Bernabé o
mbedye a Antioquía cjanu o
ma c'ua a Tarso o ma jyodü e
Saulo.
26 'Ma o chöt'ü, o siji a An-
tioquía. O mezhevi 'na cjë nu,
mi zopjüvi c'o cjuarma y mi
jíchivi o̱ 'ñiji e Cristo na puncjü
o nte. Je ngue a Antioquía c'ü
o mbürü o xiji cristiano c'o mi
ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo.
27 'Ma mi bübü a Antioquía
e Bernabé 'ñe e Saulo, o ẽjẽ ja
nzi c'o mi profeta c'o vi 'ñeje a
Jerusalén.
28 'Na c'o profeta mi chjũ e
Agabo. O̱ Espíritu Mizhocjimi
o 'ñünbü o̱ mü'bü. Nguec'ua
o böbü nu ja mi jmurü c'o
cjuarma, o mama c'ü ro ẽjẽ
'na tjijmi ro sufreji texe cja c'o
país. O zädä c'e jña 'ma mi
manda e Claudio.
29 Nguec'ua c'o cjuarma c'o
mi cãrã a Antioquía o ñaji
o mamaji c'ü ro mbenpeji o
merio c'o cjuarma c'o mi cãrã
a Judea. C'ü ro sö nzi 'naja, ro
mbös'üji c'o.
30 Nuc'ua 'ma o jmutüji c'o
merio, cjanu o ndäji c'ua e
Bernabé 'ñe e Saulo o jñünüvi
c'o merio o ma zopcüvi c'o
mi pastor cja c'o cjuarma a
Judea.

12

Muerte de Jacobo y encarcelamiento de Pedro

1 C'o pa c'o, mi rey e
Herodes. O manda o ma
zürüji ja nzi c'o mi ma't'ü e
Jesucristo, o tsjapü o sufreji.
2 O manda o mbö't'üji co
tjëdyi e Jacobo c'ü mi ngue o̱
cjuarma e Juan.
3 Nguec'ua me co mäjä c'o
mi menzumü a Israel c'o dya
mi creo e Jesucristo. O unü
ngüenda e Herodes c'ü me mi
mäji; nguec'ua xo manda o
ma zürüji e Pedro. Mi ngue
c'o pa 'ma mi siji o tjõmëch'i
c'o dya mi bäns'ä.

4 'Ma o zürüji e Pedro, o
manda e Herodes o pant'aji a
pjörü. O manda c'ua dieciseis
o tropa ro mbörüji e Pedro;
ro pëpji nziyo tropa, cja rrũ
cambiaji c'ua. O nguijñi e
Herodes, 'ma ro nguarü c'e
mbaxua c'ü ni chjũ Pascua,
ro jñünpü ngüenda e Pedro cja
jmi c'o nte, cja rrũ manda ro
mbö't'üji.
5 Nguec'ua mi pjörüji na jo
e Pedro. Pero c'o cjuarma
c'o mi cãrã a Jerusalén sido
mi ötü Mizhocjimi co texe
o̱ mü'büji, c'ü ro mbös'ü na
puncjü e Pedro.

Dios libra de la cárcel a Pedro

6 'Na nu xõmü 'ma ma bübü
e Pedro a pjörü, mi 'nün't'ü
o cadena nzi 'na o̱ dyë. Y
cada lado mi bübü 'na tropa
c'ü xo mi tjün't'ü o̱ dyë c'o
cadena. Ma ĩjĩ e Pedro. Xo mi
bübü yeje tropa c'o mi pjörü
cja o̱ ngoxtji c'e pjörü. C'ü na
jyas'ü, e Herodes ro jñünpü
ngüenda e Pedro cja jmi c'o
nte.
7 C'e xõmü 'nango jñetse 'na
o̱ anxe Mizhocjimi. Y me go
jya's'ü cja c'e cuarto. C'e anxe
o 'ñünmbü o̱ ximatjü e Pedro
ngue c'ua o zö. Nuc'ua c'e
anxe cjanu o xipji:
—Ixtí ñanga, embeji e Pedro.
Nuc'ua c'o cadena c'o mi
'nün't'ü o̱ dyë, o ndögü c'ua.
8 Nuc'ua c'e anxe cjanu o
xipji e Pedro:
—Nzünt'ü in mbünt'ü, chin'ch'i in mbäcua.
O tsja c'ua e Pedro ja c'o nzi
va mama c'e anxe. Nuc'ua c'e
anxe cjanu o xipji:
—Chëjë in bitu cja rrĩ 'ñeje.
Rá ot'ügö, rí bëpjague.
9 O mbedye c'ua e Pedro
mi bëpja cja c'e anxe. Dya
mi pãrã cjo ix na cjuana mi
pedye cja c'e pjörü. Mi sö nza
cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ĩjĩ.
10 O cjogüvi yeje ngoxtji nu
ja xo mi pjörü o tropa. Cjanu
o zät'ävi cja c'e ngoxtji de t'ëzi
c'ü mi mbedyeji a tji. C'e
ngoxtji o xogütsjë c'ua. O
mbedyevi c'ua o caminaovi
'na calle. 'Nango ojtjo c'ua c'e
anxe, ya mi 'natsjë e Pedro.
11 Nuc'ua cjanu o mbãrã
c'ua e Pedro c'ü na cjuana vi
mbedye cja c'e pjörü. Cjanu o
mama c'ua:
—Nudya, rí pãrãgö
Mizhocjimi o ndäjä c'ü o̱ anxe
o ẽ 'ñevgue libre. Nguec'ua
dya ro tsjacügö e Herodes
ja c'o nzi ga ne c'o ín men-
zumügö c'o dya creo, eñe.
12 'Ma mü o mbãrã e Pe-
dro c'ü na cjuana vi mbedye
libre, cjanu o ma c'ua cja o̱
ngumü e María c'ü nu nana e
Juan c'ü xo mi chjũ Marcos.
Nujnu, mi jmurü na puncjü o
cjuarma mi ötüji Mizhocjimi.
13 'Ma mü o zät'ä e Pedro
cja c'e ngumü, o toca cja c'e
ngoxtji. O mbedye c'ua 'na
xunt'i cja c'e patio o ma dyärä
cjó mi ngue. C'e xunt'i mi chjũ
e Rode.
14 C'e xunt'i o mbãtpã o̱ jña
e Pedro 'ma mü o zenguate,
pero dya xopcü c'e ngoxtji.
Na ngue me go mäjä. Cjanu o
cjuan'di o cjogü a mbo, o ma
xipji c'o ma cã nu:
—E Pedro böbü cja ngoxtji,
embeji c'o.

15 O ndünrü c'ua anguezeji
o mamaji:
—Nu'tsc'e in locague, eñeji.
O mama c'ua c'e xunt'i:
—Iyö. Na cjuana c'ü rí
xi'tsc'öji, embeji c'o.
Anguezeji cjanu o mamaji:
—Iyö, dya ngue. Pe ngueje
c'e anxe c'ü pjörü c'ü, eñeji.
16 E Pedro sido mi toca cja
c'e ngoxtji. Nuc'ua c'o ma cã
a mbo, cjanu o ma xopcüji
c'e ngoxtji. 'Ma mü o jñandaji
c'ü mi ngue e Pedro, me go
nguijñiji c'ua o mamaji:
—Pãrã, ¿ja va mbedye a
pjörü nu?
17 Nuc'ua e Pedro cjanu o
tsja c'ua o seña co o̱ dyë ro
ngo't'ü o̱ neji. Cjanu o xipjiji
ja va 'ñeme libre Mizhocjimi
angueze. Xo xipjiji:
—Nujyo, rí xipjigueji e Ja-
cobo 'ñe c'o 'ñaja cjuarma,
eñe.
Cjanu o mbedye c'ua, o ma
c'ü 'na lugar.
18 C'ü na jyas'ü, me mi sũ c'o
tropa me mi pötü ma mamaji
c'ü dya mi pãrãji ja vi ma e
Pedro.
19 Nuc'ua e Herodes o
ndäjä c'o o ma jyodü e Pedro,
pero dya chöt'üji. Nguec'ua
o tsjapü t'önü c'o tropa c'o
mi pjörü e Pedro, cjanu o
manda o mbö't'üji c'o. Cjanu
o mbedye a Judea o ma a
Cesarea o ma mimi nu.

La muerte de Herodes

20 E Herodes me mi ünbü
c'o mi menzumü a Tiro 'ñe
a Sidón. Nguec'ua anguezeji
mi jodüji ja rvá jo'tp'üji c'ü.
Na ngue c'o mi siji, mi tõmüji
cja c'e país nu ja mi manda e
Herodes. Mi bübü 'na bëzo c'ü
mi pjëzhi na nojo cja o̱ palacio
e Herodes. Nuc'ü, mi chjũ e
Blasto. C'o mi cãrã a Tiro 'ñe a
Sidón o möji cja e Blasto o ma
ngõ't'üji o merio o xipjiji:
—Pjöxcüjme rá jo'tp'ügöjme
ne rey Herodes, embeji.
Nguec'ua e Blasto cjanu o
ma cja e Herodes o ma xipji
c'ü mi ne c'o mi menzumü
a Tiro 'ñe a Sidón ro ñaji e
Herodes.
21 Nuc'ua e Herodes o
mbä's'ä 'na pa, c'ü ro ñaji
c'o mi menzumü a Tiro 'ñe
a Sidón. 'Ma mü o zädä c'e
pa, e Herodes o jye'e c'o me
na zö, na ngue mi rey. Cjanu
o ndägä cja c'ü o̱ silla c'ü xiji
trono. Cjanu o zopjü c'o nte.
22 Nuc'ua c'o nte chaque o
mapjüji c'ua na jens'e o ma-
maji:
—Nu na ña'a, dya nte nu,
Mizhocjimi nu, eñeji.
23 E Herodes o jyëzi c'o nte o
ma't'üji angueze. Dya mama:
—Dya rí matcügöji; nguex-
tjo Mizhocjimi c'ü bübü a
jens'e rí ma't'üji, ro 'ñeñe.
Nguec'ua o ẽjẽ 'naja o̱ anxe
Mizhocjimi o ẽ tsjapü o zö'dyë
e Herodes, o ngã'ã o dyoxü a
mbeme. C'o dyoxü o zapü a
mbo o̱ pjeme; dya mezhe o
ndũ.
24 Xe na puncjü o nte c'o
o dyärä o̱ jña Mizhocjimi o
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo.
25 E Bernabé 'ñe e Saulo,
'ma o ma unüvi c'o merio
c'o cjuarma a Judea, cjanu
o mbedyevi a Jerusalén o
nzhogü o mëvi a Antioquía
mi sivi e Juan c'ü xo mi chjũ
Marcos.

13

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

1 C'o cjuarma c'o mi cãrã
a Antioquía, mi bübü c'o mi
profeta 'ñe c'o mi xöpüte mi
jizhiji o̱ jña Mizhocjimi. Mi
ngue e Bernabé, 'ñe e Simón
c'ü mi xiji Negro, 'ñe e Lucio
c'ü mi menzumü a Cirene, 'ñe
e Manaén c'ü junto va tevi
e Herodes c'ü mi manda a
Galilea, 'ñe e Saulo.
2 'Na nu pa, mi ma't'üji
Mizhocjimi y mi mbempjeji.
Nuc'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi
o ña c'ua o xipjiji:
—Ya ró juajnügö e Bernabé
'ñe e Saulo ra mbëpquivi. Ixtí
chägueji ra ma tsjavi c'e bëpji,
embeji c'o.
3 Nuc'ua 'ma mü o nguarü
o ma't'üji Mizhocjimi 'ñe o
mbempjeji, cjanu o 'ñe's'eji o̱
dyëji e Bernabé 'ñe e Saulo.
Cjanu o ndäji ro mëvi cja
c'o 'ñaja jñiñi ro ma mbëpivi
Mizhocjimi.

Los apóstoles predican en Chipre

4 Ngueje o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü o ndäjä e
Bernabé 'ñe e Saulo. Nuc'ua
anguezevi cjanu o zidyivi e
Marcos o möji c'ua a Seleucia.
Nuc'ua o mbedyeji nu, o möji
c'ua cja 'na barco o zät'äji cja
c'e isla c'ü ni chjũ a Chipre c'ü
bübü a nde cja c'e ndeje.
5 O zät'äji a Salamina c'ü
tsja a Chipre. Nuc'ua cjanu
o möji c'ua cja c'o nintsjimi
c'o bübü a Chipre nu ja ma't'ü
Mizhocjimi c'o menzumü a
Israel. E Bernabé 'ñe e Saulo
o zopjüvi c'o mi jmurü nu, o
xipjiji o̱ jña Mizhocjimi. Mi
dyoji e Marcos ngue c'ua ro
mbös'ü anguezevi.
6-8 Cja c'e isla a Chipre, mi
gobernador e Sergio Paulo.
Nuc'ü, mi pë's'i na puncjü o̱
pjeñe. Mi dyojui e Sergio
Paulo 'na bëzo c'ü mi men-
zumü a Israel c'ü mi cëro.
Nuc'ü, mi chjü e Barjesús. Xo
mi xiji e Elimas. Nuc'ü, mi
cjapü mi ña o̱ jña Mizhocjimi,
pero dya ma cjuana. E Bern-
abé 'ñe e Saulo 'ñe e Marcos o
zät'äji texe cja c'o jñiñi cja c'e
isla a Chipre. 'Ma mü o zät'äji
cja c'e jñiñi a Pafos, nuc'ua
e Sergio Paulo o zojnü c'ua
anguezeji. Na ngue me mi
ne ro dyärä o̱ jña Mizhocjimi.
'Ma mü o ña e Bernabé 'ñe e
Saulo, dya go ne e Elimas. Me
mi jodü ja rvá ts'a's'ü, ngue
c'ua c'e gobernador dya ro
creo o̱ jña Mizhocjimi c'o mi
mama e Bernabé 'ñe e Saulo.
9 Nuc'ua o̱ Espíritu
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü
e Saulo c'ü xo ni chjũ e Pablo,
me go jñanda e Elimas.
10 Cjanu o xipji:
—Nu'tsc'e i̱n cjapü i̱n jíchi
yo nte, pero me na s'o c'o i̱n
cjague. I̱n onpügue yo nte i̱n
xipjiji c'o dya cjuana. O̱ t'its'ü
e Satanás c'ü dya jo, i̱n cjague
o̱ bëpji c'ü. I̱n nugue na ü
texe c'o na jo. Me na jo o̱ 'ñiji
Mizhocjimi, pero nan'ño gui
jíchigue yo nte i̱n xipjiji c'o dya
cjuana.
11 Dyärä. Ra castigaots'ügue
dya Mizhocjimi ra tsja'c'ü rí
ndëzhögue. Ra mezhe ja nzi
o pa, dya rí jñanda o̱ jya's'ü e

jyarü, eñe e Pablo.

Nuc'ua o bëxõmü o̱ ndö e Elimas, dya cja mi janda. Nguec'ua mi örü cjó ro pënchp'i o̱ dyë ro ngüjnü.

12 'Ma mü o jñanda c'e gobernador ja va ndëzhö e Elimas, me go nguijñi c'ua:

—Nunca rí janda a cjanu. Me na zëzhi o̱ jña Mizhocjimi, eñe.

Nguec'ua o 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

13 Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi dyoji, cjanu o ndes'eji c'ua cja 'na barco o mbedyeji a Pafos o möji c'ua a Perge c'ü tsja cja c'e estado de Panfilia. 'Ma mü o zät'äji nu, nuc'ua e Juan Marcos o jyanbüji co anguezevi, o nzhogü o ma c'ua a Jerusalén.

14 Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o mbedyevi a Perge o mëvi c'ua a Antioquía c'ü bëxtjo cja c'e estado de Pisidia. Nuc'ua c'e pa 'ma mi söya c'o mi menzumü a Israel, o mëvi cja c'e nintsjimi, cjanu o mimivi c'ua.

15 Cjanu o böbü c'ua 'na c'ü o xörü o̱ jña Mizhocjimi. O xörü 'na pasaje cja c'o ley c'o o dyopjü e Moisés, 'ñe 'na pasaje c'ü o dyopjü c'o profeta. Nuc'ua c'o mi manda cja c'e nintsjimi, cjanu o mandaji 'naja c'ü o ma xipji e Pablo 'ñe e Bernabé:

—Mi cjuarmats'ügövi, 'ma i̱n jünguevi 'na jña, xitscöjme, embeji c'o.

16 Cjanu o böbü c'ua e Pablo o tsja o seña co o̱ dyë c'ü dya cjó ro ña. Cjanu o mama:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji a Israel, 'ñetsc'eji dya i̱n menzumüji a Israel pero i̱n sũji Mizhocjimi, dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji.

17 Mizhocjimi o juajnü c'o ín mboxatitaji nutscöji rí menzumüji a Israel, o tsjapüji o̱ nte. 'Ma mi cãrã anguezeji a ma a Egipto, Mizhocjimi o intsjimi anguezeji, nguec'ua va ngãrãji na puncjü. Nuc'ua o pjongüji libre cjanu o möji c'ua, na ngue me na zëzhi angueze.

18 O mezhe c'ua cuarenta cjë mi pjörü Mizhocjimi anguezeji 'ma mi nzhodüji cja c'e majyadü. Zö mi cjaji c'o na s'o, pero Mizhocjimi mi pësp'iji paciencia anguezeji.

19 Mizhocjimi o chjotü c'o siete raza c'o mi cãrã a Canaán. Cjanu o unü a Canaán c'o ín mboxatitagöji o tsjapü o̱ cjaji.

20 O mezhe cuatro ciento cincuenta cjë va 'ñeme Mizhocjimi c'o mi cja juesi cja c'o nte, hasta e Samuel c'ü mi bëpja juesi, c'ü xo mi profeta.

21 O mezhe c'ua, c'o ín mboxatitaji o dyötüji Mizhocjimi ro 'ñeme 'naja anguezeji c'ü ro tsja rey. O 'ñeme c'ua e Saúl c'ü mi t'i cja e Cis, 'ñe mi mboxbëche cja e Benjamín. O mezhe cuarenta cjë c'ü mi rey, mi manda cja c'o ín mboxatitaji.

22 Nuc'ua Mizhocjimi dya cja jyëzi xe ro manda e Saúl; o 'ñeme c'ua e David o tsja

rey. O mama Mizhocjimi: “E David c'ü nu t'i e Isaí, me rí mäpägö c'ü; rí janda ätcägö c'ü. Ra tsja ja c'o nzi rgá negö”, eñe Mizhocjimi.

23 O mama Mizhocjimi c'ü ro 'ñeme 'na c'o o̱ mboxbëche e David ro 'ñe 'ñevguegöji libre nutscöji rí menzumüji a Israel. Ya tsja Mizhocjimi ja c'o nzi va mama, o ndäjä 'naja c'ü o ẽ 'ñevgueji libre cja c'o na s'o c'o rí cjaji. Nuc'ü, ngueje e Jesús.

24 Ante c'ü ro zopjü e Jesús c'o nte, e Juan ya mi pëpi Mizhocjimi. Mi zopjü c'o ín menzumügöji mi xipjiji ro jyëziji c'o na s'o, ro nzhogü o̱ mü'büji cja Mizhocjimi.

25 E Juan, 'ma ya mi ngue ro nguarü c'ü mi pëpi Mizhocjimi, o xipji c'ua c'o nte: “I̱ṉ pëzhgueji nguetscö c'ü o mama Mizhocjimi ra ẽ 'ñempc'eji libre, pero dya nguetscö; ngue c'ü cja va ẽjẽ. Bübü o mbëpji c'o xäpcä o̱ mbäcua c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö, dya pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu c'ü cja va ẽjẽ. Na ngue angueze me na nojo na puncjü; nutscö, dya pje ni muvizügö”, eñe e Juan.

26 O sido o ña e Pablo o mama:

—Rí zo'c'öji nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji a Israel, o̱ mboxbëchezüji e Abraham. Xo rí zo'c'öji nu'tsc'eji dya i̱ṉ menzumüji a Israel pero i̱ṉ sũji Mizhocjimi. Mizhocjimi ne c'ü rí pãrãgueji ja rgá sö rí salvagueji i̱ṉ texeji.

27 'Ma mü o ẽjẽ e Jesús, c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje mi pjëzhi, dya mi pãrãji cjo vi 'ñeje cja Mizhocjimi. Ni xo ri ngue c'o 'ñaja nte a Jerusalén dya xo mi pãrãji. Dya unüji ngüenda cjo ya vi zädä o̱ jña Mizhocjimi c'o vi dyopjü c'o profeta, maco chjüma'ma xabaro mi xörüji o̱ jña Mizhocjimi. C'o profeta o mamaji c'ü mi jyodü ro ndũ e Jesús. Nguec'ua va zädä c'o vi dyopjü c'o profeta.

28 Zö dya chö'tp'üji c'ü vi tsja na s'o c'ü rví ndũ, pero o dyötüji e Pilato c'ü ro manda ro mbö't'üji c'ü.

29 Nguec'ua va zädä texe c'o mi t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi ja rvá tsjapüji e Jesús. Nuc'ua, bübü c'o o ma ts'üpcü o̱ cuerpo cja c'e ngronsi, cjanu o ma ngöt'üji cja 'na cueva.

30 Zö ya vi ndũ e Jesús, pero Mizhocjimi o tsjapü o te'e o bübütjo na yeje.

31 O mezhe c'ua ja nzi c'ü o jñetse e Jesús, o jñanda na puncjü o nte c'ü ya vi te. C'o o jñanda, ngue c'o mi nzhodüji e Jesús ante c'ü ro mbö't'üji. Mi nzhodüji ndeze 'ma o mbürü o zopjü c'o nte a Galilea, hasta o zät'ä a Jerusalén. Nguec'ua zopjüji yo nte, xipjiji o te e Jesús.

32-33 ’Rí xi'tsc'öbe c'ü rgui mäcjeji. Nu c'e jña c'ü o xipji Mizhocjimi c'o ín mboxatitagöji, ya zädä yo cjë yo rí cãrãgöji nutscöji o̱ mboxbëchezüji c'o. O tsjapü o te e Jesús ja c'o nzi ga t'opjü cja Salmo dos. Je

mama a cjava c'e Salmo: “Ixi
ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö. Ne pa
dya, ró jizhi que nu'tsc'e ín
Ch'itsc'ö”, eñe Mizhocjimi.
34 Mizhocjimi xo mama:
“Rá intsjimits'ü ja c'o nzi rvá
xipjigö e David.” C'ü vi mama
a cjanu Mizhocjimi, ngue c'ü
ro tsjapü ro te e Jesús, c'ü dya
ro dya'a o̱ cuerpo.
35 Nguec'ua mama a cjava
c'ü 'na Salmo: “Rí pãrãgö c'ü
dya rí jyëzi ra dya'a ín cuer-
pogö. Na ngue i̱ juancügö”,
eñe.
36 E David o tsja rey cja c'o
o̱ menzumüji c'o mi ngue ín
mboxatitagöji; o tsja ja c'o nzi
va mama Mizhocjimi. Pero
'ma o ndũ, o dyögüji a lado nu
ja ya vi dyögüji c'o ín mboxati-
taji. Cjanu o dya'a o̱ cuerpo.
37 Pero 'ma mü o ndũ e
Jesús, Mizhocjimi o tsjapü o
te, dya go dya'a o̱ cuerpo.
38 Nguec'ua rí xi'tsc'öji
nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji,
ngueje e Jesús c'ü ra per-
donaots'üji in nzhubüji c'o i̱n
tũji.
39 C'o o̱ ley Mizhocjimi c'o
o dyopjü e Moisés, dya ra
'ñempc'eji libre cja c'o na s'o.
Pero 'ma rí 'ñench'e in mü'büji
e Jesucristo, ra 'ñempc'eji libre
texe cja c'o na s'o.
40 Pjötpüji na puncjü
ngüenda. Na ngue 'ma
dya rí 'ñench'e in mü'büji e
Jesucristo, ra zädä 'ma rí
sufregueji ja c'o nzi va dyopjü
c'o profeta. Je dyopjüji a
cjava:
41 Nu'tsc'eji i̱n cjacüji burla.
Pero jñant'maji, rá
cjagö c'o me na nojo,
c'ü dya rí creoji zö cjó
ra xi'ts'iji.
Y rí mangueji: “¿Ja rgá sö ra
zädä yo?”
Pero rí chũji, eñe Mizhocjimi.
42 Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi
dyoji, cjanu o mbedyeji c'ua
cja c 'e nintsjimi. C'o nte me
go mamaji c'ua:
—Tsjacüjme favor rí 'ñejui
ra chjün, rí ẽ yepe rí xitscöjme
yo i̱ xitsijme dya.
43 'Ma mü o nguarü c'e
culto, na puncjü c'o mi men-
zumü a Israel c'o o ndeñe co
e Pablo 'ñe e Bernabé. Xo 'ñe
c'o dya mi menzumü a Israel
pero mi ma't'üji Mizhocjimi,
anguezeji xo na puncjü c'o
o ndeñe co e Pablo 'ñe e
Bernabé. Nuc'ua e Pablo
'ñe e Bernabé o zopjüvi c'ua
anguezeji o xipjiji:
—Nu'tsc'eji rí sido rí
dyätpäji o̱ jña e Jesu-
cristo. Ngueje c'ü o ndäjä
Mizhocjimi o ẽ mböxcüji.
44 Nuc'ua c'ü na ye nu
xabaro, o ẽ c'ua texe c'o mi
cãrã c'e jñiñi o ẽ dyäräji o̱ jña
Mizhocjimi.
45 C'o mi menzumü a Israel,
'ma mü o jñandaji xo vi jmurü
na puncjü o nte c'o dya mi
menzumü a Israel, o sjëyaji
c'ua na puncjü. O zadüji e
Pablo o mamaji c'ü dya ma
cjuana c'ü mi mama.
46 Dya zũ e Pablo 'ñe e Bern-
abé, o mamavi:
—Nu'tsc'eji rí men-
zumügöji a Israel, ngue'tsc'eji
ot'ü ró xi'tsc'öbe o̱ jña
Mizhocjimi. Pero dya i̱ ñeji.
Nguec'ua, zö Mizhocjimi ne
ra 'ñempc'eji libre cja c'o na

s'o, pero dya sö. Na ngue dya
in creoji c'ü xi'ts'iji. Nguec'ua
dya cja rá zo'c'öbe; rá zopjübe
c'o dya ngue ín menzumügöji.
47 Ngue c'ü o xitsibe
Mizhocjimi. O mama a cjava:
Ró juan'c'ü rí zopjü yo nte
yo dya menzumü a Is-
rael yo cãrã texe cja ne
xoñijõmü,
ngue c'ua ra salvaji ra bübü ín
jya's'ügö cja o mü'büji,
eñe Mizhocjimi.
A cjanu va mama e Pablo.
48 C'o dya mi menzumü a
Israel, 'ma mü o dyäräji c'o
jña c'o o mama e Pablo, me
go mäji o mamaji c'ü me na
jo o jña Mizhocjimi. Bübü
c'o o ' ñench'e o mü'bü e
Jesús. Nguec'ua o bübütjoji co
Mizhocjimi. Nuc'o, ngue c'o
ya vi juajnü Mizhocjimi.
49 Nuc'ua o jña e Jesucristo
c'ín Jmugöji, o mamaji texe c'o
jñiñi cja c'e estado.
50 Nuc'ua c'o mi menzumü
a Israel, o dyü't'üji c'o ndixũ
c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi
c'o mi ma't'ü Mizhocjimi. Xo
dyü't'üji c'o bëzo c'o pje mi
pjëzhi. Nguec'ua o nuji na ü
e Pablo 'ñe e Bernabé, cjanu o
pjongüji nu.
51 Nuc'ua e Pablo 'ñe e
Bernabé 'ma mü o mbedyevi
nu, cjanu o jyä'bävi c'ua
o jõmü c'o mi jäs'ä cja o
mbäcuavi, ngue c'ua ro mbãrã
c'o mi menzumü nu, c'ü vi
tsjaji c'o na s'o, dya recibidoji
anguezevi. Cjanu o mëvi cja
c'e jñiñi a Iconio.
52 C'o mi cãrã a Antioquía
c'o vi 'ñench'e o mü'bü e Je-
sucristo, zö mi nuji na ü c'o,
pero o Espíritu Mizhocjimi
me go 'ñünbü o mü'büji o ts-
japüji me go mäji.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

1 'Ma mi bübüvi e Pablo 'ñe
e Bernabé a Iconio, o mëvi cja
c'e nintsjimi nu ja mi pa c'o mi
menzumü a Israel. O zopjüvi
c'o nte ja c'o nzi ma zopjüvi
cja c'o 'ñaja jñiñi. Nuc'ua na
puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü
e Jesucristo. C'o o creo, mi
cãrã c'o mi menzumü a Israel;
xo mi cãrã c'o dya mi men-
zumü a Israel.
2 C'o mi menzumü a Is-
rael c'o dya go ne go creo, o
dyü't'üji c'o dya mi menzumü
a Israel. Nguec'ua va nguijñiji
c'o na s'o, o nuji c'ua na ü e
Pablo 'ñe e Bernabé.
3 E Pablo 'ñe e Bernabé o
mezhe va mimivi a Iconio. Mi
zopjüvi c'o nte, dya mi sũvi.
Mi xipjiji:
—Me s'iyats'üji e Jesucristo
c'ü ín Jmugöji, mi eñevi.
Nguec'ua c'ü ín Jmugöji o
unüvi poder o tsjavi c'o na
nojo c'o nunca mi janda c'o
nte. Nguec'ua va mbãrãji
c'ü na cjuana c'o mi mama e
Pablo 'ñe e Bernabé.
4 C'o mi cãrã a Iconio, dya
mi 'natjo o pjeñe ma nguijñiji.
Mi cãrã c'o mi teñe c'o mi
menzumü a Israel c'o dya mi
ätpä o jña e Jesucristo; mi cãrã
c'o mi teñe c'o apóstole c'o mi
ngue e Pablo 'ñe e Bernabé.
5 Nuc'ua c'o mi menzumü
a Israel c'o dya mi ätä c'o
apóstole, cjanu o ma ñaji c'ua
c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi.
Xo ñaji c'o 'ñaja nte c'o dya

mi menzumü a Israel. O mamaji c'ü ro tsjapüji burla c'o apóstole, cja rrũ pjat'üji o ndojo.

6-7 Pero e Pablo 'ñe e Bernabé o mbãrãvi. Nguec'ua o c'ueñe o mëvi c'ua a Listra 'ñe a Derbe c'o tsja cja c'e estado de Licaonia. Nujnu, o zopjüvi c'o nte o xipjiji ja rvá sö e Jesús ro 'ñeme libre anguezeji cja c'o na s'o. Xo zopjüji c'o nte cja c'o 'ñaja jñiñi c'o bëxtjo mi chäji.

Apedrean a Pablo en Listra

8 A Listra mi bübü 'na bëzo c'ü dya mi sö ro nzhodü, mi junrü a jõmü. Je ma cjanu ndeze 'ma o jmus'ü.

9 Nuc'ü, o dyärä mi ña e Pablo 'ma mi zopjü c'o nte. E Pablo o jñanda na jo c'e bëzo, o mbãrã c'ü mi junt'ü o̱ mü'bü c'e bëzo c'ü ro sö Mizhocjimi ro jocü.

10 Nguec'ua o ña c'ua na jens'e e Pablo o xipji c'e bëzo:

—Böbü dya, rí böbü derecho, eñe.

O böbü na zëzhi, cjanu o nzhodü c'ua.

11 Na puncjü o nte c'o o jñanda e Pablo ja va jocü c'e bëzo. O mapjüji c'ua na jens'e o ñaji c'e jña Licaonia o mamaji:

—Nujyo, ngue yo ín ts'itagöji yo rí ma't'üji. O mbëzhi o nte nza cjazgöji. O ẽjui nu ja rí cãrãgöji o ẽ nugüji, eñeji.

12 Cjanu o jñusp'üji c'ua ts'ita Júpiter e Bernabé. E Pablo, o jñusp'üji ts'ita Mercurio, na ngue mi ngue e Pablo c'ü mi zopjü c'o nte.

13 A tji cja o̱ ngoxtji c'e jñiñi nu ja mi cjogüji, mi järä 'na templo nu ja mi ma't'üji e Júpiter. Nuc'ua c'ü mi mböcjimi cja c'e templo o siji o toro cja o̱ ngoxtji c'e jñiñi. C'o toro ya vi ndepeji o ndäjnä. C'e mböcjimi 'ñe c'o nte mi ne ro mbö't'üji c'o toro, cja rrũ mbäsp'äji e Pablo 'ñe e Bernabé c'ü rví ma't'üji.

14 E Pablo 'ñe e Bernabé 'ma mü o mbãrãvi c'ü mi ne ro tsja c'o nte, o cjuan'divi o cjogüvi a nde nu ja mi cãrã c'o nte. O ts'üdü o̱ bituvi, o mapjüvi c'ua na jens'e o mamavi:

15 —Nu'tsc'eji i̱ṉ bëzoji, ¿jenga i̱ṉ ne rí pötcübe o toro? Maco rí ntetjogöbe nza cjatsc'eji. C'ü rvá ẽcjöbe, rá xi'tsc'öbe ja rgá sö ra 'ñempc'eji libre cja c'o na s'o. Ni jyodü rí jyëziji yo ts'ita. Dya cja rí creoji, na ngue dya sö ra mböxc'üji. Rí 'ñench'e in mü'büji Mizhocjimi c'ü bübü para siempre, c'ü o dyät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, 'ñe texe yo bübü a jens'e 'ñe yo bübü cja ne xoñijõmü. Xo dyät'ä yo ndeje 'ñe texe c'o cã'ã nu.

16 Mi jinguã Mizhocjimi o jyëzi texe c'o nte mi cjaji ja c'o nzi ma netsjëji.

17 Pero Mizhocjimi mi unü c'o mi jyodü c'o nte; xo 'ñetscöji dacöji c'o pje ni jyodüzüji. Va penqueji o dyebe; dacüji o ts'itjõ. Nguec'ua me rí mäcjöji, bübü c'ü rá sigöji. A cjanu, ngue c'ü rga pãrãgöji bübü Mizhocjimi, eñe e Pablo 'ñe e Bernabé.

18 Zö mi mamavi a cjanu,

pero c'o nte siempre mi ne ro
mbö'tp'üji o toro anguezevi.
Pero o sido o xipjivi c'ü dya ro
tsjaji a cjanu.
19 Cjanu o säjä c'ua a Listra
ja nzi o nte c'o mi menzumü a
Israel, vi 'ñeji a Antioquía 'ñe a
Iconio. O dyü't'üji c'ua c'o mi
cãrã a Listra o pjat'üji o ndojo
e Pablo. Cjanu o ngüt'üji c'ua
va pjongüji a tji cja c'e jñiñi.
Mi pëzhiji ya vi ndũ.
20 Nuc'ua cjanu o ẽ c'ua
c'o cja vi 'ñench'e o̱ mü'bü e
Jesucristo, o ẽ böbüji nu ja
mi 'mana e Pablo. Nuc'ua e
Pablo cjanu o nanga c'ua, o
cjogü na yeje cja c'e jñiñi. C'ü
na ye nu pa, o mbedyevi nu e
Bernabé o mëvi a Derbe.
21 A Derbe o zopjüvi c'o nte
o xipjiji o̱ jña Mizhocjimi. Na
puncjü c'o o 'ñench'e o̱ mü'bü
e Jesucristo. Nuc'ua cjanu o
nzhogü o mëvi a Listra 'ñe a
Iconio 'ñe a Antioquía.
22 O zopjüvi c'o mi creo e
Jesucristo, o xipjiji:
—Nu'tsc'eji sido rí 'ñejmeji e
Jesucristo. Dya pje rí tsjijñiji
'ma pje c'o cja'c'üji. Na ngue
'ma cjó c'o unü o̱ mü'bü
Mizhocjimi ra dyätä, nuji na
ü 'ma c'o, y pje c'o cjapüji,
embeji c'o.
Nguec'ua o zëzhiji, dya zũji.
23 Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bern-
abé cjanu o juajnüvi c'ua c'o
ro tsja pastor nzi 'naja jñiñi.
C'o cjuarma c'o mi cãrã nu,
'ñe c'o apóstole o mbempjeji.
Nuc'ua c'o apóstole o dyötüvi
Mizhocjimi ro mbös'ü c'o pas-
tor 'ñe c 'o 'ñaja cjuarma,
na ngue vi creoji. Cjanu o
mbedyevi o mëvi c'ua.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquía de Siria

24 O huench'evi c'ua cja c'e
estado de Pisidia o zät'ävi a
Perge c'ü tsja a Panfilia.
25 'Ma mü o nguarü o
zopjüvi c'o mi cãrã nu, cjanu
o zöbüvi o mëvi a ma a Atalia.
26 Nujnu, o ndes'evi cja 'na
barco c'ü mi ma a Antioquía
c'ü tsja a Siria. Je mi mëvi
nu, na ngue nujnu ngueje
nu ja vi dyötü Mizhocjimi c'o
cjuarma, ro mbös'ü e Pablo
'ñe e Bernabé cja c'e bëpji. Je
mi mëvi nu, na ngue ya vi
cjuatüvi c'e bëpji.
27 'Ma o zät'ävi a Antioquía,
o zojnüvi c'ua c'o cjuarma.
'Ma mü o jmurüji, nuc'ua e
Pablo 'ñe e Bernabé o xipjiji
ja va mbös'ü Mizhocjimi va
zopjüvi c'o nte. Xo xipjiji
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü
c'o dya mi menzumü a Israel,
xo dyätpäji o̱ jña e Jesucristo.
28 O mezhe c'ua na puncjü
o pa, mi cãrãji co c'o mi cãrã
a Antioquía c'o mi ench'e o̱
mü'bü e Jesucristo.

15

La reunión en Jerusalén

1 C'o pa c'o, xo säjä c'ua ja
nzi o bëzo a Antioquía c'o vi
'ñeje a Judea. O zopjüji c'o
cjuarma o xipjiji:
—'Ma dya ra circunci-
daots'üji ja c'o nzi va dyopjü
e Moisés, dya ra sö rí sal-
vagueji, embeji c'o cjuarma
c'o mi cãrã a Antioquía.
2 E Pablo 'ñe e Bernabé o
mamavi c'ü dya ro sö ro cir-
cuncidaoji c'o mi menzumü
a Antioquía. Nguec'ua va

zöji c'ua o jña c'o. Nguec'ua c'o cjuarma a Antioquía o xipjiji e Pablo 'ñe e Bernabé ro mëvi a Jerusalén, 'ñe ja nzi anguezeji, ro ma ñaji c'o apóstole 'ñe c'o pastor, ro dyönüji cjo mi jyodü ro circuncidaoji c'o dya mi menzumü a Israel.

3 Cjanu o möji c'ua. Bübü o cjuarma c'o o ma zogüji. 'Ma o cjogüji a Fenicia 'ñe a Samaria, o zät'äji c'o jñíñi nu ja mi cãrã o cjuarma. O xipjiji c'ü ya vi creo na puncjü o nte c'o dya mi menzumü a Israel. Nguec'ua me co mäjä c'o cjuarma.

4 'Ma mü o zät'äji a Jerusalén, c'o apóstole 'ñe c'o pastor 'ñe c'o 'ñaja cjuarma o recibidoji e Pablo 'ñe e Bernabe 'ñe c'o ma dyoji. Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé cjanu o mamavi ja va mbös'ü Mizhocjimi o zopjüvi c'o dya mi menzumü a Israel.

5 Mi bübü nu ja nzi o fariseo c'o vi creo e Jesucristo. O böbüji c'ua cjanu o mamaji:

—Ni jyodü rá circuncidaogöji c'o dya menzumü a Israel c'o ätpä o̱ jña e Jesucristo. Xo rá xipjiji ni jyodü ra dyätäji o̱ ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés, eñeji.

6 Nguec'ua o tsjaji 'na junta, o jmurü c'o apóstole 'ñe c'o pastor o ñaji ja rvá xipjiji c'o dya mi menzumü a Israel.

7 Nuc'ua 'ma ya vi mezhe vi zöji o jña, o böbü e Pedro o xipjiji:

—Mi cjuarmats'ügöji, i̱n pãrãgueji ya mezhe ja nzi cjë, Mizhocjimi o juancügö nguetscö ot'ü ró zopjügö c'o dya menzumü a Israel ró xipjiji ja rvá 'ñemeji libre cja c'o na s'o. 'Ma o dyäräji c'o ró xipjiji, o creoji.

8 Ja c'o nzi va dyacöji Mizhocjimi o̱ Espíritu, je xo ga cjanu va unü yo dya menzumü a Israel c'o ya 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo. Na ngue Mizhocjimi pãtpã o̱ mü'bü texe yo nte.

9 Angueze dya juajnü cjó ra s'iya. O ndintspi o̱ mü'bü yo dya menzumü a Israel 'ma o 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo, ja c'o nzi va ndintsqui ín mü'bügöji.

10 Maco Mizhocjimi ya recibido yo dya menzumü a Israel, ¿jenga i̱n xipjiji ni jyodü ra dyätäji c'o ley? Dya rí tsjaji a cjanu; 'na ra ünnc'üji Mizhocjimi. C'o ín mboxatitagöji mi söji na jyü c'o ley, dya sö ro cumpleji c'o. Ni xo ri nguetscöji.

11 Rí pãrãgöji na s'ozgöji pero ra salvazügöji Mizhocjimi na ngue me s'iyazüji e Jesús c'ín Jmugöji. Je xo rga cjanu rgá salva yo dya menzumü a Israel, eñe e Pedro.

12 'Ma mü o nguarü o ña e Pedro, dya cjó cja ndünrü. Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o zopjüvi c'o mi cãrã nu, o xipjiji ja va mbös'üvi Mizhocjimi va zopjüvi c'o dya mi menzumü a Israel. O mbös'ü o tsjavi c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte.

13 'Ma mü o nguarü o ñavi, cjanu o ña c'ua e Jacobo o xipji c'o mi cãrã nu:

—Mi cjuarmats'ügöji, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji.
14 Ya xitsiji e Simón Pedro c'ü ya mezhe Mizhocjimi xo juentse yo dya menzumü a Israel, xo tsjapü o̱ nte yo.
15 Nujyo, ngue yo o dyopjü c'o profeta c'ü ro zädä. C'o o dyopjüji je mama a cjava:
16 Yo nte, dya cja matcüji ja c'o nzi va matcüji cja c'e ngumü de xipjadü c'ü o dyät'ä e David.
Nguec'ua 'ma ra zädä c'o pa, rá nzhogö rá cjapü yo nte ra matcüji na yeje.
17-18 Rá cjapü ín ntegö c'o 'ñaja nte, zö ja nde menzumüji.
Ra jyongüji ra mbãcãji, eñe Mizhocjimi.
Nujyo, o jítscöji ndeze mi jinguã yo.
Je ga cjanu va mama c'o profeta.
19 O sido o ña e Jacobo o mama:
—C'ü rí mangö, yo dya menzumü a Israel c'o ya ejme dya Mizhocjimi, dya ni jyodü rá xipjiji ra circuncidaoji ja c'o nzi ga mama c'o ley.
20 C'ü rá cjaji, rá penpeji 'na carta rá xipjiji c'ü dya ra zaji o̱ ts'ingue o animale c'o päsp'äji yo ts'ita. C'o bëzo, dya ra tsãji o ndixũ; c'o ndixũ, dya xo ra tsãji o bëzo. Xo 'ñe c'o dya be chjüntü. Xo rá xipjiji, dya ra zaji o̱ ts'ingue o animale c'o dya mbedye o̱ cji. Dya xo ra ziji o cji.
21 Rá xipjiji a cjanu. Na ngue ya mezhe jizhiji o̱ ley e Moisés texe cja c'o ciudad. 'Ma xabaro xörüji cja nintsjimi c'e ley, eñe e Jacobo.
22 Nuc'ua o nguejme conforme c'o apóstole 'ñe c'o pastor 'ñe c'o 'ñaja cjuarma. O juajnüji c'ua yeje cjuarma c'ü ro möji a Antioquía e Pablo 'ñe e Bernabé. Nuc'o, mi xo'ñivi cja c'o cjuarma. C'ü 'naja mi chjũ e Judas Barsabás; c'ü 'naja mi chjũ e Silas.
23 O dyopjüji 'na carta o jñu's'üji a cjava:

"Nutscöjme rí apóstolegöjme 'ñetscöjme rí pastorgöjme rí pen'c'öjme ne carta. Rí zenguats'üjme cjuarma, nu'tsc'eji dya i̱n menzumüji a Israel i̱n cãrãji a Antioquía 'ñe texe cja ne estado de Siria 'ñe ne estado de Cilicia.
24 C'ü rgá pen'c'öjme ne carta, ró ärägöjme bübü c'o o mbedye va ja rí cãrãgöjme c'o o ẽ nuc'üji. O xi'ts'iji ni jyodü ra circuncidaots'üji 'ñe rí tsjaji c'o mama o̱ ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. Nguec'ua dya i̱n pãrãji ja ngue c'ü rí creoji. Nu c'o o ẽ xi'ts'iji a cjanu, dya ró tägöjme c'o.
25 Ya ró ñagöjme ró juajnüjme yeje cjuarma rá täcjöjme ra ẽji e Bernabé 'ñe e Pablo, ra 'ñe zenguats'üji. Me rí s'iyagöjme anguezevi.
26 Zö cjogüvi na puncjü peligro 'na ra mbö't'üji c'o, pero sido zopjüvi yo nte, xipjiji o̱ jña e Jesucristo c'ín Jmugöji.
27 Ró juajnüjme e Judas 'ñe e Silas ra ẽji e Bernabé 'ñe e Pablo. E Judas 'ñe e Silas ra

xi'ts'iji nu yo ró opjüjme cja ne carta.

28 O̱ Espíritu Mizhocjimi o dyacöjme o pjeñe, o jítscöjme c'o rá xi'tsc'öjme rí tsjaji. Y na jo, nguextjo c'o rá xi'tsc'öjme c'o. 'Ma jiyö, 'na rí sögueji na jyü.

29 Yo rá xi'tsc'öjme, ngue c'ü dya rí saji o̱ ts'ingue o animale c'o päsp'äji yo ts'ita. Dya xo rí siji o cji. Dya xo rí saji o animale c'o dya mbedye o̱ cji. Nu'tsc'eji i̱n̄ bëzoji, dya rí tsãji o ndixũ; 'ñetsc'eji i̱n̄ ndixũji, dya rí tsãji o bëzo. Xo 'ñetsc'eji dya be i̱n̄ chjüntüji. 'Ma dya rí tsjaji yo na s'o, i̱n̄ cjaji na jo'ma. Zenguaji, Mizhocjimi ra mböxc'üji", eñe c'e carta va dyopjüji.

30 Cjanu o ndäji c'ua e Judas 'ñe e Silas o ndëdyivi c'e carta, o möji e Bernabé 'ñe e Pablo a Antioquía. 'Ma mü o zät'äji, cjanu o xipjiji c'ua c'o cjuarma a Antioquía ro jmurüji. 'Ma o jmurüji, o unüji c'ua c'e carta.

31 'Ma mü o xörüji c'e carta, me go mäji na ngue ma jo c'o jña c'o mi t'opjü nu.

32 E Judas 'ñe e Silas mi profetavi. O xipjivi na puncjü o jña c'o cjuarma, o jíchiji ja ga cja o̱ jña Mizhocjimi. Nguec'ua c'o cjuarma xenda go zëzhiji cja o̱ jña Mizhocjimi.

33 E Judas 'ñe e Silas o mezhevi ja nzi pa a Antioquía. Nuc'ua 'ma mü o nzhogüvi nu ja vi 'ñeji e Bernabé 'ñe e Pablo, c'o cjuarma a Antioquía o xipjiji anguezevi:

—Mizhocjimi ra mböxc'üvi. Xipjivi ra mbörü Cjimi c'o o ndäc'äji, eñeji.

34-35 E Pablo 'ñe e Bernabé xe go mimivi a Antioquía. Anguezevi 'ñe c'o 'ñaja xöpüte mi jizhiji mi mamaji o̱ jña Mizhocjimi.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

36 O mezhe c'ua ja nzi o pa, o mama c'ua e Pablo o xipji e Bernabé:

—Na jo rá më cja c'o jñiñi nu ja ya ró zopjüvi o̱ jña Mizhocjimi c'o nte. Rá ma zenguavi c'o cjuarma, rá nuvi pje cjaji, eñe e Pablo.

37 E Bernabé mi ne ro zidyivi e Juan Marcos.

38 Pero o mama e Pablo c'ü xenda na jo 'ma dya ro zidyivi c'ü. Na ngue e Marcos vi jyanbüji co anguezevi a Panfilia; dya sido cja c'e bëpji co anguezevi.

39 Nguec'ua o zövi c'ua o jña e Bernabé e Pablo. Nguec'ua va xõgüvi c'ua. Nuc'ua e Bernabé cjanu o mëvi e Marcos. O mbes'evi cja 'na barco o mëvi a Chipre.

40 Nuc'ua e Pablo o juajnü e Silas ro mëvi ro mbëpivi Mizhocjimi. C'o cjuarma a Antioquía o dyötpüji Mizhocjimi ro mbös'ü e Pablo 'ñe e Silas. Cjanu o mëvi c'ua.

41 O zät'ävi texe cja c'e estado de Siria 'ñe cja c'e estado de Cilicia. E Pablo mi zopjü c'o cjuarma; nguec'ua va zëzhiji cja o̱ jña Mizhocjimi.

16

*Timoteo acompañ*a *a Pablo y a Silas*

1 Nuc'ua cjanu o mëvi c'ua a
Derbe 'ñeje a Listra. Mi bübü
nu 'na t'i c'ü mi chjũ e Timo-
teo. Nuc'ü, mi ench'e o̱ mü'bü
e Jesucristo. C'ü nu nana mi
menzumü a Israel, y xo mi
ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo.
C'ü nu tata mi menzumü a
Grecia.
2 C'o cjuarma a Listra 'ñe a
Iconio mi mamaji c'ü mi cja
na jo e Timoteo.
3 E Pablo o ne o zidyivi
e Timoteo ngue c'ua ro
mbös'üvi cja c'e bëpji. Pero
ot'ü o circuncidao. Na ngue
c'o mi menzumü a Israel c'o
mi cãrã cja c'o jñiñi nu ja ro
möji e Pablo e Silas e Timoteo,
mi pãrãji c'ü mi griego c'ü
o̱ tata e Timoteo, dya mi
menzumü a Israel. 'Ma o
nguarü o circuncidao, cjanu
o möji c'ua.
4 Texe cja c'o jñiñi ja c'o mi
pöji, mi zopjüji c'o cjuarma mi
xipjiji c'o vi mama c'o apóstole
'ñe c'o pastor c'o mi cãrã a
Jerusalén.
5 Nguec'ua c'o cjuarma
xenda go mbãrãji go creoji
e Jesucristo. Pama mi bübü
c'o mi ench'e o̱ mü'bü e
Jesucristo.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

6 Nuc'ua mi ne ro möji a
Asia ro xipjiji o̱ jña e Jesu-
cristo c'o nte. Pero o̱ Espíritu
Mizhocjimi o tsjapü o mbãrãji
c'ü dya ro möji nu. Nguec'ua
va cjogütjoji cja c'e estado de
Frigia 'ñe cja c'e estado de
Galacia.
7 'Ma ya mi ngue ro zät'äji
cja c'e estado de Misia, mi
cja ro möji a Bitinia. Pero o̱
Espíritu e Jesucristo dya jyëzi
ro möji.
8 Nguec'ua va cjogütjoji c'ua
cja c'e estado de Misia, dya
mamaji o̱ jña Mizhocjimi nu.
Nuc'ua o zät'äji a Troas c'ü
tsja a Misia.
9 'Na nu xõmü 'ma mi cãrãji
a Troas, Mizhocjimi o jíchi e
Pablo c'ü o jñanda, nza cja 'ma
ro nguinch'i 'na t'ĩjĩ. O jñanda
'na bëzo c'ü mi menzumü cja
c'e estado de Macedonia. Mi
böbü ma xipji e Pablo: "Möji a
Macedonia rí ma pjöxcüjme",
eñe c'e bëzo.
10 Nutscö e Lucas, je ngue
a Troas ró chjëgöjme e Pablo
'ñe c'o mi dyoji. Na ngue
c'ü o jñanda e Pablo c'ü o
jíchi Mizhocjimi, ró pãrãjme
Mizhocjimi mi jítscöjme c'ü ro
ma zopjüjme c'o mi cãrã a
Macedonia ro ma xipjijme o̱
jña e Jesucristo. Ixtó xampja-
jme ro möcjöjme nu.

Pablo y Silas en Filipos

11 Ró tes'ejme c'ua cja c'e
barco c'ü ró töt'üjme a Troas
ró möjme derecho ró sät'äjme
a Samotracia. C'ü na ye nu
pa, ró sät'äjme a Neápolis ró
dagüjme cja c'e barco.
12 Nuc'ua ró pedyejme nu
ró sät'äjme a Filipos nu ja cãrã
na puncjü o nte c'o vi 'ñeje a
Roma o 'ñe mandaji nu. A Fil-
ipos ngue 'na jñiñi c'ü me na
nojo cja c'o 'ñaja jñiñi c'o tsja

a Macedonia. Ró mimijme ja
nzi pa nu.
13 'Ma mü o zädä c'e pa 'ma
söya c'o menzumü a Israel,
ró pedyejme cja o̱ ngoxtji c'e
jñiñi ró möcjöjme a squina
cja 'na ndare nu ja mi pa
ötüji Mizhocjimi. Ró mimi-
jme ró jíchijme c'o ndixũ c'o
mi jmurü nu.
14 'Na c'o ndixũ c'o mi ärä
c'o mi mamajme, mi ngue
'na ndixũ c'ü mi chjũ e Lidia.
Mi menzumü a Tiatira mi
pö o bitu c'o ma cjipobü.
Nuc'ü, mi ma't'ü Mizhocjimi.
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü
o creo c'o jña c'o o mama e
Pablo.
15 Cjanu o ji c'ua, 'ñe c'o mi
cãrã o̱ ngumü. Nuc'ua cjanu o
xitscöjme:
—Nu 'ma i̱ṉ mangueji
c'ü na cjuana rí ench'e ín
mü'bügö c'ü ín Jmugöji, rí
mbitats'üji rá mö ín nzungö
rí ma oxqueji nu, enzgöjme
c'ü.
O zümpcüjme ró oxüjme nu.
16 'Na nu pa, mi pöcjöjme nu
ja mi pa ötüjme Mizhocjimi.
Ró chjëgöjme 'na xunt'i c'ü mi
esclavo. Mi o'o o̱ mü'bü 'na
o̱ espíritu e Satanás c'ü dya
jo, mi unü poder mi divinao.
C'o o̱ lamu c'e xunt'i mi tõji
na puncjü o merio co c'ü mi
divinao c'e xunt'i.
17 Nuc'ü, mi tjünt'ü ín
xütjügöjme nu ja mi pöcjöjme
e Pablo, mi mapjü na jens'e
mi mama:
—Nu yo bëzo, ngue o̱ mbëpji
Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e.
Xi'ts'iji ja rgá sö rí salvagueji,
eñe c'e xunt'i.
18 O mezhe c'ua na puncjü
o pa, mi cja a cjanu c'e xunt'i
mi tjünt'ü ín xütjügöjme mi
mama a cjanu. O xicha c'ua
e Pablo o pjünü o jñanda c'e
xunt'i. Cjanu o xipji c'ua c'ü o̱
espíritu c'ü dya jo:
—Me na zëzhi e Jesucristo;
rí xi'tsc'ö rí pedye cja ne
xunt'i.
Cjanu o mbedye c'ua.
19 C'o o̱ lamu c'e xunt'i o
mbãrãji c'ua c'ü dya cja ro
ndõji na puncjü o merio.
Nguec'ua cjanu o zürüji c'ua
e Pablo 'ñe e Silas o zidyiji
a fuerza a jmi c'o pje mi
pjëzhi, ngue c'ua ro jñünpüji
ngüenda.
20 'Ma mü o zät'äji cja c'o pje
mi pjëzhi, cjanu o xipjiji c'ua:
—Nu yo bëzo, je men-
zumüvi a Israel. Va ẽ xipjiji
nan'ño jña yo nte ga dyonpüji.
Nguec'ua dya pãrãji ja ngue
c'ü ra creoji.
21 Mamavi o jña c'o mama
ín leygöji c'ü dya sö rá cjaji
ni xo rá creoji. Na ngue rí
menzumügöji a Roma, eñeji.
22 Nguec'ua c'o nte o üdüji,
mi ne ro mbäräji e Pablo 'ñe e
Silas. C'o pje mi pjëzhi cjanu
o ts'ünbüvi c'ua o̱ bitu e Pablo
'ñe e Silas. Cjanu o mandavi o
mbäräji co dyenza.
23 Nuc'ua 'ma mü o nguarü
o mbäräji na puncjü, cjanu o
pant'aji c'ua a pjörü. Cjanu
o xipjiji c'ua c'e mböpjörü ro
mbörüji na jo e Pablo 'ñe e
Silas para dya ro mbedyevi.
24 Nguec'ua c'e mböpjörü o
tsja ja c'o nzi va xipjiji, o
siji e Pablo 'ñe e Silas o ẽ
tsjocüji mas a mbo cja c'e

pjörü. Cjanu o ngö'tp'üji c'ua
o̱ nguavi cja yeje dyaxü c'o
vi dyö't'üji, para dya ro sö ro
mbedyevi.
25 Nuc'ua c'ü ndexõmü e
Pablo 'ñe e Silas mi ötüvi
Mizhocjimi y mi tõvi o himno
ma ma't'üvi Mizhocjimi. C'o
'ñaja c'o ma o'o a pjörü mi
äräji.
26 'Nango mbi c'ua na zëzhi
ne xoñijõmü go 'ñõmü c'o
cimiento cja c'e pjörü go xogü
c'o ngoxtji. C'o cadena c'o mi
'nünt't'ü c'o ma o'o a pjörü,
o ndögü nu ja mi sa'a cja
ndüngumü.
27 C'e mböpjörü 'ma mü o
zö, o jñanda ya vi xogü c'o
ngoxtji cja c'e pjörü. O ngübü
c'ua o̱ tjëdyi ro pö't'ütsjë. Na
ngue mi pëzhi ya vi c'ueñe
texe c'o ma o'o cja c'e pjörü.
28 Nuc'ua e Pablo o mapjü
c'ua na jens'e o xipji:
—Dya rí pö't'ütsjë; rí
cãxtjogöjme rí texejme, eñe.
29 Nuc'ua c'e mböpjörü o
manda o tũji o sivi. Cjanu o
cjuan'di o ma a mbo cja c'e
pjörü, me mi mbi. Cjanu o
ndüñijõmü cja o̱ jmi e Pablo
'ñe e Silas.
30 Cjanu o zidyivi a tji o
xipjivi:
—Nu'tsc'evi nin t'ecjañõmüvi,
¿pje ni jyodü rá cjagö ngue
c'ua rá salvagö?
31 Cjanu o ndünrüvi o
xipjivi:
—Rí 'ñench'e in mü'bü e Je-
sucristo rí tsjapü in Jmugue.
Ra 'ñempc'e libre texe cja c'o
na s'o; xo 'ñe yo cãrã in
nzumü, embeji c'e mböpjörü.
32 Nuc'ua cjanu o xipjivi o̱
jña Mizhocjimi c'e bëzo 'ñe
texe c'o mi cãrã o̱ ngumü.
33 Nuc'ua mismo c'e xõmü,
c'e mböpjörü ixco zidyi c'ua e
Pablo 'ñe e Silas nu ja mi po o
ndeje o mbe'chp'evi nu ja vi
s'odü. Nuc'ua cjanu o jichiji
co ndeje c'e mböpjörü 'ñe c'o
mi cãrã o̱ ngumü.
34 Nuc'ua c'e mböpjörü
cjanu o zidyi e Pablo 'ñe e
Silas cja o̱ ngumü, o ma unüvi
o xëdyi o zivi. Me go mäjä c'ua
c'e mböpjörü 'ñe c'o mi cãrã o̱
ngumü, na ngue vi 'ñench'e o̱
mü'büji Mizhocjimi.
35 Nuc'ua c'ü na jyas'ü, c'o
pje mi pjëzhi cjanu o zopjüvi
c'ua c'o policía o xipjiji:
—Mëvi ma xopcüvi c'o bëzo
c'o ró pant'aji a pjörü.
36 'Ma mü o zät'ävi nu, o
xipjivi c'e mböpjörü. Nuc'ua
c'e mböpjörü cjanu o ma xipji
e Pablo:
—C'o pje pjëzhi o ndävi c'o
o ẽ mama c'ü sö rí pedyevi
libre. Nguec'ua pedyevi,
Mizhocjimi rí möji, eñe c'e
mböpjörü.
37 Pero e Pablo dya ngue-
jme conforme o xipji c'o
policía:
—C'o pje pjëzhi o mandavi
o mbäräzübe na puncjü,
me go bëchquibe ín tsebe
cja yo nte, zö dya jñüncübe
ngüenda. Y o pandgabe a
pjörü. O tsjacübe a cjanu,
maco rí menzumügöbe a
Roma. Nudya, nevi c'ü rá
pedyebe, c'ü dya ra mbãrã yo
nte. Iyö. Ma xipjivi ra ẽjui ra
'ñe pjongüzübe libre.

38 Cjanu o ma c'ua c'o policía cja c'o pje mi pjëzhi, o ma xipjivi ja va mama e Pablo. 'Ma mü o dyärä c'o pje mi pjëzhi c'ü mi menzumü a Roma e Pablo 'ñe e Silas, me go zũvi c'ua.

39 Cjanu o mëvi c'ua cja c'e pjörü o ma xipjivi e Pablo 'ñe e Silas:

—Perdonaozübe c'ü ró cja'c'übe.

Cjanu o pjongüvi c'ua libre cja c'e pjörü. Cjanu o xipjivi:

—Rí ö'tc'üjme 'na favor rí pedyevi cja ne jñiñi, eñe c'o pje mi pjëzhi.

40 Nuc'ua e Pablo 'ñe e Silas 'ma mü o mbedyevi libre cja c'e pjörü, cjanu o ma zenguavi e Lidia. Nuc'ua cjanu o zopjüvi c'o cjuarma c'o mi cãrã nu; nguec'ua o mäji y o zëzhiji. O mbedye o möji c'ua co e Timoteo.

17

El alboroto en Tesalónica

1 O zät'äji c'ua a Anfípolis 'ñe a Apolonia pero o cjogütjoji, o zät'äji cja c'e jñiñi a Tesalónica. Nujnu, bübü nu 'naja nintsjimi nu ja ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel.

2 Texe nu ja mi sät'ä e Pablo mi pa cja nintsjimi. Nguec'ua o mezhe jñi nzo, chjünma mi pa cja c'e nintsjimi a Tesalónica mi pa jíchi o̱ jña Mizhocjimi c'o nte.

3 O jíchiji c'o mama o̱ jña Mizhocjimi, ngue c'ua ro mbãrãji mi jyodü ro sufre rvá ndũ e Cristo, cja rrũ tetjo c'ua na yeje. O xipjiji:

—Iñ te'beji c'ü o mama Mizhocjimi ra ẽ 'ñevgueji libre. Pero rí xi'tsc'öji, nuc'ü, ya ẽjẽ. Ngueje e Jesús.

4 C'o menzumü a Israel, bübü c'o o creo o ndeñeji e Pablo 'ñe e Silas. C'o dya menzumü a Israel c'o xo mi sũ Mizhocjimi, na puncjü c'o xo creo e Jesucristo. Nuc'o, mi bübü ja nzi ndixũ c'o pje mi pjëzhi.

5 Nuc'ua c'o menzumü a Israel c'o dya mi creo, me go sjëyaji c'ua na ngue c'o nte o ndeñeji e Pablo 'ñe e Silas. Nguec'ua cjanu o möji cja chõjmü nu ja mi cãrã c'o bëzo c'o ma s'o c'o dya mi pëpji c'o ja nde mi nzhodü. O xipjiji ro möji anguezeji. 'Ma mi pöji, o mbürü o mapjüji c'ua na jens'e. Nguec'ua va mundo c'ua na puncjü o nte. Nuc'ua cjanu o möji cja o̱ ngumü e Jasón, Cjanu o xo'tp'üji o̱ ngumü cjanu o cjogüji, ngue c'ua ro pjongüji e Pablo 'ñe e Silas ro zidyiji nu ja ro jñünpüji ngüenda a jmi c'o nte.

6 Pero dya chöt'üji. Nguec'ua o pënch'iji c'ua e Jasón 'ñe ja nzi c'o 'ñaja cjuarma, o zidyiji a fuerza cja c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi. O mapjüji na jens'e mi mamaji:

—E Pablo 'ñe e Silas nzhodüvi onpüvi yo nte. Nguec'ua texe cja ne xoñijõmü bübü c'o ya s'onbüji o̱ mü'bü na ngue c'o jña c'o mamavi. Nudya, va ẽjui va ẽ oncügöji.

7 Nu ne Jasón o recibido cja o̱ ngumü c'o, ngue c'ua sido oxüvi. C'o creo ja c'o nzi ga

mama anguezevi, dya cjaji ja
c'o nzi ga manda e César c'ü
mero manda; mamaji e Jesús
ngueje c'ü mero manda, eñeji.
8 C'o nte 'ñe c'o pje mi pjëzhi
'ma mü o dyäräji a cjanu, me
go zũji, dya mi pãrã pje ro
tsjaji.
9 Nuc'ua c'o pje mi pjëzhi
cjanu o cobraji o merio e
Jasón 'ñe c'o 'ñaja cjuarma,
o xipjiji c'ü ro nzhopcüji c'o
merio 'ma ro mbedye e Pablo
'ñe e Silas cja c'e jñiñi. Cjanu o
'ñemeji c'ua libre.

Pablo y Silas en Berea

10 Nuc'ua c'o cjuarma cjanu
o xipjiji e Pablo 'ñe e Silas
c'ü ro mbedyevi c'e xõmü,
ro mëvi a ma a Berea. 'Ma
mü o zät'ävi nu, o mëvi cja
c'e nintsjimi nu ja ma't'ü
Mizhocjimi c'o menzumü a
Israel.
11 C'o mi cãrã a Berea xenda
mi äräji que na ngue c'o mi
cãrã a Tesalónica. O dyäräji
co texe o̱ mü'büji c'o jña
c'o mi mama e Pablo 'ñe e
Silas. Pama mi nuji cja o̱ jña
Mizhocjimi cjo na cjuana c'o
mi mamavi.
12 Nguec'ua c'o menzumü a
Israel, na puncjü c'o o 'ñench'e
o̱ mü'bü e Jesucristo. Xo 'ñe
na puncjü o ndixũ c'o pje mi
pjëzhi c'o mi griego c'o dya mi
menzumü a Israel, xo creoji e
Jesucristo. Xo 'ñe o bëzo c'o mi
griego.
13 Nuc'ua c'o mi cãrã a
Tesalónica c'o mi menzumü a
Israel, o mbãräji c'ua e Pablo
'ñe e Silas vi mëvi a Berea;
e Pablo mi zopjü c'o nte mi
xipjiji o̱ jña Mizhocjimi. Ixco
möji c'ua o ma dyü't'üji c'o
nte, ngue c'ua me go mundoji
va mapjüji.
14 Nuc'ua c'o cjuarma ixco
ndäji c'ua c'o ro ma caminao
e Pablo ro zät'äji a squina cja
c'e mar. E Silas 'ñe e Timoteo
o nguejmevi a Berea.
15 C'o cjuarma o ma cami-
naoji e Pablo hasta o zät'äji
a Atenas. Nuc'ua e Pablo o
mama c'ua o xipjiji:

—'Ma rí nzhogueji a Berea,
xipjiji e Silas 'ñe e Timoteo ra
tsjavi posible ra ẽjui, dya ra
mezhevi.

Pablo en Atenas

16 E Pablo mi te'be e Silas
'ñe e Timoteo ro säjui a Ate-
nas. Me go sufre o̱ mü'bü,
na ngue o jñanda mi tägä na
puncjü o ts'ita cja c'e jñiñi.
17 Nguec'ua mi pa cja c'e
nintsjimi mi ñaji c'o mi men-
zumü a Israel mi xipjiji ja ga
cja c'ü na cjuana. Xo mi ñaji
c'o dya mi menzumü a Israel
c'o xo mi ma't'ü Mizhocjimi.
Y pama mi pa cja c 'e chõjmü
mi ñaji c'o mi pa nu.
18 Nujnu, mi pa nu c'o mi
xiji epicureo c'o mi xötpü o̱
jña e Epicuro, 'ñe c'o mi xiji
estoico c'o mi xötpü o̱ jña e
Zenón. Anguezeji o zöji o jña
e Pablo. Bübü c'o o mama:

—Mbãrã, ¿pje ra xitscöji ne
bëzo nu ja nde pezhe o jña?,
eñeji.

Bübü c'o o mama:

—Nza cja c'ü xitscöji rá cre-
oji nan'ño ts'ita c'o ma't'üji
nan'ño jñiñi, eñeji.

O mamaji a cjanu na ngue
e Pablo mi xipji anguezeji ja

ga cja e Jesús 'ñe c'e Resurrección. Anguezeji dya tendioji, mi cjapüji e Jesús 'ñe c'e Resurrección mi ngue o̱ tjũ yeje ts'ita.
19 O zidyiji c'ua e Pablo nu ja mi chjũ a Areópago nu ja mi jünji ngüenda. Cjanu o xipjiji:

—Rí ne rí xitscöjme ne jña nu i̱n jizhgue ngue c'ua rá pãrãjme.
20 I̱n mangue yo nunca rí ärãjme. Rí ne rá pãrãjme ja ga cja yo, embeji e Pablo.

21 C'o mi menzumü a Atenas 'ñe c'o dya mi menzumü a Atenas c'o mi cãrã nu, sido mi mamaji c'o jña c'o nuevo y me mi ne ra dyärãji c'o jña c'o nuevo.
22 Nuc'ua e Pablo cjanu o böbü c'ua nu ja mi jünji ngüenda nu ja mi chjũ a Areópago, cjanu o mama:

—Nu'tsc'eji i̱n bëzoji i̱n cãrãji va a Atenas, rí unnc'ö ngüenda c'ü me i̱n ma't'üji o ts'ita.
23 'Ma mi nzhodügö mi janda yo ts'ita yo i̱n ma't'üji, ró janda 'na altar c'ü juns'ü a cjava: “Ne altar ngue para c'e ts'ita c'ü dya rí pãrãgöji”, je juns'ü a cjanu. Nudya rá xi'tsc'öji ja ga cja c'ü dya i̱n pãrãji pero i̱n mamaji i̱n ma't'üji, c'ü ngueje Mizhocjimi.

24 ’Mizhocjimi o dyät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, 'ñe texe yo bübü 'ñe yo cja'a. Nuc'ü, manda texe a jens'e 'ñe texe cja ne xoñijõmü. Nguec'ua dya bübü a mbo o templo 'ñe o ts'ingumü nu ja ra mimi. Na ngue nuyo, ät'ätjoji co dyë yo.
25 Nu'tsc'eji i̱n cjijñiji c'ü pje c'o ni jyodü yo ts'ita rí unügueji. Pero Mizhocjimi dya pje ni jyodü. Maco ngue angueze o ngambgagöji va cja ne xoñijõmü, y dacüji c'ü rgá bübüji 'ñe c'ü rgá tsjons'ü ín jñüji. Xo dacüji texe c'o ni jyongüji.

26 ’Mizhocjimi o ngama texe yo raza 'ñe yo nación. Na ngue je mboxbëchiji cja c'e bëzo c'ü ot'ü o dyät'ä Mizhocjimi. O mama Mizhocjimi jinguã ro mimi nzi 'na raza yo cãrã dya, 'ñe ja ngue c'ua ro ngãrãji. Xo 'ñe c'o cja ra ngãrã.
27 O ngama a cjanu Mizhocjimi yo raza, ngue c'ua texeji ra jyodüji angueze, ra mbãrãji ja ga cja, ra 'ñench'e o mü'büji. Na ngue dya jẽ bübü Mizhocjimi co nuzgöji rí nteji.

28 Na ngue dacüji c'ü rgá bübüji 'ñe c'ü rgá 'ñõ'müji ín dyëji 'ñe ín cuaji. Nguec'ua sö rá mamaji bübü co nutscöji c'ü. Xo mama a cjanu 'naja c'o in menzumügueji c'o mi xiji poeta c'o mi pjëchi ra ña c'o pje nde ma jña. O mama: “O̱ t'izgöji Mizhocjimi”, eñe.
29 Nu 'ma o̱ t'izgöji Mizhocjimi, ni jyodü rá unnc'öji ngüenda c'ü dya Mizhocjimi yo ts'ita yo ät'ä yo nte. Na ngue ät'äji ja c'o nzi ga neji, de oro o de plata o de ndojo.

30 'Ma ot'ü, Mizhocjimi mi pësp'i na puncjü paciencia c'o

mi ma't'ü yo ts'ita. Na ngue
dya mi pãrãji. Pero nudya,
mama Mizhocjimi c'ü ni jy-
odü ra nzhogü o̱ mü'bü texe
yo cãrã cja ne xoñijõmü.
31 Mizhocjimi ya juajnü 'na
pa 'ma ra jñüncüji ngüenda. O
'ñeme 'na bëzo c'ü ra jñüncüji
na jo ngüenda. 'Ma o ndũ c'e
bëzo, Mizhocjimi o tsjapü o te.
Ngue c'ü rga pãrãgöji rí texeji,
c'e bëzo ngueje c'ü ra jñüncüji
ngüenda, eñe e Pablo.
32 'Ma mü o dyäräji c'ü mi
mama e Pablo c'ü vi te e Jesús
'ma ya vi ndũ, bübü c'o o ts-
japü burla va ndenbe e Pablo.
Bübü c'o o mama:
—Xe rí xitscöjme 'na nu pa,
eñeji.
33 Nguec'ua e Pablo o
mbedye nu ja mi cãrãji.
34 Bübü c'o o ndeñe e Pablo
o 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesu-
cristo. 'Na anguezeji mi chjũ
e Dionisio. Mi ngue 'na c'o
bëzo c'o mi jün ngüenda. Xo
creo 'na ndixũ c'ü mi chjũ e
Dámaris.

18

Pablo en Corinto

1 Nuc'ua e Pablo o mbedye
a Atenas o ma a Corinto.
2 Nujnu, o chjëvi nu 'na bëzo
c'ü xo mi Israelita, pero vi
jmus'ü cja c'e estado de Ponto
c'ü tsja a Asia. Nuc'ü, mi
chjũ e Aquila. Cja vi 'ñejui
c'ü nu su a Italia nu ja mi
bübüvi. Na ngue e Claudio
c'ü mi mero mi manda o xipji
texe c'o mi menzumü a Israel
ro mbedyeji a Roma c'ü tsja
cja c'e país a Italia. C'ü nu su
e Aquila mi chjũ e Priscila. E
Pablo o ma zengua e Aquila
'ñe e Priscila cja o̱ ngumüvi.
3 C'e bëpji c'ü mi cja e Aquila
'ñe e Priscila, mi mismotjo c'e
bëpji c'ü mi cja e Pablo. Mi
tä'bäji o̱ xipjadü o animale mi
pöji. Y nu c'o mi tõmü, mi
ät'äji o̱ ngumüji. Nguec'ua e
Pablo o mimiji co anguezevi,
mi tä'bäji o xipjadü.
4 E Pablo mi pa 'ma xabaro
cja c'e nintsjimi mi ñaji c'o
menzumü a Israel 'ñe c'o dya
menzumü a Israel, mi xipjiji
ro dyätpäji o̱ jña e Jesucristo.
5 Nuc'ua cjanu o säjä c'ua
e Silas 'ñe e Timoteo, vi 'ñejui
cja c'e estado de Macedonia.
Nuc'ua e Pablo pama mi
zopjü c'o mi menzumü a
Israel mi xipjiji:
—Rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana,
e Jesús ngue c'ü o mama
Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre,
embeji.
6 Anguezeji dya go ne go
creoji, y o zadüji e Pablo.
Nguec'ua e Pablo o juancja
o̱ bitu ngue c'ua ro unüji
ngüenda c'ü ro mbedye cja c'e
nintsjimi, dya cja ro ma zopjü
anguezeji. Cjanu o mama
c'ua:
—C'ü rí ma sufregueji, dya
ngue ín s'ocügö; ngueje in
s'ocügueji. Na ngue 'ma ró
xi'tsc'öji ri 'ñench'e in mü'büji
e Jesucristo, dya i̱ dyätcäji.
Nudya, rá zopjügö yo dya
menzumü a Israel, eñe e
Pablo.
7 Cjanu o mbedye c'ua cja
c'e nintsjimi. O cjogü c'ua
cja 'na ngumü c'ü bëxtjo mi
järä cja c'e nintsjimi. C'e
ngumü mi ngue o̱ ngumü

e Justo. Nuc'ü, dya mi menzumü a Israel pero mi ma't'ü Mizhocjimi. Nu cja c'e ngumü ngue nu sido mi ña e Pablo o̱ jña Mizhocjimi.

8 C'ü mi manda cja c'e nintsjimi, mi chjũ e Crispo. Nuc'ü, o 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji; xo 'ñe texe c'o mi cãrã o̱ ngumü. C'o mi menzumü a Corinto, na puncjü c'o o dyätä e Pablo cjanu o creoji e Jesucristo. Cjanu o jiji.

9 'Na nu xõmü Mizhocjimi o unü e Pablo o jñanda nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ĩjĩ, o xipji:

—Dya rí sũ. Sido rí zopjügue yo nte, dya rí jueme.

10 Na ngue rí bübügö co nu'tsc'e. Dya rá jëzi cjó pje ra tsja'c'ü. Na ngue cja ne jñíñi cãrã na puncjü o nte c'o ra dyätcä ín jña; nutscö rá cjapü ín ntegö, eñe Mizhocjimi.

11 O mezhe 'na cjë nde va mimi e Pablo a Corinto mi jíchi o̱ jña Mizhocjimi c'o nte.

12 E Galión mi gobernador cja c'e estado de Acaya. 'Na nu pa, c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi ätpä o̱ jña e Jesucristo, o jmurüji o ñaji. Cjanu o ma zürüji e Pablo o zidyiji a jmi e Galión nu ja mi jün ngüenda.

13 Cjanu o xipjiji c'ua e Galión:

—Ne bëzo nu, onpü yo nte xipjiji nan'ño rgá ma't'üji Mizhocjimi. Maco dya mama a cjanu c'o ley, eñeji va xipjiji e Galión.

14 Nuc'ua e Pablo ya mi ngue ro ndünrü. Pero e Galión o ña c'ua o xipji c'o mi menzumü a Israel:

—Nu'tsc'eji i̱ṉ menzumüji a Israel, sido va ẽ molestaozügöji, ya xichazügö co nu'tsc'eji. 'Ma ro pö't'ünte ne bëzo, o pje c'o ro tsjapü 'na nte, ro ä'tc'öji 'ma.

15 Pero dya pje tsja nu. C'ü ni ñugueji na ü nu, ngue c'ü dya jizhi ja c'o nzi ga mama c'o in leygueji. Nan'ño jña c'o mama y nan'ño tjũ c'ü nädä. Nguec'ua ngue'tsc'eji sö rí reglatsjëji; nutscö dya pë'sc'ü rá nugö yo, embeji c'o.

16 Cjanu o manda o pjongüji c'o mi menzumü a Israel nu ja mi jün ngüenda.

17 Nuc'ua c'o dya mi menzumü a Israel, o pënch'iji c'ua e Sóstenes c'ü mi manda cja c'e nintsjimi a Corinto, o mbäräji a jmi e Galión nu ja mi jün ngüenda. Pero e Galión dya tsjapü ngüenda.

Pablo vuelve a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

18 E Pablo xe go mezhe c'ua na puncjü o pa, o mimi a Corinto. Nuc'ua cjanu o 'ñezhe c'ua c'o cjuarma. Cjanu o möji c'ua e Aquila 'ñe e Priscila a ma a Siria, mi pöji cja 'na barco. 'Ma mü o zät'äji a Cencrea, o 'ñaxpaji o̱ ñi na ngue ya vi cumple c'e promesa c'ü vi mama va xipji Mizhocjimi.

19-21 O mbedyeji nu, o zät'äji a Efeso. E Pablo cjanu o cjogü cja c'e nintsjimi o ñaji c'o mi menzumü a Israel o xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Anguezeji mi süjmüji e Pablo xe ro mezhe rvá mimiji. Pero

e Pablo o ndünrü o mama c'ü dya mi sö. Cjanu o 'ñezhe anguezeji o xipjiji:

—Ni jyodü rá magö a Jerusalén rá ma sũpcö c'e mbaxcua c'ü ya ra zädä. Pero 'ma ra ne Mizhocjimi, rá nzhogü rá ẽ zenguats'üji na yeje.

Cjanu o ma ndes'e cja 'na barco c'ü mi cjogü a Efeso, o mbedye nu. E Aquila 'ñe e Priscila o nguejmevi a Efeso.

22 'Ma mü o zät'ä c'e barco cja c'e jñiñi a Cesarea, o dagü e Pablo o ma'a nu ja mi jmurü c'o cjuarma a Jerusalén, o ma zenguaji. O mbedye c'ua nu, cjanu o ma c'ua a Antioquía.

23 O mezhe ja nzi pa va mimi nu. Cjanu o mbedye o ma cja c 'e estado de Galacia 'ñe cja c'e estado de Frigia. O zät'ä texe cja c'o jñiñi nu ja mi cãrã c'o mi ätpä o̱ jña e Jesucristo, o zopjüji. Nguec'ua o mäji y o zëzhiji.

Apolos predica en Efeso

24 Dya go mezhe go säjä c'ua a Efeso 'na bëzo c'ü mi chjũ e Apolos. Mi Israelita pero vi jmus'ü a Alejandría. C'e bëzo mi pãrã na jo o̱ jña Mizhocjimi, y mi pjëchi ra zopjü na jo c'o nte.

25 Nuc'ü, ya vi jíchiji ja ga cja o̱ 'ñiji e Jesús c'ín Jmugöji. Mi zopjü c'o nte co texe o̱ mü'bü, mi xipjiji ja ga cja e Jesús ja c'o nzi va dyärä. Pero dya mi pãrã na jo ja ga cja. E Apolos mi pãrã e Juan mi jichi co ndeje c'o nte. Pero dya mi pãrã ja ga nänbäji dya o̱ tjũ e Jesucristo 'ma jichiji c'o ench'e o̱ mü'bü angueze.

26 Nuc'ua e Apolos o mbürü o zopjü c'o nte cja c'e nintsjimi, o xipjiji texe c'ü mi pãrã ja ga cja e Jesús. Y dya mi sũ. Nuc'ua e Priscila 'ñe e Aquila 'ma mü o dyärävi mi ña e Apolos, o zidyivi o̱ ngumüvi. Cjanu o ñatsjëji c'ua o xipjivi c'o jña c'o xe mi bëzhi ro mbãrã.

27-28 Nuc'ua e Apolos cjanu o mama c'ü ro ndes'e cja 'na barco ro ma cja c'e estado de Acaya. Nguec'ua c'o cjuarma a Efeso o xipjiji e Apolos:

—Jã, na jo rí mague, embeji c'ü.

Cjanu o dyopjüji 'na carta ro ndëdyi e Apolos, ngue c'ua c'o cjuarma a Acaya ro recibidoji c'ü. 'Ma o zät'ä a Acaya, Mizhocjimi o unü poder e Apolo o zopjü c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo. Mi söji o jña anguezeji nu ja mi cãrã texe c'o nte mi äräji. Mi zopjüji co texe o̱ mü'bü mi xipjiji ja ga mama o̱ jña Mizhocjimi; nguec'ua c'o nte va mbãrãji e Jesús ngueje c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. Nguec'ua c'o mi söji o jña e Apolos o bëzhiji. Nguec'ua c'o ya vi creo e Jesucristo xenda go zëzhiji.

19

Pablo en Efeso

1 'Ma mi bübü e Apolos a Corinto c'ü tsja a Acaya, e Pablo mi nzhodü cja c'o jñiñi c'o mi järä cja t'eje. Cjanu o zät'ä a Efeso. Cjanu o chjëji

nu, ja nzi c'o mi ätpä o̱ jña e Jesucristo.

2 Cjanu o xipjiji c'ua:

—'Ma i̱ creogueji, ¿cjo o ẽjẽ o̱ Espíritu Mizhocjimi cja in mü'bügueji?

O ndünrü c'ua anguezeji o mamaji:

—Dya rí äräjme cjo bübü o̱ Espíritu Mizhocjimi.

3 O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—¿Ja vi jigueji 'ma?

O ndünrü c'ua anguezeji:

—O nzhogü ín mü'büjme ja c'o nzi va mama e Juan, cja rrũ jigöjme.

4 O ndünrü c'ua e Pablo o xipjiji:

—'Ma mi jichi e Juan c'o nte, mi xipjiji ro jyëziji c'o na s'o ro 'ñench'e o̱ mü'büji c'ü cja ro ẽjẽ, c'ü ngueje e Jesús. Ngueje c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre cja c'o na s'o, eñe e Pablo.

5 'Ma mü o dyäräji a cjanu, cjanu o jiji c'ua na yeje. O nänbäji o̱ tjũ e Jesús c'ín Jmugöji va jichiji.

6 Nuc'ua e Pablo o 'ñe's'e o̱ dyë anguezeji. Nuc'ua o ẽjẽ c'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi o ẽ bübü cja o̱ mü'büji. Nuc'ua o mbürü o ñaji c'ua nan'ño idioma, y mi mamaji o̱ jña Mizhocjimi.

7 Anguezeji mi söji 'na doce bëzo.

8 O mezhe jñi zana e Pablo mi pa cja c'e nintsjimi, mi pa ñaji c'o nte mi xipjiji mi jyodü ro 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesús, na ngue ngueje angueze c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda.

9 Pero bübü c'o o meze o̱ mü'bü, c'o dya go 'ñejme e Jesucristo. Anguezeji o zopjüji c'ua c'o 'ñaja c'o mi jmurü cja c'e nintsjimi, o xipjiji c'ü dya ma jo o̱ 'ñiji e Jesús. Nguec'ua e Pablo o mbedye cja c'e nintsjimi, dya cja mi pa zopjü nu c'o nte. Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi teñe angueze, cjanu o möji c'ua cja 'na scuela nu ja mi xöpüte 'na bëzo c'ü mi chjũ e Tiranno. Nuc'ua e Pablo pama mi pa cja c'e scuela mi pa zopjü c'o nte.

10 O mezhe yeje cjë c'ü mi pa zopjü c'o nte nu. Nguec'ua texe c'o mi cãrã cja c'e estado de Asia, o dyäräji o̱ jña e Jesucristo c'ín Jmugöji, zö mi menzumü a Israel zö dya mi menzumü a Israel.

11 Mizhocjimi o unü poder e Pablo o tsja c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte.

12 Nguec'ua c'o ts'imbayo c'o mi jüt'ü o̱ ñi e Pablo 'ñe c'o o̱ péchera, mi canaji mi pa cuatüji c'o mi sö'dyë 'ñe c'o vi zürü c'o o̱ s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. Nguec'ua mi jogü c'o mi sö'dyë y mi pedye c'o s'ondajma.

13 Bübü c'o menzumü a Israel c'o mi nzhodü mi cjua'ma c'o vi zürü o̱ s'ondajma c'ü dya jo. Mi nänbäji o̱ tjũ e Jesús c'ín Jmugöji ma cjua'maji, xa'ma ro mbedye c'o s'ondajma. Mi mamaji:

—Pedye cja ne nte. Rí xi'tsc'ö co o̱ poder e Jesús c'ü nädä e Pablo ga zopjü yo nte, embeji c'o s'ondajma.

14 Cja c'o menzumü a Israel,
mi bübü 'na ndamböcjimi c'ü
mi chjũ e Esceva. Mi 'ñeje
yencho t'i c'o mi nänbä o̱ tjũ e
Jesús ma cjua'maji.
15 'Na nu pa 'ma o nänbäji a
cjanu o̱ tjũ e Jesús, o ndünrü
c'ua c'e s'ondajma o mama:

—Ri pãrãgö cjó ngueje
e Jesús. Xo rí pãrãgö cjó
ngueje e Pablo. Natsc'eji, ¿pje
pjë'tsc'eji?, eñe.

16 Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi
zürü c'e s'ondajma, 'nango
dacü o ma ndaji c'o o̱ t'i e
Esceva. Me go mbäräji go
ndõpüji. Nuc'ua o mbedyeji
c'ua cja c'e ngumü, ya mi nz-
ergatjoji y ya me vi s'odüji.
17 Nuc'ua c'o mi cãrã a Efeso
c'o mi menzumü a Israel, 'ma
mü o mbãrãji c'ü vi tsja c'o o̱
t'i e Esceva, me go zũji c'ua.
Xo 'ñe c'o dya mi menzumü a
Israel. Na ngue mi pãrãji, zö
mi nänbäji o̱ tjũ e Jesús pero
dya mi creoji, nguec'ua va ts-
japüji a cjanu c'o o̱ t'i e Esceva.
Nguec'ua o mamaji c'ü me na
nojo e Jesús c'ü ín Jmugöji.
18 O ẽjẽ c'ua na puncjü c'o
ya mi creo e Jesucristo pero
sido mi cëroji, mi divinaoji y
pje c'o nde mi cjaji. O mamaji
c'ü dya ma jo c'o mi cjaji, y
dya cja ro tsjaji.
19 Bübü o cëro c'o mi cja o
magia. O ma tjëji c'o o̱ libroji
c'o mi juns'ü c'o magia, cjanu
o ndüt'üji a jmi texe c'o nte.
O tsjaji ngüenda c'ü ja nzi mi
muvi c'o libro; o zäs'ä cin-
cuenta mil o merio de plata.
20 Na puncjü o nte c'o o creo
e Jesucristo co texe o̱ mü'bü.
Na ngue me na zëzhi o̱ jña
Mizhocjimi.
21 Nuc'ua o̱ Espíritu
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü
e Pablo ro ma na yeje cja c'e
estado de Macedonia 'ñe cja
c 'e estado de Acaya, ro ma
zengua c'o cjuarma. Nuc'ua
cja rrũ ma a ma a Jerusalén.
O mama:

—'Ma rá sät'ä a Jerusalén,
xo ni jyodü rá ẽjẽ a Roma, eñe.
22 Nuc'ua e Pablo o ndäjä
yeje c'o nu mimbëpjiji o mëvi
a Macedonia. Nuc'o, mi
ngueje e Timoteo 'ñe e Erasto.
E Pablo xe nguejme o mimi
cja c'e estado de Asia.

El alboroto en Efeso

23 'Na nu pa 'ma xe mi bübü
e Pablo a Efeso, me mi huëñi
c'o nte me mi mapjüji. Na
ngue mi bübü c'o dya go ne o̱
'ñiji Mizhocjimi.
24 Mi bübü 'na bëzo c'ü mi
chjũ e Demetrio. Mi ät'ä
o ts'inana de plata c'o mi
xiji ts'ina Diana. Xo mi ät'ä
o ts'ingumü nu ja mi tägä
c'o ts'ina Diana. Mi tsãjã o̱
mbëpji c'o mi pjëchi ra dyät'ä
o ts'inana; nguec'ua mi tõji na
puncjü o merio.
25 E Demetrio o zojnü c'ua
c'o o̱ mbëpji 'ñe c'o 'ñaja c'o
mi ät'ä o ts'inana. 'Ma mü o
jmurüji, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'eji nin t'ecjanõmüji,
i̱n pãrãji rí tõji na puncjü o
merio rgá ät'äji yo ts'inana.
26 Pero xo i̱n pãrãji ja ga cja
ga tsja e Pablo, zopjü yo nte
xipjiji c'ü dya mizhocjimi yo
ts'inana; na ngue rí ät'ätjoji
co ín dyëgöji yo. Xo i̱n ärãji
mama a cjanu e Pablo cja

c'o 'ñaja jñiñi. Nguec'ua na puncjü o nte c'o dya cja ma't'ü yo ts'inana; ya creoji c'o mama e Pablo. Dya nguextjo va a Efeso; xo 'ñe texe cja ne estado de Asia.

27 Bübü peligro ra tsjacüji burla yo nte, dya cja ra ndõmüji yo ts'inana yo rí ätc'öji. Y dya nguextjo nu, xo ra tsjapüji c'ü dya cja ni muvi o̱ templo e ts'ina Diana. Dya cja ra zũpüji e ts'ina Diana. Maco nudya ma't'üji texe va a Asia 'ñe texe cja ne xoñijõmü.

28 'Ma mü o dyäräji c'o o mama e Demetrio, me go sjëyaji c'ua na puncjü o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Me na nojo e ts'ina Diana nu rí ma'tc'öji nutscöji rí menzumüji a Efeso, eñeji.

Y sido mi mapjüji a cjanu.

29 Nguec'ua texe c'o nte cja c'e jñiñi o mbürü o huëñiji, pero dya mi pãrãji pje mi pjëzhi. Nuc'ua cjanu o cjuan'di o möji c'ua nu ja mi cjaji o junta. 'Ma mü o möji nu, o pënch'iji e Gayo 'ñeje e Aristarco c'o mi dyoji e Pablo, o zidyiji a fuerza nu ja mi cjaji o junta. Anguezevi mi menzumüvi a Macedonia.

30 E Pablo mi ne ro cjogü a nde cja c'o nte ro ñaji. Pero c'o mi creo e Jesucristo, dya jyëziji ro cjogü.

31 C'o pje mi pjëzhi c'o mi manda cja c'e estado de Asia, bübü c'o mi joji e Pablo. Anguezeji o ndäji c'o o ma'a nu ja mi bübü e Pablo o ma dyötüji 'na favor c'ü dya ro ma cja c'e junta, 'na pje c'o ro tsjapüji.

32 C'o nte me mi huëñiji. Nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja; nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja. Nguec'ua na puncjü c'o dya mi pãrã pje vi jmurüji.

33 Nuc'ua c'o menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo, o juajnüji 'na c'o o̱ dyoji c'ü mi chjũ e Alejandro para ro frentaoji co c'o nte. Bübü c'o o xipji e Alejandro pje vi jmurüji cja c'e junta. Nuc'ua e Alejandro o tsja o seña co o̱ dyë ngue c'ua ro ngo't'ü o̱ ne c'o nte. Na ngue mi ne ro xipjiji c'o nte c'ü dya mi ngue o̱ s'ocü c'o mi menzumü a Israel.

34 Pero c'o nte, 'ma mü o jñandaji e Alejandro mi menzumü a Israel, cjanu o mapjüji c'ua na yeje. O mezhe c'ua yeje hora junto va mapjüji a cjava:

—Me na nojo e ts'ina Diana nu rí ma'tc'öji nutscöji rí menzumüji a Efeso, eñeji va mapjüji.

35 Nuc'ua c'ü mi representante cja c'e jñiñi, o xipji o ngo't'ü o̱ ne c'o nte. Cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji a Efeso. Yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijõmü pãrãji nutscöji rí menzumüji a Efeso rí pjörügöji e ts'ina Diana c'ü vi 'ñeje a jens'e o säjä a jõmü. Xo rí pjörügöji o̱ templo.

36 Maco nde pãrãji a cjanu y dya cjó sö ra ngädä, na jo, dya rí mapjüji. Dya pje rí tsjaji.

37 I̱ siji yo yeje bëzo, maco
dya pje põnüvi cja o̱ tem-
plo c'ü ín ts'inanaji. Dya xo
zadüvi c'ü.
38 Nujyo, 'ma o tsjavi na
s'o, 'ma pje c'o o tsjapüji
e Demetrio 'ñe yo 'ñaja yo
ät'ä yo ts'inana, nu'ma, sö
anguezeji ra möji cja juesi.
Nuc'ua c'e juesi ra jñünpü
ngüenda yo yeje bëzo.
39 'Ma ngue 'na jña c'ü xe na
s'ëzhi, rá ñaji 'ma ra zädä c'e pa
'ma rá cjaji junta, ja c'o nzi ga
mama cja c'o ley.
40 Nu c'o mandazüji, ra ẽji
ra ẽ huënzhgöji jenga me ró
huëñiji. Ra nguijñiji rí ne rá
cjaji o revolución, dya cja rá
ätäji o̱ gobiernoji. Dya ra sö
pje rá xipjiji, eñe c'e represen-
tante.
41 Nuc'ua 'ma mü o nguarü
o ña, cjanu o xipji c'ua c'o nte
ro möji o̱ ngumüji.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y a Grecia

1 'Ma o nguarü o huëñi c'o
nte, nuc'ua e Pablo o mbenpe
'na jña c'o mi ejme e Jesu-
cristo ro jmurüji. 'Ma mü
o jmurüji, cjanu o zopjüji.
Cjanu o 'ñezheji cjanu o ma a
ma a Macedonia.
2 O zät'ä cja c'o jñiñi nu
ja mi cãrã o cjuarma, me go
zopjüji ngue c'ua o mäji y o
zëzhiji. Cjanu o mbedye a
Macedonia o ma c'ua a Grecia
c'ü xo xiji a Acaya.
3-6 O mezhe jñi zana va
mimi nu. Nuc'ua o mama ro
ndes'e cja barco ro ma a Siria.
C'o mi menzumü a Israel c'o
dya mi creo, mi mamaji ja
rvá mbö't'üji e Pablo 'ma ro
ma cja barco. O mbãrã c'ua
e Pablo; nguec'ua dya ndes'e
cja barco. C'o o ndes'e ngue
c'o mi dyoji e Pablo. Mi ngue
e Sópater c'ü mi menzumü a
Berea, 'ñe e Aristarco 'ñe e
Segundo c'o mi menzumü a
Tesalónica, 'ñe e Gayo c'ü mi
menzumü a Derbe, 'ñe e Tim-
oteo. Xo 'ñe e Tíquico 'ñe e
Trófimo c'o mi menzumü cja
c'e estado de Asia. Anguezeji
ot'ü o möji cja barco. Pero e
Pablo o nzhogü o ma na yeje
a Macedonia. Nujnu, je ro ma
ndes'e cja barco. Nutscö e Lu-
cas ró chjëgöbe e Pablo a Fil-
ipos c'ü tsja a Macedonia. O
zädä c'ua c'e mbaxua 'ma siji
o tjõmëch'i c'o dya bäns'ä. 'Ma
o cjogü c'e mbaxua, ró tes'ebe
cja barco a Filipos xo ró mëbe
a Troas. O mezhe tsi'ch'a
pa, cja ró sät'äbe nu. Ya ma
tepquegöbe c'o cjuarma c'o vi
ot'ü. Ró mimijme siete pa nu.

Visita de Pablo en Troas

7 C'ü ot'ü pa nu ngo, ró
jmurüjme c'o cjuarma c'o
mi cãrã a Troas, ngue c'ua
ro sijme o tjõmëch'i c'ü
rva mbeñejme ja va ndũ e
Jesucristo. E Pablo o zopjü
c'o cjuarma, na ngue ro
pedyejme c'ü na ye nu pa. O
mezhe ndexõmü va ña.
8 Mi tjë na puncjü o sivi nu
ja mi jmurüjme cja c'e ngumü
c'ü na jñi piso.
9 'Na t'i c'ü mi chjũ e Eutico
mi tägä cja ventana. O zürü o
t'ĩjĩ na ngue o mezhe va ña'a
e Pablo. Nguec'ua va ndögü a

jõmü. 'Ma ró dagüjme ró ma nujme, ya vi ndũ.
10 E Pablo xo dagü cja c'e jyäxcumü, o ma ndaja c'e t'i c'ü ya vi ndũ. Nuc'ua cjanu o xitscöjme c'ua:
—Dya rí sũji. Mizhocjimi o tsjapü o te, ya bübütjo na yeje, enzgöjme.
11 Nuc'ua e Pablo 'ñezgöjme ró tes'ejme na yeje cja c'e jyäxcumü. E Pablo o më'ch'i c'e tjõmëch'i c'ü rvá mbeñejme ja va ndũ e Jesús. Cja rrũ sigöjme o xëdyi. E Pablo cjanu o ñaji c'ua c'o cjuarma hasta 'ma o jyas'ü. Cjanu o ma c'ua.
12 O zidyiji e Eutico cja o̱ ngumü, me mi mäji. Na ngue vi ndũ pero Mizhocjimi o tsjapü o te na yeje.

Viaje desde Troas a Mileto

13 Ante c'ü ro mbedye e Pablo a Troas, o xitscöjme ro tes'ejme cja barco nu, ro möjme a Asón; angueze ro matsjë cja 'ñiji.
14 Nguec'ua 'ma ró chjëgöjme e Pablo a Asón, xo ndes'e cja c'e barco. Cja rrũ möcjöjme a Mitilene nu ja mi ma c'e barco.
15 C'ü na ye nu pa, o mbedye nu c'e barco ró möjme ró cjogüjme a lado cja c'e isla a Quío. C'ü na jñi nu pa, ró sät'äjme cja c'e isla a Samos, y ró oxüjme cja c'e jñiñi a Trogilio. C'ü na ngiyo nu pa, ró sät'äjme a Mileto.
16 E Pablo mi xädä ro ma a Jerusalén, xa'ma ro zät'ä nu 'ma ro pjongüji c'e mbaxua c'ü ni chjũ Pentecostés. Nguec'ua ya vi juajnü 'na barco c'ü ro cjogütjo a Efeso c'ü dya ro böbü. Na ngue dya mi ne ro metscöjme cja c'e estado de Asia.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

17 'Ma ró sät'äjme a Mileto, e Pablo o ndäjä c'o o ma a Efeso o ma siji c'o mi pastor cja c'o cjuarma.
18 'Ma o ẽji, nuc'ua e Pablo cjanu o xipji c'ua anguezeji:
—I̱n pãrãgueji ja rvá minc'ö a ndetsc'eji ndeze c'e pa 'ma cja rvá sägö va a Asia.
19 Ró pëpcö Mizhocjimi co texe ín mü'bü. Y dya ró cjapü na nozü. Me mi huëgö na ngue c'o nte c'o dya go ne go creo. Y me mi sufregö na ngue c'o ín menzumügöjme a Israel me mi jodü ja rvá mbötcüji.
20 Ró xi'tsc'öji texe c'o mi jyodü ri pãrãgueji; dya ró co'bügö ne ri 'na jña. Ró zo'c'üji 'ma mi jmurügueji; xo ró zo'c'üji cja in nzungueji.
21 Ró zopjügö c'o ín menzumügöjme a Israel, ró xipjiji co texe ín mü'bü ro jyëziji c'o na s'o ro nzhogüji cja Mizhocjimi, y ro 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo c'ín Jmugöji. Xo 'ñetsc'eji, dya i̱n menzumügueji a Israel, xo ró zo'c'öji a cjanu.
22 Nudya rrã magö a Jerusalén. Na ngue o̱ Espíritu Mizhocjimi jítscö c'ü ni jyodü rá magö nu. Dya rí pãrã pje ra tsjacüji nu.
23 Pero texe cja c'o jñiñi ja rí sätc'ö, o̱ Espíritu Mizhocjimi

xitscö c'ü ra pantcaji a pjörü
nu, 'ñe me rá sufregö.
24 Pero dya ra tsja zö rá
sufregö zö ra mbötcüji. C'ü
rí negö, ngue c'ü rá cjuatü
ne bëpji nu o dyacü e Jesús
c'ín Jmugöji. O dyacü rí
zopjügö yo nte rí xipjiji me
s'iya Mizhocjimi anguezeji;
ne ra 'ñemeji libre cja c'o na
s'o.
25 "Ma mi bübü co nu'tsc'eji,
mi xi'tsc'öji c'ü ri unü in
mü'bügueji e Jesús c'ü o 'ñeme
Mizhocjimi ra manda. Nudya
rí xi'tsc'öji c'ü dya cja rá
chjëgöji.
26 Tsjijñiji na jo c'ü rí
xi'tsc'öji, na ngue ya rá
jyanbüji ne pa dya. 'Ma cjó
c'o bübüts'üji c'ü dya ra salva,
c'ü ra ma sufre, dya ngue ín
s'ocügö.
27 Na ngue ró xi'tsc'öji texe
c'o ne Mizhocjimi rá pãrãgöji
'ñe rá cjaji; dya ró co'bügö ne
ri 'na jña.
28 Rí pjötpüji ngüenda
ja rgui minc'eji. Xo rí
pjörüji texe c'o 'ñaja cjuarma
c'o ma't'ü e Jesucristo
c'ín Jmugöji. Na ngue
chjëntjui nza cja o ndënchjürü.
O̱ Espíritu Mizhocjimi o
dya'c'üji ne bëpji rí tsjaji o
mbörü. Rí pjörüji na jo, na
ngue o pjödü o̱ cji va ndũ e
Jesús; nguec'ua va tsjapü o̱
ndënchjürü c'o.
29 Rí pãrãgö 'ma rá jyanbüji,
'ma rá magö, ra ẽjẽ c'o na
s'o ga xöpünte. Nuc'o, ri
chjëntjui nza cja o min'ño c'o
me na sate, ra ẽ pjö't'üji c'o
ndënchjürü.
30 Xo ra bübüts'üji c'o ra
jíchi c'o ya ri creo e Jesu-
cristo, ra xipjiji o jña c'o dya
cjuana, ngue c'ua c'o ya ri
creo ra ndeñeji co anguezeji.
Nguec'ua c'o ya ri creo e Je-
sucristo, bübü c'o ra creo c'o
xöpüte.
31 Nguec'ua rí xi'tsc'öji
rí pjötpügueji na puncjü
ngüenda. Mbeñegueji, ró
minc'ö jñi cjë a ndetsc'eji. Zö
xõmü zö ndempa pero sido
mi zo'c'öji. Mi xi'tsc'öji ja rvi
minc'eji hasta bübü 'ma mi
huëgö por nu'tsc'eji.
32 'Nudya cjuarma, rí
ötcö Mizhocjimi ra mbö'c'üji
y ra tsja'c'üji ra zi'ch'i in
mü'bügueji o̱ jña c'ü mama ja
ga s'iyazügöji. Me na zëzhi o̱
jña, ra mböxc'üji ra tsja'c'üji
xenda rí dyätäji Mizhocjimi.
Nguec'ua ra dya'c'üji c'o me
na jo a jens'e c'o ra ch'unü
texe c'o cjapü o̱ nte.
33 'Ma mi bübügö co
nu'tsc'eji, dya cjó mi nepegö
o̱ merio ne ri ngue o̱ bitu.
34 I̱n pãrãji mi pëpcjö c'ü ma
ötc'ö c'ü mi sigö 'ñe c'o mi
jegö, 'ñe c'ü mi si c'o mi dy-
ocjöjme 'ñe c'o mi jeji.
35 Ró jí'ts'iji 'na tjũrü c'ü xo
rí tsjaji. Rí pëpcjeji ngue c'ua
rí pjös'üji c'o pje ni jyodü.
Rí mbeñegueji c'ü o mama e
Jesús c'ín Jmugöji: "Xenda rí
mäcjeji 'ma rí unüji, que na
ngue 'ma ra ch'a'c'üji", eñe va
mama.
36 Nuc'ua e Pablo 'ma o
nguarü o zopjü a cjanu c'o
pastor, cjanu o ndüñijõmü
o dyötü Mizhocjimi co texe
anguezeji.

37 Nuc'ua anguezeji me go
huëji c'ua, na ngue ya ro ma
e Pablo. Me go ndaji y me go
zü'tp'üji o̱ jmi.
38 Me mi sentioji na ngue
c'o jña c'o vi mama e Pablo c'ü
dya cja ro chjëji. Nuc'ua ró
möcjöjme e Pablo; anguezeji
o ma zogüzüjme hasta cja c'e
barco.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

1 Nuc'ua 'ma mü o
'ñetscöjme c'o cjuarma, cja rrũ
möjme c'ua cja c'e barco. Ró
möcjöjme derecho cja c'e isla
c'ü ni chjũ a Cos. C'ü na ye
nu pa, ró möjme a Rodas. 'Ma
ró pedyejme nu, ró möjme a
Pátara.
2 Nujnu, ró jodüjme nu 'na
barco c'ü ro ma a Fenicia. 'Ma
ró töt'üjme, ró tes'ejme cja rrũ
möjme.
3 'Ma ma möcjöjme, ró jan-
dajme c'e isla c'ü ni chjũ
a Chipre ró cjogüjme cja o̱
jodyë. Ró sidojme hasta ró
sät'äjme cja c'e jñiñi c'ü ni
chjũ a Tiro c'ü tsja a Siria.
Ró dagüjme cja c'e barco, na
ngue je ro sjö'büji nu c'o mi
tunü c'e barco.
4 A Tiro ró jodüjme ja
mi cãrã c'o mi ätpä o̱ jña
e Jesucristo. Nujnu, ró
minc'öjme nu siete pa. O̱
Espíritu Mizhocjimi ya vi
jíchiji c'o cjuarma c'ü me ro
sufre e Pablo a Jerusalén.
Nguec'ua o xipjiji e Pablo c'ü
dya ro ma nu.
5 'Ma o zädä c'o pa 'ma
ro mbedye c'e barco, ró
pedyejme cja c'e jñiñi a Tiro
ro möjme. Nuc'ua texe c'o
cjuarma 'ñe c'o o̱ suji 'ñe c'o
o̱ t'iji o ma caminaozüjme 'ma
ró pedyejme cja c'e jñiñi. 'Ma
ró sät'äjme cja squina c'e mar,
ró ndüñijõmüjme ró ötcöjme
Mizhocjimi.
6 Cjanu pötü rvá chagöjme,
cjanu o 'ñetscöjme c'ua.
Nuc'ua cja rrũ tes'ejme cja
c'e barco; anguezeji cjanu o
nzhogüji o̱ ngumüji.
7 'Ma ró pedyejme a Tiro,
ró möjme a Tolemaida c'ü tsja
a Fenicia. 'Ma ró dagüjme
nu, dya cja ró möcjöjme cja
barco. A Tolemaida ró ma
zenguajme c'o cjuarma, y ró
minc'öjme 'napa co anguezeji.
8 Nuc'ua c'ü na ye nu
pa, 'ma ró pedyejme a
Tolemaida, cja rrũ möjme a
Cesarea. 'Ma ró sät'äjme nu,
ró cjogüjme cja o̱ ngumü e
Felipe ró oxüjme nu. Nuc'ü,
mi zopjü c'o nte mi xipjiji ja
rvá sö ro salvaji. E Felipe
mi ngue 'na c'o siete c'o vi
juajnüji ro unü pje ro zi'i c'o
ndixũ c'o ya vi ndũ nu xĩra.
9 E Felipe mi tsãjã nziyo o̱
xunt'i c'o dya mi chjüntü. Mi
mamaji o̱ jña Mizhocjimi ja
c'o nzi ma 'ñünbü o̱ mü'büji.
10 Ró minc'öjme nu ja nzi
pa. O ẽjẽ c'ua 'na bëzo c'ü mi
chjũ e Agabo vi 'ñeje a Judea.
Xo mi profeta mi mama o̱ jña
Mizhocjimi.
11 O säjä nu ja mi cãrãjme.
Cjanu o nganba c'ua c'ü mi
nzünt'ü e Pablo, cjanu o
jyüt'ü c'ua o̱ ngua 'ñe o̱ dyë.
Cjanu o mama:

—Rí xi'tsc'öji c'ü mama o̱

Espíritu Mizhocjimi. C'o cãrã
a Jerusalén c'o dya ätpä o̱ jña
e Jesucristo, je xo rgá cjanu
rgá jyü'tp'üji o̱ dyë 'ñe o̱ ngua
ne bëzo nu ngue o̱ cjaja ne
mbünt'ü, cja rrũ zidyiji ra ma
nzhöji cja o̱ dyë c'o dya men-
zumü a Israel.
12 'Ma ró ärägöjme c'o o
mama e Agabo, nuzgöjme 'ñe
c'o cjuarma c'o mi cãrã a
Cesarea me ró ötcöjme na
puncjü e Pablo c'ü dya ro ma
a Jerusalén.
13 O ndünrü c'ua e Pablo o
xitscöjme:
—¿Jenga i̱ṉ huëji? I̱ṉ cjacüji
xo rá sentiogö. ¿Cjo i̱ṉ neji
c'ü dya rá cjagö ja c'o nzi ga
ne Mizhocjimi? Rí bübü dis-
puesto ra zücüji a Jerusalén ra
jyütcüji ín dyë 'ñe ín cua, ra
pantcaji a pjörü. Dya nguex-
tjo nu; xo rí bübü dispuesto ra
mbötcüji na ngue rí pëpigö e
Jesús c'ín Jmugöji, eñe.
14 'Ma dya dyätcäjme, dya
cja pje ró xipjijme. Ró mama-
jme:
—Ra zädä rí tsjague ja c'o
nzi ga ne Mizhocjimi.
15 Nuc'ua ró xampja-
jme, cja rrũ möjme c'ua a
Jerusalén.
16 Bübü ja nzi cjuarma a
Cesarea c'o o ma zogüzüjme
hasta ró sät'äjme a Jerusalén.
C'o cjuarma o zinzgöjme cja o̱
ngumü e Mnasón c'ü mi men-
zumü a Chipre; je ró oxüjme
nu. C'e bëzo, ya vi mezhe vi
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo.

Pablo visita a Jacobo

17 C'o cjuarma a Jerusalén
me go mäji va recibidozüjme.
18 C'ü na ye nu pa, ró
möcjöjme e Pablo ró ma
zenguajme e Jacobo. Ya xo
ma cãjã nu texe c'o pje mi
pjëzhi cja c'o cjuarma.
19 'Ma ró cjuarü ró zengua-
jme, nuc'ua e Pablo cjanu o
xipji c'o cjuarma ja va mbös'ü
Mizhocjimi angueze va zopjü
c'o nte c'o dya mi menzumü a
Israel.
20 'Ma o dyäräji c'o o mama
e Pablo, o mama c'ü me na
nojo Mizhocjimi 'ñe me na jo.
Cjanu o xipjiji c'ua e Pablo:
—Na jo c'ua ja gui mangue,
cjuarma. Pero dyärä na jo c'o
rá xi'tsc'öjme. Cãrã na puncjü
mil c'o ín menzumügöji c'o ya
creo e Jesucristo. Anguezeji
me sũpüji c'o ley c'o o dy-
opjü e Moisés. Y neji texe c'o
cjuarma xo ra zũpüji c'o.
21 Anguezeji äräji nan'ño
gui jíchigue c'o ín men-
zumügöji c'o cãrã c'o nan'ño
jñiñi; äräji i̱ṉ xipjiji c'ü dya
cja ra dyätäji c'o o dyopjü
e Moisés; äräji i̱ṉ xipjiji c'ü
dya cja ra circuncidaoji c'o
o̱ t'iji, ni xo ra tsjaji c'o 'ñaja ín
chjũrügöji.
22 Yo ín menzumügöji
ra mbãrãji c'ü i̱ 'ñecje, ra
mundoji 'na pje c'o ra
tsja'c'üji. Nguec'ua, ¿ja rga
cjapüji?
23 Na jo rí tsjague
c'o rá xi'tsc'öjme dya.
Bübüzgöjme nziyo cjuarma
yo o tsja promesa va xipjiji
Mizhocjimi.
24 Rí möcjeji yo cjuarma
cja ne templo rí chõmügue
o animale c'o rí unügueji.
Nuc'ua yo cjuarma ra unüji

c'o mböcjimi ra mbäsp'äji Mizhocjimi. A cjanu ra jogüji a jmi Mizhocjimi. Nuc'ua ra sö ra 'ñaxpaji o̱ ñiji, na ngue ya rguí cumpleji c'o promesa. Nuc'ua yo ín menzumügöji ra mbãrãji c'ü dya cjuana c'ü äräji; i̱n cjague ja c'o nzi ga mama c'o ley c'o o dyopjü e Moisés.

25 Dya rí xi'tsc'öjme c'ü ni jyodü ra dyätä c'o ley c'o dya rí menzumügöji. Na ngue ya ró ñagöjme ró penpejme 'na carta ró xipjijme c'o ni jyodü ra tsjaji. Ngue c'ü dya ra zaji o̱ ts'ingue o animale c'o bäsp'ä yo ts'ita. Dya xo ra ziji o cji. Dya xo ra zaji o̱ ts'ingue o animale c'o dya mbedye o̱ cji. C'o bëzo, dya ra tsãji o ndixũ; c'o ndixũ, dya xo ra tsãji o bëzo, eñe e Jacobo.

Toman preso a Pablo en el templo

26 C'ü na ye nu pa, e Pablo o möji c'ua c'o nziyo cjuarma o cjogüji cja c'e templo. Nuc'ua e Pablo o xipji c'e mböcjimi c'ü ya mi ngue ro cumple c'o bëzo c'o promesa c'o vi xipjiji Mizhocjimi. Xo mama e Pablo:

—Nutscö nguetscö rá tõmügö c'o animale c'o ra dya'c'ü yo bëzo, rí päsp'ägue Mizhocjimi, eñe.

27-28 Nuc'ua ya mi ngue ro zädä c'o xe siete pa 'ma ro cumpleji c'o promesa. C'o menzumü a Israel c'o vi 'ñeje cja c'e estado de Asia, bübü c'o o jñanda e Pablo cja c'e templo. O pënch'iji c'ua e Pablo, cjanu o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Nu'tsc'eji i̱n bëzoji rí menzumüji a Israel, pjöxcüjme rá pënch'ijme ne bëzo. Ngueje nu nzhodü texe cja ne xoñijõmü, jíchi yo nte c'o me na s'o. Nujnu, ña'a contra nutscöji o̱ ntezgöji Mizhocjimi. Xo ña'a contra o̱ ley e Moisés, 'ñe ne templo nu me na sjũ. Y dya nguextjo nu; o siji yo dya rí menzumügöji o cjogüji cja ne templo nu me na sjũ o contaminaoji, eñeji.

29 C'o vi 'ñeje a Asia o mamaji a cjanu, na ngue o jñandaji a Jerusalén e Trófimo c'ü mi menzumü a Efeso mi dyojui e Pablo. Mi pëzhiji e Pablo xo vi siji e Trófimo cja c'e templo.

30 Me co üdü c'ua texe c'o mi cãrã cja c'e jñiñi. Go cjuan'diji c'ua go mundoji. Cjanu o pënch'iji e Pablo go pjongüji cja c'e templo. Ixco ngot'üji c'ua c'o ngoxtji.

31 C'o nte mi ne ixto mbö't'üji e Pablo. Pero bübü c'o o ma cja c'e bëzo c'ü mi manda 'na mil o tropa romana, o ma xipjiji c'ü ya vi mundo texe c'o mi menzumü a Jerusalén ma huëñiji.

32 Nu c'e bëzo, ixco ma't'ü c'ua c'o tropa 'ñe c'o mi manda cada cien tropa, ixco dagüji c'ua cja c'e jyäxcumü nu ja mi cãrãji c'ü mi chäjui c'e templo, o möji nu ja mi cãrã c'o nte. C'o nte 'ma mü o jñandaji c'e bëzo 'ñe c'o tropa, o jyëziji c'ua, dya cja mbäräji e Pablo.

33 O säjä c'ua c'e bëzo, cjanu
o manda o pënch'iji e Pablo
cjanu o ndün't'üji yeje ca-
dena. Nuc'ua cjanu o zopjü
c'o nte o dyönüji pje mi pjëzhi
e Pablo y pje vi tsja.
34 C'o nte me mi huëñiji.
Nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja;
nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja.
Nguec'ua dya mi sö ro mbãrã
c'e bëzo pje vi tsja e Pablo.
Nguec'ua cjanu o manda ro
zidyiji e Pablo a mbo cja c'e
jyäxcumü.
35-36 'Ma o zät'ä c'o tropa 'ñe
e Pablo cja c'e dezhe c'ü rví
ndes'eji cja c'e jyäxcumü, c'o
tropa o ndës'iji c'ua e Pablo
cjanu o ngö's'ü o̱ jyöji. Na
ngue c'o nte me mi chütüji y
me mi mapjüji na jens'e mi
mamaji:
—Pö't'üji ne bëzo.

*Pablo hace su defensa de-
lante de la gente*

37-38 'Ma ya mi ngue ro
cjogü c'o tropa a mbo cja
c'e jyäxcumü, o mama c'ua e
Pablo o xipji c'e bëzo c'ü mi
manda texe c'o tropa:
—¿Cjo sö rá xi'tsc'ö 'na jña?,
eñe e Pablo.
O ndünrü c'ua c'e bëzo:
—Mi pëzhgö mi ngue'tsc'e
c'e bëzo c'ü menzumü a
Egipto. Pero dya ngue'tsc'e,
na ngue i̱n ñague griego.
Nuc'ü, mi dyoji c'o rí xicöjme
o pö't'ünte. Dya be mezhe mi
jodü ja rvá tsjaji o revolución
ro ndõpüji ne gobierno. C'e
bëzo o dyëdyi nziyo mil c'o mi
pö't'üte o möji cja majyadü
nu ja dya cjó nzheñe, eñe c'e
bëzo va xipji e Pablo.
39 O ndünrü c'ua e Pablo o
mama:
—Nutscö rí Israelitagö. O
jmuxcü a Tarso c'ü tsja cja c'e
estado de Cilicia. Rí tsjagö
cja 'na jñiñi c'ü me manda.
Rí ö'tc'ü favor rí jyëzgui rá
zopjügö yo nte, eñe.
40 O unü c'ua sjëtsi. Nuc'ua
e Pablo o böbü cja c'e dezhe, o
tsja o seña co o̱ dyë ro ngo't'ü
o̱ ne c'o nte. Nguec'ua, dya
cja nda mi mapjüji na jens'e.
Nuc'ua e Pablo o ña c'ua c'e
idioma hebreo va zopjü c'o
nte, o mama:

22

1 —Nu'tsc'eji ín men-
zumüts'ügöji, nu'tsc'eji
pjë'ts'iji i̱n jünji ngüenda
'ñetsc'eji dya pje pjë'ts'iji, rí
zo'c'öji. Dyäragueji na jo
c'ü rá xi'tsc'öji, ngue c'ua rí
pãrãgueji c'ü dya rí cjagö c'o
na s'o, eñe e Pablo.
2 'Ma o dyäräji e Pablo mi ña
hebreo, xe go juemeji c'ua. O
mama c'ua e Pablo:
3 —Xo rí Israelitagö nza
cjatsc'eji. O jmuxcügö a Tarso
c'ü tsja a Cilicia, pero ró tegö
va cja ne ndajñiñi. Nu c'ü
o jítscö, mi ngue e Gamaliel.
O jítscö na jo c'o ley c'o o
unü Mizhocjimi c'o ín mbox-
atitagöji. Mi sũgö Mizhocjimi;
'ma cjó c'o mi pëzhgö c'ü dya
mi sũ Mizhocjimi, mi sjëyazgö
na puncjü ja c'o nzi gui ts-
jagueji dya.
4 Nguec'ua mi nugö na ü c'o
mi tëpi o̱ 'ñiji e Jesús, mi negö
c'ü ro mbö't'üji texeji. Mi
mandagö ra ndün't'üji o ca-
dena cja rrũ pant'aji a pjörü,
zö mi bëzo zö mi ndixũ.

5 Nu mero ndamböcjimi 'ñe
yo jün ngüenda cja yo ín menzumüji, pãrãji c'ü na cjuana
c'ü rí xi'tsc'öji je ma cjazgö nu.
Na ngue anguezeji o dyacüji o
carta c'ü ro tjëdyi a ma a Damasco ro jíchi c'o mi manda cja
c'o nintsjimi nu. Nuc'ua ró
ma c'ua ro ma sürü c'o mi
creo e Jesús c'o mi cãrã nu,
cja rrũ tjün't'üji co cadena ro
ëji va a Jerusalén ngue c'ua ro
castigaoji.

Pablo cuenta de su conversión

6 ”Ma mi pagö cja 'ñiji, 'ma
ya mi ngue ro sät'ä a Damasco, ya vi jñisiarü. 'Nango ẽjẽ
c'ua a jens'e 'na jya's'ü c'ü me
mi juëns'i c'ü o pjat'ü nu ja mi
pagö.
7 Ró tögü a jõmü c'ü mi
chägägö. Cja rrũ ärägö 'na jña
c'ü o xitscö a cjava: “Nu'tsc'e
Saulo, ¿jenga in cjapü ra sufre
yo creozügö? Chjëntjui c'ü ri
nguetscö ri cjacö rá sufre”,
enzgö.
8 Ró tjüntügö ró xipji:
“Nu'tsc'e nin t'ecjañõmü, ¿cjó
ngue'tsc'e?” O ndünrü c'ua
c'ü mi ña: “Nguetscö e Jesús
mi menzumügö a Nazaret. In cjapü ra sufre yo creozgö;
chjëntjui c'ü ri nguetscö ri
cjacö rá sufre”, enzgö.
9 C'o mi pöcjöjme, me co zũji.
O jñandaji c'e jya's'ü pero dya
dyäräji pje pjëzhi c'ü o mama
c'e jña c'ü mi zocügö.
10 Ró mamagö c'ua:
“Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ¿pje
in ne rá cjagö?”, ró embe. O
ndünrü c'ua c'ín Jmugö o xitsi:
“Ixtí mague dya, rí sät'ä a
Damasco. Nujnu, ra xi'ts'iji
nu, c'e bëpji c'ü ya mama
Mizhocjimi rí tsjague”, enze.
11 Nuc'ua, dya cja mi
jandagö na ngue me mi
juëns'i c'e jya's'ü. Nguec'ua
c'o mi pöcjöjme o pënzhguiji ín
dyë, cjanu o ngüncüji o zinziji
a Damasco.
12 ’Mi bübü 'na bëzo a Damasco c'ü mi chjũ e Ananías.
Mi sũ Mizhocjimi mi ätä c'o
ley. C'o ín menzumügöji c'o
mi cãrã nu, mi mamaji c'ü mi
cja na jo.
13 O ẽjẽ c'ua e Ananías nu
ja mi oxügö, o böbü ín jmigö
o xitsi: “Nu'tsc'e Saulo mi
cjuarmats'ügö. Ra jogü dya in
chö rí jñanda na yeje”, enze.
Ixco jogü c'ua ín chö ró janda
e Ananías.
14 Nuc'ua e Ananías cjanu
o xitscö: “Mizhocjimi c'ü mi
ma't'ü c'o ín mboxatitagöji, o
juan'c'ügue ndeze mi jinguã
ngue c'ua rí pãrãgue c'o ne
angueze rí tsja. O dya'c'ügue i
jñanda e Jesús nu c'ü me na jo
a jmi Mizhocjimi. Xo dya'c'ü i
dyärä o zo'c'ü.
15 Nguec'ua rí xipjigue yo
nte ja ga cja e Jesús; rí xipjiji
ja ga cja c'ü i jñanda 'ñe c'o i
dyärä.
16 Nudya, dya cja pje rí
che'be; ixtí jigue dya. Rí
'ñench'e in mü'bü e Jesús y
rí tsjapü in Jmugue. 'Ma rí
tsjague a cjanu, ra ndin'tsc'i
in mü'bü c'o na s'o”, enzgö e
Ananías.

Pablo cuenta cómo fue enviado a los que no eran de Israel

17 ”Ma ró nzhogö a
Jerusalén, ró ẽjẽ cja ne templo

ró ẽ ötü Mizhocjimi. 'Ma mi ötügö Mizhocjimi, o dyacü c'ü ró janda, nza cja 'ma ro cjinch'i 'na t'ĩjĩ.

18 Ró janda e Jesús; o xitsi: “Pura pedyegue a Jerusalén, na ngue zö rí xipjigue yo nte ja rvá zo'c'ügö y ja vi jñandgagö, pero dya ra creots'üji”, enzgö.

19 Pero ró xicö c'ua: “Iyö ín Jmuts'ügö; ra creozüji. Pãrãji mi pagö cja c'o nintsjimi mi pa jodü c'o mi creots'ü. Mi mandagö ra pant'aji a pjörü y ra mbäräji.

20 'Ma o mama e Esteban c'ü me na jots'ügue, 'ma o mbö't'üji c'ü, xo mi bönc'ö nu, me mi mäcjö. Ró pjötpü o̱ bitu c'o o mbö't'ü c'ü”, ró embe c'ín Jmugö.

21 O ndünrü c'ua o mama: “Pedyegue, rá täc'ä rí mague na jẽ nu ja cãrã c'o dya menzumü a Israel, rí ma zopjüji”, enzgö. Nujyo, ngueje yo o mama e Pablo va xipji c'o nte.

Pablo en manos del comandante

22 C'o nte o dyäräji na jo, hasta 'ma cja mama e Pablo c'ü vi ch'unü o bëpji mi zopjü c'o dya menzumü a Israel. Nuc'ua cjanu o mapjüji c'ua na yeje o mamaji:

—Pö't'üji ne bëzo. Dya cja xe ra mimi cja ne xoñijõmü, eñeji.

23 'Ma mi mapjüji na jens'e, xo mi juant'aji o̱ bituji y mi vos'üji o jõmü a jens'e. Na ngue me mi üdüji.

24 Nuc'ua c'ü mi manda c'o tropa, o manda o zidyiji e Pablo a mbo cja c'e jyäxcumü nu ja mi cãrã c'o tropa. Cjanu o manda ro ndas'üji o chirrio, ngue c'ua ro mama e Pablo pje vi tsja, nguec'ua ma mapjü c'o nte.

25 Ante c'ü ro ndas'üji, o ndün't'üji o xipjadü. Mi böbü nu 'na bëzo c'ü mi manda cien tropa. Nuc'ua e Pablo cjanu o xipji c'ua c'e bëzo:

—Mama cja c'o ley c'ü dya sö rí chas'üji o chirrio c'o menzumü a Roma. Ni jyodü ot'ü rí jñünpüji ngüenda pje mbë c'ü o tsja, eñe e Pablo.

26 C'e bëzo 'ma o dyärä c'o o mama e Pablo, cjanu o ma c'ua cja c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa, o ma xipji:

—Pjötpü ngüenda ne bëzo, c'ü dya pje xe rí tsjapü. Na ngue menzumü a Roma.

27 Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa, cjanu o ẽjẽ c'ua nu ja mi bübü e Pablo, o ẽ xipji:

—Xitsi. ¿Cjo i̱n menzumügue a Roma?

O ndünrü c'ua e Pablo:

—Jã.

28 O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Maco ró cjõt'ügö na puncjü o merio para ró cjagö menzumü a Roma.

O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Nutscö rí menzumügö a Roma ndeze 'ma o jmuxcügö, eñe.

29 Nuc'ua c'o ya mi ngue ro ndas'ü o chirrio e Pablo, o ndans'aji c'ua. Nuc'ua c'ü mi manda texe c'o tropa, xo zũ c'ua. Na ngue vi manda o ndün't'üji co xipjadü e Pablo, maco mi menzumü a Roma.

Pablo delante de la Junta Suprema

30 C'ü mi manda c'o tropa, mi ne ro mbãrã jenga mi mama c'o mi menzumü a Israel c'ü mi jyodü ro ndũ e Pablo. Nguec'ua c'ü na ye nu pa, o xipji c'o ndamböcjimi 'ñe texe c'o mi jün ngüenda ro ẽ jmurüji. Nuc'ua cjanu o xäpcä e Pablo, cjanu o dagüvi cja c'e jyäxcumü. Cjanu o cjogüvi nu ja mi jünji ngüenda. Cjanu o xipji e Pablo ro böbü cja o̱ jmiji.

23

1 Nuc'ua e Pablo o jñanda na jo c'o mi jün ngüenda, cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, sido rí jodü rá cjagö ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo, eñe.

2 Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi c'ü mi chjũ e Ananías, cjanu o xipji c'o bëxtjo mi böbü cja e Pablo ro mbë'chp'iji o̱ ne.

3 O ndünrü c'ua e Pablo o xipji c'ü mi mero ndamböcjimi:

—Nu'tsc'e i̱ṉ cjapü na jots'ügue, pero na s'o c'o i̱ṉ cjague. Mizhocjimi ra castigaots'ü. I̱ṉ cjapü i̱ṉ jüncüji ngüenda ja c'o nzi ga mama c'o ley; maco i̱ṉ manda ra mbëchquiji ín te, eñe e Pablo.

4 O ndünrü c'ua c'o bëxtjo mi böbü, o mamaji:

—¿Jenga i̱ sadügue nu? Maco o 'ñeme Mizhocjimi ra tsja mero ndamböcjimi.

5 O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, dya mi pãrãgö cjo mi mero ndamböcjimi nu. 'Ma ro pãrãgö, dya ro xipji a cjanu. Na ngue cja o̱ ley Mizhocjimi, mama c'ü dya pje rá xicöji yo ín menzumügöji yo pje pjëzhi.

6 Nuc'ua e Pablo o unü c'ua ngüenda c'o mi jün ngüenda, mi cãrã 'na partido c'o mi saduceo, mi cãrã 'na partido c'o mi fariseo. Nguec'ua o ña c'ua na jens'e:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, rí fariseogö o̱ t'izgö 'na fariseo. I̱ṉ jüncüji ngüenda na ngue rí creogö c'ü ra zädä c'e pa 'ma ra te'e texe c'o ya ndũ.

7 Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o saduceo, dya cja mi 'natjo o̱ pjeñeji; ya nde mi nan'ño ma nguijñiji c'ua.

8 Na ngue yo saduceo mamaji c'ü dya cja ra te c'o ya ndũ. Xo mamaji c'ü ojtjo anxe. Xo mamaji c'ü dya bübü e Satanás c'ü dya jo, ne ri ngue c'o o̱ mbëpji. Yo fariseo creoji bübü nza texe yo. Xo creoji c'ü ra te c'o ya ndũ.

9 Nuc'ua c'o mi jün ngüenda o mbürü o zöji o jña, o ñaji na jens'e. Cjanu o böbü c'ua, ja nzi c'o fariseo c'o mi xöpü o̱ ley Mizhocjimi, o mamaji:

—Dya pje rí tö'tp'ügöjme c'o na s'o c'o ri cja ne bëzo. 'Na ri ngueje 'na o̱ anxe Mizhocjimi c'ü o zopjü. 'Ma ga cjanu, na jo, dya pje rá cjapüji. Na ngue 'ma rá c'a's'üji nu, chjëntjui c'ü ro c'a's'üji Mizhocjimi.

10 Nuc'ua c'o fariseo mas
go zöji o jña c'o saduceo, y
o mbürü o chũji. Nuc'ua c'e
bëzo c'ü mi manda c'o tropa, o
zũ c'ua 'na ro mbäräji e Pablo
ro s'odü na puncjü. Nguec'ua
o ma't'ü c'o tropa o dagüji cja
c'e jyäxcumü o ẽ ñanaji e Pablo
a nde c'o saduceo, cjanu o
zidyiji c'ua na yeje cja c'e
jyäxcumü.

11 Nuc'ua c'e xõmü c'ü na ye
nu pa, 'nango jñetse c'ua e Je-
sucristo c'ín Jmugöji mi böbü
cja o̱ jmi e Pablo, o xipji:

—Nu'tsc'e Pablo, dya rí
sũgue; rí mäcje. I̱ zopjügue
yo nte va a Jerusalén, i̱ xipjiji
ja ga cjazgö. Xo ni jyodü rí
mague a Roma xo rí zopjügue
c'o nte c'o cãrã nu, eñe e Jesús
va xipji e Pablo.

Planes para matar a Pablo

12 C'ü na ye nu pa, c'o mi
menzumü a Israel c'o dya mi
creo e Jesucristo, o mamaji
c'ü ro mbö't'üji e Pablo. O
juraji Mizhocjimi va mamaji:

—Dya cja rá siji o xëdyi ne
ri ndeje, hasta 'ma rá cjuarü
rá pö't'üji e Pablo. Ra zücöji
Mizhocjimi 'ma dya rá cjagöji
a cjanu.

13 Mi sö mas de cuarenta c'o
o mama a cjanu.

14 Anguezeji cjanu o möji
c'ua cja c'o ndamböcjimi 'ñe ja
nzi c'o mi jün ngüenda, o ma
xipjiji:

—Nutscöjme ró nädäjme
Mizhocjimi. Ró mamajme c'ü
dya cja rá sijme o xëdyi ne ri
ndeje, hasta 'ma rá cjuarü rá
pö't'üjme e Pablo. Ra zücüjme
Mizhocjimi 'ma dya rá cjajme
a cjanu.

15 Nguec'ua nu'tsc'eji 'ñe c'o
'ñaja c'o jün ngüenda, chaque
rí penpeji 'na jña c'e bëzo c'ü
manda c'o tropa ra sin'c'iji e
Pablo. Rí xipcjeji ni jyodü
xenda rí pãrãgueji pje pjëzhi
c'ü o tsja e Pablo. Nutscöjme
ya rí bübüjme rá pö't'üjme
ante c'ü ra säjä va, eñeji.

16 A Jerusalén mi bübü nu
c'ü nu sobrinu e Pablo, o̱ t'i c'ü
nu cjũ. Nuc'ü, o dyärä c'o mi
mama c 'o bëzo ro mbö't'üji e
Pablo 'ma ro cjogü. Cjanu o
ma c 'ua cja c'e jyäxcumü o ma
xipji e Pablo.

17 Nuc'ua e Pablo cjanu o
ma't'ü c'ua 'naja c'o bëzo c'o
mi manda cien tropa, cjanu o
xipji:

—Rí ö'tc'ü favor rí mëvi ne
t'i cja c'e bëzo c'ü manda texe
yo tropa; va jün 'na jña pje ra
xipji, embe.

18 O zidyi c'ua cja c'e bëzo
c'ü mi manda c'o tropa, cjanu
o xipji:

—C'ü rvá ẽcjöbe, o matcügö
c'e bëzo c'ü ró cotc'öji c'ü ni
chjũ e Pablo. O dyötcü favor
ró sigö ne t'i; va jün 'na jña pje
ra xi'ts'i, embe.

19 Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi
manda texe c'o tropa, cjanu
o pënchp'i c'ua o̱ dyë c'e t'i,
cjanu o ndans'avi ro ñatsjëvi.
Cjanu o dyönü:

—¿Pje pjëzhi c'ü rí xitsi?

20 O ndünrü c'ua c'e t'i:

—Yo menzumü va, ya ñaji.
Ra xõrü chaque ra ẽ dyö'tc'üji
rí sidyi e Pablo nu ja jünji
ngüenda. Ra xi'ts'iji c'ü ni

jyodü xenda ra mbãrãji pje
pjëzhi c'ü o tsja e Pablo.
21 Nguec'ua rí ö'tc'ügö c'ü
dya rí tsjague c'ü ra ẽ xi'ts'iji.
Na ngue sö mas de cuarenta
bëzo c'o ne ra mbö't'ü e
Pablo. Ya te'beji dya c'ü,
ngue c'ua 'ma rí tsjogüvi,
ra mbö't'üji. Anguezeji ya
nädäji Mizhocjimi o mamaji
a cjava: “Dya cja rá siji o
xëdyi ne ri ndeje, hasta 'ma
rá cjuarü rá pö't'üji e Pablo.
Ra zücüji Mizhocjimi 'ma
dya rá cjagöji a cjanu”, eñe
anguezeji. Nguec'ua te'beji
dya, c'ü rí tsjague ja c'o nzi
rgá ẽ xi'ts'iji.
22 O ndünrü c'ua c'e bëzo:
—Pjötpügue na puncjü
ngüenda, dya cjó rí xipji c'ü
i xitscö yo. Mague dya, embe
c'e t'i.

Envían a Pablo ante Félix el gobernador

23 Nuc'ua c'e bëzo cjanu o
ma't'ü c'ua yeje c'o mi manda
cien tropa, o xipjivi:
—Mandaguevi yo yeje
ciento tropa yo nzhontjo ra
xampjaji rí möji a Cesarea.
Rí pedyeji 'ma ra unü a las
nueve ne xõmü. Xo rí möji
setenta tropa c'o chägä o
pjadü, cja na yeje ciento c'o
qui o lanza.
24 Xo rí xõcüvi o pjadü c'o
ra chägä e Pablo. Rí pjörüji
na jo, ngue c'ua ra zät'ä na
jo cja e Félix c'ü gobernador,
embeji c'o yeje c'o mi manda
cien tropa.
25 Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi
manda texe c'o tropa, cjanu
o dyopjü 'na carta c'ü ro
mbenpe e Félix. O jñu's'ü a
cjava:
26 “Nu'tsc'e Félix in gob-
ernadorgue, rí zenguats'ügö
nin t'ecjanõmü. Nguetscö e
Claudio Lisias rí pen'c'ö ne
carta.
27 Rí xi'tsc'ö ne bëzo nu va
siji yo tropa. C'o menzumü
a Israel o zürüji ne bëzo, ya
mi ngue ro mbö't'üji. 'Ma ró
pãrãgö c'ü menzumü a Roma
nu, ixtó ëdyigö ín tropa ró
ma ñanajme ró cjocüjme cja c'e
jyäxcumü.
28 Nutscö mi ne ro pãrãgö
pje vi tsja ne bëzo, na ngue c'o
nte mi mamaji c'ü vi tsja na
s'o. Nguec'ua ró dagübe cja c'e
jyäxcumü ró sidyi ne bëzo nu
ja jün ngüenda c'o menzumü a
Israel.
29 Mi mama c'o nte c'ü
vi tsja na s'o nu. Pero ró
unnc'ö ngüenda nguextjo c'o
o ley anguezeji c'o mi mamaji
c'ü dya ätä nu. Dya pje ró
tö'tp'ügö c'o na s'o c'o ro tsja,
c'ü rva pö't'ü ni xo ri ngue c'ü
rva pant'a a pjörü.
30 Nuc'ua o ẽjẽ 'naja c'ü o 'ñe
xitsi c'ü mi cãrã o bëzo c'o ya
vi ñaji ja rvá mbö't'üji ne bëzo.
Nguec'ua ró täcjö yo tropa o
siji nu. Y c'o nte c'o mama c'ü
o tsja na s'o nu, ró xipjiji ra
ẽji ra ẽ xi'ts'iji”, eñe va dyopjü
c'e bëzo c'ü mi manda texe
c'o tropa c'o ma cãjã cja c'e
jyäxcumü.
31 Nuc'ua c'o tropa cjanu
o tsjaji ja c'o nzi va xipjiji;
o zidyiji e Pablo c'e xõmü a
Antípatris.
32 C'ü na ye nu pa, c'o tropa
c'o mi nzhontjo o nzhogüji

cja c'e jyäxcumü nu ja vi mbedyeji. C'o tropa c'o mi chägä o pjadü ngue c'o o möji e Pablo.
33 'Ma o zät'äji a Cesarea, o unüji c'e carta c'e gobernador, cjanu o nzhöji e Pablo.
34 Nuc'ua c'e gobernador 'ma o nguarü o xörü c'e carta, cjanu o dyönü e Pablo pje ma estado mi tsja. 'Ma o mbãrã mi tsja a Cilicia, cjanu o mama c'ua:
35 —'Ma ra säjä c'o mama i̱ tsjague c'o na s'o, rá jün'c'ügö ngüenda, embeji e Pablo.

Cjanu o manda o zidyiji e Pablo cja o̱ palacio e Herodes nu ja ro oxü. Xo manda ro mbörüji nu.

24

Defensa de Pablo delante de Félix

1 O mezhe c'ua tsi'ch'a pa, o säjä c'ua a Cesarea e Ananías c'ü mi mero ndamböcjimi, 'ñe ja nzi c'o mi jün ngüenda. Ma siji 'na licenciado c'ü mi chjũ e Tértulo. O möji cja c'e gobernador ngue c'ua ro cusaji e Pablo.
2 Nuc'ua c'e gobernador o manda o siji e Pablo. 'Ma mü o säjä e Pablo, nuc'ua e Tértulo o mbürü o cusa e Pablo, o xipji c'e gobernador:

—Nu'tsc'e Félix nin t'ecjañõmü. Na ngue i̱ṉ gobernador, rí cãrãjme na jo, dya cjó rí chũjme. I̱ṉ pjöxcüjme na puncjü; nguec'ua dya pje bëtscöjme.
3 Nguec'ua rí da'c'üjme na puncjü 'na pöjö nu'tsc'e Félix, me na jontets'ü.
4 Dya rí ne rá bë'chc'ijme na puncjü in tiempo. Pero rí ö'tc'üjme rí dyätcäjme na ngue na jontets'ü. Dya puncjü o jña c'o rá ñagöjme.
5 Ne bëzo ró tö'tp'üjme me na s'o c'o cja'a. Nzhodü texe cja ne xoñijõmü, zopjü c'o ín menzumügöjme. Nguec'ua anguezeji, dya cja ne ra dyätäji in gobiernogue. C'o teñe angueze, ni chjũ nazareno. Anguezeji dya cja ma't'üji Mizhocjimi nza cjazgöjme; nan'ño ga creoji.
6 Ne bëzo ya mi ngue ro contaminao c'ín templogöjme, pero ró sürüjme. Mi ne ro jünpüjme ngüenda ja c'o nzi ga mama c'o ín leygöjme.
7 Pero o metio e Lisias c'ü manda c'o tropa nu, o möji c'o o̱ tropa nu ja mi jünpüjme ngüenda ne bëzo, o ma zinnguijme a fuerza.
8 Cjanu o xitsijme ro ẽcjöjme cja in jmigue. Nguec'ua 'ma rí tsjapü t'önü ne bëzo, rí pãrãgue c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öjme o tsja na s'o nu.
9 C'o 'ñaja c'o mi menzumü a Israel cjanu o mamaji c'ua:

—Na cjuana yo mama e Tértulo, embeji c'e gobernador.
10 Nuc'ua c'e gobernador cjanu o tsjapü c'ua o seña e Pablo ro ña. O mama c'ua e Pablo:

—Rí pãrãgö ya pa ja nzi cjë c'ü i̱ṉ gobernador i̱ṉ jüngue ngüenda cja ín paísgöjme. Nguec'ua rí mägö; dya rí sũ rá tjünrügö.
11 Ya mezhe como 'na doce pa, ró magö a Jerusalén ró ma

ma't'ügö Mizhocjimi. 'Ma rí
tsja t'önü, rí pãrãgue c'ü na
cjuana yo rá xi'tsc'ö.
12 Nujyo, mamaji ró cjagö
c'o na s'o 'ma ró magö a
Jerusalén. Pero dya cjó ró
sögöbe o jña para ro mundo
c'o nte; ni ri ngue cja c'e
templo, ni ri ngue cja c'o
nintsjimi, ni ja xo ri ngue cja
c'e ndajñiñi a Jerusalén.
13 Nujyo xi'tsc'eji, dya sö ra
mamaji c'ü na cjuana.
14 Nutscö na cjuana rí
creogö c'e jña c'ü cja jizhi
Mizhocjimi. Nujyo ín
menzumügöjme, mamaji
c'ü nan'ño rgá creogö dya.
Pero dya cjuana c'ü mama
yo. Na ngue rí ma't'ügö
Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü c'o
ín mboxatitagöjme. Rí creogö
texe c'o mama c'o ley, 'ñe texe
c'o o dyopjü c'o profeta.
15 Rí creogö c'ü o mama
Mizhocjimi ra te c'o ya ndũ,
c'o o tsja na jo 'ñe c'o o tsja na
s'o. Nu yo ín menzumügöjme
xo creoji a cjanu.
16 Siempre rí jodügö rá
cjagö c'o na jo, ngue c'ua
dya rá cjagö na s'o a jmi
Mizhocjimi, ni pje rá cjapcö
yo nín minteji.
17 ’Ró magö ja nzi vez a
Jerusalén, pero o mezhe ja nzi
cjë c'ü cja ró magö. Mi doce
pa, 'ma ró magö nu, ró jünügö
c'o ró unü c'o pobre. Xo ró
jünü c'o ro unügö Mizhocjimi.
18 'Ma ró unügö Mizhocjimi
cja c'e templo c'o ofrenda
c'o mi jünügö, o jñandgaji nu.
Pero nujyo, dya ngue yo o
jñandga. C'o o jñandga, ngueje
ja nzi ín menzumügöjme c'o vi
'ñeje a Asia. Ya rvá cumplegö
c'o rvá mama ro cjagö, ja c'o
nzi ga cja ín chjũrügöjme. Dya
mi dyocjöjme na puncjü o nte;
dya cjó xo ró sögöbe o jña c'ü
ro mundo o nte.
19 C'o vi 'ñeje a Asia c'o o
jñandga cja c'e templo, 'ma o
jñandgaji ró cjagö c'o na s'o, sö
ra ẽji ra 'ñe mamaji.
20 O 'ma jiyö, rí dyönü yo ín
menzumügöjme cjo ró cjagö
c'o na s'o 'ma mi bünc'ö a jmi
yo, 'ma mi jüncüji ngüenda.
21 'Ma o jñüncüji ngüenda,
ró ñagö na jens'e ró mama a
cjava: “In jüncüji ngüenda na
ngue rí creogö c'ü ra te texe
c'o ya ndũ”, ró embeji. Nu c'o
ró mama a cjanu, dya s'o c'o,
eñe e Pablo.
22 E Félix ya mi pãrã na jo'o
ja ma cja o̱ 'ñiji e Jesucristo.
Pero dya nguarü o jñünpü
ngüenda e Pablo. O xipjiji c'o
nte:
—'Ma ra ẽjẽ e Lisias c'ü
manda c'o tropa, rá jünpü na
yeje ngüenda ne bëzo cja in
jmigueji, eñe.
23 Cjanu o ma't'ü c'ua 'na
c'o mi manda cien tropa, o
xipji c'ü ro mbörüji e Pablo,
pero ro jyëziji ro nzhodü libre
cja c'e palacio, y c'o o̱ dyoji e
Pablo mi sö ro ma zenguaji ro
ma zopcüji c'o mi jyodü.
24 O mezhe c'ua ja nzi pa, o
ẽjẽ c'ua na yeje e Félix nu ja
mi jün ngüenda, ma dyojui c'ü
nu su c'ü mi chjũ e Drusila. E
Drusila mi menzumü a Israel.
Nuc'ua e Félix o manda ro ma
siji e Pablo. 'Ma o säjä e Pablo,

o zopjü e Félix 'ñe e Drusila o
xipjivi ja ga cja e Jesucristo.
25 O mama e Pablo ni jyodü
'na nte ra tsja ja c'o nzi ga
ne Mizhocjimi c'o na jo, y ra
mbörütsjë ja rgá mimi, dya ra
tsja ja c'o nzi ga netsjë. Na
ngue ra zädä c'e pa 'ma ra
jñünpü ngüenda Mizhocjimi
texe yo nte. O zũ c'ua e Félix
cjanu o xipji e Pablo:
—Mague dya cja c'e pala-
cio. 'Ma xe rá pë'sc'ö tiempo,
rá zon'c'ü na yeje.
26 C'ü vi mama e Félix c'ü ro
ma e Pablo, xo ngueje c'ü mi
te'be xa'ma ro unü o merio e
Pablo, ngue c'ua ro 'ñeme li-
bre. Nguec'ua na puncjü vez
va zojnü o ñavi.
27 O mezhe c'ua yeje cjë.
Nuc'ua ya ro mbedye gober-
nador e Félix; ro tsja gober-
nador e Porcio Festo. E Félix
dya 'ñeme libre e Pablo, na
ngue mi ne ro unü favor c'o
mi menzumü a Israel c'o mi
nu'u na ü e Pablo.

25

Pablo delante de Festo

1 'Ma o tsja gobernador e
Festo, o mezhe jñi pa, cjanu o
mbedye a Cesarea o ma c'ua a
Jerusalén.
2 Nuc'ua c'o ndamböcjimi
'ñe c'o 'ñaja c'o pje mi pjëzhi
cja c'o menzumü a Israel, o
xipjiji e Festo c'ü vi tsja na s'o
e Pablo.
3 O mamaji:
—Tsjacüjme favor rí manda
ra siji a 'ñecjua e Pablo, eñeji.
O mamaji a cjanu, na ngue
ya vi mamaji ja rvá mbö't'üji
e Pablo 'ma ro cjogü cja 'ñiji.
4 O ndünrü c'ua e Festo:
—Je va cjot'ü a Cesarea e
Pablo. Dya ra mezhe rá magö
nu.
5 Nguec'ua yo pje
pjëzhits'üji rá möcjöjme a
Cesarea. 'Ma pje c'o o tsja
c'e bëzo, ra xitscöji 'ma rá
sät'äjme nu, eñe e Festo.
6 E Festo o mezhe como
dyëch'a o ocho pa a Jerusalén.
Cjanu o nzhogü o ma a Ce-
sarea nu ja vi 'ñeje. C'ü na ye
nu pa, e Festo o mimi nu ja mi
jün ngüenda, cjanu o manda o
ma siji e Pablo.
7 'Ma o säjä, ya ma cãjã
c'o menzumü a Israel c'o vi
'ñeje a Jerusalén. Anguezeji
o böbüji cja o jmi e Pablo, o
mamaji na puncjü c'o na s'o
c'o vi tsja. Pero dya sö ro
mamaji c'ü na cjuana.
8 O ndünrü c'ua e Pablo o
mama:
—Dya pje ró cjagö con-
tra c'o mama ín leygöjme
nutscöjme rí menzumüjme a
Israel. Dya xo ró contaminao
c'ü ín templojme. Dya pje
xo ró mangö 'na jña contra
e Cesar c'ü mero manda,
embeji c'e gobernador.
9 E Festo mi ne ro unü fa-
vor c 'o mi menzumü a Is-
rael c'o mi nu'u na ü e Pablo.
Nguec'ua va dyönüji e Pablo:
—¿Cjo in ne rá sints'i a
Jerusalén? Je rá ma jün'c'ügö
nu ngüenda cjo na cjuana yo
mama yo in menzumügueji.
10 O ndünrü c'ua e Pablo o
xipji:
—Iyö. Na ngue je ngue
va o 'ñempc'e e César rí
jñü ngüenda; dya ngue a
Jerusalén. In pãrãgue na jo,

c'ü dya pje ró cjapügö yo ín menzumügöjme.
11 'Ma pje c'o i̱ chötcü c'o na s'o c'o ró cjagö c'ü rga tügö, rí bübü dispuesto rá tügö. Pero 'ma dya cjuana yo mama yo, dya i̱ṉ pë's'i derecho rí nzhögügö cja o̱ dyë yo, c'ü pje ra tsjacüji. Rí negö ra jñüncü ngüenda e César c'ü mero manda a Roma, eñe e Pablo.
12 Nuc'ua e Festo cjanu o ñaji c'ua c'o mi pjöste c'o mi pãrã c'o ley romana. Cjanu o xipji c'ua e Pablo:
—I̱ dyötcü ngueje e César ra jñün'c'ü ngüenda. Nguec'ua ra zints'iji cja e César.

Pablo delante del rey Agripa

13 Dya mezhe pa, e Agripa c'ü mi rey 'ñe e Berenice o säjui c'ua a Cesarea, o'ñe zenguavi e Festo.
14 O mezhe va mimivi nu na puncjü o pa. E Festo o xipji c'e rey ja ma cja e Pablo, o mama:
—Bübü va 'na bëzo cja ne palacio c'ü dya sö ra mbedye libre ndeze 'ma mi gobernador e Félix. Nuc'ü, ni chjũ e Pablo.
15 'Ma ró magö a Jerusalén, c'o mero ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje pjëzhi cja yo in menzumügueji a Israel, o xitscöji c'ü vi tsja na s'o e Pablo. O dyötcüji c'ü ro mandagö ro mbö't'üji.
16 Nuc'ua ró xipjigöji: "Iyö. Nutscöjme rí menzumüjme a Roma, dya rí cjajme a cjanu. Zö cjó c'o ra ẽ mama bübü 'na nte c'ü o tsja na s'o, pero dya xtá pö't'ügöjme. C'e nte c'ü ri mamaji o tsja na s 'o, pë's'i derecho ra pjendio ra mama cja o̱ jmi c'o va ẽ cusa o tsja na s'o", ró embe c'o.
17 Nuc'ua 'ma o ẽji a 'ñeva, c'ü na ye nu pa, ró ma mimigö nu ja rí jün ngüenda. Cja rrũ mandagö c'ua o siji e Pablo.
18-19 Mi pëzhgö 'na pje c'o vi tsja c'e bëzo c'o ma s'o. Pero dya ga cjanu. Na ngue 'ma o böbü o ña c'o mi cusa e Pablo, dya mamaji na cjuana pje pjëzhi c'ü na s 'o c'ü vi tsja. C'ü o mamaji, nguextjo c'ü ja ga cja ga ma't'üji Mizhocjimi, 'ñe c'ü nan'ño ga creo e Pablo. Mama e Pablo c'ü o ndũ 'na bëzo c'ü mi chjũ e Jesús, pero o tetjo na yeje. Anguezeji, dya neji a cjanu.
20 Dya mi pãrã ja rva jünpügö ngüenda e Pablo. Na ngue, dya rí pãrãgö ja ga cja o̱ religión yo in menzumügueji a Israel. Nguec'ua ró önü e Pablo cjo mi ne ro sidyigö angueze a Jerusalén, je ro ma tjünpü ngüenda nu.
21 Pero dya ne e Pablo je ro ma tjünpü ngüenda a Jerusalén; o xitscö ngueje e César Augusto c'ü ra jñünpü ngüenda. Nguec'ua ró manda sido ra mbörüji va, hasta 'ma cja ra sö rá täjä ra zidyiji nu ja va bübü e César, eñe e Festo va xipji e Agripa.
22 O ndünrü c'ua e Agripa o xipji e Festo:
—Xo rí ne rá ärägö c'o mama c'e bëzo.
O ndünrü c'ua e Festo:
—Ra xõrü rí dyärägue.
23 Nuc'ua c'ü na ye nu pa, o säjä c'ua e Agripa 'ñe e

Berenice cja c 'e cuarto nu
ja mi jün ngüenda c'e gober-
nador. Mi jevi o bitu c'o me
ma zö, y ma dyoji na puncjü
c'o o̱ dyoji. Xo säjä c'o bëzo
c'o mi manda 'na mil o tropa.
Xo säjä c'o pje mi pjëzhi cja
c'e jñiñi a Cesarea. Nuc'ua
e Festo o manda o ma siji e
Pablo.
24 Cjanu o mama c'ua e
Festo:
—Nu'tsc'e Agripa i̱n
reygue, 'ñetsc'eji i̱n texeji i̱n
cãrãji va. Bübü in jmigueji
ne bëzo nu i̱n ne rí dyäräji c'o
mama, eñe.
O sido o ña e Festo o xipji e
Agripa:
—Texe c'o in men-
zumügueji a Israel c'o cãrã
a Jerusalén, 'ñe c'o cãrã va,
o xitscöji c'ü o tsja na s'o ne
bëzo. O mapjüji na jens'e va
mamaji c'ü mi jyodü ro ndũ.
25 Pero dya pje ró tö'tp'ü
c'ü rví bö't'ü. Ne bëzo o
xitscö ngueje e César c'ü mero
manda a Roma ra jñünpü
ngüenda. Nguec'ua ró mam-
agö c'ü rá manda ra zidyiji a
manu.
26 Pero dya rí pãrã ja rga
cjapü. Na ngue 'ma rá penpe
'na carta e César c'ín jmugö,
dya rí pãrã pje rá jũ'sc'ö, na
ngue dya pje rí tö'tp'ügö c'o
na s'o ne bëzo. Nguec'ua ró
manda o siji cja in jmigueji
i̱n texeji rí dyäräji. Nu'tsc'e
Agripa i̱n reygue, ngue'tsc'e
rí negö rí dyärägue, ngue c'ua
rí mamague pje rá jũ'sc'ö cja
c'e carta.
27 Na ngue 'ma rá mandagö
ra zidyiji ne bëzo cja e César
ra jñünpüji ngüenda, pero 'ma
dya rá mama pje ni cusaji,
dya ra jogü, eñe e Festo.

26

Pablo presenta su caso ante el rey Agripa

1 O mama c'ua e Agripa o
xipji e Pablo:
—Sö rí ñague; rí da'c'ü sjëtsi.
Nuc'ua e Pablo o c'uã's'ã o̱
dyë, cjanu o mbürü o ña o
mama:
2 —Nu'tsc'e Agripa i̱n
reygue. Yo ín menzumügöji
me mamaji c'ü ró cjagö na s'o.
Rí mäcjö na ngue ngue'tsc'e rí
dyätcä na jo c'o rá mangö.
3 Na ngue i̱n pãrãgue na
jo yo ín chjũrügöji nutscöji
rí menzumüji a Israel. Xo
i̱n pãrãgue c'o partido c'o
büzüji; dya 'natjo rgá
cjijñiji. Nguec'ua me rí sögöji
o jña. Nguec'ua rí xi'tsc'ö rí
pëscö paciencia rí dyätcägö.

La vida de Pablo antes de su conversión

4 'Texe yo ín menzumügöji
pãrãji ja ga cja rgá minc'ö
ndeze 'ma cja mi ts'it'igö.
Pãrãji ja ma minc'ö cja ín
jñiñigö 'ñe a Jerusalén.
5 Ya mezhe pãrãji c'ü rí
büncö cja c'e partido c'ü ni
chjũ fariseo. Nutscöjme rí
cãrãjme cja c'e partido, xenda
rí sũpcöjme c'o ley que na
ngue c'o cãrã cja c'ü 'na par-
tido. Yo ín menzumügöji
pãrãji. 'Ma ro ne ro xi'ts'iji,
ro mamaji c'ü na cjuana yo rí
mangö.
6 Nudya i̱n jüncü ngüenda; rí
böbügö cja in jmigue na ngue

rí creogö Mizhocjimi ra tsjapü ra te c'o ya ndũ, ja c'o nzi va xipji c'o ín mboxatitagöji.

7 C'o ín menzumügöji c'o tsja cja c'o doce estado, sido ma't'üji Mizhocjimi na ngue te'beji c'e pa 'ma ra te c'o ya ndũ. Nu'tsc'e Agripa i̱n reygue, c'o ín menzumügöji te'beji c'o rí te'begö, maco anguezeji mamaji ró cjagö c'o na s'o, embeji e Agripa.

8 O sido o ña e Pablo o xipji texe c'o ma cãjã nu:

—¿Jenga dya i̱n creoji c'ü sö Mizhocjimi ra tsjapü ra te c'o ya ndũ?

Cómo Pablo antes perseguía a los cristianos

9 O sido o ña e Pablo o xipji c'e rey:

—'Ma ot'ü mi nugö na ü c'o mi creo e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret, mi cjapü ra sufreji. Mi pëzhgö je ga cjanu ma ne Mizhocjimi.

10 Ngue c'ü mi cjagö a Jerusalén. O dyacü sjëtsi c'o mero ndamböcjimi mi pant'agö a pjörü c'o o̱ nte e Jesús, maco ma jo a jmi Mizhocjimi c'o. 'Ma mi jünpüji ngüenda, mi mangö c'ü mi jyodü ro ndũji.

11 'Ma mi töt'ügö cja nintsjimi c'o mi creo e Jesús, mi cjapü ra sufreji; xa'ma ro mamaji c'ü dya ma jo e Jesús. Me mi ünbügö na puncjü c'o. Nguec'ua 'ma mi c'ueñeji, 'ma mi pöji cja c'o jñiñi c'o tsja cja c'o nan'ño país, mi pa jodügöji nu.

Pablo cuenta otra vez su conversión

12 'Nguec'ua 'na nu pa, ró magö a Damasco. Na ngue c'o mero ndamböcjimi ya vi dyacü sjëtsi ro jodügö c'o o̱ nte e Jesús ro cjapüji ro sufreji ja c'o nzi ma negö.

13 Nu'tsc'e rey, 'ma mi pagö cja 'ñiji, 'ma ya vi jñisiarü, ró jandagö 'nango ẽjẽ a jens'e 'na jya's'ü c'ü o pjat'ü nu ja mi pagö 'ñe c'o mi pöcjöjme. Me mi juëns'i que na ngue e jyarü.

14 Nguec'ua ró tögöjme a jõmü nu c'o mi chägäjme. Nuc'ua ró ärägö c'ü mi ña c'e jña hebreo o xitscö: "Nu'tsc'e Saulo, ¿jenga i̱n cjapü ra sufre c'o creozgö? Chjëntjui c'ü ri nguetscö ri cjacö rá sufre. I̱n chjëntjui nza cja 'na nzhünü c'ü dya ne ra dyärä, c'ü me pjech'e c'e maza c'ü ni chjocüji; nguec'ua ga s'odü", enzgö.

15 Ró tjünrügö c'ua ró mama: "Nu'tsc'e nin t'ecjañõmü, ¿cjó ngue'tsc'e?", ró embe. O ndünrü c'ua c'ín Jmugö o xitsi: "Nguetscö e Jesús. I̱n cjapü ra sufre yo creozügö; chjëntjui c'ü ri nguetscö ri cjacö rá sufre.

16-18 Böbü. Ya ró juan'c'ügö rí pëpquigö. Ngue c'o rvá cja'c'ü i̱ jñandga. Nguec'ua rá täc'ä rí mague cja c'o dya in menzumügueji, rí ma xipjiji ja vi jñandga dya. Xo rí xipjiji c'o cja xe rá jí'tsc'ö 'ma rí jñandga. Nudya e Satanás c'ü dya jo, ya ngo'tp'ü o̱ ndöji. Pero 'ma rí zopjügueji, ra xogü o̱ ndöji, ra zi'ch'i o̱ mü'büji o̱ jya's'ü Mizhocjimi. Nguec'ua, dya cja ra nzhodüji cja bëxõmü;

ra jyëziji c'o na s'o, dya cja ra dyätäji c'ü dya jo. Ra 'ñench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi ra perdonaoji anguezeji c'o na s'o c'o cjaji, ra tsjapüji o̱ nte na ngue ri ejmezügö c'o. Bübü c'o in menzumügueji c'o ra jyodü pje ra tsja'c'ü; xo 'ñe c'o dya in menzumügueji. Pero rá empc'egö libre, dya pje ra tsja'c'üji", enzgö e Jesús. Ngue yo o mama e Pablo va xipji e Agripa.

Pablo obedece la visión

19 O sido o ña e Pablo o mama:

—Nu'tsc'e Agripa i̱n reygue, nu c'o o xitsigö e Jesús 'ma vi 'ñeje a jens'e c'e jya's'ü, ró ätä; ngue yo rí cjagö.

20 Ot'ü ró zopjü c'o cãrã a Damasco. Ró xipjiji mi jyodü ro jyëziji c'o na s'o ro nzhogüji cja Mizhocjimi, cja rrũ tsjaji c'o na jo'o ngue c'ua ro jñetse c'ü o nzhogü o̱ mü'büji. Xo ró zopjügö a cjanu c'o nte a Jerusalén 'ñe texe cja c'e estado de Judea. Xo ró magö nu ja cãrã c'o dya ín menzumügöji, ró ma zopjügö anguezeji.

21 Nguec'ua 'ma mi bübügö cja c'e templo, o zücügö c'o ín menzumügöji mi ne ro mböcüji.

22 Pero dya mböcüji. Na ngue o mböxcü Mizhocjimi. Nguec'ua xe rí bübütjo, rí böbügö cja in jmigueji. Rí zo'c'üji nu'tsc'eji pjë'ts'iji na nojo, 'ñetsc'eji dya pje pjë'ts'iji. C'ü rí xi'tsc'öji, ngue c'o o mama e Moisés 'ñe c'o profeta ro zädä. Dya rí mangö jña c'o nan'ño.

23 O mama e Moisés 'ñe c'o profeta, nu c'ü o mama Mizhocjimi ro ẽ 'ñevgueji libre mi jyodü ro sufre 'ñe ro ndũ. Nuc'ua cja rrũ te ro bübütjo na yeje, ngue c'ua ra zi'ch'i o̱ jya's'ü Mizhocjimi cja o̱ mü'bü yo menzumü a Israel 'ñe yo dya menzumü a Israel, eñe e Pablo.

Pablo trata de convencer a Agripa de que se haga cristiano

24 'Ma mi mama a cjanu e Pablo mi pjendiotsjë, 'nango mapjü c'ua na jens'e e Festo o mama:

—Nu'tsc'e Pablo i̱n locogue, na ngue yo na puncjü yo i̱n studiague.

25 O ndünrü c'ua e Pablo o xipji:

—Nu'tsc'e Festo nin t'ecjanõmü, dya rí locogö. Rí mangö c'o na cjuana.

26 Ne rey pãrã texe yo rí mangö. Nguec'ua dya rí sũgö rí xipjigö texe yo. Rí pãrãgö, nujnu unü ngüenda texe yo o zädä, na ngue texe cja ín paísgöjme pãrãji.

27 Nuc'ua e Pablo cjanu o zopjü c'ua e Agripa o xipji:

—Nu'tsc'e Agripa i̱n reygue, ¿cjo i̱n creogue c'ü na cjuana c'o o dyopjü c'o profeta? Rí pãrãgö i̱n creogue.

28 O ndünrü c'ua e Agripa o mama:

—Pe i̱n cjijñi rá creogö e Jesús, na ngue yo ja nzitjo jña yo i̱n mangue.

29 O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Zö ja nzitjo jña, zö na
puncjü o jña, pero quera ri
creogue e Jesús ja c'o nzi rgá
creogö. Xo 'ñe texe yo ärä yo
rí mangö ne pa dya. 'Ma rí
creoji, xa'ma dya ra ngo'c'üji
ja c'o nzi ga ngocöji, eñe.
30 O böbü c'ua c'e rey 'ñe c'e
gobernador 'ñe e Berenice 'ñe
c'o ma jũ'ũ nu.
31 Cjanu o mbedyeji o ma
ñatsjëji ja rvá tsjapüji e Pablo.
O pötü va mamaji:
—C'e bëzo, dya pje cja c'o na
s'o c'ü rguí ndũ, ni ra dyo a
pjörü, eñeji.
32 O mama c'ua e Agripa o
xipji e Festo:
—C'e bëzo, 'ma dya ro
dyö'tc'ü ra jñünpü ngüenda
e César angueze, ro sö ri
'ñemegue libre, eñe.

27

Pablo es enviado a Roma

1 Nuc'ua e Festo cjanu o
mama ro zidyiji e Pablo a
Roma c'ü tsja a Italia, ro möji
cja barco. E Festo o nzhö
e Pablo cja 'na bëzo c'ü mi
chjũ e Julio c'ü mi manda cien
tropa c'o mi xiji grupo Au-
gusto. Xo nzhötüji e Julio c'o
'ñaja nte c'o ma o'o a pjörü, xo
ro zidyiji a Italia. Nutscö e
Lucas xo ró möcjöjme.
2 Ró tes'ejme cja 'na barco
c'ü vi 'ñeje cja c'e jñiñi a
Adramitio, c'ü ro zät'ä cja c'o
jñiñi a Asia c'o järä squina cja
mar. Cja rrũ möjme c'ua. Xo
ró möcjöjme 'na bëzo c'ü mi
chjũ e Aristarco c'ü mi men-
zumü a Tesalónica c'ü tsja cja
c'e estado de Macedonia.
3 C'ü na ye nu pa, ró sät'äjme
a Sidón. Ma jonte e Julio o
unü sjëtsi e Pablo o ma zen-
gua c'o mi pãrã nu. O ziji o
xëdyi anguezeji, cjanu o oxüji
cja o̱ ngumüji.
4 Nuc'ua 'ma ró pedyejme a
Sidón cja c'e barco, mi vü na
zëzhi e ndajma, mi pjö's'ü c'e
ndeje ma pjat'ü cja c'e barco.
Na ngue e ndajma je mi 'ñeje
nu ja ma möcjöjme. Nguec'ua
'ma ró cjogüjme cja c'e isla c'ü
ni chjũ a Chipre, ró cjogüjme
cja c'e lado o̱ jodyë nu ja mi
tsjõtü.
5 Sido ró möjme cja c'e
barco ró cjogüjme bëxtjo cja
c'e estado de Cilicia 'ñe cja
c'e estado de Panfilia. Ró
sät'äjme a Mira c'ü tsja cja c'e
estado de Licia.
6 'Ma mi cãrãjme a Mira, c'e
bëzo c'ü mi manda cien tropa
o jyodü 'na barco c'ü ro ma
hasta a Italia. O chöt'ü c'ua
'na barco c'ü vi 'ñeje a Alejan-
dría mi ma a Italia. Nuc'ua ró
tes'ejme cja c'e barco.
7 Ró nzhodüjme ja nzi pa cja
c'e ndeje, pero jmanch'a ma
möjme. O metscöjme, co tra-
bajo ró cjogüjme a Gnido nu ja
mi bëxtjo. E ndajma mi vü na
zëzhi, dya mi sö ro möcjöjme
derecho. Nguec'ua ró unüjme
vuelta cja ín squierdajme, ró
cjogüjme bëxtjo a Salmón cja
c'e isla c'ü ni chjũ a Creta.
Cja rrũ unüjme c'ua vuelta cja
ín jodyëgöjme, ngue c'ua ro
cjogüjme a Creta cja c'e lado a
sur nu ja mi tsjõtü ts'ë.
8 Mi trávajo, pero ró sät'äjme
nu ja ni chjũ Puertos Buenos
c'ü bëxtjo cja c'e jñiñi c'ü ni

chjũ a Lasea.

9 Ya vi metscöjme na puncjü
o pa. Ya vi cjogü c'o pa c'o
mi mbempje c'o menzumü a
Israel. Ya vi zädä c'o pa c'o
ma së 'ma mi bübü na puncjü
o peligro ro nzhodüjme cja
barco. Nguec'ua e Pablo o
zopjü c'o mi pöcjöjme.

10 O xipjiji:

—Nu'tsc'eji nin t'ecjañõmüji,
rí mangö 'ma rá sidoji, 'na pje
c'o rá cjaji. 'Na ra nguibi ne
barco ra bëzhi texe yo tunü.
Xo 'ñetscöji rá tũji, eñe.

11 C'e bëzo c'ü mi manda
cien tropa, dya dyätä e Pablo;
xenda dyätä c'ü mi ëdyi c'e
barco 'ñe c'ü o̱ cjaja c'e barco.
O mamaji c'ü ro sidogöjme.

12 Mi bübü ja nzi c'o mi ne
ro nguejme c'e barco a Puer-
tos Buenos. Pero xenda ma
puncjü c'o dya ne. Na ngue a
Puertos Buenos, dya nda ma
jo'o ro böbü c'e barco c'o pa
c'o ma së. Nguec'ua o ma-
maji c'ü ro pedyejme a Puer-
tos Buenos ro sidojme, xa'ma
ro sö ro sät'äjme a Fenice c'ü
ngue c'ü 'na puerto cja c'e isla
a Creta. Nujnu, je ro mimijme
c'o pa c'o ma së. Na ngue c'e
puerto, dya cjogü e ndajme
'ma ni 'ñeje a noroeste 'ñe 'ma
ni 'ñeje a suroeste.

La tempestad en el mar

13 O pötü c'ua ja mi 'ñeje e
ndajma. Dya cja mi 'ñeje nu
ja ni nguibi e jyarü, ya je mi
'ñeje a sur. Dya cja mi vü na
zëzhi. Nguec'ua c'ü mi ëdyi
c'e barco 'ñe c'ü o̱ cjaja, mi
pëzhivi c'ü ro sö ro sät'äjme
na jo a Fenice. Nguec'ua o
mandavi o ngüs'üji c'o t'ëzi c'o
mi nza cja o gancho c'o mi
pënch'i c'e barco para dya ro
ndütü e ndajma ro ma. Ró
möjme c'ua ró cjogüjme bëxtjo
a Creta.

14 Dya go mezhe c'ua
go pötü na yeje e ndajma.
'Nango ẽ c'ua 'na trandajma
c'ü vi 'ñeje a noreste cja c'e
isla.

15 Nguec'ua, dya cja sö xe
ro möjme derecho ro cjogüjme
lado cja c'e isla. Ró jëzijme
c'ua c'e barco o ndütü e nda-
jma.

16 O zät'ä cja 'na ts'i isla c'ü
ni chjũ a Clauda, ró cjogüjme
cja c'e lado c'ü mi tsjõtü. Cja
rrũ cjüs'üjme c'e ts'ibü c'ü mi
cjüt'ü c'e barco, me mi trávajo
ma cjüs'üjme.

17 'Ma ró cjuarü ró cjüs'üjme
c'e ts'ibü, nuc'ua c'o mi pëpji
cja c'e barco, cjanu o tsjapüji
o ndü c'o cable c'ü mi 'nünt'ü
nu, ngue c'ua ro zëzhi c'e
barco. Mi sũji 'na mas ro
ndütü e ndajma c'e barco ro
zät'ä nu ja ni chjũ a Sirte nu ja
jä'ä o 'ñõxõmü nu ja dya nda
ga jẽ e ndeje. Mi sũji 'na ro
'huagü c'e barco 'ma ro zät'ä
nu. Nguec'ua va sjö'büji c'e
manta c'ü ma mbät'ä, ngue
c'ua dya nda ro ndütü e nda-
jma. O jyëziji c'e barco, dya
cja mi ëdyiji.

18 C'ü na ye nu pa, sido mi
pa c'e barco ma ndütü e nda-
jma. Nguec'ua o mboch'üji a
ndeje c'o mi tunü c'e barco,
ngue c'ua dya nda ro jyübü.

19 C'ü na jñi nu pa, ró
poch'üjme a ndeje texe c'o mi
pë's'i c'e barco.

20 O mezhe na puncjü o pa,
dya mi cjĩ e jyarü ne ri ngue
yo seje. Sido mi vü na zëzhi e
ndajma. Nguec'ua ró mama-
jme pãrã cjo ro pedyejme na
jo; 'na ro tũjme.
21 Ya vi mezhe c'ü dya cja
mi sijme o xëdyi. Nuc'ua
e Pablo o böbü c'ua a
ndezgöjme, cjanu o mama:
—Nu'tsc'eji nin t'ecjañõmüji,
ró xi'tsc'öji c'ü dya ro pedyeji
a Puertos Buenos cja c'e isla a
Creta. 'Ma ri dyätcäji, xenda
rvá jo 'ma; dya ro sufreji.
22 Pero nudya rí xi'tsc'öji,
dya rí sũgueji. Zö ra 'huagü
ne barco, pero dya cjó ra
ndũzgöji.
23 Rí xi'tsc'öji a cjanu, na
ngue mi xõmü o ẽjẽ 'na o̱ anxe
Mizhocjimi cja ín jmigö o ẽ
zocügö. Mizhocjimi c'ü bübü
a jens'e ngue c'ü rí ma't'ügö;
ngue o̱ ntezgö c'ü.
24 O xitsi c'e anxe: “Nu'tsc'e
Pablo, dya rí sũgue. Dya rí
chũgue, na ngue ni jyodü rí
sät'ägue a Roma rí böbügue a
jmi e César c'ü mero manda.
Mizhocjimi o dyä'tc'ä c'ü
i̱ dyötü, nguec'ua dya cjó
ra ndũ yo i̱n pöcjeji cja ne
barco”, enzgö.
25 Nguec'ua rí xi'tsc'öji,
dya cja rí sũgueji. Rí creogö
Mizhocjimi c'ü ra zädä ja c'o
nzi va xitsi c'ü o̱ anxe.
26 Pero 'ma ra 'huagü ne
barco, rá sogöji cja ndeje
bëxtjo cja 'na ts'i isla rá pes'eji,
eñe e Pablo.
27 Ya vi mezhe ye nzo c'e
barco ma ndütü e ndajma.
Mi nzhodü cja c'e mar c'ü ni
chjũ Mar Adria. Ya vi xõmü.
Nuc'ua c'ü ndexõmü, c'o mi
pëpji cja c'e barco o mamaji:
—Cja c'ü ya rá sät'äji cja 'na
isla, eñeji.
28 Cjanu o dyëdyiji ja nzi mi
pë's'i c'ü ma jẽ c'e ndeje. Mi sö
treinta y seis metro. Xe möji
ts'ë, cjanu o dyëdyiji c'ua na
yeje; ya mi sötjo veintisiete.
29 Me go zũji c'ua, 'na ro
sät'äjme nu ja mi quiji o
ndojo. Nguec'ua o ma quiji
c'o nziyo t'ëzi c'o mi nza cja
o gancho c'o mi 'nünt'ü o
tjüjmü, cjanu o mboch'üji a
ndeje cja o̱ xütjü c'e barco
ngue c'ua 'ma ro zät'ä a jõmü,
xa'ma ro gancha ro böbü c'e
barco. Me mi mamaji quera
ro jyans'ü.
30 Nuc'ua c'o mi pëpji cja
barco, o mbürü o sjö'büji c'ua
c'e ts'ibü cja c'e ndeje. C'o t'ëzi
c'o mi bübü a xo'ñi c'e barco,
mi cjapüji ro ndunüji na ts'ijẽ
cja rrũ mboch'üji, ngue c'ua
dya nda ro 'ñõmü c'e barco.
Pero c'ü mi sjö'büji c'e ts'ibü,
ngue c'ü mi ne ro c'ueñeji ro
salvaji.
31 Nuc'ua e Pablo cjanu o
ma't'ü c'e bëzo c'ü mi manda
cien tropa, 'ñe c'o o̱ tropa, o
xipjiji:
—Nujyo, ni jyodü, dya ra
dagüji cja ne barco. 'Ma jiyö,
rí chũji, dya rí salvaji, embeji
c'o.
32 Nuc'ua c'o tropa cjanu o
ma dyocüji c'o tjüjmü c'o mi
sjö'büji c'e ts'ibü; o ndögü a
ndeje.
33 Nuc'ua 'ma ya ma jya's'ü,
e Pablo o xipji anguezeji ro
ziji o xëdyi. O mama:

—Ya mezhe ye nzo c'ü dya
in sigueji o xëdyi.
34 Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí
sigueji dya o xëdyi ngue c'ua
rí zëzhiji. Nguec'ua, dya rí
chũgueji ni pje rí tsjaji, eñe.
35 Nuc'ua 'ma o nguarü o
mama yo jña, cjanu o jñü
c'ua o tjõmëch'i cjanu o unü
'na pöjö Mizhocjimi a jmi nza
texeji. Cjanu o më'ch'i c'ua,
cjanu o zi c'ua.
36 Anguezeji o mbürü o
mäji c'ua, dya cja nda mi sũji.
Xo ziji c'ua o xëdyi.
37 Mi söjme ye ciento se-
tenta y seis mi cãrãjme cja c'e
barco.
38 'Ma o nguarü o ziji o xëdyi
o nijmiji, cjanu o mboch'üji
a ndeje c'o mape c'o mi quiji
o ndëxü. O tsjaji a cjanu
ngue c'ua dya nda ro jyübü c'e
barco.

Se hunde el barco

39 Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü
na jo, ró jandajme c'e isla c'ü
ya mi bëxtjo. C'o mi pëpji cja
c'e barco, dya mi pãrãji ja mi
ngue. Pero o jñandaji c'ü ma
jä'ä o 'ñõxõmü cja squina c'e
ndeje. O mamaji xa'ma ro
sö ro zät'ä c'e barco cja c'e
'ñõxõmü.
40 Nguec'ua o dyocüji c'o
tjüjmü c'o mi 'nünt'ü c'o t'ëzi,
ngue c'ua ro ma na yeje c'e
barco. Y o xäpcäji c'e za'a
c'ü mi dyëji. Xo ngüs'üji
c'e manta c'ü ma mbät'ä,
ngue c'ua o ndütü e ndajma.
Nguec'ua c'e barco o mbürü o
ma c'ua cja c'o 'ñõxõmü c'o mi
jä'ä a squina c'e ndeje.
41 Pero o zät'ä c'e barco nu
ja dya nda ma jẽ c'e ndeje nu
ja mi sjöbü yeje 'ñinzhe c'o mi
chjë nu. Nguec'ua o böbü c'ua
c'e barco. A xo'ñi c'e barco
o nguibi cja c'e 'ñõxõmü, dya
cja mi 'ñõmü. Pero o xütjü c'e
barco o 'huagü, na ngue c 'o
ndeje me mi pjö's'ü na zëzhi.
42 Nuc'ua c'o tropa cjanu o
mamaji:
—Na jo ixtá pö't'üji yo rvá
siji yo ma o'o a pjörü. 'Ma jiyö,
'na ra dyömpüji cja ne ndeje
ra c'ueñeji, eñe c'o tropa.
43 C'ü mi manda c'o tropa,
dya ne'e c'ü ro mbö't'üji e
Pablo. Nguec'ua dya jyëzi ro
tsjaji ja c'o nzi ma mamaji.
Cjanu o xitscöjme:
—'Ma in pjëchi rí dyömpüji
cja ndeje, rí dyat'üji cja
ndeje rí dyömpüji rí sät'äji cja
squina ndeje.
44 'Ma dya in pjëchi rí
dyömpüji, rí pënch'iji yo tabla
yo ni ndunü e ndeje o yo
pje nda ma za'a yo vi t'ät'ä
ne barco. Ra ndũxc'üji ngue
c'ua rí sät'äji cja squina ndeje,
enzgöjme.
Nguec'ua ró pesc'öjme cja
ndeje rí texejme, dya cjó
ndũzgöjme.

28

Pablo en la isla de Malta

1 'Ma ró pes'ejme cja c'e
ndeje, ró pãrãjme c'e isla mi
chjũ a Malta.
2 C'o mi menzumü nu,
ma jonteji. O recibidozüjme
na jo, o 'ñõrüji 'na sivi ró
pa't'üjme na ngue ya mi ẽjẽ
o dyebe, y ma së.
3 E Pablo xo ma mbëchi
'na cjörü o za'a, cjanu o ma
ngã's'ã cja c'e sivi. Nuc'ua 'ma

mü o mbürü o pat'ü c'o za'a,
'nango mbedye c'ua 'na c'ijmi
c'ü ma sate c'ü mi nza cja 'na
pozü. O zapü o̱ dyë e Pablo, o
'nünt'ü, dya ts'i vi c'ügü.
4 C'o mi menzumü a Malta
'ma o jñandaji mi 'nünt'ütjo c'e
c'ijmi, o pötü va mamaji c'ua:
—Ne bëzo, pe o pö't'ünte nu.
Zö o mbes'e cja ndeje, dya
ndũ'ũ, pero ya ngõt'ü dya c'o
o tsja na s'o, eñeji.
5 Nuc'ua e Pablo o juancja
o̱ dyë; o c'ügü c'ua c'e c'ijmi
o ndögü cja c'e sivi. Pero dya
pje tsja e Pablo.
6 C'o mi menzumü nu, mi
te'beji c'ü ro pjänt'ä o̱ ts'ingue
e Pablo, o ro ndũ. O mezhe
mi te'beji pero dya pje tsja
e Pablo. Nguec'ua, dya cja
nguijñiji c'ü vi pö't'ünte e
Pablo. Cjanu o mamaji e
Pablo mi ngue 'naja c'o o̱
ts'itaji c'o mi ma't'üji.
7 C'ü mi manda cja c'e isla a
Malta mi chjũ e Publio. Mi tjë
o juajma c'o mi bëxtjo nu ja ró
pes'ejme cja c'e ndeje. E Pub-
lio ma jonte, o recibidozüjme
na jo. O dyacüjme ja ró
oxüjme, xo dyacüjme c'o ró si-
jme. O metscöjme jñi pa nu.
8 C'ü nu tata e Publio, ma
o'otjo cja ngama mi sö'dyë.
Mi sö o pa'a 'ñeje mi unü
posición. Nuc'ua e Pablo o
ma'a nu ja ma o'o c'e tita. O
'ñe's'e o̱ dyë, cjanu o dyötpü
Mizhocjimi o jocü.
9 'Ma o jogü c'e tita, cjanu o
ẽjẽ c'ua c'o 'ñaja c'o mi cãrã cja
c'e isla c'o mi sö'dyë. E Pablo
xo jocü anguezeji.
10 O dyacüjme na puncjü o
regalo. 'Ma o zädä c'e pa c'ü ro
tes'ejme cja barco ro möjme a
Italia, xo dyacöjme texe c'o mi
jyongöjme.

Pablo llega a Roma

11 O mezhe jñi zana rvá
minc'öjme cja c'e isla. Nuc'ua
ró tes'ejme cja 'na barco c'ü vi
böbü a Malta c'o pa c'o ma së.
C'e barco vi ' ñeje a Alejandría.
A xo'ñi cja c'e barco, mi cuat'ü
c'e ts'ita Cástor 'ñe c'e ts'ita
Pólux.
12 'Ma ró sät'äjme a Sir-
acusa, ró cjogüjme cja c'e
puerto o metscöjme jñi pa nu.
13 'Ma ró pedyejme a Sir-
acusa, ró cjogüjme bëxtjo cja
squina c'e ndeje ró sät'äjme
a Regio. C'ü na ye nu pa, o
mbürü o vü e ndajma c'ü vi
'ñeje a sur. Nguec'ua c'ü na jñi
nu pa, ró sät'äjme a Puteoli.
14 Nujnu ró dagüjme cja c'e
barco. Ró töt'üjme nu ja mi
cãrã o cjuarma c'o xo creo
e Jesucristo. O mbitazüjme
ró mimijme co anguezeji. O
mezhe 'na nzo ró mimijme
nu. Nuc'ua 'ma ró pedyejme
nu, ró möjme cja c'e 'ñiji c'ü ni
ma a Roma.
15 C'o cjuarma a Roma o
mbãrãji c'ü ma möjme nu.
Nguec'ua o mbedyeji nu, o
ma ndüncüjme. Bübü c'o ró
chjëgöjme cja c'e jñiñi c'ü ni
chjũ a Foro de Apio; 'ñaja c'o
cja ró ma chjëgöjme 'ma ró
sät'äjme cja c'e jñiñi a Tres
Tabernas. 'Ma o jñanda e
Pablo c'o cjuarma, o unü 'na
pöjö Mizhocjimi y me go mäjä
o̱ mü'bü.
16 'Ma ró sät'äjme a Roma,
c'e bëzo c'ü mi manda c'o
tropa, o zidyi c'ua c'o bëzo

c'o vi siji cja c'e barco c'o ma o'o a pjörü a Cesarea, o zät'äji nu ja mi bübü c'ü mi mero mböpjörü, ngue c'ua ro mbörüji c'o. Pero e Pablo, o jyëziji o mimi cja 'na ngumü aparte; 'natjo tropa c'ü o mbörü.

Pablo predica en Roma

17 O mezhe c'ua jñi pa, e Pablo o zojnüji c'ua c'o menzumü a Israel c'o mi manda cja c'o nintsjimi a Roma. 'Ma o jmurüji, cjanu o mama c'ua e Pablo o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, dya pje cjó ró cjapü ne ri 'naja c'o ín menzumügöji. Pero o zücüji a Jerusalén o zinziji cja c'o manda nu, c'o menzümü va a Roma, o pantcaji a pjörü. C'o ín menzumügöji mamaji rí cjapü c'ü dya ni muvi yo tjũrü yo o zocüzüji c'o ín mboxatitaji, pero iyö.

18 C'o manda nu, c'o menzumü va a Roma, o jñüncüji ngüenda pero dya pje chötcüji c'ü rví mbötcüji. Nguec'ua mi ne ro 'ñevgueji libre.

19 Pero dya go ne a cjanu c'o ín menzumügöji. Nguec'ua rvá örügö sjëtsi o sizgöji va a jmi e César. Dya ngue c'ü rá cusagö c'o ín menzumüji; ngue c'ü ra jñüncü ngüenda e César rá mama pje vi cusazüji anguezeji.

20 'Nünt'ütjo o cadena ín dyë, na ngue yo me na jo yo rí te'begö. Maco xo te'be a cjanu c'o ín menzumügöji. Ngue c'ü rvá zon'c'üji; ngue c'ua rá xi'tsc'öji ja ga cja c'o na jo c'o i̱n te'beji, eñe.

21 O ndünrü c'ua anguezeji o xipjiji e Pablo:

—Dya rí pãrãgöjme cjo i̱ tsjague na s'o. Na ngue dya cjó penquejme o carta ndeze a Judea. Dya cjó xo va ẽjẽ. C'ü pje ra ẽ xitscöjme.

22 Rí ne rí zocüjme rí xitscöjme ja ga cja c'o i̱n creogue. Na ngue rí pãrãjme, texe cja c'o jñiñi mamaji c'ü dya ga jo o̱ 'ñiji e Jesús.

23 Cjanu o mbäsp'äji 'na pa c'ü ro ñaji na yeje. 'Ma o zädä c'e pa, o ẽji na puncjüji cja c'e ngumü nu ja mi pjörüji e Pablo. O mbürü o ña e Pablo c'ü xõrü; o böbü hasta c'ü nzhä. O mbenbeji c'ü mama c'o ley c'o o dyopjü e Moisés, 'ñe c'o o dyopjü c'o profeta; o xipjiji c'ü ya vi zädä c'o vi dyopjüji. O zopjüji a cjanu, ngue c'ua ro unüji ngüenda e Jesús ngueje c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda, ngue c'ua ro 'ñench'e o̱ mü'büji c'ü.

24 Bübü c'o o creo c'o mi mama e Pablo; bübü c'o dya creo.

25 Nguec'ua, dya mi 'natjo o̱ pjeñe ma nguijñiji. Nuc'ua 'ma ya ro mbedyeji, o mama c'ua e Pablo o xipjiji:

—O̱ Espíritu Mizhocjimi o xipji e Isaías c'ü mi profeta o zopjü c'o ín mboxatitagöji. Na cjuana c'e jña c'ü o mama ja ma cja anguezeji. Dyäräji c'ü o mama. Na ngue je xo ga cjatsc'eji nu. O mama a cjava:

26 Mague cja yo nte, rí ma
xipjiji c'ü ra dyäräji
pero dya ra mbãrãji.

Ra jñandaji pero dya ra mbãrãji pje pjëzhi.
27 Yo nte, ya tsot'ü o̱ mü'büji. Na ngue 'ma ro xogü o̱ mü'büji, xa'ma ro zo'o o̱ mü'büji ín jñagö.
Y 'ma cjó c'o zopjüji, dya cja cjapüji ngüenda. Na ngue 'ma ro tsjapüji ngüenda, xa'ma ro dyäräji ro mbãrãji pje ri pjëzhi.
Ya tsot'ü a nzhöji. Na ngue 'ma ro jñandaji, xa'ma ro mbãrãji, ro nzhogü o̱ mü'büji.
Nuc'ua ro salvagö yo, ro emeji libre cja c'o na s'o, embeji e Isaías.
28 O sido o ña e Pablo o mama:
—Dyäräji na jo c'ü rí xi'tsc'öji. Ngueje c'o dya ín menzumügöji c'o ra xipjiji dya o̱ jña Mizhocjimi, ngue c'ua Mizhocjimi ra 'ñemeji libre cja c'o na s'o. Anguezeji ra dyäräji.
29 'Ma o nguarü e Pablo o mama c'o jña, cjanu o mbedye c'ua c'o o̱ menzumüji, me mi pötü ma zöji o jña.
30 O mezhe ye cjë va mimi e Pablo cja c'e ngumü. Mi cjõt'ü o renta; nguec'ua mi sö ra recibido c'o mi pa zengua.
31 Mi zopjü c'o nte mi xipjiji c'ü ro dyätäji Mizhocjimi, na ngue ngueje c'ü manda. Xo mi jíchiji ja ga cja e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. Dya cjó mi sũ pje ro xipji, y dya cjó mi c'a's'ü.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS ROMANOS

Pablo escribe a la iglesia de Roma

1 Nguetscö e Pablo. O̱ mbëpjizü e Jesucristo. O̱ 'ñembguegö Mizhocjimi rá ma nu c'ua ja ra ndäcjä rá ma, rá ma zopjü yo nte rá xipjiji nu jña angueze, nu me na jo.

2 Nguejne jña nu ya vi mama Mizhocjimi cja o̱ jña angueze. Ngue c'o profeta c'o o dyopjü c'e jña'a c'ü.

3 Nu jña Mizhocjimi nu me na jo, mama ja cja c'ü nu T'i. O ẽjẽ nza cja 'na nte cja ne xoñijõmü. Mi ngueje 'naja o̱ mboxbëche e David.

4 O̱ Espíritu Mizhocjimi me na zëzhi, o tsjapü o nanga c'ü nu T'i 'ma ya vi ndũ. A cjanu o 'mãrã ngueje o̱ T'i Mizhocjimi. Nujnu ngueje e Jesucristo c'ü ín Jmugöji.

5 E Jesucristo o nugü na jo. O ndäcjä rá cja o̱ bëpji angueze. Ngue c'ua ra 'ñejmeji, ra dyätäji angueze, yo nte yo cãrã texe cja ne xoñijõmü. A cjanu ra mamaji me na jo, me na nojo e Jesucristo.

6 Xo nzitjots'ügueji dya, xo o zon'c'üji e Jesucristo.

7 Nuts'c'eji i̱ṉ cãrãji a Roma, rí pen'c'eji ne xiscõmã, rí bö'tc'üji Cjimi. Me nets'eji Mizhocjimi. O zon'c'ügueji o tsja'c'üji o̱ nte angueze. Mizhocjimi c'ü mi Tataji 'ñe e Jesucristo c'ü ín Jmuji me ra nuc'üji na jo, xo ra tsja'c'üji dya pje rí tsjijñiji.

Pablo quiere visitar Roma

8 C'ü ot'ü rá xi'ts'iji dya: texe cja ne xoñijõmü mamaji que i̱ṉ ejmeji e Jesucristo. Nguec'ua rí nädä e Jesucristo rgá unü na pöjö ín Mizhocjimiji.

9 Ngue Mizhocjimi c'ü rí pëpigö co texe ín mü'bü; rí mama yo na jo jña c'o mama ja cja c'ü nu T'i. Mizhocjimi pãrã na jo, 'ma rí ötügö Mizhocjimi, dya rí jyombeñets'üji.

10 Rí ötügö Mizhocjimi, 'ma ra ne angueze, rá magö rá ma zenguats'üji. Ya mezhe rí ne rá ma'a.

11 Rí ötügö angueze a cjanu, na ngueje me rí ne rá chjëji. Rí ne rá jí'ts'iji c'ü ya xo o jítsi Mizhocjimi, c'ua ja cja angueze, ngue c'ua xo ra zëzhi in mü'büji.

12 Nu c'ü rí mangö dya, rí ne rá bübü c'ua ja i̱ṉ cãrãji ngue c'ua ra mäjä ín mü'bügö. Xo 'ñetsc'eji xo ra mäjä in mü'bügueji na ngueje nde 'natjo c'ü rí ejmeji rí texeji.

13 Mi cjuarmats'ügöji. Rí negö rí pãrãji, mi ne na puncjü ro ma'a. Pero hasta nudya dya be sö rá ma. Rí ne rá ma ngue c'ua c'ü rí pëpi Mizhocjimi ra tsja'c'üji rí zëzhiji, c'ua ja xo nzi rvá cja'a 'ma mi nzhodügö cja yo dyaja jñiñi.

14 Ni jyodü na puncjü rá zopjü c'o ña griego. Dya nguextjo yo, xo texe yo nde ña

nandyo jña. Ni jyodü rá zopjü
c'o pjëchi ra xörü 'ñe c'o dya
pjëchi ra xörü.
15 Nguec'ua me rí ne xo rá
ma xi'ts'iji nu o̱ jña e Cristo,
nu'tsc'eji i̱n cãrãji a Roma.

El poder del evangelio

16 Me rí mäpägö ne jña nu
mama ja cja e Cristo, na ngue
me na jo. Yo nte 'ma äräji
ne jña, Mizhocjimi me pëpji
na zëzhi ngue c'ua ra 'ñeme
libre cja c'o na s'o texe c'o
ra 'ñejme. Ot'ü ra dyärä c'o
menzumü a Israel ra jogü o̱
mü'büji. Nuc'ua xo ra dyärä
c'o dyaja nte, xo ra jogü o̱
mü'büji.
17 Nu na jo jña jítsiji ja ga
sö ra mama Mizhocjimi ya
na jozüji dya a jmi angueze.
C'ü ra mama Mizhocjimi na
jozüji, ni jyodü rá ench'e ín
mü'büji e Jesucristo. Y sido rá
ejmeji angueze. Je ga cjanu
va t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi:
“Nu c'ü ra 'ñench'e o̱ mü'bü
angueze, nuc'ü, ra mama
Mizhocjimi ya perdonao; dya
tũ nzhubü dya c'ü. Xo ra
bübütjo c'ü, na ngueje ejme”,
eñe.

La culpa de la humanidad

18 Ya 'mãrã na jo,
Mizhocjimi a jens'e me ra
tsjapü ra sufrido c'o dya sũ
angueze, c'o cja na s'o. Jo
pãrãji c'ü na cjuana c'ü ne
Mizhocjimi ra tsjaji, pero
cjaji c'o na s'o.
19 Pãrãji ja cja Mizhocjimi.
Nguetsjë angueze o jíchiji.
20 Mizhocjimi me na zëzhi;
dya sö rá jandaji angueze.
Pero ndeze 'ma o dyät'ä
Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne
xoñijõmü, yo nte pãrãji bübü
Mizhocjimi. Pãrãji me na
zëzhi angueze. Na ngueje
unüji ngüenda texe yo o dyät'ä
c'ü. Nguec'ua 'ma ra tjünpü
nguarü c'o cja na s'o, dya ra
sö ra mamaji c'ü dya mi pãrãji
ja ga cja Mizhocjimi.
21 Zö xi mi pãrãji
Mizhocjimi, dya mi cjapüji
ngüenda. Dya xo mi unüji na
pöjö. O̱ pjeñeji c'ü mi cjijñiji,
dya pje mi muvi. A cjanu, mi
nzhodüji cja bëxõmü; ya mi
ojtjo jya's'ü cja o̱ mü'büji.
22 Mi cjapüji me mi pãrãji.
Pero o zädä c'ü dya cja mi
pãrãji Mizhocjimi.
23 Dya cja ma't'üji
Mizhocjimi c'ü me na nojo
c'ü dya sö ra ndũ'ũ c'ü ra
ojtjo. O mbürü o dyät'äji nu
c'o ro ma't'üji. O dyät'äji o
ts'ita, o ts'inana c'o jñetse nza
cjazgöji rí nteji, maco rí tũ'ũji.
Nde dyät'äji o ts'ita yo 'ñetse
nza cja s'ü'ü. Nde o dyät'äji
o ts'ita yo tũ nziyo o̱ ngua,
y yo cjüt'ü o̱ pjeme. Ngueje
yo o ma't'üji yo nza cja 'ma ri
ngueje Mizhocjimi.
24 Nguec'ua Mizhocjimi o
jyëzi c'ua o tsjaji texe c'o na s'o
c'o mi ne o̱ mü'büji. Mi pötma
tsjaji c'o na s'o c'o me 'na tseje.
25 Mizhocjimi o jyëzi o ts-
jaji a cjanu c'o na s'o, na
ngue anguezeji ya vi jyëziji
Mizhocjimi c'ü ixna cjuana
c'ü o dyät'ä texe. Nujyo o
dyät'ä Mizhocjimi nguejyo o
ma't'üji yo. Mizhocjimi dya
cja ma't'üji. Nguetjo angueze
me na jo'o; me na nojo. Ni

jyodü sido rá ma't'üji. Je rga cjanu.

26 Na ngue c'ü mi cjaji a cjanu, Mizhocjimi o jyëzi c'ua me xe ne'e o̱ cuerpoji c'o me na s'o. C'o ndixũ dya cja mi ne ro mimivi co o̱ xĩraji. Mi obütsjëji c'o nu mirixũji.

27 Je xo ma cjatjonu c'o bëzo. Dya cja mi mimivi co o̱ suji. Mi obütsjëji co c'o o̱ mibëzoji. Me mi pötma neji o̱ cuerpoji c'ü ro tsjaji c'o na s'o. Mi cjaji me 'na tseje. C'ü na s'o c'ü mi cjaji ngue c'ü je tsjapü me go sufrido o̱ cuerpoji.

28 Dya cja mi ne ro mbãrãji ja ga cja Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi o jyëziji c'ua ro nguijñiji o̱ pjeñeji c'o na s'o, c'ü dya cja ro sö ro tsjaji c'ü na jo. Me ma s'o mi cjaji c'o me 'na tseje.

29 Me mi cjaji c'o dya jo. C'o bëzo mi tsãjãji ndixũ; c'o ndixũ mi tsãjãji bëzo. C'o mi pë's'i c'o dyaja, mi nepeji. Y mi cjijñi na s'o o̱ pjeñeji. Me mi pötma envidiaji c'o o̱ minteji. Me mi pö't'üteji. 'Ma ra zöji jña'a, me ma s'o ma santeji. Me mi pjëchiji ra dyonpü o̱ dyoji. Me mi nuji na ü c'o o̱ minteji. Me mi pötma mbechpetsjëji c'o o̱ dyoji.

30 Mi xosp'üji bëchjine c'o o̱ minteji. Mizhocjimi ya me mi nuji na ü c'ü. Me na s'o jña ma ndünrüji. Me mi cjapüji na nojoji. Me mi cjapüji me na joji. Mi jodüji pje xe ro tsjaji c'ü xenda na s'o. C'o o̱ tataji, dya cja mi ätäji.

31 Dya cja xo mi cjijñiji c'ü na jo ngue c'ua ro tsjaji. Dya cja xo mi cumpleji c'ü mi mamaji. Dya cja xo mi s'iyaji o̱ menzumüji. Dya cja xo mi perdonaoji c'o o̱ minteji. Dya mi juentseji c'o o̱ minteji ngue c'ua ro mbös'üji.

32 Je ma cjanu ma tsja c'o nte, y je xo ga cjanu ga tsja dya yo nte. Me cjaji c'o na s'o, zö pãrãji mama Mizhocjimi ni jyodü ra ndũ c'o. Dya xo nguextjo cjaji a cjanu, me xo mäpäji c'o cja c'ua nzi ga tsja anguezeji.

2

Dios juzga conforme a la verdad

1 Nu'tsc'eji, zö cjó c'o ri ngue'tsc'eji, dya rí tsjijñiji c'ü dya i̱ṉ tũji nzhubü. Nu'tsc'eji me i̱ṉ so'büji yo in minteji. Pero nu c'o cja in minteji, xo i̱ṉ cjatjogueji. I̱ṉ mamaji c'ü dya jo c'o cjaji. Dya xo jo c'o i̱ṉ cjagueji.

2 Rí pãrãji me na jo'o c'ü cja Mizhocjimi. Me ra jñünpü ngüenda c'o cja'a c'o ya ró xi'ts'iji. Ra tsjapü ra sufridoji.

3 Nu'tsc'eji me i̱ṉ so'büji c'o dyaja c'o me cja c'o na s'o. Nde 'na ma cjaztjots'üji i̱ṉ cjaji c'o na s'o. ¿Cjo i̱ṉ cjijñiji, dya xo ra jñün'c'ügueji ngüenda Mizhocjimi?

4 Mizhocjimi me na jo, me pëscöji paciencia yo rí cjagõji. ¿Cjo i̱ṉ cjijñiji c'ü dya ra fastidiao? ¿Cjo dya i̱ṉ pãrãji dya, me pëscöji paciencia ngue c'ua ra nzhogü ín mü'büji? Pero i̱ṉ cjapüji c'ü dya ni muvi c'ü ni mbëscöji paciencia.

5 Me na me in mü'büji. Dya
in ne ra nzhogü in mü'büji.
Me sido in cjagueji c'o na
s'o c'o rgui sufridogueji nu
pa 'ma ra jñüncüji ngüenda
Mizhocjimi, texe c'o ró cjaji.
C'e pa'a c'ü, ra 'ñetse me
na jo rgá jñüncüji ngüenda
Mizhocjimi.
6 Ra tsjapü ra sufrido nu c'o
cja na s'o. Nu c'o cja na jo, ra
unüji c'ü na jo.
7 Bübü c'o te'be Mizhocjimi
ra tsjapüji ra jogüji c'ua
ja xo nzi ga cja angueze
na jo. Jodüji c'ü ra mama
Mizhocjimi cjaji na jo. 'Ma
dya ra tõgüji rgá tsjaji c'ü ne
Mizhocjimi, angueze ra unüji
'ma c'ü ra bübütjoji, dya ra
ndũji.
8 Pero bübü c'o dya ne ra
dyätä yo jña yo na cjuana;
cjaji c'o netsjëji. C'ü je ätäji
ngue c'ü na s'o c'ü cjaji.
Mizhocjimi ra ünmbü c'o. Ra
tsjapü ra sufridoji na ngueje
cjaji c'ü na s'o.
9 Mizhocjimi ra jñünpüji
ngüenda ra tsjapü me ra
sufrido texe c'o cja na s'o. Ra
tjünpü ngüenda c'o menzumü
a Israel. Nuc'ua xo ra tjünpü
ngüenda c'o dyaja nte c'o dya
menzumü a Israel.
10 Nu c'o cja na jo, ra
chöt'üji c'ü me na zö.
Mizhocjimi ra xipjiji cjaji na
jo. Xo ra chöt'üji c'ü ra söyaji.
Nu c'o menzumü a Israel c'o
o tsja na jo, ra chöt'ü c'o.
Nuc'ua c'o dyaja nte xo ra
chöt'ü c'o.
11 Na ngueje Mizhocjimi
nde jyëztjo ga nu'u yo men-
zumü a Israel 'ñe texe yo
dyaja nte.
12 E Moisés o zopcüji o̱ ley
Mizhocjimi nu c'o menzumü
a Israel. Dya o zopcüji c'o
dya menzumü a Israel. Pero
c'o dya menzumü a Israel
'ma ra tsjaji c'o na s'o, ra
ndũji, zö dya ra jñünpüji
ngüenda Mizhocjimi c'ua ja
nzi ga mama c'e ley. Nu c'o
menzumü a Israel 'ma ra
tsjaji c'o na s'o, Mizhocjimi ra
jñünpüji ngüenda cjo o tsjaji
c'ü mama c'e ley, cjo jiyö.
13 C'o na jo a jmi
Mizhocjimi, dya ngue c'o
pãrãtjo c'ü mama o̱ ley
angueze. Ngueje c'o cja'a c'ua
ja nzi ga mama.
14 Rí tsjijñiji dya, yo dya
menzumü a Israel. Dya tjëji
o̱ ley Mizhocjimi. Pero bübü
'ma cjaji c'ü mama c'e ley na
ngueje pãrãji a mbo o̱ mü'büji
c'ü na jo. Nu c'ü ni mbãrãji a
cjanu, chjëntjui c'ü ri tjëji 'na
ley.
15 Nu c'o dya menzumü a
Israel, 'ñetse c'ü pãrãji cja o̱
mü'büji c'ü mama c'e ley. Na
ngueje pãrãji cja o̱ mü'büji
'ma cjaji na jo, y 'ma cjaji na
s'o. Bübü 'ma cjijñiji: “¿Jenga
ró cja na s'o?” Bübü 'ma ma-
maji: “Rí pãrã ró cjagö na jo”,
eñeji.
16 Ra zädä c'e pa,
Mizhocjimi ra unü e Jesu-
cristo ra jñünpü ngüenda texe
yo nte. Dya cjó pãtcãji ín
mü'büji. Pero e Jesucristo
pãtcãji ín mü'büji c'ü. Ra
jñüncüji ngüenda nzi 'nazüji
c'o ró cjaji. Ngue c'ü mama
o̱ jña e Cristo. Ngue c'o rí
xipjigö yo nte.

La gente de Israel y la ley de Moisés

17 Nu'tsc'eji rí menzumügöji a Israel, i̱n mangueji i̱n pãrãji c'e ley c'ü o zocüzüji e Moisés. Me i̱n cjapütsjëji na nojo i̱n mangueji nguextjozgöji o̱ ntezgöji Mizhocjimi.

18 I̱n mangueji i̱n pãrãgueji c'ü ne'e Mizhocjimi. I̱n mamaji: "Rí pãrãgö c'ü na jo rá cja, na ngueje ró xötpü ne ley", i̱n eñeji.

19 I̱n junt'ü in mü'büji i̱n pjëchiji rí jíchiji c'o dya be xogü o̱ ndö. I̱n mangueji i̱n pãrãji rí xöpüji yo nzhontjo cja bëxõmü, ngue c'ua ra bübü jya's'ü cja o̱ mü'büji.

20 I̱n cjijñigueji me i̱n pãrãji rí zopjütsjë yo dya pãrã. I̱n mamaji me i̱n pãrãji rí xöpüji yo cja xötpütjo. C'e ley c'ü i̱n tjëgueji i̱n mamaji je t'opjü c'ua c'ü, texe c'o ni jyodü rá pãrãji, 'ñe texe c'o na cjuana.

21 Nu'tsc'eji i̱n xöpüji, ¿jenga dya i̱n cjaji c'ua ja gui xöpüji? Nu'tsc'eji i̱n zopjüji yo nte i̱n xipjiji dya pje ra põnüji, ¿jenga i̱n põnügueji?

22 Nu'tsc'eji i̱n xipjiji yo bëzo c'ü dya ra tsãjãji ndixũ, yo ndixũ c'ü dya ra tsãjãji bëzo, ¿jenga i̱n tsãjãgueji? Nu'tsc'eji me i̱n üji yo ts'ita yo tägä cja nitsjimi, ¿jenga i̱n põnüji nu ja na tägä yo?

23 Nu'tsc'eji me i̱n cjapqueji c'ü me na nojots'üji na ngueje i̱n tjëji o̱ ley Mizhocjimi, ¿cjo dya i̱n cjijñigueji i̱n bëchpiji o̱ tseje Mizhocjimi na ngueje dya i̱n cjagueji c'o mama c'e ley?

24 Je xo ga cjatjonu, ya t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü mama a cjava: "Nu yo dya menzumü a Israel sadüji Mizhocjimi na ngueje c'o menzumü a Israel cjaji c'o na s'o", eñe.

25 Nutscöji rí menzumüji a Israel rí meyaji ín cuerpoji ngue c'ua ra 'mãrã o̱ ntezüji Mizhocjimi. Ngue c'ü rí mangöji rí circuncidaoji. C'ü ni jmeya in cuerpogueji, ni muvi, 'ma rí tsjaji c'ua ja nzi ga mama o̱ ley Mizhocjimi. Pero 'ma dya rí tsjaji c'ü mama c'e ley, Mizhocjimi jantc'aji nza cja 'ma dya ri jmeya in cuerpoji.

26 Nu c'o dya jmeya o̱ cuerpo, 'ma ra tsjaji na jo c'ua ja nzi ga mama c'e ley, Mizhocjimi nutjoji nza cja c'ü rví jmeya o̱ cuerpoji.

27 Nu c'o ra nguejme c'ua ja va jmus'ü, c'ü dya ra jmeya o̱ cuerpoji, 'ma ra tsjaji c'ü mama c'e ley, jizhiji c'ü dya ga jotsc'eji nu'tsc'eji, dya i̱n cjaji c'ua ja ga mama c'e ley. Jizhiji c'ü dya jotsc'eji, zö i̱n pãrãji c'e ley y zö ya xo jmeya in cuerpoji.

28 Dya ga cjuana ngue o̱ nte Mizhocjimi nu c'ü a xes'etjo mama ngue o̱ nte Mizhocjimi. Dya xo ga cjuana ngue o̱ t'i Mizhocjimi nu c'ü jmeya o̱ cuerpo pero dya ejme Mizhocjimi.

29 Nu c'ü na cjuana ngue o̱ nte Mizhocjimi, ya o 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi. Ngue o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü pötpü

o̱ mü'bü. Zö rá cjaji c'ü mama
o̱ ley Mizhocjimi, pero dya
ngue c'ü rguí pötcü ín mü'büji.
Nu c'ü na cjuana ngue o̱ nte
Mizhocjimi, Mizhocjimi ra
mama na jo'o c'ü, zö dya ra
mama yo nte na jo'o c'ü.

3

1 Yo menzumü a Israel, ¿pje
pë's'iji 'ma, c'ü dya pë's'i yo
dyaja nte? ¿Pje ni muvi c'ü ni
jmeya o̱ cuerpoji?
2 Ni muvi na puncjü. C'ü
xenda ni muvi c'ü pë's'i yo
menzumü a Israel, ngueje nu
jña Mizhocjimi nu o unüji ra
dyätäji.
3 Pero c'o menzumü a Is-
rael cãrã c'o dya ätä o̱ jña
Mizhocjimi. Na ngueje c'ü
dya ejmeji, ¿pje i̱ṉ cjijñiji, cjo
i̱ṉ cjincjeji c'ü dya ra cumple
Mizhocjimi c'ü o mama ra
tsja? Iyö.
4 Mizhocjimi tiene que ra
cumple texe nu c'o o mama.
Exna cjuana Mizhocjimi cja'a
c'ü mama, zö ra mama texe
yo nte c'o dya cjuana. Je
t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü
mama a cjava:

Nu'tsc'e Mizhocjimi, na
cjuana nu c'ü i̱ṉ mama.
'Ma ra unüji ngüenda ja cja c'ü
i̱ṉ cjague, ra mbãrãji i̱ṉ
cjague na jo, eñe.

5 'Ma cjó c'o cja na s'o, rí ma-
maji c'ü dya ätä Mizhocjimi.
A cjanu, ixi jñetse c'ü me na jo
Mizhocjimi. Maco jñetse c'ü
me na jo Mizhocjimi 'ma rí
cjaji c'o na s'o, ¿jenga ra cas-
tigaozüji Mizhocjimi? Dya rí
mangö a cjanu; c'ü rí mangö,
ngue c'ü cjijñi yo nte ga cjanu.
6 Pero dya cjuana c'ü
cjijñiji. Na ngue 'ma dya ro
castigao Mizhocjimi, ¿ja rvá
sö ro jñünpü ngüenda yo cja
na s'o?
7 Bübü c'o mama a cjava:
"'Ma rí mamajme o bëchjine,
rí cjapüjme xenda ra 'ñetse
c'ü na cjuana Mizhocjimi, 'ñe
c'ü me na jo'o c'ü. Nguec'ua,
¿jenga ra jñüncüji ngüenda
Mizhocjimi ra mama c'ü rí
tũji ín nzhubüji?", eñeji.
8 Mamaji: "¿Cjo dya ra jogü
rá cjaji c'o na s'o, ngue c'ua ra
'ñetse na jonte Mizhocjimi?"
Bübü nte c'o mama rí mangö
a cjanu. Dya cjuana c'ü ma-
maji. Mizhocjimi ra tsjapü ra
sufridoji, na ngue na s'o c'ü
mamaji.

Todos somos culpables

9 ¿Pje rá mangö 'ma? Rí
menzumüji a Israel, ¿cjo
xenda na jozüji que na ngueje
yo dyaja nte? Jiyö. Ya ró
jí'ts'iji c'ü nde tjünt'ü a xütjü
nzhubü texe yo nte. Nutscöji
rí menzumüji a Israel, xo
nzitjo yo dyaja nte nde rí cjaji
c'o na s'o.
10 Je xo ga cjatjonu, c'ü
t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü
mama a cjava:

Dya cjó bübü c'ü rrã jo, ne rí
'naja.

11 Dya cjó pãrã ja ga cja
Mizhocjimi. Dya cjó
jodü Mizhocjimi.

12 Ya xõgüji cja Mizhocjimi,
nza texeji. Ya s'odüji.

Dya cjó bübü c'ü ri cja'a na jo,
ne rí 'naja.

13 Me na s'o jña c'o mamaji.
Onpüji yo nte 'ma ñaji.
Me xosp'üji bëchjine.
14 Pedye a neji c'ü me santeji.
Me söji jña'a.
15 Me ts'iquëtjo c'ü jodüji
mbo ra tsja dyëji.
Mbö't'üteji.
16 Me s'odüji texe. Nu ja sät'äji
me cjapüji ra sufrido
c'o cãrã nu.
17 Dya pãrãji ja rgá mimiji na
jo, c'ü dya ra chũji.
18 Dya pje sũji Mizhocjimi. Je
ga cjanu ga mama cja o̱
jña Mizhocjimi.

19 Rí pãrãgöji c'ü mama o̱
ley Mizhocjimi je sjitscöji,
nutscöji rí menzumüji a
Israel, na ngueje rí tjëji c'e ley.
Nguec'ua ixi 'ñetse c'ü dya
nguextjo c'o dya menzumü
a Israel c'o na s'o a jmi
Mizhocjimi; xo 'ñezgöji rí
menzumüji a Israel xo rí
tũji ín nzhubüji. Dya sö rá
mamaji c'ü na jozgöji.
20 A jmi Mizhocjimi dya cjó
bübü c'ü dya tũ o̱ nzhubü,
zö jodü ra tsja c'ü mama c'e
ley. Na ngue c'e ley, ngue
c'ü xitscöji c'ü nde rí tũji ín
nzhubüji.

La salvación es por medio de la fe

21 Nudya o tsjacüji rá pãrãji
ja rgá sö Mizhocjimi ra mama
na jozüji dya. Ngue c'ü rí
ench'e ín mü'büji e Cristo, dya
ngue c'ü rí cjaji c'o mama c'e
ley. Ya xo mama a cjanu cja
yo vi t'opjü mi jinguã, yo xiji
ley 'ñe profeta.
22 Zö cjó c'o ri ngueje, nu
c'ü ra 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesu-
cristo, Mizhocjimi ra mama
ya na jo dya c'ü. Yo menzumü
a Israel'ñe yo dyaja nte nde
'na ma cjatjoji.
23 Na ngueje texe yo nte
cjaji c'o na s'o. Dya cjaji c'ü ne
Mizhocjimi c'ü ra tsjaji.
24 Na jonte Mizhocjimi.
Dacütjoji c'ü dya ró tõjõji.
Mizhocjimi mama c'ü dya
rí tũji nzhubü na ngueje e
Jesucristo o ndũ va ngõtcüji
ín nzhubüji.
25 Mi jinguã, Mizhocjimi mi
ësp'i na puncjü paciencia c'o
mi cja na s'o. Nguec'ua cãrã
c'o mi mama c'ü dya mi cjapü
ngüenda Mizhocjimi zö mi cja
na s'o c'o nte. Pero nudya,
ya jítscöji Mizhocjimi c'ü ra
castigao c'o cja na s'o. Na
ngue Mizhocjimi o ndũtü e
Jesucristo c'o ín nzhubügöji,
o pjödü o̱ cji va ngõtcüji
c'o. Nguec'ua, 'ma cjó c'o ra
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo,
Mizhocjimi ra perdonao o̱
nzhubüji.
26 Mizhocjimi jítsiji dya c'ü
ra castigao c'o cja na s'o. Na
ngueje ya o ndũ e Jesucristo,
o ngõtcüji ín nzhubüji. Pero
nu c'ü ra 'ñench'e o̱ mü'bü
e Jesucristo, Mizhocjimi ra
mama c'ü ya perdonao; dya
tũ o̱ nzhubü dya c'ü.

27 Nguec'ua, dya sö rá
cjapütsjëji na nojo. ¿Cjo pje
ro sö ro cjaji c'ü ro cjõt'ütsjëji
ín nzhubüji? Jiyö. Dya sö
ro cjaji texe c'ü mama o̱ ley
Mizhocjimi. Pero 'ma ró
ench'e ín mü'büji e Jesucristo

c'ü o ngõtcüji ín nzhubüji, o mama Mizhocjimi c'ü na jozgöji dya a jmi.

28 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma rá ench'e ín mü'büji e Jesucristo, nu'ma, ngue 'ma ra mama Mizhocjimi c'ü dya rí tũ dya ín nzhubüji. Dya ngue c'ü ri cjaji c'ü mama o̱ ley.

29 Nutscöji rí menzumüji a Israel, ¿cjo nguetjozüji s'iyazgöji Mizhocjimi? ¿Cjo nguextjo ín Mizhocjimigöji? ¿Cjo dya xo ngue o̱ Mizhocjimi yo dyaja nte? Xo nde texe yo dya menzumü a Israel xo ngueje o̱ Mizhocjimiji.

30 'Natjo Mizhocjimi bübü. Nu c'o menzumü a Israel, Mizhocjimi ra mama c'ü dya tũ nzhubü dya c'o, 'ma ra 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo. Xo 'ñeje c'o dyaja nte, Mizhocjimi xo ra mama c'ü dya tũ nzhubü dya c'o, 'ma ra ' ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo.

31 ¿Cjo dya pje ni muvi c'ua c'ü o̱ ley Mizhocjimi? Ni muvi c'e ley. Pero 'ma rí ench'e ín mü'büji e Jesucristo, nu'ma, ngue 'ma na cjuana rí cjapüji ni muvi c'e ley.

4

El ejemplo de Abraham

1 Nu e Abraham c'ü ín mboxtitaji, nutscöji rí menzumüji a Israel, ¿pje rá mamaji dya c'ü?

2 'Ma ro mama Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ nzhubü e Abraham na ngue c'ü pje vi tsja c'o na jo; nuc'ua e Abraham ro sö ro tsjapütsjë na nojo 'ma. Pero dya ngue c'ü ni tsja 'na nte c'o na jo, c'ü rguí jogü a jmi Mizhocjimi.

3 Nu yo o̱ jña Mizhocjimi yo ya t'opjü mama a cjava: “E Abraham o 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi; o creo c'ü ro tsja c'ua ja nzi va mama. Nguec'ua va mama Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ nzhubü e Abraham.”

4 'Naja nte c'ü pëpji, tõjõ c'ü ts'õ't'ü; dya ch'unütjo. Pero dya cjó sö ra ndõjõ c'ü unü Mizhocjimi. Mizhocjimi dacütjoji.

5 Ngue Mizhocjimi c'ü perdonao yo tũ nzhubü. Ra mama Mizhocjimi c'ü dya ri tũ nzhubü nu c'ü ra 'ñench'e angueze cja o̱ mü'bü. Dya ngue c'ü cjõ't'ü c'ü cja'a c'e nte. Mizhocjimi unütjo c'ü rguí jogü a jmi.

6 Je xo ga cjatjonu va mama e David, c'ü me ra mäjä 'na nte 'ma ra mama Mizhocjimi c'ü dya tũ nzhubü dya c'ü. Dya ngue c'ü pje vi tsja c'o na jo c'e nte c'ü ro mama a cjanu Mizhocjimi.

7 O mama e David:

Me ra mäjä 'na nte, 'ma ra perdonao Mizhocjimi o̱ nzhubü y dya ra castigao.

8 Me ra mäjä 'na nte 'ma ya ra mama Mizhocjimi c'ü dya ri tũ o̱ nzhubü.

9 Rá önnc'üji 'na t'önü dya. ¿Cjo nguetjo c'o menzumü a Israel c'o jmeya o̱ cuerpoji c'o ra mäjä a cjanu, maxque xo ra mäjä c'o dyaja nte

c'o dya jmeya o̱ cuerpoji?
Xo ra mäjä c'o. Tsjijñiji e
Abraham c'ü mi menzumü
a Israel. O 'ñench'e o̱ mü'bü
Mizhocjimi. Nguec'ua o
mama c'ua Mizhocjimi c'ü
dya cja mi tũ nzhubü e
Abraham.
10 'Ma o mama a cjanu
Mizhocjimi, ¿cjo ya vi jmeya
o̱ cuerpo e Abraham, cjo jiyö?
Jiyö. Dya be mi jmeya o̱
cuerpo 'ma c'ü.
11 Pero ya vi 'ñench'e o̱
mü'bü Mizhocjimi; nguec'ua
o mama Mizhocjimi c'ü dya
cja mi tũ nzhubü e Abraham.
O jmeya o̱ cuerpo c'ü rví
jizhi ya vi mama Mizhocjimi
c'ü dya cja mi tũ nzhubü
c'ü. Nguec'ua e Abraham
ngue o̱ mboxtita texe c'o
ench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi
zö menzumüji a Israel, zö
jiyö. Zö dya jmeya o̱ cuerpo
yo dya menzumü a Israel,
pero 'ma ra 'ñench'e o̱ mü'büji
Mizhocjimi, ra tsjapüji o̱
mboxbëche 'ma e Abraham.
Na ngueje ejmeji c'ua ja nzi
xo va 'ñejme e Abraham.
Y ra mama Mizhocjimi c'ü
ya perdonaoji; dya ri tũji
nzhubü.
12 Xo 'ñetjo yo menzumü a
Israel yo ya jmeya o̱ cuer-
poji, 'ma ra 'ñench'e o̱ mü'büji
Mizhocjimi c'ua ja nzi va tsja
e Abraham 'ma dya be mi
jmeya o̱ cuerpo, nu'ma, xo
ra tsjapüji o̱ mboxbëche 'ma
angueze.

La promesa es cumplida por medio de la fe

13 Mizhocjimi o xipji e
Abraham: “Rá da'c'ö ne
xoñijõmü c'ü rí tsjapü in
tsjacje, cja na 'ñe c'o in
mboxbëche, xo ra tsjapüji
o̱ cjajaji.” O xipji a cjanu
na ngueje e Abraham vi
'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi,
nguec'ua o mama c'ua
Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ
nzhubü e Abraham. Dya mi
ngue c'ü vi tsja c'o mama c'e
ley.
14 'Ma ri ngue c'o cja c'ü
mama c'e ley ro ch'unü ne
xoñijõmü, dya rví muvi 'ma
c'ü rgá ench'eji ín mü'büji
Mizhocjimi. A cjanu, dya xo
ro cumple Mizhocjimi c'ü mi
mama.
15 Nu 'ma bübü ley, 'ma
dya rí cjaji c'ü mama c'e ley,
Mizhocjimi ünngüji. Ra ts-
jacüji rá sufridoji na ngue c'ü
rí cjaji. Pero nu ja ojtjo ley,
dya cjó yödü ley.

16 O sjipji e Abraham ro
ch'unü ne xoñijõmü. Xo
'ñe texe c'o o̱ mboxbëche,
xo ro ch'unüji. O mama
Mizhocjimi ro zädä a cjanu,
nu 'ma ro 'ñench'eji o̱ mü'büji
angueze, y dya ro jyodütsjëji
ja rvá ndõjõji ne xoñijõmü.
Nguetsjëjë Mizhocjimi ro
unütjo. Nguec'ua na cjuana
ro tsjapü o̱ tsjaja texe c'o o̱
mboxbëche e Abraham c'o
cja ro ngãrã. Dya nguextjo
c'o o̱ t'i e Abraham c'o tjë
c'e ley ro ch'unü. Xo ro
ch'unü nu c'o dya tjë c'e
ley pero ench'eji o̱ mü'büji
Mizhocjimi c'ua ja nzi va tsja
e Abraham. Mizhocjimi o
jñanda e Abraham nza cja
'ma ri ngueje ín mboxtitagöji
texezüji rí ejmeji Mizhocjimi.

17 Nguec'ua je t'opjü cja o̱
jña Mizhocjimi c'e jña c'ü vi
sjipji e Abraham. Mizhocjimi
o xipji a cjava: “Ró juan'c'ü rí
tsja mboxtita me na puncjü
jñiñi texe cja ne xoñijõmü”,
eñe. O mama a cjanu na
ngueje e Abraham o 'ñench'e
o̱ mü'bü Mizhocjimi. E
Abraham o 'ñejme c'ü mi sö
Mizhocjimi ro tsjapü ro zëzhi
na yeje 'na nte, zö ya ri pale,
c'ü dya ro mezhe ro ndũ. Xo
o jñunt'ü o̱ mü'bü c'ü mi sö
Mizhocjimi ro zojnü c'o cja ro
jmus'ü nza cja 'ma ya ri cãrãji.
18 E Abraham 'ma ya vi
cjogü yo cjë 'ma ro 'ñeje t'i, xe
mi te'betjo Mizhocjimi ro unü
'na t'i'i. Mi ejme Mizhocjimi
ro cumple c'ü vi mama. Mi
ejme ro tsja mboxtita e Abra-
ham na puncjü jñiñi cja ne
xoñijõmü. Mizhocjimi ya vi
xipji a cjava: “Je rga cjanu c'ü
rrã puncjü c'o in mboxbëche;
rrã puncjüji nza cja yo seje a
jens'e”, eñe.
19 E Abraham dya tõgü c'ü
ro jyëzi Mizhocjimi; o 'ñejme
cja o̱ mü'bü Mizhocjimi ro
cumple c'ü vi mama. Mi pãrã
c'ü ya mi tita angueze. Ya mi
ngue ro sötü 'na ciento cjë'ë.
Xo mi pãrã ya vi cjogü c'ü ro
muxt'i e Sara c'ü nu su'u.
20 Pero sido mi junt'ü o̱
mü'bü c'ü na cjuana c'ü vi
mama Mizhocjimi. Me co
zëzhi na puncjü. O 'ñejme
Mizhocjimi ro cumple c'ü vi
mama. O mama me na nojo
Mizhocjimi.
21 E Abraham ya vi jñunt'ü
o̱ mü'bü c'ü dya s'ëzhi ro tsja
Mizhocjimi nu c'ü vi mama.
22 E Abraham o 'ñejme c'ü ro
tsja c'ü vi mama. Nguec'ua
Mizhocjimi o mama c'ü dya
cja mi tũ nzhubü e Abraham.
23 Nu c'o jña c'o ya t'opjü
cja o̱ jña Mizhocjimi mama a
cjava: “O mama Mizhocjimi,
e Abraham dya cja mi tũ
nzhubü na ngueje o 'ñench'e o̱
mü'bü Mizhocjimi.” Pero dya
nguextjo e Abraham,
24 xo 'ñezgöji ra mama
Mizhocjimi c'ü dya rí tũji
nzhubü 'ma rá ench'eji ín
mü'büji Mizhocjimi. Ngue
Mizhocjimi c'ü o xos'ü e
Jesucristo 'ma ya vi ndũ. E
Jesucristo ngue c'ü ín Jmugöji
c'ü.
25 Mizhocjimi o ndäjä e
Jesucristo o ẽ ndũ. A cjanu
o ngõtcöji c'o ín nzhubüji.
Nuc'ua o te'etjo na yeje 'ma ya
vi bö't'ü; nguec'ua ya mama
Mizhocjimi c'ü dya rí tũji dya
nzhubü.

5

El resultado de ser declarados sin culpa

1 Mizhocjimi mama c'ü dya
rí tũji nzhubü dya, na ngueje
ya ró ench'eji ín mü'büji e Je-
sucristo. Ya xo rí pötü rgá
nuji dya Mizhocjimi, na ngue
c'ü o tsja'a e Jesucristo c'ü
ngueje ín Jmuji.
2 Ya sö rá chëzhgöji dya
a jmi Mizhocjimi c'ü nugüji
na jo dya, na ngueje c'ü o
tsja e Jesucristo. Me na zö
Mizhocjimi. Me rí mäjäji rgá
te'beji angueze; c'ua ja nzi ga
cja na zö angueze, je xo rga
cjazgöji nu.

3 C'ü ra tsjacüji c'ua nzi ga
cja angueze, dya nguextjo c'ü
rgá mäcjöji c'ü. Xo rí mäjäji
'ma pje rí sufridoji. 'Ma rí
sufridoji ngue 'ma rí zëzhiji,
dya tõgü ín mü'büji.
4 'Ma rí zëzhiji, rí
cjaji c'ua ja nzi ga ne
Mizhocjimi. Nguec'ua rí
te'beji Mizhocjimi ra tsjacüji
c'ua nzi ga cja angueze.
5 Rí pãrãji na cjuana ra
zädä. Rí pãrãji na ngueje
me si'ch'i ín mü'bügöji c'ü
s'iyazügöji Mizhocjimi. O̱
Espíritu Mizhocjimi c'ü o
ch'acüji ra bübü cja ín mü'büji,
ngue c'ü cjacüji rá pãrãji me
s'iyazüji Mizhocjimi.
6 Me ma s'ozgöji. Dya sö
pje ro cjagöji c'ü ro jocüzëgöji.
Pero o säjä c'e pa o ndũ e
Cristo c'ü rva tũgöji.
7 Casi dya cjó bübü c'ü me ri
ne o̱ minte ngue c'ua ro pätpä
c'ü rví ndũ nu minte. 'Na ri
bübü c'o ro zëchi o̱ mü'bü c'ü
ro pätpä c'ü rví ndũ 'na c'ü na
jonte.
8 Pero ngueje 'ma rmí tũji ín
nzhubüji, e Cristo o ẽ ndũ c'ü
rva tũgöji. Je a cjanu, rí pãrãji
Mizhocjimi me s'iyazüji.
9 Nudya, ya mama
Mizhocjimi c'ü dya rí tũji dya
nzhubü na ngueje o ẽ pjödü o̱
cji e Jesucristo o böbü a nde.
Nguec'ua rí pãrãji c'ü dya ra
ünngüji Mizhocjimi nu pa c'ü
ra jñüncüji ngüenda yo rí cjaji.
10 O ẽ ndũ e Jesucristo
'ma mi ünngüji Mizhocjimi.
Nguec'ua ya rí joji dya
Mizhocjimi. Nguec'ua rí
pãrãji sido böbü a ndezügöji;
dacüji c'ü sido rá bübütjoji.
11 Dya nguextjo rí mäjäji na
ngueje rá bübütjoji. Exi ngue
dya, rí mäpäji Mizhocjimi
na ngueje e Jesucristo c'ü
ín Jmuji o tsjacüji rá pötca
nuji Mizhocjimi. Mizhocjimi
dya ünngüji dya, na ngueje
e Jesucristo o ngõtcüji ín
nzhubüji.

Adán y Cristo

12 Nu c'ü e Adán c'ü ot'ü nte
o tsja c'ü na s'o. Nguec'ua
je va te c'ua e nzhubü cja
ne xoñijõmü. Je a cjanu va
mbürü c'ü rí tũji. Nguec'ua
dya, nde rí tũji, na ngueje nde
rí cjaji c'o na s'o.
13 'Ma dya be mi ch'unü c'ü
o̱ ley Mizhocjimi, ya mi cjaji
c'o na s'o cja ne xoñijõmü.
Pero 'ma dya bübü ley, dya
tjünpüji nguënda cjo tũji, cjo
dya tũji nzhubü.
14 Pero o ndũ texe c'o nte
zö dya be mi ch'unüji c'e ley.
O ndũji texeji ndeze e Adán
hasta e Moisés c'ü o dyopjü
c'e ley. O ndũji zö dya o tsjaji
mismo c'e nzhubü c'ü vi tsja
e Adán. E Adán c'ü ot'ü bëzo,
dya mi chjëntjui c'e bëzo c'ü
mi te'beji cja ro ẽjẽ. Ngueje e
Jesucristo.
15 E Adán o dyacöji c'ü na
s 'o; e Jesucristo o dyacöji c'ü
na jo. Nde rí tũji rí texeji, na
ngueje o tsja c'o na s'o 'naja
nte c'ü ngueje e Adán. Je xo ga
cjatjonu, Mizhocjimi nu'u na
jo dya na puncjü nte, unüji c'ü
rguí bübütjoji, na ngueje c'ü o
tsja na jo 'naja nte, c'ü ngueje
e Jesucristo.

16 E Adán mi 'natjo bëzo. 'Ma o tsja 'natjo nzhubü, ndeze nu'ma, texe yo nte cjaji c'o na s'o. Nguec'ua va mama Mizhocjimi, texe yo nte tũji nzhubü. Na puncjü nzhubü c'o o tsja yo nte. E Jesucristo o ngõ'tp'ü o̱ nzhubü texeji. A cjanu Mizhocjimi sö ra mama c'ü dya tũji dya o̱ nzhubüji.

17 Na ngueje o tsja c'ü na s'o 'natjo bëzo, texe yo nte tũji. C'ü 'naja bëzo c'ü ngueje e Jesucristo o ngõt'ü texe yo nzhubü. Nguec'ua nu c'o ench'e o̱ mü'bü angueze, ra mama Mizhocjimi c'ü dya tũji nzhubü. Nguec'ua ra 'natjoji co angueze rgá bübütjoji.

18 'Natjo nzhubü c'ü o tsja 'naja nte, c'ü ngueje e Adán. O mama c'ua Mizhocjimi rí tũji nzhubü rí texeji. Je xo va cjatjonu, na ngue c'ü vi tsja na jo 'natjo nte c'ü ngueje e Jesucristo, ra mama Mizhocjimi c'ü dya rí tũji nzhubü y rá bübütjoji.

19 Na ngueje c'ü dya dyätä Mizhocjimi 'naja nte c'ü ngueje e Adán, ndeze nu'ma, rí tũji nzhubü rí texeji. 'Naja nte, c'ü ngueje e Jesucristo o dyätä Mizhocjimi. A cjanu, na puncjü nte c'o ra mama Mizhocjimi c'ü dya ri tũ o̱ nzhubüji.

20 Mizhocjimi o dyacöji c'ü o̱ ley ngue c'ua ro pãrãji mi tũji na puncjü nzhubü. Zö mi tũji na puncjü nzhubü, me co juentsqueji Mizhocjimi.

21 A cjanu, c'o ín nzhubüji mi pötcöji. Pero me co juentscöji Mizhocjimi. O ndäjä e Jesucristo o ẽ ndũ por nutscöji. Nguec'ua na jozgöji dya a jmi Mizhocjimi, y angueze dacüji c'ü rgá bübütjoji.

6

Muertos respecto al pecado pero vivos en Cristo

1 ¿Pje rá mamaji 'ma? ¿Cjo sido rá cjaji c'o na s'o ngue c'ua xenda ra juentsqueji Mizhocjimi?

2 Jiyö. Ya ró tũji. Ya 'ñevgueji libre cja c'o na s'o; nguec'ua dya cja rá cjaji c'o.

3 ¿Cjo dya i̱n pãrãji, nutscöji rí ench'e ín mü'büji e Jesucristo, 'ma ró jiji ró 'natjoji co e Cristo? Ne ra mama, ró 'natjoji co angueze 'ma o ndũ.

4 'Ma ró jiji ne ra mama ró 'natjoji co e Jesucristo 'ma o ndũ 'ñe 'ma o t'ögü. Mizhocjimi c'ü na zëzhi o xos'ü nu T'i. A cjanu, c'ua ja nzi va tsjapü o te angueze, ya xo rí dadyoji ngue c'ua dadyo rga nzhodüji dya.

5 Na ngueje 'ma ró 'natjoji co e Jesucristo 'ma o ndũ, xo ró 'natjoji co angueze 'ma o te'e.

6 Rí pãrãgöji, me mi cjaji c'o na s'o c'ua ja nzi ma netsjëji, pero 'natjo c'ua o dät'äzüji cja ngronsi co e Jesucristo. O dät'äzüji nu, ngue c'ua dya cja rá ne rá cjaji c'o na s'o, ngue c'ua dya cja rá tjünt'üji a xütjü e nzhubü.

7 Na ngueje 'naja nte c'ü ya ndũ, dya cja cja'a c'o na s'o.

8 'Ma a cjanu ró 'natjoji co e Jesucristo 'ma o ndũ,

rí pãrãgöji rí bübütjogöji na ngueje bübü angueze.

9 Rí pãrãji e Jesucristo o nanga 'ma o ndũ. Dya cja sö'ö xe ra ndũ. Sido ra bübütjo.

10 'Natjo va ndũ e Jesucristo; dya ni jyodü ra ngõtcüji na yeje ín nzhubüji. Ya bübütjo dya. Sido bübütjo a jmi Mizhocjimi.

11 A cjanu rí jñunt'ü in mü'büji ya xo i̱ chũji, c'ü dya cja rí chjünt'üji a xütjü e nzhubü. Nudya, ya i̱n bübütjoji, c'ü ya je rí chjünt'üji a xütjü ngueje Mizhocjimi. Je a cja c'ua dya, na ngueje ya i̱n 'natjoji co e Jesucristo.

12 Nguec'ua, dya cja rí sidoji e nzhubü c'ü xe rí tsjaji c'ü ne'e in cuerpoji.

13 Dya cja rí jyëziji in cuerpoji xe ra tsja c'o na s'o, ne ri ngue in chöji, ne ri ngue in ts'ijñiji, texe in cuerpoji. Pero rí unüji in mü'büji Mizhocjimi na ngueje i̱ chũji co e Jesucristo, y ya xoxc'üji Mizhocjimi. Xo rí unü in cuerpoji c'ü rgui tsjaji c'o na jo.

14 Dya cja xe ra mandats'üji e nzhubü. Nudya, dya ra jñün'c'üji ngüenda cjo i̱ tsjaji c'o mama c'e ley. Na ngue Mizhocjimi nuc'üji na jo dya, ya perdonaots'üji.

Un ejemplo tomado de la esclavitud

15 Ya rí pãrãji Mizhocjimi, dya ra jñüncüji ngüenda cjo ró cjaji c'o mama c'e ley. Na ngue me nugüji na jo Mizhocjimi. ¿Pje rá cjaji 'ma? ¿Cjo rá cjaji c'o na s'o 'ma? Jiyö. Dya rá cjaji c'o na s'o.

16 ¿Cjo dya i̱n pãrãji nu c'ü i̱n ätäji c'ü i̱n chjünt'üji a xütjü, ngue in jmuji c'ü? 'Ma rí chjünt'üji a xütjü e nzhubü, ngue in jmuji c'ü. Ngue c'ü ra mbö'tc'üji c'ü. 'Ma rí dyätäji Mizhocjimi, ngueje in Jmuji c'ü. Ngue c'ü ra tsja'c'üji rí bübütjoji.

17 Sido mi cjagueji c'o na s'o. Pero rí unü na pöjö Mizhocjimi, ya i̱n ätäji co texe in mü'büji nu na jo jña nu ró xi'ts'iji.

18 O 'ñempc'eji libre e Jesucristo c'ü dya cja rí sidoji e nzhubü. Nudya, c'ü je rí sidoji ngue c'ü na jo.

19 Rrã xi'ts'iji yo jña'a yo, ngue c'ua sö rí tendioji. Sido mi tjünt'üji a xütjü c'o na s'o. C'o ma s'o mi cjaji, xe mi juns'ü c'o mi cjaji c'o na s'o. Nudya ni jyodü rí unü in mü'büji Mizhocjimi, 'ñe in cuerpoji, ngue c'ua rí tsjaji ja c'o nzi ga ne angueze.

20 'Ma mi tjünt'üji a xütjü e nzhubü, dya mi ätäji Mizhocjimi c'ü xi'ts'iji rí tsjaji na jo.

21 Nudya, ya i̱n tsejeji dya c'ü mi cjaji c'o na s'o. ¿Pje mi tõjõgueji 'ma c'ü mi cjaji c'o na s'o? C'ü ra ts'õ't'ü c'o cja c'o, ngue c'ü ra ndũ.

22 Ya o 'ñempc'eji libre e Jesucristo ngue c'ua dya cja rí chjünt'üji a xütjü e nzhubü. O 'ñempc'eji ngue c'ua rí pëpiji Mizhocjimi; sido rí chjünt'üji a xütjü angueze. C'ü ra dya'c'üji, ngue c'ü rí

mimiji dya, c'ua ja nzi ga ne
Mizhocjimi; y sido rí bübütjoji
co Mizhocjimi.
23 Nu c'ü ra ndünt'ü a
xütjü e nzhubü, ra ndũ'ũ c'ü.
Ngueje c'ü je ts'õ't'ü c'ü. Nu
c'ü tjünt'ü a xütjü e Jesucristo
c'ü ín Jmuji, sido ra bübütjo
c'ü, dya ra ndũ. Ngueje c'ü je
unü Mizhocjimi.

7

Un ejemplo tomado del matrimonio

1 Nu'tsc'eji mi cjuar-
mats'ügöji, rí zo'c'üji,
nu'tsc'eji i̱n pãrãji c'e ley.
¿Cjo dya i̱n pãrãji, 'ma xe i̱n
bübütjoji ngue 'ma i̱n ätäji c'e
ley? Dya ngueje 'ma ya ri
chũji.
2 Mama cja c'e ley, 'naja
ndixũ c'ü ya chjüntü, dya ra
jyanmbüvi c'ü nu xĩra 'ma xe
ri bübütjo c'ü nu xĩra. Pero
'ma ra ndũ c'ü nu xĩra, dya
cja ni jyodü c'e ndixũ ra dyätä
c'e ley c'ü mama nguextjo nu
xĩra ra mimivi. Na ngueje ya
ndũ c'ü nu xĩra.
3 Pero 'ma ra 'ñeje c'ü xe
'naja bëzo 'ma xe büntjo c'ü
nu xĩra, cja'a na s'o c'e ndixũ,
tsãjã bëzo. Pero 'ma ya rguí
ndũ c'ü nu xĩra, c'e ley c'ü
mama ja rvá mimivi c'ü nu
xĩra, dya cja manda c'e ndixũ.
Nuc'ua 'ma ra chjüntüvi c'ü
'naja bëzo, dya tsãjã bëzo 'ma.
4 Je xo ga cjatjots'ügueji nu,
nu'tsc'eji mi cjuarmats'ügöji.
I̱ chũgueji na ngueje i̱ 'natjoji
co e Cristo 'ma o ndũ. I̱
chũgueji, nguec'ua dya cja
mandats'üji c'e ley. Ya ngue
c'ü 'naja c'ü mandats'üji
dya. Ngueje e Jesucristo.
Mizhocjimi o xos'ü 'ma ya vi
ndũ. I̱ 'natjoji co e Cristo 'ma
o te'e, ngue c'ua rí mimiji dya,
c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.
5 C'e ley o jítscöji pje pjëzhi
c'o na s'o c'o dya ro cjaji.
Nguec'ua, 'ma dya be mi
ench'e ín mü'büji e Jesucristo,
ma ẽjẽ ín pjeñeji c'ü ro cjaji c'o
na s'o c'o mama c'e ley c'ü dya
ro cjaji. Mi cjaji; nguec'ua mi
tũji.
6 Pero ró 'natjoji co e
Cristo 'ma o ndũ. Nguec'ua
ya 'ñembgueji libre, dya cja
mandazüji c'e ley. Ngueje
Mizhocjimi c'ü rí ätcöji dya.
Dya cja rí jodüji ja rga ätäji
c'e ley. Pero sö rá cjaji
dya c'o na jo, na ngueje o̱
Espíritu Mizhocjimi bübü cja
ín mü'büji.

El pecado que está en mí

7 Na ngue c'ü bübü c'e ley,
xenda rí cjaji c'o na s'o. ¿Pje
rá mangöji dya? ¿Cjo na s'o
c'e ley? Jiyö. Pero 'ma dya ro
ch'unü c'o ley, dya ro pãrãgö
cjo mi tũgö nzhubü cjo jiyö.
A cjanu, 'ma cjó c'o pje ro
nepegö, dya ro pãrã c'ü mi
tũ nzhubü 'ma dya ro bübü
ley c'ü mama: “Dya cjó pje rí
ñepegue”, eñe.
8 C'ü mama c'e ley, o tsjapü
xenda mi 'ñünngü ín mü'bü
nguec'ua me mi ne ro cjagö
texe c'o na s'o. 'Ma dya ro
bübü ley, dya ro unü ngüenda
cjo mi tũ nzhubü.
9 'Ma dya be rmí pãrãgö
c'e ley, nutscö mi cjijñigö rmí
bünc'ö na jo. Pero 'ma ró
pãrã c'e ley, nuc'ua extó pãrã

dya rmí bünc'ö na jo, mi tũgö
nzhubü.
10 Vi ch'unü c'e ley c'ü rva
bübütjoji. Pero nutscö mi
tũgö.
11 Na ngueje 'ma mi ärä c'e
ley, ma ẽjẽ ín pjeñe c'ü ro
cjagö c'o na s'o. Mi cjagö c'ü
rmí netsjë. A cjanu, me co dy-
oncü c'o nzhubü c'o mi cjagö.
Nu c'o nzhubü c'o mi cjagö
ngue c'o ma tũgö.

12 Rí pãrãji me na jo c'e ley,
c'ua ja nzi ga cja Mizhocjimi
me na jo. Texe c'ü mandazüji
c'e ley, me na jo'o. Ngue c'o
ne'e Mizhocjimi.
13 Nudya, c'e ley c'ü na jo,
¿cjo mi pötcü c'ü? Iyö, dya
ngue c'e ley c'ü mi pötcügö;
ngueje c'o na s'o c'o mi cjagö.
Na jo c'e ley. Pero 'ma mi
ärägö c'e ley, xenda mi cjagö
c'o na s'o. Nguec'ua ixi 'ñetse
c'ü me na s 'o c'o va ẽjẽ ín
pjeñeji.

14 Rí pãrãji c'e ley je ni 'ñeje
cja o̱ Espíritu Mizhocjimi.
Pero nutscö me na s'ozgö. Zö
rí ne rá cja na jo, pero rí cja
c'ü na s'o.
15 C'ü rí cjagö, dya rí pãrãgö
jenga rí cjagö. Nu c'ü rí
pãrãgö na jo rá cja, dya rí
cjagö c'ü. Nu c'ü na s'o c'ü rí
cjagö, me rí s'o'ogö c'ü.
16 'Ma me rí s'o'o yo rí cja'a,
ixi 'ñetsetjo c'ü rí pãrãgö c'ü na
jo'o c'e ley.
17 C'o na s'o c'o va ẽjẽ ín
pjeñe, ngue c'o cjacü rá cja c'ü
dya rí ne rá cja.
18 Rí pãrãgö dya pje jozgö.
Me na zëzhi c'o na s'o c'o va
ẽjẽ ín pjeñe. Nguec'ua zö rí ne
rá cja c'ü na jo, pero dya pje
sözgötsjë.
19 Dya rí cjagö c'ü na jo c'ü rí
ne rá cjagö. Nu c'ü na s'o c'ü
dya rí ne rá cja'a, ngue c'ü rí
cjagö c'ü.
20 Nu 'ma rí cja c'ü dya rí ne
rá cja, ngueje c'o na s'o c'o va
ẽjẽ ín pjeñegö, cjacü rá cjagö a
cjanu.
21 Ya rí pãrã 'ma rí ne rá cja
c'ü na jo, ya rrũ ts'axcü c'o na
s'o c'o va ẽjẽ ín pjeñe.
22 Cja ín mü'bü me rí mäpä
o̱ ley Mizhocjimi.
23 Zö rí mäpä o̱ ley
Mizhocjimi, y rí pãrã c'ü na
jo c'e ley, xe rí cjagö c'o na s'o.
Nguec'ua dya pje sözgötsjë rá
cjagö c'ü me ne ín mü'bügö rá
ätä Mizhocjimi.
24 Juenzgöji, ¿cjó ra sö ra
böbü a nde, ra 'ñembgueji li-
bre c'ü dya cja rá tjünt'üji a
xütjü rá sidogöji e nzhubü c'ü
pötcüji?
25 Rí unügö na pöjö
Mizhocjimi. Ngueje e Jesu-
cristo c'ü ín Jmuji c'ü o böbü
a nde. O 'ñembguegöji libre.
Rí yepe rí mangö, c'e ley c'ü
o dyacüji Mizhocjimi, rí pãrã
c'ü na jo'o c'ü. Pero c'e ley,
dya sö ra 'ñembgueji cja yo
nzhubü yo mandazüji.

8

La vida que es por el Espíritu de Dios

1 Nuc'ua ya 'ñemeji libre
dya, nu c'o 'natjoji co e Jesu-
cristo, c'o cja c'ua ja ga ne o̱
Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü
cja o̱ mü'büji, y dya cja'aji c'ua
ja ga netsjëji.

2 Dya cja mandazüji e nzhubü c'ü mi pötcüji. Nu c'ü mandazüji dya, ngueje o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü cjacüji rá bübütjoji na ngueje e Jesucristo o 'ñembgueji libre.

3 C'e ley, dya sö'ö ro 'ñembguegöji libre, na ngueje ma zëzhi c'o na s'o c'o ma ẽjẽ ín pjeñeji. Pero Mizhocjimi c'ü na zëzhi o 'ñembgueji libre. O ndäjä e Jesucristo c'ü nu T'i cja ne xoñijõmü. Mi nte nza cjazgöji, rí tũji nzhubü. Pero angueze, dya mi tũ nzhubü. C'o nzhubü c'o mi tũgöji, ngue c'o je vi ndũ angueze c'o. A cjanu mama Mizhocjimi, dya rí tũji nzhubü dya.

4 Nguec'ua sö rá cjaji dya c'ü mama c'e ley, 'ma rá cjaji c'ü ne'e o̱ Espíritu Mizhocjimi y dya rá cjaji c'ü rí netsjëji.

5 Nu c'o cja'a c'ua ja ga netsjëji, me jodüji c'ü netsjëji. Nu c'o cja'a c'ua ja ga ne o̱ Espíritu Mizhocjimi, me jodüji c'ü ne'e o̱ Espíritu Mizhocjimi.

6 Nu c'ü jodü ra tsja c'ü netsjë, ra ndũ'ũ c'ü. Nu c'ü ra jyodü c'ü ne o̱ Espíritu Mizhocjimi, ra bübütjo c'ü, dya ra ndũ. Ra mbãrã c'ü na jo angueze a jmi Mizhocjimi.

7 Nu c'ü ra jyodü ra tsja c'ü netsjë, üvi Mizhocjimi c'ü. Dya ne ra dyätpä o̱ ley Mizhocjimi. Dya xo sö'ö ra dyätä.

8 Nu c'o cja'a c'ua ja nzi ga netsjëji c'o na s'o c'o va ẽjẽ o̱ pjeñeji, dya sö ra tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi c'ü rguí mäjä.

9 Pero nu'tsc'eji i̱n ätäji o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü in mü'büji. Dya i̱n cjaji c'ü i̱n netsjëji. Nu c'ü dya bübü o̱ Espíritu e Cristo cja o̱ mü'bü, dya je 'ñeje e Cristo c'ü.

10 Nu 'ma bübü cja in mü'büji e Jesucristo, ra bübütjo in aljmaji na ngueje o jocüts'üji Mizhocjimi. Pero ra ndũ'ũ in cuerpoji na ngueje i̱n cjaji c'o na s'o.

11 Mizhocjimi o xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndũ. Nu 'ma bübü cja in mü'büji o̱ Espíritu Mizhocjimi, Mizhocjimi c'ü o tsjapü o te'e e Jesucristo 'ma ya vi ndũ, xo ra unü fuerza dya, in cuerpoji c'ü ya ra ndũ.

12 Nguec'ua, nu'tsc'eji mi cjuarmats'ügöji, ni jyodü c'ü dya rá sidoji e nzhubü c'ü rá cjaji c'o ne ín cuerpoji.

13 Nu 'ma rí sidogueji e nzhubü, rí chũji 'ma. Pero nu 'ma rí dyätäji o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja in mü'büji, dya rí tsjaji c'ü i̱n netsjëji 'ma. Y rí bübütjogueji 'ma.

14 Nu c'o ätä o̱ Espíritu Mizhocjimi, y cjaji c'ua nzi ga ne angueze, ngue o̱ t'i Mizhocjimi c'o.

15 'Ma mi jyodü ro ätäji e ley, dya mi sö. Me mi sũji c'ua. Dya cja rí sũji dya, na ngueje ya rí ätäji o̱ Espíritu Mizhocjimi. Nguec'ua ya rí ma'tc'öji a cjava: “Nu'tsc'e Mizhocjimi, mi Tatats'ügöjme”, rí empji.

16 O̱ Espíritu Mizhocjimi cjacüji rá pãrãji cja ín mü'büji o̱ t'izüji Mizhocjimi.

17 Nu 'ma o̱ t'izüji
Mizhocjimi, bübü c'ü ch'acüji.
Ch'acüji c'ü pë's'i Mizhocjimi
c'ü ín Tataji. C'ü ch'unü
e Jesucristo c'ü nu T'i, xo
'ñezgöji xo ch'acüji c'ü. Je a
cjanu, nu 'ma rí sufridoji na
ngueje rí 'natjoji co e Cristo.
Nuc'ua 'ma ra 'ñetse c'ü me na
zö e Cristo, je xo rga cjazgöji
nu.
18 C'o me rí sufridoji yo
pa dya yo, me ch'iquëtjo, na
ngueje c'ü me na nojo c'ü cja
rá jandaji. Rá jandaji c'ü me
rrã zö.
19 Texe c'o o dyät'ä
Mizhocjimi me te'beji, me
petsaji ra jñandgöji c'ü ya rvá
nocüji cja o̱ dyë angueze,
nutscöji o̱ t'izgöji Mizhocjimi.
20 Texe yo o dyät'ä
Mizhocjimi cja ne xoñijõmü, o
tsjapüji o s'odüji. Dya ngue c'ü
vi neji a cjanu. Mizhocjimi o
tsjapüji a cjanu, ngue c'ua xo
ra nde'beji Mizhocjimi c'ü ra
jocü texe.
21 Mizhocjimi ra jocüji ngue
c'ua dya cja ra s'odüji. Ya
xo rrã zöji 'ma ra 'ñeme libre
Mizhocjimi c'o o̱ t'i angueze.
22 Rí pãrãji texe yo bübü
chjëntjui 'na ndixũ c'ü ya ra
zö'dyë. Me mapjü ga sufrido
yo, je ga cjanu yo ndeze 'ma o
mbürü o tsjaji c'o na s'o, hasta
nu pa dya.
23 Dya nguextjo yo, sufrido
yo. Xo 'ñezgöji rí nteji, xo
rí sufridoji. Chjëntjui c'ü ri
mapjügöji a mbo ín mü'büji.
Mizhocjimi ya o dyacüji c'ü
o̱ Espíritu, nguec'ua ya rí
pãrãji nguetscöji o̱ ts'it'izüji
Mizhocjimi. Pero xe rí te'beji
c'e pa, 'ma ya rrĩ dadyo ín
cuerpoji. C'e pa'a c'ü, ra 'ñetse
na jo, c'ü o̱ t'izüji Mizhocjimi.
24 Ya o jocüzüji ín mü'büji
Mizhocjimi. Rí te'betjoji c'e
pa 'ma ya rrĩ dadyo ín cuer-
poji. Dya cjó te'be nu c'ü ya
zädä.
25 Pero nu 'ma rí te'beji c'ü
dya be rí nuji, ni jyodü sido rá
te'beji, dya ra tõgü ín mü'büji.
26 O̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü
bübü cja ín mü'büji cjacüji
sido rá te'beji. Xo pjöxcüji
dya. Dya nda rí pãrãji ja
rga ötüji Mizhocjimi. Dya rí
jünji jña c'ü rga mamaji. Pero
o̱ Espíritu Mizhocjimi ötcüji
angueze.
27 Mizhocjimi pãtpã o̱
mü'bü yo nte. Xo pãrã pje
na ötü o̱ Espíritu. Na ngue
o̱ Espíritu ötcüji Mizhocjimi
nutscöji o̱ ntezgöji, c'ua ja nzi
ga ne Mizhocjimi.

Más que victoriosos

28 Nu c'o s'iya Mizhocjimi,
c'o o zojnü angueze c'ua
nzi va ne angueze, rí pãrãji
Mizhocjimi cjapü ra mbös'üji
texe c'ü ra zädä; zö pje nde ra
tsjapüji c'o.
29 Ndeze 'ma ot'ü, ya mi
pãrã Mizhocjimi c'o o̱ t'i
angueze 'ma dya be mi
jmus'üji. Nuc'o, o xõcü
Mizhocjimi c'ü ro zädä c'ü
exti nguetjoji e Jesucristo
c'ü nu T'i. Nguec'ua c'ü nu
T'i Mizhocjimi c'ü ngueje e
Jesucristo ra ngue o̱ ndasẽ na
puncjü o cjuarma.
30 Nu c'o vi mbeñe
Mizhocjimi ro ngue c'o o̱ t'i,
xo o zojnü c'o. Nu c'o o zojnü

angueze, o tsjapü o jogüji cja
o̱ jmi angueze. Nuc'o, xo o
tsjapüji rrã zö'öji nza cja e
Jesucristo c'ü nu T'i'i.
31 ¿Pje rá mangöji, yo ró
xi'ts'iji? Bübüzüji Mizhocjimi.
Dya ni jyodü cjó rá sũji.
32 Mizhocjimi dya mama:
“Jyäcätjo ín Ch'igö; dya rá
täjägö nu”, ro 'ñeñe. Iyö. Pero
o ndäjä o ẽ ndũ va pätcäji.
Nuc'ua, ¿cjo dya xo ra dy-
acüji texe c'ü ngue o̱ tsjaja
angueze?
33 ¿Cjó sö ra mama xe
tũ nzhubü yo o juajnü
Mizhocjimi? Dya cjó sö.
Nguetsjë angueze mama c'ü
ya perdonaozüji, dya rí tũji
nzhubü.
34 Nudya, ¿cjó sö ra mama
ni jyodü rá tũji? Dya cjó sö, na
ngueje ngue e Jesucristo c'ü o
ndũ c'ü rva tũgöji, cjanu o te.
Nudya, bübütjo dya c'ü, cja o̱
jodyë Mizhocjimi nu ja sido
ñacöji cja jmi Mizhocjimi.
35 ¿Cjó sö pje ra tsja c'ü dya
cja ra s'iyazüji e Cristo? Dya
sö'ö pje ra tsja'a 'naja. Zö pje
rá nuji, zö pje rá sufridoji; me
s'iyazüji e Cristo. Zö nugüji
na ü; zö ri söji tjijmi; zö
ojtjo pje rá jeji, me s'iyazüji
e Cristo. Zö ya ngue rá tũji,
zö ra mbötcüji, me s'iyazüji e
Cristo.
36 C'ü rrã nuji nguejnu je
ga t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi.
Mama a cjava:

Yo nte me cja'a ra mbötcüji
texe yo pa'a na ngueje
je ngue o̱ t'izüji
Mizhocjimi.
Rí chjëntjoji nza cja
ndënchjürü c'o ya
xõcüji ra mbö't'üji.

37 Zö rí nuji texe yo, sido rí
zëzhiji. Na ngueje e Jesucristo
c'ü bübü cja ín mü'büji me na
zëzhi c'ü. Me xo s'iyazüji.
38 Cja ín mü'bügö rí pãrã
na cjuana me s'iyazüji
Mizhocjimi. Dya sö pje ra
jyanngügöji Mizhocjimi c'ü
me s'iyazüji. Ne ri ngue c'ü
rga tũji; ne ri ngue c'ü pje ra
tsjacüji 'ma xe rí bübüji. Ne ri
ngue c'o o̱ anxe Mizhocjimi;
ne ri ngue e Satanás c'ü dya
jo 'ñe c'o o̱ dyoji. Ne ri ngue
c'o va sädä dya; ne ri ngue
c'o cja ra zädä. Dya sö pje ra
jyanngügöji Mizhocjimi c'ü
me s'iyazüji.
39 Ne ri ngue c'o bübü a jens'e;
ne ri ngue c'o bübü a jõmü.
Texe yo o dyät'ä Mizhocjimi;
dya pje bübü c'ü sö ra jyan-
ngügöji Mizhocjimi c'ü me
s'iyazüji. Na ngue c'ü o tsja
e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, rí
pãrã me s'iyazüji Mizhocjimi.

9

Dios ha escogido a los de Israel

1 Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji
na ngueje bübüzü e Cristo.
Dya bëchjine c'ü rí xi'ts'iji. O̱
Espíritu Mizhocjimi cjacü rá
pãrã a mbo ín mü'bü c'ü na
cjuana c'ü rí xi'ts'iji.
2 Na cjuana me rí cjijñi na
puncjü; me nzhumü ín mü'bü
c'ü dya c'ueñe.
3 Na ngueje nuzgö rí
negö 'ma ro sö, ja rva
cjapügö ro pätpägö yo ín
menzumügöjme, dya cja ro
bübüzü e Cristo, nu 'ma je rva

cjanu ro jogü o̱ mü'büji, ro
bübütjo yo ín menzumügöjme.
4 Nu yo ín menzumügöjme
je menzumüji a Israel. Ngue
c'o o tsjapü Mizhocjimi o̱
t'i. Ngue c'o mi jandaji na
zö Mizhocjimi. Ngue c'o o
xipji Mizhocjimi pje mi ne
angueze. Ngue c'o o ch'unü
nu ley Mizhocjimi. Ngue
c'o o xipji Mizhocjimi ja rvá
ma't'üji angueze. Ngue c'o o
xipji Mizhocjimi pje ro tsja
angueze.
5 Nu c'o o̱ mboxtita yo
menzumü a Israel mi ngue
c'o mi ma't'ü Mizhocjimi.
E Cristo je vi peje nu cja
c'o menzumü a Israel 'ma
o jmus'ü cja ne xoñijõmü.
Angueze ngue Mizhocjimi;
manda texe a jens'e 'ñe texe
cja ne xoñijõmü. Nguextjo
angueze rá ma't'üji. Je rga
cjanu, amén.

6 Nu c'o mi mama
Mizhocjimi ro unü yo men-
zumü a Israel, jo na cjuana
c'o. Pero dya texe c'o
menzumü a Israel ngue o̱ t'i
Mizhocjimi.
7 Nu c'e t'i c'ü mi mama
Mizhocjimi ro unü e Abra-
ham, ngue e Isaac. Nguextjo
c'o o̱ mboxbëche e Isaac c'ü
mama Mizhocjimi ngue c'o o̱
mboxbëche e Abraham.
8 C'ü ni tsjapü o̱ t'i
Mizhocjimi 'na nte, dya
ngue c'ü ri mboxbëche cja e
Abraham, ngue c'ü ya mama
Mizhocjimi ra tsjapü o̱ t'i.
9 O mama Mizhocjimi a
cjava, o xipji e Abraham: "Ra
chjüncjë dya, rá ẽjẽ. Nguec'ua
e Sara c'ü nin su ra mus'ü 'na
ts'it'i", eñe Mizhocjimi. C'e
ts'it'i mi ngue e Isaac.
10 Nuc'ua e Rebeca mi tũ
yeje ts'it'i c'o mi cuate c'o ro
musp'ü e Isaac c'ü mi ngue ín
mboxtitagöji.
11-12 Mizhocjimi c'ü zojnü
yo nte, juajnü c'o ne ra juajnü.
'Ma dya be mi jmus'ü c'o ye
t'i, 'ma dya pje be mi cjavi c'ü
na jo ne ri ngue c'ü na s'o,
Mizhocjimi o mama, o xipji e
Rebeca: "C'ü ot'ü ra jmus'ü, ra
mbëpi c'ü va bëpja", eñe.
13 Je xo ga cjatjonu c'ü
mama cja c'ü t'opjü: "Nza
yeje bëzo, ngue e Jacob
c'ü ró juajnü rá intsjimigö;
dya ngueje e Esaú", eñe
Mizhocjimi.
14 ¿Pje rá mangöji, 'ma? ¿Cjo
rá mamaji c'ü dya jo c'ü cja
Mizhocjimi? Jiyö. Me na jo ga
tsja Mizhocjimi.
15 O xipji e Moisés: "Nuzgö
rá juentscö nu c'ü rí ne rá
juentse", eñe.
16 Mizhocjimi 'ma ra
juentse 'na nte, dya ngue c'ü
mi ne c'e nte c'ü rví juentse.
Ne xo ri ngue c'ü me mi
cja'a c'e nte c'ü rví juentse.
Mizhocjimi ra juentse na
ngueje ne ra juentse.
17 Je t'opjü c'ü o mama
Mizhocjimi va xipji e Faraón:
"Ró juan'c'ügö i̱ tsja rey,
ngue c'ua ra 'ñetse c'ü me na
zëtsigö. Ró juan'c'ügö ngue
c'ua ín chjũgö ra 'mãrã texe
cja ne xoñijõmü", eñe.
18 Nguec'ua 'ñetse Mizhocjimi
juentse c'ü ne ra juentse. C'ua
ja nzi va tsjapü Mizhocjimi
e Faraón ma me o̱ mü'bü, je

xo ga cjatjonu cjapü na me o
mü'bü nu c'ü ne ra tsjapü a
cjanu.

19 'Na rí xitsiji: "¿Jenga
mama Mizhocjimi c'ü ngue
ín s'ocügöji c'ü rí cjaji 'ma?
¿Cjó ngue c'ü sö ra zövi
Mizhocjimi? Angueze cja'a
c'ü ne'e", rí 'ñenzgöji.

20 ¿Pje pjë'tsc'e c'ü ni sövi jña
Mizhocjimi? 'Na s'äbä, 'ma
ro sö ro ña'a, ¿cjo ro xipji c'ü
vi dyät'ä: "¿Jenga i̱ dyäcö a
cjanu?", ro 'ñeñe?

21 C'ü ät'ä o s'äbä, ¿cjo dya sö
ra dyät'ä 'natjo mbëjõmü 'na
s'äbä c'ü na zö, xo 'ñe 'na s'äbä
c'ü rguí dyüt'ü o cañabü?

22 ¿Pje rá mangöji 'ma?
Mizhocjimi ne'e ra jizhi
c'ü ünmbü nzhubü; y ngue
angueze c'ü na zëzhi c'ü sö
ra tsjapü ra sufrido c'o tũ
nzhubü. Zö Mizhocjimi ra ts-
japü ra sufridoji a cjanu, pero
pësp'iji na puncjü paciencia
anguezeji.

23 A cjanu Mizhocjimi
o mbësp'iji na puncjü pa-
ciencia; ngue c'ua ra 'ñetse
me na zö c'ü cjapü nu c'o
juentse angueze. Mizhocjimi
o mama ndeze mi jinguã c'ü
ra tsjapü a cjanu anguezeji.

24 Ra tsjapü a cjanu
Mizhocjimi nu c'o o zojnü
angueze, dya nguextjo c'o
menzumü a Israel; xo 'ñe c'o
dyaja nte.

25 Je xo ga cjatjonu c'ü
mama Mizhocjimi c'ü o
dyopjü e Oseas. O mama a
cjava:

C'o dya mi ngue ín ntegö, rá
mama ngue ín ntegö
dya c'o.
C'ü dya mi s'iyagö, rá xipji
dya: "Rí s'iyats'ügö
dya", rá embe.

26 Nu ja vi sjipjiji: "Dya
ngue'tsc'eji ín ntets'ügöji",
eñe,
ngueje nu c'ua ja ra
sjipjiji ngueje o̱
t'iji Mizhocjimi c'ü
bübütjo.

27 Xo 'ñeje e Isaías o mama
co texe o̱ mü'bü ja rva cja yo
menzumü a Israel. O mama
a cjava: "C'o o̱ mboxbëche e
Israel rrã puncjüji; ri chjëntjui
'ñöxijõmü a ñünü e ndeje. Zö
rrã puncjüji, pero ja nzitjo c'o
ra jogü o̱ mü'bü c'o.

28 Dya cja xe ra mezhe ra
tsja Mizhocjimi c'ua ja nzi va
mama, ra jñünpü ngüenda yo
cãrã cja ne xoñijõmü c'o cja na
s'o, ra castigaoji", eñe.

29 Je xo ga cjatjonu va dyopjü
e Isaías c'ü ro zädä. O mama a
cjava:

Na ngueje me juentsete
Mizhocjimi c'ü manda
texe, o jyëzi c'ü xe ro
cãrãji ja rí nziji.
'Ma jiyö, ya ro tjorüzüji rí
texeji, nza cja c'o mi
menzümü a Sodoma
'ñe c'o mi menzumü a
Gomorra. O tjorü c'o,
eñe.

La gente de Israel y el evangelio

30 ¿Pje rá mangöji 'ma?
Nu c'o dya mi menzumü
a Israel, dya mi jodüji ja
rvá jogüji a jmi Mizhocjimi.
Pero o 'ñench'e o̱ mü'büji
Mizhocjimi, nguec'ua

Mizhocjimi mama c'ü dya tũji nzhubü dya.

31 Nu c'o menzumü a Israel mi jodü ro tsjaji texe c'o mama o̱ ley Mizhocjimi ngue c'ua ro jogüji a jmi angueze. Pero dya sö ro tsjaji. Nguec'ua xe tũtjoji nzhubü.

32 ¿Jenga xe tũtjoji nzhubü? Xe tũtjoji nzhubü na ngueje dya 'ñench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi. C'ü mi cjaji, mi jodü ro cumpleji ngue c'ua ro jogüji a jmi Mizhocjimi. O pjeñeji cja c'e ndojo, c'ua ja nzi ga t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi.

33 C'e jña mama a cjava:

Tsjijñiji na jo. Rí emegö a Sion 'na ndojo c'ü ni pje's'eji 'ñe c'ü ni nügüji. C'e ndojo ne ra mama e Cristo. Nu c'ü ra 'ñench'e o̱ mü'bü angueze, dya ra bëzhi o̱ tseje; ra chöt'ü c'ü na cjuana c'ü mama angueze, eñe.

10

1 Mi cjuarmats'ügöji, c'ü ne'e ín mü'bügö, c'ü rí ötpügö Mizhocjimi yo menzumü a Israel ngue c'ü ra 'ñemeji libre cja c'o na s'o, ra jogü o̱ mü'büji.

2 Rí pãrã na jo, me jodüji c'ü me ra neji Mizhocjimi. Pero dya pãrãji ra ma't'üji Mizhocjimi c'ua ja nzi ga ne angueze.

3 Anguezeji dya cjapüji ngüenda Mizhocjimi ja rgá sö ra jopcü o̱ mü'büji. C'ü cjaji, jodütsjëji ra cumpleji o̱ ley Mizhocjimi ngue c'ua ra jogüji cja o̱ jmi. Dya ne ra dyätäji c'ü mama Mizhocjimi, c'ü ja rgá sö ra jopcü o̱ mü'büji.

4 C'ü rguí jogü 'na nte a jmi Mizhocjimi, dya ngue c'ü ra cumple c'ü o̱ ley. Na ngue ya ẽjẽ e Cristo. Nu c'o ench'e o̱ mü'bü e Cristo, nguextjo c'o mama Mizhocjimi ya jogüji cja o̱ jmi.

5 Nu c'o ne c'ü ra jopcü o̱ mü'büji na ngueje jodü ra dyätäji o̱ ley e Moisés, je t'opjü a cjava cja c'e ley: “Para ra bübütjo 'na nte, ni jyodü ra tsja texe c'o mama c'e ley”, eñe.

6 Pero nudya, 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o̱ mü'bü e Cristo, ra jogü 'ma a jmi Mizhocjimi. Dya ni jyodü ra nguijñi cja o̱ mü'bü: “¿Cjó ra ma a jens'e ra ma sinquiji a 'ñecjua e Cristo?”

7 Dya xo ni jyodü ra nguijñi: “¿Cjó ra ma cja c'o ya ndũ ra tsjapü ra te'e e Cristo?”, ra 'ñeñe, iyö.

8 Pero, ¿pje cjijñi cja o̱ mü'bü nu c'e nte c'ü dya tũ nzhubü na ngueje o 'ñench'e o̱ mü'bü e Cristo? Mama c'e nte'e c'ü: “Ya ró ärä o̱ jña e Cristo; bübü o̱ jña cja ín mü'bügö, y rí ña'a o̱ jña”, eñe. C'e jña, ngue c'ü rí xipjigö yo nte.

9 Rí xi'ts'iji: 'Ma na cjuana rí mangueji e Jesucristo ngue in Jmugueji y 'ma na cjuana i̱n ejmeji cja in mü'bü Mizhocjimi o xos'ü 'ma o ndũ, ra jocüts'üji in mü'bü 'ma.

10 Na ngueje 'ma rí 'ñench'e in mü'büji e Cristo, ra mama Mizhocjimi ya perdonaots'üji, dya i̱n tũji dya

nzhubü; y 'ma dya rí tseji
rí mangueji e Cristo ngue
in Jmugueji, Mizhocjimi ra
jocüts'ü in mü'büji 'ma.

11 O̱ jña Mizhocjimi mama
a cjava: “Nu c'ü ejme e
Jesucristo, dya ra yembeñe
na ngueje Mizhocjimi ra tsja
texe c'ü o mama”, eñe.

12 C'ü ra 'ñejme, dya ra tsja
zö ri menzumüji a Israel; zö
ja nde ri menzumüji. Na
ngueje 'natjo o̱ Jmu yo men-
zumü a Israel y yo dyaja nte.
Ra 'nintsjimiji texe c'o ma't'ü
angueze.

13 Na ngueje ra jogü o̱
mü'bü texe c'o na cjuana
ma't'ü c'ü ín Jmugöji.

14 Pero, ¿ja rgá sö ra ma't'üji
nu c'ü dya be ejmeji? ¿Ja xo
rgá sö ra 'ñejmeji nu c'ü dya be
äräji ja ga cja? ¿Ja xo rgá sö
ra dyäräji nu 'ma ojtjo cjó ra
zopjüji?

15 'Ma dya cjó däjä, ¿ja
rgá sö ra zopjüji? Je xo ga
cjatjonu, c'ü t'opjü c'ü mama
a cjava: “Me na jo 'ma cjó c'o
ra ma zopjü yo nte ra xipjiji o̱
jña Mizhocjimi.”

16 Dya texeji o 'ñejmeji nu o̱
jña e Cristo. Ya zädä c'ua ja nzi
va mama e Isaías. O mama a
cjava: “Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö,
¿cjó ngue c'ü o 'ñejme c'o ró
mamajme?”, eñe.

17 Ot'ü ra dyärä 'na nte o̱ jña
e Cristo; nuc'ua ra 'ñejme 'ma.

18 Pero rí mangö, ¿cjo dya
dyäräji? Jã, na cjuana o
dyäräji. O̱ jña Mizhocjimi
mama a cjava:

Nu e jña'a nu, o mamaji texe
cja ne xoñijõmü.

Xo dyäräji texe c'ua ja jnorü
ne xoñijõmü.

19 Rá önnc'üji na yeje. ¿Cjo dya
unü ngüenda c'o menzumü a
Israel? E Moisés ngue c'ü ot'ü
o dyopjü a cjava:

Rá nu na jo yo dya ngue
ín ntegö, ngue c'ua
me rí envidiagueji
anguezeji.

Yo nte yo dya pãrã, rá cjapüji
na jo ngue c'ua rí
ünmbügueji yo.

20 Xo 'ñeje e Isaías o zëchi o̱
mü'bü c'ü rví mama a cjava:

C'o dya mi jongü, ngue c'o o
chöcügö c'o.

Ró jizhitsjë c'ü rví mbãcã
c'o dya mi jodü ja rvá
mbãcã, eñe.

21 Pero c'ü mi mama ja ga
cja yo menzumü a Israel,
o mama e Isaías a cjava:
“'Najpa, 'najpa, rvá te'bete
rvá ma't'ü yo nte yo dya ne
ra dyätcä. Pero dya cjacüji
ngüenda c'ü rí mama”, eñe e
Isaías va pätpä Mizhocjimi.

11

Los de Israel que son salvos

1 Nguec'ua rí mangö:
Nudya, ¿cjo ya jyëzi
Mizhocjimi yo menzumü a
Israel yo o juajnü mi jinguã?
Jiyö; nutscö rí ejmegö e
Jesucristo. Maco nguetscö
'naja yo menzumü a Israel.
O̱ mboxbëchezü e Abraham.
Je xo rí bëche cja e Benjamín.

2 Mizhocjimi dya jyëzi yo o̱
nte angueze yo ya vi xõcü ro
tsjapü o̱ t'i angueze. Nudya,
¿cjo dya i̱n pãrãji ja ga mama
nu t'opjü, nu nädä e Elías, 'ma

o ngöt'ü c'o nu menzumüji
a Israel? O ngöt'üji a jmi
Mizhocjimi.
3 O mama e Elías a cjava:
“Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ya
mbö't'üji c'o mi mama in
jñague. Ya yä't'äji c'o altar
nu ja mi ma'tc'ügue c'o in
nte'e. Ya nguetjozügö xe rí
bünc'ö. Nudya jongüji ja rgá
mbötcüji”, eñe e Elías.
4 ¿Ja va ndüntü c'ua
Mizhocjimi? O ndünrü a
cjava: “Ró xõcügö yencho mil
c'o dya ndüñijõmü a jmi c'e
ts'ita Baal. Nuc'o, matcügö
c'o”, eñe Mizhocjimi.
5 Je xo ga cjatjonu yo pa dya
yo. Cãrã ja nzi yo menzumü
a Israel yo ejme Mizhocjimi.
Angueze o juajnüji na ngueje
me na jonte c'ü.
6 O unütjoji c'ü ro jogü o̱
mü'büji. Dya ngue c'ü pje vi
tsja anguezeji c'o na jo c'ü o
jogü o̱ mü'büji. 'Ma ri ngue a
cjanu, dya ro ch'unütjoji 'ma.
7 ¿Pje rá mangöji 'ma?
Yo menzumü a Israel dya
chöt'üji c'ü me mi jodüji. Pero
c'o o juajnü Mizhocjimi, ngue
c'o o chöt'ü c'o. C'o dyaja o
tsjapüji ma me o̱ mü'büji.
8 Anguezeji cjaji c'ua ja ga
mama o̱ jña Mizhocjimi c'ü
mama a cjava: “Mizhocjimi
o unüji 'na pjeñe c'ü dya ro
tsjapüji ngüenda. O tsjapü o̱
ndöji c'ü dya ro jñandaji, 'ñe o̱
ngõji c'ü dya ro dyäräji. Je ga
cjatjonu anguezeji hasta yo
pa dya”, eñe.
9 Xo 'ñeje e David, o mama a
cjava:
Me ñõnüji na jo nguec'ua
ga nguijñiji me mäjä
Mizhocjimi ga neji. C'ü
o̱ pjeñeji onpütjoji.
Pero Mizhocjimi ra nzhopcüji
c'ü cjaji.
10 Ra ndëzhöji ngue c'ua dya
ra sö ra jñandaji. Texe
yo pa ra c 'oxütjüji, eñe.

La salvación de los que no son de Israel

11 C'ü rí mangö, ¿cjo ya
pjeñeji c'ü dya cja ra sö ra
böbüji? Jãgã ra sötjo, 'ma ra
dyätäji Mizhocjimi. Pero yo
menzumü a Israel, dya ne
ro dyätäji o̱ jña e Cristo; yo
dyaja nte ngueje yo na ätä
dya. Nguec'ua sö ra jopcü
o̱ mü'büji. A cjanu yo men-
zumü a Israel ra envidiaji na
ngue c'ü ni jopcü o̱ mü'bü
dya, yo dyaja nte.
12 O bëzhi yo menzumü a
Israel 'ma dya ne ro dyäräji
o̱ jña e Cristo. Mizhocjimi o
'nintsjimi c'ua yo dyaja nte
cja ne xoñijõmü. Tsjijñiji.
Xenda ra 'nintsjimi texe yo
nte cja ne xoñijõmü 'ma xo ra
nzhogü o̱ mü'bü yo menzumü
a Israel ra 'ñejmeji e Cristo.
13 Nu'tsc'eji i̱n pãrãji,
Mizhocjimi o ndäcjä rá
zo'c'üji dya, nu'tsc'eji dya i̱n
menzumüji a Israel. Co texe
ín mü'bü rí zo'c'üji o̱ jña e
Cristo.
14 Xo rí xipji a cjanu
yo ín menzumügöjme c'ü
ya jocüts'ü in mü'büji
Mizhocjimi. Xa'ma xo ra ne
ra 'ñejme ja nzi anguesji, ra
jogü o̱ mü'büji.
15 Nu c'o menzumü a Israel,
o xõgüji cja Mizhocjimi; ngue

c'ua Mizhocjimi dya cja cjapü
o̱ nte c'o. Nguec'ua nudya,
ngue yo dyaja nte cja ne
xoñijõmü c'o recibido dya
Mizhocjimi. Tsjijñiji, nu
'ma ra 'ñejme e Jesucristo
yo menzumü a Israel, ra
recibido na yeje Mizhocjimi
'ma yo. Nu'ma, ra chjënjui c'ü
ro nanga c'o ya vi ndũ'ũ.

16 E Abraham chjënjui 'na
dyüza. C'o o̱ mboxbëche
chjënjui c'o o̱ dyëza. A cjanu,
Mizhocjimi 'ma o xõcü e
Abraham xo o xõcü texe c'o
o̱ mboxbëche.

17 Bübü c'o dyëza c'o o
'huacüji cja c'e za'a. Anguesji
ngue c'o menzumü a Israel
c'o dya ejme e Jesucristo.
Nu'tsc'eji, dya i̱n menzumüji
a Israel, i̱n chjënjui o̱ dyëza
'na olivo c'ü tetsjëjë. O
ch'äcäts'üji nu ja vi 'huacü
c'o dyëza c'e olivo c'ü exvi
'ñench'eji. Xo 'ñetsc'eji dya,
je ni 'ñeje cja c'e dyü'ü c'ü
da'c'üji c'ü ni nocüji.

18 Zö je ga cjatjonu, dya
rí tsjijñiji xenda na jotsc'eji
que na ngueje c'o dyaja c'o
o 'huacüji. Nu 'ma ra ẽjẽ
in pjeñeji a cjanu, rí unnc'eji
na jo ngüenda c'ü dya je ni
'ñejets'üji c'ü rguí nocü c'e
dyü'ü. Ngue c'e dyü'ü c'ü
da'c'üji c'ü rgui nocügueji.

19 'Na ri bübüts'üji c'ü ra
xitsi a cjava: "O 'huacüji
c'o dyë olivo ngue c'ua o
ch'äcäzügöjme", ra 'ñenzeji.

20 Jã, na cjuana c'ü i̱n
mangueji. Pero pjötpüji
ngüenda. ¿Jenga o 'huacüji?
O 'huacüji na ngueje dya
'ñejmeji Mizhocjimi. Nu'tsc'eji
o ch'äcäts'üji na ngueje
i̱n ejmeji dya Mizhocjimi.
Nguec'ua dya rí tsjapütsjëji
na nojo. C'ü rí tsjaji, rí sũji
Mizhocjimi.

21 Tsjijñiji na jo. Mizhocjimi
o 'huacü yo dyëza c'o je vi
mbeje cja c'e za. Pjötpüji
ngüenda, 'ma. Mizhocjimi xo
sö'ö ra 'huacüts'üji nu'tsc'eji o
ch'äcäts'ügueji cja c'e za'a.

22 Me na jonte Mizhocjimi.
Pero me xo cjapü ra sufrido
nu c'o dya o 'ñejme. O 'huacüji
cja c'e za'a. Pero nu'tsc'eji, me
na jonte c'ua nzi ga nuc'üji
'ma sido rí 'ñejmeji. 'Ma
dya sido rí 'ñejmeji, xo ra
'huacüts'ügueji cja c'e za'a.

23 Xo nzitjo nu c'o men-
zumü a Israel, 'ma ra
nzhogü o̱ mü'büji ra 'ñejmeji
Mizhocjimi, xo ra chäcä
Mizhocjimi anguezeji. Na
ngueje Mizhocjimi me na
zëzhi. Sö ra chäcätjoji na yeje.

24 Na ngueje c'o menzumü
a Israel ngueje c'e olivo
c'ü exo 'ñench'eji. Nu'tsc'eji
ngue'tsc'eji c'e za c'ü ni
chjũ olivo c'ü o tetsjëjë. O
ch'äcäts'üji cja c'e za c'ü exvi
'ñench'eji. Xe ra sö ra ch'äcätjo
na yeje c'o dyë c'o je vi mbeje
cja c'e za c'ü exvi 'ñench'eji.

La salvación final de los de Israel

25 Mi cjuarmats'üji. Bübü
c'ü dya 'mãrã 'ma ot'ü c'ü rí
negö rí pãrãgueji na jo. Rá
xi'tsc'öji ngue c'ua dya rí ts-
japütsjëji na nojo. Cãrã c'o
menzumü a Israel c'o o meze
o̱ mü'büji. Je rga cjatjoji c'ua
dya, hasta 'ma cja ra sötü c'ua

texe c'o ra 'ñejme Mizhocjimi yo dyaja nte.

26 Nuc'ua ra jogü c'ua o̱ mü'bü texe yo menzumü a Israel, c'ua ja nzi va t'opjü a cjava:

Ra ẽjẽ nu c'ü ra böbü a nde.
Rguí 'ñeje a Sion, ra ndintspi o̱ mü'bü yo o̱ mboxbëche e Jacob.

27 Nujnu ngue nu ró mama 'ma ot'ü c' ü rá cjagö; ró mama c'ü rá tjintspiji o̱ mü'büji, eñe Mizhocjimi c'ü ra tsja'a.

28 Anguezeji üji Mizhocjimi. Dya o dyätäji o̱ jña e Cristo. Nguec'ua ya o säjä c'ua ja i̱n cãrãgueji c'e jña. Pero Mizhocjimi o juajnü yo menzumü a Israel na ngueje ngue o̱ mboxbëcheji e Abraham. Mizhocjimi me s'iyaji.

29 Nu c'ü mama Mizhocjimi ra tsja, ra cumple c'ü. O zojnü c'o menzumü a Israel. Mizhocjimi dya pötü c'ü cja'a.

30 Nu'tsc'eji, dya i̱n menzumüji a Israel, mi jinguã, dya mi negueji ri dyätäji Mizhocjimi. Pero ya juen'tsc'eji dya angueze, na ngueje yo menzumü a Israel, dya ne ra 'ñejmeji.

31 Je xo ga cjatjonu anguezeji, dya ne ra dyätäji. Pero c'ua nzi ga juen'tsc'egueji dya Mizhocjimi, xo ra zädä c'ü ra juentse anguezeji.

32 Mizhocjimi o tsjapü c'ü o 'ñetse c'ü tũ'ũ o̱ nzhubü texe yo nte, yo menzumü a Israel 'ñe yo dyaja nte. Nguec'ua Mizhocjimi sö ra juentseji texeji.

33 Me na jo c'ü cjijñi Mizhocjimi. Me na nojo c'ü cja'a. ¿Cjó sö ra mbãrã jenga cja'a c'ü cja? Pero angueze, me na zö texe c'o cja'a.

34 O̱ jña Mizhocjimi mama a cjava: “¿Cjó ngue c'ü o mbãrã c'ü mi cjijñi Mizhocjimi? ¿Cjó ngue c'ü sö ra tsja xöpüte ra xipji Mizhocjimi c'ü ra tsja? Dya cjó sö.

35 ¿Cjó ngue c'ü ya vi mbeñe Mizhocjimi ante c'ü ro tsja Mizhocjimi ro mbeñe c'e nte? Ojtjo dya cjó bübü”, eñe.

36 Texe yo bübü, texe yo ts'a, je ni 'ñeje cja Mizhocjimi. 'Ma pje c'o ts'a, ngueje angueze vi mbeñe c'ü ro ts'a. 'Ma pje c'o ts'a, ngue c'ü ra 'mãrã Mizhocjimi. Dya rá jëziji rga mamaji angueze me na zö'ö. Je rga cjanu, amén.

12

La vida consagrada a Dios

1 Mi cjuarmats'üji, me co juen'tsc'eji Mizhocjimi. Nguec'ua rí ö'tc'üji rí nzhötütsjëji Mizhocjimi co texe in mü'büji texe yo pa c'o rí bübüji, rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne angueze c'o na jo. Ngue c'ü ni jyodü rí tsjaji. Ngue c'ü rguí mäjä Mizhocjimi.

2 O̱ Espíritu Mizhocjimi da'c'üji nuevo in pjeñeji. Nudya c'ü i̱n dadyoji, ni jyodü dadyo rgui nzhodüji. Dya cja rí nzhodüji c'ua ja nzi ga nzhodü nu c'o dya pãrã Mizhocjimi. Nuc'ua sö rí

pãrãji c'ü ne Mizhocjimi. Sö
rí pãrãji c'ü na jo.

3 Mizhocjimi o dyacü c'ü
ja rgá sö rá jí'ts'iji c'ua nzi
ga cja angueze. Nguec'ua
rrã zo'c'üji. Mizhocjimi
o dya'c'üji ja rgui pëpiji
angueze. Nguec'ua dya
rí tsjijñitsjëji que me na
nojots'üji. Dya rí tsjijñiji que
xenda ni muvits'üji a jmi
Mizhocjimi que na ngueje yo
nin cjuarmaji.

4 Nu ín cuerpoji bübü na
puncjü yo ch'äcäzüji. Pero
dya 'na ma cjatjo c'ü o̱ bëpji
anguezeji.

5 Je xo ga cjatjozügöji nu.
Na puncjüzüji. Pero 'natjo ín
cuerpoji na ngueje e Cristo
bübü cja ín mü'büji. Rí 'natjo
cuerpoji rí texeji; rí pötü rgá
pjöxteji.

6 Yo bëpji yo sö rá cjaji,
nde nandyo yo, c'ua nzi va
dyacüji Mizhocjimi rá cjaji.
C'o o ch'unü ra ña o̱ jña
Mizhocjimi, ra ña c'ua ja nzi
va unü Mizhocjimi ra ña.

7 C'o o ch'unü ra tsja mböxte
cja o̱ bëpji Mizhocjimi, ra ts-
jacjuana. C'o o ch'unü ra
xöpü o̱ jña Mizhocjimi, ra
xöpü na jo'o.

8 C'o o ch'unü ra zopjü yo
cjuarma, ra zopjüji na jo o̱ jña
Mizhocjimi. Nu c'o ra unü c'ü
pje nde pë's'i, ra unü co texe o̱
mü'bü. Nu c'o o ch'unü ra tsja
xo'ñi cja o̱ bëpji Mizhocjimi,
ra mbötpü ngüenda ra tsja
c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.
Nu c'ü pjös'ü c'o pje ni jyodü,
ra mäjä rgá mbös'ü.

Deberes de la vida cristiana

9 Rí s'iyaji yo nin minteji co
texe in mü'büji. Jyëzgueji c'o
na s'o. Sido rí tsjaji c'o na jo.

10 Rí pötqui s'iyaji na ngueje
nde i̱n cjuarmaji i̱n texeji.
Dya rí envidiaji yo nin cjuar-
maji. Pero rí tsjijñiji c'ü xenda
na jo nzi 'naja anguezeji que
na ngue'tsc'eji.

11 C'ü rí tsjaji rí pëpjigueji na
jo; dya rí ndyemeji. Ngueje
c'ín Jmugöji i̱n pëpiji. C'ü rí
tsjaji, rí tsjaji c'ua ja nzi ga
ne o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü
bübü cja in mü'büji.

12 Rí mäcjeji na ngue ra
ch'a'c'eji c'o me na jo'o. Zö pje
rí sufridoji, pero dya rí jyëziji
Mizhocjimi. Sido rí dyötüji
angueze.

13 Mizhocjimi ne'e, nu c'o
i̱n pë's'i rí unüji nin cjuar-
maji 'ma pje ni jyodüji. Rí
pjötpüji ngüenda rí säjäji na jo
c'o cjuarma c'o va ẽjẽ na jẽ'ẽ.

14 Rí ma'tp'ütjoji Cjimi c'o
nuc'üji na ü. Rí xipjiji na jo
jña, dya rí sadüji.

15 'Ma cjó c'o mäjä, xo rí
mäcjeji co anguezeji. 'Ma cjó
c'o nzhumü o̱ mü'bü, xo rí
ndumüji co anguezeji.

16 Rí pötqui ñuji na jo. Dya rí
tsjapüji na nojo c'ü ri nguetjo
yo pje pjëzhi rí ñegueji y rí
jogueji. Texe yo dya pje
pjëzhi, xo rí ñeji yo, xo rí joji
yo. Dya rí tsjiñitsjëji c'ü me ri
pãrãgueji.

17 'Ma cjó c'o ra tsja'c'üji na
s'o, dya rí nzhopqueji. C'ü rí
tsjaji, mimiji na jo a jmi yo
nte.

18 Rí tsjaji posible rí pötqui
ñuji texe yo nte, zö dya ra
nuc'üji anguezeji.
19 Nu'tsc'eji rí s'iyats'üji,
'ma cjó c'o pje ra tsja'c'üji
na s'o, dya rí nzhopqueji.
Nu'tsc'eji jyëziji ra nzhopcüji
Mizhocjimi. Na ngueje o̱ jña
Mizhocjimi je t'opjü a cjava:
“Nguetscö rá nzhopcö 'ma
cjó c'o pje cjapü na s'o c'ü
nu minteji. Nguetscö je rá
castigao”, eñe c'ín Jmuji.
20 Xo mama a cjava: “Nu
'ma ri sant'a c'ü i̱n üvi, unügue
c'ü ra zi'i. Nu 'ma ri tũre,
unügue ndeje. 'Ma rí tsjague
a cjanu, xãmã ra nguijñi, ra
tseje na ngue vi tsja'c'ü na
s'o”, eñe c'ín Jmuji.
21 C'ü pje ra tsja'c'üji c'ü na
s'o, dya rí jyëzi ra ndõ'c'üji c'ü
rí tsjaji c'ua c'ü na s'o. C'ü rí
tsjaji, tsjapüji c'ü na jo c'e nte.
'Ma rga cjanu, rí chõpüji c'ü
na s'o 'ma.

13

1 Ni jyodü rí dyätäji yo pje
pjëzhi i̱n texeji. Mizhocjimi
jëzi yo pje pjëzhi ra man-
daji cja yo nu minteji. Ngue
angueze o ngamaji ra tsjaji
jmu.
2 Nguec'ua, c'ü dya ra
dyätä c'o jmu, dya xo
ätä Mizhocjimi 'ma c'ü.
Mizhocjimi ra jñünpü
ngüenda 'ma. Ra tsjapü ra
sufrido.
3 C'ü vi ngamaji c'o pje
pjëzhi, dya ngue c'ü ra zũ'ũ c'o
cja na jo; ngue c'ü ra zũ'ũ c'o
cja na s'o. Nu'tsc'eji, nu 'ma
dya i̱n neji rí sũji yo pje pjëzhi,
tsjagueji na jo 'ma. Nuc'ua
anguezeji ra mamaji me na
jotsc'eji.
4 Mizhocjimi o ngamaji yo
pje pjëzhi ngue c'ua rí mim-
iji na jo. Pero nu 'ma rí ts-
jaji na s'o, rí sũgueji 'ma. Na
ngueje dya bëvatjo ga mbë's'i
poder yo pje pjëzhi ra tsja'c'üji
rí sufridoji. Ngue o̱ mbëpjiji
Mizhocjimi ngue c'ua ra ts-
japü ra sufrido c'o cja'a na s'o.
Ra nzhopcüji c'ü vi tsjaji na
s'o.
5 Nguec'ua rí dyätäji
anguezeji. Dya nguextjo c'ü
rgui sũji c'ü pje ra tsja'c'üji rí
sufridoji. Rí dyätäji na ngueje
i̱n pãrãji c'ü na jo a cjanu.
6 Ngue yo ni tsjõt'üji o
ndünjuajma yo pje pjëzhi. Na
ngue ya ngama Mizhocjimi
anguezeji ra mandaji.
7 Tsjõt'üji texe c'o i̱n tũji. C'ü
i̱n tunpüji faina rí tsjaji. C'ü i̱n
tunpüji ndünjuajma, tsjõt'üji.
C'ü ni jyodü rí sũji, rí sũji c'ü.
C'ü ni jyodü rí respetaoji, rí
respetaoji c'ü.
8 Dya cjó pje rí chũsp'üji
ngüenda. Pero rí pötqui s'iyaji.
C'ü ra s'iya nu minteji, cja'a
c'ü mama o̱ ley Mizhocjimi.
9 Je t'opjü a cjava: “Dya rí
tsãjã ndixũ. Ne xo ri ngue
e ndixũ ra tsãjã bëzo. Dya
rí pö't'üte. Dya cjó pje rí
põnmbü. Dya cjó rí xosp'ü
bëchjine. Dya cjó pje rí ñepe.”
Nujyo ley yo, 'ñe c'o pje nde
ma ley, ya vi tsjagueji c'ü
mama yo, nu 'ma rí dyätäji
c'e ley c'ü mama a cjava: “Rí
s'iya nin minteji c'ua ja gui
ñetsjëgue”, eñe.
10 C'ü ra s'iya nu minteji,

dya ra tsjapü c'ü na s'o. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra s'iya nu minteji, ya tsja 'ma, texe c'ü mama c'e ley.

11 Dya cja rí ĩjĩji, rí söji. Tsjaji c'ü mama Mizhocjimi. Nutscöji ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo. Dya cja ra mezhe ra cumple texe c'o na jo c'o o mama ra dyacüji.

12 E xõmü ya ni ma'a. Ya va pã'mã a jõmü e pa 'ma ra ẽjẽ na yeje e Cristo. Dya cja rá cjaji c'o dya ma jo c'o mi cjaji 'ma rmí nzhodüji cja bëxõmü. Rá zëzhiji, rá cjaji c'o na jo. Na ngueje ya rí nzhodüji cja e jya's'ü.

13 Rá mimigöji na jo nza cja 'ma ri ngue 'ma ndempa 'ma cjó c'o jandgaji. Dya me rá cjambaxuaji c'ü me rá tĩji. Dya rá tsãjãji ndixũ, ne ri ndixũ ra tsãjãji bëzo. Dya rá cjaji c'ü pëndözüji ín cuerpoji. Dya rá cjaji chũ. Dya cjó rá envidiaji.

14 Rí jyëziji e Cristo c'ü bübü cja in mü'büji ra tsja'c'üji rí zëzhiji. Dya rí tsjapüji ngüenda nu in cuerpoji c'ü rgui tsjijñiji ja rgui tsjaji c'ü ne'e nu in cuerpoji.

14

No critiques a tu hermano

1 Bübü cjuarma c'o cjijñi cja o̱ mü'bü c'ü dya ra jogü ra tsjaji nu c'o i̱n cjagueji, zö i̱n cjijñiji cja in mü'büji ra jogü rí tsjagueji c'o. Rí säjäji c'o cjuarma c'o. Pero dya rí söji jña c'ü rgui xipjiji c'ü dya jo c'ü cjijñi anguezeji.

2 Bübü c'o cjijñi na jo ra zi pje nde ma jñõnü. Xo bübü c'o ra zitjo c'ajna, na ngueje cjijñiji cja o̱ mü'büji c'ü dya ra jogü ra zaji o ts'ingue.

3 Nu c'ü sa ts'ingue, dya ra tsjapü menu c'ü dya sa ts'ingue. C'ü si c'ajna, dya xo ra mama c'ü dya jo c'ü cja nu c'ü dya si c'ajna. Na ngueje Mizhocjimi säjä nu c'ü sa ts'ingue; xo nzitjo c'ü si c'ajna.

4 ¿Jenga i̱n so'büji yo nin cjuarmaji? Maco ngueje o̱ mbëpjiji Mizhocjimi. Dya ngueje in mbëpjigueji. Nguetsjë Mizhocjimi mama cjo na jo va mbëpiji, cjo jiyö. Mizhocjimi sö ra tsjapüji ra mbëpiji na jo na ngueje na zëzhi angueze.

5 Bübü c'o cjijñi c'ü bübü pa'a c'o xenda na sjũ'ũ a jmi Mizhocjimi que na ngueje c'o dyaja pa'a. Bübü c'o cjijñi nde 'na ma cjatjo yo pa'a a jmi Mizhocjimi. Ni jyodü nzi 'naja ra mbãrã na jo cja o̱ pjeñe c'ü na jo c'ü cja'a.

6 C'o cjapü ngüenda c'o sjũpa, mbeñeji Mizhocjimi ga tsjaji. C'o dya cjapü ngüenda, xo mbeñeji Mizhocjimi. C'o si pje nde ma jñõnü, mbeñeji Mizhocjimi na ngueje unüji na pöjö. C'o dya xo si, xo mbeñe Mizhocjimi c'o. Xo unüji na pöjö.

7 Dya rí cãrãtsjëgöji. 'Ma rí tũji, dya xo rí büntsjëji.

8 Nu 'ma rí bübüji, ngueje ín Jmuji c'ü rí bübüji a jmi. Nu 'ma rí tũji, xo ngueje a jmi e Jmu c'ü rí tũji. Nguec'ua zö

rí bübütjoji o zö ya rga tũji, je
'ñezgöji e Jesucristo.
9 E Cristo o tsja o̱ Jmu c'o ya
ndũ 'ñe yo cãrãtjo dya. Ngue
c'ü vi ndũ'ü e Cristo, cjanu o
tetjo o bübütjo.
10 Nu'tsc'eji, ¿jenga i̱ṉ
so'bügueji nin cjuarma?
¿Jenga i̱ṉ cjapüji menu nin
cjuarma? Maco texezüji nde
rá böbüji a jmi Mizhocjimi c'ü
rguí jñüncüji ngüenda.
11 Je t'opjü a cjava c'ü o
mama c'ín Jmugöji:
Ixna cjuana rí bübügö. Je xo
ga cjatjonu, na cjuana
ra ndüñíjõmüji texeji
cja ín jmigö;
ra mamaji c'ua nguezgö
Mizhocjimi rí mandagö
texe, eñe.
12 Nguec'ua nzi 'nazgöji rá
nzhötüji ngüenda Mizhocjimi
c'ü pje nde ró cjaji nzi
'nazgöji.

No hagas tropezar a tu hermano

13 Nguec'ua dya cja rá pötca
so'bü ín dyoji. C'ü rá cjaji,
rá cjijñiji na jo c'ü dya pje rá
cjaji c'ü ra tsjapü ra nügü yo
mi cjuarmaji, nguec'ua dya
ra xõgüji cja e Cristo.
14 E Jesucristo c'ü bübü cja
ín mü'bügö, o tsjacü rá pãrã
c'ü dya cja c'o na s'o 'naja nte,
zö ra za ts'ingue, zö dya ra za
ts'ingue. Pero nu c'ü cjijñi c'ü
cja c'o na s'o 'ma sa ts'ingue, o
ma dya sa ts'ingue; nuc'ü, cja
c'o na s'o 'ma c'ü.
15 'Ma ra nügü nin cjuar-
maji na ngue i̱ṉ sagueji
ts'ingue, nuc'ua c'ü i̱ṉ
cjagueji je 'ñetse c'ua, dya i̱ṉ
s'iyaji nin cjuarmaji. O ndũ e
Cristo ngue c'ua ro 'ñeme libre
nin cjuarmaji. Dya rí tsjapüji
ra xõgüji cja e Cristo na ngue
c'ü i̱ṉ ne rí saji ts'ingue.
16 Zö i̱ṉ pãrãgueji c'o na jo rí
tsjaji, pero rí pjötpüji ngüenda
ja rgui nzhodüji ngue c'ua,
dya ra sö ra mamaji na s'o c'ü
i̱ṉ cjagueji.
17 Ngue Mizhocjimi c'ü
mandazüji. Nguec'ua, dya
ra tsja zö pje rá siji, zö dya
pje rá siji. Nu c'ü ni muvi
ngue c'ü rá nzhodüji na jo,
'ñe rá cãrãji na jo yo nte. Me
xo rá mäjäji na ngueje bübü
o̱ Espíritu Mizhocjimi cja ín
mü'büji.
18 Nu c'ü pëpi a cjanu e
Cristo, Mizhocjimi ra mäpä
c'ü, y yo nte ra mbãrã cja o̱
mü'büji na jo ga nzhodü c'ü.
19 Sido rí jyodüji rí
pötqui ñuji, rí pötqui pjös'üji
ngue c'ua xenda rí pãrãji
Mizhocjimi i̱ṉ texeji.
20 Dya pje rí sigueji c'ü rgui
s'o'tp'üji c'ü cja Mizhocjimi
cja o̱ mü'bü c'ü 'naja. Jã, na
cjuana na jo texe yo pje nde
ma jñõnü. Pero 'ma cjó c'o pje
ra zi c'ü rguí tsja c'o na s'o c'ü
'naja, dya rga jo 'ma.
21 Na jo c'ü dya rí saji
ts'ingue, dya xo rí siji vino.
Dya pje rí tsjaji c'ü rí tsjapüji
ra nügü nin cjuarmaji, o
ra mamaji c'ü dya jo c'ü i̱ṉ
cjagueji.
22 Nu c'ü o jí'ts'iji
Mizhocjimi ra jogü rí tsjaji
na ngueje i̱ṉ ejmeji angueze,
ngue c'ü rí tsjaji c'ü. Pero
nin cjuarmaji c'ü ejme cja o̱

mü'bü c'ü dya ra jogü ra tsja a cjanu, dya rí tsjaji a jmi'i c'ü. Nu 'ma in pãrã cja in mü'büji na jo in cjaji, me in mäcjeji 'ma.
23 'Naja cjuarma c'ü dya pãrã cjo na jo ra za ts'ingue cjo jiyö, 'ma ra za c'e ts'ingue, cja c'o na s'o 'ma. Na ngueje 'ma dya pãrã 'naja cjuarma cjo na jo ra tsja cjo jiyö, pero 'ma ra tsja, cja c'o na s'o 'ma.

15

Agrada a tu prójimo, no a ti mismo

1 Bübüzügöji rí ejmeji ra jogü pje rá cjaji. Nutscöji rí ejmeji a cjanu, dya rá xipjiji c'o dyaja c'ü ni jyodü ra 'ñejmeji c'ua ja nzi rgá ejmegöji.
2 Bübü c'o rí ne rá cjaji c'o rí pãrãji c'o na jo. Pero ni jyodü rá cjijñiji yo ín cjuarmaji. Na ngueje, dya ra jogü pje rá cjaji c'ü rá cjapcöji ra tsja na s'o anguezeji. Rá cjaji ngue c'ua xenda ra mbãrãji Mizhocjimi.
3 Je xo va cjatjonu e Cristo. Dya xo tsjatsjë nu c'ü mi ne'e; o tsja c'ua ja nzi ga t'opjü c'ü mama a cjava: “C'o jña c'o sanc'üji nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ü, nguetscö je rí sëchigö c'o.”
4 Texe c'o o t'opjü mi jinguã, je vi t'opjü c'o, c'ü rga xörüji ngue c'ua rá pãrãgöji. Nguec'ua rá te'beji na jo Mizhocjimi. Yo o jña Mizhocjimi yo t'opjü jítsiji rá sëchiji, nde rá mäjäji.
5 Ngue Mizhocjimi c'ü cjacüji rá zëzhiji 'ñe rá mäjäji. Angueze ra dya'c'üji c'ü 'natjo rgui tsjijñiji, c'ua ja nzi va tsja e Jesucristo.
6 Nguec'ua 'natjo jña rí mamaji. Rí mamaji me na jo Mizhocjimi c'ü nu Tata ín Jmuji e Jesucristo.

El evangelio anunciado a los que no son de Israel

7 Nguec'ua rí pötqui säjäji, c'ua ja nzi va säcjäji e Cristo. 'Ma je rgui tsjaji a cjanu, ra 'mãrã Mizhocjimi me na zö'ö.
8 Rí mangö e Cristo o tsja mböxte cja yo menzumü a Israel ngue c'ua ro mbãrã yo nte c'ü na cjuana c'ü mama Mizhocjimi. O tsja mböxte ngue c'ua ro zädä c'ü vi xipji Mizhocjimi c'o ín mboxatitajme.
9 O ẽ tsja mböxte ngue c'ua xo ra juentse yo nte yo dya menzumü a Israel. Nguec'ua anguezeji me ra mamaji c'ü me na zö Mizhocjimi c'ua ja nzi va t'opjü a cjava:

Ngue nu rga tõ'c'ügö tjõjõ a nde'e cja yo dya menzumü a Israel. Y rá ma'tc'ügö in chjũgue, eñe.

10 Xo mama a cjava:

Nu'tsc'eji, dya in menzumüji a Israel, rí mäcjeji co yo o nte Mizhocjimi.

11 Xo mama:

Nu'tsc'eji, dya in menzumüji a Israel, rí ma'tc'eji ín Jmuji, in texeji.

Texe yo nte nde ra mamaji me na jo Mizhocjimi.

12 Je xo ga cjatjonu va mama e Isaías:

Ra ẽjẽ 'naja o mboxbëche e Isaí, nza cja 'ma peje

'na dyüza c'ü ya ni dyocüji.

Ra 'ñemeji ra tsja Jmu cja yo nte yo dya menzumü a Israel.

'Ma ra ẽjẽ c'ü, ngue c'ü ra 'ñench'e o̱ mü'büji, eñe.

13 Mizhocjimi dacüji c'ü me rrã te'beji. Rí ötügö ra tsja'c'üji rí mäcjeji na puncjü. Me ra söya na jo in mün'c'eji na ngueje i̱ṉ ejmeji angueze. Nguec'ua me xo rí che'beji na jo na ngueje na zëzhi o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü in mü'bügueji.

14 Mi cjuarmats'ügöji, ya ró junt'ü ín mü'bügö na jo c'ü i̱ṉ cjaji. Xo nde i̱ṉ pãrãji c'ü ni jyodü. Xo söts'üji rí pötqui zopjüji nzi 'natsc'eji.

15 Nujyo rí opjügö, rí zo'c'üji co yo na zëzhi jña ngue c'ua rí mbennc'eji. Ró opjügö a cjanu na ngueje o 'ñempcö Mizhocjimi rá zo'c'eji nu'tsc'eji, dya i̱ṉ menzumüji a Israel.

16 O 'ñempcö Mizhocjimi rí pëpi e Jesucristo a nde cja yo dya menzumü a Israel. Rí xipjiji o̱ jña Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma ra 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo, ra mäjä Mizhocjimi. Ngueje o̱ Espíritu Mizhocjimi ra xõcüji.

17 Me ni muvi c'ü ni mböxcü e Jesucristo c'ü rí pëpi Mizhocjimi.

18 C'ü rá mama, nguextjo c'ü o mböxcü e Cristo ró cja. Nguec'ua yo dya menzumü a Israel o dyätäji Mizhocjimi na ngue c'ü rvá zopjüji, 'ñe c'ü rvá cjagö.

19 O̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü na zëzhi o 'ñünngügö ín mü'bü. O mböxcü ró cjagö c'o na nojo, c'o me mi cjijñi yo nte; nguec'ua mi unüji ngüenda c'ü na cjuana c'o mi mangö. Ró mama na jo nu jña nu mama ja ga cja e Cristo. Ró pjürü ró mama ne jña'a nu ndeze a Jerusalén; ró nzhodü ró zopjü yo nte cja na puncjü jñiñi hasta ró sät'ä a ma a Ilírico.

20 Me ne ín mü'bü rá mama o̱ jña e Cristo nu c'ua ja dya be pãrãji e Cristo. Nguec'ua, dya rí chjëntcjöbe nza cja c'ü jäbä 'na ngumü nu ja ot'ü vi pjütü cimiento c'ü 'naja.

21 C'o rí zopjügö, ngue c'o nädäji a cjava cja o̱ jña Mizhocjimi:

C'o dya sjipji ja ga cja Mizhocjimi, ngue c'o ra mbãrã ja ga cja angueze.

Nu c'o dya dyärä, ngue c'o ra mbãrã c'o.

Pablo piensa ir a Roma

22 Na ngue c'ü rgá nzhonc'ö cja yo jñiñi nu ja dya be äräji o̱ jña e Jesucristo, dya sö ro ma zenguats'üji.

23 Pero nudya, dya cja xe bübü jñiñi a 'ñecjua c'ü xe ni jyodü rá zopjüji. Y ya mezhe cjë'ë me rí ne rá ma zenguats'üji.

24 Nguec'ua 'ma rá ma a ma a España, rí negö rá cjogü rá ma zenguats'üji. Rí ne rá mimi ja nzi pa co nu'tsc'eji, rá mäcjoji. Nuc'ua ra jogü rí pjöxcüji c'ü rga magö na jo cja 'ñiji.

25 Pero nudya, je rga magö
a ma a Jerusalén. Rá ma
sopcö o merio c'o o̱ nte
Mizhocjimi c'o cãrã nu.
26 C'o ejme Mizhocjimi c'o
cãrã a Macedonia 'ñe yo cãrã
a Acaya, o ne ro jmutüji
merio c'ü ro mbenpeji c'o
o̱ nte Mizhocjimi c'o cãrã a
Jerusalén c'o dya pje pë's'i.
27 O ne ro tsjaji a cjanu. Na
cjuana ni jyodü ra mbös'üji
yo menzumü a Israel. Na
ngueje anguezeji o mbös'üji
yo dya menzumü a Israel
'ma o zopjüji o̱ jña e Cristo.
Nguec'ua yo dya menzumü a
Israel ni jyodü xo ra mbös'üji
dya, c'o menzumü a Israel.
28 Nguec'ua rá ma sogü a
ma a Jerusalén yo na jmutü
c'o menzumü a Macedonia
'ñe c'o menzumü a Acaya.
Nuc'ua 'ma rá ma a ma a
España, rá cjogü c'ua ja i̱ṉ
cãrãgueji.
29 Rí pãrãgö 'ma rá sät'ä
nu ja i̱ṉ cãrãgueji, xenda ra
'nintsjimizüji e Cristo 'ma.
30 Mi cjuarmats'ügöji rí
ö'tc'üji rí pjöxcüji rí dyötcöji
Mizhocjimi co texe in mü'büji
na ngue c'ü rgá ejmegöji e
Jesucristo c'ü ín Jmuji. Xo rí
dyötcöji Mizhocjimi na ngue
c'ü o dyacüji o̱ Espíritu c'ü rá
pötca s'iyaji.
31 Rí dyötcöji Mizhocjimi
c'ü ra böbü a nde, ra mböcü.
Na ngueje me cãrã a ma a
Judea c'o dya ne ra 'ñejme. Xo
rí dyötcöji Mizhocjimi ngue
c'ua c'o o̱ nte Mizhocjimi c'o
cãrã a ma a Jerusalén me ra
mäjäji rgá nguiji c'o merio c'o
rá ma sopcüji.
32 Xo rí dyötcöji Mizhocjimi
nu 'ma ra ne angueze, rá mäjä
rga sät'ä nu ja i̱ṉ cãrãgueji,
ngue c'ua rá söyagö ja nzi pa.
33 Mizhocjimi ngue c'ü
dacüji c'ü ra söya ín mü'büji.
Angueze ra bübüts'üji, tex-
ets'üji. Je rga cjanu, amén.

16

Saludos personales

1 Rí ne rí pãrãji nu e Febe,
mi cjũgöji na ngue xo ejme
e Cristo. Va tjë'ë ne carta.
Nujnu pjöxte, pëpi ín Jmuji nu
cja c'o cjuarma c'o cãrã a Cen-
crea.
2 Rí säjägueji nu, c'ua
ja xo gui säjäji c'o dyaja
c'o ejme c'ü ín Jmuji. Rí
pjös'üji texe c'o rguí jyodü e
Febe. Angueze ya mbös'ü na
puncjü cjuarma. Xo me co
mböxcü na puncjü.
3 Xipjiji ra mbörü Cjimi nza
yejevi e Priscila co e Aquila.
Rí mimbëpjijme cja e Jesu-
cristo.
4 Nza yejevi mi nzhötsjëvi
c'ü rví ndũvi, c'ü dya ro
mbötcügö c'o nte. Rí unügö
na pöjö anguezevi. Dya xo
nguextjozügö. Xo 'ñe texe
yo ejme Mizhocjimi yo dya
menzumü a Israel, xo unüji
na pöjö e Priscila 'ñe e Aquila.
5 Xo rí bötpügö Cjimi c'o
ejme Mizhocjimi c'o jmurü
cja o̱ ngumü e Priscila 'ñe e
Aquila. Xo rí bötpügö Cjimi
e Epeneto c'ü me rí s'iyagö.
Ngue c'ü ot'ü o 'ñejme e Cristo
nucjuã a Acaya.
6 Xipjiji e María ra mbörü
Cjimi. Angueze o pëpji na
puncjü a ndetsc'eji.

7 Xipjiji ra mbörüvi Cjimi
e Andrónico 'ñe e Junias; rí
cjajme c'o. Ma büb̈ujme a
pjörü. C'o apóstole mamaji
me na jonte anguezevi. Ot'ü
o mbãrãvi e Cristo que na
nguetscö.

8 Xipjiji ra mbörü Cjimi
e Amplias. Me rí s'iya na
ngueje ejme e Jesucristo c'ü
ín Jmuji.

9 Rí bötpügö Cjimi e Urbano
c'ü o mböxcüjme ró pëpijme
e Jesucristo. Xo rí bötpügö
Cjimi e Estaquis. Rí s'iyagö
c'ü.

10 Xo rí bötpügö Cjimi e
Apeles c'ü ya 'mãrã na jo c'ü
ejme e Jesucristo. Xo rí xipjiji
ra mbörü Cjimi c'o cãrã nu
ngumü e Aristóbulo.

11 Xipjiji ra mbörü Cjimi
e Herodión c'ü rí cjabe. Rí
bötpügö Cjimi e Narciso 'ñe
c'o cãrã o̱ ngumü c'o xo ejme
e Jesucristo c'ü ín Jmugöji.

12 Xo rí xipjiji e Trifena 'ñe
e Trifosa ra mbörüvi Cjimi.
Anguezevi pëpjivi na puncjü
c'ua ja ga ne c'ü ín Jmuji. Xo
rí xipjiji e Pérsida ra mbörü
Cjimi. Me rí s'iyagö c'ü. Xo o
pëpji na zëzhi c'ua ja ga ne ín
Jmuji.

13 Xo rí bötpü Cjimi e Rufo.
Nuc'ü, me nädäji c'ü na jo
ga dyätä c'ü ín Jmuji. Xo rí
bötpügö Cjimi c'ü nu mamá e
Rufo c'ü chjënjui nza cja 'ma
xo ri ngue mi mamágö c'ü.

14 Xo rí bötpü Cjimi e
Asíncrito 'ñe e Flegonte 'ñe e
Hermas 'ñe e Patrobas 'ñe e
Hermes 'ñe c'o cjuarma c'o
jmurü co anguezeji.

15 Xo rí bötpü Cjimi e
Filólogo 'ñe e Julia 'ñe e Nereo
'ñe c'ü nu cjũ 'ñe e Olimpas 'ñe
texe c'o o̱ nte Mizhocjimi c'o
jmurü co anguezeji.

16 Rí pötqui zenguateji co
texe in mü'büji, na ngue c'ü
ya je 'ñets'ügueji Mizhocjimi.
Bö'tc'üji Cjimi texe yo ja nde
jmurü yo ma't'ü e Jesucristo.

17 Mi cjuarmats'üji, rí
ö'tc'üji rí pjötpüji ngüenda nu
c'o nan'ño ga jizhi, nguec'ua
ga xõcüji c'o cjuarma. Dya rí
dyocjeji c'o.

18 Na ngueje c'o cja'a a
cjanu, dya cjaji c'ü manda
e Jesucristo c'ü ín Jmuji.
Cjatsjëji c'ua ja nzi ga neji.
Me t'ecjañumü ga ñaji. Me
xo cjapüji me pãrãji. A cjanu
onpüji c'o cjuarma c'o ts'i ni
'ñejme c'o pje nde sjipjiji.

19 Pero texe yo nte ya
pã'c'ãji nu'tsc'eji i̱ṉ ätäji o̱
jña e Cristo. Nguec'ua me rí
mä'c'äji. Rí negö rí pãrãgueji
ja rgui tsjaji na jo; dya rí ne rí
pãrãgueji c'ü na s'o.

20 Mizhocjimi ngue c'ü
cjacüji dya pje rá cjijñiji. Dya
ra mezhe, angueze ra tsja'c'ü
rí chõpüji c'ü dya jo c'ü ni chjũ
Satanás. Rí yödütjoji c'ü. Rí
ötcö e Jesucristo c'ü ín Jmuji
me ra nuc'üji na jo.

21 Bö'tc'üji Cjimi e Timo-
teo c'ü ín mimbëpjibe. Xo
'ñeje e Lucio 'ñe e Jasón 'ñe e
Sosípater c'o rí cjajme.

22 Xo bö'tc'üji Cjimi e Tercio
nu na opjü ne carta. Xo ejme
e Jesucristo c'ü ín Jmuji.

23 Xo bö'tc'üji Cjimi e Gayo.
Angueze o säcjä na jo nu

cja ngumü. Xo säjä texe yo cjuarma a 'ñecjua. Xo bö'tc'üji Cjimi e Erasto c'ü ngue tesorero cja ne ndajñiñi va. Xo bö'tc'üji Cjimi e cjuarma Cuarto.

24 Rí ötcö e Jesucristo c'ü ín Jmugöji me ra nuc'üji na jo nza texets'üji. Je rga cjanu, amén.

Alabanza final

25 Me na jo Mizhocjimi c'ü sö'ö ra tsja'c'ü ra zë'ts'iji c'ua ja ga mama o̱ jña e Cristo nu rí mama. Ngue nu cja 'mãrã. Mi jinguã dya cjó mi pãrã nu.

26 Ya 'mãrã ne jña dya nu. Nde 'na ma cjatjo ga mama nu jña'a nu, 'ñe c'ü o dyopjü c'o profeta. Mizhocjimi c'ü ra bübütjo para siempre, o manda c'ü ro jmama o̱ jña, c'ü ro sjipji texe cja yo jñiñi texe cja ne xoñijõmü, ngue c'ua ra dyäräji, ra 'ñejmeji.

27 Nguextjo Mizhocjimi c'ü me pãrã na jo. Dya rá jëziji rá mamaji me na zö'ö Mizhocjimi na ngue c'ü o tsja e Jesucristo. Je rga cjanu, amén.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

Pablo escribe a la iglesia en Corinto

1 Nutscö e Pablo rí apóstolegö o juancügö e Jesucristo rá zopcjö yo nte. Nguetsjë Mizhocjimi o ne o juancügö a cjanu. Nutscö 'ñe e cjuarma Sóstenes rí pen'c'egöbe ne carta.

2 Nu'tsc'eji in cãrãgueji a Corinto c'ü tsja a Grecia, in jmurüji in ma'tc'eji Mizhocjimi, ngue'tsc'eji rí pen'c'eji ne carta. Mizhocjimi o 'ñünnc'ü in mün'c'eji. Nguec'ua 'ma i 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, o tsja'c'üji Mizhocjimi o ntets'üji. Y o xõcüts'üji rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne angueze. Dya nguextjotsc'eji o ntetsc'eji Mizhocjimi; xo ngue o nte angueze texe c'o ma't'ü e Jesucristo c'ín Jmugöji, zö ja nde cãrãji. Dya nguextjozgöji ín Jmugöji c'ü; xo 'ñe anguezeji, xo ngue o Jmuji.

3 Rí ötcö Mizhocjimi c'ü mi Tatagöji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü ra sido ra nuc'eji na jo, ngue c'ua ra mäjä in mün'c'eji, dya pje rí mbeñeji.

Bendiciones por medio de Cristo

4 Texe 'ma rí ötügö Mizhocjimi, rí unngö 'na pöjö c'ü ya me o mböxc'ügueji na jo. O mböxc'eji a cjanu, na ngue bübü in mü'büji dya e Cristo Jesús.

5 O mböxc'eji o dya'c'üji c'ü ja rgui pëpqueji c'ü. Nguec'ua sö rí zopcjeji dya yo nte, 'ñe rí pãrãgueji dya na jo, ja ga cja Mizhocjimi. O dya'c'üji a cjanu Mizhocjimi, na ngueje bübü in mün'c'eji dya e Jesucristo.

6 Nguec'ua ya zädä c'ua ja rvá xi'tsc'öji. Na ngueje 'ma mi bübü co nu'tsc'eji, ró xi'tsc'öji ro mböxc'üji e Cristo ri nzhodüji na jo cja o 'ñiji Mizhocjimi. Y na cjuana ya o mböxc'üji a cjanu.

7 Nguec'ua, dya pje bë'tsc'eji dya; sö rí pëpqueji na jo dya Mizhocjimi. Y te'be in mün'c'eji dya c'ü ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo c'ü ín Jmugöji.

8 Mizhocjimi ra sido ra dya'c'eji c'ü rgui zëzhiji, ngue c'ua texe c'o cjë c'o xe rí minc'eji, dya rí jyëzgueji c'ü. Nguec'ua c'e pa 'ma ra ẽjẽ e Jesucristo c'ín Jmugöji, dya pje ra chötcöji c'o na s'o.

9 Mizhocjimi o 'ñünnc'ü in mün'c'eji nzi 'natsc'eji i 'ñench'e in mü'büji c'ü nu T'i c'ü ngueje e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nguec'ua 'natjo ín mü'büji dya co angueze. Ixtí jñunt'ü in mün'c'eji c'ü ra dya'c'eji c'ü rgui zëzhiji. Na ngueje angueze cja'a c'ua ja nzi ga mama.

Divisiones en la iglesia

10 Rí ö'tc'ügöji cjuarma, c'ü ri 'natjo jña c'ü rí ñagueji, dya rí söji o jña. Na ngue je ga cjanu ga mandazüji e Jesucristo c'ín Jmugöji. Dya xo rí

xõgueji cja yo nin cjuarmaji. Nu c'ü rí tsjagueji, rí pötqui ñeji ngue c'ua ri 'natjo pjeñe c'ü rí tsjijñigueji, 'ñe c'ü rí tsjagueji.

11 Nu'tsc'eji mi cjuarmats'ügöji, o ngöxcö c'o cãrã o̱ ngumü e Cloé c'ü ya i̱ṉ pötqui dyonpüteji.

12 Bübütsc'eji c'o mama: “Rí teñejme e Pablo. Ngue c'ü xe na jo ga xöpünte”, eñeji. Bübü c'o mama: “Iyö. Ngue e Apolos rí teñejme.” Bübü c'o mama: “Ngue e Pedro rí teñejme.” Bübü c'o mama: “Nutscöjme rí teñejme e Cristo”, eñeji.

13 ¿Cjo bübü na puncjü Cristo? Iyö, 'natjo c'ü bübü. Nutscö e Pablo, ¿cjo nguezgö o ndät'äzgöji cja ngronsi c'ü rva päjtc'ägöji? Iyö, dya nguezgö. ¿Cjo ngue ín chjũgö o nänngägöji 'ma i̱ jigueji? Iyö, dya nguezgö; ngue o̱ tjü e Cristo.

14 Rí unngö 'na pöjö Mizhocjimi c'ü nguextjo e Crispo 'ñe e Gayo c'o ró jichcö a ndetsc'eji.

15 Na ngue 'ma ro jichcö na puncjü o nte, bübü c'o ro mama: “E Pablo jichi cja ndeje na puncjü o nte, ngue c'ua ra ndeñeji co angueze”, ro 'ñeñeji.

16 Xo rí mbeñegö xo ró jichcö c'o cãrã nu ngumü e Estéfanas: Pero dya cja rí mbeñe cjó je nde ró jichcö.

17 C'ü vi juancügö e Cristo, dya ngue c'ü rá jichcö yo nte; ngue c'ü rá xipjiji ja ga cja e Jesucristo. 'Ma rí zopcjö yo nte, dya rí jodü rá xicöji jña c'o me na zö, para ra mamaji me rí pãrãgö. 'Ma rva cjanu, dya ro tsjapü ngüenda 'ma yo nte c'ü o pätcöji e Jesucristo va ndũ cja ngronsi.

Cristo, el poder y la sabiduría de Dios

18 Nutscöjme rí apóstolejme rí zopcjöjme yo nte, rí xicöjme o ndũ e Jesucristo va ngõtcüji ín nzhubüji. Cãrã o nte c'o cjapü dya ni muvi yo rí mangöjme a cjanu. Anguezeji ya ni ma ra bëzhi o̱ aljmaji, dya ra salvaji. Pero nutscöji sido jocüzü ín mü'büji Mizhocjimi ngue c'ua rá jëzgöji c'o na s'o. Nguec'ua c'o jña c'o mama ja va ndũ e Jesucristo cja ngronsi, ngue c'o rgá pãrãgöji c'ü me na zëzhi Mizhocjimi.

19 Ya zädä c'ü t'opjü ga cjava:

Yo me pãrã, rá jünbüji c'ü ni mbãrãji.
C'o pë's'i na puncjü o̱ pjeñe, rá cjapü c'ü dya cja rguí muvi c'o ra nguijñi c'o, eñe Mizhocjimi.

20 Yo cãrã cja ne xoñijõmü c'o dya pãrã Mizhocjimi, bübü c'o me pãrã. Xo bübü c'o me pjëchi ra jíchi yo nu minteji. Xo bübü c'o me pjëchi ra zöji o jña yo nu minteji. Pero, ¿pje ni muvi a jmi Mizhocjimi c'o nte c'o? Ya jizhi dya Mizhocjimi c'ü dya ni muvi c'ü pãrãtsjë yo nte.

21 Mizhocjimi pë's'i na jo o̱ pjeñe. Nguec'ua ndeze mi jinguã o mbeñe c'ü dya ro sö ro nguijñitsjë yo nte ro mbãrãji

angueze. Mizhocjimi o ne
ro salva yo nte, nguec'ua va
juajnü c'o ra zopjü yo nte,
ra xipjiji ja ga cja e Jesu-
cristo. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo,
Mizhocjimi ra 'ñeme libre cja
c'o na s'o. C'o jña c'o mama ja
va sufre e Jesucristo, ngue c'o
cjapü yo nte c'ü dya ni muvi
c'o.
22 Yo ín menzumüjme a
Israel örüji 'na señal c'ü ra
jñandaji. 'Ma jiyö, dya ra
creoji zö cjó c'o ra zopjüji.
Yo in menzumügueji a Grecia
me jodüji 'na c'ü me pãrã, ra
zopjüji. 'Ma jiyö, dya xo ra
creoji.
23 Nutscöjme rí apóstolejme
'ma rí zopcjöjme yo nte, rí
xicöjme o ndũ e Cristo cja
ngronsi por nutscöji. Yo ín
menzumüjme a Israel, dya ne
ra creoji; cjijñiji dya pë's'i
poder, na ngue o sufre. Yo
in menzumügueji a Grecia,
cjapüji c'ü dya ni muvi c'ü vi
ndũ a cjanu e Cristo.
24 Pero Mizhocjimi o
'ñünngü ín mü'büjme ja rí
nzijme rí menzumüjme a Is-
rael; nguec'ua rvá ejmegöjme
e Jesucristo. Xo 'ñünnc'ü in
mün'c'eji ja nzitsc'eji i̱ṉ men-
zumügueji a Grecia. Nguec'ua
'ma rí ärägöji c'ü ja va sufre
e Cristo, rí unnc'öji ngüenda
c'ü na zëzhi Mizhocjimi 'ñe c'ü
me na jo va mbeñe.
25 Mama yo in men-
zumügueji c'ü dya ni muvi
c'ü o mbeñe Mizhocjimi.
Pero xenda na jo o̱ pjeñe
Mizhocjimi que na ngue
yo nte. Mama yo ín men-
zumügöjme c'ü dya ga zëzhi
e Jesucristo na ngue o
sufre. Pero xenda na zëzhi
Mizhocjimi c'ü o jyëzi o sufre
e Cristo, que na ngue yo nte.
26 Tsjijñiji cjuarma ja ga
cjatsc'eji. Dya puncjüts'üji c'o
pë's'i na puncjü o̱ pjeñe c'ua
ja nzi ga mbë's'i yo nte yo
dya pãrã Mizhocjimi. Pero
Mizhocjimi o 'ñünnc'ü in
mün'c'eji i̱ creoji e Jesucristo.
Dya xo puncjüts'üji c'o pje
pjëzhi, ni xo na puncjütsc'eji
c'o ngue o̱ t'i c'o me ma jonte,
pero Mizhocjimi o 'ñünnc'ü in
mü'büji i̱ 'ñejmeji.
27 Nu'tsc'eji mama yo nte
c'ü dya i̱ṉ jüngueji in pjeñeji,
o juan'c'eji Mizhocjimi ngue
c'ua ra bëchpiji o̱ tseje nu c'o
näntji me pãrã. Nu'tsc'eji
mama yo nte c'ü dya
pje pjë'tsc'eji, o juan'c'eji
Mizhocjimi ngue c'ua ra
bëchpiji o̱ tseje c'o me näntji
pje pjëzhi.
28 Nu'tsc'eji cja'c'üji yo
nte c'ü dya ni muvitsc'eji, o
juan'c'eji Mizhocjimi ngue
c'ua ra jñünbü c'ü ni muvi c'o
näntji me ni muvi.
29 Je va cjanu va tsja
Mizhocjimi. Nguec'ua dya
cjó ra tsjapütsjë na nojo a jmi
Mizhocjimi.

30 Nu'tsc'eji bübü in
mün'c'eji dya e Cristo;
nguec'ua i̱ṉ pãrãgueji ja ga cja
Mizhocjimi. Rí pãrãgöji c'ü
o ngõtcüji e Jesucristo c'o ín
nzhunc'öji; nguec'ua dya cja
rí tũji c'o. Xo rí pãrãgöji c'ü
sido pëpji cja ín mü'büji ngue
c'ua xenda rá cjaji c'ua ja

nzi ga ne angueze. Nguetsjë
Mizhocjimi c'ü o dyacöji c'ü ni
bübü ín mün'c'öji dya e Cristo.
31 Nguec'ua, dya rá cjapüji
na nozüji c'ü rgá pãrãgöji yo.
Rá cjaji c'ua ja nzi ga t'opjü
o̱ jña Mizhocjimi c'ü mama
ga cjava: “Dya ra jogü cjó
ra tsjapütsjë na nojo. Nguex-
tjo Mizhocjimi rá cjapcöji na
nojo”, eñe c'e jña.

2

*El mensaje de Cristo cruci-
ficado*

1 Je xo va cjanu rvá cjagö
'ma ró sägö nu va ja i̱n
cãrãgueji cjuarma. 'Ma
ró xi'tsc'öji ja ga salvazüji
Mizhocjimi, dya zö rvá
zo'c'öji. Dya xo ró xi'tsc'öji jña
c'o mama yo cjapü me pãrã.
2 Na ngueje ró negö nguex-
tjo ró xi'tsc'öji ja ga cja e Jesu-
cristo, 'ñe ja va pätcöji va ndũ
cja ngronsi.
3 Y 'ma ró minc'öji va, dya
mi sögö ma zëtscö. Xo mi
mbigö ma sũgö, 'na dya ro
zo'c'öji na jo.
4 Yo nte, me jodü ja rgá
'ñünbü o̱ mü'bü yo nu minteji,
nguec'ua ga mamaji jña
c'o 'ñetse me pãrãji. Pero
nutscö, dya je va cjanu rvá
zo'c'öji. O̱ Espíritu Mizhocjimi
o 'ñünnc'ü in mü'büji i̱
pãrãji c'ü na cjuana c'o mi
xi'tsc'öji. Nguec'ua vi 'ñench'e
in mü'büji e Jesucristo.
5 Dya ró negö c'ü rvi
mamaji: “E Pablo pãrã na
puncjü; na jo ga zocöji.
Nguec'ua ró creoji e Jesús”,
ri 'ñeñeji, iyö. Ró ötügö
Mizhocjimi c'ü ro 'ñünnc'eji
in mü'büji. Nguec'ua ix na
cjuana vi 'ñench'e in mü'büji
e Jesucristo.

*Dios se da a conocer por
medio de su Espíritu*

6 Nutscöjme, zö dya zö
rgá zopjüjme yo nte, pero rí
pjëchcöjme na jo 'na jña. Pero
nguextjo c'o nzhodü na jo
co Mizhocjimi c'o rí xicöjme
yo. Dya nza cja c'e pjeñe c'ü
pë's'i yo nte yo cãrã yo cjë
dya yo dya pãrã Mizhocjimi.
Ni xo nza cja c'ü pjëchi yo
pje pjëzhi yo cjë dya. Na
ngueje anguezeji, ra tsjapü
Mizhocjimi c'ü dya cja pje ra
mbëzhiji.
7 C'ü rí xipjijme c'o nzhodü
na jo co Mizhocjimi, ngue c'ü
cjijñi Mizhocjimi. 'Ma ot'ü,
dya cjó mi pãrã c'e pjeñe c'ü.
Na ngue dya be mi ch'acöji
ro pãrãji. Pero 'ma dya be
mi ät'ä ne xoñijõmü, ya xcuí
mbeñe Mizhocjimi c'ü ra ts-
jacüji me rguí muvizgöji cja o̱
jmi.
8 C'ü o mbeñe Mizhocjimi,
dya mbãrã ne rí 'naja yo pje
pjëzhi yo cjë dya. Nguec'ua
va ndät'äji e Jesucristo cja
ngronsi, maco Mizhocjimi e
Jesucristo c'ü me na nojo.
9 Anguezeji go zädä c'ua
ja nzi va t'opjü cja o̱ jña
Mizhocjimi c'ü mama ga
cjava:

Nunca go jñandaji c'o ya vi
preparao Mizhocjimi
ra unü c'o ejme
angueze 'ñe neji.

Dya xo go dyäräji c'ü ja ga cja.

Ni xo go nguijñitsjëji cja o̱ mü'büji c'o, eñe c'e jña.
10 Pero nutscöji 'ma ró ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo, o dyacüji Mizhocjimi o̱ Espíritu o ẽ bübü cja ín mün'c'öji. O̱ Espíritu Mizhocjimi pãrã texe c'ü ya mbeñe Mizhocjimi. Nguec'ua rgá pãrãgöji yo ya preparao Mizhocjimi ra dyacüji.

11 Dya cjó pãrã texe c'ua ja ga nguijñi c'ü 'na nte. Nguextjo c'e nte, pãrãtsjë o̱ pjeñetsjë angueze. Je xo ga cjatjonu, dya cjó xo pãrã ja ga nguijñi Mizhocjimi; nguextjo c'ü o̱ Espíritu angueze.

12 Nutscöji, dya ch'acöji rá cjijñiji c'ua ja nzi ga nguijñi yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. Mizhocjimi ya dyacüji o̱ Espíritu, ngue c'ua ra sö rá pãrãgöji c'ua ja va s'iyazgöji Mizhocjimi, 'ñe c'ua ja ga mböxcöji.

13 Nujyo, nguejyo rí mangöjme yo. Pero dya ngue ín jñatsjëjme yo rí cjijñitsjëjme yo rí mangöjme. Yo rí mangöjme, nguejyo jña yo jítsijme o̱ Espíritu Mizhocjimi. Y c'o nte c'o rí xipjijme yo jña yo, ngue c'o ya bübü o̱ mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi c'o.

14 C'o nte c'o dya bübü o̱ mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi, dya ne ra creoji c'o mama c'ü. Na ngue cjapüji c'ü dya pje ni muvi c'o mama c'ü. Dya xo sö ra mbãrãji pje pjëzhi c'o mama c'ü. Nguextjo c'o nte c'o bübü o̱ mü'bü angueze c'o sö ra mbãrã pje pjëzhi c'o mama c'ü.

15-16 Nu c'o bübü o̱ mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi sö ra mbãrãji c'o na cjuana ni muvi. Je t'opjü a cjava cja o̱ jña Mizhocjimi: “Dya cjó sö ra mbãrã c'ü cjijñi c'ín Jmugöji. Nguec'ua, dya cjó sö ra tsja xöpünte 'na nte, c'ü pje ra jíchi c'ín Jmugöji”, eñe c'e jña. Nuzgöji bübü ín mün'c'öji dya e Jesucristo, nguec'ua rgá mbeñeji c'e pjeñe c'ü cjijñi angueze. Nguec'ua yo nte me dyätjozgöji, dya sö ra mbãrãji ja ga cja rgá mbeñeji. Na ngueje anguezeji, dya bübü o̱ mü'büji o̱ Espíritu Mizhocjimi.

3

Compañeros de trabajo sirviendo a Dios

1 'Ma mi bübügö co nu'tsc'eji cjuarma, ró xi'tsc'öji o̱ jña Mizhocjimi. Y xe ro xi'tsc'öji mas o̱ jña, pero dya be sö rvi jñunt'ü in mün'c'eji c'o. Na ngue dya i̱ tsjagueji na jo c'ua ja nzi ga ne o̱ Espíritu Mizhocjimi; i̱ tsjaji c'o i̱n netsjëji. Dya xo i̱ dyätäji na jo e Cristo.

2 Nza cjatsc'eji yo lëlë yo sibatjo, yo dya sö ra za o ts'ingue. Ró xi'tsc'öji jña c'o dya s'ëzhi rvi pãrãji. Na ngue dya be sö rvi jñunt'ü in mün'c'eji c'o xe 'ñaja jña. Dya be xo sö.

3 Na ngueje sido i̱n cjagueji c'o i̱n netsjëji. I̱n pötqui huinsteji y me xo i̱n pötqui dyonpütsjëji. C'ü ni tsjagueji a cjanu, je ni 'ñetse nu, c'ü i̱n cjagueji c'o i̱n netsjëji. Je xo ni 'ñetse nu, c'ü i̱n nzhodüji c'ua

ja nzi ga nzhodü c'o nte c'o dya pãrã Mizhocjimi.

4 Bübütsc'eji c'o mama: “Nutscöjme rí teñejme e Pablo”, eñe c'o cjuarma. Bübü c'o mama: “Nutscöjme rí teñejme e Apolos”, eñeji. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, nza cjatsc'eji yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi.

5 Nuzgö e Pablo 'ñe e Apolos, dya ni jyodü rí mangueji nda ni muvizgöbe. Na ngueje rí mbëpjitjobe cja Mizhocjimi rí nza yejebe, nde ró zo'c'öbe in̲ texeji. Nguec'ua vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. Rí pëpcjöbe c'ua ja nzi va dyacöbe c'ín Jmuji.

6 Nguetscö e Pablo ot'ü ró zo'c'öji, nguec'ua rí chjëntcjöbe nza cja 'naja c'ü ro ngant'a o planta. E Apolos cja zo'c'eji nguec'ua chjënjui nza cja c'ü ro xi'chp'i o ndeje c'o planta. Pero Mizhocjimi ngue c'ü che'ts'eji c'ü.

7 Nguec'ua, dya nda ni muvi c'ü cant'a, ni xo ri ngue c'ü xi'chp'i o ndeje. C'ü na cjuana ni muvi, ngue Mizhocjimi c'ü cjapü ra nocü.

8 C'ü cant'a 'ñe c'ü xi'chp'i o ndeje, nde 'na ma cjatjovi. Pero zö nde 'na ma cjatjovi, ra ts'õ't'üvi c'ua ja nzi va pëpjivi.

9 Nutscö 'ñe e Apolos rí mimbëpjigöbe cja Mizhocjimi. Nu'tsc'eji i̲n̲ chjëntcjeji nza cja 'na juajma c'ü ya ndujmüji c'ü ngue o̲ cjaja Mizhocjimi.

O i̲n̲ chjëntcjeji 'na ngumü c'ü na jäbä angueze.

10 Mizhocjimi o dyacö c'ü ja rgá zopcjö yo nte. Nguec'ua rí chjëntcjöbe 'na bëzo c'ü ri pjëchi ra jyäbä na jo 'na ngumü. Nuzgö 'ma ró xi'tsc'öji rvi 'ñejmeji e Cristo, ró chjëntjobe 'na bëzo c'ü ro ngü'p'ü o̲ cimiento 'na ngumü. C'o 'ñaja xöpünte c'o va 'ñe zo'c'eji, chjëntjui 'na bëzo c'ü ro bö'bü o ndüngumü. Pero ni jyodü nzi 'naji ra mbötpüji ngüenda ja ga zo'c'eji.

11 Yo nte, 'ma jäbäji 'na ngumü, ot'ü cjü'p'üji o̲ cimiento. Je xo va cjatjonu, nutscö ot'ü ró zo'c'öji, ró xi'tsc'öji rvi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. Y dya ra jogü cjó ra 'ñe xi'tsc'eji nan'ño rgui 'ñejmeji. Na ngue ojtjo xe 'naja c'ü ra salvazüji.

12 C'o 'ñaja xöpünte, zö xo ra xö'c'eji ja ga cja e Cristo, pero ni jyodü ra mbëpiji na jo Mizhocjimi. 'Ma ra mbëpiji na jo, ra chjëntjui 'ma 'na bëzo c'ü ri ät'ä 'na ngumü co oro, o co plata, o co ndojo c'o me ni muvi. 'Ma jiyö, ra chjëntjui 'ma 'na bëzo c'ü ri ät'ä 'na ngumü co zatjo, o co zacatón, o co xitjitjo.

13-15 'Ma tjë'ë 'na ngumü, jñetse cjo na jo va dyät'äji cjo jiyö. Na ngueje 'ma zatjo o zacatón c'ü vi dyät'äji, ixta chjorü 'ma c'e ngumü. Pero 'ma ndojo vi t'ät'ä, iyö 'ma. Je xo rga cjatjonu c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda, ra 'ñetse ja va mbëpi Mizhocjimi nzi 'na xöpüte, cjo na jo o jiyö. Nu 'ma na jo va mbëpi, ra ts'õ't'ü 'ma c'ü. 'Ma jiyö, ra chjëntjui 'na bëzo c'ü ri tjë'ë o̲ ngumü.

Zö ra sufre rgá mbedye c'e bëzo ngue c'ua ra salva, pero ra chjorü c'e ngumü c'ü vi dyät'ä. Je xo rga cjatjonu c'o vi 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo pero dya ga jo va mbëpiji c'ü ín Jmugöji. Zö ra salvaji, pero dya rguí muvi a jmi Mizhocjimi c'e bëpji c'ü vi tsjaji. Nguec'ua, dya ra ngõ't'üji.

16 ¿Cjo dya i̱ṉ pãrãji, ngue o̱ templots'üji Mizhocjimi? Na ngue nguetsjë c'ü o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü in mün'c'eji dya.

17 Nu 'ma rí sido rí huinsteji, ra zädä c'ü rí chjorütsjëji. Dya rí tsjaji a cjanu. Na ngue 'ma i̱ṉ cjaji a cjanu, i̱ṉ s'onbüji o̱ templo Mizhocjimi c'ü me na sjũ, c'ü ngue'tsc'eji. Nu c'o ra sido ra tsjatsc'eji a cjanu, Mizhocjimi ra tsjapü ra sufre c'o.

18 I̱ṉ cjijñiji c'ü me ni muvi 'ma cjó c'o pãrã na puncjü. Pero dya rí tsjijñiji a cjanu, na ngueje dya cjuana. C'o cjijñitsc'eji c'ü me pãrã c'ua ja nzi ga mbãrã yo nte yo cãrã yo cjë dya, ni jyodü ra jyëziji c'e pjeñe c'ü cjijñiji a cjanu. Y ra mbürü ra nguijñiji c'e pjeñe c'ü cjijñi Mizhocjimi, zö mama yo nte c'ü dya ni muvi c'ü. A cjanu ra sö ra mbãrãji c'ua c'ü na cjuana.

19 C'o pãrã yo nte cja ne xoñijõmü va, dya ni muvi a jmi Mizhocjimi c'o. Na ngueje je t'opjü c'ü mama ga cjava: “C'o me pãrã, pjëchiji ja ga dyonpüji yo nu minteji. Pero Mizhocjimi c'asp'üji c'ü ni tsjaji ga cjanu”, eñe.

20 Je xo t'opjü c'ü mama a cjava: “C'o cjapü me pãrã, pãrã c'ín Jmugöji c'ü dya ni muvi c'ü cjijñi c'o”, eñe.

21 Nguec'ua rí xi'tsc'öji i̱ṉ texeji, dya rí mamaji c'ü cjó nda ni muvi 'na nte na ngue c'ü pje ni mbëzhi c'ü, nza cjazgöjme rí apóstolejme. Na ngue nde rí mbëpjitjogöjme ngue c'ua rá pjöxc'üjme i̱ṉ texeji.

22 Zö ri nguezgö e Pablo, zö ri ngue e Apolos o e Pedro, Mizhocjimi o dyacüjme ne bëpji ngue c'ua rá pjöxc'üjme. Zö pje c'o va sädä yo cjë yo i̱ṉ cãrãji cja ne xoñijõmü, zö pje c'o xe ra zädä, zö rí chũgueji, pero Mizhocjimi ya mbeñe ja ga cja texe yo, y ra mböxc'üji.

23 Nguec'ua, dya rí tsjacöjme in jmuzgöjme. Na ngueje e Cristo ngue ín Jmugöji c'ü rá ätcöji. Y e Cristo ätä Mizhocjimi c'ü nu Tata.

4

El trabajo de los apóstoles

1 Ni jyodü rí unnc'eji ngüenda c'ü rí mbëpjitjogöjme cja e Jesucristo. Mizhocjimi o dyacöjme ne bëpji nu, c'ü rí xipjijme yo nte yo o̱ jña yo dya mi pãrãji mi jinguã.

2 I̱ṉ pãrãgueji o mbëpji ni jyodü ra tsjacjuanaji ja c'o nzi ga ne c'o o̱ lamuji.

3 Nguec'ua, dya nda rí cja'c'öji ngüenda, 'ma ngue'tsc'eji i̱ṉ mangueji cjo na jo rgá pëpcö e Jesucristo o iyö. Dya xo rí cjapcö ngüenda yo nte zö xitscö yo, cjo na jo

rgá pëpcö c'ü o iyö. Dya xo rí
mbeñetsjëgö ja rgá pëpcö c'ü.
4 Zö rí cjijñitsjë c'ü rgá ätcö
na jo, pero dya ngue c'ü rguí
mamaji c'ü na jozgö. Nu c'ü
ra jñüncügö ngüenda c'ü ja
rvá pëpcö c'ü, nguextjo c'ín
Jmugöji.
5 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya
rí tsjijñiji 'na nte ja ga mbëpi
Mizhocjimi. Na ngueje dya
be va sädä c'e pa 'ma ra
jñüncüji ngüenda Mizhocjimi.
Che'beji hasta 'ma cja ra ẽjẽ
c'ín Jmugöji ra 'ñe tsjapü ra
'ñetse na jo, c'o dya 'ñetse dya.
Ra tsjapü ra 'ñetse c'o cjijñi
o̱ mü'bü dya yo nte. Nuc'ua
nu 'ma na jo rvá pëpcöji
c'ü, nguextjo Mizhocjimi ra
mama c'ü na jo rvá cjaji.
6 Mi cjuarmats'ügöji, c'ü rvá
xi'tsc'öji yo, ngue c'ü dya rí
tsjijñiji e Apolos c'ü me ni
muvi, ni ri nguezgö c'ü me
ni muvizgö; ngue c'ua rí ts-
jagueji c'ü t'opjü cja o̱ jña
Mizhocjimi. Nguec'ua ne rí
'natsc'eji, dya rí tsjapqueji c'ü
me i̱n pãrãgueji c'ü rgui ma-
maji c'ü me na jo 'na nte'e, 'ñe
c'ü rgui tsjapqueji menu c'ü
'naja.
7 Nu'tsc'eji, ¿cjó dya'c'eji
sjëtsi c'ü i̱n cjinncjeji c'ü
xenda na jotsc'eji que na
ngueje c'o 'ñaja? Dya
cjó dya'c'eji sjëtsi. C'ü i̱n
pãrãgueji, ¿cjo dya xo dya'c'eji
Mizhocjimi c'ü? Maco o
dya'c'eji, ¿jenga i̱n cjapqueji
na nots'üji nza cja 'ma ri ngue
in pjeñetsjëji c'ü i̱n cjijñiji?
8 Nu'tsc'eji i̱n pëzhgueji
c'ü dya cja xe ni jyodü rá
jí'tsc'öjme. I̱n pëzhgueji c'ü
dya pje xe ni jyodü rí pãrãji.
I̱n cjapüji na notsc'eji nza
cja 'ma ya me ri jmugueji;
maco zügöjme rí apóstolejme,
dya rí söjme cjo ri jmugöjme.
Quera ri tsjagueji na jo,
ngue c'ua rvá notsc'eji a
jmi Mizhocjimi, ngue c'ua
nuzgöjme xo ro mbëtsijme
jmu'u co nu'tsc'eji 'ma.
9 Nutscöjme rí apóstolejme,
rí cjijñigö c'ü dya ni mu-
vizgöjme va ngambgöjme
Mizhocjimi; rí cjijñigö o
ngambgöjme nza cja o nte.
C'o ya tjünpü ngüenda ra
bö't'ü. Rí cjijñigö a cjanu,
na ngueje cja ne xoñijõmü
me bëchquigöjme ín tsejme ga
jñandgöjme yo nte, na ngue
yo rí sufregöjme. Xo 'ñe c'o
o̱ anxe Mizhocjimi me xo
jandgöjme rí sufregöjme.
10 Nutscöjme rí apóstolejme
rí zopjüjme yo nte rí xipjijme
ja ga cja e Cristo. Nguec'ua
ga xitscöjme c'ü dya rí pãrã
c'ü rí cjajme. Pero nu'tsc'eji
bübü in mün'c'eji dya e
Cristo, i̱n cjapqueji c'ü me i̱n
pãrãgueji. Nutscöjme, mama
yo nte c'ü dya ni muvizgöjme;
nu'tsc'eji i̱n cjapüji c'ü me
ni muvitsc'eji. Nutscöjme
me cjacüjme menu yo nte;
nu'tsc'eji me respetaots'üji
yo.
11 Hasta yo pa dya, bübü
'ma bëtsijme c'ü rá sijme 'ñe
c'ü rá jejme. Yapcüjme yo nte,
y ja c'o nde rí nzhonnc'öjme.
12 Zö rí apóstolegöjme
pero me po ín cuëgöjme
rgá pëpcjöjme ngue c'ua

rá töc'öjme 'na xëdyi. 'Ma sangöjme yo nte, rí ma'tp'ütjojme Cjimi yo. 'Ma cjacüjme yo nte rá sufregöjme, rí pësp'ijme paciencia.

13 Zö pechquejme o bëchjine, pero sido rí zopcjöjme na jo. Yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi, cjacüjme nza cja o cañabü. Hasta nudya cjacüjme c'ü dya ni muvizgöjme.

14 C'ü rvá xi'tsc'öji yo, dya ngue c'ü rvi tsegueji. Ró xi'tsc'öji nza cja 'na bëzo c'ü zopjü o̱ t'i ga unü consejo, na ngueje me ne'e c'e t'i.

15 Zö xi ri sö'ö 'na dyëch'a mil c'o in xöpütegueji c'o o xi'tsc'eji ja ga cja e Cristo, pero dya i̱n 'ñecjeji na puncjü nin tatagueji. Nguextjozgö chjëntjui c'ü ri nguezgö nin tatazügöji. Na ngue 'ma ró xi'tsc'öji ja rvá jocüts'ü in mü'büji e Jesucristo, i̱ 'ñench'e in mü'büji c'ü.

16 Nguec'ua rí ö'tc'öji rí nzhodügueji c'ua ja nzi rgá nzhodügö.

17 Ró täjä e Timoteo ra ẽ nuc'üji. Nuc'ü, rí s'iyagö chjëntjui c'ü ri ngue ín ch'igö. Angueze ärä c'ü rí xipjigö, na ngueje xo bübü o̱ mü'bü e Cristo c'ü ín Jmugöji. Angueze ra mbennc'eji ja rgá minc'ö rgá ätcö e Cristo. Je xo rgá jíchcö a cjanu texe c'ua ja nde jmurü c'o cjuarma.

18 Bübütsc'eji c'o cjapütsjë na nojo, na ngueje pëzhiji c'ü dya rá ẽgö nu va ja i̱n cãrãgueji.

19 Pero rí xi'tsc'öji, 'ma ra ne Mizhocjimi, dya ra mezhe rá ẽgö rá 'ñe zenguats'üji. Jo rá 'ñe nugö c'o cjapü me pãrã. Dya rá cjapü ngüenda c'o jña c'o ri mama c'o. Pero rá nu'u cjo cjaji ja c'o nzi ga 'ñünbü Mizhocjimi o̱ mü'büji.

20 C'ü ni mandazüji Mizhocjimi, dya nguextjo jña c'o rí ärägöji. C'ü ni muvi, ngue c'ü rá cjaji c'ua ja nzi ga 'ñünngü Mizhocjimi ín mün'c'öji.

21 ¿Ja ngue c'ü i̱n negueji? ¿Cjo i̱n ne rí sido rí tsjapqueji na notsc'eji ngue c'ua rá ẽ huënchc'iji na zëzhi? ¿O rí jyëziji c'ü i̱n cjaji a cjanu ngue c'ua jmanch'a rga zo'c'öji, ngue c'ua rí pãrãgueji na jo c'ü rí s'iyats'ügöji?

5

Se juzga un caso de inmoralidad

1 Me mamaji c'ü bübütsc'eji 'na cjuarma c'ü dyojui c'ü nu jänana. Me na s'o c'ü cja a cjanu, nguec'ua hasta yo nte yo dya ma't'ü Mizhocjimi mamaji c'ü dya cjó sö ra tsja a cjanu.

2 Maco nu'tsc'eji i̱n sido i̱n cjapqueji c'ü me na jotsc'eji. Xenda rvá jo 'ma rvi ndumügueji 'ñe rvi pjongueji c'e cjuarma a ndetsc'eji. Na ngue me na s'o c'ü cja c'ü.

3 Nutscö, dya rí bünc'ö va ja i̱n cãrãgueji, pero chjëntjui c'ü ri bünc'öji, na ngue rí mbentsc'öji co texe ín mün'c'ö. Nguec'ua chjëntjui nza cja 'ma ri bünc'öji, nutscö ya ró cjijñi ja rga xi'tsc'öji c'ü rí tsjapqueji c'e cjuarma c'ü

cja na s'o ga dyojui c'ü nu jänana.
4 Rí jmurügueji. Nutscö
chjëntjui c'ü xo rá bübü co
nu'tsc'eji. Y xo ra bübü e
Jesucristo c'ín Jmugöji co
texe o̱ poder angueze. Rí
jñünpüji ngüenda c'e cjuarma
na ngueje ya dya'c'eji c'e
poder e Jesús c'ín Jmugöji.
5 Rí xi'tsc'öji rí pjongüji
c'e cjuarma, ngue c'ua
Mizhocjimi ra jyëzi e Satanás
c'ü dya jo ra tsjapü ra sufre o̱
cuerpo, ngue c'ua c'e cjuarma
xa'ma ra nzhogü o̱ mü'bü
cja Mizhocjimi. Nguec'ua
c'e pa 'ma ra ẽjẽ e Jesús c'ín
Jmugöji, ya rguí jogü o̱ mü'bü
c'e cjuarma c'o na s'o.
6 C'ü ni tsjapqueji na
jotsc'eji, chjëntjui nza cja
o levadura c'o ni bäns'ä o
tjõmëch'i. ¿Cjo dya i̱n pãrãgueji
ra tsjapü ra bäns'ä na puncjü
o tjõmëch'i, zö ri ts'ëtjo o
levadura c'ü ra huanbaji o
harina?
7 I̱n pãrãgueji ja ga cja c'e
mbaxua 'ma pö't'üji o ts'imë
y pjongüji o levadura cja o̱
ngumüji. Je xo ga cjatjo dya
nu, o mbö't'üji e Cristo ngue
c'ua dya cja ra bübütsc'eji c'o
na s'o. Nguec'ua, ja c'o nzi
ga pjongüji o levadura, rí
pjongüji c'e cjuarma c'ü cja
na s'o a ndetsc'eji.
8 Dya rá cjagöji c'o na s'o.
Na ngue chjëntjui o levadura
c'o. Rá cjaji c'o na jo'o 'ñe
c'o na cjuana. Nuc'o, chjëntjui
c'e harina c'ü dya huanbaji o
levadura.
9 Ró opcjö 'na carta c'ü ró
pen'c'eji. Ró xi'tsc'öji c'ü dya
rí dyocjeji c'o tsãjã o ndixũ, ni
ri ngue c'o ndixũ c'o tsãjã o
bëzo.
10 Pe i̱n cjijñiji ró xi'tsc'öji
c'ü dya rí ñaji yo dya cjuarma
c'o cja na s'o. Pero dya ngue
c'ü ró xi'tsc'öji. Na ngue 'ma
dya rí ñaji yo dya cjuarma, ¿ja
rgá sö rí chõmüji, ja rgá sö rí
pögueji, ja rgá sö rí minc'eji?
Na ngue cja yo dya cjuarma,
na puncjü c'o tsãjã o ndixũ,
'ñe na puncjü c'o me nepe
c'o pë's'i nu minteji. Xo na
puncjü c'o me pjëchi ja ga dy-
onpü nu minteji, ngue c'ua
pje c'o tjënbiji o pje c'o jünbüji.
Xo na puncjü c'o ma't'ü o
ts'ita.
11 Rí mbennc'eji dya c'ü ró
xi'tsc'öji cja c'e carta. Ngue
c'ü dya rí dyocjeji c'o xiji
cjuarma 'ma tsãji o ndixũ,
o 'ma nepeji c'o pë's'i nu
minteji, o 'ma ma't'üji o ts'ita.
Dya xo rí dyocjeji c'o xiji
cjuarma 'ma so'büteji, o 'ma
tĩ'ĩji, o 'ma onpüji nu minteji
ngue c'ua pje c'o ra ndënbiji o
pje c'o ra jñünbüji. Dya xo rí
sigueji o xëdyi c'o.
12-13 Yo dya cjuarma, ¿pje
pë'sc'ü rá nugöji co nujyo,
c'ü rga jünpügöji ngüenda va
yo? Nguetsjë Mizhocjimi ra
jñünpü ngüenda anguezeji.
C'o ni jyodü rí jñünpügueji
ngüenda nguextjo c'o
cjuarma. Nguec'ua rí
xi'tsc'öji, pjongueji nu c'ü
bün'hui c'ü nu jänana, na ngue
me na s'o a ndetsc'eji.

6

Pleitos delante de jueces que no son creyentes

1 'Ma pje c'o cja'c'eji yo
nin cjuarmagueji, i̱n pöcjeji
a jmi c'o juesi c'o dya creo
Mizhocjimi ngue c'ua ra
jñünpüji ngüenda yo nin
cjuarmaji. ¿Pje ma jmi i̱n
pë'sc'eji c'ü i̱n cjagueji a
cjanu? Maco dya i̱n pöcjeji a
jmi c'o ngue o̱ t'i Mizhocjimi
nza cjatsc'eji.
2 ¿Cjo dya i̱n pãrãgueji
'ma ra zädä c'e pa 'ma ra
tjün ngüenda, nguezgöji o̱
t'izgöji Mizhocjimi rá jünpüji
ngüenda texe yo cãrã va cja
ne xoñijõmü? Maco rá jünpüji
ngüenda texe yo nte c'e pa
c'ü, ¿cjo dya xo sötsc'eji rí
jñünpüji ngüenda dya yo nin
cjuarmaji?
3 ¿Cjo dya i̱n pãrãgueji c'ü
xo rá jünpügöji ngüenda c'o o̱
anxe Mizhocjimi? Y 'ma rá
jünpügöji ngüenda c'o o̱ anxe
Mizhocjimi, xo sö rá jünpügöji
ngüenda yo mi cjuarmagöji
c'o pje nde cja va cja ne
xoñijõmü.
4 Nguec'ua 'ma bübütsc'eji
c'o ts'i pje ma chũ, ¿jenga
i̱n pöcjeji a jmi c'o juesi c'o
dya ejme Mizhocjimi? Na
ngueje dya pje pjëzhi cja o̱ t'i
Mizhocjimi c'o.
5 Rí xi'tsc'öji a cjanu ngue
c'ua rí tsegueji. A poco dya
bübütsc'eji 'na cjuarma c'ü
pë's'i na jo o̱ pjeñe ra sö ra
jñün'c'eji ngüenda.
6 Pero c'ü i̱n cjagueji, i̱n
sidyiji yo nin cjuarmaji nu
ja ra ma jñünpüji ngüenda.
Me na s'o ga cjanu. Pero
c'ü xenda na s'o, ngue c'ü i̱n
sidyiji yo, a jmi c'o dya ejme
Mizhocjimi.
7 C'ü ni sidyiji yo nin cjuar-
maji ra tjünpüji ngüenda, i̱n
jëziji ga ndõ'c'eji c'ü dya jo.
¿Jenga dya i̱n jëztjogueji zö cjó
pje ra tsja'c'eji? ¿Jenga dya
i̱n pësp'iji paciencia texe c'o
pje nde jünnc'eji 'ñe c'o pje
nde tjënnc'iji? Xenda na jo rí
pësp'iji paciencia a cjanu.
8 Maco nu'tsc'eji, xo bübü
'ma xo i̱n cjaji c'o na s'o, hasta
yo nin cjuarmaji i̱n cjapüji,
pje c'o i̱n jünbüji.
9-10 Pe i̱n cjijñiji zö ra tsja
na s'o 'na nte pero sö ra zät'ä
nu ja manda Mizhocjimi.
Dya cja rí tsjijñiji a cjanu,
na ngueje dya cjuana. C'o
ma't'ü o ts'ita, dya sö ra zät'äji
nu ja manda Mizhocjimi. Ni
ri ngue c'o tsãjã o ndixũ, ni
ri ngue o ndixũ c'o tsãjã o
bëzo, dya xo sö ra zät'äji nu
ja manda Mizhocjimi. Ni xo
ri ngue c'o dya be chjüntü c'o
cja a cjanu c'o na s'o. Ni xo ri
ngue c'o obütsjë nu mibëzoji.
Ni xo ri ngue yo mbẽ'ẽ, dya
xo sö ra zät'äji nu ja manda
Mizhocjimi. Ni ri ngue c'o
nepe c'o pë's'i nu minteji. Ni
xo ri ngue c'o tĩ'ĩ. Ni xo ri
ngue c'o sante. Ni xo ri ngue
c'o onpü nu minteji ngue
c'ua pje c'o ra ndënbiji o ra
jñünbüji.
11 Bübütsc'eji c'o je xo ma
cjanu ma tsja c'o na s'o.
Pero ya i̱ ñe o ndin'tsc'iji in
mün'c'eji. Ya xo o xõcüts'üji
Mizhocjimi. Y dya i̱n tũji
dya in nzhunc'eji. Nguetsjë o̱
Espíritu ín Mizhocjimigöji c'ü
o dya'c'eji a cjanu. Je dya'c'eji

a cjanu na ngue c'ü vi ndũ e Jesucristo c'ín Jmugöji por nutscöji.

La santidad del cuerpo

12 Bübü c'o mama c'ü sö rá cjagöji texe c'o ne ín cuerpoji. Pero rí xi'tsc'öji c'ü dya ni jyodü rá cjagöji texe c'o, na ngueje dya pjöxcöji c'o. Dya xo rá cjagöji c'ua ja nzi rgá netsjëgöji. 'Ma jiyö, ra ndõcügöji c'o.

13 O jñõnü ngue para ín pjemegöji. Xo 'ñe ín pjemegöji me ne o jñõnü. Nguec'ua sö rá sigöji c'o pje nde ma jñõnü, na ngueje ra zädä c'e pa 'ma ra chjotü Mizhocjimi o jñõnü 'ñe ín pjemegöji nza yejui. Pero dya rgá cjanu ín cuerpogöji. Nguec'ua ín cuerpoji, dya ngue para rá tsãji o ndixũ. Xo 'ñe o̱ cuerpo o ndixũ, dya ngue para ra tsãji o bëzo. Nín cuerpogöji ngue para rá pëpcöji c'ín Jmuji c'ü bübü a jens'e. Y c'ín Jmugöji ni jyongöji ra bübü cja ín cuerpoji c'ü.

14 Mizhocjimi o tsjapü o te c'ín Jmugöji 'ma ya vi ndũ. Nguec'ua je xo rgá cjazgöji nu, ra tsjacöji Mizhocjimi rá tetcjöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji, na ngueje me na zëzhi angueze.

15-16 I̱ṉ pãrãgueji c'ü mama cja o̱ jña Mizhocjimi: "'Ma cjó c'o ra min'hui 'na ndixũ, ya ri 'natjo o̱ ts'inguevi c'o mi yeje", eñe. Nguec'ua 'na cjuarma, 'ma ra juntavi 'na ndixũ c'ü dya ngue nu su, ya unü o̱ cuerpo c'e ndixũ; maco ngue o̱ cjaja e Cristo ín cuerpogöji. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra tsãjã o ndixũ, chjëntjui c'ü ri jünbü o̱ cuerpo c'ü ngue o̱ cjaja e Cristo, cja rrũ unü c'e ndixũ. Xo 'ñe yo hermana 'ma tsãji o bëzo. ¿Cjo rá cjaji a cjanu? Iyö, dya ra sö.

17 'Na nte 'ma ra bübü o̱ mü'bü e Cristo c'ín Jmugöji, ya ri 'natjo o̱ mü'büvi.

18 Pjötpüji na puncjü ngüenda c'ü dya rí tsãcjeji o ndixũ. Xo 'ñetsc'eji i̱ṉ hermanaji, dya rí tsãcjeji o bëzo. Xo 'ñetsc'eji, dya be i̱ṉ chjüntüji, dya xo rí tsjagueji c'o na s'o. Na s'o texe yo nzhubü. Pero 'ma cjó c'o tsãjã o ndixũ, me na s'o c'o. Na ngueje unü o̱ cuerpo c'e ndixũ, maco ngue o̱ cjaja Mizhocjimi c'ü o̱ cuerpo c'e bëzo.

19 ¿Cjo dya i̱ṉ pãrãgueji, in cuerpogueji ngue o̱ templo o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü me na sjũ'ũ c'ü bübü in mün'c'eji? Nguetsjë Mizhocjimi c'ü o dya'c'üji c'ü. Dya ngue in tsjatsjëgueji in cuerpoji.

20 Na ngueje Mizhocjimi o ngõt'ü me na mizhi va ndõmpc'eji. Nguec'ua, dya rí tsjaji c'o netsjë in cuerpoji. Rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, ngue c'ua xenda ra mbãrã yo nte c'ü me na nojo angueze.

7

Consejos sobre el matrimonio

1 Nudya rá xi'tsc'öji c'o t'önü c'o i̱ dyönngüji cja c'e carta c'ü

i̱ penquegöji. Rí xi'tsc'öji, na jo e bëzo dya ra 'ñe nu su'u.

2 Pero para dya ra ndõ'c'eji c'ü rgui tsãcjeji o ndixũ, ni jyodü nzi 'na bëzotsc'eji ra 'ñeje nu su'u. Xo 'ñe nzi 'na ndixũtsc'eji ra 'ñeje nu xĩra.

3 E bëzo ni jyodü c'ü dya ra ngänbä o̱ cuerpo c'ü nu su. Je xo rgá cjatjonu e ndixũ, ni jyodü c'ü dya ra ngänbä o̱ cuerpo c'ü nu xĩra.

4 Na ngueje c'e ndixũ c'ü ya chjüntü, dya mandatsjë c'ü o̱ cuerpo. Ngue c'ü nu xĩra c'ü manda c'ü. Xo 'ñetjo e bëzo, dya cja xo mandatsjë c'ü o̱ cuerpo c'ü. Je ngue c'ü nu su c'ü manda c'ü.

5 Nu'tsc'eji i̱ṉ bëzoji, dya rí tsänbäji in cuerpoji yo nin suji. Xo 'ñetsc'eji i̱ṉ ndixũji, dya xo rí tsänbäji in cuerpoji yo nin xĩraji. Ra sö rí pötqui tsädävi a cjanu, nguextjo 'ma rí ñatsjëvi i̱ṉ nza yejui c'ü xenda rí dyötüvi Mizhocjimi. Nu'ma, ra sö rí jyëzi c'ü rgui juntavi 'ma. Pero dya xo ra mezhe pa c'ü rgui pötqui jyëzivi. Nuc'ua ndo rí yepe rí juntavi c'ua. 'Ma jiyö, 'na ra ndö'c'evi 'ma c'ü dya jo, na ngueje dya ra sö rí sëchivi c'ü ne in cuerpovi.

6 Dya rí xi'tsc'öji rí chjüntqueji, pero i̱ṉ pë'sc'eji sjëtsi rí chjüntqueji.

7 Quera ro tsja nza cjazgö texe yo cjuarma, dya ro chjüntüji. Pero nzi 'nazgöji sö rá cjaji c'ua ja nzi va dyacöji Mizhocjimi. Bübü c'o ya o ch'unü ra chjüntü, bübü c'o o ch'unü ra mintsjë.

8 Nu'tsc'eji dya be i̱ṉ chjüntqueji, rí xi'tsc'öji c'ü na jo rí tsjaji nza cjazgö c'ü dya rí chjüntqueji. Xo 'ñetsc'eji ya ndũ nin xĩraji, dya cja rí yepe rí chjüntqueji.

9 Pero 'ma dya sö rí sëchiji cja in cuerpoji, rí chjüntqueji 'ma. Na ngueje xenda na jo rí chjüntqueji, que na ngue rí sufreji rgui minc'eji.

10 Nu'tsc'eji ya i̱ṉ chjüntüji, dya rí c'uenbeji nin xĩraji. Dya nguezgö ró cjijñitsjëgö yo; ngue c'ín Jmugöji c'ü manda ga cjanu.

11 'Ma bübütsc'eji c'ü ra jyanbüvi c'ü nu xĩra, dya cja ra yepe ra chjüntü 'ma c'ü. O ra ma jo'tp'ü c'ü nu xĩra, ngue c'ua ra mintjovi c'ua na yeje. Nu'tsc'eji i̱ṉ bëzoji, dya rí pëzgueji nin suji.

12 Xo bübü 'na jña c'ü rá xi'tsc'öji nu'tsc'eji 'ma dya ejme Mizhocjimi nin suji 'ñe nin xĩraji. Dya ngue c'ü ixo mandazü c'ín Jmugöji; nguezgö rí xi'tsc'öji yo. Nu'tsc'eji cjuarma, 'ma dya creo Mizhocjimi yo nin sugueji, pero 'ma ne anguezeji xe rí mintcjeji c'o, dya rí jyanbügueji 'ma c'o.

13 Xo 'ñetsc'eji hermana, 'ma dya ejme Mizhocjimi yo nin xĩragueji, pero 'ma ne anguezeji xe rí mintcjeji c'o, dya xo rí jyanbügueji 'ma c'o.

14 Na ngueje Mizhocjimi ra intsjimi c'e bëzo c'ü dya creo, na ngue creo Mizhocjimi c'ü nu su'u. Xo 'ñe c'e ndixũ c'ü dya creo, xo ra intsjimiji c'ü, na ngue creo Mizhocjimi

c'ü nu xĩra. 'Ma jiyö, dya ro intsjimi Mizhocjimi c'o o̱ t'iji 'ma. Pero nudya, ya intsjimi Mizhocjimi c'o.

15 'Ma ne ra ma c'ü nin suji o c'ü nin xĩraji c'o dya ejme Mizhocjimi, nu'tsc'eji rí jyëziji ra ma c'o. Nu'ma, dya cja xe ni jyodü xe rí minc'eji 'ma c'o nin xĩraji, o c'o nin sugueji. Na ngue ne'e Mizhocjimi c'ü rá cãrãji na jo.

16 Nu'tsc'eji i̱n ndixũji, pe i̱n cjijñiji 'ma dya rí jyëzgueji ra ma yo nin xĩraji, xa'ma ra salva 'ma c'o. Pero, ¿ja rgui pãrãgueji? Xo 'ñetsc'eji i̱n bëzoji, ¿ja xo rgui pãrãgueji cjo ra salva yo nin sugueji, 'ma dya xo rí jyëzgueji ra ma c'o? Dya ra sö rí pãrãgueji.

17 Nzi 'natsc'eji rí tsjaji c'ua ja c'o nzi va dya'c'eji c'ín Jmugöji. Je ga cjanu rgá xipcjö yo cjuarma texe nu ja jmurüji.

18 Bübütsc'eji c'o ya circuncidaotsc'eji in cuerpoji. Nu 'ma ya vi circuncidaotsc'eji 'ma o 'ñünnc'ü in mü'büji Mizhocjimi i̱ 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, nu'ma, dya rí jyodüji ja rgui borraji c'o jmeya. Y 'ma dya vi circuncidaotsc'eji 'ma o 'ñünnc'ü in mü'büji, dya ni jyodü rí circuncidaoji 'ma.

19 C'ü ni circuncidaoji 'na nte, dya ni muvi c'ü. Dya xo ni muvi c'ü dya ni circuncidaoji. C'ü na cjuana ni muvi, ngue c'ü rá cjaji c'ü mandazüji Mizhocjimi.

20 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, c'ua ja c'o nzi ma cjatsc'eji 'ma o 'ñünnc'ü in mün'c'eji Mizhocjimi, je rga cjanu rgui minc'eji nzi 'natsc'eji.

21 Nu 'ma ngue o̱ cjatsc'eji 'na hacendado 'ma mü o 'ñünnc'ü in mü'büji Mizhocjimi, dya rí pë'sc'eji ndumü zö rí sido ri ngue'tsc'eji o̱ cjats'üji c'e hacendado c'ü. Pero 'ma ra sö rí reglaji ngue c'ua rí pedyegueji libre, rí tsjaji 'ma. Xenda na jo ga cjanu.

22 C'o ngue o̱ cjaja 'na hacendado 'ma mü o 'ñünbü o̱ mü'bü Mizhocjimi, ya libre a jmi e Cristo c'o, zö ri sidotjoji ri ngue o̱ cjaja c'e hacendado. Y c'o libre c'o dya cjó o̱ cjaja, ya ngue o̱ cjaja dya e Cristo c'o, ra mbëpiji angueze.

23 E Cristo o ngõt'ü me na mizhi va ndõmpc'eji. Nguec'ua, dya xtí dyätqueji c'ü ra xi'ts'iji yo nte; rí dyätäji c'ü xi'ts'iji e Cristo.

24 Mi cjuarmats'ügöji, zö mi libregueji o jiyö 'ma mü o 'ñünnc'ü in mü'büji Mizhocjimi, zö vi chjüntqueji o jiyö, zö vi circuncidaotsc'eji o jiyö, pero c'ü ni jyodü, ngue c'ü rí sidoji Mizhocjimi.

25 C'ü ra tsja c'ü dya be chjüntü, dya mandazü c'ín Jmugöji rá xi'tsc'öji. Pero o juentsquegö o dyacö rí apóstolegö. Nguec'ua rí cjijñi rí mamagö jña, c'ua ja nzi ga ne angueze.

26 Rí cjijñigö xenda na jo 'ma dya ra chjüntü dya yo hermano 'ñe yo hermana. Na ngueje ya va sädä c'o pa c'o me ra tsjacüji yo nte rá sufreji va.

27 'Ma i̱ṉ 'ñegueji nin suji,
dya rí jyodü ja rgui jyanbüji.
'Ma dya i̱ṉ 'ñegueji nin suji,
dya rí jyodüji nin suji 'ma.
28 Pero 'ma rí chjüntqueji,
dya s'o c'ü i̱ṉ cjagueji 'ma. Xo
'ñetsc'eji i̱ṉ ndixũji, dya xo ga
s'o 'ma rí chjüntqueji. Pero me
rí sufregueji va c'o pa c'o ya
va sädä. Rí mangö c'ü na jo'o,
dya rí chjüntqueji ngue c'ua
xa'ma dya nda rí sufregueji
'ma.
29 Dyäräji na jo c'ü rá
xi'tsc'öji dya, cjuarma. Ya
va sädä c'o pa c'o rá sufreji
va. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, c'o
ya 'ñeje nu su'u, ra mbëpiji
Mizhocjimi rgá minji co c'ü
nu suji, chjëntjui nza cja c'ü
dya ri 'ñeji o̱ suji.
30 C'o cjijñi ga ndumü, ra
mimiji nza cja c'ü dya ri
ndumüji. C'o mäjä, ra mimiji
nza cja c'ü dya ri mäjäji. C'o
pje nde tõmü, ra mimiji nza
cja c'ü dya pje ri pë's'iji.
31 Y 'ma büütsc'eji c'o mäpä
yo büü va cja ne xoñijõmü,
dya ra mäpäji na puncjü c'o.
Na ngue c'o cja yo nte cja ne
xoñijõmü, ya va sädä c'ü dya
cja rguí muvi c'o.
32 Rí negö c'ü dya pje rí
mbennc'eji cja ne xoñijõmü.
C'o cjuarma c'o dya chjüntü,
me ne ra mbëpiji c'ín Jmugöji
nguec'ua ra mäjä angueze.
33 Pero c'o cjuarma c'o ya
chjüntü, me ne ra tsjaji c'ü
cjaji cja ne xoñijõmü. Jodüji ja
rgá mäjä c'o nu suji.
34 Je xo ga cjatjonu c'o
ndixũ c'o ya chjüntü, 'ñe c'o
dya chjüntü. Nde nan'ño ga
nguijñiji. C'o dya be chjüntü,
me ne ra mbëpiji c'ín Jmugöji.
Jodüji ra dyätäji angueze co
texe o̱ cuerpoji, 'ñe co texe o̱
mü'büji. Pero c'o ya chjüntü,
me ne ra tsjaji c'ü cjaji cja ne
xoñijõmü; jodüji ja rgá mäjä
c'o nu xĩraji.
35 Dya ngue c'ü rgá c'axc'üji
c'ü rí xi'tsc'öji c'ü dya rí
chjüntqueji. Ngue c'ü rí ne rá
pjöxc'ügöji, ngue c'ua ra sö rí
sido rí pëpiji na jo c'ín Jmugöji,
c'ü ri nguextjo angueze c'ü rí
jyodüji c'ü rguí mäjä.
36 'Ma cjó c'o 'ñeje 'na
xunt'i c'ü dya chjüntü, 'ma ya
cjogütjo va xunt'i, 'ma cjijñi
c'ü nu tata c'ü ni jyodü ra
chjüntü; nu'ma, ra tsja c'e
bëzo ja c'o nzi ga nguijñi, ra
chjüntpü 'ma c'ü o̱ xunt'i. Dya
xo rrã s'o c'ü ra chjüntpü c'ü.
37 Pero 'ma ya mbeñe na
jo c'ü dya ra chjüntpü c'ü nu
xunt'i, 'ñe 'ma xo janda na jo
c'ü dya ni jyodü ra chjüntpü;
nu'ma, ra sö ra tsja 'ma c'e
bëzo ja c'o nzi ga nguijñi. 'Ma
ya nguijñi na jo c'ü dya ra
chjüntü c'ü nu xunt'i, na jo c'ü
dya ra chjüntpü 'ma c'ü.
38 Nu c'ü ra chjüntpü c'ü nu
xunt'i, na jo cja'a c'ü. Nu c'ü
dya ra chjüntpü c'ü nu xunt'i,
xenda na jo c'ü cja'a c'ü.
39 Dya ra sö 'na ndixũ ra
jyanbüvi c'ü nu xĩra, 'ma xe
büntjo. Pero 'ma ya rguí ndũ
c'ü nu xĩra, ya sö ra chjüntüvi
c'ü 'na bëzo 'ma. Pero ra
chjüntüvi 'na bëzo c'ü xo ätpä
o̱ jña c'ín Jmugöji.
40 Pero rí mangö nu 'ma ra
mintsjë c'e ndixũ, xenda na

jo rgá mimi 'ma. Je xo ga cjanu rgá cjijñi c'ü ni zocöji o̱ Espíritu Mizhocjimi.

8

Los alimentos consagrados a los ídolos

1 Xo 'ñe i̱ tsjacöji t'önü ja ga cja c'o o̱ ts'ingue c'o animale c'o ya vi bäsp'ä cja yo ts'ita. Jã, na cjuana c'ü i̱ xitscöji c'ü rí pãrãgöji ja ga cja, rí texeji. Pero 'ma cjó c'o cjijñi me pãrã, cjapütsjë na nojo 'ma c'ü. 'Ma cjó c'o s'iya c'ü nu cjuarma, ngue 'ma pjös'ü na jo 'ma c'ü.

2 C'o cjijñi me pãrã, ni jyodü ra unüji ngüenda c'ü dya be pãrãji ja c'o nzi ga jyodü ra mbãrãji.

3 C'ü ni muvi, dya ngue c'ü rá pãrãgöji na puncjü; ngue c'ü rá neji Mizhocjimi. Nu'ma, ra recibidozüji Mizhocjimi.

4 I̱ dyönngöji cjo na jo rí sapüji c'o o̱ ts'ingue c'o animale c'o ya vi bäsp'ä cja yo ts'ita. Rí pãrãgöji, dya pje ni muvi yo ts'ita cja ne xoñijõmü, na ngue 'natjo Mizhocjimi c'ü bübü.

5 Cãrã na puncjü c'o xiji mizhocjimi cja ne xoñijõmü 'ñe a jens'e. Na cjuana cãrã na puncjü c'o xiji mizhocjimi c'o cjapü yo nte o̱ jmuji.

6 Pero nutscöji rí ejmeji e Cristo, 'natjo Mizhocjimi c'ü rí ma'tc'öji, c'ü ngue ín Tatagöji c'ü o dyät'ä texe ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü. C'ü vi ngambgöji, nguextjo angueze rá pëpcöji c'ü. Xo 'natjo c'ü rí cjapcöji ín Jmugöji, c'ü ngue e Jesucristo c'ü o dyät'ä texe yo bübü. Ngue angueze o dyacöji c'ü rgá bünc'öji dya.

7 Pero yo cjuarma, dya texeji pãrãji ga cjanu; dya texeji pãrãji c'ü dya pje ni muvi yo ts'ita. Na ngueje cãrã o cjuarma c'o ot'ü mi ma't'ü yo ts'ita. Nguec'ua 'ma sapüji c'o o̱ ts'ingue c'o animale c'o vi bäsp'ä cja yo ts'ita, xe cjijñiji yo ts'ita 'ma, 'ñe cjijñiji c'ü na s'o c'ü na cjaji. Na ngueje dya be pãrãji cjo na jo xe ra za'aji, cjo jiyö.

8 Dya ngue c'ü rá sigöji c'o, c'ü rguí recibidozüji Mizhocjimi. 'Ma rá sigöji c'o, dya pje ra mböxcöji c'o. Ni ri ngue 'ma dya rá sigöji, dya pje xo ra bëtscöji.

9 Sö rí sigueji c'o ts'ingue c'o vi bäsp'ä cja yo ts'ita. Pero bübü cjuarma c'o dya be pãrã cjo na jo xe ra ziji cjo jiyö. Nguec'ua rí pjötpügueji ngüenda c'ü dya rí tsjapqueji ra tsja c'o na s'o anguezeji c'ü ra ziji.

10 Na ngue 'ma rí möji nu ja c'o bübü yo ts'ita rí ma siji c'o ts'ingue c'o vi bäsp'ä yo, 'ñe 'ma ra jñantc'aji 'na cjuarma c'ü dya be pãrã cjo na jo xe ra zi cjo iyö, ¿cjo dya ra tsja c'o na s'o c'ü rguí rezga ra zi c'ü? Jã, ra tsja c'o na s'o c'ü rguí rezga ra zi.

11 Y nu'tsc'eji na ngue c'ü i̱n cjapqueji me i̱n pãrãji, 'ñe i̱n siji c'o o bäsp'ä cja yo ts'ita, nu'ma, 'na ra bëzhi o̱ aljma c'o cjuarma c'o dya be pãrã na jo. Maco c'ü vi ndũ e Cristo, ngue c'ü dya ra bëzhi, ra büntjo c'o.

12 Nguec'ua 'ma i̱ṉ sigueji a cjanu, i̱ṉ cjaji c'o na s'o contra e Cristo na ngueje i̱ṉ s'onbüji o̱ bëpji angueze. Ngue c'ü i̱ṉ cjaji 'ma xo si yo nin cjuarmaji nu 'ma dya be pãrãji na jo ra ziji o jiyö. Dya nguextjo c'ü i̱ṉ cjaji c'o na s'o contra anguezeji; xo i̱ṉ cjaji c'o na s'o contra e Cristo.

13 Nu 'ma ri cja c'o na s'o 'na mi cjuarmagö, na ngue c'ü rvá sigö c'o ts'ingue c'o vi bäsp'ä cja yo ts'ita, nu'ma, nunca xe rá sigö 'ma c'o ts'ingue c'o. 'Ma jiyö, rá cjapcö ra tsja c'o na s'o 'ma mi cjuarma.

9

Los derechos de un apóstol

1 Sö rá cjagö texe c'o dya mama Mizhocjimi na s'o. Na ngue e Jesucristo o 'ñevgueji libre, nguec'ua dya cja mandazüji c'o o̱ ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. Y na yeje, pjëtscö apóstole. Ró janda e Jesús c'ín Jmugöji. Y 'ma ró pëpcjö a ndetsc'eji, i̱ 'ñench'e in mün'c'eji c'ü.

2 Bübü c'o mama c'ü dya rí apóstolegö. Pero nu'tsc'eji i̱ṉ pãrãgueji c'ü rí apóstolegö. Na ngueje bübütsc'eji dya in mün'c'eji c'ín Jmuji, na ngue ró zo'c'öji.

3 Ngue nu rí xicö c'o cjacö t'önü pje pjëtsco.

4 Nutscöjme rí apóstolejme, rí pë'sc'öjme derecho c'ü ra dyacöjme yo cjuarma c'ü rá sijme.

5 E Pedro 'ñe c'o nu cjuarma e Jesucristo c'ín Jmuji 'ñe c'o 'ñaja apóstole, 'ma nzhodü ga zopjüji yo nte, sidyiji o̱ suji c'o xo creo e Jesucristo. Natscö 'ma ri 'ñegö mi su'u, ¿cjo dya xo ro pë'sc'ö derecho ro dyocjöbe c'ü?

6 ¿Cjo i̱ṉ cjijñiji nguextjo c'o 'ñaja apóstole c'o pë's'i derecho ra ch'unü c'ü ra ziji? Pe i̱ṉ cjijñiji ni jyodü rá pëpjigö ngue c'ua rá töt'ü c'ü rá sigö; xo 'ñe e Bernabé, ra pëpji para ra chöt'ü c'ü ra zi.

7 Rí önnc'üji, ¿cjo bübü 'na tropa c'ü ni jyodü ra gastotsjë o̱ merio ra ndõmü c'ü ra zi, 'ñe c'ü ra jye? Iyö, dya bübü. Y c'o cant'a o uva, ¿cjo dya xo sö ra ziji c'o ri quis'i? Jã, sö ra ziji. C'o c'as'ü o ndënchjürü, ¿cjo dya sö ra ziji c'ü o̱ lechi c'o? Jã, xo sö ra ziji.

8 ¿Cjo nguextjo rí mangö c'ua ja ga tsja yo nte? Iyö, xo mama ga cjanu yo o̱ mandamiento Mizhocjimi.

9 C'o o̱ mandamiento Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, t'opjü a cjava c'o: "'Ma ra yödü o ndëxü c'o in nzhünüji, dya pje rí jñu'tp'üji a ne c'o; jyëziji ra ñõnüji." C'ü vi mama a cjanu Mizhocjimi, dya ngue c'ü me s'iya o nzhünü.

10 C'e jña je vi t'opjü por nutscöji rí nteji, ngue c'ua rá pãrãgöji, c'ü huajma ni jyodü ra ch'unü o ndëxü c'o ra mbedye cja c'e juajma. Xo 'ñetjo c'ü tagü o ndëxü. Nguec'ua 'ma cja huajmatjo, o 'ma ya tagü, ixta jñunt'ü o̱ mü'bü c'ü ra ch'unü c'o ndëxü.

11 Ró xi'tsc'öji o̱ jña

Mizhocjimi. ¿Cjo me rí sögueji
na jyü rgui pjöxcö c'o i̱ṉ
pë'sc'eji?
12 C'o 'ñaja xöpüte, ma-
maji pë's'iji derecho ra
dyö'tc'ügueji; nazgö, ¿cjo dya
xenda rí pë'sc'ö derecho rá
ö'tc'ö? Pero dya pje rí ö'tc'ö.
C'ü rí cjagö, rí huanta texe
'ma pje c'o bëtsi, ngue c'ua ra
sö rá zopjü na puncjü o nte,
ra dyäräji c'e jña c'ü mama ja
ga cja e Cristo.
13 ¿Cjo dya i̱ṉ pãrãgueji,
c'o pëpji cja c'ü o̱ templo
c'o ín menzumüjme a Israel,
si'iji c'o pje bübü cja c'e
templo? Anguezeji pëpjiji cja
c'e arta, nguec'ua ga zipiji
c'o o̱ ts'ingue c'o animale c'o
pö'tp'üji Mizhocjimi nu.
14 Je xo ga cjatjonu va
manda c'ín Jmugöji, nu c'o
zopjü yo nte ga xipjiji ja rgá
sö ra jogü o̱ mü'büji, ni jyodü
ra ch'unü c'ü ra ziji, na ngue
xipjiji o̱ jña Mizhocjimi.
15 Pero nutscö, dya xo rí
örügö c'ü rá sigö, 'ñe c'ü rá
jegö. Dya xo ngue c'ü rgá
pen'c'öji ne carta, c'ü pje rí
dyacöji. Na ngue c'ü dya rgá
örügö, ngue c'ü rgá mäcjö c'ü.
Nguec'ua xenda na jo c'ü dya
rá örügö, zö ro tũgö o tjijmi.
16 Rí zopcjö yo nte rí xipjiji
ja rgá sö ra 'ñemeji libre cja
c'o na s'o. Pero dya ra sö rá
cjapütsjë na nojo. Na ngueje
pë'sc'ü rá zopjüji a cjanu.
'Ma jiyö, juentscö ra jñüncö
ngüenda 'ma Mizhocjimi.
17 Dya nguezgö ró juan-
ncjötsjë ne bëpji nu rgá zopjü
yo nte. Ma rva cjanu, ro
ngõtcüji 'ma. Pero o ch'acö
ne bëpji; nguec'ua rá cjagö zö
dya ró juajnü.
18 ¿Pje ra ts'õtcö 'ma cja
ne xoñijõmü? Ojtjo, dya pje
ra ts'õtcö. Pero rí mäcjö na
ngueje dya pje rí cobragö yo
nte, 'ma rí xipjiji ja rgá sö ra
jogü o̱ mü'büji. Dya pje rí
örügö, zö xi rí pë'sc'ö derecho
ra dyacöji.

19 Zö dya ngue o̱ mbëpjizü
ne rí 'na nte, pero rí pjös'ügö
texe yo nte, ngue c'ua c'o dya
be ench'e o̱ mü'bü e Cristo, ra
'ñench'e o̱ mü'büji na puncjüji.
20 'Ma rí bübügö cja c'o
ín menzumüjme a Israel, rí
cjagö nza cja anguezeji ngue
c'ua ra 'ñench'e o̱ mü'büji e
Cristo. Dya cja rí sũpcö c'o o̱
ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e
Moisés, pero 'ma rí cãrãgöjme
c'o me sũpü c'o ley, rí cjagö c'ü
mama c'o ley, nza cja c'ü me
xo ri sũpügö, ngue c'ua c'o me
sũpü c'o ley ra dyätpäji o̱ jña e
Cristo.
21 'Ma rí bübügö cja c'o dya
tjë c'o ley, rí cjagö nza cja
c'ü dya ri mandazü c'o ley,
ngue c'ua xo rá tõjõ c'o dya
tjë c'o ley, ra 'ñejmeji e Cristo.
Dya ngue c'ü dya mandazü
Mizhocjimi, pero ngue c'ü o̱
jña e Cristo c'ü rí ätägö dya.
22 Cãrã o nte c'o cjijñi c'ü
bübü o jñõnü c'ü dya sö ra ziji.
'Ma rí bübügö co anguezeji, rí
cjagö nza cja anguezeji, dya
xo rí sigö c'o jñõnü. Rí cjagö
a cjanu, ngue c'ua rá tõjõgö
c'o, ra 'ñench'e o̱ mü'büji e Je-
sucristo. Texe cja yo nte, rí
cjagö nza cja anguezeji. Rí

cjagö texe, ngue c'ua ra bübü
c'o ra 'ñejme, ra jogü o̱ mü'büji.
23 Texe nde rí cjagö yo,
ngue c'ua xe rrã puncjü o nte
c'o ra creo yo jña yo rí xipjiji
c'ü ja rgá 'ñemeji libre cja c'o
na s'o. Y ngue c'ua xo 'ñezgö
xo ra mböxcö yo jña yo.
24 I̱n pãrãgueji cja 'na car-
rera, cjaji carrera texeji. Pero
'natjo c'ü ra ndõjõ, y ngue c'ü
ra ch'unü c'e listón c'ü. Je xo
rga cjatsc'eji nu, rí tsjacjua-
naji rgui dyätäji Mizhocjimi,
ngue c'ua ra ch'a'c'eji c'o me
na jo.
25 C'o eñe pje nde ma t'eñe,
jëziji texe c'o dya ni jyodü ra
ziji, 'ñe c'o pje ra tsjaji, ngue
c'ua ra sö ra ndõji. Maco ts'i
ni tjeze c'ü ra ch'unüji 'ma ra
ndõji. Pero nutscöji, c'ü ra
dyacöji Mizhocjimi, nunca ra
tjeze c'ü.
26 Nutscö, dya nza cjazgö
c'ü ri cja carrera c'ü dya ri
pãrã ja ra zät'ä. Dya xo nza
cjazgö boxeador c'ü me ri
c'uana a dyë, pero dya ri sürü
ra yabü c'ü 'naja.
27 Rí pjörütsjë ja rgá minc'ö,
ngue c'ua dya rá cjagö c'o na
s'o c'o ne ín cuerpogö. 'Ma
jiyö, ra ch'ötcö c'ü dya rvá
ätcö na jo Mizhocjimi; zö rvá
zopcjö na puncjü o nte.

10

Consejos contra la idolatría

1 Nguec'ua rí negö rí
mbeñeji na jo cjuarma, ja
va mbös'ü Mizhocjimi c'o ín
mboxatitagöjme o mbedyeji a
Egipto. O ndünt'üji a xütjü cja
c'e ngõmü. Y o mbes'eji na jo
cja c'e mar.
2 'Ma o zütüji c'e ngõmü, 'ñe
'ma o mbes'eji cja c'e mar, o
jizhiji texeji c'ü ro dyätäji e
Moisés.
3 Mi ojtjo pje ro ziji nu, pero
Mizhocjimi sido mi penpeji
c'ü ro ziji. Nu c'e jñõnü, nde
mi siji texeji c'ü.
4 Y xo mi siji texeji c'e
ndeje c'ü o unü Mizhocjimi
anguezeji. Dya mi bëzhi
o ndeje na ngueje mi pöji
anguesji 'naja c'ü o tsjapü ro
mbeje o ndeje cja c'e ndojo c'ü
ro ziji. Mi nguetsjë e Cristo
c'ü.
5 Zö vi mbös'üji a cjanu texe
c'o vi mbedye a Egipto, pero
yetjo nte c'o o tsja na jo c'ü
va mäjä Mizhocjimi. Pero c'o
'ñaja c'o ma puncjü, iyö c'o.
Nguec'ua va üdü Mizhocjimi,
nguec'ua va ndũ anguezeji
mi bodüji cja c'e majyadü.
6 C'ü ja va mbös'üji c'o,
'ñe c'o o tsjapü Mizhocjimi
c'o, ngue c'ü xo rga unnc'öji
ngüenda, ngue c'ua dya rá ne
rá cjaji c'o na s'o, ja c'o nzi ma
tsja anguesji.
7 Mi cãrã anguezeji c'o
mi ma't'ü o ts'ita. Na
ngueje mama a cjava o̱ jña
Mizhocjimi: “O mimi c'o nte,
o ziji o xëdyi. Cjanu o böbüji
c'ua; go nemeji a jmi c'e
ts'inzhünü c'ü vi dyät'äji”, eñe
o̱ jña Mizhocjimi. Nu'tsc'eji,
dya rí tsjagueji a cjanu rí
ma'tc'eji yo ts'ita.
8 Mi cãrã anguezeji c'o
mi tsãjã o ndixũ. Nguec'ua
'na nu pa, o ndũ veintitres
milji. Nutscöji, dya rá cjagöji

a cjanu.

9 Mi cãrã anguezeji c'o mi
cja na s'o; mi nuji cjo ro cas-
tigao Mizhocjimi anguezeji.
Nguec'ua ma ẽjẽ c'o c'ijmi mi
saji c'o nte; nguec'ua mi tũji.
Nutscöji, dya rá söji a cjanu o̱
jña e Jesucristo rá nuji cjo ra
castigaozüji o iyö.

10 Mi cãrã anguezeji c'o me
mi reclamao. Nguec'ua va
mbö't'üji c'o, o tsja 'naja c'o o̱
anxe Mizhocjimi. Nu'tsc'eji,
dya rí reclamaoji a cjanu.

11 Texe c'o o tsjapü
Mizhocjimi c'o, ngue c'ü rga
unnc'öji ngüenda. Xo t'opjü
c'o, ngue c'ua xo ra zi'ch'i ín
mün'c'öji c'o, ngue c'ua dya
xo rá cjaji a cjanu c'o na s'o.
Na ngueje ya rí cãrãji yo cjë
yo ya ni ma ra nguarü.

12 Nguec'ua rí xi'tsc'öji,
c'ü cjijñi me na jo cja o̱
jmi Mizhocjimi, ni jyodü ra
mböngüenda c'ü. 'Ma jiyö, 'na
ra tsja c'o na s'o.

13 Texe yo nte, bübü 'ma va
ẽjẽ o̱ pjeñeji ra tsjaji c'o na
s'o. Pero Mizhocjimi sö ra
mbös'üji na jo; dya ra tsjaji
c'o. Nguec'ua 'ma va ẽjẽ in
pjeñeji c'o na s'o, dya ni jy-
odü rí tsjaji c'o. Ixtí jñunt'ü
in mün'c'eji, Mizhocjimi ra
dya'c'üji ja rgui zëzhiji ngue
c'ua dya rí tsjaji c'o na s'o.

14 Rí s'iyatsc'öji cjuarma,
nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya pje
rí tsjaji c'ü rgui pë's'iji parte
co yo ts'ita.

15 Rí xi'tsc'öji a cjanu, na
ngueje i̱ṉ pãrãgueji c'ü na jo.
Rí tsjijñiji na jo, ngue c'ua rí
pãrãgueji c'ü na cjuana c'ü rí
xi'tsc'öji.

16 'Ma rí jmurügöji rí
mbeñeji ja va ndũ e Cristo,
ot'ü rí unngöji 'na pöjö, cja
rrũ sigöji c'ü po'o c'e vaso.
'Ma rí cjagöji a cjanu, rí jizhiji
'ma c'ü 'natjo ín mü'büji nzi
'nazgöji rgá pë's'iji parte co
e Cristo c'ü o pjödü o̱ cji
por nutscöji. Xo 'ñe 'ma rí
më'chc'öji c'e tjõmëch'i cja rrũ
siji, xo rí jizhgöji 'ma c'ü 'natjo
ín mü'büji nzi 'nazgöji rgá
pë's'iji parte co e Cristo c'ü o
sufre va ndũ por nutscöji.

17 'Natjo c'e tjõmëch'i c'ü
rí sigöji rgá mbeñeji ja va
ndũ e Cristo. Nguec'ua zö
na puncjüzüji rí ejmeji e
Cristo, pero 'natjo ín mü'büji
rgá pë's'iji parte co e Cristo.
Na ngueje rí sigöji c'ü 'natjo
tjõmëch'i rí texeji.

18 Tsjijñiji c'o ín men-
zumügöjme a Israel.
Anguezeji 'natjo c'ua mi saji
c'o o̱ ts'ingue c'o animal c'o
mi päsp'äji Mizhocjimi cja
c'e arta. Nguec'ua mi jizhiji
c'ü mi 'natjo o̱ mü'büji ma
mbë's'iji parte co Mizhocjimi
c'ü mi ngue o̱ cjaja c'e arta.

19 ¿Cjo i̱ṉ unnc'eji ngüenda
yo rí xi'tsc'öji? ¿Cjo i̱ṉ cjinnc-
jeji rí mangö c'ü pje ni muvi
yo ts'ita? Iyö. ¿Cjo i̱ṉ cjinnc-
jeji rí mangö c'ü pje ni muvi
c'o ts'ingue c'o päsp'äji cja yo
ts'ita? Iyö, dya rí mangö ga
cjanu.

20 Dyäräji na jo c'ü rá
xi'tsc'öji. 'Ma pje c'o pö't'ü
c'o dya ejme Mizhocjimi,
cja rrũ mbä's'äji cja c'o o̱

arta anguesji, dya ngue Mizhocjimi c'ü päsp'äji; ngue c'o demonio c'o ngue o̱ dyoji e Satanás c'ü dya jo. Nguec'ua 'ma i̱n sagueji c'o ts'ingue c'o vi mbäsp'äji yo ts'ita, chjëntjui c'ü ri pë's'igueji parte co c'o demonio. Nguec'ua, dya rí negö rí sido rí sagueji c'o o̱ ts'ingue c'o animale c'o vi mbäsp'äji yo ts'ita.

21 'Ma i̱n sigueji c'ü po'o c'e vaso gui mbeñeji e Jesucristo, dya sö rí sigueji c'o vi mbäsp'äji yo ts'ita. 'Ma i̱n sigueji c'o ni pë'sc'eji parte co e Jesucristo, dya sö rí sigueji c'o rvi pë's'iji parte co c'o demonio.

22 Nu 'ma sido rá sagöji c'o ts'ingue c'o vi mbäsp'äji yo ts'ita, ra üdü 'ma c'ín Jmugöji, na ngue dya rí negöji 'ma angueze co texe ín mü'büji. A poco i̱n cjijñiji c'ü xenda na zëtscöji que na ngue angueze.

La libertad y el amor cristiano

23 Sö rí tsjagueji texe c'o dya mama Mizhocjimi na s'o. Pero dya ni jyodü texe rí tsjagueji c'o. Y texe c'o, dya xo pjöxc'eji c'o, ni xo ri ngue yo nin cjuarmaji.

24 Dya rí tsjijñiji nguextjo cjo i̱n pë'sc'eji derecho c'ü pje rí tsjaji; xo rí tsjinncjeji yo nin cjuarmaji. Na ngueje dya jo pje rí tsjaji c'ü ra tsjapü ra tsja c'o na s'o yo.

25 Texe c'o pje nde ma ts'ingue c'o pöji cja böngue, ra sö rí sigueji c'o. Dya rí tsjaji t'önü cjo vi mbäsp'äji cja ts'ita c'o ts'ingue. Na ngue dya ni jyodü rí tsjijñiji c'o.

26 Na ngueje ne xoñijõmü, o̱ cjaja ín Jmugöji nu. Xo 'ñe texe yo bübü.

27 'Ma cjó c'o ra zon'c'eji c'o dya ejme Mizhocjimi, ra xi'tsc'eji rí möji rí ma siji o xëdyi cja o̱ ngumüji, nu 'ma i̱n ne rí möji, rí siji texe c'o ra ch'a'c'eji. Dya rí tsjapüji t'önü cjo vi mbäsp'äji cja ts'ita c'o jñõnü. Na ngueje dya ni jyodü rí pãrãgueji.

28 Pero 'ma cjó c'o ra xi'tsc'eji: "Yo ts'ingue yo ch'a'c'eji, o bäsp'ä cja ts'ita yo", ra 'ñents'eji, dya rí sigueji 'ma. 'Ma jiyö, rí tsjapqueji ra tsja c'ü na s'o 'ma c'ü o xi'tsc'eji. Na ngueje nuc'ü, cjijñi c'ü dya ga jo ra zi c'e ts'ingue.

29 Dya ngue'tsc'eji rí tsjijñigueji c'ü dya ra sö rí sigueji, jiyö. C'ü ra nguijñi dya jo ra zi, ngue c'ü o xi'tsc'eji c'ü vi bäsp'ä c'e ts'ingue cja yo ts'ita. Nguec'ua dya rí sigueji c'o. Nu'tsc'eji pe rí xitscöji a cjava: "Rí pë'sc'öjme derecho rá sigöjme c'o pje nde ma jñõnü. Nguec'ua, dya cjó pë's'i derecho ra zopcöjme, zö ri cjijñi c'ü dya jo c'ü rí sigöjme.

30 Nguec'ua, ¿jenga sopcöjme 'ma rí sigöjme c'o ts'ingue c'o päsp'äji cja yo ts'ita; maco rí unüjme 'na pöjö Mizhocjimi?", rí 'ñenzgöji.

31 Pero rí xi'tsc'öji, 'ma rí sigueji o xëdyi, o 'ma pje c'o nde rí siji, o 'ma pje c'o rí

tsjagueji, rí tsjaji c'ua ja ga
ne Mizhocjimi, ngue c'ua ra
'mãrã me na jo angueze.
32 Rí tsjaji c'ü dya cjó rí ts-
japüji ra tsja c'o na s'o, zö ri
ngue yo ín menzumüjme a Is-
rael, o zö ri ngue yo in men-
zumügueji a Grecia, zö creoji
Mizhocjimi, zö dya creoji.
33 Rí tsjaji ja c'o nzi rgá
cjagö. Na ngueje nutscö, dya
rí cjijñigö nguextjo cjo sö pje
rá cjagö. Xo rí cjinncjö yo
nte, na ngueje dya ra jogü pje
rá cjagö c'ü rá cjapcö yo nte
ra tsjaji c'o na s'o. Rí cjagö
a cjanu ngue c'ua xa'ma ra
'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo,
ra salvaji.

11

1 Rí cjagö a cjanu, na
ngue ngueje o̱ 'ñiji e Cristo.
Nu'tsc'eji rí tsjagueji c'ua ja
nzi rgá cjagö.

Las mujeres en el culto

2 Me rí mä'c'ägöji cjuarma,
na ngue i̱n mbenzgöji texe
c'ua ja rí nzhodü. Me xo i̱n
cjaji ja c'o nzi rvá xi'tsc'öji.
3 Pero bübü c'ü xe rí negö rí
pãrãgueji. Mizhocjimi manda
cja e Cristo. E Cristo manda
cja e bëzo. E bëzo manda cja
e ndixũ.
4 E bëzo, 'ma ro jñus'ü
o̱ tjũs'ü 'ma go dyötü
Mizhocjimi o 'ma go mama
o̱ jña Mizhocjimi, ro bëzhi o̱
tseje 'ma c'ü.
5 Pero e ndixũ, nu 'ma dya
pje ra ngo'bü o̱ ñi 'ma go
dyötü Mizhocjimi o 'ma go ña
o̱ jña Mizhocjimi, xo ra bëzhi
o̱ tseje 'ma c'ü. Chjëntjui c'ü ro
t'ãxpã o̱ ñi c'ü.
6 'Na ndixũ c'ü dya ra
ngo'bü o̱ ñi, ni jyodü ra t'ãxã
c'ü. Pero nu 'ma ix 'na tsetjo
c'ü rguí t'ãxã, ni jyodü ra
ngo'bü o̱ ñi 'ma c'ü.
7 E bëzo, dya ni jyodü pje
ra jñus'ü. Na ngue o dyät'ä
Mizhocjimi e bëzo c'ü ixi
nguetjo angueze. Nguec'ua
ngueje Mizhocjimi c'ü manda
cja e bëzo. Pero e ndixũ je vi
'ñeje cja e bëzo, nguec'ua ngue
e bëzo manda cja e ndixũ.
8 Dya ngue e ndixũ, c'ü vi
t'ät'ä e bëzo. Je ngue e bëzo c'ü
vi t'ät'ä e ndixũ.
9 Dya ngue e bëzo o t'ät'ä
para ra mbös'üji e ndixũ.
Ngue e ndixũ o t'ät'ä, ngue
c'ua ra mbös'üji e bëzo.
10 C'ü ni ngo'bü o̱ ñi yo
ndixũ, je jizhiji c'ü dya man-
daji cja yo bëzo. Co'büji o̱ ñiji
a cjanu, na ngue janda c'o o̱
anxe Mizhocjimi.
11 Mizhocjimi recibido yo
bëzo 'ñe yo ndixũ nza yejui.
Na ngue 'ma ri ojtjo yo bëzo,
dya ri bübü 'ma yo ndixũ. Y
'ma ri ojtjo yo ndixũ, dya ri
bübü 'ma yo bëzo.
12 Na ngueje e Eva c'ü mi
ot'ü ndixũ, je vi 'ñeje cja e
Adán c'ü mi ot'ü bëzo. Je xo
ga cjatjonu e bëzo, je ni 'ñeje
cja e ndixũ. Zö ri bëzo, zö ri
ndixũ, pero ngue Mizhocjimi
o ngambgagöji.
13 Nu'tsc'eji rí tsjijñiji. ¿Cjo
na jo ra dyötü Mizhocjimi e
ndixũ, nu 'ma dya ra ngo'bü
o̱ ñi? Iyö, dya ga jo.
14 'Ma na maja o̱ ñixte 'na

bëzo, dya ni jyodü cjó ra
xi'tsc'eji c'ü ix 'na tsetjo; ixi
jñetsetjo.
15 'Ma na maja o̱ ñixte 'na
ndixũ, dya pje ngue 'na tseje.
O ch'unü yo ndixũ ra mbe o̱
ñixte yo, ngue c'ua ra ngo'p'üji
a ñi.
16 Bübütsc'eji c'o ra sjëya rgá
ndünrü, na ngue yo jña yo
rí xi'tsc'öji. Pero rí xicö c'o,
dya rí pë'sc'öji xe 'na tjũrü
que na ngue nu rí xi'tsc'öji
rí tso'büji in ñiji. Ni xo ri
pë's'iji xe 'na tjũrü c'ua ja nde
jmurü yo cjuarma ga ma't'üji
Mizhocjimi.

Abusos en la Cena del Señor

17 Bübü 'na jña c'ü rá
xi'tsc'öji. C'ü ni jmurügueji,
ngue para rí ma't'üji
Mizhocjimi; dya ngue para
rí tsjaji yo na s'o.
18 C'ü xenda ni jyodü rá
xi'tsc'öji, rí ärägö 'ma i̱ṉ
jmurügueji, nde i̱ṉ xõgueji nde
ts'i grupotsc'eji. Pe na cjuana
c'o rí ärägö.
19 A poco i̱ṉ cjijñiji ni jyodü
ra bübütsc'eji c'o ts'igrupo,
ngue c'ua ra 'ñetsets'üji cjó
ngue c'o xenda pãrã na jo ja
ga cja, ngue c'ua ra tsjapüji na
nojo.
20 Pero 'ma i̱ṉ jmurügueji
nde ts'i grupotsc'eji, ¿ja rgá
sö 'natjo c'ua ja rí sigueji c'o
rgui mbeñegueji ja va ndũ c'ín
Jmugöji?
21 Na ngueje nde va
tũtsjëgueji in jñõnüji, cja rrĩ
sitsjëgueji. Nguec'ua sant'a c'o
dya nda pë's'i c'ü ra zi, y c'o
'ñaja, ya nijmiji hasta bünc'o
ya ne ra tĩtjo.
22 Nama, ¿cjo dya i̱ṉ pë'sc'eji
in nzungueji c'ua ja rí sigueji
o xëdyi? Pe i̱ṉ cjijñiji c'ü
dya ni muvi c'ü 'natjo c'ua
ja rí jmurügueji rí ma'tc'eji
Mizhocjimi. Na ngueje c'ü ni
sitsjëgueji in jñõnüji, i̱ṉ cjapüji
ra tseje c'o dya pje pë's'i. C'ü
ni tsjagueji a cjanu, ¿cjo rá
xi'tsc'öji c'ü rí mä'c'öji? Iyö,
dya ra sö.

La Cena del Señor

23 Ya ró xi'tsc'öji ja rgui
mbeñeji c'ua ja va ndũ e
Jesús c'ín Jmugöji. Nguetsjë
angueze c'ü o xitsigö c'ua ja
va cja va tsja'a c'e xõmü 'ma
o zürüji o zidyiji cja c'o pje mi
pjëzhi. O jñü c'e tjõmëch'i.
24 Nuc'ua o unü 'na pöjö
Mizhocjimi. Cjanu o xëpi c'ua
c'o o̱ discípulo. Cjanu o xipjiji
c'ua: “Nujyo rí xë'tsc'öji, jñüji
rí si'iji yo. Ngue ín cuer-
pogö yo. Co nín cuerpogö, rá
päjtc'ägöji c'ü rvi chũji. Nu na
cjagueji dya, dya rí jyombeñe
rí tsjagueji nu, ngue c'ua rí
mbenzgöji”, eñe.
25 Nuc'ua, 'ma ya vi nguarü
vi ziji c'e tjõmëch'i, e Jesús xo
ndũ c'ua c'e vaso. O yepe o
unü 'na pöjö ja c'o nzi va jñü
c'e tjõmëch'i. Cjanu o xipji c'o
o̱ discípulo: “Nujnu, ngue ín
tsjigö nu. C'ü rga pjödü ín tsji,
ngue c'ü rgui pãrãgueji c'ü ra
perdonaots'üji Mizhocjimi, ja
c'o nzi va mama. Texe 'ma rí
sigueji a cjanu, rí mbenzgöji
'ma”, embeji.
26 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma
rí sigueji a cjanu o tjõmëch'i,
'ñe c'ü ri po o vaso, i̱ṉ
jizhigueji 'ma c'ü o päjtc'äji va

ndũ c'ín Jmugöji. Rí tsjagueji
a cjanu, hasta 'ma ra ẽjẽ na
yeje.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

27 'Ma cjó c'o ra zi c'e
tjõmëch'i 'ñe c'ü ri po'o c'e
vaso, 'ma dya ra mbeñe e
Jesucristo c'ín Jmugöji ja va
ndũ, nu'ma, ra merecido c'ü
ra tsjapü Mizhocjimi ra sufre,
na ngueje c'ü dya vi tsjapü ni
muvi c'ü vi sufre o̱ cuerpo c'ín
Jmugöji, 'ñe c'ü vi pjödü o̱ cji.
28 Nguec'ua nzi 'natsc'eji,
ot'ü rí tsjijñiji. Nguec'ua
'ma ri bübüts'üji c'o na s'o,
rí dyötüji Mizhocjimi ra
perdonaotsc'eji c'o. Nuc'ua,
cja rrĩ siji c'ua c'e tjõmëch'i,
'ñe c'ü ri po'o c'e vaso.
29 Na ngueje 'ma cjó c'o
ra zi'i c'o, nu 'ma dya ra
mbeñeji c'ü o̱ cuerpo c'ín
Jmuji ja va sufre por nutscöji,
Mizhocjimi ra castigao 'ma
c'o. Na ngueje dya nguijñiji
c'ua ja nzi ga jyodü.
30 Nguec'ua ga bübütsc'eji
na puncjü c'o sö'dyë, 'ñe c'o
dya ga zëzhi, 'ñe c'o ya ndũ.
31 Pero 'ma ot'ü rá cjijñiji,
dya ra castigaozüji 'ma
Mizhocjimi.
32 Castigaozüji a cjanu
Mizhocjimi, ngue c'ua rá
xötpü rá ätcöji c'ü. Je ga cjanu
ga castigaozgöji va c'ü, ngue
c'ua c'e pa 'ma ra jñünpü
ngüenda Mizhocjimi ra ma
sufre c'o dya ätpä o̱ jña, dya
ra jñüncügöji ngüenda 'ma.
33 Nguec'ua rí xi'tsc'öji
cjuarma, 'ma i̱n jmurügueji
gui siji o xëdyi, rí pötqui
che'beji.
34 Nu'ma cjó c'o ri sant'a,
ot'ü ra zi o xëdyi cja o̱ ngumü
c'ü. Nu 'ma rí tsjagueji
a cjanu cja rrĩ jmurügueji,
dya ra castigaots'üji 'ma
Mizhocjimi. Bübü c'o xe
rá xi'tsc'öji, pero cja rá ẽ
xi'tsc'öji.

12

Las capacidades que el Espíritu Santo da a cada uno

1 Rí negö rí pãrãgueji
cjuarma, ja ga 'ñünngü
ín mü'büji o̱ Espíritu
Mizhocjimi, ngue c'ua ra sö
rá pëpiji Mizhocjimi.
2 I̱n pãrãgueji ja ma cjatsc'eji
'ma dya be mi ench'e in
mü'büji e Jesucristo. Mi
'ñünnc'eji in mü'büji mi
ma'tc'eji o ts'ita yo dya ña.
3 Nguec'ua rí xi'tsc'öji,
'ma cjó c'o ra zadü e Jesús,
ixtí pãrãgueji c'ü dya ngueje
o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü
'ñünbü o̱ mü'bü c'e nte. Pero
'ma cjó c'o ra mama co
texe o̱ mü'bü ngue ín Jmuji
e Jesús, nu'ma, ngue 'ma
'ñünbü o̱ mü'bü 'ma o̱ Espíritu
Mizhocjimi.
4 Nde nan'ño ga dyacöji
o̱ Espíritu Mizhocjimi nzi
'nazgöji, ngue c'ua xo nan'ño
rgá pëpcöji Mizhocjimi. Pero
'natjo c'e Espíritu.
5 Nan'ño ga dyacöji c'ua
ja rgá pjöstegöji nzi 'nazgöji,
pero 'natjo c'ín Jmuji.
6 Nan'ño ga dyacöji c'ua
ja rgá pëpjiji, pero 'natjo

Mizhocjimi c'ü pjöxcöji rá cjaji texe c'ü rgá pëpcöji.

7 C'ü ni 'ñünngü ín mün'c'öji o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü rgá pëpcöji Mizhocjimi, ngue c'ü rga pötca pjösteji.

8 Bübüzügöji c'o ya ch'unü ja rgá zopjü yo nte, ngue c'ua ra mbãrãji c'ü na cjuana. Pero nguetsjë o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü unüji a cjanu. Bübüzügöji c'o ya ch'unü ja rgá zopjü yo nte, ngue c'ua ra mbãrãji ja rgá mimiji. Pero nguetsjë c'e Espíritu c'ü 'ñünbü o̱ mü'büji, ngue c'ua ra zopjüji a cjanu.

9 Bübüzüji c'o ya ch'unü ra nde'be o̱ mü'büji c'ü ra tsja Mizhocjimi c'o me na nojo. Pero nguetsjë o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü je unüji a cjanu. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ja rgá jocü yo sö'dyë. Pero nguetsjë c'e Espíritu c'ü unüji a cjanu.

10 Bübüzgöji c'o ya ch'unü ja rgá tsja c'o na nojo c'o nunca janda yo nte. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ra ñaji o̱ jña Mizhocjimi co poder. Bübüzgöji c'o ya ch'unü, ngue c'ua 'ma cjó c'o ra mama 'na jña, ixta mbãrãji cjo je ngue o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü o 'ñünbü o̱ mü'bü, o ngue e Satanás c'ü dya jo. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ra ña nan'ño idioma c'o dya pãrãji. Bübüzgöji c'o ya ch'unü ra mbãrã, ngue c'ua 'ma cjó c'o ra ña nan'ño idioma, ra xipjiji c'o rrã cã nu c'o dya ri meya, pje ne ra mama c'o jña.

11 Na puncjü bëpji, pero 'natjo o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü 'ñünngöji ín mün'c'öji rá cjaji texe yo bëpji. Nde dacüji ja c'o nzi ga netsjë.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

12 'Na nte, 'natjo o̱ cuerpo, pero na puncjü yo bübü o̱ cuerpo c'ü. Na puncjü c'o, pero 'natjo cuerpo. Je xo ga cjatjonu e Cristo, 'natjo angueze pero na puncjüzgöji rí bünc'öji c'ü.

13 Nutscöji 'ma ró ench'e ín mü'büji e Cristo, cja ch'acöji 'ma 'natjo o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü ra bübü ín mün'c'öji rí texeji. Nguec'ua rí chjëntcjöji 'natjo cuerpo dya, zö ri menzumüji a Israel, o zö ri menzumüji a Grecia. Rí chjëntcjöji 'natjo cuerpo dya, zö ri esclavoji, o zö dya ri esclavoji. O ch'acöji 'natjo Espíritu rí texeji.

14 O̱ cuerpo 'na nte, dya 'natjo c'o bübü; na puncjü c'o.

15 Zö ro ña ín cuagöji ro mama: “Dya rí dyëgö, nguec'ua dya rí bübü cja ne cuerpo”, ro 'ñeñe, pero bübü nín cuaji cja ín cuerpoji.

16 Xo 'ñe ín tsõgöji, zö ro ña ro mama: “Dya rí ndögö, nguec'ua dya rí bübü cja ne cuerpo”, ro 'ñeñe, pero xo bübü nín tsõji cja ín cuerpoji.

17 Nu 'ma ri dyavü o ndö texe ín cuerpoji, ¿ja rva ärägöji 'ma? Xo 'ñe 'ma ri dyavü o ngõ'õ, ¿ja rva püns'üji pje ri jyärä 'ma?

18 Pero Mizhocjimi o dyätcäji texe yo bübüzüji c'ü ri

'natjo ín cuerpoji. Je ga cjanu
va ne angueze.
19 Nu 'ma nde ri bübü
aparte yo büb̈üzüji, ¿ja ri bübü
'ma ín cuerpoji?
20 Pero c'ua ja ga cja dya,
büb̈üzüji na puncjü, pero
'natjo ín cuerpoji.
21 Nu 'ma ro sö ro ña ín
chögöji, pero dya ro xipji ín
dyëji: “Dya ní jyodüzü c'ü pje
rí pjöxcö”, ro 'ñeñe. Na ngue
pötca pjöstevi. Ni xo ri ngue
ín ñigöji, 'ma ro sö ro ña, pero
dya ro xipji ín cuaji: “Dya ni
jyodüzü c'ü pje rí pjöxcövi”, ro
'ñembevi.
22 Bübü ín cuerpoji c'o nza
cja c'ü dya nda ni jyodüzüji.
Pero ni jyodüzüji texe yo.
23 Yo bübü cja ín cuerpogöji
c'o rí cjapcöji c'ü dya nda ni
muvi, ngue c'o rí co'bügöji na
jo c'o. Xo 'ñe yo dya jo ga
jñetse, rí co'büji na jo, ngue
c'ua xo na jo rgá jñetse yo.
24 Yo bübü ín cuerpoji yo
jñetse na jo, dya nda ni jy-
odü rá co'büji yo. Mizhocjimi
o dyät'ä yo bübü ín cuerpoji,
ngue c'ua xenda ni muvi c'o rí
cjapüji c'ü dya nda ni muvi.
25 O dyät'äji a cjanu yo,
ngue c'ua dya ra pëpjitsjë
aparte yo, ra pötca pjösteji.
26 Nguec'ua 'ma ra zö'ö na
ü'ü 'na yo bübü ín cuerpoji,
nde ra zö na ü'ü 'ma texe ín
cuerpoji. Xo 'ñe 'ma rá pjörüji
na jo 'na yo bübü ín cuerpoji,
xo na jo rgá zö 'ma texe ín
cuerpoji.
27 Nu'tsc'eji o̱ cuer-
pots'ügueji dya e Cristo. I̱n
büb̈ügueji cja o̱ cuerpo nzi
'natsc'eji.
28 Nutscöji rí jmurüji
rí ma't'üji Mizhocjimi,
Mizhocjimi ya dyacöji ín
bëpcjöji nzi 'nazgöji. Bübü
c'o ya juajnü Mizhocjimi ra
tsja apóstole ra zopjüji yo nte.
Ngue c'ü xenda ni muvi cja
c'o bëpji c'o dacöji c'ü. Bübü
c'o ra mama o̱ jña angueze co
poder. Xo ni muvi c'e bëpji
c'ü. C'ü na jñi, bübü c'o ra
xöpü o nte. Xo ni muvi c'e
bëpji c'ü. Bübü c'o ch'unü ja
rgá tsja c'o na nojo. Bübü
c'o ra tsjapü ra ndis'i c'o ri
sö'dyë. Bübü c'o ra pjöste, 'ñe
c'o ra tsja xo'ñi ngue c'ua c'o
'ñaja cjuarma ra tsjaji o̱ bëpjiji.
Bübü c'o ra ña nan'ño idioma
c'o dya pãrãji.
29 ¿Cjo nde rí texcöji rí
apóstoleji? ¿Cjo nde rí ñaji
o̱ jña Mizhocjimi co poder?
¿Cjo nde rí xöpüji yo nte? ¿Cjo
nde ch'acöji ja rga cjaji c'o na
nojo? Iyö, dya nde ch'acöji
c'o.
30 ¿Cjo nde ch'acöji rá jocüji
yo sö'dyë? ¿Cjo nde rí ñaji
nan'ño idioma? ¿Cjo nde sö
rá xipjiji c'o cjuarma pje ne ra
mama 'ma cjó c'o ra ña nan'ño
idioma? Iyö.
31 Nu'tsc'eji rí jyodüji c'ü ra
ch'a'c'eji c'o xenda ni muvi ga
bëpji yo cja ró xi'tsc'öji. Pero
büb̈ü 'na c'ü rí tsjaji c'ü xenda
ni muvi que na ngue yo bëpji
yo. Dyäräji na jo dya, c'ü rá
xi'tsc'öji.

13

El amor

1 Zö ch'acö rí ñagö c'o
nan'ño idioma, y zö xo ro
ñagö ja c'o nzi ga ña c'o anxe,

pero 'ma dya ro s'iya yo nín mintegöji, ri chjëntcjöbe
'ma 'na t'ëzi c'ü zünü na jo,
pero dya pje xe ni muvi. O
ri chjëntcjöbe o címbalo c'o
pjë'biji. Zö ro mbedye na
jo jña ín tegö, pero ¿pje rví
muvizgö 'ma?

2 Zö ch'acö rá ñagö o̱ jña
Mizhocjimi co poder, y zö
xi ro pãrãgö texe c'o dya mi
'mãrã mi jinguã 'ñe texe c'o na
cjuana, pero 'ma dya ro s'iya
yo nín mintegöji, dya pje rví
muvizgö 'ma. Zö xi ro ejme
na jo Mizhocjimi, nguec'ua ro
sö ro xipji yo t'eje: "Chjans'aji
ga manu", ro empji, nuc'ua
ro ndans'aji; pero 'ma dya ro
s'iya yo nín mintegöji, dya pje
rví muvizügö 'ma.

3 Zö xi ro jüngö texe c'o
rí pë'sc'ö ro unügö c'o dya
pje pë's'i, pero 'ma dya ro
s'iyagö yo nín mintegöji, ¿pje
ro dyezgö 'ma? Y 'ma ro
zücöji ro pantcöji a sivi, zö
ro sëchcö na jo rvá ndë ín
cuerpo, pero 'ma dya ro s'iya
yo nín minteji, ¿pje xo ro
dyezgö 'ma?

4 'Ma rá s'iyaji yo nín
minteji, rá pësp'iji paciencia
'ma cjó pje nde ra tsjacüji. Rá
jodüji ja rga pjös'üji anguesji.
'Ma rá s'iyaji yo nín minteji,
dya rá mbidiaji. 'Ma rá
s'iyaji yo nín minteji, dya
xo rá cjapütsjëji na nojo rga
mamaji: "Me na jozgöjme", rá
eñeji.

5 'Ma rá s'iyaji yo nín
minteji, dya pje rá mamaji
c'ü rguí tseji anguezeji. Dya
rá jodüji ja rga pjös'ütsjëji; rá
jodüji ja rga pjös'üji yo nín
minteji. 'Ma rá s'iyaji yo nín
minteji, dya ra ünngöji 'ma
cjó pje ra tsjacüji. Dya xo rá
mbeñeji c'o pje vi tsjacöji c'o
na s'o.

6 'Ma rá s'iyaji yo nín
minteji, dya rá mäjäji 'ma cjó
c'o ra tsja c'o na s'o. Rá mäjäji
'ma cjó c'o ra tsja na jo.

7 'Ma rá s'iyaji yo nín
minteji, rá pësp'iji paciencia
zö cjó pje ra xitsiji o zö cjó pje
ra tsjacüji. Y rá creoji 'ma ra
mama ra tsja c'o na jo.

8 Ra zädä c'ü dya cja
rguí jyodü cjó ra ña o̱ jña
Mizhocjimi. Xo ra zädä c'ü
dya cjó xe ra unü o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü xe ra ña
nan'ño idioma. Xo ra zädä c'ü
dya cja rguí jyodü ra dyacöji
o̱ Espíritu ja rga pãrãgöji.
Pero, zö ya rguí nguins'i ne
xoñijõmü, Mizhocjimi ne'e c'ü
rá pötca s'iyagöji.

9 C'ü rgá pãrãgöji Mizhocjimi
nu va cja ne xoñijõmü, dya xo
rí pãrãgöji na jo. Xo 'ñe c'o rgá
ñagöji o̱ jña, dya xo rí mangöji
na jo c'o.

10 Dya nda rí pãrãgöji na
jo. Pero ra zädä c'e pa 'ma rá
pãrãgöji na jo.

11 'Ma cja mi ts'it'igö, mi
ñagö nzi ts'it'i, mi mbeñe nzi
ts'it'i, mi cjijñi nzi ts'it'i. Pero
'ma ya ró bëzogö, dya cja ró
cjagö nzi ts'it'i 'ma.

12 Je xo ga cjazgöji nu, c'ü
rgá pãrãgöji dya, chjëntjui c'ü
ri jandatjoji cja jñeje, c'ü dya
jñetsezüji na jo. Pero ra zädä
c'e pa 'ma rá pãrãji texe c'o
dya rí pãrãgöji dya. Dya xo rí
pãrãgö na jo dya. Pero ra zädä

c'e pa 'ma rá pãrãgö texe c'o
na cjuana ja c'o nzi ga mbãcö
Mizhocjimi.
13 Nguec'ua rí xi'tsc'öji,
ni jyodü sido rá ejmeji
Mizhocjimi, 'ñe rá te'beji c'ü
ra zädä c'o ya mama angueze,
'ñe rá s'iyaji yo nín minteji.
Nujyo, siempre ni jyodü
rá cjaji yo. C'ü xenda ne
Mizhocjimi rá cjaji, ngue c'ü
rá s'iyaji yo nín minteji.

14

El hablar en lenguas

1 C'ü rí tsjaji, rí s'iyagueji
yo nin minteji. Xo rí ñeji
c'ü ra dya'c'eji o̱ Espíritu
Mizhocjimi ja rgui pëpqueji
Mizhocjimi. C'e bëpji c'ü
xenda rí ñeji, ngue c'ü rí
ñagueji o̱ jña Mizhocjimi co
poder.
2 Nu 'ma cjó c'o vi unü
o̱ Espíritu Mizhocjimi ra ña
nan'ño idioma c'ü dya pãrã,
dya ngue yo nte yo ri zopjü
c'ü. Nguextjo Mizhocjimi c'ü
ärä. Na ngueje dya cjó sö
ra mbãrã pje pjëzhi c'ü ri
mama c'ü. Na ngueje 'ñünbü
o̱ mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi
ra ña o jña c'o dya cjó ra
mbãrã.
3 Pero 'ma cjó c'o ra ña o̱ jña
Mizhocjimi co poder, ngue yo
nte yo ri zopjü c'ü, nguec'ua
xenda ra mbãrãji Mizhocjimi.
Xo zopjüji ja rgá mimiji. Xo
cjapjüji ra mä o̱ mü'büji.
4 Pero 'ma cjó c'o ch'unü
ra ña nan'ño idioma, nguex-
tjotsjë c'e nte c'ü ri ña, c'ü
xenda ra mbãrã Mizhocjimi.
Pero 'ma cjó c'o ra ña o̱ jña
Mizhocjimi co poder, ngueje
texe c'o ri jmurü c'o xenda ra
mbãrãji Mizhocjimi.
5 Quera ro dya'c'üji ri
ñagueji nan'ño idioma i̱n
texeji. Pero c'ü xenda rí
negö, ngue c'ü rí ñagueji o̱
jña Mizhocjimi co poder. Na
ngueje xenda na jo c'e bëpji
c'ü, que na ngue 'ma ri ñagueji
nan'ño idioma c'o dya cjó
pãrã. Pero 'ma sö rí xipjiji
c'o ri jmurü pje ne ra mama
c'o jña c'o i̱n mamaji gui ñaji
nan'ño idioma, nu'ma, na jo
'ma c'ü. Na ngue a cjanu,
xenda ra mbãrãji Mizhocjimi.
6 Tsjijñiji cjuarma. 'Ma
ro ẽgö ro 'ñe zenguats'üji,
'ma ro ñagö nan'ño idioma,
pero 'ma dya ro xi'tsc'öji c'ü
vi jítscö Mizhocjimi, o c'ü rí
pãrãgö, ¿pje ro dyeje 'ma? Nu
'ma dya pje ro xi'tsc'öji o̱ jña
Mizhocjimi, o 'ma dya pje ro
jí'tsc'öji, ¿pje xo ro dyeje 'ma?
7 I̱n pãrãji o pito, 'ñe o bizhi.
Dya pë's'iji vida, pero zünüji.
Pero 'ma dya ra cambia c'e
tono c'ü ni mbë'biji yo bizhi,
¿ja rgá sö ra mbãrãji 'ma, pje
pjëzhi c'ü ri bë'bi?
8 Xo 'ñe o corneta. Nu 'ma
dya ra mbes'e na jo c'ü ra
mbë'biji, ¿ja rgá sö ra xampja
'ma 'na tropa, ra ma cja chũ?
9 Je xo ga cjatsc'eji nu. Nu
'ma rí ñaji nan'ño idioma, ¿ja
rgá sö cjó ra mbãrã pje pjëzhi
c'ü ri mangueji 'ma? Chjëntjui
c'ü ro ndunü o ndajma c'o jña
c'o.
10 Bübü me na puncjü o id-
ioma yo ñaji cja ne xoñijõmü,
y nde t'ärä nza texyo.

11 Pero 'ma dya rá pãrãgö
c'o jña c'o ri ña 'na nte,
ra nguijñi 'ma c'e nte
c'ü nguetscö dya rí men-
zumügöbe c'ü. Xo 'ñezgö xo
rá unnc'ö ngüenda c'e nte, c'ü
dya ri tsja cja ín jñiñigö.
12 Nu'tsc'eji i̱ṉ jodüji c'ü
ra 'ñünnc'eji in mün'c'eji
o̱ Espíritu Mizhocjimi,
ngue c'ua ra sö rí pëpqueji
Mizhocjimi. Nguec'ua rí
xi'tsc'öji, rí jyodü rí tsjaji c'o
bëpji c'o ra mbös'ü texe c'o
ri jmurü xenda ra mbãrãji
Mizhocjimi.
13 Nguec'ua c'ü ña nan'ño
idioma, ra dyötü Mizhocjimi
ra unü c'ü rguí mbãrã pje ne
ra mama c'o jña c'o ri ña, ngue
c'ua ra xipji c'o 'ñaja.
14 'Ma rí ötcö Mizhocjimi,
'ma rí ñagö nan'ño idioma c'ü
dya rí pãrãgö, pedye ín tegö
c'o je ni 'ñeje cja ín mü'bügö.
Pero dya rí cjijñi ín ñigö pje ne
ra mama yo jña.
15 Nguec'ua ni jyodü rá
ötügö Mizhocjimi co ín
mün'c'ö, 'ñe ín ñigö, nza yejui.
Rá tõpü o himno co texe ín
mün'c'ö 'ñe ín ñigö.
16 'Ma i̱ṉ unügueji 'na pöjö
Mizhocjimi, 'ma rí ñaji nan'ño
idioma, nu'ma, ¿ja rgá sö ra
mbãrã c'o cja vi ndät'ä ra ma-
maji: “Na cjuana c'ü mama
yo”, ra 'ñeñeji? Maco dya
ra mbãrãji pje pjëzhi c'ü vi
mangueji vi unngueji 'na pöjö
Mizhocjimi.
17 Jã, pe ri unngueji na
jo 'na pöjö Mizhocjimi.
Pero 'ma je rga cjanu rgui
ñaji nan'ño idioma, dya ra
mbös'üji c'o 'ñaja nte c'o ri
jmurü.
18 Rí unngö 'na pöjö
Mizhocjimi c'ü xenda rí ñagö
nan'ño idioma que na ngue
i̱ṉ texegueji.
19 Pero texe nu ja rí pa
zopjügö yo cjuarma, xenda
rí ne rá cjijñi ín ñigö ja rga
ñagö, zö ri tsi'ch'atjo jña, que
na ngue c'ü ro ñagö 'na diez
mil jña cja nan'ño idioma. Na
ngue 'ma rá cjijñi ín ñigö ja
rga ñagö, rá jíchcö 'ma yo
cjuarma.
20 Xo 'ñetsc'eji cjuarma. 'Ma
i̱ṉ ñagueji nan'ño idioma, nu
'ma dya i̱ṉ pãrãji pje ne ra
mama c'o jña c'o i̱ṉ mangueji,
nu'ma, i̱ṉ chjëntcjeji 'ma yo
ts'it'i yo dya be cjijñi na jo o̱
ñiji. Na jo rí tsjaji nzi ts'it'i c'ü
dya cjó pje rí tsjapqueji c'o na
s'o. Pero rí tsjijñiji nzi bëzo.
21 Tsjijñiji c'ü ya t'opjü cja
o̱ ley Mizhocjimi c'ü mama a
cjava: “Rá juajnü c'o nte c'o ri
tsja a nan'ño nación c'o ri ña'a
nan'ño idioma. Ra ẽji ra 'ñe
zopjüji ín jñagö yo nte. Pero
zö xi rá cjagö a cjanu, dya xo
ra dyätcö ín jña yo nte”, eñe
Mizhocjimi.
22 Yo nan'ño idioma, ngue
yo rguí mbãrã yo nte c'ü
bübütsc'eji Mizhocjimi. C'o
ra unü ngüenda a cjanu, dya
ngue yo ya creo; ngue c'o
dya creo. Pero c'ü rgá ñaji o̱
jña Mizhocjimi co poder, dya
ngue c'o dya ejme c'o ra unü
ngüenda; ngue c'o ya ejme.
23 'Ma i̱ṉ jmurügueji, 'ma
nde ri ñagueji nan'ño idioma,
y 'ma ra cjogü c'o cja ni

ndäxtjo, o c'o dya ejme Mizhocjimi, ¿pje ra manxã c'o? ¿Cjo dya ra xi'ts'iji i̱n locoji 'ma i̱n ñagueji a cjanu yo nan'ño idioma?

24 Pero 'ma nde ri mangueji o̱ jña Mizhocjimi, y ra cjogü 'naja c'ü dya ejme, o c'ü cja ni ndäxtjo, ra zi'ch'i o̱ mü'bü 'ma c'ü, na ngue c'ü nde vi mangueji. Y ra unü ngüenda c'o na s'o c'o vi tsja c'ü.

25 Cja ra mbeñetsjë a mbo o̱ mü'bü c'o vi tsja na s'o. Cja rrũ ndüñijõmü cja in jmigueji ra ma't'ü Mizhocjimi. Y ra mama na cjuana bübütsc'eji Mizhocjimi.

Hagan todo decentemente y con orden

26 Nguec'ua rí xi'tsc'öji pje rí tsjaji cjuarma. Bübüts'üji c'o ra tõ 'na himno. Bübütsc'eji c'o ra ña o̱ jña Mizhocjimi rgá zo'c'eji. Y c'o ya ch'unütsc'eji ra mbãrã, ra jí'tsc'eji c'o. Bübütsc'eji c'o ra ña nan'ño idioma. Bübüts'ügueji c'o ra mama pje ne ra mama c'o jña c'o. Pero texe yo, rí tsjagueji yo, ngue c'ua texe yo cjuarma xenda ra mbãrãji Mizhocjimi.

27 'Ma cjó c'o ra ñatsc'eji nan'ño idioma, ra sö ra ñatsc'eji yeje o jñi'i. Pero dya ra cjogü jñi'i. Y ra pötü rgá ñaji. Xo ni jyodü cjó c'o ra xi'ts'iji pje ne ra mama c'o jña c'o ri ña c'o.

28 'Ma i̱n jmurügueji, nu 'ma dya ri bübü 'na cjuarma c'ü vi ch'unü ra mbãrã pje ne ra mama c'o nan'ño idioma, ra ngo't'ü 'ma a ne'e nu c'ü ri ñatsc'eji nan'ño idioma. Ra ñatsjë, y ra ñavi Mizhocjimi.

29 Je xo rga cjatjonu c'o ri ña o̱ jña Mizhocjimi, ra ña'a yeje o jñi. Y c'o 'ñaja profeta c'o ri cãrã nu, ra unüji ngüenda cjo na jo o iyö.

30 Y zö ya ri ña 'natsc'eji, pero 'ma ra tsja Mizhocjimi pje c'o ra jíchi 'naja c'ü ri junrütjo, ra ngo't'ü 'ma a ne'e nu c'ü ri ña.

31 Nu 'ma rí pötqueji a cjanu, ra sö nde rí mamaji o̱ jña Mizhocjimi i̱n texeji, ngue c'ua nde rí jñüns'üji nde 'na jña. Y nde ra zi'ch'i in mün'c'eji i̱n texeji.

32 'Ma cjó c'o ya ri ña o̱ jña Mizhocjimi, pero 'ma ra 'ñünbü o̱ Espíritu Mizhocjimi o̱ mü'bü c'ü 'naja cjuarma ra ña, dya ni jyodü sido ra ña c'ü ot'ü. Ra sö ra jueme, ngue c'ua xo ra sö ra ña'a c'ü 'na.

33 Na ngueje Mizhocjimi dya ne'e c'ü rá huëñiji. Ne angueze rá cjaji co orde.

34 'Ma nde ri jmurgueji, dya ra sö ra zo'c'eji yo ndixũ. Na ngue dya pë's'iji derecho ra ñaji; ni jyodü ra dyätäji c'o pje pjëzhi nu ja i̱n jmurüji. Je ga cjanu ga mama c'ü o̱ ley Mizhocjimi.

35 'Ma pje c'o ne ra mbãrã yo ndixũ, ra dyönütsjëji nu xĩraji cja o̱ ngumüji. Na ngue ix 'na tsetjo c'ü ra ña 'na ndixũ ra zopjü c'o ri jmurü.

36 Rí cja'c'üji t'önü, ¿cjo ngue'tsc'eji je mbedyets'üji nu o̱ jña Mizhocjimi, nguec'ua dya ne in mü'büji yo rí xi'tsc'öji? ¿O cjo nguex-tjots'üji i̱n pãrãgueji?

37 'Ma cjó c'o cjijñits'üji c'ü pätpä Mizhocjimi, 'ñe c'ü 'ñünbü o̱ mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi ra mbëpi Mizhocjimi, ni jyodü ra unü ngüenda yo rí xi'tsc'öji. Na ngueje ngue o̱ jña c'ín Jmugöji yo.
38 Y c'ü dya ra tsjapü ngüenda yo, dya xo ra tsjapüji ngüenda c'ü.
39 Nguec'ua rí xi'tsc'öji cjuarma, rí jyodüji rí ñagueji o̱ jña Mizhocjimi co poder. Pero 'ma cjó c'o ra ña nan'ño idioma c'o ra unü o̱ Espíritu Mizhocjimi, dya rí ts'a's'üji c'ü.
40 Pero texe rí tsjaji na jo co orde.

15

La resurrección de Cristo

1 'Ma ot'ü, ró xi'tsc'öji ja ga cja e Jesucristo. Nudya, cja ndo rá mbennc'eji na yeje dya c'o jña c'o. Ngue c'o jña c'o i̱ creoji y sido i̱ṉ creoji dya.
2 Ró zo'c'öji, i̱ dyätpäji o̱ jña e Jesucristo. Nu 'ma i̱ unnc'eji na jo ngüenda c'ü ró xi'tsc'öji, 'ñe 'ma rí sido rí creoji, nu'ma, ni ma ra jogü in mün'c'eji 'ma c'o na s'o.
3 C'ü ró xi'tsc'öji, nguetsjë Mizhocjimi c'ü o jítscö c'o. Y ngue c'o xenda ni jyodü rá pãrãgöji. Ró xi'tsc'öji o ndũ e Cristo va ngõtcüji ín nzhunc'öji, ja c'o nzi va mama o̱ jña Mizhocjimi c'ü ro ndũ.
4 Xo ró xi'tsc'öji o ngöt'üji cja cueva c'ü. Nuc'ua na jñi nu pa, o te'etjo c'ua ja nzi va mama o̱ jña Mizhocjimi c'ü ro tetjo.
5 Xo ró xi'tsc'öji 'ma ya vi te'e e Jesucristo, o jñanda e Pedro c'ü ya ndo mi büntjo e Jesucristo. Nuc'ua, o jñanda na yeje e Pedro 'ñe c'o 'ñaja apóstole.
6 Nuc'ua, como 'na tsi'ch'a ciento cjuarma c'o 'natjo c'ua mi cãrãji c'o o jñanda e Jesucristo. Xe cãrãtjo na puncjü anguesji, pero bübü c'o ya ndũ.
7 Nuc'ua, e Jacobo xo jñanda e Jesucristo. Después texe c'o apóstole o jñandaji c'ua.
8 Nutscö e Pablo, rí bëpjagö cja c'o apóstole. Na ngueje o mezhe cja ró jandagö e Jesucristo. C'ua ja nzi ga cja 'na lëlë c'ü ya yöxcü 'nanga jmus'ütjo, je xo ma cjazgö nu 'ma o tsjacö apóstole; ni xo ró mbeñe c'ü ro cjagö apóstole.
9 C'o 'ñaja apóstole, xenda ma joji que na nguetscö. Dya ma jozgö c'ü ro juancügö Mizhocjimi rá cjagö apóstole. Na ngueje mi cjapcö ra sufre yo o̱ nte Mizhocjimi c'o mi jmurü mi ma't'üji e Jesucristo.
10 Pero rí apóstolegö dya, na ngue o juentscö Mizhocjimi o dyacö ne bëpji rí apóstolegö. Dya bëva va juentscö. Na ngueje xenda na puncjü c'ü rí pëpcjö, que na ngueje texe c'o 'ñaja apóstole. Dya rí cjatsjë ne bëpji nu; ngue Mizhocjimi me pjöxcö na puncjü.
11 Pero zö ri nguezgö, o zö ri ngue c'o 'ñaja apóstole, nde rí mangöjme c'ua ja va ndũ e Jesucristo, cjanu o te c'ua na yeje. Nu yo jña yo, ngue yo i̱ṉ creoji dya yo.

La resurreción de los muertos

12 Rí zopjüjme yo nte, rí
xipjijme c'ü o te'e e Cristo 'ma
ya vi ndũ o bübütjo na yeje.
Maco bübüts'üji c'o mama c'ü
dya sö rá tegöji na yeje 'ma ya
rga tũji.
13 Nu 'ma dya rvá cjuana
c'ü ra te'e yo añima, dya xo rvá
cjuana 'ma, c'ü o te e Cristo.
14 Y 'ma dya rvá cjuana c'ü
o te e Cristo, dya rví muvi
'ma c'o rí xi'tsc'öji. Ni ri ngue
c'o xi'tsc'eji c'o 'ñaja apóstole.
Dya xo rví muvi 'ma, c'ü ni
'ñejmegueji e Cristo.
15 Nu'ma, xo ro ch'ötcöjme
c'ü rvá pezhejme o bëchjine
c'ü ja va cja va tsja
Mizhocjimi. Na ngueje ya
ró xi'tsc'öjme c'ü o tsjapü
Mizhocjimi o te e Cristo 'ma
ya vi ndũ. Pero nu 'ma dya
rvá cjuana c'ü ra te yo añima,
dya xo rvá cjuana 'ma c'ü
o tsjapü Mizhocjimi o te e
Cristo.
16 Na ngueje 'ma dya
rvá cjuana c'ü ra tsjapü
Mizhocjimi ra te yo añima,
dya xo rvá cjuana 'ma, c'ü o
te e Cristo.
17 Nu 'ma dya rvá cjuana
c'ü o tsjapü Mizhocjimi o
te e Cristo, dya pje xo rví
muvi 'ma c'ü ni 'ñench'e in
mü'bügueji e Cristo. Xe ri
tũgueji 'ma in nzhunc'eji.
18 Yo ejme e Cristo, bübü
c'o ya ndũ. Nu 'ma dya rvá
cjuana c'ü o te e Cristo, xo
'ñetjo anguezeji, dya xo ro
teji. Nguec'ua ro bëzhiji 'ma.
19 'Ma dya rvá cjuana c'ü
rá tegöji rá ma cãrãji co e
Cristo, juenzgöji 'ma; ¿pje rví
muvi 'ma c'ü rgá ätpäji o̱ jña
angueze? Nu'ma, xenda na
jo c'ü ro mäpäji nguextjo yo
bübü cja ne xoñijõmü, ja c'o
nzi ga tsja yo dya ejme e
Cristo.
20 Pero dya je ga cjanu. Na
ngueje Mizhocjimi o tsjapü
o te e Cristo 'ma ya vi ndũ.
Nguec'ua 'ma ra zädä c'e pa,
cja nde ra te'e texe c'o vi
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo
c'o ya ndũ.
21 Na ngue c'ü vi ndũ 'na
nte, nguec'ua nde rgá tũji. Je
xo rga cjatjonu, na ngue c'ü vi
te'e c'ü 'na nte, nguec'ua xo rá
tetcjöji rí texeji co ín cuerpoji.
22 O ndũ e Adán c'ü mi ngue
ín mboxpalegöji, na ngueje o
tsja c'o na s'o. O jñuscöji xo
rí cjaji c'o na s'o; nguec'ua
xo rgá tũgöji rí texeji. Je
xo ga cjatjonu; ra tsjacöji
Mizhocjimi nde rá teji rí tex-
eji co ín cuerpoji. Na ngue ya
jñuscöji e Cristo; c'ua ja ga cja
angueze, je xo ga cjazgöji dya
nu.
23 Pero cja rá teji 'ma cja
ra zädä c'e pa. Ot'ü o te e
Cristo. Nuc'ua 'ma ra ẽjẽ na
ye e Cristo, cja ra te texe c'o
ench'e o̱ mü'bü angueze.
24 Nuc'ua ra nguins'i ne
xoñijõmü. Y c'e poder c'ü
pë's'i dya e Cristo ra manda,
ra unüji Mizhocjimi, ra tsja
e Cristo. Pero ot'ü ra tsja e
Cristo ra ndõpü c'o pje nde
pjëzhi, zö pje ma poder c'ü me
rrã nojo ri pë's'iji. Nguec'ua
dya pje xe ra mbëzhiji.
25 Ni jyodü ot'ü ra manda e
Cristo, hasta 'ma cja ra ndõpü

texe c'o üji, ra chjotpüji texe o̱
poderji.
26 C'ü üvi e Cristo c'ü rguí
nguarü ra ndõpüji, ngue e
muerte. Nguec'ua dya cja xe
rá tũji.
27 Je t'opjü a cjava: “O unüji
texe poder ra manda”, eñe.
Dya ngue c'ü ra manda e
Cristo cja Mizhocjimi; maco
nguetsjë Mizhocjimi c'ü o
unü c'e poder e Cristo.
28 Nuc'ua, 'ma ya nde ra
chjotpüji o̱ poder texe c'o
üvi e Cristo, ra nzhopcüji
texe poder Mizhocjimi; ra
tsja e Cristo c'ü nguetsjë c'ü
o̱ T'i. Na ngueje nguetsjë
Mizhocjimi c'ü ot'ü o unü
c'e poder c'ü. Nguec'ua
Mizhocjimi ra mbë's'i na yeje
texe o poder.
29 Bübü c'o ji'i c'ü ro ji c'o ya
ndũ. Nu 'ma dya rvá cjuana
c'ü ra te yo añima, dya ro
tsjaji 'ma a cjanu. Xo pãrã
anguezeji c'ü ra te yo añima,
ngue c'ua ga jiji a cjanu.
30 Nutscöjme rí apóstolejme,
pama rí cjogöjme peligro rgá
zopjüjme yo nte. Nu 'ma dya
rvá cjuana ra te yo añima,
¿pje rví muvi 'ma c'ü rgá
sufregöjme a cjanu?
31 Ya pëpji dya e Cristo Jesús
c'ín Jmugöji a mbo cja in
mün'c'eji, nguec'ua nutscö rí
mä'c'öji. I̱n pãrãgueji c'ü na
cjuana rí mä'c'öji. Je xo ga
cjatjonu rí jñunt'ü in mün'c'eji
c'ü na cjuana pama rí cjogü
peligro rá tũ.
32 'Ma ró sufre na puncjü a
Efeso, chjëntjui c'ü ro chũgöbe
o animale c'o me na sate. Nu
'ma dya rvá cjuana c'ü ra te
yo añima, ¿pje ro dyeje 'ma, c'ü
rvá sufregö a cjanu? Xenda
na jo c'ü ro cjaji ja c'o nzi
ga mama yo nte. Mamaji
anguezeji: “Xe rá sigöji dya,
nu dya xe rí bünc'öji. 'Ma rá
tũji, ra nguejme yo. Na ngue
dya cja rá teji”, eñeji.
33 Dya cja xe rí jyëzgueji cjó
xe ra dyon'c'eji ra xi'tsc'eji
jña a cjanu. Zö xi na jo in
chjũrügueji, pero nu 'ma rí dy-
oji c'o cjijñi na s'o, xo rí tsjijñiji
a cjanu, y rí tsjaji c'o na s'o
'ma.
34 Chjümbeñegueji. Jyëziji
c'ü ni dyocjeji c'o nte c'o, na
ngue na s'o ga cjanu. Na
ngue anguezeji, dya pãrãji
Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji a
cjanu, xa'ma rí pjörü in tseji.

Cómo van a resucitar los muertos

35 Bübü c'o ra xitscö: “¿Ja
rgá te yo añima? 'Ma rá teji
cja t'o, ¿ja rgá cja c'ín cuerpoji
'ma?”, ra 'ñenzgöji.
36 Nu 'ma i̱n mangueji
a cjanu, dya i̱n unnc'eji
ngüenda ja ga cja. 'Ma i̱n
tujmüji o ndëchjõ, ot'ü i̱n
ögüji. Nu 'ma jiyö, dya ro
mbes'e 'ma c'o.
37 Y 'ma i̱n tujmüji, dya
ngue c'o ts'itjõ c'o i̱n tujmüji;
ngue c'o ts'indëchjõ. Je xo ga
cjatjonu o ndëxü, o pje c'o nde
i̱n podüji.
38 Mizhocjimi cja'a c'ua ja
c'o nzi ga ne. Na ngueje unü
nzi 'na ts'igrano c'ua ja nzi ga
mbes'eji. Nde nan'ñoji.
39 Je xo ga cjatjonu texe o
ts'ingue, dya 'na ma cjatjo yo.
Nan'ño o̱ ts'ingue o nte. Xo

nan'ño o̱ ts'ingue yo animale nza cja e burro. Y xo nan'ño o̱ ts'ingue o jmõ, 'ñe o̱ ts'ingue yo s'ü.

40 Na jo va t'ät'ä yo bübü a jens'e. Xo na jo va t'ät'ä yo cãrã cja ne xoñijõmü, 'ñe yo cja'a. Pero nan'ñovi.

41 E jyarü 'ñe e zana 'ñe yo seje, nde zärä yo. Pero nde nan'ño ga zäräji nzi 'naji.

42 Je xo rgá cjatjonu, 'ma ra te'e yo añima. Yo añima yo ögüji, dya'a o̱ ts'ingueji. Pero 'ma ra teji, ra bübü o̱ cuerpoji c'ü dya cja xe ra ndũ.

43 'Ma ya ni ndũji, dya cja ni muvi 'ma c'e cuerpo. Pero 'ma ra teji, ra bübü o̱ cuerpoji c'ü me xe rrã jo. 'Ma ya ni ndũji, dya cja 'ñõmü. Pero 'ma ra teji, ra bübü o̱ cuerpoji c'ü xenda rrã zëzhi.

44 Nín cuerpoji nu bübüzüji dya, ngue para rá mimiji cja ne xoñijõmü. Pero ra dyögüji ín cuerpoji. Nuc'ua 'ma rá tegöji, ra bübüzüji ín cuerpoji para rá ma minc'öji co Mizhocjimi. Bübü ín cuerpoji nu rgá cãrãji cja ne xoñijõmü. Pero ín cuerpoji c'ua ja rga cja, ngue c'ü rga ma cãrãji co Mizhocjimi.

45 Je xo ga cjanu va t'opjü c'ü mama a cjava: "'Ma mü o dyät'ä Mizhocjimi c'ü ot'ü Adán, o bübü c'ü o̱ cuerpo c'ü." Pero 'ma ya vi mezhe, o ẽjẽ e Jesús c'ü sö rá xiji c'ü bëpja Adán. Angueze, Mizhocjimi c'ü. Nguec'ua sö ra tsjacöji rá bübütjogöji na yeje.

46 C'ín cuerpoji c'ü rga ma cãrãji co Mizhocjimi, dya nza cja nu ot'ü bübü. Nu ot'ü bübü, ngue nín cuerpoji dya, nu rgá cãrãji cja ne xoñijõmü. C'ín cuerpoji c'ü rga ma cãrãji co Mizhocjimi, ngue c'ü cja ra ch'acüji c'ü.

47 C'ü ot'ü nte, je vi 'ñeje cja ne xoñijõmü c'ü. Vi t'ät'ätjo co jõmü c'ü. C'ü 'na bëzo, je vi 'ñeje a jens'e c'ü. Nguetsjë c'ín Jmugöji c'ü.

48 C'ua ja c'o nzi ma cja c'e bëzo c'ü vi t'ät'ätjo co jõmü, je xo ga cjazgöji nu. Na ngueje xo jõmütjo nín cuerpogöji. Pero rí tsjagöji dya a jens'e, na ngue rí ench'e ín mü'büji e Jesucristo. Nguec'ua, ja c'o nzi ga cja c'ü tsja a jens'e c'ü ngue ín Jmugöji e Jesucristo, je xo rgá cjazgöji nu.

49 Nutscöji o jñuscöji c'ua ja c'o nzi ma cja c'e bëzo c'ü vi t'ät'ä co jõmü. Je xo rgá cjatjonu, ra jñuscöji c'ua ja c'o nzi ga cja, nu c'ü vi 'ñeje a jens'e.

50 Bübü c'ü rá xi'tsc'öji cjuarma. Co nín cuerpogöji nu bübüzgöji dya, dya ra sö ra ch'acöji c'ü rá sätc'öji nu ja manda Mizhocjimi. Na ngueje nín cuerpogöji, bübü ts'ingue, 'ñe o cji nu. Co nín cuerpogöji, dya sö ra ch'acöji dya c'ü rá sät'äji nu ja dya pje dya'a. Na ngueje nín cuerpogöji, dya'a nu.

51 Dyärä'maji. Rá xi'tsc'öji dya o jña, c'o dya ch'unü ro mbãrã c'o mi cãrã mi jinguã. Dya rá tũgöji rí texeji. Pero rí texeji ra pötcüji Mizhocjimi c'ü ja ga cja nín cuerpogöji.

52 'Ma ra zünü c'ü rguí

nguarü trompeta, jo rrũ pötcüji. 'Ma cjó c'o c'uijmi a nzhö'ö, dya mezhe nada. Je xo rga cjanu rgá pötcöji. Nuc'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra te'e texe c'o ya ndũ. Ra bübü o̱ cuerpoji c'ü nunca ra ndũ. Xo 'ñetscöji ri cãrãji, nde ra pötcügöji.

53 Ni jyodü ra bübüzgöji 'na cuerpo c'ü dya ra dya'a. Na ngue nín cuerpogöji nu bübüzgöji dya, ra dya'a nu. Ni jyodü ra bübüzgöji 'na cuerpo c'ü dya ra ndũ. Na ngue nín cuerpoji nu bübüzgöji dya, ra ndũ nu.

54 Nín cuerpoji nu bübüzgöji dya, ra ndũ y ra dya'a nu. Pero ra zädäzgöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji c'ü dya cja ra ndũ. Nu'ma, ya rguí zädä 'ma c'e jña c'ü t'opjü a cjava: “Ya ndõpüji e muerte; ya chjotüji c'ü.

55 Zö rá tũgöji, zö ra dyögüzüji, pero dya ra ndõcüji e muerte. Na ngue, dya rá quejmeji cja t'o”, eñe o̱ jña Mizhocjimi.

56 Rí tũji, na ngueje rí cjaji c'o na s'o. Rí cjaji c'o na s'o, na ngue dya rí ne rá ätäji o̱ ley Mizhocjimi.

57 Pero rí unngö 'na pöjö Mizhocjimi. Zö rá tũji, pero ra tsjacüji Mizhocjimi rá tetcjöji na yeje. Na ngue o ndũ e Jesucristo c'ü ín Jmugöji va ngõtcüji ín nzhunc'öji, cjanu o tetjo c'ua na yeje.

58 Rí s'iyats'ügöji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'öji c'ü dya rí yembeñeji c'ü rgui jyëzgueji Mizhocjimi. Rí sido rí pëpiji na puncjü c'ín Jmugöji. Y rí jñunt'ü in mü'büji c'ü dya bëvatjo gui pëpqueji angueze. Na ngue rá tetcjöji na ye.

16

La colecta para los hermanos

1 Rí xi'tsc'öji ja ga cja o merio c'o rá jmutüji rá pjös'üji c'o o̱ t'i Mizhocjimi c'o cãrã a Jerusalén. C'ua ja c'o nzi rvá xipji c'o cjuarma a Galacia, je xo rga cjanu rgui tsjagueji.

2 C'ü ot'ü pa nu ngo'o, nzi 'natsc'eji ra xõcü ja nzi merio c'ua ja va unü Mizhocjimi o ndõjõ; ra mbë's'i cja o̱ ngumü c'o. Nguec'ua 'ma rá säcjö va ja i̱n cãrãji, dya ní jyodü cja rí jmutqueji 'ma c'o merio.

3 Rí juajnügueji c'o i̱n confiaoji. Nguec'ua 'ma rá säcjö va, rá täji ra möji a ma a Jerusalén. Y rá unüji 'na xiscõmü ra ndëdyiji ngue c'ua c'o cjuarma a Jerusalén ra recibidoji anguezeji. Cja rrũ möji c'ua, ra ma zogüji c'o merio.

4 'Ma xo ni jyodü rá möcjöjme c'o a ma a Jerusalén, ra jogü.

Planes de viaje de Pablo

5 'Na nu pa, rá cjogü cja c'e nación a Macedonia. Cja rrũ 'ñe zenguats'üji. Na ngueje ni jyodü rá cjogö a Macedonia.

6 'Ma rá säcjö va ja i̱n cãrãgueji, xa'ma rá mimiji co nu'tsc'eji yo pa yo rrã së. Nuc'ua 'ma rá pedye, ra sö rí pjöxcöji c'ü rga ma cja 'ñiji.

7 Dya ngue c'ü rí ne rá zenguats'ütjoji cja rrũ ma, iyö. Ne ín mü'bü rá mimiji ja nzi

zana, nu 'ma ra dyacö sjëtsi
Mizhocjimi c'ín Jmuji.
8 Xe rá mimigö ja xe nzi pa
a Efeso, hasta 'ma ra cjogü c'e
mbaxua Pentecostés.
9 Na ngueje ya recibidozüji
na jo a Efeso rá ña'a o̱ jña
Mizhocjimi, y na puncjü o nte
yo rí zopjü. Y xo na puncjü yo
nugü na ü.
10 Xa'ma ra säjä e Timoteo
va ja i̱n cãrãgueji. Nu 'ma ra
säjä, rí pjötpüji ngüenda c'ü
dya rí tsjapüji ra tseje. Na
ngue xo pëpi c'ín Jmugöji c'ü,
c'ua ja c'o nzi rgá pëpigö.
11 Dya rí tsjapüji menu c'ü.
Nuc'ua, 'ma ra mbedye va, rí
pjös'üji ra ma, ngue c'ua ra
ma nu ja rí bünc'ö. Na ngueje
rí pëtsa ra ma nu. Xo 'ñe c'o
cjuarma.
12 E cjuarma Apolos ró ötü
na puncjü ro ẽji c'o cjuarma
ro 'ñe zenguats'üji. Pero
angueze o mama c'ü dya ro
ẽji c'o cjuarma. Cja ra ẽjẽ, 'ma
ra mbë's'i tiempo.

Saludos finales

13 Nu'tsc'eji rí pjötpüji
ngüenda c'ü dya rí tsjaji
c'o na s'o. Sido rí 'ñejmeji
Mizhocjimi. Rí zëzhiji zö pje
rí sufreji.
14 Texe c'o rí tsjaji, rí s'iyaji
yo nin minteji.
15 Ya i̱n pãrãgueji, e
Estéfanas 'ñe c'o cãrã nu
ngumü ngue c'o ot'ü o dyätpä
o̱ jña e Jesucristo va a Acaya
c'o. Anguezeji me pjös'üji yo
o̱ t'i Mizhocjimi.
16 Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí
respetaoji e Estéfanas, 'ñe c'o
cãrã nu ngumü. Xo 'ñe texe
c'o je ga cjanu ga pjöste. Rí re-
spetaoji texe c'o pëpji na zëzhi
c'o pje nde ma mböste.
17 Me rí mäcjö. Na ngueje
o ma e Estéfanas, 'ñe e For-
tunato, 'ñe e Acaico nu ja
rí bünc'ö; o ma zenguazüji.
Chjëntjui c'ü ro päjtc'ägueji c'o,
na ngue dya sö rvi möcjeji a
manu.
18 Na ngue c'ü vi möji
anguezeji vi ma zocüzügöji
'na jña, nguec'ua dya cja xe
rí mbentsc'öji dya. Ni xo
ri ngue'tsc'eji, dya cja xe ni
jyodü rí mbenzgöji. Nguec'ua
rí tsjapüji ngüenda anguezeji,
xo 'ñe texe c'o je ga cjanu ga
pjöste.
19 Va bö'tc'ütjoji Cjimi c'o
cjuarma texe nu ja jmurüji
a ma a Asia. Xo va bö'tc'ütjoji
Cjimi e Aquila, 'ñe e Priscila.
Xo va bö'tc'üji Cjimi c'o
cjuarma c'o jmurü o̱ ngumü
anguezevi. Va bö'tc'ütjoji
Cjimi na puncjü anguezeji;
ö'tc'üji ra mböxc'üji e Jesu-
cristo c'ín Jmugöji.
20 Va bö'tc'üji Cjimi texe c'o
cjuarma. Rí pötqui zenguateji
co texe in mü'büji. Na ngue o̱
t'itsc'eji Mizhocjimi.
21 Yo jña yo ni nguarü rgá
ma'tc'üji Cjimi, nguezgö e
Pablo rí opjügö co ín dyëgö
yo.
22 C'o nte c'o dya ne'e e Je-
sucristo c'ín Jmugöji, jyëzgueji
c'o. Xo ra jyëzi Mizhocjimi
c'o. Rí mbennc'eji a cjanu, na
ngue ra ẽjẽ c'ín Jmugöji.
23 E Jesucristo c'ín Jmugöji
ra mböxc'üji.

24 Rí s'iyats'üji na ngue
bübü e Cristo Jesús a mbo ín
mün'c'öji. Amén.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS

Pablo escribe a la iglesia en Corinto

1 Nutscö e Pablo o juancügö
e Jesucristo rá cjagö apóstole,
rá zopjü yo nte. Je ga cjanu
va ne Mizhocjimi. Nutscöbe e
cjuarma Timoteo rí pen'c'öbe
ne carta. Nu'tsc'eji o̱ ntetsc'eji
Mizhocjimi i̱n jmurüji a Cor-
into c'ü tsja a Acaya i̱n ma't'üji
Mizhocjimi, ngue'tsc'eji rí
pen'c'öbe ne carta. Dya
nguextjotsc'eji i̱n cãrãji a
Corinto rí zenguats'ügöbe. Xo
'ñetjo c'o cjuarma c'o cãrã c'o
'ñaja jñiñi a Acaya, rí xiqueji
ra mbörü Cjimi c'o.

2 Rí ötcöbe Mizhocjimi c'ín
Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín
Jmugöji ra sido ra nuc'eji
na jo, ngue c'ua ra mäjä in
mün'c'eji, dya pje rí mbeñeji.

Sufrimientos de Pablo

3 Me na jo Mizhocjimi, rí
unügö na puncjü 'na pöjö.
Ngue nu Tata e Jesucristo
c'ín Jmugöji. Mizhocjimi me
juentsqueji 'ma pje c'o rí
sufregöji, na ngue ín Tatagöji
c'ü. Y cjacüji rá mäji, na ngue
ín Mizhocjimigöji c'ü.

4 Mizhocjimi cjacö rá mäjä.
Nguec'ua 'ma cjó c'o ra säjä
o ndumü, o pje c'o ra sufre,
ra sö rá zopjü c'o, ngue c'ua
ra mäji. Rá xicöji ja va tsjacö
Mizhocjimi rvá mäjä 'ma mi
sufregö.

5 Me go sufre e Cristo. Je
xo ga cjazgönu, me rí sufregö
na ngueje rí pëpcö c'ü. Pero
angueze bübü ín mün'c'ö
ngue c'ua me cjacö rá mäjä.

6 Ró sufregö rvá zo'c'öji.
Pero o 'ñempc'eji libre
Mizhocjimi cja c'o na s'o c'o
mi cjaji, y me go mäjä in
mün'c'eji. 'Ma rí sufregö,
Mizhocjimi cjacö rá mäjä.
Nguec'ua ra sö rá zo'c'öji
'ma pje c'o rí sufregueji ja
c'o nzi rgá sufregö; ra sö
rá zo'c'öji ngue c'ua xo rí
mäcjeji. Y rí zëzhgueji, dya rí
jyëzgueji Mizhocjimi. Ngue
c'ua rí unnc'eji ngüenda, zö
rí sufregö, zö cjacö rá mäjä,
pero nde ngueje para rá
pjöxc'öji.

7 Zö rí sufregueji c'ua ja nzi
rgá sufregö, pero rí pãrãgö
ra tsja'c'eji Mizhocjimi rí
mäcjeji, ja c'o nzi ga tsjacö rá
mäcjö.

8 Rí negö rí pãrãgueji
cjuarma, ja c'o rvá sufregö ga
manu a Asia. Me ró sufregö
na puncjü, dya mi pãrãgö cjo
ro huantagö c'o ma s'ëzhi. Ró
cjijñigö c'ü ro tũgö nu.

9 O tsjacü Mizhocjimi ró
cjijñi a cjanu, ngue c'ua ro
unnc'ö ngüenda c'ü dya mi sö
ro sëchitsjëgö, ngue c'ua ro
junt'ü ín mü'bü c'ü ro dyacö
Mizhocjimi c'ü rva zëzhi. Na
ngueje angueze sö ra tsjapü
'na nte ra bübü na yeje 'ma ya
rguí ndũ.

10 Ya ro tũgö c'ü me ró
sufregö, pero o mböxcö
Mizhocjimi. Nguec'ua dya
ró tũgö. Ngue Mizhocjimi c'ü

pjöxcö. Rí pãrãgö ngueje c'ü
ra mböxcö 'ma pje c'o xe rá
sufre.
11 Pero ni jyodü rí dyötcüji
na puncjü Mizhocjimi ra
böxcö c'ü. A cjanu 'ma ra
böxcö Mizhocjimi, me na
puncjü o cjuarma c'o ra unü
'na pöjö Mizhocjimi.

Por qué Pablo se tardó en ir a Corinto

12 Me rí mäcjö, na ngueje rí
pãrãgö c'ü na jo rgá zo'c'öji.
Xo rí pãrãgö c'ü na jo rgá
zopjügö yo nte, dya rí jodügö
c'ü ra ndenngueji co nuzgö.
Mizhocjimi me pjöxcö rá
minc'ö na jo, 'ñe rá xi'tsc'öji
c'ü na cjuana, dya rá xi'tsc'öji
o bëchjine.
13-14 'Ma rí pen'c'eji 'na
carta, xo rí xi'tsc'öji c'ü na
cjuana, dya rí xi'tsc'öji o
bëchjine. Nguec'ua 'ma rí
xörügueji, ra sö rí unnc'eji
ngüenda pje pjëzhi c'ü rí
mangö. Bübütsc'eji c'o mäcö,
na ngueje unüji ngüenda c'ü
na cjuana c'o rí xi'tsc'öji. Pero
rí te'begö rí mäcöji na jo in
texeji. Nutscö rí te'begö rá
mä'c'öji c'e pa 'ma ra ẽjẽ e
Jesucristo c'ín Jmugöji.
15-16 Ró cjijñi cja ín mü'bü
nu'tsc'eji mi mäcöji mi cre-
ozüji. Nguec'ua ró mbeñegö
ro 'ñe zenguats'üji, cja rrũ
magö c'ua a Macedonia.
Nuc'ua 'ma ro pedye a
Macedonia, ro nzhogü ro 'ñe
zenguats'üji na yeje, ngue
c'ua rvi mäcjeji na yeje.
Nuc'ua ro sö ri pjöxcöji ngue
c'ua dya pje ro bëtscö cja 'ñiji
'ma ro magö a Judea.
17 Pero dya mi sö ro
ẽcjö c'ua ja nzi rvá mbeñe.
Nguec'ua bübütsc'eji c'o
mama c'ü ró mamatjo ro ẽjẽ,
pero dya ró cjijñi, ngue c'ua
dya rvá cumplegö. Bübütsc'eji
c'o mama c'ü rí cjagö c'ua ja
nzi ga tsja yo nte; mamaji c'ü
rí mantjo c'ü rá cjagö, zö dya
rí cjijñi cjo rá cumple.
18 Rí xi'tsc'öji, Mizhocjimi
cumple c'ü mama. Je xo
ga cjazgönu, 'ma pje c'o rí
xi'tsc'öji, dya rí cjijñigö 'na
jña, cja rrũ mangö c'ü 'na jña
c'ü ri nan'ño.
19 E Silvano 'ñe e Timo-
teo 'ñezgö ró zo'c'öjme ró
xi'tsc'öjme ja ga cja c'ü nu
T'i Mizhocjimi, c'ü ngue
e Jesucristo. Nuc'ü, dya
yembeñe o jña c'ü; siempre
mama c'ü na cjuana.
20 'Ma o ẽjẽ e Jesucristo,
o zädä c'o ya vi mama
Mizhocjimi. E Jesucristo o
cumple texe c'o. Nguec'ua rí
mangöji me na jo Mizhocjimi,
na cjuana texe c'o mama.
21 Mizhocjimi ngue c'ü
cjacöji rá zëzhgöji, rá sido rá
ätpäji o jña e Cristo. Ngue
angueze o juancüji.
22 Y o dyacöji o Espíritu o
ẽjẽ cja ín mün'c'öji; nguec'ua
jñetsezgöji c'ü ya ngue o
t'izgöji dya c'ü. Bübü ín
mün'c'öji dya o Espíritu
Mizhocjimi, ngue c'ua rí
pãrãgöji c'ü xe ra dyacöji
Mizhocjimi c'o me na jo.
23 Rá xi'tsc'öji jenga dya
ró ẽcjö a Corinto c'ua ja nzi
rvá mangö. Pãtcö ín mü'bü
Mizhocjimi c'ü na cjuana c'ü
rí xi'tsc'öji. 'Ma ro ẽcjö c'o pa

c'o rvá xi'tsc'öji, rví jyodü ro
huënchc'iji na ngueje c'o ma
s'o c'o mi bübü a ndetsc'eji.
Nuc'ua me rvi nzhumügueji
'ma.
24 'Ma ro huënchc'öji, dya
ro xi'ts'iji c'ü dya in̲ creoji na
jo. Na ngue ya in̲ ejmeji e
Jesucristo. C'ü rva huënchc'iji,
ngue c'ü ro pjöxc'üji xa'ma ri
jyëzgueji c'o na s'o, ngue c'ua
ri mäcjeji.

2

1 Ró mbeñegö c'ü dya ro
ẽcjö c'o pa c'o rvá xi'tsc'öji,
na ngueje dya mi negö me ro
sentiogö a ndetsc'eji c'ua ja
nzi rvá sentiogö 'na nu vez
'ma ró 'ñe zenguats'üji. Na
ngueje 'ma ro tö'tc'üji c'ü xe ri
cjaji c'o na s'o, me ro sentiogö.
2 Nuc'ua ro huënchc'öji,
nu'tsc'eji me xo ri sentiogueji
'ma. A cjanu, dya xo ro sö ro
mäcjö 'ma.
3 Nguec'ua, dya ró ẽcjö.
Pero ró pen'c'eji 'na carta ró
huënchc'öji, ngue c'ua 'ma ro
ẽcjö, ya rvi jyëzgueji c'o na s'o.
Nuc'ua, dya cja ro sentiogö,
ro mäjä co nu'tsc'eji. Na
ngueje ró cjijñigö, nu'tsc'eji
in̲ neji c'ü rá mäcjö. 'Ma jiyö,
dya xo sö rí mäcjeji.
4 'Ma ró pen'c'eji c'e carta,
me ró cjijñi cjo ri jyëzgueji
c'o na s'o. Y me ró huëgö.
'Ma i̲ xörügueji c'e carta, me
xo i̲ sentiogueji. C'ü rvá
huënchc'öji, dya nguextjo c'ü
ri sentiogueji; xo ngue c'ü
ri unnc'eji ngüenda me rí
s'iyats'üji.

Perdón para el que había hecho mal

5 Me ró sentiogö ín mü'bü,
na ngue c'ü vi tsja na s'o
c'e cjuarma. Pero dya
nguextjozgö ró sentiogö, xo
'ñetsc'eji.
6 Nu'tsc'eji i̲ ñagueji i̲ casti-
gaoji c'e cjuarma. Ya na jo,
dya cja ni jyodü pje xe rí ts-
japüji c'e cjuarma.
7 C'ü rí tsjagueji dya, rí per-
donaoji na ngueje ya nzhogü
o̲ mü'bü. Y rí zopjüji na jo'o
ngue c'ua ra mäjä. 'Ma jiyö, ra
tõgü o̲ mü'bü c'e cjuarma rgá
sentio na puncjü.
8 Rí ö'tc'üji rí recibidoji na
yeje dya c'e cjuarma, ngue
c'ua ra unü nguënda c'ü me in̲
s'iyagueji.
9 C'ü rvá pen'c'öji c'e carta,
ngue c'ü rva pãrãgö cjo ri
tsjagueji c'o rvá xi'tsc'öji rvi
castigaoji c'e cjuarma.
10 'Ma cjó c'o rí per-
donaogueji, xo 'ñetscö xo rá
perdonaogö. Rá perdonao,
na ngueje je ga cjanu ga
ne e Cristo c'ü jandgagö.
Rá perdonao, ngue c'ua rí
unnc'eji ngüenda ni jyodü rá
perdonaoji.
11 'Ma jiyö, ra ndõcöji e
Satanás nu c'ü dya jo. Rí
pãrãgöji, dya ne c'ü dya jo c'ü
rá pötca perdonaoji.

Intranquilidad de Pablo en Troas

12 Ró magö a Troas ró zopjü
c'o nte ró xipjiji ja ga cja e
Jesucristo c'ín Jmugöji. Y o
recibidozüji na jo ró pëpcö
c'ín Jmuji rvá zopcjöji.

13 Mi te'begö mi cjuarmaji
e Tito ro zät'ä a Troas rví
'ñeje cja in jñiñigueji a Corinto.
Pero dya go zät'ä. Nguec'ua
me mi mbentsc'öji pje mi
cjagueji. Nguec'ua rvá ẽzhẽ
c'o cjuarma a Troas, ró ma
c'ua a ma a Macedonia;
xa'ma je ro chjëgöbe nu e Tito.

Victoriosos en Cristo

14 Rí unügö 'na pöjö
Mizhocjimi. Na ngue bübü ín
mün'c'ö e Jesucristo, pjöxcö
Mizhocjimi. Nguec'ua pedye
na jo ín bëpjigö, zö pje c'o ri
cjagö zö ri sufregö. Zö ja c'o ri
sät'ägö, rí xipjigö yo nte ja ga
cja e Jesucristo. Nguec'ua ga
inch'i o̱ jña e Jesucristo texe
cja ne xoñijõmü, nzi ga inch'i
o nguichjünü texe cja 'na
ngumü. Nguec'ua na puncjü
c'o ya mbãrã e Jesucristo.

15 Yo nte me püns'üji na
quijmi o nguichjünü. Je
xo ga cjatjonu, me mäjä
Mizhocjimi, na ngueje rí xipji
yo nte ja ga cja e Jesucristo. Je
ga cjanu ga ne Mizhocjimi rá
cjagö, zö bübü c'o ra dyätpä o̱
jña e Cristo nguec'ua ra jogü
o̱ mü'büji, zö bübü c'o dya ra
dyätpä o̱ jña nguec'ua dya ra
jogü o̱ mü'büji.

16 Rí zopjü yo nte. Nu c'o
ra 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesu-
cristo, ra bübütjo c'o. C'o dya
ra 'ñench'e o̱ mü'bü, ra ndü
c'o, dya ra salvaji. Nguec'ua
me na sjü'ü ne bëpji. ¿Ja rga
cumplegö nu?

17 Cãrã na puncjü c'o xöpü
o nte, nan'ño ga jíchiji o̱ jña
e Jesucristo, cjaji ra ndõji
o merio. Nutscö, dya ga
cjanu rgá jizhgö. Rí xipji
yo nte c'ü na cjuana ja
ga cja e Jesucristo. Ngue
Mizhocjimi c'ü o juancügö c'ü
xo jandgagö ja rgá cjagö ne
bëpji. Y pjöxcö e Jesucristo c'ü
bübü ín mün'c'ö.

3

El mensaje del nuevo pacto

1 Na ngue c'o cja rvá
xi'tsc'öji, bübü c'o ra mama:
"Ndo cjapütsjë na nojo e
Pablo, me cjapü c'ü me na
jo ga xöpüte", ra 'ñeñeji. C'o
nan'ño ga xöpü, tjëji o carta
de recomendación. Nguec'ua
gui recibidogueji c'o. A poco
i̱n cjijñiji xo ni jyodü rá tjëgö
'na carta de recomendación
rá jí'tsc'öji, ngue c'ua rí
recibidozgöji na yeje. A poco
i̱n cjijñiji ni jyodü rí dyacöji
'na carta de recomendación
rá jíchi c'o 'ñaja cjuarma, ngue
c'ua xo ra recibidozüji.

2 'Ma ró zo'c'öji, i̱ 'ñench'e
in mün'c'eji e Jesucristo. Rí
pãrãgö c'ü rí mbëpjigö cja
Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o xo
ra unü ngüenda ja vi 'ñench'e
in mü'büji e Jesucristo, xo ra
mbãrãji 'ma c'ü rí mbëpjigö
cja Mizhocjimi.

3 'Ma ró xi'tsc'öji o̱ jña
Mizhocjimi, e Cristo o tsjapü
o zi'ch'i in mü'büji c'o jña.
Nguec'ua gui nzhodüji c'ua ja
nzi ga ne angueze. Nguec'ua
i̱n chjëntcjeji 'na carta de
recomendación, ngue c'ua
ra unü ngüenda yo nte c'ü
rí mbëpjigö cja Mizhocjimi.
Nu o̱ jña Mizhocjimi, dya
jñu'sc'üji co o tinta; ngue o̱
Espíritu Mizhocjimi o tsjapü

o zi'ch'i in mü'büji. Mi jinguã
'ma o dyacöji Mizhocjimi c'o
o̱ mandamiento, o jñu's'ü cja
laja c'o. Pero nudya, je ngue a
mbo cja in mü'büji nu ja jũ's'ü
dya o̱ jña.
4 Na ngue pjöxcö e Jesu-
cristo, rí pãrãgö c'ü sö na jo rá
pëpcö Mizhocjimi.
5 Nutscö, dya sö rá cjatsjëgö
c'ü na jo. Ngueje Mizhocjimi
c'ü dacö poder ngue c'ua sö rá
pëpcö c'ü.
6 O dyacö poder rá pëpcö,
rá zopjü yo nte rá xipjiji 'na
jña c'ü nuevo c'ü me na jo.
C'e jña'a, dya ngue c'o man-
damiento c'o o jñu's'üji cja
c'o laja 'ñe cja c'o xipjadü;
ngueje 'na jña c'ü ra jñu's'ü
o̱ Espíritu Mizhocjimi a mbo
cja ín mün'c'öji. C'o me jodü
ra cumple c'o mandamiento,
ra ndũji, dya ra salvaji. Pero
o̱ Espíritu Mizhocjimi ra dy-
acöji c'ü rga bübütjoji.
7-8 Mizhocjimi o zopjü e
Moisés, o unü c'o laja c'o
mi juns'ü c'o mandamiento.
E Moisés cjanu o tjënpi c'o
nu menzumüji a Israel. Me
ma zö ma jya's'ü o̱ jmi e
Moisés 'ma o ch'unü c'o
mandamiento. Nguec'ua c'o
nte, dya mi sö ro jñandbaji o̱
jmi. Zö ma zö o̱ jmi e Moisés,
pero ts'ë ts'ë va cambia ngue
c'ua mi ma ma tjorü c'ü mi
juëns'i. Me ma zö'ö 'ma o
ch'unü c'o mandamiento,
pero xenda na zö 'ma cjó
c'o ra xipji yo nte ja ga cja
e Jesucristo. Na ngueje 'ma
cjó c'o me jodü ra cumple c'o
mandamiento, ra ndũ 'ma
c'o. Pero 'ma cjó c'o ra 'ñench'e
o̱ mü'bü e Jesucristo, ra tsja
o̱ Espíritu Mizhocjimi ra unü
c'ü rguí bübütjo c'o.
9 Me ma zö 'ma o ch'unü
c'o mandamiento, pero dya
mi cumplegöji. Nguec'ua
rvá unnc'öji ngüenda c'ü rí
tũgöji ín nzhunc'öji. Pero
yo jña yo mama ja ga cja e
Jesucristo, mamaji ja rgá sö
ra perdonaozgöji ra jogü ín
mü'büji a jmi Mizhocjimi.
Nguec'ua xenda na zö yo
jña yo, que na ngueje c'o
mandamiento.
10 E zana na zö ga jñetse,
pero 'ma cjĩjĩ e jyarü, dya
cja zärä na jo e zana. Je xo
ga cjatjonu c'o mandamiento.
Na zö c'o, pero ya ch'acöji dya
'na jña c'ü xenda na zö.
11 Me ma zö 'ma o ch'unü
c'o mandamiento, pero ro
zädä 'ma dya cja ro man-
dazüji c'o. Nguec'ua ne jña nu
cja ch'acöji, xenda na zö nu,
na ngueje nunca ra nguarü.
12 Rí pãrãgö c'ü dya ra
nguarü ne jña nu. Nguec'ua,
dya rí co'bügö ne rí 'naja jña,
rí xi'tsc'öji na cjuana texe c'ü
ja ga cja.
13 'Ma ra jya's'ü o̱ jmi e
Moisés, mi co'bü c'ua o̱ jmi 'na
bitu. Mi co'bü o̱ jmi, ngue c'ua
c'o nu menzumüji a Israel,
dya ro unüji ngüenda c'ü mi
ma ma tjorü nu c'ü mi juëns'i.
Pero nutscö, dya rí co'bügö ne
ri 'na jña; rí xi'tsc'öji na cjuana
texe c'ü ja ga cja.
14 C'o nte c'o mi pöji e
Moisés, dya unüji ngüenda pje
vi ch'unüji c'o mandamiento.
C'ua ja nzi va ngo'bü e Moisés
c'ü o̱ jmi, je xo ga cjatjonu

c'o ín menzumügöjme a Israel
hasta yo pa dya. 'Ma xörüji
c'o mandamiento, nza cja c'ü
ya tsot'ü o̱ ndöji, dya unüji
ngüenda ja ga cja. Nguextjo
'ma cjó c'o ra 'ñench'e o̱ mü'bü
e Jesucristo, nu'ma, ngue 'ma
ra unüji c'ua ngüenda ja ga cja.
15 Jã, hasta yo pa dya, 'ma
xörüji o ley c'o o dyopjü e
Moisés, tsot'ü o̱ ndöji.
16 Pero 'ma cjó c'o ra
nzhogü o̱ mü'bü cja c'ín
Jmugöji, dya cja ra tsot'ü
'ma o̱ ndöji, ra unüji c'ua
ngüenda c'ü dya ngue c'o
mandamiento c'o ra 'ñevgueji
libre cja c'o na s'o; nguextjo e
Jesucristo ra 'ñevgueji libre.
17 Ngue c'ín Jmugöji c'ü o
dyacüji o̱ Espíritu o ẽjẽ co
nuzgöji. 'Ma rá ench'e ín
mün'c'öji e Jesucristo c'ín
Jmugöji, c'ü o̱ Espíritu ra
dyacöji c'ü dya cja rá sũ rga
chëzhiji a jmi Mizhocjimi.
18 Nutscöji, dya cja tsot'ü ín
chögöji. Nguec'ua 'ma rá sido
rá chëzhiji cja e Jesucristo c'ín
Jmugöji, 'ma rá sido rá unüji
ngüenda ja ga cja c'ü me na
zö angueze 'ñe me na jo, xo
'ñetscöji ya rguí ma ra pötcüji
ín mü'büji c'ü. Nguec'ua ja
c'o nzi ga cja angueze, je xo
rga cjazgöji nu. Na ngueje c'ü
o̱ Espíritu ra pëpji a mbo ín
mü'büji.

4

1 Mizhocjimi o s'iyazügö o
dyacö ne bëpji. Nguec'ua, dya
rí sũgö rgá zopcjö yo nte, ni xo
ri tõgü ín mün'c'ö.
2 Bübü c'o cja na s'o c'ü
ix 'na tsetjo. Me pãrãji ja
ga dyonpüji yo nu minteji.
Cjapü ñaji o̱ jña Mizhocjimi,
pero dya mamaji c'ü na
cjuana. Pötüji c'e jña ngue
c'ua yo nte ra ndeñeji co
anguezeji. Nutscö, dya ga
cjanu rgá cjagö. Jandgagö
Mizhocjimi c'ü rí mangö c'ü
na cjuana c'ü ja ix ga cja o̱ jña.
'Ma ra ne ra unü ngüenda yo
nte, ra sö ra mbãrãji texeji c'ü
na cjuana c'o rí xipjiji.
3 'Ma rí xipjigö yo nte ja ga
cja e Jesucristo, bübü c'o dya
creo c'o rí mangö. Ngueje c'o
ya ni ma ra bëzhi o̱ aljma, dya
ra salvaji.
4 Anguezeji, dya ne ra
'ñench'e o̱ mü'büji e Jesu-
cristo; ätäji e Satanás nu c'ü
dya jo, ätäji nza cja c'ü ri
ngue Mizhocjimi. C'ü dya jo,
co'tp'ü o̱ ndöji. Nguec'ua 'ma
äräji ja ga cja e Jesucristo, dya
jya's'ü o̱ mü'büji. Nguec'ua,
dya pãrãji cjo Mizhocjimi e
Jesucristo c'ü me na zö.
5 Nutscö, dya rí xi'tsc'öji ja
ga cjazgö; rí xi'tsc'öji ja ga cja
e Jesucristo. Rí xi'tsc'öji ngue
ín Jmugöji c'ü. Rí zo'c'öji, na
ngueje rí pëpcö angueze rgá
pjöxc'öji.
6 Mi jinguã 'ma mi
bëxõmütjo, o mama Mizhocjimi
que ro bübü o jya's'ü. O
bübü c'ua jya's'ü. Je xo
va cjatjonu, Mizhocjimi o
dyacöji o̱ jya's'ü a mbo cja
ín mün'c'öji. Nguec'ua rí
unnc'öji ngüenda, 'ma rí
äräji ja ga cja e Cristo, rí
pãrãji ja ga cja c'ü me na

zö Mizhocjimi. Na ngueje e Cristo, xo Mizhocjimi c'ü.

El vivir por la fe

7 Yo nte pë's'iji c'o me ni muvi a mbo cja 'na s'äbä, maco dya ni muvi c'e s'äbä. Je xo ga cjazgönu, me ni muvi o̱ jya's'ü Mizhocjimi c'ü bübü ín mün'c'ö. Pero ín cuerpogö, dya ni muvi, dya ga zëzhi. A cjanu ga jñetse c'ü je ngue Mizhocjimi c'ü me na zëzhi, dya nguetscö.

8 Bübü 'ma pje c'o nde rí sufregö. Pero me na zëzhi Mizhocjimi, me pjöxcö na puncjü. Bübü 'ma me cjijñi ín mü'bü ja rga cjapü, pero dya tõgü ín mü'bü.

9 Me jongö yo nte, me ne ra tsjacüji rá sufre. Pero dya jëzguigö Mizhocjimi. Zö bübü 'ma ya ra mbötcöji, pero xe rí bübütjo.

10 Ja c'o nde rí nzhodügö, me jongöji ja rgá mbötcöji, ja c'o nzi va mbö't'üji e Jesús. Nguec'ua me rí sufregö. Pero Mizhocjimi pjöcügö. Je ga cjanu ga jñetse c'ü bübütjo e Jesucristo, y dacü c'ü rgá bübütjogö.

11 Nu dya xe rí büntcjö, me jongöji ja rgá mbötcöji, na ngueje rí pëpigö e Jesús. Dya pje ga zëtscö, pero angueze cjacü rá zëzhgö. Je ga cjanu ga jñetse c'ü bübü e Jesús a mbo cja ín mün'c'ö.

12 Na ngue c'ü rgá zo'c'öji, o dya'c'üji nueva vida, pero rí bübü peligro rá tũgö.

13-14 T'opjü a cjava o̱ jña Mizhocjimi: “Ró creo c'ü ró ärä, nguec'ua rvá mangö”, eñe. Je xo ga cjazgönu. Rí creogö zö rá tũgö, pero ra tsjacö Mizhocjimi rá bübütjo na yeje, c'ua ja nzi va tsjapü e Jesús o bübütjo na yeje. Y ra zinzgö co nu'tsc'eji, rá ma cãrãji cja o̱ jmi. Nguec'ua rvá zo'c'üji.

15 Nu yo rí sufregö, ngue para rá pjöxc'öji. Na ngue c'ü rí zo'c'öji, xenda na puncjüts'üji c'o ra unü ngüenda ja ga s'iyazgöji Mizhocjimi. Nguec'ua na puncjü c'o ra unü 'na pöjö Mizhocjimi, ra mamaji c'ü me na nojo angueze, 'ñe me na jo.

16 Nguec'ua, dya ga tõgü ín mün'c'ö. Zö ya ni ma rá titagö, pero pama pama pjöxcö Mizhocjimi, dacö cja ín mün'c'ö c'ü rga zëzhigö.

17 Yo rí sufregö, nza cja c'ü 'na ts'indajmetjo, chjëntjui c'ü dya rí sufregö. Na ngueje rí pãrãgö ra dyacö Mizhocjimi ja c'o me na zö, c'ü dya ra nguarü.

18 Dya rí cjapü ngüenda yo rí janda cja ne xoñijõmü. Rí cjapü ngüenda c'o bübü a jens'e c'o dya rí janda. Na ngueje yo rí janda, ra cjogütjo yo. Pero c'o dya rí janda, ra mezhe c'ü dya ra nguarü c'o.

5

1 'Ma rá tũgöji, ra chjorü nu ín cuerpogöji nu rí bübügöji cja ne xoñijõmü. Pero rí pãrãgö ra zädä 'ma ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji c'ü dya ra chjorü. Ngue Mizhocjimi c'ü ra dyacöji c'ü ri nuevo ín cuerpoji; dya

ngue yo nte yo ra dyät'ä. 'Ma
ya ri nuevo ín cuerpoji, rá
sido rá bübügöji a jens'e para
siempre.
2-3 Nu dya xe bübü dya ín
cuerpogö, me rí sö rgá sufre.
Rí negö ra ch'acö c'ü ri nuevo
ín cuerpo c'ü dya rá tũgö.
Na ngueje 'ma rá tũgö, ra
dya ín cuerpogö, y dya be ri
ch'acügö c'ü ri nuevo ín cuer-
pogö. Cja ra ch'acü a cjanu,
'ma ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo.
4 Nu dya xe bübü dya ín
cuerpogö, me rí sö rgá sufre.
Pero dya rí negö rá tũgö dya.
Na ngueje 'ma rá tũgö, ra
dya'a ín cuerpogö y dya be
ri ch'acügö c'ü ri nuevo ín
cuerpo. Rí negö ra ch'acö
c'ü ri nuevo ín cuerpo, nu
dya xe rí bübügö. Ngue c'ua
ra pötcügöji nu ín cuerpo nu
ra chjorü, ixta ch'acö c'ü ri
nuevo ín cuerpo ngue c'ua
dya ra chjorü.
5 Nguetsjë Mizhocjimi c'ü o
mama ra dyacöji a cjanu. Y ya
xipji o̱ Espíritu o ẽjẽ o 'ñe bübü
cja ín mün'c'öji. Nguec'ua rí
pãrãgöji c'ü xo ra dyacöji c'ü ri
nuevo ín cuerpogöji.
6 Zö rá tũgö, pero dya
ra tsja'a, na ngue me mäjä
ín mün'c'ö. Nu dya xe rí
bübügöji, dya be rí cãrãji a
jens'e a jmi c'ín Jmugöji.
7 C'ü rí mangö, rí ench'e ín
mün'c'öji e Jesucristo, zö dya
be rí jandgöji dya c'ü.
8 Zö rá tũgö, pero dya rí
sũgö. Na ngue rí pãrãgö nzi
rá tũgöji, ixtá ma bübügöji a
jens'e a jmi c'ín Jmugöji. Zö
dya be ri ch'acö c'ü ri nuevo
ín cuerpo, pero xenda na jo
rá tũgö rá ma bübügö a jmi
c'ü ín Jmugöji, que na ngue ra
mezhe rá sufre rga minc'ö va.
9 Zö xe ri bübügö 'ma ra
ẽjẽ e Jesucristo, zö ya rga
tũgö, pero dya ra tsja. Me rí
jodügö rá cjagö ja c'o nzi ga ne
angueze.
10 Na ngueje rí texeji rá
cãrãji a jmi e Cristo nu ja ra
jñüncöji ngüenda, ngue c'ua
ra jñetse ja rvá minc'öji, ngue
c'ua angueze ra ngõtcöji nzi
'nazgöji texe c'o ró cjaji cja ne
xoñijõmü. 'Ma rá cjaji ja c'o
nzi ga ne angueze, ra ngõtcüji
'ma c'o na jo. 'Ma jiyö, dya ra
ngõtcüji 'ma; ra jñetse c'ü rvá
cjaji c'o na s'o.

El mensaje de la paz

11 Rí sũgö c'ín Jmugöji, na
ngueje rí pãrãgö ra jñüncü
ngüenda c'ü. Nguec'ua rí
xipji yo nte ra unüji ngüenda
nguetscö 'na xöpüte c'ü na
cjuana. Mizhocjimi pãtcö ín
mü'bü c'ü rí jodü rá xöpügö
ja c'o nzi ga ne. Y rí te'begö
c'ü xo 'ñetsc'eji xo rí unnc'eji
ngüenda c'ü rí jodü rá xöpügö
ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi.
12 Ró xi'tsc'öji na yeje c'ü
nguetscö 'na xöpüte c'ü na
cjuana. C'ü rgá xi'tsc'öji yo,
dya ngue c'ü rí cjapü na nojo;
ngue c'ü rgui pãrãgueji ja
rgui chjünrüji 'ma pje c'o ra
xi'tsc'eji c'o na s'o ga xöpüte.
Anguezeji mamaji c'ü dya
cjuanazgö 'na xöpüte. Na
ngueje cjapüji ni muvi 'na
nte, 'ma pje c'o pjëzhi o 'ma
pjëchi ra ña'a na jo; dya cjapüji
ngüenda c'ü bübü a mbo cja o̱

mü'bü. Rí xi'tsc'öji yo, ngue c'ua ra sö rí xipjiji c'o 'ña xöpüte c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji.

13 Na ngue c'ü rí mangö c'ü na cjuanazgö 'na xöpüte, bübü c'o xi'ts'iji ya rí locogö. Y mamaji c'ü rí cjapcö me na nozü. Pero rí xi'tsc'öji, c'ü rgá mangö na cjuanazgö 'na xöpüte, ngue c'ü rguí jñetse me na nojo Mizhocjimi. Y 'ma rí xi'tsc'öji na jo 'na pjeñe, ngue c'ü rgá pjöxc'öji c'ü.

14 Na ngue c'ü me go s'iyazgöji e Jesucristo, rí unnc'ö ngüenda xo ni jyodü rá s'iyagö yo nte rga zopcjö yo. Na ngueje ró unü ngüenda o ndũ angueze c'ü ro tũgöji rí texeji; nguec'ua chjëntjui c'ü ya ró tũgöji.

15 O ndũ por nutscöji rí texeji, nguec'ua 'ma rá ench'e ín mü'büji angueze, rá bübütjoji 'ma. Nuc'ua, dya cja rá cjaji ja c'o rgá netsjëji, rá cjaji dya ja c'o nzi ga ne angueze. Na ngueje o ndũ por nutscöji, cjanu o bübütjo na yeje.

16 Nguec'ua nutscö, dya cja rí cjapü ngüenda zö ja ga jñetse 'na nte, o zö pje ri pjëzhi. 'Ma ot'ü, mi cjapcö dya mi muvi e Jesús, mi cjijñigö c'ü mi nguextjo 'na nte. Pero dya cja rí cjijñigö a cjanu, rí unnc'ö dya ngüenda e Jesús ngueje Cristo c'ü ne ra mama: Vi 'ñeje cja Mizhocjimi.

17 'Ma cjó c'o ra 'ñench'e o̱ mü'bü e Cristo, ya ri nuevo 'ma o̱ mü'bü 'ñe o̱ pjeñe c'ü. Dya cja ri cjijñi nza cja 'ma ot'ü. Tsjijñiji cjuarma, ya ri nuevo rgá nguijñi o̱ mü'bü 'ma c'e nte.

18 Nguetsjë Mizhocjimi o tsjacöji ya nuevo dya ín mün'c'öji. O ndäjä e Cristo o ẽjẽ, o 'ñe ndũ por nutscöji, ngue c'ua sö ra nugüji dya na jo Mizhocjimi. Y nguetsjë Mizhocjimi c'ü o dyacö ne bëpji rá xipji yo nte, c'ü ya sö rá chëzhiji dya a jmi Mizhocjimi, na ngue angueze ya sö ra recibidozüji.

19 Mizhocjimi o ndäjä e Cristo o ẽ ndũ por nutscöji rí nteji. Nguec'ua sö dya Mizhocjimi ra perdonaozgöji dya c'o, ra nugüji na jo. O dyacö ne bëpji rá xipji yo nte, c'ü ra sö ra chëzhiji dya a jmi Mizhocjimi.

20 Rí pätpägö e Cristo rgá zopjü yo nte, chjëntjui c'ü ri nguetsjë Mizhocjimi ri ña'a. C'ü ro mama e Cristo, nutscö rí zopjü yo nte co texe ín mün'c'ö, rí xicöji a cjava: "Chëzhgueji dya cja o̱ jmi Mizhocjimi; angueze ra recibidots'üji", rí embe yo nte.

21 E Jesucristo mi ojtjo o̱ nzhubü, nunca mi cja c'o na s'o. Pero Mizhocjimi o tsjapü e Jesucristo o ngõtcüji ín nzhunc'öji, nza cja 'ma ri ngue angueze rví tsja c'o na s'o. O tsja a cjanu Mizhocjimi ngue c'ua 'ma rá ench'e ín mün'c'öji e Jesucristo, ra nugüji Mizhocjimi nza cja c'ü nunca rva cjagöji c'o na s'o.

6

1 Rí pëpcö Mizhocjimi; nguec'ua rí zo'c'öji. I̱n

mangueji c'ü in junt'ü in mü'büji que Mizhocjimi nugüji dya na jo. Pero 'ma dya rí tsjaji ja c'o nzi ga ne, nu'ma, 'ñetse c'ü dya cjuana in creoji.

2 O mama Mizhocjimi:

C'e pa c'ü rvá mangö, ró
äjtc'ägöji 'ma i dyötcöji.
Ró pjöxc'öji c'e pa c'ü ya rvá
mangö ro empc'öji li-
bre, eñe Mizhocjimi.

Rí tsjijñiji, ya zädä c'o cjë nu c'o o mama Mizhocjimi. Nudya, ngue dya, sö ra salvatsc'eji Mizhocjimi.

3 Rí jodü ja rga minc'ö na jo, ngue c'ua dya ra sö cjó ra zopcügö ra mama: “Dya ga jo yo jña yo xitscöji e Pablo. Dya rí negö yo”, ra 'ñeñe.

4 Zö pje rí sufregö pero rí sëchcö, dya rí jëzgö ne bëpji. Rí cjagö a cjanu ngue c'ua ra 'mãrã na jo'o c'ü ngue o mbëpjizü Mizhocjimi. Bübü 'ma pje c'o nde rí sufregö, dya rí pãrã ja rga cjapü. Pero rí sëchcö c'o.

5 Bübü 'ma jücüji co chirrio. Xo bübü 'ma pantcaji a pjörü. Xo bübü 'ma me jmurü yo nte me mamaji pje ra tsjacöji. Pero rí sëchcö c'o. Rí pëpcö Mizhocjimi hasta ya me ni mbotjo ín cuë. Nguec'ua rí bëzhi na puncjü ín ch'ĩjĩ, y bün'ma dya rí sigö o xëdyi.

6 Siempre rí jodügö ja rga cjagö c'o na jo. C'ü rí pãrãgö ja ga cja Mizhocjimi, ngue c'ü rí xipjigö yo nte. 'Ma cjó pje cjacö, rí pësp'iji paciencia. Rí cjagö na jontezgö ngue c'ua rá pjös'ü yo nín mintegöji. Me pjöxcö o Espíritu Mizhocjimi ja rgá pëpcö Mizhocjimi. Y rí s'iyagö yo nín mintegöji, dya rí cjapütjo que rí s'iyaji. Nujyo, ngue yo ni jñetse c'ü ngue o mbëpjizü Mizhocjimi.

7 Bübüzgö o poder Mizhocjimi; nguec'ua rgá zopcjö yo nte rí xicöji o jña angueze c'o na cjuana. Ya na jozügö dya a jmi Mizhocjimi; nguec'ua ya dyacö texe c'ü ni jyongö, ngue c'ua rá tõgö o nte ra dyätpäji o jña e Jesucristo, 'ñe ngue c'ua dya ra ndõcö e Satanás nu c'ü dya jo.

8 Bübü 'ma respetaozüji, bübü 'ma cjacöji c'ü dya ni muvizgö. Bübü 'ma xoscöji o bëchjine, bübü 'ma mamaji c'ü na jontezgö. Pero rí sido rí pëpcö Mizhocjimi rgá zopcjö yo nte. Zö mamaji c'ü rí onpü yo nte, pero rí sido rí xicöji c'ü na cjuana.

9 Zö cãrã c'o cjacö c'ü dya ni muvizgö, pero bübü c'o unü ngüenda ngue o mbëpjizgö Mizhocjimi. Zö bübü 'ma ya ngue rá tũgö, pero rí jñandaji xe rí bübütjo. Zö pencö Mizhocjimi o ndumü, pero dya cjacü rá tũgö.

10 Bün'ma me rí nzhumügö, pero Mizhocjimi cjacö rá mäjä. Zö dya pje rí pë'sc'ö, pero rí xicö yo nte yo jña yo me ni muvi, ngue c'ua ra mbë's'iji c'o na cjuana ni muvi. Dya pje rí pë'sc'ö nzi ga mbë's'i yo nte. Pero rí pë'sc'ö texe c'o na cjuana ni muvi.

11 Mi cjuarmats'üji in cãrãji a Corinto, rí xi'tsc'öji texe c'o

rí pë'sc'ö cja ín mü'bü, dya pje rí co'bügö ne rí 'na jña. Me rí nets'eji.

12 In̲ cjijñiji c'ü dya rí netsc'öji. Ngue'tsc'eji, dya in̲ nezgöji.

13 Rí xi'tsc'öji dya, nza cja 'na bëzo c'ü zopjü c'o o̲ t'i. Rí ñezgöji ja c'o nzi rgá netsc'öji.

Somos templo del Dios viviente

14 Dya sö rá 'hüech'iji cja 'na yovo 'na nzhünü co 'na burru. Je xo ga cjatjonu, dya sö rí nzhodüji c'o dya creo Mizhocjimi rí tsjaji c'ua ja nzi ga tsja anguezeji. C'o na jo, dya sö ra dyoji c'o na s'o. C'o ya bübü o̲ mü'bü o̲ jya's'ü Mizhocjimi, dya sö ra dyoji c'o nzhodü cja bëxõmü.

15 Dya xo sö e Cristo ri 'natjo o̲ pjeñevi e Satanás nu c'ü dya jo. 'Na nte c'ü ya 'ñench'e o̲ mü'bü e Cristo, dya sö ra nzhodüvi c'ü dya ne ra 'ñench'e o̲ mü'bü e Cristo.

16 Cja c'e templo nu ja ma't'üji Mizhocjimi, dya sö ra ndägä o santo. Je xo rga cjatsc'eji nu, dya rí nzhodüji c'o dya ne ra 'ñejme Mizhocjimi. Na ngueje ngue o̲ templotsc'eji dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. O mama a cjava:

Rá mimigö a nde anguezeji,
rá nzhodügö co anguezeji.

Ri nguetscö o̲ Mizhocjimizüji,
y rá cjapcö ín ch'igö c'o,
eñe Mizhocjimi.

17 Nguec'ua ni jyodü rí tsjaji ja c'o xo nzi va mama Mizhocjimi:

Rí xõgüji cja c'o cja'a na s'o,
dya cja rí dyocjeji.

Dya cja rí tsjaji c'o na s'o. Nguec'ua rá recibidotsc'öji.

18 Ri nguetscö in Tatazügöji. Y rá cja'c'öji ín ch'itsc'öji 'ñe ín xunt'itsc'öji, eñe Mizhocjimi c'ü me na nojo.

7

1 Rí s'iyatsc'öji cjuarma; nguec'ua rí xi'tsc'öji yo. Na ngue yo o mama Mizhocjimi, ni jyodü rá xõgüji texe cja c'o na s'o, ngue c'ua ra ndintsquigöji c'o. Na ngueje 'ma rá cjaji c'o na s'o, ra s'odü ín cuerpogöji 'ñe ín mü'büji. Ni jyodü rá cjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, y nguextjo angueze rá sũgöji.

El cambio de actitud de los corintios

2 Rí ñezgöji co texe in mün'c'eji. Dya pje ró cja'c'öji c'ü na s'o ne rí 'natsc'eji. Dya pje ró xi'tsc'öji c'ü ro s'odü in mün'c'eji ne rí 'natsc'eji. Dya ró pe'chc'eji bëchjine ne rí 'natsc'eji.

3 C'ü rvá xi'tsc'öji yo, dya ngue c'ü rí mangö c'ü in̲ cjijñiji c'ü rvá cja'c'öji c'o na s'o. Ya ró xi'ts'iji c'ü me rí nets'eji co texe ín mün'c'ö. Zö pje xe rá sufregö, pero rá sido rá nets'eji hasta rí büb̈ü rá tũgö co nu'tsc'eji.

4 Rí xi'tsc'öji me rí mä'c'öji. Y rí xipjigö c'o 'ñaja cjuarma

c'ü na jo gui tsjagueji. Zö me
rí sufregö, pero me rí mäcjö.
5 'Ma ró sät'ägö a Macedo-
nia, dya sö ro söya ín pjeñegö,
na ngue mi bübü c'o pje nde
ma problema. Mi sufregö, y
me mi mbeñe ín mün'c'ö.
6 Pero Mizhocjimi me cjapü
ra mäjä 'ma cjó c'o ya ni tõgü
o̱ mü'bü. Nuc'ü, xo tsjacö ró
mäjä. Na ngueje e Tito o zät'ä
nu ja mi bübügö.
7 C'ü vi zät'ä e Tito, dya
nguextjo c'ü rvá mäcjö c'ü. Xo
ró mäcjö, na ngue o xitscö e
Tito c'ü vi mäjä angueze 'ma
o 'ñe nuc'eji. O xitscö c'ü me
i̱ṉ ne rí jñandgagöji. O xitscö
c'ü me i̱ nzhumügueji por c'ü
vi tsjagueji. Xo xitscö c'ü me
i̱ṉ ne rí tsjagueji c'o ya rvá
xi'tsc'öji. Nguec'ua xe mas ró
mäcjö.
8 Me i̱ nzhumügueji 'ma i̱
xörüji c'e carta c'ü ró pen'c'öji.
Nguec'ua mi cjijñigö: "Na
jo, dya ro penpegöji c'e
carta", rí eñetsjëgö. Pero rí
pãrãgö dya, dya go mezhe
vi nzhumügueji. Nguec'ua rí
mäcjö ró pen'c'öji c'e carta.
9 C'ü rgá mäcjö, dya nguex-
tjo c'ü vi nzhumügueji. Rí
mäcjö na ngueje i̱ nzhumüji
c'ua ja nzi va ne Mizhocjimi,
i̱ nzhumüji cjanu o nzhogü
in mün'c'eji cja Mizhocjimi.
Nguec'ua ixi jñetsetjo c'ü
dya ró cja'c'öji na s'o 'ma ró
pen'c'öji c'e carta.
10 'Ma cjó c'o ra nzhumü ja
c'o nzi ga ne Mizhocjimi, ra
nzhogü o̱ mü'bü ra salva. Y
dya ra yembeñe c'e nte c'ü
xe ra nzhogü cja c'o na s'o.
Na puncjü o nte c'o nzhumü,
pero dya nzhogü o̱ mü'büji
cja Mizhocjimi. Nguec'ua ra
ndũji, dya ra salvaji.
11 Nu'tsc'eji i̱ nzhumügueji
ja c'o nzi va ne Mizhocjimi;
nguec'ua me i̱ṉ ne rí tsjaji dya
c'o na jo. Dya mi cjapqueji
ngüenda c'o na s'o c'o mi
bübü a ndetsc'eji. Pero 'ma i̱
xörügueji c'e carta, ix i̱ tsjapüji
ngüenda. Y mi negueji ro
pãrãgö c'ü ja ma cja, c'ü dya i̱
pë'sc'eji in s'ocügueji i̱ṉ texeji.
Me xo i̱ s'ogueji c'ü vi tsja
na s'o 'na cjuarmatsc'eji. Me
xo i̱ sũgueji. Me xo mi ne ri
jñandgagöji, ri xitscöji c'ü i̱ṉ ne
rí dyätcägöji. Xo i̱ castigaoji
c'e cjuarma na ngue vi tsja na
s'o. I̱ tsjaji texe c'o ró xi'tsc'öji;
nguec'ua dya cja pje sö'ö pje
xe rá xi'tsc'öji dya.
12 Ró pen'c'öji c'e carta,
ró xi'tsc'öji ri castigaoji c'e
cjuarma c'ü vi tsja na s'o.
Xo mi juentsegö nu c'ü vi
tsjapüji na s'o. Pero c'ü xenda
mi cjijñigö, ngue'tsc'eji. Ró
pen'c'eji c'e carta ngue c'ua
ri unnc'eji ngüenda c'ü ix na
cjuana i̱ṉ nezeji a mbo cja in
mün'c'eji, 'ñe i̱ṉ ne rí dyätcäji.
Je a cjanu va ne Mizhocjimi.
13 Nguec'ua rí mäcjö dya,
dya cja pje rí mbeñe dya. Y
mas rí mäcjö, na ngueje ya xo
vi mäjä e Tito. 'Ma o ẽjẽ e
Tito o 'ñe nuc'eji, i̱ recibidoji
i̱ṉ texeji; nguec'ua dya cja pje
xo mbeñe dya c'ü.
14 Ante c'ü ro ẽjẽ e Tito ro
'ñe zenguats'üji, ya rvá xicö
que ri dyätcäji. Y dya ró
bëzhgö ín tsegö. Na ngue i̱

dyätcäji. Nguec'ua na cjuana c'o ró xipji e Tito. Je xo ga cjatjonu, texe c'o rí xi'tsc'öji, na cjuana c'o.

15 E Tito, me nets'eji na puncjü, na ngueje mbeñe ja c'o vi recibidogueji angueze. Me i̱ sũgueji 'ma i̱ dyäräji c'ü o xi'ts'iji. Me i̱ dyätäji c'ü.

16 Me rí mäcjö, rí pãrãgö que rí tsjagueji na jo.

8

Dando generosamente

1 Rí ne rá xi'tsc'öji cjuarma, c'o o tsja c'o cjuarma c'o jmurü cja c'o jñiñi c'o tsja a manu a Macedonia. Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü c'o cjuarma a Macedonia ra mbös'üji c'o cjuarma a ma a Judea c'o pje ni jyodü.

2 C'o cjuarma a Macedonia me go sufreji o prueba, pero me go mäji na puncjü. Nguec'ua va tsja anguezeji o jmutüji o merio ra mbenpeji c'o cjuarma a Judea. O jmutüji co texe o̱ mü'büji zö dya pje xo teme anguezeji.

3 Rí xi'ts'iji c'ü na cjuana. Anguezeji o tsjaji mas posible o jmutüji o t'opjü c'ü o söji. Anguezetsjëji o ne o jmutüji.

4 O dyötcöji na puncjü c'ü xo ro sö anguezeji ro mbös'üji c'o 'ñaja jñiñi rvá mbenpeji o merio c'o cjuarma a Judea.

5 Ya mi te'begö c'ü ro tsja anguezeji ro mbös'üji o merio. Pero dya nguextjo c'ü o tsjaji. Ot'ü o unüji o̱ mü'büji c'ín Jmugöji ro dyätäji c'ü, 'ñezgö xo ro dyätcägöji. Na ngue je va cjanu va ne Mizhocjimi.

6 Nguec'ua ró xipji e Tito ra ẽjẽ ra 'ñe cjuatü c'e bëpji c'ü o mbürü a ndetsc'eji. Na ngue 'ma mi bübü e Tito co nu'tsc'eji, o xi'tsc'eji c'ü na jo ri jmutqueji o merio ri pjösc'eji c'o cjuarma a Judea.

7 Na jo gui 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo. I̱ṉ pãrãji na jo o̱ jña Mizhocjimi, y i̱ṉ pãrãji ja gui zopjüji na jo yo nte. Me i̱ṉ jodü rí tsjaji c'o na jo. Me xo i̱ṉ nezeji. Ja c'o nzi gui tsjaji texe yo na jo, xo rí pjös'üji c'o cjuarma a Judea.

8 Nujyo, dya xtí mandats'üji yo. Nguextjo c'ü rí unnc'eji ngüenda ja ga tsja c'o cjuarma a Macedonia me jodü ra mbös'üji c'o cjuarma a Judea. Nguec'ua je xo rgui tsjagueji a cjanu. A cjanu ra jñetse c'ua na jo, c'ü na cjuana i̱ṉ nezeji.

9 I̱ṉ pãrãgueji ja va s'iyazgöji e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nutscöji, dya pje mi muvizgöji cja o̱ jmi Mizhocjimi. E Jesucristo me ni muvi; nuc'ü, ixmi bübüvi Mizhocjimi c'ü. Pero o ẽjẽ cja ne xoñijõmü nza cjazgöji rí nteji, me go tsjapüji dya ni muvi c'ü. Nguec'ua me ni muvizgöji dya cja jmi Mizhocjimi.

10 A cjë'ë mi negueji ri pjös'üji c'o cjuarma a Judea; nguec'ua vi jmutqueji ja nzi o merio. Rí cjijñigö, na jo rí cjuatüji c'ü i̱ pjürügueji.

11 C'ü ya i̱ pjürüji, nudya rí cjuatüji co texe in mü'büji ja c'o nzi vi pjürüji. Rí pjös'üji c'o cjuarma c'ü mas ra sötsc'eji.

12 'Ma rí unügueji co texe
in mün'c'eji, ra mäjä 'ma
Mizhocjimi. Mizhocjimi dya
te'be rí unügueji c'o dya in
pë's'iji, nguextjo c'o sötsc'eji.
13 Rí negö rí pjösc'eji c'o
cjuarma a Judea. Pero dya rí
tsjopqueji rgui unüji o merio.
'Ma ga cjanu, ngue'tsc'eji
me rí sufregueji c'o rguí
jyodüts'üji.
14 Rí pjösc'eji ngue c'ua
anguezeji ra mbë's'iji algo,
'ñetsc'eji xe xo rí pë'sc'eji algo.
Nu'tsc'eji xenda in pë'sc'eji
dya; nguec'ua rí unügueji c'o
ni jyodüji anguezeji dya. 'Ma
ra zädä 'ma xenda ra mbë's'iji
anguezeji, ra sö anguezeji ra
dya'c'eji c'o rguí jyodüts'üji.
Nguec'ua nde rí pë'sc'eji algo
in texeji.
15 Mbeñeji ja c'o nzi ga
t'opjü cja o jña Mizhocjimi.
Je mama a cjava: “Nu c'o na
puncjü va jñüs'ü c'o maná,
dya pje go mboncjü c'o. Nu
c'o dya nda jñüs'ü, xo zötjo
c'o, dya pje go bëzhi c'ü ro
ziji.”

Tito y sus compañeros

16 Rí unügö 'na pöjö
Mizhocjimi. Na ngueje o
'ñünbü o mü'bü e Tito me xo
ne'e c'ü rí tsjagueji a cjanu yo
na jo.
17 'Ma ró xipji e Tito ra 'ñe
xi'ts'iji rí pjös'üji c'o cjuarma
a Judea, me go mäjä va
dyätcägö. Ya xmi ne e Tito ra
'ñe nuc'eji. Na ngue me ne'e
ra 'ñe mböxc'üji.
18 Rá xipji e Tito ra ẽji yeje
cjuarma. 'Na c'o cjuarma c'o
ra ẽji e Tito, me nädäji texe
nu ja jmurü yo cjuarma. Na
ngueje cja'a c'e cjuarma me
zopjü yo nte, me xipjiji ja ga
cja e Jesucristo.
19 C'o congregación o
juajnüji c'e cjuarma rá
ma sopcöjme c'o merio c'o
cjuarma a Judea 'ma rí cjuarü
rí jmutqueji. Nguec'ua 'ma rá
ẽcjöjme ja nzi cjuarma c'o tsja
a Macedonia rá säcjöjme va a
Corinto, ya rgui jmutqueji c'o
merio. Nguec'ua rá möcjöjme
c'ua c'e cjuarma a ma a
Judea, rá pjös'üji c'o merio.
A cjanu ra jñetse c'ü me na jo
Mizhocjimi. Xo ra jñetse c'ü
me in ne rí pjösc'eji c'o.
20 Rá möcjöjme c'e cjuarma
ngue c'ua dya ra jyäxcöji c'o
merio c'o na puncjü c'o rrũ
pjös'üji c'o cjuarma a Judea.
21 Pãrã c'ín Jmugöji c'ü dya
rá tjörügö c'o merio. Pero rá
möcjöjme c'e cjuarma. 'Ma
jiyö, 'na ra mamaji c'ü ró
tjörügö c'o merio.
22 C'e cjuarma c'ü ra ẽji e
Tito 'ñe c'e cjuarma c'ü cja
ró xi'ts'iji, na jonte c'ü. Na
puncjü rvá sögö c'e cjuarma;
nguec'ua rí pãrãgö me jodü
ja rgá tsja c'o na jo. Nudya,
me ne'e angueze ra 'ñe zen-
guats'üji, na ngueje pãrã c'ü rí
tsjaji na jo.
23 Nu'tsc'eji, 'ma cjó c'o
ra dyönnc'eji: “¿Pje pjëzhi
e Tito?”, ra 'ñentsc'eji, rí
xipjigueji: “Ngue o dyojui e
Pablo nu pëpjivi. Anguezevi
pjöxcöjme”, rí 'ñembeji c'o. 'Ma
cjó c'o ra dyönnc'eji c'ü pje
pjëzhi c'o yeje cjuarma c'o ra
ẽji e Tito, rí xipjiji ngueje c'o

vi juajnü c'o congregación. Rí xipjiji c'ü pëpjivi na jo cja Mizhocjimi; nguec'ua ga unü ngüenda yo nte c'ü me na nojo e Cristo.
24 C'o cjuarma c'o ra 'ñe zenguats'üji, rí xicöji c'ü in cjagueji na jo. Rí recibidogueji na jo c'o cjuarma. A cjanu ra jñetse c'ü in s'iyagueji c'o. Ra mbãrã c'ua c'o cjuarma cja c'o 'ñaja congregación c'ü na cjuana c'o rí xicö anguezeji c'ü in cjagueji na jo.

9

La colecta para los hermanos

1 Zö rí xi'tsc'öji cja ne carta ja rgui pjösc'eji o merio c'o cjuarma a Judea, pero dya ni jyodü rá xi'ts'iji.
2 Na ngueje rí pãrãgö in ne rí pjös'ügueji. Rí xipjigö c'o cjuarma a ma a Macedonia ja gui tsjagueji nu'tsc'eji in menzumüji a Corinto c'ü tsja a Acaya. Rí xicöji a cjava: “C'o cjuarma a ma a Acaya, ya bübüji dispuesto ra mbös'üji o merio c'o cjuarma a Judea. Ndeze a cjë'ë, neji a cjanu”, rí embeji. Nguec'ua me xo ne o mü'bü c'o cjuarma a Macedonia xo ra mbös'üji c'o cjuarma a Judea.
3 Ró xipji c'o cjuarma a Macedonia c'ü rí pjösc'eji o merio c'o cjuarma a Judea. Nguec'ua rá xipji e Tito 'ñe c'o yeje cjuarma ra ẽji, ngue c'ua rí pjürü rí jmutqueji c'o merio. 'Ma dya rí jmutügueji, ra mama c'o cjuarma a ma a Macedonia c'ü dya cjuana c'ü ró xicöji.
4 Na ngueje 'ma rá ẽcjöjme ja nzi o cjuarma c'o tsja a Macedonia rá säcjöjme va a Corinto, 'ma ra chö'tc'eji anguezeji c'ü dya be ri jmutqueji o merio, rá bëzhgö ín tseje 'ma. Na ngue me rí mäjä rgá xipji c'o cjuarma a Macedonia c'ü rí pjösc'eji c'o cjuarma a Judea. Xo 'ñetsc'eji xo rí tsegueji 'ma.
5 Nguec'ua ró cjijñigö c'ü mi jyodü ro xipji e Tito 'ñe c'o ra dyoji, ra ẽji ante c'ü rá ẽcjöjme c'o cjuarma c'o tsja a Macedonia. Ra xi'tsc'eji ja rgui jmutqueji c'o merio c'o ya i mangueji ri pjösc'eji c'o cjuarma a Judea, ngue c'ua 'ma rá säcjöjme c'o cjuarma c'o tsja a Macedonia, ya ri quixtjo c'o merio. 'Ma rí unügueji o merio, dya rí tsjijñigueji c'o in meriogueji. Rí unüji co texe in mü'büji.
6 'Ma rí unügueji in merioji, rí mbeñeji yo rá xi'tsc'öji dya: C'ü ts'inguilëtjo o ts'indëchjõ ra ndujmü, ts'inguilëtjo o tjõ ra xenze c'ü. C'ü na puncjü o ts'indëchjõ ra ndujmü, na puncjü o tjõ ra xenze c'ü.
7 Rí unügueji ja c'o nzi va nguijñi in mü'bügueji nzi 'natsc'eji. Dya rí sentio rgui unüji. Dya xo rí unüji nza cja c'ü ri cja'c'üji a fuerza. Mizhocjimi me ne'e nu c'ü me mäjä ga unü.
8 Me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra dya'c'eji texe c'o na jo, ngue c'ua rí pë'sc'eji na puncjü, dya ra bë'ts'iji.

Nguec'ua ra sö rí pjösc'eji c'o pje ni jyodü.

9 Ra sö rí tsjaji c'ua ja nzi ga mama o̱ jña Mizhocjimi c'ü t'opjü a cjava:

'Ma cjó c'o ra mbös'ü yo nu minteji c'o pje rguí jyodüji, siempre ra mbë's'i 'ma c'ü, ngue c'ua ra sö ra sido ra mbös'ü yo nu minteji.

10 Mizhocjimi dacüji o semilla rá tujmüji. Xo dacüji c'o pje rá siji. Je xo rga cjatjonu ra dya'c'eji texe c'o ni jyodüts'üji, y mas ra dya'c'eji. A cjanu ra sö rí tsjagueji rrũ jontetsc'eji rí pjösc'eji yo nin mintegueji.

11 Ra dya'c'eji Mizhocjimi c'o na jo, ngue c'ua rí pjösc'eji na jo c'o nin cjuarmagueji. Nguec'ua 'ma rá ma sopcöjme o merio c'o cjuarma, anguezeji ra unüji na puncjü 'na pöjö Mizhocjimi.

12 C'ü rgui pjösc'eji c'o cjuarma a Judea, na jo c'ü. Na ngueje pje c'o ni jyodüji anguezeji. Pero c'ü xenda ni muvi, ngueje c'ü ra tsja anguezeji ra unüji na puncjü 'na pöjö Mizhocjimi na ngue vi pjösc'eji c'o.

13 I̱ṉ mangueji c'ü i̱ṉ ätqueji o̱ jña e Cristo. 'Ma rí pjösc'eji c'o cjuarma a Judea, ra unüji 'ma ngüenda na cjuana i̱ṉ ejmeji e Jesucristo, ra mamaji me na nojo Mizhocjimi. Ra mamaji me na nojo Mizhocjimi por c'ü vi pjösc'eji na jo anguezeji, 'ñe i̱ṉ pjös'üji 'ma cjó c'o pje ni jyodü.

14 Anguezeji ra mbents'eji ra dyö'tc'eji Mizhocjimi. Na ngueje me go 'ñünnc'ü in mün'c'eji Mizhocjimi i̱ pjös'üji.

15 Dya rí jünji jña ja rga unüji na jo 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngue o dyacöji c'ü me ni muvi c'ü ngueje e Jesucristo c'ü o ẽjẽ cja ne xoñijõmü por nutscöji.

10

La autoridad de Pablo como apóstol

1 Nutscö e Pablo rí xi'tsc'öji rí dyätcägöji. Pero c'ua ja nzi ma cja e Jesucristo, je xo ga cjazgönu, dya rí cjapcö na nojo rgá zo'c'öji, y rí bübü dispuesto rá perdonaotsc'öji. Bübütsc'eji c'o mama me rí sũ rgá zo'c'öji 'ma rí bübü co nu'tsc'eji, pero c'ü me rí huënchc'öji na zëzhi 'ma rí pen'c'öji 'na carta.

2 Bübüts'üji c'o pëzhi que rí cjatsjëgö ne bëpji nza cja 'na nte c'ü dya creo Mizhocjimi. Rí ö'tc'öji rí dyätcäji i̱ṉ texeji. 'Ma jiyö, ya ró cjijñigö, 'ma rá 'ñe zenguats'üji, rá huënch'i na zëzhi c'o mama rí sũ rgá zo'c'öji. Dya rá sũgö.

3 Rí ntetjogö, pero c'ü rgá zo'c'öji, dya nza cja ga zo'c'üji yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi.

4 Cja ne bëpji nu rgá pëpcö Mizhocjimi, dya rí cjijñitsjëgö ín pjeñe ja rga zopjü c'o mama dya cjuana o̱ jña Mizhocjimi; Mizhocjimi dacö o̱ poder.

5 Yo nte, me cjijñitsjëji o̱ pjeñe ga tsjapüji na nojo. Me üji yo jña yo mama ja ga cja

Mizhocjimi. Pero co o̱ poder
Mizhocjimi rí zopcjöji, ngue
c'ua na puncjü c'o jëzi c'e
pjeñe c'ü cjijñiji, cja na dyätäji
c'ua e Cristo.
6 Nguec'ua nu'tsc'eji rí
dyätcägöji. C'o dya ra
dyätcägö, ya rí bübü rá
castigaogö c'o.

7 Bübü c'o cjijñitsjë c'ü
mbëpjiji cja Mizhocjimi, y
mamaji c'ü dya ngue o̱
mbëpjizü c'ü. Nu'tsc'eji i̱ṉ
creogueji c'o, na ngue dya
i̱ṉ pätpãji o̱ mü'büji. Bueno,
'ma cjó c'o mama ngueje o̱
mbëpji Mizhocjimi anguezeji,
ni jyodü xo ra unüji ngüenda
nutscö xo rí mbëpjigö cja
Mizhocjimi.
8 Nguetsjë c'ín Jmugöji o dy-
acö poder rá cjagö ne bëpji.
Ne bëpji, dya ngue c'ü rá
xõcüts'üji; ngueje c'ü mas rí
'ñejmeji e Jesucristo. Zö xe rá
xi'tsc'öji c'ü ja ga mbëtscö na
nojo, pero na cjuana. Dya cjó
sö ra mama c'ü dya cjuana
yo rí mangö c'ü rga bëzhgö ín
tseje.
9 Ixtí unnc'eji ngüenda, c'ü
rgá pen'c'öji o carta, dya ngue
c'ü rgui sũgueji.
10 C'o xöpüte xi'tsc'eji a
cjava: “E Pablo 'ma pen'c'eji o
carta, me huënchc'iji na zëzhi
nza cja c'ü ri pë's'i o poder.
Pero 'ma bübü co nu'tsc'eji
c'ü, dya huënchc'eji a cjanu.
Y dya ña na jo”, ents'eji c'o
xöpüte.
11 C'o xi'tsc'eji a cjanu, ni
jyodü ixta unüji ngüenda, 'ma
rá ẽcjö co nu'tsc'eji rí bübü rá
castigaots'üji c'ua ja nzi rgá
mangö cja yo carta 'ma dya rí
bübü co nu'tsc'eji.

12 C'o xöpüte, me ma-
matsjëji c'ü me na jo ga
jizhiji. Cjijñitsjëji que na jo
ga xöpünteji, na ngue nde
dyotji ga jizhiji. Pero dya
ni muvi c'ü ni jyëtsitsjëji a
cjanu. Nutscö, dya rá mangö
cjo nda na jozgö que na ngue
anguezeji.
13 Dya rá cjapütsjëgö a
cjanu na nojo. C'ü rá mangö,
nguextjo c'ü ja va cja va
dyacö Mizhocjimi ne bëpji
nu rgá zopcjö yo nte. Ngue
angueze o dyacö ró 'ñe
zo'c'öji.
14 Nguetscö ot'ü ró 'ñe
xi'tsc'öji ja ga cja e Cristo.
Nguec'ua rí pë'sc'ö derecho
rá zo'c'öji; nu'tsc'eji ni jyodü
rí dyätcägöji.
15 Dya rí cjagö ja c'o ga tsja
c'o xöpüte. Anguezeji pöji
nu ja ya vi ma'a c'ü 'naja vi
ma zopjü yo nte. Cjapüji na
noji nza cja 'ma ri nguetsjë
anguezeji ot'ü vi zopjüji yo
nte. Rí te'begö rí 'ñejmeji na
jo Mizhocjimi. A cjanu ra sö
rá magö cja c'o 'ñaja jñiñi ja
c'o nzi va dyacö Mizhocjimi
rá ma pëpji.
16 Rá magö cja c'o jñiñi c'o
mas na jẽ, rá ma xipjiji ja
ga cja e Jesucristo. Y 'ma
rá sät'ägö nu ja ya mbürü
o creoji o̱ jña Mizhocjimi,
dya rá onpü yo nte, cja rrũ
mangö: “Na puncjü o nte va
yo ya ndenngue co nuzgö”,
rá eñegö, iyö. Na ngue ri ngue
c'ü 'na cjuarma c'ü ya vi pjütü
c'e bëpji.

17 'Ma cjó c'o ra mbëpi na jo
Mizhocjimi, dya ni jyodü ra
mama: “Nutscö ró cjagö ne
bëpji.” C'ü ni jyodü ra mama:
“Mizhocjimi o mböxcü ró
pëpjigö ne bëpji”, ra'ñeñe.
18 Zö ra mama 'na nte: “Me
na jozgö”, ra 'ñeñe, pero dya
ngue c'ü ni jñetse cjo na jo.
Pero 'ma mama Mizhocjimi
c'ü na jo 'na nte, ix na cjuana
na jo 'ma c'ü.

11

Pablo y los apóstoles falsos

1 Xa'ma rí pë'sc'eji pa-
ciencia co nutscö c'o xe rá
xi'tsc'öji. Na ngue c'ü rí cjapcö
me ni muvi ne bëpji nu rgá
zopcjö yo nte, bübü c'o ra
mama que rí locogö, dya rí
jüngö ín pjeñe. Pero rí ö'tc'öji
rí pëscöji paciencia c'o xe rá
xi'tsc'öji.
2 'Na bëzo me pjörü c'ü
nu xunt'i, ngue c'ua 'ma ra
chjüntpü c'ü o̱ xunt'i, dya be
ri chjëvi o bëzo. Nguec'ua
nguextjo c'ü nu xĩra ra dy-
ojui. Je xo ga cjazgö nu,
me rí pjö'c'öji c'ua ja nzi ga
mbö'c'eji Mizhocjimi. Rí negö
nguextjo e Cristo rí ñegueji.
3 C'e c'ijmi o dyonpü e
Eva, mi cjapü mi xipji c'o
na cjuana pero iyö. Je xo
ga cjatjonu, rí sũgö 'na cjó
c'o ra dyon'c'üji ra s'onnc'üji
in pjeñeji; nguec'ua dya cja
rí ñegueji e Cristo co texe in
mün'c'eji.
4 Ró xi'tsc'öji ja rgá sö e
Jesús ra 'ñevgueji libre cja c'o
na s'o; nguec'ua vi creogueji.
Y Mizhocjimi o dya'c'eji c'ü o̱
Espíritu o ẽjẽ cja in mün'c'eji.
Pero bübü o xöpüte c'o va ẽtsjë
c'o nan'ño ga zo'c'üji. Maco i̱n
pësp'iji paciencia anguezeji,
xo ni jyodü rí pëscöji pacien-
cia yo rí xi'tsc'öji.
5 Anguezeji cjapüji me
na noji, mamaji c'ü ngue
anguezeji o̱ apóstole e Jesu-
cristo. A poco i̱n cjijñiji c'ü
xenda na nojo anguezeji que
rá nguetscö.
6 Anguezeji mamaji c'ü dya
zö rgá ñagö. Zö ga cjanu, pero
rí pãrãgö na jo yo rí xi'tsc'öji.
I̱n pãrãgueji c'ü rí pãrãgö na
jo. Na ngueje 'ma ró zo'c'öji,
dya ró co'bügö ne rí 'naja jña.
7 'Ma ró xi'tsc'öji o̱ jña
Mizhocjimi, dya ró jüngö c'o
mi dacöji. A poco i̱n cjijñiji c'ü
rvá cja na s'o, na ngue dya ró
jün'c'üji. Nu c'ü rvá zo'c'öji,
dya ngue c'ü pje ro jün'c'üji;
ngueje c'ü rví muvitsc'eji a
jmi Mizhocjimi.
8 Ró jüngö c'o merio c'o o
dyacö c'o cjuarma cja c'o 'ñaja
congregación. Nguec'ua o sö
ró xi'tsc'öji o̱ jña Mizhocjimi.
9 'Ma mi bübü co nu'tsc'eji,
'ma pje c'o mi bëtscö, dya ró
ötü ne ri 'natsc'eji. Pero c'o
cjuarma a ma a Macedonia o
ndäji c'o o ẽjẽ o 'ñe zocüzügöji
c'o mi jyodüzü. Nguec'ua
dya ró jün'c'üji, dya pje xo
rá jün'c'üji. Na ngueje dya rí
negö rí sögueji na jyü.
10 Bübü e Cristo co nutscö;
nguec'ua na cjuana c'ü rí
xi'tsc'öji. Me rí mäcjö na
ngueje dya ró jüngö c'o mi
dacöji nu'tsc'eji i̱n tsjaji texe a
'ñe a Acaya. Y nunca dya pje
rá jün'c'üji.

11 Bübü c'o mama c'ü dya
rí nets'egöji, nguec'ua dya rgá
jüngö c'o ri dyacöji. Pero
pãtcö ín mü'bü Mizhocjimi rí
nets'eji.
12 C'o 'ñaja xöpüte, neji c'ü rá
jüngö c'o ri dyacöji. A cjanu
ra sö ra xi'ts'iji: "Jñanchjaji,
e Pablo rí chjëntcjöjme c'ü",
ra 'ñeñeji. Nguec'ua, dya rgá
jün'c'üji c'o ri dyacöji, dya xo
rá jün'c'üji.
13 Anguezeji me nzhodüji
ga dyonpüji yo nte. Cjapüji
c'ü ri ngue o̱ apóstole e Cristo,
maco dya juajnü e Cristo
anguezeji.
14 Dya ni jyodü rí tsjijñiji
na puncjü c'ü ni tsja a cjanu
anguezeji. Na ngue je xo
ga cjanu ga tsja e Satanás
nu c'ü dya jo, bün'ma cjapü
c'ü ri ngue 'naja c'o o̱ anxe
Mizhocjimi.
15 Nguec'ua dya ni jyodü rí
tsjijñiji na puncjü c'o xöpüte
c'o cjapü ri xi'tsc'eji c'o na jo.
Na ngueje anguezeji, ngue o̱
mbëpji c'ü dya jo. Mizhocjimi
ra tsjapü ra sufreji, na ngueje
cjaji na s'o.

Sufrimientos de Pablo como apóstol

16 Me rí xi'tsc'öji ja ga
mbëtscö na nojo, pero dya rí
ma tsjijñiji cjo rí locogö. Zö
rí tsjijñiji c'ü rí locogö, pero
xe rí pëscöji paciencia c'ü xe
rá mangö c'ü ja ga mbëtscö
na nojo. Maco i̱ṉ pësp'iji
paciencia c'o xöpüte c'o cjapü
na nojo.
17 Dya mandazgöji c'ín
Jmugöji me rá mangöji pje
pjëtscöji. Pero xe ni jyodü rá
mangö c'ü pje pjëtscö, zö rí
mangueji rí locogö.
18 C'o xöpüte me cjapüji
na nojo na ngue c'ü pjëzhiji.
Xo rá mangö dya c'ü ja ga
mbëtscö na nojo.
19 I̱ṉ cjijñiji i̱ṉ pë'sc'eji na
puncjü in pjeñeji; nguec'ua
gui pësp'iji paciencia c'o
xöpüte c'o cjapü na nojo.
20 C'o xöpüte me man-
datsc'eji, pero i̱ṉ sido i̱ṉ
pësp'iji paciencia i̱ṉ ätägueji
c'o. Anguezeji me jün'c'üji
in merioji, pero i̱ṉ sido i̱ṉ
pësp'iji paciencia. Anguezeji
me cjapüji in jmugueji, me
cja'c'eji c'ü dya ni muvitsc'eji.
Xo pjë'chc'eji in jmiji, pero i̱ṉ
sido i̱ṉ pësp'iji paciencia i̱ṉ
ätäji.
21 A poco i̱ṉ cjijñiji xe na
jo 'ma xo ro cjapcö chala a
ndetsc'eji ja c'o nzi ga tsja c'o
xöpüte. Rí perdonaozgöji c'ü
dya ró cja'c'öji a cjanu c'o na
s'o.
C'o xöpüte, me mäjä ga
tsjapütsjëji na nojo. Je xo
rga cjazgö dya nu, c'o mama
anguezeji ja ga mbëzhiji na
nojo, xo ngue c'o xo sö rá
mangö c'ü pje pjëtscö, zö rí
mangueji rí locogö.
22 C'o xöpüte cjapüji na
nojo na ngueje ñaji hebreo.
Xo 'ñezgö xo rí ñagö hebreo.
Anguezeji mamaji je men-
zumüji a Israel. Xo 'ñezgö
je xo rí menzumügö nu. Xo
mamaji je mboxbëcheji cja e
Abraham. Xo 'ñezgö xo ngue
o̱ mboxbëchezü c'ü.
23 Xo mamaji c'ü mbëpjiji
cja e Cristo. Nutscö mas na
jo rgá pëpcö c'ü. Bueno, rí

mangö yo, zö rí tsjijñiji c'ü me
rí locogö. Mas ró pëpji na
zëzhi que na ngue anguezeji.
Mas o jyücüji co chirrio que
na ngue anguezeji. Y mas go
pantcaji a pjörü. Na puncjü
rvá cjogü peligro c'ü ya ro
tũgö.

24 C'o ín menzumügöjme a
Israel, tsi'ch'a vez va jyücüji
co chirrio. O zö treinta y
nueve c'o o dyacöji nzi 'na vez
c'ü mi jücüji.

25 Jñi vez va jyücöji co
dyenza. 'Na vez o pjacöji o
ndojo. Jñi vez va chödü a nde
c'o barco 'ma mi nzhodügö
cja mar. Nguec'ua 'naxõmü
cja na 'napa ró sufregö cja
ndeje.

26 Na puncjü rgá nzhodügö
rgá zopjügö yo nte. Rí cjogü
peligro rgá pes'egö cja ndare.
Rí cjogü peligro ra ts'acüzgö
o mbẽ'ẽ. Rí cjogü peligro
'na pje c'o ra tsjacö yo ín
menzumügöjme, 'ñe c'o dya
ngue ín menzumügöjme.
Rí cjogü peligro 'ma rí
nzhodügö cja c'o jñiñi, 'ñe 'ma
rí nzhodügö cja majyadü, 'ñe
'ma rí nzhodügö cja barco.
Xo rí cjogü peligro 'ma rí
chjëgöjme c'o cjapü cjuarma.

27 Bübü 'ma rí pëpcjö na
zëzhi hasta me ni mbotjo ín
cuëgö, 'ñe me rí sögö na ü.
Bübü 'ma rí bëzhi na puncjü ín
ch'ĩjĩgö. Bübü na puncjü 'ma
dya rí sigö o xëdyi, na ngueje
ojtjo pje rá sigö. Na puncjü
rgá tũsëgö, na ngueje bëtsi c'ü
rá jegö.

28 Nujyo, dya nguextjo yo
rí sufregö yo. Pama me rí
mbeñegö c'o cjuarma texe cja
c'o congregación.

29 'Ma bübü 'na cjuarma
c'ü dya nda ejme Mizhocjimi,
me rí sentiogö nza cja c'ü ri
nguetscö c'ü dya nda ri creo.
'Ma cjó c'o cjapü ra tsja na s'o
'na cjuarma, rí ügöbe c'e nte
c'ü. Y rí tsegö nza cja 'ma ri
nguezgö ro cjagö c'o na s'o.

30 Pe in neji xe rá mangö c'ü
pje pjëtscö. Iyö. C'ü rá cjagö
dya, rá xi'tsc'öji ja ga cja c'ü
dya zëtscö.

31 Na cjuana yo rí xi'tsc'öji;
nzi ga mbãrã Mizhocjimi c'ü
mi ma't'ü e Jesucristo c'ín
Jmugöji c'ü ngue o T'i. Me
na nojo Mizhocjimi; ni jyodü
nunca rá jëzi rga cjapüji na
nojo c'ü.

32 'Ma mi bünc'ö a Dam-
asco, o tsja c'e gobernador c'ü
vi 'ñeme e rey Aretas, o ngama
c'o mi pjörü cja c'o trangoxtji,
ngue c'ua 'ma ro pedyegö, ro
ts'acüzüji.

33 Pero c'o ín dyocjöjme go
pjongüzüji cja 'na ventana c'ü
mi bübü cja c'e varda, cjanu
o sjöpcüji cja 'naja bos'i. Ró
c'ueñegö c'ua cja c'e ciudad,
dya pje tsjacö c'e gobernador.

12

Visiones y revelaciones

1 Dya ni muvi c'ü me rgá
mangö c'ü pje pjëtscö. Pero
bübü c'ü xe rá xi'tsc'öji. Rá
xi'tsc'öji ja ga cja c'o o dyacö
e Jesucristo c'ín Jmugöji ró
cjinch'igö, 'ñe c'o o jítscö.

2-3 Ya cjogü catorce cjë 'ma
o zinzgö a jens'e Mizhocjimi.
Dya rí pãrãgö cjo o zinzgö co

texe ín cuerpo, cjo nguextjo ín aljma c'ü o zinngui. Nguextjo Mizhocjimi pãrã.

4 O zinzgö nu ja me na zö. Je ró ärägö nu c'o jña'a c'o me na sjũ c'o dya sö rá xi'tsc'öji.

5 Pero dya rá cjapütsjë na nojo. Ngue Mizhocjimi c'ü rá cjapcö na nojo, na ngueje ngue c'ü o zinzgö c'ü. C'ü rá xi'tsc'öji ja ga cjazgö, dya ngue c'ü me na nozgö; ngueje c'ü dya ga zëtscö.

6 Zö ri negö ro xi'tsc'öji c'o me na zö rvá jandagö, pero dya ri locogö. Na ngueje na cjuana c'ü ro xi'tsc'öji. Pero dya rá xi'tsc'öji c'o. In jandgaji ja rgá nzhodügö. Xo in äräji c'o jña c'o rí xi'tsc'öji. Nguec'ua dya ni jyodü rá xi'tsc'öji c'o me na zö c'o ró jandagö. 'Ma jiyö, ri cjijñigueji c'ü me na jozgö na puncjü, zö dya ga cjazgö nu.

7 Me na zö c'o o jítscö Mizhocjimi. Pero dya go ne Mizhocjimi c'ü rá cjapcö na nozü rga mangö c'o ró jandagö nu. Nguec'ua o jyëzi Mizhocjimi e Satanás nu c'ü dya jo cjacü rá sufregö nza cja 'ma ri tjocüzgö 'na bidyi. Nuc'ü, me rí sufregö c'ü, ngue c'ua dya rá cjapcö na nozü.

8 Jñi vez rvá ötügö c'ín Jmugöji ro tsjapü ro c'ueñe c'ü rgá sufregö.

9 O ndünrü c'ua c'ín Jmugöji o xitsigö: "Me rí s'iyats'ügö. ¿Pje xe ni jyonc'ü? 'Ma dya pje ga zëzhi 'na nte, je ngue 'ma jñetse c'ü me na zëtscö, na ngueje rí pjös'ügö c'ü", enzgö c'ín Jmugöji. Nguec'ua me rí mäcjö na puncjü na ngue dya pje ga zëtscö. Rí mäcjö na ngueje bübüzü o poder e Cristo.

10 Na ngue c'ü rgá pëpcö e Cristo, me cjacö na s'o yo nte me pjongüzüji cja o jñiñiji, y pje c'o nde rí sufregö. Pero rí mäcjö. Na ngueje 'ma dya ga zëtscö, ngue 'ma ix na cjuana na zëtsi.

Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto

11 Na ngue me ró xi'tsc'öji pje pjëtscö, pe in mamaji c'ü rí locogö. Pero, ¿ja rva cjapü? 'Ma o xi'tsc'eji c'o xöpüte c'ü dya jo rgá jizhigö, dya i xiqueji c'ü na jo rgá xöpütegö. Nguec'ua ni jyodü rá xi'tsc'öji pje pjëtscö. C'o xöpüte cjapüji ri ngue o apóstole e Cristo c'o me ni muvi. Pero xenda na nozgö, zö dya ni muvizgö.

12 'Ma mi bünc'ö co nu'tsc'eji, ró sufregö. Pero ró sido ró pëpcö e Cristo. Y ró cjagö c'o me na nojo c'o nunca mi jandagueji. Nguec'ua vi unnc'eji ngüenda c'ü na cjuana c'ü mi xi'tsc'öji. Nguec'ua in pãrãgueji c'ü ngue o apóstolezü e Jesucristo.

13 A poco in cjijñiji c'ü xenda ró s'iyagö na jo c'o 'ñaja congregación que na ngue'tsc'eji. Bueno, c'ü ró cjagö, ngueje c'ü dya ró jün'c'üji in meriogueji. 'Ma jiyö, rvi sögueji na jyü. Perdonaozgöji c'ü dya ró jün'c'üji in merioji.

14 Dya ra metscö rá 'ñe nuc'üji. Ra zö'ö na jñi c'ü rga ẽjẽ. Y dya rá jün'c'üji

in meriogueji. Dya ngue in meriogueji c'o rí mbeñegö, ngue'tsc'eji me rí mbents'eji. Dya ngue yo t'i c'o ni jyodü ra mbë's'iji c'ü rguí mbös'üji nu tataji; ngueje yo nzhante c'o ni jyodü ra mbë's'iji c'ü rguí mbös'üji nu t'iji.

15 Me rí mäcjö rgá pëpcö Mizhocjimi rgá pjöxc'öji, zö me potjo ín cuëgö. Nza cja c'ü mas rí netsc'öji, y dya nda in nezgöji.

16 Bübütsc'eji c'ü ra mama, zö dya ró jüngö c'o merio c'o mi dacöji, pero ró jodügö ja rvá on'c'üji.

17 Rí xi'tsc'öji, 'ma ró xipji c'o cjuarma o ẽji o 'ñe zo'c'eji, dya pje xo jñün'c'üji.

18 Ró xipji e Tito ro ẽjui c'ü 'na cjuarma, o 'ñe nuc'eji. ¿Cjo pje c'o o jñün'c'üji e Tito? Iyö, dya pje xo jñün'c'üji. ¿Cjo dya xo mbents'eji angueze, ja c'o nzi rgá mbents'eji? Jã, xo mbents'eji. ¿Cjo dya xo tsja ja c'o nzi rgá cjagö? Jã, je xo va tsjatjo a cjanu.

19 Nu yo rí xi'tsc'öji, pe in cjijñiji c'ü rrã ñanatsjë cja in jmigueji nza cja 'ma ro cjagö na s'o. Pero dya je ga cjanu. Nu yo rí xi'tsc'öji, jandgagö Mizhocjimi. Y bübü e Cristo co nutscö. Rí s'iyatsc'öji cjuarma. C'ü rgá xi'tsc'öji yo, ngue c'ü mas rí pãrãji Mizhocjimi.

20 Rí negö rí nzhodügueji na jo. In negueji c'ü rá mä'c'öji. Pero rí sũgö 'ma rá 'ñe nuc'eji, 'na rá tö'tc'üji c'ü dya ri nzhodüji na jo. 'Ma rga cjanu, dya ra sö rá mä'c'öji 'ma. Rí sũgö 'na rá tö'tc'üji c'ü me ri sögueji o jña, 'ñe me ri ne ra mbë'ts'iji na nojo c'ua ja nzi ga mbëzhi c'o 'ñaja. O rá tö'tc'üji ri pötqui sjëyaji, 'ñe ri pötqui huĩ's'ĩji. O rá tö'tc'üji ri pötqui xos'üji o bëchjine, 'ñe me ri pötqui tsjojneji. O rá tö'tc'üji ri cjapquetsjëji rrũ notsc'eji nzi 'natsc'eji, 'ñe me ri ñatsjë ri ñatsjëgueji.

21 Bübütsc'eji c'o cja na s'o. In cjijñiji na s'o cja in mü'bügueji. In tsãgueji o bëzo o ndixũ, 'ñe pje c'o nde in cjaji a cjanu c'o na s'o. Rí sũgö, 'ma rá 'ñe nuc'eji, 'na rá tö'tc'üji c'ü dya be ri nzhogü in mü'büji. Nguec'ua Mizhocjimi ra tsjacö me ra sentio ín mü'bügö me rá huë'c'öji.

13

Advertencias y saludos finales

1 'Ma rá ẽcjö na yeje, ya ra zö na jñi c'ü rvá ẽgö va. Tsjijñiji c'ü t'opjü a cjava: "'Ma cjó c'o ra tsja na s'o, ni jyodü yeje o jñi'i c'o o jñanda vi tsja na s'o, c'o ra cöste. Nu'ma, ra sö ra castigaoji 'ma c'ü", eñe.

2 'Ma ró 'ñe zenguats'üji c'ü na yeje, ró zopjü c'o mi cjats'ügueji na s'o, ró xicöji ro nzhogü o mü'büji. 'Ma jiyö, ro castigaogö c'o, 'ma ro ẽgö na jñi'i. Nudya, dya rí bünc'ö co nu'tsc'eji. Pero rí zo'c'öji nu'tsc'eji in sido in cjaji c'o na s'o, rí xi'tsc'öji, 'ma rá ẽcjö na jñi, rá castigaots'üji.

3 Nu 'ma dya in pãrãgueji cjo rí pätpägö e Cristo, jo rí

ñugueji 'ma, 'ma rá ẽcjö. Me na zëzhi angueze, dya sũ ra castigaots'üji.

4 'Ma o ndäbäji e Cristo cja ngronsi, o jñetse nza cja c'ü dya ma zëzhi. Pero bübütjo dya c'ü, na ngueje c'ü o̱ poder Mizhocjimi o tsjapü o bübütjo na yeje. Je xo ga cjazgönu. Na ngueje bübü ín mün'c'ö e Cristo, jmanch'a rgá zo'c'öji na jo, nza cja c'ü dya ri pë'sc'ö poder. Pero bübüzü o̱ poder Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma dya ra nzhogü in mü'bügueji, rí bübü rá castigaots'üji.

5 Nu'tsc'eji, ngue'tsc'eji ni jyodü rí ñutsjëji cjo na cjuana i̱ 'ñench'e in mün'c'eji e Cristo. ¿Cjo bübü in mün'c'eji e Cristo? ¿Cjo 'ñünnc'ü in mü'büji rí tsjaji ja c'o nzi ga ne? 'Ma jiyö, dya cjuana i̱n ejmeji 'ma.

6 Pero 'ma bübü in mün'c'eji e Cristo, rí te'begö rí unnc'eji ngüenda xo 'ñetscö xo bübüzügö c'ü, y ngue o̱ apóstolezügö c'ü.

7 'Ma rá 'ñe castigaots'üji, nu'ma, rí pãrãgueji c'ü rí bünc'ö o̱ poder e Cristo. Pero rí ötcö Mizhocjimi c'ü rí jyëzgueji c'o na s'o. Zö rí negö ra jñetse c'ü ngue o̱ apóstolezü e Cristo, pero rí negö mas c'ü rí tsjagueji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi.

8 Ra sö rá zo'c'öji ngue c'ua rí tsjaji c'o na jo. Pero 'ma ya rgui tsjaji c'o na jo, dya cja ra sö rá castigaots'üji 'ma.

9 'Ma na zë'tsc'eji, 'ma i̱n cjaji c'o na jo, dya ni jyodü rá castigaots'üji co o̱ poder Mizhocjimi. Ngue c'ü rgá mäcjö c'ü. Y ngue c'ü rí ötcö Mizhocjimi, c'ü rí tsjagueji dya c'o na jo.

10 Mizhocjimi o dyacö poder, pero dya ngue c'ü rga chjojtc'öji; ngueje c'ü rga pjöxc'öji mas rí 'ñejmeji Mizhocjimi. Nguec'ua nudya dya rí bünc'ö co nu'tsc'eji, rí pen'c'eji ne carta rí xi'tsc'öji yo, xa'ma rí dyätcägöji ante c'ü rá ẽcjö. 'Ma rí tsjaji a cjanu, dya rguí jyodü rá huënchc'öji 'ma rá ẽcjö.

11 Ya rá cjuatügö ne carta. Mizhocjimi ra mböxc'üji cjuarma. Jyëziji c'o na s'o, mas rí tsjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Dyätcäji c'o rí xi'tsc'öji, ngue c'ua ra mäjä in mün'c'eji. Rí tsjijñiji 'natjo in pjeñeji, rí tsãrãgueji na jo. 'Ma rí tsjaji yo, ra bübütsc'eji Mizhocjimi c'ü s'iyazgöji 'ñe cjacöji ra mäjä ín mün'c'öji, ngue c'ua dya pje rá mbeñeji.

12 Rí pötqui zenguateji co texe in mü'büji, na ngueje ngue o̱ t'itsc'eji Mizhocjimi.

13 Bö'tc'ütjoji Cjimi c'o cjuarma c'o rí cãrãgöjme.

14 Rí ötcö Mizhocjimi c'ü mas rí unnc'eji ngüenda i̱n texeji c'ü me nugüji na jo e Jesucristo c'ín Jmugöji. Xo rí ötcö Mizhocjimi c'ü mas rí unnc'eji ngüenda c'ü me s'iyazgöji Mizhocjimi, 'ñe c'ü bübü ín mün'c'öji o̱ Espíritu. Amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS GÁLATAS

Pablo escribe a las iglesias en Galacia

1 Nguetscö e Pablo rí pen'c'öji ne carta. Bübü c'o xi'tsc'eji nguetsjë yo nte yo o juancü rá cjagö apóstole. O 'ma jiyö, xi'ts'iji Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'bü yo nte o juancüji. Pero iyö. C'ü o juancü nguetsjë e Jesucristo c'ü o te 'ma ya vi ndũ, 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata c'ü o tsjapü o te.

2 Nu'tsc'eji i̱n jmurüji a Galacia i̱n ench'e in mün'c'eji e Jesucristo, ngue'tsc'eji rí pen'c'öji ne carta. Nutscö 'ñe texe yo cjuarma yo rí cãrãgöjme, rí zenguats'üjme.

3 Rí ötcö Mizhocjimi c'ü mi Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra sido ra nuc'eji na jo, ngue c'ua ra mäjä in mü'büji, dya pje rí mbeñeji.

4 E Jesucristo o ne o ndũ va ngõtcüji ín nzhunc'öji. O 'ñevgueji libre, ngue c'ua dya cja ra mandazüji c'ü na s'o c'ü bübü cja ne xoñijõmü. O ndũ a cjanu e Jesucristo na ngueje je ga cjanu va ne Mizhocjimi c'ü mi Tatagöji.

5 Me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na jo. Je ga cjanu angueze texetjo c'o cjë, 'ñe 'ma ya rguí nguarü ne xoñijõmü. Amén.

No hay otro mensaje de salvación

6-7 'Ma ró zo'c'öji, o 'ñünnc'eji in mün'c'eji Mizhocjimi o jí'tsc'eji c'ua ja va s'iyatsc'eji e Cristo va ndũ. Nguec'ua vi 'ñench'e in mün'c'eji e Jesucristo. Pero nudya va ẽtsc'eji c'o nan'ño ga zo'c'eji; dya xi'tsc'eji c'ü nguextjo e Cristo ra salvatsc'eji. Nguec'ua i̱n yembeñeji; i̱n ne rí creoji c'e jña c'ü xi'tsc'eji c'o nan'ño xöpüte. ¿Jenga me ts'i ni jyëzgueji a cjanu c'e jña c'ü o dya'c'eji Mizhocjimi c'ü ja ga cja e Cristo? Mi cjapcö mi nzhodügueji na jo cja o̱ 'ñiji e Cristo. C'e jña c'ü i̱n ne rí creoji, dya ngue c'ü ra 'ñempc'eji libre cja c'o na s'o.

8 Nutscöjme ya ró xi'tsc'öjme ja rga 'ñevgueji libre e Cristo. Nguec'ua rí xi'tsc'öji, zö rí apóstolegö pero 'ma ro xi'tsc'öji nan'ño jña, nu'ma, ro jyëzgö 'ma Mizhocjimi ro tsjacü ro ma sufregö. Je xo rga cjatjonu c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o ixi cãrã a jens'e, 'ma ro ẽ xi'tsc'eji nan'ño jña, xo ro tsjapü Mizhocjimi ro ma sufre 'ma c'o.

9 Ya ró xi'tsc'öji ja rgui salvagueji. Xo ró xi'tsc'öji 'ma cjó c'o ra 'ñe xi'ts'iji nan'ño jña, Mizhocjimi ra tsjapü ra sufre c'ü. Y rí yepe rí xi'tsc'öji a cjanu.

10 C'ü rvá xi'tsc'öji a cjanu, ngue c'ü rgui unnc'eji ngüenda c'ü dya ngue c'o xöpüte c'o rí jodügö ra mäcägö, ni xo ri ngue'tsc'eji; ngue Mizhocjimi rí jodü ra mäcägö. Nu 'ma cjó c'o ri

ngueje cja yo nte c'ü ro jodü ro mäcägö, dya ngue e Cristo c'ü rí pëpcö 'ma.

Cómo llegó Pablo a ser apóstol

11 Rí mbeñegueji cjuarma. C'o jña c'o ró xi'tsc'öji ja ga jogü ín mün'c'öji, dya ngueje yo nte yo o nguijñitsjë o̱ mü'bü c'o.
12 Na ngueje dya cjó xitsigö yo nte ja ga cja, ni cjó xo ro xöcü. Nguetsjë e Jesucristo o jítsi ró pãrãgö ja ga jocüzü ín mü'büji.

13 Ya ró xi'tsc'öji ja ga cja rmá minc'ö 'ma dya be mi ejmegö e Cristo. Mi cjagö ín chjũrügöjme nutscöjme rí menzumüjme a Israel. Ró xi'tsc'öji c'ü me mi cjapcö ra sufre c'o o̱ nte Mizhocjimi c'o mi jmurü mi ma't'üji e Jesucristo. Y me mi cjagö ro chjotcö c'o.
14 Xenda mi cjagö ín chjũrügöjme, que na ngueje na puncjü c'o ín menzumügöjme c'o cja nde mi sẽgöjme. Na ngueje xenda mi tëpcö o̱ tjũrü c'o mi mboxpalejme.

15 Pero ante c'ü ro jmuxcü, ya vi xõcüzü Mizhocjimi c'ü ro pëpcö c'ü. Na ngue c'ü vi s'iyazügö Mizhocjimi, o ẽ 'na nu pa o 'ñünngü ín mü'bü. Y nutscö ró ench'e ín mü'bü e Jesucristo na ngueje c'ü vi s'iyazügö c'ü.
16 Y go ne Mizhocjimi go tsjacü ró pãrãgö ja ga cja e Jesucristo c'ü nu T'i. O jítsigö a cjanu ngue c'ua rá magö cja yo nte yo dya menzumü a Israel, rá ma xipjiji ja rgá sö e Cristo ra 'ñeme libre anguezeji cja c'o na s'o. 'Ma o jítsigö a cjanu Mizhocjimi, dya cjó ró önü ne rí 'naja nte ja rva cja rva zopcjö yo nte.

17 Dya xo ró magö a ma a Jerusalén ro ma önü c'o ot'ü vi mbëzhi apóstole que na nguezgö. C'ü ró cjagö, ixtó xõgütsjë ró magö a ma a Arabia. O cjogü ja nzi pa, cja rrũ nzhogö ró ẽ c'ua a Damasco.

18 Nuc'ua 'ma ya vi cjogü jñi cjë, ró magö a ma a Jerusalén c'ü tsja a Judea. Pero dya ngue c'ü ro ma önngö ja rva zopcjö yo nte. Ngue c'ü rvá ma pãrãgö e Pedro. Y dya mezhe rvá minc'ö nu, c'ü ro ñabe; yenzotjo.
19 Xo ró chjëgöbe nu, e Jacobo c'ü nu cjuarma e Jesucristo c'ín Jmugöji. Pero c'o 'ñaja apóstole, dya ró chjëgöjme c'o.

20 Nujyo rí xi'tsc'öji, dya bëchjine yo. Na cjuana yo, c'ua ja nzi ga mbãtcã ín mü'bü Mizhocjimi.

21 Nuc'ua ró pedyegö a Jerusalén ró magö a ma a Cilicia 'ñe a Siria.
22 C'o cjuarma c'o mi jmurü cja c'o 'ñaja jñiñi a Judea, dya be mi pãcãgö c'o.

23 Pero mi äräji c'o mi mama c'o o̱ dyoji: “E Pablo dya mi ne cjó ro 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo. Nguec'ua mi cjacüjme rá sufrejme y me mi ne ro mbötcüjme. Pero nudya, e Pablo xipji dya yo nte xo ra 'ñench'e o̱

mü'büji e Jesucristo”, mi eñe
c'o cjuarma ma xipjiji c'o o̱
dyoji.
24 Nguec'ua c'o cjuarma c'o
mi cărã a Israel mi mamaji c'ü
me na zëzhi Mizhocjimi, na
nguezgö e Pablo xo ró ench'e
ín mü'bügö e Jesucristo.

2

Los otros apóstoles aceptan a Pablo

1 O cjogü c'ua catorce cjë
ró magö a ma a Jerusalén, ró
mëbe e Bernabé. Xo ró sidy-
ibe e Tito.
2 Nguetsjë Mizhocjimi o ts-
jacü ró pãrãgö c'ü mi jyodü ro
möcjöjme nu. Ró ma ñatsjëjme
c'o pjëzhi apóstole nu. Ró
xipjiji ja ga cja rgá zopcjö
yo dya menzumü a Israel rí
xipjiji ja rgá sö e Jesucristo ra
'ñeme libre anguezeji cja c'o
na s'o. Mi negö c'ü ro unü
ngüenda c'o apóstole, c'o jña
c'o rí xipjigö yo nte, chjëntjui
c'o jña c'o mama c'o apóstole.
'Ma jiyö 'na dya rví muvi
'ma c'ü rvá pëpcjö na puncjü,
'ñe c'ü cja xe rá pëpcjö. Na
ngueje 'na dya ro mböxcügö
c'o apóstole cja ne bëpji.
3-5 Na ngueje cãrã c'o 'ñaja
c'o vi mama c'ü ni jyodü
ra circuncidaoji yo dya men-
zumü a Israel ra dyopcüji o̱
cuerpoji. Nutscöji bübü ín
mün'c'öji dya e Cristo Jesús;
nguec'ua dya cja mandazüji
c'o o̱ ley Mizhocjimi c'o o dy-
opjü e Moisés. Pero bübü
c'o chaque cjapü cjuarma; mi
nugütjojme cjo mi cjajme c'ua
ja nzi ga t'opjü c'o ley cjo
iyö. Na ngueje anguezeji mi
neji ro nzhogüjme ro jodü
ro ätcöjme c'o ley c'o. Mi
neji ro circuncidaoji e Tito
c'ü mi dyocjöjme, na ngueje
dya mi menzumü a Israel,
nguec'ua dya vi circuncidaoji
c'ü. Pero dya ró negö ro
circuncidaoji e Tito. Ni xo
ro negö ro circuncidaoji c'o
'ñaja cjuarma c'o dya men-
zumü a Israel. Na ngueje
mi mbentsc'öji nu'tsc'eji, dya
i̱n menzumüji a Israel, ró
negö rí sido rí 'ñejmeji c'ü na
cjuana c'ua ja rgui salvagueji.
Nguec'ua 'ma ró cjuarü ró
ñajme c'o apóstole, cjanu o
mama c'ua anguezeji c'ü dya
ni jyodü ra circuncidaoji c'o
cjuarma c'o dya menzumü a
Israel, ni xo ri ngueje e Tito.

6 C'o pjëzhi apóstole, dya
pje xitsigöji c'ü pje xe ro
jíchcö yo dya menzumü a
Israel. Para nutscö, dya ra
tsja zö pje pjëzhiji, na ngueje
Mizhocjimi ra juajnü 'na
nte'e zö dya pje ri pjëzhi.
7 C'o pjëzhi apóstole, c'ü o
tsjaji, o unüji ngüenda c'ü
vi juancügö Mizhocjimi rá
sätc'ö cja yo dya menzumü
a Israel, rá xipjiji ja rgá
sö ra jogü o̱ mü'büji. Xo
unüji ngüenda vi juajnü
Mizhocjimi e Pedro ra zopjü
yo menzumü a Israel.
8 Xo mbãrãji ngue
Mizhocjimi c'ü 'ñünbü o̱
mü'bü e Pedro ra tsja apóstole,
ngue c'ua ga zopjü yo men-
zumü a Israel. Y xo mbãrãji
ngue Mizhocjimi c'ü 'ñünngü
ín mün'c'ö ngue c'ua xo pjëtsi
apóstole rí zopjü yo dya

menzumü a Israel.
9 C'o apóstole c'o me mi
näntji pjëzhi na puncjü,
ngueje e Jacobo 'ñe e Pedro
'ñe e Juan. Anguezeji o
unüji ngüenda c'ü vi tsja
Mizhocjimi vi tsjacügö
apóstole, 'ñe vi mböxcü na
puncjü. Nguec'ua va dyacüji
o̱ dyëji va mäcäbe e Bernabé,
cjanu xitsibe: “Nu'tsc'evi
'ñetscöjme rí mbëpjiji cja e
Cristo. Nu'tsc'evi rí ma
zopjüvi yo nte yo dya men-
zumü a Israel, nutscöjme rá
ma zopjüjme yo rí menzumüji
a Israel.
10 Pero dya rí jyombeñevi
rí pjös'üvi c'o ín menzumügöji
c'o dya pje pë's'i”, o 'ñenzgöbe
c'o. C'e jña'a ró negö c'ü, na
ngueje siempre rí mbeñe c'o
cjuarma c'o dya pje pë's'i.

Pablo reprende a Pedro en Antioquía

11 'Na nu pa, zö mi pãrã
e Pedro c'o na jo, pero
nan'ño va tsja. Nguec'ua rvá
huënchc'ö c'ua. Rá xi'tsc'öji
dya, ja va ts'a. Ot'ü o ma e
Pedro a ma a Antioquía.
12 Nuc'ua 'natjo c'ua mi siji
o xëdyi c'o cjuarma c'o dya
menzumü a Israel. Nuc'ua
cjanu säjä c'ua ja nzi c'o men-
zumü a Israel c'o mi ngue o̱
dyoji e Jacobo. Nguec'ua mi
sũ e Pedro xe ro ziji o xëdyi c'o
cjuarma c'o dya menzumü
a Israel. Na ngueje 'na ro
mama c'o ya vi säjä, jenga
mi siji o xëdyi e Pedro c'o
cjuarma c'o 'ñaja menzumü.
Nguec'ua zö mi pãrã e Pedro
ma jo c'ü 'natjo c'ua mi siji
o xëdyi c'o cjuarma c'o dya
menzumü a Israel, pero go
xõgü c'ua; dya cja 'natjo c'ua
go ziji o xëdyi c'o.
13 Xo 'ñetjo c'o 'ñaja cjuarma
c'o menzumü a Israel c'o mi
cãrã a Antioquía, zö xo mi
pãrãji ma jo c'ü 'natjo c'ua mi
siji o xëdyi c'o 'ñaja cjuarma,
pero xo tsjaji c'ua ja va tsja e
Pedro go xõgüji. Y 'ma o nu'u
ga cjanu e Bernabé, xo xõgü
c'ü.
14 Nguec'ua ró unnc'ö
ngüenda c'ü dya ma jo c'ü
mi xõgüji. Na ngueje c'o jña
c'o mama ja ga salvazüji,
dya mama c'ü rá xõgüji a
cjanu. Nguec'ua rvá huënch'i
e Pedro nu ja mi cãrãji texeji,
ró xipji a cjava: “Nu'tsc'e i̱n
cjague c'ü t'opjü c'o ín leygöji
c'ü dya rá cjaji nutscöji rí
menzumüji a Israel; i̱n sigueji
o xëdyi yo dya menzumü
a Israel. Dya s'o c'ü i̱n
cjague dya a cjanu, na jo c'ü.
Nguec'ua, ¿jenga i̱ xõgue cja
yo cjuarma yo dya menzumü
a Israel? Ra nguijñiji c'ü ni
jyodü ra tsjaji c'ua ja nzi ga
tsja yo ín menzumügöji, xo ra
jyodü ra cumpleji texe c'o ín
leygöji. Pero dya ni jyodü.”

La gente de Israel, igual que todos, se salva por fe

15 Xo ró xipji a cjava e
Pedro: “Yo dya menzumü
a Israel, dya tjëji c'o o̱
ley Mizhocjimi; nguec'ua
nutscöji rí menzumüji a
Israel mi xicöji cja'a na s'o c'o.
Nutscövi, ixtí menzumügövi a
Israel.
16 Pero ró unnc'övi ngüenda
zö ra jyodü 'na nte ra dyätä

texe c'o ley, pero xe ri tũtjo o̱ nzhubü a jmi Mizhocjimi. Xo ró unnc'övi ngüenda nguextjo 'ma ra tsja 'na nte ra 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo, nu'ma, ra mama Mizhocjimi c'ü dya cja ri tũ o̱ nzhubü 'ma c'ü. Nguec'ua xo 'ñezgövi xo ró ench'e ín mün'c'övi e Jesucristo ngue c'ua dya cja xe rá tuns'üvi ín nzhunc'övi. Na ngueje je t'opjü a cjava o̱ jña Mizhocjimi: 'Zö cjó c'o ra tsja ra dyätä texe c'o ley, pero xe ri tũtjo o̱ nzhubü a jmi Mizhocjimi c'e nte c'ü', eñe."

17 Xe ró xicö e Pedro: "Nutscövi ró negövi c'ü dya cja xe ra bübüzüvi c'o na s'o. Nguec'ua rvá ench'e ín mün'c'övi e Cristo. Nguec'ua sö rá jyëtsitsjëvi dya yo dya menzumü a Israel yo xiji na s'o. Na ngueje c'ua ja nzi ga cja anguezeji, dya tjëji c'o ín leygöji, je xo ga cjazgövi dya nu, dya cja mandazüvi c'o ley. 'Ma ró jëzgövi c'o ley ngue c'ua ro ench'e ín mün'c'övi e Cristo, ¿cjo ix ma s'o ga cjanu? Iyö.

18 Rí xi'tsc'ö na cjuana cjó ngue c'ü cja na s'o. 'Ma cjó c'o ya 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo, 'ma ra nzhogü na yeje ra jyodü ra cumple c'o ley, nu'ma, ngue 'ma ix na cjuana tuns'ü o̱ nzhubü c'ü.

19 Nuzgö ró unnc'ö ngüenda c'ü dya sö ro cumplegö texe c'o ley. C'ua ja nzi ga cja 'na mbëpji c'ü ya ndũ'ũ, dya cja manda c'ü nu lamu, je xo ga cjazgö dya nu, dya cja mandazü c'o ley. Nguec'ua nza cjazgö c'ü ya ró tũgö. Pero a jmi Mizhocjimi rí büntcjö dya, y nguextjo angueze rí ätcö c'ü.

20 'Ma o ndũ e Cristo cja ngronsi, xo ró tũgö nu. Nguec'ua dya cja nza cjazgö 'ma ot'ü. Zö xe bübüzü ín cuerpogö, pero bübü dya a mbo cja ín mün'c'ö e Cristo c'ü ngue o̱ T'i Mizhocjimi. Nguec'ua nudya, rí ench'e ín mü'bü c'ü recibidozü dya Mizhocjimi, na ngueje o s'iyazügö e Cristo o ne o pätcä va ndũ c'ü.

21 Bübü c'o cjapü dya ni muvi c'ü vi s'iyazüji Mizhocjimi va ndäjä c'ü o̱ T'i o ẽ ndũ; mamaji ni jyodü rá cumplegöji c'o ley, ngue c'ua rrã jozüji a jmi Mizhocjimi. Pero nutscö, dya rí mangö a cjanu. Na ngue 'ma rva cjanu, ¿pje ro dyeje 'ma c'ü vi ẽ ndũ e Cristo?", ró embe e Pedro.

3

La ley o la fe

1 Nu'tsc'eji cjuarma i̱ṉ cãrãji a Galacia, ró xi'tsc'öji na jo'o ja va ndũ e Cristo cja ngronsi por nutscöji. Pero nudya i̱ṉ ne rí dyäräji 'na jña c'ü dya cjuana. ¿Jenga i̱ jyëzgueji o dyon'c'eji? Dya i̱ṉ cjijñiji na jo 'na pjeñe.

2 Bübü c'ü rí negö rá önnc'üji. Mizhocjimi o dya'c'üji o̱ Espíritu o ẽ bübü cja in mü'büji. ¿Cjo i̱ tsjaji texe c'ü t'opjü c'o ley nguec'ua va dya'c'üji c'ü? Jiyö. O dya'c'üji c'ü, na ngueje 'ma i̱ dyäräji ja ga cja e Cristo, i̱ 'ñench'e in mün'c'eji c'ü.

3 'Ma i̱ 'ñench'e in mün'c'eji
e Jesucristo, o tsja Mizhocjimi
o ndäjä o̱ Espíritu ra dya'c'eji
poder rí tsjaji na jo. Maco i̱ṉ
jodü rí tsjatsjëji c'o na jo rgui
cumpleji c'o ley. Dya jo c'e
pjeñe c'ü i̱ṉ cjijñiji.
4 'Ma i̱ pjürü i̱ 'ñejmeji o̱ jña e
Cristo, i̱ sufregueji na puncjü.
Pero 'ma rí jyëzgueji dya c'e
jña, dya ni muvi dya 'ma c'ü i̱
sufreji. Xa'ma dya rí jyëzgueji
c'ü.
5 O̱ Espíritu Mizhocjimi
da'c'eji o̱ poder. A cjanu
Mizhocjimi da'c'üji i̱ṉ cjaji c'o
na nojo c'o nunca mi janda
yo nte. ¿Cjo i̱ṉ ätqueji texe
c'o ley nguec'ua ga dya'c'eji
Mizhocjimi o̱ poder? Iyö.
Da'c'eji a cjanu o̱ poder, na
ngueje 'ma i̱ṉ äräji ja ga cja e
Cristo, i̱ṉ creoji.
6 Je xo va cjatjonu e Abra-
ham mi jinguã, o 'ñench'e o̱
mü'bü Mizhocjimi, o creo
c'ü ro tsja c'ua ja nzi va
xipji. Nguec'ua va mama
Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ
o̱ nzhubü e Abraham.
7 Nguec'ua ixtí unnc'eji
ngüenda, c'o je ga cjanu ga
'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi,
je ngueje c'o na cjuana
mboxbëche cja e Abraham
c'o, na ngueje ench'e o̱
mü'büji Mizhocjimi c'ua ja
nzi va tsja e Abraham.
8 Mizhocjimi xo xipji a
cjava e Abraham: “Na
ngue i̱ creo c'ü ró xi'ts'i, ró
intsjimits'ü. Je xo rga cjanu
yo cãrã texe cja ne xoñijõmü,
xo rá intsjimigö yo”, eñe.
Nguec'ua t'opjü dya cja o̱
jña Mizhocjimi. O mama a
cjanu Mizhocjimi, na ngue
ya ixmi pãrã c'ü xo 'ñetjo c'o
dya menzumü a Israel xo ro
'ñench'e o̱ mü'büji angueze. Y
'ma ro 'ñenche o̱ mü'büji, dya
cja ri tũji o̱ nzhubüji 'ma.
9 Nguec'ua c'o ra 'ñench'e o̱
mü'bü e Cristo, ngue c'o ra
intsjimi dya Mizhocjimi, ra
mama c'ü dya cja ri tũji o̱
nzhubüji, c'ua ja nzi va mama
c'ü dya cja mi tũ e Abraham o̱
nzhubü, na ngue xo 'ñench'e o̱
mü'bü Mizhocjimi.
10 Cãrã c'o cjijñi c'ü dya
cja ri tũ o̱ nzhubüji nu 'ma
ra cumpleji texe c'o o̱ ley
Mizhocjimi. Pero dya cjó
sö ra cumple texe c'o o̱
ley Mizhocjimi. Nguec'ua
c'o cjijñi a cjanu, ra tsjapü
Mizhocjimi ra ma sufreji. Na
ngue je t'opjü a cjava o̱ jña
Mizhocjimi: “'Ma cjó c'o dya
ra cumple texe c'ü t'opjü cja
o̱ ley Mizhocjimi, ra ma sufre
'ma c'o”, eñe.
11 C'o jodü ra cumple texe
c'o ley ngue c'ua ra jogüji a
jmi Mizhocjimi, rí pãrãgöji
c'ü xe tũtjoji o̱ nzhubüji a
jmi Mizhocjimi. Na ngueje
je xo t'opjü a cjava o̱ jña
Mizhocjimi: “C'ü ra 'ñench'e
o̱ mü'bü Mizhocjimi, ngue c'ü
ra mama Mizhocjimi c'ü dya
cja ri tũ o̱ nzhubü c'ü, y ra
ch'unü c'ü rguí bübütjo c'ü”,
eñe.
12 Pero c'o ley, nan'ño ga
mamaji. Je t'opü ga cjava
c'o ley: “'Na nte, 'ma dya ra
cumple texe c'o ley, dya ra
ch'unü c'ü rguí bübütjo”, eñe
c'o ley.
13 Nguec'ua ixi jñetse cja c'e

ley c'ü ro tsjacüji Mizhocjimi ro ma sufreji, na ngueje dya sö ro cumpleji texe c'o mama cja c'e ley. Pero Mizhocjimi o tsjapü o sufre e Cristo c'ü ro ma sufregöji, ngue c'ua dya cja xe ni jyodü rá ma tũji. C'ü rgui unnc'eji ngüenda c'ü ngue Mizhocjimi o tsjapü o sufre e Cristo, ngue c'e jña c'ü je t'opjü ga cjava: "Mizhocjimi je ngue c'ü cjapü ra sufre 'ma cjó c'o ra sufre rgá ndũ cja ngronsi", eñe o̱ jña Mizhocjimi.

14 O pätcägöji va ndũ e Cristo. Nguec'ua nu'tsc'eji zö dya i̱ṉ menzumüji a Israel, pero xo 'ñetsc'eji ra intsjimits'üji dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va xipji e Abraham, ra perdonaots'üji. Y ra dya'c'üji o̱ Espíritu; 'ñetscöjme xo ra dyacüjme. Na ngue rí ench'e ín mü'büji e Jesucristo.

La ley y la promesa

15 Tsjijñiji cjuarma, ja rgá cjaji va cja ne xoñijõmü. 'Naja nte 'ma ya rguí mbäbä 'naja xiscõmü, y 'ma ya rguí cuatüji sello c'e xiscõmü c'ü, dya cjó ra sö ra ts'a's'ü ni cjó pje xe ra jñu's'ü c'ü.

16 'Ma mü o mama Mizhocjimi c'ü ro intsjimi c'o nte, dya nädäji c'o o̱ mboxbëche e Abraham. Na ngue 'ma rva cjanu, rvá puncjü o̱ mboxbëche c'o ro jnädä 'ma. Pero 'natjo c'ü o̱ mboxbëche e Abraham c'ü o jnädä, c'ü ngueje e Cristo. Na ngue je ga cjava va mama Mizhocjimi va xipji e Abraham: "Na ngue c'ü ra tsja c'ü in mboxbëchegue, rá intsjimigö c'o nte c'o ri cãrã texe cja ne xoñijõmü", eñe.

17 Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Mizhocjimi o mama c'ü ro intsjimi c'o nte c'o ri cãrã texe cja ne xoñijõmü. C'ü vi mama a cjanu Mizhocjimi, chjëntjui c'ü ro mbäbävi 'na xiscõmü e Abraham, cja rrũ cuatütsjë sello. Xe go mezhetjo c'ua cuatrociento treinta cjë'ë, cja ch'unü 'ma c'o o̱ ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. Nguec'ua zö bübü c'o ley, pero ya zädä c'e jña c'ü ot'ü vi mama Mizhocjimi va xipji e Abraham. Na ngueje na cjuana ya intsjimizüji dya Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama.

18 C'ü rguí cumple 'na nte o̱ ley Mizhocjimi, dya ngue c'ü rguí perdonao Mizhocjimi c'e nte. Na ngue 'ma dya be mi ch'unü c'o ley, o mama Mizhocjimi 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o̱ mü'bü, ra perdonao Mizhocjimi c'ua ja nzi va perdonao e Abraham.

19 ¿Cjo dya ni muvi 'ma c'o o̱ ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés? Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Zö ya vi mama Mizhocjimi c'ü ro intsjimizüji, pero xo dyacüjme c'o ley nutscöjme rí menzumüjme a Israel, ngue c'ua ro unnc'öji ngüenda rí texeji c'ü rí tũgöji ín nzhunc'öji, dya rí ätcöji Mizhocjimi. O dyacüjme c'o ley hasta 'ma cja ro ẽjẽ c'ü o̱ mboxbëche e Abraham c'ü ngue e Jesucristo.

Nuc'ü, ngueje c'ü vi mama
Mizhocjimi ro intsjimizüji ja
c'o nzi va xipji e Abraham.
C'o ley, ngue Mizhocjimi o
manda c'o o̱ anxe o 'ñe unü c'o
ín mboxpalejme c'o. O unüji
a dyë e Moisés.
20 'Ma o unüji c'o ley, dya
je ngue anguezeji o unüji;
je ngueje a dyë e Moisés
c'ü o unüji c'o. Pero 'ma
o mama Mizhocjimi c'ü ro
intsjimi c'o nte c'o ri cãrã texe
cja ne xoñijõmü, nguetsjë
Mizhocjimi o zopjütsjë e
Abraham.

El propósito de la ley

21 ¿Pje rá mangöji 'ma?
Maco Mizhocjimi o xipji
e Abraham c'ü ro intsjimi
yo nte yo cãrã texe cja ne
xoñijõmü, ¿cjo dya ni muvi
'ma c'o ley? Iyö, na jo c'o
ley. Pero c'o ley, dya sö ra
dyacüji c'ü rga bübütjoji, dya
sö ra dyacüji poder. 'Ma jiyö,
ro sö ro cumplegöji 'ma c'o
ley, ngue c'ua dya ro tũji ín
nzhunc'öji.
22 Pero dya je ga cjanu.
Na ngueje je t'opjü cja o̱ jña
Mizhocjimi c'ü rí tũgöji ín
nzhunc'öji rí texeji; dya cjó
bübü c'ü ri ätä texe c'o ley.
Nguec'ua nudya, 'ma cjó c'o
ra 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesu-
cristo, ra intsjimi Mizhocjimi
c'ua ja nzi va xipji e Abraham,
ra perdonaoji.
23 Nutscöjme rí men-
zumüjme a Israel, 'ma dya be
rmí ench'e ín mü'büjme e Je-
sucristo, mi mandazüjme c'o
ley, pero dya sö ro cjagöjme
c'o mi mandazüjme c'o. Mi
mandazüjme a cjanu, ngue
c'ua 'ma ro ẽjẽ e Jesucristo,
ro ench'e ín mün'c'öjme
angueze.
24 Tsjijñiji ja ga cja c'o pë's'i
o̱ bëpji ra mbörü o t'i. Pjörüji
hasta 'ma cja ra ndümbeñe
c'o t'i. Je xo ga cjatjonu c'o
ley, mi pjöcüjme ngue c'ua
'ma ro ẽjẽ e Cristo, ro ench'e
ín mün'c'öjme 'ma c'ü, ngue
c'ua ro mama 'ma Mizhocjimi
c'ü dya cja ri tũgöjme ín
nzhunc'öjme.
25 Nguec'ua nudya ya zädä
c'ü rí ench'e ín mü'büjme e
Jesucristo, nguec'ua dya cja
mandazüjme dya c'o ley.

26 Zö ri menzumügueji a Is-
rael o jiyö, pero ya o̱ t'itsc'eji
dya Mizhocjimi, na ngueje i̱ṉ
ench'e in mün'c'eji dya e Jesu-
cristo.
27 Ya i̱ jigueji, i̱ṉ 'natjoji co
e Jesucristo. C'ua ja ga cja
angueze, xo rga cjatsc'eji dya
nu.
28 A jmi Mizhocjimi, dya ra
tsja zö ri menzumü a Israel
'naja nte, o jiyö. Dya ra tsja,
zö ri esclavo o zö ri libre. Dya
ra tsja, zö ri bëzo o zö ri ndixũ.
Nde 'na ma cjatsc'eji dya, na
ngueje bübü dya e Jesucristo
cja in mün'c'eji i̱ṉ texeji.
29 Ngue o̱ ntetsc'eji dya
e Cristo. Nguec'ua zö dya
i̱ṉ menzumüji e Abraham,
pero o̱ mboxbëchets'üji dya
c'ü, na ngueje i̱ṉ ench'e in
mün'c'eji dya Mizhocjimi c'ua
ja nzi va tsja e Abraham.
Nguec'ua xo 'ñetsc'eji ra
dya'c'eji Mizhocjimi c'ü vi
xipji ro unü angueze.

4

1 'Ma ra ndũ 'na bëzo, ra zopcü c'ü nu t'i'i texe c'o pë's'i. Nuc'ua c'ü nu t'i, zö ri mentsjaja texe c'o o s'opcü, pero 'ma dya be ri tjümbeñe, chjëntjui c'ü ri mbëpjitjo c'ü.

2 Na ngueje bübü c'o pjörü c'e t'i c'ü, 'ñe c'o vi s'opcü. Nguec'ua c'e t'i ni jyodü ra dyätä anguezeji hasta 'ma cja ra zädä c'e pa c'ü o mbä's'ä c'ü ndũ nu tata, cja ra tsjapü o̱ cjaja 'ma c'o.

3 C'ua ja nzi ga cja c'e t'i, je xo ma cjazgöji nu. 'Ma dya be mi ngue na cjuana o̱ t'izgöji Mizhocjimi, mi nza cjaztjogöji mbëpji na ngue mi mandazügöji c'o ley, 'ñe yo tjũrü yo cjaji va cja ne xoñijõmü.

4 Pero 'ma mü o zädä c'o pa c'o vi juajnü Mizhocjimi, o ndäjä c'ua c'ü nu T'i c'ü ngue e Jesucristo o ẽ o 'ñe jmus'ü cja 'naja ndixũ, o jmus'ü nza cjazgöji. O ẽ o 'ñe cumple c'o ley c'o mi mandazüjme nutscöjme rí menzumüjme a Israel.

5 O ẽjẽ para o 'ñe ndũ va 'ñevgueji libre. Nguec'ua nutscöji, dya cja xe ra mandazüji dya c'o ley 'ñe yo tjũrü, ngue c'ua Mizhocjimi sö ra tsjacüji o̱ t'izgöji dya c'ü.

6 Na ngueje o̱ t'itsc'eji dya Mizhocjimi, nguec'ua Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü o̱ Espíritu o ẽ bübü cja in mün'c'eji dya. Nuc'ü, 'ñünnc'eji in mün'c'eji c'ü, nguec'ua gui xipjiji Mizhocjimi: “Mi Tatats'üjme”, i̱n embeji c'ü.

7 Nguec'ua, dya cja i̱n mbëpjitjoji ne rí 'natsc'eji; o̱ t'itsc'eji dya Mizhocjimi. Nguec'ua ga dya'c'eji c'ü o mama mi jinguã va xipji e Abraham. Dacüji a cjanu na ngueje c'ü vi 'ñe ndũ e Cristo.

Pablo se preocupa por los creyentes

8 'Ma dya be mi pãrãgueji Mizhocjimi, mi nza cjatjotsc'eji mbëpji, na ngueje me mi sũgueji yo ts'ita, mi cjaji c'o o̱ mandamientoji. Maco dya Mizhocjimi yo.

9 Pero nudya, ya i̱n pãrãgueji dya Mizhocjimi. C'ü xenda na jo, ngue c'ü ya mbã'c'ãji Mizhocjimi ya tsja'c'eji o̱ t'itsc'eji dya c'ü. Nguec'ua, ¿jenga i̱n ne rí nzhogü rí dyätqueji c'o ley 'ñe yo tjũrü c'o mi mandats'üji? Maco dya sö ra 'ñempc'eji libre cja c'o na s'o, ni pje ra mböxc'üji c'o.

10 I̱n sũpüji yo pa, 'ñe yo zana, 'ñe yo cjë'ë, cja na 'ñe yo mbaxua.

11 Nguec'ua me rí cjijñi cja ín mü'bügö cjo na cjuana i̱ 'ñench'e in mün'c'eji e Jesucristo. 'Ma jiyö, ¿pje dyeje c'ü rvá pëpcjö na puncjü a ndetsc'eji?

12 Nu'tsc'eji, dya mi mandats'üji c'o ley, na ngueje dya mi tjëgueji c'o. Nutscöjme rí tjëgöjme, pero nutscö róench'e ín mün'c'ö e Jesucristo, nguec'ua dya cja mandazü c'o. I̱n ne rí cumpleji c'o ley. Pero rí xi'tsc'öji co texe ín mü'bü cjuarma, rí tsjaji c'ua ja nzi rgá cjagö dya, dya

rí jyëzgueji ra mandats'üji c'o
ley. C'ü rvá xi'tsc'öji a cjanu,
dya ngue c'ü pje vi tsjacüji,
iyö.
13 Na ngue rí mbeñegö c'ü
na jo vi recibidozüji 'ma.
Mi sö'dyëgö 'ma, nguec'ua
rvá 'ñe mimigö cja in jñiñiji.
Nguec'ua ró xi'tsc'öji ja rgá sö
ra salvatsc'eji e Cristo.
14 Nu c'e ngueme, zö
mi xichats'üji pero dya i̱
tsjapqueji c'ü dya rví muvi
c'o jña c'o mi xi'tsc'öji 'ma.
Dya xo i̱ xitscöji: "Dya rí
ne rá äräjme", ri 'ñenzgöji.
C'ü i̱ tsjaji, i̱ recibidozüji
nza cja 'ma ri nguezgö 'naja
c'o o̱ anxe Mizhocjimi. I̱
recibidozüji nza cja 'ma ri
nguezgö e Cristo Jesús.
15 ¿Jenga dya cja i̱ṉ ne rí
dyätcäji? Maco mi mäcjeji 'ma
ró zo'c'öji 'ma ot'ü. Me mi
ne ri pjöxcöji hasta mi cjijñiji
quisiera ro sö ri dyacü in
chögueji.
16 Pero nudya, pe rí xitsigöji
ya rí nuc'öji na ü dya, na
ngueje c'ü rvá xi'tsc'öji c'ü na
cjuana.
17 Nu c'o xöpüte c'o xi'tsc'eji
rí circuncidaogueji, me ne ra
xi'tsc'eji jña c'o rgui mägueji,
pero dya jo c'ü xi'tsc'eji c'o.
Na ngueje ne ra tsja'c'eji
rí xõgueji co nuzgö, cja rrĩ
cheñeji co nu c'o.
18 'Ma cjó c'o ne ra xi'tsc'eji
jña c'o rgui mägueji, na jo c'ü,
zö ri bünc'ö co nu'tsc'eji zö
jiyö. Pero ni jyodü ra xi'tsc'eji
jña c'o na cjuana. 'Ma jiyö,
dya jo 'ma.
19 Nu'tsc'eji ín ch'itsc'öji,
c'ua ja nzi ga cja 'na ndixũ
c'ü ya ra zö'dyë sö'ö c'ua ja na
ü'ü, je xo ma cjazgö nu; me mi
sentio ín mü'bü por nu'tsc'eji
hasta 'ma i̱ creoji. Nudya, me
sentio na yeje ín mü'bü. Na
ngueje rí pëtsa c'ü rí jyëzgueji
c'e pjeñe c'ü i̱ṉ cjijñiji dya,
ngue c'ua ra 'ñetse na jo c'ü
na cjuana i̱ 'ñench'e in mü'büji
e Jesucristo.
20 Me cja ín mü'bü ro bünc'ö
co nu'tsc'eji, ngue c'ua xenda
ro pãrãgö ja rva zo'c'öji. Na
ngueje dya rí pãrãgö jenga i̱ṉ
ne rí creoji c'o xöpüte c'o va
'ñe on'c'eji.

El ejemplo de Agar y Sara

21 C'o netsc'eji ra man-
dats'üji c'o ley, xitsixãji, ¿cjo
dya i̱ṉ unüji na jo ngüenda pje
pjëzhi c'ü mama c'o ley?
22 C'o ley, je t'opjü nu, c'ü
mi 'ñeje yeje t'i e Abraham.
C'ü 'naja, vi mus'ü 'na ndixũ
c'ü mi mbëpite. C'ü 'naja, vi
mus'ü 'na ndixũ c'ü dya cjó
mi ngue o̱ mbëpite c'ü, c'ü
mi nguetsjë c'ü nu su e Abra-
ham.
23 Nu c'ü o̱ t'i c'e mbëpite,
o jmus'ü c'ua ja va netsjë e
Abraham. Pero c'ü o̱ t'i c'e
ndixũ c'ü dya mi mbëpite,
o jmus'ü c'ü, na ngueje
Mizhocjimi ya vi xipji e
Abraham ro jmus'ü.
24 C'o ndixũ c'o, rá jyëtscö
c'o ye jña c'ua ja va zocüji
Mizhocjimi. C'e mbëpite c'ü
mi chjũ'ũ e Agar, ngueje c'ü
rá jyëtscö c'o ley c'ü, c'o o unü
Mizhocjimi c'o ín mboxatita-
jme cja c'e t'eje a Sinaí. Na
ngueje c'o me jodü ra cumple

c'o ley c'o, nza cjatjo mbëpji, dya libre c'o. Na ngueje me sũpüji c'o ley.

25 E Agar, xo rá jyëtscö c'e t'eje a Sinaí c'ü je bübü a Arabia. Xo rá jyëtscö c'e jñiñi a Jerusalén yo pa dya. Na ngueje c'o ín menzumüjme a Jerusalén chjëntjui nza cja mbëpji c'o, na ngueje me jodü ra cumpleji c'o ley.

26 Nu c'e ndixũ c'ü mi libre c'ü dya mi mbëpite, rá jyëtscö c'e Jerusalén a jens'e c'ü. Nutscöji je rí menzumüji nu, nguec'ua dya cja nza cjazgöji mbëpji, ya rí libregöji dya.

27 Ra sö rí unnc'eji ngüenda a cjanu, na ngueje ya t'opjü a cjava:

Mäjägue, nu'tsc'e dya i̱ ndunte, ni xo ri muxt'i.

Mapcje na zëzhi rgui mäcje, nu'tsc'e dya i̱ sö c'ua na ü'ü rvi muxt'i.

Na ngueje zö dya i̱n muxt'igue, pero xenda rrã puncjü c'o in ch'igue, que na ngueje c'o o̱ t'i c'e ndixũ c'ü mbëpite c'ü o musp'ü t'i c'ü nin xĩrague, eñe.

28 C'ü o̱ t'i c'e ndixũ c'ü mi libre, mi ngue e Isaac. O jmus'ü c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Je xo ga cjatjonu, cjuarma, o̱ t'izgöji Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama.

29 C'o pa c'o, mi nuji na ü c'e t'i c'ü vi mama Mizhocjimi ro jmus'ü; mi cja c'e t'i c'ü vi jmus'ü na ngue c'ü mi netsjë a cjanu c'ü nu tata. Je xo ga cjatjo dya nu, c'o me jodü ra cumple c'o ley, nugüji na ü c'o, nutscöji rí ätäji e Jesucristo.

30 Pero dyärä'maji c'ü t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi: “Chäjnä ne ndixũ nu mbëpite rí xipji ra mëvi nu t'i. Na ngueje nu o̱ t'i ne ndixũ nu, dya pje ra ch'unü ni pje xo ra s'opcü nu. Nguextjo nujnu t'i ne ndixũ nu dya mbëpite, nu ra s'opcü texe”, eñe cja o̱ jña Mizhocjimi.

31 Nguec'ua rí xi'tsc'öji cjuarma, dya cja mandazüji c'o ley, dya cja nza cjazgöji c'ü o̱ t'i c'e ndixũ c'ü mi mbëpite. O 'ñevguegöji libre e Cristo; nguec'ua nza cjazgöji dya c'ü o̱ t'i c'e ndixũ c'ü dya mi mbëpite.

5

Sigan firmes en la libertad

1 E Cristo o 'ñevgueji libre ngue c'ua dya cja ra mandazüji nza cja o mbëpji. Nguec'ua dya rí tsjapüji ngüenda c'o 'ñaja xöpüte, dya rí jyëzgueji ra mandatsc'eji c'o ley.

2 C'o xöpüte neji ra circuncidaots'üji. Dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji nutscö e Pablo rí apóstolegö. Dya rí jyëziji ra circuncidaots'üji. Na ngueje, dya ngue c'ü rgui salvagueji; nguextjo e Cristo ra salvats'üji.

3 Xo rá yepe rá xi'tsc'öji 'naja jña. Texe c'o cja ra circuncidaoji, xo ni jyodü ra tsjaji texe c'o 'ñaja jña c'ua ja nzi ga mama c'o o̱ ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés. 'Ma jiyö, dya ra salva 'ma c'o.

4 Bübütsc'eji c'o ne ra
cumple c'o ley, na ngueje
cjijñiji 'ma ra tsjaji a cjanu,
dya cja ri tũ o̱ nzhubüji. Pero
rí xi'tsc'öji, 'ma cjijñiji a cjanu,
dya ench'e o̱ mü'büji 'ma e
Cristo, ya xõgüji co angueze.
Y ya o jyëziji Mizhocjimi,
maco o s'iyazüji va ndäjä e
Cristo.
5 Nutscöji ró ench'e ín
mü'bügöji e Jesucristo, bübü
ín mün'c'öji dya o̱ Espíritu
Mizhocjimi. Nguec'ua rí
pãrãgöji 'ma rá sätc'öji cja jmi
Mizhocjimi, ra xitsiji c'ü dya
rí tũgöji ín nzhunc'öji.
6 'Ma cjó c'o bübü o̱ mü'bü
e Cristo Jesús, dya ra tsja zö
ya vi circuncidaoji o jiyö. Na
ngueje 'ma cjó c'o ra 'ñench'e
o̱ mü'bü e Jesucristo, ra sö ra
s'iya yo nu minteji 'ma. Ngue
c'ü ni muvi c'ü.
7 Nu'tsc'eji mi nzhodügueji
na jo cja o̱ 'ñiji e Cristo.
¿Jenga i̱ jyëzgueji o dyon'c'eji,
nguec'ua dya cja i̱ṉ ne rí
dyätqueji dya c'o jña c'o na
cjuana?
8 C'ü o 'ñünnc'eji in mü'büji
ngue c'ua vi jyëzgueji c'o
jña c'o na cjuana, dya ngue
Mizhocjimi. C'ü o tsja
Mizhocjimi, o 'ñünnc'ü in
mün'c'eji 'ma ot'ü, ngue
c'ua vi 'ñench'e in mü'büji e
Jesucristo.
9 Nguec'ua rí pjötpügueji
ngüenda c'o jña c'o ni
dyon'c'eji, na ngueje chjëntjui
nza cja o ixcjüjnü. I̱ṉ pãrãgueji
co ts'inguilëjë c'ü rrã ixi, ra
s'odü texe o cjüjnü.
10 Bübüzügöji dya c'ín
Jmugöji, nguec'ua rí juntc'ö
ín mü'bü c'ü xo rí tsjijñiji c'e
pjeñe c'ü rí cjijñigö, c'ü dya
nan'ño rgui tsjijñiji. Pero nu
c'ü cja'c'eji rí yembeñeji, ra
nduns'ü o̱ nzhubü c'ü, zö cjó
ri ngueje y zö pje ri pjëzhi.
11 Rí xipjigö yo nte c'ü o
pätcäji va ndũ e Cristo cja
ngronsi. Nguec'ua ga nugüji
na ü. 'Ma ro jũ'sc'ö xe 'na jña
c'ü xe ro xicöji c'ü ni jyodü
ra circuncidaoji, jo ri ñu'maji
cjuarma, dya cja ro nugü na
ü 'ma c'o.
12 Ya ponch'ü in mün'c'eji
na ngueje c'o xöpüte c'o va 'ñe
xi'tsc'eji c'ü ni jyodü ra cir-
cuncidaots'üji ra dyocüts'üji
in cuerpoji. Maco c'o xöpüte
cjapüji ni muvi c'ü ni dyopcüji
o̱ cuerpo 'na nte, ¿jenga dya ne
c'o xöpüte ixta cji'p'itsjëji?
13 Nu'tsc'eji o 'ñünnc'ü in
mü'büji Mizhocjimi i̱ 'ñench'e
in mün'c'eji e Cristo, ngue c'ua
rí libregueji, dya cja xe ra
mandats'üji c'o ley. Pero dya
rí tsjijñiji: “Rí libregöji dya,
nguec'ua sö rá cjaji dya texe
c'ua ja nzi rgá netsjëgöji”, rí
'ñeñeji. Iyö. Nu c'ü rí ts-
jaji, rí pötqui s'iyaji y rí pötqui
pjösteji.
14 Mama a cjava o̱ jña
Mizhocjimi: “S'iyagueji yo
nin minteji c'ua ja nzi gui
s'iyatsjëji”, eñe. Nu 'ma rí
s'iyaji a cjanu yo nin minteji,
nu'ma, ya i̱ cumpleji 'ma c'ü
mama c'o ley.
15 Pjötpüji na jo ngüenda. Na
ngue 'ma i̱ṉ pötqui ñuji na ü,
'ñe 'ma i̱ṉ pötqui chũji, 'na rí
chjorütsjëji 'ma.

Los deseos humanos y la

vida por el Espíritu

16 Dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Nu 'ma rí dyätäji o̱ Espíritu Mizhocjimi, dya i̱n cjagueji 'ma c'ua ja nzi gui ñetsjëji c'o na s'o.

17 C'o va ẽjẽ ín pjeñetsjëji rá cjaji, dya ne o̱ Espíritu Mizhocjimi c'o. Y c'ü ne o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü rá cjagöji, dya rí netsjëgöji c'o. Nguec'ua bübü 'ma rí yembeñeji c'o rí cjaji.

18 Pero 'ma rí dyätqueji o̱ Espíritu Mizhocjimi, dya cja xe ra mandats'üji 'ma c'o ley.

19 Ixi jñetsetjo 'na nte, 'ma cja'a c'ua ja ga netsjë c'o na s'o. C'o nte c'o cja c'ua ja ga netsjë, cãrã c'o 'ñeje ndixũ c'o dya ngue nu su'u. Y cãrã ndixũ c'o 'ñeje bëzo c'o dya ngue nu xĩra. Xo cãrã c'o pje nde cja ga cjanu c'o na s'o, cjaji c'o va ẽjẽ o̱ pjeñetsjëji, dya c'a's'üji.

20 Yo nte c'o cja c'ua ja ga netsjë c'o na s'o, cãrã c'o ma't'ü yo ts'ita. Xo cãrã c'o cëro. Cãrã c'o nu'u na ü yo nu minteji. Cãrã c'o jonbü chũ yo nu minteji. Cãrã c'o nepe c'ü pë's'i yo nu minteji. Cãrã c'o me ts'i ni üdü. Cãrã c'o me jodü nguextjo c'o netsjë. Cãrã c'o me xõcü yo nte, y me üji c'o dya ngue o̱ dyotsjëji.

21 Yo nte c'o cja c'ua ja nzi ga netsjëji c'o na s'o, cãrã c'o me jodü ja rgá tsjapüji o̱ cjajaji c'o pë's'i yo nu minteji. Cãrã c'o pö't'ünte. Cãrã c'o tĩ'ĩ. Cãrã c'o me cja c'o na s'o cja mbaxua. Y pje c'o xe nde cjaji. Ya ró xi'tsc'öji 'ma ot'ü, y nudya rí yepe rí xi'tsc'öji, c'o cja ga cjanu, dya ra sö ra zät'äji a jmi Mizhocjimi ja manda.

22 Pero 'ma rá ätcöji o̱ Espíritu Mizhocjimi, ra 'ñünngüji 'ma ín mün'c'öji ngue c'ua rá s'iyaji yo nín minteji, y rá mäpäji Mizhocjimi, y rá mimiji na jo, dya pje rá mbeñeji. Y 'ma rá ätcöji c'ü, rá pësp'iji paciencia zö cjó pje ra tsjacüji, dya pje rá nzhopcüji c'o na s'o. Y rá cjagöji rrã jontezgöji rá pjös'üji yo nín minteji. Y 'ma pje c'o rá mamaji c'ü rá cjaji, rá cumpleji c'ua ja rvá mangöji.

23 Xo 'ñeje 'ma rá ätcöji o̱ Espíritu Mizhocjimi, rá ätäji Mizhocjimi, dya rá cjapcöji rrã nozgöji. Y rá pjörütsjëji ngue c'ua dya rá cjatsjëji c'ü rá cjijñitsjëji. 'Ma rá cjagöji a cjanu texe yo na jo, dya bübü ne rí 'naja ley c'ü ri mama na s'o rí cjagöji 'ma.

24 'Ma o ndũ e Cristo cja ngronsi, xo ró tũgöji nutscöji ya rí ench'e ín mü'büji. Nguec'ua rí jëziji c'o na s'o c'o netsjë ín mü'büji.

25 Je ngue por o̱ Espíritu c'ü ni bübü Mizhocjimi cja ín mü'büji dya. Nguec'ua angueze rá ätcöji dya.

26 Dya rá jodüji c'ü ra mama yo nte c'ü me na jozgöji. Dya cjó rá xipjiji: “Xenda na jozgö que na ngue'tsc'e”, rá embeji. Iyö. Dya xo rá pötca mbidiaji.

6

Ayúdense unos a otros

1 Mi cjuarmatsc'öji, bübü 'ma ra tsja na s'o 'na cjuarma.

'Ma ga cjanu, nu'tsc'eji i̱n ätqueji o̱ Espíritu Mizhocjimi ngue'tsc'eji rí zopjüji, ngue c'ua ra nzhogü o̱ mü'bü ra jyëzi c'o na s'o c'ü. Pero jmanch'a rgui zopjüji, dya rí tsjapütsjëji rrã jotsc'eji. Xo rí pjötpügueji ngüenda c'ü dya xo ra ndõ'c'ü in mün'c'eji c'ü xo rgui tsjagueji c'o na s'o.

2 'Ma cja na s'o 'na cjuarma, chjëntjui c'ü ri tuns'ü 'na pöjö c'ü me na jyü. Nguec'ua rí pjösc'eji 'ma c'ü. O zö pje ri pjëzhi c'ü ni jyodü 'na cjuarma, rí pjösc'eji c'ü. 'Ma rí tsjagueji a cjanu, ya i̱ tsjagueji c'ü o xitsiji e Cristo.

3 Nu 'ma cjó c'o cjijñitsjë c'ü me na jo c'ü cja'a, pero 'ma dya je ga cjanu ga tsja, nu'ma, dya cjuana 'ma c'ü cjijñi c'e nte.

4 Yo nin cjuarmatsjëji, dya ngueje yo rí jñandagueji c'ü cja yo, cja rrĩ mangueji: "Xenda na jozgö que na ngue ne cjuarma nu", rí 'ñeñeji. Iyö. Je nguetsjë c'o i̱n cjagueji rí ñuji cjo na jo c'o o jiyö. Y 'ma na jo c'o i̱n cjagueji, je ngue c'o rgui mägueji 'ma c'o.

5 Nzi 'nazgöji rá nzhötüji ngüenda Mizhocjimi c'ua ja nzi rvá minc'öji; dya ngueje c'ua ja va mimi c'ü 'naja mi cjuarmagöji.

6 C'o xötpü o̱ jña Mizhocjimi ni jyodü ra mbös'üji c'o jizhi o̱ jña Mizhocjimi, ra unüji c'o rguí jyodüji.

7 Pe i̱n cjijñiji c'ü dya ra tsja, zö ja rgá mimi 'na nte. Pero rí xi'tsc'öji, dya cja rí tsjijñiji a cjanu, na ngueje dya cjuana. Na ngueje Mizhocjimi dya sö cjó ra tsjapü burla c'ü. Na ngue c'ua ja ga tsja 'na nte, je xo rgá cjanu rgá nzhopcüji c'ü. Chjëntjui nza cja 'na c'ü ra mbodü o ndëxü, ra ndagü o ndëxü. Pero 'ma ra mbodü o ndöbidyi, bidyi ra ndagü.

8 Nu c'o sido cja'a c'ua ja ga netsjë nguec'ua ga tsjaji c'o na s'o, dya ra bübüji co Mizhocjimi c'o, ra ndũji. Pero c'o sido ätä o̱ Espíritu Mizhocjimi nguec'ua ga tsjaji c'o na jo, ra ch'unüji c'ü rguí bübüji Mizhocjimi, dya ra ndũji.

9 Nguec'ua ni jyodü, dya ra tõgüzüji rga cjaji c'o na jo. Na ngueje 'ma dya rá jëziji, ra ngõtcüji na jo 'ma Mizhocjimi 'ma ra zädä c'e pa 'ma ra tjün ngüenda.

10 Nguec'ua texe 'ma sö'ö, ni jyodü rá pjös'üji texe yo nín mintegöji. C'o xenda rá pjösc'öji ngue yo mi cjuarmagöji yo ench'e o̱ mü'bü e Cristo.

Advertencias y saludos finales

11 Jñant'maji dya yo letra yo na nojo yo rí opjütsjëgö. Ngue yo rguí nguarü.

12 C'o xöpüte neji c'ü ra mama yo ín menzumüjme: "Na jo c'o xöpüte, na ngueje xo cjaji ín chjũrügöji", ra 'ñeñeji. Nguec'ua ga xi'tsc'eji c'o xöpüte c'ü rí circuncidaogueji. Nu 'ma dya ro xi'ts'iji a cjanu, ro tsja yo nte ro nuji na ü 'ma c'o xöpüte. Na ngueje c'o xöpüte creoji c'ü o pätcägöji e Cristo va ndũ cja

ngronsi. Pero dya neji cjó ra
nuji na ü.
13 Nu c'o xöpüte c'o xi'tsc'eji
ra circuncidaots'üji, dya xo
cumpleji c'o ley. Pero neji
c'ü ra circuncidaots'üji ngue
c'ua ra mä'c'äji ra mamaji:
"Jñant'maji, ya circuncidaoji
c'o cãrã a Galacia", ra 'ñembeji
c'o nu menzumüji.
14 Pero nutscö, dya cja rí ne
rá cjapcö rguí muvi c'ü rguí
circuncidaoji 'na nte o c'o pje
ri pjëzhi. C'ü rá cjapcö rguí
muvi, nguextjo c'ü o pätcäji
e Jesucristo c'ín Jmugöji va
ndũ cja ngronsi. Na ngueje
c'ü vi ndũ cja ngronsi e Je-
sucristo, chjëntjui c'ü ró tũgö.
Nguec'ua dya cja mandazü
yo na s'o yo bübü cja ne
xoñijõmü. Y nguec'ua yo nte
yo dya ejme Mizhocjimi, dya
xo cjacü ngüenda yo.
15 'Ma cjó c'o ra 'ñench'e o̱
mü'bü e Cristo, dya ni muvi
c'ü ya vi circuncidaoji o jiyö.
C'ü na cjuana ni muvi, ngue
c'ü ya ngue o̱ t'i Mizhocjimi
'na nte, ngue c'ua nuevo ga
nguijñi dya, y nuevo ga mimi.
16 Texe c'o ra 'ñench'e o̱
mü'bü e Jesucristo ngue c'ua
ra mbös'üji nuevo rgá mimiji,
Mizhocjimi ra juentse c'o, y ra
unü c'ü rguí mäjä o̱ mü'büji,
dya pje ra mbeñeji. Na ngueje
c'o ra tsja a cjanu, ngueje c'o
ra tsjapü Mizhocjimi o̱ nte
c'ua ja nzi va tsja mi jinguã o
tsjapü e Israel o̱ nte.
17 Ndeze dya, ga ma a xo'ñi,
dya rí negö cjó ra mama c'ü
dya rí apóstolegö o ra tsjapü ni
muvi c'ü ni dyopcüji o̱ cuer-
poji ga circuncidaoji yo nte.
Na ngueje xo 'ñezgö xo bübü
yo jñetse cja ín cuerpogö, pero
ngueje c'ua ja rvá sufregö na
ngue rí pëpi e Jesús.
18 Mi cjuarmats'ügöji, e Je-
sucristo c'ín Jmugöji c'ü bübü
cja in mün'c'eji ra mböxc'üji
nuevo rgui minc'eji. Je rga
cjanu, amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS EFESIOS

Pablo escribe a la iglesia en Efeso

1 Nuzgö e Pablo, rí apóstolegö cja e Jesucristo, na ngueje o ne a cjanu Mizhocjimi. Rí pen'c'eji ne carta, nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji a Efeso; o̱ ntets'üji Mizhocjimi na ngueje i̱ṉ ejmeji e Jesucristo.

2 Rí ötcö Mizhocjimi c'ü ín Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ü ín Jmugöji ra sido ra nuc'eji na jo'o. Nguec'ua ra mäjä in mü'büji, dya pje rí mbeñeji.

Bendiciones espirituales en Cristo

3 Me na jo Mizhocjimi c'ü ngueje nu Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji e Jesucristo. Xo ngueje nu Tata e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, na ngueje xo Mizhocjimi e Jesucristo. Mizhocjimi ngue c'ü o nintsjimizüji c'ü; na ngueje rí 'natjoji dya co e Cristo. Me co nintsjimizügöji Mizhocjimi co texe c'ü je va ẽjẽ a jens'e cja e Jesucristo.

4 'Ma dya be mi t'ät'ä ne xoñijõmü, o juancügöji Mizhocjimi c'ü ra nguezüji o̱ t'i angueze c'ü dya rá tũ ín nzhubüji a jmi angueze. O juancügöji c'ü exti nguetjozügöji e Cristo.

5 Me co s'iyazügöji Mizhocjimi. O ne o tsjacüji o̱ t'i. O tsja c'ua ja nzi va nguijñi angueze. Ngue c'ü o ndäjä e Jesucristo c'ü nu T'i cja ne xoñijõmü ngue c'ua o tsjacüji o̱ t'izüji Mizhocjimi.

6 Sido rí ma't'ügöji Mizhocjimi na ngueje me co mbenzeji. Mizhocjimi me s'iya c'ü nu T'i. Me xo s'iyazügöji na ngueje rí 'natjoji dya co c'ü nu T'i.

7 Me co s'iyazügöji Mizhocjimi. O ndäjä e Jesucristo cja ne xoñijõmü. E Jesucristo o ẽ pjödü o̱ cji va ndõmbgüji. A cjanu o perdonao Mizhocjimi ín nzhubügöji.

8 Mizhocjimi o jítsiji c'ü me co s'iyazüji. O dyacüji rí pãrãji ja cja angueze.

9 Nu c'ü mi ne Mizhocjimi ro tsja'a, dya cjó mi pãrã. Pero ya o tsjacüji Mizhocjimi ró pãrãji dya, nu c'ü o mbeñe o tsja.

10 Nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi ngueje e Cristo ra manda texe c'o bübü a jens'e 'ñe cja ne xoñijõmü. Nguec'ua a cjanu ya ra 'natjoji. Nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi ya cja dya, na ngueje ya zädä c'o cjë c'o ya vi mama.

11 Nutscöji rí 'natjoji co e Cristo. Nguec'ua, c'ua ja nzi va ne Mizhocjimi, o tsjacüji o̱ t'izüji angueze. Na ngueje Mizhocjimi cja'a texe c'ua ja nzi ga nguijñi.

12 Nutscöjme rí menzumüjme a Israel. 'Ma dya be ma ẽjẽ e Jesucristo, ya rmí te'bejme angueze. Rí cãrãgöjme ja rí nzijme c'ü

ot'ü ró ejmejme e Jesucristo. Mizhocjimi o ne o tsjacüjme nguezüjme o̱ t'i angueze; ngue c'ua yo nte ra jñandaji nu c'ü o tsjacüjme angueze, ra mamaji c'ü me na nojo c'ü, 'ñe me na jo.

13 Nu'tsc'eji, dya i̱ṉ menzumügueji a Israel, xo 'ñetsc'eji i̱ 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo 'ma i̱ dyärägueji c'e jña c'ü na cjuana c'ü mama ja rga jocüts'ü in mü'büji. Nuc'ua o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü vi mama Mizhocjimi ro ẽjẽ, o ẽ mimi cja in mü'bügueji. A cjanu xo 'ñetsc'eji o tsja'c'üji Mizhocjimi o̱ t'its'üji dya. Ya xo i̱ṉ 'natjoji dya co e Jesucristo.

14 O̱ Espíritu Mizhocjimi bübü cja ín mü'bügöji. Ngue angueze cjacüji rí pãrãji, ra cjuatü Mizhocjimi nu c'ü cja'a. Nu c'ü cjacüji Mizhocjimi ngue c'ü exti nguetjozüji e Jesucristo, 'ma rá sät'äji a jens'e nu ja bübü angueze. Nguec'ua rá ma't'üji dya Mizhocjimi na ngueje me na nojo.

Pablo pide a Dios que dé sabiduría a los creyentes

15 Rí ärägö c'ü mamaji sido i̱ṉ ejmeji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji; y me xo i̱ṉ s'iyaji c'o dyaja c'o xo ngue o̱ nte Mizhocjimi.

16 Nguec'ua nuzgö, dya rí söyagö rgá unü na pöjö Mizhocjimi. Rí mbents'eji 'ma rí ötügö Mizhocjimi.

17 Mizhocjimi ngueje o̱ Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji c'ü ngueje e Jesucristo. Mizhocjimi ngueje mi Tataji c'ü me na nojo. Nuzgö rí ötügö Mizhocjimi xenda ra jí'ts'iji ja cja angueze; ngue c'ua xenda rí pãrãgueji angueze cja in mü'bügueji.

18 Me rí ötügö Mizhocjimi ra dya'c'üji jya's'ü cja in mü'büji c'ü rí tsjijñigueji na jo, ngue c'ua xenda rí tendiogueji na jo nu c'ü o tsja'c'üji Mizhocjimi me na zö. O zon'c'ügueji ri ngue o̱ t'its'üji angueze. Rí ötcö Mizhocjimi ra dya'c'üji xo rí pãrãgueji c'ü exti nguetjots'üji e Jesucristo. Ngue c'ü i̱ṉ te'beji dya. Nguezgöji o̱ t'izüji Mizhocjimi ra dyacöji a cjanu.

19 Me rí ötügö Mizhocjimi c'ü xo rí tendiogueji c'ü me na zëzhi Mizhocjimi. Angueze sö ra tsja texe. Nutscöji rí ejmeji Mizhocjimi, ngue o̱ Espíritu angueze c'ü me na zëzhi ga pëpji cja ín mü'bügöji.

20 Mizhocjimi, c'ua ja nzi o pëpji na zëzhi 'ma o xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndũ, je xo va cjanu ga pëpji na zëzhi cja ín mü'bügöji. 'Ma ya vi xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndũ, nuc'ua o tsjapü c'ua o mimi Jmu a jens'e cja o̱ jodyë Mizhocjimi.

21 Mizhocjimi o unü e Jesucristo ra manda texe cja yo gobierno, 'ñejyo jmu, 'ñeje texe yo pje nde pjëzhi cja yo nte. E Jesucristo manda texe dya. Dya ra nguarü c'ü ra manda c'ü.

22 Mizhocjimi o unü e Jesucristo ra manda texe;

texe bübü a jõmü cja o̱ ngua'a. Mizhocjimi o tsjapü e Jesucristo ín ñigöji, nutscöji rí jmurüji rí ejmeji angueze.
23 Nguezüji o̱ cuerpozüji angueze. Ngue angueze c'ü manda cja ín mü'bügöji. A cjanu 'ñetse cja ne xoñijõmü ja cja e Jesucristo, 'ñetse c'ü sädä texe c'ü o mbeñe Mizhocjimi.

2

Salvos por el amor de Dios

1 Nu'tsc'eji, xo o xoxc'ügueji Mizhocjimi; o dya'c'ügueji c'ü gui bübütjogueji. Na ngue c'o na s'o c'o mi cjagueji, chjëntjui c'ü ya rvi chũgueji.
2 Nu'tsc'eji mi cjagueji c'o na s'o; mi nzhodügueji c'ua ja nzi ga tsja yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. Mi ätägueji e Satanás c'ü dya jo c'ü ndaxojñi texe yo demonio. Ngue e Satanás c'ü pëpji cja o̱ mü'bü yo nte yo dya ätä Mizhocjimi.
3 Nutscöji, dya rmí ätägöji Mizhocjimi. Rmí cjagöji c'o mi netsjëji; texe c'o mi ne ín cuerpogöji. Rmí cjagöji texe c'o ma ẽjẽ cja ín ñigöji. Mizhocjimi rmí ünngügöji c'ua ja xo nzi ga ünmbü texe c'o dyaja c'o cja na s'o. Mizhocjimi ra tsjapü ra sufrido c'o.
4 Pero Mizhocjimi me juentsquegöji me go s'iyazüji na puncjü.
5 Na ngue c'o na s'o c'o mi cjagöji chjëntjui c'ü ya rvá tũgöji. Pero o dyacüji Mizhocjimi c'ü rí bübütjoji, na ngueje e Jesucristo bübütjo. A cjanu Mizhocjimi o 'ñevgueji libre cja c'o na s'o, na ngue me s'iyazüji.
6 Mizhocjimi o xos'ü e Jesucristo 'ma ya vi ndũ; xo 'ñetscöji o xoxcügöji 'ma. Nguec'ua Mizhocjimi o tsjacüji rí 'natjoji dya, co e Jesucristo c'ü manda a jens'e. C'ua ja nzi ga nugüji dya Mizhocjimi, ya 'natjo c'ua rí mimiji co e Jesucristo.
7 Mizhocjimi o tsja texe yo, ngue c'ua texe yo cjë yo va ẽjẽ 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijõmü; texezüji rá unüji ngüenda c'ü me o s'iyazüji Mizhocjimi, me o juentsquegöji, nutscöji ya rí 'natjoji co e Jesucristo.
8 C'ü vi jogü in mü'bügueji, dya ngue c'ü rvi tsjagueji c'o na jo. Ngue c'ü me o s'iyats'üji Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma i̱ 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, o jocüts'üji Mizhocjimi in mü'büji. Mizhocjimi o ne o tsja a cjanu.
9 Dya cjó sö cjó ra tsjapütsjë na nojo c'ü ra mama: "Na jozügö a jmi Mizhocjimi na ngueje ró cjagö na jo", ra 'ñeñe.
10 Ngue Mizhocjimi c'ü o jocüzüji ín mü'bügöji. O tsjacüji rí 'natjoji co e Jesucristo, nguec'ua dadyo ín mü'büji. Nudya, ne'e Mizhocjimi dadyo rga mimiji dya, ngue c'ua rá cjagöji c'o na jo c'ua ja ya nzi va mbeñe Mizhocjimi.

La paz tenemos por medio de Cristo

11 Nu'tsc'eji, dya i̱n menzumüji a Israel, mbeñeji ja ma

cjats'üji mi jinguã. Nutscöjme rí menzumüjme a Israel mi ocüjme ín cuerpojme ngue c'ua ro 'mãrã mi ngue o̱ ntezüjme Mizhocjimi. Mi mamajme que nu'tsc'eji, dya mi nguets'üji o̱ ntets'üji Mizhocjimi na ngueje, dya pje mi ocüji in cuerpogueji.

12 Mi jinguã Mizhocjimi o mama c'ü ro ẽjẽ e Cristo ro 'ñe jopcü o̱ mü'bü yo nte. Nguetscöjme rí menzumüjme a Israel o xitsijme a cjanu Mizhocjimi. Nguec'ua mi te'bejme e Cristo. Nu'tsc'eji, dya i̱ṉ menzumüji a Israel, nguec'ua dya mi te'begueji e Cristo c'ua ja nzi rmá te'begöjme. Y dya mi ngue o̱ ntets'üji Mizhocjimi nza cjazgöjme. Dya mi pãrãgueji ja ga cja Mizhocjimi.

13 Pero nudya, ya i̱ṉ 'natjoji co e Jesucristo. Nu 'ma ot'ü, dya pje mi ngue'tsc'eji o̱ ntets'ügueji Mizhocjimi. Pero nudya, dya nguextjozüjme o̱ ntezüjme Mizhocjimi, xo 'ñetsc'eji ya xo ngue o̱ ntets'üji dya c'ü; na ngueje e Jesucristo o pjödü o̱ cji va ngõtcüji ín nzhubüji.

14 Nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ñetsc'eji, dya i̱ṉ menzumüji a Israel, e Jesucristo ya o tsjacüji ya 'natjo jñiñi c'ua ja rí menzumüji dya. Nutscöjme 'ñetsc'eji mi pötü rmá nuji na ü. Pero nudya e Jesucristo ya tsjacüji c'ü rí cãrãji na jo dya.

15 Mi pötü rmá nuji na ü, na ngueje nutscöjme mi tjëjme c'o o̱ ley Mizhocjimi; nu'tsc'eji, dya mi tjëgueji c'o. Pero o 'ñe ndũ e Jesucristo va ngõtcüji ín nzhubüji, nguec'ua dya cja mandazüjme c'o ley. A cjanu o tsjacüji ya rí 'natjo ntezüji c'ü cja rí dadyoji; nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ñetsc'eji, dya i̱ṉ menzumügueji a Israel. A cjanu xo o tsjacüji rá cãrãji na jo.

16 Ngue cja ngronsi o ndũ e Jesucristo. O böbü a nde'ezüji 'ñe cja Mizhocjimi, nguec'ua rí pötca mäjäji dya Mizhocjimi. Nudya, dya cja rí pötca üji Mizhocjimi. E Jesucristo o ndũ cja ngronsi va ngõtcüji ín nzhubügöji. A cjanu, nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ñetsc'eji, dya i̱ṉ menzumüji a Israel, ya rí 'natjo cuerpoji, dya cja rí pötca üji.

17 O ẽjẽ e Jesucristo, nguec'ua rí pãrãji ya nugüjme na jo Mizhocjimi, nuzgöjme rí menzumüjme a Israel. Xo 'ñetsc'eji, dya i̱ṉ menzumüji a Israel, xo nuc'üji na jo.

18 Nudya nutscöjme rí menzumüjme a Israel ya sö rá chëzhijme a jmi Mizhocjimi c'ü ngueje ín Tatagöji. Xo 'ñetsc'eji sö rí chëzhigueji na ngueje 'natjo o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü in mü'bügueji 'ñe ín mü'bügöjme.

19 Nu'tsc'eji, dya i̱ṉ menzumüji a Israel, nguec'ua dya mi ngue o̱ ntets'üji Mizhocjimi. Pero nudya, ya ngue o̱ ntets'üji dya c'ü. A cjanu xo i̱ṉ menzumüji dya

a jens'e cja Mizhocjimi.
20 Nu'tsc'eji dya; xo
'ñezgöjme nguezgöji 'na tem-
plo nu ja bübü Mizhocjimi na
ngueje rí ejmeji e Jesucristo.
Angueze ngue c'e ndojo
c'ü ot'ü o tjumü cja squina
c'ü. Nu c'o apóstole 'ñe c'o
profeta o mamaji ja ga cja e
Jesucristo. Anguesji ngueje
c'o ndojo c'o o jñumüji cja c'e
cimiento. Nutscöji rí ejmeji o̱
jña Mizhocjimi, nguezgöji c'o
ndojo c'o o dyü's'üji a xes'e cja
c'e cimiento.
21 Ra nocü c'e templo
c'ü nguezgöji o̱ ntezüji
Mizhocjimi. Texe c'o ejme
e Jesucristo ngue c'o ndojo
c'o na jũ's'üji a xes'e cja c'e
cimiento. Texe c'o ejme
e Jesucristo ya 'natjoji co
angueze. C'e templo c'ü na
jäbäji me na sjũ, na ngueje
ngue o̱ tsjaja Mizhocjimi.
Nunu, je bübü nu angueze.
22 Xo 'ñetsc'eji xo na
jũ'sc'ügueji cja c'e templo c'ü
ngue o̱ nte Mizhocjimi, na
ngueje xo 'ñetsc'eji bübü in
mü'bügueji dya, o̱ Espíritu
Mizhocjimi.

3

Pablo encargado del evangelio para los que no eran de Israel

1 Nutscö e Pablo, rí
mbëpjitjogö cja e Jesucristo.
Nguec'ua rí ogö cja pjörü
na ngueje rí zo'c'öji o̱ jña e
Jesucristo, nu'tsc'eji, dya i̱n
menzumüji a Israel.
2 Ya jo i̱n pãrãgueji me
s'iyazügö Mizhocjimi. O
'ñembgö rá xi'ts'iji c'ü me
s'iyats'üji angueze.
3 Ya ró xi'tsc'öji ja nzi jña cja
ne carta ngue c'ua rí pãrãgueji
nguetsjë Mizhocjimi o jítsi pje
na mbë c'ü o mbeñe angueze.
Nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi,
dya mi pãrãji mi jinguã. Pero
nudya, ya 'mãrã dya.
4 'Ma rí xörügueji c'o jña
c'o ró xi'tsc'öji cja ne carta,
ra sö rí unügueji ngüenda c'ü
rí pãrãgö nu c'o o mbeñe
Mizhocjimi, nguec'ua va
ndäjä e Cristo.
5 Nu c'o nte c'o mi cãrã mi
jinguã, nuc'o, dya mi pãrãji
c'ü o mbeñe Mizhocjimi c'o.
Yo cjë dya yo, o̱ Espíritu
Mizhocjimi jíchi c'o apóstole
'ñe c'o profeta, nu c'ü o
mbeñe. Nu c'o apóstole
'ñe c'o profeta ngue c'o o
xõcü Mizhocjimi ra mbëpiji
angueze.
6 Nu c'ü o mbeñe
Mizhocjimi ngue c'ü rá
'natjoji co e Jesucristo 'ma
rá ench'e ín mü'büji e Jesu-
cristo. A cjanu, nu'tsc'eji, dya
i̱n menzumügueji a Israel,
'ñezgöjme rí menzumüjme a
Israel, nudya, ya rí 'natjo
cuerpoji cja e Jesucristo. Nu
c'o o mama Mizhocjimi ro
dyacüjme, ya xo da'c'üji.
7 Me co s'iyazü Mizhocjimi.
O juancü ngue c'ua rí zopjü
yo nte rí xipjiji ja rgá sö ra
jogü o̱ mü'büji. Me na zëzhi
o pëpji cja ín mü'bügö 'ma o
juancügö.
8 Nguezgö e Pablo, xenda
rí menutjogö cja texe yo o̱
nte Mizhocjimi. Pero me
co s'iyazügö Mizhocjimi. O

juancügö rá zo'c'üji, nu'tsc'eji, dya i̱n menzumüji a Israel. Rá zo'c'üji o̱ jña e Jesucristo c'ü mama ja ga cja angueze, me na nojo, me s'iyats'üji.

9 Mizhocjimi o juancügö rá zopjü yo nte rá xipjiji nu c'ü o mbeñe angueze. Ndeze 'ma o dyät'ä Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijõmü o mbeñe angueze c'ü ra 'natjoji cja e Cristo texe yo nte. Pero c'o nte, dya mi pãrãji c'o mi mbeñe Mizhocjimi.

10 Na ngue c'ü rí zo'c'öji nu'tsc'eji, dya i̱n menzumüji a Israel, i̱n ench'e in mü'büji e Jesucristo. Nguec'ua nu'tsc'eji 'ñezgöjme rí 'natjoji dya. Na ngue c'ü rí 'natjoji, pãrã yo anxe a jens'e me na nojo Mizhocjimi, me pë's'i na puncjü o̱ pjeñe. Xo 'ñe yo demonio xo pãrãji a cjanu.

11 'Ma dya be mi t'ät'ä ne xoñijõmü, Mizhocjimi o mbeñe c'ü rá 'natjoji co e Cristo. Ya o ẽjẽ e Jesucristo. Texe c'o ra 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo, 'natjoji co e Cristo.

12 Nguec'ua, dya rí sũgöji rgá chëzhiji a jmi Mizhocjimi; na ngueje ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo; ya rí 'natjoji co angueze.

13 Nutscö e Pablo, rrã sufridogö na ngueje rí zo'c'öji nu'tsc'eji, dya i̱n menzumüji a Israel; ngue c'ua rí pãrãgueji nu c'ü o mbeñe Mizhocjimi. Me rí ö'tc'üji, dya ra tõgü in mü'büguеji na ngueje c'ü rrã sufridogö. Rí mäcjeji na ngue c'ü rí zo'c'üji o̱ jña Mizhocjimi.

El amor de Cristo

14 Nu'tsc'eji, dya i̱n menzumüji a Israel, nudya, ya xo ngue o̱ t'its'üji Mizhocjimi dya; na ngueje i̱n ench'e in mü'büguеji e Jesucristo. Nguec'ua, nutscö e Pablo, rí ndüñijõmü a jmi Mizhocjimi c'ü nu Tata e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. Me rí unügö na pöjö angueze.

15 Mizhocjimi xo ngueje nu Tata texe c'o ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo. Nguejnu Tata nu c'o ya ndũ c'o vi 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo. Xo nguejnu Tata nu c'o bübütjo c'o ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo.

16 Mizhocjimi c'ü ín Tatagöji me na nojo; me na zëzhi c'ü. Rí ötügö angueze c'ü xenda rí zëzhiji na ngueje o̱ Espíritu Mizhocjimi bübü cja in mü'büguеji.

17 Rí ö'tc'üji Mizhocjimi c'ü sido rí 'ñejmegueji e Jesucristo; ngue c'ua sido ra bübü e Jesucristo cja in mü'büguеji. A cjanu rí s'iyaji Mizhocjimi. Xo rí s'iyagueji nin minteji.

18 A cjanu ra sö rí pãrãgueji co texe yo o̱ nte Mizhocjimi c'ü me s'iyazüji e Jesucristo. Dya ts'iquëtjo va s'iyazüji c'ü. Me s'iyazüji na puncjü.

19 Rí ö'tc'üji Mizhocjimi c'ü rí pãrãgueji ja me ga s'iyazügöji e Cristo; zö dya sö rá tendioji texe c'ua ja ga s'iyazügöji c'ü. A cjanu xo rí ö'tc'ügöji Mizhocjimi c'ü ra manda cja in mü'büguеji angueze; ngue c'ua rí nocüji cja o̱ dyë angueze. Ngue c'ua, c'ua ja ga cja angueze, je xo rgá cjats'üguеji nu.

20 Mizhocjimi pëpji cja ín mü'bügöji. Sö ra tsja xenda na puncjü que na ngueje c'ü sö rá ötüji. C'ü rí cjijñiji rá ötüji Mizhocjimi, ts'iquëtjo; pero c'o cja'a Mizhocjimi, me na puncjü.

21 Me na nojo Mizhocjimi. Texe c'o ra 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo, Mizhocjimi ra tsjapüji o̱ nte c'o. Ra tsjapüji ri 'natjoji co e Cristo. Texe yo cjë yo va ẽjẽ ra 'ñetse me na nojo Mizhocjimi; xo 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijõmü. Je rga cjanu, amén.

4

Unidos por el Espíritu

1 Nuzgö e Pablo, rí ogö a pjörü na ngueje rí zopjügö yo nte rí xipjiji o̱ jña c'ü ín Jmugöji. O zon'c'ügueji Mizhocjimi ri 'natjots'üji co e Jesucristo. Nguec'ua me rí ö'tc'üji c'ü rí nzhodüji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

2 Dya rí tsjapüji c'ü me rrã nojots'üji. Me na jontets'ü rgui mimiji. 'Ma cjó pje ra tsja'c'üji, dya rí tsjapüji na s'o c'o. Rí pësp'iji paciencia, rí s'iyaji.

3 Tsjacjuanagueji rí pötqui ñugueji na jo. A cjanu ri 'na ma cjatjo in mü'bügueji c'ua ja nzi va dya'c'üji o̱ Espíritu Mizhocjimi.

4 Na ngueje, nutscöjme rí menzumüjme a Israel, 'ñetsc'eji, dya i̱n menzumüji a Israel, ya 'natjo ín cuerpogöji co e Jesucristo. Nutscöji, 'natjo o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja ín mü'bügöji. Nuzgöji o zoncüji Mizhocjimi ri nguezüji o̱ t'izüji angueze; nguec'ua texezüji ya rrã te'begöji c'ü exti nguetjozügöji e Jesucristo.

5 'Natjo ín Jmugöji c'ü ngueje e Jesucristo. 'Natjo c'ü jocüzü ín mü'bügöji c'ü ngueje e Jesucristo c'ü ró ench'e ín mü'büji. Nu'tsc'eji 'ñezgöjme ró jigöji. A cjanu ró jizhiji c'ü rí 'natjoji co e Jesucristo.

6 Nuzgöji rí ejmeji e Jesucristo; 'natjo Mizhocjimi c'ü ngueje ín Tatagöji. Ngueje angueze c'ü manda texe; je pëpji cja ín mü'bügöji, rí ndexeji.

7 Rí 'natjoji cja e Jesucristo. Pero angueze nandyo ga dyacüji nzi 'nazgöji ja rgá pëpiji angueze.

8 Mama a cjava cja o̱ jña Mizhocjimi:

Nu c'ü mi manda o ndõpü c'o mi üji, cjanu o zidyiji; o nguins'i cja t'eje o zät'äji nu ja mi manda.

Nuc'ua c'ü mi manda o jñü c'o vi jñünbüji c'o vi ndõpü, cjanu o unü c'o o̱ nte angueze.

9 Je xo va cjatjonu e Jesucristo; o nguins'i o ma a jens'e. Pero ot'ü vi 'ñeje a jens'e o ẽjẽ cja ne xoñijõmü.

10 Angueze o ẽjẽ cja ne xoñijõmü, nuc'ua 'ma o ndũ, 'ma o nanga; cjanu o ma a jens'e. Nguec'ua angueze manda texe a jens'e 'ñe cja ne xoñijõmü.

11 E Jesucristo o dyacüji nzi 'najazüji ja rgá pëpiji angueze. Bübü c'o o ch'unü ra tsja apóstole. Bübü c'o ra

zopjü yo cjuarma ra xipjiji
c'ü ne Mizhocjimi. Bübü c'o
ra zopjü yo nte ngue c'ua
ra mbãrãji ja rga jopcü o̱
mü'büji. Bübü c'o ra mbörü
o̱ nte Mizhocjimi. Bübü c'o ra
xöpü o̱ jña Mizhocjimi yo nte.
12 A cjanu Mizhocjimi o dy-
acüji nzi 'nazgöji ja rgá pëpiji
angueze, ngue c'ua rá zëzhiji
nutscöji o̱ cuerpozüji e Jesu-
cristo.
13 Mizhocjimi ne c'ü xenda
rá pãrãgöji e Jesucristo c'ü
nu T'i c'ü ya ró ench'e ín
mü'bügöji. Ne Mizhocjimi
c'ü sido rá nocüji cja o̱ dyë
angueze; ngue c'ua exti
nguetjozügöji e Cristo.
14 Bübü o xöpüte c'o dya
pãrã o̱ 'ñiji Mizhocjimi. Me
mamaji bëchjine ga dyonpüji
yo nte. Nu'tsc'eji, dya rí
'ñejmeji c'o. Yo ts'it'i me pötüji
o̱ pjeñeji; texe c'o äräji, nde
ejmeji. Mizhocjimi, dya ne
c'ü rga cjatsc'eji o ts'it'i.
15 Mizhocjimi ne c'ü rá
s'iyaji yo ín minteji; ne'e c'ü
rá mamaji c'ü na cjuana, dya
rá cjaji o bëchjine. A cjanu rá
nocüji cja o̱ dyë'ë Mizhocjimi;
exti nguetjozügöji e Jesu-
cristo. E Jesucristo ngueje
ín ñigöji nutscöji rí ejmeji
angueze.
16 Nutscöji ngue o̱ cuer-
pozüji angueze; rí 'natjoji co
angueze. Na ngue c'ü bübü
angueze cja ín mü'büji, ra sö
rá pötü rga s'iyaji ra sö rá
pötü rga pjös'üji, ngue c'ua rí
texeji mas rá nocüji cja o̱ dyë
Mizhocjimi.

La nueva vida en Cristo

17 Nguec'ua me rí ö'tc'üji
rí tsjaji c'ua ja nzi ga
ne ín Jmugöji; dya cja rí
nzhodügueji c'ua ja nzi ga
nzhodü nu c'o dya pje ejme
Mizhocjimi. Anguezeji me
cjaji c'ua ja nzi ga netsjëji; dya
jo c'ü cjijñiji.
18 Dya bübü o̱ jya's'ü
Mizhocjimi cja o̱ mü'büji. Me
na me o̱ mü'büji, dya ne ra
dyätäji Mizhocjimi, nguec'ua,
dya pãrãji Mizhocjimi. A
cjanu, dya bübü Mizhocjimi
cja o̱ mü'büji.
19 Me cjaji c'o na s'o, c'o ix
'na tsejetjo; pero dya tsejeji.
Me cjaji texe c'o me netsjë o̱
cuerpoji, 'ñe c'o va ẽjẽ o̱ ñiji,
dya c'a's'üji c'o.
20 Pero nu'tsc'eji, i̱n
pãrãgueji, dya a cjanu c'ü ne
e Jesucristo c'ü rí tsjagueji.
21 Nu'tsc'eji, ya i̱n pãrãgueji
ja cja e Jesucristo. I̱n pãrãgueji
c'o ne angueze rí tsjaji.
22 Ne e Jesucristo c'ü dya
cja rí nzhodügueji c'ua ja nzi
mi nzhodügueji 'ma dya mi
pãrãgueji angueze. Nu c'o mi
cjagueji 'ma, ma s'o c'o. Mi
pëzhgueji c'ü me ri mäcjeji a
cjanu; pero dya ma cjuana.
Na ngue c'o mi cjagueji, ngue
c'o rvi chũgueji c'o.
23 Nudya, ni jyodü dadyo
rgui tsjijñigueji dya.
24 Mizhocjimi ya tsja'c'üji o̱
t'itsc'eji dya. Nguec'ua rí ts-
jaji c'ua ja nzi ga ne angueze
c'o na jo. Na ngueje je ga
cjanu angueze, me na jo c'ü.
25 Dya rí pezheji bëchjine.
Nu c'ü rí tsjaji, rí pötü rgui
xipjiji c'o na cjuana. Rí tsjaji

a cjanu na ngueje ya 'natjo ín
cuerpoji co e Jesucristo.

26 Nu 'ma ünnc'üji, dya rí
jyëziji ra ndõ'c'üji c'ü rí ts-
jagueji na s'o. Dya rí sjëyaji
'napa.
27 'Ma in sido in sjëyaji, ya in
jëziji 'ma c'ü dya jo ra tsja'c'ü
rí tsjaji texe c'ua ja nzi ga ne
angueze.

28 Nu 'ma in mbẽgue, rí
jyëzigue c'o, dya cja rí põnü.
Nu c'ü rí tsja, rí pëpji na jo,
ngue c'ua rí pë's'i pje rí unü
nu c'o pje ni jyodü.

29 Dya xo rí ñaji na s'o jña.
Dya rí ñagueji c'o jña c'o dya
pje ni muvi. Rí ñagueji jña c'o
na jo c'o ra mbös'ü c'o ärä.
30 Bübü o Espíritu
Mizhocjimi cja ín mü'bügöji.
A cjanu rí pãrãgöji, 'ma ra
ẽjẽ na yeje e Jesucristo, ya
exti nguetjozüji angueze.
Nguec'ua rí pjötpügueji
ngüenda rí ñagueji jña c'ua
ja nzi ga ne o Espíritu
Mizhocjimi. 'Ma jiyö, dya ra
mäjä angueze.

31 Nguec'ua, dya cja rí
pötqui ñugueji na ü. Nu'tsc'eji,
dya cja rí tsja in cuëji. Rí
jyombeñeji 'ma cjó pje ra
tsja'c'üji. Dya cjó xo rí
sannc'eji; dya cjó xo rí
xosp'üji o bëchjine. Dya cjó
cja rí tsjapüji na s'o.
32 Nu c'ü rí tsjagueji,
rí pötqui tsjagueji c'o
na jo. Nu'tsc'eji rí
pötqui juentsegueji. Rí
pötqui perdonaoji na
ngueje Mizhocjimi o per-
donaots'ügueji in nzhubüji.
Na ngueje e Jesucristo o ndũ;
o ngõ'tc'üji in nzhubüji.

5

Cómo deben vivir los hijos de Dios

1 Nu'tsc'eji, o t'its'üji
Mizhocjimi dya. Mizhocjimi
me s'iyats'üji. Nguec'ua,
nudya, xo rí s'iyagueji dya yo
nin minteji.
2 Rí s'iyaji rgui nzhodüji,
c'ua ja nzi o tsja; o s'iyazüji.
O ne o ndũ va ngõtcüji ín
nzhubüji. Mizhocjimi me co
mäpä e Jesucristo na ngue c'ü
o tsja e Jesucristo.
3 Nu'tsc'eji, ya nguets'üji
o ntets'üji Mizhocjimi
dya. Nguec'ua, nudya, rí
nzhodügueji c'ua ja nzi ga
ne Mizhocjimi. Nu'tsc'eji,
in bëzoji, dya rí tsãjãgueji
o ndixũ. Nzitjots'ügueji in
ndixũji, dya rí tsãjãgueji o
bëzo. Dya rí ñepegueji c'ü pë's'i
yo nin minteji. Nuyo, dya rí
tsjagueji yo; dya xo rí mamaji
yo.
4 Dya rí mamaji c'o na s'o
jña ngue c'ua dya rí bëzhi in
tsejeji. Dya rí ña, ñagueji jña
c'o dya pje ni muvi. Dya rí
enmbegueji c'o jña c'o mama
c'ü rí tsjagueji c'ü na jo. Nu
c'ü rí tsjagueji, rí mamaji
jña c'o rgui unüji na pöjö
Mizhocjimi.
5 Ya in pãrãgueji, c'o bëzo
c'o tsãjã ndixũ, 'ñe c'o ndixũ
c'o tsãjã bëzo, nuc'o, dya ra
zät'äji a jens'e nu ja manda
e Jesucristo co Mizhocjimi;
ne ri ngue c'o nepe c'ü pë's'i
c'o dyaja, dya xo ra zät'äji a

jens'e. Nuc'o, chjëntjovi c'ü ri ma't'üji yo ts'ita.

6 Bübü c'o ra xi'ts'iji c'ü dya ra tsja, zö rí tsjaji a cjanu c'o na s'o. Pero dya cjuana. Nguec'ua, dya rí jyëziji ra dyon'c'üji. C'o dya ätä Mizhocjimi c'o cja a cjanu c'o na s'o, ya mama Mizhocjimi ra tsjapü ra sufrido c'o.

7 Nu'tsc'eji, dya rí dyocjeji c'o cja'a c'o.

8 Me ma bëxõmü a mbo in mü'bügueji. Ya o jya's'ü cja in mü'bügueji na ngueje ya in 'natjoji co e Jesucristo c'ü ngueje ín Jmugöji dya; nguec'ua ya in 'natjoji co angueze. Nguec'ua rí nzhodügueji c'ua ja nzi ga ne angueze.

9 Nu 'ma rí nzhodügueji cja jya's'ü, rrã jontets'ügueji 'ma; rí ñagueji c'o na cjuana 'ma, rí mimigueji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

10 Ni jyodü rí xötpügueji rí tsjagueji c'o rguí mäjä e Jesucristo c'ü ín Jmugöji.

11 C'o me bübü bëxõmü cja o mü'bü, me cjaji c'o na s'o. Nu'tsc'eji, dya rí tsjagueji a cjanu. C'ü rí tsjaji, rí zopjüji c'o cja a cjanu, rí xipjiji c'ü dya ne Mizhocjimi a cjanu na ngueje c'ü me na s'o cjaji.

12 Anguezeji 'ma cãrãtsjëji, cjaji c'o me na s'o. Nguec'ua me rí tsecjöji rá mamaji c'o cja'a c'o.

13 Pero 'ma rá xipjiji ja cja c'ü mama Mizhocjimi; nu'ma, ra unüji ngüenda c'ü na s'o c'ü cjaji. Nuc'ua 'ma ra dyötüji Mizhocjimi, ra ndintspiji c'o o mü'büji, ya ra jya's'ü cja o mü'büji 'ma.

14 Nguec'ua mama a cjava cja o jña Mizhocjimi:

Nu'tsc'eji in cjaji c'o na s'o, chjëntjovi c'ü in ĩcjeji, dya in ätäji Mizhocjimi.

Nguec'ua rí sögueji rí unnc'eji ngüenda c'ü na s'o in cjaji.

E Jesucristo ra dya'c'üji jya's'ü cja in mü'büji, eñe.

15 Nguec'ua pjötpügueji ngüenda ja rgui nzhodügueji. Dya rí nzhodügueji c'ua ja nzi ga nzhodü c'o dya pãrã Mizhocjimi. Rí nzhodügueji na jo, na ngueje ya in pãrãgueji Mizhocjimi c'ü ne angueze rí tsjaji.

16 Cja ne xoñijõmü me cjaji na puncjü c'o na s'o. Pero nu c'ü rí tsjagueji, sido rí jyodü rí tsjagueji c'o na jo.

17 Dya rí tsjaji c'o na s'o nza cja c'o dya pãrã Mizhocjimi. Jyodügueji rí pãrãgueji c'ü ne Mizhocjimi rí tsjaji.

18 Dya rí tĩgueji. 'Ma cjó c'o tĩ'ĩ, sö'ö c'ü me mäjä, pero cja c'o na s'o. Nu'tsc'eji rí jyëziji o Espíritu Mizhocjimi ra manda cja in mü'büji. Nu'ma, na cjuana in mäcjeji 'ma.

19 Rí pötqui ñagueji o salmo, 'ñeje o himno. Rí ma't'üji ín Jmugöji co texe in mü'bügueji 'ma rí tõjõji o himno.

20 Texe c'o ra tsja'c'üji, pero sido rí unügueji na pöjö. 'Ma rí unüji na pöjö Mizhocjimi rí ñädägueji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji.

La vida familiar del cristiano

21 Me rí pötqui dyätäji
na ngueje i̱n sũgueji c'ü ín
Jmugöji.
22 Nu'tsc'eji i̱n ndixũji 'ma
ya i̱n chjüntüji, rí dyätägueji
c'ü nin xĩraji. Na ngueje je
ga cjanu ga ne Mizhocjimi rí
tsjaji.
23 Na ngueje e bëzo ngueje
o̱ ñi c'ü nu su; c'ua ja xo nzi
ga cja e Jesucristo, ngueje o̱
ñi yo ejme angueze. E Jesu-
cristo ngue c'ü jopcü o̱ mü'bü
yo ejme angueze. Nu yo ejme
e Jesucristo ngue o̱ cuerpo
angueze.
24 C'ua ja nzi ga cja'a yo
ejme e Jesucristo me ätäji
angueze; xo rga cjanu yo
ndixũ yo ya chjüntü ni jyodü
ra dyätä c'ü nu xĩra.
25 Nu'tsc'eji, i̱n bëzoji 'ma ya
i̱n chjüntüji, ni jyodü rí s'iyaji
c'ü nin su; c'ua ja xo va s'iya
e Jesucristo yo o̱ nte angueze.
E Jesucristo o ẽ ndũ; ngue c'ua
ro unü c'ü ro bübütjo yo o̱ nte
angueze.
26 O ndũ e Jesucristo ngue
c'ua ra ndintspi o̱ mü'bü yo
o̱ nte angueze. A cjanu o
tsjacüji e Jesucristo o̱ ntezüji
dya c'ü. C'ü rvá jigöji, ne
ra mama e Jesucristo o nd-
intsquigöji c'o na s'o c'o mi
cjagöji, na ngueje rí ejmegöji
o̱ jña angueze.
27 E Jesucristo o ndintsquiji
ín mü'büji nutscöji o̱ ntezüji
c'ü; ngue c'ua 'ma ra ẽjẽ na
yeje angueze, me ra mäjä rgá
recibidozüji. Na ngueje ya
rrã zözüji a jmi angueze, nza
cja 'na novia c'ü dya pje bübü
c'o na s'o, na zö cja jmi c'ü nu
novio.
28 E Jesucristo me s'iya yo
o̱ nte angueze. A cjanu,
nu'tsc'eji i̱n bëzoji 'ma ya i̱n
chjüntüji, xo ni jyodü rí s'iyaji
c'ü nin su. 'Ma cjó c'o s'iya
c'ü nu su, nguetsjë o̱ cuerpo
c'ü s'iya c'ü, na ngueje 'natjo
o̱ cuerpovi co nu su.
29 Nguec'ua me s'iya nu su;
unü pje ra zi 'ñe pje ra jye.
Na ngueje 'natjo o̱ cuerpovi
co c'ü nu su. Je xo ga cjanu e
Jesucristo s'iyazüji nutscöji o̱
ntezüji dya angueze.
30 Na ngueje 'natjo ín
cuerpoji co angueze. E
Jesucristo ngue ín ñigöji;
nutscöji nguetscöji c'o chäcä
cja o̱ cuerpo.
31 Mama a cjava cja o̱ jña
Mizhocjimi: “A cjanu 'ma ra
chjüntü 'na bëzo, ra zogü nu
tata 'ñejnu mamá, ngue c'ua
ra bübüvi nu su. Nuc'ua ya ri
'natjo o̱ cuerpovi”, eñe.
32 Me na zö a cjanu c'ü ni
'natjo o̱ cuerpovi 'na bëzo nu
su. Pero c'ü rí negö rí unnc'eji
ngüenda, ngue c'ü xenda ni
muvi. Nutscöji rí ejmeji e Je-
sucristo, 'natjo ín cuerpoji co
angueze. 'Ma ot'ü, dya cjó mi
pãrã a cjanu.
33 C'ü rá xi'ts'iji dya,
nu'tsc'eji cjuarma ya i̱n
chjüntüji, ni jyodü rí
s'iyagueji c'ü in sugueji c'ua
ja xo gui s'iyatsjëji. Xo
'ñetsc'eji i̱n ndixũji, ni jyodü
nzi 'najats'üji rí respetaoji c'ü
in xĩragueji.

6

1 Nu'tsc'eji i̱n t'i'iji, ni jy-

odü rí dyätäji nin tataji 'ñejni
mamáji, na ngueje e Jesu-
cristo c'ü ín Jmugöji ne a
cjanu.
2 Rí respetaogueji nin tataji
'ñejni mamáji, na ngueje
nujnu manda Mizhocjimi.
'Ma rí tsjagueji a cjanu,
Mizhocjimi ra nintsjimits'üji.
Nu e mandamiento nu, ngue
nu ot'ü c'ü mama Mizhocjimi
ra nintsjimits'üji 'ma rí
tsjagueji nu.
3 Mama Mizhocjimi, 'ma
rí respetaoji nin tataji 'ñejni
mamáji, rí mäjägueji 'ma; y rí
mimiji na puncjü cjë cja ne
xoñijõmü 'ma.
4 Xo 'ñetsc'eji i̱n tataji, rí
zopjüji na jo yo in ch'igueji;
dya rí huënch'iji na zëzhi. 'Ma
jiyö, 'na ra sjëyaji. Nu c'ü rí
tsjaji, rí jíchiji ra dyäräji. Rí
xöpügueji o̱ jña Mizhocjimi.
5 Nu'tsc'eji i̱n mbëpjiji rí
dyätägueji yo in lamuji cja ne
xoñijõmü. Rí dyätäji co texe in
mü'büji nza cja gui dyätägueji
e Jesucristo c'ü in lamugueji a
jens'e.
6 Rí pëpigueji na jo nin
lamuji; dya nguextjo 'ma ra
jñantc'aji anguesji, para ra
mamaji c'ua c'ü na jo c'ü i̱n
cjagueji. Rí pëpiji na jo nin
lamuji na ngueje i̱n pëpigueji
e Jesucristo. Rí pëpigueji co
texe in mü'büji, na ngueje je
ga cjanu ga ne Mizhocjimi.
7 Me rí mäjäji rgui pëpigueji
na jo yo in lamuji; na ngueje,
dya xo nguextjo yo bëzo yo i̱n
pëpiji. Xo ngueje e Jesucristo
c'ü ín Jmugöji i̱n pëpigueji c'ü.
8 Ya i̱n pãrãgueji, nu c'ü
ni tsjagueji na jo cja yo in
minteji, e Jesucristo c'ü ín
Jmugöji ra ngõ'tc'üji c'ü i̱ ts-
jagueji c'o na jo. Dya ra tsja,
zö ri mbëpjigueji, zö dya ri
mbëpjigueji.
9 Xo nzitjots'ügueji i̱n
lamugueji, xo rí ñugueji na jo
nuyo in mbëpjigueji. Dya rí
menasaoji. I̱n pãrãgueji nu c'ü
nu Jmu anguesji, xo ngueje
c'ü in Jmugueji c'ü. Ngueje e
Jesucristo c'ü je bübü a jens'e.
Angueze dya juajnü; ra dyötü
ngüenda yo lamu, xo 'ñe yo
mbëpji.

Las armas espirituales del cristiano

10 Mi cjuarmats'ügöji, xe
bübü c'ü xe rá xi'tsc'öji. Ya
i̱n 'natjoji co e Jesucristo c'ü
ngueje ín Jmugöji. Nguec'ua
me rí zëzhiji, na ngueje na
zëzhi angueze.
11 E Satanás c'ü dya jo, me
jodü ja rga dyoncüji c'ü dya
cja rá cjaji c'ua ja nzi ga ne
Mizhocjimi. Pero Mizhocjimi
me dacüji ja rga sö rá zëzhiji.
'Na xondaro je'e c'ü pjötpü
o̱ cuerpo cja chũ. Xo ga
cjanu Mizhocjimi me dacüji
c'ü rgá zëzhiji, ngue c'ua, dya
ra ndõcüji c'ü dya jo.
12 Nu yo rí ügöji yo rí
chũgöji, dya ngueje yo nte.
C'o rí chũgöji, ngueje c'ü dya
jo 'ñe c'o o̱ mbëpji c'o dya rí
jandaji. C'ü dya jo 'ñe c'o o̱
mbëpji ngue c'o manda cja
ne xoñijõmü. Nuc'o, me na
s'o c'o. Ngue c'o cjapü me
na bëxõmü cja o̱ mü'bü yo
nte; nguec'ua yo nte, dya ätäji
Mizhocjimi.

13 Nguec'ua ni jyodü
rí zëzhigueji rgui 'ñejmeji
Mizhocjimi. A cjanu, 'ma ra
jyonnc'üji chũ c'ü dya jo, dya
ra ndõ'c'üji 'ma. A cjanu, dya
rí ñügüji, dya rí tsjaji c'o na
s'o.
14 A cjanu rí zëzhiji. 'Na
xondaro nzünt'ü na jo o̱
mbünt'ü c'ü na jo rga zëzhi.
A cjanu ra zë'ts'iji na jo 'ma
sido rí mamaji c'ü na cjuana.
'Na xondaro co'bü o̱ tijmi co
'na t'ëzi nguec'ua nu c'o üvi,
'ma pjat'üji, dya ra chötpü cja
ts'ingue. A cjanu 'ma sido rí
tsjagueji c'o ne Mizhocjimi,
angueze ra mbö'c'üji na
ngueje e Jesucristo ya je bübü
cja in mü'bügueji. Nguec'ua
dya pje ra nguich'i cja in
mü'büji c'o na s'o.
15 'Na xondaro tĩ'ch'ĩ o̱ dy-
atsi, ngue c'ua dya pje ra
chjocü o̱ ngua cja chũ. Je xo
ga cjatsc'eji nu. Ya i̱ 'ñench'e in
mü'büji e Jesucristo, nguec'ua
Mizhocjimi cja'c'üji ra söya in
mü'bügueji, dya rí sũgueji cja
ne chũ nu jonnc'üji e Satanás
c'ü dya jo.
16 'Na xondaro jün 'na es-
cudo ngue c'ua, dya ra chöt'ü
c'o flecha c'o ya ri tjë'ë c'o ra
pana c'o enemigo. Je xo ga
cjatsc'eji nu, sido rí 'ñejmeji e
Jesucristo c'ü o ndin'tsc'igueji
in mü'bügueji. A cjanu, dya
ra ndõ'c'üji e Satanás c'ü me
jonnc'ü ja rgá ndõ'c'üji.
17 'Na xondaro junt'ü 'na
casco o̱ ñi ngue c'ua ra
mbörü o̱ ñi cja chũ. Je xo ga
cjats'ügueji nu. I̱n pãrãgueji
e Jesucristo o jocüts'üji in
mü'büji; o 'ñempc'eji libre
ngue c'ua, dya rí tsjijñiji c'o
na s'o cja in ñigueji. 'Na
xondaro xo jün 'na tjëdyi.
Co c'e tjëdyi c'ü jün, cjapü
ra c'ueñe c'o chũvi. Je xo ga
cjats'ügueji nu. C'ü dya jo,
me jonnc'üji chũ. Pero i̱n
pãrãgueji o̱ jña Mizhocjimi. Co
c'e jña, o̱ Espíritu Mizhocjimi
ra mböxc'üji ngue c'ua, dya rí
dyätäji c'ü dya jo; rí tsjapüji
ra c'ueñe.
18 Nu'tsc'eji, sido rí
dyötügueji Mizhocjimi ra
mböxc'üji. Xõmü, ndempa
rí dyötügueji Mizhocjimi.
Rí dyötüji c'ua ja nzi ga
ne o̱ Espíritu Mizhocjimi
c'ü bübü cja in mü'bügueji.
Rí dyötügueji Mizhocjimi
ra mbös'ü texe c'o o̱ nte
angueze.
19 Nutscö e Pablo, xo rí
dyötcügöji Mizhocjimi ra dy-
acügö jña rá zopjü yo nte.
Xo rí dyötcüji Mizhocjimi c'ü
dya rá sũgö rga zopjüji, pero
rá xipjiji na jo c'ü mama
Mizhocjimi c'ü ja rgá sö yo
nte ra 'natjoji co e Jesucristo,
zö menzumüji a Israel o jiyö.
20 Mizhocjimi o 'ñembguegö
c'ü rá zopjü yo nte rá xipjiji
c'o o̱ jña angueze. Na ngue
c'ü rí zopjügö yo nte, rí ogö
a pjörü. Pero rí dyötcügöji
Mizhocjimi c'ü rá zopjü yo
nte c'ua ja nzi ga ne angueze;
c'ü dya rá sũgö.

Saludos finales

21 E Tíquico c'ü ín cjuar-
magöji ra xi'ts'iji pje rí cjagö
'ñe c'o bëpji c'o rí pëpcö
Mizhocjimi. Nuc'ü, me rí
s'iyagö c'ü. Angueze me

pjöxcügö cja o̱ bëpji ín Jmugöji
e Jesucristo.
22 Nguec'ua rvá täjägö e
cjuarma Tíquico ngue c'ua
rí pãrãgueji pje rí cjajme.
Nguec'ua a cjanu ra mäjä in
mü'bügueji.
23 Rí ötügö e Jesucristo c'ü
ín Jmugöji, 'ñe Mizhocjimi c'ü
nu Tata ra tsja'c'üji ra mäjä in
mü'büji, dya pje rí mbeñeji.
Xo rí ötügö anguezevi ra
dya'c'üji rí pötqui s'iyaji.
Ra dya'c'üji a cjanu, 'ma rí
jñunt'ü in mü'büji ra dya'c'üji
c'o.
24 Nuzgö, xo rí ötügö
Mizhocjimi ra nintsjimi texe
c'o na cjuana ätä ín Jmugöji
e Jesucristo, 'ñe neji. Je rga
cjanu, amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS FILIPENSES

Pablo escribe desde la cárcel a la iglesia de Filipos

1 Nutscö e Pablo 'ñe e
Timoteo, rí mbëpjigöbe cja
e Jesucristo. Nutscöbe
rí pen'c'egöbe ne carta,
nu'tsc'eji cjuarma in̲ cãrãji a
Filipos, co texe c'o pastor 'ñe
c'o pjös'ü c'o pastor. Nu'tsc'eji
o̲ ntets'üji Mizhocjimi. In̲
'natjoji co e Jesucristo.
2 Mizhocjimi c'ü ín Tatagöji
'ñe e Jesucristo c'ü ín Jmugöji
ra nuc'eji na jo; y ra tsja'c'üji
ra mäjä in mü'büji, dya pje rí
mbeñeji.

Oración de Pablo por los creyentes

3 Texe 'ma rí mbents'egöji rí
unü na pöjö Mizhocjimi.
4 Rí mbents'egöji texe 'ma rí
ötügö Mizhocjimi. Me mäjä ín
mü'bügö rgá ötü Mizhocjimi.
5 Rí unügö na pöjö
Mizhocjimi na ngueje ndeze
nu pa 'ma ot'ü i̲ dyärägueji
c'e jña c'ü mama ja ga cja e
Jesucristo, hasta nudya, yo
pa dya yo, nutscö 'ñetsc'eji rí
'natjoji. Na ngueje nu'tsc'eji
sido in̲ ejmegueji e Jesucristo
'ñe in̲ zopjüji yo nte c'ua ja nzi
rgá zopjügö.
6 Ngue Mizhocjimi c'ü
o pëpji cja in mü'bügueji
ngue c'ua i̲ 'ñench'e in
mü'büji angueze. Rí pãrãgö
Mizhocjimi sido ra pëpji cja
in mü'büji hasta 'ma ra ẽjẽ na
yeje e Jesucristo; ngue c'ua rí
nocüji cja o̲ dyë Mizhocjimi.
7 Na jo rá mbents'eji a
cjanu, na ngueje me rí
s'iyats'üji. Exi 'ñetse pëpji
Mizhocjimi cja in mü'büji. Na
ngueje dya i̲ jyombeñezügöji
c'ü rrã ogö a pjörü. Xo i̲
pjöxcüji 'ma o zinzigöji a jmi
c'o pje pjëzhi, 'ma mi xipjigöji
ja ga cja o̲ jña e Cristo.
8 Mizhocjimi pãrã c'ü me
rí s'iyats'ügöji in̲ texeji, na
ngueje 'natjo ín mü'büji co e
Jesucristo c'ü me s'iyazüji.
9 Nu'tsc'eji in̲ s'iyaji
Mizhocjimi. Xo in̲ pötqui
s'iyaji. Me rí ötügö
Mizhocjimi c'ü xenda me
rí s'iyaji. A cjanu xenda rí
pãrãgueji Mizhocjimi. Xo rí
ötügö Mizhocjimi ra jí'ts'iji c'o
ne angueze rí tsjaji.
10 A cjanu sö rí pãrãji c'ü na
jo rí tsjagueji. Ngue c'ua 'ma
ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo, ra
'ñetse vi tsjagueji c'ua ja nzi ga
ne angueze, nguec'ua dya ra
sö pje ra xi'ts'iji.
11 A cjanu 'ma sido rí
'ñejmeji e Jesucristo c'ü bübü
cja in mü'büji, rí tsjaji c'o ne
Mizhocjimi 'ma. Nuc'ua ra
'ñetse c'ua c'ü me na nojo
Mizhocjimi, 'ñe me na jonte.

Para mí la vida es Cristo

12 Mi cjuarmats'ügöji, zö
rí ogö a pjörü, pero nu o̲
jña e Cristo, dya c'a's'üji.
Na cjuana, nudya ngue dya
xenda äräji dya, ne jña.
13 Texe yo xondaro yo pjörü
va cja ne palacio, y texetjo nu
va a Roma pãrãji c'ü rí ogö a

pjörü na ngueje rí ejmegö e Jesucristo.

14 Yo cjuarma pãrãji c'ü sido rí ñagö o̱ jña Mizhocjimi zö rí ogö a pjörü. Nguec'ua na puncjü anguezeji xenda o zëzhiji. Nudya, dya cja sũji ga zopjüji o̱ jña Mizhocjimi yo nte. Na ngueje pãrãji c'ü ín Jmugöji, dya jëzguigöji; me pjöxcüji.

15-17 Bübü cjuarma c'o zopjü yo nte, xipjiji o̱ jña e Cristo, na ngueje me juentsqueji. Anguezeji me neji e Cristo. Xo s'iyazügöji. Pãrãji Mizhocjimi o 'ñembgue rá zopjü yo nte rá xipjiji o̱ jña e Cristo. Pero bübü cjuarma c'o ña o̱ jña e Cristo, na ngueje neji c'ü ra xõgü na puncjü cjuarma co nuzgö, cja rrũ möji co anguezeji. Anguezeji nzhodüji libre ga zopjüji o̱ jña Mizhocjimi yo nte. Pero xõcüji c'o cjuarma. Cjijñiji, 'ma rá ärägö xõgü c'o cjuarma ngue c'ua ra ndünt'ü a xütjü anguezeji, xenda ra sufrido ín mü'bügö va a pjörü.

18 Pero dya ra tsja zö neze c'o cjuarma c'o ña o̱ jña e Cristo, zö nugü na ü c'o. Nu c'ü je me ni muvi, ngue c'ü zopjüji yo nte.

Nguec'ua me mäjä ín mü'bügö dya.

19 Sido rá mäjägö, na ngueje rí pãrãgö texe c'o ts'acü ra mbedye na jo c'o. Rí pãrãgö ra mbedye na jo na ngueje me i̱n ötcüji Mizhocjimi. Xo pjöxcügö o̱ Espíritu e Jesucristo.

20 Nu c'ü je rí negö, rí te'begö cja ín mü'bügö c'ü dya rá sũgö. Rí ne sido rá zopjü na zëzhi yo nte, rá xipjiji nu o̱ jña e Cristo c'ua ja nzi rvá cjagö 'ma cja rvá ench'e ín mü'bügö e Jesucristo. Dya ra tsja zö ra mbötcüji, zö ra 'ñevguegöji libre xe rá mimitjo cja ne xoñijõmü; pero c'ü rí negö ngue c'ü ra unü ngüenda yo nte c'ü me na nojo e Cristo.

21 Rí 'natjogöbe co e Cristo, nguec'ua me rí mäjä xe rí bübütjogö cja ne xoñijõmü. Pero xenda na jo rá tũgö, na ngueje rá ma bünc'ö co e Cristo.

22 'Ma xe rá mimitjo cja ne xoñijõmü, xe sö rá pëpitjo c'ü mi Jmugöji e Jesucristo. Nuc'ua na puncjü c'o ra dyärä o̱ jña e Cristo. Nguec'ua, dya rí pãrãgö ja ngue c'ü xenda na jo; cjo xenda na jo xe rá mimitjogö cja ne xoñijõmü, o cjo ya ra zixqui e Cristo.

23 Bübü 'ma rí mangö na jo rá tũgö; bübü 'ma xo rí mangö na jo xe rá mimitjogö. Nuzgö, nu c'ü rí negö, rá tũgö ngue c'ua rá ma bübügöbe e Cristo. Ngue c'ü xenda na jo.

24 Pero por nu'tsc'eji xenda na jo xe rá mimitjo va cja ne xoñijõmü ngue c'ua xe ra sö rá zo'c'üji nu o̱ jña e Cristo.

25 Ni jyodü rá zo'c'üji, nguec'ua rí pãrãgö c'ü xe rá mimitjo, rá ẽ zo'c'üji na yeje, ngue c'ua xenda rí pãrãgueji na jo e Cristo, y rí mäjäji rgui 'ñejmeji angueze.

26 'Ma rá ẽ zenguats'üji na yeje, rí mäcjeji na puncjü, rí mangueji c'ü me na nojo e

Jesucristo na ngueje ya rguí pjongüzü libre cja pjörü.

27 Zö rá ẽcjö; zö dya rá ẽcjö, rí minc'eji na jo c'ua ja nzi ga mama o̱ jña e Cristo. Nguec'ua rá ärägö c'ü ri mamaji c'ü sido i̱n ejmeji e Jesucristo; c'ü 'na ma cjatjo c'ü i̱n cjijñiji; c'ü i̱n cjacjuanaji i̱n zopjüji o̱ jña e Jesucristo yo nte.

28 Dya pje rí sũ'ũji c'o nuc'üji na ü. Nu c'ü ni nuc'üji na ü exi 'ñetse c'ü ra ndũji. Mizhocjimi, dya ra unüji c'ü ra bübütjoji. Pero nu'tsc'eji c'ü rgui zëzhigueji, ri 'ñetse c'ü ya o 'ñempc'eji libre Mizhocjimi.

29 Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü i̱ dyäräji o̱ jña angueze; nguec'ua i̱ 'ñejmeji e Jesucristo. Mizhocjimi xo o dya'c'üji c'ü i̱n sufridoji na ngueje i̱n ejmeji e Jesucristo. Me na jo nu yo o dya'c'üji Mizhocjimi.

30 I̱ jñandgueji o tsjacüji ró sufrido na puncjü, na ngueje rí pëpigö e Jesucristo. Xo i̱n äräji c'ü rí sufridogö dya. Nu'tsc'eji 'ñetscö 'na ma cjatjo c'ü rgá cjagöji na s'ëzhi; rí sëchitjoji.

2

La humillación y la grandeza de Cristo

1 E Cristo bübü cja in mü'bügueji. Me s'iyats'üji angueze nguec'ua me cja'c'üji rí mäcjeji. O̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja in mü'büji ngue c'ü cja'c'üji rí s'iyaji yo in minteji. Xo cja'c'üji rí juentseji yo in minteji.

2 Na ngueje texe yo cja ró xi'ts'iji, ri 'na ma cjatjo c'ü rí tsjijñiji ngue c'ua rí tsjacüji xenda rá mäcjö. Rí pötqui s'iyaji c'ua ja nzi ga s'iyats'üji e Cristo, ri 'na ma cjatjo in mü'büji.

3 Dya rí huinsteji, dya rí jyodügueji ja rgá mbë'ts'iji na nojo. Nu c'ü rí tsjaji, nu'tsc'eji tsjapüji xenda ni muvi nzi 'na yo nin cjuarmaji que na ngue'tsc'eji.

4 Dya nguetjo cja in bëpjiji rí jyodü rí pëpjiji. Xo rí jyonnc'eji ja rgui pötü rgui pjös'üji.

5 C'ua ja nzi va nguijñi e Cristo Jesús, xo rgui tsjijñigueji c'ua.

6 C'ua ja nzi ga cja Mizhocjimi, xo ga cjanu e Cristo Jesús, na ngueje angueze Mizhocjimi. Pero dya o tsjapütsjë na nojo e Cristo Jesús c'ü dya ro dyätä nu Tata.

7 Mizhocjimi angueze, pero o ẽ jmus'ü nza cjatscöji rí nteji. O ẽjẽ o ẽ dyätä Mizhocjimi c'ü nu Tata.

8 Mi nte'e e Jesucristo. O ne o tsja texe c'ü mi ne Mizhocjimi c'ü nu Tata; nguec'ua o ne o ndũ. Je ngue cja 'na ngronsi o ndũ. 'Ma cjó c'o tũ cja 'na ngronsi, mamaji c'ü me na s'o c'ü.

9 E Cristo Jesús o tsja c'ü mi ne Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi o unü o mbëzhi me na nojo a jens'e. Dya cjó bübü c'ü ra mbëzhi nza cja e

Cristo Jesús. Angueze manda texe.
10 Na ngueje me na nojo e Jesús, nguec'ua ra ndüñijõmüji a jmi angueze texe c'o cãrã a jens'e 'ñe yo cãrã cja ne xoñijõmü, 'ñe c'o cãrã a linfiernu.
11 Texeji ra nädäji e Jesucristo ngueje c'ü Jmu'u. A cjanu ra 'mãrã c'ü me na nojo Mizhocjimi c'ü nu Tata.

Los cristianos son como luces en el mundo

12 'Ma mi bünc'ö co nu'tsc'eji i̱ dyätägueji Mizhocjimi; i̱ tsjagueji c'o ne angueze. Nudya rí bünc'ö na jẽ, pero rí ö'tc'ügöji sido rí dyätägueji Mizhocjimi. E Jesucristo o 'ñempc'eji libre cja c'o na s'o, nguec'ua sido rí tsjacjuanaji, rí sũji Mizhocjimi.
13 Ra sö rí dyätäji Mizhocjimi, na ngueje Mizhocjimi ngue c'ü pëpji cja in mü'bügueji. Ngue angueze cja'c'üji rí ñe rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne angueze. Xo pjöxc'üji nguec'ua sö rí tsjaji c'o.
14 Nu'tsc'eji, dya rí pötqui reclamaoji. Dya xo rí pötqui söji o jña.
15 Nguec'ua, dya ra sö cjó pje ra xi'ts'iji. Ra 'ñetse i̱ṉ ätäji Mizhocjimi co texe in mü'bügueji. A cjanu ra 'ñetse exi nguetjots'ügueji Mizhocjimi, nu'tsc'eji o̱ t'its'üji angueze. I̱ṉ cãrãji a nde yo nte yo dya nzhodü na jo. Pero nu'tsc'eji 'ñetsets'üji a nde anguesji c'ü bübü o̱ jya's'ü Mizhocjimi in mü'bügueji.
16 Nu'tsc'eji rí zopjügueji yo nte, rí xipjiji ja rgá sö e Cristo ra unü c'ü rguí bübütjoji. Nuc'ua 'ma ra ẽjẽ na yeje e Cristo, me rá mä'c'ägöji na ngueje i̱ dyätäji c'ü me ró zo'c'ügöji.
17 Nu'tsc'eji i̱ṉ ejmeji e Cristo, ya i̱ unügueji in mü'büji, i̱ṉ pëpiji angueze. Zö ra mbötcügöji, pero nuzgö me rí mä'c'ägöji.
18 Nguec'ua a cjanu xo rí mäjägueji. Rí mäjägueji co nutscö.

Timoteo y Epafrodito

19 'Ma ra ne e Jesucristo c'ü ngueje ín Jmugöji, rí negö, dya cja ra mezhe c'ü rá täcjö e Timoteo ra ẽjẽ c'ua ja i̱ṉ cãrãji. Rá mäcjö 'ma ya rá pãrãgö pje i̱ṉ cjaji.
20 Dya cjó bübü co nutscö c'ü ri cjijñi nza cja e Timoteo. Angueze ra jyodü na cjuana ra mböxc'üji.
21 C'o dyaja cjuarma c'o bübü co nutscö dya, jodütsjëjëji c'o netsjëjëji. Dya pje jodüji c'ü ra mbös'üji c'o dyaja c'ua ja nzi ga ne e Jesucristo.
22 Nu'tsc'eji ya i̱ṉ pãrãgueji c'ü na jonte e Timoteo. Nuc'ü, chjëntjovi 'ma ri ngueje ín ch'igö, me o mböxcügö na puncjü ró zopjübe yo nte nu o̱ jña e Cristo.
23 Nuzgö, 'ma rá pãrãgö cjo ra bötcügö cjo ra pjongüzüji libre, rí negö extá täcjö e Timoteo ra ẽjẽ c'ua ja i̱ṉ cãrãgueji.

24 'Ma ra ne e Jesucristo
c'ü ín Jmugöji, dya ra mezhe
ra pjongüzüji libre xo rá ẽcjö
c'ua ja in̲ cãrãgueji.

25 Rí mangö c'ü xo ni jyodü
rá täcjö e cjuarma Epafrodito
nu ja in̲ cãrãgueji. Ngueje ín
mimbëpjibe. Ngue c'ü rí dy-
ocjöbe c'ü. Mi zopjügöbe o̲ jña
e Cristo yo nte. Nguetsjë e
Epafrodito nu c'ü i̲ chäjäji c'ü;
nguec'ua ro ẽ mböxcü.

26 E cjuarma Epafrodito me
mbents'eji in̲ texeji. Angueze
me ne ra ma zenguats'üji.
Me mbents'eji na ngueje vi
pãrãgueji mi sö'dyë c'ü.

27 Na cjuana nda mi cja c'ü
e cjuarma. Ya mi ngue ro
ndũ'ũ. Pero Mizhocjimi o
juentse angueze. Xo 'ñezgö,
me xo o juentscö Mizhocjimi.
Ya mi sufrido ín mü'bügö.
Pero 'ma ro ndũ c'e cjuarma,
xenda ro sufrido na puncjü ín
mü'bügö 'ma.

28 Nguec'ua rí negö extá
täjägö c'ua ja in̲ cãrãgueji;
nguec'ua 'ma ya rí jñandaji na
yeje angueze, me rí mäjäji.
Nutscö dya, dya cja me rá
cjijñigö 'ma.

29 Nu'tsc'eji rí mäjägueji
rgui tsjocüji in nzumügueji,
na ngueje ngue 'naja cjuarma
c'ü ejme ín Jmugöji e Jesu-
cristo. Rí respetaogueji texe
c'o nza cja angueze.

30 Nune cjuarma nu, ya mi
ngue ro ndũ na ngueje pëpi e
Cristo. Nu'tsc'eji me mi ne ri
pjöxcüji. Pero dya söts'ügueji,
na ngueje dya mi bünc'ö c'ua
ja in̲ cãrãgueji. Nguec'ua e
Epafrodito mi cja posible ro
tsja texe c'o mi jyongü, zö 'na
ro bö't'ü angueze.

3

La rectitud verdadera

1 Nu'tsc'eji ín cjuar-
mats'ügöji, xe bübütjo c'ü xe
rá xi'ts'iji. Sido rí mäpägueji
c'ü ín Jmugöji. Nuzgö, dya pje
xichazügö c'ü rá opcjö na yeje
c'o ya ró xi'tsc'öji. Nuc'o, ni
jyodü rá xi'ts'iji na yeje c'o,
ngue c'ua rí mbeñegueji na jo.

2 Rí pjötpügueji ngüenda c'o
me na s'o ga xöpüte. Nuc'o,
chjëntjovi dyo'o c'o me na
sate. Anguezeji jodü ra
cumpletsjëji c'o na jo, pero
cjaji c'o na s'o. Mamaji ni
jyodü rí meyaji in cuerpoji;
'ma jiyö, dya ra tsja'c'eji
Mizhocjimi o̲ t'its'üji 'ma.

3 Pero nutscöji na cjuana o̲
t'izüji Mizhocjimi na ngueje
ya ró ench'e ín mü'büji e Je-
sucristo; nguec'ua rí ma't'üji
Mizhocjimi cja ín mü'büji.
Rí mamagöji nguetjo e Jesu-
cristo c'ü embgueji libre. Dya
rí jodüji rá cumpletsjëji c'o na
jo.

4 Bübü c'o mama ngueje o̲
t'iji Mizhocjimi na ngueje pje
pjëzhiji cja yo nte a Israel.
Nutscö xenda pjëtsi que na
ngueje texe anguesji.

5 Nutscö je rí menzumügö
a Israel. O̲ mboxbëchezügö
e Benjamín. 'Ma ya vi
cjogü c'o ocho pa 'ma ya vi
jmuxcügö, nuc'ua o meyazüji
ín cuerpogö c'ua ja nzi ga cja
yo ín menzumüjme a Israel.
Rí ñagö c'e jña hebreo. Xo mi
ña hebreo mi tatagö 'ñe mi

mamágö. Nuzgö ró cjagö c'o
mama cja o̱ ley Mizhocjimi
c'ü o dyopjü e Moisés. Ró
cjagö c'ua ja nzi ga cja c'o
fariseo na ngueje xo rmí
fariseogö.
6 Me mi sũpügö c'o ín
leygöjme, y mi negö texeji
nde ro zũpüji c'o. Nguec'ua
me mi cjapü ra sufrido c'o vi
'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo.
Mi jodü ja rva chjotüji. Nuzgö
mi ätägö c'o mama cja o̱ ley
Mizhocjimi c'ü o dyopjü e
Moisés, nguec'ua dya cjó mi
sö ro huënzhgui.
7 Texe yo, ró mangö c'ü me
ni muvi yo. Pero ya rí pãrãgö
na jo c'ü dya pje ni muvi yo,
mi c'axcöji yo, ngue c'ua dya
ro jocüzü ín mü'bügö. Nu c'ü
ni muvizügö ngue c'ü bübü e
Jesucristo cja ín mü'bügö dya.
8-9 Rí pãrãgö na jo c'ü pje mi
pjëtsigö, dya pje ni muvi; ne
ri ngue c'ü pje xe ra mbëtsi
c'ü rguí muvi. Nu c'ü ni muvi
ngue c'ü rí pãrãgö e Jesucristo
c'ü ngueje ín Jmugö. Nu c'o
rmí cjapügö me ni muvi,
nudya ya rí cjapütjogö ngue
cañabü. Nuzgö ró jëzi texe
c'o, ngue c'ua ro 'natjobe
co e Cristo. Zö ró cjagö c'o
mama cja o̱ ley e Moisés,
dya ngue a cjanu o jozü a
jmi Mizhocjimi. O jocüzügö
Mizhocjimi 'ma ró ench'e
ín mü'bügö e Jesucristo.
Mizhocjimi ra jocü texe c'o
ra 'ñejme e Jesucristo.
10 Rí negö rá pãrãgö texe
c'ua ja ga cja e Cristo.
Mizhocjimi me na zëzhi. O
tsjapü o te'e e Jesucristo 'ma
ya vi ndũ. O te'e ngue c'ua
ra dyacüji c'ü rá bübütjoji.
Nguec'ua rí negö dadyo rga
mimigö dya. O sufrido e
Jesucristo; nguec'ua nuzgö,
rí ne rá ätägö c'ü, zö xo rá
sufridogö. Dya cja xo rí negö
ra mandazü yo nzhubü, na
ngueje o ndũ e Jesucristo va
ngõtcüji ín nzhubüji.
11 A cjanu, nuc'ua 'ma rá
tũgö, ra tsjacü Mizhocjimi rá
tetcjö nu pa'a 'ma ra ẽjẽ na
yeje e Jesucristo.

La lucha para llegar a la meta

12 Nuzgö dya be exi
nguetjozügö e Cristo, texe
c'ua ja ga cja angueze.
Pero nutscö rí cjacjuanagö
ngue c'ua exti nguetjozügö
angueze, na ngueje ngue c'ü
vi 'ñevgue libre.
13 Nu'tsc'eji mi cjuar-
mats'ügöji; rí pãrãgö c'ü dya
be exi nguetjozügö e Cristo,
texe c'ua ja ga cja angueze.
Pero dya cja rí cjijñigö c'ua ja
nzi rmá cjagö. Nuzgö c'ü rí
cjagö, rí cjacjuanagö, sido rá
tjünt'ü a xütjü e Cristo; ngue
c'ua exti nguetjozügö c'ua ja
nzi ga cja angueze.
14 Nu c'ü rí cjagö rí
chjëntcjöbe nza cja 'naja nte
c'ü me cja carrea. Nu c'e
nte c'ü, ne ra ndõjõ c'ü ra
ch'unü. A cjanu, nuzgö rí
cjacjuanagö, rí tjünt'ügö a
xütjü e Jesucristo; ngue c'ua
rá tõjõ c'ü ra unü Mizhocjimi.
Mizhocjimi ra dyacü rá sät'ä
a jens'e nu ja bübü angueze;
ra dyacü c'ü exti nguetjozügö
e Jesucristo.

15 'Ma i̱ṉ cjijñigueji c'ü ya exi
nguetjots'ügueji e Jesucristo,
ni jyodü rí mbeñegueji c'ü xe
bë'ts'iji. Mizhocjimi ra jí'ts'iji
c'ü ni jyodü xe rí tsjacjua-
nagueji sido rí chjünt'üji a
xütjü e Jesucristo.
16 Nu 'ma rí pãrãgöji c'ua
ja ga cja e Jesucristo, ni jy-
odü rá cjagöji c'ua ja nzi ga
ne angueze. Dya rá yem-
beñegöji.
17 Nu'tsc'eji ín cjuar-
mats'ügöji, rí tsjaji c'ua ja nzi
rgá cjagö. Nu'tsc'eji rí unüji
ngüenda nu c'o nzhodü c'ua ja
nzi rgá nzhodügö.
18 Cãrã na puncjü c'o dya
nzhodü a cjanu. Ya na puncjü
rgá xi'ts'iji, nudya rí huë'ë
dya, rgá xi'ts'iji; dya cjaji c'ua
ja nzi ga ne e Jesucristo. Nza
cja c'ü me nuji na ü e Jesu-
cristo c'ü o ndũ cja ngronsi.
19 Nu c'ü je ra tsjapüji yo,
ngue c'ü ra ndũji; je ra möji
a linfiernu. Anguezeji cjat-
sjëji c'o netsjëji; dya cjaji c'o
ne Mizhocjimi. Cjaji c'o na
s'o c'o ex 'na tsejetjo, pero me
mäpäji c'o. C'o cja'a yo nte cja
ne xoñijõmü ngue c'o me jodü
ra tsjaji c'o.
20 Pero nutscöji je rí men-
zumüji a jens'e. Nutscöji rí
ten'c'öji je rguí 'ñeje nu, nu
c'ü o 'ñevgueji libre. Ngueje e
Jesucristo c'ü ín Jmugöji.
21 Angueze ra pötcüji ín
cuerpoji nu tsjaja cja ne
xoñijõmü. Nuc'ua c'ü ín
cuerpoji ya exti nguetjo o̱
cuerpo angueze c'ua ja nzi ga
cja ndeze o te, o ma a jens'e.
Ra pötcügöji ín cuerpoji na
ngueje na zëzhi angueze. Nde
manda texe.

4

Alégrense siempre en el Señor

1 Nu'tsc'eji ín cjuar-
mats'ügöji, me rí s'iyats'üji.
Me rí negö rá ma nuc'üji.
Me rí mä'c'ägöji na ngueje
i̱ dyätäji o̱ jña Mizhocjimi
c'ü ró zo'c'üji. Exi 'ñetse ró
pëpcö na jo Mizhocjimi rvá
zo'c'üji. Nuzgö rí ö'tc'üji, dya
ra tõgüts'üji, sido rí dyätäji e
Jesucristo c'ü ín Jmugöji. Rí
xi'ts'iji yo, na ngueje me rí
s'iyats'ügöji.
2 Nudya bübü 'na jña c'ü rá
xipjivi yo hermana, e Evodia
'ñeje e Síntique. Nu'tsc'evi ni
jyodü ri 'na ma cjatjo rgui
tsjijñivi na ngueje i̱ṉ ejmevi e
Jesucristo c'ü ín Jmugöji.
3 Xo 'ñetsc'e mi cjuar-
mats'ügö, 'ma rí zopjügö nu
o̱ jña e Cristo yo nte, dya
tõgü in mü'bügue gui pjöxcü.
Rí ö'tc'ügö rí zopjü nza yeje
c'o hermana ngue c'ua ri 'na
ma cjatjo rgá nguijñivi. Rí
zopjüvi na ngueje nza yeje
c'o hermana o mböxcügö
'ma rmí zopjügö nu o̱ jña e
Cristo yo nte. Xo o mböxcü e
Clemente 'ñe c'o dyaja. Texe
c'o, o 'ñench'e o̱ mü'büji e
Jesucristo; nguec'ua o̱ tjũ'ũ
anguesji je t'opjü cja c'e libro
c'ü quis'i o̱ tjũ c'o ra bübütjo.
4 Nu'tsc'eji, dya ra tõgü in
mü'bügueji rgui mäjäji, na
ngueje i̱ṉ ejmeji e Jesucristo
c'ü ín Jmugöji. Nuzgö rá
yepcö rá xi'ts'iji, rí mäjägueji.

5 Zö cjó pje ra tsja'c'üji, pero
rí pësp'iji paciencia. Nuc'ua
ra mbãrã yo nte c'ü me na
jopü in mü'büguеji. Rí tsjaji a
cjanu na ngueje e Jesucristo
c'ü ín Jmugöji ya ngue ra ẽjẽ.
6 Dya pje rí tsjijñigueji. Rí
xipjigueji Mizhocjimi texe c'o
ni jyonc'üji. Rí dyötügueji
angueze. Rí unüji na pöjö.
7 Nuc'ua Mizhocjimi ra
tsja'c'üji ra söya in mü'büguеji
c'ü dya pje rí tsjijñiji, na ngue
in 'natjoji co e Jesucristo. Me
na nojo Mizhocjimi. Dya cjó
sö ra mbãrã ja ga tsjacüji rá
mäjäji cja ín mü'büji.

Piensen en lo que es bueno

8 Xe bübütjo c'ü xe rá xi'ts'iji
cjuarma. Rí unüji ngüenda
texe c'o na cjuana, 'ñe texe
c'o ni jyodü rá respetaoji. Rí
unüji ngüenda texe c'o na jo,
'ñe c'o dya pje bübü c'ü na s'o.
Rí unüji ngüenda texe c'o me
na zö, 'ñe texe c'o me na jo rgá
äräji. Nguejyo je rí tsjijñiji yo.
9 Rí tsjagueji c'o ró jí'tsc'öji.
Ya in pãrãgueji xo ngue c'o
rí cjagö c'o. Nuc'ua ra bübü
Mizhocjimi cja in mü'büguеji
c'ü cja'c'üji rí mäjäji cja in
mü'büji.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

10 E Jesucristo c'ü ín Jmugöji
me cjacügö rá mäcjö na
ngueje ya na yeje c'ü i
mbenzegöji i pjöxcüji. Dya
pje rí mangö c'ü ya vi jy-
ombeñezüji. Pero dya pje mi
töt'ügueji ja rvi pjöxcüji.
11 Dya rí mangö c'ü pje
ni jyongü; na ngueje ya rí
pãrãgö ja rga mäjägö 'ma pje
rí pë'sc'ö, y 'ma dya pje rí
pë'sc'ö.
12 Nuzgö ró nugö 'ma rí jün
pje rá si; ya xo ró nugö 'ma
dya rí jün. Zö rí sant'agö, zö rí
nijmigö, zö ri ojtjo, zö ri bübü
texe; pero nutscö rí pãrãgö ja
rga mäjägö rga mimigö.
13 Nuzgö sö rá cjagö texe na
ngueje e Jesucristo cjacü rá
zëzhi.
14 Zö mi zëzhigö, pero i ts-
jagueji na jo c'ü i pjöxcüji c'ü
pje mi jyongü.
15 Nu'tsc'eji cjuarma in
cãrãji a Filipos; in mbeñeji
'ma ró pedyegö cja c'e estado
de Macedonia. Nu'tsc'eji cja
vi 'ñejmeji o jña e Jesucristo.
Pero i penqueji o ofrenda
'ma. In pãrãji nguextjots'üji i
pjöxcüji a cjanu. I tsjagueji na
ngueje me i gradecidogueji
yo jña yo ró zo'c'ügöji. Nu c'o
cjuarma cja c'o dyaja jñiñi,
dya cjó o mbenque o ofrenda
'ma.
16 'Ma xe mi bünc'ö a
Tesalónica yengüi pjöxcüji. I
penquegöji o ofrenda.
17 Nuzgö, dya ngue c'ü me
rí negö pje rí dyacüji. Nu
c'ü je rí negö, rí tsjagueji
c'ü ne Mizhocjimi. Nguec'ua
xenda ra nintsjimits'üji 'ma
angueze.
18 Ya rí pë'sc'ö dya texe
c'o ni jyongö. Na cjuana
poncjütjo. Nuzgö rí mäcjö
na ngueje ya o dyacü e
Epafrodito nu c'o merio
c'o i penqueji. Me xo
mäjä Mizhocjimi na ngueje
chjëntjovi c'ü ri unüji angueze
nu c'o merio c'o i dyacüji.

19 Mizhocjimi c'ü bübü a
jens'e xo ra dya'c'üji texe c'o
bë'ts'iji na ngueje texe ngueje
o̱ tsjaja angueze. Ra dya'c'üji
na ngueje rí 'natjoji co e Jesu-
cristo.
20 Mizhocjimi c'ü ín Tatagöji
me na nojo. Dya ra nguarü
rá mamaji c'ü me na nojo
angueze. Je rga cjanu, amén.

Saludos finales

21 Xipjiji ra mbörü Cjimi
texe c'o ya 'ñench'e o̱ mü'bü e
Jesucristo. Nu yo cjuarma yo
rí bünc'öjme bö'tc'ütjoji Cjimi.
22 Yo cjuarma yo cãrã cja
o̱ ngumü e César c'ü manda,
bö'tc'üji Cjimi. Xo 'ñe texe yo
cjuarma yo cãrã va.
23 E Jesucristo c'ü ín Jmugöji
ra nuc'üji na jo, i̱ṉ texeji. Je
rga cjanu, amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS COLOSENSES

Pablo escribe a la iglesia de Colosas

1 Nutscö e Pablo, rí apóstolegö cja e Jesucristo; na ngueje o ne a cjanu Mizhocjimi. Rí opjügö ne carta rá pen'c'eji. E Timoteo c'ü ín cjuarmagöji xo va bö'tc'ügueji Cjimi.

2 Rí pen'c'eji ne carta, nu'tsc'eji in menzumüji a Colosas. Nu'tsc'eji o ntetsc'eji Mizhocjimi. Sido in ejmegueji e Jesucristo. Mizhocjimi c'ü ín Tatagöji ra nuc'üji na jo, y ra tsja'c'ü ra söya in mü'bügueji c'ü.

La oración de Pablo por los creyentes

3 'Ma rí ö'tc'ügöbe Mizhocjimi, rí unübe na pöjö Mizhocjimi c'ü nu Tata e Jesucristo c'ü ín Jmugöji.

4 Na ngueje ró ärägöbe mamaji c'ü in ejmegueji e Jesucristo. Me xo in s'iyagueji texe yo dyaja o nte Mizhocjimi.

5 Xo in te'begueji Mizhocjimi ra dya'c'üji c'ü 'natjo c'ua rí bübüji a jens'e co angueze. Ngue c'ü o mama nu c'o o xi'ts'iji o jña e Jesucristo. Na cjuana o jña angueze.

6 Ya o zo'c'ügueji o jña e Cristo. Nguec'ua vi 'ñench'e in mü'büji angueze, y ya dadyo gui mimiji. Xo zopjüji c'o dyaja nte cja ne xoñijõmü. Nguec'ua xo ejmeji o jña e Jesucristo; y ya xo dadyo ga mimiji dya. 'Ma i dyäräguеji o jña e Jesucristo, nuc'ua ya i pãrãgueji me na cjuana me nugüji na jo Mizhocjimi.

7 Ngue e Epafras c'ü rí s'iyaji c'ü o zo'c'ügueji o jña e Jesucristo. Rí mimbëpjijme e Epafras cja e Jesucristo. Nuc'ü, pëpi na jo e Jesucristo c'ü. C'ü ro ẽcjö ro ẽ zenguats'üji, o pätcägö e Epafras o ẽjẽ.

8 Angueze o xitsibe c'ü in pötqui s'iyaji yo cjuarma na ngueje o Espíritu Mizhocjimi bübü cja in mü'bügueji.

9 Nguec'ua ndeze c'e pa 'ma ró pãrãgöjme c'ü in ejmeji e Jesucristo, dya rí söyajme rgá ö'tc'üjme Mizhocjimi. Rí ötüjme Mizhocjimi ra tsja'c'üji rí pãrãgueji na jo c'ü ne angueze rí tsjaji. Xo ra tsja'c'üji rí pãrãgueji c'ü mbeñe Mizhocjimi. Ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü cja in mü'bügueji c'ü ra tsja'c'üji rí pãrãgueji yo.

10 Rí ötüjme Mizhocjimi c'ü rí nzhodügueji na jo c'ua ja nzi ga ne e Jesucristo c'ü ín Jmugöji. A cjanu ra mä'c'äji angueze. A cjanu rí tsjaji c'o na jo; y xenda rí pãrãgueji angueze.

11 Rí ötüjme Mizhocjimi ra dya'c'üji rí zëzhiji na ngueje Mizhocjimi me na zëzhi. Ngue c'ua zö pje c'o rí sufridoji, pero rí mäcjeji, dya ra tõgü in mü'büji.

12 Nuzgöjme rí ötüjme

Mizhocjimi c'ü ín Tataji c'ü sido rí unügueji na pöjö angueze. Na ngueje o jocüts'ü in mü'büguejі. O tsja'c'üji o̱ t'its'üji angueze. Nguec'ua i̱n nzhodüguejі cja e jya's'ü; y 'na nu pa rí tsãrãji a jens'e cja Mizhocjimi co texe c'o o̱ t'i Mizhocjimi.

13 Mizhocjimi o 'ñembguejі libre, ngue c'ua dya cja mandazüji e Satanás c'ü cjapü ra bëxõmü cja o̱ mü'bü yo nte. O tsjacüji Mizhocjimi o̱ t'izüji, nguec'ua c'ü mandazüji dya, ngue e Jesucristo c'ü o̱ T'i. Mizhocjimi me s'iya c'ü nu T'i.

14 E Jesucristo o ngõtcüji ín nzhubüji, nguec'ua va perdonaozüji Mizhocjimi.

La paz con Dios por medio de la muerte de Cristo

15 Mizhocjimi, dya cjó janda. Pero rí unüji ngüenda ja ga cja, na ngueje texe c'ua ja ga cja angueze je xo ga cjatjonu e Jesucristo c'ü ya exmi bübüvi Mizhocjimi 'ma dya be mi t'ät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijõmü.

16 E Jesucristo o dyät'ä e jens'e 'ñeje ne xoñijõmü c'ua ja nzi ma mbeñe Mizhocjimi. O dyät'ä yo rí jandaji 'ñe c'o dya rí jandaji. O dyät'ä c'o anxe c'o ätä angueze; 'ñe c'o dya cja ätä angueze. O dyät'ä texe, ngue c'ua ra dyätäji angueze, y ngue c'ua ra zädä texe c'o o mbeñe angueze ra tsja'a.

17 Ya exmi bübü e Jesucristo 'ma dya pje be mi t'ät'ä. Yo o dyät'ä angueze, xe bübütjo yo, na ngueje ngue angueze c'ü pjörü yo.

18 E Jesucristo ngueje ín ñigöji nutscöji rí ejmeji angueze; nutscöji ngue o̱ cuerpozüji angueze. E Jesucristo o te'e na yeje 'ma ya vi ndũ. Ngue c'ü ot'ü o te'e c'ü dya cja ra ndũ. Nguec'ua unü c'ü rguí bübütjo c'o ejme angueze. Nguec'ua ngueje angueze c'ü manda texe.

19 Texe c'ua ja ga cja Mizhocjimi, je xo ga cjatjonu e Cristo. Je va ne a cjanu Mizhocjimi.

20 Mizhocjimi o ndäjä e Jesucristo cja ne xoñijõmü ngue c'ua o 'ñe pjödü o̱ cji cja ngronsi. A cjanu e Jesucristo o jocü texe c'ü vi s'odü a jens'e 'ñe cja ne xoñijõmü, ngue c'ua texe yo nte ra sö ra nzhogüji cja Mizhocjimi.

21 Nu'tsc'eji, dya mi pãrãgueji Mizhocjimi. Me mi nugueji na ü Mizhocjimi. Me mi cjagueji c'o na s'o. Pero nudya, ya tsja Mizhocjimi ngue c'ua dya cja i̱n nuji na ü dya c'ü.

22 O ndäjä e Jesucristo o ẽjẽ nza cjazgöji rí nteji. O ndũ va ngõtcüji ín nzhubügöji; ngue c'ua dya cja i̱n nugueji na ü dya Mizhocjimi. Nudya, a jmi Mizhocjimi ya 'nin'tsc'iji in mü'büji, dya cja bübüts'üji c'o na s'o. Y dya cjó sö pje ra xi'ts'iji.

23 Pero ni jyodü sido rí 'ñejmegueji e Jesucristo. Sido rí 'ñejmeji Mizhocjimi, dya rí chjench'egueji. Sido rí che'begueji c'ü ra dya'c'üji e

Jesucristo c'ü rí mimiji co Mizhocjimi a jens'e. Nu yo jña'a yo, ya i̱ dyäräguеji yo. Ya xo o dyäräji texe cja yo jñiñi. Nutscö e Pablo, rí zopjügö yo nte rí xipjiji yo jña'a yo.

Pablo encargado de servir a la iglesia

24 Rí mäcjö dya, nu c'ü me rrã sufridogö na ngueje rí zo'c'ügöji o̱ jña Mizhocjimi. E Jesucristo o sufrido ngue c'ua ro ngãrã c'o ejme angueze. Nuc'o, ngueje o̱ cuerpo angueze. Nguec'ua rrã sufridogö, y xe rá sufridogö ngue c'ua xenda na puncjü nte ra dyärä o̱ jña Mizhocjimi.

25 Mizhocjimi o 'ñembguegö rá cjagö mbörü cja yo ejme angueze. Nguec'ua rrã zo'c'ügöji dya, yo o̱ jña Mizhocjimi; nguec'ua sö rí pãrãgueji na jo, ja cja c'ü mama Mizhocjimi.

26 C'e jña c'ü mama Mizhocjimi, dya mi pãrãji ndeze 'ma o mbürü o ngãrãji. Pero nudya, yo ejme e Jesucristo, Mizhocjimi cjapüji ra mbãrãji c'e jña c'ü dya mi pãrãji.

27 Nutscöji rí ejmeji Mizhocjimi, Mizhocjimi ne'e c'ü rá pãrãji c'e jña c'ü dya mi 'mãrã mi jinguã. Me na zö c'e jña; mama c'e jña c'ü nu'tsc'eji, dya i̱n menzumüji a Israel, xo 'ñetsc'eji bübü e Jesucristo cja in mü'büguеji, nguec'ua i̱n pãrãgueji 'na nu pa rí bübüji co angueze a jens'e, y exti nguetjots'üji angueze.

28 Ngueje e Jesucristo c'ü rí nännc'öjme 'ma rí zopjüjme yo nte. Rí xipjigöjme texe yo nte c'o rí chjëgöjme c'ü ni jyodü ra 'ñejmeji e Jesucristo. Rí xipjigöjme ra jyëziji c'o na s'o. Rí xipjigöjme texe c'ua ja ga dyacüjme pjeñe Mizhocjimi, ngue c'ua sido ra 'ñejmeji e Jesucristo. Ngue c'ua a cjanu ra nzhodüji c'ua ja nzi ga ne angueze na ngueje angueze ri bübü cja o̱ mü'büji.

29 Ngue c'ü rí pëpji na zëzhi texe yo pa, dya pje rí söyagö rgá xipji yo nte c'ua ja ga cja e Jesucristo. Me na zëzhi e Jesucristo c'ü dacü rá zëzhigö ngue c'ua rá cjagö o̱ bëpji angueze.

2

1 Rí ne rí pãrãgueji c'ü me rí mbents'eji; me rí ö'tc'ügöji Cjimi, nu'tsc'eji i̱n cãrãji a Colosas. Me xo rí ötpü Cjimi c'o cãrã a Laodicea; xo 'ñe texets'üji cjuarma, dya rí chjëgöji.

2 Me rí ötügö Mizhocjimi c'ü ra zëzhi in mü'büguеji; c'ü rí pötqui s'iyaji ngue c'ua ri 'natjo in mü'büguеji. Me rí ötügö Mizhocjimi c'ü rí tendiogueji na jo ja ga cja c'e jña c'ü mama Mizhocjimi ja ga cja e Jesucristo. C'e jña, dya mi pãrãji mi jinguã.

3 Na ngueje nguextjo e Jesucristo c'ü pãrã texe c'ü mbeñe Mizhocjimi. Nu c'ü mbeñe Mizhocjimi ngue c'ü me na zö'ö c'ü. Nu 'ma bübü e Jesucristo cja ín mü'büguöji; ngue 'ma rí pãrãgöji ja ga cja Mizhocjimi 'ma.

4 Nujyo rí mamagö yo, ngue
c'ua dya cjó ra dyon'c'üji. Na
ngueje bübü c'o me pãrã o jña
ja ga dyonpü yo nu minteji.
5 Nuzgö, zö dya rí bünc'ö
nu ja i̱ṉ cãrãgueji, pero rí
mbents'eji cja ín mü'bügö. Me
rí mäjägö c'ü i̱ṉ nzhodügueji
na jo; na cjuana i̱ṉ ejmegueji
e Cristo.
6 Ya i̱ 'ñench'egueji in mü'büji
e Jesucristo. Angueze ngue
c'ü in Jmugueji dya c'ü.
Nguec'ua sido rí 'ñejmegueji
angueze, na ngueje i̱ṉ 'natjoji
co angueze dya.
7 Ni jyodü xenda rí
pãrãgueji e Jesucristo. Nuc'ü,
bübü cja in mü'bügueji c'ü.
Rí zëzhigueji rgui 'ñejmeji
angueze, c'ua ja ya nzi va
xö'c'üji. Y me rí unügueji na
pöjö Mizhocjimi.

La nueva vida en Cristo

8 Bübü o xöpüte c'o va ẽ
on'c'üji. Mamaji me pãrãji,
pero dya pje ni muvi c'ü
xi'ts'iji na ngue dya mamaji
c'ua ja ga cja e Jesucristo. Nu
c'ü xi'ts'iji, ngueje o̱ tjũrü yo
nte; c'ua ja nzi ga nguijñiji
cja ne xoñijõmü. Nguec'ua
rí xi'tsc'öji rí pjötpügueji
ngüenda c'ü dya rí jyëziji ra
dyon'c'üji.
9 E Jesucristo ngue
Mizhocjimi. Texe c'ua ja nzi
ga cja Mizhocjimi, je xo ga
cjatjonu e Jesucristo.
10 Texe c'o ni jyodüts'üji,
ra dya'c'üji Mizhocjimi, na
ngueje ya i̱ṉ 'natjoji co e Jesu-
cristo. Ngueje angueze c'ü je
manda texe c'o pje nde pjëzhi,
c'o pje nde manda, zö ri ngue
a jens'e, zö ri ngue cja ne
xoñijõmü.
11 Nu c'o na s'o ga
xöpüte, mamaji c'ü ni jy-
odü ra circuncidaots'üji
ngue c'ua rrã jots'üji a jmi
Mizhocjimi. Pero, dya je a
cjanu. Na ngueje e Jesucristo
o ndin'tsc'iji in mü'büji.
Nguec'ua ya na jots'üji dya a
jmi Mizhocjimi.
12 Nu c'ü vi jigueji ne ra
mama ya i̱ 'natjoji co e Jesu-
cristo 'ma o ndũ, 'ñe 'ma o
t'ögü. A cjanu xo i̱ 'natjoji co
angueze 'ma o te'e. Nudya
ya dadyo in mü'büji dya. Na
ngueje i̱ṉ ejmeji Mizhocjimi
c'ü me na zëzhi c'ü o xos'ü e
Jesucristo 'ma ya vi ndũ.
13 Na ngue c'o na s'o c'o mi
cjagueji, chjëntjui c'ü ya rvi
chũgueji. Mi cjagueji c'ua ja
nzi mi netsjëji. Pero 'ma ró
ench'e ín mü'büji e Jesucristo,
o perdonaozüji Mizhocjimi
texe c'o ín nzhubügöji, o
tsjacüji rá bübütjoji. Na
ngueje o te'e e Jesucristo 'ma
ya vi ndũ, y bübütjo dya.
14 Dya rmí cjagöji c'ua
ja nzi ga mama cja o̱ ley
Mizhocjimi; nguec'ua rmí
tũgöji ín nzhubüji c'o ro ma
cjõt'üji. Pero e Jesucristo,
o ndät'äji cja ngronsi. A
cjanu o ndũ va ngõtcüji ín
nzhubügöji. Nguec'ua nudya,
dya cja mandazüji c'ü o̱ ley
Mizhocjimi.
15 Mi ätägöji c'ü dya jo 'ñe
c'o o̱ mbëpji, nguec'ua rvá
tunsc'ö ín nzhubüji. Pero
'ma o ndũ cja ngronsi e Je-
sucristo, o ngõtcügöji texe ín
nzhubügöji c'ü. A cjanu e Je-

sucristo o jizhi c'ü xenda na zëzhi angueze que na ngueje e Satanás c'ü dya jo; o jizhi c'ü nguetsjë angueze c'ü manda texe.

Busquen las cosas que son del cielo

16 C'o na s'o ga xöpüte so'pc'üji c'o. Mamaji c'ü bübü o ts'ingue c'o dya sö rí sagueji, y bübü c'o dya sö rí sigueji. Xo mamaji c'ü ni jyodü rí sũpügueji yo mbaxua, zö ri ngue c'o cjaji chjümü o zã'mã o tsjë'ma. Dya rí jyëziji ra zo'pc'üji a cjanu.

17 C'o ley c'o mama anguezeji rí tsjaji, ngue c'ü rví unü ngüenda c'o ín mboxtitajme c'ü ro ẽjẽ e Cristo. Ya ẽjẽ dya c'ü, nguec'ua dya cja mandazüji c'o ley.

18 Dya rí 'ñejmeji 'ma cjó c'o ra xi'ts'iji Mizhocjimi dya ra recibidots'üji, nu'tsc'eji i̱n ench'eji in mü'büji e Jesucristo. Cãrã c'o xöpü c'ü dya cjuana. Mamaji c'ü dya sö rí chëzhiji a jmi Mizhocjimi na ngueje i̱n ntetjoji. Mamaji ni jyodü rí ma't'üji c'o anxe c'ua ja nzi ga tsja anguezeji. Me cjapüji na nojo na ngueje dya bübü Mizhocjimi co anguezeji. Mamaji c'ü xenda pãrãji na ngueje pje c'o cjinch'iji.

19 C'o xöpüte, dya cjapüji ngüenda e Jesucristo c'ü me na nojo. E Jesucristo ngueje ín ñigöji. Texe c'o ejme angueze, angueze cjapüji ra nocüji cja o̱ dyë c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi, na ngueje 'natjoji co e Jesucristo.

20 I̱ 'natjogueji co e Jesucristo 'ma o ndũ. Ngueje angueze o 'ñempc'eji libre, nguec'ua, dya cja mandats'ügueji dya c'o ley. ¿Jenga i̱n cjatjogueji nza cja yo nte yo dya pje ejme e Jesucristo? ¿Jenga i̱n ätägueji c'o xi'ts'iji c'o xöpüte?

21 Anguesji xi'ts'iji c'ü pje nde ma jñõnü na jo rí siji, 'ñe c'ü dya jo rí sigueji. Mamaji c'ü bübü c'o dya jo rí chjörüji.

22 Texe c'o xi'tsc'eji ngue c'o cjijñitsjë yo nte yo. Zö rí siji, o dya rí siji, nuc'o, dya ngue c'o ra jocüts'ü in mü'bügueji. Nuc'o, ra tjeze c'o.

23 C'o nte c'o tjünt'ü a xütjü c'o xöpüte mamaji, dya sö ra chëzhiji cja jmi Mizhocjimi; mamaji ni jyodü ra cumpleji c'ü mamatsjëji anguesji na jo ra tsjaji. Mamaji ni jyodü ra huanta o̱ cuerpoji; 'ma jiyö, dya ra recibido Mizhocjimi anguezeji. C'ü ni huantaji a cjanu, nza cja c'ü na jo cjaji. Pero dya pjös'üji ra jyëziji c'o na s'o c'o cjijñi o̱ mü'büji. Na ngue sido cjaji c'o netsjëji.

3

1 Nu'tsc'eji i̱ 'natjoji co e Cristo 'ma o te'e, 'ñe 'ma o ma manda cja o̱ jodyë Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Nguec'ua jyodügueji dya, co texe in mü'büji rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne e Jesucristo.

2 Rí tsjijñigueji ja ga cja Mizhocjimi c'ü je bübü a jens'e. Dya me rí jyodügueji yo bübü cja ne xoñijõmü.

3 Na ngueje nu'tsc'eji i̱ 'natjogueji co e Jesucristo 'ma

o ndũ. Nguec'ua xo in 'natjoji
co Mizhocjimi c'ü nu Tata, zö
dya tjanda.
4 Pero 'ma ra ẽjẽ na yeje e
Jesucristo; c'ua ja rga jandaji
angueze, je xo rgá jñandgagöji
a cjanu. Rí bübütjogöji na
ngueje e Cristo bübü cja ín
mü'bügöji.

La vida antigua y la vida nueva

5 Nu'tsc'eji i 'natjoji co e
Cristo 'ma o ndũ; nguec'ua
dya rí tsjaji c'o cjaji cja ne
xoñijõmü. Nu'tsc'eji in bëzoji,
dya rí tsãjãgueji ndixũ; xo
'ñetsc'eji in ndixũji, dya xo rí
tsãjãgueji bëzo. Y 'ma dya be
in 'ñeji nin su, dya cjó rí tsjaji
c'o na s'o. Dya rí tsjijñigueji
c'o me na s'o. Dya xo rí ts-
jagueji c'o me na s'o. Dya xo rí
ñegueji c'o pë's'i c'ü 'naja in dy-
oji. 'Ma rí ñegueji c'o pë's'i c'ü
'naja, rí pë'sc'eji in s'ocügueji
'ma, chjëntjovi 'ma ri ma't'üji o
ts'ita.
6 Ngue c'o nte c'o dya ätä
Mizhocjimi c'o cja a cjanu.
Mizhocjimi ra tsjapü ra ma
sufridoji, na ngue yo me na
s'o yo cjaji.
7 Xo nzitjots'ügueji xo mi
cjagueji c'o na s'o, dya mi
ätägueji Mizhocjimi.
8 Nudya ni jyodü rí jyëziji
texe yo. Dya rí tsjaji cuë.
Rí jyombeñeji 'ma cjó pje ra
tsja'c'üji. Dya xo rí tsjijñiji c'ü
cjó rí tsjapügueji c'ü na s'o.
Dya xo rí santegueji. Dya ra
mbedye c'o na s'o jña cja in
tegueji.
9 Dya rí pötqui pezhgueji
bëchjine. Nu'tsc'eji c'ua ja nzi
ma cjats'üji, dya cja cjatsc'eji
dya nu. Na ngueje i jyëzgueji
c'o na s'o.
10 Nu'tsc'eji ya dadyo in
mü'bügueji dya. Ya ni ma ra
jñu'sc'ügueji dya e Jesucristo
c'ü bübü cja in mü'bügueji.
Ngue angueze c'ü cja'c'üji
xenda rí pãrãgueji ja ga cja
Mizhocjimi.
11 'Ma rí ejmegöji e Jesu-
cristo, dya ra tsja zö rí men-
zumügöji a Israel, o zö dya
rí menzumüji nu. Dya xo
ra tsja, zö rí cjagöji c'o tjũrü
c'o cja yo menzumü a Israel,
zö dya rí cjagöji c'o. Dya xo
ra tsja zö rí pjëchiji rá xörüji,
zö dya rí pjëchcöji. Dya xo
ra tsja zö rí mbëpcjöji, o dya
rí mbëpcjöji. C'ü ni muvi,
ngueje e Jesucristo c'ü ya je
bübü cja ín mü'bügöji rí texeji
'ñe mandazüji.
12 Mizhocjimi me s'iyats'üji.
O juan'c'üji rí tsjagueji o
ntets'üji angueze. Nguec'ua
xo rí juentseji yo nte. Rí
tsjagueji na jonte. Nu'tsc'eji,
dya rí tsjatsjëgueji c'ü me na
nots'üji. Tsjapüji c'ü xenda
na jonte c'o dyaja que na
ngue'tsc'eji. Dya rí nzhopcüji
c'ü cja'c'üji c'ü na s'o yo nin
minteji.
13 Rí pötqui pësp'iji pacien-
cia. Rí pötqui perdonaogueji
'ma cjó pje ra tsja'c'üji.
Nu'tsc'eji o perdonaots'ügueji
e Jesucristo. Nguec'ua xo rí
perdonaogueji c'o in dyoji.
14 Texe yo rrã xi'ts'iji, ni
muvi yo. Pero c'ü xenda ni
muvi ngue c'ü me rí pötqui
s'iyaji. A cjanu rí tsjaji texe

c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.
15 Rí pötqui ñegueji na
ngueje Mizhocjimi ya o
zon'c'üji c'ü rí 'natjoji co e
Jesucristo. Y rí unügueji na
pöjö Mizhocjimi.
16 Me na zö o̱ jña e
Cristo; jyëzi ra zi'ch'i
cja in mü'bügueji. Jy-
odüji rí pãrãgueji ja ga cja
Mizhocjimi. A cjanu rí
pötqui xöpügueji ja cja o̱ jña e
Cristo. Rí chõpügueji o salmo
Mizhocjimi, 'ñe o himno. Rí
unüji na pöjö Mizhocjimi co
texe in mü'büji.
17 Texe c'o rí mamagueji, rí
mamaji na ngueje o̱ ntets'üji
e Jesucristo. Texe c'o rí ts-
jagueji, rí tsjaji na ngueje o̱
ntets'ügueji e Jesucristo. Xo rí
unügueji na pöjö Mizhocjimi
c'ü ín Tatagöji, na ngueje c'o o
tsja e Jesucristo.

Deberes sociales del cristiano

18 Nu'tsc'eji i̱n ndixũgueji
'ma ya i̱n chjüntüji, rí dyätäji
nin xĩraji c'ua ja ga ne'e e Jesu-
cristo c'ü ngueje ín Jmugöji.
19 Nu'tsc'eji i̱n bëzoji 'ma ya
i̱n chjüntüji xo rí s'iyagueji
c'o in suji. Dya na s'o rgui
huënch'iji.
20 Nu'tsc'eji i̱n t'i'iji, rí
dyätqueji nin tataji texe c'ü ra
mandats'üji; na ngueje je a
cjanu ga ne'e e Jesucristo c'ü
ngueje ín Jmugöji.
21 Nu'tsc'eji i̱n tataji, rí
zopjüji na jo yo in ch'igueji,
dya rí huënch'iji na zëzhi. 'Ma
jiyö, 'na ra sjëyaji, y ra tõgü o̱
mü'büji.
22 Nu'tsc'eji i̱n mbëpjigueji,
tsjagueji texe c'o ra man-
dats'üji nu c'o rí pëpiji cja ne
xoñijõmü. Dya nguextjo 'ma
ra jñantc'aji anguezeji, para
ra mamaji c'ua c'ü na jo c'ü
i̱n cjagueji. Rí pëpjiji co texe
in mü'büji na ngueje i̱n sũji
Mizhocjimi.
23 Texe c'o rí tsjagueji, ts-
jaji co texe in mü'büji. Dya
nguextjo yo nte yo i̱n pëpiji;
xo 'ñe e Jesucristo c'ü ngueje
ín Jmugöji, xo i̱n pëpiji.
24 I̱n pãrãgueji e Jesucristo
c'ü ín Jmugöji ra dya'c'üji nu
c'ü mbeñe Mizhocjimi, na
ngueje e Jesucristo ngueje c'ü
i̱n pëpigueji c'ü.
25 Mizhocjimi dya juajnü.
Zö cjó ri ngueje, 'ma ra tsja c'ü
na s'o, Mizhocjimi ra jñünpü
ngüenda; ra tsjapü ra sufrido
na ngue c'ü vi tsja na s'o.

4

1 Nu'tsc'eji i̱n lamuji, rí
tsjapügueji na jo yo in mbëpji.
Rí tsjõ't'üji c'ua ja nzi ga
pëpjiji. Rí tsjagueji a cjanu na
ngueje i̱n pãrãgueji ín Jmugöji
c'ü bübü a jens'e ngue in
lamugueji c'ü.
2 Sido rí dyötüji na pöjö
Mizhocjimi. 'Ma rí unügueji
na pöjö Mizhocjimi, dya
rí tsjijñiji yo tsja cja ne
xoñijõmü.
3 'Ma rí dyötüji Mizhocjimi,
rí dyötcöjme ra mböxcüjme,
ngue c'ua ra sö rá zopjüjme
yo nte rá xipjijme c'ü mbeñe
Mizhocjimi c'ü dya mi pãrãji.
Nu c'ü mbeñe Mizhocjimi
ngue c'ü rá 'natjoji co e
Jesucristo. Nutscö e Pablo,

rí ogö a pjörü na ngueje rí zopjügö yo nte rí xipjiji o̱ jña e Jesucristo.

4 Rí dyötcüji Mizhocjimi c'ü ra sö rá zopjü na jo yo nte; ngue c'ua ra dyäräji na jo nu c'o o mbeñe Mizhocjimi. A cjanu ne Mizhocjimi c'ü rá ñagö.

5 Rí nzhodügueji na jo. A cjanu, nu c'o dya ejme e Jesucristo ra unüji ngüenda c'ü na cjuana o̱ jña e Jesucristo. Jyodügueji ja rgui zopjügueji yo dya ejme e Jesucristo.

6 Jyodügueji ja rgui xipjiji c'o o̱ jña e Cristo c'o ni jyodü ra dyäräji. Ngue o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü je bübü cja in mü'bügueji c'ü je ra mböxc'üji, ngue c'ua rí pãrãgueji ja rgui zopjüji nzi 'naja.

Saludos finales

7 Texe c'o rí cjagö, ra xi'ts'iji e Tíquico c'ü ín mimbëpjibe. Ngue ín cjuarmagöji c'ü me rí s'iyagöji c'ü. E Tíquico sido pëpi na jo e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, y pjöxte na jo.

8 Rrã täjägö e Tíquico ngue c'ua rí pãrãgueji pje rí cjagöjme. Nu c'o ra xi'ts'iji dya c'ü, ra tsjapü ra mäjä in mü'bügueji.

9 Ra ẽjẽvi e cjuarma Onésimo c'ü ngueje in menzumügueji, nu c'ü me rí s'iyagöji. Nuc'ü, pëpi na jo e Jesucristo. Anguezevi ra xi'ts'iji texe c'o rí cjajme a 'ñecjua.

10 E Aristarco c'ü rrã ogöbe a pjörü va bö'tc'üji Cjimi i̱n texeji. Xo va bö'tc'üji Cjimi e Marcos c'ü nu primo hermano e Bernabé. Ya xo ró xi'ts'iji, 'ma ra ẽ e Marcos va ja i̱n cãrãgueji rí recibidogueji na jo.

11 Xo va bö'tc'üji Cjimi e Jesús, c'ü xo xiji Justo. Cja yo menzumü a Israel c'o ejme e Jesucristo nguextjo e Aristarco 'ñe e Marcos 'ñe e Justo c'o pjöxcügö rá zopjüjme yo nte rá xipjijme ra 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo, ngue c'ua ra tsjapüji Mizhocjimi o̱ Jmuji. Nza jñi'i yo, me cjacügö ra mäjä ín mü'bügö yo.

12 Xo va bö'tc'ügueji Cjimi e Epafras c'ü xo ngueje in menzumügueji. Nuc'ü, xo pëpi e Jesucristo. E Epafras sido ö'tc'ügueji Mizhocjimi. Me ö'tc'ügueji Mizhocjimi c'ü rí nocüji cja o̱ dyë Mizhocjimi; c'ü rí pãrãgueji c'o ne Mizhocjimi rí tsjaji, y rí tsjacjuanaji rí tsjaji c'o.

13 Rí mangö, e Epafras me mbents'eji, nu'tsc'eji i̱n cãrãji a Colosas. Me ötü Mizhocjimi ra mböxc'üji. Me xo ötü Mizhocjimi ra mbös'ü c'o cãrã a Laodicea 'ñe c'o cãrã a Hierápolis.

14 Xo va bö'tc'ügueji Cjimi e Lucas c'e médico c'ü me rí s'iyagöji. E Demas xo va bö'tc'üji Cjimi.

15 Nuzgö e Pablo, xo rí bötpügö Cjimi c'o cjuarma c'o cãrã a Laodicea. Xo rí bötpügö Cjimi e Ninfas 'ñeje c'o ejme e Jesucristo c'o jmurü cja o̱ ngumü.

16 Nu 'ma rí xörüji ne carta, nuc'ua rí penpegueji c'o cjuarma a Laodicea xo

ra xörüji. Nu'tsc'eji xo rí
xörügueji c'e carta c'ü je rá
pejñe a Laodicea.
17 Rí negö rí xipjiji a cjava
e Arquipo: “Ngue Mizhocjimi
o 'ñempc'egue ngue c'ua rí
pëpi angueze. Sido rí ts-
jacjuana rí tsja c'ua ja nzi ga
ne angueze”, rí 'ñembeji.
18 Yo jña yo cja ni nguarü yo
rvá bö'tc'üji Cjimi, nguezgö e
Pablo ró opjütsjëgö yo. Nuzgö
rrã ogö a pjörü. Rí ö'tc'üji rí
mbenzeji. Mizhocjimi me ra
nuc'üji na jo. Je rga cjanu,
amén.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES

Pablo y sus compañeros escriben a la iglesia

1 Nutscö e Pablo 'ñe e Silvano 'ñe e Timoteo rí pen'c'öjme ne carta. Rí pen'c'öjme ne carta nu'tsc'eji in̲ jmurüji a Tesalónica in̲ ench'e in mün'c'eji Mizhocjimi c'ín Tatagöji, 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji. Mizhocjimi c'ín Tataji 'ñe e Jesucristo c'ín Jmugöji ra sido ra nuc'ügueji na jo, ngue c'ua ra mäjä in mün'c'eji, dya pje rí mbeñeji.

El ejemplo de fe que daban los de Tesalónica

2 Texe 'ma rí ö'tc'öjme Mizhocjimi c'ín Tataji, rí nännc'öjme in chjũji nzi 'natsc'eji, y rí unngöjme 'na pöjö angueze.

3 Na ngueje sido rí mbeñejme c'o na jo c'o in̲ cjaji. I̲ 'ñench'e in mün'c'eji e Jesucristo nguec'ua gui tsjaji dya c'o na jo. In̲ s'iyagueji yo nin minteji nguec'ua na zëzhi gui pjösteji hasta 'ma ya me ni mbo in cuëgueji. Xo in̲ te'beji 'ma ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo c'ín Jmugöji y rá cãrãji a jmi Mizhocjimi c'ín Tatagöji. Nguec'ua c'o pje nde in̲ sufregueji, in̲ sëchqueji c'o.

4 Xo rí unngöjme 'na pöjö Mizhocjimi cjuarma, na ngueje rí pãrãjme me netsc'eji c'ü, 'ñe o juan'c'ügueji c'ü.

5 Rí pãrãgöjme c'ü o juan'c'üji Mizhocjimi. Na ngueje 'ma ró 'ñe xi'tsc'öjme ja rga salvats'üji e Jesucristo, dya i̲ dyärägueji nza cja 'ma ri ngue pje nde ma jña'a. Pero o̲ Espíritu Mizhocjimi o 'ñünnc'üji na zëzhi in mün'c'eji, nguec'ua vi pãrãgueji c'ü ngue o̲ jña Mizhocjimi c'ü rvá xi'tsc'öjme. In̲ pãrãgueji c'ü rvá zo'c'öjme a cjanu, nguextjo c'ü ro pjöxc'üjme xo ri 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo.

6 Xo rí pãrãgöjme c'ü o juan'c'üji Mizhocjimi. Na ngueje i̲ chëpqueji c'ín 'ñijigöjme c'ü ngue o̲ 'ñiji e Jesús c'ín Jmugöji. 'Ma i̲ creoji o̲ jña Mizhocjimi, me go tsja'c'üji yo nte i̲ sufregueji na puncjü; pero o̲ Espíritu Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü me go mäjä in mün'c'eji.

7 C'ü vi mäcjeji a cjanu vi 'ñejmeji o̲ jña Mizhocjimi, ngue 'na 'ñiji c'ü o mbürü o ndëpi texe c'o ench'e o̲ mü'bü e Jesucristo c'o tsja a Macedonia 'ñe c'o tsja a Acaya.

8 I̲ xipjiji c'o 'ñaja, nguec'ua ja c'o nde go mbãrãji o̲ jña e Jesucristo c'ín Jmugöji. Dya nguextjo a Macedonia 'ñeje a Acaya; texe cja yo jñiñi pãrãji dya c'ü i̲ 'ñejmeji Mizhocjimi. Nguec'ua, dya ni jyodü pje rá xicöjme ja vi 'ñejmegueji.

9 Na ngueje anguezeji mamaji ja va cja vi tsjagueji 'ma

ró 'ñe zo'c'öjme. Mamaji c'ü i̱ jyëzgueji c'o ts'ita, i̱ 'ñench'e in mün'c'eji c'ua Mizhocjimi c'ü ix na cjuana c'ü ixi bübütjo. Nguec'ua nudya i̱n pëpqueji dya angueze.

10 Xo mamaji c'ü i̱n te'beji rguí 'ñeje na yeje a jens'e e Jesús c'ü nu T'i Mizhocjimi c'ü o tsjapü o te'e 'ma ya vi ndũ. Nuc'ü, o ẽ 'ñevgueji libre cja c'o na s'o c'o rí cjaji, ngue c'ua dya ra tsjacüji Mizhocjimi rá ma sufregöji.

2

El trabajo de Pablo en Tesalónica

1 I̱n pãrãgueji cjuarma, 'ma ró 'ñe zo'c'öjme, dya ndunü ndajma ín jñagöjme.

2 I̱n pãrãgueji ante que ró säjme cja in jñiñigueji, me ró sufregöjme na puncjü a ma a Filipos, y me go bëchquijme ín tsegöjme va tsjacüjme c'o na s'o. Xo 'ñe cja in jñiñigueji mi bübü c'o mi cja ro ts'axcüjme. Pero Mizhocjimi o tsjacüjme ró zëzhgöjme ngue c'ua dya ró sũgöjme ró xi'tsc'öjme ja ga ne Mizhocjimi ra jogü ín mün'c'öji.

3 C'o jña c'o ró xi'tsc'öjme, dya ngue o bëchjine c'o rva creojme. C'ü rvá zo'c'öjme, dya xo ngue c'ü rvi tsjõtcöjme o me rvi sũcüjme. Dya xo ró on'c'öjme c'ü ro xi'tsc'öjme o bëchjine.

4 Ngue Mizhocjimi o dyacöjme ne bëpji nu rgá zo'c'öjme, na ngueje o nutcügöjme c'ü rí cjacjua-najme. Nguec'ua rvá 'ne zo'c'öjme. Dya ngue c'ü rvá 'ne xi'tsc'öjme jña c'o rvi mäcjeji, pero c'ü rví mäjä Mizhocjimi c'ü pãtcã ín mün'c'öjme.

5 I̱n pãrãgueji c'ü dya xo ró xi'tsc'öjme c'ü ma jotsc'eji ngue c'ua rvi creozüjme. Dya xo ró zo'c'öjme para rvi tsjõtcöjme. Pãtcö ín mü'büjme Mizhocjimi c'ü na cjuana yo rí xi'tsc'öjme a cjanu.

6 Dya ró jodüjme c'ü me ri mäcöjme, ró jodügöjme c'ü me ri mäpqueji Mizhocjimi. Ni xo ri ngue c'o 'ñaja jñiñi ro jodügöjme c'ü ro mäcöjme. O juancüjme e Cristo rá zopjüjme yo nte. Nguec'ua ro sö ro cjagöjme c'ü rvi sũcüjme.

7 Pero dya ró cjagöjme a cjanu. C'ua ja nzi ga tsja 'na ndixũ me s'iya ga mbörü c'o o̱ ts'it'i, je xo va cjanu rvá pjö'c'öjme.

8 Ró netsc'öjme me na puncjü. Nguec'ua c'ü mi negöjme, dya nguextjo c'ü ro xi'tsc'öjme o̱ jña Mizhocjimi; xo ró ne ró pjöxc'öjme co texe ín mün'c'öjme. Na ngueje rí netsc'öjme na puncjü.

9 I̱n mbeñeji cjuarma, ja ma pëpcjöjme na zëzhi hasta 'ma me mi po ín cuëgöjme. Mi zo'c'öjme o̱ jña Mizhocjimi, pero zö xõmü zö ndempa mi pëpcjöjme c'o 'ñaja bëpji, ngue c'ua dya ri tsjõtcöjme. 'Ma jiyö, 'na rvi sögueji na jyü.

10 Nu'tsc'eji i̱n ench'e in mü'büji dya e Cristo, i̱n pãrãgueji ja rvá minc'öjme a ndetsc'eji. Ró ätcöjme Mizhocjimi y ró cjagöjme c'o

na jo'o, nguec'ua dya sö cjó pje ro xitscöjme. Xo pãrã Mizhocjimi c'ü je ga cjanu rvá cjagöjme.

11 In pãrãgueji c'ü ró zo'c'ötsjëjme nzi 'natsc'eji, c'ua ja nzi ga tsja 'na bëzo zopjütsjë c'ü nu t'i'i. 'Ma mi nzhumügueji, ró xi'tsc'öjme jña c'ü vi mäcjeji.

12 Xo ró zo'c'öjme na zëzhi c'ü ni jyodü rí nzhodügueji na jo, c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi. Na ngueje nguetsjë angueze mbitats'üji rí möji nu ja manda angueze nu ja me na zö'ö.

13 Rí sido rí unngöjme 'na pöjö Mizhocjimi. Na ngueje 'ma ró xi'tsc'öjme o jña Mizhocjimi, dya i dyärätjoji nza cja 'ma ri ngue o jña yo nte. Pero i jyëziji o zi'ch'i in mü'büji na ngueje i unnc'eji ngüenda c'ü ngueje o jña Mizhocjimi. Y ixna cjuana ngueje o jña angueze c'ü, c'ü pëpji na zëzhi a mbo cja in mün'c'eji nu'tsc'eji in ench'e in mün'c'eji dya e Cristo.

14 Nguec'ua 'ma o tsja'c'eji yo nte i sufregueji cjuarma, i sëchqueji c'ua ja nzi va sëchi c'o congregación a Judea c'o ench'e o mü'bü e Cristo 'ñe ma't'üji Mizhocjimi. Yo in menzumügueji o tsja'c'eji i sufregueji, chjëntjui nza cja c'o ín menzumügöjme o tsjapüji o sufre c'o ín dyocjöjme a ma a Judea.

15 C'o ín menzumügöjme a Judea ngue c'o o mbö't'ü e Jesús, maco ngue ín Jmugöji c'ü. O tsjaji c'ua ja nzi va tsja c'o mi mboxpalegöjme va mbö't'üji c'o profeta c'o ín menzumütsjëjme. Ngue c'o ín menzumügöjme a Judea c'o o pjongüzüjme cja in jñiñigueji, 'ñe cja c'o 'ñaja jñiñi. Mizhocjimi üdü na ngue anguezeji cjaji c'o na s'o. Anguezeji na s'o ga ts'asp'üji yo nu minteji.

16 'Ma rí zopjüjme c'o dya menzumü a Judea ja rgá salvaji, c'axcöjme c'o ín menzumügöjme a Judea c'o dya ejme e Cristo. Nguec'ua ya nduns'üji na puncjü o nzhubüji. Nguec'ua me ra tsjapü Mizhocjimi ra sufreji.

Pablo desea visitar otra vez a los de Tesalónica

17 Dya mezhe rvá pedyejme cja in jñiñigueji, 'ma ró pjürü ró jonc'üjme cjuarma. Zö mi nzhodüjme na jë'ẽ, pero ín mün'c'öjme, dya mi nzhodü na jẽ co nu'tsc'eji. Me mi mbeñe ín mün'c'öjme ro 'ñe zenguats'üjme.

18 Nuzgö e Pablo na puncjü mi mbeñe ro 'ñe zenguats'üjme, pero dya ró ẽcjöjme na ngueje e Satanás c'ü dya jo, o ts'axcöjme c'ü.

19 ¿Cjo in cjapqueji c'ü dya rí mä'c'öjme, ngue c'ua dya rvá 'ñe zenguats'üjme? Iyö. Rí junt'ü ín mün'c'öjme c'ü rí tsjagueji c'o na jo. Nguec'ua 'ma ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo c'ín Jmugöji y rá cãrãgöji a jmi, me rá mäcjöjme 'ma ra xi'tsc'eji angueze c'ü vi tsjagueji c'o na jo.

20 Jã, ngue'tsc'eji rí mä'c'öjme.

3

1-2 'Ma ró pedyejme cja in jñiñigueji, me mi mbents'ejme
na puncjü. Nguec'ua rvá
mbeñebe e Silvano ró täjäbe
c'ín cjuarmagöji e Timoteo
o 'ñe nuc'eji. Ró täjäbe zö
ro sufregöbe rva quentsjëbe
a ma a Atenas. E Timoteo
rí pëpcöjme Mizhocjimi rgá
xipcjöjme yo nte c'ü ja rgá sö
e Cristo ra jopcü o̱ mü'büji ra
salvaji. Pero ró täcjöbe c'ü, ro
'ñe zo'c'eji, ngue c'ua xe nda
rvi zëzhgueji, y ngue c'ua ro
mäjä in mün'c'eji.
3 O 'ñe zo'c'eji e Timoteo
ngue c'ua dya ro tõgü in
mü'büji ri jyëzgueji e Cristo
na nguejyo i̱ṉ sufregueji. I̱ṉ
pãrãgueji c'ü ya ch'acöji rá
sufregöji nutscöji rí ätpäji o̱
jña e Jesucristo.
4 Na ngue 'ma xe mi
münc'öjme co nu'tsc'eji, mi
xi'tsc'öjme c'ü mi pë'sc'ü ro
sufregöji. I̱ṉ pãrãgueji dya,
c'ü ya zädä c'ua ja nzi rvá
xi'tsc'öjme.
5 C'ua ja nzi rvá xi'tsc'öjme
cja ne carta, me mi
mbents'ejme na puncjü. 'Na
ya rví dyon'c'eji c'ü dya jo,
ri jyëzgueji e Cristo. Y 'ma
rva cjanu, ¿pje ro dyeje 'ma
c'ü rvá pëpcjöjme a ndetsc'eji
hasta 'ma me mi potjo ín
cuëgöjme? Nguec'ua ró täjä
e Timoteo ro ẽ nuc'üji, para
ro pãrãgö cjo xe i̱ṉ ejmeji.
6 Cja nzhogü e Timoteo,
cja jüncübe 'na jña c'ü me
rvá mäcjöbe e Silvano. O
xitscöbe i̱ṉ ejmeji na jo e Jesu-
cristo, y i̱ṉ pötqui s'iyaji. Xo
xitscöbe me i̱ṉ mbenzgöjme
na puncjü. O xitscöbe me
ne in mün'c'eji rí jñandgöbe ín
jmigöbe, c'ua ja xo nzi ga ne
ín mün'c'öbe rá jantc'öbe in
jmigueji.
7 Nguec'ua zö pje nde rí
cjogüjme, zö rí sufregöjme
cjuarma, pero mäjä ín
mün'c'öjme na ngueje sido i̱ṉ
creoji e Jesucristo.
8 Nguec'ua 'ma rí sido rí
'ñejmeji e Cristo, nutscöjme rá
mäjä rga minc'öjme.
9 Me rí mäpcöjme na puncjü
Mizhocjimi na ngue i̱ṉ sido
i̱ṉ ejmegueji e Jesucristo.
Dya rí jünjme jña c'ü ja rga
nzhopcöjme na jo 'na pöjö
angueze.
10 Zö xõmü zö ndempa rí
ötcöjme Mizhocjimi co texe ín
mün'c'öjme ra dyacöjme sjëtsi
rá jantc'ajme in jmigueji.
Nguec'ua c'ü xe bë'tsc'eji, ra sö
rá jí'tsc'öjme. Nguec'ua xenda
na jo rgui dyätäji e Jesucristo.
11 Rí ötcöjme Mizhocjimi c'ü
mi Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín
Jmugöji ra sizijme na jo rá
säjme va ja i̱ṉ cãrãgueji.
12 Rí ötcöjme c'ín Jmugöji
c'ü ra mböxc'eji, ngue c'ua
xenda rí pötqui s'iyaji yo nin
cjuarmaji, 'ñe c'ü xenda rí
s'iyagueji yo nte'e c'ua ja nzi
rgá s'iyatsc'öjme.
13 Nguec'ua ra sö rí
zëzhgueji na jo. Nguec'ua 'ma
ra ẽjẽ e Jesús c'ín Jmugöji co
texe c'o ejme angueze c'o ya
cãrã a jens'e, me rrã jotsc'eji a
jmi Mizhocjimi, c'ü dya ra sö
pje ra xi'tsc'eji.

4

La vida que agrada a Dios

1 I̱ṉ pãrãgueji cjuarma,
ró xi'ts'ijme c'ü ni jyodü rí
nzhodüji na jo c'ua ja nzi
ga ne Mizhocjimi, ngue c'ua
ra mä'c'eji c'ü. I̱ṉ nzhodüji
na jo c'ua ja rvá xi'ts'ijme.
Pero rí ö'tc'üjme co texe ín
mün'c'öjme c'ü xenda rí tsjaji
na jo. Rí xi'tsc'öjme c'ü rí
tsjagueji a cjanu na ngueje
je ga mandazüji a cjanu e
Jesucristo c'ín Jmugöji.

2 Ya i̱ṉ pãrãgueji c'o jña c'o
ró xi'tsc'öjme. Nguetsjë e Jesu-
cristo c'ín Jmugöji o 'ñünngü
ín mün'c'öjme ró xi'ts'ijme.

3 Ne'e Mizhocjimi c'ü rí ts-
jaji c'ua ja ga ne angueze c'o
na jo. Ne'e c'ü dya rí tsãgueji
o ndixũ. Ni ri ngue'tsc'eji i̱ṉ
ndixũji, dya rí tsãji o bëzo.

4 Xo ne'e c'ü rí pãrãji nzi
'natsc'eji ja rgui pjörüji na jo
in cuerpoji, ngue c'ua nguex-
tjo c'ü nin chjüntqueji rí mim-
iji. Na ngueje ni muvi ín cuer-
pogöji, ni jyodü rá cjaji ja c'o
nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo.

5 C'ü ne in cuerpoji, dya rí
jyëziji ra zints'iji rí tsjaji c'o
na s'o. Ngue c'o dya pãrã ra
dyätä Mizhocjimi c'o cja ga
cjanu.

6 Dya rí 'ñeji c'ü 'na lado
'na ndixũ. 'Ma jiyö, i̱ṉ cjapüji
na s'o c'ü nu xĩra; maco ngue
nin cjuarmaji c'e bëzo c'ü.
Texe c'o ra tsja a cjanu, ra ts-
japü c'ín Jmugöji ra sufreji, na
ngue na s'o c'o vi tsjaji. Nujyo,
ya ró xi'ts'ijme.

7 C'ü vi 'ñünngü ín mü'büji
Mizhocjimi, dya ngue c'ü rá
cjaji c'o na s'o. Ngue c'ü rá
cjaji c'o na jo.

8 Nguec'ua 'ma cjó c'o
dya ra ne ra dyärä yo jña
yo, dya ngue o̱ jña yo nte
c'ü na jünpütjo, ngue o̱ jña
Mizhocjimi. Maco nguetsjë
angueze o dyacüji o̱ Espíritu
c'ü me na jo'o, ngue c'ua rá
cjaji na jo.

9 Dya ni jyodü rá xi'ts'iji cja
ne carta c'ü ni jyodü rí pötqui
s'iyaji. Na ngue Mizhocjimi
sido jí'ts'iji i̱ṉ pötqui s'iyaji.

10 Xo i̱ṉ s'iyaji texe yo
cjuarma yo cãrã a Mace-
donia. Pero rí xi'ts'ijme
cjuarma, xenda rí pötqui
s'iyaji.

11 Dya cja rí tsjijñiji c'e pjeñe
c'ü ixtí jyëziji in bëpjiji. Dya
cja rí ma ñu'uji c'o o̱ bëpji c'o
'ñaja. C'ü rí tsjaji, rí pëpjitsjëji
in bëpjiji c'ua ja rvá xi'ts'ijme.

12 Nguec'ua dya ra bë'ts'iji
pje rí siji 'ñe pje rí jyeji.
Y nguec'ua c'o dya pãrã
Mizhocjimi ra mamaji na jo
i̱ṉ cjaji.

La venida del Señor

13 Rí negöjme rí pãrãji
cjuarma, ja rga cja c'o
ya ndũ'ũ. C'o dya ma't'ü
Mizhocjimi, 'ma cjó c'o tũ
anguezeji, me ndumü ga
huëpiji. Na ngue dya pãrãji
cjo ra te'e c'e añima ra ma
bübüvi Mizhocjimi o jiyö.
Pero nu c'ü rá xi'tsc'öjme dya,
ngue c'ü dya rí huëpiji a cjanu
c'o ya ndũtsc'eji.

14 Rí creoji e Jesús o ndũ,
cjanu o tetjo. Nguec'ua rí
pãrãgöji c'o ya ndũ c'o vi
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo,

Mizhocjimi xo ra tsjapü ra tetjo c'o, ra ngãrãji e Jesucristo 'ma ra ẽjẽ na yeje.

15 Yo jña yo rá xi'ts'ijme, ngueje e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü o tsjacöjme ró pãrãgöjme yo. 'Ma ra ẽjẽ angueze, c'o xe ri bübüzüji, rá chjëji angueze. Pero dya rá otc'öji cja c'o ya ndũ'ũ.

16 Na ngueje nguetsjë c'ín Jmugöji c'ü rguí 'ñeje a jens'e. Y ra ña'a na jens'e. Y xo ra ña'a na jens'e 'naja c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'ü xenda manda. Y ra mbë'biji o̱ trompeta Mizhocjimi. Nguec'ua c'o añima c'o vi 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo, ot'ü ra te c'o.

17 Nuc'ua c'o xe ri bübüzüji, 'nandga zinzgöji cja ngõmü co anguezeji. Nuc'ua, ngue c'ü rga chjëji c'ín Jmugöji. Y nunca ra nguarü rga mintcjöji co angueze.

18 Nujyo, rí pötqui xipjiji yo, ngue c'ua rí mäjäji, dya rí huëpiji c'o ya ndũtsc'eji.

5

1 Pero mi cjuarmats'üji, dya ni jyodü rá xi'ts'ijme cja ne carta jinguã ra ẽjẽ e Jesucristo, 'ñe ja rgá cja c'o pa c'o.

2 Na ngueje i̱n pãrãji na jo, ja rgá zädä c'e pa'a 'ma ra ẽjẽ c'ín Jmugöji. Ra zädä c'ü dya ri te'beji, chjëntjui nza cja 'ma ra ẽjẽ 'na mbẽ'ẽ 'ma xõmü, 'ma dya cjó te'be.

3 C'o dya ri ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo ra mamaji: “Rí cãrãji na jo, dya pje cjacöji”, ri eñeji. Pero nu'ma, ngue 'ma ra ẽjẽ c'ín Jmugöji. Y c'ua ja nzi ga cja 'na ndixũ c'ü ndunte 'nanga zö na ü, je xo rga cjatjonu anguezeji, 'nandga mbãrãji c'ü ya bëzhiji, y ra tsjapüji ra sufreji. Y dya ra sö ja ra möji c'ü dya ra sufreji.

4 Pero nu'tsc'eji mi cjuarmats'üji, dya i̱n nzhodüji cja bëxõmü. Nguec'ua c'e pa'a, dya ra zädäts'üji nza cja 'na mbẽ'ẽ.

5 Na ngueje texets'üji bübü in mün'c'eji o̱ jya's'ü Mizhocjimi. Nguec'ua rí tsãrãji e Jesucristo c'e pa 'ma ra ẽjẽ. Nutscöji, dya rí nzhodüji cja bëxõmü.

6 C'o nzhodü cja bëxõmü ga tsja c'o na s'o, dya cjapüji ngüenda c'e pa c'ü ra zädä. Nza cja c'ü ri ĩtji. Nutscöji, dya rá cjaji a cjanu. Rá te'beji c'e pa y rá pjötpüji ngüenda ja rga mimiji.

7 Yo nte'e, xõmü ĩji. C'o tĩ'ĩ, xõmü tĩji.

8 Nutscöji rá cãrãji e Jesucristo c'e pa c'ü. Nguec'ua ni jyodü rá pjötpüji ngüenda rá sido rá ejmeji e Jesucristo. Xo rá sido rá s'iyaji yo nín minteji. Xo rá sido rá te'beji ra 'ñe zinzgöji Mizhocjimi rá mimiji co angueze. Je ga cjanu rga pjörütsjëji ín aljmaji.

9 Dya ne Mizhocjimi ra tsjacöji rá sufreji. O ne o ndäjä e Jesucristo o 'ñe sufre. Nguec'ua 'ma rá ench'e ín mün'c'öji c'ü, dya ra tsjacöji Mizhocjimi rá ma sufreji.

10 C'ü ro tũgöji, o ndũ e Jesús. Nguec'ua zö ri bübütjogöji 'ma ra ẽjẽ, zö ya

rga tũ'ũji, pero rá bübütjoji co angueze.
11 Nujyo jña yo, rí pötqui zopjüji yo. Nguec'ua rí mäjäji, y xenda rí zëzhgueji. Ya in pötqui zopjüji a cjanu, pero rí sidoji.

Pablo aconseja a los hermanos

12 Bübü c'o in xo'ñigueji cja o jña c'ín Jmuji. Anguezeji pëpjiji zö ya me rguí mbotjo o cuëji. Y zo'c'eji 'ma pje in cjaji. Ni jyodü rí respetaoji anguezeji, cjuarma.
13 Xo rí xi'tsc'öjme rí ñeji yo, y rí dyätäji, na ngueje c'e bëpji c'ü cjaji. In texeji rí tsãrãji na jo.
14 Mi cjuarmats'üji, xo rí xi'tsc'öjme rí huënch'iji c'o dya ne ra pëpji. C'o me tõgü o mü'bü, rí xipjiji o jña Mizhocjimi ngue c'ua ra mäji. C'o dya nda ätpä na jo o jña Mizhocjimi, rí pjös'üji. Jmanch'a rgui zopjüji texeji, dya ra ünnc'eji.
15 Rí pjötpüji ngüenda c'ü dya rí nzhopqueji 'ma cjó c'o pje ra tsja'c'üji na s'o. C'ü rí tsjaji, rí pötqui pjös'üji yo nin cjuarmaji, y rí s'iyaji texe yo nte.
16 Dya rí jyëzi rgui mäjäji.
17 Dya rí jyëzi rgui dyötüji Mizhocjimi.
18 Zö pje rí sufreji, pero rí unngueji 'na pöjö Mizhocjimi. Je ga cjanu ga ne Mizhocjimi rí tsjaji nu'tsc'eji bübü in mün'c'eji dya e Cristo Jesús.
19 'Ma cjó c'o ra 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi ra zo'c'eji o jña Mizhocjimi, dya rí ts'a's'üji.
20 Dya rí tsjapüji menu 'ma cjó c'o ra pätpä Mizhocjimi rgá zo'c'eji.
21 Pero dya xtí creoji texe c'o ra xi'ts'iji c'o. Rí tsjijñiji cjo na jo o jiyö. Nu 'ma na jo, rí tsjaji 'ma c'o xi'ts'iji.
22 Rí xõgüji texe cja c'o na s'o.
23 Mizhocjimi ngue c'ü cjapcüji ra mäjä ín mü'büji ngue c'ua dya pje rá mbeñeji. Rí ö'tc'öjme ra mböxc'eji rí tsjaji texe c'ua ja nzi ga ne angueze. Ra mbö'c'üji co texe in aljmaji 'ñe in mü'büji 'ñe in cuerpoji. Nguec'ua 'ma ra ẽjẽ e Jesucristo c'ín Jmuji, dya pje ra chö'tc'eji c'o na s'o.
24 Jñunt'ü in mün'c'eji c'ü ra mböxc'eji a cjanu Mizhocjimi, na ngueje ixi nguetsjë o 'ñünnc'ü in mü'büji i 'ñejmeji e Jesucristo.

Saludos y bendición final

25 Mi cjuarmats'ügöjme, rí dyötcüjme Mizhocjimi.
26 Xipjiji texe c'o cjuarma ra mbörüji Cjimi. Xipjiji c'ü rí ne anguezeji co texe ín mü'bü. Na ngue o t'izgöji Mizhocjimi.
27 Nutscö e Pablo rí xi'tsc'öji rí pjötpüji na puncjü ngüenda rí xörüji ne carta nu, ra dyärä texe yo cjuarma. Na ngue je ga cjanu ga ne Mizhocjimi.
28 Rí ötügö e Jesucristo c'ín Jmuji ra sido ra nuc'üji na jo. Je rga cjanu, amén.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES

Pablo y sus compañeros escriben a la iglesia

1 Nutscö e Pablo 'ñe e
Silvano 'ñe e Timoteo rí
pen'c'ejme ne carta. Rí
zenguats'üjme nu'tsc'eji in̲
jmurüji a Tesalónica in̲ ench'e
in mü'büji Mizhocjimi c'ü mi
Tataji, 'ñe e Jesucristo c'ín
Jmugöji.
2 Anguezevi ra nuc'eji na
jo. Xo ra tsja'c'üji ra mäjä in
mü'büji, dya pje rí mbeñeji.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo venga

3 Mi cjuarmats'üji, dya
rí jëzi rgá unüjme 'na pöjö
Mizhocjimi na ngueje xenda
in̲ ejmeji na jo e Jesucristo,
'ñe xenda in̲ pötqui s'iyaji in̲
texeji.
4 Nguec'ua texe c'o ja nde
jmurü c'o ma't'ü Mizhocjimi,
rí mäjä rgá xipjijme c'ü me na
jo gui tsjagueji. Rí xipjijme
c'ü cja'c'eji na s'o yo nte,
'ñe me va sätsc'eji o ndumü,
pero in̲ zëzhiji, dya in̲ jëziji
c'ü ni 'ñench'e in mü'büji
Mizhocjimi.
5 In̲ sufregueji yo, na
ngueje in̲ ätqueji Mizhocjimi
c'ín Jmugöji. C'ü ni zëzhgueji
cja yo in̲ sufreji, ngue c'ü rgui
unnc'eji ngüenda Mizhocjimi
ra ngõ'tc'üji na jo 'ma rí
sätc'eji nu ja ri manda
angueze. Ra mama c'ü na
jo vi tsjagueji, ngue c'ua rí
tsãrãgueji nu co angueze.
6 Pero nu c'o cja'c'eji na s'o,
Mizhocjimi mbeñe c'ü na jo
ra tsjapü ra sufreji.
7 Xo mbeñe c'ü na jo ra
tsja'c'eji rí söyaji, dya cja pje rí
sufregueji, ni ri nguezgöjme.
Nujyo, ra zädä yo, 'ma ra ẽjẽ
e Jesucristo rá jandaji rí tex-
eji. Rguí 'ñeje a jens'e. Y
na ngueje pë's'i na puncjü o̲
poder, ra dyoji c'o o̲ anxe. Ra
ẽjẽ cja 'na trasivi c'ü ri tjë.
8 Ra tsjapü ra sufre c'o dya
vi 'ñench'e o̲ mü'bü angueze
para ro jogü o̲ mü'büji.
Na ngue dya ne go dyätäji
Mizhocjimi.
9 C'o cja a cjanu c'o na
s'o, nunca ra zät'äji cja jmi
Mizhocjimi, nunca ra jñandaji
ja ga cja Mizhocjimi c'ü me
na zö'ö 'ñe me na zëzhi.
Mizhocjimi ra tsjapü ra
sufreji para siempre, na ngue
na s'o c'o vi tsjaji.
10 Nujyo, ra zädä yo, c'e
pa 'ma ra ẽjẽ e Jesucristo.
Texe c'o ench'e o̲ mü'bü e
Cristo, ngueje o̲ t'i Mizhocjimi
c'o. C'e pa 'ma ra ẽjẽ e
Jesucristo, ra 'ñetse c'ua c'o
o̲ t'i Mizhocjimi c'ü ya ri
chjëntji angueze. Na ngueje
'ma ró zo'c'öjme, i̲ 'ñench'e in
mün'c'eji c'ü. Nguec'ua c'o ra
jñanda c'e pa, me ra nguijñiji
ra mamaji c'ü me na jo e
Jesucristo, 'ñe me na nojo.
11 Nguec'ua dya rí jëzi rgá
ö'tc'öjme ín Mizhocjimigöji nu
c'ü o 'ñünnc'ü in mü'büji i̲
dyätpäji o̲ jña e Jesucristo. Rí

ö'tc'öjme ra mböxc'eji xenda rí 'ñejmeji c'ü. Nuc'ua, ra sö rí tsjaji texe c'o na jo c'o i̱ṉ mbeñe rí tsjaji. Nguec'ua 'ma ra ẽjẽ e Jesucristo, Mizhocjimi ra xi'ts'iji c'ü i̱ tsjaji c'o na jo.

12 Y me ra nänt̃ji e Jesucristo c'ín Jmugöji ra mamaji me na jo angueze, na ngue vi tsjagueji c'o na jo. Me xo ra nänc'äji me na jotsc'eji na ngueje c'ua ja va mböxc'üji angueze.

2

El hombre de pecado

1-2 Mi cjuarmats'üji, ró xi'ts'ijme c'ü ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo c'ín Jmugöji, ra 'ñe zinzgöji rá büb̃üji co angueze. Pe büb̃ü c'o xi'tsc'eji: "O̱ Espíritu Mizhocjimi o 'ñünb̃ü o̱ mü'b̃ü e Pablo o mama c'ü ya zädä c'o pa 'ma ra ẽjẽ e Jesucristo c'ín Jmugöji", ents'eji. O 'ma jiyö, xi'tsc'eji c'ü rí zopcjöjme yo cjuarma rí xipjijme c'ü ya zädä c'o pa. O 'ma jiyö, c'ü rvá jũ'sc'öjme a cjanu cja 'na carta. Pero dya rí mangöjme a cjanu. Nguec'ua dya ra pi'ts'iji, dya rí sũji.

3 Dya rí dyätqueji c'o xi'ts'iji a cjanu c'o dya cjuana. Na cjuana ra ẽjẽ e Jesucristo. Pero ante c'ü ra ẽjẽ, yo nte dya cja ra zũji Mizhocjimi zö ya vi mbãrãji o̱ jña. Y ra üji Mizhocjimi. Ante c'ü ra ẽjẽ e Jesucristo, ra ẽjẽ c'e nte c'ü me na s'o c'ü ra juajnü e Satanás c'ü dya jo ra tsjapü o̱ mbëpji. Ra 'ñe jizhi c'ü me ri pjëzhi na nojo. Pero ya mama Mizhocjimi ra ma sufre c'e nte.

4 C'e nte c'ü, dya ra ne cjó xe ra ma't'ü Mizhocjimi, ni yo pje nde ma't'ü yo nte. Ra tsjapütsjë na nojo, ra tsjapü dya pje ni muvi yo. Nguec'ua angueze ra mimi cja o̱ templo Mizhocjimi, ra mama ri ngue Mizhocjimi.

5 'Ma xe mi büb̃ügö co nu'tsc'eji, ró xi'ts'iji yo. ¿Cjo dya i̱ṉ mbeñeji?

6 Nudya i̱ṉ pãrãji c'ü c'a's'ü, nguec'ua dya be va ẽjẽ c'e nte c'ü ra juajnü c'ü dya jo. Xo i̱ṉ pãrãji pje pjëzhi c'ü c'a's'ü. Cja ra 'ñe jizhitsjë c'e nte 'ma ra zädä c'e pa'a c'ü ya ch'unü.

7-8 Nu yo rí xi'ts'iji, ya va pjürü yo, zö dya be jñetse na jo. Ya cãrã o nte c'o dya ne ra dyätä Mizhocjimi, ngue c'ua ga tsjaji c'o na s'o. Pero c'e nte c'ü ra juajnü c'ü dya jo ra tsjapü o̱ mbëpji, dya be va ẽjẽ. Na ngueje büb̃ü c'ü c'a's'ü. 'Ma ya rguí ojtjo c'ü c'a's'ü, ixta jñetse 'ma c'e nte c'ü me na s'o. Pero 'ma ra ẽjẽ e Jesucristo c'ín Jmugöji, nguextjo c'ü ra ña c'o o̱ jña, ixta ndũ 'ma c'e nte. Y nguextjo c'ü rva juëns'i e Jesucristo, ra chjotpü c'o na s'o c'o vi tsja c'e nte.

9 'Ma ra ẽjẽ c'e nte, ya ri ench'e o̱ mü'b̃ü e Satanás c'ü dya jo c'ü ra unü poder. Nguec'ua ra tsja na puncjü c'o na nojo. Nguec'ua yo nte'e ra dyonpüji yo, ra creoji c'ü ri mero na zëzhi.

10 Y na ngue c'ü me rrã s'o c'e nte c'ü, ra zopjü c'o nte c'o ya rguí bëzhi o̱ aljma, ra xipjiji c'o dya cjuana. Na ngueje

anguezeji ya ri äräji yo jña yo
na cjuana c'ü rví salvaji, pero
dya ri neji.
11 Nguec'ua Mizhocjimi ra
mbenpeji c'ü ra pëpji a mbo
cja o̱ mü'büji, ngue c'ua ra cre-
oji c'e bëchjine c'ü ri mama c'e
nte.
12 Nguec'ua Mizhocjimi ra
tsjapü ra ma sufre texe c'o ya
ri ärä yo jña yo na cjuana pero
dya ri ätä, y ri mäpäji c'o na
s'o.

Escogidos para ser salva-
dos

13 Pero nu'tsc'eji mi
cjuarmats'üji, s'iyats'üji c'ín
Jmugöji. Ni jyodü c'ü dya
rá jëzijme rga unüjme 'na
pöjö Mizhocjimi, na ngueje
ndeze mi jinguã o juan'c'üji
c'ü rguí jogü in mün'c'eji.
Nguec'ua 'ma i̱ creoji yo jña
yo na cjuana, o xõcüts'üji o̱
Espíritu Mizhocjimi o tsja'c'eji
o̱ t'itsc'eji Mizhocjimi.
14 'Ma ró xi'ts'ijme ja
rvá jogü in mü'büji, ngue
Mizhocjimi o 'ñünnc'ü in
mü'büji. Ya vi ne Mizhocjimi
c'ü me xo rrã jots'üji c'ua ja
ga cja e Jesucristo c'ín Jmugöji
me na jo.
15 Nguec'ua dya rí creoji c'o
ra xi'ts'iji o bëchjine, dya xo
ra pi'ts'iji. Dya xo rí jyëziji c'o
jña c'o o dyacöjme Mizhocjimi
ró xi'tsc'öjme. Rí sido rí
'ñejmeji c'o ró xi'tsc'öjme 'ma
mi büb̈üjme co nu'tsc'eji. Xo
'ñe c'o ró xi'tsc'öjme cja carta.
16-17 Mizhocjimi o s'iyazgöji
va ndäjä o̱ T'i. Y o nugüji
na jo, nguec'ua va tsjapü
o zëzhi ín mün'c'öji, dya ni
jyodü nunca xe rá sũji. Rí
junt'ü ín mün'c'öji dya, c'ü rá
ma minc'öji co Mizhocjimi.
E Jesucristo c'ín Jmuji 'ñe
Mizhocjimi c'ín Tataji, rí
ötcöjme ra tsjapü ra zëzhi
in mün'c'eji. Y ra mböxc'eji
rí tsjaji texe c'o na jo, y rí
mamaji texe c'o na jo.

3

Oren por nosotros

1 Nguextjo yo rí xi'tsc'öjme
yo. Mi cjuarmats'üji rí
dyötcüjme Mizhocjimi, ngue
c'ua ra sö rá zopjüjme na
puncjü o nte rá xipjijme o̱
jña Mizhocjimi, ngue c'ua ra
dyätä na puncjü o nte c'ua ja
nzi vi dyätqueji.
2 Xo rí dyötcüjme Mizhocjimi
c'ü ra böbü a nde'e ra
mböxcöjme. Na ngueje cãrã
nte c'o me na s'o c'o pje
nde cjacöjme, na ngueje dya
ench'e o̱ mü'büji e Jesucristo.
3 Pero jñunt'ü in mü'büji,
ra tsja c'ín Jmugöji c'ua ja va
mama. Ra tsja'c'ü ra zë'ts'iji
'ñe ra mbö'c'üji na ngueje
c'ü dya jo'o me jodü pje ra
tsja'c'üji.
4 Na ngue c'ü ya ni
mböxc'üji a cjanu c'ín Jmugöji,
rí pãrãjme c'ü i̱ṉ cjaji c'o ró
xi'ts'ijme, 'ñe c'ü xe rí tsjaji.
5 Rí ö'tc'öjme e Jesucristo
c'ín Jmugöji, c'ü rí unnc'eji na
jo ngüenda c'ua ja ga s'iyats'üji
Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma
pje c'o rí sufreji, rí sëchiji c'ua
ja nzi va tsja e Cristo, dya rí
jyëziji Mizhocjimi.

El deber de trabajar

6 Nujyo rá xi'tsc'öjme dya
cjuarma, nguetsjë e Jesu-
cristo c'ín Jmugöji c'ü manda.
'Ma mi bübüjme co nu'tsc'eji,
o ch'acöjme ró xi'ts'ijme
c'ü ni jyodü rí pëpjiji. 'Ma
bübütsc'eji o cjuarma c'o dya
ne ra pëpji, dya rí dyocjeji c'o.
7 Nu'tsc'eji in pãrãji c'ü
ni jyodü rí tsjaji c'ua ja
nzi rgá cjagöjme. Dya mi
ndemegöjme 'ma mi bübüjme
a ndetsc'eji.
8 Dya cjó ró sipcöjme o xëdyi
c'ü dya ro cjõ't'üjme. Ró
pëpjijme na zëzhi. Zö xõmü
zö ndempa mi pëpjijme, ngue
c'ua dya rvi tsjõtcöjme 'ne rí
'natsc'eji. 'Ma jiyö 'na ri
sögueji na jyü.
9 Mi pë'sc'öjme derecho
ro ch'acöjme c'ü ro sijme,
pero dya cjó ró ötcöjme. Ró
pëpcjöjme ngue c'ua xo rvi
tsjagueji c'e tjũrü c'ü rvá
cjajme a cjanu.
10 'Ma xe mi bübüjme co
nu'tsc'eji, ró xi'tsc'öjme 'ma
cjó c'o dya pëpji, dya xo ra zi
o xëdyi, ró ents'eji.
11 Rí äräjme bübüts'üji c'o na
maña, dya pëpjiji. C'ü cjaji, me
nzhodü ga nu'tp'üji o bëpji yo
nín minteji c'o dya ni jyodü ra
nuji.
12 Nu'tsc'eji in cjaji a cjanu,
nguetsjë e Jesucristo c'ín
Jmugöji c'ü manda yo rá
xi'tsc'öjme dya. Rí xi'tsc'öjme
c'ü dya cja rí nzhodü rí
ñu'tp'ügueji o bëpji c'o 'ñaja,
pero rí pëpjiji ngue c'ua rí
chöt'üji c'ü rí sigueji.
13 Mi cjuarmats'üjme in tex-
eji, rí tsjaji c'o na jo. Dya ra
tõgüts'üji rgui tsjaji a cjanu.
14 'Ma cjó c'o dya ra
dyätcäjme yo jña yo ró
xi'ts'ijme cja ne carta, ixtí
unnc'eji na jo ngüenda cjó
ngueje, ngue c'ua dya rí dyoji
c'o. Xa'ma ra tseje c'o.
15 Pero dya rí ñugueji na ü
c'o. Jmanch'a rgui zopjüji rí
xipjiji ra jyëziji c'o na s'o. Na
ngueje ngue nin cjuarmaji.

Bendición final

16 C'ín Jmugöji ngue c'ü
dacöji c'ü rguí mäjä ín
mün'c'öji. Nguec'ua rí ötcö
angueze ra dya'c'eji c'ü dya ra
nguarü rgá mäjä in mün'c'eji,
zö pje c'o nde rí tsjogüji. Rí
ötcö angueze ra bübüts'üji nzi
'natsc'eji.
17 Yo jña yo ni nguarü yo
rgá ma'tc'üji Cjimi, nguezgö e
Pablo rí opjügö co ín dyëgö yo.
Texe cja yo carta yo rí pejñe,
rí opjü ja nzi jña co ín dyëgö,
ngue c'ua ra 'mãrã nguezgö rí
pejñe yo.
18 E Jesucristo c'ín Jmuji ra
nuc'üji na jo in texeji. Je rga
cjanu, amén.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Pablo escribe a Timoteo

1 Nutscö e Pablo rí pen'c'e
ne carta. O juancügö e Cristo
Jesús rá cjagö apóstole rá
zopjü yo nte. O mandazü
Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo
c'ín Jmugöji rá zopcjöji a
cjanu. Mizhocjimi o ndäjä
e Jesucristo o ẽ 'ñevgueji
libre, nguec'ua rí pãrãgöji rá
salvagöji.
2 Nu'tsc'e Timoteo rí pen'c'e
ne carta. Rí cja'c'ö nza cja
'ma ri ngue ín ch'itsc'ö. Na
ngueje 'ma ró zo'c'ö, xo i̱
'ñench'e in mü'bü e Jesu-
cristo. Rí ötcö Mizhocjimi
c'ín Tataji ra nuc'ü na jo, 'ñe
ra juen'tsc'e, ngue c'ua ra
mäjä in mü'bügue, dya pje rí
mbeñe. Je xo rgá ötcö a cjanu
e Jesucristo c'ín Jmugöji.

Advertencia contra enseñanzas falsas

3-4 Mizhocjimi ne'e c'ü rá
ench'e ín mü'büji e Jesucristo.
Pero cãrã a Efeso c'o nan'ño
ga jizhi. Mamaji ja ma cja
c'o ín mboxatitagöji, pero xe
jũ's'üji jña c'o dya t'opjü cja
o̱ jña Mizhocjimi. Nguec'ua
c'o nte c'o ärä c'ü mama c'o
xöpüte, me söji o jña pje ne
ra mama c'o jña, y dya sö ra
mbãrãji na jo Mizhocjimi. Y
dya ench'e o̱ mü'büji e Jesu-
cristo. Nguec'ua 'ma ró magö
a Macedonia, ró xi'tsc'ö i̱ tse-
jme a Efeso. Ró xi'tsc'ö rvi
zopjü yo nan'ño ga xöpüte, rvi
xipjiji c'ü dya cja ro xöpüji a
cjanu yo nte, 'ñe dya cja ro
mbezheji c'o me mamaji. Y rí
xi'tsc'ö dya na yeje, rí zopcjeji
c'ü dya cja ra xöpüji a cjanu.

5 Ni jyodü rá unü ín mü'büji
rá cjaji c'o na jo, 'ñe rá creoji
Mizhocjimi co texe ín mü'büji.
'Ma ga cjanu, ra sö rá s'iyaji
yo nín minteji, 'ñe rá ne'eji
Mizhocjimi.
6 Pero bübü c'o dya ne
o̱ mü'bü ra tsja c'o na jo.
Dya ätäji na jo Mizhocjimi.
Nguec'ua ya xõgüji cja c'e 'ñiji
c'ü na jo, me mamaji jña c'o
dya pje ni muvi.
7 Ne anguezeji ra xöpüji
yo nte ja ga cja c'ü o̱ ley
Mizhocjimi; me xipjiji: "Je ga
cjava ne ley", embeji. Pero
dya pãrã c'o xöpüte ja ga cja
c'e ley, ni xo pãrãji c'o jña c'o
mamaji.
8 Bueno, rí pãrãgöji c'ü me
na jo c'ü o̱ ley Mizhocjimi.
Pero ni jyodü rá unüji na jo
ngüenda pje vi ch'acöji c'ü.
9 C'ü vi ch'acöji c'ü o̱ ley
Mizhocjimi, dya ngue para
c'o ätä Mizhocjimi c'o cja
na jo; ngue para c'o dya ne
ra dyärä, ngue c'ua ra unüji
ngüenda c'ü na s'o cjaji. C'ü
o̱ ley Mizhocjimi ngue para
c'o dya ätä Mizhocjimi c'o cja
na s'o. Xo ngue para c'o dya
sũ Mizhocjimi c'o me yönbü o̱
jña'a. C'ü vi ch'acöji c'ü o̱ ley
Mizhocjimi, xo ngue para c'o
pärä nu tata 'ñe nu nana, xo
'ñe c'o pö't'üte.
10 Xo 'ñe c'o tsãjã o ndixũ,
'ñe c'o ndixũ c'o tsãjã o bëzo.

Xo 'ñe c'o dya be chjüntü c'o cja na s'o. C'ü vi ch'acöji c'ü o̱ ley Mizhocjimi, xo ngue para c'o obütsjëvi nín mibëzovi, 'ñe c'o põnü nu minteji para ra tsjapüji o̱ mbëpjiji, 'ñe c'o mbëchjine, 'ñe c'o nädä Mizhocjimi y mamaji c'o dya cjuana. Xo ngue para c'o pje nde cja, c'o dya ätä o̱ jña Mizhocjimi c'ü me na jo.

11 Mizhocjimi o juancügö rá zopjü yo nte rá xipjiji ja ga cja angueze me na nojo 'ñe me na jo.

Gratitud por la misericordia de Dios

12 E Cristo Jesús c'ín Jmugöji, ngue c'ü o dyacö ja rgá zopjü a cjanu yo nte. Nuc'ü, rí unügö 'na pöjö na ngueje mi pãrã angueze c'ü ro ätcö, nguec'ua va juancü rí pëpigö c'ü.

13 O juancü zö na s'o mi cjagö 'ma ot'ü. Mi sadügö e Jesucristo. Y mi cjapü ra sufre c'o ätpä o̱ jña c'ü; mi cjapcö ma nozgö, dya mi juentsegö anguezeji. Pero o juentsque e Jesucristo, na ngue dya be mi ench'e ín mü'bügö c'ü, dya mi pãrãgö pje pjëzhi angueze. Nguec'ua mi pëzhgö ma jo c'o mi cjagö.

14 O nugü na jo Mizhocjimi o perdonaozü texe c'o na s'o. Nguec'ua rí ench'e ín mü'bü e Cristo Jesús nguec'ua rí s'iyagö dya yo nte.

15 Bübü 'na jña c'ü na cjuana c'ü ni jyodü ra creo yo nte. Je ga cjava ne jña: "O ẽjẽ e Cristo Jesús cja ne xoñijõmü, o ẽjẽ para o ẽ jocüzü ín mü'büji nutscöji rí cjaji c'o na s'o." Texe cja yo nte, nutscö xenda ma s'ozgö.

16 Zö me ma s'o mi cjagö, pero e Jesucristo o mezhe va mbësquigö paciencia o juentscö a cjanu, ngue c'ua c'o cjë c'o ra ẽjẽ, ra unü ngüenda yo nte c'ü me pë's'i paciencia e Cristo ga juentseji. Nguec'ua ra 'ñench'e o̱ mü'büji c'ü, ra ch'unü c'ü rguí bübütjoji.

17 Mizhocjimi nunca ra nguarü rgá manda. Zö ya rguí nguins'i ne xoñijõmü, pero Mizhocjimi ra bübütjo para siempre. Dya sö rá jandagöji. Dya cjó bübü c'ü ri pãrã nza cja angueze; ojtjo xe 'na Mizhocjimi. Nguec'ua ni jyodü rá sũgöji c'ü, y rá mamaji c'ü me na nojo. Nunca rá jëziji rga ma't'üji. Amén.

18 Nu'tsc'e Timoteo ín ch'itsc'ö, 'ma dya be mi pëpque Mizhocjimi, bübü o cjuarma c'o o pätpä Mizhocjimi va mamaji c'ü rí pëpque na jo c'ü. Nguec'ua rí xi'tsc'ö dya, rí pëpcje na jo cja Mizhocjimi, ja c'o nzi ga tsja na jo o chũ 'na tropa ga mbëpi c'ü nu gobierno.

19 I̱ 'ñench'e in mü'bü e Jesucristo; dya rí jyëzi. Y rí tsja c'o i̱n pãrãgue c'o na jo. Bübü c'o mi pãrã pje pjëzhi c'o na jo, pero go ne go tsjaji c'o na s'o. Nguec'ua o s'odü o̱ mü'büji, dya cja ejmeji e Jesucristo.

20 Nza cja e Himeneo 'ñe e Alejandro. Ró xipji c'o cjuarma o pjongüji anguezevi cja c'o cjuarma.

Ngue c'ua ra sö e Satanás c'ü dya jo ra tsjapü ra sufrevi. Xa'ma ra nzhogü o̱ mü'büvi, dya cja ra tsjavi c'o na s'o. Na ngue 'ma cjó c'o ra tsja a cjanu, nu'ma, cja c'ü na s'o, chjëntjui c'ü ro zadü Mizhocjimi.

2

Instrucciones sobre la oración

1 Nu'tsc'e Timoteo, rá xi'tsc'ö c'ü xenda ni jyodü rí xipcje texe yo cjuarma. Ni jyodü ra chëzhiji a jmi Mizhocjimi ra dyötüji 'ma cjó c'o pje ni jyodü. Y ra unüji 'na pöjö. 'Ma rí dyötüji Mizhocjimi, dyötpüji texe yo nte.

2 Rí dyötpüji Mizhocjimi yo gobierno 'ñe texe yo pjëzhi na nojo, ngue c'ua rá mimiji na jo, rá cãrãji paz. Y ngue c'ua rá sũji Mizhocjimi, 'ñe rá mimiji na jo cja yo nte.

3 Mizhocjimi ne ra salvazüji rí nteji ra jocüzü ín mü'büji. Nguec'ua 'ma rá ötpöji texe yo nte, na jo 'ma, y ra mäjä 'ma angueze.

4 Na ngue ne'e angueze ra jogü o̱ mü'bü texe yo nte, ra mbãrãji c'ü na cjuana.

5 Na ngue 'natjo Mizhocjimi. Xo 'natjo c'ü ñacöji cja jmi Mizhocjimi; ngueje e Jesucristo. Nuc'ü, Mizhocjimi c'ü, pero xo nte.

6 Nuc'ü, o ne o pätcöji va ndũ va ngõtcüji c'o na s'o. O 'ñe ndũ e Jesús 'ma o zädä c'o pa c'o vi mama Mizhocjimi. Nguec'ua rá unüji ngüenda c'ü ne Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre rí texeji.

7 Mizhocjimi o juancü rá cjagö apóstole rá zopjü yo nte rá xipjiji ja ga s'iyazüji c'ü. Pãtcö ín mü'bü e Cristo c'ü dya bëchjine yo rí mangö c'ü o juancü Mizhocjimi; na cjuana. O juancü rá xöpü yo dya menzumü a Israel, ngue c'ua ra mbãrãji c'ü na cjuana, ra 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo.

8 Rí xi'tsc'ö, texe c'ua ja jmurü yo cjuarma, ni jyodü yo bëzo ra dyötüji Mizhocjimi. 'Ma neji c'ü ra tsja Mizhocjimi ra dyätäji, ni jyodü ra tsjaji c'o na jo. 'Ma nzhänt'ä na ötüji Mizhocjimi, ri 'natjo o̱ pjeñeji, dya cjó ra sjëya na ngue c'ü vi tsja na s'o 'na nu cjuarmaji.

9 Yo hermana, rí xipjiji c'ü dya ra jyodüji c'ü rguí jñetse rrũ zöji cja yo nte. Bübü o ndixũ c'o je'e o bitu c'o dya ni jyodü ra jye'eji. Cjapüji me rrũ zö o̱ ñi'iji. Me teveji o tjeve de oro 'ñe de plata. Je'eji o bitu c'o me na mizhi ngue c'ua ra mama yo nte me na zöji.

10 C'ü rguí jñetse na zö yo hermana, ngueje c'ü ra pjösteji cja yo nte. Ngue c'ü ni jyodü ra tsja yo ndixũ yo sũ Mizhocjimi.

11 'Ma jmurü yo cjuarma, ni jyodü yo ndixũ ra dyäräji na jo 'ma cjó c'o ra zopjüji, dya ra ndünrüji.

12 Dya rí jëzigö yo ndixũ ra xöpüji yo cjuarma, ni xo ra mandaji cja yo bëzo. C'ü ra tsjaji, ra dyäräji, dya pje ra

ndünrüji.
13 Na ngueje ot'ü o dyät'ä
Mizhocjimi c'e bëzo c'ü mi
ngue e Adán. Cjanu o dyät'ä
c'e ndixũ c'ü mi ngue e Eva.
14 Y 'ma o tsja na s'o e
Adán 'ñe e Eva c'ü dya dyätävi
Mizhocjimi, dya ngue e Adán
c'ü o dyonpüji. C'ü o creo c'ü
o mama e Satanás c'ü dya jo,
ngueje e Eva. Ngue e Eva c'ü
ot'ü o tsja na s'o.
15 Nguec'ua yo ndixũ, söji
na ü 'ma mus'üji o̱ t'i. Pero
ra salvaji nu 'ma ra dyätpäji o̱
jña e Jesucristo. Xo ni jyodü
ra s'iyaji yo nín minteji, 'ñe ra
tsjaji na jo y ra nguijñiji na jo
o̱ pjeñeji.

3

Cómo deben ser los obispos

1 Na cjuana ne jña'a nu: Na
jo, 'ma cjó c'o ne ra tsja pastor
cja yo cjuarma. Ngueje 'na
bëpji c'ü na jo.
2 Para ra tsja pastor 'na
cjuarma, ni jyodü ra mimi na
jo, ngue c'ua dya cjó sö pje
ra xipji. Y nguextjo nu su
ra dyojui, dya ra 'ñeje c'ü 'na
lado. Ra nguijñi na jo o̱ pjeñe.
Y ra mimi na jo cja yo nte. C'ü
ra tsja pastor, xo ni jyodü ra
unü sjëtsi ra oxü c'o nan'ño
menzumü. Xo ni jyodü ra
jíchi na jo yo nte.
3 Xo ni jyodü c'ü dya ra tĩ'ĩ.
Dya xo ra jyodü o chũ. Dya xo
ra jyodü ja rgá jñü na puncjü
o merio. Y 'ma cjó pje ra xipji,
ra mbë's'i paciencia, dya ra
ndünrü. Dya cjó me ra zövi o
jña. Dya xo ra ne'e o merio.
4 Ni jyodü ra tsja c'e pastor
ra zopjü na jo c'o ri cãrã o̱
ngumü. Ngue c'ua c'o o̱ t'i ra
respetaoji ra dyätäji.
5 'Ma dya pãrã 'na bëzo ra
manda na jo c'o o̱ t'i, ¿ja rgá sö
ra mbörü yo o̱ t'i Mizhocjimi?
6 Dya sö ra tsja pastor
'na bëzo nu 'ma cja ni creo.
'Ma jiyö, 'na ra tsjapü na
nojo. Nguec'ua Mizhocjimi
ra jñünpü ngüenda ra sufre ja
c'o nzi va jñünpü ngüenda e
Satanás c'ü dya jo, na ngue xo
tsjapü na nojo c'ü.
7 C'ü ra tsja pastor, xo ni
jyodü ra mimi na jo, ngue
c'ua yo nte yo dya ejme e Je-
sucristo ra mamaji: “Me na
jonte nu”, ra 'ñeñeji. 'Ma jiyö,
ra mamaji c'ü dya jo cja c'ü.
Je ga cjanu ga ne e Satanás c'ü
dya jo c'ü rá bëzhgö ín tseji cja
yo nte.

Cómo deben ser los diáconos

8 Je xo rga cjanu yo diácono.
Ni jyodü ra mimiji na jo, ngue
c'ua yo nte ra respetaoji. C'ü
ra mamaji, ra mamaji c'ü na
cjuana. Dya ra tĩ'ĩji. Dya xo ra
jyodü ja rgá jñüji na puncjü o
merio.
9 Ya ch'acöji rá pãrãji dya
yo jña yo dya cjó mi pãrã mi
jinguã. C'ü ra tsja diácono
ni jyodü ra sido ra creo yo
jña yo. Pero dya nguextjo ra
creo; xo ni jyodü ra tsja c'o na
jo.
10 Ot'ü ra mama texe yo
cjuarma cjo na jo ra tsja
diácono c'e cjuarma o jiyö.
Nuc'ua 'ma dya pje tö'tp'üji
c'o na s'o, na jo ra tsja diácono
'ma c'ü.

11 Je xo rga cjatjonu c'o
ndixũ c'o ra tsja mböste. Ni
jyodü ra mimiji na jo, ngue
c'ua yo nte ra respetaoji. Ni
jyodü dya ra xos'üji o bëchjine.
Ra nguijñiji na jo o̱ pjeñeji. Ra
tsjaji na cjuana texe c'o cjaji.
12 Yo diácono, nguextjo nu
suji ra dyojui, dya ra 'ñejeji c'ü
'na lado. Ni jyodü ra zopjüji
na jo c'o o̱ t'iji, 'ñe cjó c'o xe
bübü o̱ ngumüji, ngue c'ua ra
ngãrãji na jo.
13 Nu c'o ra tsja na jo
diácono, me ra nädätjoji cja yo
nte c'ü cjaji na jo. Nguec'ua ra
sö na jo c'o diácono ra zopjüji
yo nte, ra xipjiji ra 'ñejmeji e
Jesucristo.

El secreto de nuestra religión

14 Rí pëtsagö c'ü dya ra
mezhe rá ẽgö rá 'ñe nuc'ü.
Pero nujyo, rí xi'tsc'ö cja ne
carta yo.
15 Na ngue 'na ra metse.
Rí xi'ts'i yo, ngue c'ua rí
pãrãgue ja rgá mimi yo o̱ t'i
Mizhocjimi. Yo o̱ t'i, ngue
o̱ templo angueze, na ngue
angueze bübü cja o̱ mü'büji.
Ni jyodü c'o o̱ t'i Mizhocjimi
ra zopjüji yo nte ra xipjiji c'o
jña c'o na cjuana. Y ra sido ra
tsjaji ja c'o nzi ga mama c'o
jña c'o.
16 C'o jña c'o na cjuana c'o
rí creogöji, dya mi pãrãji mi
jinguã c'o. Y rí mangöji me na
zö:

E Jesucristo ngue Mizhocjimi,
pero o 'ñe jmus'ü nza
cjazgöji rí nteji.
O̱ Espíritu Mizhocjimi o ts-
japü o jñetse e Jesu-
cristo c'ü ixi ngue o̱ T'i
Mizhocjimi.
C'o anxe, me co jñandaji e Je-
sucristo.
C'o dya menzumü a Israel,
sjipjiji ja ga cja e Jesu-
cristo. Nguec'ua texe
cja ne xoñijõmü, ench'e
o̱ mü'büji c'ü.
O s'idyi a jens'e e Jesucristo
nu ja me na nojo c'ü,
'ñe me na zö.

4

Los que se apartarán de la fe

1 Mama o̱ Espíritu
Mizhocjimi ja rga cja c'o
cjë 'ma ya ra nguins'i ne
xoñijõmü. Ra bübü o xöpüte
c'o ra 'ñünbü o̱ mü'bü e
Satanás c'ü dya jo 'ñe c'o
demonio, me ra dyonpüji yo
nte rgá xöpüji. Nguec'ua bübü
c'o ra creo c'o ri mama c'o
xöpüte, ra jyëziji c'o jña c'o ya
dyacöji Mizhocjimi.
2 C'o xöpüte ra tsjapüji me
rrã joji, pero ri bëchjine c'o ri
mamaji. Me ri cjaji c'o na s'o,
pero dya cja ri söji cjo na s'o
c'o ri cjaji.
3 C'o xöpüte ra xipjiji c'o nte
c'ü dya ra sö ra chjüntüji. Y
ra xipjiji c'ü bübü o jñõnü
c'ü dya jo ra ziji. Maco yo
jñõnü, nguetsjë Mizhocjimi
dacöji yo, nguec'ua nutscöji
rí nteji rá unüji 'na pöjö
Mizhocjimi, cja rrũ sigöji.
Nutscöji rí ejmeji e Jesucristo
y rí pãrãgöji dya c'ü na
cjuana, xo sö rá siji c'o pje nde
ma jñõnü.

4 Na ngueje na jo texe yo o
dyät'ä Mizhocjimi. Nguec'ua
rá siji texe o jñõnü. Pero ot'ü
rá unüji 'na pöjö Mizhocjimi
cja rrũ siji.
5 O mama Mizhocjimi na
jo rá sigöji c'o pje nde ma
jñõnü. Nguec'ua 'ma rá
unüji 'na pöjö, ra intsjimi 'ma
Mizhocjimi c'e jñõnü ngue
c'ua ra jogü rá siji.

Un buen siervo de Jesucristo

6 Yo jña yo rí xi'tsc'ö, rí
xipcje yo cjuarma. Xo 'ñetsc'e
ni jyodü rí xörü c'o jña c'o rí
creoji, y rí tsjijñi c'o. O jí'tsc'eji
c'o na jo; ni jyodü rí sidogue
c'o. 'Ma rí tsjague a cjanu, na
jo 'na mbëpjitsc'e cja e Jesu-
cristo.
7 Dya rí tsjapü ngüenda c'o
jña c'o mama c'o na s'o ga
xöpüte. C'o pezhe c'o, dya
pjöxcöji rá ätäji Mizhocjimi,
na ngueje dya ni muvi c'o.
Nu'tsc'e rí xötpü rí dyätä
Mizhocjimi.
8 'Ma rá xötpü rá cjaji
jercicio, rguí muvi para ín
cuerpoji, pero ts'inguilëtjo.
Pero 'ma rá xötpü rá ätäji
Mizhocjimi, me rguí muvi
na puncjü 'ma. Na ngueje
ya mama Mizhocjimi, 'ma
cjó c'o ra dyätä angueze, ra
tsja angueze ra mbös'üji va, y
ra unüji c'ü rguí mimitjoji a
jens'e.
9 Na cjuana ne jña'a nu, y ni
jyodü ra creo nza texe yo nte.
10 C'ü rí ench'e ín mü'bügö,
ngueje Mizhocjimi c'ü
bübütjo 'ñe dacüji c'ü rgá
bübütjoji. Rí ench'e ín mü'bü
na ngueje ne angueze ra
'ñeme libre yo nte texe cja c'o
na s'o. C'o ra 'ñench'e o̱ mü'bü
e Jesucristo, Mizhocjimi ra
salva c'o. Nguec'ua rí pëpcjö
rgá zopjü yo nte hasta me
potjo ín cuëgö, y rí sufregö c'o
pje nde xitscöji.
11 Nujyo jña'a yo, rí xipcjeji
ra tsjaji yo, y rí xöpqueji yo.
12 Bübü c'o ya 'ñench'e o̱
mü'bü e Jesucristo c'o cja'c'ü
menu na ngueje cja i̱ṉ t'igue.
Pero rí tsja 'na tjũrü c'ü na jo,
ngue c'ua xo ra tsja anguezeji.
Rí ñague jña c'o na jo, y rí
nzhodü na jo. Rí s'iya yo nte
co texe in mü'bü. Rí 'ñejme
na jo Mizhocjimi. Y dya rí ts-
jague c'o na s'o. 'Ma rí tsjague
a cjanu yo na jo, dya cjó ra
tsja'c'ü menu 'ma.
13 Hasta 'ma cja rá ẽgö va ja
i̱ṉ bübü, rí pjötpügue ngüenda
rí xörügue o̱ jña Mizhocjimi,
ra dyäräji texeji. Rí zopjüji y
rí xöpüji.
14 C'o cjuarma o pätpäji
Mizhocjimi va mamaji c'ü
rí tsjague ne bëpji, y c'o tita
cja c'o cjuarma o 'ñe'sc'eji o̱
dyëji. Nguec'ua Mizhocjimi
o dya'c'ü ja rgui tsjague ne
bëpji. Nguec'ua rí xi'tsc'ö,
dya rí jyëzi ne bëpji, sido rí
tsjague.
15 Nu yo rí xi'tsc'ö, rí tsjijñi
yo y rí jyodü rí tsja, ngue c'ua
texeji ra jñantc'aji c'ü xenda
na jo gui tsja.
16 Rí pjötpütsjë ngüenda
ja rgui dyätque Mizhocjimi.
Xo rí pjötpü ngüenda ja rgui
xöpque c'o 'ñaja. 'Ma rí sido a
cjanu, ra jogü in mü'bügue 'ñe

c'o o̱ mü'bü c'o ra dyä'tc'ägue.

5

Cómo portarse con los creyentes

1 'Ma pje c'o ra tsja yo cjuarma c'o ya tita, dya rí
huënch'igue na zëzhi c'o. Rí
zopjüji na jo nza cja 'ma ri
ngueje nin tatague. Xo 'ñe yo
së'ë, rí zopjüji nza cja 'ma ri
ngueje nin cjuarma.
2 Yo nita, rí zopjüji na jo nza
cja 'ma ri ngueje nin nana. Yo
süngü, rí zopjüji nza cja 'ma
ri ngueje nin cjũ'ũ; y dya rí
tsjapügue na s'o yo.
3 Yo ndixũ yo ya ndũ nu
xĩra, 'ma dya 'ñeje cjó ra
mbös'ü, rí pjös'üji yo.
4 Pero 'ma 'ñejeji o̱ t'i'i, ni
jyodü c'o o̱ t'i ra mbös'üji
c'ü. C'o t'i, 'ma mi ts'it'iji, o
mbös'üji anguezeji, o tsja c'ü
nu nanaji. Nguec'ua nudya ni
jyodü anguezeji ra nzhopcüji
ra mbös'üji c'ü. Je xo rga
cjanu 'ma 'ñeje o̱ bëche c'e
ndixũ, ra mbös'üji c'ü. 'Ma
ra tsjaji a cjanu, ixi na cjuana
respetaoji 'ma c'ü. Y ngue c'ü
rguí mäjä Mizhocjimi.
5 C'e ndixũ c'ü dya
cjó 'ñeje, junt'ü o̱ mü'bü
nguextjo Mizhocjimi ra
mbös'ü. Nguec'ua sido ötü
Mizhocjimi zö xõmü zö
ndempa.
6 Nu c'ü ya ndũ nu xĩra,
nu 'ma me mäpä yo bübü cja
ne xoñijõmü, chjëntjui c'ü ya
ndũ, na ngue dya cja mäpä
Mizhocjimi.
7 Rí xipjigue c'o cjuarma ra
mbös'üji c'o ndixũ c'o dya cjó
'ñeje. 'Ma ra tsjaji a cjanu, dya
cjó sö cjó pje ra xipjiji 'ma.
8 C'o ejme Mizhocjimi, ni
jyodü ra mbös'üji c'o cãrã o̱
ngumü 'ñe c'o 'ñaja o̱ dyoji.
'Ma cjó c'o dya pjös'ü c'o o̱
dyoji, dya ejme na jo 'ma c'ü.
Maco c'o dya ejme, pjös'üji c'o
o̱ dyoji.
9 Yo ndixũ yo ya ndũ nu
xĩra, bübü c'o rí juajnügue ra
tsjaji 'na bëpji cja yo cjuarma.
Pero ngue 'ma ya ri ëdyi
sesenta cjë'ë, 'ñe 'ma 'natjo
nu xĩra c'ü mi 'ñeje.
10 Xo 'ñe 'ma o tsja na jo
nguec'ua ga mama yo nte:
“Nujnu, na jo va mbös'ü yo
nte'e. O s'iya c'o o̱ t'i, y o
unü sjëtsi ro oxü c'o nan'ño
menzumü, y o mbe'chp'e o̱
ngua c'o o̱ t'i Mizhocjimi, y o
mbös'ü na puncjü c'o mi sufre
na puncjü. O mbös'ü 'ma cjó
pje mi jyodü”, eñe yo nte. 'Ma
ga cjanu, na jo ra tsja 'na bëpji
cja Mizhocjimi 'ma.
11 Yo ndixũ yo ya ndũ nu
xĩra c'o cja xe xunt'i, dya rí
juajnügue ra tsjaji 'na bëpji.
Na ngueje 'ma xenda ra neji
o bëzo que na ngueje e Cristo,
ra ne ra chjüntüji na yeje 'ma.
12 Na s'o a cjanu, na ngueje
dya mbëpiji e Jesucristo ja c'o
nzi va mamaji.
13 Xo 'ñe ra xötpüji rrũ
mañaji, ra nzhöt'ütjoji cja
ngumü. Dya nguextjo nu; xo
ra mamaji jña c'o dya pje ni
muvi. Xo ra zo'p'üji c'o o̱ bëpji
c'o 'ñaja. Y me ri ña ri ñaji c'o
dya ni jyodü ra ñaji.
14 Nguec'ua yo ndixũ yo ya
ndũ nu xĩra c'o cja xe xunt'i,

rí negö c'ü ra chjüntüji na yeje, ra mus'üji o t'i'i. Y ra zopjüji na jo c'o cãrã o̱ ngumü ngue c'ua ra ngãrãji na jo. Nguec'ua dya ra sö pje ra xitscöji c'o nugüji na ü.

15 Bübü ndixũ c'o ya ndũ nu xĩra c'o ya xõgü cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi. Ya möji c'ü dya jo.

16 'Ma ra ndũ c'ü nu xĩra 'na o̱ dyoji 'na cjuarma, ni jyodü c'e cjuarma ra mbös'ü c'e ndixũ. C'e cjuarma, dya ra nde'be texe yo cjuarma ra mbös'üji c'e ndixũ. Pero 'ma bübü 'na ndixũ c'ü dya cjó 'ñeje cjó ra mbös'ü, ni jyodü texe yo cjuarma ra mbös'üji c'ü.

17 C'o tita c'o na jo ga manda cja yo cjuarma, 'ma pëpjiji na zëzhi ga zopjüji yo nte 'ñe ga xöpüji, ni jyodü rí pjös'üji na jo o merio.

18 Na ngueje t'opjü a cjava cja o̱ jña Mizhocjimi: "'Ma ra yödü o ndëxü c'o in nzhünüji, dya pje rí jñu'tp'üji a ne'e c'o; jyëziji ra ñõnüji." Xo t'opjü a cjava: "'Na mbëpji pë's'i derecho ra mbös'üji o merio."

19 'Ma cjó c'o ra 'ñe xi'tsc'e c'ü o tsja na s'o 'naja c'o tita, dya xtí creogue. Nu 'ma bübü yeje o jñi'i c'o o ndäcä vi tsja na s'o, rí creogue 'ma.

20 'Ma cjó c'o sido cja na s'o, rí huënch'i 'ma cãrãji texeji. Nguec'ua ra zũ'ũ c'o 'ñaja cjuarma.

21 Pãtcö ín mü'büvi Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo c'ín Jmuji 'ñe c'o o̱ anxe c'o o juajnü. Nguec'ua rí xi'tsc'ö rí pjötpügue ngüenda ixtí tsjapü na jo t'önü ante c'ü rí huënch'i 'na cjuarma. Y dya cjó rí unügue favor.

22 Dya ts'i rgui juajnü c'o tita c'o ra manda cja yo cjuarma; ot'ü rí ñu'u cjo bübü na jo. Na ngueje 'ma rí juajnügue 'na tita c'ü cja na s'o, xo i̱n pë's'i in s'ocügue. Nu'tsc'e xo ni jyodü rí tsjague c'o na jo.

23 Dya rí sitjogue ndeje. Xo rí si'i ts'inguilëjë vino como 'ñechjẽ, xa'ma ra ndis'i in pjeme c'ü ndajmetjo ga ü'ü.

24 Bübü o nte c'o ixtí pãrãji c'ü na s'o cjaji. Bübü c'o dya rá pãrãji o̱ nzhubü hasta 'ma cja rá fijaji na jo ja ga nzhodüji.

25 Xo bübü o̱ nte c'o ixi jñetsetjo c'ü cjaji na jo. O 'ma dya jñetse, dya ra mezhe ra 'mãrã.

6

1 Bübütsc'eji o cjuarma c'o pëpji cja o lamu c'o dya ejme Mizhocjimi. Zö me cjapüji ra pëpjiji o bëpji c'o na jyü, pero ni jyodü ra respetaoji c'o nu lamuji. 'Ma jiyö, ra mama yo nte: "Dya jo Mizhocjimi 'ñe yo o̱ jña", ra 'ñeñeji.

2 Bübütsc'eji c'o pëpji cja o lamu c'o ejme Mizhocjimi. C'e cjuarma c'ü mbëpji, zö cjuarmavi dya c'ü nu lamu, pero dya ra jogü ra tsjapü c'ü dya ni muvi c'ü nu lamu. C'ü ra tsja, xenda ra mbëpi na jo'o, na ngueje cjuarma c'e lamu c'ü pëpi, nguec'ua ga tsja c'e mbëpji s'iya c'ü nu lamu. Nujyo rí xöpügue yo, y rí xipjiji ra tsjaji yo.

La religión y el contentamiento

3 C'o o̱ jña e Jesucristo c'ín
Jmugöji, me na jo c'o. Na
ngueje jítscöji ja rga ätäji
Mizhocjimi. Pero bübü c'o
nan'ño ga nguijñi 'ñe nan'ño
ga xöpü.
4 Cjapüji na nojo, pero dya
pãrãji ja ga cja. Y s'odü o̱
pjeñeji, nguec'ua me cjaji
o t'önü 'ñe me söji o jña.
Nguec'ua ne ra huinste rgá
xöpüteji, y cjaji o chũ, y sadüji
c'ü nu mixöpüteji, y me ne ra
mbëzhiji c'ü pjëzhi c'o 'ñaja.
5 Me söji o jña'a na ngueje
ya s'odü o̱ pjeñeji, dya pãrãji
c'ü na cjuana. Cjijñiji 'ma
ra ma't'üji Mizhocjimi, ra
jñüji 'ma na puncjü o merio.
Nu'tsc'e, dya rí dyocjeji c'o ga
cjanu ga tsja.
6 Nu 'ma rá quejmetjoji
conforme co nu yo rí pë's'iji,
'ñe 'ma rá sũji Mizhocjimi,
nu'ma, ngue 'ma rá tõji na
puncjü que o merio.
7 Dya pje ró jünji 'ma o
jmuxcüji cja ne xoñijõmü. Y
na cjuana c'ü dya xo sö pje rá
jünüji 'ma rá tũgöji.
8 Nguec'ua 'ma rí pë's'iji pje
rá si'iji 'ñe pje rá je'eji, rá
mäjäji, dya pje rá mbeñeji.
9 Nu c'o ne ra mbë's'i na
puncjü o merio, cjijñiji o̱
mü'bü pje c'o nde ra tsjaji,
maco na s'o c'o, dya ni jyodü
ra tsjaji. Nguec'ua ga bëzhiji
o̱ aljmaji y ra möji a ma a
linfiernu.
10 'Ma cjó c'o me ne ra
jñü na puncjü o merio, ra
mbürü ra tsja c'o nde na s'o,
ngue c'ua ra jñü. Bübü c'o
me ne o merio, nguec'ua ts'ë
ts'ë va xõgüji cja e Jesucristo.
Nguec'ua dya cja creoji dya
c'ü. Nguec'ua me sufre ga
ndumü o̱ mü'büji.

La buena lucha de la fe

11 Nu'tsc'e o juan'c'e
Mizhocjimi rí pëpque,
nguec'ua rí xi'tsc'ö rí xõgue
texe cja yo na s'o. Sido rí tsja
na jo. Y rí sũgue Mizhocjimi.
Y sido rí 'ñejme e Jesucristo.
Y rí s'iya yo nte. Zö pje ri
sufregue, pero dya rí jyëzgue
Mizhocjimi. Y dya rí tsjapü
na nots'ü.
12 O 'ñünnc'ü in mü'bügue
Mizhocjimi nguec'ua i̱
mangue c'o jña c'o me na jo; i̱
mangue e Jesucristo ngue in
Jmugue, o dyärä na puncjü
o nte. Nguec'ua rí xi'tsc'ö,
zö bübü c'ü c'axc'ü, pero rí
sido rí creo e Jesucristo, ngue
c'ua siempre rí bübütjogue co
Mizhocjimi.
13 Jantc'ague Mizhocjimi
c'ü dacöji c'ü rgá bübütjoji. Xo
jantc'ague e Jesucristo. 'Ma o
tsja e Poncio Pilato o tsjapü
t'önü e Jesucristo c'ü pje mi
pjëzhi, dya zũ e Jesús, o mama
na jo.
14 Nguec'ua texe yo rí
xi'tsc'ö, xo rí tsjague y dya rí
sũ rgui xöpügue yo. Ngue c'ua
dya ra s'odü in mü'bü, y ngue
c'ua dya ra sö cjó pje ra xi'ts'i.
Rí tsjague a cjanu hasta 'ma
cja ra ẽjẽ e Jesucristo c'ín
Jmuji.
15 Ngue Mizhocjimi ra ts-
japü ra jñetse a cjanu e Je-
sucristo 'ma ra zädä c'e pa
c'ü o mama. Na ngueje me

na zëzhi Mizhocjimi; ojtjo xe
'naja c'ü ri nza cja angueze
me na zëzhi, 'ñe me na jo. Me
na nojo Mizhocjimi; manda
texe cja yo rey 'ñe cja yo gob-
ierno.
16 Angueze ixi bübü, y je
ni 'ñeje nu, c'ü rgá bübügöji.
Bübü cja jya's'ü c'ua ja dya
cjó sö cjó ra chëzhi. Dya cjó
jñanda Mizhocjimi ne ri 'na
nte'e; dya cjó xo sö cjó ra
jñanda. Me na jo angueze, y
dya nunca ra nguarü c'ü ra
manda. Nguec'ua ni jyodü rá
sũgöji c'ü. Je rga cjanu, amén.
17 Nu c'o rico cja ne
xoñijõmü, rí xipcjeji c'ü dya
ra confiaoji o merio. Na ngue
'na ndajme jünji, 'na ndajme
ojtjo. C'ü ra confiaoji, ngue
Mizhocjimi c'ü dacöji texe c'o
ni jyodüzüji ngue c'ua rá mäjä
rga mimiji.
18 Nguec'ua rí xipcje c'o rico
ra mbös'üji c'o pje ni jyodü.
'Ma ra tsjaji ga cjanu, ix na
cjuana ri rico 'ma anguezeji a
jmi Mizhocjimi. Xipcjeji 'ma
cjó pje ni jyodü, ra unüji, dya
ra mamaji "jiyö."
19 Nu'ma, ix na cjuana ri
ricoji 'ma a jmi Mizhocjimi,
y dya ra zũ'ũji c'e pa 'ma ra
jñüncüji ngüenda Mizhocjimi.
Na ngueje ra bübütjoji ja c'o
nzi ga ne Mizhocjimi.

Encargo final a Timoteo

20 Nu'tsc'e Timoteo,
Mizhocjimi o dya'c'e in
pãrãgue yo jña yo na cjuana.
Nguec'ua rí tsjague yo, 'ñe rí
xipji yo nte xo ra tsjaji yo.
Bübü c'o me cjapü pãrã pero
dya cjuana. Anguezeji me
söji o jña c'o dya pje ni muvi.
Nu'tsc'e, dya rí dyocjeji c'o
xöpü ga cjanu.
21 Na ngue c'o xöpü ga
cjanu, bübü c'o ya xõgü, dya
cja ejmeji e Jesucristo.
Mizhocjimi ra mböxc'ü.
Amén.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO

Pablo escribe a Timoteo

1 Nutscö e Pablo rí pen'c'e
ne carta. Ndeze mi jinguã
Mizhocjimi o mama c'ü ra
unü c'ü rguí bübütjo yo nte.
Nguec'ua o juancügö rá cjagö
apóstole rá zopcjo yo nte,
ngue c'ua 'ma cjó c'o ra
'ñench'e o̱ mü'bü e Cristo
Jesús, ra bübütjo c'o.
2 Nu'tsc'e Timoteo,
ngue'tsc'e rí pen'c'e ne carta.
Rí cja'c'ü nza cja 'ma ri ngueje
ín ch'itsc'ö, y me rí s'iyats'ü.
Mizhocjimi c'ín Tataji ra
nuc'ü na jo 'ñe ra juen'tsc'e.
Xo 'ñe e Cristo Jesús c'ín
Jmugöji ra nuc'ü na jo 'ñe
ra juen'tsc'e. Nguec'ua ra
mäjä in mü'bügue, dya pje rí
mbeñe.

Dando testimonio de Cristo

3 C'o ín mboxatitagöji mi
ma't'üji Mizhocjimi y mi cjaji
na jo. Je xo ga cjazgö nu, rí
ma't'ü Mizhocjimi y rí cjagö
c'o rí pãrãgö c'ü na jo. Xo
'ñetsc'e. Nguec'ua 'ma rí ötcö
Mizhocjimi xõmü ndempa, rí
unügö 'na pöjö.
4 'Ma rí ö'tc'ö Mizhocjimi,
rí mbeñegö ja vi huëgue 'ma
ró jyanbügövi. Me rí ne rá
jantc'a in jmi, ngue c'ua me rá
mäjä.
5 'Ma rí ö'tc'ö Mizhocjimi xo
rí mbeñegö ja gui dyätpä o̱
jña e Jesucristo. Ot'ü o creo
e Loida c'ü nin nitague, 'ñe
e Eunice c'ü nin nana. Y rí
pãrãgö, xo 'ñetsc'e xo i̱n cre-
ogue na cjuana e Jesucristo co
texe in mü'bügue.
6 Nguec'ua rí mbennc'egö
ja rvá ẽ's'ẽ ín dyëgö cja in
ñigue. Mizhocjimi o dya'c'ü
ja rgui tsjague 'na bëpji cja
yo cjuarma. Rí mbennc'egö
dya, rí tsjacjuana rí tsjague
c'e bëpji.
7 C'ü o dyacöji Mizhocjimi,
dya ngue c'ü ra zũ ín mü'büji.
Ngueje c'ü ra zëzhi ín mü'büji,
'ñe c'ü rá s'iyaji yo nte, 'ñe c'ü
rá cjijñiji na jo 'na pjeñe.
8 Nguec'ua, dya rí tsejegue
'ma pje ra xi'ts'i yo nte. Rí
xipcjeji ja ga cja e Jesucristo
c'ín Jmugöji. Nutscö rí xipji
c'ü o̱ jña e Jesucristo yo nte,
nguec'ua rrũ ogö a pjörü.
Pero nu'tsc'e, dya rí sũgue
c'ü rrã ogö a pjörü. Zö ra
tsja'c'ü yo nte rí sufregue c'ua
ja nzi rgá sufregö, pero xo
rí sido rí xipji yo nte ja rgá
sö e Jesucristo ra ndintspi o̱
mü'büji c'o na s'o. Mizhocjimi
me na zëzhi; ra dya'c'ü c'ü
rgui zëzhgue.
9 Nguetsjë Mizhocjimi o
'ñevgueji libre cja c'o na s'o,
y o 'ñünngü ín mü'büji rá cjaji
c'ua ja nzi ga ne angueze. C'ü
vi salvazgöji, dya ngue c'ü rva
cjaji c'o na jo. C'ü vi salvazgöji
Mizhocjimi, ngue c'ü ya vi ne
a cjanu, 'ma dya be mi ät'ä
ne xoñijõmü. Me go s'iyazgöji
go mama c'ü ro ndäjä e Cristo
Jesús.
10 Rí pãrãgöji c'ü me
s'iyazgöji Mizhocjimi. Na

ngueje o ẽjẽ e Jesucristo o 'ñe
'ñevgueji libre. O ndũ'ũ, cjanu
o tetjo o bübütjo na yeje,
nguec'ua dya cja ni jyodü
rá sũgöji c'ü rá tũji. Y cja o̱
jña, rí unüji ngüenda c'ü rá
bübütjoji co Mizhocjimi para
siempre, zö ya rguí nguins'i
ne xoñijõmü.

11 Nu o̱ jña angueze, ngue
c'ü vi juancügö Mizhocjimi rá
xipji yo nte yo dya menzumü
a Israel, 'ñe c'ü rá xöpügöji.

12 Nguec'ua rrũ sufregö a
pjörü. Pero dya rí tsegö rgá
sufre. Rí ench'e ín mü'bü
Mizhocjimi, rí pãrãgö c'ü na
zëzhi angueze, nguec'ua ga
tsja'a ja c'o nzi ga mama. Na
ngueje ró unü ín mü'bügö c'ü,
rí pãrãgö ra mböcügö ngue
c'ua 'ma ra zädä c'e pa 'ma ra
jñüncüji ngüenda Mizhocjimi,
dya pje ra chötcö c'o na s'o.

13 Ró xi'tsc'ö c'ü na cjuana
ja ga cja Mizhocjimi. Je xo
rgui xipjigue a cjanu yo nte,
dya nan'ño rgui xipcjeji. Rí
sido rí 'ñejme Mizhocjimi y rí
s'iyague yo nte. Na ngueje
bübü e Cristo Jesús a mbo in
mün'c'e.

14 Mizhocjimi o dya'c'ü
i̱ṉ pãrãgue c'o jña c'o na
cjuana. Nguec'ua rí pjötpügue
ngüenda c'ü rgui tsjague c'o,
'ñe xo rí xipji yo nte c'ü xo
ra tsjaji yo. Ra mböxc'ügue o̱
Espíritu Mizhocjimi c'ü bübü
ín mün'c'öji.

15 Ya i̱ṉ pãrãgue o xõgü e
Figelo 'ñe e Hermógenes co
nutscö. Xo 'ñeje c'o 'ñaja
cjuarma a Asia.

16 Rí ötcö Mizhocjimi ra
juentse c'o cãrã o̱ ngumü
e Onesíforo. E Onesíforo o
mböxcö na puncjü, nguec'ua
me va mäjä ín mün'c'ö.
Angueze dya tseje c'ü rrũ o'o
a pjörü.

17 Na ngueje 'ma o säjä
a Roma, me go jyongö na
puncjü hasta 'ma o chöcö.

18 Xo i̱ṉ pãrãgue ja va
mböxcöji na puncjü a
Efeso. Rí ötcö Mizhocjimi
c'ín Jmugöji ra juentse c'e
cjuarma 'ma ra jñüncüji
ngüenda.

2

Un buen soldado de Jesucristo

1 Rí zo'c'ö dya, nza cja 'ma
ri ngue ín ch'itsc'ö. Rí zëzhgue,
ra mböxc'ü e Cristo Jesús rí
zëzhgue.

2 Ró xi'tsc'ö ja ga cja
Mizhocjimi, 'ñe ja ga cja e
Jesucristo. Na puncjü c'o
cjuarma c'o xo mi cãrãgöji c'o
xo dyärä 'ma mi xi'tsc'ö. C'o
jña c'o ró xi'tsc'ö, rí xipjigue
c'o cjuarma c'o ra tsjacjuana
c'o ra sö ra xöpü c'o 'ñaja
cjuarma.

3 Rí tsjijñigue ja ga cja o
tropa. Zö sufreji, pero sëchiji
ga mbëpiji c'ü nu gobiernoji.
Je xo rga cjatsc'e nu, zö ri
sufregue, pero rí sido rí
pëpque na jo e Cristo Jesús.

4 'Ma cjó c'o ra tsja o tropa,
ni jyodü ra jyombeñe c'e bëpji
c'ü mi cja'a 'ma dya be mi
tropa ngue c'ua ra dyätä co
texe o̱ mü'bü c'ü manda cja yo
tropa.

5 'Ma cjó c'o ra tsja carrera,
ni jyodü ra tsja c'ua ja nzi ga
mama c'e orde cja c'e carrera.

'Ma jiyö, dya ra ndõjõ 'ma c'e listón, zö ot'ü ra zät'ä cja c'e raya.

6 'Na campesino ngue c'ü ot'ü ra zi'i c'o ra mbedye cja juajma. Pero ni jyodü ra pëpji na jo zö ri po'o o̱ cuë.

7 Tsjijñi na jo pje ne ra mama yo jña yo cja ró xi'tsc'ö. C'ín Jmugöji ra mböxc'ü rí tendiogue yo.

8 Rí mbeñegue e Jesucristo c'ü o̱ mboxbëche e David. Nuc'ü, o ndũ'ũ c'ü, pero o tetjo na yeje. Ngue c'ü rí xipjigö yo nte 'ma rí zopjüji.

9 Na ngue c'ü rí zopjü a cjanu yo nte, o ts'axcüji o pantcaji a pjörü nza cja 'ma ri cjagö c'o na s'o. Nguec'ua me rí sufregö. Pero o̱ jña Mizhocjimi, dya sö ra ts'a's'üji.

10 Zö me rí sufregö, pero rí sëchcö, dya rí jëzi rgá zopjü yo nte. Na ngueje rí pãrãgö cãrã c'o ya juajnü Mizhocjimi. Anguezeji ra dyäräji c'e jña c'ü rá xipjiji, ra 'ñench'e o̱ mü'büji e Jesucristo. Nguec'ua ra jogü o̱ mü'büji y ra ma mimiji co Mizhocjimi nu ja me na zö'ö.

11 Na cjuana ne jña nu cja rá xi'tsc'ö dya:

O ndũ e Jesucristo por nutscöji. 'Ma rá bübüji dispuesto rá tũji na ngue c'ü rgá ätpägöji o̱ jña, xo rá bübütjoji 'ma co angueze.

12 Zö rá sufregöji, pero 'ma rá sëchcöji, rá mandaji 'ma co e Jesucristo.

Pero 'ma rá mamaji: “Dya rí pãrãgö c'ü”, rá eñeji, nu'ma, xo ra mama angueze c'ü dya pãcöji.

13 Zö dya rá sidoji angueze c'ua ja nzi rgá mangöji, pero angueze ra tsja c'ua ja nzi va mama; ra ngõtcüji 'ma rá sidoji, y ra castigaozüji 'ma rá jëziji. Siempre cumple c'ü mama.

Un trabajador aprobado

14 Rí mbenmbegue yo cjuarma, rí xipjiji c'ü ra mbötpüji na puncjü ngüenda c'ü dya ra zöji o jña. Na ngueje dya ne ga cjanu Mizhocjimi c'ín Jmugöji. Rí xipjiji c'ü dya ra zöji o jña, na ngueje ra s'onbü o̱ mü'bü c'o ri ärä.

15 Nu'tsc'e rí pjötpügue na puncjü ngüenda rí zopjü yo nte c'ua ja nzi ga t'opjü o̱ jña Mizhocjimi c'ü na cjuana. 'Ma rí tsjague a cjanu, ra mä'c'ä 'ma Mizhocjimi. 'Ma jiyö, rí bëzhgue 'ma in tseje.

16 Cãrã o xöpüte c'o me ña jña'a c'o dya ni muvi, na ngueje dya sũji Mizhocjimi. Dya rí dyocjeji anguezeji ni xo rí sögueji o jña c'o. Na ngueje co c'o jña c'o mamaji, xenda ra tsjaji c'o na s'o, cja na 'ñe c'o nte c'o ri ärä.

17 C'o o̱ jña c'o xöpüte ra s'onbü o̱ mü'büji, chjëntjui nza cja 'na herida c'ü ni ma ni nguibi c'ü ni dya'a. Nza cja e Himeneo 'ñe e Fileto c'o xöpüte.

18 Anguezevi ya xõgüvi cja c'e 'ñiji c'ü na cjuana. Mamavi c'ü ya ró tetcjöji 'ma o dyacöji nueva vida. Na jo c'ü. Pero dya nguextjo nu. Xo mamavi c'ü dya rá tetcjöji na yeje c'ü ri

nuevo ín cuerpoji. Nguec'ua
büb̈ü c'o ya s'onbü o̱ mü'bü,
dya cja creoji e Jesucristo.
19 Pero c'o na cjuana o̱ t'i
Mizhocjimi, dya ra xõgüji
cja e Jesucristo. Anguezeji
chjëntjui nza cja 'na ngumü
c'ü na jo va jyäbäji c'ü dya ra
tunü. Na ngueje c'ín Jmugöji
pãrã cjó ngueje c'o o̱ t'i, y
pjörü c'o. Y 'ma cjó c'o mama:
“E Jesucristo ngue ín Jmugö
c'ü”, eñe, ni jyodü ra jyëzi texe
c'o na s'o.
20 Cja o̱ ngumü 'na rico,
büb̈ü o traste de oro 'ñe de
plata c'o me ni muvi c'o
cant'aji o ndäjnä, 'ñe c'o ni
sirveji o jñõnü. Xo büb̈ü o
traste de za'atjo o de varrotjo
c'o na sucio c'o üt'üji o basura.
21 'Ma cjó c'o ra jyëzi c'o
na s'o c'o ya ró xi'tsc'ö, ri
chjëntjui 'ma 'na traste de oro
c'ü dya sucio. Nu'ma, ra sö c'e
cjuarma ra mbëpi na jo 'ma
c'ín Jmugöji, ra tsja ja c'o nzi
ga ne Mizhocjimi c'o na jo.
22 'Ma cja t'itjo 'na nte, büb̈ü
na puncjü c'o na s'o c'o ne ra
tsja. Nu'tsc'e, dya rí tsjague
c'o, ni rí tsjijñi c'o. C'ü rí ts-
jague, sido rí tsjague na jo, y
rí sido rí 'ñejme e Jesucristo.
Sido rí s'iyague yo nte. Xo
'ñe, sido rí dyocjeji c'o ma't'ü
Mizhocjimi c'o xo xõgü cja c'o
na s'o. Rí tsãrãgueji na jo nu
c'o cjuarma c'o.
23 Cãrã c'o me söji o jña
ga mamaji c'o jña c'o dya
ni muvi. Na ngueje dya
pãrãji pje pjëzhi c'ü na
cjuana. Nu'tsc'e, dya rí tsjapü
ngüenda c'o nte c'o ri söji o
jña. I̱ṉ pãrãgue, je ngue c'ü
ni mbürü o chũ.
24 Ngue o̱ mbëpjits'ügue
c'ín Jmugöji. Nguec'ua dya
cjó ni jyodü cjó rí söguevi
o jña. Jmanch'a rgui zopjü
yo nte. Rí jíchiji na jo o̱
jña Mizhocjimi. Zö cjó c'o
pje ra xi'ts'i, pero rí pësp'i
paciencia, dya rí chjünrü.
25 'Ma cjó c'o dya ra ne ra
dyä'tc'ägue, jmanch'a rgui
zopjüji. Xa'ma ra 'ñünbü
Mizhocjimi o̱ mü'büji ra
nzhogüji. Ra mbãrãji 'ma o̱
jña angueze c'ü na cjuana, ra
'ñejmeji.
26 Nudya, c'o dya ne ra
dyä'tc'ägue, ya zo'oji cja o̱ dyë
e Satanás c'ü dya jo. Nguec'ua
ga tsjaji c'o na s'o, ja c'o nzi
ga ne e Satanás. Pero 'ma ra
nzhogü o̱ mü'büji, dya cja ra
dyätäji c'ü dya jo.

3

Cómo será la gente en los últimos días

1 Ixtí unnc'e ngüenda yo cjë
yo ya va chëzhi ra nguins'i ne
xoñijõmü, ra zädä cjë'ë c'o me
rrũ s'ëzhi.
2 Yo nte'e ra s'iyatsjëji; dya
ra s'iyaji yo nín minteji. Me
ra neji o merio. Me ra pötü
rgá mamatsjëji me na joji. Me
xo ra tsjapütsjëji na nojo, ra
tsjapüji menu c'o 'ñaja. Ra
zadüji Mizhocjimi y ra zadüji
yo nín minteji. Dya ra dyätäji
c'o nu tataji. Dya cjó ra grade-
cidoji c'ü rguí unüji 'na pöjö.
Dya cjó ra respetaoji.
3 Dya ra s'iyaji c'o o̱ dyoji.
Dya ra jo'tp'üji c'o ri üji, zö
ri ne c'o ri üji. Ra xosp'üji o
bëchjine yo nín minteji. Y c'ü

ra ẽjẽ o̱ ñiji, ixta tsjaji, dya ra ts'a's'üji. Nguec'ua ri chjëntjui nza cja o animale c'o na sate. Y ra nuji na ü texe c'o na jo.

4 Ra zidyiji yo nín minteji cja c'o pje pjëzhi. C'ü ra nguijñi o̱ ñiji, ra tsjaji. Ra tsjapü me ri pãrãji. Ra tsja yo nte, dya ra mäpäji Mizhocjimi; ra mäpäji c'o netsjëji.

5 Ra tsjapü ri ma't'üji Mizhocjimi, pero 'ma ra 'ñünbü Mizhocjimi o̱ mü'büji, anguezeji dya ra dyätäji c'ü.

Nu c'o ra tsja ga cjanu, dya pje rí dyocjeji c'o.

6 Nuc'o, ngue c'o me zenguate cja yo ngumü, me xipjiji jña yo ndixũ ga dyonpüji. Bübü o ndixũ c'o unü ngüenda c'ü tũ na puncjü o̱ nzhubü, nguec'ua ga creoji c'ü mama c'o na s'o ga xöpüte. Na ngue c'o pje nde ne c'o ndixũ, cjaji c'o na s'o.

7 C'o ndixũ siempre neji cjó ra jíchiji, ra dyäräji c'o. Pero dya nunca ra mbãrãji c'ü ix na cjuana.

8 C'o na s'o ga xöpüte, ya s'odü o̱ pjeñeji. Zö mama ejmeji Mizhocjimi, pero dya cjuana. C'ua ja nzi va tsja e Janes 'ñe e Jambres mi onpüvi c'o nte ngue c'ua dya ro dyätäji e Moisés, je xo ga cjatjonu c'o xöpüte onpüji yo nte; dya neji c'ü ra mbãrã yo nte c'o jña c'o na cjuana.

9 Pero dya texe yo nte ra creoji c'o xöpüte. Na ngueje ra zädä c'o xöpüte c'ua ja nzi va zädä e Janes 'ñe e Jambres; ra mbãrã texe yo nte c'ü dya ni muvi c'ü ri mama c'o xöpüte, ni rrã cjuana.

El último encargo de Pablo a Timoteo

10 Nu'tsc'e, dya pje nza cjatsc'e c'o. Na ngueje c'o jña c'o ró jí'tsc'ö, i̱ dyätcägö c'o. C'ua ja nzi rgá minc'ö, je xo gui minc'e a cjanu. I̱ unügue ngüenda rí pëpcö Mizhocjimi co texe ín mü'bü. Xo i̱ unü ngüenda ja rgá ätpägö o̱ jña, 'ñe c'ua ja rgá pësp'i paciencia 'ma cjó pje cjacü; dya rí nzhopcö c'ü rá cjapü na s'o c'ü. Xo i̱ unü ngüenda c'ü rí s'iyagö yo nte. Xo i̱ unü ngüenda rí sidogö Mizhocjimi.

11 Rí sido Mizhocjimi zö nugüji na ü, zö me cjacüji rá sufregö. I̱ṉ pãrãgue ja va nugüji na ü 'ma mi bünc'ö cja c'o ciudad a Antioquía, 'ñe a Iconio, 'ñe a Listra. I̱ṉ pãrãgue ja va tsjacüji ró sufregö na puncjü. Pero Mizhocjimi o mböxcö rvá sëchi texe c'o.

12 C'o ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo c'o ne ra dyätä angueze, nuc'o, ra nu'uji na ü c'o, ra tsja yo nte.

13 C'o xöpüte c'o me na s'o c'o onpü yo nín minteji, xenda rrã s'o c'o. Ra sido ra dyonpüji yo nte. Y c'o xöpüte xo ra creoji o bëchjine.

14 Nu'tsc'e sido rí creo c'o jña c'o ya i̱ xötpü c'o i̱ṉ pãrãgue c'ü na cjuana. I̱ṉ pãrãgue nu c'o o jí'ts'i, na cjuana c'ü mama c'o.

15 Xo i̱ṉ pãrãgue o jí'tsc'eji o̱ jña Mizhocjimi ndeze 'ma cja mi ts'it'igue. Nguec'ua i̱ṉ pãrãgue ja ga cja e Cristo

Jesús. Nuc'ü, ra sido ra
jocüts'ü in mü'bü, na ngue i̱n
ench'e in mü'bü c'ü.
16 Texe c'o o dyopjü o̱
jña Mizhocjimi, ngue o̱
Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü
o̱ mü'büji o dyopjüji. Me ni
muvi o̱ jña Mizhocjimi para
rá jíchcöji yo nte c'ü na cjuana
ja ga cja Mizhocjimi, 'ñe ja
rga pjöngüendaji cja c'o dya
cjuana. Me xo ni muvi o̱ jña
Mizhocjimi para rá zopjüji c'o
cja na s'o, ngue c'ua ra jyëziji
c'o, ra tsjaji c'o na jo. Me xo ni
muvi para rá jíchiji pje ni mbë
c'o na jo c'o ra tsjaji.
17 Mizhocjimi o dyacöji
o̱ jña, ngue c'ua nutscöji o̱
t'izgöji rá cjaji texe c'ua ja nzi
ga ne angueze c'o na jo.

4

1 Pã'tc'ã in mü'bü
Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo
c'ín Jmugöji. Nguec'ua rí
pjötpügue na puncjü ngüenda
rí tsjague yo cja rá xi'tsc'ö
dya. Na ngueje ra ẽjẽ na yeje
e Jesucristo ra 'ñe manda.
Pero ante c'ü ra manda, ra
jñünpü ngüenda c'o xe ri
bübütjo 'ñe c'o ya rguí ndũ.
2 Nguec'ua rí xi'tsc'ö rí
tsjacjuana rí zopjügue yo nte,
rí xipjiji o̱ jña Mizhocjimi.
Rí xipjiji ma dyä'tc'äji, o
dya dyä'tc'äji. Xipjiji o̱ jña
Mizhocjimi ngue c'ua c'o
cja na s'o ra unüji ngüenda
c'ü na s'o cjaji. Xipjiji o̱ jña
Mizhocjimi rgui huënch'iji.
Xipjiji o̱ jña Mizhocjimi
rgui zopjüji ra tsjaji c'o na
jo. Rí pësp'igueji na puncjü
paciencia rgui jíchqueji.
3 Rí xipjigueji dya o̱ jña
Mizhocjimi, na ngueje ra
zädä 'ma dya cja ra dyäräji c'o
o̱ jña Mizhocjimi c'o me na jo
y na cjuana. Me ra ndeñeji c'o
xöpüte c'o ra xipjiji jña c'o ra
ne ra dyäräji c'o rguí mäjäji.
4 Ra ngo't'üji o̱ ngõji, dya cja
ra dyäräji c'ü na cjuana. Ra
creoji c'o pje nde ma bëchjine
c'ü pezhe yo nte.
5 Nu'tsc'e, rí tsjijñigue na jo
in pjeñe, dya rí creogue c'o
bëchjine. C'o rí sufregue, rí
sëchque c'o. Sido rí xipjigue
yo nte ja ga cja e Jesucristo.
Rí tsjague texe c'o bëpji c'o ya
dya'c'ü Mizhocjimi.
6 Ya ra zädä 'ma ra
bötcö. C'ü rga tũgö, chjëntjui
'na ofrenda c'ü ro unügö
Mizhocjimi.
7 Xo rí chjëntcjöbe nza cja
c'ü ya tsja na jo 'na carrera,
ró sido cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi,
ró cjagö c'o o xitsi. Y sido rí
ejmegö c'ü.
8 Nguec'ua ya bësquigö
a jens'e c'ü ra dyacö c'ín
Jmugöji c'e pa 'ma ra jñüncüji
ngüenda. Ra ch'acö na ngueje
rvá ätcö na jo. Na ngueje c'ín
Jmugöji cjõ't'ü na jo c'o cja
na jo. Dya nguextjozügö ra
ch'acügö; xo 'ñetjo texe c'o me
ne o̱ mü'bü ra ẽjẽ na yeje e
Jesucristo.

Instrucciones personales

9 Rí tsjague posible ts'i rgui
ma zenguazü.
10 Na ngueje e Demas
ya o zogüzü, o ma a ma a
Tesalónica. Na ngueje o mäpä
yo cjaji dya cja ne xoñijõmü.
E Crescente o ma a ma a

Galacia. E Tito o ma a ma a
Dalmacia.
11 Nguextjo e Lucas xe
rí bübügöbe. 'Ma rí ma
zenguazü, rí jyodü e Marcos
rí mëvi ra ma mböxcü. Na
ngueje angueze na jo ga
mböste.
12 E Tíquico ró xipji ra ẽ va a
Efeso.
13 'Ma rí ma zenguazü, rí
tsannga c'ín gaván c'ü ró sogö
a ma a Troas cja o̱ ngumü
e Carpo. Xo rí chjënngui c'o
ín libro. C'ü xenda rí unü
ngüenda rí chjënngui, ngue
c'o xipjadü c'o t'opjü o̱ jña
Mizhocjimi.
14 Me go tsjacügö c'o na s'o
e Alejandro c'ü pëpji cja yo
metal. Nguec'ua Mizhocjimi
ra tsjapü ra sufre.
15 Nu'tsc'e rí pjötpü ngüenda
angueze. Na ngueje me go
nugüjme na ü'ü, mi cjapütjo
bëchjine c'o ín jñagöjme.
16 'Ma o dyönngö c'o pje
pjëzhi, 'ma o jñüncöji ngüenda
c'ü primero vez, dya cjó
ñacö; ró ñatsjëgö. Na ngueje
texeji go zogüzüji. Rí ötcö
Mizhocjimi ra perdonaoji c'ü
vi zogüzüji a cjanu.
17 Zö o zogüzüji, pero mi
bübü c'ín Jmugöji co nuzgö,
o tsjacü ró zëzhgö. Nguec'ua
rvá zopjü c'o nte ró xipjiji
na jo'o ja ga cja e Cristo.
Nguec'ua va dyärä me na
puncjü c'o dya menzumü a Is-
rael. Y nguec'ua dya jñüncüji
ngüenda c'ü ro mbötcöji. C'o
ne ra mbötcö, chjëntjui nza cja
o león yo me na sate.
18 C'ín Jmugöji ra mböxcö zö
me ra tsjacüji c'o me rá sufre.
Ra mböxcö ngue c'ua rá
mimigö nu ja manda angueze
a jens'e. Me na jo angueze 'ñe
me na nojo. Je rga cjanu texe
c'o cjë'ë, zö ya rguí nguins'i
ne xoñijõmü.

Saludos y bendición final

19 Xipji ra mbörü Cjimi e
Prisca 'ñeje e Aquila. Xo rí
xipji ra mbörü Cjimi c'o cãrã
o̱ ngumü e Onesíforo.
20 E Erasto o nguejme a ma
a Corinto. E Trófimo ró sogü
a ma a Mileto, na ngueje mi
sö'dyë c'ü.
21 Rí tsjague posible rí ma
zenguazü ante c'ü ra zädä yo
pa yo na së'ë. Va bö'tc'ütjo
Cjimi e Eubulo 'ñeje e Pudente
'ñe e Lino 'ñeje e Claudia, cja
na 'ñe texe c'o cjuarma.
22 Nu'tsc'e Timoteo, ra
mböxc'ü e Jesucristo c'ín
Jmugöji. Y sido ra nuc'eji na jo
i̱n texeji. Je rga cjanu, amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A TITO

Pablo escribe a Tito

1 Nutscö e Pablo rí pen'c'e
ne carta. Rí mbëpjigö cja
Mizhocjimi. O̱ apóstolezügö
e Jesucristo, o juancügö rá
zopjü yo nte, rá xipjiji ja ga
cja angueze. Ngue c'ua ra
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo
c'o o juajnü Mizhocjimi.
Y ngue c'ua ra mbãrãji yo
jña yo na cjuana ja ga cja
Mizhocjimi, ngue c'ua ra
mimiji c'ua ja nzi ga ne
angueze.
2 Rí zopjügö yo nte, na
ngueje rí pãrãgö Mizhocjimi
ra tsja c'ua ja nzi va mama, ra
unü c'ü rguí bübütjo yo nte.
Na ngueje 'ma dya be mi ät'ä
Mizhocjimi ne xoñijõmü, o
mama c'ü ro dyacöji c'ü rva
bübütjoji. Mizhocjimi, dya
mbëchjine c'ü.
3 Ya zädä dya yo cjë c'o
o mama Mizhocjimi. O
mandazü angueze o dyacö
ne bëpji rá zopjü yo nte,
ngue c'ua ra mbãrãji dya c'ü
ngue Mizhocjimi ra salva
anguezeji.
4 Nu'tsc'e Tito, ngue'tsc'e rí
pen'c'e ne carta. Rí cja'c'ü
nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'ö.
Na ngueje 'ma ró xi'tsc'ö ja
ga cja e Jesucristo, i̱ 'ñench'e
in mü'bügue c'ü, c'ua ja nzi
rvá ench'e ín mün'c'ö. Rí
ötcö Mizhocjimi c'ín Tataji ra
nuc'ü na jo, 'ñe ra juen'tsc'e
'ñe ra tsjapü ra söya in mü'bü,
dya pje rí mbeñegue. Je xo rgá
ötcö e Jesucristo c'ín Jmugöji
nu c'ü o ẽ 'ñevguegöji libre cja
c'o na s'o.

El trabajo de Tito en Creta

5 'Ma ró sogüts'ü a ma a
Creta, ngue c'ü ri tsjague c'ü
xe mi bëzhi ro cjagö. Ngue
c'ü ri juajnü cjó ro tsja pastor
c'ua ja ya nzi rvá xi'tsc'ö; nzi
'na jñiñi c'ü tsja a Creta ri jua-
jnügue c'o ri menzumü nu, ra
tsja pastor.
6 Para ra tsja pastor 'na
cjuarma, ni jyodü ra mimi na
jo, ngue c'ua dya cjó sö pje ra
xipji. Y nguextjo nu su ra dy-
ojui, dya ra 'ñeje c'ü 'na lado.
Ni jyodü c'o o̱ t'i ya ri ench'e o̱
mü'büji Mizhocjimi. Ni jyodü
ra dyäräji, dya ra tsjaji c'o na
s'o.
7 'Na pastor, pjörü yo
nu cjuarma ga mbëpi
Mizhocjimi. Nguec'ua c'ü ra
tsja pastor, ni jyodü ra mimi
na jo, ngue c'ua ra nädäji cja'a
na jo. Dya ra tsjapü na nojo.
Dya xo ra sjëya. Dya xo ra tĩ'ĩ.
Dya xo ra jyodü o chü. Dya xo
ra ne o t'opjü.
8 C'ü ra tsja pastor, ra
unü sjëtsi ra oxü c'o nan'ño
menzumü. Ra tsja c'o na
jo. Ra nguijñi na jo o̱ pjeñe.
Rrã jonte cja yo nu minteji.
Ra tsja c'ua ja nzi ga ne
Mizhocjimi. Ra mbörütsjë ja
rgá mimi.
9 Yo jña yo na cjuana yo
vi jíchiji yo pastor ja ga cja e
Jesucristo, ni jyodü yo pastor
ra unüji na jo ngüenda, dya
ra jyëziji. Ngue c'ua ra sö yo
pastor ra jizhiji na jo yo jña

yo me na jo. Y 'ma cjó c'o ra
mama “Iyö, dya cjuana”, ra
'ñeñe, ra sö c'e pastor ra zopjü
c'o, ngue c'ua ra 'ñetse c'ü dya
jo va ña'a c'o.

10 Na ngueje cãrã na puncjü
o xöpüte c'o dya pje ne ra
dyärä yo jña yo mama ja ga
cja e Jesucristo. Mamaji jña
c'o dya ni muvi, y onpüji
yo nte. Ngue c'o ín men-
zumügöjme a Israel c'o xenda
cja a cjanu, dya ne ra dyäräji.
11 Xipjiji jña c'o cjuarma
c'ü dya ni jyodü ra xipjiji.
Nguec'ua bübü o ngumü nu
ja ya nde jyëziji Mizhocjimi.
C'ü ni tsjaji xöpüte, nguex-
tjo c'ü ra ndõji na puncjü o
t'opjü. Nguec'ua ni jyodü rí
huënch'igue c'o xöpüte, ngue
c'ua dya cja ra ñaji a cjanu.
12 Tsjijñi c'ü o mama 'naja
c'o o̱ menzumütsjëji c'ü mi
cjapüji mi ngue 'na profeta. O
mama a cjava: “Yo ín men-
zumüjme a Creta, me pezheji
o bëchjine. Me na s'onteji.
Me siji o xëdyi, pero me na
mañaji, dya ne ra pëpjiji”, eñe
c'e nte c'ü mi cjapüji profeta.
13 Na cjuana va mama
c'e nte. Na ngueje cãrã c'o
me na mbëchjine nza cja c'o
xöpüte c'o onpü yo cjuarma.
Nguec'ua nu'tsc'e rí huënch'i
yo cjuarma, ngue c'ua dya cja
ra creoji c'o xöpüte, ra creoji
na jo Mizhocjimi.
14 Na ngueje c'o xöpüte
xipjiji yo cjuarma c'o jña
c'o cjijñitsjë yo ín men-
zumügöjme a Israel, yo dya
ne ra creo yo jña yo na cjuana
c'ü ja ga cja e Jesucristo. C'o
xöpüte xipjiji yo cjuarma c'ü
bübü o jñõnü c'ü dya sö ra ziji.
15 Pero rí xi'tsc'ö, c'o ya nd-
intspiji o̱ mü'bü c'o na s'o,
unüji ngüenda c'ü na jo zö pje
ra ziji. Pero c'o dya ench'e
o̱ mü'bü e Jesucristo, na s'o
o̱ mü'büji. Nguec'ua na s'o,
zö pje ra tsjaji. Na ngueje ya
s'odü o̱ pjeñeji, dya pãrãji pje
ni mbë c'ü na jo'o 'ñe c'ü na
s'o.
16 Mama c'o xöpüte c'ü
pãrãji Mizhocjimi. Pero c'ü
ni tsjaji na s'o, ixi 'ñetse c'ü
dya pãrãji. Me na s'oji cja o̱
jmi Mizhocjimi, dya pje ne ra
dyäräji. Ya 'mãtpãji c'ü dya
pje sö'ö pje ra tsjaji c'o na jo.

2

La enseñanza sana

1 Nu'tsc'e Tito, dya rí
xipjigue yo cjuarma ja c'o
ga mama c'o xöpüte c'o na
mbëchjine. Rí xipjiji ra mimiji
na jo, c'ua ja nzi ga mama o̱
jña Mizhocjimi nu me na jo.
2 Rí xique yo cjuarma yo
ya tita ra mbörütsjëji ja rgá
mimiji, ra mimiji na jo ngue
c'ua yo nte ra respetaoji c'o.
Xipjiji ra nguijñiji na jo o̱
pjeñeji, 'ñe ra sido ra 'ñejmeji
Mizhocjimi. Xo rí xipjiji ra
s'iyaji na jo yo nu minteji. Zö
pje ra sufreji, xipjiji c'ü dya
ra tõgü o̱ mü'büji, ra sidoji
Mizhocjimi.
3 Je xo rga cjanu yo nita.
Xique anguezeji ra zũji
Mizhocjimi rgá mimiji na
jo. Xipjiji c'ü dya ra xos'üji
o bëchjine. Xipjiji c'ü dya ra
tĩji. Xipjiji ra jizhiji 'na tjũrü
c'ü na jo.

4 Nguec'ua yo cja xe xunt'i
xo ra s'iyaji o̱ xĩraji 'ñe o̱ t'iji.
5 Y ra mbörütsjëji ja rgá
mimiji, dya ra nguijñiji c'o
'ñaja bëzo. Ra pëpjiji na jo cja
o̱ ngumüji, y me rrã jonteji.
Xo ra dyätäji c'o nu xĩraji. Ni
jyodü rga cjanu rgá tsjaji. 'Ma
jiyö, ra mama yo nte: "Dya
pje ga jo o̱ jña Mizhocjimi", ra
'ñeñeji.
6 Je xo rga cjanu yo cjuarma
yo cja xe t'i. Rí xipjiji ra
mbörütsjëji ja rgá mimiji.
7 Nu'tsc'e, texe c'ü rí ts-
jague, rí jizhi 'na tjũrü c'ü na
jo, ngue c'ua yo cjuarma je
xo rga cjanu rgá tsjaji. 'Ma rí
jíchi yo cjuarma, dya rí jíchiji
o bëchjine. Y rí zopjüji na jo co
respeto.
8 Rí jíchi na jo yo cjuarma,
ngue c'ua dya ra sö cjó ra
mama: "Dya jo yo jña yo",
ra 'ñeñeji. Rí jíchiji na jo'o,
ngue c'ua c'o dya ne ra creo
yo jña yo na cjuana, ra tseji.
Y dya pje ra chö'tc'eji c'ü rguí
zanc'eji.
9 Bübü o cjuarma c'o
mbëpjitjo. Xique anguezeji
ra dyätäji c'ü nu lau, ra tsjaji
texe c'ü ra xipjiji. Xipjiji, dya
ra ndünrüji. Texe c'o ra tsjaji,
ra jyodüji ja rgá mäjä c'ü nu
lamu.
10 Rí xipji c'o cjuarma c'ü
dya pje ra põnbüji c'ü nu
lamu. Nguec'ua c'ü nu lamu
ra mbësp'i confianza c'o. Ra
tsjaji na jo'o, ngue c'ua ra unü
ngüenda yo nte, c'ü na jo ne
jña nu mama c'ü ja va jocüzü
ín mü'büji Mizhocjimi.
11 Ya jítscöji dya Mizhocjimi
c'ü me s'iyazgöji. Nguec'ua sö
ra salva 'na nte, zö ri mbëpji,
zö pje ri pjëzhi.
12 Na ngue me go s'iyazgöji
a cjanu Mizhocjimi, nguec'ua
rí unnc'öji ngüenda ni jyodü
rá ätcöji Mizhocjimi rga jëziji
c'o na s'o. Dya cja rá cjaji c'o
rí netsjëgöji, c'ua ja nzi ga tsja
yo nte yo cjë yo rí cãrãji dya.
Ni jyodü rá pjörütsjëji ja rga
mimiji. Y rrã jontezüji cja yo
nín mintegöji. Y rá cjaji c'ua ja
nzi ga ne Mizhocjimi.
13 Na ngueje rí pãrãgöji ra
ẽjẽ na yeje e Jesucristo c'ü
ngue ín Mizhocjimigöji, c'ü
me na nojo c'ü o ẽ 'ñevguegöji
libre. Nuc'ü, me rrã zö rgá
'ñeje. Nutscöji me rí mäjä rgá
te'begöji.
14 E Jesucristo o ne o ndũ
va ngõtcüji ín nzhubüji. O
ndintsquiji ín mün'c'öji, ngue
c'ua o sö o tsjacüji o̱ ntezgöji
c'ü. O ndintsquiji ngue c'ua rá
cjaji dya c'o na jo, co texe ín
mün'c'öji.
15 Nu yo jña yo, rí xipjigue
yo cjuarma. Rí zopjüji ra tsjaji
a cjanu c'o na jo. Y 'ma ra
tsjaji c'o na s'o, rí huënch'iji.
Na ngueje je ga cjanu ga xi'ts'i
Mizhocjimi. Nguec'ua, dya
cjó ra despreciaots'ügue c'o
jña c'o rí xipjiji.

3

Deberes de los creyentes

1 Nu'tsc'e Tito, rí mbenm-
begue yo cjuarma ra dyätäji
nu o̱ gobiernoji 'ñe texe yo
pje nde pjëzhi, ra tsjaji c'ü ra
xipjiji. Y ra büböji dispuesto
ra mbös'üji yo nín minteji.

2 Xo rí mbenmbeji c'ü dya
cjó ra zadüji. Y dya cjó ra
jyonbüji o chũ. Zö pje c'o
ra xipjiji, pero dya pje ra ts-
japüji. Dya ra tsjapüji na
nojo, pero ra zopjüji co re-
speto texe yo nte.

3 Ni jyodü rá trataji na
jo yo nte. Na ngueje xo
'ñetscöji, dya xo mi pãrãgöji
Mizhocjimi, y dya xo mi ne
ro äräji. Mi oncügöji nguec'ua
sido mi cjaji c'o mi netsjëgöji,
y mi mäpcöji c'o na s'o, dya
mi sö ro jëzgöji. Me mi cjijñi
na s'o ín mü'büji. Y me mi
mbidiaji c'o 'ñaja. Nguec'ua
mi pötma nugöji na ü yo nín
mintegöji.

4-5 Mizhocjimi o jítscöji c'ü
me na jonte, me s'iyazgöji
nutscöji rí nteji; o 'ñevguegöji
libre cja c'o na s'o c'o mi cjaji.
Mi jodü ro cumplegöji ro cjaji
c'o na jo, pero dya ngue c'ü
vi 'ñevgueji libre Mizhocjimi.
C'ü vi 'ñevgueji libre, ngue c'ü
me go juentsqueji. O nd-
intsquiji ín mü'büji c'o na s'o,
nguec'ua nuevo ín mü'büji 'ñe
ín pjeñeji. O dyacüji o̱ Espíritu
c'ü bübü dya ín mün'c'öji ngue
c'ua nuevo rgá minc'öji dya.

6 Na ngue c'ü o 'ñe sal-
vazgöji e Jesucristo, o dyacüji
Mizhocjimi c'ü o̱ Espíritu c'ü
pjöxcöji rá cjaji c'ua ja nzi ga
ne Mizhocjimi.

7 Me go ne Mizhocjimi go
perdonaozüji, nguec'ua ya
recibidozüji nza cja 'ma dya
ro cjaji c'o na s'o. Nguec'ua rí
pãrãgöji c'ü ra ch'acöji rá ma
minc'öji co Mizhocjimi para
siempre, zö ya rguí nguins'i
ne xoñijõmü.

8 Na cjuana yo jña yo cja
ró xi'ts'i. Nguec'ua rí negö
sido rí zopjügue yo ench'e o̱
mü'bü Mizhocjimi, rí xipjiji
co texe in mü'bü c'ü na cjuana
yo, ngue c'ua ra mbötpüji
ngüenda ra tsjaji c'o na jo.
Na jo yo jña yo; ni muvi na
puncjü 'ma cjó c'o ra unü
ngüenda.

9 Bübü c'o me pötca
dyönütsjëji o jña c'o dya ni
muvi. Me pezheji ja ma cja
c'o ín mboxatitagöjme. Me xo
chũji ga zöji o jña ja ga cja c'ü
o̱ ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü
e Moisés. Nu'tsc'e, dya rí
tsjague a cjanu, ni xo rí tsjapü
ngüenda c'o cja ga cjanu. Na
ngueje dya ni muvi, y dya cjó
ra mbös'ü c'o jña c'o.

10-11 'Ma cjó c'o nan'ño ga
xöpü ngue c'ua ga xõcüji yo
cjuarma, rí xipjigue ra jyëzi
c'ü na s'o c'ü cja. 'Ma ya na
yeje vez vi zopjügue, 'ma dya
dyä'tc'ä, nu'ma, ixtí unnc'e
ngüenda c'ü ya s'odü o̱ mü'bü
c'e cjuarma. Na ngueje ya vi
tsjapügue saber c'ü me cja na
s'o, pero dya jyëzi. Nguec'ua
rí pjongü a ndetsc'eji c'e
cjuarma.

Instrucciones personales

12 Rá xipji e Artemas ra ẽjẽ,
ra 'ñe päjtc'ägue. O 'ma jiyö,
ngue e Tíquico c'ü rá xipji ra
ẽjë. 'Ma ra säjä, rí tsja posible
ixtí mague a ma a Nicópolis
nu ja rá chjëgövi. Na ngueje
ya ró mbeñe je rá ma mimi
nu, yo pa'a yo rrã së.

13 Rí tsja posible rí pjös'ü
na jo e Zenas c'ü licenciado,

'ñeje e Apolos ngue c'ua 'ma
ra mëvi, dya pje ra bëzhivi cja
'ñiji.
14 Xipji yo cjuarma xo ra
mbös'üji c'o. Na ngueje ni
jyodü yo cjuarma ra xötpü ra
mbös'üji na jo yo nu cjuar-
maji, 'ma pje c'o ni jyodüji. Na
ngueje c'o na cjuana ench'e
o̱ mü'bü e Jesucristo, s'iyaji a
cjanu yo nu cjuarmaji.

Saludos y bendición final

15 Va bö'tc'ütjo Cjimi texe yo
rí dyocjöjme. Xipji ra mbörü
Cjimi yo ench'e o̱ mü'bü
Mizhocjimi yo s'iyazüjme.
Mizhocjimi ra mböxc'üji i̱n
texeji. Amén.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN PABLO A FILEMÓN

Pablo escribe a Filemón

1 Nutscö e Pablo rí pen'c'e
ne carta. Rrã ogö a pjörü
na ngueje o̱ mbëpjizü e Jesu-
cristo. Nutscö 'ñe e cjuarma
Timoteo rí zenguats'ügöbe
nu'tsc'e Filemón rí s'iyats'übe.
Nuzgöbe 'ñetsc'e rí pëpcöji
Mizhocjimi.
2 Xo rí zenguats'ügöbe
Apía nu'tsc'e ín cjũts'ügöbe.
Xo rí zenguats'übe Arquipo
nu'tsc'e' ñezgöbe o̱ tropazüji
Mizhocjimi rí pëpcöji c'ü.
Cjuarma Filemón, xipji ra
mbörü Cjimi texe yo cjuarma
yo jmurü cja in nzungue.
3 Mizhocjimi c'ín Tataji 'ñe
e Jesucristo c'ín Jmugöji ra
nuc'eji na jo, 'ñe ra tsja'c'eji
ra mäjä in mü'büji, dya pje rí
mbeñeji.

El amor y la fe de Filemón

4 Nu'tsc'e Filemón, rí
mbents'egö texe 'ma rí ötü
Mizhocjimi. Rí unügö 'na
pöjö Mizhocjimi.
5 Na ngueje rí ärägö c'ü
i̱n sido i̱n ejme e Jesús c'ín
Jmugöji. Xo rí ärägö c'ü i̱n
sido i̱n s'iyague texe yo o̱ t'i
Mizhocjimi.
6 Na ngue i̱n ench'e in
mün'c'e e Jesucristo, i̱n
zopcje c'o 'ñaja; nguec'ua
xo ga 'ñench'e o̱ mü'büji c'ü.
Nguec'ua rí ötcö Mizhocjimi,
anguezeji 'ñetsc'e ra tsja'c'üji
rí unnc'eji ngüenda c'ü ja va
dyacöji e Cristo c'o me na jo,
ngue c'ua rí tsjaji c'ua ja nzi
ga ne angueze.
7 Na ngue i̱n s'iyague yo
o̱ nte Mizhocjimi, anguezeji
me mäjä o̱ mü'büji, dya pje
mbeñeji. Nguec'ua xo 'ñezgö
xo rí mäjägö, dya pje xo rí
mbeñe.

Pablo pide un favor para el esclavo Onésimo

8 O 'ñevgue e Cristo rí cjagö
apóstole. Nguec'ua sö rá man-
dats'ü pje ni jyodü rí tsja'a.
9 Pero dya rí mandats'ü; rí
ö'tc'ö favor rí tsja, na ngueje
pötü rgá s'iyavi. Mbeñegue,
nutscö e Pablo rí tita, y nudya
rrã o'o a pjörü na ngueje o̱
mbëpjizü e Cristo.
10 Rí ö'tc'ü favor rí
recibidogue e Onésimo
c'ü i̱n cjapü in mbëpjigue.
Rí recibidogue na ngueje
chjëntjui c'ü ri ngue ín ch'igö
c'ü. Na ngue 'ma ró zopjügö
va a pjörü, xo 'ñench'e o̱ mü'bü
e Jesucristo.
11 'Ma ot'ü, dya mbë'pc'i na
jo c'ü. Nudya, ra mbë'pc'i na
jo. Xo ra mböxcügö na jo.
12 Nujnu, ró xipji ra nzhogü
ra säjä cja in jmigue. Rí
recibidogue nu. Na ngueje
chjëntjui c'ü ri ngue ín ch'igö
nu me rí mäpägö co texe ín
mü'bü.
13 Rrã o'ogö a pjörü na
ngueje rí zopjü yo nte rí
xipjiji ja ga cja e Jesucristo.
Nguec'ua mi ne ro süjmügö
e Onésimo ro nguejme
co nutscö. Nguec'ua c'ü
ri pjöxcügue, ro mböxcö
angueze.

14 Pero dya mi ne ro süjmügö 'ma dya ri xitscö. Na ngue dya mi ne ro cja'c'ü a fuerza. Nguetsjë c'ü ri mbeñegue a mbo in mü'bü ri mangue cjo ro nguejme cjo dya ro nguejme.

15 O c'ueñe e Onésimo o xõgü ja nzitjo pa co nu'tsc'e. Pero 'ma rí recibidogue, xa'ma rí mimivi dya textjo yo cjë'ë.

16 Dya cja rí 'ñegue dya e Onésimo nza cja 'ma mi cjapü in mbëpjigue; rí 'ñeje dya, nza cja c'ü nda rrĩ muvi que 'na mbëpji. Rí 'ñeje dya, na ngueje ngue in cjuarmague c'ü rí s'iyague. Nutscö rí s'iyagö nu, nu'tsc'e xenda rí s'iyague nu. Na ngueje e Onésimo ngue in mbëpjigue, y xo ngue in cjuarmague dya, na ngueje xo ench'e o̱ mü'bü c'ín Jmugöji.

17 'Ma rí dyocjövi, rí recibidogue nu nza cja 'ma ri nguetscö.

18 'Ma pje c'o tsja'c'ü e Onésimo, 'ñe 'ma pje c'o tun'c'ü, jñu's'ügue. Nguetscö rá cjõ'tc'ü.

19 Nutscö e Pablo nguetsjë ín dyë'ë rí opjü; nguetscö rá cjõt'ü. Maco dya rí cobrats'ü c'ü rvá xi'tsc'ö ja ga cja e Jesucristo. I̱ṉ bübütjogue dya, na ngue c'ü rvá zo'c'ö.

20 Nguec'ua rí ö'tc'ü favor cjuarma rí recibidogue e Onésimo. Na ngue je ga cjanu ga ne e Cristo c'ín Jmugöji. Rí recibidogue, ngue c'ua dya cja ra pëtsa ín mü'bü.

21 Rí opjügö yo, na ngue rí pãrãgö na jo c'ü rí dyätcägö. Xo rí pãrã na jo c'ü xe rí pjös'ügue na puncjü e Onésimo que nu yo rí xi'tsc'ö.

22 C'ü xe rí tsjague, rí xa'ma nu ja rá oxügö in nzungue. Na ngueje 'ma rí dyötcöji Mizhocjimi, rí te'be ra ch'acö sjëtsi rá ẽjẽ rá 'ñe zenguats'üji.

Saludos y bendición final

23 Va bö'tc'ütjo Cjimi e Epafras. Rí bübübe a pjörü c'ü, na ngueje o̱ mbëpjizübe e Cristo Jesús.

24 Xo va bö'tc'ütjoji Cjimi e Marcos, 'ñe e Aristarco, 'ñe e Demas, 'ñe e Lucas. Anguezeji rí pëpijme Mizhocjimi.

25 E Jesucristo c'ín Jmugöji ra mböxc'üji.

LA CARTA A LOS HEBREOS

Dios ha hablado por medio de su Hijo

1 Mi jinguã Mizhocjimi o
'ñünbü o̱ mü'bü c'o profeta o
zopjüji c'o ín mboxpalegöji, o
xipjiji ja ga cja Mizhocjimi.
Na puncjü c'ua ja va zopjüji,
pero dya be xipjiji texe.
2 Pero nudya yo cjë yo ya ni
ma ra nguins'i nu xoñijõmü,
Mizhocjimi o ndäjä c'ü nu
T'i o ẽjẽ cja ne xoñijõmü.
Nguec'ua sö rá pãrãgöji dya
na jo, ja ga cja Mizhocjimi.
Ngue c'ü nu T'i Mizhocjimi
c'ü o dyät'ä ne jens'e 'ñe ne
xoñijõmü, c'ua ja nzi va xipji
c'ü nu Tata. Y je ngueje c'ü nu
T'i, c'ü ya 'ñeme Mizhocjimi
c'ü ra tsjapü o̱ cjaja texe yo.
3 Me na nojo Mizhocjimi
'ñe me na jo. Nguec'ua
je ga jñu's'ü ga cjanu c'ü
nu T'i. Texe c'ua ja ga cja
Mizhocjimi, je ixca cjatjonu
c'ü nu T'i. C'ü nu T'i me na
zëzhi c'ü; sido ra bübütjo ne
jens'e 'ñe ne xoñijõmü hasta
'ma cja ra mama angueze c'ü
dya cja ra bübü yo. Angueze
o 'ñe ndũ va ngõtcüji ín
nzhunc'öji. Pero o tetjo o
bübütjo na yeje, cja nu o ma
mimi cja o̱ jodyë Mizhocjimi
c'ü manda a jens'e.

El Hijo de Dios es superior a los ángeles

4 Mizhocjimi ya unü c'ü
xenda pjëzhi na nojo c'ü o̱
T'i, que na ngueje c'o o̱ anxe
Mizhocjimi c'o ixi cãrã a
jens'e. C'ü rgá pãrãgöji c'ü
xenda na nojo c'ü, ngue c'o
jña c'o o mama Mizhocjimi.
5 O xipji a cjava c'ü nu T'i:
Ixi ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö. Ne
pa dya, ró jizhi que
nu'tsc'e ín Ch'itsc'ö, eñe
Mizhocjimi.
Pero c'o o̱ anxe c'o ixi cãrã a
jens'e, nunca go xipji a cjanu
Mizhocjimi c'o. Mizhocjimi
xo mama:
Nutscö rá jizhigö c'ü ngue o̱
Tatazügö;
y angueze ngue ín Ch'igö c'ü,
eñe Mizhocjimi.
Dya ngue c'o anxe c'o mi sjipji
ngue nu T'i Mizhocjimi.
6 'Ma o tsja Mizhocjimi
o xipji c'ü nu T'i o ẽjẽ
cja ne xoñijõmü, o mama
Mizhocjimi va xipji c'o o̱
anxe:
Nu'tsc'eji, rí ndüñijõmüji a jmi
ín Ch'igö rí ma'tc'eji i̱n
texeji, eñe Mizhocjimi.
7 Je ga cjava ga nädä
Mizhocjimi c'o o̱ anxe:
Yo ín anxe yo cjacö jmandago,
bübü 'ma rí cjapcö ra
jñetse nza cja o sivi 'ma
pëpcö yo.
O 'ma jiyö, nza cja o ndajma,
eñe Mizhocjimi.
8 Pero o xipji a cjava c'ü nu T'i:
Nu'tsc'e Mizhocjimi, nunca
ra nguarü rgui tsjague
Jmu. Me na jo rgui
mandague.
9 Nu'tsc'e me i̱ ñegue i̱ ts-
jague c'o na jo. Nunca
i̱ tsjague c'o na s'o, na
ngue dya i̱ ñegue.
Nguec'ua rvá da'c'ö c'ü me
na notsc'e. Nguec'ua

in dyocjeji mäjä c'o,
pero nu'tsc'e xenda i̱n
mäcje.
10 Mizhocjimi xo xipji a cjava
c'ü nu T'i:
Nu'tsc'e i̱n Jmugue, i̱ dyät'ä ne
jens'e 'ñe ne xoñijõmü
ndeze mi jinguã. I̱
dyät'ä co in dyëtsjëgue
yo.
11 Nujyo, ra zädä 'ma ra
chjorü yo; nu'tsc'e rí
sido rí büntcje.
Nujyo, ra tjeze nza cja 'naja
zëbitu yo.
12 'Na bitu c'ü ya zëbitu, ra
mbägäji cja rrũ jyeji 'na
nuevo bitu.
Je xo rga cjanu rí chjotügue ne
jens'e 'ñe ne xoñijõmü,
cja rrĩ cambiague c'ua
c'ü ri nuevo yo.
Nu'tsc'e nunca rí cambiague.
Y rí sido rí bünc'e, eñe
Mizhocjimi va xipji c'ü
nu T'i.
13 Mizhocjimi xo xipji c'ü nu
T'i:
Mimigue cja ín jodyëgö.
Rí da'c'ü rí mandague hasta
'ma cja rí chõpü yo
nuc'ü na ü'ü, eñe
Mizhocjimi.
Pero c'o o̱ anxe Mizhocjimi,
nunca go xiji c'ü ro manda a
cjanu c'o.
14 Anguezeji mbëpjitjoji cja
Mizhocjimi. Nguec'ua ga
xipji Mizhocjimi anguezeji ra
ẽji, ra 'ñe mböxcöji rí texeji
nutscöji ya ni ma ga jocüzü ín
mü'büji e Jesucristo.

2

No hay que descuidar la salvación

1 C'ü nu T'i Mizhocjimi
xenda pjëzhi na nojo que na
ngue c'o o̱ anxe Mizhocjimi.
Nguec'ua ni jyodü rá unnc'öji
na jo ngüenda c'o jña c'o ró
ärägöji c'ü ja ga cja angueze.
'Ma jiyö, ts'ë ts'ë rga xõgöji
'ma cja o̱ 'ñiji.

2 Mi jinguã, Mizhocjimi o
ndäjä c'o o̱ anxe o 'ñe unü
c'ü o̱ ley Mizhocjimi nu c'o ín
mboxpalegöji. Nu c'o ley c'o,
je t'opjü nu, c'o na jo c'o ro tsja
c'o nte, 'ñe c'o na s'o c'o dya ro
tsjaji. 'Ma cjó c'o dya ro dyätä,
mi jyodü ro sufre c'o.

3-4 Je xo rga cjazgöji nu.
'Ma dya rá cjapüji ngüenda c'o
o̱ jña c'ü nu T'i Mizhocjimi,
Mizhocjimi ra tsjacüji me rá
sufreji. C'ü nu T'i Mizhocjimi
c'ü pjëzhi Jmu o ẽjẽ, o 'ñe
mama ja rgá sö rá salvagöji.
Bübü c'o o dyärä c'o mi
mama c'ü nu T'i Mizhocjimi.
Anguezeji cjanu o xitscöji c'ü
ja rga salvagöji. Rí pãrãgöji
c'ü na cjuana c'o o xitscöji
c'o. Mizhocjimi o unü ja va
tsjaji c'o ma nojo. Nguec'ua
rvá pãrãgöji c'ü na cjuana
c'o mi mamaji. Mizhocjimi
o mbös'ü anguezeji o tsjaji
c'o me na nojo c'o nunca mi
janda c'o nte. Nguec'ua c'o
nte me go nguijñiji c'ua. O̱
Espíritu Mizhocjimi o unü ja
va pëpji nzi 'na anguezeji,
nde nan'ño bëpji va mbëpiji
Mizhocjimi. O tsjaji a cjanu
texe yo, na ngue Mizhocjimi
je va ne a cjanu. Nguec'ua
'ma dya rá cjapüji ngüenda c'o
jña c'o mama Mizhocjimi c'ü
ja rga salvazgöji c'ü nu T'i,

nu'ma, dya ra perdonaozüji
Mizhocjimi 'ma, ra tsjacüji rá
sufreji.

Jesucristo, hecho como sus hermanos

5 Rrã xi'tsc'öji ja rga cja 'ma
ya rguí nguins'i ne xoñijõmü.
Dya ngueje c'o anxe c'o o
ngama Mizhocjimi ra manda
c'o.
6 Rí pãrãgöji c'ü dya ngueje
c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o ra
manda, na ngue je t'opjü a
cjava cja o̱ jña Mizhocjimi:

Maco dya ni muvizgöjme
rí ntejme, pero i̱n
pjöxcöjme i̱n pjöcüjme.

7 I̱ tsambgagöjme c'ü rí
ts'iquëgöjme. Xenda
na nojo c'o anxe c'o ixi
cãrã a jens'e, na ngue
xenda manda que rá
nguezgöjme. Pero i̱
mangue c'ü ra zädä
'ma xo rrã nozgöjme,
y rrã zözgöjme nza
cjatsc'e.

Y i̱ tsambgagöjme rá man-
dajme texe cja yo i̱
dyätc'e.

8 Ngue c'ua nde ra re-
spetaozüjme texe yo,
embeji Mizhocjimi.

O mama Mizhocjimi c'ü ra re-
spetaozüji nutscöji rí nteji; ra
respetaozüji texe yo o dyät'ä
angueze. Nguec'ua rí unnc'öji
ngüenda c'ü rá mandaji texe
yo. Rí pãrgöji c'ü dya be va
sädäzügöji c'e jña, na ngue
dya be rí mandaji a cjanu.
9 Pero rí unnc'öji ngüenda c'ü
ya va sädä yo jña. Na ngueje
c'o cjë c'o mi bübü va e Jesús
cja ne xoñijõmü, xenda mi
pjëzhi ts'inguilëjë ma nojo c'o
o̱ anxe Mizhocjimi que na
ngueje e Jesús. Na ngue e
Jesús vi 'ñe nza cjazgöji rí
nteji. Y me go sufre va ndũ.
Nguec'ua Mizhocjimi o 'ñeme
ra manda e Jesús. Nguec'ua
rá sũgöji dya c'ü. Mizhocjimi
me go nezgöji, nguec'ua va
ndäjä a cjanu e Jesús o 'ñe
pätcägöji va ndũ c'ü.
10 Mizhocjimi o dyät'ä ne
jens'e 'ñe ne xoñijõmü ngue
c'ua rá ma't'üji angueze. Pero
xo mama c'ü ra tsjapü na
puncjü o̱ t'i yo nte, ngue
c'ua rrã zöji nza cja angueze.
Nguec'ua va tsja angueze
o ndäjä c'ü 'natjo o̱ T'i'i, o
ẽjẽ nza cjazgöji rí nteji, o
'ñe sufre va ndũ. Nguec'ua
nudya, c'ü nu T'i Mizhocjimi
sö ra 'ñeme libre yo nte, xo ra
tsjapüji dya o̱ t'i Mizhocjimi.
11 E Jesucristo c'ü o̱ T'i
Mizhocjimi o ẽjẽ o 'ñe nd-
intsqui ín mü'büji c'o na
s'o. Nutscöji o ndintsqui ín
mü'büji, xo 'ñezgöji o̱ t'izüji
dya Mizhocjimi. Nguec'ua,
dya tseje o̱ T'i Mizhocjimi ga
mama ngue o̱ cjuarmazüji.
12 O mama a cjava va xipji
c'ü nu Tata:

Rá xicö yo mi cjuarma ja
ga cjatsc'e. 'Ma ra
jmurü yo mi cjuar-
magö, rá bübügö a
nde anguezeji y rá
tõ'c'öjme o himno,
embe Mizhocjimi.

13 Xo mama c'ü nu T'i
Mizhocjimi:

Xo 'ñezgö rí ench'e ín mün'c'ö
Mizhocjimi, eñe.

Xo mama:

Mi Tatats'ügö, yo in ch'igue yo
i̱ dyacö yo rí cjuarma-
jme dya, rí ne rá cjajme
c'ua ja nzi gui ñegue,
embeji Mizhocjimi.

14-15 Nutscöji mi ätcöji e
Satanás c'ü dya jo, mi tũji ín
nzhubüji. Nguec'ua ndeze
'ma cja mi ts'iquëgöji, mi
sũgöji ro ma sufregöji 'ma ro
tũgöji. Pero o ẽjẽ e Jesús o 'ñe
jmus'ü nza cjazgöji rí nteji. O
ẽjẽ a cjanu, ngue c'ua ro ndũ.
'Ma o ndũ, o 'ñevgueji libre cja
o̱ dyë c'ü dya jo. Nguec'ua,
dya cja rí sũ rga tũgöji.
16 Rí pãrãgöji na jo c'ü dya
ngue c'o o̱ anxe Mizhocjimi
c'o vi 'ñeje e Jesús ro ẽ
mbös'ü. Nutscöji rí nteji o̱
mboxbëchezüji e Abraham,
nguezgöji o 'ñe mböxcöji e
Jesús.
17 Nguec'ua va 'ñe jmus'ü
e Jesús nza cjazgöji rí cjuar-
magöji dya angueze, y o
sufre texe c'ua ja xo nzi rgá
sufregöji. Nguec'ua angueze
ngue ín ndamböcjimigöji
dya c'ü. O tsja angueze o
dyätä Mizhocjimi va ngõtcöji
ín nzhunc'öji, nguec'ua
sö rá chëzhgöji dya a jmi
Mizhocjimi; ra recibidozüji
c'ü. Na ngue e Jesús o 'ñe sufre
yo rí sufregöji va, nguec'ua ga
juentsquegöji.
18 E Satanás c'ü dya jo, mi
ü't'ü e Jesús ro tsja c'o na
s'o. Mi ü't'üji c'ü, hasta me go
sufre e Jesús, pero dya go tsja
c'o na s'o. Nguec'ua pãrã na
jo angueze ja ga mböxcöji 'ma
xo ütcüji c'ü dya jo.

3

Jesús es más importante que Moisés

1 Mi cjuarmats'ügöji, o̱
t'itsc'eji dya Mizhocjimi;
nguetsjë angueze o 'ñünnc'ü
in mü'büji nguec'ua vi
'ñench'e in mü'büji e Jesu-
cristo. Ixtí unnc'eji na jo
ngüenda ja ga cja e Jesús c'ü rí
creoji. Ngue apóstole c'ü, na
ngue Mizhocjimi o xipji o ẽjẽ
cja ne xoñijõmü, o 'ñe zocüji.
Xo ngue ín ndamböcjimigöji,
na ngueje ñacöji dya a jmi
Mizhocjimi.
2 Mizhocjimi o 'ñeme va
cjanu e Jesús. Mi jin-
guã Mizhocjimi vi 'ñeme
e Moisés mi zopjü c'o nu
menzumütsjëji c'o vi juajnü
Mizhocjimi. E Moisés o tsja
na jo c'o o xipji Mizhocjimi
c'ü. Je xo va cjatjonu e Jesús,
xo tsja c'o o xipji Mizhocjimi
ro tsja.
3 Ya mama Mizhocjimi c'ü
xenda pjëzhi na nojo e Jesús
que na ngueje e Moisés, na
ngue e Jesús vi ngama cja
ne xoñijõmü c'o nte c'o; pero
e Moisés mi ngue o̱ men-
zumütjoji c'o. Nguec'ua ni jy-
odü xenda rá sũgöji e Jesús
que na ngueje c'o ley c'o o
dyopjü e Moisés.
4 Mi cãrã c'o nte c'o,
pero bübü c'ü vi ngama
c'o. C'ü o ngamaji, nguetsjë
Mizhocjimi c'ü o dyät'ä ne
jens'e 'ñe ne xoñijõmü.
5 E Moisés o dyätä
Mizhocjimi mi pëpji a nde c'o
nu menzumüji c'o vi juajnü
Mizhocjimi. C'e bëpji c'ü,

ngue c'ü rví unüji ngüenda ro
ẽjẽ c'ü xe 'naja c'ü ro 'ñe pätpä
Mizhocjimi rvá ña'a. E Moisés
mi nza cjatjo 'naja c'ü manda
cja c'o nu mimbëpjiji.
6 Pero e Jesucristo chjëntjui
nza cja 'na t'i c'ü manda texe
cja c'o o̱ mbëpji c'ü nu tata.
Nutscöji, dya rí sũ rgá nädäji
dya e Cristo, y me rí mäcjö
rgá junt'ü ín mün'c'öji c'ü ra
salvazüji c'ü. 'Ma rá sidoji
ga cjanu, 'ma dya rá jëziji,
ra 'ñetse xo ngue o̱ t'izgöji
Mizhocjimi 'ma.

El descanso para el pueblo de Dios

7 Ni jyodü rí tsjaji c'ua ja
nzi ga t'opjü c'ü o mama o̱
Espíritu Mizhocjimi:
Nu 'ma rí dyäräguеji o̱
jña Mizhocjimi, ixtí
dyätqueji 'ma c'ü.
8 Dya rí tsjapqueji ra meze
in mün'c'eji c'ua ja
nzi va tsja c'o in
mboxpaleguеji 'ma
mi nzhodüji cja c'e
majyadü.
Anguezeji go sjëyaji, dya go ne
go dyätcöji. Mi nuji cjo
ro castigaoji.
9 Texe c'o cuarenta cjë c'o, mi
cjagö c'o me na nojo a
nde anguezeji.
Pero sido mi cjaji c'o na s'o, mi
nuji cjo ro castigaogö
anguezeji.
10 Nguec'ua me rvá sjëyagö,
cja rrũ mangö c'ua:
“Yo nte yo, siempre na
jẽ nzhodü o̱ mü'bü co
nutscö yo. Y dya ne
ra mbãrãji ín 'ñijigö”, rí
eñegö.
11 'Ma ró sjëyagö a cjanu, ixtó
mamatsjëgö na cjuana
c'ü nunca ro zät'äji ro
ma mimiji cja c'e jñíñi
nu ja ya rvá xicöji, eñe
Mizhocjimi.
12 Nguec'ua rí xi'tsc'öji
cjuarma rí pjötpüji na puncjü
ngüenda, 'na ri bübütsc'eji c'o
ri cjijñi na s'o o̱ mü'bü c'o dya
ra ne ra sido ra 'ñejme. C'o cja
ga cjanu, ngue c'o ya na xõgü
cja Mizhocjimi c'o, maco me
na zëzhi angueze.
13 C'ü rí tsjaji, pama rí
pötqui zopjütsjëji 'ma xe i̱n
bübütjoji. Na ngueje 'ma cjó
c'o ra nguijñits'üji c'ü dya ra
tsja'a zö ra sido ra tsja c'o na
s'o, ra zädä 'ma ya rrã me o̱
mü'bü, dya cja ra zi'ch'i o̱ jña
Mizhocjimi.
14 Nu'tsc'eji o zädä c'e pa
'ma i̱ 'ñench'e in mün'c'eji e
Cristo, i̱ creoji co texe in
mü'büji. Nu 'ma rí sido rí
'ñejmeji a cjanu c'ü, nu'ma,
ngue o̱ ntets'üji 'ma c'ü.
15 O mama o̱ Espíritu
Mizhocjimi:
Nu 'ma rí dyäräji o̱ jña
Mizhocjimi, ixtí
dyätqueji 'ma c'ü.
Dya rí tsjapqueji ra meze
in mün'c'eji c'ua ja
nzi va tsja c'o in
mboxpaleguеji 'ma
mi nzhodüji cja c'e
majyadü.
Anguezeji go sjëyaji, dya go ne
go dyätcöji, eñe c'ü.
16 Rá önnc'üji 'na t'önü. ¿Cjó
mi ngue c'o dya go ne
go dyärä 'ma mü o zopjü
Mizhocjimi? I̱n pãrãgueji

ngueje c'o ín mboxpalegöji, maco Mizhocjimi ya vi mandaji e Moisés vi ma pjongüji libre a Egipto.
17 ¿Cjó mi ngue c'o vi tsja na s'o c'o cuarenta cjë, nguec'ua va sjëya Mizhocjimi? Je ngue c'o ín mboxpalegöji. Mi cjaji c'o na s'o, nguec'ua ma ndũji nu cja c'e majyadü.
18 Mizhocjimi ya vi mama ro ma mimiji cja c'e jñiñi c'ü vi xiji c'o. Pero dya mi ätäji Mizhocjimi. Nguec'ua va mama na cjuana Mizhocjimi: “Nujyo, dya rá jëzi ra zät'ä nu ja rvá xicö yo”, eñe.
19 Rí unnc'öji ngüenda c'ü dya zät'äji, na ngue c'ü dya creoji Mizhocjimi c'ü ro mbös'üji ro zät'äji nu ja vi xipji Mizhocjimi anguezeji.

4

1 Nguec'ua nguetscöji dya, zocöji dya Mizhocjimi, xitscöji ja rga minc'öji dya co angueze. Pero ni jyodü rá pjöngüendagöji. 'Ma jiyö 'na cjó c'o ri bübüzüji c'ü dya ra zät'ä nu ja c'o ra söya a jmi Mizhocjimi.
2 Dya nguextjozgöji o xitscöji o̱ jña Mizhocjimi. Xo 'ñe c'o ín mboxpalegöji xo dyäräji o̱ jña'a. Pero c'o jña c'o, dya pje mbös'üji anguezeji na ngueje o dyärätjoji, dya go creoji c'o.
3 Nutscöji ró ench'e ín mün'c'öji e Cristo. Nguec'ua me sö na jo rá söyagöji a jens'e a jmi Mizhocjimi. Na ngueje je ga cjava va mama Mizhocjimi va nädä c'o ín mboxpalegöji:

O sjëyazü ró mama c'ü nunca ro zät'äji cja c'e jñiñi nu ja ya rvá xipjiji ro ma mimiji, eñe Mizhocjimi.

'Ma o nguarü Mizhocjimi o dyät'ä ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü, cjanu o söya c'ua angueze. Je xo rvá cjanu rvá söya c'o ín mboxpalegöji, dya cja ro nzhodüji.
4 O̱ jña Mizhocjimi nädä ga cjava c'ü na yencho nu pa:

Mizhocjimi o söya c'ua c'ü na yencho nu pa, dya cja pje dyät'ä, eñe.

5 Xo mama Mizhocjimi:

Nujyo nte yo, nunca ra zät'ä yo nu ja ró xipji ro ma mimiji, eñe Mizhocjimi.

6 Ixi 'ñetsetjo c'ü me go ne Mizhocjimi cjó c'o ra söya a jmi angueze. C'o ín mboxpalegöji ot'ü o dyäräji c'ü o̱ jña Mizhocjimi ja rvá söyaji, dya cja ro nzhodüji. Pero dya go zät'äji na ngueje dya go ne go dyätäji Mizhocjimi.
7-8 C'o o̱ t'i c'o mi mboxpalegöji, ngue c'o o zät'ä cja c'e jñiñi nu ja vi mama Mizhocjimi ro ma mimi c'o nu tataji. O möji co e Josué c'ü mi ngue o̱ xo'ñiji. O zät'äji c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Pero dya ngue c'ü ixmi mbeñe Mizhocjimi 'ma mü o mama c'ü ro sö cjó ro söya. Na ngue 'ma xe go mezhe na puncjü o cjë'ë, Mizhocjimi o mama c'ü xe ro zädä 'ma ro sö na jo cjó ro söya. O 'ñünbü o̱ mü'bü e David xo mama c'o jña c'o

cja ró xi'tsc'öji. Je ga cjava va mama:
'Ma rí dyäräji o̱ jña Mizhocjimi, ixtí dyätqueji c'ü, dya rí tsjapqueji ra meze in mün'c'eji, eñe c'ü.
A cjanu va mama e David ja rgá sö rá söyaji.
9 Nguec'ua me sö na jo dya, rá ma söyagöji a jmi Mizhocjimi a jens'e, nutscöji o̱ t'izgöji dya.
10 'Ma o nguarü Mizhocjimi o dyät'ä texe yo rí jandagöji, cjanu o söya c'ua c'ü. Je xo rga cjatjonu c'o ra zidyi Mizhocjimi c'o ra ma söya a jens'e, ya rguí nguarü o̱ bëpji c'o.
11 Ni jyodü rá pjötpüji na puncjü ngüenda c'ü mama Mizhocjimi, ngue c'ua rá sätc'öji a jens'e nu ja c'o rá söyaji. 'Ma jiyö, 'na ri bübüzügöji cjó c'o ra ndëpi c'o o̱ 'ñiji c'o ín mboxpalegöji c'o dya go ne go dyärä. 'Ma rga cjanu, dya rá sät'äji.
12 Me na zëzhi o̱ jña Mizhocjimi c'ü pëpji a mbo cja ín mün'c'öji. Chjëntjui nza cja 'na tjëdyi c'ü na mbeñe nza ye lado. Na ngue o̱ jña Mizhocjimi si'ch'i ín mü'büji, cjacüji ixtá pãrãgöji ja ga nguijñi ín mün'c'öji, 'ñe ja ga mbeñe.
13 Dya cjó sö ra tsjõjõ c'ü dya ra jñanda Mizhocjimi; angueze ixi pãcãtjoji texe yo rí cjijñigöji. Je ngue angueze c'ü ra jñüncüji ngüenda.

Jesús es el gran sumo sacerdote

14 Pero e Jesús c'ü nu T'i Mizhocjimi ngue ín ndamböcjimigöji dya c'ü, c'ü me na nojo c'ü ñacöji a jmi Mizhocjimi. Angueze ya cjogü a jens'e a jmi Mizhocjimi. Nguec'ua ni jyodü rá sido rá ejmeji c'ü.
15 Angueze ngue 'na mböcjimi c'ü sö ra sentio 'ma pje c'o rá sufregöji. Na ngueje o 'ñe mbãrã yo rí sufregöji yo xo o sufre angueze. Y xo mi ü't'ü e Satanás c'ü, pero e Jesús, dya go tsja c'o na s'o.
16 Nguec'ua ni jyodü, dya rá sũji rga chëzhgöji a jmi Mizhocjimi c'ín Jmugöji, na ngue me nezgöji na jo. 'Ma pje c'o ni jyodüzüji, ra mböxcöji. Y 'ma rí cjaji c'o na s'o, ra perdonaozgöji c'ü.

5

1 Yo ndamböcjimi cja yo ín menzumügöji a Israel, rí chjëntcjöji rí nteji. Emeji a cjanu yo, ngue c'ua ra dyötcüji Mizhocjimi, 'ñe ra mbö't'üji o animale, cja rrũ mbäsp'äji Mizhocjimi cja c'e arta. Y cja na 'ñe, pje c'o nde ma ofrenda c'o ra unüji Mizhocjimi nu. Je ga cjanu ga tsja yo ndamböcjimi para ra perdonaozüji Mizhocjimi c'o na s'o c'o rí cjaji.
2 Cãrã nte c'o dya nda pãrã o̱ 'ñiji Mizhocjimi, nguec'ua ga jyopü ga tsjaji c'o na s'o. Pero yo ndamböcjimi pãrãji ja rgá zopjüji na jo c'o, dya sjëyaji por c'ü vi tsja na s'o c'o. Na ngue xo bëzotjo yo ndamböcjimi xo bübü 'ma cjaji c'o na s'o.

3 Nguec'ua ni jyodü yo
mböcjimi ot'ü ra mbäsp'äji an-
imale Mizhocjimi ngue c'ua
ra perdonaoji o̱ nzhubütsjëji.
Nuc'ua cja rrũ mbäsp'äji
Mizhocjimi c'o rguí per-
donaoji yo nu minteji.
4 Dya cjó cjijñitsjë ra tsja
c'e bëpji de mböcjimi. C'ua
ja nzi va tsja Mizhocjimi va
'ñeme e Aarón mi jinguã, je
xo ga cjatjo dya nu, nguet-
sjë Mizhocjimi c'ü eme yo
ndamböcjimi cja yo ín men-
zumügöji a Israel.
5 Je xo ga cjatjonu e Cristo.
Dya xo tsjatsjë ndamböcjimi.
Je ngue Mizhocjimi c'ü o
'ñeme o unü c'e bëpji c'ü me
ni muvi. O xipji a cjava:
Ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö. Ya ró
jizhgö ne pa dya c'ü je
ngue ín Ch'itsc'ö, eñe
Mizhocjimi.
6 Cja c'ü 'na o̱ jña Mizhocjimi,
je t'opjü a cjava:
Nu'tsc'e i̱n mböcjimigue
c'ua ja nzi ma cja e
Melquisedec,
rí sido rí tsjague mböcjimi
para siempre, eñe
Mizhocjimi va xipji e
Cristo.
7 E Jesucristo, 'ma xe mi bübü
cja ne xoñijõmü nza cjazgöji rí
nteji, 'ma ya ro zädä ro zürüji
ro mbö't'üji c'ü, me go dyötü
Mizhocjimi. Me go mapjü
va dyötü ro ts'a's'ü c'ü rví
bö't'ü. Na ngueje na zëzhi
Mizhocjimi, mi sö ro ts'a's'ü.
Me xo go pjödü o̱ nguizhö e
Jesús va dyötü. Pero xo mi
te'be c'ü ro tsja c'ua ja nzi
ma ne Mizhocjimi. Nguec'ua
va tsja Mizhocjimi o dyätä,
o tsjapü o zëzhi e Jesús para
ro tsja c'ua ja nzi ma ne
Mizhocjimi.
8 E Jesús, ixi ngue o̱ T'i
Mizhocjimi pero me go sufre
va dyätä. Nguec'ua va unü
ngüenda e Jesús, 'ma ra tsja
'na nte texe c'ua ja nzi ga ne
Mizhocjimi, ra sufre c'e nte'e
rgá dyätä.
9 Na ngue c'ü vi sufre e Jesu-
cristo va ndũ'ũ, sö angueze ra
salva dya texe c'o ra sido ra
'ñejme c'ü. Nguec'ua nunca ra
bëzhiji.
10 Nguetsjë Mizhocjimi ya
mama c'ü ndamböcjimi e
Cristo, c'ua ja nzi ma cja e
Melquisedec.

Peligro de renunciar a la fe

11 Xe ro xi'tsc'öji na
puncjü o jña c'ü ja ma cja e
Melquisedec. Pero dya sö rí
pãrãgueji, na ngueje ya meze
in mün'c'eji.
12 Ya mezhe ndeze 'ma
ot'ü i̱ dyäräguеji ja ga cja e
Cristo. Nguec'ua nudya ya
xo ri xiqueji c'o 'ñaja ja ga cja
c'ü. Pero nu'tsc'eji ni jyodü
cjó xe ndo ra xö'c'eji na yeje
c'o o̱ jña Mizhocjimi c'o ya vi
xi'tsc'eji. Rá jyë'tsc'öji nza cja
o lëlë yo sibatjo, yo dya sö ra
zi o jñõnü.
13 Texe c'o dya pãrã na jo'o o̱
'ñiji e Cristo, chjëntjui nza cja
yo lëlë yo sibatjo.
14 Pero 'ma cjó c'o pama
pama ra nguijñi c'o na jo, ra
mbãrãji 'ma ja ngue c'o na jo,
'ñe c'o na s'o. Nuc'o, chjëntjui
o nzhante yo sö ra zi o jñõnü.

6

1-2 'Ma ot'ü, o xi'tsc'eji c'o ni mbürü jña c'ua ja ga cja e Cristo. O xi'tsc'eji c'ü ni jyodü 'na nte ra 'ñejme Mizhocjimi y ra jyëzi c'o na s'o; 'ma jiyö, dya ra salva 'ma c'ü. 'Ma ot'ü, xo xö'c'eji ja rga jigöji nutscöji rí menzumüji a Israel; cja rrũ 'ñescöji o̱ dyë'ëji rgá dyötcöji Mizhocjimi. Xo xö'c'eji c'ü ra te yo añima ra bübütjoji na yeje, cja rrũ tjünpüji ngüenda ja ra ma ngãrãji. Nujyo ni mbürütjo jña yo, dya nguextjo c'o ni jyodü rá unnc'öji ngüenda yo. Dya xo ni jyodü xe rá yepe rá xi'tsc'öji yo, na ngueje chjëntjui o̱ cimiento 'na ngumü c'ü ot'ü cjü'p'üji. C'ü ni jyodü rí tsjaji dya, ngue c'ü rí pãrãgueji mas ja ga cja e Cristo.

3 'Ma ra mböxcö Mizhocjimi rá zo'c'öji na jo, 'ñe 'ma ra mböxc'eji rí dyäräji na jo, rá xi'tsc'öji c'o xe 'ñaja jña c'o rá jyëtscö o jñõnü c'o si yo nzhante.

4-6 Cãrã c'o ya mbãrã ja ga cja e Jesucristo, y ya unüji ngüenda nu c'o na jo c'o dacöji Mizhocjimi, y ya 'ñünbü o̱ mü'büji o̱ Espíritu Mizhocjimi. Anguezeji ya unüji ngüenda c'ü me na jo o̱ jña Mizhocjimi. Y ya mbãrãji ja je rga cja 'ma ra nguins'i ne xoñijõmü. Pero 'ma ra xõgüji cja e Cristo, nu'ma, dya ra sö ra nzhogüji a jmi Mizhocjimi 'ma. Na ngueje 'ma xõgüji a cjanu, cjaji c'o na s'o, chjëntjui c'ü ri ngue anguezeji ro ndät'äji e Jesús cja ngronsi. A cjanu ra mama yo nte: "Dya jo o̱ 'ñiji e Jesús", ra 'ñeñeji.

7 Tsjijñiji ja ga cja 'ma cjó c'o pje ra ndujmü cja 'na juajma. Nu c'e juajma ra zi'ch'i co c'e dyebe c'ü ẽjẽ na puncjü. Nuc'ua 'ma ra unü c'o ra zi'i c'o o̱ cjaja c'e juajma, nu'ma, Mizhocjimi ra bendecigo 'ma c'e juajma c'ü, ra tsjapü xenda ra unü.

8 Pero 'ma dyavü o bidyi c'o ra unü c'e juajma, dya pje ga jo 'ma c'ü. Mizhocjimi ra tsjapü ra ndë c'o bidyi, y ra jyëziji c'e juajma; dya cjó cja xe ra ndujmü c'ü.

La esperanza que nos mantiene firmes

9 Rí s'iyatsc'öji cjuarma. Zö ga cjanu rvá xi'tsc'öji dya, pero rí junt'ü ín mün'c'ö rí tsjaji na jo, dya rí tsjaji nza cja c'e juajma c'ü o unü dyavü o bidyi. Na ngueje texe c'o ya jogü o̱ mü'bü, na jo ga tsja c'o.

10 I̱ṉ negueji Mizhocjimi, nguec'ua vi pjösc'eji c'o 'ñaja o̱ t'i Mizhocjimi, y sido i̱ṉ pjösc'eji c'o. C'ü ni tsjagueji a cjanu, dya ra jyombeñe Mizhocjimi.

11 I̱ṉ cjacjuanaji i̱ṉ pjösc'eji yo nin cjuarmaji. Me ne ín mün'c'ö c'ü xo rí tsjacjuanaji nzi 'natsc'eji rgui che'beji rí möji a jens'e. Rí negö c'ü rí jñunt'ü in mü'büji a cjanu texe c'o cjë c'o xe rí minc'eji, c'ü rí ma tsãrãji co Mizhocjimi.

12 Dya rí negö rí jyëzgueji rgui che'beji e Cristo. Rí tsjagueji c'ua ja va tsja c'o mi cãrã mi jinguã c'o o 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi.

Anguezeji go sidoji, dya jyëziji Mizhocjimi. Nguec'ua ya ch'unüji dya c'o vi xipji Mizhocjimi anguezeji.

13 Mizhocjimi o xipji e Abraham c'ü ro intsjimi angueze. Dya cjó mi bübü c'ü xenda ri pjëzhi na nojo que na ngueje Mizhocjimi. Nguec'ua o mamatsjë na cjuana Mizhocjimi va zopjü e Abraham.

14 O xipji: “Na cjuana rá intsjimits'ü na puncjü, y rá cja'c'ü c'ü me rrã puncjü in mboxbëchegue”, embeji e Abraham.

15 E Abraham mi sido mi te'be, nguec'ua va ch'unü c'o vi xipji Mizhocjimi.

16 'Ma jura yo nte, nädäji 'naja c'ü xe na sjũ'ũ que na ngue anguezeji. 'Ma cjó c'o ra zopjü c'ü 'naja, 'ma ra jura rgá xipji, dya sö 'ma c'ü 'naja ra mama: “Dya cjuana”, ra 'ñeñe.

17 Xo va cjatjonu Mizhocjimi, 'ma o xipji e Abraham c'ü ro intsjimi angueze y ro tsjapü c'ü rvá puncjü o̱ mboxbëche, o mamatsjë na cjuana va xipji. Na ngueje me go ne Mizhocjimi ro jizhi na jo, c'ü dya ro pötü c'o vi xipji e Abraham, ro tsja c'ua ja nzi va mama. Ngue c'ua c'o ro tsjapü o̱ mboxbëche e Abraham, ro creoji c'ü vi mama Mizhocjimi.

18 Nutscöji ya ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo, ngue c'ua dya rá ma sufregöji. Ya rí te'beji dya c'ü rá ma cãrãji co Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama. Ra sö rá junt'ü ín mün'c'öji c'ü rá ma cãrãji co Mizhocjimi, na ngueje dya ra pötü c'o o mama. O mamatsjë na cjuana; dya sö ra tsja bëchjine.

19 Rí pãrãgöji cumple Mizhocjimi, nguec'ua rá zëzhiji rá sido rá ejmeji. Rí te'beji rá ma cãrãgöji co Mizhocjimi a jens'e.

20 Na ngue ya cjogü e Jesús a jens'e nu ja ya va ñacöji dya cja Mizhocjimi. Angueze o ot'ü a xo'ñi; nutscöji rá bëpjagöji. Na ngueje angueze ya mbëzhi dya ndamböcjimi c'ua ja nzi ma mbëzhi e Melquisedec. Y dya ra nguarü rgá tsja ndamböcjimi c'ü.

7

Jesús, sacerdote de la misma clase que Melquisedec

1 E Melquisedec c'ü rí xi'tsc'öji, mi manda cja c'e jñiñi a Salem, mi ndamböcjimi cja Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. 'Na nu pa e Abraham o ma zürü c'o rey c'o vi 'ñe zidyi a fuerza c'ü o̱ sobrino, o ndõpü c'o, y o ndunbü c'o mi tunü c'o rey. Nuc'ua 'ma mü o nzhogü e Abraham, o chjëvi c'ua e Melquisedec. Nuc'ua e Melquisedec go dyötpü c'ua Mizhocjimi e Abraham.

2 Nuc'ua e Abraham o jñü 'na diezmo texe c'o vi ndunbü c'o rey, cjanu o unü c'ua e Melquisedec. Nu c'e tjũ'ũ Melquisedec ne ra mama “jmu'u c'ü manda na jo”. Y c'e tjũ Salem ne ra mama “yo nte me mäjäji, dya pje mbeñeji”.

Nguec'ua c'ü o̱ tjũ angueze ne ra mama "jmu'u nu ja mäji, dya pje mbeñeji".

3 E Melquisedec, dya 'mãrã cjo mi 'ñeje o̱ tata o̱ nana, ni xo ri ngue c'o o̱ mboxpale. Dya xo 'mãrã jinguã o jmus'ü ni jinguã o ndũ. Nguec'ua, ja c'o nzi ma cja e Melquisedec, je xo ga cjatjonu c'ü nu T'i Mizhocjimi, dya ra nguarü rgá tsja mböcjimi.

4 E Abraham mi ngue ín mboxpalegöji c'ü, c'ü me ma jo a jmi Mizhocjimi. Pero o jñü 'na diezmo c'o vi ndunbü c'o rey, cjanu o unü c'ua e Melquisedec. Nguec'ua sö rí unnc'eji ngüenda c'ü mi pjëzhi na nojo e Melquisedec.

5 I̱ṉ pãrãgueji ngueje yo o̱ mboxbëche e Leví yo pjëzhi dya mböcjimi cja yo ín menzumügöji a Israel. C'o ley, je t'opjü nu, c'ü pë's'i derecho yo mböcjimi ra dyörüji diezmo. Ra dyötüji yo nu menzumütsjëji, zö xo ngue o̱ mboxbëche e Abraham.

6 Mizhocjimi ya vi zopjü e Abraham vi xipji c'ü ro tsja Mizhocjimi ro intsjimi texe c'o ri cãrã cja ne xoñijõmü. E Melquisedec, maco dya pje mi cjavi e Leví, pero o jñü'ü c'e diezmo c'ü o unü e Abraham c'ü; cjanu o dyötpüji c'ua Mizhocjimi e Abraham.

7 Dya dyötü e Abraham Mizhocjimi por e Melquisedec; ngue e Melquisedec o dyötü Mizhocjimi por e Abraham. Nguec'ua rí unnc'öji ngüenda c'ü xenda mi pjëzhi na nojo e Melquisedec que na ngue e Abraham.

8 Yo mböcjimi yo o̱ mboxbëche e Leví c'o örü dya o diezmo, nde tũ'ũ c'o. Pero e Melquisedec, dya t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi cjo o ndũ c'ü.

9 Yo o̱ mboxbëche e Leví ötüji o diezmo yo nu menzumütsjëji, pero xo unüji o diezmo. Ra sö rá mangöji c'ü dya nguextjo e Abraham c'ü o jñü diezmo cjanu o unü e Melquisedec; xo 'ñetjo c'o o̱ mboxbëche e Leví xo unüji diezmo e Melquisedec 'ma dya be mi jmus'üji.

10 Na ngueje mi 'natjoji co e Abraham c'ü nu mboxpaleji 'ma o chjëvi e Melquisedec.

11 Zö mi mböcjimi c'o o̱ mboxbëche e Leví y mi päsp'äji animale Mizhocjimi, pero c'o nte, dya 'nintspiji o̱ mü'büji c'o na s'o. Nguec'ua mi jyodü c'ü ro bübü c'ü 'na ndamböcjimi c'ü ri nan'ño, c'ü dya ri nza cja e Aarón c'ü nu mboxbëche e Leví. Mi jyodü ro bübü 'na ndamböcjimi c'ü ri nza cja e Melquisedec. C'o o̱ ley Mizhocjimi c'o o ch'unü c'o nte c'o pa c'o, je mi t'opjü c'o, c'ü ja rvá pëpji c'o o̱ mboxbëche e Leví c'o mi mböcjimi.

12 Nudya, ya pötü mböcjimi; ya bübü dya 'na ndamböcjimi c'ü nza cja e Melquisedec. Nguec'ua xo ni jyodü ra pötü dya c'o ley.

13 E Jesucristo c'ü ngue ín ndamböcjimigöji dya, dya mboxbëche cja e Leví c'ü; je mboxbëche cja c'ü 'na o̱ t'i e Israel. Dya cjó mi mböcjimi ne rí 'naja c'o o̱ mboxpale e

Jesucristo.

14 Rí pãrãgöji na jo, e
Jesucristo c'ín Jmugöji je
mboxbëche cja e Judá; maco e
Moisés nunca vi mama c'ü ro
tsja mböcjimi c'o o̱ mboxbëche
e Judá.

15 Ni jyodü ra pötü c'o
ley. Na ngueje cja bübü
dya 'na ndamböcjimi c'ü
pjëzhi nza cja e Melquisedec.
C'e ndamböcjimi ngue e
Jesucristo c'ü.

16 C'o 'ñaja mböcjimi mi
emeji c'ua ja nzi ga mama
c'o ley, mi cjaji mböcjimi na
ngueje mi mboxbëcheji cja e
Leví. Pero nudya, c'ü ya tsja
mböcjimi, me na zëzhi c'ü. Zö
o ndũ pero o bübütjo, y nudya
dya cja ra ndũ. Nguec'ua ga
tsja dya ndamböcjimi c'ü.

17 Na ngueje o mama a
cjava Mizhocjimi o xipji c'ü
nu T'i:

Nu'tsc'e, rí sido rí tsjague
mböcjimi c'ua ja nzi ma
cja e Melquisedec, eñe
Mizhocjimi.

18 C'o ley c'o ot'ü vi unü
Mizhocjimi, Mizhocjimi ya
mama c'ü dya cja mandazgöji
c'o. Na ngueje nuc'o, dya sö ro
mböxcöji ro perdonaozgöji ín
nzhunc'öji.

19 C'o ley c'o, dya cjó ndintspi
o̱ mü'bü c'ü rví chëzhi a
jmi Mizhocjimi. Pero o ẽjẽ
e Jesús o 'ñe ngõtcüji c'o
na s'o. Nguec'ua 'ma rá
ench'e ín mü'büji angueze,
ra ndintsquiji ín mü'büji,
ngue c'ua ra sö rá chëzhiji cja
Mizhocjimi.

20 Mizhocjimi 'ma o 'ñeme
mböcjimi e Jesucristo, o ma-
matsjë na cjuana.

21 'Ma o 'ñemeji c'o 'ñaja
mböcjimi, dya cjó jura 'ma.
Pero Mizhocjimi 'ma mü o
'ñeme mböcjimi e Jesús, o ma-
matsjë na cjuana 'ma c'ü. O
xipji a cjava:

Nutscö rí Mizhocjimigö rí
mamatsjëgö na cjuana
y dya rá pötü c'ua
ja rgá mbeñegö, c'ü
dya ra nguarü rí
tsjague mböcjimi nza
cja e Melquisedec, eñe
Mizhocjimi.

22 Na ngue c'ü ni bübü
mböcjimi dya e Jesús, ra sö
ra zädä c'o jña c'o ya zocöji
Mizhocjimi. Nu c'o jña c'o,
ngue 'na testamento c'ü
xenda ni muvi que na ngue
c'e testamento c'ü o ch'unü
c'o ín mboxpalegöji, c'ü ngue
c'o ley.

23 C'o 'ñaja mböcjimi, na
puncjü c'o. Na ngue c'ü
tũji, dya sö ra sido ra tsjaji
mböcjimi.

24 Pero e Jesús, dya ra ndũ
c'ü, nguec'ua ra sido ra tsja
mböcjimi.

25 'Ma cjó c'o ra 'ñench'e o̱
mü'bü e Jesucristo, ra sö ra
chëzhi cja jmi Mizhocjimi;
Mizhocjimi ra recibido c'o.
E Jesucristo ra ndintspi o̱
mü'büji, ngue c'ua dya ra
bëzhiji. Na ngueje e Jesús
dya cja nunca ra ndũ'ũ,
nguec'ua dya ra jyëzi rgá
dyötpü Mizhocjimi c'o.

26 Me na jo 'na ndamböcjimi
e Jesucristo; ngue c'ü ni
jyodüzüji c'ü. Angueze o tsja

c'ua ja nzi ma ne Mizhocjimi
c'o na jo; dya nduns'ü o̱
nzhubü ni ro tsja c'o rvá s'o.
Nuc'ü, dya pje nza cjazgöji rí
cjaji c'o na s'o. Nguec'ua, ndo
pjëzhi na nojo a jens'e dya c'ü.
27 C'o 'ñaja mböcjimi pama
pö't'üji o animale, cja na
mbäsp'äji c'ua Mizhocjimi
ngue c'ua ra perdonaoji o̱
nzhubütsjëji. Nuc'ua cja
na mbö'tp'üji c'ua animale
Mizhocjimi ngue c'ua ra
perdonaoji c'o nte. Pero e
Jesús, dya mi jyodü ro tsja a
cjanu c'ü. Na ngueje 'natjo
vez o ndũ va ngõtcöji ín
nzhunc'öji.
28 C'o ley, je t'opjü c'ü ngue
yo nte yo ra tsja ndamböcjimi,
maco bübü 'ma cjaji c'o na
s'o. Pero 'ma ya vi cjogü
na puncjü o cjë, Mizhocjimi
o mamatsjë na cjuana va
'ñeme c'ü 'naja c'ü ra tsja
ndamböcjimi. C'ü o 'ñeme
ngueje c'ü o̱ T'i. Nguetsjë c'ü
nu T'i c'ü sö ra tsja me na jo
'na ndamböcjimi c'ü dya ra
nguarü.

8

Jesús, abogado de un nuevo pacto

1 Texe c'o ya ró xi'tsc'öji,
ngue c'ü rgui pãrãgueji
c'ü ya rí 'ñecjöji dya 'na
ndamböcjimi c'ü me pjëzhi na
nojo. Angueze ya mimi dya
cja o̱ jodyë Mizhocjimi c'ü
manda a jens'e.
2 Nu cja c'e ngumü de
xipjadü nu ja mi pëpji c'o
mböcjimi, mi bübü c'e cuarto
c'ü me ma sjũ'ũ. Pero c'ín
ndamböcjimigöji c'ü rí 'ñecjöji
dya, je va pëpji dya c'ü, nu
ja me na sjũ a jens'e. Nu c'e
lugar a jens'e, dya ngue 'na
nte c'ü o dyät'ä c'ü; ngueje
Mizhocjimi.
3 Texe yo ndamböcjimi
emeji yo, ngue c'ua pje c'o
ra mbö'tp'üji Mizhocjimi y
pje c'o xe nde ra unüji, para
ra perdonao Mizhocjimi o̱
nzhubü yo nte. E Jesús
c'ín ndamböcjimigöji dya, xo
mi jyodü pje ro unü a jmi
Mizhocjimi c'ü.
4 'Ma xe ri bübü dya
angueze cja ne xoñijõmü, dya
ro tsja mböcjimi 'ma c'ü. Na
ngueje xe cãrã yo mböcjimi yo
pje c'o nde unü Mizhocjimi
c'ua ja nzi ga t'opjü cja o̱ ley
Mizhocjimi.
5 Nu c'e cuarto c'ü me na
sjũ nu ja pëpji yo mböcjimi,
dya ixi ngue a jens'e c'ü. Pero
ngue c'ü rá unüji ngüenda ja
ga cja a jens'e. I̱n mbeñeji
ja va sjipji e Moisés 'ma
ya mi ngue ro dyät'ä c'e
ngũxipjadü. O zopjü na
ts'izëzhi Mizhocjimi va xipji:
“Rí pjötpügue ngüenda ja rgui
dyät'ä c'e ngũxipjadü. Rí
dyät'ä c'ü ri nza cja c'o i̱
jñandague ró jí'tsc'ö cja ne
t'eje”, embeji e Moisés.
6 Na ngue c'ü ni tsja dya
böcjimi e Cristo, cja nuevo
ne testamento nu o zocüzüji
dya Mizhocjimi. C'ü ot'ü tes-
tamento c'ü ngue c'o ley, dya
sö ro ndintsquiji ín mü'büji.
Pero ya mama Mizhocjimi
ra ndintsqui e Jesucristo ín
mü'bügöji. Nguec'ua c'e bëpji
c'ü pë's'i dya e Cristo, xenda

ni muvi c'ü, que na ngueje c'ü
o̱ bëpji yo mböcjimi.
7 Nu 'ma ro mböxcöji na jo
c'ü ot'ü testamento c'ü ngue
c'o ley, dya rví jyodü 'ma c'ü
xe ro zocüzüji dya Mizhocjimi
nu 'na testamento.
8 Pero Mizhocjimi o
chö'tp'ü c'o nte c'ü dya
mi ätäji c'e testamento c'ü
vi unüji c'ü ngue c'o ley.
Nguec'ua va mama c'ua:

Ra zädä 'na nu pa'a, 'ma rá
zopcjö yo menzumü a
Israel 'ñe yo menzumü
a Judá, rá unüji 'na tes-
tamento c'ü cja nuevo
c'ü me rrã jo.

9 Dya ri nza cja c'e testamento
c'ü ró unü c'o o̱ mbox-
pale anguezeji 'ma ró
pjongüji a Egipto o
mbedyeji libre.

C'o ró xipcjöji, dya go dyätcöji.
Nguec'ua dya cja xo
rvá cjapcöji ngüenda.

10 Pero c'e testamento c'ü rá
unügö yo menzumü a
Israel 'ma ra zädä c'o
pa c'o, je rga cjava c'o:

Rá cjapcö ín jñagö ra zi'ch'i
na jo cja o̱ mü'büji 'ñe
cja o̱ pjeñeji, ngue c'ua
ra mbãrã ra tsjaji ja c'o
nzi rgá negö.

Ngue c'ua ri nguetscö
o̱ Mizhocjimizgö
anguezeji, y anguezeji
ri ngueje ín ch'igö c'o.

11 Y dya cja xe rguí jyodü
cjó ra jíchi c'o nu dyoji
ra xipjiji: “Ni jyodü rí
pãrãgue Mizhocjimi”,
ra 'ñeñeji. Iyö.

Texeji ra mbãcöji, zö pje
pjëzhiji, zö dya pje
pjëzhiji.
12 Na ngueje rá perdonaogö
c'o ri cjaji na s'o.

Dya cja xo rá mbeñegö
c'o o̱ nzhubüji, eñe
Mizhocjimi.

13 C'ü vi mama Mizhocjimi c'ü
ri bübü 'na testamento c'ü cja
ri nuevo, ixi 'ñetsetjo c'ü ya
cjogü c'e testamento c'ü ot'ü
vi xipjiji c'o nte, c'ü ngue c'o
ley. Y 'ma ya cjogü c'o ley, dya
cja mandazüji c'o.

9

El santuario terrenal y el santuario celestial

1 C'o ley c'o o dyopjü e
Moisés c'o vi xipjiji c'o nte mi
jinguã, je mi t'opjü nu, c'ü ja
rvá ma't'üji Mizhocjimi, 'ñe ja
rvá mbëpiji. Xo mi bübü c'e
ngũxipjadü c'ü ma sjũ'ü, pero
mi bübü cja ne xoñijõmü c'ü.
2 Cja c'e cuarto c'ü mi
mbürü mi cjogü c'o mböcjimi,
je nguejnu ma jä'ä nu c'e
tracandelero. Xo ma jä'ä
nu c'e mexa c'ü mi päsp'äji
tjõmëch'i Mizhocjimi. C'e
cuarto c'ü, ngue c'ü ma sjũ
c'ü.
3 Y nu ja mi cjogüji c'ü na
yeje cuarto, je xo mi 'nüns'ü
nu c'e bitu c'ü mi cjo't'ü c'e
cuarto. C'e cuarto c'ü na yeje,
ngue c'ü xenda ma sjũ c'ü.
4 Je nguejnu ma jä'ä nu c'e
arta c'ü dyavü o oro, nu ja
mi tjüt'üji c'o me ma jo ma
jyärä nza cja o nguichjünü. Je
xo ma jä'ä nu, c'e caja c'ü mi
bë's'i c'o laja c'o mi t'opjü c'ü
ot'ü testamento c'ü ngue c'o

o̱ mandamiento Mizhocjimi. Nu c'e caja vi ngos'üji dyavü o oro c'ü. A mbo cja c'e caja, mi jä'ä c'e s'äbä c'ü xo mi dyavü o oro c'ua ja mi qui'i c'e maná. Je xo mi jũ'ũ nu c'e dyenza c'ü o nzhäjnä 'na nu pa'a 'ma mi jün e Aarón. Je xo mi qui'i nu, c'o laja c'o mi t'opjü c'o mandamiento.

5 C'ü mi cjo'bü c'e caja c'ü, je mi xis'iji nu, c'o o̱ cji'i c'o animale para ro perdonao Mizhocjimi o̱ nzhubü c'o nte. A xes'e cja c'ü mi cjo'bü, mi bübü yeje c'o vi t'ät'ä de oro c'o mi peje o̱ juaja. Nu c'o, mi xiji querubín c'o. Mi co'büvi o̱ juavi a xes'e cja c'e caja. Nuc'o, ngue c'o rví unü ngüenda c'o nte c'ü mi bübü Mizhocjimi co anguezeji. Nujyo, ro sö xe ro xi'tsc'öji ja ga cja, pero dya ni jyodü dya.

6 'Ma ya vi jogü cja c'e ngũxipjadü texe yo ya ró xi'tsc'öji, o mbürü c'o mböcjimi o pëpjiji nu. Pama mi cjogüji cja c'e cuarto c'ü ma sjũ, ro mbëpiji Mizhocjimi.

7 C'e cuarto c'ü xenda ma sjũ, nguextjo c'e ndamböcjimi c'ü mi sö ro cjogü nu. 'Natjo pa nu cjë mi cjogü nu c'ü. 'Ma mi cjogü c'ü, mi tjëdyi o̱ cji o animale, mi unü a jmi Mizhocjimi c'ü. Mi xis'i nu c'o cji c'ü rví perdonao Mizhocjimi o̱ nzhubü angueze, 'ñe c'o o̱ nzhubü c'o nte.

8 C'ü mi cja a cjanu c'e ndamböcjimi, ngue c'ü ni jítscöji o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü dya sö c'o nte ro chëzhiji a jmi Mizhocjimi nu ja me ma sjũ. Dya sö ro chëzhiji 'ma xe mi bübü c'e ngũxipjadü nu ja mi pëpi c'o mböcjimi Mizhocjimi.

9 Nguec'ua yo cjë yo rí cãrãgöji dya, sö rá unnc'öji dya ngüenda pje ne ra mama c'o bëpji c'o mi cja c'o mböcjimi. C'o mböcjimi mi pö't'üji animale, cja ma mbäsp'äji Mizhocjimi, y pje c'o xe nde ma ofrenda mi unüji c'ü. Pero c'o nte c'o ma ẽ unü c'o animale c'o mböcjimi ro mbö't'üji, dya go 'nintspiji o̱ mü'büji c'o na s'o, pero mi sido mi unüji ngüenda c'ü mi tũ o̱ nzhubüji.

10 C'o ley c'o mi ätä c'o mböcjimi ma mbëpiji Mizhocjimi, je t'opjü c'o, c'ü pje ma jñõnü mi sö ro zi'iji, 'ñe c'o dya mi sö ro ziji. Je xo t'opjü c'o, c'ü ja rvá xajaji, 'ñe ja rvá xindyëji, 'ñe ja rvá mbe'ch'e o̱ nguaji. Mizhocjimi vi dyacöji c'o ley c'o, hasta 'ma cja ro zädä c'o cjë 'ma ro ndintscöji ín mün'c'öji c'ü.

11 Ya zädä o ẽjẽ e Cristo c'ü ngue ín ndamböcjimigöji dya. Nguec'ua Mizhocjimi ga dyacöji dya c'o xenda na jo. E Cristo ya cjogü a mbo'o nu ja me nda ni muvi 'ñe me nda na jo. Nu ja bübü dya angueze, dya cjó dyät'ä co o̱ dyë 'na nte. Na ngue, dya ngue 'na ngumü cja ne xoñijõmü.

12 E Jesús 'ma o cjogü a jens'e, dya ndëdyi o̱ cji c'o ts'ichivo, ni ri ngue o̱ cji c'o ts'itrangëlo. Pero o cjogü a jens'e na ngueje nguetsjë o̱ cji

c'ü o pjödü 'ma o mbö't'üji. Je
bübü dya nu e Jesús; dya ni jy-
odü ra cjogü y ra mbedye c'ua
ja nzi ma tsja c'o mböcjimi. Na
ngue c'ü vi 'ñe ndũ angueze,
o ngõtcüji c'o na s'o c'o rí
cjaji. Nguec'ua, dya cja rá ma
cjõt'ügöji c'o.

13 C'o nte c'o, 'ma cjó c'o
pje mi tjörü c'o ma s'o, mi
pëgaji c'o na s'o cja o̱ cuer-
poji. Nuc'ua c'o mböcjimi ra
mbö't'üji c'ua c'o ts'itrangëlo
'ñe c'o ts'ichivo. O bübü 'ma
ra mbant'aji co ndeje c'o o̱
bozivi 'na ts'isungëlo, cja rrũ
xis'iji c'ua c'o nte c'o vi pëga
c'o ma s'o, para ro jogü c'o vi
pëgaji c'o o̱ cuerpoji.

14 Pero xenda ni muvi c'ü
vi mbö't'üji e Cristo va pjödü
o̱ cji. Na ngueje Mizhocjimi
angueze y ra bübütjo. Y
na yeje, angueze o netsjë ro
mbö't'üji, na ngue je ga cjanu
va ne Mizhocjimi. Y c'ü
na jñi'i, mi ojtjo c'o ma s'o
angueze. Nguec'ua c'o na s'o
c'o mi cjagöji 'ma ya mi ngue
ro bëzhgöji ín aljmaji, ra per-
donaozüji dya c'o, ngue c'ua
rá pãrãgöji c'ü dya cja rí tũgöji
ín nzhunc'öji. Ngue c'ua xo
ra sö rá chëzhgöji dya a jmi
Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e,
rá ma'tc'öji c'ü.

15 Mizhocjimi o mama mi
jinguã c'ü ro perdonaozgöji
ín nzhunc'öji, y dya cja ri
tũgöji c'o. Mi tũji ín nzhunc'öji
na ngueje dya mi ätcöji c'ü
ot'ü testamento c'ü ngue
c'o ley c'o vi mandazgöji
Mizhocjimi. Pero ya zocüzüji
dya 'na testamento nu cja
nuevo. Na ngue 'ma o ndũ
e Jesucristo, o ngõtcöji c'o mi
tũgöji, 'ñe c'o mi tũ c'o mi cãrã
mi jinguã. Nguec'ua nudya,
texe c'o o tsjapü Mizhocjimi
o̱ t'i mi jinguã, 'ñe c'o cjapü
dya o̱ t'i, ra perdonao dya
Mizhocjimi c'o, c'ua ja nzi va
mama mi jinguã.

16 Tsjijñiji ne jña nu rá
xi'tsc'öji dya. 'Ma cjó c'o
ra mbäbä 'na testamento ra
jñu's'ü cjó ra zopcü c'o pë's'i,
dya ixta ch'unü. Cja ra ch'unü
c'o pë's'i, 'ma cja ra mbãrã c'o
pje pjëzhi c'ü na cjuana ya
ndũ'ũ c'e nte c'ü o mbäbä c'e
testamento.

17 Cja ra ch'unü c'o, 'ma ya
rguí ndũ c'e nte. Dya cjó be sö
ra ch'unü c'o pë's'i c'e nte c'ü,
'ma xe ri büntjo c'ü.

18 Je xo ma cjatjonu 'ma o
unü Mizhocjimi c'o ín mbox-
palegöji c'ü ot'ü testamento
c'ü ngue c'o o̱ ley Mizhocjimi,
o tsja e Moisés o xis'iji c'o o̱
cji c'o animale c'o ya vi bö't'ü.
Nuc'ua ndeze c'e pa c'ü, c'o
ín mboxpalegöji mi jyodü ro
dyätäji c'o ley c'o.

19 C'e pa c'ü, o tsja e
Moisés, ot'ü o zopjü c'o ín
mboxpalegöji o xipjiji texe
c'o o̱ ley Mizhocjimi. Nuc'ua
cjanu o ma tjë'ë c'ua c'o o̱ cji
c'o ts'itrangëlo 'ñe c'o o̱ cji c'o
ts'ichivo, c'o ya vi chjanba o
ndeje. Cjanu o jün 'na pjin'ño
c'ü mi böch'ü o mbaxidyo.
Nuc'ua co c'e pjin'ño c'ü, ngue
c'ü vi xis'i o cji'i c'e libro c'ü
mi t'opjü c'o ley. Cja xo nu
xis'i c'ua cji'i texe c'o nte.

20 Nuc'ua e Moisés cjanu o
zopjü c'o nte o xipjiji: “Yo
cji yo ró xixc'iji 'ñe yo ró

xis'i ne libro, ngue yo rgui
unnc'eji ngüenda c'ü ni jyodü
rí dyätqueji ne testamento nu
cja dya'c'üji Mizhocjimi, ni jy-
odü rí dyätqueji dya yo ley
yo cja mandatsc'eji", eñe e
Moisés.
21 Je xo va cjatjonu xo xis'i o
cji'i c'e ngũxipjadü, 'ñe texe c'o
traste 'ñe c'o pje nde mi jyodü
cja o̱ bëpji c'o mböcjimi.
22 Xo t'opjü cja c'o ley, casi
texe 'ma cjó c'o mi pëga c'o
ma s'o, mi jyodü ro ndintspiji
co cji'i. 'Ma cjó c'o mi cja c'o
ma s'o, mi jyodü ro mbö't'üji
animale ro xis'iji c'o o̱ cji c'o,
ngue c'ua ro perdonaoji o̱
nzhubü c'e nte c'ü.

El sacrificio de Cristo quita el pecado

23 Xo mi jyodü ro xis'iji o̱ cji
o animale cja c'e ngũxipjadü
ngue c'ua ro ndintspiji c'ü, 'ñe
c'o pje nde mi cupaji nu. Pero
para ro ndintscöji ín münc'öji
ngue c'ua ro sö ro chëzhgöji
a jmi Mizhocjimi c'ü bübü a
jens'e, dya mi muvi c'o o̱ cji
o animale. C'ü vi t'ät'ä c'e
ngũxipjadü c'ü, ngue c'ü rví
unü ngüenda c'o nte ja ga cja a
jens'e nu ja bübü Mizhocjimi.
24 Nu ja cjogü dya e Cristo,
dya ngue c'e ngũxipjadü c'ü vi
dyät'ä co a dyë c'o nte. Nu
ja cjogü, je ngueje a jens'e nu
ja va ötü dya Mizhocjimi por
nutscöji.
25 C'o ndamböcjimi tsjë'ma
mi cjogüji nu ja me ma sjũ.
Je mi tjëdyiji nu c'o cji c'o dya
mi ngue o̱ cjitsjëji anguezeji.
Pero dya ga cjanu va tsja e
Cristo. Na ngue 'natjo vez c'ü
o 'ñe ndũ.
26 'Ma ro ẽ na puncjü vez,
ya na puncjü vez rví mbö't'üji
c'ü, ndeze 'ma o mbürü o
ngãrã yo nte. Pero dya je
ga cjanu. Na ngueje yo cjë
yo ya ni ma ra nguins'i nu
xoñijõmü, 'natjo vez o ẽjẽ
angueze. O ẽ ro 'ñe unü c'ü o̱
vida ro mbö't'üji, ngue c'ua ro
ndintscöji ín münc'öji c'o na
s'o.
27 Nutscöji rí nteji, o ch'acöji
c'ü 'natjo vez rá tũgöji. Y
nuc'ua, cja rrũ jñüncüji c'ua
ngüenda Mizhocjimi.
28 Je xo va cjatjonu e Cristo.
'Natjo vez va 'ñe ndũ'ũ ngue
c'ua va ngõ'tp'ü o̱ nzhubü na
puncjü o nte. Angueze ra ẽjẽ
na yeje. C'ü rguí 'ñeje, dya
ngue c'ü ra ẽ ndũ na yeje c'ü
rguí ngõtcöji c'o na s'o, jiyö.
Ngue c'ü ra 'ñe zidyi c'o te'be
c'ü, ra mimiji co Mizhocjimi a
jens'e.

10

1 C'o ley c'o vi ch'unü c'o
ín mboxpalegöji, ngue c'ü rví
unüji ngüenda c'ü ro ẽjẽ 'naja
c'ü ro ndintspiji o̱ mü'büji. C'o
ley, dya ndintspiji o̱ mü'büji
c'o. Zö tsjë'ma mi pö't'üji
o animale c'o mi päsp'äji
Mizhocjimi, pero sido mi tũji
o̱ nzhubüji.
2 Nu c'ü mi mbäsp'äji o
animale, 'ma ro sö ro nd-
intspiji o̱ mü'büji, dya cja xe
ro mbäsp'äji 'ma. Na ngue ya
rví 'nintspiji na jo; dya cja xe
ri söji cjo ri tũji c'o na s'o 'ma.
3 Pero dya je ma cjanu.
Na ngueje tsjë'ma tsjë'ma

mi päsp'äji c'o animale
Mizhocjimi, nguec'ua c'o
nte'e tsjë'ma tsjë'ma mi
mbeñeji c'ü xe mi tũji c'o na
s'o.
4 Na ngueje c'o o̱ cji c'o
ts'itrangëlo 'ñe c'o o̱ cji c'o
ts'ichivo, dya sö ra ndintscöji
ín mün'c'öji c'o na s'o.
5 Nguec'ua 'ma o ẽjẽ e Cristo
cja ne xoñijõmü, o mama
a cjava angueze va xipji
Mizhocjimi c'ü nu Tata:
Yo nte pä'sc'äji o animale y pje
c'o nde da'c'eji. Pero
dya nda i̱ṉ negue a
cjanu.
Nguec'ua rí dyacö 'na cuerpo
rá cjagö texe c'ua ja nzi
gui ñegue.
6 C'ü ni mbä'sc'äji o animale,
'ñe c'o pje c'o nde ni
dya'c'eji, dya nda i̱ṉ
negue a cjanu.
7 Nguec'ua ró mangö:
"Nu'tsc'e Mizhocjimi,
rí ne rá cjagö c'ua ja
nzi gui ñegue.
Rí ne rá cjagö c'ua ja nzi ga
t'opjü c'o in leygue cja
c'e libro c'ü 'mans'a. Rí
ne rá cjagö c'ua ja nzi
ga t'opjü rá cjagö", eñe
e Cristo.
8 Tsjijñiji c'o o mama e Cristo.
Ot'ü o mama c'ü dya nda
go ne Mizhocjimi c'ü mi
mbäsp'äji o animale, ni ri
ngue c'ü mi tjü'tp'üji c'o, ni
xo ri ngue c'ü pje c'o mi unüji
angueze para ro perdonaoji o̱
nzhubü c'o nte. Maco c'o ley,
je t'opjü c'ü je ga cjanu rvá
tsja c'o mböcjimi.
9 Nuc'ua e Cristo cjanu o
mama: "Nu'tsc'e Mizhocjimi,
rí ne rá cjagö c'ua ja nzi gui
ñegue", eñe. Nguec'ua dya
cja ni muvi c'ü ni mbäsp'äji
animale Mizhocjimi, o c'ü
pje c'o nde unüji para ra
perdonaozgöji ín nzhunc'öji.
C'ü ni muvi dya, ngue c'ü o
'ñe ndũ e Cristo c'ua ja nzi va
ne Mizhocjimi.
10 E Cristo 'natjo vez va 'ñe
ndũ'ũ, na ngue je ga cjanu va
ne Mizhocjimi. Nguec'ua ya
na jozügöji dya a jmi angueze.
11-12 Yo mböcjimi pama
pama pö't'üji o animale,
cja rrũ mbäsp'äji c'ua
Mizhocjimi. Maco c'o o̱ cji o
animale, dya sö ra ndintspi o̱
mü'bü yo nte c'o o̱ pecadoji.
Pero e Cristo 'natjo vez va 'ñe
ndũ va ngõtcöji ín nzhunc'öji
c'ü, nguec'ua dya cja rí tũgöji
c'o. Yo mböcjimi, dya söyaji,
sido pö't'üji o animale. Pero e
Cristo, ya mimi dya a jens'e
cja o̱ jodyë Mizhocjimi, ya
söya. Na ngue ya nguarü c'e
bëpji c'ü o 'ñe tsja, 'natjo vez o
'ñe ndũ por nutscöji.
13 Nudya, je mimi e Cristo
a jens'e; te'be hasta 'ma ra
ndõpüji c'o nu'u na ü.
14 Na ngue c'ü 'natjo vez va
ndũ e Cristo, ya ndintsquiji
ín mün'c'öji nutscöji o̱ ntezgöji
dya. Nguec'ua, dya cja rí tũji
dya c'o na s'o.
15 Je xo ga cjatjonu ga
xitscöji o̱ Espíritu Mizhocjimi:
16 C'e testamento c'ü rá unügö
yo nte 'ma ra zädä c'o
pa c'o, je rgá cjava c'ü.
Rá cjapcö ín jñagö ra zi'ch'i
na jo cja o̱ mü'büji 'ñe
cja o̱ pjeñeji, ngue c'ua

ra mbãrã ra tsjaji c'ua
ja nzi rgá negö, eñe
Mizhocjimi.
17 Xo mama a cjava:
Yo nte, dya ätcäji ín leygö,
me tuns'ü o̱ nzhubüji.
Pero rá perdonaogöji,
dya cja xe rá mbeñe c'o
na s'o c'o cjaji, eñe.
18 'Ma ya perdonaozgöji
Mizhocjimi c'o na s'o, ixi
pãrãgueji c'ü dya cja xe ni
jyodü cjó pje xe ra unü
Mizhocjimi ngue c'ua ra
perdonaozgöji c'o.

Debemos acercarnos a Dios

19 Nguec'ua mi cjuar-
mats'ügöji, ra sö rá chëzhgöji
dya a jmi Mizhocjimi c'ü
bübü nu ja me na sjü'ũ; dya
cja ni jyodü rá sũgöji. Na
ngueje e Jesucristo o pjödü o̱
cji va ndũ.
20 Nu cja c'e ngũxipjadü nu
ja mi pëpji c'o mböcjimi mi
jinguã, mi 'nüns'ü 'na bitu
ngue c'ua dya sö ro cjogüji
nu ja me ma sjũ'ũ. Pero
nutscöji sö rá chëzhgöji dya a
jmi Mizhocjimi c'ü bübü nu
ja me na sjũ a jens'e. Sö rá
chëzhgöji, na ngue o ndũ e Je-
sucristo, cjanu o te o bübütjo
na yeje.
21 Nguetsjë angueze ín
ndamböcjimigöji dya c'ü,
nutscöji o̱ t'izgöji dya
Mizhocjimi.
22 C'ua ja nzi va tsja e
Moisés o xis'i c'o mböcjimi
o̱ cji c'o animale ngue c'ua
ro 'nintspi c'o, je xo ga
cjazgöji dya nu, Mizhocjimi
ya ndintscöji ín mün'c'öji
dya. Y c'ua ja nzi ma xaja
c'o mböcjimi ngue c'ua ro
chjintsitsjëji o̱ cuerpoji, je xo
ga cjazgöji dya nu, ró jigöji
rvá jizhgöji c'ü ya 'nintscöji
dya ín mün'c'öji. Nguec'ua
ni jyodü rá chëzhgöji dya
a jmi Mizhocjimi co texe
ín mün'c'öji, y rá junt'ü ín
mün'c'öji c'ü ra recibidozüji
dya c'ü.
23 Ni jyodü sido rá junt'ü ín
mü'büji a cjanu; dya rá yem-
beñeji. Y rá xipjiji yo nte. Na
ngue Mizhocjimi cumple c'ü
mama.
24 Xo ni jyodü rá pötü rga
zopjüji yo mi cjuarmaji, ngue
c'ua rá s'iyaji yo nín minteji y
rá pjöscöji yo.
25 Cãrã o cjuarma c'o dya
cja jmurüji co c'o nu cjuar-
matsjëji. Dya ni jyodü a
cjanu. Ni jyodü rá jmurügöji
y rá pötü rga zopjüji. Ni jyodü
na puncjü rá cjaji a cjanu, na
ngueje rí pãrãgöji ya va chëzhi
c'e pa 'ma ra ẽjẽ na yeje e
Jesucristo.
26 Nutscöji rí pãrãgöji c'ü
na cjuana ja ga cja e Cristo.
Nguec'ua nu 'ma ixtá mbeñe
rá cjaji c'o na s'o, dya sö xe ra
perdonaozgöji c'o. Na ngueje
ya ndũ e Cristo por nutscöji,
dya cja sö xe ra ndũ na yeje.
27 C'ü ra sö rá te'beji
'ma, nguextjo c'ü ra tsjacöji
Mizhocjimi me rá sufregöji
na puncjü. Na ngueje texe c'o
üji e Cristo, Mizhocjimi me
ra ünbü c'o, ra tsjapü ra ma
sufreji cja sivi.
28 Mi jinguã mi cãrã c'o o
tsjapü dya ni muvi c'o o̱ ley
Mizhocjimi c'o vi dyopjü e

Moisés, o tsjaji na s'o. Pero
'ma mi bübü yeje o jñi'i testigo
c'o ro mama pje vi tsja c'o nte
c'o, ro mbö't'üji 'ma c'o vi tsja
na s'o, dya ro perdonaoji.
29 E Jesús o pjödü o̱ cji va
ndũ'ũ. Nguec'ua Mizhocjimi
sö ra dyacöji dya c'o na jo c'o
vi mama, y nguec'ua sö ra
ndintscöji dya c'o na s'o. Y o̱
Espíritu jítscöji ja ga s'iyazgöji
Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma
cjó c'o mbeñe ra tsja c'o na
s'o, nu'ma, jünpü 'ma o̱ jña
e Jesús c'ü nu T'i Mizhocjimi
cja rrũ yönbü c'ua, y cjapü
dya ni muvi c'ü vi ndũ c'ü, y
cja c'o na s'o chjëntjui c'ü ro
zadü o̱ Espíritu Mizhocjimi.
Nguec'ua c'e nte c'ü, mere-
cido c'ü xenda ra sufre na
puncjü, que na ngueje c'o dya
dyätä c'o ley mi jinguã.
30 Na ngueje rí pãrãgöji
ja ga cja Mizhocjimi c'ü o
mama a cjava: "Nguetscö
rá cjapü ra sufre c'o cja
na s'o, rá nzhopcöji c'o
na s'o c'o vi tsjacöji", eñe.
Je xo t'opjü a cjava o̱ jña
Mizhocjimi: "Mizhocjimi ra
jñünpü ngüenda c'o o̱ t'i", eñe.
31 Me na sjũ 'ma cjó c'o
ra tsja c'o na s'o. Na ngue
Mizhocjimi ra tsjapü ra sufre
na puncjü.

32 Nu'tsc'eji rí mbeñegueji
na jo c'o pa 'ma cja vi
pãrãgueji ja ga cja e Cristo. O
tsja'c'üji yo nte i̱ sufregueji na
puncjü pero i̱ sëchqueji, dya i̱
jyëzgueji e Jesucristo.
33 Bübü 'ma me go tsja'c'üji
burla va zanc'üji yo nte, y va
tsja'c'eji c'o na s'o. Xo bübü
'ma i̱ dyocjeji c'o cjuarma c'o
je xo ga cjatjonu va tsjapüji, i̱
juentsqueji c'o.
34 I̱ juentsqueji c'o cjuarma
c'o mi sufre a pjörü, i̱ pjösc'eji
c'o. Y 'ma o tsja c'o nte o
jñünnc'eji c'o mi pë'sc'eji, me
i̱ mäcjeji vi pësp'iji paciencia
c'o. Na ngueje i̱n pãrãgueji je
bë'sc'eji a jens'e c'o xenda na
jo'o c'o dya ra chjorü.
35 Nguec'ua, dya rí jyëziji
e Cristo; sido rí jñunt'ü in
mü'büji c'ü ra salvats'üji c'ü,
dya rí sũji. Na ngueje 'ma
rí sidoji, ra dya'c'eji 'ma
Mizhocjimi c'o me na jo.
36 Ni jyodü rí tsjagueji c'ua
ja nzi ga ne Mizhocjimi; ni
jyodü rí sëchqueji ngue c'ua ra
dya'c'eji c'ü ya mama.
37 Na ngueje je t'opjü a
cjava o̱ jña Mizhocjimi:
Ya ngue ra ẽjẽ na yeje nu c'ü
i̱n te'beji; dya ra mezhe
c'ü.
38 'Ma cjó c'o ench'e o̱ mü'bü
c'ü, ya jogü cja ín jmigö
'ma c'o. Y 'ma ra sido ra
creoji, rá unüji ra ma
mimiji co nuzgö.
Pero 'ma cjó c'o ra zũ'ũ y ra
chjench'eji, 'ma dya cja
ra 'ñejmeji, nu'ma, dya
cja rá mäpägö 'ma c'o,
eñe Mizhocjimi.
39 C'o sũ a cjanu, ra ndũji, dya
ra salvaji. Nutscöji, dya rá
sũji. Rí ench'e ín mün'c'öji
Mizhocjimi nguec'ua ra
dyacöji c'ü dya rá tũji, rá
bünc'öji.

11

La fe

1 Nu 'ma rí ench'e ín mü'bügöji Mizhocjimi, rí pãrãgöji 'ma c'ü ra zädä c'o ya mama angueze. Y rí te'beji c'o, zö dya rí jandaji cjo ra zädä.

2 Bübü c'o mi cãrã mi jinguã c'o me näntji cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü mi cjaji na jo. Me näntji a cjanu na ngue mi ench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi, mi pãrãji c'ü ro tsja c'ua ja nzi va mama.

3 Mi jinguã mi ojtjo yo bübü dya; mi nguextjo Mizhocjimi. Nuc'ua o mama Mizhocjimi c'ü ro bübü ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü, o bübü c'ua. Nguec'ua rí ench'e ín mün'c'öji Mizhocjimi, rí pãrãji ra zädä c'ua ja nzi ga mama angueze.

4 Mi jinguã, e Abel o mbö't'ü o animale c'o o mbäsp'ä Mizhocjimi. Xo 'ñetjo e Caín, xo mbäsp'ä Mizhocjimi c'o vi mbedye cja o̱ juajma. Pero c'o o mbäsp'ä e Abel, xenda ma jo a jmi Mizhocjimi c'o, na ngueje e Abel mi ench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi. Rí pãrãgöji c'ü ma jo e Abel a jmi Mizhocjimi, na ngueje Mizhocjimi o mäpä c'o o unü e Abel. Nguec'ua zö ya ndũ e Abel, pero chjëntjui c'ü xe ri ñatjo c'ü, na ngueje sö rá unnc'öji ngüenda cja o̱ jña Mizhocjimi ja va 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi c'ü.

5 E Enoc mi ench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi. Nguec'ua o s'idyi a jens'e, dya go ndũ c'ü. Dya cja xe go mimi va cja ne xoñijõmü, na ngueje Mizhocjimi ya vi zidyi a jens'e. Je t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü mi cja Mizhocjimi mi mäpä e Enoc 'ma dya be mi sidyi a jens'e.

6 'Na nte, 'ma dya ra 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi, nu'ma, dya sö Mizhocjimi ra mäpä 'ma c'e nte. Na ngueje 'ma cjó c'o ne ra chëzhi a jmi Mizhocjimi, ni jyodü ra jñunt'ü o̱ mü'bü c'ü bübütjo Mizhocjimi. Xo ni jyodü ra jñunt'ü o̱ mü'bü, 'ma ra jyodü Mizhocjimi co texe o̱ mü'bü, Mizhocjimi ra unü c'ü rguí mbãrã ja ga cja angueze, y ra recibido c'ü.

7 E Noé, xo 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi. Mizhocjimi o zopjü e Noé o xipji c'ü ro pejñe 'na tradyebe ro chjotü texe c'o nte. Zö nunca mi jandaji a cjanu c'o pa c'o, pero e Noé o creo c'ü vi mama Mizhocjimi. O zũpü c'ua c'o jña c'o, go dyät'ä c'ua 'na barco. Nguec'ua dya ndũ e Noé cja c'e tradyebe, ni ri ngue c'ü nu su, ni xo ri ngue c'o o̱ t'i, ni xo ri ngue c'o o̱ cjö. E Noé o jñunt'ü o̱ mü'bü c'ü ro 'ñeje 'na tradyebe c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Nguec'ua va mama Mizhocjimi c'ü ya ma jo e Noé cja o̱ jmi. Pero c'o nte, dya tsjapüji ngüenda c'ü vi mama Mizhocjimi. Nguec'ua jñetse ma s'o c'o nte c'o.

8 E Abraham, Mizhocjimi o xipji ro mbedye cja c'ü o̱ jñiñi, ro ma cja c'ü 'na jñiñi c'ü ro tsjapü o̱ cjaja. E Abraham o 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi c'ü. Nguec'ua ixco dyätä Mizhocjimi go mbedye go ma

c'ua, zö dya mi pãrã ja je ro
zät'ä.
9 Nu cja c'e jñiñi c'ü vi
mama Mizhocjimi ro unü
e Abraham, e Abraham mi
nzhontjo mi nzhontjo nu. Na
ngue dya be mi ngue o̱ cjaja
c'e jñiñi c'ü. Mi bübütjo e
Abraham cja 'na ngũxipjadü
c'ü mi tä's'ätjoji. E Abraham
mi nzhontji e Isaac c'ü nu t'i,
'ñe e Jacob c'ü nu bëche c'o xo
vi xipji Mizhocjimi ro tsjapü
o̱ cjajavi c'e jñiñi c'ü. Zö mi
nzhontjo e Abraham, pero mi
sido mi ejme Mizhocjimi.
10 Mi te'be ro ma mimi
cja c'e jñiñi a jens'e c'ü
nunca ra chjorü, c'ü nguetsjë
Mizhocjimi o dyät'ä ja c'o nzi
va ne.
11 E Sara c'ü nu su e Abra-
ham, dya mi muxt'i c'ü. Ya
xo vi cjogü o̱ cjë'ë 'ma ro
muxt'i. Pero o 'ñench'e o̱
mü'bü Mizhocjimi, mi pãrã
c'ü ro mus'ü 'na ts'it'i c'ua
ja nzi va mama Mizhocjimi.
Nguec'ua Mizhocjimi o unü e
Sara ro nduns'ü c'e ts'it'i c'ü o
mus'ü.
12 Nguec'ua e Abraham, zö
ya me mi pale cjó xe ro mama
c'ü xe ro sö ro 'ñeje t'i c'ü,
pero go tsãjã na puncjü o̱
mboxbëche c'ü. Yo seje a
jens'e, 'ñe c'o 'ñõxõmü c'o järä
a ñünü cja yo ndare 'ñe cja
yo mar, dya cjó sö ra mbezhe
c'o. Je xo ga cjatjonu yo o̱
mboxbëche e Abraham, me
na puncjü yo.
13 E Abraham o ndũ c'ü,
y dya go ch'unü va texe c'o
vi xipji Mizhocjimi c'ü. Je
xo va cjatjonu e Isaac 'ñe
e Jacob. Pero mi sido mi
junt'ü o̱ mü'büji c'ü ro unü
Mizhocjimi anguezeji c'ua
ja nzi va mama; mi sido
mi creoji hasta 'ma mü o
ndũji. Mi pãrãji, zö ro mezhe
pero ro zädä c'o vi mama
Mizhocjimi. Nguec'ua ma
mäji. Y mi mama anguezeji
mi xipjiji a cjava c'o 'ñaja nte:
“Nutscöjme, rí nzhontcjöjme
cja ne xoñijõmü”, mi eñeji.
14 C'ü vi mamaji a cjanu, ixi
'ñetsetjo c'ü mi jodüji c'ü 'na
jñiñi.
15 C'e jñiñi c'ü mi jodü e
Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Ja-
cob, dya mi ngue c'e jñiñi
nu ja ot'ü mi bübü e Abra-
ham. 'Ma ri ngueje c'ü, ro sö
ro nzhogüji 'ma; dya pje ro
ts'a's'üji.
16 Pero me mi ne o̱ mü'büji
'na jñiñi c'ü me xe na jo'o, c'ü
ngue a jens'e. Nguec'ua, dya
tseje Mizhocjimi ga mama:
“Ngue o̱ Mizhocjimizgö yo”,
eñe. Ixi jñetsetjo c'ü dya tse
c'ü. Na ngueje ya dyät'ä
'na jñiñi nu ja ra ma ngãrã
anguezeji.

17-18 Mizhocjimi ya vi xipji
a cjava e Abraham: “Je ngue
in ch'igue e Isaac c'ü ra tsja
tata cja in mboxbëchegue”,
eñe Mizhocjimi. 'Na nu
pa'a Mizhocjimi o tsjapü 'na
prueba e Abraham; o xipji c'ü
ro tsja e Abraham ro unü e
Isaac c'ua ja nzi ma mbäsp'äji
o animale Mizhocjimi. Zö e
Isaac mi ngue c'ü 'natjo nu t'i
e Abraham, pero e Abraham
ya mi ngue ro mbö't'ü e
Isaac ro unü Mizhocjimi.
Na ngue mi junt'ü o̱ mü'bü

c'ü je ri ngue e Isaac c'ü ro tsja tata cja nu mboxbëche e Abraham, c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi.

19 E Abraham mi pãrã, zö ro mbö't'ü e Isaac pero Mizhocjimi mi pë's'i poder, mi sö ro tsjapü ro te e Isaac ro bübütjo na yeje. Nguec'ua Mizhocjimi o ts'a's'ü c'ua e Abraham, dya jyëzi ro mbö't'ü e Isaac. Nguec'ua e Abraham xe go sitjo c'ü nu t'i, chjëntjui c'ü ya rví ndũ. Na ngueje ya mi ngue ro mbö't'ü.

20 E Isaac xo 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi. Nguec'ua va tsja e Isaac va dyötpü c'ua Mizhocjimi c'o nu t'i c'o mi ngue e Jacob 'ñe e Esaú. Y o xipjivi ja rvá intsjimi Mizhocjimi anguezevi 'ñe c'o nu mboxbëchevi c'o cjë c'o cja ro ẽjẽ.

21 E Jacob xo 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi. Nguec'ua 'ma ya ma tũ'ü c'ü, o dänä c'ü o̱ ch'äjä va dyötpü Mizhocjimi nza yeje c'o o̱ bëche c'o mi ngue o̱ t'i e José.

22 E José xo 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi, mi pãrã c'ü ro tsja Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama. Nguec'ua 'ma ya ma tũ'ü c'ü, o mama ja rvá tsja c'o o̱ mboxbëche e Jacob c'o mi xiji Israelita. O mama c'ü ro ngãrãji a Egipto pero ro mbedyeji nu, 'ma ro zädä c'o pa. Y xo xipji c'o o̱ dyoji ro ndunbüji c'ü o̱ cuerpo angueze 'ma ro mbedyeji.

23 O mezhe c'ua, c'ü mi rey a Egipto o manda ro pant'aji cja ndare texe c'o ts'it'i cja c'o Israelita 'ma cja mi jmus'ütjoji. 'Ma o jmus'ü e Moisés, c'ü nu tata 'ñe c'ü nu nana o jñandavi c'ü me ma zö c'e ts'ilëlë, xa'ma pje c'o ro mbëzhi c'ü. Anguezevi o 'ñench'e o̱ mü'büvi Mizhocjimi. Nguec'ua va põnüvi jñi zana c'e ts'ilëlë c'ü mi ngue e Moisés. Dya go zũpüvi o̱ jña c'e rey.

24 Nuc'ua c'ü nu xunt'i c'e rey a Egipto, 'ma o chöt'ü c'e ts'ilëlë c'ü mi ngue e Moisés, o tsjapü o̱ t'i c'ua c'ü. Pero 'ma mü o nocü e Moisés o 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi c'ü. Nguec'ua 'ma ya vi bëzo angueze, dya cja ne xe ro nädäji angueze mi ngue o̱ t'i c'ü nu xunt'i c'e rey.

25 Ro sö e Moisés xe ro tsja bëche cja c'e rey, ngue c'ua xe ro mäjä e Moisés rvá zũji, ro tsja c'o nte. Pero o unü ngüenda c'ü dya rvá jo a cjanu, 'ñe c'ü dya ro mezhe rvá mäjä. Na ngue c'ü rví mäjä a cjanu, je ri tsjatjo va cja ne xoñijõmü. C'ü o tsja, o mbeñe c'ü xenda rvá jo ro dyoji c'o nu menzumüji a Israel c'o vi juajnü Mizhocjimi, y ro sufre co anguezeji.

26 O nguijñi angueze, zö ro zadüji angueze pero xenda rví muvi c'ü ro dyätä e Cristo rvá mbedye a Egipto, que na ngueje c'ü ro nguejme ro tsjapü o̱ cjaja texe c'o mi pë's'iji cja trabodega nu. Na ngueje e Moisés mi te'be c'o xenda na jo c'o ro unü Mizhocjimi.

27 C'ü vi mbedye e Moisés a Egipto, dya ngue c'ü mi sũ c'ü pje ro tsjapü c'e rey; ngue

c'ü mi junt'ü o̱ mü'bü ro zädä 'ma ro sö ro pjongü libre c'o nu menzumütsjëji. Mi creo c'o vi mama Mizhocjimi, nza cja 'ma ixto ñavi ro jñandba o̱ jmi; maco dya cjó janda Mizhocjimi.

28 Na ngue c'ü mi ench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi, o mbürü e Moisés o pjongü c'e mbaxua c'ü ni chjũ Pascua, o xipji c'o nu menzumüji a Israel ro xis'iji o cji cja ngoxtji c'o o̱ ngumüji, ngue c'ua 'ma ro ẽjẽ c'ü o̱ anxe Mizhocjimi, dya ro mbö'tp'üji 'ma c'o nu ndats'it'iji.

29 E Moisés 'ñe c'o nu menzumüji a Israel o 'ñench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi, o jñunt'ü o̱ mü'büji c'ü ro mbös'ü Mizhocjimi anguezeji ja rvá mbes'eji cja c'e trazapjü c'ü jũsp'üji Mar Rojo. Nguec'ua va mbes'eji c'ua, nza cja 'ma ri nguetjo cja jõmü c'ü na dyodü. Pero c'o mi menzumü a Egipto, 'ma mi cja ro mbes'eji, go nzhogü c'o ndeje c'o vi xõgü, go chjorüji c'ua texeji nu.

30 C'o Israelita o 'ñench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi. Nguec'ua pama mi xinchp'itjoji cja c'e jñiñi a Jericó. Nguec'ua 'ma ya vi cjogü siete pa, go nügü c'ua c'o trandüngumü c'o mi c'ot'ü c'e jñiñi.

31 'Ma dya be mi xinchp'iji cja c'e jñiñi, o xipjiji ye bëzo c'o mi Israelita o ẽjui, o 'ñe zo'büvi nu. Cja c'e jñiñi, mi bübü 'na ndixũ c'ü nde ma dyonpütjo o bëzo. Nuc'ü, mi chjũ'ũ Rahab c'ü. Pero c'e ndixũ go 'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi, nguec'ua va mbös'ü c'o vi 'ñe zo'bü. O tsjocüvi a mbo cja o̱ ngumü, ngue c'ua dya ro zürüji c'o. Nguec'ua 'ma o nügü c'o ndüngumü c'o mi c'ot'ü c'e jñiñi, c'o tropa c'o mi Israelita, dya go mbö't'üji c'e ndixũ. Pero c'o nu menzumüji a Jericó, dya go zũji Mizhocjimi. Nguec'ua va mbö't'üji c'o.

32 ¿Pje xe rá xi'tsc'öji? Dya rá sürü rá xi'tsc'öji dya, texe c'ua ja va tsja e Gedeón, 'ñe e Barac, 'ñe e Sansón, 'ñe e Jefté, 'ñe e David, 'ñe e Samuel, 'ñe c'o profeta.

33 Anguezeji mi ench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi, nguec'ua mi bübü anguezeji c'o o ndõpü o rey. Xo mi bübü c'o o mbëzhi juesi c'o na jo va zopjü c'o nu menzumüji. Xo mi bübü c'o o zädä c'ü vi xipji Mizhocjimi. Xo mi bübü anguezeji c'ü o pant'aji a nde cja o león, pero Mizhocjimi o ngo'tp'ü a ne c'o león. Na ngueje mi ench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi c'e nte c'ü.

34 Mi bübü c'o o mboch'üji cja trasivi c'ü me mi yorü, pero Mizhocjimi o tsja c'ü dya pje tsjapüji c'e trasivi. Na ngueje anguezeji xo mi ench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi. Mi bübü c'o ro bö't'ü co tjëdyi. Pero dya pje xo tsjapüji c'o, na ngueje anguezeji xo mi ench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi. Mi bübü c'o mi sũ o̱ mü'bü. Pero Mizhocjimi go tsjapu ro zëzhiji, na ngueje mi ench'e o̱ mü'büji Mizhocjimi. Nguec'ua va chũji na jo c'o o̱ tropa c'o nte c'o dya mi ma't'ü

Mizhocjimi, va ndõpüji c'o.
35 Mi bübü ndixũ c'o vi ndũ
c'o mi cãrã o̱ ngumü, pero o
tetjo c'o, o bübütjoji na yeje.

Mi bübü c'o o mbäräji hasta
'ma cja mü o ndũji. 'Ma
ro mama anguezeji c'ü dya
cja ro ma't'üji Mizhocjimi, ro
'ñemeji 'ma libre, dya pje ro ts-
japüji 'ma c'o. Pero anguezeji,
dya mamaji a cjanu c'ü ro
jyëziji Mizhocjimi. Na ngue
mi te'beji c'ü xenda na jo; mi
te'beji c'e pa 'ma ra tetjoji ra
mimiji co Mizhocjimi.
36 Mi bübü c'o me go
mbãtãji va nda's'üji co
chirrio, na ngueje mi ench'eji
o̱ mü'bü Mizhocjimi. Mi bübü
c'o mi sufre a pjörü, y xo mi
tjün't'üji co cadena.
37 Mi bübü c'o o pjat'üji
o ndojo va mbö't'üji. Mi
bübü c'o o dyocüji a nde co
serrote. Mi bübü c'o o xipjiji
c'ü na jo ro mamaji c'ü dya
cja ro ma't'üji Mizhocjimi;
'ma jiyö, ro tsjapüji ro sufreji
'ma na puncjü. Mi bübü c'o o
mbö't'üji co tjëdyi. Mi bübü
c'o o c'ueñe cja o̱ ngumüji
o möji na jẽ. Nguec'ua mi
bëzhi c'o mi jyodüji, nguec'ua
ya nguextjo o̱ xipjadü o
ndënchjürü c'ü mi je'eji, 'ñe
o̱ xipjadü o chivo. Mi sufreji
na puncjü, y mi cjapüji na s'o
c'o.
38 C'o nte c'o dya mi
creo Mizhocjimi mi mamaji
c'ü ma s'o c'o mi ma't'ü
Mizhocjimi; mi mamaji c'ü
dya mi jyodü c'o mi ma't'ü
Mizhocjimi xe ro mimiji cja
c'o o̱ jñiñiji. Maco mi nguetsjë
c'o mi mama a cjanu, c'o ma
s'o. C'o mi ejme Mizhocjimi, o
c'ueñeji cja o̱ ngumüji o möji
na jẽ, nguec'ua mi nzhodütjoji
cja majyadü, 'ñe cja t'eje. Mi
tsädätjoji cja cueva.
39 Texe c'o nte c'o ya ró
xi'tsc'öji, me näntji c'ü na jo
va tsjaji, na ngue mi ench'e o̱
mü'büji Mizhocjimi. Pero dya
ch'unüji va, nu c'o vi mama
Mizhocjimi.
40 Na ngueje Mizhocjimi
ya vi mbeñe c'ü ro zädä
c'ü xenda na jo. Mi te'be
Mizhocjimi c'ü ro cãrãgöji
nutscöji, ngue c'ua c'o mi
cãrã mi jinguã, 'ñezgöji sö rá
chëzhgöji a jmi angueze rí
texeji.

12

Fijemos la mirada en Jesús

1 C'o nte c'o cja ró xi'tsc'öji,
zö mi sufreji pero dya jyëziji
c'ü mi ench'e o̱ mü'büji
Mizhocjimi. Xo rga cjazgöji
nu, ni jyodü, dya rá jëziji
c'ü rgá ench'e ín mü'büji e
Jesucristo, zö xo rá sufreji.
C'ü rgá nzhodüji cja o̱ 'ñiji
Mizhocjimi chjëntjui nza cja
'na nte c'ü ri cja carrera.
Nuc'ü, ra ts'o's'ü c'o bitu c'o
ri je'e. 'Ma jiyö, ra ts'a's'ü
c'o bitu, y ra bëzhi 'ma c'e
carrera. Je xo ga cjazgöji nu.
Ni jyodü rá jëzgöji texe c'o na
s'o c'o rí cjaji, 'ñe c'o pje nde
c'axcöji.
2 Ni jyodü rá unnc'öji
ngüenda c'ü ja va tsja e
Jesús, y rá te'beji ra mböxcüji
angueze xo rá zëzhgöji 'ma pje
c'o rá sufreji. 'Ma o ndät'äji
e Jesucristo cja ngronsi, me

co bëchpiji o̱ tseje va tsjapüji burla. Pero e Jesús go ne go ndũ, dya tsjapü ngüenda c'ü mi bëchpiji o̱ tseje. Na ngue mi pãrã c'ü ro zädä 'ma me ro mäjä angueze, na ngue ya rví mböxcüji. Na ngue c'ü o ndũ e Jesús, nudya, je mimi dya cja o̱ jodyë Mizhocjimi.

3 Mbeñeji c'ü o tsja e Jesús. Mbeñeji, ngue c'ua 'ma pje c'o ra tsja'c'eji, dya ra tõgü in mün'c'eji c'ü rgui jyëzgueji Mizhocjimi. C'o nte, me go tsjapüji o sufre e Jesús; maco mi nguetsjë anguezeji ma s'oji. Pero e Jesús go sëchi texe c'o.

4 C'ü ni 'ñench'e in mün'c'eji e Cristo, ngue c'ü ni jyonnc'ügueji o chũ yo nte. Pero dya cjó be bö't'ütsc'eji. Nguec'ua, dya ni jyodü rí tsjaji na s'o rgui xõgueji co e Cristo.

5 Pe ya i̱ jyombeñeji c'ü mama cja o̱ jña Mizhocjimi nza cja 'na tata 'ma zopjü c'o o̱ t'i. Je mama ga cjava c'ü:

Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, 'ma ra huënchc'igue Mizhocjimi c'in Jmugue, dya rí tsjapü c'ü dya pje ni muvi c'ü o̱ jña c'ü.

Ni xo rí tsjijñi rgui sentiogue 'ma ra xi'tsc'e c'ü na s'o i̱ tsja.

6 C'in Jmugue 'ma s'iya 'na nte, cjapü ra sufre 'ma.

Y ngue c'o cjapü o̱ t'i, c'o castigao c'ü, eñe c'e jña.

7 Nujyo i̱ṉ sufregueji, nguetsjë Mizhocjimi c'ü jëzi rí sufregueji yo. Nguec'ua rí xötpügueji 'ma c'ü ja rgui dyätqueji na jo angueze. Mizhocjimi cja'c'eji nza cja 'na tata cjapü c'ü nu t'i. Na ngueje texe yo bëzo, bübü 'ma ni jyodü ra castigaoji c'o o̱ t'iji.

8 Mizhocjimi jëzi ra sufre texe c'o o̱ t'i. Nguec'ua 'ma dya i̱ṉ sufreji, nu'ma, dya ngue o̱ t'itsc'eji 'ma c'ü.

9 C'o mi tatagöji cja ne xoñijõmü mi castigaozüji c'o, ngue c'ua ro ätcöji c'o. Y mi sũgöji c'o. Nadya c'ín Tatagöji c'ü bübü a jens'e, ¿cjo dya xo ni jyodü rá sũgöji angueze, ngue c'ua rá bübütjoji? Jã, ni jyodü.

10 Ja nzitjo cjë c'o o castigaozüji c'o mi tatagöji. Mi castigaozüji c'ua ja nzi ma netsjëji anguezeji. Pero Mizhocjimi castigaozüji ngue c'ua ra mböxcöji, ngue c'ua rga cjazgöji angueze.

11 Ixi 'mãrãtjo, 'ma jëzi Mizhocjimi ra sufre 'na nte, dya mäjä c'e nte, nzhumü 'ma c'ü. Pero 'ma ra unü na jo ngüenda c'e nte jenga ni sufre c'ü, cja rrũ dyätä c'ua Mizhocjimi, nu'ma, xenda rrã jo c'o ra tsja 'ma c'e nte, y dya cja pje xe ra mbeñe 'ma c'ü.

El peligro de rechazar la voz de Dios

12 C'o cja carrera, bübü 'ma ya me ni tõgü o̱ ngua. Nguec'ua dya cja nda sö ra cjuan'diji. Je xo ga cjatsc'eji nu, me tõgü in mün'c'eji. Nguec'ua rí xi'ts'iji rí zëzhgueji.

13 Ixtí tsjijñiji c'ü ngueje o̱ 'ñiji e Cristo c'ü rí möcjeji. Ngue c'ua c'o yembeñetsc'eji,

dya ra xõgüji cja c'e 'ñiji c'ü na jo, y dya cja xe ra yembeñeji.
14 Me rí jyodüji ja rgui tsãrãgueji na jo texe yo nte. Xo rí jyodüji rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo. 'Ma jiyö, dya ra sö rí pãrãji 'ma na jo ja ga cja angueze, y dya ra sö rí ma minc'eji co angueze.
15 Rí pjötpütsjëji ngüenda. 'Ma jiyö, 'na ri bübütsc'eji 'naja c'ü ra xõgü co Mizhocjimi, maco o nugüji na jo va ndäjä c'ü nu T'i. 'Ma ri bübüts'üji c'ü ri cja na s'o, zö ri 'natjo nte, pero ra jí'ts'iji 'na 'ñiji c'ü na s'o, nguec'ua ri bübüts'üji na puncjü c'o xo ra tsja na s'o.
16 Rí pjötpüji ngüenda c'ü dya cjó ri bübütsc'eji hermano c'ü ri 'ñeje c'ü 'na ndixũ, o hermana c'ü ri 'ñeje c'ü 'na bëzo. Y 'ma dya i̱n chjüntüji, dya rí jyöt'üji o ndixũ. Xo rí pjötpüji ngüenda c'ü dya cjó ri bübütsc'eji c'ü ra tsja c'ua ja nzi va tsja e Esaú, ra tsjapü dya pje ni muvi c'o me na jo c'o ne ra dyacöji Mizhocjimi. E Esaú mi ngue c'ü nu ndat'i e Isaac, nguec'ua je ngue e Esaú c'ü ro intsjimiji ro tsja Mizhocjimi. Pero c'ü rví intsjimiji c'ü, o mbö'ö e Esaú por 'na mojmü o jñõnü c'ü o ch'unü ro zi.
17 I̱n pãrãgueji ja va tsja c'ua e Esaú. O mezhe c'ua e Esaú mi ne c'ü ro intsjimiji c'ü. Pero Mizhocjimi dya go ne a cjanu. Me go huë'ë c'ua e Esaú, 'na xe ro sö ro intsjimiji c'ü. Pero dya cja sö.
18 Nu cja c'e t'eje nu ja o ch'unü c'o o̱ mandamiento Mizhocjimi c'o ín mboxpalegöji, me mi yorü o trasivi nu. Me xo ma bëxõmütjo ma jängõmü nu. Y me ma zëzhi ma vü'ü trandajma nu.
19 Y cja c'e t'eje, xo mi zünü me na jens'e 'na trompeta nu. Cjanu ña c'ua Mizhocjimi o zopjü c'o ín mboxpaleji. Anguezeji me go zũji va dyäräji c'o jña c'o, nguec'ua va dyötüji e Moisés c'ü ro xipji Mizhocjimi c'ü dya cja ro ña'a.
20 Me mi sũji, dya cja ne ro dyäräji. Na ngueje Mizhocjimi vi mama a cjava: “Zö ri nguextjo 'na animale ra säjä cja ne t'eje, pero rí pö't'üji c'ü. Pero dya rí chëzhiji. Rí pjat'üji co ndojo, o 'ma jiyö rí pjat'üji co lanza”, eñe Mizhocjimi.
21 Me mi sũ'ũ ma jñandaji cja c'e t'eje. Nguec'ua hasta e Moisés o mama: “Me rí mbigö rgá sũgö na puncjü”, eñe. Nu c'e t'eje c'ü, dya ngue c'ü i̱n chëzhgueji a jmi c'ü, iyö.
22 Nu c'ü i̱n chëzhgueji dya a jmi, ngueje Mizhocjimi c'ü ixi bübütjo. Nuc'ü, je bübütjo cja c'ü 'na t'eje c'ü ni chjũ Sion, cja c'e jñiñi a Jerusalén a jens'e. Je nguejnu me mäjä ga ngãrã c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o me na puncjü.
23 Je ngue nu, va juns'ü o̱ tjũ'ũ texe c'o o̱ t'i Mizhocjimi c'o na puncjü, na ngueje je menzumüji dya nu. Nu c'ü ra jñün'c'eji ngüenda, nguetsjë Mizhocjimi c'ü manda texe a jens'e 'ñe cja ne xoñijõmü. Nu ja bübü angueze, je xo cãrã nu, c'o nte c'o ya jogü cja o̱

jmi. Nuc'o, ojtjo nada c'o na s'o a jmi Mizhocjimi c'o.

24 Xo i̱ṉ chëzhgueji dya a jmi e Jesús. C'ua ja nzi ma tsja c'o mböcjimi ma xis'iji c'o o̱ cji o animale ngue c'ua ro perdonaoji c'o nte, je xo ga cjatjo nu'tsc'eji. 'Ma i̱ṉ ench'e in mü'büji e Jesucristo, Mizhocjimi perdonaots'üji, na ngue o pjödü o̱ cji e Jesús va ngõtcüji ín nzhubüji. 'Ma o tsja e Caín o mbö't'ü e Abel, mi jyodü ro nzhopcüji c'o na s'o e Caín. Pero na ngue c'ü o mbö't'üji e Jesús, Mizhocjimi dya ra nzhocüzgöji c'o na s'o c'o rí cjaji, ra perdonaozgöji dya c'ü.

25 Nguec'ua rí pjötpügueji ngüenda c'ü rí dyätäji Mizhocjimi c'ü zocöji. Nu c'o ín mboxpaleji, 'ma o ch'unüji c'o o̱ mandamiento Mizhocjimi, dya go ne go dyäräji. Nguec'ua Mizhocjimi o tsjapü o sufreji, maco nguextjo va cja ne xoñijõmü c'ü vi sjipjiji c'o. Pero nudya, Mizhocjimi ya ndäjä 'naja c'ü vi 'ñeje a jens'e. Nguec'ua 'ma rá jünpügöji o̱ jña e Jesús ja va 'ñe ndũ, cja rrũ yönbüji c'ü, ¿ja rga möcjöji 'ma, c'ü dya pje ra tsjacöji Mizhocjimi? Nu 'ma ga cjanu, xenda rá sufregöji 'ma que na ngue c'o ín mboxpaleji.

26 'Ma o ña Mizhocjimi c'o pa c'o, me go mbi'i c'e t'eje. Pero nudya, ya mama Mizhocjimi pje pjëzhi c'ü cja ra tsja. O mama ga cjava c'ü: “Xe 'na vez rá cjapcö ra mbi'i na zëzhi ne xoñijõmü. Dya nguextjo ne xoñijõmü. Xo 'ñe ne jens'e, xo rá cjapü ra mbi”, eñe Mizhocjimi.

27 C'e jña c'ü vi mama Mizhocjimi c'ü xe 'na vez ra tsjapü ra mbi ne xoñijõmü, ngue c'ü rga pãrãgöji ra chjorütjo ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü. Na ngueje o t'ät'ätjo yo. Nuc'ua, c'o dya sö ra chjorü, ngue c'o ra sido ra bübü.

28 Nu c'ín Jmugöji, dya ra chjorü c'ü, ni xo ra chjorü nu ja rá ma cãrãgöji c'ü. Nguec'ua rga unngöji na jo 'na pöjö Mizhocjimi, y rá ma't'üji c'ua ja nzi ga ne c'ü. Ni jyodü rá sũgöji rga ätcöji c'ü.

29 C'ua ja nzi ga cja 'na sivi, cjapü ra sufre c'ü ra zant'a, je xo ga cjatjonu Mizhocjimi ra tsjapü ra sufre c'o cja na s'o.

13

Cómo agradar a Dios

1 Sido rí pötü rgui s'iyagueji yo nin cjuarmaji.

2 'Ma ra säjä cja in jñiñigueji c'o cjuarma c'o dya ngue in menzumügueji, rí recibidogueji na jo c'o; dya rí jyombeñeji. 'Na ri ngue o̱ mbëpji Mizhocjimi c'o. Mi jinguã, mi bübü c'o mi recibido na jo c'o ma säjä. Nguec'ua bübü 'ma mi recibidoji c'o o̱ anxe Mizhocjimi, zö dya mi pãrãji cjo mi ngue c'o.

3 C'o o'o a pjörü, rí mbeñegueji rí pjös'üji c'o, nza cja 'ma ri 'natjo c'ua ri cãji a pjörü. Xo rí mbeñeji rí pjösc'eji c'o cjapüji ra sufre.

Na ngueje 'na xo bübü 'ma ra tsja'c'eji xo rí sufregueji.

4 Rí unnc'eji ngüenda c'ü dya s'o c'ü ni chjüntüvi 'na bëzo 'na ndixũ. Pero c'ü ya chjüntü, ni jyodü c'ü dya cjó xe ra 'ñeje. Porque na s'o ga cjanu. Mizhocjimi ra tsjapü ra sufre texe c'o bëzo c'o ra dyojui c'ü dya ri ngue nu su, 'ñe c'o ndixũ c'o ra dyojui c'ü dya ri ngue o̱ xĩra.

5 Dya rí mbeñegueji na puncjü o merio. Rí mäcjeji co nu c'o ya i̱n pë'sc'eji. Na ngueje ya mama a cjava Mizhocjimi: "Nunca rá jëtsc'ö, ni xo rá xõgü co nu'tsc'e", eñe.

6 Nguec'ua, dya rá sũji pero ra sö rá mangöji:

Mizhocjimi ngue c'ü pjöxcö c'ü. Dya rá sũgö cjó pje ra tsjacö, rá eñegöji.

7 Rí mbeñegueji nu c'o cjuarma c'o o xi'tsc'eji o̱ jña Mizhocjimi. Rí mbeñeji na jo ja va dyätäji e Jesucristo hasta 'ma cja o ndũji. Rí mbeñeji ngue c'ua xo rí 'ñejmeji a cjanu c'ü. Na ngue angueze, dya pötü c'ü.

8 C'ua ja nzi ma cja c'o cjë c'o ya cjogü, je xo ga cjatjonu angueze ne pa dya, 'ñe texe c'o cjë c'o cja ra ẽjẽ, 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijõmü.

9 Nguec'ua, dya rí creogueji cjó c'o ra 'ñe dyon'c'üji ra jí'tsc'eji jña c'o ri nan'ño. Dya rí creoji 'ma dya ri chjëntjui c'o jña c'o ya i̱ dyäräji. Nutscöji ni jyodü rá unüji na jo ngüenda c'ua ja ga s'iyazgöji Mizhocjimi, ngue c'ua rá nzhodüji na jo cja o̱ 'ñiji. Dya ni jyodü me rá xõcüji pje ma jñõnü c'o rá sigöji, o c'o dya rá sigöji. Cãrã c'o me xõcü a cjanu, pero dya pjös'üji ja rgá mbãrãji na jo Mizhocjimi.

10 Nutscöji, ngue e Cristo c'ü o bö't'ü para o ndintscöji ín mün'c'öji c'o na s'o. C'o animale c'o tsjë'ma mi pö't'üji ngue c'ua ro perdonaoji c'o o̱ nzhubü c'o nte, mi ngue c'ü rví unü ngüenda c'o nte c'ü ro ẽ 'naja c'ü ro 'ñe pätpäji rvá ndũ. Nu c'o animale c'o tsjë'ma mi bö't'ü, dya sö ro zi c'o mböcjimi.

11 C'ü mi cjaji, nu c'ü mi mero ndamböcjimi mi cjogü a mbo nu ja me ma sjũ'ũ, mi tjëdyi c'o o̱ cji c'o animale c'o vi bö't'ü. Cja ma xis'i c'o cji nu, ngue c'ua ro perdonaoji c'o o̱ nzhubütsjë, 'ñe c'o o̱ nzhubü c'o nte. Nuc'ua cja ma ndunüji c'o animale a tji'i cja c'o ndüngumü. Cja ma yepe ra ndüt'üji texe c'o o̱ ts'ingue c'o.

12 Je xo va cjatjonu e Jesús, je ngue a tji'i cja c'e ndajñiñi a Jerusalén nu ja o pjongüji angueze ro ma sufre. Je ngue nu o ma pjödü o̱ cji'i va ndũ nu, para o ndintsquiji ín mün'c'öji c'o na s'o, nutscöji rí nteji.

13 Nguec'ua nutscöji na jo rá jyombeñeji c'o tjũrü c'o mi cjaji 'ma ot'ü, y rá chëzhgöji a jmi e Jesús. Yo nte ra zangöji c'ua ja nzi va zadüji e Jesús o bëchpiji o̱ tseje. Pero ni jyodü rá jyombeñeji a cjanu c'o tjũrü c'o.

14 Na ngueje ne xoñijõmü,

dya ngue ín s'öyagöji va; ra chjorütjo nu. Rí te'beji c'e s'öya nu ja rá ma mimiji.

15 Na ngue c'ü o tsja e Jesucristo, dya cja ni jyodü rá unngöji dya o animale Mizhocjimi. C'o rá unngöji dya, pama rá unüji 'na pöjö; rá unüji c'o jña c'o ra mbedye ín tegöji.

16 Dya rí jyombeñeji rí pötü rgui pjös'üji, 'ñe rí unüji c'o pje ni jyodü. Nujyo, ngue yo me rguí mäjä Mizhocjimi yo.

17 Rí dyätqueji yo in xo'ñigueji yo xi'ts'iji o̱ jña Mizhocjimi, zö nan'ño gui tsjijñiji. Na ngueje ngue anguezeji c'o me pëpji ga mbö'c'eji. Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda anguezeji ja ga cja vi minc'eji. Rí dyätqueji anguezeji, ngue c'ua ra sö ra mäji rgá mbö'c'eji. 'Ma jiyö, 'ma dya rí dyätqueji anguezeji, 'na me ra sufre cja o̱ mü'büji. Y nu'tsc'eji, 'na rí bëzhgueji.

18 Rí dyötcüji Mizhocjimi, na ngue rí pãrãgö c'ü dya rí cjijñi na s'o ín mü'bügö. Me rí ne rá cjagö na jo'o texe.

19 Me rí ö'tc'öji rí dyötcüji Mizhocjimi, ngue c'ua dya ra mezhe, rá 'ñe zenguats'üji na yeje.

Bendición y saludos finales

20 E Jesús c'ín Jmugöji, ndambörü c'ü; nutscöji chjëntcjui c'ü ri ndënchjürüji. Nguec'ua va ndũ e Jesús por nutscöji. O pjödü o̱ cji para o perdonaozgöji Mizhocjimi c'ua ja nzi va mama cja ne testamento nu cja nuevo nu o zocüzüji. Nguec'ua dya cja rí tũgöji ín nzhunc'öji. Nuc'ua Mizhocjimi o tsjapü o tetjo e Jesús, o bübütjo na yeje. Nguec'ua ra sö ra mäjä ín mün'c'öji, dya cja ni jodü xe rá mbeñeji c'o ín nzhubüji c'o mi tũji.

21 Rí ö'tc'öji Mizhocjimi ra dya'c'eji c'o xe bë'tsc'eji, ngue c'ua ra sö rí tsjaji texe c'o na jo, c'ua ja nzi ga ne angueze. Nguetsjë angueze ra pëpji a mbo cja in mün'c'eji, ngue c'ua rí tsjaji c'o na jo c'o rguí mäjä angueze. Ra pëpji a cjanu a mbo in mün'c'eji, na ngueje i̱n ench'e in mü'büji e Jesucristo. Angueze me na nojo, 'ñe me na jo. Je rga cjanu textjo yo cjë'ë 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijõmü, amén.

22 Rí ö'tc'öji cjuarma rí pëscöji paciencia yo jña yo ró zo'c'öji. Na ngueje dya puncjü yo ró xi'tsc'öji cja ne carta.

23 Rí negö rí pãrãgueji c'ü ya 'ñemeji dya libre e Timoteo c'ín cjuarmagöji. Nu 'ma dya ra mezhe ra zät'ä nu ja rí bünc'ö, rá ẽcjöbe rá 'ñe zenguats'ügöbe.

24 Xipjiji ra mbörü Mizhocjimi texe yo in xo'ñigueji yo xi'ts'iji o̱ jña Mizhocjimi, 'ñe texe c'o 'ñaja cjuarma. Va bö'tc'ütjoji Cjimi c'o cjuarma c'o menzumü a Italia c'o rí cãrãgöjme.

25 Mizhocjimi ra mböxc'üji i̱n texeji. Je rga cjanu, amén.

LA CARTA DE SANTIAGO

Santiago escribe a los esparcidos

1 Cjimi, cjuarma, rí zenguats'üji. Nutscö e Jacobo rí pen'c'eji ne carta. Rí mbëpjigö cja Mizhocjimi, 'ñe cja e Jesucristo c'ín Jmugöji. Rí pen'c'eji ne carta nu'tsc'eji in tsjaji cja yo doce estado a Israel, pero in pjötc'eji dya texe cja ne xoñijõmü.

La sabiduría que viene de Dios

2 Bübü 'ma ra sätsc'eji 'na ndumü o pje c'o nde rí sufregueji. Pero jñunt'ü in mün'c'eji cjuarma, ngue yo rgui mäcjeji yo; ni ri ts'inguilë rí ndumüji.

3 Na ngue in pãrãgueji 'ma rí sufregueji a cjanu, ra jñetse cjo sido rí 'ñejmeji Mizhocjimi. 'Ma rí zëzhgueji, 'ma dya rí jyëzgueji Mizhocjimi, nu'ma, ra dya'c'üji mas c'ü rgui zëzhiji, 'ma ra ẽ c'o rí sufreji c'o xe na s'ëzhi.

4 Nguec'ua sido rí zëzhgueji ngue c'ua ra sö rí dyätqueji na jo 'ma Mizhocjimi. Nguec'ua dya ra bë'tsc'iji c'ü rgui tsjagueji c'ua ja nzi ga ne angueze.

5 'Ma bübüts'üji c'ü bëzhi pjeñe ja rgá tsja c'o ne Mizhocjimi, ni jyodü ra dyötü Mizhocjimi 'ma c'ü. Mizhocjimi ra unü c'ua c'ü rguí mbãrã. Na ngue c'o pë's'i Mizhocjimi, dacöji na puncjü c'ü, dya xo huënzhgöji c'ü.

6 Pero c'ü ra dyörü, ni jyodü ra jñunt'ü o mü'bü c'ü ra ch'unü pjeñe, dya ra yembeñe cjo ra ch'unü cjo dya ra ch'unü. Na ngue c'ü yembeñe, chjëntjui nza cja ndeje cja trazapjü c'ü pjö's'ü ga ndunü e ndajma ga mava ga mava.

7 C'e nte c'ü yembeñe ga cjanu, ni jyodü ixta unü ngüenda c'ü dya pje ra unü c'ín Jmugöji c'ü.

8 Na ngueje dya pãrã pje ra nguijñi; yembeñe texe c'ü cja'a c'ü.

9 Nu'tsc'eji in pöbreji cjuarma, zö dya nda in pë's'iji pero rí mäcjeji. Na ngueje ya ni muvitsc'eji dya a jmi Mizhocjimi.

10 Nu'tsc'eji in pë's'iji na puncjü, xo rí mäcjeji. Na ngueje o dya'c'üji Mizhocjimi in pãrãgueji dya, c'ü dya nda ni muvi c'ü ni pë'sc'eji na puncjü. C'o rico, ra zädä 'ma ra ojtjo anguezeji, ra chjëntjui nza cja o ndäjnä o pjin'ño.

11 Na ngueje 'ma go mbes'e e jyarü, na pa'a. Nguec'ua ga dyot'ü o pjin'ño, y joca juenzhänä c'o. Y zö na zötjo pero ra ojtjo c'ua c'o. Je xo rga cjatjonu c'o rico; zö pëpjiji tõji o merio, pero ra zädä 'ma ra ndũ c'o.

Pruebas y tentaciones

12 'Ma cjó c'o ra säjä 'na ndumü o pje c'o ra sufre, pero 'ma ra sido ra 'ñejme Mizhocjimi, nu'ma, ngue nu rguí mäjä 'ma c'e nte. Na

ngueje Mizhocjimi ra unü c'ü
rguí bübütjo co angueze. Je ga
cjanu va mama Mizhocjimi
ra unü c'o ejme, 'ñe neji
angueze.
13 'Ma cjó c'o ra nguijñi
ra tsja c'o na s'o, dya ra
mama que ngue Mizhocjimi
c'ü cjapü ra tsja c'o na s'o. Na
ngueje me na jo Mizhocjimi,
dya cjó sö ra 'ñünbü o̱ mü'bü
Mizhocjimi ra tsja c'o na s'o.
Mizhocjimi dya xo 'ñünbü o̱
mü'bü 'na nte ra tsja c'o na s'o.
14 'Ma cjó c'o cjijñi ra tsja
c'ua ja c'o nzi ga netsjë c'o na
s'o, je ni 'ñeje cja mü'bü c'e
s'opjeñe.
15 Nuc'ua 'ma ra sido ra
nguijñi c'o na s'o c'o ri ne ra
tsja, ra zädä c'ü ra tsja 'ma c'o.
Y 'ma dya ra jyëzi c'o na s'o,
dya ra salva.

16 Rí s'iyats'üji cjuarma.
Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya cja
rí tsjijñiji c'ü ngue Mizhocjimi
c'ü 'ñünngü ín mü'büji rá cjaji
c'o na s'o. Na ngueje dya
cjuana.
17 C'ü dacöji Mizhocjimi,
nde na jo texe c'o. Y
ngue c'o ni jyongöji c'o.
Nguetsjë angueze o dyät'ä
e jyarü, 'ñe e zana, 'ñe yo
seje. Nujyo, chjench'e yo.
Pero Mizhocjimi dya pötü;
xenchc'ü ga cjatjo, dacüji c'o
na jo.
18 Nguetsjë angueze o
mbeñe ndeze mi jinguã c'ü
ro tsjacüji o̱ t'izüji. Nguetscöji
ot'ü o tsjacüji o̱ t'izgöji, 'ma ró
ätpägöji nu o̱ jña nu na cjuana.
Je xo rga cjatjonu c'o 'ñaja c'o
cja ra creo.

La verdadera religión

19 Rí s'iyats'üji cjuarma.
Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí dyäräji
na jo o̱ jña Mizhocjimi i̱n
texeji. Dya ts'i rgui chjünrüji
jña c'o va ẽ in pjeñetsjëji. Dya
xo ra ünc'eji rgui dyäräji c'ü o̱
jña.
20 Na ngue 'ma cjó c'o üdü,
dya ra sö ra tsja c'ua ja ga ne
Mizhocjimi c'o na jo.
21 Nguec'ua rí xi'tsc'öji,
jyëziji texe c'o me na s'o c'o
i̱n cjijñiji, 'ñe texe c'o na s'o
c'o xe i̱n cjaji. Rí dyäräji na jo
nu o̱ jña Mizhocjimi nu bübü
in mün'c'eji dya. Na ngue 'ma
rí dyäräguеji ne jña nu, sö ra
jogü in mü'büji.

22 Dyätäji o̱ jña Mizhocjimi.
Dya rí dyärätjoji, cja ndo rrĩ
jyëzitjoji. Na ngue 'ma i̱n
cjijñiji c'ü dya pje ni jyodü
nguextjo c'ü rí dyärätjoji, dya
i̱n cjijñiji na jo 'ma. Na ngueje
dya cjuana.
23 'Ma cjó c'o ärä o̱ jña
Mizhocjimi, nu 'ma dya cja'a
c'ua ja nzi ga dyärä, nu'ma,
chjëntjui nza cja 'na nte c'ü
janda na jo cja jñeje c'ü ja ga
cja a jmi c'ü.
24 Jandatsjë na jo'o, cja na
matjo c'ü. Nuc'ua ixi jy-
ombeñetjo pje mi nza jmi c'ü.
25 Mizhocjimi ya 'ñevgueji li-
bre, ngue c'ua ra sö rá ätäji
dya o̱ jña angueze. 'Ma cjó c'o
ra unü na jo ngüenda c'ü pje
mama c'ü o̱ jña, y ra sido ra
mbeñe, y ra tsja c'ua ja nzi ga
mama c'e jña'a, nu'ma, ngue
nu rguí mäjä 'ma c'e nte c'ü.
Na ngueje cja'a c'ü mama c'e

jña. Pero 'ma ra dyärä jo rrũ jyombeñetjo c'ü, iyö 'ma.

26 'Ma cjó c'o pëzhits'üji na jo ga ma't'ü Mizhocjimi, pero 'ma dya pjötpü ngüenda c'o jña c'o pedye a ne'e ga xipji yo nu minteji, dya jo c'ü cjijñi 'ma c'ü. Na ngueje dya cjuana. Na ngue dya pje ni muvi c'ü ni mama ma't'ü Mizhocjimi c'ü.

27 C'o ix na cjuana ma't'ü Mizhocjimi c'ín Tataji, pjös'üji yo ndixũ yo ya ndũ nu xĩra, 'ñe yo jyoya 'ma sufreji. Xo pjörütsjëji ngue c'ua dya ra ndëpiji o̱ 'ñiji yo nte cja ne xoñijõmü va yo dya pãrã Mizhocjimi. C'o cja a cjanu yo na jo, dya s'o a jmi Mizhocjimi c'o.

2

No hay que hacer distinción entre personas

1 Me na nojo e Jesucristo c'ín Jmugöji, cjuarma. Nguec'ua 'ma i̱ṉ ejmeji angueze, dya cjó rí tsjapüji xenda rrĩ muvi 'na nte que na ngue c'ü 'na.

2 Bübü 'ma cjogü 'na nte nu ja i̱ṉ ma't'üji Mizhocjimi c'ü ri junt'ü anillo a dyë, c'ü ri dyavü o oro, y ri je'e bitu c'o rrã jo. Xo bübü 'ma cjogü 'na bëzo c'ü pöbre c'ü ri je'e zëbitu.

3 Dya ga jo 'ma i̱ṉ cjapüji me ni muvi nu c'ü je'e bitu c'ü me na jo, 'ñe 'ma i̱ṉ xipjiji: "Nu'tsc'e nin t'ecjañõmü, je rí mimigue va nu ja na jo", i̱ṉ embeji. Dya xo ga jo 'ma i̱ṉ xipjiji c'e pöbre c'ü je'e zëbitu: "Nu'tsc'e rí böntjogue a mava", o i̱ṉ xipjiji: "Mimitjogue a jõmü", i̱ṉ embeji.

4 Nu 'ma i̱ṉ cjaji a cjanu, xenda i̱ṉ cjapüji ni muvi 'ma c'ü 'naja, que na ngue c'ü 'na. Na s'o in pjeñegueji 'ma.

5 Rí s'iyats'üji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'öji a cjanu. Dyäräji na jo. Yo pöbre, cjapüji dya ni muvi cja ne xoñijõmü. Pero Mizhocjimi o juajnü na puncjü anguezeji. Anguezeji ench'e o̱ mü'büji e Jesucristo, nguec'ua me ni muviji dya a jmi. Y xe ra ch'unüji c'ü me ni muvi; ra ch'unü ra zät'äji nu ja manda Mizhocjimi. Ngue c'ü o mama Mizhocjimi ra unü c'o ejme 'ñe neji angueze.

6 Maco nu'tsc'eji i̱ṉ cjapüji c'ü dya nda ni muvi yo pöbretsc'eji. ¿Cjo dya ngue yo rico yo cja'c'üji rí sufregueji? ¿Cjo dya ngue yo rico yo sints'iji cja juesi nu ja ra jñün'c'üji ngüenda? Jã, ngue yo rico.

7 ¿Cjo dya ngue yo rico yo xenda sanbü o̱ tjũ e Cristo, que na ngue yo pöbre? Maco me na jo e Cristo. Nu'tsc'eji ngue o̱ ntets'üji c'ü.

8 C'ü xenda ni muvi ley cja o̱ jña Mizhocjimi, je t'opjü a cja va c'ü: "Nu'tsc'eji rí s'iyaji yo nin minteji, c'ua ja nzi gui s'iyatsjëji", eñe. Nu 'ma rí tsjaji a cjanu, na jo c'ü i̱ṉ cjagueji 'ma.

9 Pero 'ma dya jyëzgui s'iyaji yo nin minteji, i̱ṉ cjaji na s'o 'ma. Na ngue dya i̱ṉ ätäji c'ü o̱ ley Mizhocjimi c'ü mama rá jyëzga s'iyaji yo nín minteji.

10 Na ngue c'e nte c'ü

ra dyätä texe c'o o̱ ley Mizhocjimi, pero nu 'ma ra bëzhtjo 'na c'o ley ra dyätä, ya mbë's'i nu s'ocü 'ma c'ü, chjëntjui c'ü dya ro dyätä ne rí 'na c'o ley.

11 Bübü ley c'o mandazüji Mizhocjimi nza cja ne jña nu mama a cjava: “Dya rí tsãji o ndixũ. Ni xo ri ngue'tsc'eji i̱ṉ ndixũji, dya rí tsãji o bëzo”, eñe Mizhocjimi. Xo mama: “Dya rí pö't'ünteji”, eñe c'ü. 'Ma dya i̱ṉ tsãji o ndixũ, pero 'ma ya i̱ pö't'ünteji, dya i̱ṉ ätäji 'ma c'o ley.

12 Ya 'ñevgueji dya libre Mizhocjimi, ngue c'ua sö rá ätcöji dya c'ü. Y 'ma ra jñüncöji ngüenda, ra mbãcöji cjo ró cjagöji c'ua ja va ne angueze. Nguec'ua nu'tsc'eji rí pjötpüji ngüenda ja rgui ñagueji, 'ñe ja rgui minc'eji.

13 Na ngueje 'ma ra jñü ngüenda Mizhocjimi, dya ra juentse c'e nte c'ü dya juentse yo nu minteji. Pero c'ü o juentsete, ra juentse Mizhocjimi, dya ra tsjapü ra sufre.

La fe y las obras

14 Mi cjuarmats'üji, 'ma cjó c'o ra mamatsc'eji: “Rí ejmegö Mizhocjimi”, ra 'ñeñe, pero 'ma dya cja'a c'o na jo, ¿pje ra dyeje 'ma c'ü? ¿Cjo sö ra salva c'e nte na ngue c'ü ni mantjo ejme? Dya ra sö.

15 Bübüts'üji hermano 'ñe hermana c'o dya cãjã pje ra jye'e, ni xo ri pë's'iji pje ra ziji.

16 Nguec'ua ni jyodü rí unüji c'o ni jyodü ra jyeji 'ñe c'ü ra ziji. Na ngueje 'ma rí xitjoji: “Mizhocjimi rí mëvi. Ra dya'c'eji bitu c'ü rguí pac'ü, 'ñe c'ü rí si'i c'ü me ri nintjo”, rí 'ñembeji; pero 'ma dya rí unüji, ¿pje ra dyeje 'ma c'ü i̱ṉ xipjiji?

17 Nguec'ua 'ma cjó c'o mama ejme Mizhocjimi, pero 'ma dya unü c'o pje ni jyodü yo nu minteji, chjëntjui c'ü dya ri ejme 'ma c'ü.

18 Pe bübütsc'eji c'o ra ne ra xitscö a cjava: “Rí cjijñijme bübü c'o nguextjo c'ü creo, y bübü c'o cja c'o na jo”, ra 'ñenzgöji. Pero rá xicö a cjava c'o: “Nu'tsc'eji i̱ṉ xitscöji c'ü i̱ṉ ejmeji. Pero, ¿ja rga jñetse 'ma dya rí tsjaji c'o na jo? Nuzgö rá cjagö c'o na jo, ngue c'ua ra jñetse c'ü rí ench'e ín mün'c'ö Mizhocjimi.”

19 Nu'tsc'eji i̱ṉ creoji c'ü 'natjo Mizhocjimi bübü. Na jo c'ü i̱ṉ mangueji. Xo 'ñe c'o demonio c'o ngue o̱ dyoji c'ü dya jo, xo pãrãji c'ü 'natjo Mizhocjimi. Pero c'o demonio me mbi'i ga zũji, na ngue Mizhocjimi ra tsjapü ra sufreji.

20 ¿Cjo dya i̱ṉ pãrãji ja ga cja? ¿Cjo dya i̱ṉ unnc'eji ngüenda, 'ma cjó c'o dya cja c'o na jo, dya ni muvi c'ü ni mama ejme Mizhocjimi 'ma c'ü?

21 Tsjijñiji e Abraham c'ü mi mboxpalegöji. Ya mi ngue ro tsja e Abraham ro mbö't'ü e Isaac c'ü nu t'i, c'ua ja va manda Mizhocjimi; cja rrũ unü c'ua Mizhocjimi cja c'e arta. Na ngue c'ü vi dyätä a cjanu, o mama Mizhocjimi: “Dya cja tũ o̱ nzhubü dya ne

Abraham”, eñe.
22 ¿Cjo dya i̱ṉ unnc'eji
ngüenda e Abraham? Dya
nguextjo c'ü vi creo c'o o
mama Mizhocjimi; xo tsja
c'ua ja nzi va xipji. Nguec'ua
ixi 'ñetse c'ü na jo ma 'ñejme
c'ü.
23 'Ma o tsja a cjanu e Abra-
ham, je o zädä angueze c'ü
t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü
mama a cjava: “E Abraham o
'ñench'e o̱ mü'bü Mizhocjimi;
o creo c'ü ro tsja c'ua ja nzi
va mama. Nguec'ua va mama
Mizhocjimi c'ü dya cja mi tũ
o̱ nzhubü e Abraham”, eñe. E
Abraham xo t'opjü cja o̱ jña
Mizhocjimi, c'ü mi jovi na jo
Mizhocjimi.

24 Nguec'ua ya i̱ṉ unnc'eji
ngüenda 'ma cjó c'o mama
creo pero 'ma dya cja c'o
na jo, dya sö ra mama 'ma
Mizhocjimi c'ü dya cja tũ o̱
nzhubü c'ü.
25 Xo rí tsjijñiji c'ua ja va
tsja e Rahab. O recibido cja
o̱ ngumü c'o ye bëzo c'o vi
'ñe zo'bü cja c'e jñiñi. Nuc'ua
'ma ya ro mëvi, o tsja c'ua
c'e ndixũ o xipjivi nan'ño 'ñiji
ja rví mëvi ngue c'ua dya ro
zürüji c'o. Na ngue c'ü o tsja
c'e ndixũ o mbös'ü c'o ye bëzo,
o mama c'ua Mizhocjimi c'ü
dya cja mi tũ o̱ nzhubü. Ante,
nde ma dyonpütjo o bëzo c'e
ndixũ.
26 Xo rí mbeñegueji ja ga cja
'ma ya ni ndũ 'na nte, dya cja
ni muvi c'ü o̱ cuerpo, na ngue
dya cja bübü o̱ aljma c'ü. Je xo
ga cjatjonu 'na nte, 'ma dya
cja c'o na jo, nu'ma, dya xo ni
muvi 'ma c'ü ni mama creo.

3

La lengua

1 Dya rí tsjaji rrã
puncjüts'üji o xöpüte cja
jña Mizhocjimi, cjuarma.
Na ngueje i̱ṉ pãrãgueji 'ma
rá cjaji xöpüte pero 'ma
dya rá cjacjuanagöji, xenda
ra jñüncöji ngüenda 'ma
Mizhocjimi, que na ngue 'ma
dya ri xöpütegöji.
2 Rí texeji rí cjaji na puncjü
c'o na s'o. 'Ma rá pjörüji
c'ü ra mbedye ín teji ngue
c'ua dya rá mamaji jña c'o
dya ni jyodü, xo ra sö rá
pjörütsjëji ngue c'ua rá ätäji
na jo Mizhocjimi, dya rá cjaji
ja c'o nzi rgá netsjëji.
3 Tsjijñiji ja rgá cjapüji o
pjadü. Rí cã'tp'ãji frenu a
ne'e yo, ngue c'ua ra dyätcäji.
Maco ts'iquë c'e frenu, pero
rí cjapüji ra ma c'ua ja rgá
negöji.
4 Xo rí tsjijñiji ja xo ga cja
o barco c'o nzhodü cja ndeje.
Me na nojo c'o, y bübü 'ma me
na zëzhi e ndajma ga ndunü
c'o. Pero co c'e za c'ü ni dyëji,
sö ra dyëdyi c'ua ja ga ne'e c'ü
ri ëdyi; maco ts'iquëtjo c'e za
c'ü.
5 Je xo ga cjatjonu nín
ts'ijñiji. Ts'iquë cja ín
cuerpogöji nu, pero co nín
ts'ijñiji rí mamaji jña c'ü rgá
cjapütsjëji na nojo. Tsjijñiji
yo t'eje yo cja na puncjü o
za'a. Maco ra ndë yo, co 'na
ts'isivitjo.
6 Nín ts'ijñigöji chjëntjui 'na
sivi nu. Cja nín ts'ijñigöji, je
bübü texe c'o na s'o nu. C'ü
ni mama na s'o jña nín ts'ijñiji,

s'onngöji na puncjü cja ín cuerpoji nu. Cjacöji rá pötca nuji na ü yo nín mintegöji, chjëntjui nza cja 'ma yorü 'na trasivi. Ngueje c'ü dya jo c'ü 'ñünngü ín mü'büji rá mamaji c'o na s'o.

7 Nutscöji rí dominaoji yo animale yo bübü nziyo a ngua, xo 'ñe yo peje o̱ juaja, xo 'ñe yo cjüt'ü a mbeme, xo 'ñeje yo cã'ã cja ndeje. Texe yo, ya xo vi dominaoji ndeze mi jinguã yo.

8 Pero dya cjó sö ra dominaotsjë o̱ c'ijñitsjë. Ngue 'naja c'ü na s'o c'ü dya cjó sö ra ts'a's'ü c'o jña c'o mama nu. O c'ijmi 'ma sate, pedye o̱ posuña cja o̱ c'ijñiji. Je xo ga cjazgöji nu, bübü 'ma pedye ín tegöji na s'o jña rgá santegöji.

9 Bübüzgöji c'o mama co o̱ ne'e c'ü me na jo Mizhocjimi c'ín Tatagöji. Pero xo sadüji yo nu minteji. Nguec'ua chjëntjui c'ü ro zadüji Mizhocjimi. Na ngueje Mizhocjimi o ngambgöji c'ü ixi nza cjatjozgöji angueze.

10 'Natjo o̱ ne 'na nte. Pero je pedye nu, c'ü ni mama me na jo Mizhocjimi, y xo 'ñe c'ü ni sante c'e nte c'ü. Dya jo rá cjaji a cjanu, cjuarma.

11 Tsjijñiji ja ga cja 'na mbereje. ¿Cjo 'natjo c'ua peje ndeje c'ü na õ'õ, 'ñe c'ü na õxü? Iyö.

12 Tsjijñiji cjuarma. ¿Cjo sö'ö e ndora ra nguis'i o ndënsë? ¿Cjo sö'ö e ndëmpë ra nguis'i o ndora? Je xo ga cjatjonu o mbereje; dya sö 'natjo c'ua ra mbeje c'ü na õxü, 'ñe c'ü na õ'õ.

La verdadera sabiduría

13 Nguec'ua rí xi'tsc'öji, 'ma bübüts'üji 'na cjuarma c'ü pãrã c'o na jo c'o ra tsja, 'ñe pjëchi, ni jyodü ra mbötpü na jo ngüenda ja rgá mimi, 'ñe dya ra tsjapütsjë na nojo c'ü. Nu 'ma je rgui tsjagueji a cjanu, ra unü ngüenda 'ma yo nte, c'ü na cjuana i̱n jüngueji na jo 'na pjeñe.

14 Pero 'ma me üdü in mün'c'eji gui huinsteji ngue c'ua xenda rí pjëzhgueji rrã notsc'eji que na ngue c'o 'ñaja, dya cja rí tsjaji c'o. Na ngue 'ma i̱n cjapqueji a cjanu na notsc'eji, dya i̱n cjagueji 'ma c'ü mama o̱ jña Mizhocjimi c'ü na cjuana.

15 Na ngue 'ma cjó c'o me pãrãtsc'eji pero 'ma üdü rgá zöji o jña, nu'ma, dya je ni 'ñeje cja Mizhocjimi c'ü pãra 'ma c'o. Je ni 'ñeje cja ne xoñijõmü, 'ñe cja o̱ mü'bütsjëji, 'ñe cja c'ü dya jo.

16 Na ngue 'ma cjó c'o ra huinste ngue c'ua xenda ra mbëzhi rrã nojo que na ngue c'o 'ñaja, ngue 'ma ra hueñiji rgá zöji o jña, 'ñe ra tsjaji texe c'o na s'o.

17 Pero 'ma ngue Mizhocjimi c'ü dacöji rgá pãrãgöji, rá cjaji na jo 'ma. Rá jodüji ja rga mimiji na jo yo nín minteji, y rá zopjüji na jo yo. Rá äräji cjó c'o jün 'na jña c'ü ra mama, dya rá c'a's'üji. Me rá juentseji yo nín minteji y rá pjös'üji. Rá jyëzga s'iyaji. C'o rá cjijñiji c'o na cjuana, ngue c'o rá mamaji c'o; dya rá pezheji o bëchjine.

18 'Ma cjó c'o ne ra ngãrãji

na jo yo cjuarma o yo nte, ni jyodü ra zopjüji na jo, dya ra huënch'iji na zëzhi. C'o jña c'o rguí zopjüji a cjanu, chjëntjui nza cja 'na ts'indëchjõ c'ü tujmü 'na bëzo. Y c'ü rguí tsja c'ua na jo yo nte, chjëntjui nza cja 'ma ri xepje.

4

La amistad con el mundo

1 ¿Jenga i̱ṉ chũtsjëji, 'ñe i̱ṉ sötsjëji o jña? I̱ṉ chũtsjëji na ngue c'o me ne in cuerpogueji c'o i̱ṉ netsjëji.

2 Na ngue 'ma cjó c'o pje nepetsc'eji c'o pë's'i nu minteji, 'ma dya pë's'i c'ü, nguec'ua ga pö't'ünte 'ma c'ü. 'Ma i̱ṉ cjinncjeji: "Quera ri pjëtscö c'ü pjëzhi ne nte nu", rí 'ñeñeji; pero 'ma dya sö ra mbë'tsc'eji c'ü pjëzhi yo nin minteji, nguec'ua gui jyonbüji o chũ, 'ñe gui söji o jña c'ua. Dya i̱ṉ ötqueji Mizhocjimi, nguec'ua dya ga dya'c'üji c'o ni jyonc'eji.

3 O 'ma jiyö, i̱ṉ ötqueji ra dya'c'eji c'o na jo'o ngue c'ua rí mäjä rgui tsjaji c'ua ja nzi gui ñetsjëji. Nguec'ua dya ga dya'c'üji.

4 C'ua ja nzi ga tsja 'na ndixũ c'ü tsãjã o bëzo, dya cja ne'e c'ü nu xĩra, je xo ga cjatsc'eji nu. Dya cja i̱ṉ neji Mizhocjimi, i̱ṉ mäpäji c'o na s'o c'o cjaji cja ne xoñijõmü. ¿Cjo dya i̱ṉ unnc'eji ngüenda 'ma cjó c'o ne ra tsja a cjanu, nu'ma, dya jovi 'ma Mizhocjimi? C'o ya mama ra tsja ga cjanu, ya üji dya Mizhocjimi.

5 Dya rí tsjapüji dya ni muvi yo rí xi'tsc'öji. Na ngueje je xo t'opjü a cjava: "Mizhocjimi o dya'c'üji o̱ Espíritu ga bübütjo in mün'c'eji. Nuc'ü, me pjö'c'üji c'ü, me ne'e c'ü rí ñegueji angueze co texe in mün'c'eji, dya rí mäpäji c'o na s'o", eñe.

6 Y para dya rá mäpäji c'o na s'o, xenda pjöxcöji o̱ Espíritu Mizhocjimi, c'ua ja xo nzi ga t'opjü a cjava: "Mizhocjimi üji c'o me cjapütsjë na nojo. Pero c'o ätä Mizhocjimi, 'ñe dya cjapüji na nojo, ngue c'o pjös'ü angueze c'o", eñe.

7 Nguec'ua rí dyätqueji Mizhocjimi. Rí zëzhiji c'ü dya rí dyätäji e Satanás c'ü dya jo, ngue c'ua ra xõgü angueze co nu'tsc'eji.

8 Chëzhgueji a jmi Mizhocjimi; angueze xo ra chëzhi in jmigueji. Nu'tsc'eji i̱ṉ cjaji c'o na s'o, rí chëzhgueji a jmi angueze, ngue c'ua ra ndin'tsc'eji in mü'büji. Nu'tsc'eji i̱ṉ yembeñeji, xo rí chëzhgueji a jmi, ngue c'ua ra ndin'tsc'eji c'e s'opjeñe c'ü i̱ṉ mbeñeji.

9 Rí huëji na ngue c'o na s'o c'o i̱ṉ cjagueji. Nu'tsc'eji, me i̱ṉ mäpäji c'o na s'o. Nguec'ua rí mbeñeji c'ü dya ga jo c'ü xe rí mäpäji yo.

10 'Ma rí chëzhgueji a jmi Mizhocjimi, rí unnc'eji ngüenda c'ü dya pje ni muvitsc'eji. Nuc'ua angueze ra tsja'c'üji c'ü rguí muvitsc'eji a jmi.

Juzgando al hermano

11 Mi cjuarmats'üji, dya cja
xe rí pötqui zo'büteji. C'ü
so'bü nu cjuarma y cjapü dya
ni muvi, cjapütjo burla c'ü o̱
ley Mizhocjimi c'ü je t'opjü
c'ü dya rá so'bütegöji. Nu 'ma
i̱ṉ cjapütjoji burla c'e ley, dya
i̱ṉ ätäji 'ma c'ü. Chjëntjui c'ü ri
cjapqueji c'ü dya ni muvi 'ma
c'e ley c'ü.
12 Dya jo c'ü i̱ṉ cjagueji
a cjanu. Na ngueje 'natjo
c'ü o dyät'ä c'e ley; ngue
Mizhocjimi. Nguec'ua nguex-
tjo angueze sö ra jñünpü
ngüenda 'na nte cjo ra salva
o dya ra salva. Natsc'eji, ¿pje
pjë'tsc'eji c'ü ni so'bügueji yo
nin minteji?

Inseguridad del día de mañana

13 Mbeñeji na jo c'ü rá
xi'tsc'öji. Nu'tsc'eji i̱ṉ juajnüji
c'e jñiñi 'ñe c'e pa c'ü rí
pedye rí möcjëji pje nde rí ma
pögueji. I̱ṉ mangueji a cjava:
"Rá ma mimiji nu 'na cjë. Rá
tõmüji pje rá pöji, ngue c'ua rá
tõji na jo o merio", i̱ṉ eñeji.
14 Maco nu'tsc'eji, dya i̱ṉ
pãrãgueji pje rí tsjagueji c'o
pa c'o va ẽjẽ, ndumü nde rí
dyotji. Nza cjatsc'etjoji o̱ pa'a
o ndeje, c'ü 'na ts'indajmetjo
'ñetse, pero 'nanga ojtjo.
15 Xenda na jo rí mangueji:
"'Ma ra ne Mizhocjimi, xe rá
mintcjöji 'ma, 'ñe xo rá cjagöji
yo bëpji yo, o c'o pje nde ma
bëpji", rí 'ñeñegueji.
16 Pero nudya me i̱ṉ mäcjeji
gui tsjapqueji na nots'üji. C'ü
i̱ṉ cjagueji a cjanu, na s'o c'o.
17 Tsjijñiji. C'o pãrã ra tsja
c'o na jo, pero 'ma dya cjaji
c'o, tuns'ü o̱ nzhubü 'ma c'o.

5

Advertencia a los ricos

1 Nu'tsc'eji i̱ṉ ricoji, bübü
'na jña c'ü rá xi'tsc'öji. Me rí
huë rgui ndumüji, na ngueje
ya va sädä c'ü rí sufregueji.
2 C'o i̱ṉ pë'sc'eji, ya dya'a c'o.
C'o in bitugueji, ya dyo'tc'eji o
ts'idyoxü c'o.
3 C'o in merioji de oro 'ñe de
plata, ya xo s'odü c'o. Maco
ya rí cãxtjoji yo cjë yo ya ni
ma ra nguins'i ne xoñijõmü,
pero ya i̱ jmutqueji na puncjü
o merio 'ñe c'o pje nde pjëzhi.
C'ü vi jmutqueji a cjanu c'o,
ixi 'ñetsetjo c'ü i̱ṉ cjagueji c'o
na s'o. Nguec'ua ra zädä c'ü rí
ma sufregueji cja sivi.
4 Mbeñeji c'o ndagrëxü c'o
o pëpji cja in juancjeji. I̱
jyöt'üji ro mbë'pc'eji, pero
dya i̱ tsjõtc'eji texe o̱ raya
c'o. Nguec'ua anguezeji o
reclamaots'üji. Y ya dyärä
Mizhocjimi. Me na zëzhi
angueze ra nzhocüts'üji c'o
i̱ tsjapqueji a cjanu c'o in
mbëpcjeji.
5 'Na animale ench'eji ra
pi, ngue c'ua 'ma ra zädä c'e
pa'a ra mbö'tji c'ü. Je xo ga
cjatsc'eji nu. Me na chjõnü
gui minc'eji dya, y i̱ṉ cjaji texe
c'o me ne in mü'büji, pero ya
va sädä 'ma rí ma sufregueji.
6 Nu'tsc'eji i̱ṉ ricoji, xo i̱ṉ
sidyiji yo pöbre cja juesi, zö
dya pje cja c'o. Y nu yo pöbre,
dya jëziji ra ñaji.

La paciencia y la oración

7 Nu'tsc'eji mi cjuarmats'üji, 'ma pje c'o ra tsja'c'eji a cjanu c'o rico, dya pje rí nzhopqueji c'o na s'o c'o. Pero rí pësp'iji paciencia hasta 'ma cja ra ẽjẽ c'ín Jmugöji. Tsjijñiji c'ü tjë 'na juajma. 'Ma ya vi ndujmü o ndëchjõ c'ü, pëtsa c'ü ra jogü c'o ts'itjõ cja o̱ juajma c'ü. Pero ni jyodü ra nde'be c'ü ra sido ra 'ñe o dyebe.

8 Je xo rga cjatsc'eji nu, rí pësp'iji paciencia c'o pje nde ra tsja'c'üji. Rí zëchiji in mü'büji, na ngueje dya cja ra mezhe ra ẽjẽ c'ín Jmugöji.

9 Mi cjuarmats'üji, 'ma pje c'o i̱ṉ sufregueji, bübü 'ma i̱ṉ pötqui culpaji yo nin cjuarmaji zö dya pje ri cja'c'eji yo. Dya cja xe rí tsjaji a cjanu. 'Ma jiyö, xo 'ñetsc'eji xo ra jñün'c'üji ngüenda 'ma. Tsjijñiji, ya ngue ra ẽjẽ c'ü ra jñü ngüenda.

10 Mi cjuarmats'üji, para rí pãrãgueji ja rgui pësp'iji paciencia c'o pje nde ra tsja'c'üji, rí mbeñeji ja ma tsja c'o profeta c'o mi pätpä Mizhocjimi ma zopjü c'o nte. Me go tsjapüji o sufreji, pero o mbë's'iji paciencia, dya go nzhopcüji c'o na s'o.

11 Mbeñeji c'o rí mangöji, c'o ya sufre o ndumü y dya jyëziji Mizhocjimi, nuc'o, mäjä na jo cja jmi Mizhocjimi dya c'o. Ya xo i̱ dyäräji ja va sëchi e Job 'ma mü o sufre c'o ndumü. Pero o mbedye na jo. Na ngueje c'ín Jmugöji me go juentse e Job, o mbös'ü.

12 Rí pjötpüji na puncjü ngüenda cjuarma c'ü dya rí ñänbäji o̱ tjũ Mizhocjimi c'ü rí mamaji: “Nzi ga mbãrã c'ü bübü a jens'e.” Ni xo rí mamaji: “Nzi ga mbãrã ne xoñijõmü.” Ni pje xe ma jña c'ü rgui ñännc'eji Mizhocjimi. Rí mantji “Jã” o “Jiyö”, pero rrã cjuana. Na ngue 'ma xe rí mangueji jña c'ü cjó c'o nzi ga mbãrã, ra jñün'c'üji ngüenda 'ma Mizhocjimi.

13 'Ma cjó c'o va sätsc'eji o ndumü, ra dyötü Mizhocjimi c'o. 'Ma bübütsc'eji c'o me mäjä, ra tõji o himno rgá ma't'üji Mizhocjimi.

14 'Ma bübütsc'eji c'o sö'dyë, ra zojnüji c'o pje pjëzhi cja c'o cjuarma, ra 'ñe dyötpüji Mizhocjimi, y ra nänbäji o̱ tjũ e Jesucristo c'ín Jmugöji rgá ngosp'üji o aceite.

15 Nuc'ua 'ma ra 'ñejmeji co texe o̱ mü'büji rgá dyötüji, ra tsja c'ín Jmugöji ra jocü c'o ri sö'dyë 'ma. Y 'ma vi tsja c'o na s'o, xo ra perdonao Mizhocjimi 'ma c'ü.

16 'Ma cjó c'o ra tsjatsc'eji c'o na s'o, ni jyodü ra ma cja yo cjuarma ra xipjiji c'ü vi tsja na s'o, ngue c'ua ra dyötüji Mizhocjimi por c'ü vi tsja na s'o. Ra jogü 'ma c'e cjuarma. 'Ma ra dyötü Mizhocjimi 'na nte c'ü ätä Mizhocjimi, ra dyärä 'ma Mizhocjimi. Y ra tsja c'ua ja va dyörü c'e nte.

17 Tsjijñiji e Elías. Mi ntetjo nza cjazgöji c'ü. Pero o dyötü Mizhocjimi co texe o̱ mü'bü c'ü dya ro 'ñeje o dyebe. O mezhe c'ua jñi cjë'ë nde, c'ü dya go 'ñeje o dyebe cja ne

xoñijõmü.
18 Nuc'ua, cjanu o dyötü
c'ua Mizhocjimi ro 'ñe o
dyebe. Cjanu o 'ñe c'ua dyebe.
Nuc'ua cjanu o unü c'ua ne
xoñijõmü c'o ro zi c'o nte.
19 Mi cjuarmats'üji, 'ma cjó
c'o ra jyëzi o̱ 'ñiji Mizhocjimi
c'ü na cjuana, rí pjös'üji ra
nzhogü c'ü.
20 Na ngueje 'ma dya ra
jyëzi c'o na s'o y ra nzhogü
cja Mizhocjimi, dya ra
salva 'ma c'ü. Nguec'ua
ixtí unnc'eji ngüenda 'ma rí
pjös'üji ra nzhogü, ya i̱ pjös'üji
o salva 'ma c'ü. Na ngueje
Mizhocjimi ra perdonao o̱
nzhubü c'o na puncjü vi tsja
c'ü.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN PEDRO

Pedro escribe a los creyentes esparcidos

1 Nutscö e Pedro nguetscö
rí pen'c'eji ne carta. E
Jesucristo o 'ñempque rí cjagö
apóstole. Rí pen'c'eji ne
carta nu'tsc'eji ya i̱n pjötc'eji
i̱n cãrãji dya cja c'e estado
de Ponto, 'ñe c'e estado de
Galacia, 'ñe c'e estado de
Capadocia, 'ñe c'e estado de
Asia, 'ñe c'e estado de Bitinia.
2 Nu'tsc'eji ya juan'c'üji
Mizhocjimi c'ü mi Tatagöji,
ja c'o nzi va mama ndeze mi
jinguã. O̱ Espíritu Mizhocjimi
o 'ñünnc'ü in mü'büji i̱ cre-
oji. Nguec'ua Mizhocjimi
o xõcüts'üji o tsja'c'üji o̱
t'itsc'eji, ngue c'ua rí dyätäji
e Jesucristo ra ndin'tsc'iji in
mü'büji co o̱ cji. Mizhocjimi
ra mböxc'üji, ra tsja'c'üji
xenda rí mäcjeji, dya pje rí
mbeñeji.

Una vida de esperanza

3 Me na jo Mizhocjimi c'ü o̱
Tata e Jesucristo c'ín Jmugöji.
Me go juentsquegöji o dyacüji
nuevo rgá mimiji dya, o ts-
jacüji o̱ t'izgöji. Nguec'ua rí
pãrãji rá teji rá bübügöji co
Mizhocjimi, na ngue e Jesu-
cristo o te'e 'ma ya vi ndũ.
4 Na ngue o̱ t'itsc'eji
Mizhocjimi, ya bë'sc'iji a
jens'e c'o me na jo c'o ra
dya'c'üji. Nuc'o, dya ra tjeze
c'o. Dya xo ra s'odü, ni xo ra
pötü.
5 Me na zëzhi Mizhocjimi;
pjö'c'üji na ngue i̱n ench'e
in mü'büji e Jesucristo.
Nguec'ua 'ma ra nguarü ne
xoñijõmü, rá jandaji texe ja
va 'ñevgueji libre cja c'o na s'o.
6 'Ma ne Mizhocjimi, i̱n
sufreji ja nzi pa c'o pje nde
cja'c'üji. Pero me i̱n mäcjeji
na ngue i̱n pãrãji ra dya'c'üji
a jens'e c'o me na jo.
7 Mizhocjimi jëtsc'iji i̱n
sufreji a cjanu, ngue c'ua
ra jñetse cjo sido rí 'ñejmeji
c'ü. O oro, cjapüji ra xõgü
na jo cja sivi, ngue c'ua ra
jñetse c'e oro. Maco cjapüji
ra xõgü o oro c'ü tjeze, xo ni
jyodü rí sufregueji. Na ngue
xenda ni muvitsc'eji que na
ngue o oro. Pero 'ma sido rí
dyätäji Mizhocjimi, ra xi'ts'iji
Mizhocjimi c'ü na jo vi tsjaji y
me ni muvits'üji cja o̱ jmi.
8 I̱n neji e Jesucristo zö dya
i̱ jñandaji. Zö dya xo i̱n jandaji
dya, pero i̱n ench'e in mü'büji.
Me i̱n mäpqueji na puncjü, c'ü
dya i̱n jüngueji jña ja rgui ma-
maji ja cja c'ü ni mägueji.
9 Na ngue i̱n ench'e in
mü'büji c'ü, ra zädä c'e pa 'ma
ra 'ñempc'eji libre texe cja c'o
na s'o. Me i̱n mägueji na ngue
ya ni ma ra 'ñempc'eji libre.
10-11 C'o profeta o mamaji
c'ü ro zädä c'e pa 'ma ro
juentscöji Mizhocjimi ro
'ñevgueji libre. O̱ Espíritu
Mizhocjimi o 'ñünbü o̱
mü'büji o mamaji c'ü ro ẽjẽ
e Cristo nu c'ü vi mama
Mizhocjimi ro 'ñevgueji libre,

ro ẽ sufre, cja rrũ ch'unü ro
manda. C'o profeta mi xörüji
cja o̱ jña Mizhocjimi y mi
cjaji t'önü cjó ri ngueje c'ü ro
'ñevgueji libre, 'ñe jinguã ro
sufre.
12 Mizhocjimi o tsjapü o
mbãrã c'o profeta c'ü dya
be ro zädä 'ma mi cãrã
anguezeji c'o me na jo c'o mi
mamaji. Je ro zädä yo cjë yo
rí cãrãji dya. Mizhocjimi ya
ndäjä o̱ Espíritu o ẽ 'ñünbü o̱
mü'bü c'o 'ñaja nte o xi'ts'iji
ja rgá sö ra 'ñempc'eji dya
libre, ja c'o nzi va mama c'o
profeta. Nu'tsc'eji, o jí'tsc'eji
Mizhocjimi yo; maco c'o o̱
anxe, dya nda pãrãji ja ga cja,
pero ne ra mbãrãji.

Dios nos llama a una vida santa

13 Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí
tsjijñiji na jo in pjeñeji. Rí
pjörütsjëji ja rgui minc'eji.
Jñunt'ü in mü'büji ra ch'a'c'üji
c'o me na jo, 'ma ra ẽjẽ na yeje
e Jesucristo.
14 Rí tsjagueji nza cja o t'i
c'o cja'a texe c'ü xiji ra ts-
jaji. 'Ma dya be mi pãrãgueji
Mizhocjimi, mi cjagueji c'o
mi netsjëgueji. Nudya, dya cja
rí tsjagueji dya c'o.
15 Me na jo Mizhocjimi c'ü
o 'ñünnc'ü in mü'büji i̱ creoji.
Nguec'ua xo rrã jo texe c'o rí
tsjaji.
16 Na ngue ya t'opjü a cjava
cja o̱ jña Mizhocjimi: “Rí ts-
jaji ja c'o nzi rgá negö c'o na
jo, na nguetscö na jozgö”, eñe
Mizhocjimi.
17 Nu'tsc'eji i̱ṉ xiqueji
Mizhocjimi: “Mi Tatats'ügöjme”,
i̱ṉ embgueji c'ü. Maco
angueze jünncöji ngüenda ja
c'o nzi rgá cjagöji nzi 'nazgöji;
dya juajnü. Nguec'ua ni
jyodü rí sũji angueze rgui
mimiji texe c'o pa c'o xe rí
minc'eji va cja ne xoñijõmü.
18 C'o in mboxatitaji o
zocüts'üji c'o tjũrü c'o dya
ni muvi. Pero nudya, i̱ṉ
pãrãgueji o ndõmpc'üji va
'ñempc'eji libre texe cja c'o
tjũrü. C'ü vi ndõmpc'üji, dya
ngue co oro, ni xo ri ngue co
plata c'o tjeze.
19 O ndõmpc'üji co o̱ cji e
Cristo c'ü me ni muvi. Ja c'o
nzi ma cja c'o ts'imë c'o mi
pö't'üji, dya pje mi s'odü ni
xo mi mancha, je xo va cjanu
e Jesucristo, dya pje mi bübü
c'o ma s'o.
20 Mizhocjimi, 'ma dya be
mi ät'ä ne xoñijõmü, o mama
c'ü je rva cjanu rvá ndũ e Je-
sucristo. Ngue yo cjë yo ni ma
ra nguarü, yo o ẽjẽ c'ü, o ẽ ndũ
por nu'tsc'eji.
21 Mizhocjimi o tsjapü o
te'e e Jesucristo 'ma ya vi
ndũ, cjanu o unü c'ü ra
manda. Nguec'ua i̱ṉ ench'e in
mü'büji Mizhocjimi, i̱ṉ pãrãji
ra dya'c'üji c'o me na jo.
22 O̱ Espíritu Mizhocjimi o
'ñünnc'ü in mü'büji i̱ creoji
c'o jña c'o na cjuana ja ga
cja e Jesucristo. Nguec'ua
va ndin'tsc'iji in mü'büji c'o
na s'o. Nguec'ua nudya, i̱ṉ
pötqui s'iyagueji dya yo nin
cjuarmaji. Dya nguextjo co
in teji c'ü rí mamaji i̱ṉ s'iyaji;
rí pötqui s'iyaji co texe in
mü'büji.
23 Ya ch'a'c'üji dya 'na
mü'bü c'ü nuevo. Nuc'ü, dya

vi 'ñeje cja nin tataji 'ñe nin nanaji. 'Ma jiyö, ro tjeze. Pero Mizhocjimi o dya'c'üji c'ü, 'ma i̱ dyätpäji o̱ jña. Nu o̱ jña, me na zëzhi, dya ra tjeze.

24 Je t'opjü a cjava cja o̱ jña Mizhocjimi c'ü o dyopjüji mi jinguã:

O pjin'ño me na zö o̱ ndäjnä,
pero dyot'ü o pjin'ño
'ñe jäbä o̱ ndäjnä.
Je xo ga cjazgöji nu, rí nteji.
Bübü yo rí pãrãji 'ñe yo
rí ät'äji yo me na zö.
Pero 'ma rá tũgöji, ra chjorü
yo na zö.
25 Pero o̱ jña Mizhocjimi, dya
ra chjorü nu, eñe.
Ngue o̱ jña Mizhocjimi c'ü o
xi'ts'iji ja rgá salvats'üji.

2

1 Nguec'ua rí jyëziji texe c'o na s'o. Dya cja rí pezhgueji o bëchjine. Dya cja rí tsjapqueji c'ü me na jotsc'eji a jmi yo nin minteji. Dya cja rí deseaji c'o ch'unü c'o 'ñaja. Dya cjó cja rí xosp'üji o bëchjine.

2 O lëlë 'ma cja ni jmus'üji, me neji o chichi ra ziji o̱ lechi. Je xo rga cjatsc'eji nu; me xo rí ñeji yo o̱ jña Mizhocjimi yo na cjuana. Ngue o jñõnü c'o da'c'üji para in mü'büji ngue c'ua rí zëzhgueji, ngue c'ua ra 'ñempc'eji libre texe cja c'o na s'o.

3 Nu 'ma ya i̱n pãrãji c'ü me s'iyats'üji c'ü ín Jmugöji, nu'ma, rí ñegueji o̱ jña Mizhocjimi.

Cristo, la piedra viva

4-5 'Ma jäbäji o ngumü de piedra, 'ma töt'üji 'na piedra c'ü dya neji, nu'ma, pëziji 'ma. Je xo ma cjatjonu e Jesucristo. Yo nte, dya neji c'ü. Pero Mizhocjimi ya vi juajnü, na ngue me ni muvi c'ü. E Jesucristo ixi bübütjo, o dya'c'üji c'ü ni bübütjogueji dya. Nguec'ua xo i̱n chjëntcjeji o piedra. Rí chëzhgueji cja e Jesucristo, ra jyäbäts'üji o̱ templo Mizhocjimi. Ya xõcüts'üji o tsja'c'üji o̱ mböcjimits'üji. C'o mböcjimi mi unüji o animale Mizhocjimi c'o mi pö'tp'üji. Nu'tsc'eji rí unü in mü'büji ja c'o nzi ga ne, na ngue c'ü o ndũ e Jesucristo.

6 Je t'opjü a cjava cja o̱ jña Mizhocjimi:

C'e piedra, rá jumügö a
squina c'ü rá jäbägö
a Sion, ngue c'ua ra
zëzhi.
Ró juajnügö c'e piedra; me ni
muvi c'ü.
Nu c'o ra 'ñench'e o̱ mü'bü
c'ü, dya ra bëzhi o̱ tseji,
ra ch'unüji c'o na jo
c'o te'beji, eñe o̱ jña
Mizhocjimi.

7 Nu'tsc'eji i̱n ejmeji e Jesucristo, i̱n pãrãji c'ü me ni muvi. Nu c'o dya ne ra dyätä, iyö c'o. Ya t'opjü cja o̱ jña Mizhocjimi ja ga cja anguezeji:

C'o mi jäbä c'e ngumü go
zöpüji c'e piedra, dya
go neji c'ua c'ü.
Pero ngue c'ü ot'ü o jñumü
Mizhocjimi cja squina,
eñe o̱ jña Mizhocjimi.

8 Je xo t'opjü a cjava:

Nuc'ü, chjëntjui nza cja 'na
piedra c'ü rguí pjeñe

yo nte, 'ñe c'ü rguí
nügüji, eñe.
C'o nte c'o, dya neji e
Jesucristo, na ngue dya
ne ra dyätäji c'ü. Nu c'o
dya ra dyätä e Jesucristo,
Mizhocjimi ya mama ndeze
mi jinguã c'ü ra ma sufreji.

Los que pertenecen a Dios

9 Nu'tsc'eji ya juan'c'ügueji
Mizhocjimi o tsja'c'üji o̱
ntets'üji. I̱n mböcjimigueji
dya, i̱n pëpqueji c'ín Jmugöji
c'ü bübü a jens'e. Ya xõcüts'üji
nguec'ua ya 'natjo jñiñits'üji
dya. Mizhocjimi ya tsja'c'üji
o̱ ntetsc'eji dya angueze. O
tsja'c'üji texe yo, ngue c'ua rí
zopjügueji yo nte. Rí xiqueji
c'ü me na jonte Mizhocjimi.
Na ngue 'ma mi nzhodügueji
cja bëxõmü, o 'ñünnc'ü in
mü'büji i̱ jyëzgueji c'o na s'o,
o dya'c'üji c'ü o̱ jya's'ü c'ü me
na jo cja in mü'büji.
10 'Ma ot'ü, dya mi ngue o̱
ntetsc'eji Mizhocjimi. Pero
nudya, ngue o̱ ntetsc'eji dya
c'ü. 'Ma ot'ü, dya mi pãrãgueji
c'ü mi juen'tsc'eji Mizhocjimi.
Pero nudya i̱n pãrãji me
juen'tsc'eji.

Vivan para servir a Dios

11 I̱n pjöt'üji i̱n cãrãji cja
c'o jñiñi c'ua ja dya i̱n men-
zumügueji. Zö ne in mü'büji rí
tsjaji c'o na jo, pero va ẽjẽ in
pjeñeji rí tsjaji c'o na s'o. Rí
s'iyats'üji cjuarma, nguec'ua
rí xi'tsc'öji, dya rí tsjaji ja c'o
nzi gui ñetsjëji c'o na s'o.
12 Yo nte yo dya pãrã
Mizhocjimi, sanc'eji yo,
mamaji c'ü i̱n cjagueji c'o na
s'o. Nu'tsc'eji rí tsjagueji na
jo, ngue c'ua ra jñantc'aji i̱n
cjaji c'o na jo. Nguec'ua c'e pa
'ma ra 'ñünbü Mizhocjimi o̱
mü'büji, ra mamaji c'ü me na
jo Mizhocjimi.
13 Rí dyätäji texe c'o pje nde
pjëzhi. Na ngue je ga cjanu ga
ne Mizhocjimi. Rí dyätäji c'ü
mero manda.
14 Xo rí dyätäji c'o gober-
nador c'o o̱ 'ñeme c'ü mero
manda. C'ü vi 'ñemeji c'o,
ngue c'ü ra castigaoji c'o cja
na s'o, 'ñe ra mamaji na jo'o
c'o cja na jo.
15 Bübü c'o sanc'üji, ma-
maji c'ü i̱n cjagueji c'o na
s'o, pero dya pãrãji c'o ma-
maji. Mizhocjimi ne'e c'ü rí
tsjagueji c'o na jo, ngue c'ua
dya ra sö pje ra xi'ts'iji.
16 Zö dya ngue o̱ cjatsc'eji
c'ü mero manda, zö i̱n li-
bregueji, pero dya rí tsjijñiji
c'ü sö rí tsjaji c'o na s'o. Iyö.
Na ngue ya ngue o̱ ntets'üji
dya Mizhocjimi.
17 Rí respetaoji texe yo nte.
Rí pötqui s'iyaji yo nin cjuar-
maji. Rí sũji Mizhocjimi. Rí
respetaoji c'ü mero manda.

El ejemplo del sufrimiento de Cristo

18 Nu'tsc'eji i̱n mbëpjiji, rí
respetaoji c'o in lamugueji.
Dya nguextjo c'o in lamugueji
c'o na jonte c'o s'iyats'üji, c'o
rí respetaoji. Xo rí respetaoji
c'o in lamuji c'o na s'o.
19 Bübü 'ma ra tsja'c'üji
rí sufregueji, zö dya pje i̱n
cjagueji c'o na s'o. Pero 'ma
rí pësp'iji paciencia na ngue
c'ü ni pãrãgueji c'ü je ga cjanu

ga ne Mizhocjimi, ra mä'c'äji
'ma c'ü.
20 'Ma ra yapc'üji na ngue i̱
tsjaji c'o na s'o, ¿pje ra dyeje,
zö rí pësp'iji paciencia? Pero
nu 'ma rí tsjagueji c'o na jo,
'ñe 'ma rí pësp'iji paciencia c'o
ra tsja'c'üji rí sufreji, nu'ma,
ra mä'c'äji 'ma Mizhocjimi.
21 Mizhocjimi o tsja'c'üji o̱
t'itsc'eji ngue c'ua rí tsjaji c'e
tjũrü ja c'o nzi va tsja e Jesu-
cristo. O sufre por nutscöji.
Nu'tsc'eji xo rí tsjaji na jo, zö
rí sufregueji.
22 Angueze, dya tsja c'o na
s'o; dya xo mama o bëchjine.
23 'Ma o zadüji c'ü, dya
ndünrü. 'Ma o tsjapüji o sufre,
dya mama c'ü pje ro tsjapü
anguezeji. C'ü o tsja, o sufre
na ngue mi pãrã Mizhocjimi
jün ngüenda na jo.
24 'Ma o sufre va ndũ
cja ngronsi, o ngõtcüji ín
nzhubüji. O tsja a cjanu, ngue
c'ua rá jëziji c'o na s'o, rá cjaji
ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi.
Na ngue o sufre e Jesucristo,
nguec'ua va jogü in mü'büji
c'o na s'o.
25 Nu'tsc'eji mi nza cjatsc'eji
o ndënchjürü c'o ya vi xõgü.
Pero nudya, ya i̱ nzhogueji a
jmi c'e Ndambörü c'ü pjö'c'üji.

3

Cómo deben vivir los casados

1 Nu'tsc'eji i̱n ndixũji, rí
dyätäji yo nin xĩraji. Nu
'ma dya ne ra 'ñejme o̱ jña
Mizhocjimi c'o nin xĩraji, dya
rí sido rí xipjiji ra 'ñejmeji.
Rí sido rí dyätäji anguezeji.
A cjanu, ra unüji ngüenda i̱n
cjaji c'o na jo, xa'ma xo ra
'ñejmeji.
2 Na ngue anguezeji ra
nuc'üji ja c'o nzi gui sũji
Mizhocjimi gui tsjaji c'o na
jo.
3 C'ü rrã zötsc'eji, dya ngue
c'ü me rí jocüji cja in ñigueji.
Dya rí chevgueji o oro, c'ü ra
jñantc'aji. Ni xo rí sütqueji c'o,
ni xo rí tsötc'eji in dyëji. Ni xo
ri ngue bitu c'o me ni muvi
c'o rí jyegueji. Na nguejyo,
nguextjo a xes'e c'ü ni jñetse
na zö yo.
4 C'ü rrã zötsc'eji, je ngue
a mbo cja in mün'c'eji nu ja
dya cjó janda. Ngueje c'ü rí
dyätäji na jo, dya rí tsjapqueji
na nojo, dya rí chjünrüji. 'Ma
rí tsjaji yo, me rguí muvits'üji
'ma a jmi Mizhocjimi.
5 Je xo ma cjanu ma tsja c'o
ndixũ c'o mi cãrã mi jinguã
c'o mi creo Mizhocjimi. Ma zö
o̱ mü'büji cja jmi Mizhocjimi.
Y mi ätäji c'o nu xĩraji.
6 'Naja c'o o tsja a cjanu,
ngueje e Sara. Mi ätä e Abra-
ham, mi xipji: “Nu'tsc'e ín
Jmuts'ügö, texe c'ü rí man-
dazü, rá cjagö”, embe. Je xo
rga cjatsc'eji nu; rí tsjaji c'o
na jo, dya rí sũji. 'Ma rí ts-
jaji a cjanu, ra jñetse c'ü o̱
mboxbëchets'üji e Sara.
7 Nu'tsc'eji i̱n bëzoji, rí
minc'eji na jo co yo nin suji,
rí respetaoji. Na ngue i̱n
pãrãgueji xenda na zë'tsc'eji
que na ngue anguezeji. Ya
dya'c'üji c'ü ni bünc'eji co
Mizhocjimi para siempre.
Xo 'ñe yo nin sugueji, ya xo
ch'unüji a cjanu. Nguec'ua

ni jyodü rí respetaoji yo. 'Ma jiyö, dya ra dyä'tc'äji 'ma Mizhocjimi, 'ma pje rí dyötqueji.

Los que sufren por hacer el bien

8 C'ü xe rá xi'tsc'öji i̱n nza texeji, rí tsjijñiji c'ü ri 'natjo in pjeñeji. Rí pötqui sentioji, y rí pötqui mäcjeji, y rí pötqui s'iyaji yo nin cjuarmaji. Xo rí pötqui juentseji. Dya rí tsjapü na nots'üji.

9 C'o pje cja'c'üji, dya rí nzhopqueji. C'o sanc'üji, dya pje rí xiqueji. C'ü rí tsjagueji, rí ma'tp'ügueji Mizhocjimi ra intsjimi c'o. Na ngue je xo va cjanu va intsjimits'üji Mizhocjimi 'ma o 'ñünnc'ü in mü'bügueji.

10 Je mama ga cjava o̱ jña Mizhocjimi:

'Ma cjó c'o ne ra mäjä rgá mimi texe c'o pa, ni jyodü dya cja ra mama o jña c'o na s'o.

Dya xo ra mbedye bëchjine a ne.

11 Ra jyëzi c'o na s'o, ra tsja c'o na jo.

Ra jyodü ja rgá mimiji na jo yo nu minteji.

12 Na ngue Mizhocjimi nu'u na jo c'o cja na jo, 'ñe unüji ja c'o nzi ga dyötüji.

Pero Mizhocjimi dya nu'u na jo c'o cja na s'o, eñe o̱ jña Mizhocjimi.

13 'Ma me i̱n jodüji c'ü rí tsjaji na jo, ¿ja rgá sö cjó pje ra tsja'c'üji 'ma?

14 Zö bübü 'ma cja'c'üji i̱n sufreji na ngue c'ü ni tsjaji na jo, pero ngue c'ü rgui mäcjeji. Zö pje ra xi'ts'iji ra tsja'c'üji, pero dya rí sũji, dya pje rí mbeñeji.

15 C'ü rí tsjagueji, rí sũgueji Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji. Rí tsjijñiji na jo. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra tsja'c'üji t'önü jenga i̱n ench'e in mü'büji e Jesucristo, ra sö rí xipcjeji na jo 'ma c'o. Rí chjünrüji na jo co respeto.

16 I̱n cjaji dya c'o na jo, na ngue bübüts'üji dya e Jesucristo. Zö ra xo'sc'üji o bëchjine ra mamaji i̱n cjaji c'o na s'o, pero sido rí tsjaji c'o i̱n pãrãgueji na jo. Xa'ma ra tseje c'o pe'chc'eji a cjanu.

17 Nu 'ma ne Mizhocjimi rí sufregueji, xenda na jo rí sufreji na ngue c'ü rgui tsjagueji c'o na jo, que na ngue c'ü rvi tsjaji c'o na s'o.

18 'Natjo vez o pätcäji va sufre e Jesucristo va ngõtcüji ín nzhubüji. Maco me na jo c'ü; nuzgöji, dya ma jozgöji. O ngõtcüji ín nzhubüji, nguec'ua sö rá chëzhgöji dya a jmi Mizhocjimi ra recibidozüji. E Jesucristo mi bübü o̱ cuerpo, nguec'ua o sö o mbö't'üji. Pero o tetjo, na ngue c'ü o̱ Espíritu o tsjapü o te.

19 C'ü o̱ Espíritu o ma zopjü c'o o̱ aljma c'o añima, nu ja cjot'ü.

20 Nuc'o, ngue c'o mi cãrã 'ma mi bübü e Noé, 'ma mi ät'ä c'e trabarco. Mizhocjimi me go mezhe va mbësp'i paciencia anguezeji, pero dya go ne go dyäräji. 'Ma o 'ñeje c'e tradyebe, mi tuns'ü c'e ndeje

c'e barco. Nguec'ua, dya go
ndũ c'o ocho c'o vi cjogü a
mbo o salvaji.
21 C'e ndeje sö rá jyëntspiji
dya, c'ü rvá jigöji c'ü o sal-
vazüji, na ngue c'ü vi te e Jesu-
cristo. C'ü rvá jigöji, dya ngue
c'ü o mbechqueji ín cuerpoji;
je ngue c'ü rvá jizhiji a jmi
Mizhocjimi c'ü ya 'nintsquiji
ín mü'büji, y rá cjaji dya c'o rí
pãrãji na jo.
22 E Jesucristo ya ma a
jens'e; bübü dya, cja o̱ jodyë
Mizhocjimi. Angueze manda
dya texe cja c'o o̱ anxe
Mizhocjimi 'ñe c'o pje nde
pjëzhi c'o pë's'i poder a jens'e.

4

Sirviendo según la capacidad que Dios nos ha dado

1 E Jesucristo o sufre
o̱ cuerpo va mböxcüji.
Nu'tsc'eji xo ni jyodü rí büb̃üji
dispuesto rí sufregueji. Na
ngue 'ma rí sufreji, ya ni ma
rgui jyëziji c'o na s'o.
2 Nguec'ua c'o pa c'o xe
rí minc'eji, dya rí tsjagueji
ja c'o nzi gui ñetsjëji c'o na
s'o. Rí tsjaji ja c'o nzi ga ne
Mizhocjimi.
3 Ya rguí chjëntjui c'ü i̱ ts-
jagueji ja c'o nzi ga tsja c'o
dya pãrã Mizhocjimi. Mi
cjagueji texe c'o ma s'o c'o
ma ẽjẽ in pjeñeji. Mi cjagueji
c'o na s'o cja mbaxua, mi
jmurügueji, 'naxõmü rí tĩgueji.
Xo mi ma'tc'eji yo ts'ita, maco
mama c'o ley c'ü dya cjó sö ra
ma't'ü yo.
4 C'o dya pãrã Mizhocjimi,
me cjaji c'o na s'o, texe c'o
va ẽjẽ o̱ pjeñeji. Nguec'ua
me cjijñiji jenga dya cja
i̱n cjagueji c'o na s'o co
anguezeji. Nguec'ua me
sanc'eji yo.
5 Pero anguezeji ra nzhötüji
ngüenda Mizhocjimi c'ü ya
büb̃ü ra jñünpü ngüenda yo
büb̃ütjo, 'ñe c'o ya ndũ.
6 C'o ya ndũ, 'ma xe
mi büb̃üji, o xipjiji o̱ jña
Mizhocjimi. Zö o tsjapüji
o sufreji va, ja c'o nzi ga
sufre texe yo nte, zö ya ndũji,
pero c'o mi ench'e o̱ mü'bü
Mizhocjimi, sido ra büb̃ütjo
o̱ aljmaji ja c'o nzi ga büb̃ü
Mizhocjimi.
7 Ya ni ma ra nguins'i ne
xoñijõmü. Nguec'ua nu'tsc'eji
rí tsjijñiji na jo in pjeñeji. Rí
pjörüji ja rgui minc'eji. Y rí
sido rí dyötüji Mizhocjimi.
8 C'ü xenda ni muvi rí ts-
jaji, rí pötqui s'iyaji co texe
in mü'büji. Na ngue 'ma i̱n
s'iyaji, i̱ṉ perdonaoji, 'ma cjó
c'o pje tsja'c'üji.
9 'Ma va säjä nin cjuarmaji
yo ni 'ñeje nan'ño jñiñi, rí
unüji ja ra oxüji. Rí pötqui
recibidoji a cjanu, dya pje rí
mamaji.
10 Na puncjü c'ua ja nde
va dyacüji Mizhocjimi c'ü
rá pëpcöji angueze. C'o vi
ch'a'c'ü rí tsjaji, tsjaji ngue
c'ua rí pötqui pjös'üji yo nin
cjuarmaji. 'Ma rí tsjaji a
cjanu, i̱ṉ pëpqueji na jo 'ma
Mizhocjimi.
11 Nu c'o zopjü yo nte, ni
jyodü ra mamaji o jña'a ja
c'o nzi ga 'ñünbü o̱ mü'bü
Mizhocjimi c'ü rguí mamaji.

Nu c'o pjöste, ra pjösteji ja c'o nzi va unü Mizhocjimi ra pjösteji. Nguec'ua texe c'o rí tsjaji, ra unüji ngüenda ja ga cja e Jesucristo, ra mamaji c'ü me na jo Mizhocjimi. E Jesucristo, ni jyodü c'ü dya rá jëziji c'ü rgá mamaji c'ü me na jo, 'ñe me na nojo. Je rga cjanu.

Sufriendo como cristianos

12 'Ma va ẽjẽ c'o me na s'ëzhi c'o me i̱ṉ sufreji, dya rí tsjijñiji: "Maco rí ench'e ín mü'büjme e Jesucristo, ¿jenga rí sufregöjme?", rí 'ñeñeji. Jëtsc'iji rí sufreji, ngue c'ua ra jñetse cjo sido rí 'ñejmeji Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji yo, na ngue rí s'iyats'üji.

13 C'ü rí tsjaji, rí mägueji, na ngue c'ü rgui sufregueji ja c'o nzi va sufre e Jesucristo. 'Ma ra ẽjẽ angueze c'ü me rrã zö rva ẽjẽ, me rí mägueji na puncjü.

14 Nu 'ma sanc'üji yo nte na ngue c'ü ni dyätpägueji o̱ jña e Jesucristo, ngue c'ü rgui mäcjeji. Na ngue bübüts'üji o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü cja'c'üji rí pãrãji c'ü bübü Mizhocjimi co nu'tsc'eji. C'o nte, na cjuana sadü e Cristo c'o. Nu'tsc'eji i̱ṉ mangueji c'ü me na jo c'ü.

15 Dya rí pö't'ütegueji, ni pje xo rí põnüji, ni xo rí tsjagueji c'o na s'o, ni xo rí ma ñaji c'ua ja dya pë'sc'ü rí ñugueji. Nujyo na s'o, dya nguejyo ne Mizhocjimi c'ü rgui sufregueji va yo.

16 Pero 'ma cjó c'o sufre na ngue c'ü ni dyätpä o̱ jña e Jesucristo, dya ni jyodü ra tseje 'ma. Sido ra dyätä na jo, ngue c'ua yo nte ra mbãrãji c'ü me na jo Mizhocjimi.

17 Nutscöji o̱ ntezgöji Mizhocjimi, c'ü rgá sufregöji chjëntjui c'ü ya ri jüncüji ngüenda Mizhocjimi. Maco nguetscöji ot'ü rí sufregöji, na c'o dya ne ra dyärä o̱ jña Mizhocjimi, juejme c'o. Ra sufreji me na puncjü 'ma ra jñünpü ngüenda Mizhocjimi anguezeji.

18 Nu c'o ya na jo a jmi Mizhocjimi, sufre ga 'ñemeji libre cja c'o na s'o. Na c'o dya sũ Mizhocjimi c'o dya jëzi c'o na s'o, juejme c'o. Ra ma sufreji na puncjü.

19 Mizhocjimi o ngambgagöji va, dya ra jyëzguigöji. Nguec'ua, nu c'o sufre ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi, ni jyodü c'ü dya ra zũji, na ngue Mizhocjimi ra mbörü anguezeji. Y ra sido ra tsjaji c'o na jo.

5

Consejos para los creyentes

1 Bübüts'üji c'o pastor. Ngueje c'o rá zopjügö dya, na ngue xo rí pastorgö. Ró nugö 'ma mü o sufre e Jesucristo. Y 'ma rá jandgöji ja ga cja c'ü me na nojo, me xo rguí muvizgöji co angueze a jmi Mizhocjimi.

2 Nu'tsc'eji i̱ṉ pastorji, i̱ṉ chjëntcjeji nza cja o mbörü. Nguec'ua rí xi'ts'iji c'ü rí pjörüji o̱ nte Mizhocjimi c'o o dya'c'üji rí pjörüji. Dya ngue c'ü ixi cja'c'üji a fuerza

rí pjörüji; ngue c'ü rí ñegueji
rí pjörüji. Dya ngue c'ü rgui
pjörüji c'ü rí chõgueji o merio;
ngue c'ü rí pjörüji co texe in
mü'büji.
3 Dya xo rí tsjapüji na nojo
cja yo o dya'c'üji c'ín Jmugöji
in pjörüji. C'ü rí tsjaji, rí
jizhgueji 'na tjũrü c'ü na jo,
ngue c'ua xo 'ñe anguezeji ra
tsjaji.
4 Nguec'ua 'ma ra ẽjẽ
c'e Ndambörü c'ü ngue e
Jesucristo, ra dya'c'üji c'ü dya
ra tjeze, ra dya'c'üji c'ü me
rguí muvits'üji cja o jmi; rí
bübütjoji co angueze para
siempre.
5 Nu'tsc'eji in sẽji, 'ñetsc'eji
in süngüji, rí dyätäji yo pastor.
Nu'tsc'eji in texeji, rí pötqui
respetaoji, dya rí tsjapü rrã
nots'üji. Na ngue je t'opjü a
cjava cja o jña Mizhocjimi:

Mizhocjimi nu'u na ü c'o
cjapü na nojo.

Pero c'o dya cjapü na nojo,
me nu'u na jo c'o, eñe.

6 Me na zëzhi Mizhocjimi.
Nguec'ua nu'tsc'eji, dya
rí tsjapqueji rrã notsc'eji.
Nguec'ua 'ma ra zädä c'e
pa c'ü ya juajnü angueze,
ra dya'c'üji c'ü me rguí
muvits'üji cja o jmi.
7 Texe c'o in mbeñeji, rí
xipcjeji Mizhocjimi. Na ngue
angueze me mbents'eji ga
mbö'c'üji.
8 Rí tsjijñiji na jo in pjeñeji.
Rí pjörütsjëji ja rgui mimiji.
Na ngue c'ü dya jo'o nuc'üji na
ü, chjëntjui nza cja 'na león c'ü
me ngãxã me jodü cjó ra za'a.
9 Pero dya rí sũgueji; sido
rí 'ñejmeji Mizhocjimi, ngue
c'ua rí chõpüji c'ü dya jo. Rí
zëzhgueji na ngue in pãrãgueji
c'ü je xo ga cjanu ga sufre c'o
nin cjuarmaji c'o cãrã texe cja
ne xoñijõmü.
10 Mizhocjimi o 'ñünngü ín
mü'büji ró creoji. Na ngue
ne'e c'ü rá mandaji co e
Jesucristo. Nguec'ua zö rí
sufregueji ja nzi pa, pero
'ma rí sëchiji, Mizhocjimi ra
jocüts'üji na jo in mü'büji. Y
ra dya'c'üji rí zëzhgueji, ngue
c'ua dya rí jyëzgueji, sido rí
dyätäji. Na ngue angueze
pjöxcüji texe c'o ni jyodüzüji.
11 Me na nojo Mizhocjimi,
ra manda para siempre. Je ga
cjanu.

Saludos finales

12 Ne carta nu, nguezgö ró
mamagö yo jña; e cjuarma
Silvano o dyopjü. Nujnu, rí
pãrãgö pëpi na jo Mizhocjimi.
Dya nda puncjü yo ró xi'tsc'öji
cja ne carta. Ró zo'c'öji, 'ñe
ró xi'tsc'öji c'ü na cjuana
me s'iyazüji Mizhocjimi me
pjöxcüji. Dya rí jyëziji c'ü.
13 Va bö'tc'ütjoji Cjimi c'o
jmurü a Babilonia c'o ya xo
juajnü Mizhocjimi ja c'o nzi
va juan'c'üji. Xo va bö'tc'ütjoji
Cjimi e cjuarma Marcos c'ü
chjëntjui c'ü ri ngue ín ch'igö.
14 Rí pötqui s'iyaji; rí pötqui
zenguateji co texe in mü'büji.
Nu'tsc'eji bübü in mü'büji e
Jesucristo, rí ötcö Mizhocjimi
ra mäjä in mü'büji, dya pje rí
mbeñeji. Je rga cjanu.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN PEDRO

Pedro escribe a los creyentes

1 Nutscö e Simón Pedro rí pen'c'eji ne carta. O juancü e Jesucristo rá cjagö apóstole. Pero rí mbëpjitjogö; angueze ngue ín lamugö. Nutscöjme rí apóstolejme o dyacüjme Mizhocjimi rí ench'e ín mün'c'öjme e Jesucristo. Xo 'ñetsc'eji xo dya'c'üji in̲ ench'e in mün'c'eji c'ü. Nguec'ua, dya nguextjozüjme o salvazügöjme c'ü; xo 'ñetsc'eji xo salvats'ügueji. Na ngue me na jonte e Jesucristo c'ü ín Mizhocjimigöji c'ü o 'ñe salvazüji; dya juajnü c'o ri ne.

2 Rí ötcö Mizhocjimi ra mböxc'üji xenda rí pãrãgueji e Jesucristo nu c'ü ngue ín Mizhocjimigöji 'ñe ngue ín Jmugöji, ngue c'ua xenda rí unnc'eji ngüenda c'ü me nuc'eji na jo Mizhocjimi. 'Ma ga cjanu, xenda ra mäjä in mün'c'eji, dya pje rí mbeñeji.

Cualidades del cristiano

3 E Jesucristo o matcüjme; nutscöjme ró möjme co angueze. Ró unnc'öjme ngüenda c'ü me na nojo angueze, 'ñe c'ü me na jo c'o mi cja. E Jesucristo ngue Mizhocjimi c'ü, y me na zëzhi. Nguec'ua va jítsigöjme texe c'o ni jyodü rá xi'tsc'öjme, ngue c'ua mas rí pãrãgueji angueze. Ngue c'ua ra bübüts'üji Mizhocjimi; nu'tsc'eji rí sũji rí dyätqueji c'ü.

4 Nu cja ne xoñijõmü, ya ni ma ra s'odü, na ngueje yo nte me mäpäji c'o netsjëji. Pero me na nojo e Jesucristo, nguec'ua me xo na nojo c'o o xitsijme ra dyacüji. Nguec'ua sö rá jëzgöji c'o rí netsjëji. A cjanu, ja c'o ga cja Mizhocjimi, je xo rga cjazgöji nu.

5 Nu'tsc'eji ya dya'c'eji in̲ ench'e in mün'c'eji e Jesucristo. Nguec'ua rí pjötpügueji na puncjü ngüenda rí tsjaji c'o na jo. Nuc'ua ra sö rí pãrãji c'o na jo c'o rí tsjaji, 'ñe c'o na s'o c'o dya rí tsjaji.

6 Nuc'ua, ra sö rí pjörü ja rgui mimiji; dya rí tsjatsjëji c'o in̲ netsjëji. Nuc'ua, ra sö rí pë's'iji paciencia 'ma cjó pje ra tsja'c'üji. Nuc'ua, ra sö rí sũji Mizhocjimi y rí tsjaji c'ua ja nzi ga ne.

7 Nuc'ua, ra sö rí pötü rgui ñeji yo nin cjuarmaji. Nuc'ua, ra sö rí s'iyagueji texe yo nte.

8 'Ma rí sido rí tsjaji yo me na jo, ra jñetse c'ü in̲ pãrãgueji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji.

9 'Na cjuarma, 'ma dya cja yo na jo, chjëntjui c'ü ri ngorö c'ü dya ri janda na jo. 'Ma ga cjanu, ya jyombeñe c'ü o ndintspi o̲ mü'bü c'o na s'o c'o mi cja 'ma dya be mi pãrã e Jesucristo.

10 Nguec'ua rí xi'tsc'öji cjuarma, rí sido rí tsjaji yo me na jo. 'Ma rí tsjaji yo, ra jñetse c'ü o juan'c'ügueji Mizhocjimi, y o 'ñünnc'ü in mü'büji i̲ 'ñejmeji e Jesucristo. 'Ma rí sido rí tsjaji yo, dya rí

xõgueji 'ma cja c'e 'ñiji c'ü na jo.

11 Y me ra mä'c'äji, 'ma rí sät'äji nu ja ri manda e Jesucristo c'ín Jmugöji c'ü o 'ñe jocüzü ín mü'büji. Je ngueje nu rí tsãrãgueji para siempre.

12 Ya i̱ṉ pãrãgueji yo jña yo na cjuana, y dya i̱ṉ jëzgueji yo. Pero rá sido rá mbennc'eji yo.

13-14 Rí pãrãgö c'ü dya ra mezhe ra mbötcügöji. Na ngueje o jítsi a cjanu e Jesucristo c'ín Jmugöji. Nu dya xe rí bünc'ö, rí pãrãgö ni jyodü rá mbennc'eji yo jña yo ya xi'ts'iji, ngue c'ua rí unnc'eji na jo ngüenda.

15 Rá jũ'sc'ö cja xiscõmü yo, ngue c'ua ra sö rí mbeñegueji 'ma ya rga tũgö.

Los que vieron la grandeza de Cristo

16 Ró xi'tsc'öjme c'ü ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo c'ín Jmugöji co o̱ poder Mizhocjimi. Bübü c'o mama ngue 'na bëchjine c'ü ró cjijñitsjëgöjme c'ü rí xipjijme yo nte. Pero dya je ga cjanu. Na ngueje ró nu'ujme c'ü me na nojo e Jesucristo.

17-18 Ró jandajme 'ma mi cãrãjme angueze cja c'e t'eje. Me ma sjũ'ũ nu, na ngue Mizhocjimi c'ü nu Tata o tsjapü me go juëns'i e Jesucristo, y o mama c'ü me na jo c'ü. Ró ärägöjme o̱ jña Mizhocjimi c'ü vi 'ñeje nu ja me na zö, o mama: "Nujnu, ngue ín Ch'igö nu me rí s'iyagö nu me rí mäpägö", eñe.

19 Je a cjanu va zädä c'ü o mama c'o profeta c'ü ro ẽjẽ e Cristo. Nguec'ua rí pãrãgöji c'ü na cjuana c'o o dyopjü c'o profeta. Rí tsjapügueji na puncjü ngüenda c'o o dyopjüji, na ngueje chjëntjui nza cja 'na sivi c'ü jya's'ü nu ja na bëxõmü. 'Ma va pes'e e tanse, i̱ṉ pãrãgueji c'ü ya ra jyas'ü. Je xo ga cjatjonu, 'ma rí tsjapüji na puncjü ngüenda c'o o dyopjü c'o profeta, rí pãrãgueji, 'ma ya ra zädä ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo.

20 C'o o̱ jña Mizhocjimi c'o o dyopjü c'o profeta, ixtí unnc'eji ngüenda c'ü dya cjó sö ra mbãrãtsjë c'ü mama c'o; ni jyodü o̱ Espíritu Mizhocjimi ra mbös'ü ra mbãrã c'o.

21 Na ngue c'o profeta, dya nguijñitsjëji c'o jña c'o o dyopjüji; nguetsjë o̱ Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o̱ mü'büji o pätpäji Mizhocjimi.

2

Los que enseñan mentiras

1 C'o nte a Israel, mi cãrã c'o mi cjapü mi 'ñeje cja Mizhocjimi c'o jña c'o mi mamaji, pero dya ma cjuana c'o mi mamaji. Je xo rga cjanu a ndetsc'eji, ri cãrã o xöpüte c'o dya rga cjuana. Anguezeji, dya ra tsjapüji ngüenda c'ü ín Jmugöji, maco o ndũ por anguezeji. Nguec'ua Mizhocjimi ra tsjapü ra ma sufreji. C'o xöpüte ra jí'ts'iji c'o dya cjuana. 'Ma cjó c'o ra creo c'o ri jizhi anguezeji, ra bëzhi 'ma c'o.

2 C'o xöpüte, me ra tsjaji c'o ri netsjëji c'o na s'o. Na puncjü o cjuarma c'o ra

ndeñe co anguezeji, je xo rgá tsjatjoji nu. Nguec'ua yo nte yo dya be ejme e Jesucristo, ra mamaji c'ü dya jo o̱ 'ñiji Mizhocjimi nu na cjuana.

3 C'o xöpüte, me ri neji o merio. Ra jyodüji ja rgá zo'c'üji, ngue c'ua rí cheñeji co anguezeji rí unüji o ofrenda. Pero ndeze mi jinguã, ya mama Mizhocjimi c'ü ra jñünpü ngüenda c'o. Y ya bübü ra tsjapü ra ma sufre c'o.

4 Bübü c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o o tsja na s'o. Nguec'ua Mizhocjimi o tsjapü o sufreji, o mboch'üji a linfiernu nu ja me na bëxõmü. Je 'nün't'üji nu co cadena, hasta 'ma ra zädä c'e pa 'ma ra jñünpü ngüenda Mizhocjimi anguezeji.

5 Mizhocjimi xo tsjapü o sufre c'o mi cãrã mi jinguã c'o me mi cja na s'o, c'o dya mi ätä Mizhocjimi. O pejñe 'na tradyebe cja ne xoñijõmü o chjotüji. C'o pa c'o, mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjũ e Noé. Mi xipji c'o nte ro jyëziji c'o na s'o, ro tsjaji c'o na jo. Nuc'ü, dya ndũ cja c'e tradyebe c'ü, ni xo ri ngue c'o nu familia. Mi ochoji, dya chjotüji.

6 O mezhe c'ua Mizhocjimi xo chjotü c'o jñiñi a Sodoma 'ñe a Gomorra c'o me ma s'o. O chjotü co sivi o mbëzhiji o bozivi. Nguec'ua yo dya cjapü ngüenda Mizhocjimi sö ra unüji ngüenda xo 'ñe anguezeji ra ma sufreji, c'ua ja nzi va sufre c'o mi cãrã a Sodoma 'ñe a Gomorra.

7 Mizhocjimi o chjotü c'o mi cãrã c'o jñiñi c'o, pero o salva e Lot o pjongü. E Lot, mi cja c'o na jo. Nguec'ua me mi xicha o̱ mü'bü c'o na s'o c'o mi cja c'o nte. Porque mi cjatsjëji c'o mi netsjëji c'o me ma s'o, dya mi cjapüji ngüenda Mizhocjimi.

8 E Lot, mi cja c'o na jo. Nguec'ua pama pama me mi sufre o̱ mü'bü, na ngue o jñanda c'o nu menzumüji mi cjaji c'o me ma s'o. Y o dyärä mi ñaji c'o me ma s'o.

9 C'o ma't'ü Mizhocjimi c'o cja na jo, me sufreji na ngue c'ü na s'o c'ü cja yo nte. Pero me na zëzhi c'ü ín Jmugöji, ra mbös'ü ra zëzhi c'o. C'o mi cja na s'o, zö dya be va sädä c'e pa 'ma ra jñünpüji ngüenda, pero ya mama Mizhocjimi ra castigao c'o.

10 C'o xöpüte c'o dya ga cjuana, cjatsjë c'o netsjëji c'o me na s'o. Cjapüji c'ü dya ni muvi c'ín Jmugöji. Nuc'o, ngue c'o xenda ra tsjapü Mizhocjimi ra sufre c'o. Cjapüji me na nojo, dya neji cjó pje ra xipjiji. Y sadüji yo pjëzhi na nojo, dya sũji.

11 Maco dya cja a cjanu c'o o̱ anxe Mizhocjimi. Na ngue 'ma cjó c'o ra tsja c'o na s'o, zö ra ma c'o anxe a jmi c'ín Jmugöji ra ma cösteji, pero dya ra zadüji c'ü vi tsja na s'o. Maco xenda na zëzhi c'o anxe que na nguetscöji.

12 C'o xöpüte, chjëntjui nza cja yo animale yo dya sũ Mizhocjimi. C'ü vi ngama Mizhocjimi yo animale, ngue c'ü ra zürüji ra mbö't'üji. Je xo rga cjatjonu c'o xöpüte c'o na s'o, ra chjotüji c'o, dya ra

salvaji. Na ngue sadüji nu c'ü
dya pãrãji.
13 Mizhocjimi ra tsjapü ra
sufreji na ngue anguezeji
vi tsjapüji o sufre c'o 'ñaja.
Anguezeji me mäjä ga tsjaji
o mbaxua zö ri xõmü zö ri
ndempa. Jmurüji co nu'tsc'eji
'ma in sigueji o xëdyi. Pero me
na s'o a ndetsc'eji, ix 'na tsetjo
c'ü cjaji. Na ngue me mäjä ga
xi'ts'iji c'o dya cjuana.
14 Texe 'ma jandaji 'na
ndixũ, me neji ra tsjaji c'ü
na s'o. Dya söyaji, sido cjaji
c'o na s'o. Onpüji c'o nte c'o
dya creo Mizhocjimi co texe
o mü'büji, ngue c'ua xo ra
tsjaji a cjanu c'o na s'o. Me
pãrã ja ga zopjüji c'o, ngue
c'ua ra ndeñeji co anguezeji
ra unüji o ofrenda. Me na
s'o anguezeji; Mizhocjimi ra
tsjapü ra ma sufreji.
15 Anguezeji ya xõgüji cja
c'e 'ñiji c'ü na jo, ya ndëpiji c'ü
o 'ñiji e Balaam c'ü mi ngue
o t'i e Beor. E Balaam mi ne
ro ndõjõ na puncjü o merio;
nguec'ua va tsja na s'o.
16 E Balaam mi ngue 'naja
profeta c'ü mi ña o jña
Mizhocjimi. Pero o nguijñi
o mü'bü c'ü na s'o, mi ne
ro mama 'na jña c'ü dya vi
xipji Mizhocjimi. Zö dya
ña yo animale, pero o ña'a
'na burru nza cja 'na nte va
huënch'i e Balaam, na ngue
na s'o c'ü mi cjijñi e Balaam.
Nguec'ua go ndümbeñe e
Balaam, dya go mama c'e jña
c'ü mi ne ro mama.
17 C'o xöpüte, chjëntjui nza
cja 'na pozo c'ü ojtjo ndeje. Xo
chjëntjui nza cja o ngõmü c'o
tunütjo ndajma 'ma na zëzhi
ga vü. Ya mama Mizhocjimi
c'ü ra mboch'üji a linfiernu
nu ja me na bëxõmü; nunca ra
mbedyeji nu.
18 Yo nte, dya pãrãji o
'ñiji Mizhocjimi. Pero cãrã
anguezeji c'o cja ni ma ra
jyëzi c'o tjũrü c'o na s'o. C'ü
cja'a c'o xöpüte, zopjüji c'o nte
c'o, ngue c'ua ra ndeñeji co
anguezeji. Cjapüji me pãrãji,
pero mamaji jña c'o dya ni
muvi. Xipjiji c'o nte, na jo ra
tsjaji ja c'o nzi ga netsjëji, dya
ni jyodü ra mbötpüji ngüenda
ja rgá mimiji.
19 Mama c'o xöpüte ga
xipjiji c'o cjuarma: “Nu'tsc'eji
in libregueji dya, dya cja
mandats'üji c'o ley, sö rí
tsjatsjëji c'ua ja c'o nzi gui
ñetsjëji”, eñeji. Maco dya libre
c'o xöpüte, sido me cjaji c'o na
s'o. 'Ma dya sö 'na nte ra jyëzi
c'o na s'o, dya libre, mandaji
'ma c'ü.
20 Cãrã o nte c'o ya jyëzi c'o
na s'o c'o cja'a yo nte cja ne
xoñijõmü. Ya mbedyeji libre,
na ngue pãrãji ja ga cja e Je-
sucristo c'ín Jmugöji, nu c'ü o
ẽjẽ o ẽ 'ñevgueji libre cja c'o
na s'o. Pero 'ma ra nzhogüji
na yeje cja c'o na s'o, 'ma dya
ra jyëziji, nu'ma, xenda rrã s'o
'ma, que na ngue 'ma dya be
mi pãrãji e Jesucristo.
21 O jíchiji o jña Mizhocjimi,
o mbãrãji o 'ñiji e Cristo c'ü
me na jo. Pero o jyëziji
c'e jña. Nguec'ua xenda ra
sufreji que na ngue 'ma dya
ro mbãrãji c'e 'ñiji.
22 In pãrãgueji c'e jña c'ü

rí mamaji: “Ne dyo, ya nzhogü o zi'i yo na s'o yo vi nzhocü. Ne cuchi nu ya vi be'ch'e, o yepe o ma 'ñõnt'ü cja mbëmü”, eñe c'e jña. Je xo ga cjatjonu yo nte c'o jëzi c'o na s'o, cja na nzhogü cjaji na yeje c'o na s'o.

3

La venida del Señor

1 Rí s'iyats'üji cjuarma. Ne carta nu rí opcjö rí pen'c'eji, ngue nu na yeje, na ngueje ya ró pen'c'eji 'naja. In̲ cjijñiji na jo, nguec'ua rí pen'c'eji yo carta rí mbennc'eji c'o ya in̲ pãrãgueji.

2 Nguec'ua, dya rí jyombeñeji c'o jña c'o o mama c'o o̲ profeta Mizhocjimi mi jinguã, 'ñe c'o xo ró xi'tsc'öjme nutscöjme rí apóstolejme. C'o ró xi'tsc'öjme, ngueje c'o o jítsijme c'ín Jmugöji nu c'ü o ẽ 'ñevgueji libre cja c'o na s'o.

3 Ixtí unnc'eji na jo ngüenda c'ü rá xi'tsc'öji dya. C'o cjë 'ma ya ngue ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, ra ngãrã c'o me ra tsjapü burla o̲ jña Mizhocjimi, ra tsjaji ja c'o nzi ga netsjëji c'o na s'o.

4 Ra mamaji: “¿Ja je bübü c'e bëzo c'ü Jesús c'ü o mama ra ẽjẽ na yeje? Maco dya va ẽjẽ. Ya ndũ c'o ín tatagöji. Y nuc'ü, dya sö ra ẽjẽ. Ne xoñijõmü sidotjo ja c'o nzi va t'ät'ä”, eñeji.

5 Anguezeji, dya ra ne ra mbeñeji ja va chjorü ne xoñijõmü. Mi jinguã, nguextjo c'ü o ña Mizhocjimi, o bübü ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü. Ne xoñijõmü, o c'os'ü cja c'o ndeje c'o mi po'o, go jñetse e jõmü. Nguec'ua ne xoñijõmü mi bübü a nde'e cja yo ndeje.

6 Yo ndeje, o zädä 'ma o tsjapü Mizhocjimi o tsobü cja ne xoñijõmü, go chjotü.

7 Ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü nu rí cãrãji dya, ya mama Mizhocjimi ra chjorü yo. Nujyo, ra ndë'ë yo, 'ma ra zädä c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda Mizhocjimi. Nu'ma, ra ma sufre c'o dya zũ Mizhocjimi.

8 Rí s'iyats'üji cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya rí jyombeñeji ja ga cja. 'Natjo pa, chjëntjui 'na mil o cjë cja o̲ jmi Mizhocjimi. Y 'na mil o cjë'ë, chjëntjui 'natjo pa.

9 Bübü c'o mama: “Ya mezhe na puncjü e Jesucristo; maco dya sö ra ẽjẽ c'ua ja nzi va mama”, eñeji. Pero dya je ga cjanu. E Jesucristo me pëscöji paciencia, dya ne cjó ra ma sufre; ne'e c'ü ra nzhogü o̲ mü'bü texe yo nte. Nguec'ua dya be ga 'ñeje.

10 Ra ẽjẽ na yeje c'ín Jmugöji ra 'ñe jñüncüji ngüenda. Ra zädä c'e pa c'ü dya ri te'beji, chjëntjui 'na xõmü 'ma ra ẽjẽ 'na mbẽ'ẽ cja 'na ngumü, 'ma dya cjó te'be. Ra yürü me na jens'e, y ra chjorü ne jens'e. Yo bübü a jens'e, xo ra chjorü co sivi yo. Ne xoñijõmü, xo ra ndë'ë nu, ra chjorü. Xo 'ñe texe yo bübü cja ne xoñijõmü, nde ra chjorü yo.

11 Na ngue ra chjorü texe yo, ni jyodü na puncjü rí

sũgueji Mizhocjimi rí tsjaji ja c'o nzi ga ne angueze.

12 Rí che'beji c'e pa 'ma ra ẽjẽ na yeje Mizhocjimi; rí che'beji co texe in mü'büji. Nu'ma, ngue 'ma ra ndë'ë ne jens'e ra chjorü. Xo 'ñe texe yo bübü a jens'e, nde ra chjorü yo.

13 Nutscöji rí te'begöji ra bübü 'na jens'e nuevo, c'ua ja nzi va mama Mizhocjimi. Xo 'ñe 'na xoñijõmü nuevo. Texe c'o ra tsjaji nu, nde na jo c'o.

14 Ïn te'beji yo na jo yo ya ró mangö. Nguec'ua rí pjötpügueji ngüenda ja rgui minc'eji, ngue c'ua 'ma ra ẽjẽ c'ín Jmugöji, ra mäjä in mün'c'eji, dya rí tsegueji. Y dya pje ra chö'tc'üji c'ü rrã s'o. Rí xi'tsc'öji yo, cjuarma, na ngue rí s'iyats'üji.

15 Dya rí tsjijñiji c'ü ya mezhe na puncjü c'ín Jmugöji. Rí mbeñegueji c'ü me pëscöji paciencia ngue c'ua ra jogü ín mü'büji. Mi cjuarmagöji e Pablo c'ü me rí neji, xo o xi'ts'iji a cjanu cja c'e carta c'ü o pen'c'eji. Na ngueje Mizhocjimi o unü o̱ pjeñe.

16 Texe cja yo carta yo opjü e Pablo, xo mama a cjanu nu yo rí xi'tsc'öji. C'o jña c'o mama angueze, bübü c'o na s'ëzhi rga pãrãgöji. Nguec'ua c'o yembeñe c'o dya nda pãrã o̱ 'ñiji Mizhocjimi, 'ma xörüji c'o o dyopjü e Pablo, dya pãrãji ja c'o nzi va nguijñi e Pablo; nan'ño ga nguijñiji. Je xo ga cjanu ga xörüji texe yo o̱ jña Mizhocjimi. Nguec'ua ga bëzhiji.

17 Ya ró xi'tsc'öji; nguec'ua ïn pãrãji ja ga cja c'o xöpüte c'o dya cjuana. Ya xõgüji cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi, y dya ätpäji o̱ jña. Rí pjötpügueji na puncjü ngüenda c'ü dya rí creogueji c'o xi'ts'iji c'o, na ngue dya cjuana. 'Ma jiyö, xo 'ñetsc'eji xo rí yembeñeji, xo rí xõgüji cja o̱ 'ñiji Mizhocjimi. Rí xi'tsc'öji a cjanu, cjuarma, na ngue rí s'iyats'üji.

18 C'ü rí tsjagueji, xenda rí pãrãgueji e Jesucristo c'ín Jmugöji nu c'ü o 'ñe 'ñevgueji libre cja c'o na s'o. Angueze s'iyats'üji ra mböxc'üji xenda rí tsjaji ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi. Me na nojo e Jesucristo. Rá ma'tc'öji dya, y rá sido rá ma'tc'öji para siempre. Amén.

PRIMERA CARTA DEL APOSTOL SAN JUAN

El mensaje de vida

1 Rí xi'tsc'öji ja rgá sö
rá bübütjoji co Mizhocjimi.
Nu c'ü dacüji c'ü ni bübü
Mizhocjimi cja ín mü'büji,
ixmi bübü 'ma dya be
mi t'ät'ä e jens'e 'ñe ne
xoñijõmü. Pero o ẽjẽ va
cja ne xoñijõmü. Nguec'ua
nutscöjme rí apóstolejme ró
äräjme c'o jña c'o mi mama.
Xo ró jandajme y ró tjödüjme.
Rí pãrãjme c'ü mi bübü o̱
cuerpo nza cjazgöji.
2 Nu c'ü dacüji c'ü rgá
bübütjogöji o ẽjẽ; nutscöjme
ró jandajme ngue c'ua
ró unnc'öjme ngüenda cjó
ngueje. Rí xi'tsc'öjme c'ü ixmi
bübüvi co Mizhocjimi, pero o
ẽjẽ va ja rí cãrãgöji.
3 Rí xi'tsc'öji nu c'o ró äräjme
'ñe c'o ró jandajme ngue
c'ua nuzgöjme 'ñetsc'eji rá
'natjoji. A cjanu xo 'ñetsc'eji
rí 'natjogueji co Mizhocjimi
'ñe co e Jesucristo c'ü o̱ T'i.
4 Rí xi'tsc'öji yo, ngue c'ua rí
'natjogueji co Mizhocjimi. A
cjanu me rí mäcjeji.

Dios es luz

5 Nu c'o ró ärägöjme c'o o
mama e Jesucristo, ngueje c'o
rá xi'tsc'öji c'o. Mizhocjimi
me jya's'ü; ojtjo bëxõmü c'ü ri
büb ü c'o na s'o.
6 'Ma rá mamaji: "Rí 'natjoji
co Mizhocjimi", rá eñeji, pero
'ma rí nzhodüji cja bëxõmü
rí cjaji c'o na s'o, nu'ma, na
mbëchjinezüji 'ma. Na ngue
dya cjuana c'o rí mangöji 'ma.
7 Pero 'ma rá jëziji ra zi'ch'i o̱
jya's'ü Mizhocjimi ín mü'büji
nguec'ua rá cjaji ja c'o nzi ga
ne angueze c'o na jo, nu'ma,
rí 'natjogöji 'ma. A cjanu ni
ma ra ndintsqui ín mü'büji
texe c'o na s'o, na ngue e Je-
sucristo c'ü o̱ T'i Mizhocjimi o
pjödü o̱ cji por nutscöji.
8 Zö rá mangöji c'ü dya
büb üzügöji c'o na s'o, pero
dya cjuana c'ü rí mangöji; rí
jyopü rgá cjijñiji. Ixi jñetse
'ma, c'ü dya bübü ín mün'c'öji
o̱ jña Mizhocjimi c'ü mama na
cjuana na s'ozgöji.
9 Pero 'ma rá xipjiji
Mizhocjimi: "Jã, na s'ozgöjme
ja c'o nzi gui mangue", rá em-
beji, nu'ma, ra perdonaozüji
ín nzhubüji ja c'o nzi va
mama. Na ngue o ndũ e
Jesucristo va ngõtcüji c'o. Ra
ndintsquiji ín mü'büji texe
c'o.
10 'Ma rá mamaji: "Nunca
rí cjagö c'o na s'o", rá
eñeji, nu'ma, chjëntjovi c'ü
ro mangöji na mbëchjine
Mizhocjimi. Ixi jñetse 'ma c'ü
dya büb ü ín mü'büji o̱ jña.

2

Cristo, nuestro abogado

1 Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri
ngue ín ch'itsc'öji. Nujyo rí
opjügö cja ne carta, rí xi'tsc'öji
ngue c'ua dya rí tsjaji c'o na
s'o. Pero 'ma rí tsjaji c'o
na s'o, rí dyötüji Mizhocjimi,
ra perdonaots'üji 'ma. Na
ngue bübü 'naja c'ü ñacöji cja

Mizhocjimi c'ín Tataji. C'ü
ñacöji ngueje e Jesucristo c'ü
nunca go tsja c'o na s'o.
2 Nuc'ü, o ngõtcüji ín
nzhubüji. Dya nguextjozügöji
o ngõtcüji ín nzhunc'öji; xo
ngõ'tp'ü texe yo nte yo cãrã
cja ne xoñijõmü.
3 'Ma rá cjaji ja c'o nzi va
mama e Jesucristo, nu'ma, ra
sö rá pãrãgöji c'ü rí 'natjoji co
Mizhocjimi.
4 'Ma cjó c'o ra mama:
"Rí pãrãgö Mizhocjimi", ra
'ñeñe, pero 'ma dya cja'a ja
c'o nzi va manda Mizhocjimi,
nu'ma, na mbëchjine 'ma c'ü,
y dya bübü o̱ mü'bü o̱ jña
Mizhocjimi c'ü na cjuana.
5 Pero 'ma cjó c'o ra dyätpä
o̱ jña Mizhocjimi, na cjuana
ne Mizhocjimi 'ma c'ü, co
texe o̱ mü'bü. Nguec'ua 'ma
rá ätpöji o̱ jña Mizhocjimi,
nu'ma, ra sö rá pãrãgöji c'ü rí
'natjoji co angueze.
6 'Ma cjó c'o ra mama: "Rí
'natjobe co e Jesucristo", ra
'ñeñe, nu'ma, ni jyodü ra
nzhodü ja c'o nzi va nzhodü e
Jesucristo.

El nuevo mandamiento

7 Ne mandamiento nu rá
xi'tsc'öji dya, cjuarma, dya
nan'ño nu. Ngue 'na man-
damiento nu ya i̱ṉ pãrãgueji
ndeze 'ma i̱ pjürü i̱ dyätpäji o̱
jña e Jesucristo. Ya i̱ dyäräji
nu. Ngue c'ü rá pötü rga
s'iyaji yo nín minteji.
8 Zö ya i̱ṉ pãrãgueji ne jña,
pero chjëntjui c'ü cja ri nuevo,
na ngue xenda rí pãrãgöji
dya c'ü ja ga cja. Na ngue
e Jesucristo o tsja ja c'o nzi
ga mama ne jña, o s'iyazüji.
Nguec'ua xo 'ñezgöji rá pötü
rga s'iyagöji dya. Na ngue e
bëxõmü ya ni ma ra cjogü. Na
ngue bübü ín mün'c'öji dya e
Jesucristo c'ü ngue o̱ jya's'ü
Mizhocjimi.
9 'Ma cjó c'o ra mama:
"Bübü ín mü'bü o̱ jya's'ü
Mizhocjimi", ra 'ñeñe, pero
'ma nu'u na ü nu cjuarma,
nu'ma, sido nzhodü cja
bëxõmü 'ma c'ü.
10 'Ma cjó c'o ra s'iya nu
cjuarma, nu'ma, bübü o̱
mü'bü o̱ jya's'ü Mizhocjimi.
Nguec'ua, dya ra tsja c'o na
s'o.
11 'Ma cjó c'o ra nu'u na
ü nu cjuarma, nu'ma, ixi
jñetsetjo 'ma c'ü dya bübü
o̱ jya's'ü Mizhocjimi cja o̱
mü'bü, nguec'ua nzhodü cja
bëxõmü ga tsja c'o na s'o. Nu
c'ü cja'a ga cjanu, dya pãrã ja
ni ma ni ja ra zät'ä. Na ngue
c'ü ni nzhodü cja bëxõmü ga
tsja c'o na s'o, nguec'ua ya
tsot'ü o̱ ndö, dya cja janda o
jya's'ü.
12 Cja ne carta nu rí
opjügö, rí zo'c'öji nza cja
'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Rí
xi'tsc'öji yo jña, na ngue ya
perdonaots'üji in nzhubüji,
na ngue c'ü o ndũ e Jesucristo
por nuzgöji.
13 Nu'tsc'eji i̱ṉ tataji rí
pen'c'eji ne carta rí zo'c'öji, na
ngue ya i̱ṉ pãrãji e Jesucristo
c'ü ixmi bübü 'ma o jyans'ü
ne xoñijõmü; ya i̱ṉ 'natjoji dya
co angueze. Nu'tsc'eji i̱ṉ sẽji
rí zo'c'öji na ngue ya i̱ chõpüji
e Satanás c'ü dya jo.

Nu'tsc'eji i̱ṉ ts'it'iji, rí zo'c'öji na ngue ya i̱ṉ pãrãji mi Tataji c'ü bübü a jens'e.

14 Nu'tsc'eji i̱ṉ tataji rí pen'c'eji ne carta rí zo'c'öji, na ngue ya i̱ṉ pãrãji e Jesucristo c'ü ixmi bübü 'ma o jyans'ü ne xoñijõmü. Nu'tsc'eji i̱ṉ sẽji, rí zo'c'öji na ngue ya i̱ chõpüji c'ü dya jo. I̱ chõpüji c'ü, na ngue o̱ jña Mizhocjimi c'ü bübü in mü'büji cja'c'ü rí zëzhgueji.

15 Dya rí ñe rí tsjaji c'o na s'o c'o cja yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o me mäpä c'o cjaji cja ne xoñijõmü, dya mäpä 'ma Mizhocjimi c'ü ín Tataji.

16 Yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi c'ü ín Tataji, cjatsjëji ja c'o nzi ga netsjëji c'o na s'o. Jandaji c'o na s'o, na ngue me ne ra jñandaji c'o. C'o pë's'i na puncjü o merio, me cjapüji na nojo. Xo 'ñeje c'o pjëzhi na nojo. Texe yo na s'o yo cja yo nte, dya ni 'ñeje cja Mizhocjimi yo; je ni 'ñeje cja c'ü dya jo c'ü manda dya yo nte yo cja na s'o.

17 Dya rí ñe rí tsjaji yo na s'o yo cjaji cja ne xoñijõmü. Na ngue ne xoñijõmü ya ni ma ra nguarü. Ya xo ni ma ra nguarü yo bübü cja ne xoñijõmü yo na s'o, yo me ne yo nte y cjaji. Pero 'ma cjó c'o ra tsja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi, ra bübütjo para siempre.

La verdad y la mentira

18 Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Ya rí cãxtjoji yo cjë yo ya ni ma ra nguarü. Ya i̱ dyäräji ra zädä 'ma ra ẽjẽ 'naja c'ü ra nu'u na ü e Cristo, ra jyodü ja rgá huins'i c'ü. Ya cãrã dya na puncjü o xöpüte c'o nu'u na ü e Jesucristo. Nujyo, ngue yo rgá pãrãgöji c'ü ya rí cãxtjoji yo cjë yo ya ni ma ra nguarü.

19 C'o xöpüte mi jmurüji co nuzgöji, pero dya mi 'natjo o̱ pjeñeji co nuzgöji. Nguec'ua va xõgüji. Nu 'ma ri 'natjo o̱ pjeñeji co nuzgöji, sido ro ẽji co nuzgöji. Pero o xõgüji. A cjanu Mizhocjimi dacüji c'ü rgá pãrãgöji c'ü dya ín dyocjöji ne ri 'naja c'o.

20 Nu'tsc'eji, dya rí dyätqueji c'o. Na ngue c'ü o̱ T'i Mizhocjimi o dya'c'üji o̱ Espíritu o ẽ bübü cja in mü'büji. Nguec'ua i̱ṉ pãrãji ja ga cja c'ü na cjuana i̱ṉ texeji.

21 C'ü rgá pen'c'eji ne carta, dya ngue c'ü rá jí'tsc'öji 'na jña c'ü dya i̱ṉ pãrãji. Na ngue ya i̱ṉ pãrãji c'o jña c'o na cjuana. Y 'ma cjó c'o ra xi'ts'iji 'na bëchjine, ixtí pãrãgueji 'ma, c'ü dya ni 'ñeje cja Mizhocjimi c'e jña. Na ngue na cjuana c'ü mama Mizhocjimi.

22 Bübü c'o mama c'ü dya vi 'ñeje e Jesús cja Mizhocjimi. Dya bübü c'ü xenda rrã s'o nza cja ne bëchjine me na s'o. 'Ma cjó c'o ra mama: “E Jesús dya ngue o̱ T'i Mizhocjimi, na ngue mi ntetjo c'ü”, ra 'ñeñe, nu'ma, anticristo 'ma c'ü. Na ngue nu'u na ü e Jesucristo.

23 'Ma cjó c'o ra mama: “Dya rí ma't'ügö e Jesús, na ngue dya ngue o̱ T'i Mizhocjimi”, ra 'ñeñe, nu'ma,

ix na cjuana, dya büb̈üvi Mizhocjimi 'ma c'e nte. Pero 'ma cjó c'o ra ma't'ü e Jesucristo c'ü ngue o̱ T'i Mizhocjimi, xo ma't'ü 'ma Mizhocjimi. Nguec'ua Mizhocjimi büb̈ü 'ma co c'e nte.

24 'Ma cja vi creoji, i̱ dyäräji ja ga cja Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo c'ü o̱ T'i. Sido rí tsjaji ja c'o nzi ga mama c'o jña c'o i̱ dyäräji; dya rí jyombeñeji. 'Ma sido rí tsjaji c'o, sido ra büb̈ü e Jesucristo co nu'tsc'eji; 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata.

25 Nuc'ü, ngueje c'ü o mama e Jesucristo; ra dyacüji c'ü rá büb̈ütjoji co Mizhocjimi para siempre.

26 Ró xi'tsc'öji cja ne carta yo, na ngueje cãrã c'o ne ra dyon'c'üji ra jí'ts'iji c'o dya cjuana.

27 Pero dya ni jyodü rí dyätpäji o̱ jña anguezeji. Na ngue büb̈ü dya in mün'c'eji o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü o dya'c'üji e Jesucristo. Nuc'ü, jí'ts'iji nguec'ua i̱ṉ pãrãji na jo ja ga cja. Nguec'ua rí xi'tsc'öji sido rí mbeñeji e Jesucristo ngue c'ua ri 'natjo in pjeñeji ja c'o nzi va jí'ts'iji. Na ngue na cjuana c'o mama o̱ Espíritu Mizhocjimi; dya bëchjine c'o.

28 Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Rí sido rí dyätäji e Jesucristo, na ngue i̱ṉ 'natjogueji co angueze. 'Ma rá cjaji a cjanu, dya rá sũji 'ma ra ẽjẽ na yeje c'ü; dya rá tseji.

29 I̱ṉ pãrãgueji c'ü me na jo Mizhocjimi. Nguec'ua rí jñunt'ü in mü'büji, 'ma cjó c'o cja'a c'o na jo, nu'ma, ixi jñetse 'ma c'ü ngue o̱ t'i Mizhocjimi c'o.

3

Hijos de Dios

1 Tsjijñiji ja va s'iyazgöji Mizhocjimi. Me go s'iyazgöji na puncjü o tsjacüji o̱ t'izgöji. Jã, ya ngue o̱ t'izgöji dya Mizhocjimi. Yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi, dya unüji ngüenda c'ü ngue o̱ t'izgöji Mizhocjimi. Na ngue, dya xo unüji ngüenda e Jesucristo c'ü ngue o̱ T'i Mizhocjimi.

2 Mi cjuarmats'ügöji rí nets'eji. Ya ngue o̱ t'izgöji dya Mizhocjimi. Dya rí pãrãgöji texe c'ü ja rga cjazgöji 'ma ra ẽjẽ na yeje e Jesucristo. Pero rí pãrãgöji 'ma rá chjëji c'ü, ixta jñetsezüji nza cja angueze. Na ngue rá jandaji angueze ja rga cja.

3 'Ma cjó c'o te'be a cjanu c'e pa c'ü rga cjazgöji nza cja e Jesucristo, ni jyodü ra dyötü Mizhocjimi ra ndintspi o̱ mü'büi. Xo ni jyodü ra jyëzi texe c'o na s'o ngue c'ua rrã jo nza cja e Jesucristo me na jo.

4 'Ma cjó c'o cja'a c'o na s'o, nu'ma, dya ätä 'ma Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o dya ätä Mizhocjimi, tuns'ü o̱ nzhubü 'ma c'ü.

5 I̱ṉ pãrãgueji o ẽjẽ e Jesucristo o ẽ ngõtcüji c'o na s'o c'o rí cjaji, ngue c'ua dya cja ra mandazüji c'o. Angueze, dya büb̈ü c'o na s'o.

6 'Ma cjó c'o sido ätä e Jesucristo, dya cja'a 'ma c'o na s'o. 'Ma cjó c'o sido cja'a c'o na s'o, nu'ma, ixi jñetse 'ma c'ü dya pãrã ja ga cja e Jesucristo.

Dya xo unü ngüenda pje vi
'ñeje c'ü.
7 Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri
ngue ín ch'itsc'öji. Dya rí cre-
ogueji c'o xi'ts'iji: "Dya ra tsja
zö rí tsjaji c'o na s'o", ents'eji.
Pero dya cjuana. Rí xi'tsc'öji,
'ma cjó c'o cja'a c'o na jo'o ja
c'o nzi ga ne Mizhocjimi, na
jo 'ma c'ü, nza cja e Jesucristo
me na jo.
8 'Ma cjó c'o sido cja'a c'o
na s'o, ngue o̱ t'i e Satanás
c'ü dya jo. Na ngue c'ü dya
jo, sido cja'a c'o na s'o ndeze
'ma o mbürü o tsja c'o na s'o.
Y 'ñünbü o̱ mü'bü yo nte xo
cjaji c'o na s'o. C'ü vi 'ñeje
o̱ T'i Mizhocjimi, ngue c'ü o
juapcü o̱ bëpji e Satanás c'ü
dya jo.
9 C'o ya ngue o̱ t'i
Mizhocjimi, dya ra sido
ra tsja c'o na s'o. Na
ngue Mizhocjimi ya jñu's'ü
anguezeji; ja c'o ga cja
angueze, je xo ga cjatjonu c'o.
Ra jyëziji texe c'o na s'o, na
ngue ya ngue o̱ t'i Mizhocjimi.
10 Nguec'ua rgá pãrãgöji
cjó ngue o̱ t'i Mizhocjimi,
'ñe cjó ngue o̱ t'i c'ü dya jo.
'Ma cjó c'o dya cja'a c'o na
jo, 'ñe 'ma dya xo s'iya o̱
cjuarma, nu'ma, dya ngue o̱
t'i Mizhocjimi 'ma c'ü.

Amémonos unos a otros

11 C'e jña c'ü i̱ dyäräji 'ma
cja vi 'ñench'e in mü'büji e Je-
sucristo, ngue c'ü ni jyodü rá
pötca s'iyaji.
12 Dya rá cjaji c'ua ja nzi va
tsja e Caín. Nuc'ü, o tsja c'o na
s'o c'o o̱ bëpji e Satanás c'ü dya
jo, o mbö't'ü c'ü o̱ cjuarma.
Na ngue c'ü o̱ cjuarma mi cja
c'o na jo, y e Caín mi cja c'o na
s'o.
13 Nguec'ua rí xi'tsc'öji
cjuarma, 'ma ra nuc'üji
na ü yo nte yo dya pãrã
Mizhocjimi, dya rí tsjijñiji:
"¿Pje ni nugüji na ü?", rí
'ñeñeji.
14 'Ma ot'ü, mi nza cjazgöji
'na nte c'ü ya ndũ c'ü dya cja
ärä. Na ngue dya mi ätcöji
Mizhocjimi. Pero nudya, rí
bübütjogöji. Rí pãrãgöji c'ü rí
bübütjoji, na ngue rí s'iyaji yo
mi cjuarmaji. 'Ma cjó c'o dya
s'iya yo nu minteji, chjëntjui
c'ü ya ro ndũ.
15 'Ma cjó c'o nu'u na ü
nu cjuarma, chjëntjui c'ü
ro pö't'ünte. I̱n pãrãgueji
c'o pö't'ünte, dya bübü
Mizhocjimi cja o̱ mü'bü c'o.
16 Rí pãrãgöji c'ü o s'iyazgöji
e Jesucristo. Na ngue o ne
o ndũ por nutscöji. Nutscöji
xo ni jyodü rá pjös'üji yo mi
cjuarmaji, zö rá tũji.
17 'Ma cjó c'o pë's'i c'ü ra zi
'ñe c'ü ra jye, 'ma ra jñanda
nu cjuarma c'ü pje ni jyodü,
pero 'ma dya ra juentse ra
unü c'o ni jyodü, nu'ma, dya
s'iya 'ma nu cjuarma c'ua ja
nzi ga s'iyazüji Mizhocjimi.
18 Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri
ngue ín ch'itsc'öji. Zö rá ma-
maji rí s'iyagöji yo mi cjuar-
maji, pero 'ma dya rá pjös'üji
c'o pje ni jyodü, nguextjo co ín
teji rgá mangöji 'ma. Ni jyodü
rá s'iyaji yo mi cjuarmaji co
texe ín mü'büji.

Confianza delante de Dios

19-20 Nu 'ma rí s'iyaji
a cjanu mi cjuarmaji, rí
pãrãgöji 'ma c'ü na cjuana
rí ejmeji Mizhocjimi. Zö
bübü 'ma va ẽjẽ 'na pjeñe
cja ín mü'büji cjo na cjuana
rí ejmeji Mizhocjimi, pero
dya ni jyodü rá sũji. Ni
jyodü rá mbeñeji c'ü mama
Mizhocjimi, 'ma rí s'iyaji yo
mi cjuarmaji, ixi 'ñetse 'ma c'ü
ngue o̱ t'izgöji. Angueze pãrã,
'ma na cjuana rí s'iyagöji yo
mi cjuarmaji; angueze pãrã
texe.
21 Mi cjuarmats'üji rí
nets'eji. 'Ma pãrã ín mü'büji
c'ü dya pje rí cjaji, ra sö rá
chëzhiji cja o̱ jmi Mizhocjimi,
dya rá sũji rga ötügöji c'ü.
22 Nuc'ü, texe c'o rá ötüji, ra
dyacöji c'o. Na ngue rí cjaji
ja c'o nzi ga ne angueze c'o
mandamiento c'o xitscöji c'ü.
23 Nu c'o o̱ mandamiento
ngue c'ü rá ench'e ín
mü'bügöji e Jesucristo c'ü o̱
T'i, 'ñe rá pötü rga s'iyaji yo mi
cjuarmaji. Ngue c'ü o mama
rá cjaji.
24 'Ma cjó c'o cja'a ja c'o
nzi ga mama Mizhocjimi,
'natjovi 'ma co Mizhocjimi,
y Mizhocjimi bübü o̱ mü'bü.
C'ü rgá pãrãgöji bübü
Mizhocjimi cja ín mü'büji,
ngue c'ü 'ñünngü ín mü'büji
o̱ Espíritu c'ü o dyacöji.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu que está contra el Cristo

1 Cãrã na puncjü o xöpüte
c'o dya cjuana c'o nzhodü cja
ne xoñijõmü. Nguec'ua dya
xtí creoji texe c'o ra jí'ts'iji. Rí
tsjijñiji na jo c'o jña c'o ma-
maji, cjo ngueje Mizhocjimi
c'ü o 'ñünbü o̱ mü'büji cjo
jiyö. Rí xi'tsc'öji yo, na ngue rí
s'iyats'üji.
2 Rá xi'tsc'öji dya, c'ü rgui
pãrãgueji cjo ngueje o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü 'ñünbü o̱
mü'bü c'o xöpüte c'o ri jí'ts'iji.
'Ma ra mama c'e xöpüte ra
xipji yo nte: “E Jesucristo
vi 'ñeje cja Mizhocjimi o
ẽ jmus'ü nza cjazgöji rí
nteji”, ra 'ñeñe, nu'ma, ngue
o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü
'ñünbü o̱ mü'bü ra mama a
cjanu.
3 'Ma cjó c'o ra mama
c'ü dya vi 'ñeje e Jesucristo
cja Mizhocjimi, nu'ma, dya
ngue Mizhocjimi c'ü 'ñünbü
o̱ mü'bü c'ü; ngue c'ü dya
jo. Nu c'o mama a cjanu,
anticristo c'o. Na ngue
'ñünbüji o̱ mü'büji ra nuji
na ü e Jesucristo. Ya i̱
dyärägueji ra ẽjẽ e anticristo
c'ü ra jyodü ja rgá huins'i e
Jesucristo. Nudya, ya cãrã cja
ne xoñijõmü na puncjü c'o sö
rá xiji anticristo, na ngue nuji
na ü e Jesucristo.

4 Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri
ngue ín ch'itsc'öji. Ngue o̱
t'its'üji Mizhocjimi. I̱ chõpüji
c'o xöpüte, dya i̱ṉ creoji. Na
ngue xenda na zëzhi nu c'ü
bübü dya in mü'büji, que na
ngue c'ü bübü o̱ mü'bü yo nte
yo dya pãrã Mizhocjimi.
5 C'o xöpüte c'o dya
cjuana, cjijñi o̱ pjeñeji nzi ga
nguijñi c'o nte c'o dya pãrã
Mizhocjimi. Nguec'ua jizhiji

ja ga cja cja ne xoñijõmü. Yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi ätpäji o̱ jña c'o xöpüte.

6 Nutscöjme rí apóstolejme, ngueje Mizhocjimi c'ü 'ñünngü ín mü'büjme rí zopcjöjme yo nte. Nu c'o pãrã Mizhocjimi, ätcäjme. Nu c'o dya ngue o̱ t'i Mizhocjimi, dya ätcäjme c'o. Ngue c'ü rgá pãrãgöji c'o 'ñünbü o̱ mü'bü o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü na cjuana, 'ñe c'o 'ñünbü o̱ mü'bü e Satanás c'ü dya jo c'ü na mbëchjine.

Dios es amor

7 Mi cjuarmats'ügöji rí s'iyats'üji. Ni jyodü rá pötü rga s'iyaji, na ngue Mizhocjimi s'iyazüji y dacüji c'ü rgá s'iyaji yo nín minteji. 'Ma cjó c'o s'iya yo nín minteji, ixi jñetse c'ü ngue o̱ t'i Mizhocjimi 'ñe pãrã Mizhocjimi 'ma c'ü.

8 'Ma cjó c'o dya s'iya yo nín minteji, dya pãrã Mizhocjimi 'ma c'ü. Na ngue Mizhocjimi me s'iyazüji rí texeji.

9 Mizhocjimi o jítscöji c'ü me s'iyazüji; o ndäjä c'ü 'natjo o̱ T'i o ẽjẽ cja ne xoñijõmü, ngue c'ua ra bübü Mizhocjimi cja ín mü'büji.

10 Xenda s'iyazüji Mizhocjimi que na ngue c'ü rgá negöji angueze. Angueze me go s'iyazügöji o ndäjä c'ü o̱ T'i o 'ñe ngõtcüji ín nzhubüji.

11 Rí s'iyats'ügöji cjuarma. Na ngue c'ü o s'iyazüji a cjanu Mizhocjimi, xo ni jyodü rá pötü rga s'iyaji.

12 Dya cjó jñanda Mizhocjimi y dya cjó sö ra jñanda. Pero 'ma rá pötü rga s'iyaji, ixi 'ñetse 'ma c'ü bübü ín mü'büji Mizhocjimi. Na ngue rí s'iyaji yo nín minteji ja c'o nzi ga s'iyazüji Mizhocjimi.

13 Mizhocjimi o dyacüji o̱ Espíritu. Nguec'ua rí pãrãgöji c'ü bübü Mizhocjimi ín mü'büji, 'ñe c'ü rí 'natjoji co angueze.

14 Nutscöjme rí apóstolejme ró jandajme e Jesucristo. Rí pãrãgöjme e Jesucristo ngueje o̱ T'i Mizhocjimi c'ü o ndäjä o ẽ 'ñevgueji libre cja c'o na s'o, nutscöji rí cãrãji cja ne xoñijõmü. Ngue c'ü rí xi'tsc'öjme c'ü.

15 'Ma cjó c'o ra mama co texe o̱ mü'bü: "E Jesucristo ngue o̱ T'i Mizhocjimi", ra 'ñeñe, nu'ma, bübü 'ma Mizhocjimi cja o̱ mü'bü c'ü. Y angueze 'natjovi co Mizhocjimi.

16 Ró unnc'öji ngüenda ja va s'iyazgöji Mizhocjimi; nguec'ua ró ench'e ín mü'büji. Mizhocjimi s'iyazgöji rí texeji. 'Ma cjó c'o s'iya yo nín minteji, nu'ma, 'natjovi 'ma co Mizhocjimi. Y Mizhocjimi bübü o̱ mü'bü.

17 'Ma rá s'iyaji yo nín mintegöji ja c'o nzi ga s'iyazüji Mizhocjimi, dya rá sũji c'e pa 'ma ra jñüncüji ngüenda. Dya rá sũji, na ngue rí s'iyaji yo nín minteji va cja ne xoñijõmü ja c'o nzi ma s'iya e Jesucristo c'o nte.

18 Zö bübü 'ma rá sũji c'ü ra jñüncüji ngüenda, pero 'ma rá unnc'öji na jo ngüenda ja va s'iyazüji Mizhocjimi, ra mäjä 'ma ín mü'büji, dya cja rá

sũji. C'o sũ, sũji 'na ra castigao Mizhocjimi anguezeji. 'Ma sũ 'na nte, ixi jñetse c'ü dya creo na jo ja ga s'iyazüji Mizhocjimi.

19 Rí negöji Mizhocjimi y rí s'iyaji yo nín minteji. Na ngue Mizhocjimi ot'ü o s'iyazüji.

20 'Ma cjó c'o ra mama: “Rí negö Mizhocjimi”, ra 'ñeñe, pero 'ma nu'u na ü yo o̱ cjuarma, nu'ma, na mbëchjine 'ma c'ü. ¿Ja rgá sö ra ne'e Mizhocjimi c'ü nunca janda? Maco dya s'iya yo o̱ cjuarma yo janda.

21 Nujnu ngueje nu jña nu o xitsiji: nu c'ü ne'e Mizhocjimi, xo ni jyodü ra s'iya yo nu cjuarmaji.

5

Nuestra victoria sobre el mundo

1 'Ma cjó c'o creo e Jesús c'ü vi 'ñeje cja Mizhocjimi, ngue o̱ t'i Mizhocjimi 'ma c'ü; nguec'ua ne'e Mizhocjimi. Texe c'o ne'e Mizhocjimi, xo s'iyaji c'o 'ñaja c'o creo e Jesucristo, na ngue ngue o̱ t'i Mizhocjimi c'o.

2 'Ma rá neji Mizhocjimi, 'ñe rá cjaji ja c'o nzi ga mama, ixi jñetse 'ma c'ü rí s'iyaji yo ín cjuarmaji yo xo ngue o̱ t'i Mizhocjimi.

3 'Ma rí neji Mizhocjimi, rí cjaji ja c'o nzi ga mama. Dya rí sögöji na jyü c'o jña c'o mama angueze rá cjaji.

4 Nutscöji ya tsjacüji Mizhocjimi o̱ t'izgöji, dya cja rí cjaji c'o na s'o c'o cja yo nte yo dya pãrã Mizhocjimi. Na ngue rí ench'e ín mü'büji e Jesucristo ra mböxcüji texe c'o ni jyodüzüji.

5 Dya cjó sötsjë ra jyëzi c'o na s'o c'o cjaji cja ne xoñijõmü; nguextjo c'o ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo c'ü o̱ T'i Mizhocjimi.

El testimonio acerca del Hijo de Dios

6-8 'Ma o ji'i e Jesús, ya ixmi Mizhocjimi. Y zö o ndũ o pjödü o̱ cji, pero sidotjo Mizhocjimi. Ngueje o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü cjacüji rá pãrãji vi 'ñeje e Jesús cja Mizhocjimi. Na cjuana c'o mama o̱ Espíritu Mizhocjimi. Rí unnc'öji ngüenda ja va cja 'ma mü o ji'i e Jesús, 'ñe 'ma mü o pjödü o̱ cji va ndũ. Y o̱ Espíritu Mizhocjimi 'ñünngü ín mü'büji rá pãrãji e Jesucristo ngue o̱ T'i Mizhocjimi. Bübü jñi c'o cjacüji rá pãrãji a cjanu. Ngueje Mizhocjimi a jens'e, 'ñe o̱ jña, 'ñe o̱ Espíritu. Nde 'na ma cjatjo ga mama nza jñiji.

9 Maco rí creoji c'ü mama yo nte, ni jyodü rá creoji mas c'ü mama Mizhocjimi. Mama Mizhocjimi e Jesús ngue c'ü o̱ T'i.

10 'Ma cjó c'o ench'e o̱ mü'bü e Jesucristo, pãrã c'ü ngue o̱ T'i Mizhocjimi e Jesús. Mizhocjimi o mama e Jesús ngue c'ü o̱ T'i. Nu c'o dya ejme Mizhocjimi, chjëntjui c'ü ro mamaji na mbëchjine Mizhocjimi. Na ngue dya creoji c'o o mama Mizhocjimi ja ga cja e Jesucristo.

11 C'ü o mama Mizhocjimi, ngue c'ü o dyacüji c'ü rgá

büb̈ütjoji co angueze para siempre. Rí büb̈ütjoji na ngue o̱ T'i Mizhocjimi büb̈ü co nuzgöji.
12 'Ma cjó c'o ench'e o̱ mü'b̈ü c'ü o̱ T'i Mizhocjimi, ya büb̈ü co Mizhocjimi c'o. 'Ma cjó c'o dya ench'e o̱ mü'b̈ü c'ü o̱ T'i Mizhocjimi, dya büb̈ü co Mizhocjimi 'ma c'o.

Conclusión y consejos finales

13 Nu'tsc'eji ya i̱ṉ ench'e in mü'b̈üji e Jesucristo c'ü ngue o̱ T'i Mizhocjimi. Rí pen'c'öji ne carta ngue c'ua rí pãrãgueji c'ü ya i̱ṉ büb̈ütjogueji dya co Mizhocjimi y rí büb̈ütjoji para siempre.
14 Dya rá sũji rga ötüji Mizhocjimi. Na ngue 'ma rá ötüji ja c'o nzi ga ne angueze, rí pãrãgöji ra dyätcäji.
15 Texe c'o rí ötcöji, 'ma rí pãrãgöji ra dyätcäji, xo rí pãrãgöji c'ü ya mama Mizhocjimi ra dyacüji c'o.
16 'Ma rá jandaji ri cja na s'o 'na ín cjuarmaji, ni jyodü rá ötpöji Mizhocjimi c'e cjuarma, xa'ma ra nzhogü o̱ mü'b̈ü. A cjanu, dya ra b̈ëzhi, Mizhocjimi ra unü sido ra büb̈ütjo. Büb̈ü 'na nzhubü c'ü me na s'o c'ü rguí ndũ 'na nte, dya ra salva. Dya ngue ne nzhubü nu rí mangö rá ötpöji Mizhocjimi ín cjuarmagöji.
17 Texe 'ma rí cjaji c'o na s'o, ngue 'na nzhubü a jmi Mizhocjimi. Büb̈ü o nzhubü c'o dya ngue c'ü rga tũgöji. Pero c̱'o tuns'ü c'e ṉzhubü c'ü cja ró mangö, ra ndũji, dya ra salvaji.
18 Rí pãrãgöji, 'na nte 'ma ya ngue o̱ t'i Mizhocjimi, dya sido cja'a c'o na s'o. Na ngue e Jesucristo c'ü ngue o̱ T'i Mizhocjimi pjörü c'ü. Nguec'ua e Satanás c'ü dya jo, dya cja manda cja o̱ mü'b̈ü c'e nte.
19 Rí pãrãgöji nutscöji ngue o̱ t'izgöji Mizhocjimi. Pero c'o nte c'o dya ench'e o̱ mü'b̈ü e Jesucristo, je ngue e Satanás c'ü dya jo c'ü manda c'o.
20 Rí pãrãgöji o ẽjẽ o̱ T'i Mizhocjimi o ẽ dyacüji rá pãrãji Mizhocjimi c'ü na cjuana. Rí 'natjoji dya co Mizhocjimi c'ü na cjuana. Na ngue ya büb̈ü ín mü'b̈üji dya o̱ T'i Mizhocjimi, c'ü ngue e Jesucristo. 'Ma rí 'natjoji co Mizhocjimi c'ü na cjuana, rá büb̈ütjoji 'ma, dya rá tũji.
21 Rí zo'c'öji nza cja 'ma ri ngue ín ch'itsc'öji. Pjötpüji ngüenda c'ü nguextjo Mizhocjimi rí ma't'ügueji; dya rí creoji nan'ño jña. Je ga cjanu rgá xi'tsc'öji, amén.

SEGUNDA CARTA DEL APOSTOL SAN JUAN

La verdad y el amor

1 Nutscö rí pastorgö rí pen'c'e ne carta, rí zenguats'ügö nu'tsc'e hermana o juan'c'ü Mizhocjimi. Nu'tsc'e 'ñe yo in ch'igue rí s'iyats'ügöji co texe ín mü'bü. Dya nguextjozügö rí s'iyats'üji; xo s'iyats'üji texe c'o pãrã o̱ jña e Jesucristo nu na cjuana.

2 Rí s'iyats'üji na ngue o zi'ch'i ín mü'bügö c'o jña c'o na cjuana; xo 'ñe in mü'bügueji. Y ra bübü ín mü'büji para siempre.

3 Mizhocjimi c'ín Tataji 'ñe e Jesucristo c'ü o̱ T'i ra mböxc'üji 'ñe ra juen'tsc'eji, ngue c'ua ra mäjä in mü'bügueji, dya pje rí mbeñeji. Anguezevi ra dya'c'üji rí pãrãji c'o na cjuana. Xo ra dya'c'üji rí pötü rgui s'iyaji.

4 Me rí mäcjö na ngue rí unnc'ö ngüenda bübü ja nzi c'o in ch'igue c'o nzhodü cja c'e 'ñiji c'ü na cjuana, cjaji ja c'o nzi va xitscöji Mizhocjimi c'ín Tataji.

5 Ne jña nu rá xi'tsc'ö dya, hermana, dya ngue 'na jña c'ü ri nan'ño. Ngue 'na jña c'ü rí pãrãji ndeze 'ma ró ench'e ín mü'büji e Jesucristo. Ngue c'ü rá pötü rga s'iyaji.

6 'Ma rí neji Mizhocjimi, rá cjaji ja c'o nzi ga mama. C'ü mama Mizhocjimi, ngue c'ü rá s'iyaji yo nín minteji. Ne jña nu, ya i̱ dyäräji ndeze 'ma cja vi 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo.

Los engañadores

7 Cãrã dya na puncjü o xöpüte c'o dya cjuana, nzhodüji cja ne xoñijõmü zopjüji yo nte. Xipjiji: “E Jesús mi ntetjo c'ü; dya vi 'ñeje cja Mizhocjimi”, eñeji. Nguec'ua anticristo c'o y onpüji yo nte.

8 Nutscöjme ró pëpcöjme na jo Mizhocjimi rvá zo'c'öjme, 'ñe yo in ch'igue. Rí pjötpügueji na puncjü ngüenda, dya rí jyëziji c'o i̱ dyäräji, ngue c'ua ra ngõ'tc'üji na jo Mizhocjimi.

9 'Ma cjó c'o pãrã o̱ jña e Cristo, 'ma ra jyëzi c'e jña, cja rrũ creo c'ü 'na jña, nu'ma, dya bübü 'ma Mizhocjimi co angueze. 'Ma cjó c'o sido ätpä o̱ jña e Cristo, bübü e Cristo co angueze, xo 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata.

10 'Ma ra ẽjẽ 'na xöpüte ra ẽ xi'ts'iji c'ü dya ngue o̱ T'i Mizhocjimi e Jesús, dya rí recibidogueji ra oxü in nzungueji. Dya xo rí xipjiji: “Mizhocjimi ra mböxc'ü”, rí 'ñembeji.

11 Na ngue 'ma rí ma'tp'üji Cjimi c'e xöpüte, xo i̱n pë's'i in s'ocüji chjëntjovi c'ü ri pjös'üji o̱ bëpji c'e xöpüte c'o na s'o.

Palabras finales

12 Xe bübü na puncjü c'o mi ne ro xi'tsc'öji. Pero dya rí xi'tsc'öji cja ne carta. Na ngue rí te'begö c'ü dya cja ra mezhe

rá ẽgö rá ẽ ñaji. A cjanu, mas
rá mäcjöji.
13 Va bö'tc'ütjoji Cjimi c'o o̱
t'i c'ü nin tsjĩjuë c'ü xo jua-
jnü Mizhocjimi. Je ga cjanu,
amén.

TERCERA CARTA DEL APOSTOL SAN JUAN

Se habla bien de Gayo

1 Nutscö rí pastorgö rí pen'c'e ne carta, rí zenguats'ü cjuarma Gayo. Rí s'iyats'ü co texe ín mü'bü.

2 Rí ötügö Mizhocjimi ra intsjimits'ü, ngue c'ua rrã jo texe c'o in̲ cjague, ja c'o nzi ga cja in mü'bügue na jo a jmi Mizhocjimi; 'ñe c'ü rí bübütjogue na jo, dya rí sö'dyë. Rí ö'tc'ö a cjanu cjuarma, na ngue rí s'iyats'ügö.

3 O ẽjẽ ja nzi cjuarma o ẽ xitscöji in̲ nzhodügue na jo in̲ ätpä o̲ jña Mizhocjimi c'ü na cjuana. Nguec'ua me rí mäcjö.

4 'Ma rí ärägö nzhodü na jo cja o̲ 'ñiji Mizhocjimi c'o nte c'o ró zopjü o̲ jña, ngueje 'ma me rí mäcjö na puncjü.

5 Rí s'iyats'ügö cjuarma. 'Ma va ẽjẽ o cjuarma c'o dya in menzumügueji, in̲ recibido na jo in̲ unüji ja ra oxüji. Je a cjanu ga ne Mizhocjimi.

6 Bübü o cjuarma c'o o mama me i̲ s'iyague anguezeji; o xipjiji texe c'o cjuarma c'o jmurü. 'Ma ra säjä o cjuarma, 'ma ya ra möji, rí pjös'ügueji c'ü ni jyodüji cja 'ñiji. Na ngue pëpiji Mizhocjimi.

7 Anguezeji nzhodüji zopjüji yo nte, ngue c'ua ra mbãrãji ja ga cja e Jesucristo. Dya pje ötüji c'o dya pãrã Mizhocjimi.

8 Nutscöji ni jyodü rá pjös'üji. A cjanu nde rí mbëpjigöji 'ma co anguezeji. Nguec'ua xenda ra mbãrã yo nte o̲ jña Mizhocjimi c'ü na cjuana.

La mala conducta de Diótrefes

9 Ró opjü 'na carta ró pen'c'eji nu'tsc'eji in̲ jmurüji va in̲ ma't'üji Mizhocjimi. E Diótrefes, dya go ne go dyätcä, na ngue me cjapü manda.

10 Me xoscügö o bëchjine me xo sangü. Dya nguextjo c'ü cja. 'Ma va säjä o cjuarma c'o dya in menzumügueji, e Diótrefes, dya recibido c'o. Xo xipji c'o 'ñaja cjuarma c'ü dya xo ra recibidoji c'o cjuarma c'o va ẽjẽ. 'Ma cjó c'o recibido c'o, cja'a e Diótrefes pjongü a ndetsc'eji c'ü. Nguec'ua 'ma rá ẽcjö rá ẽ zenguats'üji, rá huënchc'ö e Diótrefes cja in jmigueji, na ngue c'o na s'o c'ü cja.

11 Rí s'iyats'ü cjuarma. Nguec'ua rí xi'tsc'ö c'ü dya rí chëpi c'e 'ñiji c'ü na s'o; rí sido c'ü na jo. 'Ma cjó c'o sido cja'a c'o na jo, ixi jñetse c'ü ngue o̲ t'i Mizhocjimi. 'Ma cjó c'o cja'a c'o na s'o, ixi jñetse c'ü dya pãrãji Mizhocjimi.

El buen ejemplo de Demetrio

12 E Demetrio me näntji cja'a c'o na jo. Nuc'ü, cja'a ja c'o nzi ga mama o̲ jña Mizhocjimi c'ü na cjuana. Xo 'ñetscöjme rí mamajme c'ü na

jo c'o cja. In pãrãgueji c'ü rí
mangöjme c'ü na cjuana.

Palabras finales

13 Xe mi bübü na puncjü
c'o ro xi'tsc'öji. Pero dya rí
xi'tsc'öji cja ne carta.
14 Na ngue rí te'begö c'ü dya
cja ra mezhe rá ẽgö rá ẽ ñaji.
15 Mizhocjimi ra dya'c'ü ra
mäjä in mü'bü, dya pje rí
mbeñe. Va bö'tc'ütjo Cjimi
texe c'o cjuarma c'o pã'c'ã.
Xipjigue ra mbörü Cjimi texe
yo rí pãrãgöjme va.

LA CARTA DEL APOSTOL SAN JUDAS

Judas escribe a los que Dios ha llamado

1 Nutscö e Judas rí pen'c'eji
ne carta. Rí mbëpjigö cja
e Jesucristo. Mi cjuar-
magö e Jacobo. Nu'tsc'eji
o 'ñünnc'üji in mü'büji
Mizhocjimi, nguec'ua vi
'ñench'e in mün'c'eji e Jesu-
cristo. Nguec'ua va tsja'c'eji
Mizhocjimi o̱ t'itsc'eji c'ü. Y
pjö'c'eji c'ü, na ngueje bübü in
mün'c'eji e Jesucristo.
2 Rí ötcö Mizhocjimi ra
dya'c'eji c'ü xenda rí unnc'eji
ngüenda ja ga juen'tsc'eji c'ü,
ngue c'ua xenda ra söya in
mün'c'eji, dya pje rí mbeñeji.
Xo ra dya'c'eji c'ü xenda rí
unnc'eji ngüenda c'ü ja ga
s'iyatsc'eji c'ü.

Los que enseñan mentiras

3 Nutscöji o̱ t'izgöji
Mizhocjimi o jítsiji c'o jña c'o
ne Mizhocjimi rá creoji. C'o
jña c'o, ngue c'o mi negö ro
pen'c'eji 'na carta ro xi'tsc'öji,
c'ü ja ga salvazüji e Jesucristo.
Pero bübü o xöpüte c'o nan'ño
ga jizhi. Nguec'ua cja ne
carta, ni jyodü rá xi'tsc'öji rí
sido rí creogueji c'o jña c'o
ot'ü o jí'ts'iji, dya rí jyëzgueji
cjó ra dyon'c'ügueji. Porque
dya cja pje xe bübü c'ü ni
jyodü rá creoji. Rí s'iyats'üji
cjuarma, nguec'ua rí xi'tsc'öji
yo.
4 C'o xöpüte, ya cjogüji a
ndezgöji, cjapüji xo cjuar-
maji. Anguezeji, dya sũji
Mizhocjimi. Mamaji c'ü
ya perdonao Mizhocjimi
anguezeji, nguec'ua sö ra
tsjaji c'o netsjëji. Mamaji
c'ü dya ngue Mizhocjimi
e Jesucristo c'ín Jmugöji,
nguec'ua dya ni jyodü ra
dyätäji. Nuc'o, ya t'opjü
ndeze mi jinguã c'ü me ra
tsjaji na s'o, 'ñe ra tsjapü
Mizhocjimi ra ma sufreji.
5 I̱ṉ pãrãgueji na jo'o ja
va tsjapü Mizhocjimi c'o
ín menzumügöjme a Israel.
Pero rí ne rá mbennc'eji
dya. Mizhocjimi o mbös'üji
anguezeji ngue c'ua va
mbedyeji libre a Egipto. Pero
na puncjü c'o dya 'ñench'e o̱
mü'bü Mizhocjimi, nguec'ua
va tsja Mizhocjimi o chjotüji.
6 Xo rá mbennc'eji ja va
tsjapü Mizhocjimi c'o o̱ anxe
c'o o tsja na s'o. Mizhocjimi
ya vi unüji ja ro mbëzhiji na
nojo, pero dya go dyätäji; go
mbedyeji nu ja vi ch'unüji ro
ngãrãji. Nguec'ua Mizhocjimi
va ngot'üji nu ja me na
bëxõmü. Je 'nün't'üji nu, co
cadena hasta 'ma cja ra zädä
c'e pa c'ü me rrã s'ëzhi, 'ma ra
jñünpü ngüenda Mizhocjimi
anguezeji.
7 C'ua ja nzi va tsjapü
Mizhocjimi ra sufre c'o o̱
anxe, je xo va cjanu va tsjapü
o sufre c'o mi menzumü a
Sodoma, 'ñe a Gomorra, 'ñe
c'o 'ñaja jñiñi c'o bëxtjo mi
chäji. C'o nte c'o, me mi cjaji
c'o na s'o, me mi obüji c'o nu
mibëzoji 'ñe c'o nu mirixũji.

Nguec'ua Mizhocjimi va tsjapü o sufreji, o chjotüji co sivi. Ngue c'ü rgá unnc'öji ngüenda, c'o cja na s'o ra ma sufreji cja sivi c'ü dya ra juench'e.

8 C'o na s'o ga xöpüte, xo pãrãji ja va tsjapü Mizhocjimi o sufre c'o cja ró xi'tsc'öji c'o mi cja na s'o. Pero dya unüji ngüenda. Anguezeji je xo ga cjanu ga tsjaji c'o na s'o. Me cjijñiji o̱ ñiji c'o dya pje ni muvi. Me s'odütsjë o̱ cuerpoji ga tsjaji c'o na s'o. Dya cjapüji ngüenda o̱ jña Mizhocjimi c'ín Jmugöji. Xo sadüji c'o pjëzhi na nojo.

9 Nan'ño va tsja e Miguel. Nuc'ü, ngue 'naja c'o o̱ anxe Mizhocjimi c'o xenda pjëzhi na nojo. 'Ma o ndũ e Moisés, e Satanás c'ü dya jo'o mi nepe c'ü o̱ cuerpo e Moisés. Nguec'ua va zövi o jña e Miguel. Zö pjëzhi na nojo e Miguel, pero dya go tsjapü na nojo c'ü ro zadü c'ü dya jo. C'ü o tsja, o mantjo a cjava: “Mizhocjimi ra huënchc'i”, eñe e Miguel va xipji c'ü dya jo.

10 Pero c'o na s'o ga xöpüte, dya pãrãji c'ü me na zëzhi Mizhocjimi. Nguec'ua ga zadüji c'ü. C'ü pãrãji, nguextjo c'ü ra tsjaji ja c'o ga netsjëji. Nguec'ua chjëntjui nza cja yo animale, na ngue dya sũji Mizhocjimi. Nguec'ua ga s'odü o̱ mü'bü c'o na s'o ga xöpüte.

11 Juejme c'o xöpüte na ngueje ra tsjapü Mizhocjimi ra ma sufreji. Na ngueje cjaji ja c'o nzi va tsja e Caín. C'ua ja nzi va tsja na s'o e Balaam, je xo ga tsjatjoji a cjanu. Na ngueje 'ma xöpüji yo nte, me jodüji ra ndõji na puncjü o t'opjü. C'ua ja nzi va tsja e Coré dya mi ne ro dyätä e Moisés, je xo ga cjatjonu c'o na s'o ga xöpüte; dya ne ra dyäräji. Nguec'ua xo ra ndũji.

12 Bübü 'ma 'natjo c'ua i̱n jmurüji i̱n sigueji o xëdyi. A cjanu i̱n jizhgueji c'ü i̱n pötqui s'iyaji. Pero c'ü cja'a c'o xöpüte, ix 'na tsetjo. Na ngueje dya respetaoji, me ñõnüji me siji o xëdyi; nguetsjëji anguezeji pjörütsjëji. Anguezeji chjëntjui nza cja 'na ngõmü c'ü 'ñetse ra 'ñeje dyebe pero nzhodütjo ga cjogü ga ndunü e ndajma. Xo chjëntjui nza cja o ndora c'o dya quis'i, zö ya zädä c'o pa c'o ra nguis'i. Nguec'ua ra ts'ü's'üji co texe o̱ dyü'ü c'o, nza cja 'ma ya rví dyot'ü. Porque dya quis'i c'o. Je xo rga cjatjonu c'o na s'o ga xöpüte.

13 Me bëzhiji o̱ tseji ga tsjaji c'o me na s'o. Nguec'ua ga chjëntjui nza cja 'ma pjö's'ü na zëzhi o ndeje cja trazapjü o cja mar va tü'ü texe c'o na s'o, va pjons'ü cja nezapjü. Xo chjëntjui nza cja 'na seje c'ü dya cja ri nzhodü cja o̱ 'ñiji. Nguec'ua c'o xöpüte ra tsjapüji ra möji nu ja me na bëxõmü; nunca ra mbedyeji nu.

14 Mi jinguã e Adán mi 'ñeje 'na o̱ mboxbëche c'ü mi chjũ e Cainán. Nuc'ua e Cainán mi 'ñeje 'na o̱ mboxbëche c'ü

mi chjũ e Enoc. Mizhocjimi
o 'ñünbü o̱ mü'bü e Enoc
o mama c'ü ja rgá tsjapü
Mizhocjimi c'o na s'o ga
xöpüte. O mama a cjava
e Enoc: “Ró janda c'o ra
tsja Mizhocjimi. Ra ẽjẽ c'ín
Jmugöji, ra dyoji me na
puncjü c'o ya juajnü angueze.
15 Ra 'ñe jñünpü ngüenda
texe yo nte. C'o vi tsja na s'o,
ra jñetse c'ü vi tsjaji na s'o.
Na ngueje yo nte'e, dya sũji
Mizhocjimi nguec'ua ga tsjaji
c'o na s'o, 'ñe sadüji c'ü”, eñe e
Enoc.
16 C'o na s'o ga xöpüte
me reclamaoji, na ngueje
dya mäjäji co nu c'ü unü
Mizhocjimi anguezeji. C'o
netsjëji, ngue c'o cjaji. Me
cjapüji na nojo c'o jña c'o
mamaji. Me jonbüji pje ra xiji
yo nu minteji, ngue c'ua pje
c'o ra ch'unüji.

Amonestaciones a los creyentes

17 Rí s'iyatsc'öji cjuarma,
nguec'ua rí xi'tsc'öji yo.
Mbeñegueji c'o jña c'o o
xi'tsc'eji c'o o̱ apóstole e
Jesucristo c'ín Jmugöji.
18 O xi'tsc'eji a cjava: “C'o
cjë c'o rguí nguarü, ra ngãrã
c'o me ra enmbetjo o̱ jña
Mizhocjimi. Ra tsjatsjëji
c'ua ja nzi ga netsjëji c'o na
s'o, na ngueje dya ri sũji
Mizhocjimi”, eñe c'o apóstole.
19 C'o na s'o ga xöpüte,
xõcüji yo cjuarma. Bübütsjëji
o̱ mü'büji, dya bübü o̱ Espíritu
Mizhocjimi a mbo o̱ mü'büji.
20 Nu'tsc'eji, dya rí ts-
jaji c'ua ja nzi ga tsja
anguezeji. Rí s'iyats'üji
cjuarma nguec'ua rgá
xi'tsc'öji yo. Me na jo yo
jña yo rí creogöji. Pero dya
nguextjo c'ü rí creogueji yo;
xo ni jyodü rí tsjagueji c'ua
ja nzi ga mama yo jña yo. Rí
dyötqueji Mizhocjimi ja c'o
nzi ga 'ñünnc'ü in mü'büji
o̱ Espíritu, rí dyötqueji ra
mböxc'eji rí minc'eji na jo.
21 Mizhocjimi me s'iyatsc'eji,
pero rí pjörütsjëji ja rgui
minc'eji. Sido rí che'beji c'e
pa'a 'ma me ra juen'tsc'eji
e Jesucristo c'ín Jmugöji,
ra xi'tsc'eji rí minc'eji co
angueze para siempre.
22 Nu c'o yembeñe, rí zopc-
jeji na jo, ngue c'ua ra unüji
ngüenda ja ngue c'e 'ñiji c'ü na
jo.
23 C'o cja na s'o, rí zopcjeji
c'o, xa'ma ra jyëziji c'o, ngue
c'ua ra salvaji, dya ra ma
sufreji cja sivi. Bübü c'o me
s'odü o̱ mü'bü, chjëntjui nza
cja 'na bitu c'ü me ni s'odü. Rí
juentseji anguezeji rí ñuji ja
rgui pjösc'eji c'o. Pero me rí
s'ogueji c'o na s'o c'o vi tsja c'o.

Alabanza final

24-25 Mizhocjimi me na
zëzhi, sö ra mbö'c'eji c'ü
dya rí jyëzgueji angueze.
Nguec'ua 'ma rí tsãrãgueji a
jmi angueze nu ja me na zö'ö,
me rí mäcjeji. Na ngueje dya
pje ra chö'tc'eji c'o rrã s'o.
Nuc'ü, o jocüzü ín mü'bügöji,
na ngue c'ü o tsja e Jesucristo.
Ojtjo xe 'naja Mizhocjimi,
ojtjo xe 'naja c'ü ri pãrã ja c'o
nzi ga mbãrã angueze. Me
na zö'ö angueze, me na nojo.

Me xo na zëzhi. Nguextjo c'ü pë's'i derecho ra manda. Amén.

EL APOCALIPSIS O REVELACION A SAN JUAN

La revelación de Jesucristo

1 Mizhocjimi o xipji e Jesucristo nu c'o ni jyodü dya cja ra mezhe ra zädä, ngue c'ua texe yo o̱ nte ra mbãrãji nu c'o ra zädä. Nutscö e Juan, o̱ mbëpjizügö e Jesucristo. E Jesucristo o ndäjä 'naja o̱ anxe o ẽ jítsi c'o ra zädä. Ngue c'o rá xi'ts'iji.

2 Rá xi'ts'iji c'ü na cjuana texe yo ró jandagö. Ngueje c'o o mama Mizhocjimi c'o cja ra zädä; ngueje c'o o jítsi e Jesucristo.

3 Me ra mäjä yo nte yo ra xörü yo jña'a yo. Me xo ra mäjä yo ärä ra xörüji 'ñe ätäji yo jña yo mama ja ga cja c'o cja ra zädä. Dya cja ra mezhe ra zädä yo.

Juan escribe a las siete iglesias

4 Nutscö e Juan, rí pen'c'eji ne carta, nu'tsc'eji cjuarma i̱n cãrãji cja yo yencho jñiñi a Asia. Mizhocjimi c'ü bübü; exmi bübü. Angueze ra ẽ ra jñüncüji ngüenda. O̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü pëpji cja yo yencho nitsjimi, je ni 'ñeje cja Mizhocjimi nu ja manda. Mizhocjimi 'ñe o̱ Espíritu me nuc'üji na jo; ra dya'c'üji c'ü ra söya in mü'büji c'ü dya pje rí tsjijñiji.

5 E Jesucristo xo nuc'üji na jo. Xo ra dya'c'üji c'ü ra söya in mü'büji c'ü dya pje rí tsjijñiji. E Jesucristo 'ma mi bübü cja ne xoñijõmü o tsja texe c'ua ja nzi ma ne Mizhocjimi. Mizhocjimi o tsjapü o te'e nu 'ma ya vi ndũ; ngue c'ü nda manda texe cja yo manda cja ne xoñijõmü. E Jesucristo me s'iyazüji. O 'ñembgueji libre cja ín nzhubügöji 'ma o pjödü o̱ cji cja ngronsi.

6 O tsjacüji o̱ ntezüji angueze; rí mandagöji co angueze. O tsjacüji rí mböcjimiji rí pëpiji Mizhocjimi c'ü ngue o̱ Mizhocjimi e Jesucristo. Xo ngueje nu Tata. Dya ra nguarü rga ma't'ügöji e Jesucristo. Dya ra nguarü c'ü ra manda angueze texe yo cjë yo va ẽjẽ 'ñe 'ma ya rguí nguins'i ne xoñijõmü. Je rga cjanu, amén.

7 Dyäräji na jo. E Jesucristo ra ẽjẽ na yeje, je rguí 'ñeje cja ngõmü. Nutscöji rí ejmeji angueze 'ñe texe yo dya ejme, texezüji o ngambgagöji va cja ne xoñijõmü, rá jandaji angueze. Texe c'o o mbö't'ü e Jesucristo ra jñandaji 'ma ra ẽjẽ. Yo nte texe cja yo jñiñi cja ne xoñijõmü ra huë'ëji na ngueje rva ẽjẽ angueze. Je rga cjanu, amén.

8 Je mama a cjava Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji: “Ya exmi bübügö 'ma o mbürü e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, y sido rá bübügö 'ma ya rguí nguins'i yo. Ya ngue rá ẽjẽgö. Nguetscö rí mandagö texe”, eñe.

Una visión del Cristo glorioso

9 Nutscö e Juan, nguezgö in cjuarmazüji. Nutscö 'ñetsc'eji rí sufridogöji na ngueje o̱ ntezüji e Jesucristo. Rí mandagöji co angueze. E Jesucristo dacüji c'ü rá zëzhiji; nguec'ua rí sëchiji, sido rí ätäji angueze. Nutscö mi bünc'ö cja c'e xoñijõmü c'ü ni chjũ Patmos a nde cja ndeje. Je o ma zogüzügöji nu, na ngueje mi zopjü o̱ jña Mizhocjimi yo nte. Rmí xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Mi büntsjëgö nu.

10 E Jesucristo c'ín Jmugöji o te'e c'ü ot'ü pa nu ngo. 'Na nu pa, c'ü ot'ü pa nu ngo 'ma mi bübü a Patmos, o̱ Espíritu Mizhocjimi o tsjacü ró janda nu yo rá xi'ts'iji. Ró ärägö 'na jña mi ña me na jens'e; mi chjëntjovi 'na trompeta. Je ma ẽjẽ cja ín xütjügö.

11 O xitsi a cjava c'e jña:

—Nutscö ya exmi bübügö 'ma o mbürü e jens'e 'ñe ne xoñijõmü, y sido rá bübügö 'ma ya rguí nguins'i yo. Nu c'o ya ngue rí jñandague, rí dyopjügue cja 'na libro c'o. Nuc'ua rí pejñegue cja yo yencho congregación c'o va bübü a Asia; 'naja c'ü bübü a Efeso, c'ü 'naja a Esmirna, 'naja a Pérgamo, 'naja a Tiatira, 'naja a Sardis, 'naja a Filadelfia, 'ñe c'ü 'naja a Laodicea, o 'ñenze a cjanu c'e jña.

12 Nuc'ua ró jandagö a ma ín xütjü cjó mi ngue c'ü mi ña'a. Ró janda yencho lámpara c'o oro.

13 A nde c'o lámpara mi böbü 'na bëzo. Nuc'ü, ró janda exmi ngue 'na nte nza cjazgöji. Nuc'ü, mi je'e 'naja bitu c'ü mi sät'ä hasta cja o̱ ngua. Cja o̱ tijmi, mi nzünt'ü 'na mbünt'ü c'ü mi ngueje oro.

14 Me ma t'öxü o̱ ñixti. Ma t'öxü nza cja o xi'dyo; 'ñe nza cja xitsji. C'o o̱ ndö mi 'ñetse nza cja sivi.

15 Nu c'o o̱ ngua'a mi nza cja bronce c'ü juës'i 'ma na sant'a cja hornu. 'Ma mi ña, me ma jens'e o̱ jña; me mi yürü nza cja na puncjü ndare.

16 Cja o̱ jodyë mi jün'ü yencho o seje. Nu cja o̱ ne, mi pedye 'naja tjëdyi c'ü ma mbeñe nza yeje lado. O̱ jmi mi juëbi nza cja e jyarü 'ma nisiarü.

17 'Ma ró janda angueze, ró nügügö cja o̱ ngua, me ró jändũgö. Pero angueze o 'ñesque o̱ jodyë o xitsi:

—Dya rí sũgue. Nguetscö e Jesucristo. Nguetscö exmi bübügö; y rá bübügö 'ma ya rguí nguarü texe.

18 Rí bübütjogö. Ró tũgö; pero jñandga, rí bübütjogö. Dya cja rá tũgö. Nguetscö rá cjapü ra te c'o ya ndũ; ngue c'ua xo 'ñe anguezeji xo ra bübütjoji.

19 Rí dyopjügue nu yo i̱n janda; nu yo ya zädä, 'ñe c'o cja ra zädä.

20 I̱ jñandague rí jüngö yencho seje cja ín jodyë. Rí böbügö a nde c'o yencho lámpara c'o ngueje o oro. Rá xi'ts'igö pje ne ra mama yo. Nu c'o yencho seje ngueje c'o cja mbörü cja c'o yencho nitsjimi. Nu c'o yencho

lámpara ngueje c'o yencho nitsjimi c'o.

2

Mensajes a las siete iglesias: El mensaje a Efeso

1 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'naja carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü c'e nitsjimi a Efeso. Rí xipjigueji c'ü rí mangö a cjava: “Nutscö rí jüngö yo yencho seje cja ín jodyë; rí nzhodügö a nde yo yencho lámpara yo oro.

2 Nu'tsc'eji i̱n cãrãji a Efeso, rí pãrãgö texe c'o i̱n cjagueji. Rí pãrãgö c'ü me i̱n pëpjigueji na zëzhi; dya tõgüts'üji. Xo rí pãrãgö, dya i̱n jëziji xe ra zo'c'üji nu c'o cja na s'o. Bübü c'o va ẽ zo'c'üji, cjapü ñaji o̱ jña Mizhocjimi pero na s'oji. I̱ ñu'tp'üji c'ü dya cjuana c'o mamaji.

3 I̱n sufridogueji na puncjü, na ngue c'ü ni 'ñejmezüji. Pero dya tõgüts'üji.

4 Pero bübü 'na cosa c'ü dya jo c'ü i̱n cjagueji c'ü rá xi'ts'iji. Dya cja i̱n s'iyazüji nza cja 'ma cja vi pãcãgöji. Y dya cja xo pötqui s'iyaji yo nin cjuarmaji.

5 Rí mbeñegueji ja ma cja 'ma mi s'iyazüji 'ñe mi pötmi s'iyagueji. Nguec'ua rrã ö'tc'üji ra nzhogü in mü'bügueji. Rí tsjagueji c'ua ja nzi mi tsjagueji 'ma cja vi 'ñejmezüji. Ngue'tsc'eji 'naja yo yencho lámpara. Pero 'ma dya ra nzhogü in mü'büji, rá ẽ jünügö cja o̱ lugar c'e lámpara c'ü ngue'tsc'eji. Nuc'ua ya ra juench'e ín jya's'ügö c'ü bübü cja in mü'bügueji.

6 Pero rí pãrãgö bübü 'na cosa c'ü i̱n cjagueji na jo. Me i̱n s'ogueji c'o cja'a nu c'o xiji nicolaíta. Dya xo rí negö c'o cjaji.

7 Nu'tsc'eji o̱ ntets'üji Mizhocjimi c'ü ín Tatagö i̱n äräji yo xi'ts'iji o̱ Espíritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama. Texe c'o sido ra dyätcäji y ra s'iyazüji cja na 'ñeje c'o o̱ cjuarmaji, rá unüji ra ziji o fruta cja c'e za'a c'ü 'ne'e cja o̱ huerta Mizhocjimi. Y ra bübütjoji co nutscö a jens'e”, eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Esmirna

8 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Esmirna. Rí xipjiji c'ü rí mangö a cjava: “Nutscö exmi bübügö y rá bübütjogö 'ma ya rguí nguarü texe. Nguetscö ró tũgö; cja rron tegö na yeje.

9 Nu'tsc'eji i̱n cãrãji a Esmirna, rí pãrãgö me i̱n sufridogueji na puncjü, 'ñe me sanc'üji. Nu c'o cja'c'üji yo, mamaji c'ü je menzumüji a Israel, y c'ü ma't'üji Mizhocjimi. Dya cjuana ma't'üji Mizhocjimi, na ngueje pëpiji e Satanás c'ü dya jo. Bë'ts'iji na puncjü, pero me i̱n pë's'igueji na puncjü cja Mizhocjimi.

10 Dya rí sũgueji nu c'o ya ngue rí sufridoji. Dyäräji, bübü ja nzits'üji c'o ra pant'aji a pjörü. Ngueje e Satanás

c'ü dya jo c'ü ra tsja. Me rí sufridogueji dyëch'a pa'a na ngueje i̱ṉ ejmezüji. Pero sido rí 'ñejmezüji zö ra mbö'tc'ügueji. 'Ma sido rí 'ñejmezüji, rá da'c'üji c'ü rgui bübüji co nutscö a jens'e.

11 Nu'tsc'eji o̱ ntets'üji Mizhocjimi c'ü ín Tatagö i̱ṉ äräji yo jña yo xi'ts'iji o̱ Espíritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama. Texe c'o sido ra 'ñejmezü zö ra bö't'üji, rá unüji c'ü ra bübüji co nutscö. Dya ra möji a linfiernu c'ü xiji na yeje rga ndũji", eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Pérgamo

12 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Pérgamo. Rí xipjigue c'ü rí mangö a cjava: "Nuzgö pedye 'na tjëdyi ín tegö. Ne tjëdyi me na mbeñe nza yeje lado.

13 Nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji a Pérgamo, rí pãrãgö texe c'o i̱ṉ cjagueji. Rí pãrãgö je i̱ṉ cãrãgueji nu ja manda e Satanás. Pero sido i̱ṉ nänngägöji ín chjũ'ũ i̱ṉ mamaji nguetscö in Jmuzügöji. E Antipas c'ü mi ngue 'najats'üji mi sido mi nänngägö c'ü. Nuc'ü, o mbö't'üji cja in jñiñigueji nu ja manda e Satanás. Zö o mbö't'üji c'e cjuarma, pero nu'tsc'eji sido i̱ṉ ejmezüji.

14 Na jo c'ü sido i̱ṉ ejmezüji; pero dya jo texe c'o i̱ṉ cjagueji. Nu c'o dya jo i̱ṉ cjaji, nuc'o, rá xi'tsc'öji c'o. Cãrãts'üji c'o ejme c'o mi xöpü e Balaam. Nuc'ü, o dyü't'ü e Balac nguec'ua o tsjapü o tsjaji na s'o nu c'o ín mboxtitajme a Israel. O xipjiji na jo ro ziji o jñõnü c'o vi mbäsp'äji c'o ts'ita. Xo o xipjiji c'ü ma jo ro tsãjã ndixũ yo bëzo; yo ndixũ ro tsãjãji bëzo.

15 Je xo ga cjanu ga xöpü dya, nu c'o xiji nicolaíta. Dya rí negö c'o jizhiji. Nu'tsc'eji cãrã ja nzi c'o tjünt'ü a xütjü anguezeji.

16 Rí xi'ts'iji ni jyodü ra nzhogü in mü'büji. Nu 'ma jiyö, dya ra metscö ndajme rá ẽcjö va a Pérgamo nu va ja i̱ṉ cãrãgueji. Nu c'o dya ra nzhogü o̱ mü'bü, rá cjajme chũ co ne tjëdyi nu pedye ín tegö nu ngueje ín jñagö.

17 Nu'tsc'eji o̱ ntets'üji Mizhocjimi c'ü mi Tatagö i̱ṉ äräji yo jña yo xi'ts'iji o̱ Espíritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama. Mama a cjava o̱ Espíritu Mizhocjimi: texe c'o sido ra 'ñejmezü, rá unüji c'ü ra ziji c'e maná c'ü je va ẽjẽ a jens'e. Xo rá unüji 'naja ndojo c'ü na t'öxü. Juns'ü 'na tjũ c'e ndojo c'ü dya cjó pãrã. Nguextjo c'ü ra jñü c'e ndojo nguextjo c'ü ra mbãrã c'ü", eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Tiatira

18 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Tiatira. Rí xipjigue c'ü rí mangö a cjava: "Nguetscö o̱

T'izü Mizhocjimi. Yo ín chögö
'ñetse nza cja sivi. Yo ín cuagö
juës'i nza cja bronce c'ü juës'i
'ma na sant'a cja sivi.
19 Nu'tsc'eji in cãrãji a
Tiatira, rí pãrãgö texe c'o
in cjagueji. Rí pãrãgö in
s'iyazüji 'ñe xo pötqui s'iyaji
yo in cjuarmaji. Xo sido in
ejmezüji; in pëpquiji na jo.
Xo in sëchiji 'ma pje c'o in
sufridoji. Xenda in cjagueji
na jo dya, que na ngueje 'ma
cja vi 'ñejmeji.
20 Pero bübü 'na cosa c'ü
dya jo in cjaji c'ü rá xi'tsc'öji.
In ätäji c'e ndixũ c'ü xiji
Jezabel. Nu c'e ndixũ c'ü,
mama c'ü pätpä Mizhocjimi
ga zo'c'üji. Pero dya cjuana
nu c'o xi'ts'iji. Nu c'ü cja'a,
onpü yo ín ntegö. Nguec'ua
c'o ya chjüntü 'ñe c'o dya be
chjüntü nde jyëztjo ga tsjaji
na s'o. Yo bëzo tsãji o ndixũ;
yo ndixũ tsãji o bëzo. Xo siji
c'o jñõnü c'o päsp'äji c'o ts'ita.
21 Nuzgö ya mezhe ró xipji
c'e ndixũ Jezabel ra nzhogü o
mü'bü c'ü dya cja ra tsja na
s'o. Pero dya pje ätcä. Sido cja
c'o na s'o.
22 Dyäräji dya. Rá cjapü c'e
ndixũ ra zö'dyë me ra sufrido
na ngueje me cja na s'o. Xo
nzitjo nu c'o xo cja c'ua ja
nzi ga tsja angueze, me xo rá
cjapü ra sufrido c'o; 'ma dya
ra nzhogü o mü'büji.
23 Nu c'o tjünt'ü a xütjü
c'e ndixũ, nuc'o rá pö't'ü
c'o. Nuc'ua texe ín ntegö ra
mbãrãji nguetscö rí pãtpã
texe o mü'bü yo nte. Rí pãrãgö
texe c'o cjijñi anguesji. Rá
nzhocüts'üji nzi 'najats'üji
c'ua ja gui tsjagueji.
24 Cãrãts'üji c'o dyaja a
Tiatira c'o dya ätäji c'o xöpü
c'e ndixũ. Mama c'e ndixũ c'ü
ni jyodü rí tsjaji texe c'o na
s'o c'ua ja nzi ga ne e Satanás
c'ü dya jo. Rí xi'ts'iji, dya rí
tsjagueji c'ua ja nzi ga xöpü
c'e ndixũ.
25 Nu'tsc'eji nguextjo c'ü rí
ö'tc'üji, sido rí dyätcäji hasta
'ma cja rá ëcjö.
26 Nu c'o ra sido ra tsja c'ua
ja nzi rgá negö hasta 'ma cja
rá ëcjö; nutscö rá unüji c'ü
ra mandaji cja yo jñiñi cja ne
xoñijõmü.
27 Rá unügö c'ü ra mandaji
c'ua ja nzi o dyacü mi Tatagö
c'ü rí mandagö. Me na zëzhi
rgá mandaji; ra chjëntjovi
nza cja 'ma päräji na zëzhi o
s'äbä co 'na vara c'ü t'ëzi, ra
chädätjo yo.
28 Nutscö rí chjëntjobe c'e
seje c'ü xenda na zö ga juëbi
'ma xõrü. Nu c'o ra tsja c'ua ja
nzi rgá negö, rá unüji c'ü me
ra mäjäji cja ín Jmigö.
29 Nu'tsc'eji o ntets'üji
Mizhocjimi c'ü ín Tatagö, in
äräji yo xi'ts'iji o Espíritu,
rí tsjagueji c'ua ja nzi ga
mama", eñe e Jesucristo c'ü
o xitsigö rá xi'tsc'öji.

3

El mensaje a Sardis

1 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:
—Rí dyopjü 'na carta c'ü je
rí penpe c'ü pjörü cja c'e nit-
sjimi a Sardis. Rí xipjiji c'ü
rí mangö a cjava: "Nutscö
rí täcjö o Espíritu Mizhocjimi
c'ü ín Tatagö c'ü pëpji cja
yo yencho nitsjimi. Nuzgö

xo rí jüngö yo yencho seje. Nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji a Sardis, rí pãrãgö texe c'o i̱ṉ cjagueji. Mamaji c'ü me i̱ṉ pëpjigueji na puncjü para nutscö. Pero rí pãrãgö na jo i̱ṉ chjëntcjeji añima na ngueje dya pje i̱ṉ ätcägöji.

2 Tsjijñiji, ra nzhogü in mü'büji. Na ngueje dya cja nda i̱ṉ cjagueji c'o na jo. Zëzhigueji ngue c'ua rí tsjagueji c'o na jo. Na ngueje ya ró nugö c'ü bë'ts'iji rí tsjagueji c'ua ja nzi ga ne Mizhocjimi.

3 Rí mbeñegueji o̱ jña Mizhocjimi c'ü o jí'ts'iji; rí dyätägueji. Nu 'ma dya ra nzhogü in mü'bügueji, rá ẽcjö nu hora c'ü dya i̱ṉ tepqueji; rá ẽ jün'c'üji ngüenda.

4 Cãrã ja nzits'üji a Sardis c'o na t'öxü o̱ mü'bü nza cja 'na bitu c'ü na t'öxü, na ngueje ätcägöji. Na ngueje ätcägöji y dya cjaji c'o na s'o, ra nzhodüji co nutscö a jens'e nu ja dya bübü c'ü na s'o.

5 A cjanu ra nzhodü a jens'e co nutscö texe c'o sido ra dyätcägö. Ra jyeji c'ü na t'öxü. C'o o̱ tjũji je juns'ü nu cja c'e libro nu ja juns'ü o̱ tjũ nu c'o ra bübütjo. Dya rá borragö o̱ tjũji cja c'e libro. Nuc'o, rá xipjigö mi Tatagö a jens'e ngue ín ntegö c'o. C'o o̱ anxe Mizhocjimi, xo rá xipjigö a cjanu c'o.

6 Nu'tsc'eji o̱ ntets'üji Mizhocjimi, i̱ṉ äräji yo xi'ts'iji o̱ Espíritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama", eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Filadelfia

7 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü cja c'e nitsjimi a Filadelfia. Rí xipjiji c'ü rí mangö a cjava: "Nguetscö o̱ T'izgö Mizhocjimi; dya pje bübüzügö c'ü na s'o. Texe c'o rí mangö na cjuana c'o. Nguetscö o̱ mboxbëchezgö e David, nguetscö rá mandagö a jens'e 'ñe cja ne xoñijõmü. Texe c'o rí negö ra zädä; nuc'o ra zädä c'o. Texe c'o dya rí negö ra zädä; nuc'o dya ra zädä c'o. Dya cjó xo ra ts'axcü.

8 Nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji a Filadelfia, rí pãrãgö texe c'o i̱ṉ cjagueji. Rí pãrãgö c'ü dya pje nda zë'ts'igueji; pero sido i̱ṉ ätcägöji ín jña; sido i̱ṉ nänngägöji ín chjũ. Ya ró xocüts'ügöji 'na ngoxtji ngue c'ua rí pëpquiji. Nu c'e ngoxtji dya cjó sö ra ngot'ü c'ü.

9 Cãrã c'o ne ra ts'axc'üji. Nuc'o, je menzumü a Israel c'o. Anguezeji mamaji ma't'üji Mizhocjimi cja o̱ nitsjimi anguesji. Pero dya cjuana c'ü mamaji na ngueje ngue e Satanás c'ü je pëpiji. Dyäräji dya. Rá cjapügö ra ẽji cja in jmigueji. Ya ra ndüñijõmüji rgá matcügöji. Rá cjapügö anguesji ra mbãrãji c'ü ró s'iyats'ügöji.

10 Ra zädä c'ü me ra sufrido texe yo cãrã cja ne xoñijõmü. Pero rá pjö'c'ügöji c'ü dya rí sufridogueji c'o pa'a c'o; na ngueje sido i̱ṉ sëchigueji gui 'ñejmezüji.

11 Dya ra metscö ndajme rá ẽcjö. Sido rí 'ñejmezüji ngue

c'ua rá da'c'üji 'na corona a jens'e na ngueje i̱n pëpquiji. 'Ma dya sido rí 'ñejmezüji, dya rá da'c'üji 'ma.

12 Texe c'o sido ra 'ñejmezü, rá cjapügö ra bübüji a jens'e co Mizhocjimi c'ü mi Tatagö. C'ua ja nzi ga cja o columna cja 'na templo, dya 'ñõmü, je xo ga cjatjonu anguezeji, dya ra mbedyeji nu, ra bübütjoji co Mizhocjimi. Nutscö rá jũsp'üji ngue o̱ t'i Mizhocjimi c'ü mi Tatagö. Xo rá jũsp'üji o̱ tjũ c'ü o̱ jñiñi Mizhocjimi c'ü mi Tatagö, na ngueje je ra menzumüji cja c'e jñiñi c'ü. Nu c'e jñiñi ngueje a Jerusalén nu cja dadyo c'ü rguí 'ñeje a jens'e. Ngue 'ma ya rguí nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijõmü nu bübü dya. Xo rá jũsp'ügöji ín chjũ'ũ nu cja dadyo.

13 Nu'tsc'eji o̱ ntets'üji Mizhocjimi, i̱n äräji yo xi'ts'iji o̱ Espíritu, rí tsjagueji c'ua ja nzi ga mama", eñe e Jesucristo c'ü o xitsigö rá xi'tsc'öji.

El mensaje a Laodicea

14 Xe o ña e Jesucristo o xitsi:

—Rí dyopjü 'na carta c'ü je rí penpe c'ü pjörü c'e nitsjimi a Laodicea. Rí xipjiji c'ü rí mangö a cjava: "Texe c'o rí mangö na cjuana c'o. Texe c'o rí mangö ra zädä c'o. Texe c'o o dyät'ä Mizhocjimi nguetscö ró ät'ägö c'o.

15 Nu'tsc'eji i̱n cãrãji a Laodicea, rí pãrãgö texe c'o i̱n cjagueji. Nu'tsc'eji dya i̱n mangueji c'ü dya i̱n ejmezüji. Pero dya xo i̱n ejmezügöji co texe in mü'büji. Na jẽ nzhodü in mü'büji co nutscö. Pötjo ri 'ñejmezüji co texe in mü'büji. O 'ma jiyö, pötjo ri mangueji c'ü dya i̱n pãcãji.

16 Zö i̱n mamaji c'ü i̱n ejmezüji, pero dya i̱n ejmezüji co texe in mü'büji. Nuzgö me rí s'ogö c'o i̱n cjagueji; nguec'ua ya ngue rá mangö c'ü dya rí pã'c'ãgöji.

17 Nu'tsc'eji i̱n mangueji i̱n pë'sc'eji na puncjü, dya pje bë'ts'iji cja in mü'büji, dya pje xe ni jyonc'üji. Juentsc'eji, dya i̱n unüji ngüenda c'ü dya pje i̱n pë'sc'eji. I̱n chjëntcjeji nza cja 'naja ngorö c'ü örü pje ra zi; xo ojtjo bitu pje ra jye'e.

18 Rrã zo'c'ügöji nu c'ü ni jyodü rí tsjagueji ngue c'ua rí pë's'iji na puncjü. Ni jyodü ra nzhogü in mü'bügueji. Ni jyodü rí unüji ngüenda c'ü dya pje i̱n pë's'iji, y rí 'ñejmezüji co texe in mü'büji. Rí dyötcüji o oro, rá da'c'üji. Rí dyötcüji o bitu c'o na t'öxü, rá da'c'üji, ngue c'ua dya cja rí tsejeji nza cja c'o dya je o̱ bitu. Xo rá da'c'üji o ungüento rí tsos'ü in chöji, ngue c'ua ra xogü in chöji rí jñandaji.

19 Texe yo rí s'iyagö, rí huënch'iji rgá zopjüji ngue c'ua ra nzhogü o̱ mü'büji. Nguec'ua rí tsjacjuanagueji ra nzhogü in mü'bügueji.

20 Dyäräji dya. Rí böbügö cja ngoxtji c'ü ngueje in mü'bügueji, rí zenguats'ügöji. 'Ma cjó c'o ra dyätcä ín jñagö, 'ma ra nzhogü o̱ mü'bü, ya ri 'natjo ín mü'bügöbe; ya rá

dyocjöbe.
21 Texe c'o ra tsja c'ua ja
nzi rgá negö, rá unüji c'ü ra
mimiji jmu co nutscö. Je a
cjanu, nutscö ró cjagö texe
c'ua ja nzi va ne mi Tatagö
a jens'e; nuc'ua 'natjo c'ua ró
mimigöbe Jmu.
22 Nu'tsc'eji o̱ ntets'üji
Mizhocjimi c'ü ín Tatagö, i̱n
äräji yo xi'ts'iji o̱ Espíritu,
rí tsjagueji c'ua ja nzi ga
mama", eñe e Jesucristo c'ü
o xitsigö rá xi'tsc'öji.

4

La adoración en el cielo

1 Nuc'ua o nguarü yo jña'a
yo o xitsi e Jesucristo ja cja
yo yencho nitsjimi. Nuc'ua
ró jandagö 'na ngoxtji a jens'e
c'ü mi sjocütjo. Ró ärägö c'ua
c'e jña c'ü ya vi zocü. O ña na
jens'e nza cja 'na trompeta. Je
o xitsi a cjava c'e jña'a:
—Je rí 'ñecje a 'ñecjua a
jens'e. Rá jí'ts'i c'o cja ra zädä,
o xitsi c'e jña.
2 Nuc'ua o̱ Espíritu
Mizhocjimi o jítsi nu yo rá
xi'ts'iji. Ró janda a jens'e
'na trono nu ja mimi nu c'ü
manda. Mi junrü 'naja cja c'e
trono.
3 Nu c'ü mi junrü cja c'e
trono me mi juës'i nza cja c'o
ndojo c'o xiji jaspe 'ñe cor-
nalina. Mi böbü 'na arco iris
cja c'e trono. Nu c'e arco iris
me mi juëbi nza cja c'o ndojo
c'o na c'anga c'o xiji esmer-
alda.
4 Xo mi järä c'o dyaja trono
c'o mi veinticuatro. A nde'e
c'o, mi bübü c'e trono nu ja
mimi nu c'ü manda. Nzi
'naja c'o veinticuatro trono
mi junrü 'naja tita. Nuc'o, mi
je'e bitu c'o na t'öxü c'o. Mi
junt'üji o corona c'o oro o̱ ñiji,
na ngueje mi manda c'o.
5 Me mi juëbi, me mi pjäjnä,
me mi yürü; je ma ẽjẽ cja c'e
trono c'ü mi bübü a nde. A
jmi c'e trono mi järä yencho
sivi. C'o yencho sivi ngueje
o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü pëpji
cja yo yencho nitsjimi.
6-7 A jmi c'e trono xo mi
bübü c'ü mi nza cja 'na zapjü
c'ü mi nza cja vigrio.
Ró janda nzi 'naja lado c'e
trono. Mi nziyo c'o mi böbü
cja c'e trono. Nu c'ü ot'ü exmi
nza cjatjo 'na león; c'ü na yeje
exmi nza cjatjo 'na toro; c'ü
na jñi exmi nza cjatjo o̱ jmi
'na nte. C'ü na nziyojo exmi
nza cjatjo 'na águila c'ü mi
pjüjuaja. Nza nziyo c'o, me mi
qui'i na puncjü o̱ ndö cja o̱
jmiji 'ñe cja o̱ xütjüji.
8 Nza nziyo c'o, nzi 'naja
mi peje 'ñanto o̱ juajaji. Nzi
'naja o̱ juajaji me mi qui'i na
puncjü ndö a xes'e 'ñe a mbo.
Nza nziyo c'o mi bübü, nuc'o,
tõjõji xõmü ndempa. Dya
söyaji ga tõjõji. Nu c'ü tõjõji je
a cjava:

Me na sjũ Mizhocjimi nu ín
Jmugöji nu sö ra tsja
texe.
Me na sjũ na sjũ nu.
Nujnu exmi bübü, y exi bübü;
y 'ma ya rguí nguins'i
ne xoñijõmü, sido ra
bübütjo.

9 C'o nziyo, ma't'üji nu c'ü
junrü cja c'e trono. Mamaji
c'ü me na nojo Mizhocjimi
nu c'ü exi bübü para siempre.
Unüji na pöjö angueze.

10 'Ma ma't'ü Mizhocjimi c'o
nziyo, nuc'ua c'o veinticuatro
tita xo ndüñijõmüji a jmi nu
c'ü junrü cja c'e trono. Nuc'ua
ma't'üji angueze c'ü exi bübü
para siempre. Nuc'ua c'o o̱
coronaji je jumüji cja ngua o̱
trono nu c'ü manda texe. Ma-
maji a cjava:
11 Nu'tsc'e ngue'tsc'e ín
Jmuts'ügöjme 'ñe ín
Mizhocjimits'ügöjme.
Ngue'tsc'e i̱ dyät'ä texe yo
bübü, texe yo cja'a.
Mi ñegue c'ü ro bübü yo,
nguec'ua i̱ dyät'ä yo.
Nguec'ua ni jyodü texeji ra
ma'tc'ügueji, ra mamaji
c'ü me na nojots'ügue
na ngueje me na
zë'ts'igue; i̱ dyät'ägue
texe yo.

5

El libro y el Cordero

1 Nuc'ua nu c'ü mi junrü cja
c'e trono, ró janda mi tjë 'na
libro c'ü mi 'mans'a. Mi tjë cja
o̱ jodyë. C'e libro mi t'opjü a
mbo'o 'ñe a xes'e. Mi yencho
tjüjmü c'o mi tjüt'ü.
2 Nuc'ua ró janda c'ua 'na
anxe c'ü me na zëzhi c'ü mi
mapjü na jens'e. Mi mama a
cjava:
—¿Cjó ngue c'ü sö ra xücü
yo tjüjmü ngue c'ua ra nu'u
ne libro?, o mama a cjanu c'e
anxe.
3 Pero dya mi sö cjó ro xücü
ro nu'u c'e libro; ne ri ngueje
c'o mi bübü a jens'e, ne ri
ngueje c'o mi bübü cja ne
xoñijõmü, ne ri ngueje 'naja
c'o ya vi ndũ ro sö ro xo's'ü.
4 Nutscö me ró huëgö na
puncjü na ngueje dya cjó
ch'öt'ü c'ü ro tsja texe c'ua
ja nzi ma ne Mizhocjimi.
Nguec'ua dya cjó mi sö cjó ro
xo's'ü c'e libro c'ü ro nu'u cja
rron xörü.
5 Nuc'ua 'naja c'o tita o xitsi
a cjava:
—Dya rí huë'ë. Jñanda,
bübü 'naja nu sö ra xo's'ü ne
libro y ra xücü yo yencho
tjüjmü para ra xörü. Ngueje
nu o ndõpü c'ü dya jo,
'ma o ndũ va ngõtcüji ín
nzhubügöji; o bëzhi c'ü dya
jo. Ngueje nu me na zëzhi
nu jũsp'üji o̱ tjü'ü León. Je
mboxbëche cja e David c'ü mi
mboxbëche cja e Judá, o xitsi
a cjanu.
6 Nuc'ua ró janda 'naja
Ts'imë c'ü mi böbü a nde c'e
trono 'ñe c'o tita 'ñe c'o nziyo
c'o mi böbü cja c'o o̱ lado
c'e trono. Nu c'e Ts'imë mi
'ñetse c'ü vi bö't'ü c'ü. Mi
peje yencho o̱ ts'imota; cja na
yencho o̱ ndö'ö c'o mi qui'i.
C'o yencho o̱ ndö'ö ngueje
o̱ Espíritu Mizhocjimi c'ü je
däjä ra ẽ pëpji texe cja ne
xoñijõmü.
7 C'e Ts'imë o ndë c'e libro
c'ü mi tjë nu c'ü mi junrü cja
c'e trono.
8 'Ma o ndë c'e libro, nuc'ua
nu c'o nziyo c'o mi böbü cja
o̱ lado c'e trono, 'ñe c'o vein-
ticuatro tita o ndüñijõmüji a
jmi c'e Ts'imë, o ma't'üji. Nzi
'naja c'o tita mi jünji 'naja
bizhi c'ü ngueje arpa. Xo mi
tũji nde 'najaji 'na s'äbä c'ü
ngue oro. C'o s'äbä mi nizhi
o nguichjüjnü c'o ma jo ma
jyärä. Nu c'o nguichjüjnü, ne

ra mama c'o jña c'o ni dyötü
Mizhocjimi yo o̱ nte.
9 Nuc'ua c'o nziyo c'o mi
büb̈ü 'ñe c'o tita mi ma't'üji
Mizhocjimi mi tõjõji 'na
himno c'ü cja dadyo. Mi
mamaji a cjava:
Nu'tsc'e i̱ tsja texe c'ua ja
nzi va ne Mizhocjimi,
nguec'ua o sö i̱ chjë'ë
ne libro, rí xücü rí ñu'u.
Sö rí tsjague na ngueje o
bö'tc'ügue. I̱ pjödügue
in tsji vi tsjõ'tp'ü o̱
nzhubü yo nte texe cja
ne xoñijõmü.
Zö pje ma jñiñi cãrãji, zö
pje ma jña ñaji, zö pje
ma razaji, i̱ tsjõ'tp'üji o̱
nzhubüji.
Nguec'ua 'ma cjó c'o ra
'ñench'ets'ü o̱ mü'bü,
Mizhocjimi ra tsjapü
o̱ t'i c'o.
10 I̱ tsjapüji jmuji, 'ñe
mböcjimiji ngue c'ua
pëpiji ín Mizhocjimigöji.
Ra mandaji cja ne xoñijõmü,
je mi mamaji a cjanu.
11 Nuc'ua ró janda me ma
puncjü anxe c'o mi böbü a
ñünü. A nde anguesji mi
büb̈ü c'e trono 'ñe c'o nziyo c'o
mi böbü a ñünü c'e trono, 'ñe
c'o tita. C'o anxe mi cãrã na
puncjü millón. Ró ärä mi ña
c'o anxe.
12 C'o anxe me mi tõjõji na
jens'e. Mi mamaji a cjava:
Nu ne Ts'imë nu o bö't'ü,
o tsja texe, nguec'ua
rá ma't'üji angueze.
Nunu me na nojo nu.
Nunu sö ra tsja texe nu. Nunu
me p̱ë's'i texe c'o ni
muvi nu.
Nunu pãrã texe nu; me na
zëzhi.
13 Nuc'ua ró ärä texe c'o o
dyät'ä Mizhocjimi c'o cãrã a
jens'e 'ñe cja ne xoñijõmü, 'ñe
a mbo e jõmü, 'ñe c'o cã'ã cja e
ndeje. Mi tõjõji; mi mamaji a
cjava:
Rí ma'tc'üjme nu'tsc'e
Mizhocjimi i̱n junrü
cja e trono.
Xo rí ma'tc'üjme nu'tsc'e Je-
sucristo ngue'tsc'e c'e
Ts'imë c'ü o bö't'ü.
Me na nojots'üvi, me na
zë'ts'iguevi.
Sido rá ma'tc'üjme; dya
ra nguarü c'ü rá
ma'tc'üjme, je mi
mama a cjanu c'o.
14 O ndünrü c'ua c'o nziyo
c'o mi böbü a ñünü c'e trono.
O mamaji:
—Je rga cjanu, amén.
Nuc'ua c'o tita o ndüñijõmü,
o ma't'üji Mizhocjimi 'ñe e Je-
sucristo c'ü e Ts'imë.

6

Los siete sellos

1 Nuc'ua ró janda c'e Ts'imë
o xücü 'naja c'o tjüjmü c'o mi
tjüt'ü c'e libro. Ró ärä c'ua
'naja c'o nziyo c'o mi büb̈ü.
'Ma mi ña'a, mi ärägö nza cja
c'ü mi pjäjnä. Mi mama a
cjava:
—Xä'dä, rí ẽ jñanda.
2 Ró janda c'ua 'na pjadü c'ü
ma t'öxü. Nu c'ü mi chägä,
mi jün 'na arco yo flecha. O
ch'unü 'na corona nza cja c'ü
juns'ü yo manda. Angueze ya
vi ndõpü na puncjü c'o üvi. O
mbedye o ma ndõpü c'o dyaja
c'o üvi.

3 Nuc'ua c'e Ts'imë o xücü
c'ü na yeje tjüjmü c'o mi tjüt'ü
c'e libro. Ró ärä c'ua mi ña c'ü
na yeje c'o nziyo c'o mi bübü.
Mi mama a cjava:
—Xä'dä, rí ẽ jñanda.
4 Nuc'ua o mbedye c'ua c'ü
'naja pjadü. Ma mbaja c'e
pjadü c'ü. Nu c'ü mi chägä,
o ch'unü 'na tjëdyi c'ü me ma
nojo. O ch'unü c'ü ro tsjapü
ro tsja chũ yo nte'e cja ne
xoñijõmü. Nguec'ua ra pötü
rgá mbö't'üji.
5 Nuc'ua c'e Ts'imë o xücü
c'ü na jñi'i c'o mi tjüt'ü c'e li-
bro. Ró ärä c'ua c'ü na jñi'i c'o
mi bübü. Mi mama a cjava:
—Xä'dä, rí ẽ jñanda.
Nuc'ua ró janda c'ua 'naja
pjadü c'ü ma potjü. Nu c'ü mi
chägä, mi jün'ü 'na t'ëzi c'ü ni
pesaji.
6 Ró ärä c'ua 'na jña c'ü je
ma ẽjẽ a nde'e cja c'o nziyo c'o
je mi bübü a ñünü c'e trono.
Nu c'e jña'a je o mama a cjava:
—Yo nte 'napa ra pëpjiji
ngue c'ua ra ndõmüji 'na kilo
ndëxü. 'Napa ra pëpjiji ngue
c'ua ra ndõmüji jñi kilo cébara.
Y rguí jyodü ra mbötpüji
ngüenda c'ü dya ra s'odüji o
aceite 'ñe o vino.
7 Nuc'ua c'e Ts'imë o xücü
c'ü na nziyo c'o mi tjüt'ü c'e
libro. Ró ärä c'ua c'ü na nziyo
c'o mi bübü. O mama a cjava:
—Xä'dä, rí ẽ jñanda.
8 Nuc'ua ró janda c'ua 'naja
pjadü c'ü ma c'axt'ü. Nu c'ü
mi chägä, mi xiji ngueje nu
pö't'ü yo nte nu. Cja o̱ xütjü
ma ẽjẽ nu c'ü xiji Hades nu
ja cãrã c'o tũ'ũ. O ch'unüvi
sjëtsi ro mbö't'üji c'ü na nziyo
parte yo nte yo cãrã cja ne
xoñijõmü. Ro mbö't'üji co
tjëdyi, co tjijmi, 'ñe co yo an-
imal yo na sate yo cãrã cja
ne xoñijõmü. Xo o tsjapüvi
o zö'dyë na puncjü nte, ngue
c'ua o ndũji.
9 C'e Ts'imë o xücü c'ü na
tsi'ch'a c'o mi tjüt'ü c'e libro.
Nuc'ua ró janda c'ua 'na al-
tar. A jõmü c'ü e altar ró
janda c'o o̱ aljma nu c'o vi
bö't'ü na ngueje o 'ñejmeji o̱
jña'a Mizhocjimi y mi xipjiji
c'o nte e Jesucristo ngueje c'ü
ín Jmugöji.
10 Anguezeji o mapjüji c'ua
na jens'e. Mi mamaji a cjava:
—Nu'tsc'e ín Jmuts'üjme,
me na zë'ts'igue, i̱n mandague
texe. Me na sjũ'ũtsc'e. Texe
c'o i̱n mangue na cjuana
c'o. ¿Hasta jinguã rí jñünpü
ngüenda c'o nte cja ne
xoñijõmü c'o o mbötcüjme, rí
tsjapüji ra sufridoji na ngueje
o mböcüzüjme ín tsjijme?, o
mamaji a cjanu.
11 O ch'unü nzi 'naja
anguezeji 'naja bitu c'ü ma
t'öxü. O sjipjiji xe ro nde'beji
ts'iquë cja ro zäs'ä c'o o̱
cjuarmaji c'o pëpi Mizhocjimi
c'o xo ro bö't'ü.
12 Ró janda c'ua c'e Ts'imë o
xücü c'ü na 'ñanto c'o mi tjüt'ü
c'e libro. Me mi mbĩ'ĩ c'ua ne
xoñijõmü. E jyarü o pocü nza
cja bobitu. E zana mi 'ñetse
nza cja cji'i.
13 Yo seje a jens'e o ndögü a
xes'e ne xoñijõmü, c'ua ja nzi
ga jyäbä o higo c'o dya be tã'ã,
'ma vü na zëzhi e ndajma ga
juant'a c'e za'a.

14 E jens'e o 'ñetse o 'mans'a
nza cja 'ma 'mans'a 'na libro;
ya mi ojtjo. Texe yo t'eje 'ñe yo
ts'ixoñijõmü a nde cja ndeje
o 'ñõmüji. Dya cja mi junrüji
c'ua ja je mi junrüji.
15 Nuc'ua yo nte cja ne
xoñijõmü o tsjõjõji cja cueva
c'o tjocü cja ndojo cja yo
t'eje. O tsjõjõ yo rey 'ñe yo
gobernador 'ñe yo manda
xondaro 'ñe yo pë's'i na
puncjü merio 'ñe yo na zëzhi
'ñe yo pje nde pjëzhi, 'ñe texe
yo dyaja nte.
16 Yo nte o xipjiji a cjava c'o
t'eje 'ñe c'o ndojo:
—Tunügueji a xes'ezügöjme.
A cjanu rí tsopcüjme nguec'ua
dya ra jñandgajme Mizhocjimi
c'ü junrü cja e trono; dya
xo ra jñandgajme e Jesucristo
c'ü e Ts'imë. Anguezevi me
ra jñüncüjme ngüenda ra ts-
jacüjme rá ma sufridojme.
17 Na ngueje ya o säjä
c'e pa'a c'ü me na s'ëzhi.
Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo
me ra tsjacüjme rá sufrido-
jme. ¿Cjó ngue c'ü ra sö ra
böbü cja o̱ jmivi? Dya cjó sö.
Je a cjanu o mamaji.

7

Los señalados de las tribus de Israel

1 Nuc'ua ró janda c'ua
nziyo anxe. Mi böbüji cja
yo nziyo 'nanguarü cja ne
xoñijõmü. Mi pënch'iji na
jo yo nziyo ndajma cja nu
xoñijõmü; ngue c'ua dya
ro vü'ü e ndajma cja ne
xoñijõmü, ne ri ngueje cja e
ndeje. Ne xo ro juant'a yo
za'a.
2 Ró janda c'ua c'ü 'naja
anxe. O mbes'e nu ja ni
mbes'e e jyarü. Nuc'ü, mi jün
'na sello ngue c'ua ro meya
nu c'o ngueje o̱ t'i Mizhocjimi
c'ü bübütjo. O mapjü na
jens'e, o zopjü c'o nziyo anxe
c'o vi ch'unü poder ro s'odü
ne xoñijõmü 'ñe e ndeje. O
xipjiji a cjava:
3 —Dya be rí s'odüji ne
xoñijõmü ne ri ngueje e ndeje
ne ri ngueje yo za'a. Cja
rí s'odügueji c'o, 'ma ya rá
cjuarü rá meyajme yo o̱ nte ín
Mizhocjimigöji. Rá meyajme
cja o̱ ndẽ'ẽ yo.
4 Ró ärägö ja nzi mi sö nu
c'o o meyaji. O zäs'ä ciento
cuarenta y cuatro mil yo nte
yo mboxbëche cja c'o doce o̱ t'i
e Israel.
5 O meyaji doce mil yo nte
yo mboxbëche cja e Judá. O
meyaji doce mil yo nte yo
mboxbëche cja e Rubén. O
meyaji doce mil yo nte yo
mboxbëche cja e Gad.
6 O meyaji doce mil yo nte
yo mboxbëche cja e Aser. O
meyaji doce mil yo nte yo
mboxbëche cja e Neftalí. O
meyaji doce mil yo nte yo
mboxbëche cja e Manasés.
7 O meyaji doce mil yo nte
yo mboxbëche cja e Simeón.
O meyaji doce mil yo nte yo
mboxbëche cja e Leví. O
meyaji doce mil yo nte yo
mboxbëche cja e Isacar.
8 O meyaji doce mil yo nte
yo mboxbëche cja e Zabulón.
O meyaji doce mil yo nte
yo mboxbëche cja e José. O
meyaji doce mil yo nte yo

mboxbëche cja e Benjamín.

La multitud vestida de blanco

9 Nuc'ua ró janda c'ua; mi
cãrã me na puncjü nte c'o dya
cjó mi sö ro mbezhe. Vi 'ñejeji
texe cja yo ndajñiñi 'ñe texe
cja yo jñiñi. Mi ñaji c'o pje
nde ma jña, 'ñe pje nde ma
razaji. Mi böbüji cja o̱ jmi c'ü
junrü cja c'ü e trono 'ñe cja o̱
jmi c'ü e Ts'imë c'ü ngueje e
Jesucristo. Mi jeji bitu c'ü ma
t'öxü. Mi jünji o̱ dyë 'mãjmã.

10 Mi mapjüji na jens'e, mi
mamaji a cjava:

Nunu o jocüzüji ín mü'büji
ngueje ín Mizhocjimigöji
nu je junrü cja e
trono 'ñe e Ts'imë nu
ngueje e Jesucristo, je
o mamaji a cjanu.

11 Nuc'ua texe c'o anxe mi
böbüji. A nde anguesji mi
bübü c'e trono 'ñe c'o tita 'ñe
c'o nziyo c'o mi bübü. Nuc'ua
c'o anxe o ndüñijõmüji a jmi'i
c'ü e trono. Cjanu o ma't'üji
Mizhocjimi.

12 O mamaji a cjava:

Je xo rí mangöjme a cjanu,
amén. Ngue'tsc'e ín
Mizhocjimits'ügöjme
rá ma'tc'üjme.

Me na nojots'ügue, i̱ṉ pãrãgue
texe. Ngue'tsc'e rá
da'c'üjme na pöjö.
Ngue'tsc'e rá sũc'üjme.
Ngue'tsc'e me na
zë'tsc'e, sö rí tsjague
texe. Je rga cjatsc'e
nu texe yo cjë'ë 'ñe
'ma ya rguí nguarü ne
xoñijõmü. Amén.

13 Nuc'ua 'naja c'o tita o
dyönngü, o xitsi a cjava:

—Nujyo je'e na t'öxü, ¿cjo i̱ṉ
pãrãgue cjó ngueje yo, 'ñe ja vi
'ñeji?, o 'ñenze.

14 Ró xipji c'ua a cjava:

—Nu'tsc'e nin t'ecjañumü,
dya rí pãrãgö. Xitsigö cjó
ngueje yo, na ngueje i̱ṉ
pãrãgue, ró embe.

Cjanu o xitsi c'ua angueze:

—Nujyo nguejyo vi sufrido
na puncjü na ngueje o 'ñejmeji
e Jesucristo c'ü o pjödü o̱
cji o ndintspi o̱ mü'büji. O
mbedyeji o̱ bituji; o ch'öxcüji
co o̱ cji e Ts'imë.

15 Nguec'ua ya je cãrãji a
jmi Mizhocjimi nu junrü cja
ne trono. Nujyo, ma't'üji
Mizhocjimi xõmü ndempa
nu va ja bübü angueze.
Mizhocjimi ngue nu ra
mbörüji nu; dya pje ra bëzhiji.

16 Dya cja ra zant'aji; ne xo
ra neji o ndeje. Dya xo ra
zant'aji e jyarü; ne ra zö'öji c'ü
rrã pa'a.

17 Na ngueje e Ts'imë e Je-
sucristo nu je bübü a nde cja
ne trono ra mbörüji, ngue nu
ra unüji c'ü ra ziji; nguec'ua
ra bübütjoji. Mizhocjimi ra
ndintspi texe yo o̱ nguizhöji.
Dya cja pje ra mbeñeji.

8

El séptimo sello y el incensario de oro

1 Nuc'ua c'e Ts'imë o xücü
c'ü na yencho c'ü mi tjüt'ü c'e
libro. O zö nde hora c'ü dya
cjó mi ña, y dya cja pje mi
ärägö.

2 Nuc'ua ró janda c'o
yencho anxe c'o böbü a
jmi Mizhocjimi. Nuc'ua

o ch'unüji c'ua yencho trompeta.

3 O ẽjẽ c'ua c'ü 'naja anxe o ẽ böbü a jmi cja c'e altar c'ü oro c'ü bübü a jmi c'e trono. Mi cjü's'ü 'na incensario c'ü mi ngueje oro. Cjanu o ch'unü na puncjü nguichjüjnü; ngue c'ua ro mbä's'ä cja c'e altar ro huanba c'o jña c'o vi dyötü Mizhocjimi texe c'o o̱ nte.

4 Nuc'ua c'ü o̱ bipji c'ü e nguichjüjnü o nguins'i cja c'o o̱ dyë'ë c'ü e anxe. O zät'ä a jmi Mizhocjimi co nu c'o vi dyörü c'o o̱ nte angueze.

5 Nuc'ua c'ü e anxe o nichi c'e incensario o ndësivi c'o ma qui'i cja c'ü e altar. Cjanu o mbodü c'ua cja ne xoñijõmü. Nuc'ua o pjäjnä c'ua. Me mi juëbi, me mi yürü; me mi mbĩ'ĩ ne xoñijõmü.

Las trompetas

6 Nuc'ua c'o yencho anxe c'o mi jün c'o yencho trompeta o mba's'üji c'ua, ro mbë'biji.

7 Nuc'ua c'ü ot'ü anxe o mbë'bi o̱ trompeta. Nuc'ua o jyäbä c'ua o ngündo 'ñe o sivi c'o mi chjanavi o cji'i. Je jyäbä cja ne xoñijõmü. C'ü na jñi parte ne xoñijõmü o ndë'ë. Xo o ndë'ë c'ü ni zö na jñi yo za'a. Xo o ndë'ë texe yo pjindyo.

8 C'ü na yeje anxe o mbë'bi c'ua c'ü o̱ trompeta. Nuc'ua mi 'ñetse nza cja 'na trat'eje c'ü ma tjë'ë, o ma zo'o cja ndeje nu cja mar. Nuc'ua c'ü ni zö na jñi c'ü e mar o mbëzhi cji'i c'ü.

9 Cjanu o ndũ'ũ c'ua c'ü ni zö na jñi c'o mi cã'ã cja o mar. Nuc'ua c'ü ni zö na jñi c'o barco o chjorüji.

10 C'ü na jñi anxe o mbë'bi c'ua c'ü o̱ trompeta. Cjanu o ndögü a jens'e 'na tanseje, ma yot'ü nza cja 'na trasivi. Je ma zo'o cja c'ü na jñi parte yo ndare 'ñe yo mbereje.

11 Nu c'ü e tanseje mi chjũ Ajenjo c'ü ne ra mama na cjõ. Nuc'ua c'ü na jñi parte yo ndeje o jyärä na cjõ'õ. O ndũ na puncjü nte na ngueje yo ndeje ya me vi cjõnt'ü.

12 C'ü na nguiyo anxe o mbë'bi c'ua c'ü o̱ trompeta. O s'odü c'ua c'ü na jñi e jyarü; 'ñe c'ü na jñi e zana. Xo 'ñe c'ü na jñi parte yo seje. Exco juench'e c'ua c'ü na jñi o̱ siviji. Nuc'ua c'ü na jñi 'ma ndempa 'ñe c'ü na jñi 'ma xõmü; dya cja mi jya's'ü c'ua.

13 Nuc'ua ró janda 'na anxe c'ü mi pjüjuaja a nde'e a jens'e. Ró ärä mi mapjü na jens'e, o mama:

—C'o jñi anxe ya ngue ra mbë'biji c'o jñi trompeta. Juejme yo nte yo cãrã cja e xoñijõmü na ngueje me ra sufridoji 'ma ra mbë'biji c'o trompeta, o mama a cjanu c'e anxe.

9

1 C'ü na qui'ch'a anxe o mbë'bi c'ua o̱ trompeta. Ró janda c'ua 'na seje c'ü vi ndögü a jens'e c'ü je zät'ä cja ne xoñijõmü. O ch'unü c'ua poder ra xocü c'e t'o'o c'ü me na jẽ'ẽ c'ü dya sö cjó ra jñanda ja sät'ä.

2 Cjanu o xo's'ü c'ua c'ü e t'o'o c'ü me na jẽ'ẽ. Cjanu o

c'os'ü trabipji cja c'ü e t'o'o nza cja bipji cja 'na trahornu. Cjanu o bëxõmü e jyarü 'ñe e ndajma na ngueje ya mi chjana o bipji c'ü vi c'os'ü cja c'e t'o'o.

3 Nu cja c'ü e bipji o mbedye t'ünxü c'o o ma cja ne xoñijõmü. O ch'unüji c'ü na zëzhi nza cja yo alacrán yo cãrã cja ne xoñijõmü.

4 O sjipjiji c'ü dya ro zaji yo pjindyo yo cja'a cja ne xoñijõmü, ne ri ngueje o̱ xi yo za'a, ne xo ri ngue pje nde ma planta. Exi jäntjo c'o nte c'o dya jmeya cja o̱ ndẽ'ẽ ngue c'o ro s'odüji c'o. Nuc'o, ngue c'o dya ejme Mizhocjimi.

5 O jyëziji ra tsjapü ra sufrido c'o nte c'o dya jmeya cja o̱ ndẽji; ra mezhe tsi'ch'a zana ra sufridoji. Nu c'ü ra sufridoji chjëntjovi nza cja 'ma ro mbücüji yo alacrán. Pero dya o ch'unüji ra mbö't'üji yo nte.

6 Nu c'o pa'a c'o, ra jyodü yo nte ja rga ndũji; pero dya ra chöt'üji. Zö me ri ne ra ndũji, dya ra ndũji.

7 C'o t'ünxü exmi nza cjatjo o pjadü c'o ya xampja ra ma cja chũ. Mi juns'üji c'ü mi nza cja o corona c'ü mi ngueje oro. Nu c'o o̱ jmiji exmi nguetjo o̱ jmi yo nte.

8 O̱ ñixtiji exmi nza cjatjo o̱ ñixti yo ndixũ. Nu c'o o̱ s'ibiji exmi nza cjatjo o̱ s'ibi yo león.

9 Mi jeji o bitu c'o exmi nza cjatjo t'ëzi. Mi nguetjo cja o̱ tijmiji mi cjõ'müji. Nu c'o o̱ juajaji me mi nzhĩ'ĩ nza cja na puncjü carro c'o cjüt'ü o pjadü 'ma chinpjadü 'ma ni möji cja chũ.

10 Mi peje o̱ pjixiji nza cja o alacrán. Nu c'o o̱ pjixiji mi peje c'ü je mi mbücüji yo nte. A cjanu ma zëzhiji ngue c'ua ra tsjapüji ra sufrido yo nte tsi'ch'a zana.

11 Nu c'o xiji o t'ünxü 'ñejeji o̱ reyji. Ngue c'e anxe c'ü pjörü cja c'ü e t'o'o c'ü mi c'os'ü bipji. Cja jña hebreo c'e rey ni chjũ Abadón. Cja jña griego xiji Apolión. C'e jña c'ü, ne ra mama nu c'ü pö't'üte.

12 Nuc'ua o nguarü c'ua nu c'ü ot'ü ró janda me ra sufrido yo nte; dya cja ró janda. Ró janda c'ua xe mi bëzhi xe yeje c'o me ra sufrido yo nte.

13 Nuc'ua c'ü na 'ñanto anxe o mbë'bi c'ü o̱ trompeta. Ró ärä c'ua 'na jña'a c'ü mi pedye a nde c'o nziyo mota c'o böbü cja squina c'e altar c'ü bübü a jmi Mizhocjimi.

14 Nu c'ü e jña o xipji a cjava c'ü na 'ñanto anxe c'ü mi jün c'ü e trompeta:

—Xäpcä c'o nziyo anxe c'o je 'nünt'ü cja c'ü e trandare c'ü ni chjũ Eufrates, o xipji a cjanu.

15 Cjanu o xäpcä c'ua c'o nziyo anxe; ngue c'ua ro mbö't'üji c'ü na jñi parte yo nte. Ya mi te'beji ro zädä c'e hora 'ñe c'e pa 'ñe c'e zana 'ñe c'e cjë'ë c'ü ro xäpcäji.

16 C'o xondaro c'o mi chägä o pjadü, ró ärägö ja nzi mi söji anguezeji. Nuc'o, me ma puncjü c'o. Mi söji ye ciento millón.

17 Je a cjanu rvá täcä c'o pjadü c'ü o jítsi Mizhocjimi.

Nu c'o mi chägä c'o pjadü mi je'e c'o t'ëzi c'o cjõ'p'ü o̱ tijmi c'o. Nu c'o t'ëzi ma mbaja nza cja sivi; ma c'anga nza cja o bipji asufre; ma c'axt'ü nza cja asufre. C'o o̱ ñi c'o pjadü exmi nza cjatjo o̱ ñi o león. Cja c'o o̱ ne o pjadü mi pedye sivi 'ñe bipji 'ñe asufre.

18 O ndũ c'ua c'ü na jñi parte yo nte na ngueje c'o jñi plaga c'o o sufridoji. C'o plaga mi ngueje o sivi 'ñe o bipji 'ñe o asufre c'ü mi pedye cja o̱ ne'e c'o pjadü.

19 C'ü ma zëzhi c'o pjadü je mi bübü cja o̱ neji 'ñe cja o̱ pjixiji. C'o o̱ pjixiji mi chjëntjoji nza cja o c'ijmi c'o xo mi bübü o̱ ñiji. Co o̱ pjixi c'o pjadü mi s'odü yo nte.

20 O ndũ na puncjü nte co c'o plaga. Bübü c'o dya ndũ, pero dya o nzhogü o̱ mü'büji. Sido o tsjatjoji c'ü na s'o. Sido o ma't'ütjoji o demonio. Sido o ma't'ütjoji yo ts'ita yo oro, yo plata, yo bronce, yo ndojo, yo za'a. Maco yo ts'ita dya janda yo. Dya xo äräji. Dya xo nzhodüji.

21 Nu c'o nte dya o nzhogü o̱ mü'büji. Sido o pö't'üteji. Sido mi cëroji. C'o bëzo, sido mi tsãjãji ndixũ. C'o ndixũ, sido mi tsãjãji o bëzo. Dya xo o nzhogü o̱ mü'büji. Nu c'o pje mi põnü, dya xo o nzhogü o̱ mü'bü c'o.

10

El ángel con el librito

1 Nuc'ua ró janda c'ü 'naja anxe c'ü me ma zëzhi. Ma sjöbü ndeze a jens'e. Ma ẽjẽ a mbo 'naja ngõmü. 'Na arco iris je mi böbü a xes'e cja o̱ ñi. Nu c'ü o̱ jmi me mi juëbi nza cja e jyarü. Nu c'o o̱ ngua mi chjëntjovi nza cja yo columna yo dä's'ä a nde cja ngumü. Nuc'o, mi 'ñetse nza cja sivi.

2 Mi tjë'ë 'na ts'ilibro c'ü ya vi sjo's'ü. Cjanu o 'ñe's'e o̱ jocua a xes'e cja c'ü e mar. Nu c'ü 'naja o̱ ngua o 'ñe's'e a xes'e cja ne xoñijõmü.

3 Cjanu o mapjü na jens'e chjëntjovi nza cja 'ma huë 'na león. 'Ma o nguarü o mapjü, ró ärägö c'ua yencho vez va pjäjnä.

4 'Ma o nguarü o ña'a c'o yencho va pjäjnä, nutscö e Juan ya mi ngue ro opjügö. Nuc'ua ró ärä c'ua 'na jña c'ü vi 'ñeje a jens'e. O xitsi a cjava:

—Dya cjó rí xipji c'o i̱ dyärä c'o o pjäjnä. Dya rí dyopjügue c'o o mama c'o, o 'ñenze a cjanu.

5 C'ü e anxe c'ü ró janda mi ẽ's'ẽ c'o o̱ ngua a xes'e cja c'ü e mar 'ñe e xoñijõmü, nuc'ua o c'uans'a c'ua o̱ jodyë a jens'e.

6 Angueze o nädä Mizhocjimi c'ü bübü dya 'ñe ra bübütjo 'ma ya rguí nguarü ne xoñijõmü. O nädä Mizhocjimi c'ü o dyät'ä ne xoñijõmü 'ñe texe yo bübü 'ñe yo cja'a. Xo o dyät'ä yo ndeje 'ñe yo cã'ã nu. O mama a cjava c'e anxe:

—Dya ra mezhe ra zädä texe c'o o mama Mizhocjimi.

7 'Ma ra zädä c'ü ra mbë'bi o̱ trompeta c'ü na yencho anxe; ngue 'ma ya ra nguarü texe c'o o mbeñe Mizhocjimi c'o o

xipji c'o profeta c'o mi pëpi
Mizhocjimi, eñe c'e anxe.
8 Nuc'ua c'ü e jña c'ü ró
ärägö c'ü vi 'ñeje a jens'e, o
zocütjo na yeje. O xitsi a
cjava:
—Ma ma chjë'ë ne ts'ilibro
nu sjos'ütjo nu tjë ne anxe nu
ẽ's'ẽ o̱ ngua a xes'e cja ne mar
'ñe ne xoñijõmü, o 'ñenze a
cjanu c'e anxe.
9 Ró ma c'ua cja c'e anxe, ró
ma xipji ro dyacü c'e ts'ilibro.
Cjanu o xitsi angueze:
—Chjë'ë, ngue c'ua rí si'i.
Nu ne ts'ilibro me na õ ngue
o̱ jña Mizhocjimi. Ra tsja'c'ü
ra mäjä in mü'bügue. Me xo
na s'ëzhi o̱ jña. Ra tsja'c'ü
me ra sufrido in mü'bügue
na ngueje c'o cja ra zädä, o
'ñenze.
10 Ró ma tjë'ë c'ua c'e
ts'ilibro c'ü mi tjë c'e anxe.
Nuc'ua ró sigö c'ua. Me ma
õtjo cja ín te'e mi chjëntjovi
õt'apjü ngüjnü. 'Ma ró cjuarü
ró sigö, ma cjõ a mbo ín
pjeme.
11 O sjitsi c'ua a cjava:
—Ni jyodü rí yepe rí
ñague c'ü mama Mizhocjimi.
Rí mamague c'ü ra tsjapü
Mizhocjimi na puncjü o jñiñi;
'ñe na puncjü raza 'ñe yo ña
pje nde ma jña'a, 'ñe yo rey, o
sjitsi a cjanu.

11

Los dos testigos

1 Cjanu o ch'acü 'na dye'e
c'ü mi chjëntjovi nza cja 'na
metro. Cjanu o sjitsi a cjava:
—Rí ñanga. Dyëdyi dya nu
o̱ templo Mizhocjimi 'ñe ne
altar. Xo nde rí pezhegue yo
ma't'ü angueze nu.
2 Pero dya rí dyëdyi ne
tji'i nu chjünüvi ne templo.
Dya rí dyëdyi nu na ngueje
je ra ngãrã c'o dya ejme
Mizhocjimi. Nuc'o, ra yödüji
nu e ndajñiñi nu o xõcü
Mizhocjimi, nu ngueje a
Jerusalén nu ja bübü ne
templo. Ra yödüji jñi cjë nde.
3 Rá unügö c'ü na zëzhi yeje
c'o ra mamavi c'ü na cjuana.
Ra tsjavi profeta ra pätcägövi.
Jñi cjë nde ra zopjüvi c'o nte,
ra mamavi c'ü rí mangö. Ra
ndëjëvi o bitu c'o na ãrã, c'ü
rguí unü ngüenda c'o nte c'ü
ni jyodü ra nzhogü o̱ mü'büji.
4 C'o yeje nguejyo ye za'a yo
olivo; xo 'ñejyo yeje candelero
yo bübü a jmi Mizhocjimi c'ü
manda texe cja ne xoñijõmü.
5 Nu 'ma cjó c'o ra ne pje ra
tsjapü c'o, ra mbedye sivi cja
o̱ nevi; ra ndë'ë c'o ri nuvi na
ü. A cjanu ra ndũ'ü nu c'o ra
ne pje ra tsjapü c'o.
6 Me na zëzhi anguezevi; sö
ra ngot'üvi a jens'e c'ü dya
ra 'ñe dye'be c'o pa'a 'ma ra
pätpävi Mizhocjimi ra zopjüvi
c'o nte ra xipjiji c'ü mama
Mizhocjimi. Xo sö ra tsjapüvi
yo ndeje ra mbëzhi o cji. Xo
ra sö ra tsjapüvi ra mbĩ na
zëzhi ne xoñijõmü 'ñe pje c'o
nde ra tsjavi, ngue c'ua me ra
sufrido yo nte. Nu hora c'ü ra
nepevi ra tsjavi.
7 C'e animal c'ü me na sate
ra mbes'e cja c'e t'o c'ü me
na jẽ'ẽ, ra jyonmbü chũ c'o
yeje. 'Ma ra nguarü c'o yeje
ra zopjüvi c'o nte, cja ra ndõjõ

'ma c'e animal ra mbö't'ü c'o yeje.
8 Ya rguí ndũvi c'ua cja c'ü e ndajñiñi nu ja o bö't'ü c'ü ín Jmugöji e Jesucristo. Je ri 'manavi cja calle. C'e jñiñi c'ü, ra xiji Sodoma 'ñe Egipto na ngueje me na s'o c'o ri cãrã cja c'e jñiñi c'ü.
9 C'o ye añima, jñi pa nde ra 'manavi cja calle ra jñanda c'o nte texe cja ne xoñijõmü. Ra jñandaji c'o, zö pje ma razaji, zö pje ma jña ñaji, zö pje ma jñiñi c'ü menzumüji. Dya ra jyëziji cjó ra dyögü c'o ye añima.
10 Nu c'o ri cãrã cja ne xoñijõmü me ra mäjäji na ngueje ya rguí ndũ c'o yeje. Me ra mäjäji, me ra pötü rgá unüji o regalo. Na ngueje c'o yeje profeta me mi cjapü ra sufrido c'o nte.
11 'Ma ya ra cjogü c'o jñipa nde, Mizhocjimi ra unü c'ü ra tsjons'ü o̱ jñüvi. Ya ra bübütjovi, ra tetjovi. Cja rron böbüvi. Me ra zũ c'ua c'o nte rgá jñandaji.
12 Nuc'ua c'o ye profeta ra dyärävi 'na jña c'ü je rguí 'ñeje a jens'e. Ra ña na jens'e ra xipjivi a cjava:
—Xä'dävi a 'ñecjua a jens'e, ra 'ñeñe.
Cja rron mëvi c'ua a jens'e cja 'na ngõmü, ra jñanda c'o nte c'o mi nu na ü c'o.
13 Nuc'ua c'ü e ndajme c'ü, me ra mbĩ'ĩ ne xoñijõmü. C'ü ni zö na dyëch'a parte c'ü e ndajñiñi ra yät'ä o ngumü. Ra ndũ'ũji c'ua na ngue c'ü ra mbĩ'ĩ ne xoñijõmü. Ra zö'ö siete mil c'o nte'e c'o ra ndũ. Nu c'o dyaja me ra pizhiji, me ra mamaji c'ü me na nojo Mizhocjimi a jens'e.
14 C'ü ra mbĩ ne xoñijõmü ngue c'ü na yeje c'ü me ra sufrido yo nte. Dyäräji. 'Ma ya ra nguarü c'o, dya cja ra mezhe ra zädä c'ü na jñi.

La séptima trompeta

15 Nuc'ua c'ü na yencho anxe o mbë'bi c'ü o̱ trompeta. Ró ärägö c'ua na puncjü c'o mi ña'a a jens'e. Me ma jens'e ma ñaji. Mi mamaji a cjava:
Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji 'ñe e Cristo c'ü o ndäjä cja ne xoñijõmü ya mandavi c'ua ja mi manda e Satanás c'ü dya jo.
Ya ra mandavi para siempre.
16 Nuc'ua c'o veinticuatro tita c'o junrü cja o̱ tronoji a jmi Mizhocjimi o ndüñijõmüji. Cjanu o ma't'üji c'ua Mizhocjimi.
17 O mamaji a cjava:
Nu'tsc'e Mizhocjimi, ín Jmuts'üjme, me na zë'ts'i, i̱ṉ cja texe c'ua nzi gui ñe'e.
Exmi bübütjogue y i̱ṉ bübügue.
Rí da'c'üjme na pöjö na ngueje i̱ jizhigue c'ü me na zë'ts'i, nguextjots'ü i̱ṉ mandague.
18 Me co üdü yo nte cja ne xoñijõmü me co nuc'üji na ü.
Pero nudya ya zädä c'ü xo rí jñünpü ngüenda c'o ya ndũ rí tsjapü ra ma sufrido c'o dya o 'ñejmets'ü.
Xo zädä c'e ndajme rí unü c'o ya i̱ mamague c'o o päjtc'ä va ñaji in

jñague, 'ñe texe c'o
ngueje in ntegue, texe
c'o sũc'ügue zö pje ri
pjëzhiji, zö dya pje ri
pjëzhiji.
Xo zädä c'ü e ndajme rí chjotü
c'o o s'odü ne xoñijõmü.
O s'odüji na ngueje dya
dyätäji Mizhocjimi, me
tsjaji na s'o, eñe c'o tita.

19 Nuc'ua o xogü a jens'e
nu ja bübü Mizhocjimi. Cja
o̱ templo Mizhocjimi ró janda
nu c'ü e caja c'ua ja bë's'i
c'o laja nu ja t'opjü o̱ ley
Mizhocjimi. Nuc'ua o juëbi
o yürü o pjäjnä o mbĩ'ĩ ne
xoñijõmü. O jyärä na puncjü
trangündo.

12

La mujer y el dragón

1 Nuc'ua o 'ñetse 'na señal
a jens'e c'ü me ma nojo. Mi
ngueje 'naja ndixũ. C'ü o̱ bitu
mi ngueje e jyarü. Mi ẽ's'ẽ o̱
ngua cja e zana. Cja o̱ ñi mi
juns'ü 'na corona c'ü mi qui'i
doce seje.

2 Nu c'e ndixũ mi ndunte
c'ü; ya mi ngue ro zö'dyë.
Nuc'ü, me mi mapjü c'ü, na
ngueje me mi sö na ü. Me mi
sufrido na puncjü ro muxt'i.

3 Nuc'ua xo o 'ñetse c'ua xe
'naja señal a jens'e. Dyäräji
c'ü ró janda. Ngue 'na tac'ijmi
c'ü ma mbaja c'ü mi bübü
yencho o̱ ñi'i; cja na dyëch'a o̱
mota. Cja c'o o̱ ñi'i mi juns'ü
yencho corona.

4 Nu c'ü o̱ pjixi mi cjüt'ü c'ü
ni zö na jñi parte yo seje a
jens'e. Me co pana na zëzhi
a jõmü yo. Nu c'ü e c'ijmi o
böbü a jmi c'ü e ndixũ c'ü ya
mi ngue ro muxt'i; ngue c'ua
ro zapü c'ü nu t'i'i 'ma ya ro
mus'ü.

5 C'e ndixũ o mus'ü 'na
ts'it'i. C'e ts'it'i ngue c'ü ra
manda texe cja yo nte. Me
ra manda na zëzhi; chjëntjovi
nza cja 'ma ri päräji co 'na
dyenza c'ü ri t'ëzi. Nuc'ua
Mizhocjimi o zidyi a jens'e c'e
t'i nu ja bübü Mizhocjimi, nu
ja mandavi dya.

6 Nuc'ua c'e ndixũ o c'ueñe
o ma cja ndajyadü nu ja ya
vi xõcü Mizhocjimi. Nunu ra
'huiñiji nu, jñi cjë nde.

7 Cja nu o ts'a c'ua 'na chũ'ũ
a jens'e; e Miguel 'ñe c'o o̱
anxe Mizhocjimi c'o mi dyoji,
o chũji co c'e c'ijmi. Me mi
chũ'ũ c'e c'ijmi 'ñe c'o anxe c'o
mi dyoji c'e c'ijmi.

8 Pero c'e c'ijmi 'ñe c'o
o̱ anxe, dya pje mi sö ro
ndõjõji. Nuc'ua dya cja säjäji
ro ngãrãji a jens'e.

9 Cjanu o pjongüji a jens'e
c'ü e c'ijmi c'ü ngueje e
trac'ijmi c'ü ya me mezhe.
Nuc'ü, ni chjũ'ũ Satanás c'ü
dya jo. Ngueje c'ü onpü
texe yo cãrã cja ne xoñijõmü.
Nuc'ü, o pjongüji a jens'e co
texe c'o o̱ anxe angueze. O
zät'äji cja ne xoñijõmü.

10 Nuc'ua ró ärä c'ua 'na
jña'a c'ü me ma jens'e c'ü je
vi 'ñeje a jens'e. Mi mama a
cjava:

—Mizhocjimi c'ü me na
zëzhi ya böbü a nde, ya
o 'ñevgueji libre. Ngueje
angueze co e Cristo c'o
manda texe. Ya o pjongüvi
a jens'e e Satanás c'ü mi cöt'ü
yo ín cjuarmagöji. Me mi pa

cöt'üji a jmi Mizhocjimi xõmü ndempa.

11 Pero e Satanás c'ü dya jo, dya o ndõpü c'o ín cjuarmagöji na ngueje c'e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo o pjödü o̱ cji va ngõtcüji ín nzhubügöji. Y anguezeji sido o 'ñejmeji e Jesucristo; sido o ñaji o̱ jña'a. Dya zũji zö ro bö't'üji.

12 Nudya, mäjägueji dya, texets'ügueji i̱n cãrãji a jens'e. Na ngueje ya pjongüji a jens'e e Satanás. Pero me ra sufrido texe yo cãrã cja ne xoñijõmü 'ñe texe yo cã'ã cja yo ndeje. Na ngueje e Satanás c'ü dya jo ya zöbü a ma c'ua, c'ua ja i̱n cãrãgueji. Ya me üdü na puncjü na ngueje pãrã na jo c'ü dya cja ra mezhe pa c'ü xe sö ra tsja texe c'o na s'o, o mama a cjanu c'e jña c'ü vi 'ñeje a jens'e.

13 'Ma o nu'u c'e c'ijmi c'ü ya vi pant'aji a 'ñecjua cja ne xoñijõmü, me mi jodü ja rvá zürü c'e ndixũ c'ü vi mus'ü c'e ts'it'i.

14 Nuc'ua o ch'unü c'ua c'e ndixũ ye juaja c'o nza cja o̱ juaja o águila yo na nojo; ngue c'ua ro pjüjuaja na jẽ ro ma cja c'e ndajyadü nu ja ya vi xõcü Mizhocjimi. Nunu dya ra zät'ä c'e c'ijmi. Nunu ra 'huiñiji c'e ndixũ, jñi cjë nde.

15 Nuc'ua o mbedye cja o̱ ne'e c'e trac'ijmi nza cja 'na ndare c'ü mi pa a xütjü cja c'ü e ndixũ; ngue c'ua ro tsjapü ro c'ot'ü cja c'ü e ndare ro ndunü.

16 Nuc'ua ne xoñijõmü o mbös'ü c'e ndixũ. Ne xoñijõmü o nzama o̱ ne. Cjanu o cjogü c'e ndare c'ü vi mbedye o̱ ne c'ü e c'ijmi.

17 Nuc'ua c'ü e c'ijmi me go ünmbü c'ü e ndixũ. Nuc'ua o ma c'ua, o ma tsja chũ co c'o dyaja o̱ t'i'i c'ü e ndixũ. Nuc'o, cjaji c'ua ja nzi ga manda Mizhocjimi. Xo mamaji ja ga cja e Jesucristo.

13

Los dos monstruos

1 Nutscö e Juan ró böbü cja o 'ñöxijõmü a ñünü c'ü e mar. Cja ró janda c'ua 'na animal c'ü na sate c'ü je o c'os'ü cja c'ü e mar. Mi bübü yencho o̱ ñi'i; cja na dyëch'a o̱ mota. Mi juns'ü dyëch'a corona cja c'o o̱ mota. Mi t'opjü 'na jña cja c'o o̱ ñi angueze. C'e jña'a c'ü, mi sadü Mizhocjimi.

2 Nu c'ü e animal c'ü ró janda mi nza cja 'na tigre. Nu c'o o̱ ngua mi nza cja o̱ ngua 'na oso. Nu c'ü o̱ ne mi nza cja o̱ ne 'na león. Nuc'ua c'ü e c'ijmi o unü c'ü na zëzhi c'e animal ngue c'ua ro manda nu ja manda angueze. Xo o unü c'ü ro mbëzhi na nojo.

3 Ró janda 'naja c'o o̱ ñi nza cja c'ü vi s'odü, ya ro ndũ'ũ; pero o jogütjo. Texe yo cãrã cja ne xoñijõmü me co dyönütsjëji ja va jogü c'ü e animal. Nguec'ua va ndünt'üji a xütjü c'e animal.

4 O ndüñijõmüji o ma't'üji c'ü e c'ijmi na ngueje o unü c'e animal ra manda. Xo o ndüñijõmüji o ma't'üji c'e animal. O mamaji a cjava:

—¿Cjó rí jñanda c'ü chjëntjovi nza cja ne animal?

¿Cjó ngue c'ü sö ra chũvi nu?
O mamaji a cjanu.

5 Mizhocjimi o jyëzi c'e animal c'ü ro ña na s'o jña c'ü ro
zadü Mizhocjimi. Xo o jyëzi
ra manda jñi cjë nde.

6 Cjanu o nzama o̱ ne c'e
animal o zadü Mizhocjimi a
jens'e 'ñe c'o cãrã nu.

7 Mizhocjimi xo o jyëzi c'ü
ro jyonbü chũ'ũ c'o o̱ nte
Mizhocjimi. C'e animal o
ndõjõ. Xo o jyëzi c'e animal
ro manda texe cja yo nte, zö
pje ma razaji, zö pje ma jña
ñaji, zö pje ma jñiñi c'ü men-
zumüji.

8 Yo cãrã texe cja ne
xoñijõmü ra ndüñijõmüji ra
ma't'üji c'e animal. Nu c'o
t'opjü o̱ tjũji cja o̱ libro c'e
Ts'imë, dya ra ma't'üji c'e
animal. Ndeze 'ma dya be mi
ät'ä Mizhocjimi ne xoñijõmü
ya vi t'opjü o̱ tjũ nu c'o ro
ndünt'ü a xütjü c'e Ts'imë c'ü
o bö't'ü. Nu c'o dya t'opjü o̱ tjũ
cja c'e libro ngue c'o ra ma't'ü
c'e animal c'o.

9 Nu'tsc'eji i̱ṉ äräji yo jña,
dyäräji na jo.

10 Nu c'o cjó c'o pant'a a
pjörü; xo ra pant'aji a pjörü
c'o. Nu c'o ra pö't'üte co
tjëdyi, xo rguí ndũ co tjëdyi c'o.
Nguec'ua yo o̱ nte Mizhocjimi
ni jyodü ra sëchiji; sido ra
'ñejmeji Mizhocjimi.

11 Nuc'ua cja ró janda xe
'na animal c'ü o mbes'e cja
ne xoñijõmü. Nuc'ü, mi peje
yeje o̱ mota nza cja o̱ mota 'na
Ts'imë. Pero mi ña'a nza cja
'na trac'ijmi.

12 C'e animal ngue c'ü na
yeje animal. Nuc'ü, dyofi c'ü
ot'ü; cjapü yo nte ra tsjaji c'ua
ja nzi ga manda c'ü ot'ü an-
imal. Xo cjapü texe yo cãrã
cja ne xoñijõmü ra ndüñijõmü
ra ma't'üji c'ü ot'ü animal. C'ü
ot'ü animal ngue c'ü o jogütjo
'ma ya mi ngue ro ndũ.

13 C'ü na yeje animal xo cja
na puncjü o señal. Cjapü ra
jyäbä sivi a jens'e c'ü va säjä
cja ne xoñijõmü a jmi'i yo nte.

14 Onpü yo nte yo cãrã cja
ne xoñijõmü, xipjiji c'ü ni
jyodü ra dyät'äji 'na ts'ita
c'ü exti nguetjo c'ü e animal
c'ü vi s'odü co tjëdyi, pero o
jogütjo. Yo nte ra dyät'äji c'e
ts'ita, na ngue c'o señal c'o jëzi
Mizhocjimi cja'a c'ü na yeje
animal.

15 Mizhocjimi jëzi c'ü na
yeje animal ra tsjapü ra
tsjons'ü o̱ jñü'ü c'e ts'ita c'ü
exti nguetjo c'ü ot'ü animal.
Nguec'ua c'ü e ts'ita ña'a c'ü.
Xo ra manda ra mbö't'üji nu
c'o dya ra ma't'ü c'e ts'ita.

16 Xo ra tsjapü texeji ra
cuatpüji c'ü rguí meyaji
cja o̱ jodyëji o cja o̱ ndẽ'ẽji
nguec'ua ra 'mãrã c'ü o̱
tsjajaji c'ü ot'ü animal. Texeji,
c'o dya pje pjëzhi, 'ñe c'o pje
pjëzhi, 'ñe c'o jün'ü, 'ñe c'o dya
jün'ü, 'ñe c'o mbëpji, 'ñe c'o
dya mbëpji, nde ra tsjapüji ra
cuatpüji rgá meyaji.

17 Dya cjó sö pje ra ndõmü
ne pje ra mbö'ö, 'ma dya ri
cuat'ü o̱ tjũ'ũ c'e animal. C'ü
o̱ tjũ'ũ c'e animal ngue 'na
número.

18 Ni jyodü rí pãrãji; rí
tsjijñiji pje ne ra mama

o̱ número c'e animal. C'e número ngue seiscientos cja sesenta y seis. C'e número ne ra mama ngue 'na nte.

14

El canto de los 144,000

1 Dyäräji na jo c'ü ró janda c'ua. Ngue c'e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo mi böbü a ñi'i cja c'ü e t'eje c'ü ni chjũ Sion. Mi dyoji angueze ciento cuarenta y cuatro mil o nte'e. Cja o̱ ndẽji mi t'opjü o̱ tjũ c'e Ts'imë Jesucristo 'ñe Mizhocjimi c'ü nu Tata.

2 Cja rron ärä c'ua 'na jña c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü mi yürü nza cja rrã puncjü o ndare, 'ñe nza cja 'ma pjäjnä. C'e jña'a c'ü ró ärägö mi nza cja bizhi 'ma pjë'biji na puncjü o arpa.

3 C'o nte c'o, ró ärägö mi tõjõji 'na himno c'ü cja dadyo, mi tõjõji a jmi c'e trono, 'ñe a jmi c'o nziyo c'o mi bübü, 'ñe a jmi c'o tita. Nu c'o mi sö ro pjëchi c'e himno nguextjo c'o ciento cuarenta y cuatro mil. Na ngue c'e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo vi ngõ'tp'üji o̱ nzhubüji o ts-japüji o̱ nte Mizhocjimi 'ma o 'ñench'e o̱ mü'büji c'ü, 'ma mi cãrãji cja ne xoñijõmü.

4 Nuc'o, ngue c'o dya tjünt'ü a xütjü yo ts'ita. Nguextjo Mizhocjimi c'ü tjünt'ü a xütjü c'o. Nu c'o tjünt'ü a xütjü yo ts'ita chjëntjovi nza cja c'o bëzo c'o tsãjã o ndixũ. Nu c'o tõjõ ne himno nu cja dadyo sido tjünt'üji a xütjü c'e Ts'imë e Jesucristo. Angueze o ngõ'tp'ü o̱ nzhubüji. Ngue c'o ot'ü o tsjapüji o̱ t'i Mizhocjimi ngue c'ua ra ma't'üji angueze 'ñe c'e Ts'imë.

5 Nuc'o, sido mi mamaji c'o na cjuana. Dya pje bübüji c'ü na s'o a jmi Mizhocjimi.

Los mensajes de los tres ángeles

6 Ró janda c'ua c'ü 'na anxe c'ü mi pjüjuaja a nde a jens'e. Nuc'ü, mi zopjü c'o nte, mi xipjiji ja rvá sö xo ro jogü o̱ mü'büji. Nu c'e jña'a, dya ra nguarü c'ü. Nu c'e anxe o zopjü texe yo nte, zö pje ma jñiñi c'ü mi menzumüji, zö pje ma razaji, zö pje ma jña mi ñaji.

7 C'e anxe o mapjü na jens'e o mama a cjava:

—Sũ'ũji Mizhocjimi. Ma't'üji angueze na ngueje me na nojo. Ya va sädä c'ü ra jñün'c'üji ngüenda. Ma't'üji Mizhocjimi c'ü o dyät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijõmü 'ñe e ndeje 'ñe yo mbereje, o mama a cjanu c'e anxe.

8 C'ü 'naja anxe o ndünt'ü a xütjü c'ü ot'ü anxe. O mama a cjava:

—Ya o yät'ä c'e ndajñiñi c'ü ni chjũ Babilonia. Nu c'o mi cãrã c'e ndajñiñi me mi ma't'üji o ts'ita. Nde mi cjapüji texe yo jñiñi xo ro ma't'üji o ts'ita. Chjëntjovi nza cja 'ma ri unüji o vino c'o ni tũji.

9-10 Nuc'ua c'ü 'naja anxe, o ndünt'ü a xütjü c'o yeje. Ngue c'ü na jñi anxe. O ña na zëzhi. O mama a cjava:

—'Ma cjó c'o ra ma't'ü nu c'e animal 'ñe c'e ts'ita c'ü exi

nguetjo c'e animal 'ñe 'ma ra jyëziji ra meyaji cja o̱ ndẽji o cja o̱ dyëji, nu'ma, Mizhocjimi me ra tsjapü ra sufrido c'o. Me ra ünmbü Mizhocjimi c'o; dya ra juentseji, me ra sufridoji na puncjü cja sivi 'ñe cja o asufre. Ra sufridoji a jmi c'o o̱ anxe Mizhocjimi 'ñe a jmi c'e Ts'imë.

11 Nu c'o ra ma't'ü c'e animal 'ñe c'e ts'ita c'ü exi nguetjo c'e animal 'ñe 'ma ra cuatpüji o̱ tjũ'ũ c'e animal, dya ra sö ra söyaji; xõmü ndempa ra sufridoji. Nu c'ü e bipji c'ü ri pes'e c'ua ja rrã sufrido anguezeji, dya ra tjeze.

12 Nguec'ua c'o o̱ t'i Mizhocjimi, ni jyodü sido ra dyätäji c'ü, 'ñe sido ra 'ñejmeji e Jesucristo; dya ra chjench'eji a xütjü.

13 Nuc'ua ró ärägö 'na jña'a c'ü je vi 'ñeje a jens'e. Nuc'ü, o xitsi a cjava c'ü:

—Je rí dyopjügue a cjava: “Nu c'o sido ejme e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, zö ra bö't'üji, pero ra zät'äji nu ja me na jo.” Mama a cjanu o̱ Espíritu Mizhocjimi, na cjuana me ra mäjäji. Mizhocjimi me ra mäpä anguezeji na ngueje o tsjaji c'ua ja nzi va ne angueze. Nguec'ua ya ra söyaji. O xitsi a cjanu c'e jña'a.

La cosecha de la tierra

14 Dyäräji c'ü ró janda. Mi bübü 'na ngõmü c'ü ma t'öxü. A xes'e c'e ngõmü, mi junrü 'naja c'ü exmi nguetjozügöji. Mi juns'ü o̱ ñi 'na corona c'ü ngueje oro. Mi jün 'na sjat'ëbi c'ü me ma mbeñe.

15 C'ü 'naja anxe o mbedye cja c'ü e templo nu ja bübü Mizhocjimi. C'e anxe o mapjü na jens'e o zopjü nu c'ü mi junrü a xes'e c'e ngõmü, o xipji a cjava:

—Pjëch'i dya nu in sjat'ëbi rí chagü na ngueje ne ndajme nu rí chagü ya zädä. C'ü e dagrëxü cja ne xoñijõmü ya na jo'o.

16 Nu c'ü mi junrü a xes'e c'e ngõmü cjanu o mbëch'i c'ü o sjat'ëbi cja ne xoñijõmü; nuc'ua o dagü c'ua, c'o mi cja'a cja ne xoñijõmü.

17 Cjanu o mbedye c'ua c'ü 'naja anxe cja c'ü e templo nu ja bübü Mizhocjimi a jens'e. Xo mi jün 'na sjat'ëbi c'ü me ma mbeñe.

18 Nuc'ua xe 'naja anxe o mbedye cja c'ü e altar. Nuc'ü, ngue c'ü mi manda yo sivi. Cjanu o mapjü na jens'e o zopjü nu c'ü mi jün c'ü e sjat'ëbi c'ü me ma mbeñe, o xipji a cjava:

—Pjëch'i c'ü in sjat'ëbi ra jyäbä yo uva yo cja'a cja ne xoñijõmü cja rrĩ pëchi yo na ngueje ya ndã'ã yo. O mama a cjanu c'e anxe.

19 Nuc'ua c'e anxe o jñü c'ü o̱ sjat'ëbi c'ü me ma mbeñe, o mbëch'i cja ne xoñijõmü, o ndagü c'o uva. Cjanu o mboch'ü c'o uva nu ja je ro ndë'biji. C'ü yödüji c'o uva chjëntjovi c'ü ra tsja Mizhocjimi. Ra tsjapü me ra sufrido nu c'o dya ejme angueze.

20 Nu ja o ndë'biji c'o uva je ngueje a tji'i cja c'e jñiñi. Mizhocjimi 'ma ra jyëziji ra

castigaoji yo nte, je ngueje a tji'i cja c'e ndajñiñi ra bö't'ü na puncjü nte. O cji'i c'ü ra pjödüji me rrã jẽ'ẽ; ra zäs'ä cja o̱ ne yo pjadü nu ja cjüsp'üji. Ra nzhodü c'o cji ra zät'ä jñi ciento kilometro c'ü na maja.

15

Los ángeles con las siete últimas plagas

1 Nuc'ua ró janda c'ü 'naja señal a jens'e c'ü ma nojo c'ü rví zũ yo nte. C'e señal mi ngue yencho anxe c'o mi jün yencho c'o rví tsjapü ro sufrido yo nte. Nu c'o me ra sufrido yo nte ngue c'o ya rguí nguarü, na ngueje ya ra nguarü c'ü ni ünmbü Mizhocjimi yo nte.

2 Xo ró jandagö c'ü mi nza cja 'na mar c'ü mi 'ñetse nza cja vigrio. Nuc'ü, mi chjana sivi c'ü. Mi cãrã nu c'o o̱ t'i Mizhocjimi. Anguezeji vi ndõjõji; vi bëzhi c'e animal c'ü na s'o. Na ngueje anguezeji, dya ndünt'üji a xütjü c'e animal. Dya o ma't'üji c'e ts'ita c'ü exi nguetjo c'e animal, y dya mi cuat'üji o̱ tjũ cja o̱ ndẽji. Anguezeji ma böbüji a xes'e c'e mar. Mi jünji o bizhi c'ü ngueje arpa. Ngue Mizhocjimi c'ü vi unü c'o arpa anguezeji.

3 Mi tõjõji 'na himno c'ü ja va 'ñeme Mizhocjimi e Moisés o mbëpi Mizhocjimi va pjongü libre c'o nte, 'ñe ja va 'ñeme Mizhocjimi c'e Ts'imë o ẽjẽ cja ne xoñijõmü, o ẽ 'ñevgueji libre. Je mi mamaji a cjava:

Nu'tsc'e Mizhocjimi, ín Jmuts'üjme, sö rí tsjague texe.

Me na nojo texe yo i̱ tsjague, 'ñe me na zö'ö.

Na jo texe yo i̱ṉ cjague, 'ñe na cjuana. I̱ṉ mandague texe cja yo jñiñi.

4 Nu'tsc'e ín Jmuts'üjme, texeji ra zũc'ügueji.

Ra mamaji ngue'tsc'e c'ü me na jo.

Na ngueje nguextjots'ü me na sjũts'ü; dya pje bübüts'ügue c'ü na s'o.

Yo nte texe cja ne xoñijõmü ra ẽ ndüñijõmüji ra ma'tc'üji, na ngueje i̱ṉ jíchiji c'ü me na jo c'o i̱ṉ cjague.

5 Nuc'ua ró janda c'ua, o xogü c'e templo a jens'e nu ja bübü Mizhocjimi.

6 Nuc'ua o mbedye cja c'e templo c'o yencho anxe c'o mi jün c'ü ro tsjapü ro sufrido yo nte. Mi jeji bitu c'ü xiji lino; me ma t'öxü c'e bitu, me mi juëbi. Xo mi c'ö'bü cja o̱ tijmiji o mbünt'ü c'o mi ngueje oro.

7 Nuc'ua 'naja c'o nziyo c'o mi bübü a jmi cja c'e trono, o ndë c'ua yencho mojmü c'o mi ngueje oro, cjanu o unü 'naja nzi 'na c'o yencho anxe. Mi nizhi c'o mojmü. Je mi po'o c'ua c'ü me mi üdü Mizhocjimi c'ü ngue c'o castigo c'o ro tsjapü ro sufrido yo nte. Ngue Mizhocjimi c'ü exi bübü y ra bübütjo c'ü; zö ra nguarü ne xoñijõmü.

8 Nuc'ua c'e templo me co jyä'ä c'ua bipji, na ngueje me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na zëzhi. Dya cjó mi

sö ro cjogü cja c'e templo cja ro nguarü c'o anxe c'o vi manda Mizhocjimi ro tsjapüji ro sufrido yo nte. Yencho c'o me na s'ëzhi c'o ro sufridoji.

16

Las copas de castigo

1 Nuc'ua ró ärägö 'na jña c'ü mi mapjü na jens'e, ndeze cja c'e templo. Mi xipji a cjava c'o yencho anxe:

—Möji, ma pjödüji a xes'e cja ne xoñijõmü c'ü po'o yo yencho mojmü. Mizhocjimi ya me ra castigao yo nte; ra tsjapü me ra sufridoji.

2 Nuc'ua c'ü ot'ü anxe cjanu o ma c'ua c'ü, o ma pjödü c'ü mi po'o c'ü o̱ mojmü a xes'e cja ne xoñijõmü. Cjanu o nzhodü c'ua 'na ngueme c'ü me ma ü, c'ü dya mi sö ro jogü. Mi ngueje o xãxã c'ü me mi po c'o me ma s'o. C'e ngueme o pënch'i c'o nte'e c'o je mi cuat'ü cja ndẽ'ẽ o̱ tjũ c'e animal, c'o mi ma't'ü c'ü o̱ ts'ita.

3 Nuc'ua c'ü na yeje anxe o ma c'ua, o ma pjödü c'ü mi po'o o̱ mojmü a xes'e o mar. Nuc'ua c'e ndeje o mbëzhi nza cja o̱ cji 'na añima. Nguec'ua va ndũ c'ua texe c'o mi cã'ã cja o mar.

4 Nuc'ua c'ü na jñi anxe o ma c'ua c'ü, o ma pjödü c'ü mi po'o o̱ mojmü a xes'e cja yo ndare 'ñeje nu ja peje ndeje. Nuc'ua o mbëzhi c'ua cji'i c'o ndeje.

5 Cja rron ärä c'ua c'ü e anxe c'ü manda e ndeje. O mama a cjava:

—Nu'tsc'e Mizhocjimi exmi bübügue y i̱ṉ bübütjogue. Me na sjũts'ügue. Me na jots'ügue. Me na jo c'ü i̱ṉ cjague dya, i̱ṉ cjapü ra sufrido yo nte.

6 Me na jo a cjanu c'ü i̱ṉ cjague. Nudya ya i̱ tsjapü yo nte ra sufridoji na ngueje c'ü o pjönbüji o̱ cji'i c'o profeta c'o o päjtc'ä va zopjü yo nte. Y xo pjönbüji o̱ cji c'o dyaja in ntegue. Anguezeji ni jyodü ra sufrido rgá ziji o cji, na ngueje me na s'o c'o o tsjaji.

7 Cja rron ärägö o mapjüji cja c'ü e altar, o mamaji a cjava:

—Nu'tsc'e Mizhocjimi ín Jmuts'üjme, sö rí tsjague texe. Na cjuana me na jo'o c'ua ja gui tsjapü ra sufrido yo nte.

8 Nuc'ua c'ü na nziyojo anxe o ma c'ua, o ma pjödü c'ü mi po c'ü o̱ mojmü a xes'e cja e jyarü. Cjanu o ch'unü c'ua e jyarü ro ndüt'ü yo nte'e.

9 Nuc'ua me mi tjë'ë c'ua yo nte na ngueje c'ü me ma zëzhi e jyarü. Pero dya nzhogü o̱ mü'büji c'ü ro ma't'üji Mizhocjimi c'ü me na nojo. C'ü o tsjaji, o zanmbüji c'ua o̱ tjũ Mizhocjimi c'ü me na zëzhi c'ü vi pejñe c'o castigo.

10 C'ü na tsi'ch'a anxe o ma c'ua c'ü, o ma pjödü c'ü mi po c'ü o̱ mojmü a xes'e nu ja mi manda c'e animal c'ü na sate. Nuc'ua o bëxõmü c'ua nu. Nuc'ua c'o nte'e me mi sa o̱ c'ijñiji na ngueje me ma ü c'ü ma sufridoji.

11 Me mi sadüji Mizhocjimi a jens'e na ngueje c'ü me mi söji na ü 'ñe me mi pes'e o

xãxã cja o̱ cuerpoji. Pero dya
nzhogü o̱ mü'büji; o sido o
tsjatjoji c'o na s'o.
12 C'ü na 'ñanto anxe o ma
c'ua c'ü, o ma pjödü c'ü mi
po'o c'ü o̱ mojmü a xes'e cja
c'e trandare c'ü ni chjũ Eu-
frates. Nuc'ua o dyot'ü c'ua
c'e ndeje ngue c'ua ro jogü c'ü
e 'ñiji nu ja ro cjogü c'o rey.
Nuc'o, je rví 'ñejeji nu ja ni
mbes'e e jyarü.
13 Cja rron janda c'ua jñi'i
demonio c'o exmi nguetjo o
'huë'ë. O mbedyeji cja o̱ ne'e
c'e trac'ijmi 'ñe cja o̱ ne c'e
animal c'ü na sate, 'ñe cja o̱
ne c'e profeta c'ü ngue c'ü na
yeje o animal.
14 C'o jñi 'huë'ë ngueje
demonio. Me mi cjaji señal
c'o me mi sũ yo nte. O möji
cja yo rey yo cãrã texe cja ne
xoñijõmü, o ma xipjiji ra ẽji
texeji ra 'ñe chũji Mizhocjimi.
Pero ra bëzhiji; ra ndõjõ
Mizhocjimi. Na ngueje me na
zëzhi Mizhocjimi; sö ra tsja
texe.
15 Mama a cjava e Jesu-
cristo c'ü ín Jmugöji: “Dyäräji,
nutscö rá ẽcjö 'ma dya i̱n
pãrãgueji. Chjëntjovi nza cja
'ma va säjä 'na mbẽ'ẽ, dya cjó
pãrã ja hora ra säjä. Me mäjä
nu c'o sido ra ndepque. Nu c'o
dya tepque, ra tsejeji 'ma rá
ẽcjö na ngueje, dya sido cjaji
c'ua ja nzi rgá negö.” O mama
a cja c'ua e Jesucristo.
16 Nuc'ua c'o demonio o
jmutüji c'o rey cja c'e jñiñi
c'ü xiji Armagedón cja jña he-
breo.
17 Nuc'ua c'ü na yencho
anxe o ma c'ua c'ü. O ma
pjödü c'ü mi po'o c'ü o̱ mojmü
nu cja e ndajma. Cja rron
ärägö 'na jña c'ü me ma zëzhi
c'ü je vi 'ñeje cja c'e templo
nu ja bübü Mizhocjimi cja o̱
trono. O mama a cjava c'e
jña'a:
—Ya zädä c'ü ra nguarü
texe, o mama.
18 Nuc'ua cjanu o juë's'i
c'ua, cjanu o pjäjnä; me mi
yürü c'ua. Cjanu o mbĩ c'ua
na zëzhi ne xoñijõmü. Dya
mi 'ñõmü na zëzhi a cjanu ne
xoñijõmü ndeze 'ma o ngãrã
yo nte.
19 Mizhocjimi o mbeñe c'ua
ja ma cja c'e ndajñíñi c'ü ni
chjũ Babilonia. Me mi üdü
Mizhocjimi na ngueje me mi
cjaji c'o na s'o. Nguec'ua
o tsjapü me o sufrido c'o je
mi cãrã nu. 'Ma o mbĩ ne
xoñijõmü, o c'adü c'e ndajñíñi
c'ü. Exi jñi parte va c'adü
c'e jñíñi. Yo jñíñi texe cja ne
xoñijõmü o yät'ä texe yo.
20 Nuc'ua yo ts'ixoñijõmü yo
je bübü a nde'e cja mar, o ojtjo
c'ua texe yo. Yo t'eje o yät'ä
texe yo. Dya cja mi bübü ne
ri 'naja.
21 Nuc'ua cjanu o jyäbä
c'ua o trangündo a jens'e.
Mi cuarenta kilo c'ü ma jyü
c'o ngündo. Me mi pjat'ü
yo nte. Nuc'ua yo nte o
zadüji Mizhocjimi na ngueje
c'o ngündo c'o vi jyäbä. C'o
ngündo o tsjapü o sufridoji na
puncjü.

17

Condenación de la gran prostituta

1 Cjanu o ẽ c'ua 'naja c'o
yencho anxe c'o mi tjë'ë c'o
yencho mojmü, o ẽ zocügö. O
xitsi a cjava:

—Xä'dä. Rá jí'ts'i ja rga
tsjapü Mizhocjimi ra sufrido
nu c'e ndixũ c'ü me tsãjã o
bëzo. C'e ndixũ c'ü rí mangö
ngue c'e ndajñiñi c'ü me na
s'o c'ü manda cja na puncjü
mar.

2 Me o dyonpü yo rey cja
ne xoñijõmü, 'ñe yo dyaja yo
cãrã cja ne xoñijõmü. C'o
rey cja ne xoñijõmü dya jyan-
mbüji c'e ndixũ; me go mäjäji
va tsjaji c'o na s'o c'o mi
mama c'e ndixũ. Yo nte cja
ne xoñijõmü chjëntjoji c'ü me
tĩ'ĩji; na ngueje o ndünt'üji a
xütjü c'e ndixũ, o xitsi a cja
c'ua c'e anxe.

3 C'ü o̱ Espíritu Mizhocjimi
mi jítsi c'ü ro zädä. Nuc'ua
c'e anxe o zinzi cja c'ü e nda-
jyadü. Nguejnu ró janda 'na
ndixũ c'ü mi chägä 'na animal
c'ü me ma mbaja. Nu cja c'e
animal me mi t'opjü tjũ'ũ c'o
mi sadü Mizhocjimi. Nu c'e
animal mi bübü yencho o̱ ñi,
cja na dyëch'a o̱ mota.

4 Nu c'ü e ndixũ mi je'e bitu
c'ü ma cjipobü, 'ñe c'ü me ma
mbaja, 'ñe mi cuat'ü oro. Xo
mi quis'i ts'irojo c'o me ma zö,
xo 'ñe o perla. C'e ndixũ mi
tjë 'na mojmü c'ü mi ngueje
oro, c'ü me mi nizhi. Mi nizhi
c'o s'ante 'ñe c'o me ma s'o na
ngueje vi tsja na s'o c'e ndixũ.

5 Cja o̱ ndẽ'ẽ mi t'opjü 'na
tjũ'ũ, c'ü dya cjó mi pãrã ja
ma cja c'e tjũ'ũ. Je mi t'opjü
a cjava c'e tjũ'ũ: "Ne ndajñiñi
a Babilonia, je ngue nu nana
texe c'o tsãjã bëzo, 'ñe texe c'o
na s'o cja ne xoñijõmü." Je ma
cjanu c'e tjũ'ũ.

6 Nuc'ua ró unü ngüenda c'ü
e ndixũ, nza cja c'ü o tĩ'ĩ na
ngueje c'ü vi pjönbü o̱ cji c'o
o̱ nte Mizhocjimi. Nuc'o vi
mbö't'üji c'o, na ngueje mi
zopjüji yo nte mi xipjiji ja ga
cja e Jesucristo. Nu c'e ndixũ
chjëntjovi c'ü vi zi o̱ cji c'o o̱
t'i Mizhocjimi. Me mi mäjä
c'e ndixũ. 'Ma ró jandagö c'e
ndixũ, dya mi pãrãgö pje ne
ro mama.

7 Nuc'ua c'e anxe o xitsi:

—¿Jenga dya i̱n pãrãgue
pje ne ra mama ne ndixũ?
Nutscö rá xi'ts'i nu c'ü dya
cjó mi pãrã ja cja c'e ndixũ
c'ü i̱ jñanda, 'ñe c'e animal c'ü
chägä, c'ü bübü yencho o̱ ñi,
cja na dyëch'a o̱ mota.

8 Nu c'e animal c'ü na
sate c'ü i̱ jñanda, ya ngue ra
mbes'e cja c'e t'o'o c'ü na jẽ
c'ü dya 'ñetse ja je sät'ä. Nu
c'e animal mi bübü, pero
dya cja bübü dya. Pero ra
'ñetse na yeje. Nguec'ua yo
cãrã cja ne xoñijõmü 'ma ra
jñandaji c'e animal ra mamaji:
"Maco ya vi ndũ ne animal;
ya bübütjo na yeje. Me na
nojo nu", ra 'ñeñeji. Nu c'o
ra mama a cjanu ngueje c'o
dya juns'ü o̱ tjũ'ũ cja c'e libro
c'ü quis'i o̱ tjũ'ũ c'o ra bübütjo
co Mizhocjimi para siempre.
Yo tjũ je quis'i ndeze 'ma o
dyät'ä Mizhocjimi ne jens'e
'ñe ne xoñijõmü. Zö ra bübütjo
na yeje c'e animal, ra zädä c'ü
Mizhocjimi ra pant'a a ma a
linfiernu.

9 'O dya'c'üji pjeñe

Mizhocjimi; ni jyodü rí tsjijñiji ngue c'ua rí tendioji ja cja c'ü mama Mizhocjimi. C'o yencho ñi'i c'o bübü cja c'e animal ngue yencho t'eje c'o. Cja o̱ ñi'i c'o t'eje je junrü nu c'e ndixũ.

10 C'o yencho ñi xo ngue yencho rey c'o. C'o tsi'ch'a rey ya ndõpüji c'o, dya cja mandaji. C'ü 'naja rey manda dya. Nu c'ü 'naja, dya be va ẽjẽ c'ü. Ra ẽjẽ c'ü, pero dya ra mezhe ra manda.

11 Nu c'ü e animal c'ü mi bübü, y dya bübü dya, ngue c'ü na ocho rey. Pero xo ngueje 'naja c'o yencho. Nuc'ü, ra pant'a Mizhocjimi a ma a linfiernu.

12 ’Nu c'o dyëch'a mota c'o ya i̱ jñanda, ngueje dyëch'a rey c'o. Nuc'o, dya be ch'unü ra manda c'o. Ra ch'unüji c'ü ra tsjaji rey co c'e animal c'ü na sate. Pero 'natjo hora c'ü ra mandaji.

13 Nu c'o dyëch'a rey, 'natjo pjeñe c'ü ri cjijñi c'o. Ra tsjaji c'ua ja nzi ga ne c'e animal c'ü na sate, ra unüji c'o o̱ xondaroji.

14 Anguezeji je ra tsjapüji chũ c'ü e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo. C'ü e Ts'imë, nuc'ü ra ndõjõ c'ü. Na ngueje angueze manda texe cja yo jmu'u 'ñe texe cja yo rey. Nu c'o cãrã co c'e Ts'imë, Mizhocjimi o zojnü c'o; xo o juajnü c'o. Anguezeji sido ejmeji c'e Ts'imë.

15 Cja xe nu xitsi c'ua c'e anxe:

—C'o ndeje c'o i̱ jñanda nu ja mi junrü c'e s'orixũ, nuc'o ngue o̱ nte c'e ndixũ c'ü manda c'o. Me na puncjü c'o. Cãrãji texe cja ne xoñijõmü, ñaji na puncjü o jña'a. Na puncjü raza c'o.

16 Nu c'o dyëch'a mota c'o i̱ jñandague, nuc'o 'ñe c'e animal c'ü na sate ra nuji na ü c'ü e s'orixũ, ra tsjapüji ra sufrido. Xo ra ts'osp'üji c'o o̱ bitu ra nzerga, jo rro mbö't'üji. Jo rron zapüji c'o o̱ ts'ingue. Xo ra ndüt'üji cja sivi.

17 Na ngueje Mizhocjimi o tsjapü o nguijñiji cja o̱ mü'büji; nguec'ua ra tsjaji c'ua ja nzi ga mbeñe angueze. 'Natjo pjeñe c'ü ri cjijñiji. Ngue reyji; pero nu ja mandaji ra nzhötüji c'e animal ngue c'ua nguextjo c'ü ra manda c'ü. Ra tsja rey c'e animal hasta cja ra zädä c'o o mama Mizhocjimi.

18 Nu c'ü e ndixũ c'ü i̱ jñanda, ngue c'ü e ndajñiñi c'ü manda texe cja yo rey texe cja ne xoñijõmü.

18

La caída de Babilonia

1 Nuc'ua ró janda c'ua c'ü 'naja anxe c'ü ma sjöbü a jens'e. Me mi pë's'i na puncjü c'ü vi unü Mizhocjimi ro tsja'a. Nuc'ua cja ne xoñijõmü me co jya's'ü c'ua co nu c'ü ma zö angueze.

2 Nuc'ua o mapjü c'ua na jens'e c'e anxe o mama a cjava:

—Ya ra yät'ä dya, ne ndajñiñi nu ni chjũ a Babilonia. Exna cjuana ra yät'ä. Ngue c'ua dya cjó cja ri nzheñe nu; nguextjo yo

demonio, 'ñe texe pje nde ma
s'ondajma; 'ñe c'o me na s'o
c'o peje o̱ juaja.
3 Je ra zädä a cjanu na
ngueje o dyonpü yo nte texe
cja ne xoñijõmü. Nguec'ua
dya ma't'üji Mizhocjimi;
ma't'üji o ts'ita. Chjëntjovi
c'ü ri tĩ'ĩji. Nujyo rey cja ne
xoñijõmü dya jyanbüji c'e
ndixũ c'ü ngueje c'e jñiñi. Yo
pje nde pö cja ne xoñijõmü ya
me jünji na puncjü o merio na
ngueje je dyoji c'e ndixũ c'ü
me na s'o. C'o pë's'i c'e ndixũ,
me ne yo nte ra ndõmü.
4 Nuc'ua ró ärä c'ü 'na jña'a
c'ü vi 'ñeje a jens'e. Mi mama
a cjava:
—Pedyeji cja ne jñiñi,
nu'tsc'eji ín ntets'ügöji; ngue
c'ua dya rí tsjaji c'o cjaji
nu, na ngue me na s'o. 'Ma
sido rí tsãrãgueji nu, xo rí
sufridogueji c'o ra sufrido
anguesji.
5 Na ngueje c'o nzhubü c'o
cjaji, me na puncjü. Chjëntjovi
c'ü je ri cjins'i hasta a jens'e.
Mizhocjimi pãrã c'ü me cjaji
na s'o, y ya mama c'ü ya zädä
c'ü ra sufridoji.
6 Rí nzhopqueji c'ü o tsja
ne jñiñi. Rí jyä'tp'äji c'ü ra
sufridoji, na ngueje me co ts-
japüji o sufrido yo nte.
7 Ne jñiñi me cjapütsjë na
nojo. Me ma't'ü o ts'ita.
Chjëntjovi nza cja 'na ndixũ
c'ü me tsãjã na puncjü o
bëzo. Nudya rí tsjapü me ra
sufrido; me ra huë'ë angueze.
Na ngueje mama a cjava cja o̱
mü'bü: "Nguetscö rí minc'ö
reina, rí mandagö. Dya rí
'natsjëgö; dya pje bëtsigö c'ü
rí tsãjã o bëzo. Dya ra zädä c'ü
me rá huëgö."
8 Nguec'ua ra zädä 'naja pa
c'ü me ra sufrido ne ndixũ.
Mismotjo c'e pa'a c'ü, me ra
zö o ngueme, me ra nzhumü,
me ra zö o tjijmi. Xo nde ra
ndüt'üji cja sivi. Na ngueje
me na zëzhi Mizhocjimi c'ü
ín Jmugöji c'ü ra tsjapü ra
sufrido ne ndixũ. O mama
a cjanu c'e jña c'ü vi 'ñeje a
jens'e.
9 C'o rey cja ne xoñijõmü o
tsjaji na s'o co c'e ndixũ c'ü
ngue c'e jñiñi. Me xo o ma't'üji
c'o ts'ita. Nguec'ua 'ma ya
ra jñandaji c'e bipji na ngueje
c'ü rva tjë'ë c'e jñiñi, me ra
huëpiji c'ü, me ra nzhumüji.
10 C'o rey je rgua böbüji na
jë, ra zũ'ũji na ngue c'ü me ri
sufrido c'e jñiñi. Ra mamaji a
cjava:
—Juejme ne ndajñiñi a
Babilonia nu me ma zëzhi.
'Natjo ndajme o zädä c'ü
me sufrido c'ü na castigao
Mizhocjimi nu, ra 'ñeñeji.
11 Nu c'o pje nde pö cja ne
xoñijõmü ra huëpiji angueze
'ñe ra nzhumüji, na ngueje
dya cja cjó xe ri tõmbüji c'o ri
pöji.
12 Dya cja cjó ri tõmbüji o
oro 'ñe o plata 'ñe o ts'irojo
c'o me na zö, 'ñe o perla 'ñe o
bitu c'o lino c'o me na jo, 'ñe o
seda, 'ñe o mbabitu, 'ñe o bitu
c'o na cjipobü. Xo 'ñeje o za'a
c'o me na jo ga jyärä, 'ñe c'o
t'ät'ä co marfil, 'ñe co za'a, 'ñe
c'o bronce, 'ñe c'o t'ëzi, 'ñe c'o
mármol.

13 Xo 'ñeje canela, 'ñe c'o
pjindyo c'o na jo ga jyärä, 'ñe
nguichjüjnü, 'ñe mirra, 'ñe o
perfume c'o na jo ga jyärä, 'ñe
vino 'ñe aceite 'ñe harina 'ñe
ndëxü. Nudya, pöji dya yo
animal yo tuns'ü pöjö, 'ñe o
ndënchjürü, 'ñe o pjadü, 'ñe o
carro. Xo pöji o nte ra tsjapüji
ra pëpji. Pero ra zädä c'ü dya
cja cjó ra ndõmbüji c'o.
14 Mizhocjimi ra mama a
cjava:
—Nu'tsc'eji i̱ṉ cãrãji a Ba-
bilonia, nu c'o me mi ne
in mü'bügueji, ya tjezetjo c'o.
Texe c'o mi jüngueji c'o me ma
mizhi 'ñe c'o me ma zö, ya
bë'ts'igueji dya c'o. Dya cja xe
rí chöt'üji dya c'o, ra 'ñeñe.
15 Nu c'o pö c'o cja'a cja
c'e jñiñi me jünji na puncjü
merio, me ricoji. Nguec'ua
'ma ra yät'ä c'e jñiñi, ra böbüji
na jẽ. Na ngueje me ri sũji c'ü
ra sufrido c'e jñiñi. Ra huëpiji,
me ra nzhumüji.
16 Ra mamaji a cjava:
—Juejme ne ndajñiñi. Mi
chjëntjovi nza cja 'na ndixũ
c'ü me mi je'e na jo bitu c'o
lino 'ñe c'o me ma mbaja 'ñe
c'o ma cjipobü; 'ñe mi cu-
atüji o oro 'ñe mi jezheji co o
ts'irojo c'o ma zö'ö 'ñe o perla.
17 'Natjo ndajme o chjorü
texe c'o, ra mamaji a cja c'ua.
Xo 'ñe texe c'o ëdyi c'o barco
'ñe c'o pëpji cja c'o barco 'ñe
c'o pëpji cja ndeje ra böbüji na
jẽ; xo 'ñe c'o pje nde pö c'o
nzhodü cja barco.
18 Ra jñandaji c'e bipji c'ü ri
tjë c'e jñiñi ra mapjüji ra ma-
maji a cjava:
—¿Ja ri bübü 'na jñiñi c'ü
ri chjëntjovi ne ndajñiñi?, ra
mamaji.
19 Cja rron dyü's'üji jõmü o̱
ñiji. Cja rron mapjüji, ra huëji,
ra nzhumüji. Ra mamaji a
cjava:
—Nutscöji rí pë's'iji o barco,
'ñezgöji rí comercianteji rí
nzhodüji cja mar, ró tõjõji na
puncjü merio na ngue c'ü mi
jün na puncjü ne jñiñi. Pero
nu c'o mi jün, 'natjo ndajme o
chjorü texe, ra mamaji a cja
c'ua.
20 C'o o̱ apóstole Mizhocjimi,
'ñe c'o o̱ profeta 'ñe c'o dyaja
o̱ nte Mizhocjimi c'o cãrã a
jens'e, ra mäjäji. Na ngueje
Mizhocjimi ya ra chjotü c'e
jñiñi, ra nzhopcü c'ü me vi
tsjapü o sufrido c'o o̱ nte
Mizhocjimi.
21 Nuc'ua ró janda 'na anxe
c'ü ma zëzhi, o jñü 'na ndojo
c'ü mi nza cja cjüjnü. Cjanu o
ma pant'a cja e mar. O mama
a cjava:
—Je rga cjanu rgá pant'aji
na zëzhi c'e ndajñiñi c'ü ni
chjũ Babilonia. Nuc'ü, dya cja
xe ra ch'öt'ü c'ü.
22 Nu c'o mbë'bizhi c'o
pjë'bi o arpa 'ñe o flauta 'ñe
o trompeta, dya cja xe ra
dyäräji cja o calle c'o. Nu c'o
pje nde ät'ä, dya cja xe ra
ch'öt'ü cja c'e jñiñi. Dya cja
xe ra dyäräji c'ü xe ri cüjnüji
nu. Na ngueje, dya cjó cja xe
ri ndeñe.
23 Dya cja xo ra ndë sivi
nu ja je järä c'e jñiñi. C'ü
ni tsjaji chjüntü, dya cja ra
dyäräji nu ja je järä c'e jñiñi.
Ra chjorü c'e jñiñi. Na ngueje

c'o menzumü nu, o dyonpüji yo nte texe cja ne xoñijõmü o xipjiji c'o dya cjuana. Yo nte o 'ñejmeji, na ngueje me na nojo c'o comerciante cja c'e jñiñi, jünji na puncjü merio.

24 Cja c'e jñiñi c'ü, je ch'öt'ü nu, o̱ cji c'o profeta 'ñe c'o dyaja o̱ nte Mizhocjimi 'ñe texe c'o o mbö't'üji cja ne xoñijõmü, je o mama a cja c'ua c'e anxe.

19

1 Nuc'ua ró ärä c'ua me na puncjü nte c'o mi cãrã a jens'e. Mi mapjüji na jens'e, mi mamaji a cjava:

Aleluya. Ngue ín Mizhocjimigöji o jocüzü ín mü'büji, o 'ñevgueji libre.

Nuc'ü, me na nojo c'ü; me na zëzhi.

2 Na ngue me na jo c'ü cja'a Mizhocjimi 'ñe me na cjuana.

Ya tsjapü o sufrido c'ü e tras'orixũ, nu c'ü o dyonpü yo cãrã cja ne xoñijõmü. Ngue c'ü je o dyonpüji nguec'ua dya mi ma't'üji Mizhocjimi; mi ma't'üji c'o ts'ita.

Mizhocjimi ya xo o nzhopcü c'e ndixũ c'ü vi pjönbü o̱ cji c'o nte c'o mi ätä Mizhocjimi.

3 Nuc'ua o yepe o mapjüji, o mamaji a cjava:

—Aleluya. Nu c'o bipji c'o c'os'ü c'e ndajñiñi, dya ra nguarü c'o.

4 Nuc'ua c'o veinticuatro tita 'ñe c'o nziyo c'o bübü, o ndüñijõmüji o ma't'üji Mizhocjimi c'ü junrü cja c'e trono. Mi mamaji a cjava:

—Je rga cjanu, amén. Aleluya.

5 Nuc'ua ró ärägö c'ü 'na jña c'ü je ma ẽjẽ cja c'e trono. Mi mama a cjava:

Unüji na pöjö ín Mizhocjimigöji, nu'tsc'eji, texets'üji o̱ mbëpjits'üji angueze.

Nu'tsc'eji i̱n sũji angueze i̱n ätäji, rí unüji na pöjö, zö pjë'ts'iji zö dya pje pjë'ts'iji, o 'ñeñe a cja c'ua c'e jña'a.

La fiesta de las bodas del Cordero

6 Ró ärä c'ua, nza cja c'ü xo mi cãrã na puncjü o nte. O t'ärä nza cja 'ma yürü na puncjü o ndeje; y 'ma me pjäjnä na zëzhi a jens'e. Mi mama a cjava:

Aleluya. Ya manda Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji c'ü me na zëzhi c'ü sö ra tsja texe.

7 Mö rá mäjäji dya, me rá mäjäji rá ma't'üji Mizhocjimi rá unüji na pöjö.

Na ngueje ya zädä c'ü ra tsja chjüntü. Ya zädä c'ü rá cãrãji co e Jesucristo. Chjëntjovi 'ma cjaji chjüntü. Nu c'e Ts'imë e Jesucristo ngue c'e t'i c'ü ra chjüntü. Nutscöji rí ejmeji e Jesucristo, nguetscöji c'e xunt'i, ya ró jocüji rá ma cãrãgöji co angueze.

8 Na ngueje o dyacüji rí jegöji na jo bitu c'ü xiji lino, c'ü me jya'xtjo 'ñe me juës'i, je o mama a cja c'ua c'o jña'a.

C'o na jo bitu ngue c'o na jo c'o cja'a o̱ nte Mizhocjimi.

9 Nuc'ua c'e anxe o xitsi a cjava:

—Dyopjügue a cjava: “Me mäjä nu c'o o zojnü Mizhocjimi ra ma ñõnüji 'ma ra chjüntü c'e Ts'imë.”

Xo o xitsi a cjava:

—Nujyo ngueje o̱ jña Mizhocjimi, me na cjuana yo, o xitsi a cja c'ua.

10 Nutscö ró ndüñijõmü c'ua, cja o̱ ngua c'e anxe ngue c'ua ro ma't'ü. Nuc'ua o xitsi c'ua:

—Dya rí ndüñijõmü ín jmigö; dya xo rí matcü. Nu'tsc'e 'ñe c'o in cjuarmague c'o sido ejme c'o o jizhi e Jesucristo, o̱ mbëpjits'üji Mizhocjimi. Xo nzitjozügö, o̱ mbëpjitjozügö Mizhocjimi. Je rí ndüñijõmü a jmi Mizhocjimi, rí ma't'ü angueze, o xitsi a cja c'ua c'e anxe.

Nu c'o jña c'o mama na cjuana ja cja e Jesucristo, ngue c'o je o mama c'o profeta; y ngue o̱ jña Mizhocjimi c'o.

El jinete del caballo blanco

11 Nuc'ua ró janda o xogü a jens'e. Ró janda 'na t'öxpjadü. Nu c'ü mi chägä angueze, mi chjü'ü a cjava: “Nu c'ü cja'a c'ua ja nzi ga mama.” Xo mi chjü'ü a cjava: “Nu c'ü na cjuana.” Nuc'ü, jün na jo ngüenda, 'ñe castigao yo nte c'ua ja nzi ni jyodü.

12 Nu c'o o̱ ndö'ö me mi juëbi nza cja o sivi. Nu cja o̱ ñi'i, mi juns'ü 'na corona c'ü mi jyäns'ä na puncjü. Xo mi t'opjü 'na tjũ'ũ c'ü dya cjó mi pãrã pje mama. Mi nguextjotsjë c'ü mi chägä c'e pjadü c'ü mi pãrã.

13 Mi je'e 'na bitu c'ü vi ngant'aji cja cji'i. Nu c'ü o̱ tjũ'ũ c'ü, ngueje o̱ Jña Mizhocjimi.

14 Nuc'ua c'o xondaro a jens'e mi tjünt'üji a xütjü angueze. Nuc'o, nde mi chägäji o t'öxpjadü. C'o xondaro nde mi jeji o bitu c'o xiji lino c'o me ma jo 'ñe ma t'öxü 'ñe me mi jyaxtjo.

15 Nu c'ü mi chägä c'e t'öxpjadü, cja o̱ ne mi pedye 'na tjëdyi c'ü me ma s'ün. Ngue c'ü ro s'odü yo nte'e. Me na zëzhi rga mandaji, nza cja 'ma ri päräji co 'na dyëza c'ü t'ëzi. Angueze ra castigaoji; ra tsjapü ra sufridoji. Ra chjëntjovi nza cja 'ma yödüji c'o uva ngue c'ua ra mbedye c'ü e ngui uva. Ra tsjapüji me ra sufridoji na ngueje me ünbü Mizhocjimi anguezeji, na ngueje vi tsjaji c'o me na s'o. Me na zëzhi Mizhocjimi, sö ra tsja texe.

16 Nu c'ü mi chägä c'e t'öxpjadü, mi juns'ü 'na tjũ cja o̱ bitu 'ñe cja o̱ ngua. C'e tjũ'ũ je a cjava c'ü: “Nu c'ü manda texe cja yo jmu 'ñe cja yo rey.”

17 Nuc'ua ró janda 'na anxe c'ü je mi böbü a nde cja e jyarü. O mapjü na jens'e, o xipji a cjava texe yo ndoparü yo pjüjuaja a nde a jens'e:

—Xä'däji, rí jmurügueji dya, nu ja rí sigueji na puncjü o jñõnü. Ngue Mizhocjimi je ra dya'c'üji c'e jñõnü.

18 Rí sapüji o̱ ts'ingue c'o
rey, 'ñe c'o capitán 'ñe o̱
ts'ingue c'o bëzo c'o me chala.
Nde rí sapüji o̱ ts'ingue c'o
pjadü 'ñe c'o chägäji. Rí sapüji
o̱ ts'ingue texe c'o nte c'o
mbëpji, 'ñe c'o dya mbëpji, 'ñe
c'o pje pjëzhi, 'ñe c'o dya pje
pjëzhi; nde rí sagueji c'o, o
'ñeñe a cja c'ua c'e anxe.

19 Ró janda c'ua c'ü e an-
imal c'ü na sate 'ñe c'o rey
cja ne xoñijõmü 'ñe c'o o̱ xon-
daroji. Ya vi jmurüji ngue
c'ua ro tsjaji chũ'ũ nu c'ü mi
chägä c'e t'öxpjadü 'ñe c'o o̱
xondaro angueze.

20 O zürüji c'ua c'e animal
c'ü na sate. Xo 'ñe o zürüji c'e
profeta c'ü ngue c'ü na yeje o
animal. C'e profeta ngue c'ü
mi böbü a jmi c'ü ot'ü animal,
mi cja c'o señal c'o me ma
nojo. A cjanu, ngue c'ü vi dy-
onpü c'o mi cuat'ü o̱ número
c'ü ot'ü animal c'o ma't'ü c'e
ts'ita c'ü exi nguetjo c'ü. C'e
animal 'ñe c'e profeta c'ü dya
cjuana o pant'aji vivo cja c'ü e
zapjü c'ü ngue asufre c'ü me
yot'ü sivi.

21 Nuc'ua c'o o̱ xondaro
c'e animal o bö't'üji. Je o
bö't'üji co c'ü e tratjëdyi c'ü mi
pedye cja o̱ ne c'ü mi chägä
c'e t'öxpjadü. Nuc'ua texe
c'o ndoparü me co zapüji o̱
ts'ingue c'o vi ndũ. Me co
pji'ch'iji.

20

Los mil años

1 Nuc'ua ró janda c'ua 'na
anxe c'ü ma sjöbü a jens'e. Mi
jün c'ü e sjogü cja c'ü e t'o'o c'ü
na jẽ'ẽ c'ü dya 'ñetse ja sät'ä.
Mi cãjã 'na cadena cja o̱ dyë.

2 Nuc'ua o zürü c'ua c'ü e
trac'ijmi c'ü ya me mezhe, c'ü
ngueje e Satanás c'ü dya jo.
Cjanu o ndün't'ü co cadena
c'ü ro mezhe 'na mil o cjë'ë.

3 Cjanu o pant'a cja c'ü e
t'o'o c'ü me na jẽ'ẽ. Cjanu o
ngo'bü na jo; cjanu o cuatü o
sello, ngue c'ua c'ü dya jo, dya
cja ro dyonpü yo nte, hasta
'ma cja ro zäs'ä c'o mil cjë.
'Ma ro cjogü yo mil cjë cja ro
sjäpcä ja nzi pa'a.

4 Nuc'ua ró janda c'ua
o trono nu ja junrü c'o
manda. Nuc'o, o ch'unü ra
jñüji ngüenda. Xo ró janda
c'o aljma c'o o bö't'ü na
ngueje o ndünt'üji a xütjü
e Jesucristo o mamaji ja ga
cja angueze. Nuc'o, dya o
ma't'üji c'e animal c'ü na sate
ne ri ngueje c'e ts'ita c'ü exi
nguetjo c'e animal. Dya xo
mi cuat'ü o̱ número c'e animal
cja o̱ ndẽji ne xo ri ngue cja
o̱ dyëji. Nuc'o, o nzhogü o
büütjoji na yeje. Nuc'o, o
mandaji co e Jesucristo 'na
mil cjë.

5 C'o dyaja añima c'o dya
'ñench'e o̱ mü'bü e Jesucristo,
dya o teji 'ma. Cja ro teji 'ma
ro cjogü c'o mil cjë.

6 Me ra mäjä nu c'o ot'ü ra
te'e. Nuc'o, dya tũ nzhubü
a jmi Mizhocjimi c'o. C'o
dya 'ñench'e o̱ mü'bü e Jesu-
cristo c'o ya ndũ, ra tetjoji
na yeje, cja rron mboch'üji a
sivi. Ngue c'ü xiji na yeje rga
ndũji. C'o o̱ nte Mizhocjimi,
dya ra sufridoji cja c'e sivi.
O̱ nte Mizhocjimi ra tsjaji

mböcjimi ra pëpiji Mizhocjimi
'ñe e Cristo. Nde ra tsjaji jmu
co e Cristo c'o mil cjë.
7 Nu 'ma ra zäs'ä c'o mil cjë,
e Satanás ra xosp'üji cja c'e
t'o nu ja mi cjo'bü. Cja rron
pjongüji c'ua libre c'ü.
8 Nuc'ua ra ma c'ua; ra ma
dyonpü yo nte texe cja ne
xoñijõmü. Ra ma dyonpü c'o
menzumü a Gog 'ñe c'o men-
zumü a Magog. Ra jmutüji
c'ua, ngue c'ua ra tsjaji chũ.
Me na puncjü c'o o̱ xondaroji.
Chjëntjoji nza cja yo 'ñöxijõmü
a ñünü cja ndeje.
9 Rguí 'ñeji texe cja ne
xoñijõmü ra zät'äji cja
c'e ndajñiñi c'ü me ne
Mizhocjimi, nu ja ri cãrã c'o
o̱ nte. Nu c'e jñiñi ngueje a
Jerusalén. Ra ngãrãji texe a
ñünü cja c'e jñiñi ngue c'ua ra
chjotüji c'o ri cãrã nu. Pero
nuc'ua ra jyäbä o sivi a jens'e.
Ra ndë'ë texe c'o ri cãrã texe
a ñünü cja c'e jñiñi.
10 Nuc'ua e Satanás c'ü
onpü yo nte ra pant'aji cja
c'ü e zapjü c'ü ngue asufre
c'ü me yot'ü sivi. Ngue nu
ja xo vi manda Mizhocjimi
rví pant'aji c'e animal c'ü na
sate 'ñe c'e profeta c'ü dya
cjuana. Me ra sufridoji na
puncjü, xõmü ndempa, c'ü
dya ra nguarü.

El juicio ante el gran trono blanco

11 Nuc'ua ró janda c'ua 'na
trono c'ü me ma nojo, c'ü me
ma t'öxü. Xo ró janda nu c'ü
mi junrü cja c'e trono. Nuc'ua
o c'ueñe ne xoñijõmü 'ñe e
jens'e a jmi cja c'ü mi junrü
cja c'e trono. Dya cja ch'öt'ü
c'ua ja mi bübü ne xoñijõmü
ne ri ngueje e jens'e.
12 Nuc'ua ró janda c'o
añima, c'o pje mi pjëzhi 'ñe
c'o dya pje mi pjëzhi, nde
mi böbüji a jmi Mizhocjimi.
Nuc'ua Mizhocjimi o xo's'ü
c'ua c'o libro. Cja xe nu o
xo's'ü c'ua c'ü 'naja libro.
Nunu je juns'ü nu, o̱ tjũ'ũ
c'o ra bübütjo co Mizhocjimi
para siempre. Nuc'ua
Mizhocjimi o jñünpü c'ua
ngüenda c'o añima nu c'ua
ja ma mama cja c'o libro.
C'o libro mi mama texe c'o
vi tsjaji 'ma mi cãrãji cja ne
xoñijõmü.
13 Nuc'ua o mar xo o
pjons'ü c'o añima c'o vi ndũ'ũ
nu. C'o t'o'o 'ñe c'ua ja cãrã
c'o aljma xo o nzhö'ö c'o
añima. Mizhocjimi o jñünpüji
ngüenda c'ua ja nzi ma tsjaji
'ma mi cãrãji cja ne xoñijõmü.
14 Nuc'ua c'o t'o'o 'ñe c'ua ja
mi cãrã c'o aljma, Mizhocjimi
o pant'a cja sivi nza ye lugar
c'o. O pant'aji cja c'e zapjü nu
ja me yot'ü sivi. Nguejnu xiji
na yeje rga ndũji.
15 Xo o manda Mizhocjimi
o pant'aji cja c'e zapjü c'ü me
yot'ü sivi, nu c'o dya quis'i o̱
tjũ cja c'e libro nu ja quis'i
o̱ tjũ nu c'o ra bübütjo co
Mizhocjimi para siempre.

21

Cielo nuevo y tierra nueva

1 Ya vi nguarü e jens'e 'ñe
ne xoñijõmü. Ya xo mi ojtjo o
mar. Nuc'ua cja ró janda c'ua
'na jens'e c'ü cja dadyo; cja na
'na xoñijõmü c'ü cja xo dadyo.

2 Nutscö e Juan, ya ró
janda c'ua c'ü e ndajñiñi c'ü
o xõcü Mizhocjimi. Ngueje
a Jerusalén c'ü cja xo dadyo.
Je ma sjöbü a jens'e cja
Mizhocjimi. Ya vi jocüji na
jo; ya je mi cãrã nu o̱ nte
Mizhocjimi. Chjëntjovi nza
cja 'ma jocü na jo 'na xunt'i
c'ü ya ra chjëvi c'e t'i c'ü ra
chjüntüvi.
3 Nuc'ua ró ärä c'ua 'na jña
c'ü ma jens'e. Je vi 'ñeje cja c'e
trono. Je mi mama a cjava:
—Jñanda, Mizhocjimi ya
mimi a nde'e cja yo nte,
angueze ya ra mimi co yo nte.
Ri ngueje o̱ nteji angueze.
Nguetsjë Mizhocjimi c'ü ra
bübü co anguesji ngue c'ua
ri ngue o̱ Mizhocjimiji.
4 Mizhocjimi ra ndintspi
texe o̱ nguizhöji. Dya cja
ra ndũji. Dya cja pje xe ra
mbeñeji. Dya cja xo ra huëji.
Dya cja xo ra zöji c'ü rrã ü. Na
ngueje texe c'o me vi sufridoji
cja ne xoñijõmü, dya cja ra
sufridoji. Ya nde dadyo texe,
je va xitsi a cja c'ua c'e jña'a.
5 Nuc'ua c'ü junrü cja c'e
trono o mama a cjava:
—Jñanda, nutscö rrã
cjapügö ra dadyo texe.
Cjanu o xitsi:
—Opjügue yo jña'a yo, na
ngueje na cjuana yo. Yo nte
sö ra mbãrã Mizhocjimi cja'a
c'ua ja nzi va mama.
6 Cjanu o xitsi c'ua:
—Ya nguarü texe yo ro
zädä. Nutscö ya exmi bübügö
'ma o mbürü e jens'e 'ñe ne
xoñijõmü, y sido rá bübügö
'ma ya rguí nguins'i yo. Nu c'o
tũre, nutscö rá unüji c'ü ra ziji
ndeje c'ü dya cja ra tũreji; ra
bübütjoji co Mizhocjimi para
siempre. Dya xo rá cobraji
c'ü rá unüji c'e ndeje.
7 Nu c'o sido ejmezü ra
ch'unüji texe yo. Nutscö
ri nguetscö o̱ Mizhocjimiji.
Nuc'o, ri ngueje ín ch'igö c'o.
8 Pero nu c'o me sũ, 'ñe
c'o dya ejmezügö, 'ñe c'o me
na s'o, 'ñe c'o mbö't'üte, 'ñe
c'o tsãjã o bëzo 'ñe c'o tsãjã
o ndixũ, 'ñe c'o cëro, 'ñe c'o
ma't'ü o ts'ita, 'ñe texe c'o
mbëchjine; nuc'o, ra ch'unüji
c'ü ra boch'üji cja c'ü e za-
pjü c'ü tjë'ë co sivi 'ñe asufre.
Ngue c'ü xiji na yeje rga ndũji,
o mama a cja c'ua.

La nueva Jerusalén

9 Cjanu o ẽjẽ c'ua 'naja c'o
yencho anxe c'o mi tjë c'o
yencho mojmü. C'o mojmü,
ya vi pjödüji c'o castigo c'o mi
nizhi c'o vi nguarü o sufrido
c'o nte. Cjanu o zocügö c'e
anxe. O xitsi a cjava:
—Xä'dägue a 'ñecjua. Rá
jí'ts'i c'ü e xunt'i c'ü ngue o̱
su'u c'ü e Ts'imë, o 'ñenze.
10 C'ü o̱ Espíritu Mizhocjimi
mi jítsi texe c'o. Nuc'ua c'e
anxe o zinzi cja 'na t'eje c'ü
me ma ndã. Cjanu o jítsi
c'ü e ndajñiñi c'ü o xõcü
Mizhocjimi c'ü ngueje a
Jerusalén. Ma sjöbü a jens'e
cja Mizhocjimi.
11 C'e jñiñi me mi juëbi
na zö na ngueje me na zö
Mizhocjimi c'ü bübü nu. Me
mi juëbi c'e jñiñi nza cja 'na
ndojo c'ü me na mizhi c'ü xiji

jaspe. Me mi 'ñetse nza cja o vigrio.
12 Xo mi pë's'i 'naja ndüngumü c'ü me ma nojo, 'ñe me ma ndã. Mi ti'i doce ngoxtji. Nzi 'naja ngoxtji mi bübü 'na anxe. Cja c'o ngoxtji mi juns'ü o̱ tjü c'o doce o̱ t'i e Israel.
13 Nzi 'na lado c'e ndüngumü mi ti'i jñi'i ngoxtji.
14 Nu c'o o̱ ndüngumü c'ü e jñiñi o mbedye doce cimiento. Cja c'o cimiento je mi juns'ü nu o̱ tjü c'o doce o̱ apóstole c'ü e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo.
15 Nu c'ü mi zocügö, mi jün 'na vara c'ü mi ngue oro. Nuc'ü, je mi dyëdyi c'ü e jñiñi. Xo mi dyëdyi c'ü e ndüngumü 'ñe c'o o̱ ngoxtji.
16 Nu c'ü e ndajñiñi o mbedye na jo cuagro. Nu c'ü ma maja xo ne ma cjatjonu c'ü ma mbät'ä. C'e anxe o dyëdyi c'ü e jñiñi co c'ü e vara c'ü mi jün. O zö yeje mil cja na yeje ciento kilometro c'ü ma maja. Xo ma cjatjonu c'ü ma ndã'ã 'ñe c'ü ma mbät'ä.
17 Nuc'ua xo o dyëdyi c'ua c'o o̱ ndüngumü. O zö sesenta y cuatro metro c'ü ma ndã. C'e anxe o dyëdyi c'ua ja nzi ga tsja yo nte 'ma pje c'o ëdyiji.
18 Nu c'e ndüngumü vi t'ät'ä co ndojo c'o xiji jaspe. Nu c'ü e ndajñiñi mi ngueje dyavo oro nza cja vigrio c'ü me 'ñetse a tji'i.
19 Nu c'o cimiento c'ü e ndüngumü mi qui'i o ndojo c'o me na zö c'o me na mizhi. Nu c'ü o̱ cimiento c'ü ot'ü, mi ngue ndojo c'o xiji jaspe. Nu c'ü na yeje mi ngueje ndojo c'o xiji zafiro. Nu c'ü na jñi'i mi ngueje ndojo c'o xiji ágata. Nu c'ü na nziyojo mi ngueje ndojo c'o xiji esmeralda.
20 Nu c'ü na qui'ch'a mi ngueje ndojo c'o xiji ónice. C'ü na 'ñanto mi ngueje ndojo c'o xiji cornalina. C'ü na yencho mi ngueje ndojo c'o xiji crisólito. C'ü na ocho mi ngueje ndojo c'o xiji berilo. C'ü na nueve mi ngueje ndojo c'o xiji topacio. C'ü na dyëch'a mi ngueje ndojo c'o xiji crisoprasa. C'ü na once mi ngueje ndojo c'o xiji jacinto. C'ü na doce mi ngueje ndojo c'o xiji amatista.
21 Nu c'o doce ngoxtji mi ngueje o perla. Nzi 'na ngoxtji mi ngueje 'natjo perla. Nu c'o o̱ calle c'ü e jñiñi mi dyavo oro c'o ma 'ñetse nza cja o vigrio.

22 Dya ró jandagö cja c'ü e jñiñi ri järä o templo; na ngueje Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji c'ü sö ra tsja texe, 'ñe c'e Ts'imë c'ü ngueje e Jesucristo nguetsjëjëvi templovi.
23 Nu c'ü e jñiñi, dya ni jyodü e jyarü ne xo ri ngue e zana c'ü ra jya's'ü nu. Mizhocjimi 'ñe e Jesucristo c'e Ts'imë me na zövi; y nguetsjëvi jya's'üvi.
24 Yo nte yo o jogü o̱ mü'büji ra nzhodüji cja o̱ jya's'ü c'e jñiñi. Nu c'o rey cja ne xoñijõmü ra ẽ zogü c'o me ni muvi c'o pë's'i anguezeji.
25 Nu c'o ngoxtji, dya ra cjot'ü c'o. Na ngueje pamü ri ndempa nu; ri ojtjo bëxõmü.

26 Yo nte texe cja ne
xoñijõmü ra ẽ zogüji c'o me
ni muvi c'o pë's'iji.
27 C'o na s'o, dya ra cjogü a
mbo cja c'ü e jñiñi c'o. Dya
xo ra cjogü nu, c'o pezhe o
bëchjine. Nu c'o ra cjogü nu,
nguextjo c'o quis'i o̱ tjũ'ũ cja
c'e libro c'ü tjë'ë c'e Ts'imë.
Nu c'o juns'ü o̱ tjũ'ũ nu, ngue
c'o ra bübütjo co Mizhocjimi
para siempre.

22

1 Nuc'ua c'e anxe o jítsi
'na ndare c'ü me mi jore.
Ngue c'e ndeje c'ü unü c'ü rga
bübütjoji. Me mi 'ñetse nza cja
o vigrio. C'e ndare je ma peje
cja o̱ trono Mizhocjimi 'ñe c'ü
e Ts'imë.
2 C'e ndare je mi cjogü a nde
cja c'e calle cja c'e jñiñi. Nzi
'na lado c'e ndare mi cja'a nu
o za'a c'o quis'i c'o unü c'ü rga
bübütjoji. Doce vez ga nguis'i
nu cjë'ë. Nzi 'na zana quis'i.
Nu c'o o̱ xi c'o za'a ngue c'o
jocü yo nte cja ne xoñijõmü.
3 O̱ trono Mizhocjimi 'ñe c'ü
e Ts'imë je ra bübü cja c'e
jñiñi. Nu c'o o̱ nte Mizhocjimi
ra ma't'üji angueze. Dya ra
bübü nu, c'o rrã s'o'o.
4 Nu c'o o̱ nte ra jñandbaji
o̱ jmi. Nu c'ü o̱ tjũ'ũ, je ra
jñus'ü cja o̱ ndẽ anguezeji, na
ngueje o̱ nteji angueze.
5 Nujnu, dya ra bëxõmü nu.
Dya xo rguí jyodüji o̱ jya's'ü o
sivi, ne xo ri ngueje o̱ jya's'ü e
jyarü. Ngueje Mizhocjimi c'ü
ín Jmugöji ngue o̱ jya's'ü nu.
Nu c'o cãrã nu, ra mandaji
para siempre.

La venida de Jesucristo está cerca

6 Cjanu o xitsi c'e anxe:
—Texe yo jña yo i̱ dyärä
na cjuana yo; ra sö ra creo
yo nte. Nu c'ü ín Jmugöji
Mizhocjimi c'ü jíchi c'o pro-
feta, o xitscö ró ẽ jí'tsc'ö yo
ni jyodü ra zädä, ngue c'ua
ra mbãrã yo nte. Dya cja ra
mezhe ra zädä.
7 Tsjijñi c'ü mama e Jesu-
cristo: “Dya cja ra metscö rá
ẽjë. Me ra mäjä nu c'o cja c'ua
ja nzi ga mama Mizhocjimi
cja ne libro”, o mama a cja
c'ua.
8 Nutscö e Juan, nguetscö ró
ärägö, xo ró jandagö yo. 'Ma
ró jandagö 'ñe ró ärägö yo,
nuc'ua ró ndüñijõmü a jmi c'e
anxe c'ü o jítsi texe yo, ngue
c'ua ro ma't'ü c'ü.
9 Pero c'e anxe o xitsi a
cjava:
—Dya pje rí matcügö.
Na ngueje nutscö xo rí
mbëpjitjogö cja Mizhocjimi
nza cjatsc'e 'ñe nza cja c'o
in cjuarmague c'o ngueje
profeta, 'ñe nza cja c'o dyaja
c'o cja c'ua ja nzi ga mama ne
libro. Nguextjo Mizhocjimi rí
ma't'ügue, enze a cjanu.
10 Nuc'ua cjanu o xitsi c'ua:
—Dya rí tso'bü yo jña yo
mama Mizhocjimi cja ne
libro, na ngueje ya ts'iquëtjo
bëzhi c'ü ra zädä texe yo
mama ne libro.
11 Nguec'ua yo pa'a yo dya
be va sädä, 'ma dya ra nzhogü
o̱ mü'bü c'o cja na s'o, jyëzi
sido ra tsjaji c'o. Nu c'o me
na s'o cjijñi, xe rí jyëzitjo ra
nguijñiji c'o na s'o. Nu c'o cja
na jo, c'ü xe ra tsjatjoji na jo.

Nu c'o ngue o̱ nte Mizhocjimi,
c'ü sido ra tsjaji c'ua ja nzi ga
ne Mizhocjimi.
12 Mama a cjava e Jesu-
cristo:
—Dyärä, dya cja ra metscö
rá ẽjẽ; ngue c'ua rá unü nzi
'najaji c'ua ja nzi va tsjaji 'ma
mi cãrãji cja ne xoñijõmü.
13 Nutscö ya exmi bübügö
'ma o mbürü e jens'e 'ñe ne
xoñijõmü, y sido rá bübügö
'ma ya rguí nguins'i yo, eñe e
Jesucristo.
14 Me ra mäjä nu c'o
tjintspiji o̱ mü'büji co o̱ cji e
Jesucristo; ngue c'ua ra sö
ra ziji c'o quis'i c'e za'a c'ü
unü c'ü rga bübütjoji. Xo ra
sö ra cjogüji cja o̱ ngoxtji c'ü e
ndajñiñi a jens'e.
15 Ra ngãrã a tji nu c'o dya
ejme Mizhocjimi, 'ñe c'o cëro,
'ñe c'o tsãjã o ndixũ, 'ñe c'o
tsãjã o bëzo, 'ñe c'o mbö't'üte
'ñe c'o ma't'ü o ts'ita, 'ñe c'o
pezhe o bëchjine.
16 E Jesús xo mama:
—Nutscö e Jesús ró täjä
nu ín anxegö o ẽ xi'ts'i texe
yo, ngue c'ua rí xipjigue c'o
dyaja ín ntegö. Nguetscö ró
cjapügö o bübü e David. Xo o̱
mboxbëchezügö e David. Xo
nguetscö c'ü chjëntjovi nza cja
c'e seje c'ü juëbi 'ma xõrü, eñe.
17 Nu c'ü o̱ Espíritu
Mizhocjimi c'ü bübü o̱ mü'bü
yo o̱ nte Mizhocjimi mama a
cjava:
—Nu'tsc'e Jesucristo ín
Jmuts'ügöjme, xä'dä.

Xo mama a cjava yo o̱ nte
Mizhocjimi yo ngueje o̱ su c'e
Ts'imë:
—Xä'dä dya, a 'ñecjua.
Texe c'o ärä yo jña'a yo, xo
ni jyodü ra mamaji a cjava:
—Xä'dä dya, ín Jmuts'ügöjme.
Nu'tsc'eji i̱n tũreji i̱n neji o
ndeje, xä'däji rí ẽ siji o ndeje
nu unü c'ü rgui bübütjoji.
Nu ne ndeje, e Jesucristo ra
dya'c'ütjoji; dya ra cobrats'üji.
18 Nu'tsc'eji i̱n äräji yo jña
yo mama ne libro, pjötpüji
na puncjü ngüenda. Na
ngueje 'ma cjó c'o ra jñu's'ü
jña c'o dya mama ne li-
bro, Mizhocjimi ra jñünpü
ngüenda ra tsjapü ra sufrido
texe c'ua ja nzi ga t'opjü cja
ne libro.
19 Nu 'ma cjó c'o ra jñücü
yo jña yo mama Mizhocjimi
cja ne libro, Mizhocjimi xo
ra jñüpcü o̱ tjũ'ũ cja c'e li-
bro nu ja juns'ü o̱ tjũ c'o ra
bübütjo co Mizhocjimi para
siempre. Dya xo ra cjogü a
mbo cja o̱ jñiñi Mizhocjimi a
jens'e. Ngue c'e jñiñi c'ü xitsiji
Mizhocjimi cja ne libro.
20 Nu c'ü mama yo jña'a yo,
mama a cjava:
—Dya cja ra metscö rá ẽjẽ,
eñe.
Je rga cjanu, amén. Xä'dä,
nu'tsc'e Jesús ín Jmuts'ügöjme.
21 E Jesucristo c'ü ín Jmugöji
ra mböxc'üji, ra nintsjim-
its'üji i̱n texeji, o̱ ntets'üji
angueze. Je rga cjanu, amén.